MUSTĂRIE
Bufetul Rustica

Proletari din toate țările, uniți-vă!
Anul XII nr. 40 (436) — 5 octombrie 1963

flacăra

40

Flacăra 40

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Anul XII nr. 40 (436) — 5 octombrie 1963

★★★★★

REDACȚIA: BUCUREȘTI, PIAȚA SCÎNTEII
Căsuța poștală: 3507, Of. 33
Tel. 17.60.10, int. 1744

ABONAMENTE la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. **PREȚUL REVISTEI 2 LEI. ABONAMENTE**: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei.

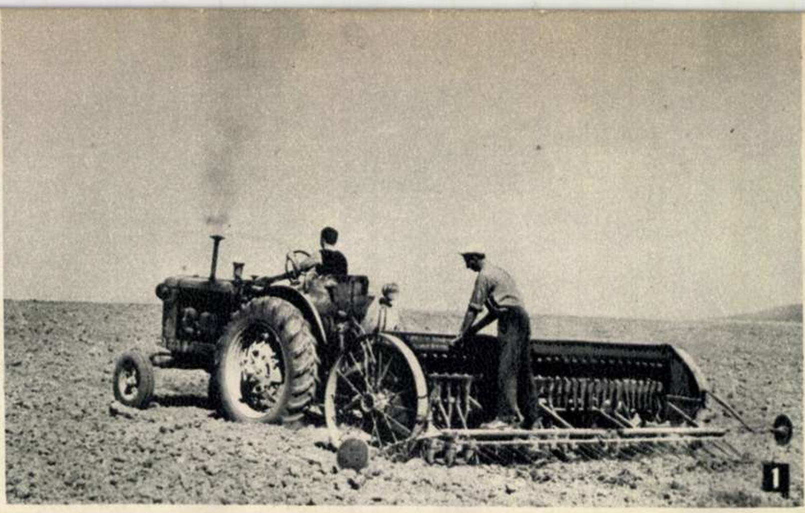
1

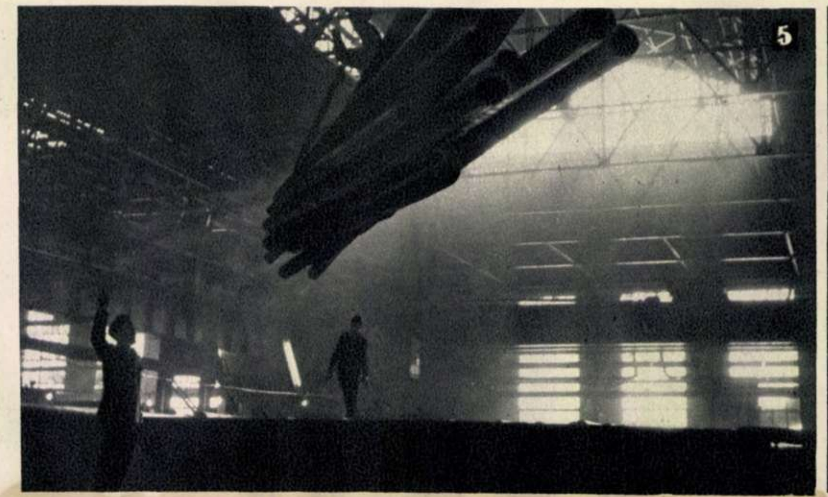
5

6

8
INSTITUTUL POLITEHNIC
BINE AȚI VENIT

9

Fotocronica Flacării ◆

11

12

MUSTĂRIE
Bufetul Rustica

Vremea mustului.
Fotografie de A. MIHAILOPOL

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Anul XII nr. 40 (436) — 5 octombrie 1963

flacăra

40

Flacăra 40
Proletari din toate țările, uniți-vă!
Anul XII nr. 40 (436) — 5 octombrie 1963

★★★★★

REDACTIA: BUCUREȘTI, PIATA SCÎNTEII
Căsuța poștală: 3507, Of. 33
Tel. 17.60.10, int. 1744

ABONAMENTE la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL REVISTEI 2 LEI. ABONAMENTE: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei.

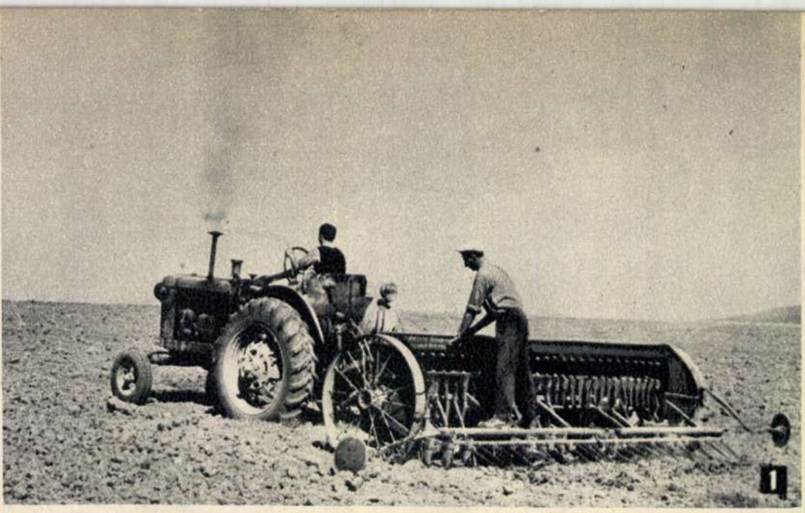
1

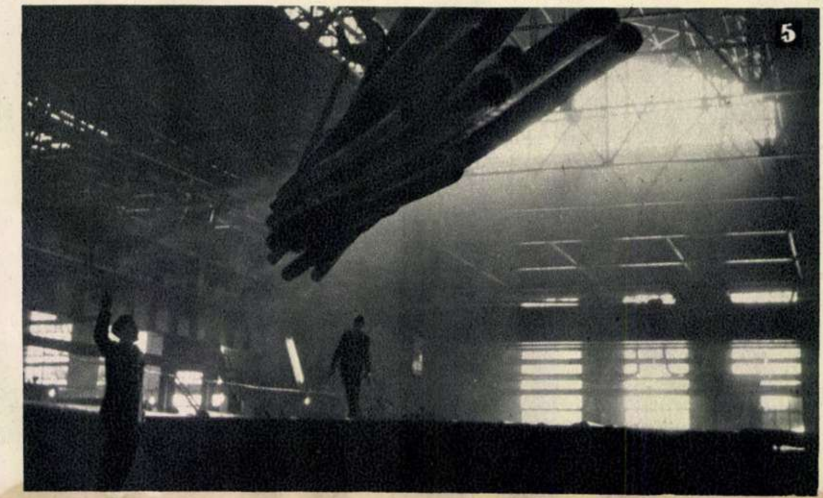
5

6

8

INSTITUTUL POLITEHNIC
BINE AȚI VENIT

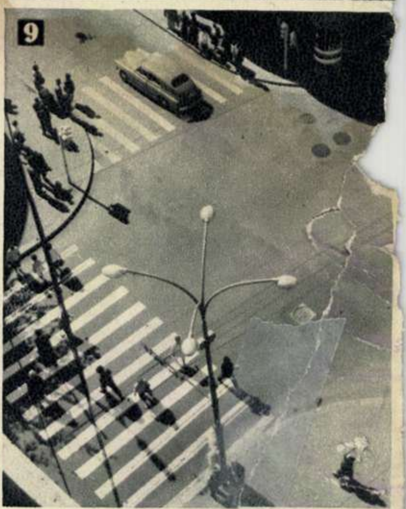
9

Fotocronica Flacării ◆

11

12

Fotocronica Flacării ◆ Fotocro

2

3

4

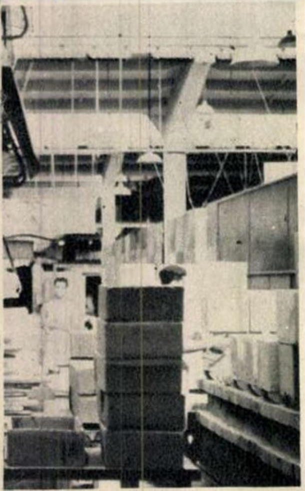

7

Săptămîna
1963
POEZIEI

10

1 La G.A.C. Măeruş, raionul Rupea, lucrările de însămînţare cu orz pe o suprafaţă de 45 ha sînt aproape terminate.

2 Şi la G.A.C. Breasta din raionul Craiova este arată aproape întreaga suprafaţă de 1.000 ha, planificate pentru însămînţări de toamnă.

3 Acum e timpul cînd se încheie şi transportul ştiuleţilor în hambarele gospodăriei. În fotografie: la G.A.C. „Gh. Doja", Fundulea, raionul Lehliu.

4 Uzina metalurgică din Sinaia se mîndreşte cu însemnate succese în realizarea planului pe primele 9 luni ale anului. Astfel, producţia globală planificată a fost depăşită cu 2,2 % şi productivitatea muncii pe salariat s-a realizat în proporţie de 102,4 %. Numai prin îmbunătăţirea procesului tehnologic la corpul pulverizator se vor realiza economii antecalculate în valoare de 160.000 lei. În fotografie: o imagine de la sectorul C. mecanic-montaj.

5 Laminorul de ţevi de la Roman. Pe primele trei trimestre producţia globală a fost realizată în proporţie de 100,94 %. Din propunerile făcute cu prilejul discutării planului pe 1964, spicuim: se va continua automatizarea agregatelor de la linia de laminate la cald şi la rece a ţevilor; se va elabora tehnologia de laminare pentru noul sortiment de ţevi de oţel 40 C 10 pentru racorduri. În fotografie: secţia produse finite ţevi.

6 Colectivul de muncă al Complexului pentru industria sticlei şi a faianţei din Sighişoara a îndeplinit cu 16 zile înainte de termen planul valoric global pe primele trei trimestre ale anului 1963. Prin asemenea succese, sticlarii sighişoreni asigură condiţii bune în vederea trecerii la îndeplinirea planului pe 1964, care prevede, printre altele, o creştere a producţiei globale cu 1,6 %, creşterea productivităţii muncii cu 4,3 %, economii de peste 5 milioane lei realizate prin scăderea preţului de cost etc. În fotografie: aduse în secţia cuptoare, farfuriile de faianţă se încarcă în capsule.

7 Între 1 şi 7 octombrie are loc în toată ţara săptămîna poeziei. La „Librăria noastră" nr. 17 se amenajează o vitrină specială.

8 La 1 octombrie s-au deschis cursurile la universităţile şi institutele de învăţămînt superior din toată ţara. Numai numărul celor admişi în anul I depăşeşte cifra de 26.000 de studenţi, cîţi număra învăţămîntul superior în anul 1938-39. În fotografie: prima zi de cursuri la Institutul politehnic din Bucureşti.

9 De la 1 octombrie în Bucureşti este interzis claxonatul. Organele de resort au luat măsuri pentru ca această dispoziţie să nu aducă perturbări. Iată o intersecţie cu marcaje clare, pe unde cetăţenii pot traversa strada în mod disciplinat.

10 Satul Leleşti, raionul Tg. Jiu, a trăit zile de sărbătoare: corul de aci a împlinit 50 de ani de bogată activitate. Cu acest prilej, pentru merite deosebite pe tărîmul muncii culturale de masă, i s-a conferit Ordinul Muncii clasa a III-a. În fotografie: corul sărbătorit în timpul unei reprezentaţii.

11 Aspect din timpul vizitei făcute în R.P. Polonă de delegaţia Marii Adunări Naţionale a R.P. Romîne, condusă de Anton Moisescu, vicepreşedinte al Marii Adunări Naţionale. În fotografie: primirea delegaţiei de către Edward Ochab, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.U.P., secretar al C.C. al P.M.U.P., vicepreşedinte al Consiliului de Stat al R.P. Polone.

12 Legaţia R.P. Romîne din Londra a oferit un cocteil în cinstea delegaţiei de ziarişti romîni care au vizitat Anglia la invitaţia Ministerului de Externe al Marii Britanii. Au participat Peter Thomas, ministru de stat, Lee Howard, editorul ziarului „Daily Mirror", ziarişti englezi, printre care Roy Thompson, precum şi diplomaţi străini.

13 O lovitură de stat militară în Republica Dominicană a răsturnat regimul preşedintelui Juan Bosch. În ţară domneşte o situaţie încordată. Pe străzile din San Domingo patrulează forţe armate pentru a stăvili demonstraţiile împotriva juntei.

13

PROGRAMUL DE TELEVIZIUNE

DUMINICĂ 6 OCTOMBRIE *8.50:* Gimnastică *9.00:* Emisiunea pentru copii și tineretul școlar: Telejurnalul pionierilor; Căpitanul Val-Vîrtej; Poftiți pe aerodrom, copii! *10.30:* Rețeta gospodinei *11.00:* Emisiunea pentru sate *18.30:* Varietăți — transmisiune din studioul de concerte al Radioteleviziunii. În distribuție: Ionel Budișteanu, Lucia Stănescu, Roxana Matei, Marina Voica, Mircea Crișan, Arcadie Donos, Ludovic Spiess, Angela Chiuaru, Aurelian Andreescu și alții *19.30:* Jurnalul televiziunii *19.45:* Partea a II-a a emisiunii de varietăți *21.00:* Popas în Delta Dunării *21.20:* „Chestie de metodă“ de Aziz Nesin și „Afaceri sigure“ de André Gillois — traducere și adaptare de Radu Nichita și Sașa Georgescu. În încheiere: Buletin de știri, sport, buletin meteorologic.

LUNI 7 OCTOMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Știință și tehnică pentru pionieri și școlari *19.30:* Cu prilejul săptămînii poeziei *20.30:* Perle albastre *20.45:* În vizită cu carul de reportaj... *21.20:* Recital vocal-instrumental cu Vera Radeanu, Valeria Savu, Ladislau Konya, Alexandru Nicolae, Emil Bîclea *21.50:* Telesport. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

MARȚI 8 OCTOMBRIE *18.30:* Universitatea tehnică la televiziune *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru copii: jucării de toamnă *19.25:* Emisiune de știință: Izotopii radioactivi *19.50:* Transmisiune de la Teatrul „C. I. Nottara“: „Bucătăreasa“ de Anatoli Sofronov. În pauză: Șah. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

JOI 10 OCTOMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Să ne cunoaștem patria: Lacuri alpine *19.30:* Masa rotundă *19.45:* Transmisiune din studioul de concerte al Radioteleviziunii: Festival Verdi. În pauză: Sonda. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

VINERI 11 OCTOMBRIE *18.30:* Universitatea tehnică la televiziune *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru tineretul școlar — În vizită la Muzeul literaturii romîne (III) *19.35:* Din viața animalelor — Adăposturi *20.00:* Săptămîna *21.00:* Moment coregrafic cu balerinii Adel Orosz, Victor Rona și Jenö Kennessey *21.20:* Muzică ușoară instrumentală cu o formație condusă de Alexandru Imre, solist — Edgar Pallacios (Ecuador). În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

SÎMBĂTĂ 12 OCTOMBRIE În jurul orei *16.30:* Transmisiune de la Stadionul Republicii: aspecte de la Campionatele internaționale de atletism ale R.P. Romîne *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru copii — Țac și Pac, pictori amatori *19.35:* Drumul Mureșului *19.55:* În fața hărții *20.05:* Comici vestiți ai ecranului (II) *21.15:* Legende de dragoste — arii și balete din opere. În încheiere: Buletin de știri, sport, buletin meteorologic.

În paginile 21-23: Programul de radio

14

15

Fotocronica Flacării ◆

16
NÅ GJELDER DET SYD-VEST AFRIKA

14 Mecanizatorii și ceilalți muncitori din Deltă s-au pregătit intens pentru campania de recoltare a stufului. Se execută în prezent ultimele lucrări de reparații la agregatele de recoltare, echipe speciale lucrează la construirea de canale și platforme. În fotografie: o dragă la lucru pe un canal din Deltă.

15 Prima zăpadă în Bucegi, fotografiată zilele acestea.

16 Studenți norvegieni au organizat la Oslo o campanie de strîngere de semnături pe o moțiune care condamnă rînduielile rasiste din Republica Sud-Africană.

17 O nouă ecranizare pentru televiziune a tragediei „Hamlet“ de Shakespeare. Filmările, realizate în coproducție anglo-daneză, s-au făcut la castelul Kronborg din Elsinor (Danemarca), unde marele dramaturg englez a situat acțiunea piesei.

18 În mai multe orașe italiene — Roma, Milano, Napoli, Monza, Marsala — au avut loc mișcări de protest împotriva majorării chiriilor. În fotografie: muncitori de la uzinele Alfa-Romeo din Milano demonstrează pe străzile orașului cu pancarte pe care scrie „Adevăratul miracol economic e cel al proprietarilor de case“, „Luptăm pentru locuințe“.

19 Aspect de la expoziția „Transporturile americane“, deschisă la București în cadrul aranjamentului de schimburi cultural-științifice dintre R.P.Romînă și S.U.A.

17

18
SIMMONS
LOTTIAMO
ALFA ROMEO IL VERO MIRACOLO ECONOMICO È QUELLO DEI PADRONI DI CASA

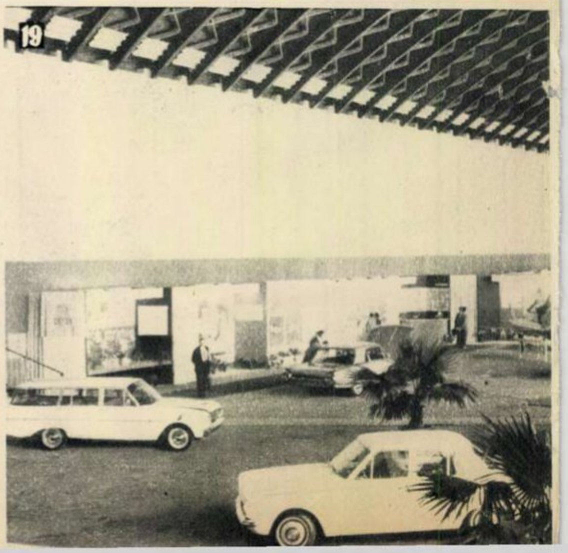
19

treptele măiestriei

Înainte de a fi montate pe şasiul autocamionului, aparatele electrice trebuie să-şi primească certificatul de calitate.

După cîteva decenii de perfecţionări continue, automobilul şi fratele său mai mare, autocamionul, au pierdut orice urmă de asemănare cu strămoşul lor — un fel de trăsură cu aburi care, la vremea ei, i-a uimit pe profanii în ale tehnicii, deoarece se mişca fără ajutorul cailor sau al altor fiinţe vii. Astăzi e o adevărată plăcere să fii şofer pe o maşină cu un motor care merge ca ceasul. Te-ai urcat la volan, ai demarat şi, ca în basmul cu covorul fermecat, privelişti noi prind să se desfăşoare în faţa ta, proiectate parcă pe un uriaş ecran panoramic.

Toate bune şi frumoase, dar ce te faci cînd ţi se întîmplă o pană de motor? Oricine îşi poate închipui cît e de neplăcut să rămîi imobilizat la marginea drumului, din cauza unui fleac de piesă defectă pe care n-o poţi repara decît cu preţul cîtorva ore de strădanie.

Iată acest obiect numit dinam auto, pe care îl ţine în mînă inginerul Ion Gheţa de la uzina „Electroprecizia" din Săcele. În echipamentul electric al maşinii el joacă un rol cît se poate de important. Motorul al cărui dinam s-a defectat e un fel de organism mort. Dar inginerul Gheţa e de

Nicolae RĂDULESCU

(Continuare în pag. 6)

părere că „îmbolnăvirile" dinamului auto, ca şi ale altor părţi din sistemul electric al motorului, pot fi înlăturate.

O pornire comodă

Să luăm de pildă cazul dispozitivului de pornire fabricat la „Electroprecizia", un electromotor special al cărui părinte este, printre alţii, inginerul Gheorghe Matei. Cîndva, mecanismul era foarte fragil. Suferea pînă şi de atingerea cu firele de praf şi dacă din întîmplare cădeau pe el cîteva picături de motorină, refuza să mai funcţioneze. Dar după ce pe banda de montaj şi-au făcut apariţia capacele de protecţie turnate sub presiune, lagărele din bronz grafitat obţinut prin sinterizare şi încă o serie de piese transformate şi îmbunătăţite, dispozitivul a căpătat rezistenţă. El putea acum să pornească motorul în orice condiţii şi avea chiar o greutate mai mică. Manivela, acest auxiliar pe care orice şofer prevăzător îl păstrează printre sculele sale pentru orice eventualitate, a devenit astfel inutilă. O simplă apăsare pe butonul de contact, şi automatul îndeplineşte fără greş ceea ce în lipsa lui ar fi trebuit să facă omul cu braţele, adeseori prin eforturi nu tocmai uşoare. Iar riscul defectării este practic înlăturat.

★

Pe lista produselor perfecţionate de inginerii de la „Electroprecizia" mecanismul de pornire nu ocupă nici primul, nici ultimul loc. Aproape că nu există element, în ansamblul echipamentului electric auto, care să nu poarte amprenta spiritului inovator al acestui colectiv de oameni pricepuţi. Deprinşi să nu se mulţumească cu metodele de lucru învechite, inginerii au supus unei analize minuţioase fiecare produs, căutînd să afle cauzele defecţiunilor şi străduindu-se să le înlăture. Ei nu s-au mulţumit să fie numai executanţi ai unor proiecte existente, ci şi inovatori, creatori de modele noi, perfecţionate. Dar nici aceasta nu i-a mulţumit pe deplin.

Odiseea unui mic spărgător de gheaţă

A început să plouă. Pe urmă ploaia a devenit lapoviţă şi curînd s-a transformat în polei. O crustă opacă prinde să tulbure transparenţa parbrizului. Bietul şofer. Pe o vreme atît de păcătoasă nici măcar nu poate să vadă drumul ca lumea. Înciudat, apasă contactul ştergătorului de parbriz. Dar braţul subţire de cauciuc rămîne neputincios la marginea ramei. E prea slab ca să se ia la trîntă cu coaja groasă de gheaţă. Şi şoferul merge înainte ca vai de el, iar cînd ajunge la capătul drumului se aşază furios la masă şi scrie o reclamaţie pe adresa celor care au montat la maşină ştergătorul acela neputincios. Să ştie şi ei că n-au făcut un lucru bun. Şi să caute să-l perfecţioneze.

Sînt cîţiva ani de cînd inginerii de la „Electroprecizia" au primit reclamaţii de acest fel. Ei au înţeles că şoferii aveau dreptate. Ştergătorul de parbriz pe care îl fabricaseră pînă atunci avea eficienţă numai împotriva picăturilor de ploaie. Dar li se cerea altceva, şi anume un mic... spărgător de gheaţă.

Şi „spărgătorul" n-a întîrziat să se contureze practic, bineînţeles mai întîi sub forma unui desen amănunţit aşternut pe hîrtia de calc. Dar de la desen pînă la aparatul gata construit e cale lungă. Nu-i suficient să concepi un motoraş cu putere sporită: mai trebuie să ştii şi cum să-l bobinezi (după o serie de încercări s-a ajuns la metoda bobinării pe o maşină specială), pe urmă observi că şi la colector sînt necesare unele modificări (drept care adopţi soluţia indicată de inginerii Rusandu şi Gheţa, care preconizează înlocuirea lamelelor de cupru cu un tub metalic secţionat). Şi aşa mai departe. Pînă la urmă mecanismul ajunge să capete într-adevăr forma şi caracteristicile dorite. Din vechiul ştergător de parbriz n-au mai rămas decît principiul de funcţionare şi numele. În locul lui a apărut altul nou, conceput şi realizat în întregime de inginerii uzinei.

Seria trebuie să fie unitară

Undeva, într-o uzină metalurgică, s-a montat un strung automat. Agregatul e o uriaşă caracatiţă de oţel care poate să prindă cu uşurinţă în tentacule piese de zeci de tone şi apoi să le roadă cu colţii săi duri pînă le dă forma corespunzătoare. În măruntaiele ei maşina ascunde, printre nenumărate dispozitive şi mecanisme, mai multe motoare electrice de diverse tipuri şi mărimi. Ion Dan Diaconescu este unul dintre inginerii de la „Electroprecizia" specializaţi în proiectarea acestor electromotoare. Numeroase maşini-unelte automate produse în ţară sînt echipate cu asemenea dispozitive din seria proiectată de el. Înainte de a ne vorbi despre aceste electromotoare, ing. Diaconescu ne arată cîteva exemplare. Au fost aliniate pe un postament, în cadrul unei mici expoziţii permanente deschise chiar în biroul serviciului tehnic al uzinei. Sînt toate la fel, dar numai ca formă. Ca mărime şi putere diferă şi, aşa cum au fost aranjate aici, formează un fel de scară în trepte care urcă de la cel mai mic, puiul, pînă la ultimul din serie, poreclit cloşcă. Asemănarea nu e întîmplătoare. Pentru realizarea ei, proiectanţii — respectiv inginerul Diaconescu şi tehnicianul Gh. Ţiţu — au fost nevoiţi să facă zeci şi sute de calcule suplimentare. Le-au făcut bucuroşi, deşi nu erau de loc uşoare, pentru că unitatea de

Sfatul inginerilor s-a întrunit. Se discută o nouă metodă în tehnologia statorului la motoarele asincrone. Are cuvîntul inginerul şef al uzinei, tov. Gh. Trifu.

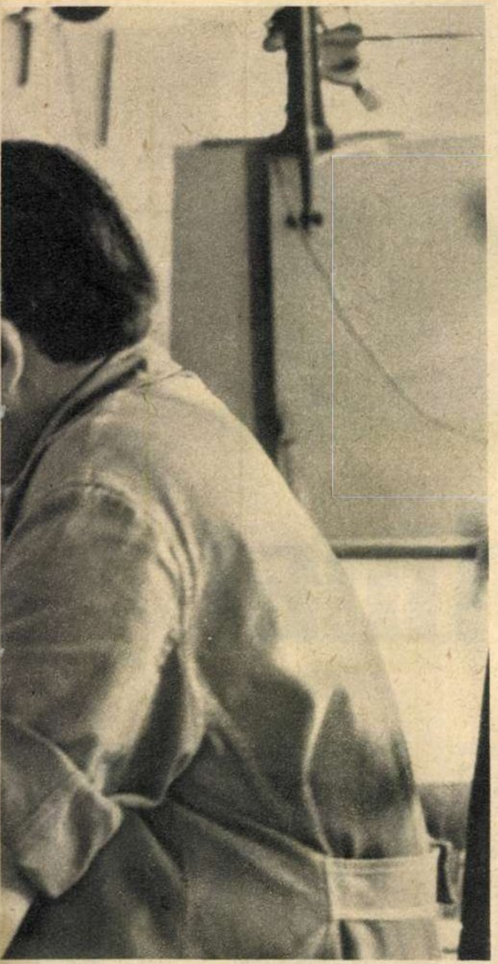

Pentru inginerii Mihai Ovidiu (dreapta) şi Ion Ciobanu părţile componente ale maşinii de bobinat nu prezintă nici un secret.

formă a seriei motoarelor (cu toate că ţine mai mult de estetică decît de tehnică) li s-a părut o cerinţă foarte importantă a proiectului. Dar să nu uităm: pînă la formă au avut de rezolvat alte zeci de probleme dificile.

— Munca noastră — ne spune ing. Diaconescu — poate să fie în acelaşi timp şi uşoară, şi grea. Ţi se dau de pildă caracteristicile viitorului electromotor. Dacă te mulţumeşti ca el să se învîrtească doar şi să reziste cît de cît la solicitări, poţi să-l faci şi strîmb, vorba aceea. Însă cînd urmăreşti să-l înzestrezi cu calităţi tehnice dintre cele mai înalte şi să-l faci şi cît mai uşor posibil (greutatea şi mărimea motoarelor noastre, pe unitate de putere, sînt mai mici cu circa 15% faţă de cele pe care le lucram în anii trecuţi), atunci rezolvarea devine grea şi pasionantă.

Sînt numai cinci ani de cînd ing. Diaconescu a terminat facultatea. Pe atunci, după cum ne mărturiseşte, se descurca în proiectare cu aceeaşi nesiguranţă cu care un înotător neexperimentat se mişcă într-o apă necunoscută. Dar nenumăratele ore petrecute la planşeta de lucru, studiul aprofundat pe care nu l-a abandonat nici un moment — din convingerea că un bun specialist trebuie să înveţe toată viaţa — desele discuţii cu colegii săi l-au ajutat să depăşească faza grea a începutului. Că aşa stau lucrurile, ne-o dovedesc cele peste 35 de tipuri de motoare electrice proiectate de el, calitatea indiscutabilă a acestor motoare, ingeniozitatea soluţiilor pe care le-a dat ori de cîte ori s-a introdus în fabricaţie un nou produs. Toate acestea se pot denumi cu un singur cuvînt: experienţă.

Inginerul e un cercetător

Inginerul Gh. Matei deschide un dosar cu coperte albastre. Aici se află materialul documentar pe care l-a acumulat în ultimul timp în vederea elaborării unui studiu tehnico-ştiinţific. Citim titlul temei pe prima pagină: „Căile de îmbunătăţire a construcţiei şi performanţelor dinamului pentru autovehicule". Zeci de tabele cu date şi cifre, numeroase desene şi schiţe, recenzii ale unor lucrări de specialitate, iată conţinutul acestui dosar. Lucrarea, de proporţii vaste, va avea la bază întreaga experienţă acumulată de specialiştii de la „Electroprecizia" în ce priveşte fabricarea acestui dispozitiv. Ea va fi un ajutor de preţ pentru colectivul de proiectanţi, care şi-au propus să realizeze un dinam puternic, de dimensiuni cît mai mici şi cu calităţi funcţionale din cele mai bune. Urmărind să stimulze activitatea creatoare a inginerilor, conducerea uzinei, comisia de ingineri şi tehnicieni, organizaţia de partid au sprijinit pe tinerii specialişti în dorinţa lor de a lucra şi în domeniul cercetării tehnico-ştiinţifice. Încă din anii trecuţi au fost constituite o serie de colective care fac cercetări pe diverse teme. Cu prilejul sesiunilor tehnico-ştiinţifice anuale aceste colective au făcut comunicări valoroase, unele din ele de o mare importanţă economică şi tehnică. Pentru sesiunea care va avea loc în anul curent, la sfîrşitul lunii octombrie, specialiştii uzinei se pregătesc să discute în ansamblu problemele noi legate de tehnologia şi construcţia echipamentului electric al motoarelor autocamionului şi tractorului. Tematica propusă se leagă de conţinutul planului de producţie pe anul 1964, care prevede sarcini sporite în ce priveşte fabricarea acestor repere. Complexul de măsuri tehnico-organizatorice menite să asigure îndeplinirea cifrelor de plan pe anul viitor cuprinde o serie de îmbunătăţiri ale procesului de producţie pe care specialiştii de la „Electroprecizia" au şi început să le traducă în fapt: Printre acestea se pot enumera: verificarea reţelei electrice a atelierelor, reorganizarea după un plan bine stabilit a fluxului tehnologic, analiza aspectului calitativ al producţiei pe 1963 şi remedierea, în anul viitor, a deficienţelor semnalate de beneficiari. Mai există şi un alt aspect important al activităţii specialiştilor uzinei. Să ne gîndim numai la buletinele de informare tehnico-ştiinţifice difuzate săptămînal la staţia de radioamplificare sau la prezentările aproape zilnice de noutăţi tehnice, apărute în librării. Datorită unei intense propagande tehnice, printre ai cărei susţinători pasionaţi se numără cea mai mare parte a inginerilor, cartea de specialitate este larg răspîndită în colectivul de muncă de la „Electroprecizia". Numai în primul semestru al anului 1963 s-au difuzat aici 230 de volume.

★

Priceperea de a executa proiecte tehnice complicate este fără îndoială una din calităţile importante ale unui bun inginer. La „Electroprecizia" oamenii au depăşit de mult această treaptă. Străduindu-se să devină inovatori, creatori de modele noi, ei au ajuns în cele din urmă să execute şi o muncă de cercetare ştiinţifică, ceea ce presupune un înalt grad al măiestriei profesionale.

Dacă cineva se va învrednici să scrie, vreodată, cronica uzinei, va trebui să acorde faptelor legate de munca inovatoare a specialiştilor de aici spaţiul unui întreg volum. Nu putem spune cu siguranţă cînd se va scrie o asemenea cronică. Dar dacă veţi afla că a apărut în librării o carte despre uzina din Săcele, vă recomandăm s-o citiţi. Sîntem siguri că are să vă placă.

Nicolae RĂDULESCU
Fotografii de Elena GHERA

O metodă nouă de bobinare a motorului dinamurilor — în aceasta constă inovaţia realizată de Ing. I. Gheţa (dreapta) şi Ion Mureşan.

1

la ridicarea cortinei

O stagiune „începe" cu mult înaintea spectacolului de deschidere, pentru că fiecare stagiune își are ceremonialul ei pregătitor, febrilitatea ei explicabilă, promisiunile ei și prin toate acestea nu numai se anunță, dar și începe. Noua stagiune trăiește cu cîteva luni înainte de premieră în listele definitive de repertoriu, cu o lună înainte în repetițiile zilnice programate la teatre încă atunci cînd vacanța estivală este în toi, cu o săptămînă înainte, în... atîtea și atîtea. Referenții literari se agită prin tipografii după programe și afișe; „1, 2, 3" — difuzoarele din cabine se verifică pentru ca în curînd să se audă limpede: „atenţiune, tabloul 1... tabloul 2"; praful fotoliilor s-a șters; portarul are cui spune „bună ziua" după zile de singurătate; cortina amorțită din vremea concediului și-a recăpătat sprinteneala, iar pe scenă se întretaie vocile (manevră de decor): întîi „soarele" de la dreapta la stînga, apoi „luna", „invers"... Pe scenă au apărut „soarele" și „luna", un nou anotimp creator începe.

Ne bucură perspectivele în fiecare prag de stagiune, privindu-le ca pe un eveniment al mișcării noastre teatrale; dar dacă atmosfera și detaliile par obișnuite, fiecare stagiune își are totuși trăsăturile,obiectivele, momentele ei deosebite, preocupările ei și numai ale ei. Astfel, în stagiunea 1963-1964, din declarațiile cunoscute ale directorilor, regizorilor, actorilor, reiese că preocuparea principală a teatrelor noastre este modul în care vor sărbători cei 20 de ani de la eliberarea patriei. Acest eveniment va fi întîmpinat printr-o mobilizare a tuturor forțelor creatoare către realizări dramatice și scenice de înaltă calitate, dovedind stadiul atins de teatrul romînesc în anii puterii populare. Cele mai multe din piesele originale ce vor apărea în premieră cu această ocazie sînt pe șantier, unele în faza finisării, dorința cea mai arzătoare a colectivelor teatrale fiind de a exprima cum se cuvine, prin piese valoroase, reprezentative, prin spectacole remarcabile, pregătite cu grijă din timp, dragostea și recunoștința față de partidul clasei muncitoare, organizatorul insurecției populare din august '44 și inițiatorul succeselor în construirea socialismului.

O altă preocupare importantă a actualei stagiuni este aniversarea pe scenele noastre a 400 de ani de la nașterea marelui Shakespeare, majoritatea teatrelor înscriind în repertoriu cel puțin una din nemuritoarele sale comedii sau tragedii.

Deci, începe o stagiune de un deosebit interes cultural și artistic, în care aspectele promițătoare sînt numeroase, iar succesele vor fi, o dorim, tot atît de numeroase.

★

Ceea ce reține atenția, cercetînd programul teatrelor pe următoarele luni, este numărul ridicat al premierelor pe țară și, mai ales, orientarea către piese de indiscutabil prestigiu literar, a căror reprezentare se impune, fiind totodată un mijloc serios de verificare a potențelor noastre scenice.

Aniversarea lui Shakespeare va aduce la rampă o serie din piesele sale cunoscute doar din lectură sau nereprezentate de multă vreme. La Teatrul pentru tineret și copii, regizorul Radu Penciulescu va monta una din operele shakespeariene în general puțin abordate, „Richard al II-lea"; în ce privește sîngeroasa tragedie despre însetatul de putere „Richard al III-lea" (George Vraca în rolul titular; regia: Ion Șahighian), aceasta va constitui, credem, un spectacol de succes al Teatrului „C.I. Nottara". Altă piesă, „Pericle", va fi înfățișată pe scena din Ploiești, iar regizorul Valeriu Moisescu ne-a asigurat că a găsit în text multiple virtuți pentru o reprezentație populară, de larg interes. Suculenta și ascuțita satiră „Nevestele vesele din Windsor", regizată de Lucian Giurchescu, a și avut premiera la Naționalul bucureștean, publicul făcînd o caldă apreciere acestei comedii ce se bucură de o interpretare plină de prospețime și inteligență artistică. Actorii Teatrului „Lucia Sturdza Bulandra" vor învia în fața noastră dragostea tragică dintre „Romeo și Julieta", cu flacăra și puritatea ei mereu emoționante de-a lungul veacurilor, pe cînd la Craiova se intenționează rememorarea scenică a unei întregi galerii de eroi shakespearieni într-un spectacol ce se va adăuga la „Doi tineri din Verona" și „A 12-a noapte", care rămîn în continuare în repertoriu. Nu trebuie uitată, în acest sens, inițiativa foarte interesantă de la „Țăndărică" de a prezenta lumea personajelor lui Shakespeare, dramele, umorul, poezia, fantezia ei, cu ajutorul păpușilor, o experiență puțin obișnuită și fără îndoială utilă.

O altă direcție în repertoriul teatrelor este cea care investighează și desprinde din dramaturgia antică opere de profund umanism, ale căror semnificații au rămas nestinse. Un eveniment artistic demn de remarcat pe această linie este pregătirea la Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra" a trilogiei „Orestia" de Eschil, monument al literaturii clasice elene, care pune deosebite probleme interpretative. Stagiunea se caracterizează tocmai prin înfruntarea directă a unor dificile și complexe probleme de creație, marcînd, desigur, creșterea artei noastre scenice. „Oedip" de Sofocle, avîndu-l ca protagonist pe

2

3

Ion Dichiseanu, la Teatrul „C.I. Nottara", va fi pentru tînărul actor o probă temerară, iar pentru public o întîlnire cu atmosfera grea de fulgere dezlănțuite a tragediei antice. Comedia lui Aristofan „Pacea" a fost bine aleasă de Teatrul regional București: drumul țăranului Trygeu pînă la zei pentru a elibera Pacea și a o aduce pe pămînt are ecou și în conștiința publicului de azi, iar regizorul Dinu Cernescu va ști, sperăm, să afle soluțiile scenice cele mai potrivite pentru optimismul și veselia robustă a piesei.

Un alt „ciclu" este cel din opera nordicului Ibsen: „Nora", drama femeii ce-și caută adevărata fericire și demnitate (Teatrul Național-București), „Peer Gynt", amplul poem dramatic, cerînd interpreților o mare virtuozitate (Teatrul „C.I. Nottara"), „Hedda Gabler" (Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra").

Vom putea vedea de asemenea reprezentate unele piese ale lui Camil Petrescu, a cărui operă dramatică începe să fie mai curajos privită de teatre, și ca urmare se vor afla pe scenă în curînd minunatul său „Act venețian" la Teatrul „C.I. Nottara" (în regia lui Emil Mandric, cu Eugenia Bădulescu, George Constantin, C. Brezeanu, Dan Niculae), „Jocul ielelor" la Teatrul din Brașov, intensa dramă de idei „Suflete tari" jucată de colectivul din Brăila, care nu-și dezminte aspirațiile sale exigente spre un repertoriu pretențios, de maxime satisfacții.

Despre destinele unor tineri absolvenți ai institutelor superioare, aflați la întîia și aspra confruntare cu realitatea, și-au propus să vorbească artiștii Teatrului maghiar din Sf. Gheorghe prin intermediul adaptării romanului „Colegii" de Axionov, puse în scenă de unul din tinerii regizori, Ban Ernest. „Orologiul Kremlinului" de N. Pogodin figurează printre noile premiere ale Teatrului pentru tineret și copii, iar „A treia, patetica" a aceluiași autor se va prezenta în prima parte a stagiunii la Galați. Menționăm și o întîlnire — cam mult așteptată — cu Maiakovski: la Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra" regizorul Lucian Pintilie va monta „Ploșnița", în distribuția căreia vom avea, probabil, prilejul să-l vedem pe Octavian Cottescu dînd viață lui Prisîpkin.

Unii dintre popularii actori ai scenelor noastre vor apare în roluri de prestigiu, creionînd tipuri caracteristice din dramaturgia contemporană și clasică. Să-l numim mai întîi pe Radu Beligan, pentru că el a și creat primul erou din dramaturgia originală care a trecut pragul acestei stagiuni, în piesa lui Al. Mirodan „Șeful sectorului suflete". Apoi, desigur, pe Grigore Vasiliu-Birlic, care se pregătește asiduu pentru întruchiparea unui rol de certă valoare comică, Harpagon, eroul în jurul căruia se concentrează celebra intrigă din „Avarul" de Molière. O parte dintre cititori probabil că l-au și văzut pînă la ora actuală pe savurosul Falstaff din recenta premieră a Teatrului Național din București, „Nevestele vesele din Windsor", în interpretarea lui Alexandru Giugaru. Trei dintre fruntașele aceluiași teatru vor apare alternativ în rolul Mariei Stuart din tragedia lui Schiller: Irina Răchițeanu-Șirianu, Tanți Cocea, Marietta Deculescu. Iar Marcela Rusu, titulara rolului Nora din piesa lui Ibsen, e în același timp și partenera lui Radu Beligan în „Șeful sectorului suflete". Apreciatul actor al Teatrului Muncitoresc C.F.R., St. Mihăilescu-Brăila, pe care l-am aplaudat nu demult pentru valoroasa sa creație artistică în rolul lui Puntila, figurează și de astă dată pe primul loc al unei reprezentații brechtiene; e vorba de demascarea lui Hitler într-unul din cele mai virulente pamflete scrise pe această temă de Bertolt Brecht: „Ascensiunea lui Arturo Ui poate fi oprită". Spectacolul va prilejui, desigur, și reafirmarea multiplelor calități regizorale ale lui Horea Popescu, semnatarul montării.

★

Cea de-a 20-a aniversare a Eliberării intensifică și însuflețește activitatea creatoare a teatrelor noastre. Scriitorii și forțele artistice ale scenei romînești năzuiesc de a da cu prilejul măreței sărbători spectacole cît mai semnificative pentru transformările revoluționare petrecute în țara noastră de-a lungul drumului ascendent al celor două decenii. Dar eforturile pentru obținerea unor lucrări cu o și mai înaltă valoare de conținut și artistică sînt cu atît mai firești ținînd seama și de exigențele publicului nostru spectator, care dorește să afle pe scenă — dezbătute profund și stimulativ — probleme ale actualității noastre socialiste. Se cunoaște doar primirea generoasă, dar nu lipsită de exigență, făcută de spectatori pieselor inspirate din contemporaneitate, precum și dorința acestora, exprimată în întîlnirile lor cu factorii creatori din lumea teatrului, de a vedea pe scenă piese în care să apară întruchipată — sugestiv și viguros — imaginea omului socialist al patriei noastre, constructorul unei noi vieți materiale și spirituale.

Pe birourile secretarilor literari se află numeroase piese care vor îmbogăți patrimoniul noii noastre dramaturgii cu aspecte inedite din realitatea contemporană. Ceea ce ne va prilejui reîntîlnirea cu cîțiva autori consacrați, dar și cu o serie de tineri. Se cuvine să-i pomenim de pe acum pe Mihai Beniuc și Titus Popovici, pe Horia Lovinescu și Paul Everac, pe Sergiu Fărcășan și Dorel Dorian, pe Teodor Mazilu și Victor Bîrlădeanu, pe Nicuță Tănase și Al. Popovici.

Mulți dintre regizorii noștri lucrează în prezent la premierele romînești ce vor avea loc foarte curînd: Vlad Mugur repetă piesa cu adînci rezonanțe etice a lui Al. Voitin „Portretul", Dinu Negreanu — „Taina", ultima piesă a lui Horia Stancu, a cărei acțiune se inspiră din lupta ilegală a partidului (Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra"); Mihai Dimiu poate fi găsit înconjurat de personajele noii lucrări a lui Gh. Vlad, „Punctul culminant" (Teatrul regional București), iar mai tîrziu va pleca la Tg. Mureș unde va monta „Take, Ianke și Cadîr" de V. I. Popa; „Grădina cu trandafiri", piesa de debut a tînărului scriitor ieșean Andi Andrieș, a atras încă doi regizori: Ion Simionescu o va pune în scenă la Brașov, iar Sanda Manu, la Petroșani. Ion Olteanu a înscenat la Bacău, cu experiența sa recunoscută, drama clasică „Vlaicu Vodă" de Al. Davilla, pe cînd Valeriu Moisescu pregătește „Jocul de-a vacanța" de M. Sebastian (Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra").

Trebuie să amintim că una din inițiativele meritorii ale teatrelor în cadrul acestei stagiuni este și reluarea unor opere remarcabile în noi montări, opere aparținînd unor autori romîni și străini care și-au cîștigat de mult prețuirea unanimă a spectatorilor. Ne referim în primul rînd la „Citadela sfărîmată" de Horia Lovinescu. Pe prima scenă a țării piesa va fi prezentată într-o nouă distribuție; ea figurează de asemenea pe lista spectacolelor de deschidere la Teatrul Național din Cluj și la Teatrul din Baia Mare. Ne referim apoi la „Ultima oră", cunoscuta comedie a lui Mihail Sebastian, și la „Revizorul", incisiva satiră gogoliană, care a prilejuit cu cîțiva ani în urmă unul din primii pași spre afirmare internațională a valorilor teatrului nostru. În sfîrșit, unele piese originale care s-au impus în ultimii ani vor apare pe scene noi: „Ferestre deschise" de Paul Everac la Bacău, „Rețeta fericirii" de Aurel Baranga la Sibiu, „Secunda 58" de Dorel Dorian la Bîrlad, „Ancheta" de Al. Voitin la Petroșani și Reșița, „Febre" de Horia Lovinescu la Brăila și „Steaua Polară" de Sergiu Fărcășan la Tg. Mureș (secția maghiară) — iată cîteva din titlurile pe care le vom reîntîlni în stagiunea 1963-1964 pe afișele teatrelor regionale.

Începe un îndelung anotimp al muncii creatoare, al căutărilor artistice pline de satisfacții, al serilor cînd scena găzduiește eroi celebri, iar gîndurile înaripate, sentimentele puternice prind viață deopotrivă la interpreți și la public.

Ion CAZABAN
C. PARASCHIVESCU
Fotografii de S. STEINER

1 „Șeful sectorului suflete" (Radu Beligan) supraveghează atent completarea formularelor privind „situația sufletească".

2 La Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra" se repetă piesa „Portretul" de Al. Voitin. În rolurile principale, Lazăr Vrable și Ileana Predescu.

3 O scenă din „Peer Gynt" de H. Ibsen, la Teatrul „C.I. Nottara".

4 „Nevestele vesele din Windsor" (Carmen Stănescu și Valeria Gagialov) știu să leșine cînd trebuie.

4

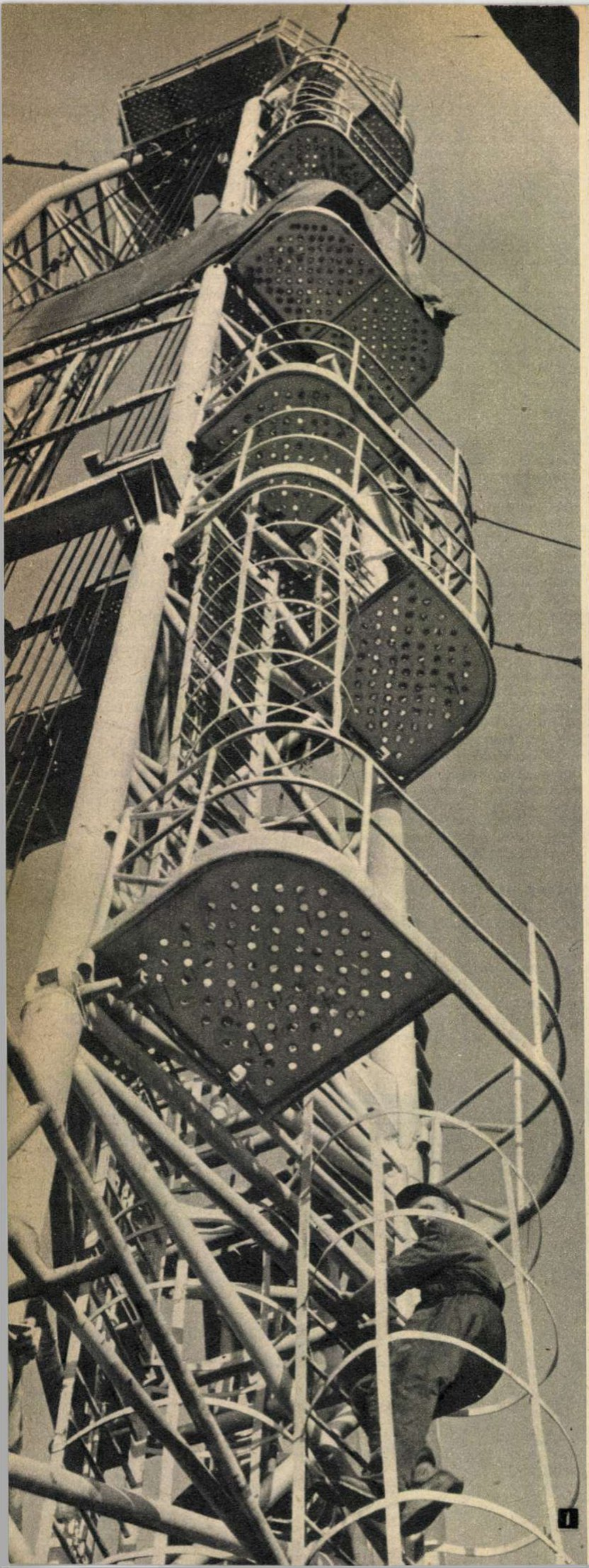
1

2

3

Brigada

1 Cei 4.552 de metri planificaţi au fost foraţi. Podarul Ion Rădulescu urcă înălţimile schelei, la pod, ca să înceapă operaţiile de extragere a garniturii.

2 Colectivul sondei 909 este format din oameni cu experienţă. Fotografia noastră prezintă (de jos în sus) pe inginerul şef Mişu Tîrcoveanu, inginerul mecanic Ion Manolescu, brigadierul Dumitru Gheorghe şi inginerul geolog G. Ţarălungă.

3 Introducerea garniturii de foraj.

4 Sonda 909: folosindu-se utilaj modern de foraj cu înalte calităţi tehnice — instalaţia tip 3 DH, fabricată de uzinele „1 Mai" din Ploieşti — în ţara noastră s-a atins pentru prima oară adîncimea de 4.552 metri.

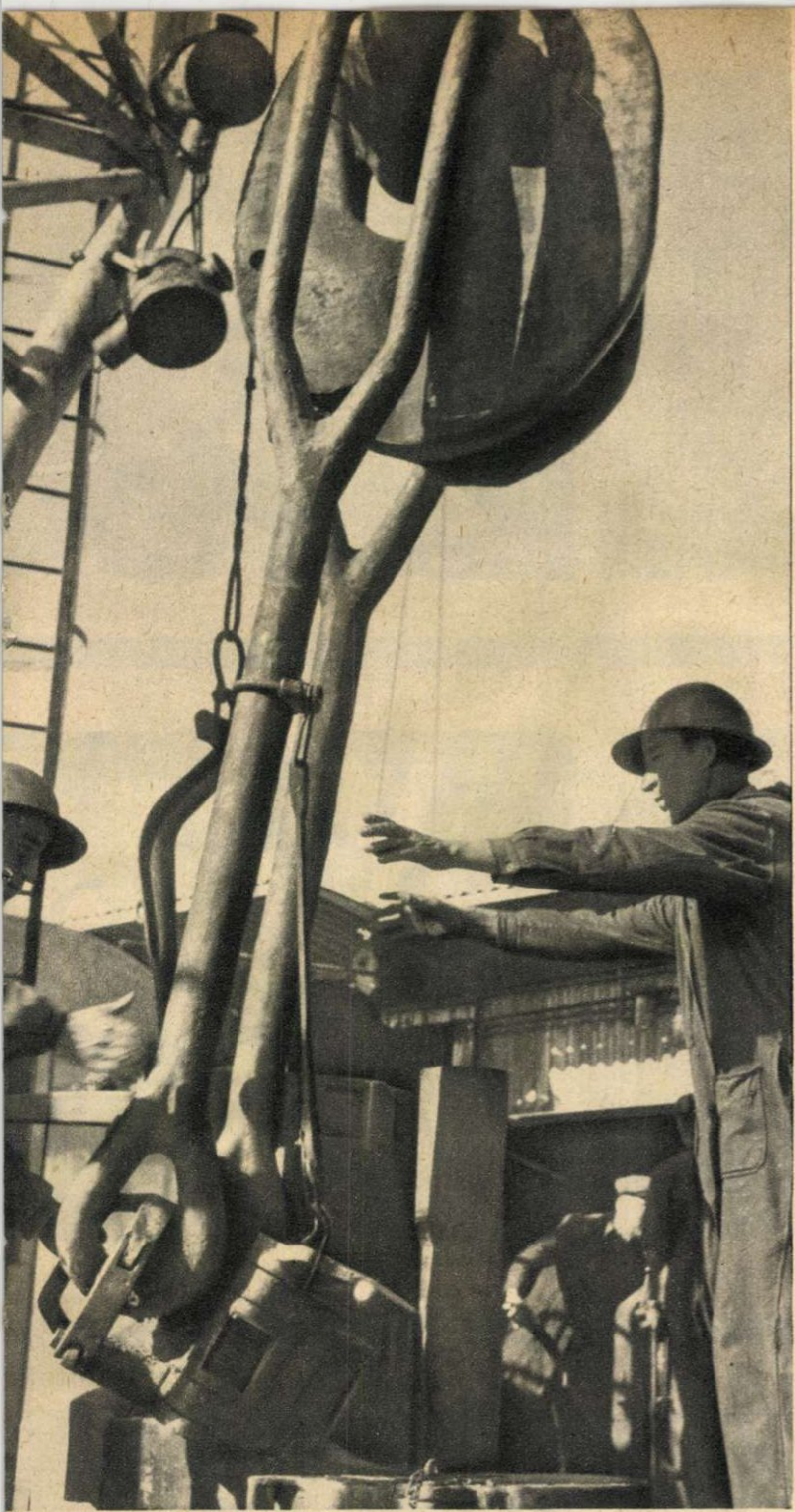

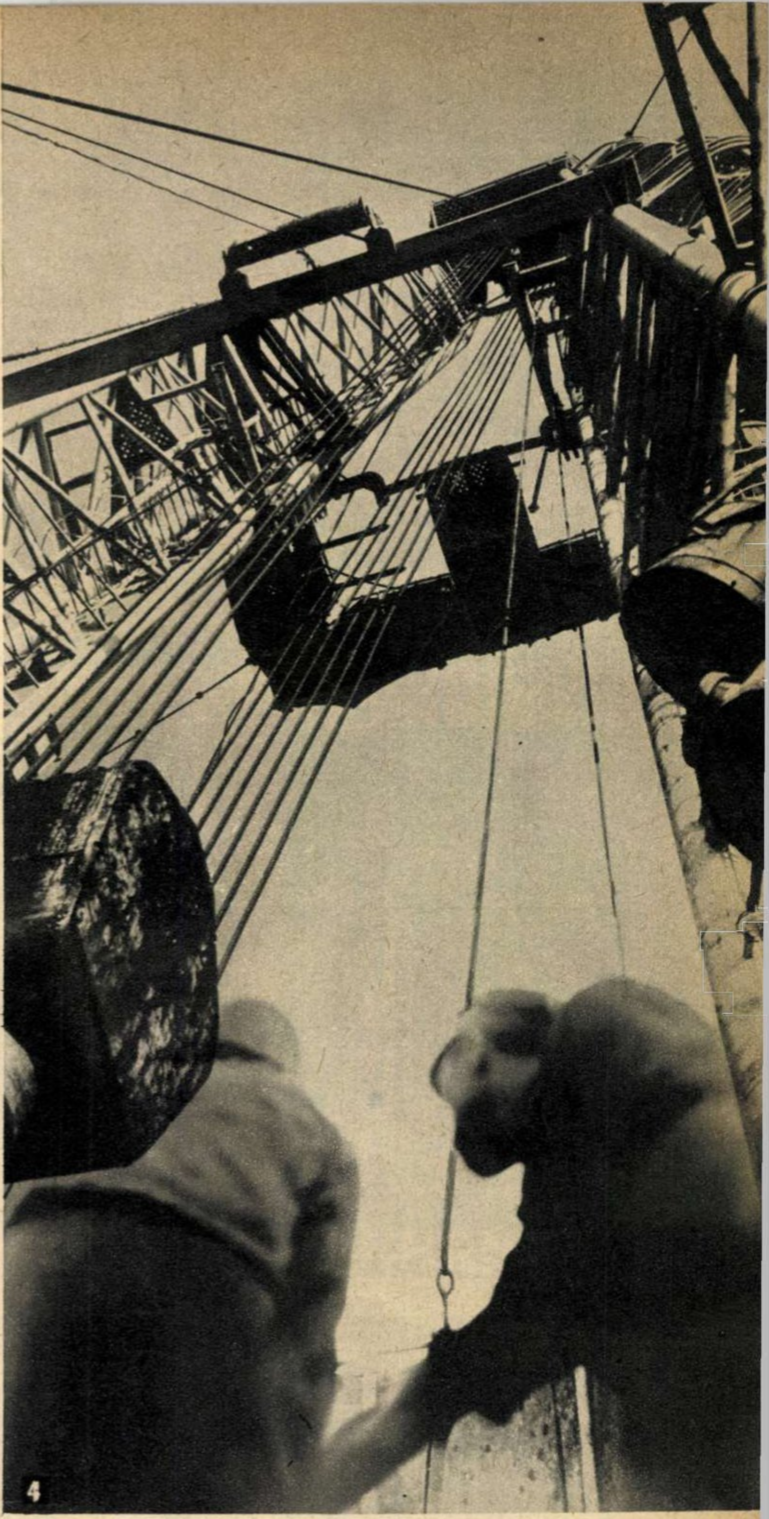

4

cucerește adîncurile

În aceste zile, o brigadă de petroliști de la Trustul de explorări geologice al Ministerului Industriei Petrolului și Chimiei a realizat o performanță unică: pentru prima oară în țara noastră, folosind utilaj de fabricație romînească, sondorii au atins adîncimea de 4.552 metri. Acest succes se adaugă la prestigiul pe care îl au industria noastră petrolieră și cea constructoare de utilaj petrolier. În anii democrației populare aceste industrii au cunoscut o mare dezvoltare, faima lor trecînd departe peste hotarele țării.

Fotoreportajul nostru prezintă imagini de la sonda de mare adîncime 909.

Fotoreportaj de C. BOZBICI

agendă

pe scurt

■ Între 1 şi 7 octombrie se desfăşoară săptămîna poeziei. Cu acest prilej, printre alte acţiuni şi manifestări, au loc în toată ţara numeroase întîlniri ale poeţilor cu cititorii. Editura de stat pentru literatură editează un „Caiet de poezie", Electrecordul imprimă un disc „Mihail Eminescu", în lectura marelui nostru scriitor Mihail Sadoveanu ■ Filarmonica de stat „George Enescu" continuă organizarea de concerte-lecţii pentru elevii din Capitală, la şcoala medie „Gheorghe Lazăr" ■ Cineastul ceh Drahoslav Holub a realizat un film despre marele sculptor francez Rodin, evocînd vizita acestuia la Praga în 1902 ■ Orchestra de muzică populară „Barbu Lăutaru", condusă de Ionel Budişteanu, întreprinde pînă la 16 octombrie un turneu prin oraşele şi satele Moldovei ■ În această stagiune Teatrul de stat din Bacău împlineşte 15 ani de activitate. De la înfiinţarea lui, teatrul a prezentat un număr de 106 premiere ■ Pentru micuţii amatori de muzică din Uniunea Sovietică, compozitorul Iuri Levitin a terminat opera „Cine spală tot?", iar A. Nesterov, baletul „Timur şi băieţii lui" ■ Pola Negri, celebra actriţă a filmului mut, turnează din nou după o pauză de 20 de ani. Filmul în care joacă va fi realizat în insula Creta şi la Londra ■ Studioul „Al. Sahia" a terminat filmul documentar „Delta necunoscută", scenariul şi regia aparţinînd lui Ion Bostan ■ La Teatrul de stat de operetă se pregăteşte un nou spectacol: „Tîrgul de fete". Muzica: Filaret Barbu. Libretul: Traian Iancu. Regia: Ion Dacian ■ Pascale Audret (cunoscută din filmul „La Fayette") este protagonista filmului „Moarte, unde este izbînda ta?", în regia lui Hervé Bromberger. Partenerul ei, Laurent Terzieff ■ Regizorul american Billy Wilder reînvie pe ecran figura lui Sherlock Holmes prin persoana actorului Peter O'Toole. În rolul doctorului Watson, Peter Sellers ■ De un deosebit succes s-a bucurat la Rio de Janeiro premiera piesei lui Brecht „Cercul de cretă caucazian". Premiera a avut loc pe scena lui „Teatro Nacional de Comedia", în regia lui José Renatto ■ O nouă formaţie de amatori: Orchestra semisimfonică a casei raionale de cultură „T. Vladimirescu", compusă din cadrele didactice ale raionului ■ În sala mică a Palatului R.P.R. se desfăşoară ciclul „Muzica de-a lungul veacurilor".

Teatrul de Comedie din Bucureşti întreprinde în aceste zile un turneu în Uniunea Sovietică. Artiştii bucureşteni joacă la Moscova, iar între 11 şi 18 octombrie vor prezenta spectacole la Leningrad.

În repertoriu figurează piesele: „Prietena mea, Pix" de V. Em. Galan, „Umbra" de Evgheni Şvarţ, „Svejk în al doilea război mondial" de Bertolt Brecht.

În fotografie: o scenă din spectacolul cu piesa „Prietena mea, Pix" (Vasilica Tastaman în rolul titular şi artistul emerit Ştefan Ciubotăraşu în rolul inginerului Mastacan).

Una din viitoarele premiere ale Teatrului „C. I. Nottara" va fi spectacolul cu piesa „Richard al III-lea" de Shakespeare, care se află în repetiţie sub conducerea maestrului emerit al artei Ion Şahighian. În rolul titular, artistul poporului George Vraca.

— Acest spectacol, datorită amplorii lui, va fi reprezentat pe scena sălii Palatului Republicii Populare Romîne — ne-a spus George Vraca. În ceea ce priveşte încercarea de a da viaţă acestui celebru personaj, consider că este într-adevăr grea, dar că merită toate eforturile.

Ne vizitează colectivul Teatrului „Maxim Gorki" din Leningrad, de sub conducerea artistică a cunoscutului om de teatru G.A. Tovstonogov, artist al poporului al U.R.S.S., laureat al Premiului Lenin şi al Premiului de Stat. Artiştii sovietici prezintă spectacole în cîteva din oraşele ţării şi în Capitală cu piesele „Barbarii" de Maxim Gorki şi „Oceanul" de A. Stein. În fotografie: L.I. Makarova, artistă a poporului a R.S.F.S.R. de la Teatrul „Maxim Gorki" din Leningrad, care interpretează rolul Anecikăi din piesa „Oceanul" de A. Stein.

„Pygmalion", nemuritoarea piesă a lui George Bernard Shaw, se ecranizează în prezent la Hollywood sub titlul „My fair lady". Regizorul filmului, George Cukor, a ales drept interpreţi principali pe doi dintre actorii de frunte ai Hollywoodului. În rolul florăresei Eliza Doolittle este distribuită Audrey Hepburn (în fotografie), interpreta Nataşei din „Război şi pace", iar în cel al profesorului Higgins, actorul Rex Harrison. Demn de menţionat este amănuntul că Rex Harrison joacă acest rol de mulţi ani şi că în film el îl va interpreta pentru a 1.007-a oară...

Se părea că filmele de „mantie şi spadă" sînt apanajul neobositului Jean Marais. Iată însă că un actor din generaţia mai tînără — Alain Delon, interpretul lui Rocco — s-a simţit atras de acest gen cinematografic, pe care l-a abordat cu curaj de curînd. E vorba de filmul „Laleaua neagră", în curs de realizare în Spania de către regizorul francez Christian Jacque după romanul binecunoscut al lui Alexandre Dumas-tatăl. În acest film, în care are ca partenere pe Dawn Addams şi pe Virna Lisi (în fotografie), Alain Delon interpretează un rol dublu.

Vă prezentăm o scenă din baletul „Peer Gynt", în interpretarea artiştilor Marilyn Jones şi John Gilpin, solişti ai Ansamblului London's Festival Ballet, oaspete al ţării noastre. În rîndurile soliştilor se mai numără dansatori cunoscuţi, ca David Adams, Lucette Aldous, Irina Borovska, Vassilie Trunoff. Ansamblul, format din circa 70 de persoane, a întreprins turnee în S.U.A., Franţa, Suedia, Spania, Portugalia, Italia, Elveţia, Olanda, Danemarca, Iugoslavia.

Repertoriul ansamblului cuprinde baletele „Peer Gynt", „Silfidele", „Tînărul vrăjitor", „Napoli" şi altele.

Orchestra simfonică a Filarmonicii de stat „George Enescu" se află de la sfîrşitul lunii septembrie într-un turneu în Anglia, unde dă o serie de concerte pînă la 10 octombrie.

În continuarea turneului filarmonica bucureşteană, avînd ca dirijori pe George Georgescu şi Mircea Basarab şi ca solişti pe Ion Voicu şi Valentin Gheorghiu, va concerta în Franţa, Belgia şi R.F. Germană. Programul concertelor cuprinde între altele lucrări de George Enescu, Paul Constantinescu, Theodor Rogalski, Berlioz, Brahms, Liszt, Ceaikovski.

Scriitoarea Lucia Demetrius, laureată a Premiului de Stat, a început lucrul la cel de-al treilea volum (volumul doi e în curs de apariţie) al romanului său „Primăvara pe Tîrnave", frescă a vieţii satului nostru de la sfîrşitul războiului şi pînă la încheierea colectivizării agriculturii. Lucia Demetrius mai are în pregătire un volum de nuvele care prezintă aspecte din realitatea noastră socialistă şi a terminat recent o piesă într-un act pentru echipele artistice de amatori, intitulată „Într-o singură noapte", inspirată dintr-un caz autentic de eroism într-o gospodărie agricolă colectivă.

1,97 m înălţime, 95 kg greutate — aceasta este cartea de vizită cu care se prezintă noul Tarzan — regele junglei. În cronologia „Tarzanilor", cel actual — pe nume Jock Mahoney — este al 13-lea. Potrivit revistei franceze „Cinémonde", primul Apolo al pădurilor virgine a fost interpretat de Elmo Lincoln. I-au urmat apoi, printre alţii, Gordon Scott, Lex Barker şi cel mai celebru dintre cei 13 Tarzani, Johnny Weissmüller.

În fotografie: Jock Mahoney, în filmul „Cele şase aventuri ale lui Tarzan", turnat recent în Tailanda.

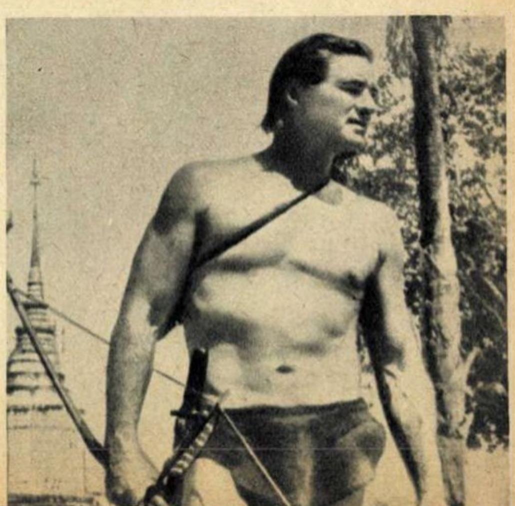

PE URMELE UNEI VECHI

Nu demult săptămînalul britanic „New Statesman and Nation“, sub semnătura scriitorului Basil Davidson, cunoscător al istoriei și etnografiei Africii, combătea cu indignare opinia exprimată de Reginald Coupland, după care „Africa începe doar cu invazia europenilor, de care se plînge atîta“. Dar, așa cum spune Basil Davidson: „Această opinie, o dată cu progresele cunoașterii științifice, devine un adevăr cu o temelie la fel de șubredă ca și vechea credință că Nigerul curge spre vest (spulberată de îndrăzneața explorare a lui Mungo Park pe la sfîrșitul veacului al XVIII-lea). Descoperirile istorice și arheologice dovedesc acum că dezvoltarea și progresul organizării sociale și al civilizației în Africa contrazic total, în fapt, această etichetă stereotipă a unei stagnări multiseculare“.

Firește, la fel cum s-a întîmplat cu nenumăratele mituri și prejudecăți pe care știința a fost nevoită să le înlăture în drumul ei, nici de astă dată lumina nu se face ușor. Căci, în ciuda dezvăluirilor aduse de expediții, în ciuda numeroaselor vestigii incontestabile ale unui trecut strălucit, a unor prețioase documente, o muncă uriașă și coordonată se cere pentru a sistematiza ceea ce s-a descoperit pînă în prezent, pentru a umple golurile și a stabili, la veritabilele dimensiuni și semnificații, aportul african la patrimoniul culturii universale. Iar dacă o sistematizare este încă prematură și cu privire la unele concluzii se impun multe rezerve, avem de pe acum o viziune de ansamblu care îndreptățește ideea că Africa n-a fost niciodată „un continent pierdut“.

Cele șaisprezece straturi din Tassili

La a doua conferință de istorie și arheologie africană, ținută la Londra în 1957, Mathew putea să spună: „La fiecare șase luni descoperim lucruri noi“. Și, într-adevăr: în 1960, o expoziție deschisă într-una din sutele de săli și galerii ale „orașului pictorilor“, Paris, stîrnea senzație. Parizienii se îngrămădeau să vadă... „ultimul strigăt“ al unor artiști anonimi: locuitorii peșterilor din Tassili, insulă de piatră în sud-estul pustiului Saharei. După o existență ascetică de 18 luni în mijlocul unui grup de specialiști și pictori pasionați, Henri Lhote se înapoiase cu o minunată recoltă de copii ale gravurilor și picturilor primitive întîlnite în peșterile din Tassili. Istoria omenirii se îmbogățise cu un admirabil și edificator capitol african. După ce în decurs de 25 de ani cunoscuse pînă în cele mai mici cotloane masivul Hoggar, peregrinările tuaregilor, izolatul masiv Adrar de Iforas, acumulînd o experiență întrecută de puțini predecesori, Lhote mărturisea, la capătul epuizantei dar rodnicei sale sihăstrii din Tassili: „Bazîndu-mă pe variatele stiluri de pictură și gravură copiate, am putut trasa succesiunea a 16 straturi diferite de populație în Sahara, cu ocupații ce au mers de la vînat și cules pînă la creșterea vitelor. Este un fapt totodată uimitor și revoluționar, deoarece pînă acum era de neconceput ca Sahara să fi cunoscut atît de multe populații“.

În linii mari, experimentatul explorator și etnograf, profund cunoscător al artei străvechi africane, împărțea astfel perioadele principale care au putut fi delimitate prin cercetările ulterioare, pînă la a căror încheiere vor mai fi necesari cel puțin 4-5 ani: perioada vînătorilor, caracterizată prin prezența masivă în desene a bubalilor (antilopă africană); perioada popoarelor bovidiene (crescători de boi); perioada păstorilor care încep să folosească atît calul, cît și carul de luptă sau de transport; și, în sfîrșit, cea mai apropiată de epoca noastră, perioada crescătorilor de cămile, situată în primul mileniu dinaintea erei noastre.

Scene de vînătoare și dansuri pentru aducerea fertilității alternează cu episoade de adorare a unor zei necunoscuți; momente lirice, tihnite scene de familie, cu dinamice faze de bătălie de un deosebit simț al mișcării și compoziției; divinități adorate de-a lungul a 18 dinastii și patru milenii în Egipt stau alături de vii studii animaliere, de un pătrunzător spirit de observație.

Iată de ce o intimitate de aproape doi ani cu aceste capodopere din zorii civilizației putea să schimbe radical opiniile oricui. Păstori cu simbolica barcă egipteană, întîlnită în atîtea sarcofage, fresce avînd în profuziunea lor de elemente decorative și însemnele purtate la prova corăbiei cu care lunecau pe Nil cîrmuitorii *nomelor* (provinciilor egiptene), măști, zeițele cu capete de pasăre de la Jabbaren vorbeau despre legături repetate cu Egiptul. Sînt amănunte care ar veni în sprijinul tezei celor ce pretind că vestigiile ce apar acum la lumină din trecutul Africii sînt doar rodul ira-

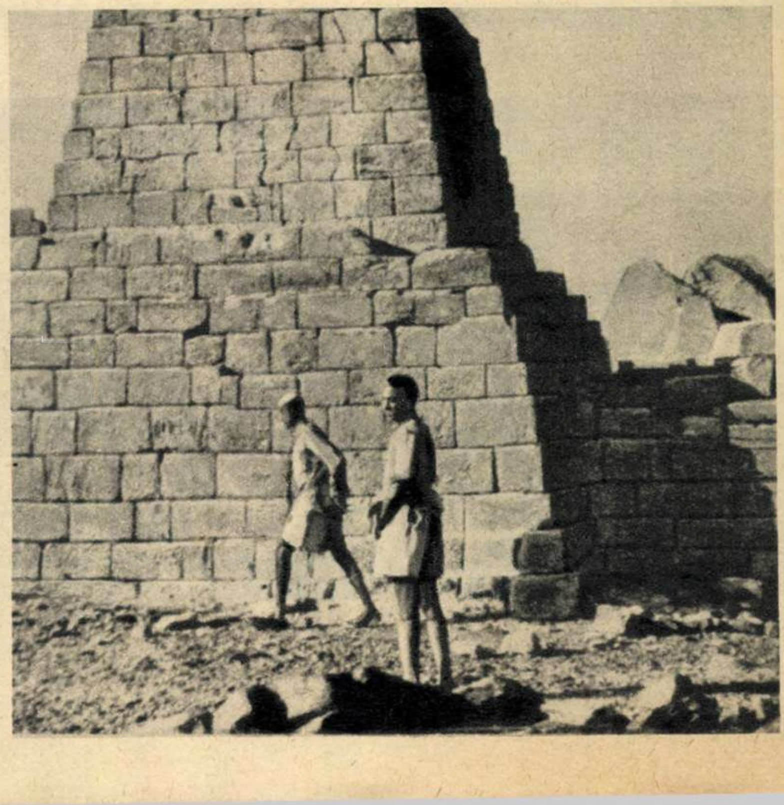

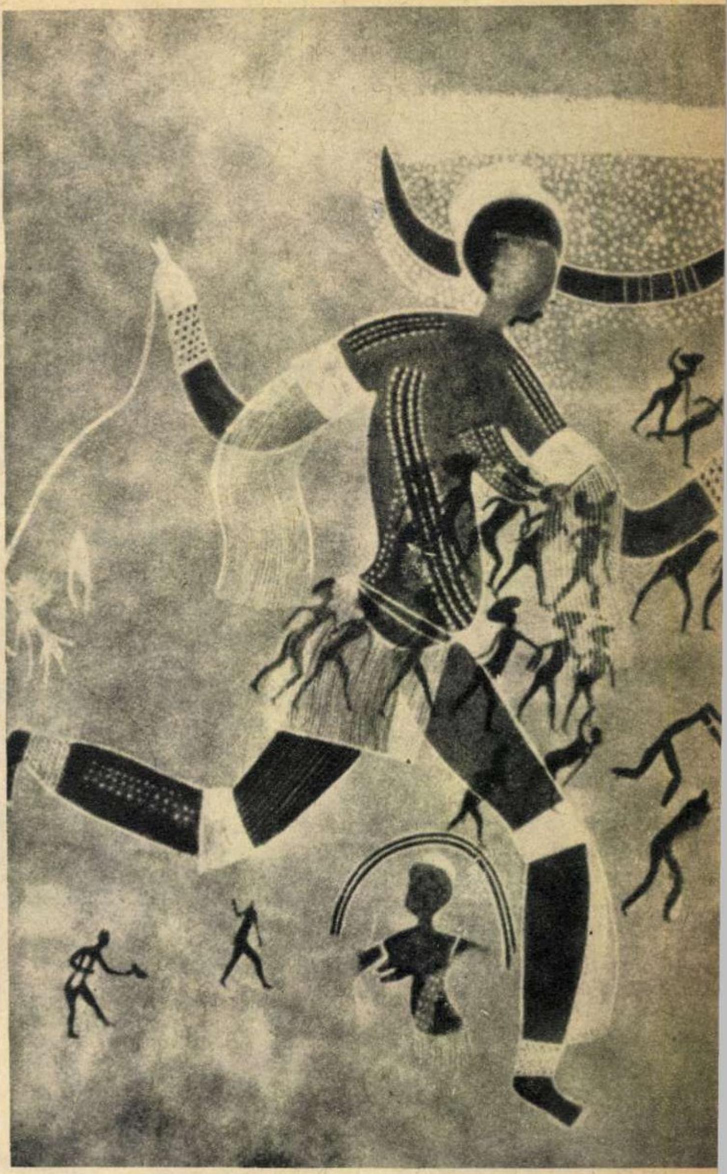

O interesantă pictură murală descoperită de expediția Lhote în Tassili: „Frumoasa dansatoare". De remarcat suprapunerea peste o pictură datînd dintr-o perioadă anterioară.

CULTURI

dierii culturii egiptene. Dar pe de altă parte, în imensele compoziții cu sute de personaje în atitudini de o mare vitalitate și autenticitate umană, ca și în tablourile lucrate uneori în stil miniaturist, au fost identificate și alte elemente. La Timerumzen, de pildă, s-au ivit figurile unor arcași asemănători cu cei de pe pereții grotelor din Spania.

Se știe, de altfel, că arheologii și-au format de mult convingerea — studiind vestigiile de ceramică, uneltele, armele găsite pe o rază de peste 10.000 de kilometri — că într-o perioadă situată între mileniile opt și șase înaintea erei noastre, cultura capsiană (importantă cultură din perioada neolitică) se întindea de la poalele Pirineilor pînă la hotarele sudice ale Saharei, avînd centrul de greutate în continentul african. Dar și mai interesantă este altă descoperire făcută de Lhote: totalul amestec de rase demonstrat de frescele rupestre în multiformele compoziții cu sute de personaje.

Printre membrii acestei precoce „comedii umane" figurează crescători de vite cu tipologie etiopiană, strămoși îndepărtați ai tuaregilor de azi, cu aceiași ochi albaștri, siluete mlădioase ale unor adolescente aidoma tinerelor Peuhl (neam de tradiție actoricească, acrobați și bufoni) care colindă și azi Sudanul, Nigeria, Camerunul, măștile sacre ale triburilor Segré sau dansatorii rituali cu trupurile împodobite de cicatrice scarificate, caracteristice și azi Africii occidentale. De asemenea, busturi elegante de un calm echilibru, împrăștiind seninătatea olimpiană a artei elene... Iar această omenire în plină mișcare evoluează în mijlocul unor animale la fel de ciudate pentru teritoriul unde a fost dezgropată imaginea lor: elefanți, girafe...

Iată ce l-a condus pe Henri Lhote la formarea unei ipoteze confirmînd descoperiri efectuate în cursul călătoriilor sale precedente, care stabileau existența unei rețele hidrografice străvechi, legînd ape din bazinul saharian cu lacul Ciad și Nigerul: anume, că actualul pustiu era, cu 40-50 secole în urmă, o regiune fertilă.

Cert este că descoperirile cu care s-a întors în 1958 expediția condusă de Lhote din masivul Tassili confirmă ipoteza că într-o perioadă istorică foarte îndepărtată exista în Africa o civilizație avansată.

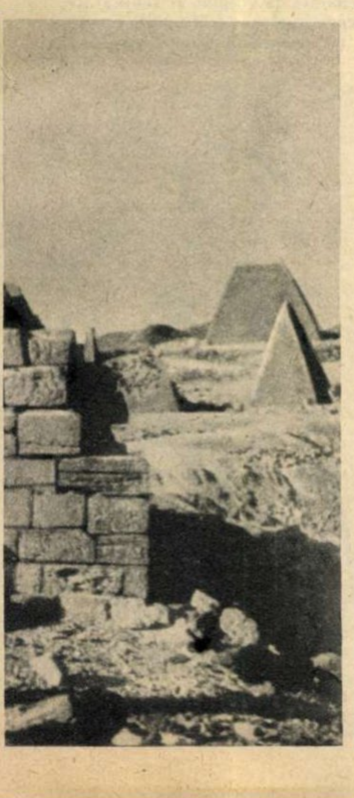

Una din piramidele din Meroe, a căror cercetare va dezvălui desigur multe taine din trecutul aproape legendar al Imperiului Kush.

Cetatea Meroe

La o sută de mile la nord de Khartum, capitala republicii independente Sudan, călătorul se oprește înmărmurit în fața măreției unor ruine impresionante prin monumentalitatea lor.

Ne aflăm la Meroe, cetate de seamă a puternicului imperiu Kush. Înrîurirea sa, întinsă pînă la depărtări greu de închipuit, gradul de organizare statală, de centralizare politică la care ajunsese în vremea cînd Atena se afla în culmea gloriei permit să-i dăm locul și rolul ce i se cuvin printre alte mari centre ale culturii antice.

Ruinele, situate în apropiere de a șasea cataractă a Nilului, reprezintă unul dintre cele mai bogate zăcăminte arheologice care se pot întîlni în întregul continent african. Mijloacele modeste puse la dispoziție i-au împiedicat pe savanți să cerceteze mai mult de o zecime din vastul cîmp de ruine lăsat de civilizația Kushului. Dar și această părticică este suficientă pentru a trasa contururile unei culturi care — prin frumoasele sale stele de bazalt săpate cu un scris care poate fi citit, fără a fi încă înțeles, prin crîmpeiele de bastioane și metereze ale unor forturi amenințătoare, prin cioburile de ceramică smălțuită, prin berbecii de granit ai zeului-soare Amon-Ra — vorbește în graiul pietrei și al marmurei despre o impunătoare înflorire.

În 1958, dr. Jean Vercoutter, egiptolog francez aflat în serviciul guvernului sudanez, stabilea o listă preliminară a importantelor puncte arheologice privind cultura meroitică. Paralel, un colectiv de la Universitatea Humboldt din Berlin, sub conducerea profesorului Hintze — unul din rarii specialiști ai scrierii meroitice — completa lista.

O muncă titanică îi așteaptă pe arheologi. Vor fi limpezite documentele perioadei clasice din civilizația africană. Mărturiile păstrate peste milenii abia au început a fi cercetate. Iar ca un fapt sigur se desprinde acela că, în vremuri străvechi, încă din secolul al XII-lea înaintea erei noastre, cînd

Eugen B. MARIAN

(Continuare în pag. 16)

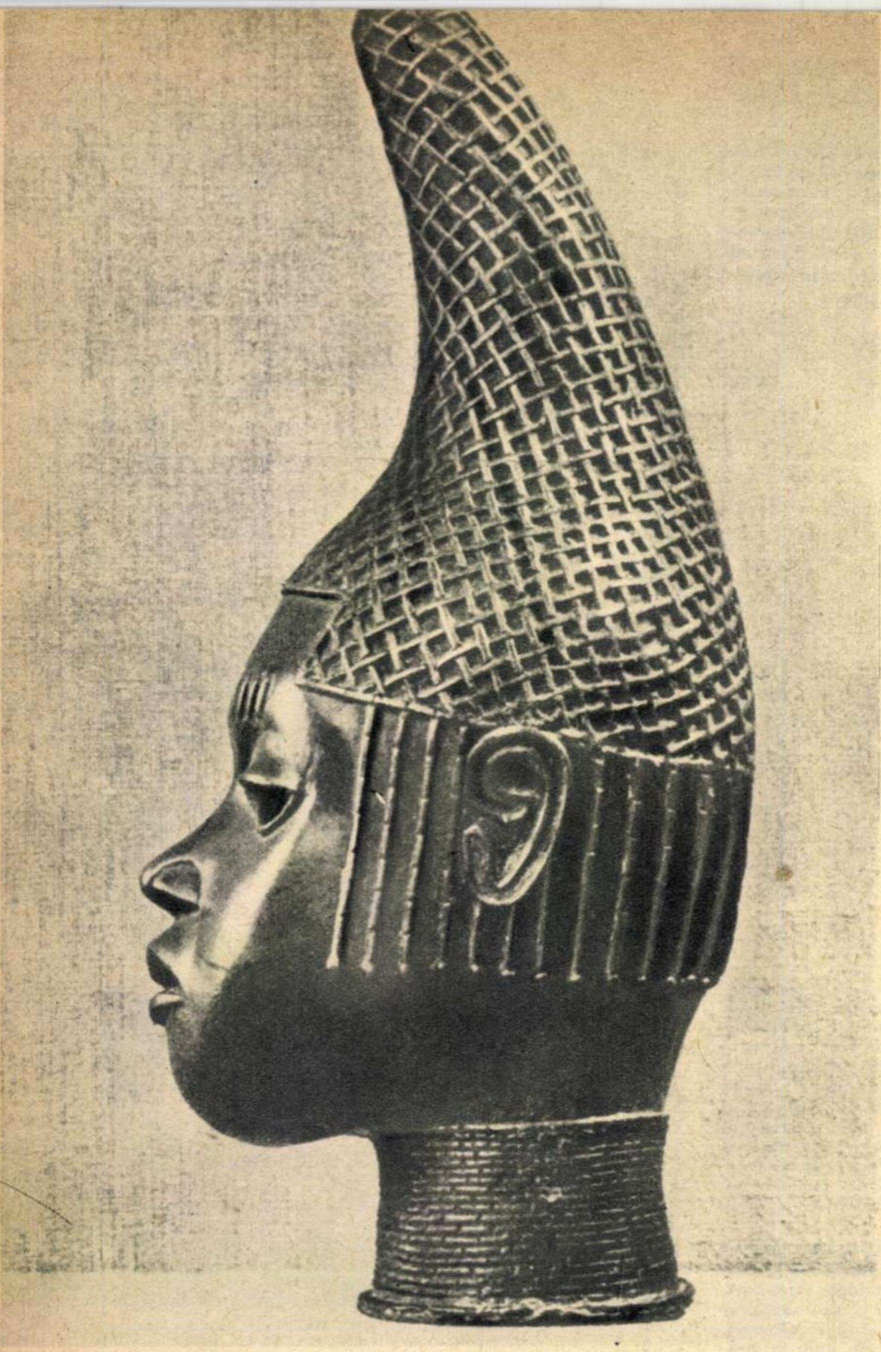

Un bronz, remarcabilă operă de artă a culturii benine, reprezentînd un cap de femeie.

bună parte din Europa era năpădită de codri umbroși, la Meroe a dăinuit o dinastie de regi-zei, conducînd un stat aflat pe treapta supremă a civilizației bronzului.

Imperiul Kush — „care a dăruit Egiptului zei“ și a devenit putere mondială în veacul al VIII-lea î.e.n.— a știut să asimileze creator roadele culturii din lumea din afară, a fost de-a lungul unui mileniu un fel de „placă turnantă“ pentru moduri de gîndire, forme de expresie artistică, obiceiuri și tehnici din trei continente.

Reziduurile de fier găsite în movilele ce înconjoară Meroe la nord și est, ca și săpăturile care au scos la lumină cuptoarele în care era topit fierul și făurăriile în care era prelucrat în arme și unelte arată clar că aci se crease un centru siderurgic considerabil, care exporta pînă în inima Africii.

Pe plan comercial și, foarte probabil, și pe cel artistic, Meroe a acționat ca o veritabilă Atenă. Giuvaerele meșterilor săi, îmbinările cutezătoare de cuarț alb și negru cu roci roșii în coliere de o ciudată fascinație reprezintă o tradiție cu totul aparte.

Săpînd cu migală, cercetătorul descoperă interesante vestigii și despre monumentele artistice lăsate de comunitățile creștine care au viețuit aici în vremuri străvechi.

Toate acestea sînt fragmente concrete ale unei realități al cărei ansamblu — un mozaic subtil și complex — scapă încă privirii savanților. Scrierea hieroglifică își apără încă tainele. Care era natura „regalității divine“ din Meroe; cum își duceau supușii traiul cotidian; cum au sosit aici mătăsurile și bronzurile chinezești? — sînt întrebări ale căror răspunsuri plutesc încă în ceață. În veacul al III-lea, Meroe, slăbit și de pătrunderea lentă și implacabilă a nisipurilor pe teritoriile cultivate cu trudă, s-a prăbușit sub loviturile nimicitoare ale regatului etiopian Axum. Tăcerea s-a așternut apoi peste solemnele ruine.

Dar moștenirea meroitică nu s-a pierdut. În plin ev mediu, la 1.500 km mai la vest, pe țărmurile lacului Ciad, poporul de iscusiți meșteri Sao turna bronzul după procedeul „ceară topită“ — transmis poate de emigranți refugiați din Meroe... Erau oameni pomeniți în legendele locale drept „giganți de statură uimitoare“ — semănînd deci cu rasa nubiană pe care vicisitudinile soartei o aruncaseră departe de malurile Nilului natal. Și mai la vest, Yoruba adora „regii de obîrșie divină“, în timp ce cultul taurului și al soarelui, întîlnit la Meroe ca și în Creta, a găsit o largă răspîndire în această zonă africană.

Liniile de pătrundere nu au putut fi determinate; mîna care a purtat torța acestei culturi este încă necunoscută. Dar Meroe poate păstra cu demnitate titlul de „Atenă a Africii“, avînd drepturi de paternitate asupra multor elemente tipice culturii întregului continent și situate pe același plan cu corespondentele europene din epoca respectivă.

Istoria Ghanei și a Maliului nu începe acum

Alte dovezi despre existența unor străvechi centre de cultură în Africa ni le furnizează o seamă de scrieri despre civilizațiile popoarelor de pe teritoriile statelor ce și-au cucerit independența în zilele noastre — Ghana și Mali.

Printre aceste scrieri, la loc de cinste stă „Tasikh el Sudan“ a lui Abderrahman es Sadi (pe la 1655) care ne redă o cronică competentă a regilor indigeni cu reședința la Tombuctu, scurte biografii ale oamenilor de vază din timpul său, informații asupra relațiilor țării sale cu alte țări și mai ales cu Africa de Nord, Valea Nilului, Orientul mijlociu etc.

Aflăm din aceste scrieri că în plin ev mediu, Ghana, apoi Mali și alte regate care s-au succedat pe aceste teritorii au cunoscut perioade de prosperitate și înflorire a meșteșugului și comerțului, de dezvoltare a culturii. Se relatează despre „orașe cu străzi bine amenajate, plantate cu copaci decorativi, despre ogoare minunate, despre oameni îmbrăcați în haine frumoase făcute de meșteri țesători“. Iar istoricul egiptean El Omari vorbește cu multă admirație despre impunătorul cortegiu ce a însoțit la Cairo în anul 1324 pe regele Maliului, despre podoabele somptuoase ale acestuia, despre nemaivăzuta suită de călăreți ș.a.m.d. Cît despre pieirea acestor vechi civilizații africane, este destul să cităm următorul pasaj din „Scurta istorie a imperiului britanic“ de William H. Woodward: „S-a recunoscut cu părere de rău că decăderea popoarelor negre care populează aceste regiuni din interiorul Africii a fost rezultatul nemijlocit al comerțului de sclavi desfășurat de europeni“.

Bronzurile din Benin și „Marele Zimbabwe“

Iubitorii de artă autentică, sincer preocupați să o descopere și să o admire pe oricare meleaguri, rostesc de mult cu respect cuvîntul Benin. Dincolo de brîul des de verdeață vie al pădurilor ecuatoriale, între Niger și Congo, o întreagă zonă africană te copleșește cu o artă exuberantă, plină de vitalitate și de vibrație, de o înaltă măiestrie. Bronzurile din Benin —turnate într-o factură excelentă — cu armonie de volume și seninătate de expresie elenă; fildeșurile sculptate cu deosebită finețe; capetele

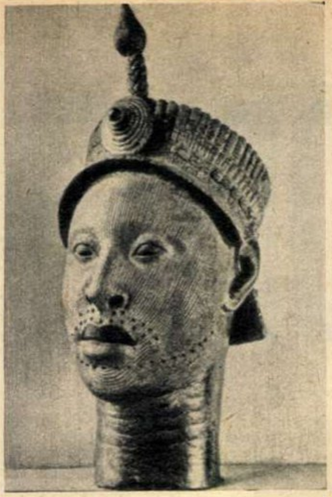

Cap de teracotă, operă sugestivă a sculptorilor din Ifé, de pe coasta Guineei. A fost comparat adesea cu sculpturile greceşti.

de teracotă Ifé de o marcată stilizare, sculpturile de o puternică expresivitate ale negrilor Baluba şi Bakubo din Congo sînt valoroase contribuţii africane la patrimoniul universal. E destul să ne gîndim la priveliştea care l-a întîmpinat pe etnograful german Leo Frobenius cînd a pătruns pentru prima dată la tribul Saukuru, la începutul secolului nostru: sate cu colibe care erau realmente mici opere de artă ca gust şi colorit, arme minunat încrustate, stofe şi catifele ţesute cu migală şi risipă de fantezie, cupe, pipe, linguri, delicat cizelate, obiecte demne de comparat cu stilul roman prevalent în zorii evului mediu. Nu este de mirare de ce, după mai multe experienţe de acelaşi gen, călătorul şi cercetătorul german a putut să spună răspicat: „Ideea negrului barbar e o invenţie care aparţine total albilor şi a dominat multă vreme Europa".

Cercetările recent începute îşi propun să aducă lumini noi cu privire la vechi civilizaţii din Africa orientală: ţinutul numit „Zanj" (de la sud de ecuator pînă la nord de Zanzibar) — unde s-au descoperit de curînd urmele unei culturi înaintate din secolul IV-V î.e.n — şi Engaruka în Tanganyika,unde sînt studiate urmele străvechii culturi a aşa-numiţilor „azasieni".

Nu putem încheia, fireşte, această succintă şi incompletă enumerare a contribuţiei aduse de popoarele continentului african la patrimoniul culturii universale fără a aminti de Zimbabwe.

„Marele Zimbabwe" este un grup de ruine impunătoare, care se întind la cîteva mile de şoseaua principală ce leagă Salisbury, capitala Rhodesiei de Sud, cu Johannesburg. Pentru concepţia construcţiei şi iscusinţa realizării, pentru turnurile cu grijă meşterite şi portalurile rotunjite elegant, ele şi-au cîştigat o meritată faimă. Două dintre aceste clădiri se detaşează de celelalte. Prima, dominînd creasta unei coline, este cunoscută sub numele de „Acropole". Cealaltă, care a intrat în arheologie sub titlul „templul" sau „clădirea în formă eliptică", îşi odihneşte nobilele vestigii pe cîmpia de la poalele pieptişei „kopje". Sînt făurite din granit local, din „felii" cioplite cu abilitate, şi întregul complex arhitectonic respiră o demnitate, o hotărîre, care trezesc respectul.

La prima vedere, zidurile şi fortificaţiile acestea în terase au părut exploratorilor reproducerea fidelă a structurilor străvechi din bazinul Mediteranei. Dar cercetate mai de aproape, ele apar fără putinţă de confuzie ca fiind rodul minţii şi mîinilor pricepute ale localnicilor, independent de orice influenţă străină.

★

Trecutul Africii e reconstituit în prezent cu trudă şi perseverenţă, făcînd să se nască tabloul său complex şi viu. Istoria continentului african se scrie acum sub alte auspicii, îngropînd definitiv ideea retrogradă a „continentului mort", sărac în iniţiative şi împliniri.

Eugen B. MARIAN

Cea dintîi scenă de dragoste a unui cuplu pierdut în noaptea timpurilor — imortalizată de unul din maeştrii anonimi din pustietatea munţilor Tassili.

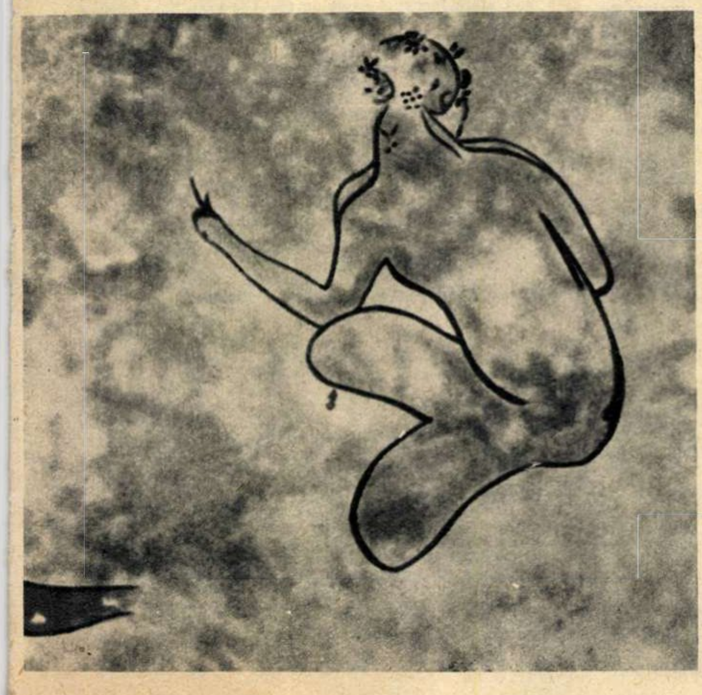

din toată lumea

„VINEEE!..." PRIN MICROFON

La cafeneaua Mönchsberg din Salzburg (Austria) a fost inaugurat un interesant sistem de deservire a consumatorilor. Chelnerii şi chelneriţele au fost dotaţi cu aparate minuscule de radioemisie şi recepţie, cu ajutorul cărora transmit comenzile la bucătărie.

CALE FERATĂ CIRCULARĂ

În apropierea oraşului Kolin din R.S. Cehoslovacă s-a dat în exploatare o porţiune de cale ferată de formă inelară, în lungime de 13 km. Şinele ei sînt astfel construite încît să permită dezvoltarea unor viteze pînă la 200 km pe oră. Această cale ferată este destinată în exclusivitate experimentării noilor tipuri de locomotive.

DROPIA — O PASĂRE DOMESTICĂ?

La marginea Simferopolului (U.R.S.S.) locuieşte un bătrînel vioi de vreo 67 de ani, sclavul unei mari pasiuni: domesticirea păsărilor sălbatice. Pe lîngă casa lui cîntă privighetori, se plimbă prepeliţe şi fazani. Dar performanţa cea mai de seamă a lui Pavel Grigorievici Boltousov — aşa se numeşte bătrînelul — este domesticirea dropiilor. Îmblînzirea, ba chiar numai hrănirea acestei păsări, este o treabă neînchipuit de grea; se pare că Boltousov este printre primii care a izbutit s-o facă.

E.E. Peniojkevici, doctor în ştiinţe biologice, a afirmat că extinderea domesticirii dropiilor ar putea prezenta şi interes economic, pasărea aceasta atingînd o greutate de 16-18 kg şi avînd o carne deosebit de gustoasă. Pe baza aceloraşi considerente de ordin economic, în cadrul Institutului unional de cercetări ştiinţifice pentru avicultură se experimentează crearea unor noi soiuri de păsări, prin transfuzii cu sînge de dropie efectuate la găini şi curcani.

NICIODATĂ NU E PREA TÎRZIU...

În oraşul Kassel din R.F.G. s-a desfăşurat o paradă a modei cu totul neobişnuită: atît spectatoarele cît şi manechinele nu erau — cum se întîmplă de obicei — persoane tinere şi graţioase, ci, dimpotrivă, femei între 70 şi 100 de ani. Iată pe una dintre modele, Emma Scheunemann, în vîrstă de 93 de ani, care prezintă un palton.

ANIMALE MARINE FOLOSESC... RADARUL

Unele animale marine, de pildă balenele, delfinii, căluţii de mare, emiţînd un sunet, recepţionează ecoul reflectat de fund sau de un alt obstacol. În căutarea prăzii, aceste animale se orientează după direcţia ecoului şi descoperă hrana lor preferată.

Sunetele emise şi capacitatea de a recepţiona ecoul reflectat servesc, probabil, drept mijloace de comunicare primitivă între ele, în special pentru a se uni în bancuri. De asemenea este posibil ca anumite sunete să servească pentru semnalizarea unui pericol.

POM URIAŞ — FRUCTE PITICE

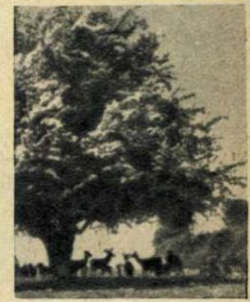

Cel mai mare şi totodată cel mai bătrîn păr din Danemarca se află în localitatea Jägerbborg din apropierea Copenhagăi.

Vîrsta acestui pom, a cărui minunată eflorescenţă atrage anual mii de turişti, este evaluată de către specialişti la peste 150 de ani. Din păcate rodul pomului nu e proporţional cu înfăţişarea lui maiestuoasă, deoarece fructele sale nu depăşesc mărimea unei alune.

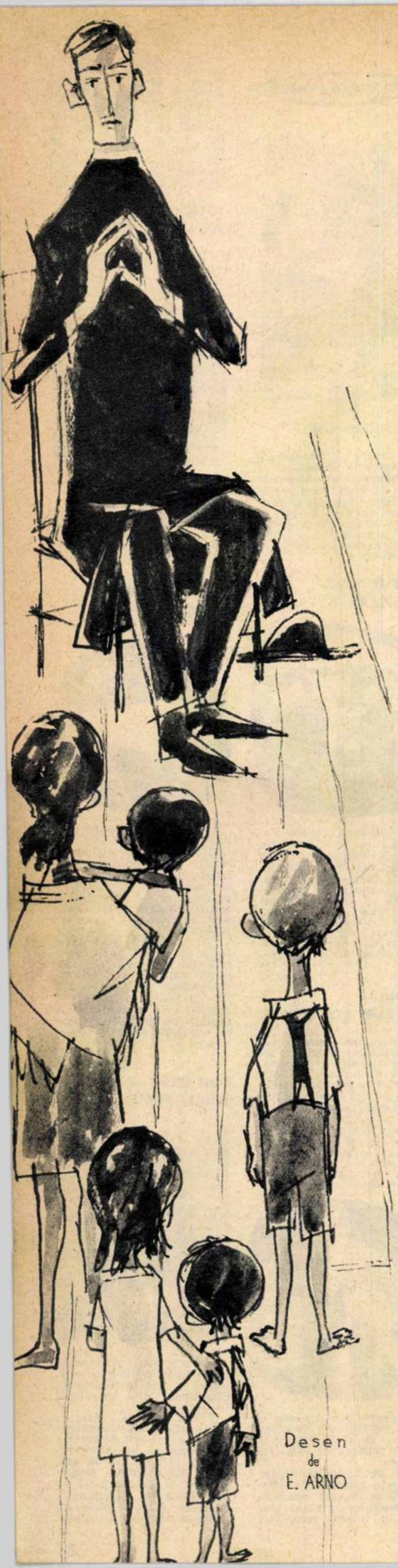

Desen de E. ARNO

FILANTROPIE

de Jaroslav **HASEK**

I

Se înţelege de la sine că doamna Stall a acceptat, fără ezitare, să preia patronajul serbării în scop de binefacere, pentru ajutorarea familiilor celor ce şi-au aflat moartea într-una din minele soţului ei. Oh, de bună-seamă că nevasta concurentului, proprietarul minelor „Mühle", o să facă o criză de toată frumuseţea pentru simplul motiv că apa n-a binevoit să dea năvală într-una din minele lor; în acest caz patronajul asupra serbării i-ar fi revenit dumisale. Dar ca să nu zică aşa şi pe dincolo, doamna Stall va avea grijă ca soţia proprietarului minelor Mühle să fie aleasă în comitetul de organizare a serbării sau o s-o pună să vîndă flori. Ba nu, sarcina aceasta o va rezerva fiicei sale, pe care o s-o gătească aşa încît să crape de invidie celelalte doamne.

La drept vorbind, o cam deranja faptul că pieriseră numai patru mineri; închipuiţi-vă ce serbare şi ce vîlvă s-ar fi stîrnit dacă nenorocirea ar fi fost de proporţii mai mari. Dar ce să-i faci, bogdaproste şi pentru cele patru familii părăsite.

Dar, înainte de toate, o toaletă fastuoasă — iată ce era absolut necesar. Trebuia doar să se prezinte în chip de protectoare. Da, rochia are să şi-o coase la Viena. Pe urmă, mai era nevoie să-şi comande tablete pentru migrene, căci, fără doar şi poate, o să aibă loc şi nişte şedinţe de comitet. Ah, ce bine că s-a gîndit la toate. Da, şi şedinţele se vor ţine la ei acasă. Ar putea să organizeze, pentru doamnele participante, o serată restrînsă. Ba îi mai veni încă o idee minunată: după încheierea serbării va oferi un mic banchet pentru domnii şi doamnele din comitet. Îi va invita şi pe directorii minelor aflate în proprietatea soţului ei. Dar, în definitiv, de ce un mic banchet? Ca să aibă ce strîmba din nas prietenele ei? Nu. Va da un banchet cum scrie la carte, să-i meargă vestea şi să plesnească toţi de necaz. Fireşte, treaba asta o să coste o grămadă de bani, dar va avea ea grijă să vorbească cu soţul ei pentru a-l convinge să încerce o sporire a preţului la cărbuni.

Şi într-adevăr doamna Stall a stat de vorbă cu soţul ei.

— Da, sigur, scumpa mea — îi spuse domnul Stall cu faţa toată numai zîmbet; de-ar fi să coste rochia şi o mie două sute de galbeni, tot o vei căpăta. Trebuie doar să facem şi noi ceva pentru familiile acelea sărmane...

II

Aşadar, cum spuneam, au pierit patru mineri. Trei zile şi trei nopţi au stat femeile şi copiii la gura minei pînă au fost scoase la suprafaţă cadavrele umflate de apă. Mai aveau minerii doar zece minute pînă să iasă din mină şi să se întoarcă acasă, cînd a dat năvală apa. Şi-au aflat moartea în acel lugubru labirint al beznei şi sudorii, ca şobolanii de cîmp atunci cînd apa le inundă în luncă adăposturile lor subterane.

S-au înecat în timp ce acasă femeile lor îi aşteptau cu cina pregătită.

Şi cînd i-au scos afară, femeile şi copiii n-au plîns. Nu mai aveau cu ce. Le secaseră lacrimile în acele nesfîrşite trei zile de speranţe şi deznădejde. În schimb, bărbaţii care au apărut cu ei la lumina zilei aveau ochii împăienjeniţi de lacrimi.

Deodată, din mulţime se apropie de convoi femeia unuia dintre înecaţi:

— Frantisku, ştii, Karel al nostru a început să spună „tata", „mama".

În braţe purta pruncul care se uita cu ochi miraţi la trupurile acelea înfăşurate în linţoliu şi, arătînd cu mînuţa spre unul din ele, strigă de bucurie:

— Tata, tata!

Apoi sosi jandarmul şi o îndepărtă pe femeie, zbierînd:

— Tumneata nu fi aici, tumneata merge acaza, tumneata nu ajutat.

Jandarmi! Ce ciudat! De fiecare dată cînd e vorba să-i alini pe cei năpăstuiţi de pe urma catastrofelor miniere, dumnealor trimit jandarmii. Dacă e catastrofa mai mare, apăi trimit armata. De obicei, telegramele oficiale sînt foarte laconice: „Pierit optzeci oameni, trimiteţi două companii". Aşadar, doi soldaţi de fiecare cadavru.

În cazul de faţă, pentru cele patru cadavre ordinea era asigurată de patruzeci de jandarmi. Majurul căsca de plictiseală. Se aşteptase la îmbulzeală, strigăte de ameninţare, dar fu dezamăgit. Mai trăgea o ultimă speranţă: înmormîntarea.

III

Dar ce, mîngîierea duhovnicească nu înseamnă nimic? Preotul îşi propuse să ogoiască şi el durerea familiilor îndoliate. Însă care preot într-o ţară germanizată cunoştea limba cehă? Şi chiar dacă ar fi cunoscut-o? Ce-i puteau oare oferi aceste familii amărîte? Ce mai însemnau ele acum? Nişte cerşetori. Pe deasupra, mai erau şi socialişti. Mda. Mai bine să-l trimită acolo pe capelanul ceh.

Capelanul n-avea însă nici el chef să se ducă. Socotea mîngîierea aceasta curată bazaconie. Dar ce să-i faci! Omul mai trebuie uneori să se şi prefacă. Totuşi nu, n-o să se ducă el. Nu-l trage inima la asta şi pace! Are să-l trimită pe capelanul cel tînăr. Ăsta le mai ia încă pe toate în serios.

Aşa se face că în aceeaşi după-amiază, la numai două ceasuri de la scoaterea morţilor din mină, capelanul mezin ciocănea la uşa uneia dintre văduve.

Dădu bineţe, apoi se aşeză. Nutrea o sinceră compasiune pentru îndoliaţi şi de aceea păstră un moment de reculegere. Apoi spuse:

— Domnul a dat, domnul a luat, fie numele domnului binecuvîntat!

Văduva stătea pe marginea patului şi plîngea.

— La ce bun plînsul, dragă doamnă? Omul azi e, mîine nu mai e. Fericit şi prevăzător e cel ce, în viaţă, se străduieşte să fie aşa cum ar dori să fie după moarte.

Capelanul se încinse. Cinci orfani holbau ochii la el speriaţi. Îl mîngîie pe cel mai la îndemînă, apoi continuă cu înflăcărare:

— Nu trebuie să te bizui nici pe prieteni, nici pe rubedenii şi nici n-ai voie să-ţi amîni izbăvirea pentru vremea de apoi, căci oamenii uită de semenii lor mai iute decît îşi închipuie.

— Niciodată n-am să-l uit! — protestă văduva.

Capelanul făcu un gest de om plictisit. De ce i se bagă în vorbă?

— Ochii care nu se văd, se uită — spuse el cu voce apăsată. Inima omenească e atît de tare şi de aspră, încît ea numai pentru prezent bate şi nu mai ţine seamă de cele ce vor veni. La fiecare faptă şi la fiecare gînd al nostru ar trebui să ne purtăm ca şi cînd astăzi încă ar trebui să murim. Dacă omul ar avea cugetul curat, moartea n-ar trebui să-l sperie prea mult. Iar dacă astăzi nu eşti încă pregătit, atunci cum vei fi mîine? Nu poţi fi de loc sigur de ziua de mîine şi niciodată nu poţi şti dacă o mai apuci.

Capelanul se încinse şi mai tare, se ridică de pe laviţă şi începu să tune:

— La ce bun traiul îndelungat, cînd îndreptarea noastră e atît de puţină? O, nu! Viaţa bună nu totdeauna îl îndreaptă pe om, ci adeseori îi înmulţeşte păcatele.

Izbi cu pumnul în masă ca din amvon:

— Barem de-am trăi măcar o singură zi bine pe această lume. Dar nu, noi nu, noi...

În culmea înflăcărării prinse să strige atît de tare, încît afară începură să se oprească trecătorii.

— Dacă moartea-i cumplită, de o mie de ori mai cumplit e să trăieşti în păcate. Binecuvîntat e acela ce veşnic trăieşte cu ceasul morţii în faţă şi zi de zi se pregăteşte de moarte. Fii gata oricînd pentru ca moartea să nu te găsească nepregătit. Şi atunci cînd veni-va ceasul cel din urmă, cu totul altfel vei privi viaţa trecută şi amarnic te vei căi că la bine ai fost atît de nepăsător. De aceea, vai acelora care la moarte nu se gîndesc...

Rostind aceste cuvinte, capelanul îşi luă pălăria şi o zbughi furios pe uşă, afară.

În faţa casei se adunase o mulţime de oameni.

— Ştii, sfinţia ta — spuse unul dintre ei — sărmana văduvă nu ştie cu ce-şi va hrăni mîine copiii.

— O să am grijă ca mortul să fie spălat gratuit — spuse compătimitor capelanul, şi plecă de acolo cu conştiinţa împăcată că făcuse o faptă bună vizitînd-o pe văduvă. Pe celelalte trei nu se mai duse să le mîngîie. La prima alinare i se uscase gîtlejul...

IV

Înmormîntarea a decurs în linişte. Majurul de jandarmi a încercat o nouă deziluzie.

Paisprezece zile după aceea a avut loc, sub patronajul doamnei Stall, serbarea în scop de binefacere pentru ajutorarea văduvelor de mineri. Toaleta doamnei Stall costase o mie trei sute de coroane. La serbare a cîntat muzica militară; aceasta a costat trei sute de galbeni. Apoi a urmat banchetul: cinci sute; de galbeni. Trei sute şi cu cinci sute fac opt sute, cheltuieli speciale, ca de pildă focurile de artificii şi altele asemănătoare: optzeci; total cheltuieli — opt sute optzeci de galbeni; încasările s-au ridicat la nouă sute doi galbeni, care beneficiu a şi fost de altfel împărţit, în mod egal, de către domnul prefect al judeţului, celor patru văduve. A căpătat fiecare cîte cinci coroane şi cincizeci de heleri de fiecare bărbat ucis. Cum s-ar zice, tranzacţia a fost directă, fără intermediar. Marfa şi banii. Poftim mortul, poftim banii: 5 coroane, 50 heleri...

În romîneşte de Jan GROSU

IMAGINI DIN R.D. GERMANĂ

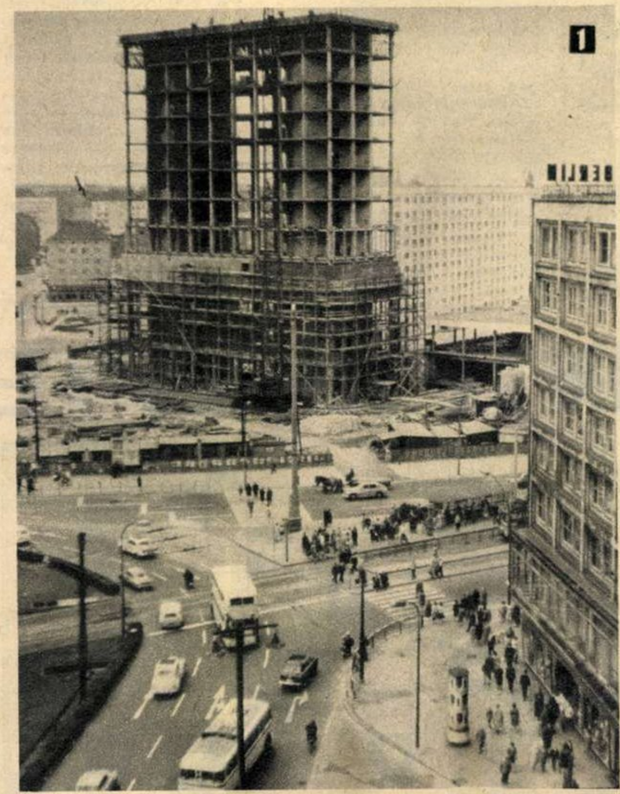
1

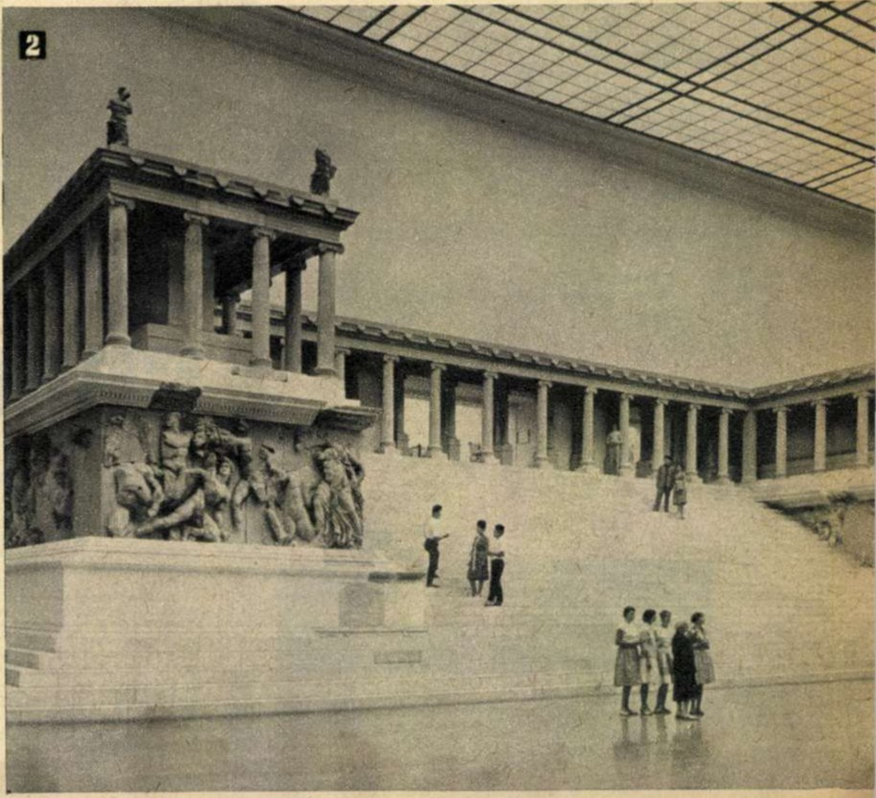
2

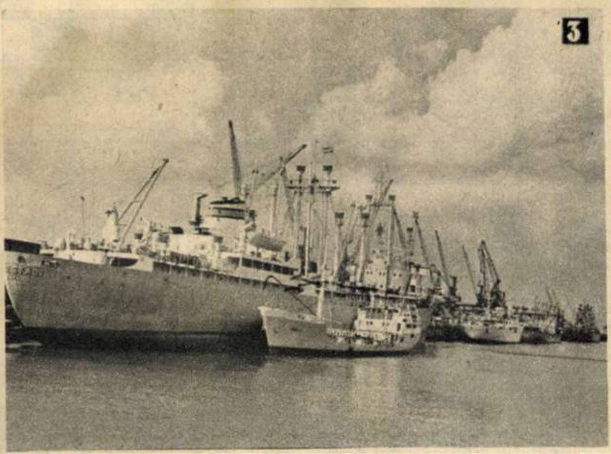
3

4

5

6

1 În cei 14 ani care au trecut de la proclamarea R.D. Germane, Berlinul, capitala țării, a fost reconstruit și îmbogățit cu noi edificii social-culturale și blocuri de locuințe. În fotografie: Alexanderplatz și clădirea în curs de construcție a Casei savanților și profesorilor.

2 Altarul din Pergamon — una din marile valori artistice aflate în Muzeul de stat din Berlin.

3 Aspect din marele port Rostock, al cărui trafic s-a cifrat numai în cursul ultimului an la 4.465.000 tone mărfuri.

4 Leipzig, orașul îndrăgit nu numai de locuitorii săi, ci și de numeroși turiști străini.

5 Casa de cultură a tineretului din Dresda-Est atrage zilnic un mare număr de muncitori, care vin aci să-și petreacă în mod plăcut o bună parte din timpul lor liber. În fotografie: un grup de artiști amatori la repetiție.

6 „Trenul pionierilor“ din Karl-Marx-Stadt este, precum se vede, deosebit de iubit de micii locuitori ai orașului.

umor

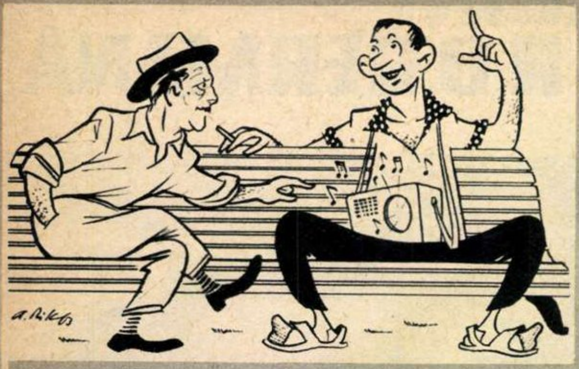

MELOMANUL

— Știți ce-i asta?
— Ei, na!... Doar îl am de-un an de zile!

Rik AUERBACH

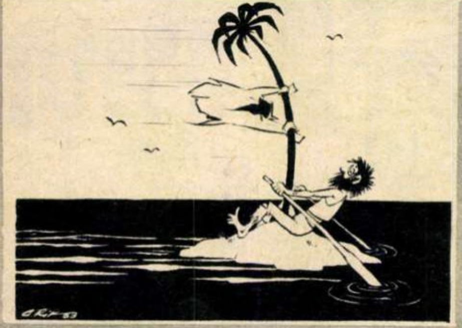

Fără cuvinte.

Rik AUERBACH

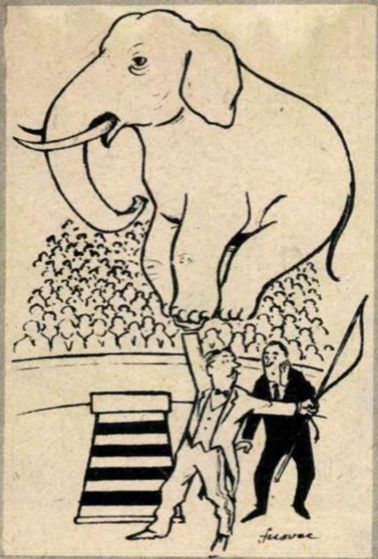

— Maestre, iar ați greșit; figura asta o faceți la dresura de... cățel!

S. NOVAC

povestea vorbei

ECOURI MEDIEVALE

Vocabularul de care se folosesc oamenii secolului nostru e alcătuit din cuvinte care, în majoritatea lor, s-au născut cu multe sute de ani în urmă, fiind legate de aspecte de viață caracteristice vremurilor de atunci. Noțiuni care ni se par foarte moderne sînt totuși denumite cu cuvinte vechi sau foarte vechi, al căror înțeles se adaptează mereu la nevoile societății. Tot așa, noțiuni legate de orînduirea feudală au căpătat nume folosite și pentru unele realități din antichitate.

Înalții funcționari romani, de exemplu proconsulii, erau asistați de niște *comites*. Tot *comites* aveau să fie numiți și un fel de aghiotanți ai împăraților romani. Urmașii latinescului *comites* au rămas într-o serie de limbi europene ca denumire pentru marii seniori feudali; aceștia sînt *conții*. Orînduirea feudală a dispărut, dar ne-a lăsat cuvîntul *conte*, ca titlu de noblețe ereditar, folosit încă în unele țări.

Denumirea de *apartament* se poate aplica unei locuințe cît de moderne, dar la origine constatăm că stă un cuvînt vechi de cîteva sute de ani, care se referea la un anumit fel de locuințe. În italienește, *appartamento* a însemnat „locuință separată", mai exact acea parte a unui palat seniorial care servea nobilului drept locuință personală, spre deosebire de saloanele rezervate pentru recepții.

Bulevardele, prin lărgimea și circulația lor intensă, par a fi ceva caracteristic urbanismului zilelor noastre. Prin originea sa, cuvîntul *bulevard* se dovedește însă tipic feudal. Într-adevăr, primul său înțeles (din olandeză și germană) a fost „zid, meterez", aplicîndu-se fortificațiilor care protejau așezăminte medievale. Ulterior, prin *bulevarde* s-au înțeles străzile croite pe locul vechilor ziduri, dărîmate. Astăzi, evident, nu mai cerem ca un bulevard să înconjoare orașul ca un brîu.

Sorin STATI

CUVINTE...DREPTE

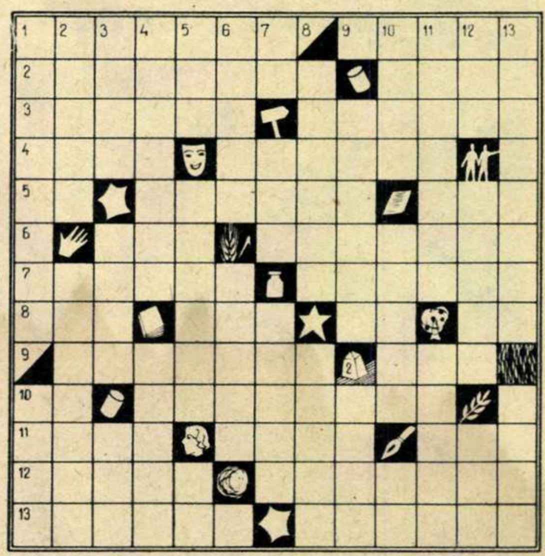

ORIZONTAL: 1) Cu punctele la aceeași distanță de o dreaptă, oricît s-ar prelungi — Cu soț pe dreapta străzilor (sing.). 2) Drept—O dai pe cea din dreapta. 3) Organ de direcție al navelor — În opoziție cu „de-a dreptul". 4) Luntre mică în formă de șaică — Persoane autorizate să exercite dreptul de tutelă. 5) La dreapta lui sol! — Drept care — Țintă. 6) Avantaj — În afara legii (fem.). 7) Pe drept (pl.) — Dependințe (sing.). 8) Dreaptă închipuită în jurul căreia se învîrtește un plan pentru a da naștere unui corp geometric — Comandant turc (od.) — Tudor Barbu — Particulă a viitorului. 9) Dare de directive (pl.) — Compozitor francez (n. 1754). 10) Pere!—Organe de mașini. 11) Conține norme de drept — Ținut în Grecia antică — Interjecție pentru mînat caii. 12) Necristalizat — În conflict cu legea (fem.). 13) Dreaptă — Cu abateri de la... drumul drept.

VERTICAL: 1) Îți dă anumite drepturi (pop.) — Drept. 2) La drept vorbind... — Pe dreapta și pe stînga la fotbal. 3) Joc de pietre — Din cînd în cînd — Din neamul goților. 4) Auxiliari la împărțirea dreptății — Vulturi. 5) Holdă — Comandanți peste o sută de ostași (od.) — Florea Dobrescu. 6) Îndreptar al erorilor de tipar — Parte dreaptă (pl.). 7) Prepoziție de... direcție — A prisosi (reg.) — Orice pasăre are una dreaptă și una stîngă. 8) Globală — Nedrepți. 9) Drept — Cel drept e cel mai scurt. 10) Veselie — Nume masculin — Zoia Oprescu. 11) Stă drept la „drepți" — Lucrează cu dreptarul. 12) Măsoară vîrsta — Școlari — Motive de încurcături (sing.). 13) Drept cuvenit — Drept... adevărat.

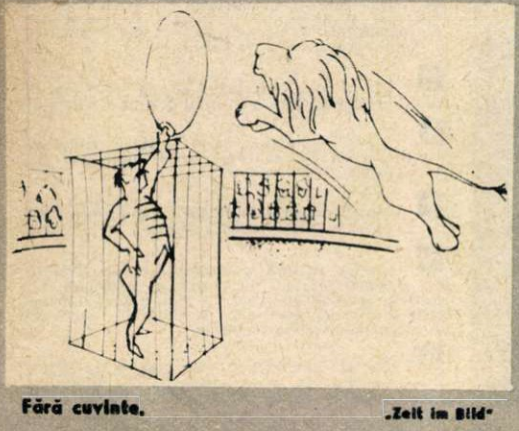

Fără cuvinte.

„Zeit im Bild"

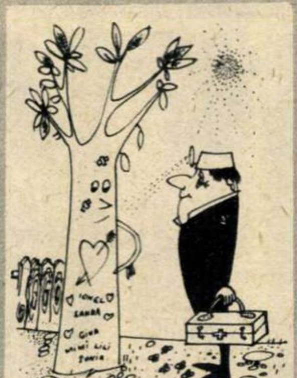

— De ce zici că suferi?...
— De inimă, tovarășe doctor!

NAȘCU

COMPROMISURI

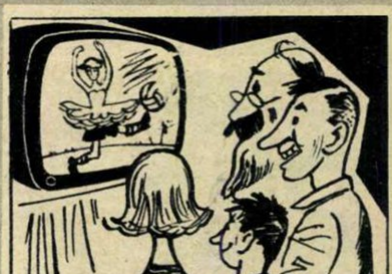

Emisiune televizată pentru toate gusturile.

„Literaturnaia Rossia"

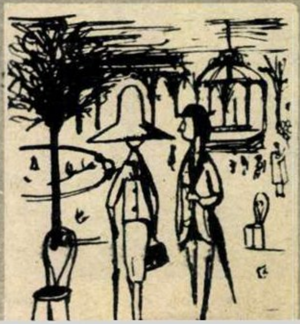

— În ultima vreme nu vă mai vedeți...

„Ici Paris"

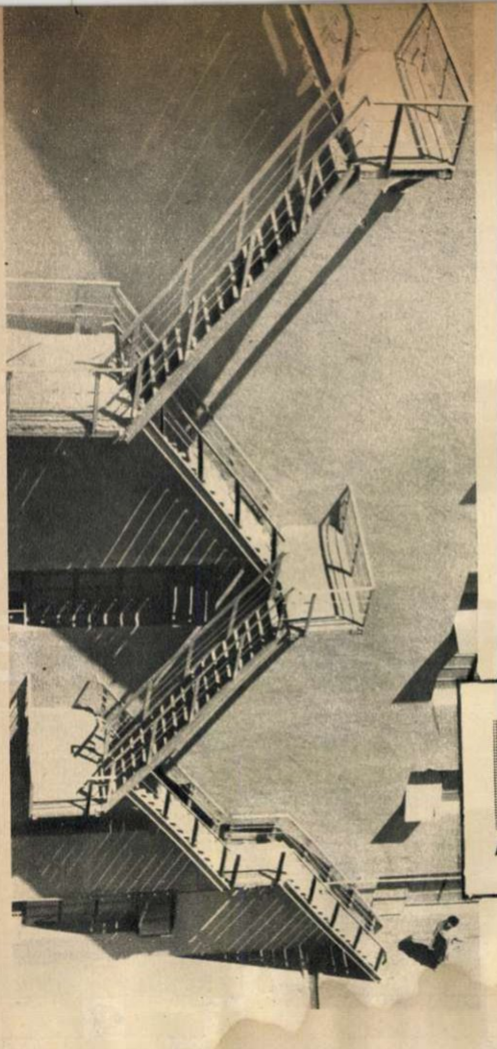

„Scară
în
relief“
(Combinatul
chimic
din
Tîrnăveni)

Fotografie
de
Sorin
DAN

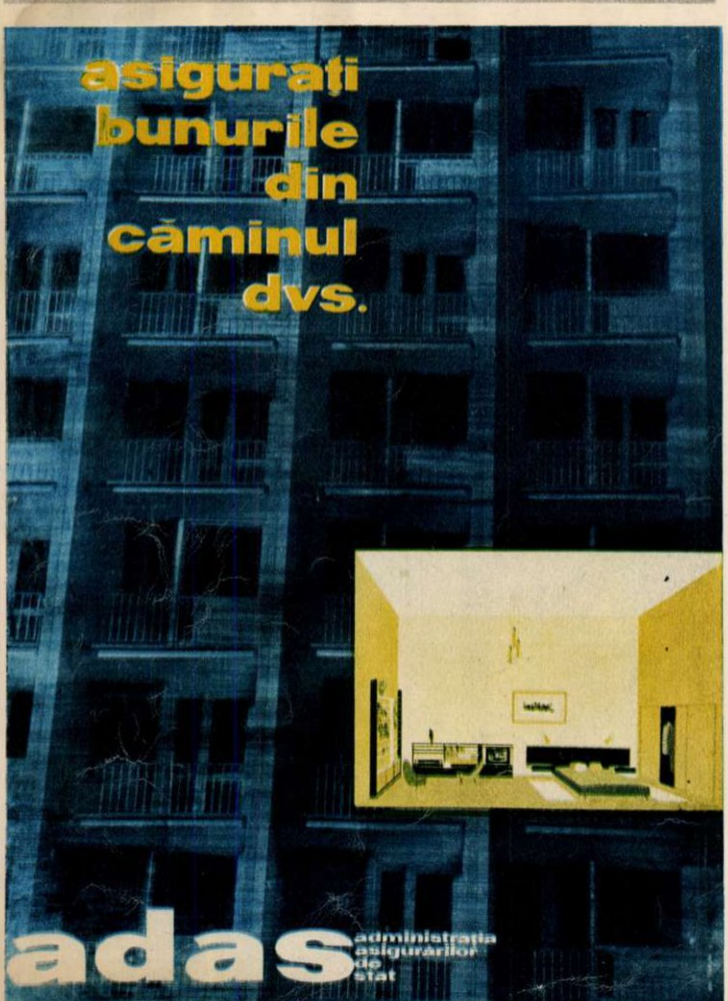

PROGRAMUL DE RADIO

RADIOJURNALE, BULETINE DE ȘTIRI, BULETINE METEOROLOGICE SPORT, ULTIMELE ȘTIRI

	PROGRAMUL I	PROGRAMUL II	PROGRAMUL III
DUMINICA	7.00, 13.00, 19.30, 22.00, 23.50-23.55	7.50, 14.00, 20.00, 23.00, 0.50-0.55	22.00
ÎN CURSUL SĂPTĂMÎNII	5.00, 6.00, 7.00, 11.00 (afară de miercuri), 13.00, 17.00, 20.00, 22.00, 23.50-23.55	10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 21.00 (afară de joi), (vineri 21.30), 23.00, 0.50-0.55 (sîmbătă 1.50-1.55)	21.00

RECOMANDĂRI DIN PROGRAM: Duminică: 6.30, 13.05 (Progr. I), 7.30 (Progr. II). În cursul săptămînii: 5.20, 13.05 (Progr. I), 10.05, 14.30 (Progr. II).

COTELE APELOR DUNĂRII: Zilnic — 13.40 (Progr. I).

SUMARUL PRESEI CENTRALE: Zilnic — 8.00 (Progr. I).

DUMINICĂ 6 OCTOMBRIE Programul I *6.00:* Concert de dimineață *7.10:* Cîntece *7.25:* Piese simfonice de mare popularitate *8.06:* Răsună cîntecul și jocul pe întinsul patriei *8.30:* Teatru la microfon pentru copii *9.30:* Dansuri de estradă *10.06:* „Oratoriul patetic“ de Sviridov *10.40:* Ansambluri artistice de amatori *11.00:* Muzică din opereta „Secretul lui Marco Polo“ de Lopez *11.30:* Vorbește Moscova! *12.00:* Muzică populară *12.20:* Interpreți de muzică ușoară *13.10:* De toate pentru toți *14.00:* Melodii populare *14.28:* Rapsodia a II-a de Paul Constantinescu; Poemul simfonic „Stenka Razin“ de Glazunov *15.00:* Emisiunea pentru sate *15.40:* Program muzical dedicat fruntașilor de pe ogoare *16.15:* Transmisiune sportivă *17.45:* Melodii din filme *18.00:* Cîntă orchestra de muzică populară a Radioteleviziunii *18.30:* Din literatura R.D. Germane *18.45:* Recital Liana Pasquali *19.00:* Melodii... melodii *19.35:* Album de romanțe *20.00:* Teatru la microfon — „Egor Bulîciov și alții“ de Maxim Gorki *21.45:* Muzică ușoară interpretată de Paul Anka *22.25:* Muzică de dans *23.10:* Divertisment pentru orchestră de coarde și doi clarineți de Dumitru Capoianu; Baletul „Șah-mat“ de Arthur Bliss.

Programul II *7.00:* Muzică populară *7.35:* Melodii distractive *8.00:* Clubul voioșiei *8.30:* Cîntă fanfara reprezentativă a Armatei *8.45:* Anunțuri, muzică *9.00:* Estrada dimineții *9.30:* Arii cu cor din opere *10.00:* Muzică populară cerută de ascultători *10.30:* Revista presei străine *10.38:* Muzică ușoară romînească *11.00:* Concert simfonic interpretat de orchestra simfonică a Filarmonicii de stat „George Enescu“. În pauză, emisiunea „Cinema“ *12.30:* Muzică din opere *13.00:* Piese de estradă *13.15:* Melodii populare *13.45:* Cîntă Gigi Marga *14.05:* Piese de virtuozitate *14.15:* Satira și umorul *15.00:* Muzică ușoară cerută de ascultători *15.30:* Interpreți ai ariei lui Figaro din opera „Bărbierul din Sevilla“ de Rossini *16.00:* Oameni și fapte *16.08:* Cîntece și jocuri *16.30:* Muzică de estradă *17.00:* Cîntă corul de copii al Radioteleviziunii *17.15:* Săptămîna poeziei — 1963 *17.25:* Din muzica popoarelor *18.00:* Simfonia în fa major de Boccherini; Fantezia în do minor pentru pian, cor și orchestră de Beethoven — la pian Sviatoslav Richter *18.35:* Cîntă orchestra de estradă a Radioteleviziunii *19.00:* Muzică populară *19.30:* Muzică din operete *20.05:* Vitrina cu noutăți de muzică ușoară *20.30:* Muzică de dans *21.15:* Din comoara folclorului nostru muzical *21.45:* Seară de poezie clasică romînească *22.00:* Săptămîna muzicii din R.D. Germană — muzică de dans *22.36:* Dixtuor opus 14 pentru instrumente de suflat de George Enescu *23.08:* Muzică de dans *24.00:* Concert de noapte.

Programul III *19.00:* Seară de operetă *19.48:* Concertul opus 21 în re major pentru pian, vioară și cvartet de coarde de Chausson *20.30:* Clasici ai umorului — Branislav Nușici *20.45:* Recital Yehudi Menuhin și Dinu Lipatti *21.30:* Muzică de dans *22.10—22.59:* Cvartetul pentru coarde în do minor de Anton Bruckner; Fantezia romantică pentru vioară, violă și orchestră de Arthur Benjamin.

LUNI 7 OCTOMBRIE Programul I *5.05:* Cîntece de muncă *5.25:* Melodii populare *6.07:* Muzică ușoară *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Muzică populară *7.30:* Sfatul medicului — Ce factori ajută la creșterea și dezvoltarea normală a copilului *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Piese pentru fanfară *8.06:* Tarantele și intermezzi *8.30:* Dansuri simfonice *9.00:* Muzică din opere *9.30:* „Salutul cravatelor roșii“ *10.00:* Cvartetul de coarde în re minor de Dumitru Bughici; Preludiile 7, 8, 9 și 10 de Kabalevski *10.28:* Melodii distractive *11.05:* Piese instrumentale și vocale *11.30:* Muzică din opere comice *12.00:* Săptămîna muzicii din R.D. Germană — muzică simfonică *12.30:* Muzică populară din Banat *13.10:* Muzică ușoară *14.00:* Din folclorul muzical al popoarelor *14.37:* Poemul simfonic „Marea Neagră“ de Alexandru Pașcanu *15.00:* Opera „Păpușile maestrului Pedro“ de Manuel de Falla *15.30:* Orchestre de muzică ușoară *16.00:* Muzică populară *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Cîntece *17.12:* Suita pentru violoncel și pian „Imagini ardelene“ de Wilhelm Berger *17.30:* Tinerețea ne e dragă! *17.50:* Cîntece populare *18.00:* Emisiune pentru sate *18.10:* Cîntece *18.30:* Soliști de muzică ușoară care ne-au vizitat țara *19.00:* Revista economică radio *19.20:* Concertul nr. 1 în sol minor pentru vioară și orchestră de Max Bruch — solist David Oistrah; Serenada pentru orchestră de coarde de Edvard Elgar *20.25:* Jocuri populare *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba rusă — începători *20.55:* Muzică ușoară de Ion Vasilescu *21.15:* Tribuna radio *21.25:* Arii din operele lui Ceaikovski *22.08:* Muzică de dans *23.09:* Simfonia a VII-a de Alfred Mendelsohn.

Programul II *10.10:* Orchestre de mandoline *10.30:* Uvertura la opera „Rienzi“ de Wagner; Concertino în do minor pentru corn și orchestră de Weber *11.00:* Muzică ușoară *11.15:* Emisiune literară *11.30:* Cvartetul nr. 2 în re minor de Constantin Dumitrescu *12.05:* Muzică ușoară de compozitori romîni și sovietici *12.30:* Muzică instrumentală și vocală *13.00:* Duete de dragoste *13.30:* Însemnări de reporter *13.37:* Cîntece *14.05:* Din operetele compozitorilor noștri *14.35:* Orchestre de estradă *15.00:* Cîntece și jocuri populare *15.25:* Oratoriul „Grivița luptătoare“ de Constantin Palade *16.12:* Muzică ușoară *16.30:* Interpreți în studio *17.00:* Muzică populară *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Din creația compozitorului Ovidiu Varga *18.45:* Muzică populară *19.00:* Piese romînești de estradă *19.30:* Recital literar-muzical organizat cu prilejul închiderii săptămînii poeziei — 1963 *21.30:* Lectură dramatizată — „Zăpezile de pe Kilimandjaro“ de Hemingway *22.00:* Muzică de dans *22.29:* Sonata în si minor de Liszt *23.05:* Muzică de dans *24.00:* Fragmente din opera „Medeea“ de Cherubini.

Programul III *21.30:* Opera „Bal mascat“ de Verdi (actele I și II) *22.50—22.59:* Miniaturi instrumentale.

MARȚI 8 OCTOMBRIE Programul I *5.05:* Piese interpretate la xilofon și chitară *5.25:* Cîntece și jocuri populare *6.05:* Fanfară *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Piese de estradă *7.30:* Sfatul medicului — Infecția dentară și reumatismul *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Muzică instrumentală de compozitori romîni *8.06:* Uverturi *8.30:* Scene din opere *9.00:* Simfonia a V-a în si bemol major de Schubert *9.30:* Radio prichindel *9.45:* Prelucrări corale *10.00:* Fantezia cromatică și Fuga în re minor de Bach; Sonata în la major de Händel *10.21:* Melodii populare *11.05:* Cîntece de pace și prietenie *11.25:* Muzică ușoară *12.00:* Selecțiuni din operete *12.30:* Răspundem ascultătorilor *12.40:* Muzică instrumentală și vocală *13.10:* Muzică populară *14.00:* Concert de prînz *15.00:* Din cîntecele constructorilor comunismului *15.15:* Muzică populară din Moldova *15.45:* Suita I opus 9 în do major pentru orchestră de George Enescu *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Cîntă Mihail Arnăutu *17.12:* Muzică ușoară *17.30:* Radioracheta pionierilor *18.00:* Emisiune pentru sate *18.10:* Muzică *18.15:* Cu microfonul printre sportivi *18.25:* Lieduri *18.41:* Din comoara folclorului nostru *19.00:* Limba noastră — vorbește acad. prof. Al. Graur *19.10:* Instrumentiști romîni de muzică ușoară *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Cîntă corul și orchestra de studio ale Radioteleviziunii *20.25:*

(Continuare în pag. 22-23)

DIDEROT

„În ce constă importanța operei lui Diderot?“

Florin MARTINESCU
București

Răspunde conf. univ. ELENA VIANU de la Universitatea București.

Se împlinesc două sute cincizeci de ani de la nașterea filozofului francez Denis Diderot. „Filozof“, spunem noi astăzi, numindu-l pe Diderot astfel precum îl numeau contemporanii lui. Numai că, în Franța celui de-al XVIII-lea veac, filozofia nu era o îndeletnicire teoretică, un refugiu în abstracție, ci, dimpotrivă, o formă de viață militantă pe care o echipă de oameni vii și curajoși o îmbrățișau spre a încetățeni în țara și secolul lor progresul. Într-adevăr, întreaga epocă și, în fruntea ei, Denis Diderot, reprezentant al *stării a treia* (cuprinzînd burghezia, meșteșugarii, lucrătorii, adică pe toți cei ce nu aparțineau nobilimii și clerului — ai căror deputați alcătuiau primele două ordine în stat), considera că a sosit vremea ca un pas decisiv să fie făcut: Franța să treacă din orînduirea feudală într-aceea burgheză.

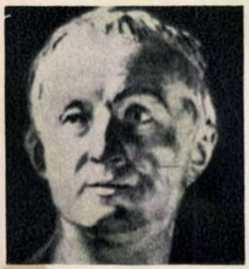

Concepția aceasta este pe deplin exprimată într-o operă colectivă al cărei *spiritus rector* și principal colaborator este Diderot: *Enciclopedia* sau *Dicționarul rațional al științelor, artelor și meșteșugurilor*, care apare în 33 de volume între anii 1751 și 1772, înfruntînd primejdiile și sancțiunile cenzurii. Pe toate planurile — filozofic, artistic, economic și mai ales politic — *Enciclopedia* apare ca un manifest al burgheziei, publicat în preziua preluării puterii.

Mai îndrăzneț încă decît în paginile *Enciclopediei* ne apare Diderot în lucrările semnate numai de el și care, tocmai din pricina îndrăznelii lor, sînt sortite să rămînă în majoritate postume. E cazul, de pildă, al celei mai strălucitoare din operele filozofului, vestita satiră intitulată *Nepotul lui Rameau*. Scrisă prin jurul anului 1762, ea va fi descoperită în manuscris de către Schiller și va fi tradusă în limba germană de Goethe în 1805. *Nepotul lui Rameau* e un dialog paradoxal (dialogul e forma stilistică ce se potrivește mai bine gîndirii dialectice a lui Diderot) între două personaje care întrupează binele și răul. Opoziția aceasta dă prilej lui Diderot să-i batjocorească pe privilegiații vremii sale și să schițeze o etică nouă, a individualității puternice și libere.

Să nu ne închipuim totuși că Diderot face parte dintre autorii utopici — numeroși într-al XVIII-lea veac. Realistul genial care e Diderot înțelege că omenirea nu a cunoscut fericirea în vremuri apuse — așa-zisa „vîrstă de aur“ — și nici în pădurile virgine ale noilor continente, ci urmează s-o cîștige în cadrul unei societăți unde vor porunci legi drepte.

Lui Diderot nu i-a fost dat să vadă triumful ideilor sale. El moare în 1784, cu cinci ani înainte de izbucnirea revoluției, lăsînd o operă mereu vie și actuală.

CELE 12 PORUMBIȚE...

De fapt este vorba despre 12 vaci. Denumirea de „porumbițe“ le-au dat-o colectiviștii de la G.A.C. „Drumul lui Lenin“ din com. Florești, raionul Titu, amintind prin aceasta de „Porumbița“, faimoasa vacă de la Andrășești, care, bine îngrijită și bine hrănită, a dat o mare producție de lapte.

Cele 12 vaci despre care este vorba, aduse de la 12 gospodării colective din raionul Titu, vaci cu producție slabă de lapte (în medie 3,3 litri pe zi), au fost preluate de gospodăria colectivă din comuna Florești și încredințate mulgătorului Marin Tănase, pentru ca, supuse la un regim special de furajare și ținute sub îngrijire atentă, să dea maximum de productivitate. Aceasta s-a întîmplat la 18 mai 1962. După un an, adică la 18 mai 1963, s-au obținut de la fiecare din aceste vaci peste 10 litri de lapte zilnic. Iar astăzi unele din ele dau 16 și 18 litri în fiecare zi. Metodele bune de furajare și îngrijire ale mulgătorului Marin Tănase au fost făcute cunoscute și aplicate în multe gospodării colective din raionul Titu, precum și în cele din Răcari, Giurgiu, Videle, Zimnicea. În fotografia pe care v-o trimit îl puteți vedea pe mulgător printre „porumbițele“ sale.

Ionel PROTOPOPESCU
activist cultural
Bolintin de Vale, raionul Titu

CU BARCA DE LA BUCUREȘTI ÎN DELTA DUNĂRII

În inima Deltei, aproape de satul „Mila 23“, am întîlnit recent doi tineri, unul din Capitală și celălalt din Ploiești, care au călătorit cu o barcă pneumatică de la București și pînă în Deltă, „navigînd“ pe Dîmbovița, Argeș și Dunăre.

Maxim GHERASIM
Tulcea

UN ACVARIU LA NOI ACASĂ

„Cum se face un acvariu?“

Nicolae MACAȘOIU,
funcționar
str. E. Gîrleanu nr. 10, București

Răspunde AUREL PAPADOPOL de la Muzeul de istorie naturală „Gr. Antipa“ din București.

Acvariile sistematice, paralelipipedice, se fac dintr-un cadru metalic (fier cornier) în care se montează geamuri fixate cu ajutorul unui chit special făcut din ulei de in fiert, miniu și praf de cretă. Fundul acvariului se acoperă cu un strat de nisip gros de 5-15 cm, foarte bine spălat (de preferință luat direct dintr-un rîu). Pe nisip se pot așeza și pietre ornamentale, tot bine spălate. Se umple acvariul pe jumătate cu apă curată de la robinet, însă lin, fără să tulburăm nisipul (pentru aceasta se poate așterne pe nisip o foaie de hîrtie). Apoi se fixează bine în nisip plantele acvatice (recoltate din bălți sau lacuri) care pot fi: sîrmulița (Vallisneria), diferite brădișuri (Myriophyllum, Ceratophyllum), plante cu frunze late din genul Potamogeton, lintiță (Lemna) ce stă la suprafață etc. Umplem vasul pînă sus și-l lăsăm cîteva zile într-un loc luminos; apa se va limpezi, va căpăta temperatura camerei, iar plantele vor prinde rădăcini și se vor dezvolta.

Acvariul poate fi populat cu pești indigeni și exotici, avînd grijă să fie numai din cei ierbivori și de dimensiuni nu prea mari. Aglomerarea cu pești și cu plante duce la împuținarea oxigenului. Într-un volum de 10-12 litri apă pot încăpea 15-20 de pești (spade, gupe etc. din genurile Xyphophorus sau specii de Barbus; carașii aurii „cu voal“ sînt de asemenea indicați, fiind frumoși și rezistenți). Peștii sînt hrăniți cu mici răcușori, purici de apă (Daphnia) vii sau uscați. Cînd hrana e uscată se dă cîte puțin, ca să nu se altereze. Apa nu se schimbă în întregime, ci se completează pe măsura evaporării. Impuritățile adunate pe fund se scot extrăgîndu-se apa respectivă cu un tub-sifon. Apa adăugată trebuie să fie stătută (pentru eliminarea clorului de dezinfecție) și la temperatura celei din acvariu, care se va menține constantă (iarna cu ajutorul încălzitorului special, al unei rezistențe electrice sau al unui bec scufundat parțial). Variațiile bruște de temperatură pot ucide peștii. De asemenea, se va evita luminarea acvariului zi și noapte. Pereții interiori se curăță de alge din timp în timp cu o mică răzătoare cu coadă.

Peștii de acvariu au o viață relativ scurtă. Înmulțirea lor, la unii prin icre, la alții prin ovoviviparitate (eliminarea directă a puilor), trebuie urmărită de la o specie la alta.

PROGRAMUL DE RADIO

Miniaturi pentru pian interpretate de Alexander Brailowski *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Muzică din operete și comedii muzicale *21.00:* Muzică de dans *21.30:* Emisiune literară *21.45:* Cîntece de dragoste și jocuri populare *22.15:* Muzică de dans *23.11:* Cvintetul cu pian în fa major de Brahms.

Programul II *10.10:* Cîntece de Teodor Bratu *10.30:* Sonata în sol minor pentru pian de Dimitrie Cuclin; Sonata pentru oboi și pian de Sigismund Toduță *11.00:* Muzică ușoară *11.15:* Din volumul „Nuvele clasice polone“ *11.35:* Duete din opere *12.05:* Sonata pentru violoncel și pian în fa major nr. 1 de Beethoven *12.27:* Muzică de estradă *13.00:* Concerte de Francesco Antonio Bonporti *13.30:* „Cîntare Romîniei socialiste“ — montaj de versuri *13.45:* Din cîntecele pionierilor sovietici *14.05:* Cîntece populare *14.35:* Muzică din operete *15.00:* Poemul simfonic „Cîntarea Romîniei“ de Matei Socor *15.30:* Muzică ușoară *16.12:* Muzică instrumentală *16.30:* Din cîntecele și dansurile popoarelor *17.00:* Estrada artistului amator *17.15:* Muzică corală de Ion Vidu *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Opereta „Culegătorii de stele“ de Florin Comișel (montaj muzical-literar) *18.45:* Emisiune culturală *19.00:* Concertul nr. 5 în la major pentru vioară și orchestră de Mozart *19.30:* Canțonete *19.50:* Pe teme internaționale *20.00:* Muzică populară *20.30:* Lecția de limba franceză, ciclul II *20.45:* Muzică instrumentală și vocală *21.25:* Fragmente din opera „Păcală“ de Sabin Drăgoi *23.05:* Muzică de dans *23.54:* Muzică simfonică.

Programul III *21.25:* Opera „Bal mascat“ de Verdi (actul III) *22.10 — 22.59:* Sonatina pentru pian opus 44 de Mihail Jora; Cvartetul nr. 1 pentru coarde în sol minor de Debussy.

MIERCURI 9 OCTOMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineață *6.05:* Cîntece *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Cîntece din țări socialiste *7.30:* Sfatul medicului — Sarea în alimentație *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntece populare *8.06:* Muzică ușoară *8.30:* Dansuri simfonice *9.00:* Muzică din operete *9.26:* Muzică simfonică romînească *10.00:* Teatru la microfon — „Iașii în carnaval“ de Vasile Alecsandri *11.18:* Muzică populară *11.45:* Uverturi la operete *12.00:* Muzică instrumentală *12.25:* Muzică ușoară *13.10:* Muzică din operele lui Meyerbeer *14.00:* Muzică populară *14.27:* Fantezie și fugă de Max Reger pe o temă de Bach *15.00:* Concert distractiv *15.30:* Muzică din operete *16.00:* Corul Căminului cultural din Săliște *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Cîntă Violeta Villas *17.12:* Muzică de cameră de Paul Constantinescu *17.30:* Prietena noastră, cartea *18.00:* Jocuri interpretate la fluier *18.15:* Fapte din întrecere *18.30:* Program muzical pentru evidențiați în întrecerea socialistă *19.00:* Jurnalul satelor *19.25:* Romanțe *20.25:* Moment muzical în do major de Schubert *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba rusă, ciclul II *20.55:* Muzică ușoară de Aurel Giroveanu *21.15:* Satira și umorul (reluare) *22.15:* Piese simfonice *23.04:* Muzică de dans.

Programul II *10.10:* Cîntă corul Radioteleviziunii *10.30:* Muzică instrumentală și vocală *11.00:* Muzică populară din Dobrogea *11.16:* Universitatea tehnică radio (reluare) *11.30:* Pe aripile valsului *12.05:* Arii din operele lui Mozart *12.30:* Lecturile dumneavoastră preferate *12.45:* Cvartetul nr. 3 pentru coarde în mi bemol major de Dvorak *13.30:* Însemnări de reporter *13.40:* Muzică populară *14.05:* Melodii de dragoste din operete *14.35:* Muzică ușoară *15.00:* Poem eroic de Mauriciu Vescan; Mică suită pentru oboi, clarinet și orchestră de coarde de Ion Vintilă *15.27:* Cîntece și jocuri populare *16.12:* Șase teme ale baladei „Miorița“ de Tiberiu Brediceanu *16.30:* Pagini orchestrale din opere *17.00:* Prelucrări de folclor *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Cîntă Benjamino Gigli *18.40:* Microfoiletoane *18.50:* Lucrări de Felix Mendelssohn-Bartholdy *18.30:* Lecția de limba engleză, ciclul I (pentru începători) *19.45:* Muzică ușoară *20.15:* Școala și viața *20.35:* Din muzica popoarelor *21.25:* Piese vocale și instrumentale *22.00:* Muzică de dans *23.05:* Simfonia I de Tiberiu Olah; Concertul nr. 2 în re minor pentru pian și orchestră de Mac Dawell — solist Van Cliburn *0.05:* Concert din opere.

Programul III *21.25:* Seară de operă: „Povestea unui om adevărat“ de Serghei Prokofiev (montaj muzical-literar) *22.45—22.59:* Muzică de estradă.

JOI 10 OCTOMBRIE Programul I *5.05:* Muzică interpretată de fanfară *5.25:* Melodii populare *6.05:* Bolerouri *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Cîntece *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Muzică populară *7.30:* Sfatul medicului — Hepatita epidemică *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntece de tineret *8.06:* Muzică instrumentală și vocală *8.30:* Piese de estradă *9.00:* Emisiunea „Vreau să știu“ *9.25:* Simfonia nr. 2 în si bemol major de Johann Svendsen *10.00:* Recitalul baritonului Ladislau Konya *10.20:* Muzică populară *10.45:* Piese instrumentale *11.05:* Cîntă corul popular rus din Omsk *11.25:* Muzică ușoară *12.00:* Muzică din opereta „O educație neizbutită“ de Emanuel Chabrier *12.30:* Program interpretat de elevii Școlii de muzică de 12 ani din Cluj *13.10:* Muzică populară *14.00:* Concert de prînz *14.30:* Pagini din opere *15.00:* Muzică ușoară romînească *15.30:* Muzică populară sovietică *16.01:* Ciaconna de Vitali — interpretează violonistul Ștefan Ruha *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Prelucrări de Gheorghe Șoima *17.12:* Muzică populară *17.30:* Concertul în re major pentru pian și orchestră de Nicolae Buicliu *18.00:* Emisiune pentru sate *18.10:* Seară pentru tineret *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Arii din operete *20.25:* Jocuri populare *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba franceză, ciclul I *20.55:* Jocuri populare *21.00:* Scrisori din țară *21.10:* Muzică de dans *22.45:* Recital Lili Pons *23.05:* Cvartetul în re minor „Fata și moartea“ de Schubert.

Programul II *10.10:* Din repertoriul orchestrelor de estradă *10.38:* Mica suită de Borodin *11.00:* Cîntă orchestra de muzică populară „Flacăra Prahovei“ din Ploiești *11.15:* Din schițele lui Asztalos Istvan *11.30:* Concerte de Francesco Antonio Bonporti *12.05:* Sonata pentru violoncel și pian de Tudor Ciortea *12.27:* Melodii distractive *13.00:* Ansambluri vocale din opere *13.30:* Noutăți editoriale *13.40:* Cîntă corul și orchestra de mandoline a Palatului pionierilor din Capitală *14.05:* Melodii populare *14.35:* Muzică ușoară *15.00:* Tertete și coruri din operete *15.30:* Muzică instrumentală și vocală *16.12:* Uvertură de Boieldieu *16.20:* Pe teme medicale *16.30:* Cîntece de dragoste și jocuri populare *17.00:* Muzică ușoară *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Șase preludii și fugi opus 87 pentru pian de Dmitri Șostakovici — interpretează Sviatoslav Richter *18.48:* Din folclorul muzical al popoarelor *19.30:* Cîntă Sonia Cruceru și Alin Noreanu *19.50:* Transmisiunea concertului orchestrei de studio a Radioteleviziunii — Festival Verdi *22.30:* Versuri de Alexandr Block *22.45:* Muzică ușoară *23.05:* Muzică de dans *0.05:* Fragmente din opera „Samson și Dalila“ de Saint-Saëns.

CUM SE ALIMENTAU STRĂMOȘII NOȘTRI?

„În numărul 35 al revistei dv. am citit cu deosebit interes articolul intitulat «Alimentația este o știință», care mi s-a părut deosebit de instructiv. Cred însă că ar fi binevenită și o completare: cum se hrăneau oamenii în trecut, cum a evoluat alimentația de-a lungul timpurilor? Dacă veți socoti că sugestia pe care v-o fac prezintă interes, vă rog să publicați un articol și pe această temă".

Grigore GHEORGHE
muncitor
cartierul Balta Albă, bloc B 32
București

N. R. — Într-adevăr, propunerea ni se pare bună. În unul din numerele viitoare ale revistei noastre vom publica un articol pe tema cerută.

CURSURI RADIODIFUZATE DE LIMBI STRĂINE

„Doresc să știu cînd se difuzează prin stațiile noastre de radio lecțiile de limbi străine".

Florica CHIRIȚĂ
str. Al. Sahia 53, București

Începînd de la 30 septembrie la posturile noastre de radio s-au inaugurat noi cursuri de limbi străine, cu o durată de cîte 15 minute fiecare lecție. Programul lor este următorul:

- limba franceză începători: joi, ora 20,40, pr. I.
- limba franceză avansați: marți, ora 20,30, pr. II.
- limba rusă începători: luni, ora 20,40, pr. I.
- limba, rusă avansați: miercuri ora 20,40, pr. I.
- limba engleză începători: miercuri, ora 19,30, pr. II.
- limba engleză avansați: vineri, ora 20,40, pr. I.

UN MARE ANSAMBLU FOLCLORIC LA BRAȘOV

Corul din Agnita.

Formație de dansuri (Palatul culturii din Brașov).

De curînd, la Brașov a luat ființă Ansamblul folcloric de amatori, reunind cîteva din cele mai bune formații din regiune: corul Casei raionale de cultură din Agnita, dansatorii căminelor culturale din Dălșoara, Valea de Sus și ai Palatului de cultură din Brașov, fluierașii Căminului cultural din Șercăița și taraful „Garofița". Cei aproape patru sute de artiști amatori au efectuat primul lor turneu la București, Ploiești și Pitești, unde, desfășurînd o adevărată paradă a cîntecului, jocului și portului popular, au obținut un binemeritat succes.

Gh. ISPAS
Brașov

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze: Rodica Fînățeanu, coristă, Teatrul de stat Baia Mare, str. 30 Decembrie nr. 2: literatură, artă, ilustrate; Sigismund Goldberger, Satu Mare, str. Francisc Mihai nr. 62: filatelie, ilustrate; Al. Spingola, student, Timișoara, Piața Horațiu nr. 1: teme diverse, ilustrate; Rozalia Chișiu, funcționară, Baia Mare, str. 6 Martie nr. 72: teme diverse, ilustrate; Jorj David, tehnician, stația C.F.R. Hunedoara: literatură, turism, ilustrate; Mitel Popa, elev, Timișoara, str. 12 Aprilie nr. 9: ilustrate; Evdochia Lupoi, studentă, București, Splaiul Independenței nr. 48, raion Lenin: cinema, filatelie, ilustrate; Elvira Wechsler, elevă, București, str. Franklin nr. 5: cinema, muzică ușoară, ilustrate; Jan Mitera, Tarnow, ul. Kossaka 5, woj. Krakow, R.P. Polonă: filatelie, ilustrate (în franceză, italiană, engleză); Vera Brandejska, Palac-Kehone, C 322/22, Mlda Boleslav, R.S. Cehoslovacă: pe teme de prietenie; Lucia Negoiță, elevă, Rm. Vîlcea, str. Gr. Preoteasa nr. 92, cartierul „1 Mai": ilustrate; Teodor Constantinescu, Reșița, căminul muncitoresc Dealul Mare: filatelie, ilustrate; Ștefan Franț, Uzinele sodice Ocna Mureșului, reg. Cluj: cinema; Daniela Ruzik, funcționară, Mediaș, str. 8 Martie nr. 7: teme diverse; Clara și Magdalena Ruck, eleve, Jimbolia, str. Republicii nr. 73, reg. Banat: literatură, cinema, ilustrate; Liana Popa, elevă, Jimbolia, str. Tudor Vladimirescu nr. 78: literatură, ilustrate; Dumitru Alexa, Hunedoara, O.M. bloc 66, ap. 12: teme diverse, ilustrate; Hari Bali, feroviar, Reșița, căminul Triaj, ap. 2: radiotehnică, electronică, ilustrate.

DE LA CORESPONDENȚI

În zori, pe malul apei. (*Romulus Dișteanu, București)*

Pe Retezat. (*Frederic Spath, cercul foto de pe lîngă uzinele „Industria sîrmei", Cîmpia Turzii*)

AFIȘE, PROGRAME...

În nr. 28/1963 al „Flăcării" criticul Traian Șelmaru și-a exprimat părerea asupra înfățișării grafice a afișelor și programelor unora din teatrele bucureștene.

În legătură cu aceasta Teatrul pentru tineret și copii ne trimite o scrisoare din care redăm următoarele:

„Este adevărat că afișele noastre n-au fost prea atrăgătoare. Sperăm că măsurile luate în ultima vreme ne vor ajuta la îmbunătățirea calității afișelor. Una din aceste măsuri este și întocmirea lor pe baza unor machete noi și atractive".

VĂ PLACE?

Craiova, oraș mare, frumos, cu numeroase construcții monumentale, blocuri moderne, parcuri și scuaruri, suferă totuși de ceva care-i răpește puțin din farmec. Este vorba de mijloacele învechite cu care se face afișajul public pe unele străzi ale orașului. În locul unor panouri publicitare adecvate înfățișării de azi a Craiovei, pot fi văzute (ca de pildă în fotografia pe care v-o trimit) panouri vechi și urite, rezemate de cîte un gard sau de colțul unei clădiri. De asemenea mai dăinuie și obiceiul de a se face afișajul direct pe pereții caselor.

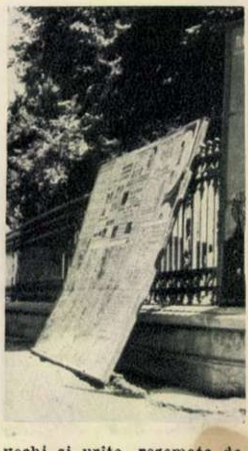

Acest fel de afișaj nu numai că strică aspectul orașului nostru, dar nici nu-și atinge scopul: cîți dintre trecători sînt oare atrași de asemenea mijloace de publicitate?

Gh. STOICA
regizor tehnic
Craiova

Programul III *21.15:* Teatru la microfon: „Justina" — de Hella Vuolijoki.

VINERI 11 OCTOMBRIE Programul I *5.05:* Program de polci *5.25:* Muzică populară *6.05:* Prelucrări corale *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Melodii populare din țări socialiste *7.30:* Sfatul medicului — Guturaiul *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntece *8.06:* Melodii populare *8.30:* Selecțiuni din opere *9.01:* Piese simfonice *9.30:* Mici formații de muzică ușoară *10.00:* Trio pentru coarde de Cornel Țăranu; Cvintetul pentru suflători de Cornel Trăilescu *10.33:* Album de valsuri *11.05:* Muzică din operete *11.30:* Muzică instrumentală și vocală *11.52:* Reportaj *12.00:* Uvertură de Antonio Salevski; Suita de balet „Billy, copilul" de Aaron Copland *12.32:* Muzică ușoară romînească *13.10:* Arii și duete din opera „Gioconda" de Ponchielli *14.00:* Muzică populară *14.21:* Concertul pentru pian și orchestră de Sabin Drăgoi — solistă Maria Fotino *15.00:* Arii și scene din opereta „Țara surîsului" de Lehar *15.30:* Muzică de estradă *16.00:* Cîntece pionierești *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Cîntă orchestra de muzică populară a Filarmonicii de stat din Arad *17.12:* Dansuri instrumentale *17.30:* În slujba patriei *18.00:* Muzică ușoară cerută de ascultători *18.30:* Muzică populară *19.00:* Jurnalul satelor *19.25:* Trei dansuri de Hilda Jerea *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Muzică ușoară interpretată de Françoise Hardy *20.25:* Jocuri populare *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba engleză, ciclul II *20.55:* „Polka" de Rahmaninov *21.00:* Călătorie literară: București-Iași *21.15:* Muzică de dans *21.45:* Părinți și copii *22.15:* Ciclul „Cvartete de Mozart dedicate lui Haydn" *22.39:* Muzică de dans.

Programul II *10.10:* Melodii populare *10.30:* Simfonia a II-a în do major de Robert Schumann *11.15:* Universitatea tehnică radio (reluare) *11.30:* Potpuriu de muzică ușoară *12.05:* Formații artistice de la sate *12.30:* Muzică simfonică *13.00:* Din cîntecele și dansurile popoarelor *13.30:* Limba noastră — (reluare) *13.40:* Soliști romîni de muzică ușoară *14.05:* Selecțiuni din operete *14.35:* Muzică populară din Muntenia *15.00:* Actualitatea în țările socialiste *15.25:* Simfonia nr. 11 în mi bemol major de Haydn; Concertul în sol major pentru violă și orchestră de Telemann — solist Iaroslav Onesciuc *16.12:* Dansuri din opere *16.30:* Sonata nr. 1 în la major de Fauré *16.51:* Melodii nemuritoare *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Simfonia I de Ion Dumitrescu *18.45:* „Ce știm despre cărți" *19.00:* Muzică corală *19.30:* Teatru la microfon — „Avarul", adaptare radiofonică după comedia lui Molière *20.45:* Muzică de dans *21.15:* Melodii populare *21.55:* Interpreți de muzică ușoară *22.30:* Mari poeți ai lumii: sonete de Shakespeare *22.40:* Cîntă soprana Maria Voloșescu *23.05:* Șase sonate de Scarlatti-Lipatti; Concertul nr. 4 pentru două violoncele și pian de Couperin *23.45:* Muzică de dans.

Programul III *21.15—22.59:* Fragmente din legenda dramatică „Damnațiunea lui Faust" de Berlioz.

SÎMBĂTĂ 12 OCTOMBRIE Programul I *5.05:* Cîntece *5.25:* Muzică populară *6.05:* Piese de estradă *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Muzică distractivă *7.30:* Sfatul medicului—Valoarea alimentară a dulciurilor *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Muzică populară *8.06:* Muzică de estradă *8.30:* Uverturi de compozitori romîni *9.00:* Roza vînturilor *9.25:* Cîntece de Serafim Tulikov *9.40:* Melodii populare interpretate la fluier *10.00:* Din creația compozitorilor noștri de muzică ușoară *10.28:* Suita pentru pian de Max Eisicovici; Sonata pentru pian și vioară în fa diez minor de Veselin Stoianov *11.05:* Muzică din operele lui Donizetti *11.35:* Muzică de estradă *12.00:* Formații artistice de amatori *12.20:* În săli și pe stadioane *12.30:* Concertul nr. 4 în sol minor pentru pian și orchestră de Serghei Rahmaninov — solist compozitorul *13.10:* Cu opereta în jurul lumii *14.00:* Din muzica popoarelor *14.30:* Tineri soliști de muzică ușoară *15.00:* Muzică din opere *15.35:* Cîntece pionierești *15.45:* Actualitatea literară în ziarele și revistele noastre *16.00:* Piese instrumentale preclasice *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Interpreți de odinioară ai muzicii populare romînești: Grigoraș Dinicu *17.12:* „Rapsodia dobrogeană" de Ludovic Feldman; Rapsodia bulgară de Pancio Vladigherov *17.30:* Prietenii lui Do-Re-Mi *18.00:* Muzică ușoară *18.20:* Baritonul Tita Ruffo *19.00:* Almanah științific *19.25:* Muzică de dans *20.25:* Adagio pentru două viori și pian de Alfred Alessandrescu *20.30:* Pe teme internaționale *20.45:* Din cele mai cunoscute melodii populare *21.15:* Carnet plastic *21.25:* Muzică de dans *23.18:* Trio nr. 1 în re minor de Schumann.

Programul II *10.10:* Arii din opere *10.30:* Melodii de estradă *11.00:* Cîntece pentru cei mici *11.15:* Universitatea tehnică radio (reluare) *11.30:* Suite simfonice *12.05:* Dansuri din operete *12.30:* Concert de muzică ușoară romînească *13.00:* Cvartetul de coarde opus 10 de Ionel Perlea *13.30:* Cîntece din folclorul nou și jocuri populare *14.05:* Muzică din opera „Rusalka" de Dvorak *14.35:* Muzică instrumentală și vocală *15.00:* Melodii populare din Oltenia *15.30:* Uvertură eroică de Ion Crișan; Suita pentru flaut și orchestră de Mircea Hoinic *16.12:* Muzică ușoară *16.30:* Știința în slujba păcii *16.40:* Cîntă corul Filarmonicii de stat „George Enescu", dirijor Dumitru Botez *17.00:* Muzică populară *17.30:* Însemnări de reporter *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Muzică instrumentală și vocală *18.27:* Melodii populare cerute de ascultători *19.00:* Muzică din operete interpretată de Teodora Lucaciu și Ion Dacian *19.30:* Muzică de estradă *19.45:* Seară de romanțe *20.05:* Muzică de dans *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Muzică de dans *21.25:* Arii celebre din opere *21.45:* Agenda teatrală *22.00:* Simfonia a III-a în mi bemol major „Eroica" de Beethoven *23.05:* Muzică de dans.

Programul III *21.25:* Muzică de cameră *22.06—22.59:* Fantezie din operetele lui Romberg.

În pagina 4:
PROGRAMUL
DE TELEVIZIUNE

Tiparul executat la Combinatul poligrafic
„Casa Scînteii"
Macheta: Vlad Mușatescu

41.505

DOINA
Doina
LAPTE NUTRITIV
VITAMINIZAT
PENTRU ÎNGRIJIREA
TENULUI
conține vitaminele
A. D. F.
Doina
CREMĂ
VITAMINIZATĂ
CONȚINE VITAMINELE
A. D. F.

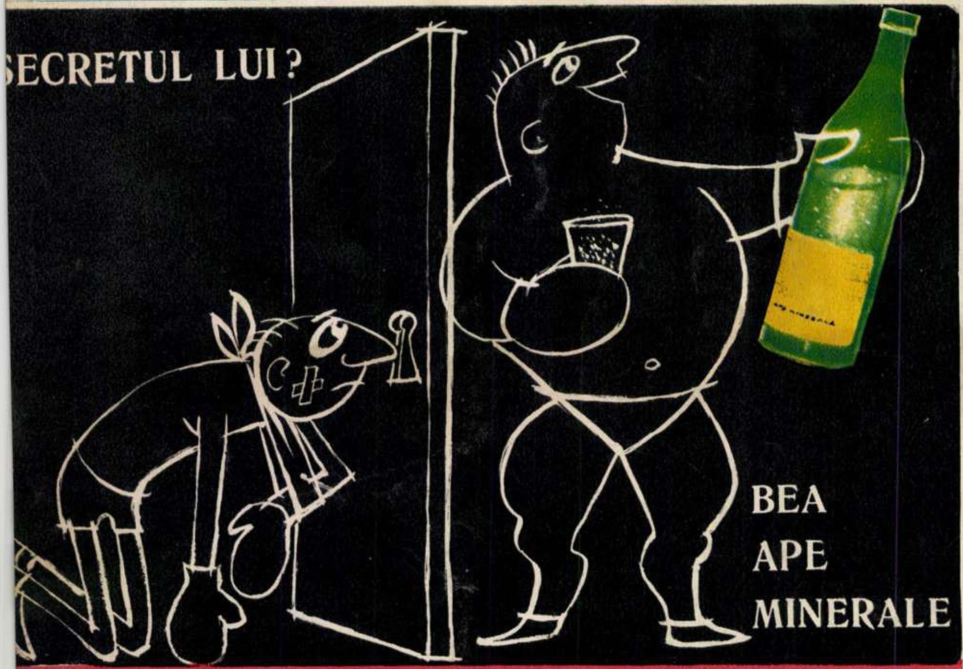
SECRETUL LUI?
BEA
APE
MINERALE

Apele minerale medicinale SLĂNIC, MALNAȘ, HEBE și apele minerale de masă LIPOVA, VÎLCELE, COVASNA și ZIZIN
se găsesc de vînzare la magazinele alimentare, centrele de ape și răcoritoare, restaurante.

BUCUREȘTI
CIOCOLATA cu lapte
Bomboane fine DE CIOCOLATĂ
Ciocolată amăruie

Daţi copiilor dulciuri

Bibl. Reg

ÎN CURÎND PE ECRANE:
IPOCRIȚII
O COPRODUCȚIE A STUDIOURILOR
DIN R.F.G. ȘI ELVEȚIA

05
5-

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Anul XII nr. 41 (437)—12 octombrie 1963

Flacăra

41

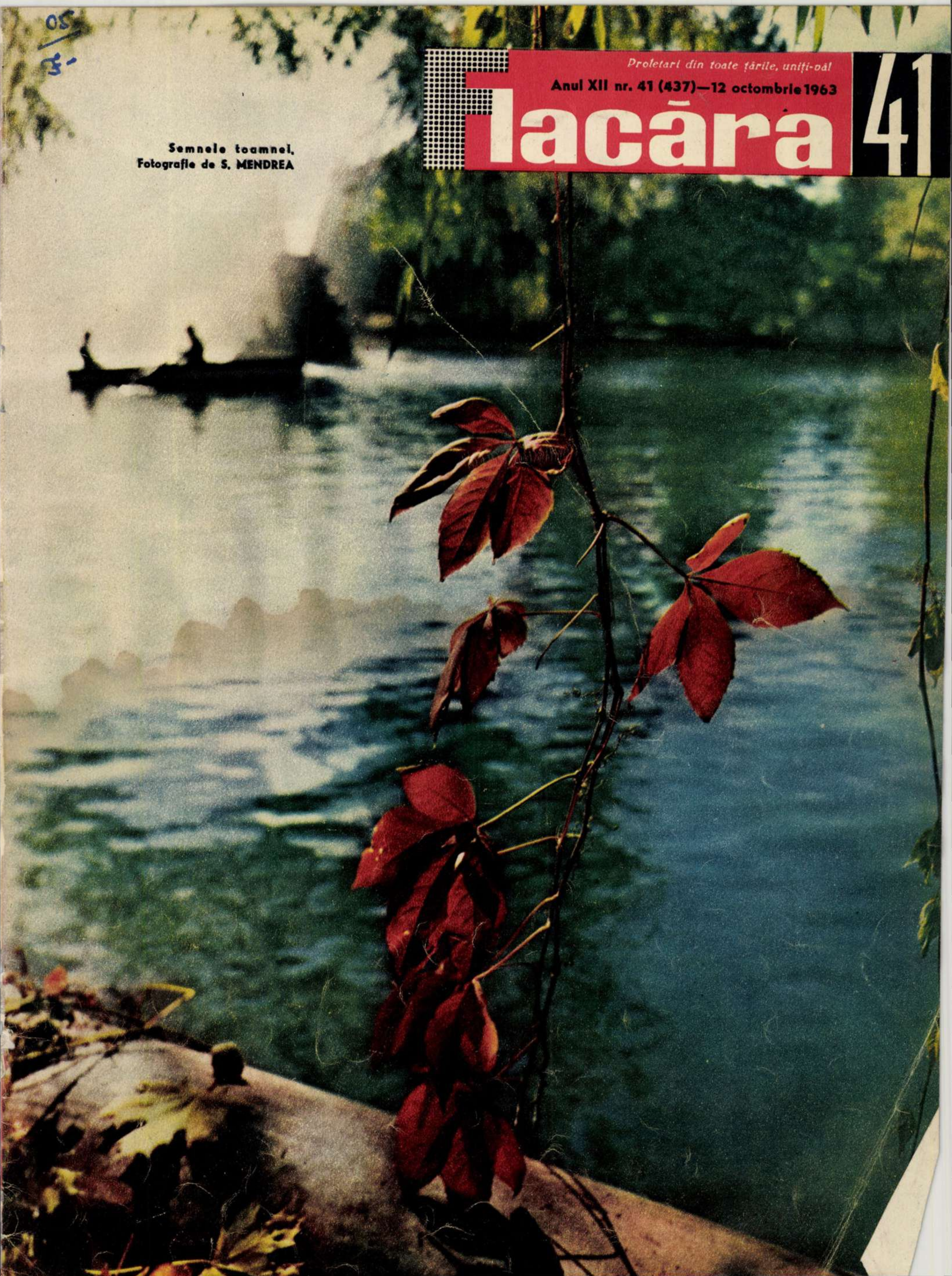

Semnele toamnei.
Fotografie de S. MENDREA

Proletari din toate țările, uniți-vă!
Anul XII nr. 41 (437)—12 octombrie 1963
flacăra
★★★★★
REDACȚIA: BUCUREȘTI, PIAȚA SCÎNTEII
Căsuța poștală: 3507, Of. 33
Tel. 17.60.10, int. 1744

ABONAMENTE la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL REVISTEI 2 LEI. ABONAMENTE: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei.

1

2

6

7

Fotocronica Flacării ◆

9

3

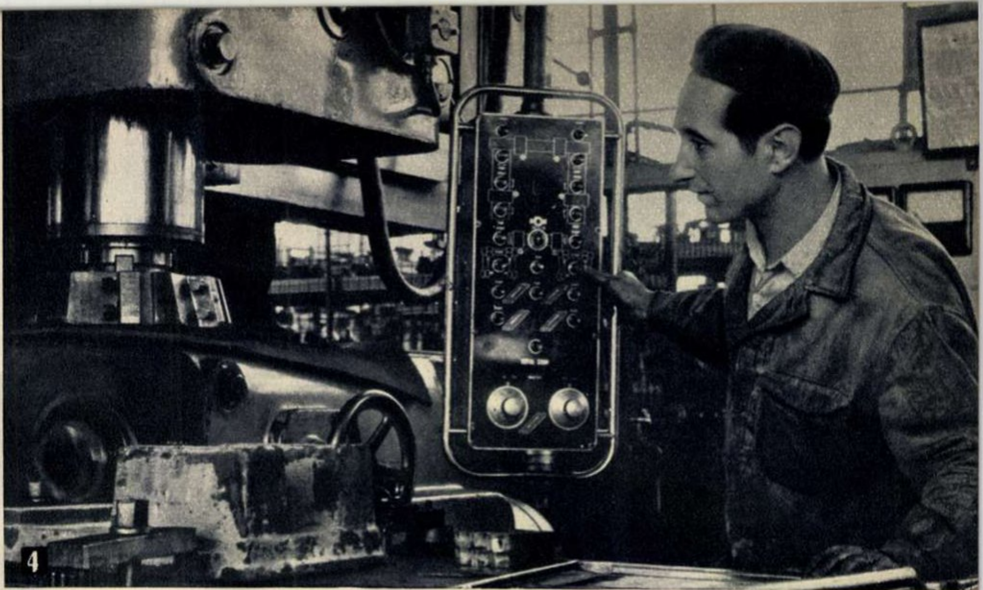
4

1 Pe terenul bine pregătit, la G.A.C. din comuna Salonta, regiunea Crişana, se efectuează însămînţările de toamnă pe 900 hectare.

2 Însămînţatul orzului de toamnă la Complexul zootehnic Băicoi. În prima etapă se însămînţează 300 hectare.

3 Luptînd pentru a crea cele mai bune condiţii în vederea trecerii la îndeplinirea planului pe 1964, colectivul uzinei de maşini electrice „Bucureşti" şi-a îndeplinit şi depăşit sarcinile planificate pentru primele trei trimestre ale acestui an. Dintre succesele repurtate subliniem printre altele: realizarea producţiei globale în proporţie de 101,3 la sută, a numărului de motoare electrice în proporţie de 102,6 la sută. Ca urmare a propunerilor făcute, se prevede reamenajarea secţiei de fabricaţie a demarourilor prin măsuri de mică mecanizare, ceea ce va duce la realizarea unei economii de 160.000 lei; prin alte măsuri tehnico-organizatorice se vor realiza economii în valoare de 372.000 lei.

4 Muncitorii, inginerii şi tehnicienii Uzinelor de pompe şi maşini agricole din Bucureşti şi-au îndeplinit şi depăşit sarcinile de plan pe primele trei trimestre ale anului 1963 la toţi indicii. Astfel, planul de producţie-marfă a fost îndeplinit în proporţie de 111,5 la sută şi cel de creştere a productivităţii muncii în proporţie de 102,68 la sută, realizîndu-se şi economii peste plan la preţul de cost de 1.789.000 lei. Experienţa anului 1963 a determinat colectivul uzinelor ca, în vederea trecerii la îndeplinirea planului, pe 1964 să facă peste 150 de propuneri menite să asigure realizarea sarcinilor anului viitor.

5 La Combinatul vitivinicol Tohani, regiunea Ploieşti, campania de vinificare este în toi. Aici întregul proces este automatizat. Prezentăm un aspect din hala de stocare a vinurilor, care are o capacitate de 400 vagoane.

6 Imagine din timpul concertului simfonic popular dat de orchestra Radioteleviziunii sub conducerea dirijorului Iosif Conta la uzinele „Griviţa roşie".

7 În sala Teatrului de operă şi balet, 1.300 de artişti amatori, participanţi la finala celui de-al XII-lea concurs al formaţiilor artistice ostăşeşti, au susţinut un spectacol de gală cu un bogat program.

8 Intr-o cofetărie din Oneşti.

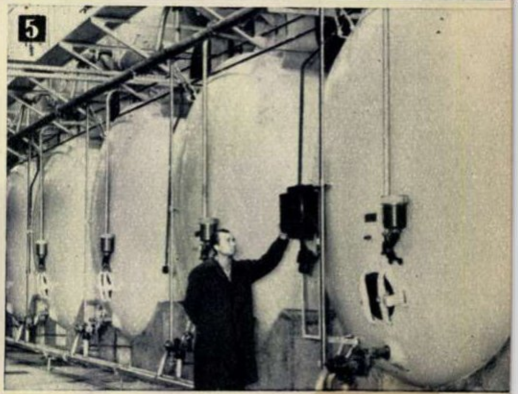
5

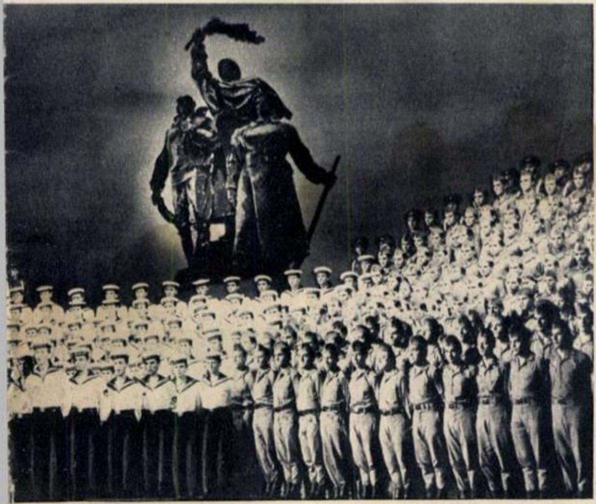

8

Fotocronica Flacării ◆ Fotocro

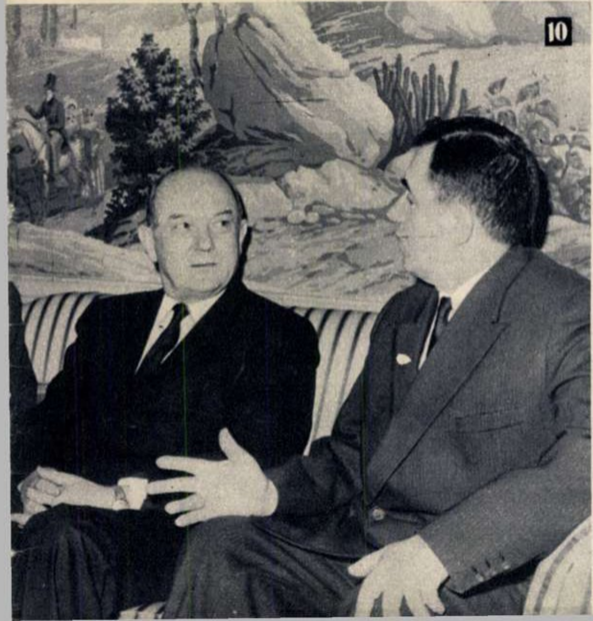
10

9 Delegaţia R.P. Romîne la O.N.U. desfăşoară o intensă activitate. În acest cadru se înscriu discursul ministrului de Externe al ţării noastre, Corneliu Mănescu, în Adunarea Generală şi luările de cuvînt ale altor membri ai delegaţiei în diferitele comitete, întîlnirile dintre ministrul Afacerilor Externe al R.P. Romîne şi secretarul de stat al S.U.A., Dean Rusk, şi alte personalităţi prezente la actuala sesiune a O.N.U. etc. Trebuie de asemenea menţionată înscrierea pe ordinea de zi a propunerii ţării noastre cu privire la înţelegerile regionale. În fotografie: delegaţia ţării noastre, condusă de Corneliu Mănescu, în timpul dezbaterilor din Adunarea Generală.

10 Cu prilejul prezenţei la sesiunea Adunării Generale a O.N.U., miniştrii Afacerilor Externe ai U.R.S.S., S.U.A. şi Marii Britanii au avut o serie de întrevederi. Printre problemele discutate s-a aflat şi aceea cu privire la interzicerea lansării armelor nucleare de pe bordul unor vehicule spaţiale, interzicere asupra căreia s-a ajuns la un acord de principiu. În fotografie: de la stînga la dreapta, lordul Home (Anglia), Dean Rusk (S.U.A.) şi Andrei Gromiko (U.R.S.S.).

11 Paradă în costume de epocă pe străzile oraşului Tarnow (R.P. Polonă), cu prilejul tradiţionalului festival al minerilor.

12 În Coreea de sud bîntuie o puternică epidemie de holeră. S-au semnalat 380 cazuri, din care 26 mortale. Fotografia înfăţişează un aspect dintr-un spital improvizat din Pusan.

11

12

PROGRAMUL DE TELEVIZIUNE

DUMINICĂ 13 OCTOMBRIE *8.50:* Gimnastică *9.00:* Emisiunea pentru copii și tineretul școlar: „Puișorul curajos"; Telejurnalul pionierilor; Policlinica „Ariciul"; Poșta copiilor *10.30:* Rețeta gospodinei *11.00:* Emisiunea pentru sate. În jurul orei *16.30:* Transmisiune de la stadionul Republicii: aspecte de la campionatele internaționale de atletism *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* „Răzbunarea iluzionistului" și „La fotograf" de Stephen Leacock — traducere și adaptare de N. Minei și C. Stoian. În distribuție: Mihai Fotino, Paul Sava, Marian Hudac, Virgil Ogășanu. Regia Cornel Todea *20.00:* Filmul „Sonate" — o coproducție hispano-mexicană cu Maria Felix *21.40:* Tineri interpreți de muzică ușoară: Cristiana Pongratz, Marius Iorga și frații Mentzel. În încheiere: Buletin de știri, sport, buletin meteorologic.

LUNI 14 OCTOMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Știință și tehnică pentru tineretul școlar *19.35:* Călătoria ursulețului de pluș *19.45:* Filmul romînesc „Lumină de iulie". În rolurile principale: George Calboreanu, Gr. Vasiliu-Birlic, Marcel Anghelescu, Colea Răutu, Titus Lapteș, Aurel Cioranu, Margareta Pogonat *21.05:* O voce de neuitat — Jean Athanasiu *21.35:* Telesport. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

MARȚI 15 OCTOMBRIE *18.30:* Universitatea tehnică la televiziune — Compoziția betonului și proprietățile lui *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Primele versuri... — cîteva din creațiile poetice ale elevilor, pe care le vor prezenta autorii înșiși *19.30:* Emisiune de teatru — „De Pretore Vincenzo" de Eduardo de Filippo, în interpretarea Teatrului de stat din Ploiești. În distribuție: Toma Caragiu, Nelly Constantinescu, Gina Trandafirescu, Joujou Pavelescu și alții. În pauză: Emisiunea de știință. În încheiere: Buletin de știri și buletin meteorologic.

JOI 17 OCTOMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Tineri interpreți *19.40:* Cu carul de reportaj la Institutul de fizică atomică (I) *20.00:* Rădăcini — cîteva însemnări despre activitatea sculptorului Vida Geza *20.10:* Muzică populară romînească — cîntă o formație instrumentală condusă de Radu Voinescu. Soliști: Alexandru Grozuță, Minodora Nemeș, Tița Ștefan, Vasile Stoica *20.45:* Jurnal sportiv *21.00:* Agendă muzicală. Își dau concursul: Maria Săndulescu, Valentina Massini, Ira Stenkovskaia, Magda Popovici, Cornel Fînățeanu și un grup din ansamblul de balet al Teatrului de operă și balet. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

VINERI 18 OCTOMBRIE *18.30:* Universitatea tehnică la televiziune *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* În vizită la Muzeul literaturii romîne (IV) *19.35:* Din viața animalelor (III) *20.00:* Săptămîna *21.00:* Melodii lansate în filme. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

SÎMBĂTĂ 19 OCTOMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* În recreație cu... Silvia Chicoș *19.40:* În fața hărții *19.50:* Moment coregrafic *20.20:* Filmul sovietic „Tăunul", cu Oleg Strijenov în rolul principal *21.50:* Muzică ușoară cu Luminița Cosmin, Maria Dumitreasa, Silvia Velicu, Doina Hodrea, Norocel Dimitriu. În încheiere: Buletin de știri, sport, buletin meteorologic.

În paginile 21-23:
Programul de radio

LUNA PRIETENIEI ROMÎNO-SOVIETICE

În întîmpinarea celei de-a 46-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, în țara noastră a început Luna prieteniei romîno-sovietice, care va fi marcată prin numeroase manifestări cultural-artistice. Concomitent, în Uniunea Sovietică au loc numeroase manifestări închinate prieteniei dintre cele două popoare.

Publicăm cîteva fotografii de la unele manifestări ce au avut loc în primele zile ale lunii prieteniei, la București și la Moscova.

TRAIASCA
PRIETENIA
ROMANO
SOVIETICA!
1

1 Aspect de la adunarea din sala Teatrului C.C.S., consacrată deschiderii Lunii prieteniei romîno-sovietice.

2 Teatrul de comedie din București se află în prezent într-un turneu în U.R.S.S. Spectacolele ansamblului nostru se bucură de o caldă primire. În fotografie: Artistul poporului Radu Beligan mulțumind omagiilor primite din partea oamenilor de artă sovietici în cadrul unei întîlniri prietenești cu artiștii romîni.

3 Colectivul Teatrului mare de dramă „Maxim Gorki" din Leningrad ne vizitează țara prezentînd pe scenele teatrelor din provincie și Capitală spectacole cu piesele „Oceanul" de A. Stein și „Barbarii" de Maxim Gorki. În fotografie: o scenă din piesa „Barbarii" de Gorki. În rolul lui Egor Petrovici Cerkun — actorul P.B. Luspekaev; în cel al lui Vasili Ivanovici Redozubov — artistul poporului al U.R.S.S., V.P. Polițeimako; în rolul Katiei — Z.M. Șarko, artistă emerită din R.S.F.S.R.

Fotocronica Flacării

La Split (R.S.F. Iugoslavia) s-a încheiat campionatul mondial feminin de șah. În fotografie: partida dintre Alexandra Nicolau (R.P.Romînă) și Vreeken Bouwman (Olanda).

NICOLAU
R.P.ROMÎNĂ
VREEKEN BOUWMAN
NEDERLAND

Cu proteste vehemente și cu ouă clocite au întîmpinat numeroși londonezi apariția mai multor lideri fasciști din Anglia, care au scăpat de manifestările de indignare ale cetățenilor numai datorită prezenței polițiștilor.

Colocviu 1963-1964

„Grivița roșie" se pregătește pentru anul viitor

Cifrele de plan pe anul 1964 sînt în centrul atenției oamenilor muncii din întreaga țară. Dezbaterile care au avut loc în uzine, fabrici și pe șantiere au dovedit că există toate condițiile materiale necesare pentru îndeplinirea lor ritmică, lună de lună. La baza acestor condiții stă îndeplinirea planului pe anul 1963. Iată de ce, pregătindu-se pentru trecerea la îndeplinirea planului pe 1964, muncitorii, tehnicienii și inginerii din întreprinderile noastre urmăresc obținerea de noi succese, zi de zi, în întrecerea socialistă.

Despre toate acestea reporterii noștri au stat de vorbă cu cîțiva din membrii colectivului uzinei „Grivița roșie".

Inginerul Leonid Năilescu îndrumă cu atenție pe fiecare membru al colectivului de care răspunde.

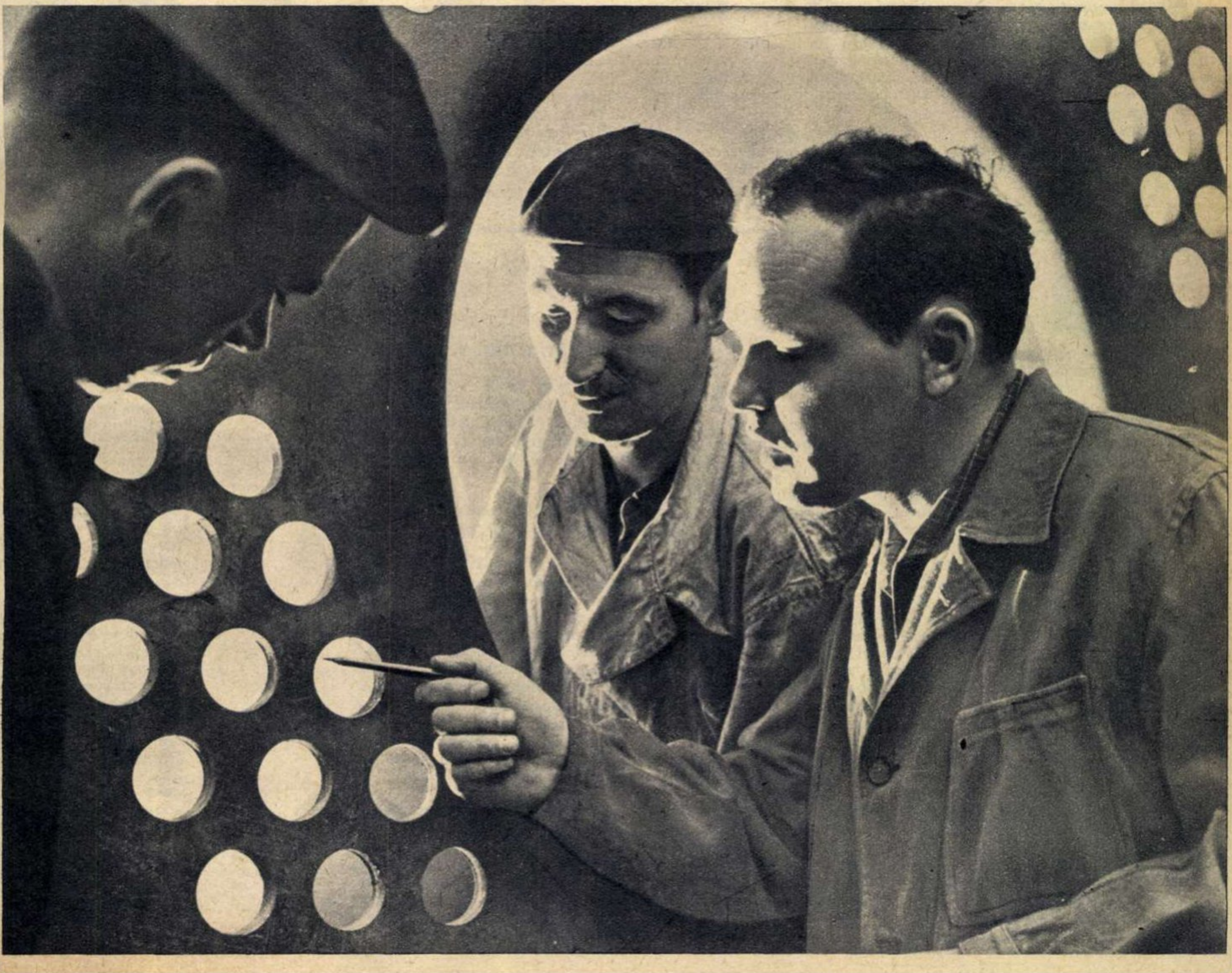

PLANUL PE 1964 O REALITATE VIE

Prin ferestrele largi se zăresc, așteptînd în scuarul însorit, rînduri-rînduri de tineri.

— Îi vedeți? Azi au început cursurile școlii de ucenici. Așadar, și pentru noi este astăzi ziua deschiderii școlilor — ne spune tovarășul MIRON DUMITRU, directorul general al uzinei „Grivița roșie". Școala noastră furnizează cadre nu numai uzinei noastre, ci și altor întreprinderi aparținînd de Ministerul Metalurgiei și Construcțiilor de Mașini, precum și de Ministerul Transporturilor și Comunicațiilor.

De altfel problema cadrelor — a calificării continue a celor existente și a ridicării de noi cadre — a căpătat pentru noi o importanță cu totul deosebită. După cum se știe, uzina a fost recent reprofilată: în prezent mai mult de jumătate din capacitățile de producție sînt angajate în construcția de utilaje pentru chimie și rafinării, fabrici de hîrtie, celuloză și stuf.

Începînd din anul 1963 întregul sector care înainte repara locomotive lucrează în această nouă direcție. Este evident chiar și pentru un nespecialist că această schimbare a comportat o serie de măsuri, ca reașezarea mașinilor în alte locuri, amenajarea de spații de producție, stabilirea unui flux tehnologic potrivit noilor condiții etc. Eforturile cele mai susținute au avut însă în vedere elementul om: un mare număr de muncitori a trebuit să-și schimbe meseria de bază cu aceea de cazangiu sau de sudor. Desigur și în vechiul profil al „Griviței roșii" am avut cazangii și sudori, însă acum numărul lor a sporit. La cazangii, de pildă, cu 100%, și numărul lor este în continuă creștere.

Aceeași problemă s-a ridicat și pentru ingineri, maiștri, tehnicieni, care și ei, într-un anumit sens, au trebuit să-și „schimbe" meseria, adică să facă cunoștință cu noi domenii ale tehnicii, să le aprofundeze, să se specializeze, apoi să îndrume pe alții și să-i controleze. Această acțiune a început anul trecut, s-a desfășurat în anul acesta și va continua și în anul viitor.

— Ce ne puteți spune despre pregătirile pentru 1964?

— Planul nostru pe anul 1964 prevede sarcini sporite de mare răspundere. Ponderea cea mai mare în plan o are utilajul tehnologic pentru industria chimică. Cu prilejul analizării cifrelor de plan pe anul viitor am ajuns la concluzia că există toate condițiile pentru ca planul pe 1964 să fie îndeplinit și depășit. Pentru aceasta a fost necesară concentrarea eforturilor în scopul însușirii unor noi procedee de fabricație și realizării unei producții de calitate superioară. La această acțiune și-au adus contribuția organizațiile de partid, comuniștii, care au situat în centrul atenției problemele legate de folosirea cît mai judicioasă a noilor utilaje și de recalificarea oamenilor.

— Anul acesta cifrele de plan au fost cunoscute mai devreme în întreprinderi. Cum s-a reflectat aceasta în uzina „Grivița roșie"?

— Faptul acesta a permis să se efectueze — pe baza unei analize temeinice — o defalcare mai judicioasă a capacităților de producție; ne-a dat posibilitate să chibzuim mai pe îndelete asupra măsurilor care se impun, în special în compartimentele unde producția va crește mai mult sau va diferi ca formă și dimensiuni de cea din 1963; de asemenea, a permis ca, din timp, în cadrul unor colective de oameni competenți, să se analizeze cît mai amănunțit posibilitățile de reducere a consumului de metal. Noi vom realiza o economie de 100 de tone de metal printr-o tot mai bună gospodărire a materiei prime.

Cu prilejul discutării cifrelor de plan s-au făcut peste 400 de propuneri de măsuri tehnico-organizatorice; astfel anul acesta întregul plan de măsuri tehnico-organizatorice al uzinei a putut fi întocmit mai devreme.

În anul care vine vom desăvîrși așezarea în flux a mașinilor existente cît și a celor pe care le vom primi. Încă din acest an vom amenaja o linie de sudură automată în secția de montaj, vom avea o nouă instalație Roentgen și o cameră de sablaj pentru fundurile ce se execută la utilajele pentru industria chimică și rafinării. Cu noua instalație de sablaj acestea capătă un aspect plăcut și se mărește simțitor productivitatea muncii, realizînd totodată însemnate economii la pietrele de polizor.

Una din problemele noastre de bază rămîne însă aceea a ridicării continue a nivelului de cunoștințe la cadrele de muncitori și tehnicieni în noile sectoare din uzină care lucrează pentru industria chimică. Ei, alături de întregul colectiv, sînt acei care vor da viață planului pe 1964. Plan care, de pe acum, reprezintă pentru noi toți o realitate vie.

O EXPERIENȚĂ BOGATĂ

De data aceasta ne adresăm tovarășului inginer LEONID NĂILESCU, șeful secției cazangerie.

— Vreți să ne spuneți ce este nou în experiența acumulată în 1963?

— Chiar cu asta aș vrea să încep. Cred că un lucru bun pe care l-am realizat la cazangerie e împărțirea producției de utilaj tehnologic în două grupe mari. Mulțumită acesteia specializăm formațiile de lucru pe grupe de lucrări. De exemplu: centrul 3 se ocupă numai de confecționarea schimbătoarelor de căldură, iar centrul 2 numai de confecționarea corpurilor pentru coloane de rectificare, vase, rezervoare etc.

— S-a întîmplat totuși să aveți unele strangulări în producție?

— Au existat strangulări din pricina lipsei de capacitate la sudura automată. Prin înființarea a încă două posturi de sudură care să satisfacă volumul de lucru din ce în ce mai mare, aceste strangulări au fost lichidate total.

— Am aflat că recent ați înlăturat unele dificultăți ivite în fabricație.

— Pentru înlăturarea neajunsurilor la lansarea și pregătirea fabricației am format o grupă din ingineri și tehnicieni competenți, care verifică toată documentația primită de la serviciul tehnologic și o lansează în producție numai după ce este completă.

— Am vrea să știm și ce veți face pe linia îmbunătățirii fluxului tehnologic.

— Pînă nu demult unele utilaje erau amplasate astfel încît nu se satisfăceau cerințele fluxului tehnologic normal. La propunerea comitetului de partid, conducerea secției a analizat principalele deficiențe și am făcut o reamplasare a utilajelor, corespunzătoare operațiilor din fluxul tehnologic, ceea ce a dus la eliminarea manevrelor inutile.

— Ni s-a vorbit și despre o nouă marcare a formațiilor de lucru...

— Într-adevăr, noua marcare a formațiilor de lucru a condus la o folosire și mai rațională a suprafețelor de lucru, a instalațiilor și utilajelor și a eliminat transporturile inutile și, deci, anul 1964 va găsi cazangeria cu un flux tehnologic îmbunătățit.

— Ce preocupări aveți în ce privește mecanizarea?

— În primul rînd ne-am îndreptat atenția spre mecanizarea operațiilor care reclamau un volum mare de muncă manuală. Astfel, am introdus șanfrenarea oxiacetilenică a tablelor (adică pregătirea marginilor lor pentru sudură) în două direcții, iar în prezent ne ocupăm de extinderea acestui procedeu în trei direcții. Totodată am montat niște foarfeci de debitare mecanică a tablelor și am introdus tăierea automată după șablon a reperelor mărunte, măsuri care economisesc o cantitate importantă de manoperă și elimină trasarea și rindelarea reperelor. După cum vedeți, măsurile luate și priceperea muncitorilor ne ajută să încheiem cu bine anul 1963 și să intrăm bine pregătiți în 1964.

PREGĂTIREA TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ

CONSTANTIN GHIDARCEA, șef de brigadă în secția de montaj-utilaj chimic, intră direct în subiect:

— Anul acesta brigada și-a depășit în fiecare lună planul de producție. Ceea ce nu înseamnă însă că n-au mai rămas destule de făcut... Recent, discutarea sarcinilor de plan ale anului 1964 a născut și în brigada noastră o serie întreagă de propuneri tehnico-organizatorice privind îmbunătățirea muncii noastre.

— Cîte dintre acestea au fost puse în aplicare?

— Am cerut, de pildă, ca în locul macaralei, care lucrează cu o precizie relativă, să ni se construiască un dispozitiv de role reglabile pentru așezarea cazanului la nivelul dorit. Comitetul de partid al uzinei a susținut propunerea noastră și în clipa de față o echipă de la întreținere amenajează terenul, pregătind construirea dispozitivului cerut. De asemenea, practica în producție ne-a dovedit că o parte a vechilor scule pentru montat locomotive nu mai corespund noii noastre activități. Am cerut să fim dotați, printre altele, cu liniare flexibile și cu rulete de 20 metri. Conducerea ne-a repartizat toate sculele solicitate. Măsurile principale privind creșterea producției și productivității muncii ridică membrilor brigăzii și sarcina îmbunătățirii pregătirii tehnico-științifice.

Aceasta este una din viitoarele inovații la care lucrează acum turnătorul Constantin Ghiță.

— Şi ce măsuri concrete aţi luat?

— Din cei 45 de membri ai brigăzii, mai mult de jumătate sînt bine pregătiţi la matematică şi desenul tehnic (le-au învăţat în ultimii doi ani). Pentru a ridica nivelul cunoştinţelor tuturor membrilor brigăzii, ne-am organizat în aşa fel încît toţi cei care cunosc de pildă desenul tehnic să se poată ocupa nu numai de descifrarea planurilor, ci şi de îndrumarea tovarăşilor care se califică în prezent, de pregătirea tehnică şi teoretică a acestora. Pavel Costea, de exemplu, şi-a luat sarcina să-i ajute pe colegii săi Ion Mănescu şi Gheorghe Golea; comunistul Mircea Tănase se ocupă de pregătirea tehnică şi ştiinţifică a tovarăşilor Dumitru Bughirică şi Gh. Mirică, şi aşa mai departe. În plus, toţi cei 45 de membri ai brigăzii s-au înscris la cursul de minim tehnic şi o serie la liceul seral; trei din ei şi-au luat examenul de maturitate în vara aceasta.

— Ce alte măsuri menite să îmbunătăţească activitatea brigăzii au mai fost luate?

— Întărirea continuă a disciplinei în cadrul colectivului nostru. Pentru că munca bine organizată este întotdeauna o chezăşie a îndeplinirii obiectivelor pe care ni le propunem şi deci şi a realizării sarcinilor de plan ce ne revin.

CREATORUL NU AŞTEAPTĂ INSPIRAŢIA...

Nu o aşteaptă, cu alte cuvinte, nici scriitorul, nici artistul, nici autorul de inovaţii tehnice şi, în general vorbind, nici un creator autentic. Actul creaţiei reclamă talent, muncă îndîrjită, cultură şi... o mie şi una de lucruri, dar nu inspiraţie subită! Cu toate acestea, stînd de vorbă cu turnătorul CONSTANTIN GHIŢĂ (autor a peste 30 de inovaţii aplicate în uzinele „Griviţa roşie") i-am pus următoarea întrebare:

— Ce legătură se poate stabili între un plan de producţie, a cărui execuţie nu a început pînă în prezent, şi între o inovaţie care se va naşte abia în viitor?

— Una şi aceeaşi, valabilă deopotrivă pentru toţi creatorii: legătura dintre viaţă şi creaţia propriu-zisă. Planul pe anul '64 prevede pentru secţia noastră nu numai sporirea producţiei şi productivităţii muncii, ci şi măsurile tehnico-organizatorice menite să ducă la îndeplinirea acestor sarcini. Ei bine, zecile de probleme şi nenumăratele măsuri tehnice care se vor ivi pe parcurs vor constitui un teren fertil pentru creatorii noştri. De altfel, inovaţiile au început să apară încă de pe acum. Aşa, de pildă, am început experimentarea turnării pieselor din fontă silicioasă, iar constructorii clădesc în acelaşi scop un cuptor special. La pregătirile pentru fabricarea viitoarelor piese destinate utilajului chimic s-au şi realizat cîteva inovaţii...

După cum ne-a informat cabinetul tehnic, trei dintre inovaţii aparţin interlocutorului nostru. Modest, însă, el trece peste acestea şi ne vorbeşte de alte probleme.

— Ne-am angajat ca pe '64 să reducem la zero absenţele nemotivate şi să realizăm o reducere maximă a rebuturilor...

— Acestea sînt, desigur, lucruri vrednice de reţinut. Am dori să ne spuneţi ceva despre inovaţii. Ca, de pildă, despre cea pe care aţi înaintat-o cabinetului tehnic în urmă cu trei luni şi care priveşte fabricarea unor piese necesare utilajului chimic. Am aflat că ea a fost aprobată. Am dori să ştim ce economii vor fi realizate prin punerea ei în aplicare.

— După părerea mea (părere confirmată ulterior de cabinetul tehnic — N.R.) ea va realiza economii antecalculate de aproximativ 50.000 lei.

— Aşadar patru inovaţii ale anului 1964 apărute în '63. În viitor?

— Vom vedea atunci. Viaţa şi activitatea concretă sînt singurele în stare să furnizeze material creatorului. Şi cum „concretul" va exista din belşug, inovatorii vor avea nenumărate „motive de inspiraţie".

Tovarăşul Miron Dumitru (stînga), directorul general al uzinei „Griviţa roşie", controlează pe „viu" stadiul îndeplinirii planului la secţia de cazangerie.

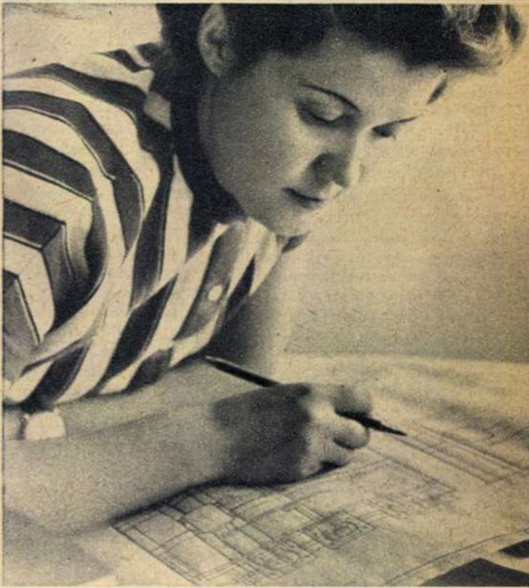

Tovarăşa inginer Sarmiza Mocanu, responsabila cabinetului tehnic, în plină „campanie" de pregătire a documentaţiilor.

GRIJA PENTRU AMĂNUNTE

Într-o întreprindere industrială secţia de reparaţii curente este de fapt un auxiliar al producţiei. Dar un auxiliar preţios, fără de care buna funcţionare a utilajului n-ar putea fi asigurată. La uzinele „Griviţa roşie" despre aceste lucruri ne-a vorbit tov. inginer ION MARIN, şeful secţiei reparaţii.

— Care sînt obiectivele din planul de măsuri tehnico-organizatorice pentru anul 1964 pe care v-aţi propus să le îndepliniţi pînă la sfîrşitul anului curent?

— În toate secţiile productive ale uzinei se lucrează, în prezent, la amenajarea liniilor de producţie, după un plan precis, la executarea căruia avem şi noi o contribuţie importantă. Unul din obiective este mărirea spaţiului util de lucru al halelor. La secţia de montaj s-a şi executat supraînălţarea halei în dreptul transbordorului nr. 1, unde a fost montat un pod rulant. În dreptul transbordorului nr. 2 lucrările de supraînălţare a halei sînt în curs. La secţia de vagoane se vor instala utilaje noi, printre care un număr de 6 poduri rulante mici. Pe linia modernizării procesului de producţie, cea mai recentă realizare este introducerea sudurii automate la montaj. Această operaţie este aproape terminată. De asemenea, tot noi vom executa reamplasarea punctelor de control cu raze X şi crearea unui punct nou de acelaşi tip în atelierul de funduri pentru cazane.

— În afară de aceste lucrări, ce alte sarcini vă mai revin în anul viitor?

— Din experienţa anilor trecuţi rezultă că pe parcurs pot apărea împrejurări care să ne pună probleme în plus. Pentru a le putea executa şi pe acestea în mod operativ noi am şi luat măsurile corespunzătoare ca să putem interveni prompt oricînd vor surveni defecţiuni.

— În concluzie?

— Amploarea măsurilor luate şi atenţia cu care au fost prevăzute toate amănuntele muncii noastre ne îndreptăţesc să credem că obiectivele de plan pe care ni le-am propus vor fi realizate şi depăşite.

(Continuare în pag. 8)

INOVAȚIILE NU POT FI PLANIFICATE ȘI TOTUȘI...

— Planul uzinei pe 1964 și activitatea cabinetului tehnic? Desigur la noi nu se pune problema unei planificări în sensul obișnuit. Inovațiile nu pot fi planificate în înțelesul strict al cuvîntului — ne spune tovarășa ing. SARMIZA MOCANU, responsabila cabinetului tehnic. Cînd îi vine omului ideea, atunci vine cu inovația. Desigur aceasta nu înseamnă că nu putem stimula mișcarea de inovații prin dirijarea eforturilor inovatorilor spre problemele-cheie de producție. Totodată ne străduim să îmbunătățim propaganda tehnică.

Trebuie spus că reprofilarea uzinei noastre a pus în fața muncitorilor și tehnicienilor probleme complexe. Planul tematic de inovații lansat de cabinetul tehnic s-a axat în special pe rezolvarea unor probleme legate de producția de utilaj chimic în uzina noastră. Iată un exemplu: s-a ivit necesitatea unei mașini de sudare semiautomată a racordurilor la utilajul chimic. Înainte sudarea se efectua manual. În noile condiții, cînd se efectuează mii de metri de sudură, automatizarea a devenit o cerință imperioasă. O mașină de sudare semiautomată a racordurilor a fost recent realizată de către maistrul Jean Vasile și colectivul său; grație acesteia, se prevăd economii anuale de peste 36.000 de lei.

Cunoscînd mai din timp cifrele de plan pe 1964, încă de pe acum am început să pregătim documentația tehnică necesară, de pildă cea pentru folosirea oxigenului și a aerului cald la elaborarea fontei în cubilou.

Așadar, ne pregătim și noi să întîmpinăm cum se cuvine planul pe 1964.

ANTRENAȚI ÎN ÎNTRECERE

La întrebarea „Ce rezultate s-au obținut și cum se vor realiza sarcinile de plan pe 1963?" ne răspunde și tovarășul ION CONSTANTIN, șef de partidă în cadrul centrului 3 al secției de cazangerie:

— Pentru anul în curs, partida pe care o conduc are prevăzută în plan executarea a 28 de cazane de termoficare (C.T.F.). Dacă în primele șapte luni ale anului am reușit să terminăm 20 de cazane, nu avem nici o îndoială că vom îndeplini planul înainte de termen.

— Am aflat că partida dv. este evidențiată în întrecerea socialistă.

— Așa este, de trei luni. Cazangiii Marin Grădinaru, Anghel Năstase, sudorii Nicolae Culea și Mircea Godeanu au adus un aport deosebit la succesele colectivului nostru.

— Ce părere aveți despre perspectiva realizării sarcinilor prevăzute?

— Pentru anul viitor sarcinile ce ne revin sînt mai mari. Însă dezbaterea cifrelor de plan pe anul 1964 ne-a dat posibilitatea să luăm din timp o serie de măsuri. Acordăm o atenție deosebită calificării noastre. Executarea unor produse de tehnicitate ridicată cere nu numai eforturi sporite, ci și multe cunoștințe tehnice. Personal, urmez cu regularitate cursul de citire a desenelor tehnice organizat în cadrul secției de cazangerie.

— Din cele relatate înțelegem că aveți certitudinea îndeplinirii prevederilor planului pe anul 1964.

— Elanul și dragostea de muncă ale colectivului s-au remarcat deseori în întrecerea socialistă. Cu un astfel de colectiv poți privi cu toată încrederea viitorul, poți să ai siguranță că, așa cum realizăm sarcinile pe anul 1963, tot așa vom îndeplini și chiar depăși prevederile planului pentru anul ce vine.

DE VORBĂ CU UN TÎNĂR

Întrebîndu-l pe utemistul AURELIAN DINESCU despre munca ce se desfășoară pentru îndeplinirea planului de producție pe anul în curs și despre perspectiva realizării sarcinilor de plan pe anul 1964, acesta ne spune:

— Lucrez în partida condusă de tovarășul Nicolae Ciocșirescu de la centrul 4 cazangerie, la montarea fasciculelor tubulare ale schimbătoarelor de căldură. Acest nou produs ne-a dat la început multă bătaie de cap. Schimbătoarele de căldură, deși sînt de proporții impresionante, totuși execuția lor necesită lucru de mare precizie. Partida noastră, care numără 30 de tovarăși, a reușit să stăpînească tehnica executării lor, ajungînd să fie evidențiată în întrecerea socialistă.

— Și în momentul de față?

— În prezent ne străduim să îndeplinim sarcinile de plan pe anul 1963. Pe baza experienței acumulate în acest an ne pregătim să întîmpinăm sarcinile prevăzute pentru anul viitor. În centrul atenției noastre va trebui să stea și pe mai departe calitatea produselor. Avem condiții pentru aceasta. Secția noastră a fost înzestrată cu utilaj nou, modern. Pentru a răspunde ritmului modernizării uzinei, noi trebuie să învățăm mereu.

— V-am ruga să ne împărtășiți cîte ceva din preocupările personale.

— În ceea ce mă privește, din anul 1954, cînd am terminat cursurile școlii profesionale și am început să lucrez în uzină, am învățat foarte multe. Continui să mă pregătesc. Ziua lucrez, seara merg la școala medie. Acum urmez cursurile clasei a XI-a ale școlii medii și, paralel, în uzină, frecventez cursurile de citire a desenului tehnic. Nădăjduiesc ca în anul viitor să devin student al Institutului politehnic...

Interviuri realizate de:
G. CIUDAN, L. MAIOR, L. NIȚESCU,
N. RADULESCU, Z. VASILIU

Fotografii de A. ROSENTHAL

Pe noul Arbat

Corespondență specială din Moscova

de L. LEROV

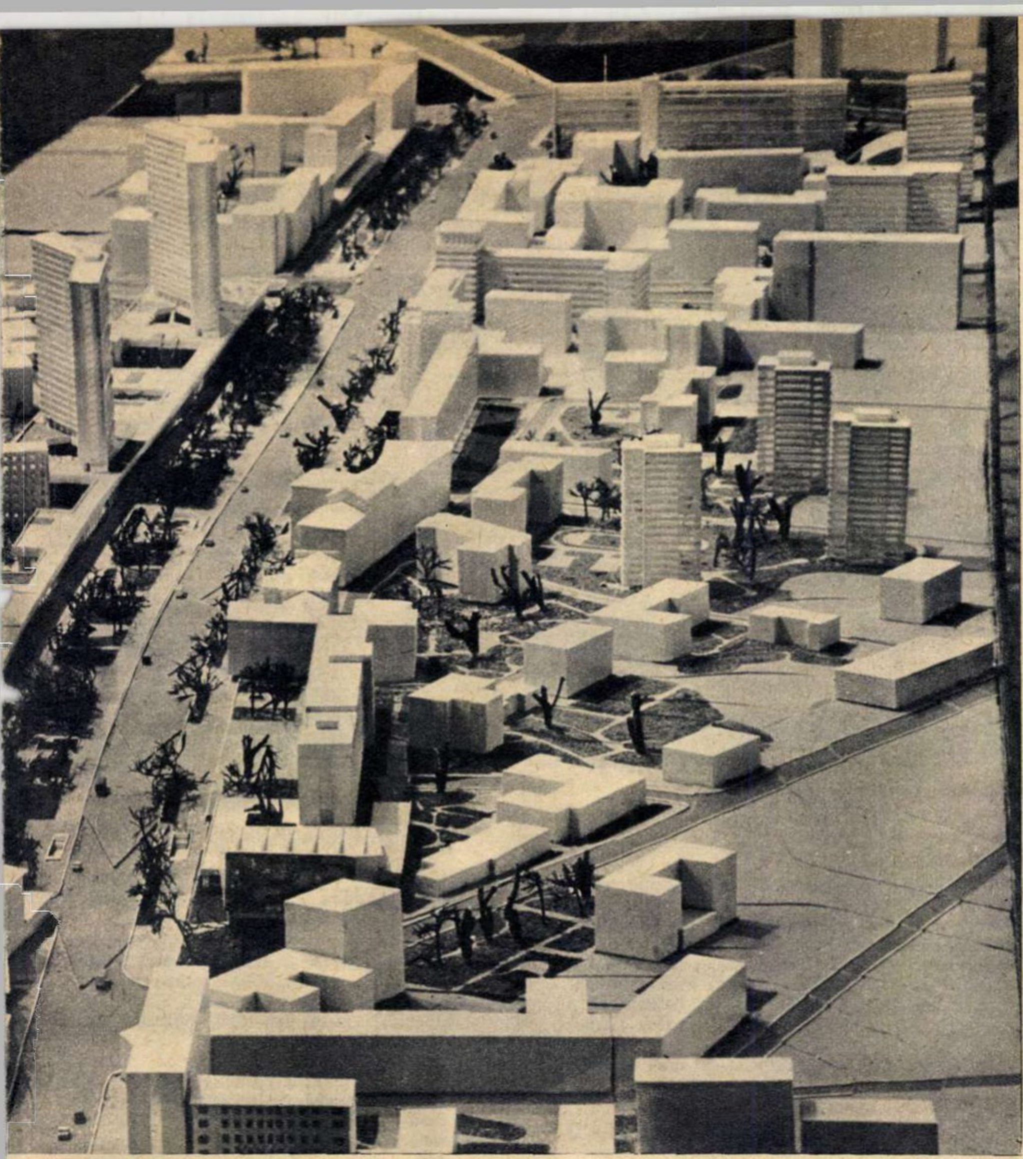

Îmi dau seama că pentru cititorul romîn vestea despre marea amploare a construcţiilor de locuinţe din Moscova nu mai prezintă o noutate. Şi dacă aş încerca să relatez că în fiecare zi în capitala Uniunii Sovietice 350 de familii se mută în case noi, că ritmul construcţiilor de locuinţe, moderne şi confortabile creşte necontenit, el va zîmbi şi va spune: „O ştiu, am mai citit". Prietenii noştri de peste hotare s-au obişnuit însă să asocieze aceste construcţii cu Ceriomuşki, cu raionul sud-vestic al capitalei. De data aceasta vreau să indic o nouă adresă. E vorba de Arbat.

În plin centru al Moscovei, în apropiere de Kremlin şi de Piaţa roşie, pe locul istoricului cartier Arbat, cu străvechile-i străduţe înguste şi întortocheate ce nu mai pot face faţă nici măcar numărului mare de pietoni, fără să mai vorbim de vehicule, se taie o modernă magistrală, noul Arbat, impresionantă prin îndrăzneala concepţiei arhitectonice.

Proiectul, elaborat în decurs de mai mulţi ani de un grup de arhitecţi şi ingineri condus de arhitectul şef al capitalei, Mihail Posohin, a suferit pe parcurs o serie de modificări şi completări. Azi, în biroul arhitecţilor se poate vedea — ce e drept, deocamdată în schiţe şi machete — întreaga panoramă a viitoarei magistrale. La baza proiectului stau principiile urbanistice contemporane.

De o parte a vastei şosele asfaltate, despărţite de ea printr-o zonă verde de gazon, flori şi arbori decorativi, patru blocuri înalte de cîte 22 de etaje vor domina magistrala, profilîndu-se pe albastrul cerului aidoma pînzelor unor nave gigantice. Fiecare din aceste blocuri va oferi celor 1.000 de locatari ai săi întregul confort modern, începînd cu mobilă în pereţi şi terminînd cu frigidere şi maşini de gătit electrice. Ferestrele camerelor de locuit vor fi orientate spre scuarurile ferite de zgomot, iar cele ale dependinţelor — spre magistrala plină de animaţie.

Proiectul noului Arbat este conceput ca un ansamblu arhitectonic unitar. În preajma blocurilor de locuit, de-a lungul magistralei, se va întinde complexul de clădiri destinate unităţilor de deservire: restaurante, magazine, braserii, cantine, săli de dans, săli pentru reuniuni familiare, spălătorii, diferite ateliere, centre cu obiecte de închiriat, terenuri de sport. Foarte ingenios sînt folosite acoperişurile plate ale acestor clădiri. Pe ele vor răsări pălăriile multicolore ale cofetăriilor, bibliotecilor şi sălilor de lectură, terenuri de jocuri şi de sport.

Pe partea opusă a magistralei, despărţite de ea doar cu un trotuar, se vor ridica edificii publice: palatul poştelor, un cinematograf cu 2.500 de locuri, un mare hotel, un magazin universal şi altele.

Astăzi întregul cartier Arbat este un imens şantier. Lucrările din prima etapă—tuneluri pentru pietoni, şoseaua asfaltată, trotuarele — vor fi gata încă în acest an. Cartierul va fi terminat în întregime în ajunul celei de-a 50-a aniversări a Marelui Octombrie. Centrul Moscovei va arăta atunci cu totul altfel...

S-ar părea la prima vedere că aici, pe traseul noului Arbat, sînt concentrate forţele principale ale constructorilor şi arhitecţilor moscoviţi. Dar este doar o părere. Căci şi celelalte cartiere ale capitalei îşi lărgesc necontenit hotarele. În sud-vest, de pildă, se realizează un mare cartier urbanistic experimental, ce va ocupa o suprafaţă de 215 hectare şi va avea o populaţie de 40-50 de mii de locuitori — un adevărat oraş. Construcţia acestui cartier experimental este urmărită cu atenţie şi interes nu numai de arhitecţii sovietici. L-au gîndit, pe lîngă cei mai buni proiectanţi din Moscova, Leningrad, Kiev şi Minsk, şi specialişti din alte ţări socialiste — în total 35 de colective din diferite ţări şi oraşe şi-au trimis proiectele la concursul ce a avut loc cu acest prilej.

Proiectanţii au căutat să arunce o privire în ziua de mîine a comunismului, să ţină seama de marile schimbări din viaţa omului sovietic. Iată de ce este atît de puţin obişnuit marele colectiv de specialişti preocupaţi acum de rezolvarea unei serii de detalii ale construcţiei: laolaltă cu arhitecţii, constructorii şi oamenii de ştiinţă lucrează filozofii şi pedagogii, medicii şi dendrologii.

După ce vizitezi biroul de proiectare începi să-ţi imaginezi unele trăsături ale noului cartier experimental din sud-vestul capitalei. În imediata apropiere a staţiei de metrou se creează un centru cu clădiri publice, magazine, cinematograf, bibliotecă. O singură cale de transport străbate cartierul. O alee duce la pădurea umbroasă, o altă alee spre orăşelul sportiv. Rîuleţul Smorodinka, prins cu un stăvilar, va oferi un ştrand minunat, cu bărci pentru plimbări şi canotaj. În partea de nord a cartierului se ridică un complex şcolar pentru învăţămîntul elementar, mediu şi superior, cuprinzînd 3.200 de copii şi tineri.

Întregul ansamblu arhitectonic al cartierului este format din clădiri armonios îmbinate, de la 4 la 30 de etaje.

Şi acest cartier moscovit va fi cu desăvîrşire gata în anul 1967. Toate inovaţiile ce vor trece examenul vor căpăta o extindere în masă în construcţiile de locuinţe. Nu va trece mult — timpul zboară acum atît de repede — şi proiectele vor deveni realitate.

În fotografii: machete ale noului Arbat.

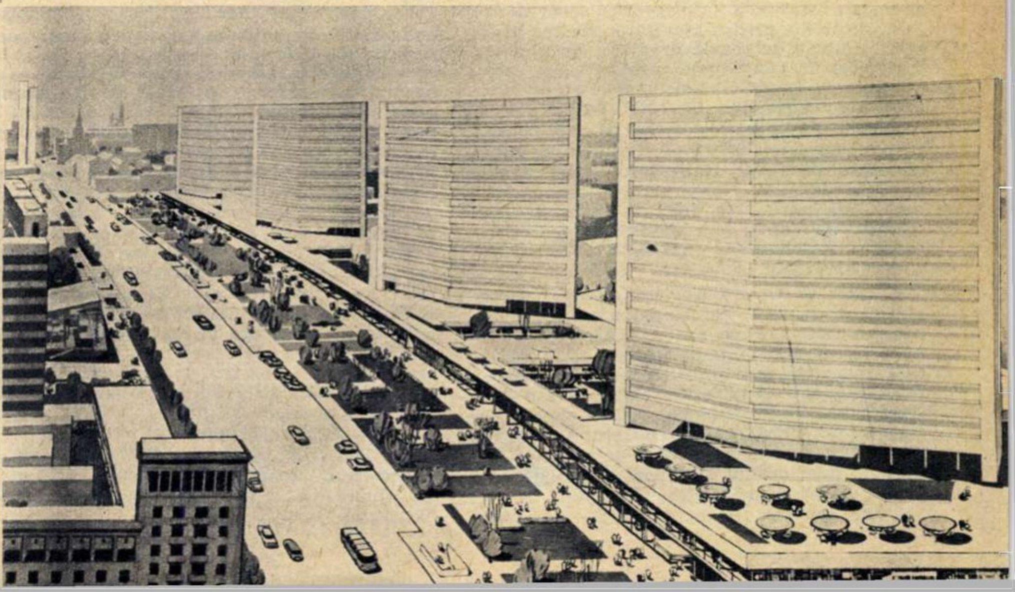

VOCI DE AUR

Amelita Galli-Curci

Kirsten Flagstad

Dintre spectatori, iubitorii de operă sînt poate aceia care îşi manifestă cu cel mai constant entuziasm admiraţia faţă de artiştii pe care i-au îndrăgit. Ei caută date despre viaţa lor, le cercetează debuturile, le urmăresc evoluţia, colecţionează fotografii şi autografe, ascultă cu pasiune discuri... Acestor melomani îndrăgostiţi de operă şi de marii ei interpreţi le oferim cîteva scurte portrete din galeria artistelor lirice ale veacului nostru. Începem cu aceea care a atins cele mai ameţitoare înălţimi.

AMELITA GALLI-CURCI

În anul 1940, la Beverly Hills,în California, se retrăgea Amelita Galli-Curci, care părăsea scena după mai bine de trei decenii de activitate. Cîteva discuri, uzate astăzi şi realizate cu mijloace cu mult inferioare celor pe care le deţin acum casele de înregistrări, ne-au păstrat sonoritatea unică a glasului acestei cîntăreţe care a ilustrat la începutul veacului nostru marea tradiţie a virtuozităţii vocale, caracteristică şcolii italiene de canto.

Amelita Galli-Curci avea un mod de a-şi conduce glasul, un timbru şi o agilitate de o aparenţă atît de naturală, încît s-ar putea spune că ea nu găseşte, în momentul de faţă, o continuatoare directă pe linia atît de personală a stilului ei de coloratură. Vocea pare mai curînd firavă, dar atît de clară şi pură ca unda cristalină a unui izvor cu susur delicat; uimitoare pentru ascultător rămîne însă acea senzaţie de totală degajare, de plutire fără efort în cantilenele inspirate, dar mai ales în jocul scînteietor al fuzeelor sonore împrăştiate de pasajele de coloratură.

Pare de-a dreptul de necrezut că o asemenea tehnică nu este rezultatul studiului cu nici un mare pedagog; Galli-Curci a absolvit, la clasa de pian, Conservatorul din oraşul natal (s-a născut în 1882 la Milano), iar studiile de canto le-a desăvîrşit ca autodidactă. A debutat în anul 1904 la Roma, în rolul Gildei din „Rigoletto" de Verdi.

Se pare că Galli-Curci nu a fost o mare artistă dramatică, dar că pe scenă ceea ce cucerea fără rezerve era această splendidă voce mînuită cu atîta abilitate şi simţ muzical. Începînd din anul 1919 ea va apare regulat ca solistă la Teatrul Metropolitan din New York, în principalele roluri ale repertoriului de coloratură; Galli-Curci a realizat un fapt mai obişnuit astăzi, dar neuzitat pe atunci, interpretînd şi cîteva roluri de soprană lirică (Cio-Cio-San, Violeta).

Orice referire la interpretările Amelitei Galli-Curci este însoţită de calificative entuziaste: tinerii cîntăreţi pot învăţa din puţinele ei discuri ce înseamnă şlefuirea fiecărui sunet, ce înseamnă echilibrarea respiraţiei pentru dobîndirea lejerităţii absolute şi a frumuseţii liniei melodice, cum virtuozitatea impecabilă trebuie însoţită de trăirea interioară a muzicii. Dar, mai presus de toate, Galli-Curci ne învaţă ce înseamnă perfecţiunea stilului de coloratură mînuit cu sensibilitate artistică.

KIRSTEN FLAGSTAD

Drumul marilor artişti către glorie se înfăţişează cîteodată ciudat; n-ai crede, privindu-i începuturile, că undeva pe parcurs se va realiza o cotitură atît de neaşteptată.

O asemenea surpriză ne-o oferă biografia uneia dintre cele mai strălucite interprete wagneriene a timpurilor noastre, soprana Kirsten Flagstad. Cine îşi poate imagina că răscolitoarea Isoldă a cîntat ani în şir în diferite operete pe scenele unor teatre din patria ei, Norvegia? Viaţa ei ne mai întîmpină cu încă un fenomen straniu: la vîrsta de 24 de ani, cînd îşi făurise deja un oarecare renume, cîntăreaţa se căsătoreşte şi în timpul unei sarcini îşi pierde complet vocea. Dar după o vreme ea dă naştere unei fetiţe, eveniment după care încearcă să cînte din nou; spre uimirea ei, Kirsten constată a doua zi după naştere nu numai că i-a revenit vocea, dar că glasul i se amplificase şi căpătase o sonoritate cu mult mai bogată decît în trecut. Aceasta s-a întîmplat în anul 1919. De-abia în 1928 începe însă să se ocupe de repertoriul de operă şi peste 4 ani cîntă pentru prima oară rolul Isoldei. După o audiţie, pentru a participa la festivalul din Bayreuth, ea apare aci două stagiuni şi apoi este angajată, fără prea mare entuziasm, de impresarii Teatrului Metropolitan din New York, care ducea lipsă de interprete pentru rolurile wagneriene. Şi iată că această artistă, aleasă mai mult de nevoie decît pentru calităţi excepţionale pe care nimeni nu i le bănuia încă, reuşeşte în 1935 un debut triumfal în „Walkiria" de Richard Wagner: „Doamna Flagstad este acea «rara avis» din pădurile wagneriene, o cîntăreaţă care are voce, care cîntă bine şi este tînără... Aici a fost una din marile ocazii cînd exigentul Richard ar fi asistat fericit la întruchiparea Sieglindei sale..."—scria imediat după spectacol un cronicar.

La trei zile după „Walkiria", Flagstad apare triumfătoare şi maiestuoasă în Isolda; de atunci ea a devenit principala stea a Teatrului Metropolitan.

Înzestrată cu o rezistenţă vocală şi fizică excepţionale, artista se dăruia cu pasiune interpretărilor atît de dificile ale personajelor feminine din operele lui Wagner. A cîntat rolurile Isolda şi Kundry (din „Parsifal") în două după-amieze consecutive; pe Brünnhilde („Amurgul zeilor"), Isolda şi Eva („Maeştrii cîntăreţi din Nürnberg"), în trei seri consecutive.

Această energie artistică părea că îi sporeşte mereu forţele creatoare; Flagstad este invitată pe principalele scene europene, unde aduce aceeaşi splendidă tălmăcire a muzicii wagneriene. Cei mai mari dirijori îi solicită colaborarea; astfel, Wilhelm Furtwängler realizează cu ea în rolul principal acel monument al carierei sale dirijorale, înregistrarea integrală a operei „Tristan şi Isolda" de Wagner, pe care în repetate rînduri iubitorii de muzică au putut-o urmări în emisiunile staţiilor noastre de radio.

Trebuie totuşi menţionat că marea artistă nu s-a rezumat numai la repertoriul wagnerian şi că succesele ei au fost tot atît de consistente şi în alte roluri. O admirăm pe Kirsten Flagstad şi pentru demnitatea şi luciditatea ei; încă în plină glorie, ea s-a retras de pe scenă în anul 1955, neînţelegînd să-şi dezamăgească admiratorii.

A încetat din viaţă anul acesta, lăsînd în urma ei o adevărată tradiţie a stilului wagnerian.

ELISABETH SCHWARZKOPF

Elisabeth Schwarzkopf a devenit aproape o legendă a timpurilor noastre. Şi aceasta pentru că personalitatea ei răspîndeşte atîta farmec, încît chiar şi noi, aceia care nu am văzut-o niciodată pe scenă, ne-o imaginăm ca întruchiparea perfectă a eroinelor pe care le interpretează. Într-adevăr, ea are un fel cuceritor de a cînta, o vibraţie tandră şi o gingăşie în glas, o mare supleţe în expresia lirică, o feminitate pe care o transmite personajelor cărora le dă viaţă.

Din fotografiile pe care le întîlneşti la tot pasul în revistele de specialitate din lumea întreagă sau însoţindu-i înregistrările pe discuri ea se înfăţişează ca o femeie frumoasă, cu o figură distinsă, luminată de privirea visătoare a ochilor albaştri. Această cîntăreaţă, a cărei prezenţă pe scenele celor mai strălucite teatre muzicale europene şi americane este considerată o sărbătoare a muzicii, şi-a întemeiat cariera artistică pe o pregătire muzicală cum puţini interpreţi lirici au realizat vreodată; de aceea tehnica ei desăvîrşită nu este un miracol, ci o pildă a rezultatelor la care se poate ajunge prin însuşirea unei

Elisabeth Schwarzkopf

Arta Florescu

Zenaida Pally

culturi muzicale complexe. A studiat la vestita „Hochschule für Musik" din Berlin, pe lîngă canto şi pianul, viola şi compoziţia, participînd adeseori la formaţii de muzică de cameră, ca violist. Se povesteşte că ar fi cîntat o dată din memorie finalul Concertului al 5-lea în mi bemol pentru pian de Beethoven, lucrare pe care nu o studiase niciodată.

La începutul carierei de cîntăreaţă Elisabeth Schwarzkopf dorea să fie contralto, dar debutul ei a avut loc ca soprană de coloratură la Opera din Berlin. A cîntat apoi rolul Zerbinettei din „Ariadna la Naxos" de Richard Strauss, rol pe care l-a studiat cu Maria Ivogun, ea însăşi o strălucită interpretă, căreia Schwarzkopf îi datorează formaţia de cîntăreaţă. Au urmat apoi o serie de roluri la Opera din Viena, după care vocea ei a început să se transforme, căpătînd timbrul şi culoarea specifice pe care i le cunoaştem.

Memoria muzicală a Elisabethei Schwarzkopf poate fi uşor apreciată după cantitatea şi varietatea repertoriului: peste 300 de lieduri, roluri principale din operele lui Mozart, Beethoven, Wagner, Richard Strauss, Stravinski etc., precum şi din numeroase operete.

Varietatea acestui repertoriu este susţinută de posibilităţile multiple de a reda semnificaţia poetică şi stilul unor autori atît de feluriţi. Dacă Schwarzkopf este excelentă în rolurile dramatice, cărora le insuflă o forţă patetică zguduitoare, ea reuşeşte în aceeaşi măsură să ne dea imaginea veridică a zburdălniciei capricioase, a tinereţii lipsite de griji. Să comparăm două dintre marile ei creaţii în opere de Mozart, compozitor pentru care manifestă o preferinţă evidentă — Elvira din „Don Juan" şi Fiordiligi din „Cosi fan tutte" — vom constata cu uimire cît de mare este gama de posibilităţi a acestei artiste.

Elisabeth Schwarzkopf este prima şi singura soprană căreia i s-a decernat înalta distincţie italiană „Leul de aur", din dorinţa marelui dirijor Arturo Toscanini; pianişti ca Wilhelm Kempf şi Walter Gieseking au realizat cu ea, ca acompaniatori, discuri de lieduri, iar dirijorul Herbert von Karajan a distribuit-o în majoritatea înregistrărilor sale de operă. Este un palmares care încheie rîndurile acestea mai concludent decît cuvintele autorului lor.

ARTA FLORESCU

Arta Florescu este în prezent una dintre cele mai admirate cîntăreţe ale Teatrului de operă şi balet din Bucureşti. Are un glas de soprană cu un timbru de o excepţională calitate, un glas a cărui culoare sonoră, imediat perceptibilă, se dovedeşte ea însăşi plină de muzicalitate.

Actualmente artistă emerită, Arta Florescu a debutat la Opera din Bucureşti acum mai bine de două decenii, într-un rol de coloratură—Lucia di Lammermoor—dezvoltîndu-se apoi ca soprană lirică. Pentru iubitorii de operă care au ascultat-o în primii ani ai activităţii în teatru rămîne o amintire dintre cele mai plăcute interpretarea plină de tinereţe, cochetărie şi sensibilitate a rolului Manon din opera cu acelaşi nume de Massenet. În anul 1947 ea îşi completează studiile muzicale la Geneva şi Viena, continuînd să-şi îmbogăţească repertoriul dramatic. Tehnica cîntului se învecinează într-o îmbinare armonioasă cu un mare talent scenic, iar sensibilitatea lirică — acel mod particular de a insufla momentelor de profundă interiorizare o nobleţe calmă — cu inteligenţa atitudinilor şi a rostirii pline de sens a cuvîntului cîntat. Interpretă excelentă a eroinelor lui Puccini, Verdi, Gounod, Leoncavallo, Arta Florescu creează nu întîmplător cele mai frumoase roluri ale carierei sale, incarnînd personalităţi feminine deosebite ca structură sufletească cum sînt Desdemona („Othello" de Verdi), Contesa („Nunta lui Figaro" de Mozart) sau Mareşala („Cavalerul rozelor" de Richard Strauss).

Interpretă de lied, ea aduce în muzica de cameră aceeaşi rafinată pătrundere a sensului expresiv al partiturii, care a asigurat de multe ori şi imediata simpatie manifestată de către public faţă de unele noi creaţii ale compozitorilor noştri. Măsura receptivităţii acestei artiste atît de aplaudată şi dincolo de hotarele ţării ne-a dat-o interpretarea — în stagiunile trecute — a acelui fragment pe care Arthur Honegger îl dedică, în finalul oratoriului său „Ioana pe rug", vocii de soprană. A fost o pildă de măiestrie care ne-a întregit profilul artistic al Artei Florescu.

ZENAIDA PALLY

Cînd am ascultat-o pe Zenaida Pally cîntînd în Amneris (rol cu care şi-a făcut de altfel şi debutul), în ultima montare grandioasă pe care a realizat-o acum mai mulţi ani Teatrul de operă şi balet, mi-am dat seama că această cîntăreaţă atinge, prin natura glasului ei, monumentalul. Părea într-adevăr plămadă din acelaşi granit colosal pe care îl sugerau decorurile, era fiica faraonilor, maiestuoasă şi semeaţă ca zidurile palatelor egiptene.

Vocea de contralto pe care o posedă Zenaida Pally este într-adevăr de o calitate rar întîlnită; amploarea atinge cîteodată dimensiuni cu totul neaşteptate, timbrul este lipsit de orice duritate posibilă la asemenea desfăşurări de forţă, iar uşurinţa glasului este egală în toate registrele. Într-adevăr, aşa cum spunea Zara Doluhanova, este „o voce magnifică". Fireşte, numai cu asemenea resurse poate fi creat rolul Sfinxului din „Oedip" de George Enescu, rol în care, fără a apărea în scenă nici un moment, artista reuşeşte să te facă să crezi că asculţi glasul fiarei uriaşe care străjuieşte porţile cetăţii Teba.

Ceea ce dă însă şi mai multă pregnanţă acestui glas este temperamentul scenic de care dispune Zenaida Pally. De aceea marile ei roluri sînt tocmai acelea în care fiorul dramatic al spectacolului are nevoie de o participare vulcanică; astfel, în Azucena („Trubadurul" de Verdi), bătrîna ţigancă în care setea de răzbunare a strîns o ură cumplită care o va mistui şi pe ea însăşi, Zenaida Pally desfăşoară o impresionantă artă a dezvăluirii sentimentelor pătimaşe. În „Carmen" este arzătoare şi fascinantă, sfidînd moartea pe care o înfruntă — în ultimul act — cu o nebunească demnitate.

Zenaida Pally a adus o pilduitoare contribuţie personală la popularizarea compoziţiilor muzicienilor romîni, interpretînd în primă audiţie multe dintre lucrările vocal-simfonice inspirate de transformările revoluţionare petrecute în ţara noastră după Eliberare, multe cîntece de masă.

Artista poporului de astăzi, care în anii de studiu oscilase între artele plastice şi studiul ştiinţelor economice pentru a alege apoi Conservatorul (absolvit în 1946), şi-a cîştigat un strălucit renume internaţional. La Moscova, de pildă, pe scena Teatrului Mare, este primită ca una dintre cele mai strălucite cîntăreţe contemporane; de numele ei nu vor uita nici auditorii din Ungaria, Polonia, Bulgaria, Iugoslavia, Franţa, Belgia, Danemarca, Uruguay...

★

Cu siguranţă că alegerea noastră, mulţumitoare pentru unii cititori, se va dovedi incompletă pentru alţii... De ce nu ne-am oprit la marea noastră cîntăreaţă Haricleea Darclée, pentru care Puccini a scris opera „Tosca"? De ce nu Lotte Lehman sau Toti dal Monte? Sau de ce nu Maria Callas, Zara Doluhanova sau Galina Vişnevskaia? Întrebările acestea sînt fireşti. De aceea poate că le vom răspunde cîndva.

Ada BRUMARU

LAMPĂ CU LUMINĂ RECE

O întreprindere nord-americană a pus la punct un nou model de lampă electrică al cărei fascicul de lumină este de trei ori mai puțin cald decît cel al unei lămpi obișnuite. Această lampă cu „lumină rece“ este construită dintr-un bec în care s-au introdus un reflector parabolic și mai multe straturi metalice foarte fine care nu împiedică trecerea luminii dar opresc razele infraroșii, reflectîndu-le spre interiorul becului. Noile lămpi vor putea fi utilizate pentru luminarea vitrinelor în care sînt expuse mărfuri perisabile la căldură.

PROBA FOCULUI

Incendiul a început la 12 și 40 de minute și, deși a durat mai bine de două ore, nimeni n-a încercat să-l stingă. În jurul clădirii s-au strîns o mulțime de oameni care păreau să admire priveliștea puțin obișnuită. Ceva mai departe se găsea un punct special de observatie.

Așa a trecut „proba focului“ clădirea din panouri mari fabricate de o unitate a întreprinderii moscovite „Glavmosstroi“. 40 de minute după începerea experienței, cînd incendiul ajunsese la apogeu și acele indicatoare ale aparatelor arătau în centrul focarului 1.000 de grade, în camera de deasupra termometrul nu indica decît 35°C; în apartamentele vecine nu se înregistraseră modificări de temperatură. „Botezul focului“ fusese trecut cu succes.

ANESTEZIE ELECTRICĂ

Cîțiva medici de la Institutul de patologie chirurgicală din Milano sînt pe cale să definitiveze o descoperire interesantă: anestezia electrică. Noua metodă de anestezie constă în a interfera în activitatea creierului o serie de impulsuri electrice care întrerup interceptarea de către creier a senzațiilor dureroase, în timpul operațiilor chirurgicale. Pînă a ajunge la această etapă finală, grupul de medici în frunte cu Sergio Nava au efectuat 20 de experiențe pe animale, din care 17 pe deplin reușite.

CASE SINTETICE

O fabrică engleză de mase plastice a pus la punct producția unei căsuțe cu un etaj, din mase plastice. Elementele de construcție au la bază rășinile poliesterice, fibrele de sticlă și compuși plastici pe bază de fenoli. Noul tip de casă (în fotografie) se montează foarte rapid.

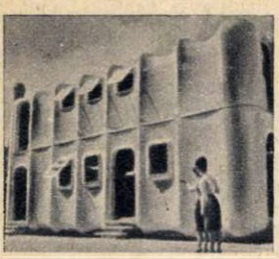

magistra apei

Torentul subteran va străbate plaiurile Olteniei, coborînd din Munții Mehedinți. În drumul său conducta întîlnește multe puncte dificile — rîuri, coline etc. — dar înalta mecanizare a lucrărilor — 85% — asigură un ritm viu. Pe acest șantier atît de întins lucrează excavatoare, macarale, buldozere, tractoare și brigăzi de harnici muncitori, cum sînt cei conduși de Constantin Stia. Datorită hărniciei lor, brigăzile și-au îndeplinit planul fizic — 20 km conductă — înainte de termen.

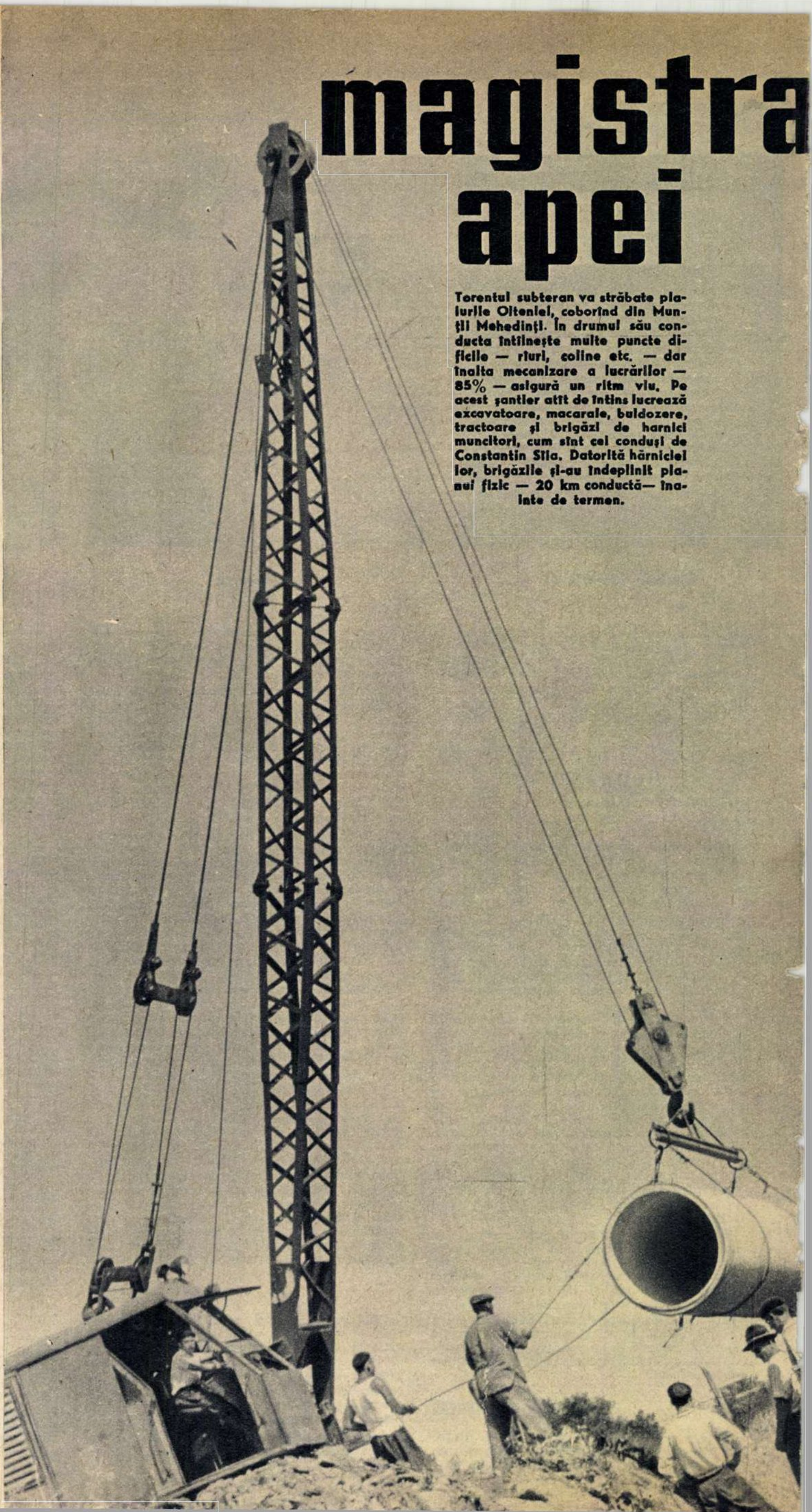

ala

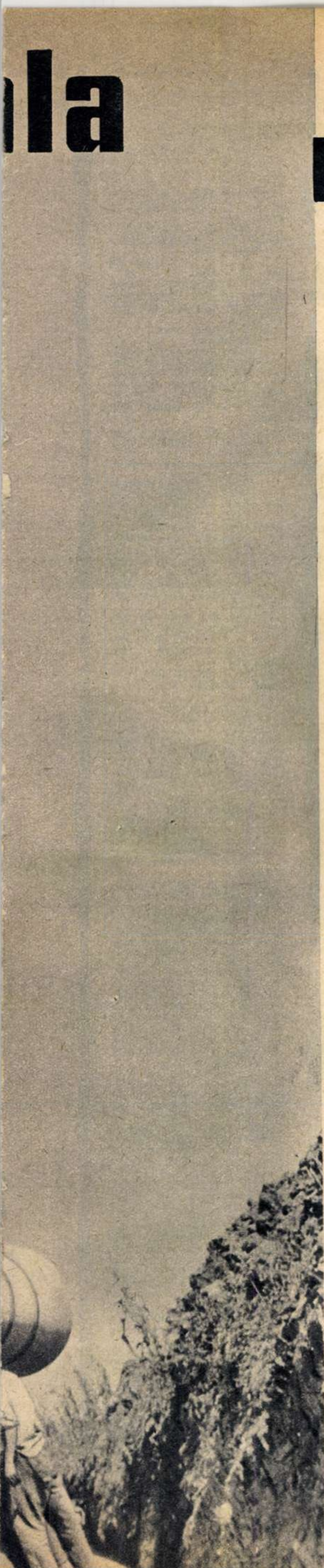

Părăsind pădurile de conifere ale Munţilor Mehedinţi, o magistrală cu totul originală se îndreaptă spre Craiova, trecînd peste lunci şi rîuri, străbătînd cătune şi pămînturi semănate cu porumb. Pe magistrala aceasta se circulă într-un singur sens: de la munte spre şes. Călător — tot unul singur: un torent de apă ce străbate zeci de kilometri. Dar un asemenea drum într-un univers de beton ca al acestei uriaşe conducte de aducţiune e o călătorie mai rară şi poate de aceea şi mai emoţionantă.

Specialiştii au studiat cu atenţie constanţa şi duritatea a trei izvoare carpatine. Căci apa aceasta care se îndreaptă spre unul din cele mai mari oraşe ale ţării trebuie să fie cristalină şi bună.

Craiovenii îşi făuresc de pe acum visuri legate de această apă şi se gîndesc la trandafirii şi bujorii din grădiniţele din faţa caselor lor.

Sigur că proiectanţii conductei s-au gîndit şi la pasiunea domestică a cultivării florilor, dar ei au avut mai întîi în vedere viitoarea şi impetuoasa dezvoltare pe care o are Craiova socialistă, noile industrii ridicate aici, creşterea populaţiei şi confortul ei, care presupun vaste instalaţii de încălzire centrală, spălătorii moderne, băi etc. Şi acum, cîteva imagini de pe acest vast şantier.

Fotoreportaj de C. BOZBICI

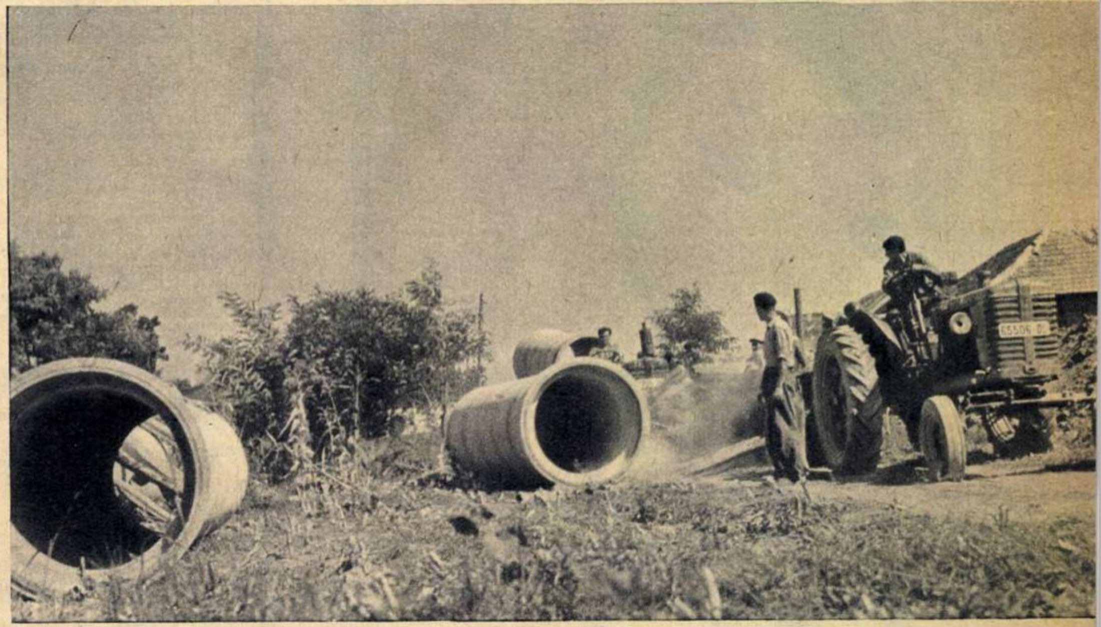

1

1 Chiar dacă sînt din beton armat precomprimat, transportul tuburilor la punctele de lucru este destul de dificil, datorită dimensiunilor lor neobişnuite. Dar mecanizarea, priceperea şi grija oamenilor înlătură deteriorările.

2

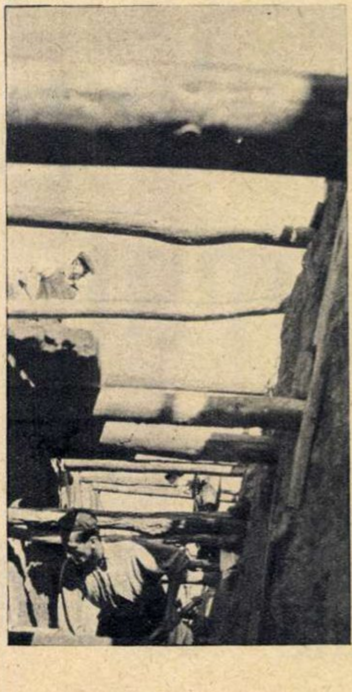

3

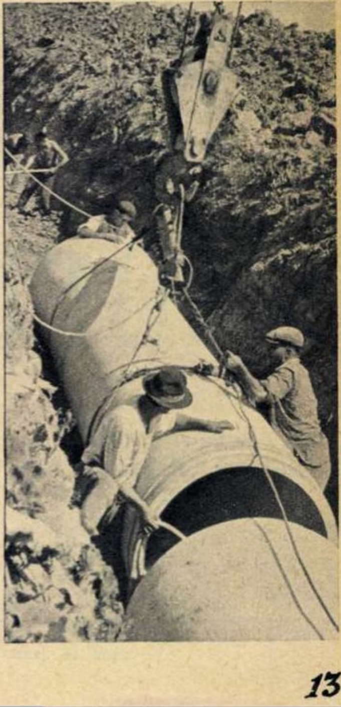

2 La Coţofeni conducta a întîlnit în calea ei o movilă. Săpăturile făcute de excavator sînt adînci de cîţiva metri. Pînă la montarea tuburilor de beton, lucrările sînt întreţinute cu grijă pentru a se evita surpările. Ţinînd seama de volumul mare de săpături — circa 1.200.000 metri cubi de pămînt — care se fac prin excavare, munca manuală reprezintă o parte neînsemnată.

3 Conducta de aducţiune pentru alimentarea cu apă a Craiovei se va întinde pe o distanţă de 120 km. Ea va furniza oraşului un plus de 53.000 metri cubi de apă pe zi, urmînd ca prin instalarea unor staţii de pompare cantitatea de apă să crească la 89.000 m c/zi. Necesitatea construirii acestei conducte s-a ivit în urma creşterii impetuoase a industriei socialiste şi a numărului populaţiei. În fotografie, un aspect de montaj la unul din punctele cele mai înaintate ale lucrării: Ţinţăreni.

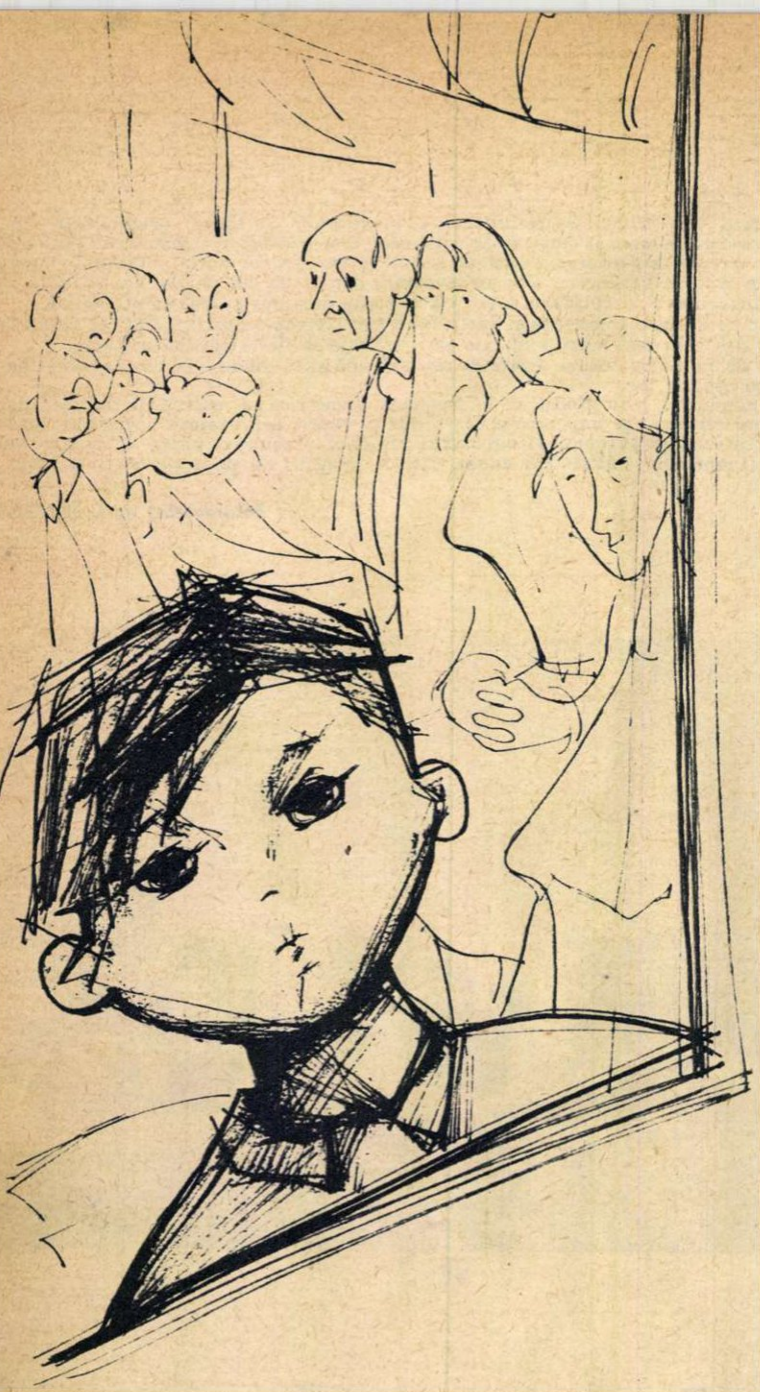

„E pericoloso sporgersi“

Schiță de Petru VINTILĂ
Ilustrație de Tia PELTZ

Țucurel a stat în vacanța mare la bunici, la Caransebeș. A venit în sfîrșit ziua să fie adus acasă. Pentru această treabă a plecat tatăl său după el. Pornind la drum, i s-a spus:

— Dragă bărbate, dimineața ajungi la Caransebeș. La 14,30 ai un tren rapid îndărăt, și seara la 21,30 vă aștept pe amîndoi, cu flori, în Gara de Nord. Să nu zăbovești, fiindcă mi-e dor de copil.

Zis și făcut. Dimineața, tatăl lui Țucurel a ajuns la Caransebeș. La amiază, tatăl și odrasla lui s-au urcat în trenul rapid, pornind spre București. Copilul a început să cerceteze cu glas tare compartimentul:

— Tăticule, ce-i asta?

— Manivela cu care se lasă geamul în jos.

— Dar mînerul ăsta?

— Semnalul de alarmă.

— Nu-i voie să tragem de el?

— Nu, pentru că se oprește trenul.

— De-acolo se-aprinde lampa?

— Ai ghicit. De-acolo.

— Dar de ce-i pusă așa de sus?

— Ca să n-ajungă copiii la comutator.

— Dar nici matale n-ajungi?

— Ce să fac? Nici eu... Fii cuminte!

— Vreau să văd ce scrie aici.

— Scrie „e pericoloso sporgersi“.

— Ce înseamnă asta?

— Scrie pe italienește. Nu înțelegi.

— Ba da. E periculos. Dar de ce-i periculos?

— Nu-i voie să scoți capul pe geam. Îți ia vîntul pălărioara.

— Dar eu o scot de pe cap întîi...

— Totuși nu-i voie, că se face curent.

— Dar cînd oprește trenul în gară?

— Atunci, da...

În momentul acela o călătoare a intervenit admirativ în dialog:

— Aveți un copil reușit. Să nu-i fie de deochi!

Copilul a închis ochii și, cerînd tatălui său o batistă, și-a șters fața cu ea. Ceilalți călători din compartiment zîmbiră cu discreție. Tatăl copilului și-a aprins o țigară. Copilul s-a uitat mirat la el, apoi l-a tras ușor de mînecă:

— Nu vezi că e compartiment pentru nefumători?

Fără vorbă, dar nițel în silă, tatăl a ieșit pe culoar. Copilul a început o conversație obișnuită cu vecinii, răspunzînd la întrebările lor:

— Cîți ani ai, băiețaș?

— Șapte ani și trei luni.

— Știi vreo poezie?

— Știu.

— Vrei să ne spui și nouă una?

Copilul a ieșit pe culoar.

— De ce nu stai în compartiment? — l-a întrebat tatăl său.

— E greu să răspunzi mereu la aceleași întrebări. Și pe urmă, mama a spus să nu mă lași singur.

— Uite c-am terminat țigara.

Au revenit amîndoi în compartiment. Și întrebările, ca niște invizibile mingi de ping-pong, au reînceput să sară de colo pînă colo.

O femeie (aceea cu deochiul):

— Copiii din ziua de azi sînt foarte moderni. Nu-i așa, puiule?

O altă femeie (probabil profesoară de istorie):

— Cît fac trei cu patru fără doi?

O persoană (tăcută pînă atunci):

— Să-l lăsăm în pace, e încă în vacanță.

Copilul, sărind deodată la geam:

— Tăticule, uite Dunărea!

Un călător (pe un ton sfătos):

— Vezi ce mare e?

Bătînd vesel din palme, copilul s-a lovit la cot.

Una din femei:

— Vezi dacă nu ești cuminte? Te-ai zgîriat.

Copilul (care nu acordă importanță loviturii):

— Tăticule, mai e mult pînă acasă?

— N-am făcut nici jumătatea drumului.

Aceeași femeie:

— Ce te faci cînd ai să ajungi mare?

Copilul, după ce s-a gîndit cîteva clipe:

— Sînt prea mic ca să-mi pun probleme de-astea.

Tatăl copilului s-a ridicat în picioare.

— Unde te duci, tăticule?

— La vagonul restaurant.

— Mama a zis să nu mă lași singur.

— Ei, dragule, nu vezi că e lume aici?

— Rămîi cu noi! — interveni un călător care avea nostalgia propriilor săi copii.

— Dar să ai grijă cînd treci dintr-un vagon în altul — spuse copilul tatălui său.

Rămas singur, copilul a început să privească pe geam.

— Vrei să lăsăm geamul în jos? — l-a întrebat cineva cu bunăvoință.

— Nu e voie. Vreau să stau cuminte.

— Mănînci un măr? Uite, îți ofer un măr — spuse altul, cu aceeași binevoitoare simpatie.

— Nu, mulțumesc.

— Dar de ce?

— Sînt înainte de masă.

După vreun sfert de ceas:

— Nu mai vine tăticul...

— N-avea grijă, nu i s-a întîmplat nimic.

— Dac-o fi căzut din tren?

— Ei, aș! E om mare!

În sfîrșit, a venit și tăticul copilului.

— De ce nu mă asculți, tăticule?

— Dar ce s-a întîmplat?

— Era foarte îngrijorat — zise cineva, făcînd cu ochiul.

— Uite că vine Craiova — spuse femeia care părea să fie profesoară de istorie.

— Am să cobor și eu să iau ziare — zise vesel tatăl copilului.

— Ba te rog să stai frumușel lîngă mine — răspunse băiețelul.

— Dar cum poți să vorbești așa cu tăticul tău? — îl întrebă călătorul taciturn.

— Mămica a spus să fim cuminți.

— Ei, bravo! — zise călătorul. Mămica s-a referit la tine.

— Ba la amîndoi.

Trenul a oprit în gara Craiova. Tatăl copilului a coborît să ia ziare. Trenul s-a pus din nou în mișcare. După cîteva minute, copilul a întrebat îngrijorat:

— Dar de ce nu mai vine tăticul?

— Lasă că vine el.

— S-o fi urcat în alt vagon.

După alte cîteva minute de tăcere crispată și de așteptare zadarnică:

— De ce nu mai vine tăticul?

În vremea aceea tatăl copilului, palid la față de emoție și înspăimîntat la culme, vorbea cu șeful gării Craiova în biroul telegrafului:

— Tovarășe, am o răspundere mare, a rămas copilul în tren și dacă i se întîmplă ceva? Vă conjur, dacă și dumneavoastră sînteți tată de copii, vă rog să dăm o telegramă la Roșiori sau la Videle, sau la Gara de Nord, să aibă cineva grijă de copil, să fie anunțată soția mea care ne așteaptă în Gara de Nord...

— În ce vagon erați?

— Vagonul zece, locurile 36 și 37. Și copilul stă chiar lîngă fereastră. Să nu cadă din tren!

Șeful gării Craiova îl privi pe călător, oprindu-se la ziarele răvășite din mîna lui, la fața congestionată și la gulerul cămășii cu cravata răsucită. Apoi spuse ca și cum nu era șef de gară, ci profesor diriginte la o școală de opt ani:

— Sînt convins că aveți un copil cuminte. Vă rog liniștiți-vă. Vom telegrafia la Roșiori și la Gara de Nord. Copilul va ajunge cu bine la București.

Peste trei ore, trenul a ajuns la București. Pe peron, în ușa vagonului cu numărul zece, mama își așteaptă copilul.

Grav, el coboară din vagon, ajutat de ceilalți călători din compartiment. Le mulțumește, dă mîna cu ei ca un om mare și se lăsă copilărește îmbrățișat de mamă-sa, care-l strînge la piept cu ochii în lacrimi.

— De ce plîngi? — o întrebă copilul, surprins.

Apoi adaugă cu aerul acela grav care-i stătea atît de bine:

— I-am spus tatei să fie cuminte, să nu plece de lîngă mine, dar dacă nu m-a ascultat...

ÎNTRE PROMISIUNI ȘI REALITĂȚI

Ciţiva din armata celor două milioane de italieni alungaţi de sărăcie de pe pămînturile natale...

— un pool al şomajului —

Nu sînt prea mulţi gologanii primiţi pentru munca pe o săptămînă. Cea mai mare parte din ei îi trimiţi familiei — în Grecia, Italia sau Turcia. Cu foarte puţinul care mai rămîne trebuie să te întreţii.

„Ambalajul bun vinde şi marfa proastă!“ — spune un dicton des repetat de agenţii de publicitate din Occident.

Pentru „articolele“ care reprezintă esenţa modului de viaţă capitalist, specialiştii în domeniul publicităţii sînt însă unanim de acord că ambalajul cel mai bun îl constituie cuvîntul *libertate*. Poleiala amăgitoare a libertăţii a fost folosită şi de propagandiştii integrării vest-europene. Comunitatea economică europeană (C.E.E.), cunoscută în mod curent sub numele de Piaţa Comună — coaliţie a monopolurilor vest-europene, îndreptată spre intensificarea exploatării clasei muncitoare şi a păturilor largi ale populaţiei — a fost caracterizată drept *libertatea de circulaţie a capitalurilor, a mărfurilor* şi *a forţei de muncă.*

Ce se ascunde în spatele acestei „libertăţi de circulaţie a forţei de muncă?“ Aceleaşi interese ale marilor monopoluri care urmăresc obţinerea de profituri suplimentare, plătind un preţ mai mic pentru forţa de muncă importată.

Emigrarea se intensifică dar şomajul rămîne...

Monopolurile din ţările capitaliste au descoperit în şomerii din regiunile slab dezvoltate o adevărată mană cerească.

E greu să-ţi părăseşti căminul şi locul natal, rudele şi prietenii, dar cînd lipsa de lucru te împinge, nu ai altă alegere. În faţa şomerilor din Napoli, Barcelona sau Istanbul marile monopoluri flutură angajamente ademenitoare.

Circa 2 milioane de italieni au emigrat în ţările vecine din Europa occidentală într-un ritm de 200.000-300.000 anual. „În unele localităţi din sud procesul de emigrare a căpătat aspectul unui exod în masă, ca şi cînd lumea ar fugi de un flagel“ — semnala un ziarist italian. Din Bivana — o aşezare cu 5.500 locuitori — au plecat 1.700, din Joppolo — un sat cu 2.052 locuitori — au plecat 982.

Una din primele urmări ale asocierii Greciei la Comunitatea economică europeană este intensificarea emigraţiei de muncitori greci în ţările capitaliste occidentale, îndeosebi în R.F.Germană. Ziarul „Elephteria“ arăta că în perioada 1959-1962 numărul cetăţenilor greci care şi-au părăsit ţara în căutare de lucru s-a ridicat la 215.000. După cum anunţa acum cîtva timp Oficiul federal de plasare a mîinii de lucru din Frankfurt pe Main, în Grecia erau gata de plecare spre Occident alţi peste 70.000 de muncitori.

O publicaţie oficială, „L'Observateur de l'O.C.D.E.“, apreciază la 2 milioane numărul cetăţenilor vest-europeni care lucrează actualmente în alte ţări europene decît cele de baştină. La aceştia se adaugă emigranţii turci, greci, africani. Principalele ţări vest-europene care folosesc mîna de lucru străină din alte ţări ale Pieţei Comune sînt R.F.Germană cu 705.000 muncitori străini şi Franţa cu circa 500.000. De asemenea, în Elveţia lucrează 645.000 de muncitori străini.

Autorii tratatului de la Roma au prezentat adesea „libera circulaţie a mîinii de lucru“ drept un panaceu menit să asigure lichidarea şomajului. Dar la începutul acestui an, după datele Ministerului Muncii şi Prevederilor Sociale din Italia, numărul şomerilor în ţară era de 1.344.646. Grecia continuă să numere sute de mii de şomeri totali şi parţiali. „Libera circulaţie a forţei de muncă“ nu a dus la lichidarea şomajului nici în ţările care importă mînă de lucru străină. În R.F. Germană, potrivit relatărilor ziarului „Neue Rhein-Zeitung“, există 417.000 şomeri. Numărul şomerilor din ţările Pieţei Comune nu scade sub 2 milioane.

Factor de echilibru sau mijloc de presiune?

Crearea „Pieţei Comune a forţei de muncă“ a urmărit cu totul alte scopuri decît cele înfăţişate în prospectele amăgitoare. Comitetul sindical de coordonare şi de acţiune al muncitorilor din ţările C.E.E. a apreciat astfel problema migraţiunii: „Prin libera circulaţie a muncitorilor, capitaliştii înţeleg posibilitatea de a dispune mai comod şi mai sigur de o masă de manevră pe care să o poată utiliza la nevoie... pentru a rezista la presiunea muncitorilor în diferite bătălii revendicative“.

Şomerul care aşteaptă la porţile fabricii este unul din mijloacele principale folosite de capitalist pentru a sili pe muncitorul angajat să intensifice ritmul muncii şi să renunţe la revendicările sale. Dar presiunea exercitată de şomaj diferă în funcţie de procentajul şomerilor pe totalul populaţiei active. După război, capitaliştii vest-germani au fost, în această privinţă, într-o situaţie dezavantajoasă faţă de colegii lor italieni. Cel de-al doilea război mondial a însemnat pentru poporul german cîteva milioane de morţi pe fronturi, în lagărele de concentrare fasciste, de pe urma bombardamentelor şi a foametei din spatele frontului, la care trebuie să adăugăm scăderea natalităţii şi creşterea mortalităţii infantile din anii războiului.

Capitaliştii vest-germani, împreună cu cei din Franţa — unde războiul a secerat 1.200.000 de vieţi — s-au întrebat: de ce n-am folosi asupra propriilor muncitori presiunea tuturor şomerilor Europei occidentale? Aşa s-a născut *pool-ul forţei de muncă vest-europene*.

Alături de pool-ul cărbunelui sau al oţelului, monopolurile au creat în fond, prin faimoasa „liberă circulaţie a forţelor de muncă“, un pool al şomajului, pentru a face să apese asupra muncitorilor din propriile ţări presiunea şomerilor din toate ţările vest-europene.

E semnificativă în această privinţă recunoaşterea ziarului vest-german „Blick durch die Wirtschaft“ care, asimilînd pe muncitorii străini cu simple obiecte de exploatare ieftine, scria: „Miile de muncitori negermani... reprezintă într-o măsură tot mai mare un factor decisiv de echilibru, ca şi importul de materii prime şi de produse semifabricate sau de produse fabricate străine“.

„Negrii albi“ din Germania Occidentală

De ochii lumii, guvernele ţărilor C.E.E. s-au angajat să respecte Convenţia internaţională a Biroului internaţional al muncii privitoare la muncitorii imigranţi. Potrivit acestei convenţii, muncitorilor imigranţi, indiferent de naţionalitate, rasă, religie sau sex, trebuie să li se acorde aceleaşi condiţii de salarizare, locuinţă, orar de muncă, prestări sociale ca şi muncitorilor proprii.

În realitate s-au găsit mijloace pentru ocolirea acestor obligaţii. Imigranţii sînt folosiţi în primul rînd pentru muncile cele mai grele, dăunătoare sănătăţii şi periculoase. După datele unei mari întreprinderi siderurgice din R.F.G., în 1961 procentul accidentelor de muncă a fost de 17 la sută în rîndul muncitorilor vest-germani, de 50 la sută în rîndul muncitorilor italieni şi de 65 la sută al celor greci. Salariile muncitorilor imigranţi sînt în general cu 20 la sută mai mici decît ale muncitorilor vest-germani care fac aceeaşi muncă. Dacă raportăm procentul de scădere a salariilor la numărul muncitorilor străini, rezultă că patronii vest-germani şi-au asigurat pe această cale forţa de muncă gratuită a 140.000 muncitori. Cazaţi în condiţii în general proaste, imigranţii plătesc în schimb chirii foarte mari.

Cînd 4.000 muncitori italieni de la uzina de automobile din Wolfsburg a firmei „Volkswagen“ au intrat în grevă — ca urmare a morţii unui tovarăş de muncă, căruia nu i s-a acordat la timp asistenţa medicală — ziarele, chiar cele burgheze italiene, au fost silite să înfăţişeze soarta emigranţilor. Iată ce scria despre italienii de la uzina din Wolfsburg ziarul „Il Messagero“: „Aceşti muncitori necalificaţi execută lucrările cele mai grele, fără a avea posibilitatea de a se califica cît de cît. Ei locuiesc într-un lagăr compus din barăci şi înconjurat cu sîrmă ghimpată. De dormit dorm în enorme dormitoare comune, cu paturi suprapuse. Lagărul este supravegheat de poliţia particulară a firmei... În lagăr nu există spital, iar în spitalele din oraş sînt acceptaţi doar bolnavii în stare gravă... Înşelaţi de propaganda «liberei circulaţii a mîinii de lucru» — recunoaşte ziarul — aceşti muncitori, după spusele lor proprii, se simt trădaţi, lipsiţi de apărare...“

Discriminarea faţă de imigranţi se manifestă şi prin reprimarea promptă a oricărui protest, oricărei acţiuni revendicative. La angajare, patronii le impun muncitorilor străini pînă şi condiţia de a nu se înscrie în sindicat. La München, cînd 15.000 muncitori străini au organizat o demonstraţie de protest împotriva condiţiilor neomeneşti de muncă şi viaţă, poliţia a arestat şi expulzat 200 dintre ei, iar cîtorva mii li s-a reţinut — sub formă de amendă — pînă la jumătate din plata pe o săptămînă. Poliţia s-a adresat imigranţilor printr-o circulară în care se spunea: „Sîntem decişi să alungăm peste graniţă pe orice muncitor refractar, după ce, în prealabil, va suferi rigorile legilor. Pentru orice abatere vă putem întemniţa“.

Un reprezentant al muncitorilor italieni din uzinele vest-germane spunea pe bună dreptate: „Compatrioţii mei sînt trataţi adesea ca şi negrii în S.U.A.“. Iar presa burgheză numeşte frecvent pe imigranţi „negrii albi ai Europei“.

De fiecare muncitor străin pe care îl aduce capitalistului spre angajare, recrutorul primeşte 60-70 mărci. Iar „marfa“ aceasta specifică capitalismului — omul — plăteşte la rîndul ei un tribut de 25-50 mărci recrutorului. Relatările de mai sus aparţin ziarului burghez vest-german „Frankfurter Allgemeine".

„Ruloul compresor"

În timpul iernii trecute, de o asprime neobişnuită în Franţa, presa din această ţară, inclusiv numeroase ziare burgheze, a relatat despre situaţia precară a numeroşi muncitori africani, spanioli, portughezi îngrămădiţi cu miile în bidonville-urile de la periferiile Parisului şi ale altor oraşe.

Capitaliştii francezi s-au priceput foarte bine să-şi mărească armata industrială de rezervă, pe care un economist o definea drept „ruloul compresor care apasă sistematic asupra muncitorilor ocupaţi". Înţelegerile stabilite de autorităţile franceze cu Franco şi Salazar au asigurat monopolurilor o mînă de lucru ieftină şi au ajutat regimurile dictatoriale din Spania şi Portugalia să scape de sute de mii de oameni ajunşi la limita răbdării din cauza mizeriei. Urmările dominaţiei colonialiste a Franţei asupra Africii se reflectă şi în existenţa unui mare număr de africani imigranţi.

La conferinţa naţională a Confederaţiei generale a muncii din Franţa s-a apreciat că imigranţii constituie o cincime din muncitorii din Franţa, unii veniţi înainte de război, cei mai mulţi în ultimii ani. În total în Franţa sînt folosiţi 1.700.000 muncitori străini, mai ales italieni, algerieni, spanioli, portughezi. Numai în ramura construcţiilor lucrează 375.000 de imigranţi.

Pentru a-i împiedica pe muncitorii imigranţi să participe la acţiuni revendicative, patronii fac să atîrne asupra lor, ca o sabie a lui Damocles, pericolul expulzării. La începutul acestui an, 19 muncitori italieni, care lucrau la uzinele „Renault", au fost ridicaţi cu forţa de poliţiştii uzinei şi expulzaţi pentru că au luat atitudine împotriva condiţiilor de muncă şi trai. Iar întoarcerea acasă înseamnă din nou şomaj. Un emigrant italian spunea la Palermo corespondentului ziarului „Unita": „Îţi trebuie curaj ca să pleci, dar mai mult curaj să te întorci".

Grupînd în uzine muncitori de numeroase naţionalităţi, practicînd discriminarea între lucrătorii din propria ţară şi imigranţi, patronii încearcă să-i aţiţe între ei, să-i facă să treacă pe poziţii şovine, să abandoneze lupta de clasă. Dar acţiunile comune ale muncitorilor se dezvoltă continuu.

Imigranţii învaţă din experienţa proprie că faimoasa „libertate de circulaţie a mîinii de lucru" în ţările Pieţei Comune nu a însemnat altceva decît crearea unui nou mijloc al capitaliştilor de a intensifica exploatarea oamenilor muncii. Ei se unesc în lupta împotriva duşmanului comun: monopolurile capitaliste.

Sorin STRUJAN

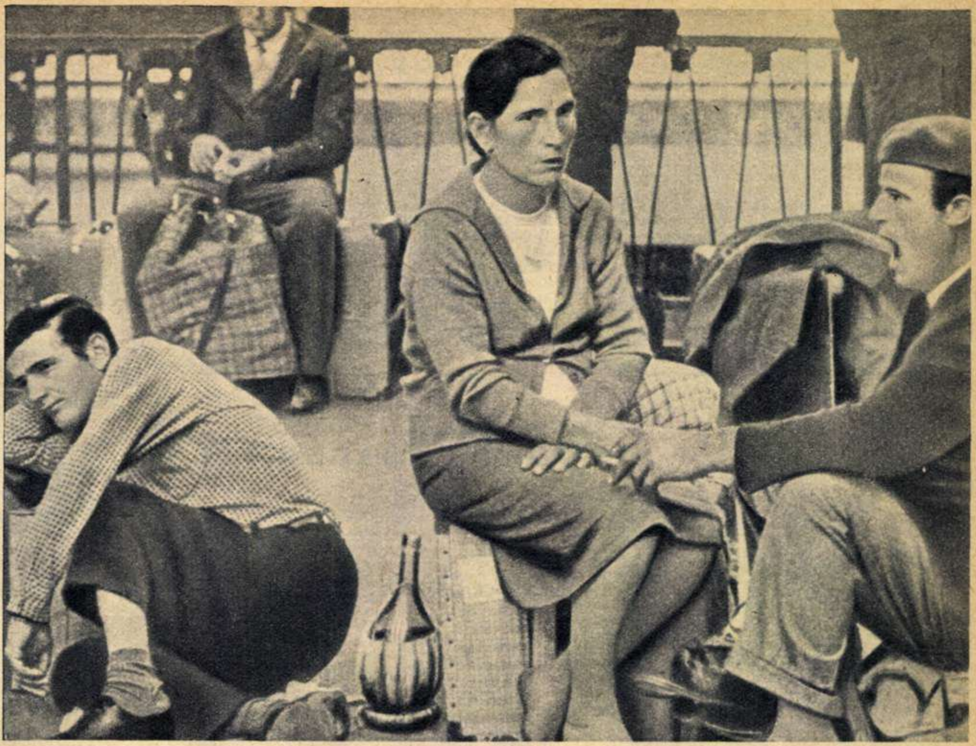

În aşteptarea trenului care-i va duce spre „ţărmul făgăduinţei".

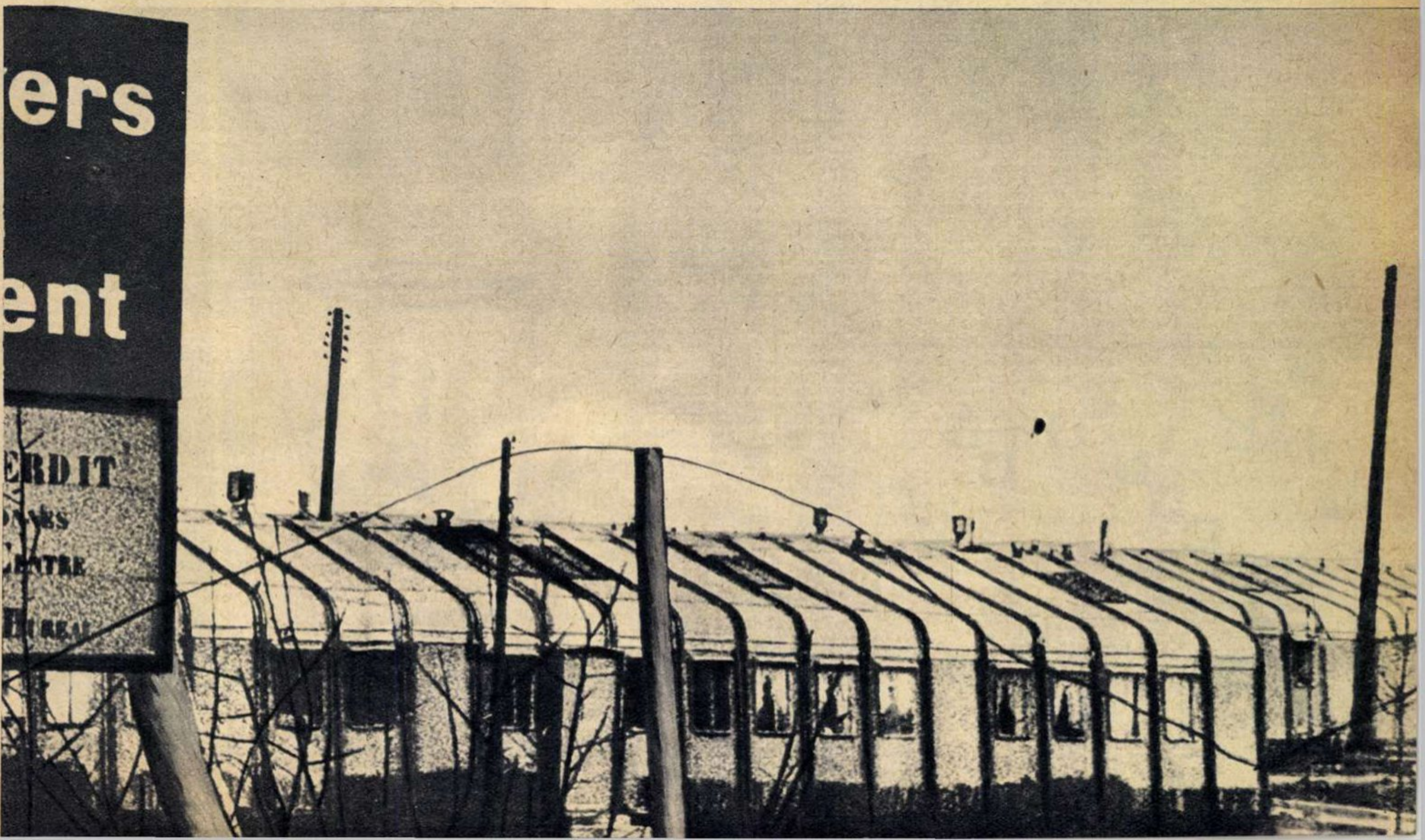

În astfel de barăci locuiesc azi muncitorii italieni, spanioli, greci ş. a., plecaţi peste hotare ca să-şi găsească de lucru

povestea vorbei

CUVINTE „CONTOPITE"

Limba romînă creează cuvinte noi prin diferite procedee, dintre care unul este combinarea de elemente vechi. Ceea ce într-o anumită epocă era un grup de două sau mai multe cuvinte, se transformă la un moment dat într-un singur cuvînt. Cu oarecare atenție, descoperim în *astăzi*, *fiindcă*, *decît*, *deunăzi*, *îndemînă* combinațiile astă+zi, fiind+că, de+cît, de+ună+zi, în+de+mînă.

În numele păsării *codobatură* identificăm substantivul *coadă* și verbul *a bate*; într-adevăr, codobatura are o coadă lungă, în continuă mișcare, ea „bate din coadă" mereu. Substantivul *coadă* există și în *codobelc* (variantă moldovenească: *culbec*), format din *coadă* + *berc* (lipsit de coadă). Pentru majoritatea vorbitorilor limbii romîne versul: *melc, melc, codobelc* e binecunoscut, dar *codobelc* nu are nici un înțeles, nu deșteaptă în minte nici o imagine. Este evident că în acest cuvînt partea a doua (berc) s-a schimbat în *belc* numai de dragul rimei cu melc.

Oricît ne-am strădui, în termenul *unelte* nu vom descoperi, cu ochii unui profan, altceva decît un singur cuvînt. Și, totuși, sînt două, pentru că avem de-a face cu combinația veche *une+alte*, care a devenit *unealte* și apoi *unelte*. Primul sens al grupului de cuvinte originar a fost „fel de fel de lucruri, obiecte diverse", adică un înțeles foarte cuprinzător, care cu timpul s-a îngustat și s-a precizat.

Sorin STATI

Filatelie

CENTENARUL FOTBALULUI ORGANIZAT

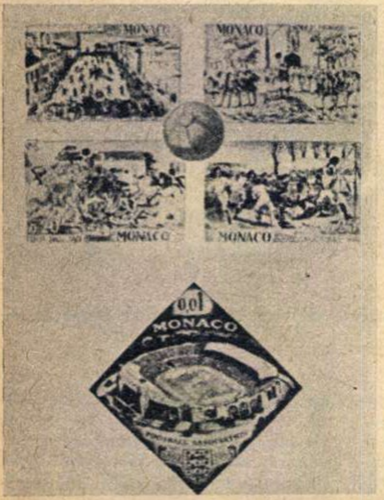

Cu toate că începuturile jocului de fotbal pot fi situate în trecutul îndepărtat, de-abia în 1863 a luat naștere un sistem organizat în jocul cu balonul rotund. La 26 octombrie 1863 reprezentanți a șapte cluburi sportive engleze s-au întrunit la Freemason's Tavern, la Londra, stabilind legile jocului de fotbal.

Aniversarea acestui centenar sportiv va prilejui în multe țări emiterea unor mărci poștale jubiliare. Poșta din Monaco a și anunțat apropiata apariție a unei frumoase serii formate din două părți. Prima va fi consacrată fotbalului vechi și va cuprinde 4 valori: 10 c, al cărei desen înfățișează o partidă de „calcio" în piața Santa Maria Novella din Florența; 15 c — începutul unei partide de „soule", vechi joc fotbalistic din Franța secolului al XIX-lea; 20 c — aspect dintr-un meci jucat la un colegiu militar englez în 1827; 25 c — meci de fotbal în 1890. Aceste 4 valori vor fi tipărite în bloc de 4, avînd la mijloc o minge de tip „vechi".

Cea de-a doua parte a emisiunii comemorative din Monaco va fi consacrată fotbalului modern, avînd 7 valori în ale căror desene sînt reproduse diferite faze dintr-un meci de astăzi.

Poftiți la... masă!

● ORIZONTAL: 1) Curentul din masa unui motor — Masă... solidă. 2) Masa lui... Grivei — Masa... lui moș Ene — „10 Mese" în București. 3) Sport... de masă! — De unde-și procură și trîntorii... masa — Vocale — Articol de... aluminiu! 4) Cumplite — Lichid cefalorahidian (abr. med.) — Erou legendar al Spaniei medievale. 5) Plantă exotică medicinală — O are vinul la o masă bună. 6) Jur, ocol (mold.) — Acompaniază... țuica, înainte de masă (pl.). 7) Poet romîn, autorul versurilor „Dar pe-un vîrf de munte stă Mihai la masă/ Și pe dalba-i mînă fruntea lui se lasă" (din „Cea din urmă noapte a lui Mihai cel Mare"). 8) Înainte de masă — Oferă salariaților o masă bună și ieftină — La masa de biliard. 9) Șopîrliță — „Familie la...", titlul unui tablou de Vermont. 10) Vioară siameză — „Mase"... plastice — Caiete! 11) Cînd e recomandabilă o masă... ușoară — Pictor romîn, autorul tabloului „Trandafiri pe masă". 12) Expresie la masa de joc — Și așa mai departe — Oraș în R.P.R. 13) Masă — Poet clasic romîn, autorul versurilor „Cu perdelele lăsate,/ Șed la masa mea de brad,/ Focul pîlpîie în sobă,/ Iară eu pe gînduri cad" (din „Singurătate").

● VERTICAL: 1) Rumegător din Asia — „Toți cu pușca lîngă...,/ Guralivi și orășeni,/ Pun o pată discordantă/ Pe căpița de strujeni" (din „Masă" de Topîrceanu). 2) Cămară (reg.) — După masă... ca desert — Măsură agrară. 3) Porumbel — A nu sta... la masă. 4) Unu la table — A ferici — Conducător de origine siriană a primei răscoale de masă a sclavilor din Sicilia, ucis în anul 132 î.e.n. 5) Sînt bune la masă pe... varză — Gălăgie. 6) ...meridian (înainte de masă) — La masă... 7) Loc de adăpat vitele — Masă (fig.). 8) Mase sintetice — Centimetru. 9) Vasile Stănescu — Arta... mesei. 10) Aperitiv înainte de masă — Afluent al rîului Ussuri. 11) Interjecție — Poemă de Victor Hugo — Mii (pop.). 12) Notă muzicală — Cîrlionțată — Simte primul cînd se pregătește o masă bună. 13) De obicei are în mijloc o masă — Stau în fruntea... mesei mari — De ce! 14) Așa se servește borșul la masă — Se servesc la masă.

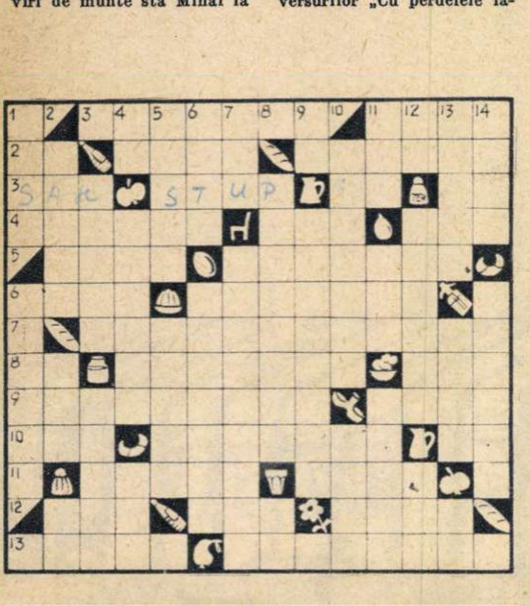

Dezlegarea jocului „CUVINTE... DREPTE" apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) Paralel — Număr. 2) Adevărat — Mînă. 3) Timonă — Ocoliș. 4) Acic — Tutori — P. 5) La — Așadar — Țel. 6) A — Atu — Ilegală. 7) Merite — Acaret. 8) Axă — Agă — TB — Va. 9) Trasări — Ozi. 10) Pr — Cilindri — R. 11) Lege — Epir — Die. 12) Amorf — Acuzată. 13) Netedă — Imoral.

din toată lumea

ORAȘE CANINE

Cîinii sălbatici din preriile Americii de Nord trăiesc în vizuini, fiecare familie dispunînd de o „locuință" individuală. Uneori însă — comunicînd între ele — aceste vizuini constituie adevărate labirinturi subterane ce se întind pe suprafețe de sute de kilometri pătrați. Asemenea „orașe canine" au magistrale, ulicioare liniștite și fundături și, pe lîngă ieșirile obișnuite, sînt prevăzute, pentru caz de avarii, cu tuneluri de rezervă.

PĂIANJENII — INSECTE FOLOSITOARE

În ciuda unor străvechi prejudecăți și a aspectului lor neplăcut, păianjenii sînt totuși utili omului. De curînd entomologi englezi au calculat că păianjenii dețin recordul în ce privește numărul de insecte nimicite, lăsînd în urmă chiar și păsările. S-a calculat că în Anglia greutatea totală a insectelor distruse anual de păianjeni este de ordinul miilor de tone.

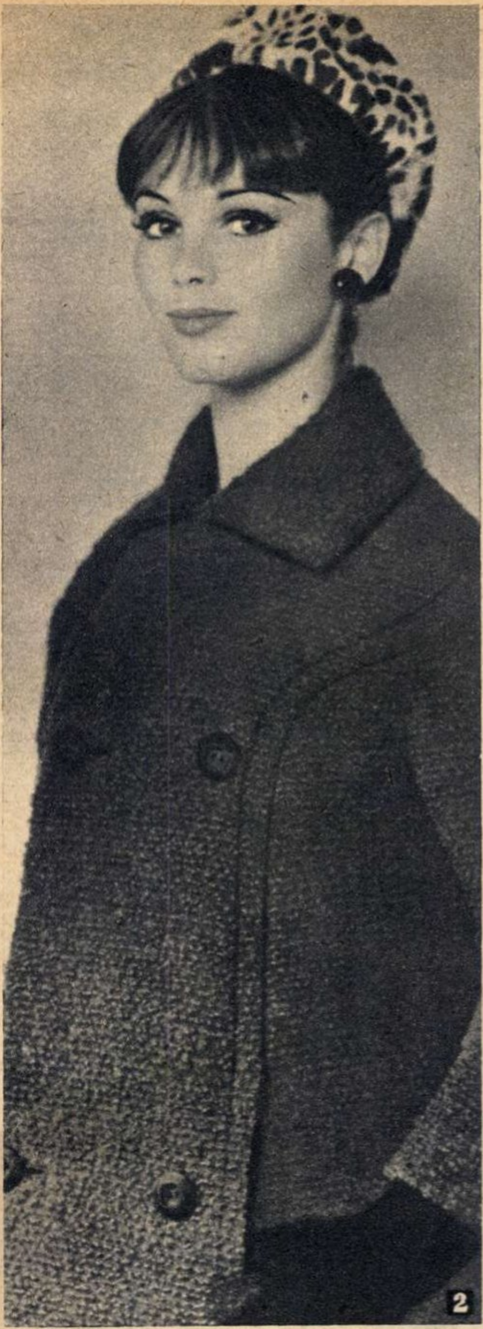
2

3

4

Caracteristicile modei 1964

Predomină o linie sportivă, tinerească, împrumutînd de la îmbrăcămintea masculină tot ce are ea mai practic şi mai confortabil; unele elemente ale cămăşii bărbăteşti se regăsesc în bluza şi rochia chemisier; *puloverele şi vestele din tricot sau stofă, ţesăturile rustice, tuidurile şi carourile, pantalonii şi ghetrele amintesc de asemenea diverse caracteristici ale veşmintelor masculine.*

Mai comodă şi mai rezonabilă ca oricînd, moda sezonului rece 1963-1964 face pare-se totul pentru a ne pune la adăpost de rigorile climei. Mantourile vor fi deosebit de călduroase, fie din stofe pline (tuid multicolor, flauş sau imitaţii de blană), fie din stofe mai subţiri dar căptuşite cu blană. Gulere pufoase şi înalte, glugi căptuşite cu blană, căciuliţe de tot felul, capişoane croşetate, eşarfe mari din blană, stofă sau tricot vor apăra gîtul şi urechile de ger. Picioarele vor fi şi ele ferite de frig prin ciorapi groşi (adesea coloraţi), ghetuţe, cizmuliţe sau chiar jambiere.

Rochiile, mai toate drepte şi suple (jerseul are mare căutare), vor avea mîneci lungi şi strîmte, gulere înalte, pe gît, talia de-abia sugerată şi lungimea la cîţiva centimetri sub genunchi. Decolteurile reapar doar la ţinutele festive, pentru după-amiază şi seară, confecţionate din ţesături de lînă fină, din mătase creponată sau din dantelă. Dintre culorile preconizate de modă predomină maronul închis, un roşu spre carmin, diferite nuanţe de bej şi din nou foarte mult negru.

Iată cîteva imagini ilustrînd tendinţele modei internaţionale:

1 *O eşarfă şi o pălărie din imitaţie de blană alb cu negru subliniază linia modernă a acestui ansamblu semnat Centinaro — Roma.*

2 *Mantou din tuid verde, încheiat la două rînduri de nasturi (model Antonelli — Roma).*

3 *Înarmată împotriva frigului — (model Cardin — Paris)!*

4 *Călduros şi confortabil, acest ansamblu e format dintr-o rochie de stofă gri şi un bluzon de tuid verde cu alb (Guy Esterel — Paris).*

umor

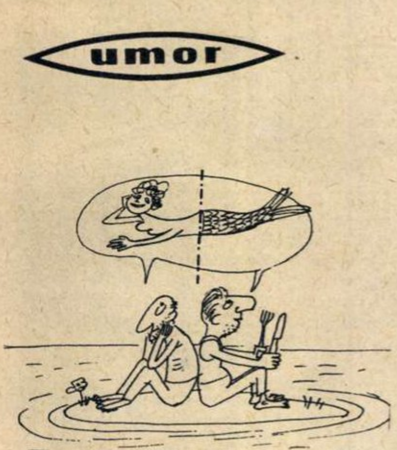
Fără cuvinte.

E. ARNO

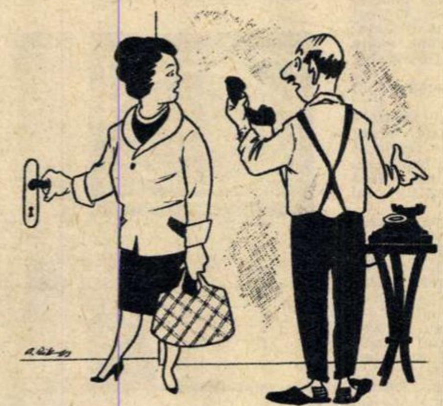
— Fă te rog 03!
— Şi ce număr să întreb?
— Iţi spun eu cînd mă întorc din piaţă!

Rik AUERBACH

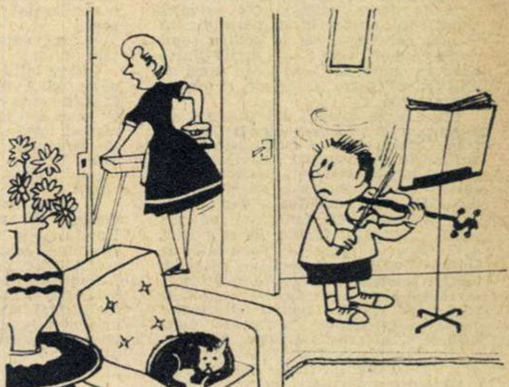
— Lasă pisica în pace, Petrică! Mai bine ai exersa la vioară!

„Vie Nuove"

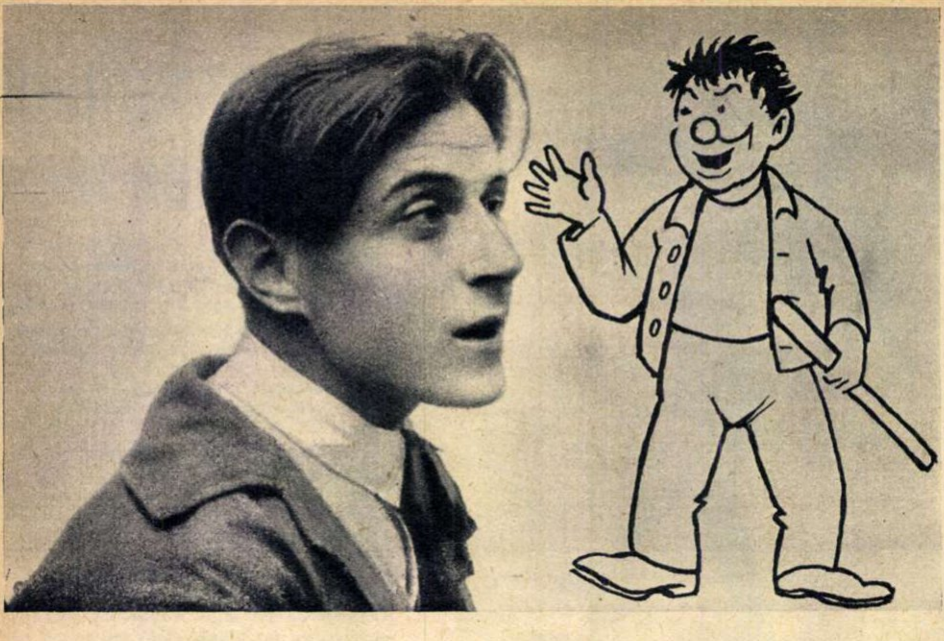

Marin Iorda la 26 de ani, așa cum ne apare în film, cînd stă de vorbă cu propriul său erou, explicînd de fapt pentru prima oară publicului romînesc cum se realizează un film de desen animat.

Despre Haplea și creatorul lui

Un personaj haziu, cu un nas rotund ca o pătlăgică, cu o mutră mai rar veselă și mai des uimită — așa ne-a rămas în amintire, celor ce astăzi avem în jurul a patruzeci de ani, eroul multor întîmplări hazlii din revistele copilăriei noastre. Era Haplea, nume ce s-a transformat în renume și adesea în poreclă. Haplea, acel care, deși totdeauna bine intenționat, de foarte multe ori o nimerea cu oiștea în gard. Haplea, acel care, de cele mai multe ori tras pe sfoară de alții, reușea din cînd în cînd să-i păcălească și el pe păcălitori. De pură origine populară, Haplea din copilăria celor ce au astăzi copii măricei, circula în folclor ca o sinteză a mai multor personaje — de la Stan Pățitu' pînă la Păcală.

Prin moștenirea unor trăsături de caracter ale unor eroi populari destul de diferențiați între ei, acest Haplea n-a fost totdeauna consecvent în apucături; el a fost însă consecvent în a provoca hohotele de rîs cristaline ale copilăriei. De aceea amintirea lui am păstrat-o cu drag. De aceea o recentă întîlnire cu Haplea la Arhiva națională de filme a constituit o surpriză plăcută.

Da, pe Haplea l-am reîntîlnit într-un film de arhivă. Binevoitori, specialiștii ne-au explicat că acest film ocupă un loc special în istoricul cinematografiei romînești: creat în 1927, el este considerat ca primul film romînesc de desen animat. Cît privește autorul lui, el este însuși părintele lui Haplea cel din revistele pentru copii de pe vremuri, cel pe care mulți dintre noi l-au cunoscut în anii din urmă ca director de teatru și regizor, și anume Marin Iorda.

După ce în ultimii ani a lucrat ca regizor al Teatrului pentru tineret și copii, Marin Iorda, astăzi pensionar, are în urma sa o bogată activitate dusă pe mai multe tărîmuri. Grafician, executînd lucrări pentru copii și tineret (la „Dimineața copiilor“) dar și grafică militantă cu puternic conținut social („Cuvîntul liber“), ca și grafică de șevalet (expoziții personale la București și Brașov); gazetar, autor de lucrări beletristice în proză și de piese de teatru și scenarii de film; actor de film și de teatru; regizor și director de teatre (a condus în anii de după Eliberare teatrele naționale din Iași și din Craiova și Teatrul muncitoresc din str. Uranus) Marin Iorda a fost prezent timp de patru decenii în arta și literatura noastră, manifestîndu-se multilateral și colaborînd îndeaproape cu numeroși alți oameni de cultură, cum a fost Victor Ion Popa, de care l-a legat o strînsă prietenie.

Interesîndu-ne în mod special de trecutul cinematografiei romînești, am stat de vorbă cu tov. Marin Iorda despre condițiile în care a creat filmul de desen animat „Haplea“.

— Era în 1927 — ne spune „părintele“ lui Haplea. Eroul pe care-l creasem din punct de vedere grafic apărea de trei ani în „Dimineața copiilor“ dar eu nu mai lucram în redacție: mă certasem cu cei de acolo. Motivele? Nu le mai înșir! „De mortuis nil nisi bene...“ Cert este că eram tînăr și plin de visuri: aveam 26 de ani. Începuse să mă atragă cinematograful. În vîrful piramidei din cea de-a șaptea artă se afla Chaplin — pe atunci în culmea creației sale din domeniul filmului mut. Mi-aduc aminte că rula la cinematograful care pe atunci se numea „Palas“ (astăzi „Timpuri noi“ din bd. 6 Martie) filmul „Goana după aur“. Timp de o lună de zile, ca atras de un irezistibil magnet, zi de zi m-am dus de am revăzut acest film. Pasămite intrase în mine „amocul“ cinematografiei...

— O boală cam grea în acele vremuri!

— Într-adevăr, foarte grea. Statul nu avea nici cele mai mici preocupări în acest domeniu, cinematografia cerînd mijloace tehnice și bănești foarte mari iar capitaliști care să finanțeze vreo aventură cinematografică nu puteai găsi.

— Și atunci?

— Cum aveam și „patima“ peniței cu tuș, m-am gîndit să-mi îndrept proaspăta obsesie în direcția filmului de desen animat care, oricum, cerea incomparabil mai puține mijloace bănești.

— Mai exista vreun precedent în țară la noi?

— Pre cîte știu, se mai făcuseră unele mici încercări, dar un întreg film, de sute de metri, nu se realizase și — cu atît mai puțin — nu fusese remarcat pînă atunci. Începuseră însă să producă senzație creațiile lui Walt Disney, așa că...

— ...Exista deci pe undeva o experiență...

— E un fel de a zice. De existat desigur că exista. Dar noi, cei din Romînia, o cunoșteam prea puțin. Din unele lucruri citite prin reviste de specialitate mai aflaserăm cîteva din „secretele“ realizării desenului animat. Dar o experiență directă, laborator special, studio adecvat și, mai ales, un profesor, un maestru care să cunoască meseria nu aveam de unde lua. Așa că, procedînd cum m-a tăiat capul, m-am apucat „să fac film“.

— Și „cum v-a tăiat capul“?

— Bineînțeles că n-am găsit pe nimeni dispus să-mi finanțeze încercarea. Nu-mi rămînea decît să mă autoadministrez. Astfel că, hotărît să fac filmul, m-am autointitulat scenarist, regizor, realizator al desenelor, actor în film, operator etc. Într-un cuvînt: am cumulat întreaga „schemă de personal“ a filmului, de la director de producție pînă la... om de serviciu în „studio“.

— Și pelicula? Aparatajul?

— Am convins pe un alt obsedat de dorința creării filmelor romînești, un operator pe nume Vasilescu, să-mi împrumute cîteva sute de metri de peliculă și să mă ajute la developare. Mi-am procurat o răpciugă de aparat de luat vederi, acționat manual, și cu asta... basta.

— Și „studioul“?

— Ah! Foarte simplu: camera în care locuiam s-a dovedit a fi perfectă. Am pus una peste alta două mese de brad, am decupat în cea de sus o gaură prin care urma să „vadă“ obiectivul aparatului de filmat, pe care l-am montat cu „vederea“ în jos. Pe masa de dedesubt am fixat o planșetă pe care cădea lumina cîtorva becuri. Pe planșetă se succedau desenele ce trebuiau să capete viață în film.

— Și cum se realiza animarea?

— Cît se poate de simplu și de... complicat. Pe planșetă puneam un desen. Aprindeam becurile, mă cocoțam pe masa de sus și dădeam cîteva tururi de manivelă... Asta e tot. Pare de fapt simplu — nu? Totuși spuneam că era și complicat. De ce? Pentru că făceam singur totul. Eu desenam, eu trebuia să așez desenele pe planșetă și tot eu trebuia să mă urc sus pe masă să învîrtesc manivela. Și această din urmă operație era cea mai dificilă, deoarece învîrtirea trebuia să fie făcută uniform în ce privește viteza, altfel filmul ar fi prezentat neplăcute disonanțe în ce privește luminozitatea cadrelor ce se succedau. Probabil că operatorii care astăzi, dispunînd de aparate moderne, apasă pe un buton și „scot“ ce cadre vor, înțeleg cam greu ce însemna aceasta.

— Și ați făcut multe asemenea „cățărări“?

— Cîteva mii. Filmul are 330 de metri și a fost realizat din cîteva mii de desene și decupări de hîrtie.

— Despre conținutul lui ce ați putea să ne spuneți?

— Prea puține — fără falsă modestie. L-am conceput doar ca o mică glumă și ca o încercare prin care voiam să dovedesc altora, dar mai ales mie însumi, că se poate crea un film romînesc de desen animat. Subiectul, pe scurt, ar fi povestirea idilei care-l duce pe Haplea la căsătoria cu viitoarea sa consoartă, Frosa, și primele necazuri ale căsniciei în care Haplea este condamnat să fie un veșnic terorizat.

— Filmul a rulat pe ecrane?

— A fost prezentat la două cinematografe din București și unul din Brașov.

— N-ați mai reluat apoi niciodată încercarea de a mai face un asemenea film?

— Din păcate, nu! Pentru că, deși a fost făcut cu mijloace mai puțin decît modeste, „Haplea“ a cerut și el fonduri...

★

Vizionînd filmul „Haplea“ am constatat că în afară de acela de a fi fost primul film de desen animat izbutit în țara noastră, a avut și alte merite. În primele lui secvențe apare însuși autorul care, desenîndu-l pe Haplea și stînd de vorbă cu eroul său, explică de fapt publicului romînesc ceea ce el însuși abia descifrase: cum se realizează un film de desen animat. Apoi, cu toată „ușurința“ subiectului, cu toate naivitățile de conținut și de tehnică cinematografică — inerente începutului — totuși filmul conține și unele elemente satirice cu valoare socială: popa care vine la cununia lui Haplea poartă în buzunarul anteriului o butelcă voluminoasă; nașul angrosist prin bariera Moșilor este prezentat în toată stupiditatea acestui tip etc.

Desigur că de la „Haplea“ la „Homo sapiens“ este o distanță uriașă. Ea arată drumul parcurs de cinematografia noastră, de la faza copilăriei la cea a maturității împlinite abia în anii puterii populare, cînd statul a luat de pe umerii creatorilor povara asigurării bazei materiale a creației.

V. SAVIN

Cadru din primul film romînesc de desen animat, realizat în 1927, avînd ca temă căsătoria lui Haplea.

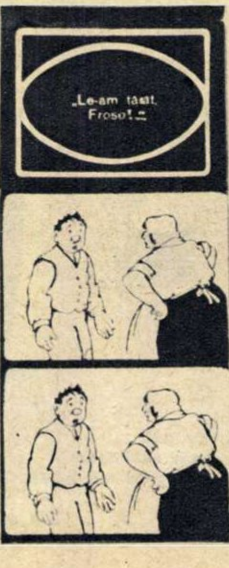

Reconstituirea dispozitivului construit de Marin Iorda în 1927, principala „înzestrare tehnică“ cu care s-a realizat primul desen animat romînesc.

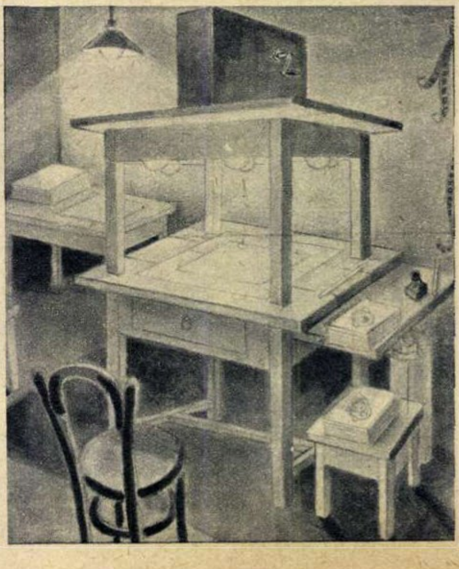

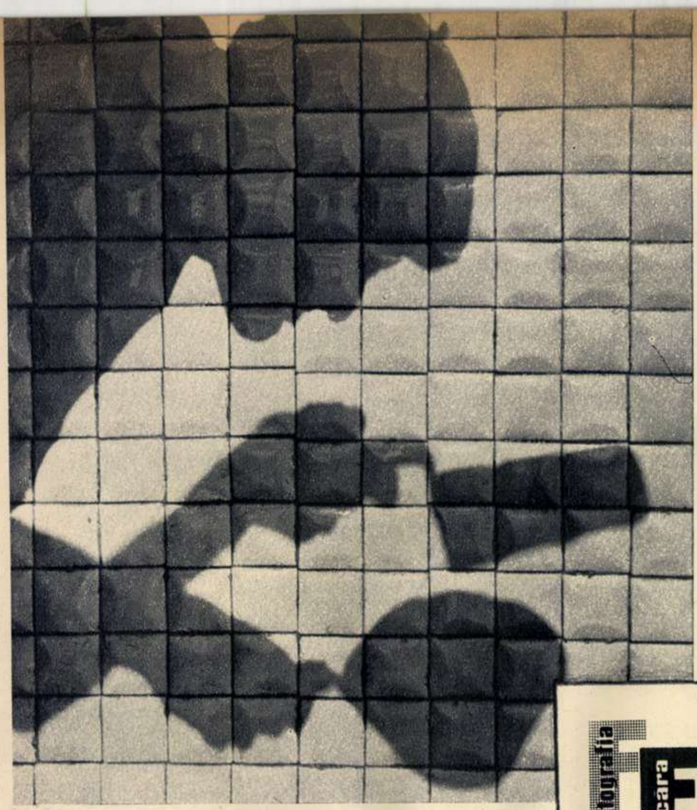

Zidarul.
Fotografie de A. ROSENTHAL

fotografia flacăra 41

Carnet

NUMAI PE ALES!

Toamna aceasta e ca atîtea altele. Și, totuși, într-un anume fel, toamna la țară e nouă. În sat a mai venit un inginer care și-a stabilit domiciliul permanent la gospodăria colectivă; noi mașini și-au făcut intrarea în sat, pentru a sluji sporul rodniciei pămîntului; un milion de oameni, un milion de colectiviști și muncitori la G.A.S. și S.M.T. seamănă acum grîul mai bine ca-n toamna trecută. Pentru că, pe lîngă hărnicie, au acum un plus de cunoștințe agricole; pentru că învață, pentru că abia așteaptă să intre în anul doi al învățămîntului agrozootehnic.

Așadar, toamna aceasta, deși e ca atîtea altele, e nouă. După cîțiva ani de cercetări și experiență sîntem pe cale — în ce privește grîul — să înlăturăm soiurile mai sărăcuțe și să stabilim în cadrul raioanelor și comunelor chiar, ținînd seamă de condițiile pedoclimatice, soiuri de înaltă productivitate.

Prin părțile Argeșului, la Izvoare, Vîlcele și Coteana, am văzut freamătul acestei munci. La gospodăria agricolă colectivă „Spic de grîu" din comuna Vîlcele — oamenii au botezat-o așa nu din motive folclorice, ci din altele, economice — pregătirea celor 900 de hectare pe care se seamănă grîu e în măsură să demonstreze priceperea de gospodari a colectiviștilor. După culesul porumbului, ierburile porumbiștilor au fost pășcute de vite. Amendamente calcaroase și gunoi de grajd (10-15 tone la hectar) au fost împrăștiate pe mari suprafețe. Apoi au venit tractoarele să are; din cauza secetei brazdele erau pline de bolovani; s-a trecut cu discul și tăvălugul stelat, iar după 10-12 zile a început semănatul. De dimineața și pînă-n tîrziul nopții oamenii dau zor. Toți sînt pe cîmp. Pe tractoare și pe semănători. Pe porumbiști, pe locurile unde și-a rotit frumusețile floarea-soarelui și chiar pe tarlalele unde a fost grîu se seamănă acum de zor. Grîu se seamănă. Numai pe ales. Numai verificat. În pămînt îngrășat, într-un bun pat germinativ, Bezostaia 1, Ponca și 301 (soiuri care se comportă excelent în condițiile pedoclimatice ale comunelor amintite) sînt trimise să se culce, să doarmă și să înfrățească sub plapuma pămîntului.

În Bărăgan, în Dobrogea, în Banat, zorul la semănatul grîului umple cîmpiile. Tractoriștii, care au de spus un cuvînt greu în această campanie, transformă nopțile în zile-lumină.

Peste puțină vreme toate cîmpiile țării vor fi îmbrăcate în aceeași haină a pămîntului. Atunci nu vom mai putea vorbi de o policromie a toamnei. Tabloul va fi însă impresionant: grîu pe milioane de hectare.

Înainte de căderea brumei tractoriștii se vor reîntoarce în sate. Vor intra în alt anotimp. Vor face alte munci și nu se vor mai întîlni cu grîul pînă la vară, cînd spicele vor fi luate în brațele combinelor.

George CIUDAN

Reînnoiți-vă din timp abonamentul la

REBUS

REVISTĂ BILUNARĂ DE PROBLEME DISTRACTIVE

PROGRAMUL DE RADIO

RADIOJURNALE, BULETINE DE ȘTIRI, BULETINE METEOROLOGICE SPORT, ULTIMELE ȘTIRI

	PROGRAMUL I	PROGRAMUL II	PROGRAMUL III
DUMINICA	7.00, 13.00, 19.30, 22.00, 23.52-23.55	7.50, 14.00, 20.00, 23.00, 0.52-0.55	22.00
ÎN CURSUL SĂPTĂMÎNII	5.00, 6.00, 7.00, 11.00 (afară de miercuri), 13.00, 17.00, 20.00, 22.00, 23.52-23.55	10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 21.00 (afară de joi), (vineri 21.30), 23.00, 0.52-0.55 (sîmbătă 1.52-1.55)	21.00

RECOMANDĂRI DIN PROGRAM: Duminică: 6.30, 13.05 (Progr. I), 7.30 (Progr. II).
În cursul săptămînii: 5.20, 13.05 (Progr. I), 10.05, 14.30 (Progr. II).
COTELE APELOR DUNĂRII: Zilnic — 13.40 (Progr. I).
SUMARUL PRESEI CENTRALE: Zilnic — 8.00 (Progr. I).

DUMINICĂ 13 OCTOMBRIE Programul I *6.00:* Concert de dimineață *7.10:* Cîntece inspirate din viața nouă a satului *7.25:* Muzică simfonică *8.06:* Muzică populară romînească și a minorităților naționale *8.30:* Teatru la microfon pentru copii *9.30:* Valsuri *10.00:* Ciclul de inițiere muzicală: A. „20 de ani de succese ale culturii muzicale romînești" *10.50:* Cîntece pentru cei mici *11.00:* Din creația de operetă a compozitorilor romîni *11.30:* Vorbește Moscova! *12.00:* Cîntă Marcel Budală *12.20:* Interpreți de muzică ușoară — George Bunea, Edith Pieha, Doina Badea, Nat-King Cole, Gigi Marga, Vamosi Janos, Jacqueline Boyer, Luigi Ionescu, Caterina Valente ș.a. *13.10:* De toate pentru toți *14.00:* Muzică populară cerută de ascultători *14.20:* Concert în si minor pentru violoncel și orchestră de Dvorak — solist Pablo Casals *15.00:* Din viața satelor patriei *15.40:* Program muzical dedicat fruntașilor de pe ogoare *16.15:* Transmisiune sportivă *17.29:* Suita „Povești din Grui" de Marțian Negrea *18.00:* Soliști și formații artistice de amatori *18.30:* Calendar literar pe luna octombrie *18.45:* Recitalul violonistului Ion Voicu *19.00:* Melodii... melodii — muzică ușoară romînească *19.35:* Romanțe *20.00:* Teatru la microfon — premiera „Oameni și umbre" de Ștefan Berciu *21.35:* Cîntă formația „Los Paraguayos" *22.25:* Muzică de dans *23.13:* Piese simfonice.

Programul II *7.00:* Cîntece și jocuri *7.35:* Muzică distractivă *8.00:* Clubul voioșiei *8.30:* Cîntă fanfara reprezentativă a Armatei *8.45:* Anunțuri, muzică *9.00:* Estrada melodiilor *9.30:* Muzică din opere cerută de ascultători *10.00:* Melodii populare *10.30:* Revista presei străine *10.38:* Cîntă formația de muzică ușoară condusă de Paul Ghențer *10.50:* Concert simfonic interpretat de orchestra simfonică a Filarmonicii de stat „George Enescu". În pauză: Emisiunea cinema *12.47:* Arii din operete *13.15:* Melodii populare *13.45:* Cîntă Nicolae Nițescu *14.05:* Impromptu în si bemol major de Schubert *14.15:* Cine știe, cîștigă: Savanți celebri — Charles Darwin; Concurs fulger — Mozaic muzical *15.00:* Muzică ușoară cerută de ascultători *15.30:* Din spectacolele Teatrului de operă și balet al R.P.R. *16.00:* Oameni și fapte *16.08:* Jocuri populare *16.30:* Piese de estradă *17.00:* Prelucrări corale *17.15:* Schițe umoristice *17.25:* Din muzica popoarelor *18.00:* Concertul nr. 2 în si minor de Paganini — solist Yehudi Menuhin, acompaniat de orchestra Philarmonia din Londra — dirijor Anatole Fistoulari *18.30:* Melodii de dragoste *19.00:* Muzică populară *19.30:* Roluri și interpreți — fragmente din opera „Tosca" de Puccini *20.05:* Muzică de dans *21.15:* Cîntă orchestra de muzică populară a ansamblului de cîntece și dansuri „Ciocîrlia" *21.45:* „Scriitori în lumina documentelor" — G. Bacovia *22.00:* Muzică de dans *22.22:* Piese vocale și instrumentale *23.08:* Muzică de dans *24.00:* Concert de noapte.

Programul III *19.00:* Muzică din opereta „Voievodul țiganilor" de Johann Strauss *20.30:* Emisiune literară *20.45:* Mari interpreți — violonistul Henryk Szeryng și pianistul Sviatoslav Richter *21.20:* Muzică de dans *22.10—22.59:* Muzică simfonică.

LUNI 14 OCTOMBRIE Programul I *5.05:* Fanfară *5.25:* Melodii populare *6.07:* Muzică ușoară interpretată la acordeon *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Melodii populare *7.30:* Sfatul medicului — Poziția corectă a școlarilor la scris și citit *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntece *8.06:* Estrada dimineții *8.30:* Simfonia nr. 96 în re major „Miracolul" de Haydn *9.00:* Muzică din opere *9.30:* Orchestre de mandoline *10.00:* Muzică de cameră *10.30:* Muzică distractivă *11.05:* Muzică vocală și instrumentală *11.30:* Scene din operete *12.00:* Suita simfonică „Picturi de Grigorescu" de Ion Hartulary-Darclée *12.30:* De la fluier la marile ansambluri *13.10:* Muzică ușoară *14.00:* Din folclorul popoarelor *14.30:* Suită din opera „Fata de zăpadă" de Rimski-Korsakov; Fantezia pe două cîntece populare angevine de Lekeu *15.00:* Din operele lui Gounod *15.30:* Tineri soliști de muzică ușoară *16.00:* Cîntă Ana Pop-Corondan *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Cîntece pionierești *17.12:* Piese instrumentale *17.30:* Tinerețea ne e dragă *17.50:* Jocuri populare interpretate de orchestra de muzică populară „Lazăr Cernescu" din Caransebeș *18.00:* Emisiune pentru sate *18.10:* Din creația compozitorului Ciprian Porumbescu *19.00:* Revista economică radio *19.20:* Muzică simfonică *20.10:* Jocuri populare *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba rusă (începători) *20.55:* Piese de estradă de Jancy Körössy și Jean Ionescu *21.15:* Tribuna radio *21.25:* Fragmente din spectacolul dat de studenții clasei de operă a Conservatorului „Ciprian Porumbescu" *22.20:* Muzică de dans *22.52:* Simfonia a IX-a în re minor de Bruckner — interpretează orchestra simfonică a Filarmonicii de stat „George Enescu", dirijor Mircea Basarab.

Programul II *10.10:* Cîntece sovietice *10.23:* Suita simfonică „O sută de melodii din Hardanger" de compozitorul norvegian Geirr Tveitt *11.00:* Muzică de estradă *11.15:* Pagini literare dedicate satului contemporan *11.30:* Rondo, Gigă și Passacaglia de Couperin; Sonata pentru flaut, violă și harpă de Debussy *12.05:* Melodii de toamnă — muzică ușoară romînească *12.30:* Soliști romîni de muzică vocală și instrumentală *12.59:* Scene din opera „Pană Lesnea Rusalim" de Paul Constantinescu *13.30:* Însemnări de reporter *13.37:* Suite și potpuriuri interpretate de fanfară *14.05:* Cîntă Corina Bărbulescu și Ion Stoian arii din operete *14.35:* Melodii vieneze *15.00:* Cîntece și jocuri populare *15.32:* Dans tătar de Theodor Grigoriu; Suita simfonică „Țara Hălmagiului" de Nicolae Boboc *16.12:* Muzică ușoară interpretată de Bärbel Wacholz *16.30:* Trio opus 8 în sol minor de Chopin *17.00:* Muzică populară *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Piese distractive interpretate de fanfară *18.20:* Concertul în si minor pentru violoncel și orchestră de Dvorak — solist Antonio Janigro *19.00:* Pagini de mare popularitate din muzica ușoară *19.30:* Din activitatea sfaturilor populare *19.40:* Muzică populară din țări socialiste *20.00:* Arii și duete de dragoste din operete *20.30:* Lieduri pe versurile poeziei „Și dacă ramuri bat în geam" de Mihail Eminescu — montaj muzical-literar *21.20:* Muzică instrumentală *21.30:* Lectură dramatizată *22.00:* Concert Mozart — înregistrări de la Festivalul Salzburg — 1963 *23.05:* Muzică de dans *24.00:* Concert din opere.

Programul III *21.20:* Seară de operă — „Puterea destinului" de Verdi (actele I și II) *22.40—22.59:* Muzică instrumentală.

MARȚI 15 OCTOMBRIE Programul I *5.05:* Muzică ușoară *5.25:* Melodii populare *6.05:* Prelucrări corale *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Piese distractive de estradă *7.30:* Sfatul medicului — Bronșitele *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Piese instrumentale *8.06:* Program de intermezzi *8.30:* Pagini eroice din operele compozitorilor ruși *9.00:* Variațiuni simfonice pe teme romînești de Teodor Lupu; Rapsodia a II-a de Mircea Chiriac *9.30:* Radio prichindel *9.45:* Cîntece despre țesătoare *10.00:* Muzică de cameră *10.32:* Melodii populare cerute de ascultători *11.05:* „Partid, iubit părinte" — emisiune de cîntece *11.25:* Muzică ușoară romînească *12.00:* Dansuri și coruri din operete *12.30:* În fața hărții — Afganistan *12.40:* Muzică vocală și instrumentală de compozitori romîni *13.10:* Din cîntecele și dansurile popoarelor *14.00:* Concert de

(Continuare în pag. 22-23)

ŞCOALA DE FLUIERAŞI

Ilie Cazacu din comuna Botuş, raionul Cîmpulung Moldovenesc, este binecunoscut pentru măiestria cu care cîntă din fluier. Frumoasele cîntece ale folclorului moldovenesc i-au adus în ultimii ani premii la diferite festivaluri ale artiştilor amatori din regiunea Suceava. Mulţi tineri din satele raionului Cîmpulung au fost elevii lui şi azi se bucură şi ei de succese.

Fotografia pe care v-o trimit vi-l prezintă pe Ilie Cazacu dînd primele lecţii unor copii din satul său.

F. PLOPU
Cîmpulung Moldovenesc

DE LA BETONUL LUI APOLODOR LA CUPTORUL ROTATIV DE CIMENT

„Aş dori să cunosc unele date referitoare la începuturile şi dezvoltarea industriei cimentului în ţara noastră".

Petre CIORANU
tehnician la Fabrica de ciment Medgidia

Răspunde prof. dr. ŞERBAN SOLACOLU, membru corespondent al Academiei R.P.Romîne.

Cimentul şi betonul nu sînt materiale noi. Din epoca romană dăinuiesc şi azi vestigii ale unor mari lucrări din beton, ca podul lui Traian de la Turnu-Severin, construit în anii 101-103 de către vestitul constructor Apolodor din Damasc. Podul, lung de peste 1 km, avea 16 picioare (pile) din beton masiv, din care au rămas fundaţiile sub nivelul apei. E interesant faptul că probe de beton din aceste fundaţii, analizate azi, arată rezistenţe de 300 kg/cm², comparabile cu rezistenţele celor mai bune betoane moderne. Tainele fabricaţiei cimentului roman — care este un var foarte hidraulic — s-au pierdut în negura evului mediu.

Prima fabrică de ciment din ţara noastră a fost construită în 1888 la Brăila, fiind urmată la scurte intervale de fabricile de la Braşov şi Cernavoda. Pînă la cel de-al doilea război mondial Romînia ocupa penultimul loc din Europa în producţia de ciment, cu 25 kg pe cap de locuitor. Faţă de cea din 1948, producţia de ciment din 1962 reprezintă o creştere de 535 la sută, iar planul pe 1963 prevede o creştere de 680 la sută, ceea ce ilustrează progresul rapid ce se realizează în industria noastră socialistă. S-au construit noi uzine la Medgidia şi Bicaz, dezvoltîndu-se în acelaşi timp la maximum cele de la Fieni şi Turda. De asemenea s-au livrat, instalat şi dat în producţie şi în alte ţări fabrici complete de ciment.

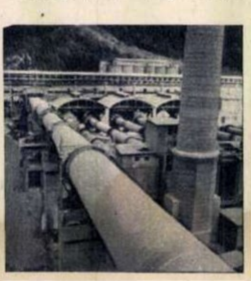

Un cuptor rotativ modern la Fabrica de ciment Bicaz.

Cimentul se fabrică din marne şi calcar, care se introduc în cuptoare rotative la temperatura de 1.500°C; se obţine clincherul care se macină în mori de oţel cu bile. Cuptoarele rotative construite la noi în primele două cincinale aveau diametrul de 3 m şi lungimea de 88 m, cu o producţie de 100.000 tone pe an; pe baza cuceririlor tehnicii noi se construiesc actualmente mari cuptoare rotative, cu diametrul de 4-4,5 m şi lungimea de 150-180 m, cu o producţie de circa 300.000-400.000 tone anual.

PĂUNII

„De unde sînt originari păunii şi cînd au fost domesticiţi?"

Ştefan VELEHORSCHI
învăţător, Vornicenii Mari, reg. Suceava

Răspunde ornitologul AUREL PAPADOPOL, şef de secţie la Muzeul de istorie naturală „Gr. Antipa" din Bucureşti.

Păunii sălbatici au început a fi domesticiţi încă din vechime. Indienii îi socoteau păsări sacre şi-i ţineau în stare semisălbatică, pe lîngă temple. În Europa sînt cunoscuţi de pe vremea lui Pericle (anul 450 î.e.n.). Documentele antice vorbesc despre păuni aduşi din Extremul Orient. Alexandru cel Mare a adus păuni din India, cu prilejul campaniei sale.

La început au fost aduşi în Europa în număr foarte mare, dar constatîndu-se că făceau pagube culturilor de cereale au fost înlocuiţi treptat cu curcanii şi menţinuţi ca păsări de podoabă, datorită penajului deosebit de frumos, mai ales la masculi.

Domesticirea păunilor nu pare să fi fost dificilă. Îndată ce păsările se simt în afara primejdiei, devin blînde, familiare. Spre deosebire de alte specii, păunii complet domesticiţi au o talie ceva mai redusă şi o fecunditate mai scăzută. Rasele domestice de păuni nu sînt numeroase. În afară de păunul obişnuit, mai există păunul alb, o rasă domestică, fără pigmentaţie (albinism total), obţinută numai în crescătorii. Printre cei sălbatici există şi o specie cu aripi negre.

Mult mai recent decît păunul asiatic a fost descoperit, în pădurile din Congo, păunul african *(Afropavo congensis)*, de talie mult mai mică, masculul avînd două moţuri pe cap. Acesta pare a fi o formă intermediară între păuni şi bibilici.

CE ESTE PSIHOLOGIA CULORILOR?

„Ce se înţelege prin psihologia culorilor şi care e importanţa ei practică?"

Mihai NICULAI
P. Neamţ

Răspunde conf. univ. URSULA ŞCHIOPU de la Facultatea de filozofie a Universităţii Bucureşti.

Întîlnim probleme ale psihologiei culorilor începînd din paginile tratatelor de optică şi de fiziologie a vederii şi pînă în domeniul artelor, răzbătînd în impresiile create de cromatica tablourilor lui Luchian, Şirato, Renoir sau Van Gogh. Mai delimitat, psihologia culorilor studiază efectul acestora asupra sensibilităţii şi impresionabilităţii omului, asupra activităţii sale.

Efectele luminii spectrale au fost multilateral studiate de psihofiziologi ca S.L. Krawkow, L.A.Schwarţ, I. L. Seleţkaia ş.a. Printre altele, s-a constatat că pentru desfăşurarea optimă a oricărei activităţi este nevoie de un confort de lumină şi culoare, ceea ce presupune valorificarea acestor factori ca excitanţi biologici, fiziologici, afectivi şi estetici. Unele culori influenţează tonusul muscular (culoarea roşie saturată şi culoarea albastră). Culorile deschise au un efect reconfortant asupra activităţii cordului şi a circulaţiei sanguine. Culori ca verde-pastel sau gri-albăstrui deschis au efecte tonice asupra sistemului nervos. Se cunosc efecte de calmare a unor nevralgii şi migrene sub influenţa acestor culori. Culorile galben şi bej deschis acţionează asupra oboselii nervoase, a psihozelor şi a insomniilor, ameliorîndu-le.

Există şi efecte dăunătoare ale culorilor. Unele îmbinări de culori pot determina o gamă largă de efecte psihologice şi estetice neaşteptate. Desigur, această problemă nu este atît de simplă cum pare la prima vedere, deoarece dimensiunile locului de activitate şi natura muncii şi a efortului uman sînt foarte diferite de la caz la caz, ceea ce presupune necesităţi diferite de confort cromatic şi de estetică a locului de producţie. Confortul cromatic trebuie intercorelat şi cu ambianţa calorică. Cercetările psihologice au arătat că în ambianţă rece se recomandă nuanţe mai saturate, pentru a se facilita resorbţia razelor calorice şi conservarea lor în mediul respectiv. Dimpotrivă, în locurile „calde" se cer culori deschise sau albul. Există de altfel şi efecte de resorbţie şi ameliorare parţială a zgomotelor prin culori.

Iată de ce psihologia culorilor are un larg teren de aplicare în cromatica locuinţelor, în aceea a locului de producţie, în cromatica generală şi individualizată a şcolilor, spitalelor, sanatoriilor, pentru a nu mai aminti de domeniile modei, artei etc. De altfel, constructorii din toate domeniile, creînd estetica vieţii de fiecare zi, folosesc în fapt elementele de bază ale psihologiei culorilor.

PROGRAMUL DE RADIO

prînz *15.00:* Din cîntecele compozitorilor sovietici *15.15:* Muzică populară din Moldova *15.35:* Concertul în si minor pentru violoncel şi orchestră de Dvorak — solist Pierre Fournier *16.15:* Vorbeşte Moscova! *16.45:* Cîntă soprana Lya Hubic *17.12:* Muzică uşoară *17.30:* Radioracheta pionierilor *18.00:* Emisiune pentru sate *18.10:* Intermezzo de Granados *18.15:* Cu microfonul printre sportivi *18.25:* Mici piese instrumentale *18.40:* Cîntece populare din diferite regiuni ale ţării *19.00:* Limba noastră — vorbeşte acad. prof. Al. Graur *19.10:* Cîntă Luminiţa Cosmin şi Florin Dorian *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Cîntece de Gheorghe Dima *20.10:* Sonate de Domenico Scarlatti *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Muzică din operete *21.00:* Muzică de dans *21.30:* Scriitori la microfon *21.45:* Melodii populare *22.20:* Muzică de dans *23.07:* Muzică de cameră.

Programul II *10.10:* Formaţii artistice şcolare *10.29:* Suita nr. 1 pentru copii de Diamandi Gheciu — interpretează pianista Magda Nicolau; Cinci piese în stil popular de Schumann — interpretează violoncelistul Pablo Casals *11.00:* Muzică uşoară *11.15:* Emisiune literară *11.35:* Arii din opere interpretate de solişti romîni *12.05:* Cvartetul nr. 16 în mi bemol major de Mozart *12.31:* Melodii de estradă *13.00:* Concertul nr. 2 în si minor de Paganini — solist Yehudi Menuhin, acompaniat de orchestra Philarmonia din Londra — dirijor Anatole Fistoulari *13.30:* Recital de poezie clasică universală *13.45:* Muzică corală de Vasile Popovici *14.05:* Muzică populară *14.35:* Uverturi la operete *15.00:* Simfonia în re minor de Michael Haydn *15.30:* Muzică uşoară romînească *16.12:* Piese vocale şi instrumentale romîneşti *16.30:* Muzică populară *17.00:* Interpreţi şi formaţii sovietice care ne-au vizitat ţara — muzică uşoară *17.15:* Cîntece pionereşti *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunţuri, reclame, muzică *18.05:* Muzică din opereta „Contesa Mariţa" de Kalman *18.45:* Emisiune culturală *19.00:* Simfonietta de Ion Dumitrescu *19.30:* Formaţii romîneşti de muzică uşoară *19.50:* Pe teme internaţionale *20.00:* Muzică populară *20.30:* Lecţia de limba franceză (avansaţi) *20.45:* „George Enescu — interpret". În program: piese pentru vioară şi pian *21.20:* Seară de operă — „Paiaţe" de Leoncavallo *22.40:* Concert de cameră pentru cvintet de suflători şi orchestră de coarde de Siegfried Kurz *23.05:* Muzică de dans *23.55:* Concertul nr. 1 pentru pian şi orchestră de Bela Bartok; Simfonia nr. 2 de Henri Dutilleux.

Programul III *21.20:* Seară de operă — „Puterea destinului" de Verdi (actele III şi IV) *22.44—22.59:* Piese pentru pian de Fauré.

MIERCURI 16 OCTOMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineaţă *6.05:* Cîntece *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Cîntece patriotice *7.30:* Sfatul medicului — Bucătăria dietetică *7.35:* Anunţuri, muzică *7.45:* Cîntă taraful Căminului cultural din comuna Iancu Jianu, regiunea Oltenia *8.06:* Piese de estradă *8.30:* Muzică simfonică *9.01:* Pagini din operete *9.30:* Sonata în cinci părţi pentru vioară şi pian de Liviu Ionescu *10.00:* Teatru la microfon — „Paharul cu apă" de Eugène Scribe *11.23:* Muzică instrumentală *11.48:* Cîntece şi jocuri populare *12.10:* Potpuriuri *12.45:* Lieduri *13.10:* Scene şi arii din opera „Idomeneo" de Mozart *14.00:* Muzică populară din Ardeal *14.23:* Suita „Tablouri dintr-o expoziţie" de Musorgski-Ravel *15.00:* Melodii de estradă *15.30:* Muzică din opereta „Clopotele din Corneville" de Planquette *16.00:* Cîntece de Gheorghe Bazavan *16.15:* Vorbeşte Moscova! *16.45:* Muzică uşoară interpretată la harpă *17.12:* Sonata brevis de Alfred Mendelsohn *17.30:* Prietena noastră, cartea *18.00:* Melodii populare interpretate la ţambal *18.15:* Fapte din întrecere *18.30:* Program muzical pentru evidenţiaţi în întrecerea socialistă *19.00:* Jurnalul satelor *19.25:* Romanţe *20.10:* Muzică instrumentală *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecţia de limba rusă (avansaţi) *20.55:* Din creaţia de muzică uşoară a compozitorului Radu Şerban *21.15:* Cine ştie, cîştigă (reluare) *22.20:* Oratoriul „Mioriţa" pentru orchestră, cor mixt, cor de copii, tenor şi bariton de Anatol Vieru *23.00:* Muzică de dans.

Programul II *10.10:* Cîntece de Anatoli Novikov şi Boris Mokrousov *10.28:* Lieduri de Zeno Vancea; Suită pentru septet de Hans Eisler *11.00:* Jocuri populare *11.15:* Universitatea tehnică radio (reluare) *11.30:* Program de suite *12.05:* Arii din opere interpretate de Maria Şindilaru şi Constantin Dumitru *12.30:* Versuri din volume recent apărute *12.45:* Opt mici preludii de Bach; Cvintetul opus 29 în do major de Beethoven *13.30:* Însemnări de reporter *13.40:* Din cîntecele satului nou *14.05:* Muzică din operete, interpretată de solişti romîni *14.35:* Muzică uşoară orchestrală *15.00:* Concertul pentru pian şi orchestră de Valentin Gheorghiu — solist compozitorul *15.34:* Muzică populară romînească şi a minorităţilor naţionale *16.12:* Muzică instrumentală *16.30:* Scene din opera „Siegfried" de Wagner *17.02:* Din muzica popoarelor *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunţuri, reclame, muzică *18.05:* Solişti şi orchestre de estradă *18.40:* Emisiune de versuri închinate păcii *18.50:* Concertul în si minor pentru violoncel şi orchestră de Dvorak — solist Gaspar Cassado *19.30:* Lecţia de limba engleză (începători) *19.45:* Melodii... melodii (reluare) *20.15:* Şcoala şi viaţa *20.35:* Cîntă Georgeta Anghel şi Ion Copil *21.20:* Ciclul „Pagini din muzica contemporană" — opera „Privighetoarea" de Strawinski *22.15:* Muzică de dans *23.05:* Muzică simfonică *0.08:* Concert din opere.

Programul III *21.20—22.59:* Concertul orchestrei simfonice a Radiodifuziunii finlandeze, dirijor Tauno Hannikeinen — înregistrări de la Festivalul muzical internaţional „Sibelius" — 1963.

JOI 17 OCTOMBRIE Programul I *5.05:* Cîntece *5.25:* Melodii populare *6.07:* Muzică distractivă *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Muzică *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Muzică populară *7.30:* Sfatul medicului — Răguşeala şi tratamentul ei *7.35:* Anunţuri, muzică *7.45:* „Mereu înainte" — program de cîntece pentru tineret *8.06:* Muzică vocală şi instrumentală *8.30:* Tarantele şi bolerouri *9.00:* Emisiunea „Vreau să ştiu" *9.25:* Suita „Petrecere populară" de Sabin Drăgoi *10.00:* Concert din opere *10.48:* Melodii populare *11.05:* „Republică, patrie-nfloritoare" — montaj de cîntece şi versuri *11.31:* Muzică uşoară *12.00:* Pagini orchestrale din muzica de operetă *12.20:* Concertul în si minor pentru violoncel şi orchestră de Dvorak — solist Mstislav Rostropovici *13.10:* Din cîntecele şi dansurile popoarelor *14.00:* Concert de prînz *14.30:* Cîntă soprana Lelia Cincu şi basul Nicolae Florei *15.00:* Pagini alese din muzica uşoară romînească *15.30:* Muzică populară din diferite regiuni ale ţării *16.00:* Recitalul pianistei Sofia Cosma *16.15:* Vorbeşte Moscova! *16.45:* Cîntece *17.12:* Din repertoriul cîntăreţei Lucreţia Ciobanu *17.28:* Cvartetul nr. 2 în fa major de George Enacovici *18.00:* Emisiune pentru sate *18.10:* „Seară pentru tineret" *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Muzică din opereta „Gisela" de Gerd Natschinski *20.10:* Jocuri populare *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecţia de limba franceză (începători) *20.55:* Suită de jocuri populare de Radu Voinescu *21.00:* Scrisori din ţară *21.10:* Muzică de dans *22.45:* Cîntă Mario Lanza *23.05:* Muzică de cameră — Sonata opus 11 în fa diez minor de Schumann — interpretează pianistul Gheorghe Halmoş; Lieduri de Mozart interpretate de Elisabeth Schwarzkopf — la pian Walter Gieseking.

Programul II *10.10:* Melodii de estradă din filme *10.40:* Sonată pentru două piane în si bemol minor de Poulenc *11.00:* Cîntă orchestra de muzică populară a ansamblului „Ciprian Porumbescu" din Suceava *11.15:* Pagini de reportaj *11.30:* Concertul pentru vioară şi orchestră de Pascal Bentoiu — solist

ÎNFLOREȘTE ANUAL

Într-unul din numerele trecute, „Flacăra" a publicat fotografia unei plante exotice — un cactus — care a înflorit după șapte ani. În colecția mea am un cactus care înflorește în fiecare an.

Anul acesta, toate trei flori — pe care le vedeți și în fotografia alăturată — au înflorit dintr-o dată, ceea ce constituie o raritate.

D. RUSU
Inău, reg. Crișana

GAMBIA

„Am aflat din ziare că încă o țară africană, Gambia, pășește spre dobîndirea independenței. Aș dori să cunosc unele date despre aceasta".

Traian AMZUȚĂ
Turnu-Severin

Răspunde FELICIA ANTIP, ziaristă.

Gambia, ultima posesiune britanică din Africa de vest, este o fîșie ruptă din mijlocul Senegalului de către colonialiști. Locuitorii Gambiei (triburile Volofi, Mandingo, Fula, Jola, Serere și Aku) sînt înrudiți îndeaproape cu senegalezii, dar deoarece unii se aflau sub dominație engleză iar ceilalți într-o colonie franceză, contactele s-au rupt și populațiile celor două țări au evoluat separat una de cealaltă. Senegalezii care trec an de an în Gambia pentru a munci la recoltarea alunelor — ce constituie 90 la sută din producția țării — sînt numiți „țărani străini".

Handicapul izolării economice s-a adăugat exploatării coloniale, nepăsătoare față de nevoile populației, transformînd un ținut fermecător, situat de-a lungul unuia dintre cele mai frumoase cursuri de apă din Africa, într-o țară extrem de săracă și de înapoiată.

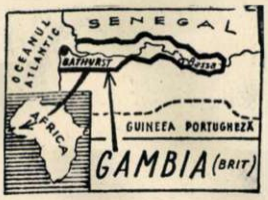

Dorința exprimată de populația Gambiei de a se uni, după obținerea independenței, cu Senegalul, a fost determinată de conștiința necesității de a scăpa dintr-o dată de ambele servituți. S-au și întreprins unele încercări de apropiere. Se pot cita în acest sens contactele organizate în diverse domenii de activitate, precum și construirea unei șosele transgambiene care leagă între ele cele două părți ale Senegalului.

Cei aproape 300.000 de locuitori ai Gambiei (venit mediu pe cap de locuitor sub 30 de lire sterline pe an) vor avea de cîștigat, fără îndoială, în urma asocierii cu Senegalul, țară mult mai avansată sub toate raporturile.

Cîteva date: capitala — Bathurst; partidul de guvernămînt — Partidul progresist al poporului; prim-ministru—dr. David K.Jawara. La 4 octombrie a intrat în vigoare o nouă constituție prin care Gambia își dobîndește autonomia internă — „prim pas pe calea dobîndirii unei independențe depline", cum a declarat recent primul ministru Jawara.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze: *Mircea Cîrnu*, student, Timișoara, str. Balaș 4: teme diverse; *Ștefan Frenț*, Uzinele sodice Ocna Mureșului, reg. Cluj: cinema; *Liana Popa*, elevă, Jimbolia, str. T. Vladimirescu 78, reg. Banat: literatură, ilustrate, cinema; *George Tarlo*, O.C.L. Reșița, secția Bocșa-Variova: chimie, ilustrate; *Jadwiga Kieszek*, Lodz, ul. Zielona 48, R.P.Polonă: muzică, filatelie, ilustrate; *Radomir Ștefanov*, economist-constructor, Tolbuhin (Dobrici), str. Otez Paisi 35, R.P.Bulgaria: literatură, filatelie, muzică, arhitectură (în romînă, franceză, engleză); *Elena Baltaga*, laborantă, satul Strășeni, raionul Călărași, str. Sadovaia 19, R.S.S. Moldovenească, U.R.S.S.: literatură, muzică, cinema, ilustrate; *Ewa Koziot*, Bialystok, ul. Kapralska 12, R. P. Polonă: filatelie, ilustrate; *Hanna* și *Anna Deluga*, Bialystok, ul. Kapralska 8, R.P.Polonă: ilustrate; *Chudzicki Miroslaw*, Lodz, ul. Wojska Polskiego 70 m 6, bloc 14: ilustrate (în polonă și rusă); *Viaceslav Minaev*, Moscova, G-332, Mihalkova 31 a, U.R.S.S.: artă, literatură; *Emil Talianu*, colectivist, com. Remuș, raion Giurgiu: ilustrate; *Irina Stănuță*, elevă, București, șos. Iancului 51, raion 23 August: ilustrate, muzică, literatură, sport, cinema; *Nicolae Marcu*, muncitor sticlar, Tomești-colonie, rn. Făget, reg. Banat: pe teme de muncă, învățămînt, ilustrate; *Iosif Deheleanu* și *Paul Nicula*, Termocentrala Paroșeni, reg. Hunedoara: literatură, muzică, sport, cinema, ilustrate; *Tiberiu Popescu*, elev, Sibiu, str. Pedagogilor 5: filatelie, sport, ilustrate; *Emilia Brătescu*, elevă, Brăila, str. Al. I.Cuza 152 bis: ilustrate; *George Sandu Seimeanu*, mecanic lăcătuș, Tr. Severin, str. G. Coșbuc 28: ilustrate, diverse; *Puica Moroianu*, elevă, Brăila, str. Vapoarelor 13: literatură, sport, filatelie, ilustrate.

DE LA CORESPONDENȚI

Pe lacul Bodi, lîngă Baia Mare. *(R. Lăcătușu, student, Iași)*

Se deschide un nou șantier. ← *(Sandu Păun, București)*

„Mamă" adoptivă. *(B. Anatolie, București)*

Ștefan Gheorghiu *12.05:* Muzică de cameră—Sonata opus 2 nr. 9 în mi major de Händel; Partita nr. 11 de Frescobaldi *12.29:* Valsuri orchestrale *13.00:* Duete din opere *13.30:* Note de lector *13.40:* Program de cîntece din țări socialiste *14.05:* Muzică populară *14.35:* Muzică ușoară *15.00:* Pagini din operete *15.30:* Cîntă pianista Alla Popa și soprana Florina Lucia Toloș *16.12:* Cîntece pentru cei mici *16.20:* Pe teme medicale *16.30:* Din muzica popoarelor sovietice *17.00:* Melodii de dragoste *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Opere inspirate din legende (montaj) *19.00:* Folclorul în prelucrarea compozitorilor noștri *19.30:* Muzică ușoară interpretată de Rodica Paliu și Alexandru Jula *19.50:* Transmisiunea concertului orchestrei simfonice a Radioteleviziunii—dirijor Emanoil Elenescu, solist Gabriel Amiraș. În pauză: Grigore Vasiliu-Birlic, artist al poporului, citește pagini din umorul universal *22.30:* Capodopere ale literaturii universale — „Cîntare omului" de Tudor Arghezi *22.45:* Melodii lirice romînești *23.05*: Muzică de dans *0.03:* Fragmente din opera „Luiza" de Charpentier.

Programul III *21.10:* Teatru la microfon—„Oameni și umbre" de Ștefan Berciu *22.50—22.59:* Muzică instrumentală.

VINERI 18 OCTOMBRIE Programul I *5.05:* Cîntece sportive *5.25:* Muzică populară *6.05:* Fanfară *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Melodii populare interpretate la acordeon *7.30:* Sfatul medicului — Regimul în diabet *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntece despre mineri și oțelari *8.06:* Melodii populare *8.30:* Muzică din opere, interpretată de soliști sovietici *9.00:* Muzică simfonică romînească *9.30:* Muzică ușoară *10.00:* Cvartetul nr. 15 în sol major de Schubert *10.26:* Muzică de estradă *11.05:* Muzică din operete *11.30:* Piese instrumentale *11.52:* Reportaj *12.00:* Suita ungară de Leo Weiner *12.30:* Muzică ușoară de Gherase Dendrino și Soloviov-Sedoi *13.10:* Scene din opere *14.00:* Cîntece de dragoste și jocuri populare *14.27:* Concertul nr. 2 în fa minor pentru pian și orchestră de Chopin — solist Arthur Rubinstein *15.00:* Pagini alese din operete *15.30:* Muzică instrumentală de estradă *16.00:* Fanfară *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Cîntă orchestra de muzică populară „Bărăganul" a Casei raionale de cultură din Slobozia, regiunea București *17.12:* Sonatina pentru flaut și pian de Stan Golestan *17.30:* În slujba patriei *18.00:* Muzică ușoară cerută de ascultători *18.30:* Melodii populare *19.00:* Jurnalul satelor *19.25:* Mici piese vocale *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Muzică ușoară interpretată de Jenny Luna *20.10:* Jocuri populare *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba engleză (avansați) *20.55:* Capriciu nr. 11 în do major de Paganini *21.00:* Pagini din poezia contemporană romînească *21.15:* Muzică de dans *21.45:* Părinți și copii *22.20:* Suita opus 28 pentru vioară și pian „Impresii din copilărie" de George Enescu — montaj muzical-literar *22.50:* Muzică de dans.

Programul II *10.10:* Cîntă Victoria Darvai și Iulică Ungureanu *10.30:* Coruri din opere *10.45:* Dansuri simfonice *11.15:* Universitatea tehnică radio (reluare) *11.30:* Piese de estradă *12.05:* Program interpretat de mari ansambluri sovietice *12.30:* Muzică de cameră *13.02:* Din folclorul popoarelor *13.30:* Limba noastră — vorbește acad. prof. Al. Graur (reluare) *13.40:* Estrada artistului amator *14.05:* Arii din operete de compozitori romîni *14.35:* Melodii populare *15.00:* Actualitatea în țările socialiste *15.25:* Muzică simfonică romînească *16.12:* Cîntă Petre Ștefănescu-Goangă *16.30:* Sonata opus 34 nr. 2 în sol minor de Muzio Clementi *16.53:* Piese romînești de estradă *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Simfonia în re major de Heinrich Iosef Rigel; Concertul nr. 1 în la minor pentru violoncel și orchestră de Saint-Säens *18.45:* Emisiune literară *19.00:* Cîntece de Achim Stoia și Ion Danielescu *19.30:* Teatru la microfon — „Apus de soare" de Delavrancea *21.13:* Piese instrumentale *21.50:* Interpreți de muzică ușoară (reluare) *22.30:* Mari poeți ai lumii — versuri de Heinrich Heine *22.40:* Arii celebre din opere *23.05:* Ciclul „Romanțe despre frumoasa Magelone" de Brahms — interpretează Dietrich Fischer-Dieskau *0.28:* Muzică de dans.

Programul III *21.10:* Oratoriul dramatic „Ioana pe rug" de Arthur Honneger — interpretează Orchestra simfonică din Philadelphia, dirijor Eugène Ormandy *22.30—22.59*: Concert de muzică corală clasică.

SÎMBĂTĂ 19 OCTOMBRIE Programul I *5.05:* Cîntece *5.25:* Melodii populare *6.05:* Muzică de estradă *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Fanfară *7.30:* Sfatul medicului — Despre bolile cardiovasculare *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntă orchestra de muzică populară a uzinelor „1 Mai " din Ploiești *8.06:* Dansuri de estradă *8.30:* Rapsodia romînă de Constantin Bobescu; Rapsodia de Mircea Basarab *9.00:* Roza vînturilor *9.25:* Cîntă corul Școlii medii „Gheorghe Șincai" din București *9.40:* Jocuri populare din Argeș *10.00:* Muzică ușoară romînească *10.29:* Muzică de cameră de Haydn *11.05:* Soliști romîni care au concertat în Uniunea Sovietică *11.35:* Mici piese distractive *12.00:* Muzică populară *12.20:* În săli și pe stadioane *12.30:* Concertul nr. 1 în sol minor pentru pian și orchestră de Mendelssohn-Bartholdy *13.10:* Muzică din operetele lui Millöcker *14.00:* Muzică populară *14.30:* Muzică ușoară *15.00:* Scene din opera „Femeia îndărătnică" de Visarion Șebalin *15.30:* Prelucrări corale *15.45:* „La Hanul Ancuței" — pagini din creația sadoveniană *16.00:* Recital Nicolae Secăreanu *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Cîntă la vioară Aurică Piculeață *17.12:* Bolero de Ravel *17.30:* Prietenii lui Do-Re-Mi *18.00:* Muzică ușoară *18.09:* Baletul „În calea trăsnetului" de Kara-Karaev, în montaj muzical-literar *19.00:* Almanah științific *19.25:* Muzică de dans *20.10:* Piese pentru pian de Chabrier *20.30:* Pe teme internaționale *20.45:* Melodii populare cerute de ascultători *21.15:* Carnet plastic *21.25:* Muzică de dans *23.18:* Sonata în sol minor pentru pian și vioară de Dimitrie Cuclin.

Programul II *10.10:* Cîntă Garbis Zobian *10.30:* Uverturi de estradă *11.00:* Cîntece *11.15:* Universitatea tehnică radio (reluare) *11.30:* Concertul nr. 11 în re minor de Antonio Vivaldi; Suită din muzica de Henry Purcell pentru piesa „Visul unei nopți de vară" *12.05:* Muzică din operete *12.30:* Muzică ușoară *13.00:* Cvartetul nr. 1 opus 11 în re major de Ceaikovski *13.25:* Cîntece și jocuri populare *14.05:* Cvartete celebre din opere *14.35:* Piese vocale și instrumentale de mare popularitate *15.00:* Muzică populară *15.17:* Simfonia I de Gheorghe Dumitrescu *16.12:* Valsuri interpretate la acordeon *16.30:* Știința în slujba păcii *16.40:* Cîntă corul de copii al Radioteleviziunii *17.00:* Din cîntecele și dansurile popoarelor *17.30:* Însemnări de reporter *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Lieduri de Grieg *18.30:* Melodii populare cerute de ascultători *19.00:* Valsuri din operete *19.40:* Romanțe interpretate de Ioana Radu *20.00:* Muzică de dans *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Muzică ușoară interpretată de Constanța Cîmpeanu și Ion Dacian *21.20:* Cîntă Maria Callas *21.45:* Agenda teatrală *22.00:* Cantonete interpretate de Valentin Teodorian *22.15:* Concertul în si minor pentru violoncel și orchestră de Dvorak — solist Vladimir Orlov *23.05:* Muzică de dans.

Programul III *21.20:* Simfonia a IV-a în fa minor de Ceaikovski — Orchestra filarmonică din Leningrad, dirijor Kurt Zanderling *22.10—22.59:* Concert din opere.

În pagina 4:
PROGRAMUL DE TELEVIZIUNE

Tiparul executat la Combinatul poligrafic
„Casa Scînteii"
Macheta: Ion Vulpescu

41.505

Bibl. Ref.
108

CIOCOLATA
cu lapte
BUCUREȘTI
Bomboane
SUPERIOARE
Sănătate,
bună
dispoziție,
... dînd
copiilor
dulciuri

Flora
loțiune
tonică
cu
camfor
astringentă

Ten frumos cu loțiunea tonică cu camfor, astringentă

FLORA

În curînd pe ecrane

TAXIUL MORȚII

O producție a studiourilor din R. P. Polonă

Scenariul: JOE ALEX
Regia: JAN BATORY
Imaginea: ANTONI WOJTOWICZ
Muzica: ADAM WALACINSKI

Cu: Barbara Rylska, Magdalena Sokolowska, Stanislaw Mikulski, Wienczyslaw Glinski, Adolf Chronicki

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Anul XII nr. 42 (438) — 19 octombrie 1963

Flacăra

42

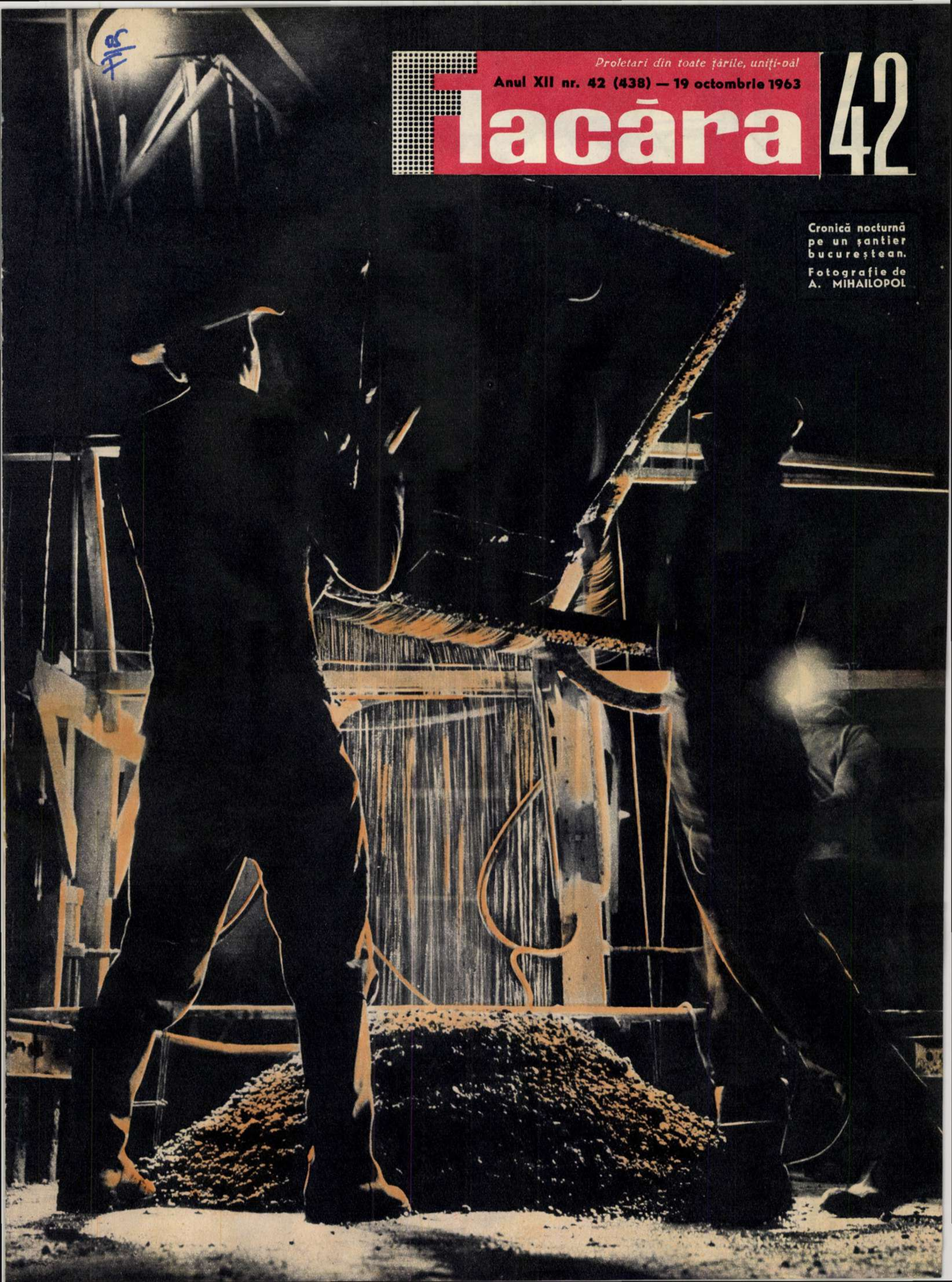

Cronică nocturnă pe un șantier bucureștean.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Flacăra 42

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Anul XII nr. 42 (438) — 19 octombrie 1963

★★★★★

REDACȚIA: BUCUREȘTI, PIAȚA SCÎNTEII
Căsuța poștală: 3507, Of. 33
Tel. 17.60.10, int. 1744

ABONAMENTE la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. **PREȚUL REVISTEI 2 LEI. ABONAMENTE: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei.**

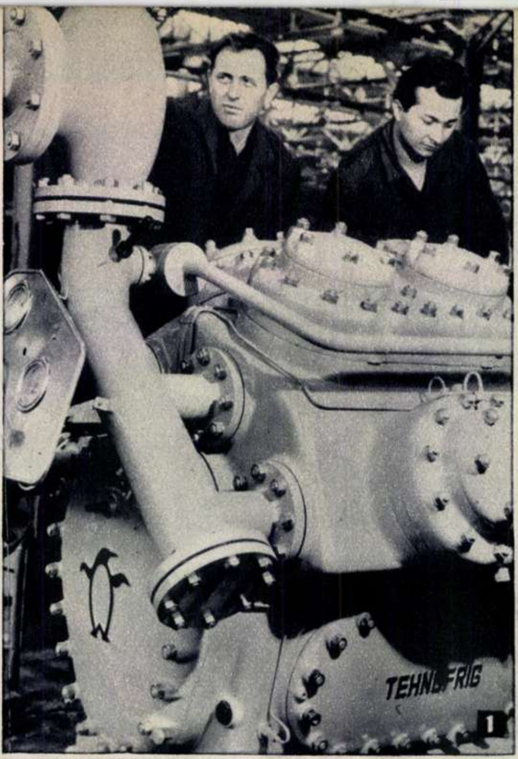
TEHNOFRIG
1

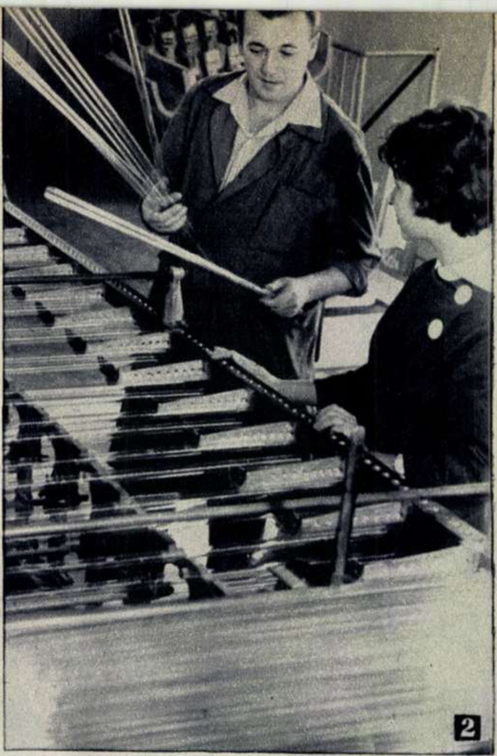

Fotocronica Flacării ◆

14
RICAN EXPRESS
FRANCO BOIA!
FRANCO ASSASSINO

7

8

9

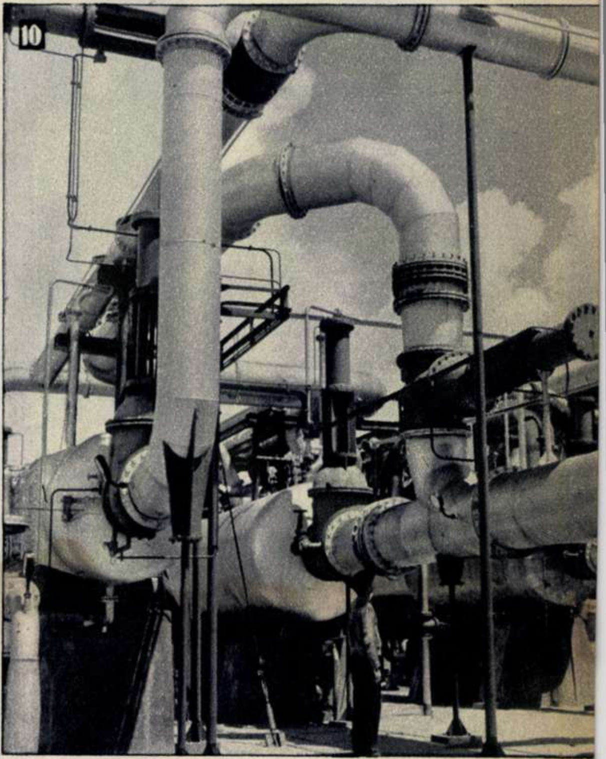
10

1 La întreprinderea „Tehnofrig“ din Cluj, planul de producție globală pe primele trei trimestre ale anului a fost realizat în proporție de 101,1 %, obținîndu-se totodată economii peste plan în valoare de 1.115.000 lei. Măsurile tehnico-organizatorice care se iau pentru pregătirea producției anului viitor, cum ar fi, de pildă, mecanizarea lucrărilor grele în atelierul mecanic, folosirea mai bună a utilajelor etc., vor duce la realizarea unor economii de 3.800.000 lei. În fotografie: finisarea unui compresor de 560.000 kcal/h.

2 Și muncitorii de la Fabrica de sticlă din Turda se mîndresc cu realizări însemnate pe primele trei trimestre. Planul producției globale a fost realizat în proporție de 107,2 %, cel de creștere a productivității muncii în proporție de 104,5 %, iar economiile la prețul de cost peste plan se ridică la 433.000 lei. În vederea pregătirii producției anului viitor s-au luat măsuri pentru: construirea și punerea în funcțiune a mașinii de ambalat butelii, mărirea capacității de înnobilare chimică a nisipului Miorcani pentru sticla albă, mărirea capacității de uscare ș.a. În fotografie: o nouă mașină automată pentru sortarea țevilor de sticlă, realizată în fabrică prin forțe proprii. Maistrul secției, Teodor Mariș, și ing. Dorina Togan urmăresc sortarea.

3 Mai mult de 80 % din suprafața planificată a fost însămînțată pînă în prezent cu grîu de toamnă la G.A.C. Plevna. raionul Lehliu.

4 Noi construcții la Ploiești, în apropierea Gării Sud, unde s-au dat în folosință 200 apartamente și o școală cu 16 clase. În fotografie: lucrări de finisare la blocul B.

Fotocronica Flacării ◆ Fotocro

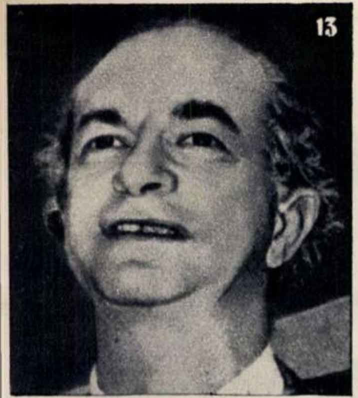
13

15

5 În medie 17-22.000 kg mere la hectar recoltează colectiviștii din Cîmpulung, regiunea Argeș, de pe cele 412 ha livezi de meri.

6 La una din rampele C.F.R. din București, unde sosesc zilnic cartofi destinați aprovizionării de iarnă a cetățenilor. Aspect de la încărcarea mecanizată a cartofilor în autocamioane.

7 **8** În cadrul Lunii prieteniei romîno-sovietice, marți a avut loc la Librăria universală din Capitală deschiderea Bazarului cărții sovietice, organizat de Consiliul editurilor și difuzării cărții din Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă (fotografia 7).

La Moscova, Teatrul de dramă „A.S. Pușkin“ a pus în scenă piesa dramaturgului romîn Horia Lovinescu, „Febre“. Fotografia 8 prezintă o scenă din piesă, interpretată de artiștii T. Liakina (Nelly) și I. Gorobeț (Frîncu).

9 Poetul Demostene Botez a participat luni 14 octombrie a.c. la o adunare literară la școala medie „Mihail Eminescu“ din Capitală.

10 O parte din noua instalație de dezbenzinare de la Țicleni, regiunea Oltenia.

11 Tenorul romîn Ion Piso a interpretat, pe scena Teatrului național slovac din Bratislava, rolul lui Cavaradossi din opera „Tosca“ de Puccini. Parteneră: Ștefania Hulmanova.

12 La cel de-al 7-lea Congres internațional al arhitecților, desfășurat recent la Havana, a participat și o delegație de arhitecți romîni condusă de vicepreședintele Comitetului de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare, Gustav Gusti. În fotografie: delegația împreună cu un grup de participanți la congres.

13 Profesorului american Linus Pauling, cunoscut luptător pentru pace, i s-a decernat Premiul Nobel pentru pace pe anul 1962. Savantul a mai primit Premiul Nobel în 1954, pentru cercetările sale asupra naturii substanțelor chimice complexe.

14 Tineri din Roma s-au adunat în fața ambasadei spaniole pentru a protesta împotriva regimului de teroare din Spania.

15 Trupe în fața palatului prezidențial din Tegucicalpa (capitala Hondurasului), după lovitura de stat militară.

16 **17** Au încetat din viață, la Paris, cunoscutul om de litere și de artă Jean Cocteau (fotografia 16), membru al Academiei franceze, și cîntăreața Edith Piaf (fotografia 17), apreciată ca una din cele mai bune interprete de șansonete franceze.

18 Impresionanta scenă a sinuciderii celui de-al șaselea călugăr budist; toți șase și-au dat foc pentru a atrage atenția opiniei publice mondiale asupra represiunilor la care autoritățile diemiste supun populația pașnică din Vietnamul de sud.

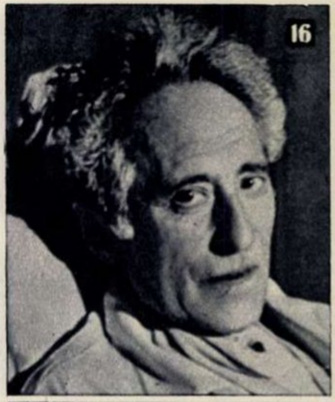
16

17

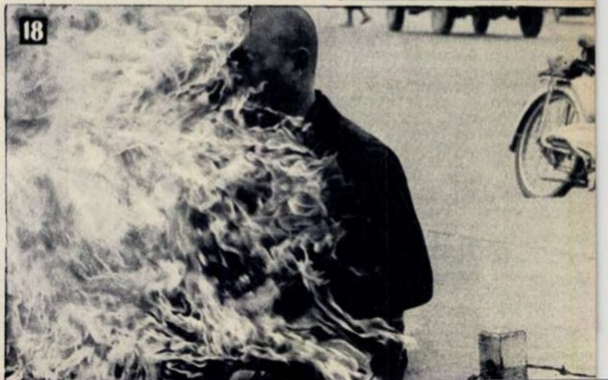
18

PROGRAMUL DE TELEVIZIUNE

DUMINICĂ 20 OCTOMBRIE *8.50:* Gimnastică *9.00:* Emisiunea pentru copii și tineretul școlar *10.30:* Rețeta gospodinei *11.00:* Emisiunea pentru sate *18.30:* Varietăți – își dau concursul: Irinel Liciu, N. Stroe, David Ohanezian, Gabriel Popescu, Gigi Marga, Zizi Șerban, Horia Șerbănescu, Radu Zaharescu, Nicolae Nițescu, Constantin Stănescu, Nicușor Predescu și alții *19.30:* Jurnalul televiziunii *19.45:* Partea a II-a a emisiunii de varietăți *21.00:* Filmul „Regina stației de benzină", cu Nadejda Rumeanțeva. În încheiere: Buletin de știri, sport, buletin meteorologic.

LUNI 21 OCTOMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru tineretul școlar – O pagină de chimie *19.30:* O istorioară veselă... *19.40:* Întîlnire pe... Siret *19.50:* Vitrina literară: lucrări de Mihai Beniuc, Eusebiu Camilar, V. Axionov și Boleslaw Prus *20.35:* Tinere talente — arii și scene din opere interpretate de studenții conservatorului „Ciprian Porumbescu" *21.30:* Telesport. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

MARȚI 22 OCTOMBRIE *18.30:* Universitatea tehnică la televiziune *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru copii — Mătura năzdrăvană *19.20:* Șah *19.35:* Transmisiune de la Teatrul de stat de operetă: „Opereta cîntă dragostea" — spectacol de selecțiuni din cele mai cunoscute operete. În distribuție: Virginica Romanovski, Lucia Roic, Lili Dușescu, Valeria Rădulescu, Cella Tănăsescu, Constanța Cîmpeanu, Nicolae Țăranu, Anton Negoițescu, Ludovic Spiess, George Hazgan, Mircea Nemens, Bimbo Mărculescu, Toni Buiacici și alții. În pauză: Jurnalul de știință și tehnică. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

MIERCURI 23 OCTOMBRIE În jurul orei *15.40:* Transmisiune de la Londra — întîlnirea de fotbal dintre echipele Angliei și Selecționata lumii. În jurul orei *18.30:* Transmisiune de la Sala sporturilor Floreasca a întîlnirii de volei dintre echipele R.P.R. — R.P.Polonă, din cadrul campionatelor europene.

JOI 24 OCTOMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Poze hazlii pentru copii, versuri de Nina Cassian *19.30:* Cu carul de reportaj la Uzina de pompe de apă și mașini agricole din Capitală *19.50:* Muzică distractivă cu Elena Simionescu, Ion Stoian, Vasile Micu *20.35:* Sfatul medicului *20.50:* Itinerar prin Galeria universală a Muzeului de artă al R.P. Romîne *21.10:* Denis Diderot — emisiune închinată împlinirii a 250 de ani de la nașterea marelui filozof iluminist francez. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

VINERI 25 OCTOMBRIE *18.30:* Universitatea tehnică la televiziune *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru tineretul școlar: În vizită la Muzeul literaturii romîne (V) *19.30:* Din viața animalelor (IV) *20.00:* Săptămîna *21.00:* Emisiune consacrată Zilei Forțelor Armate ale Republicii Populare Romîne. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

SÎMBĂTĂ 26 OCTOMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Din repertoriul Corului de copii al Radioteleviziunii *19.45:* Constructori de utilaj petrolier *20.05:* Romanțe – soliști: Adriana Codreanu, Mariana Ionescu, Dorel Liveanu *20.35:* În fața hărții *20.45:* Actualitatea cinematografică *21.45:* Muzică ușoară cu Marina Voica, Constantin Drăghici, Trio Armenia. În încheiere: Buletin de știri, sport, buletin meteorologic.

În paginile 21-23:
Programul de radio

ÎNTRECERILE ATLETICE

Toamna a fost generoasă cu atleții veniți din numeroase țări ale Europei. Le-a oferit un decor policrom și calm, un timp propice pentru întreceri. La rîndul lor atleții au recompensat și favorurile toamnei, și pasiunea spectatorilor care au urmărit cu interes, pînă tîrziu, la lumina reflectoarelor, alergătorii rapizi, săritorii în înălțime, sulițașii etc., toți porniți să frîngă timpul cronometrelor și distanțele. Eforturile lor au fost din plin răsplătite: s-au stabilit 11 noi recorduri ale Stadionului Republicii și 5 noi recorduri naționale (Romînia 3: A. Savin — prăjină; A. Barabaş — 5.000 m; K. Socol — decatlon; Cehoslovacia 1: Skobla — greutate; Cuba 1: Carlos Diaz — lungime).

Repetiția atletică de la București, prilejuită de cea de-a 15 ediție a Campionatelor internaționale de atletism ale R.P.R., a demonstrat că la Tokio întrecerile vor fi îndîrjite.

1

2

110 m
GARD
FINIS
SOSIRE

3
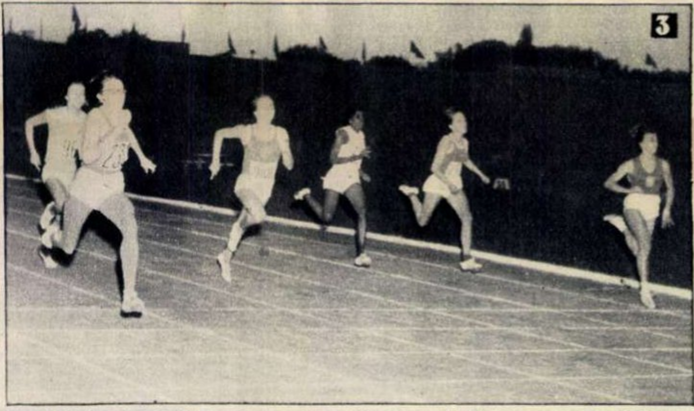

1 **GHEORGHE ZAMFIRESCU (R.P.R.)** — locul I 200 m plat (21,4).

2 **A. BARABAŞ (R.P.R.)** — în fotografia noastră, al doilea alergător — locul II la 5.000 m (13:49,8) — nou record al țării.

3 Finala probei 100 m plat femei. Locul I, **H. RAEPKE (R.D.G.)** (11,5). În fotografie: prima din stînga.

4 **ALEXANDRU SPIRIDON (R.P.R.)**, locul I înălțime (2,08 m).

5 Prăjină: **AFANASIE SAVIN (R.P.R.)**, 4,50 m — nou record al țării.

6 Primii trei clasați la 110 m garduri: 1. **M. CHARDEL** (Franța) — 13,9 m; 2. **KWEUM** (Norvegia) — 14,4 m; 3. **G. MAZZA** (Italia) — 14,4 m.

7 Suliță: **ALEXANDRU BIZIM (R.P.R.)**, 78,30 m.

4
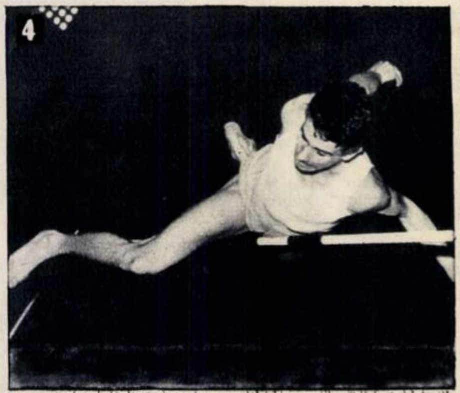

5

6

7

Ilie şi fraţii săi

Din satul Şocariciu de pe malul Borcei au plecat spre destine noi şase fraţi. Mai precis: cinci fraţi şi o soră. Sînt copiii lui Constantin şi ai Floarei Moise. Nici părinţii lor, nici bunicii, nici străbunicii n-au părăsit vreodată — atita cît se ştie — satul natal. Despre căutările şi găsirile celor şase fraţi va fi vorba în cele ce urmează. Să începem aşadar cu

ILIE

cel mai mare dintre fraţi. Acum e în vîrstă de 34 de ani, e căsătorit şi are doi copii.

Unii pun plecarea lui Ilie din satul natal pe seama întîmplării. Aşa să fie? Adevărul e că prin decembrie 1960 o ajuta pe soră-sa Marioara să-şi mute gospodăria la Năvodari. Cumnatu-său, Teodor Bucur, bărbatul Marioarei, devenise muncitor la „Uzina de superfosfaţi şi acid sulfuric", proaspăt intrată în funcţiune. A sosit şi Ilie la Năvodari. A privit cu uimire uzina, înălţată neverosimil în oceanul de ciulini, măselariţă, pir şi păpădie.

— Măi cumnate, dar mare-i fabrica asta!

— Mare, da...

— Şi ce-ar fi să rămîn şi eu să lucrez aici? Ce spui?

Ce să spună cumnatu' Bucur? I-a arătat lui Ilie cum să-şi facă cererea şi... Şi gata: a fost angajat.

Aşadar întîmplarea l-a făcut pe ţăranul Ilie Moise muncitor?

Nicidecum. O spune chiar el, Ilie. Schimbarea asta hotărîtoare în viaţa lui a fost premeditată şi îndelung dezbătută cu sine însuşi, acolo în sat, pe malul Borcei... Dincolo, peste baltă şi peste Dunăre, se ridicase din anonimat Cernavoda cu fabricile ei noi; mai departe Medgidia, Palas, Ovidiu îşi scuturau praful secular şi se înălţau în istoria anilor noştri. Fabrici, uzine, combinate însetate de braţe harnice formau noi contingente ale puternicei armate a muncitorilor. Fenomenul dobrogean — o părticică din fenomenul general al industrializării ţării — a tulburat liniştea lui Ilie. Din sat, din satele din jur, plecau mereu alţi oameni, dar urma nu li se pierdea: cutare s-a calificat la fabrica de ciment, cutare — şofer, cutare — betonist pe şantier la Mamaia.

E. DASCĂLU

(Continuare în pag. 6)

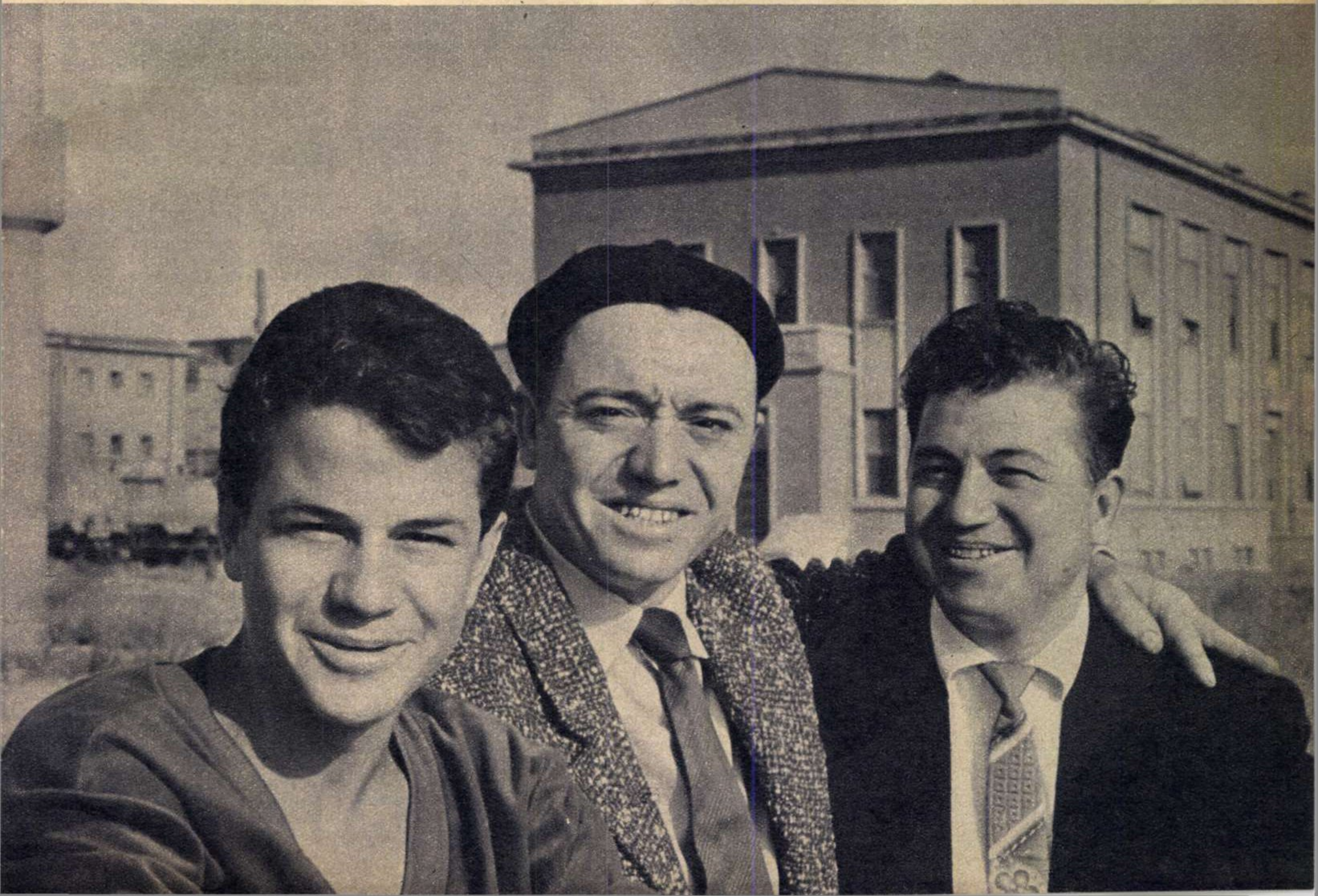

Ilie Moise (mijloc) şi doi dintre fraţi: Mihai (dreapta) şi Aurel.

Ilie Moise locuieşte cu familia sa într-unul din blocurile oraşului nou Năvodari.

Aurel cu „pepenoaica" lui...

Mecanicul „Vîrtejului": Alexandru Moise.

Şi-apoi, însuşi fratele mai mic, Mihai (despre care va fi vorba mai la vale)... Cu ce era el, Ilie, mai prejos decît ceilalţi? Că avea doar cinci clase primare, şi alea întrerupte de război? Parcă Mihai şi alţii... E mai prost decît ei? Nu crede. Mai nevolnic? Nicidecum! Munca a iubit-o de cînd se ştie, iar braţele-i sînt vînjoase. Că el, Ilie, e calificat plugar? Dar acum plugăria o face tractorul. Tractorist, combainier, tehnician agro sau zoo, asta da calificare. Să se specializeze în agricultură, rămînînd în sat? Asta s-ar putea. Dar... vezi, sirena asta a uzinei prea cheamă...

Aşa vorbea Ilie cu el însuşi, iar argumentele „pro" le anulau degrabă pe cele „contra". Cugetul îi era curat că nu dorinţa de cîştig îl mîna spre fabrică; şi „zilele muncă" din colectivă îi asigurau bunăstarea familiei.

Cînd a plecat cu Marioara, hotărîrea era ca şi luată. Aşa că, vezi bine, nu întîmplarea...

Şi-a adus Ilie familia la Năvodari. A căpătat şi casă în orăşelul nou construit. Apartament în bloc. Asta n-a fost greu. Mai greu a fost cu trecerea de la o îndeletnicire la alta. Una e hăis-cea şi alta e transformarea sulfurilor în acid sulfuric. A urmat un curs de calificare de 6 luni, după care a fost încadrat ca operator chimist, categoria a VI-a de salarizare. E mulţumit, deşi consideră că asta e doar un început.

„Meseria mea — spune Ilie Moise — se numeşte cuptorar. Aşa-i spunem noi, în uzină. Şi mai spunem că în cuptoare «prăjim» amestecul. De fapt, prăjitul ăsta este un proces chimic de oxidare, o transformare a bioxidului de sulf în trioxid de sulf şi apoi, prin alte reacţii, în acid sulfuric. Putem noi să spunem «cuptor» şi «prăjit», dar nu ne e îngăduit să nu înţelegem *ştiinţific* ce lucrăm".

Aşa vorbeşte azi Ilie Moise, muncitor, membru de partid, cu portretul la panoul fruntaşilor pe regiune din Constanţa...

În 1960 Ilie Moise mai controla potcoavele cailor să vadă dacă nu lipseşte vreo caia.

MIHAI

sau Mişu, cum îi spun ai lui. Mai tînăr cu 3 ani decît Ilie, a simţit mai timpuriu şi mai năvalnic chemarea oraşului. De îndată ce şi-a terminat stagiul militar, era prin 1956, au început căutările: a fost la Teleajen, apoi pe rînd la Paroşeni, la Feteşti la Năvodari... Grea i se părea alegerea! Ce l-a reţinut la Năvodari, nici el nu ştie bine. Poate grandoarea construcţiei (a lucrat şi pe şantier), poate frumuseţile Taşaulului vecin cu marea albastră, poate doar ideea că va fabrica superfosfaţi ce vor îngrăşa şi ogoarele dragi din satul de baştină... Asta trebuie să fi fost: să nu creadă colectiviştii de la „Unirea" că el, Mihai Moise, crescut printre ei, i-a uitat.

Mihai s-a bătut din greu cu chimia. Învăţarea formulelor îi dădea dureri de cap. Dar nu s-a lăsat doborît. Abia după ce s-a calificat operator chimist şi a dovedit că pe el nu l-au putut stăvili greutăţile chimiei, a trecut să înveţe manevrarea uriaşului pod rulant, calificare cu nimic mai prejos decît cea de operator chimist. A dat examen la metrologie în Constanţa, a reuşit şi şi-a îmbunătăţit categoria de salarizare. Şi — ce să mai vorbim? — a rupt-o cu formulele chimice care, oricum... A rupt-o? Ei, înseamnă că nu-l cunoaşteţi pe neastîmpăratul Mihai. El a hotărît continuarea învăţăturii. Va urma cursurile şcolii medii fără frecvenţă ca să „mai pună ceva carte pe el". Aşa că tot n-a rupt-o cu chimia. Recent a fost primit în rîndurile candidaţilor de partid. E şi în comitetul de bloc. De educaţia copilului trebuie să se ocupe. Munca la podul rulant nu e uşoară şi, mai ales, nu e lipsită de răspundere.

— Ehei — spune Mihai Moise — în sat era mai simplu! Şi zîmbeşte imediat, adăugînd că lui nu-i trebuie ceea ce-i simplu. Plăcut zîmbet are Mihai. Şi cinstit.

GEORGE

Îl sărim deocamdată pe Alexandru, cel de-al treilea frate în ordinea vîrstei, şi ne oprim la George, care este al treilea operator chimist din „dinastia" colectivistului Constantin Moise. La 18 ani, în ciuda credinţei unanime că George, răsfăţatul părinţilor,

Mereu atent şi dornic să înveţe, Ilie pătrunde treptat în tainele utilajului chimic modern.

n-o să plece de acasă; în ciuda insistenţelor prietenilor, care-l preţuiau nespus pe adolescent pentru hărnicia şi vioiciunea sa şi-l sfătuiau să rămînă acasă, George lua drumul Năvodarilor. „Acum — spunea el — şi Năvodari e într-un fel acasă..."

George e utemist şi în curînd îşi va termina stagiul militar. Planurile lui de viitor nu sînt complicate: se va întoarce în uzină, lîngă Ilie şi Mihai, care-l aşteaptă nerăbdători să-i ajute la fabricarea superfosfaţilor. Nici el nu se mulţumeşte cu cîtă carte ştie. Va vedea. Deocamdată, în armată, se străduie să-şi îndeplinească cu cinste îndatoririle de ostaş. Dintr-o fotografie trimisă am aflat că uniforma îi şade şi bine şi că şi-a lăsat mustăcioară care, deşi bălaie, îl prinde grozav. La rîndul lor, fraţii i-au scris lui George ce mai e nou în uzină şi că locul lui — nici o grijă — îl aşteaptă. Să vină sănătos!

Cam atîta despre George, şi acum despre

AUREL

Mezinul are 18 ani. Utemist şi el. Nu-i prea înalt (oh, şi cum ar vrea să fie!), dar dacă din fotografie nu reiese cît este de simpatic, de vină e fotoreportera şi nu el.

Aurel e băiat cu şcoală. E elev la cursul seral al şcolii medii, dar între timp a făcut şcoala profesională petrol-chimie de trei ani, la Tîrnăveni şi apoi la Năvodari. Calificarea e tot de operator chimist, dar lucrează în laboratorul de analize. Îl pasionează metoda folosirii hidrazinelor în determinarea şi izolarea seleniului.

Gîndurile lui Aurel zboară departe (are doar 18 ani): va termina şcoala medie, apoi va intra la facultate. La chimie, desigur? Ei aş! Aurel este în perspectivă şi spre ciuda nemăsurată a fraţilor un mic trădător al chimiei. Aurel vrea să devină ofiţer în marina comercială. Aşa, cu şapcă albă şi ancoră aurie, cu trese late pe mînecă, cu ochean de scrutat depărtările şi, bineînţeles, pipă. Fraţii mai nădăjduiesc însă că, pînă o fi vremea, hidrazinele vor fi mai tari decît depărtările albastre şi-l vor reţine pe mezin la Năvodari, lîngă ei.

Aurel locuieşte în Constanţa, la sora sa Marioara, care s-a mutat acolo nu demult. Se simte bine Aurel la soră-sa, înconjurat de căldură şi dragoste ca în casa părintească. Numai uneori îl mai sîcîie Marioara:

— Mă Aurică, să nu te mai prind la joacă cu pepenoaica aceea, că nu sufăr să văd cum sar toţi pe tine!

„Pepenoaica" este mingea de rugbi, Aurel fiind „demi" în echipa uzinei, în divizia B. Marioarei îi sare inima din loc cînd îşi vede frăţiorul dispărînd în „grămadă" şi jură că nu-i mai calcă piciorul pe teren să vadă asemenea grozăvii. Dar duminica viitoare e din nou acolo şi, laolaltă cu Ilie, Mihai şi bărbatusău, se pomeneşte pasionată suporteră:

„Hai Aurică, bine Aurică!"

...Pînă la prima „grămadă", după care blesteamă din nou „pepenoaica".

ALEXANDRU

Fratele geamăn al Marioarei nu este — pare-se — străin de dorurile navale ale lui Aurică. El a plecat cel dintîi din casa părintească — prin 1952 — cînd uzina din Năvodari nu exista, iar chimia nu-şi pusese încă pecetea pe destinele familiei Moise. Alexandru s-a oprit în port la Cernavoda şi a învăţat marinărie. Acum este mecanic pe o şalupă şi cutreieră Dunărea în amonte şi în aval.

Cînd şalupa „Vîrtejul" urcă pe Borcea de la Cernavoda spre Călăraşi şi ajunge în dreptul Şocariciului, un anume semnal o anunţă pe Tudoriţa, tînăra soţie a mecanicului, să vină la mal cu Doina, ultimul vlăstar al familiei Moise, în vîrstă de 8 luni. Alexandru îşi salută afectuos familia şi o asigură, mai mult prin semne, că în curînd va veni şi el acasă...

Cei şase fraţi se adună uneori în casa părintească. Atunci, fiecare din ei îşi laudă meseria, dar ajung la concluzia că şi chimia şi marinăria sînt bune, principalul fiind cît suflet, cîtă conştiinţă pui în ele.

……

Aşa trăiesc fraţii Moise, patru chimişti şi un marinar, plecaţi nu demult din satul de pe malul Borcei. Uneori, privind în urmă, parcă nici lor nu le vine a crede că ceea ce nu s-a întîmplat secole la rînd în satul lor, s-a întîmplat cu ei doar în cîţiva ani. Că totul a fost atît de simplu şi firesc. Simplu şi firesc în măsura în care au păşit în noua existenţă cu dorinţa curată de a fi de folos, învăţînd cu sîrg o meserie cu totul nouă şi, desigur, nu uşoară.

Printre celelalte mari satisfacţii de a fi reuşit, fraţii Moise o mai simt şi pe aceea că plecarea din sat nu i-a risipit, ci dimpotrivă, că uzina socialistă, unde muncesc cot la cot, i-a înfrăţit mai puternic.

... Am uitat să-i întreb pe Ilie şi pe fraţii săi dacă au văzut filmul italian „Rocco şi fraţii săi".

M-ar fi interesat reflecţiile lor.

E. DASCĂLU

Fotografii de Elena GHERA

Marea uzină de la Năvodari, mama adoptivă a fraţilor Moise (în stînga, Mihai Moise).

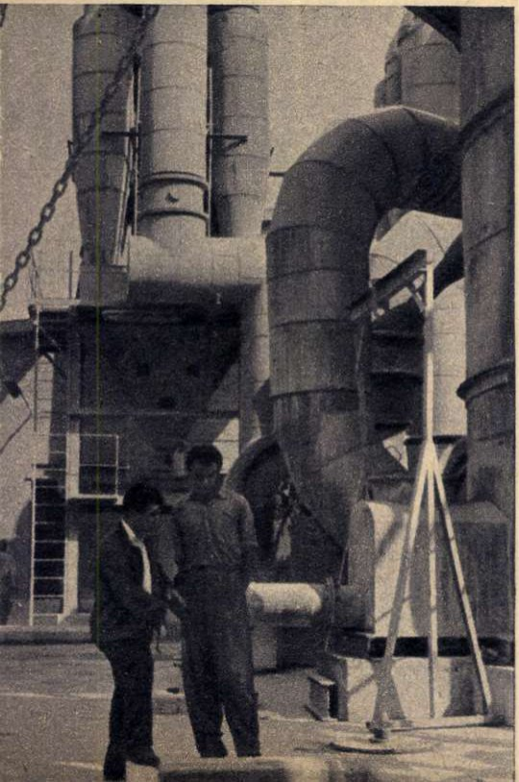

George Moise, aflat în concediu, îşi ajută părinţii la culesul strugurilor din via colectivei „Unirea".

MAFIA- „onorabila societat

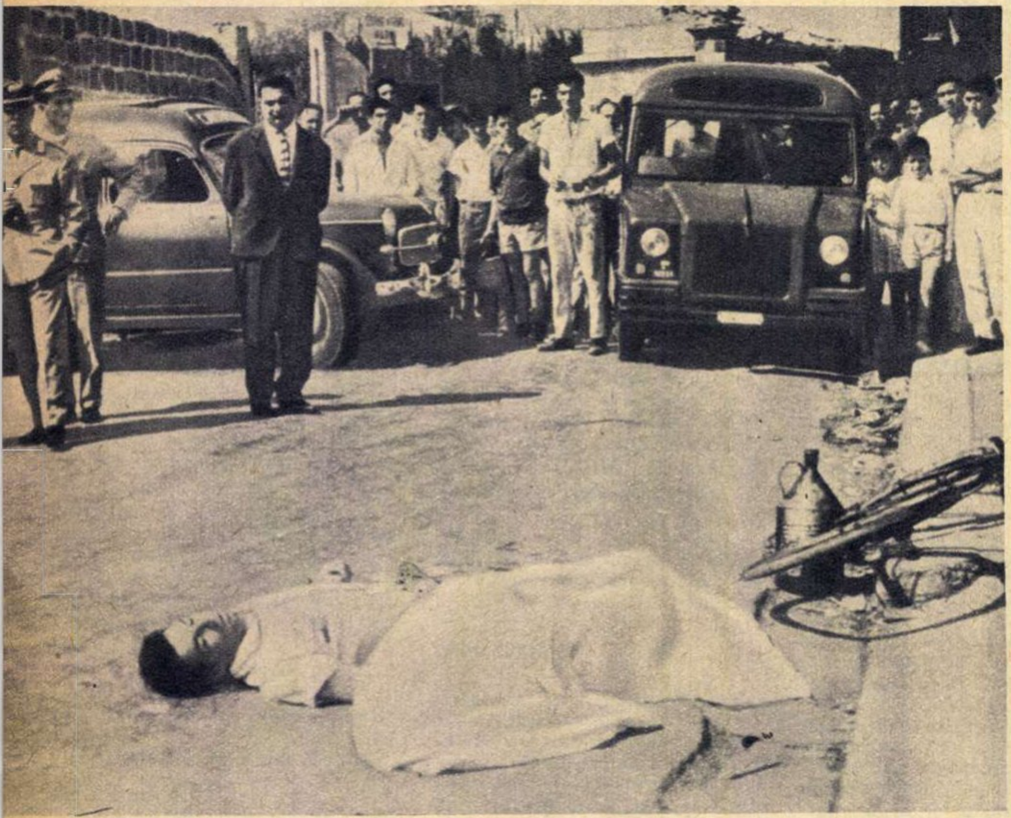

Pe o stradă din Palermo. Andrea Bonano ieşea dintr-o casă unde vînduse ulei. S-a auzit strigat. În clipa în care s-a întors, de la portiera unei maşini s-a tras. Cine? „Mafia pieţei", desigur.

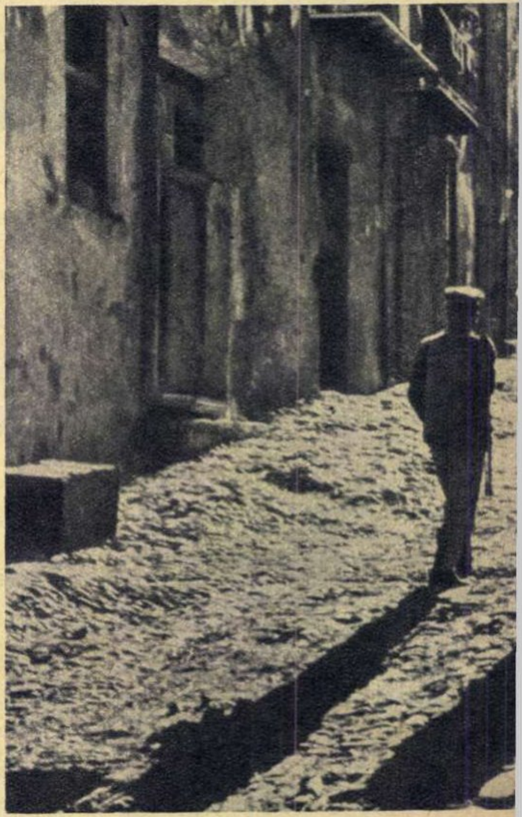

Nici un poliţist sicilian nu se încumetă să pornească de unul singur pe străzi...

- **PALERMO—AGRIGENTO—TRAPANI—„TRIUNGHIUL MORŢII"**
- **VICTIMELE MAFIEI: BRACCIANTI ŞI MUNCITORI**
- **CÎND „LEGEA TĂCERII" NU-ŞI MAI PRODUCE EFECTUL**
- **OFENSIVA ANTI-MAFIA VA REUŞI PÎNĂ LA CAPĂT?**

Spui: *Sicilia* — şi te gîndeşti la Etna care, dominînd triunghiul stîncos scăldat de apele Mediteranei, priveşte cu semeţie spre ţărmul „bătrînului continent" şi spre torida Africă. Spui: *Sicilia* — şi te gîndeşti la „insula comorilor", ce păstrează şi azi vestigii ale unei culturi milenare, cum sînt de pildă templele din Agrigento, cu arhitectura lor dorică, sau teatrul construit în prima colonie greacă înfiinţată cu 735 de ani înaintea erei noastre la Taormina şi reconstruit de romani (urmele elene pe această insulă rămînînd mai pregnante decît toate celelalte prezenţe care s-au perindat de-a lungul vremii: fenicieni, cartaginezi, romani, ostrogoţi, arabi, normanzi, spanioli, francezi, austrieci). Spui: *Sicilia* — şi te gîndeşti la una din cele mai puţin dezvoltate regiuni ale Italiei. Spui: *Sicilia* — şi nu se poate să nu te mai gîndeşti şi la o ciupercă otrăvită crescută pe un astfel de sol: mafia — soră bună a Camorrei napolitane, dar mai puternică şi mai ramificată decît aceasta, şi care de un veac şi jumătate terorizează şi însîngerează mai ales vestul insulei, „triunghiul morţii" (Palermo-Agrigento-Trapani).

O FAIMĂ NĂSCUTĂ DIN CRIME

Deşi mafiei şi istoriei sale i s-au consacrat numeroase studii (dintre care amintim „Mafia e politica" de Michele Pantaleone sau pe cele din presa italiană ale lui Felice Chilanti), lucrări literare (ca de pildă romanul „Cînd se arată cucuveaua" de Salvatore Sciascia) şi chiar filme (de la „În numele legii" al lui Pietro Germi şi pînă la recentul „Salvatore Giuliano" al lui Franco Rosi) — despre originea acestei oculte organizaţii se cunosc totuşi puţine lucruri. După cît se pare cele dintîi *cosche* (grupuri) s-au format pe la începutul veacului trecut. Cît priveşte originea cuvîntului „mafia", supoziţia că s-ar trage de la o căpetenie pe nume Mazzini, prin alăturarea iniţialelor cuvintelor din fraza: „*M*azzini *a*utorizza *f*urti, *i*ncendi, *a*vvelenamenti" (Mazzini permite furturile, incendiile, otrăvirile), nu este pe deplin dovedită.

Există discuţii cu privire la caracterul iniţial al mafiei — unii susţinînd că în rîndurile ei s-au adunat la început luptători împotriva împilatorilor străini, nedreptăţii justiţiei legale mafia opunîndu-i legea „onoarei" (de unde, se spune, i s-ar trage şi denumirea de „onorabila societate"). Alţii afirmă, dimpotrivă, că această cîtuşi de puţin onorabilă societate nu s-a aflat nici măcar în primele sale timpuri de partea poporului.

”
e...

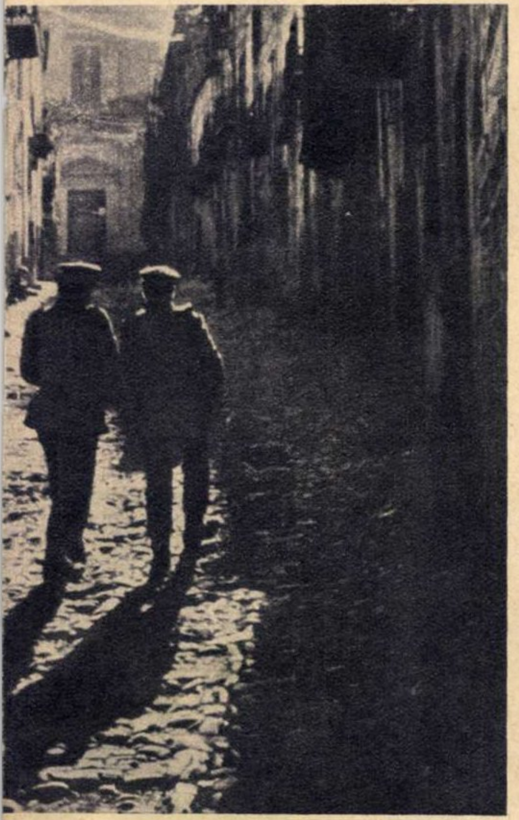

Peisaj sicilian.

Ceea ce este însă cert e faptul că de pe la jumătatea secolului trecut mafia şi-a cîştigat un sinistru renume. O faimă născută din crime şi impusă prin teroare.

LUPARA ŞI OMERTA

Un întreg văl de mister s-a ţesut în jurul tenebroasei organizaţii siciliene. Şi aceasta datorită în primul rînd unei legi nescrise, dar pe care ea a impus-o — în primul rînd membrilor ei — şi a păzit-o cu străşnicie: *omerta*. Cu alte cuvinte: *„cine tace, trăieşte, cine vorbeşte, moare!“* Asasinul celebrei căpetenii Giuliano, de pildă, care fusese de altfel „locotenentul“ său, a băut în închisoare o „cafea proastă“ din care pricină... a murit. El ameninţase cu destăinuiri asupra secretelor mafiei. Şi un alt exemplu, mai recent. Un anume Lo Bartolo, grădinarul mănăstirii din Mazzarino, despre care cei patru călugări capucini de la aceeaşi mănăstire, acuzaţi de stoarcere de bani şi asasinat, au declarat că le conducea acţiunile, a fost găsit spînzurat în închisoare. După ce mai întîi destăinuise că acţiona în numele mafiei... Şi astfel de exemple s-ar mai putea da. În aceste condiţii mai este oare de necrezut istorioara care circulă în Sicilia şi care spune că un elev, întrebat la ora de istorie „cine l-a ucis pe Iulius Caesar?“, a tresărit speriat şi a răspuns repezit: „Am voie să spun?“...

Şi totuşi, în cursul procesului unui grup de mafişti din Calabria au ieşit la iveală destule secrete. S-a relatat astfel că mafia este organizată după principiile unui ordin (ca în organizaţiile francmasone, de pildă), conducător fiind un *capo mafia*, iar cel mai mic grad fiind *picciotto*. *Mafiosi* sînt numai simpatizanţi, şi numai dacă în decursul unui noviciat de 6 luni şi-au dovedit „vrednicia“ sînt recunoscuţi, în cadrul unei ceremonii, drept *camorrista di sangue* — candidatul trebuind să zgîrie cu cuţitul încheietura mîinii stîngi a unui membru prezent şi să soarbă din sîngele acestuia.

Cît priveşte dovedirea „vredniciei“, aceasta constă în „realizarea“ unui număr cît mai mare de *pachete* (cum îşi numeşte mafia victimele), bineînţeles cel mai adesea cu ajutorul *luparei* — acea puşcă de vînătoare cu ţeava retezată ca să încapă sub haină şi totodată să imprime o viteză mai mare teribilelor alice de plumb sau de oţel care pot străpunge şi pielea unui mistreţ. Cine sînt victimele răpuse de gloanţele *luparei*? Desigur, cei ce n-au respectat *omerta*, ca şi aceia din *la mobile* (poliţia) care s-au încumetat să pornească lupta împotriva mafiei.

Dar nu aceştia predomină în rîndul victimelor.

STATELE DE SERVICIU ALE MAFIEI

Astăzi nu mai constituie pentru nimeni un secreţ faptul că organizaţia siciliană teroristă s-a pus în slujba stăpînilor marilor latifundii şi ai „zolferiilor“ (minele de sulf). De altfel, cel de-al doilea „patriarh“ necontestat al mafiei, don Calogero Vizzini — care datorită numeroaselor acuzaţii ce i s-au adus (şantaje şi furturi de vite, incendieri şi asasinate etc.) ar fi trebuit să moară cu mult înainte de venerabila vîrstă de 77 de ani (în 1954) şi în cu totul alt mod decît de bătrîneţe în patul din locuinţa sa din Villalba — a fost chiar administratorul moşiei contesei Giulia Florio d'Ontes. În 1945, cînd ţăranii din Villalba au cerut exproprierea pămînturilor nelucrate ale contesei, oamenii lui don Calo au ştiut să-l determine pe însuşi înaltul comisar al Siciliei, Salvatore Aldisio, să împiedice înfăptuirea acestei cereri îndreptăţite.

Gloanţele bandelor altei căpetenii mafiste — Salvatore Giuliano — au făcut numeroase victime, în mai 1947, în rîndul grupurilor de *braccianti* (argaţi) care demonstrau paşnic pentru înfăptuirea reformei agrare. Acestor două exemple trebuie să li se adauge încă unul: cazul Salvatore Carnevale. Tînăr activist sindical (avea doar 32 de ani cînd a fost ucis), acesta a condus greva muncitorilor de la cariera de piatră din Sciara, aparţinînd familiei contesei Notarbartalo — fapt care a stîrnit furia acesteia. Şi mafia a fost chemată „să facă ordine“. După ce au încercat fără succes să-l corupă — „mai bine să mor sărac dar cinstit“, a răspuns Carnevale celor ce l-au avertizat într-o dimineaţă a lunii mai 1955, pe cînd se ducea spre lucru — a fost ucis pe la spate cu gloanţe de *lupara*, în acelaşi loc unde-i întîlnise cu o zi înainte pe purtătorii de cuvînt ai mafiei. Asasinii săi, Giorgio Panzeca, Antonio Mangiafridda şi Vincenzo di Bella, a căror vinovăţie a fost dovedită, au fost condamnaţi la muncă silnică în decembrie 1961, dar achitaţi printr-o hotărîre cu totul neaşteptată a Curţii de casaţie din Napoli în martie 1963! După cît se pare mafia are legături foarte înalte... Şi după cum vom vedea, nu numai pe insulă, şi nici numai în Italia, şi nici măcar numai pe continent...

„COSA NOSTRA“

Vechi membri ai mafiei, emigraţi în America cam prin deceniul al IX-lea al secolului trecut, au găsit în rîndul comunităţii italiene din cartierele newyorkeze Brooklyn şi Bronx aceleaşi condiţii de mizerie şi teamă faţă de cei puternici care permiseseră să se instaureze şi în Sicilia domnia legii violenţei.

Începîndu-şi activitatea ca o mică orga-

I. CIOARĂ

(*Continuare în pag. 10*)

Francesca Serio, neţinînd seama de „legea tăcerii“, demască în faţa tribunalului pe asasinii fiului ei, militantul sindical Salvatore Carnevale. S-a schimbat ceva în mentalitatea sicilienilor...

Genco Russo din Mussomeli — una din căpeteniile actuale ale mafiei siciliene.

nizaţie interlopă de cartier, care constrîngea la „contribuţii“ pe zidarii şi birtaşii de origine italiană, ramura americană a mafiei s-a impus curînd şi altor cercuri, întinzîndu-se şi dincolo de New York, în alte state ale S.U.A. Astfel, cele două bande iniţiale, „Uniunea siciliană“ şi „Mîna neagră“, se transformă în atotputernica organizaţie banditească „Cosa Nostra“, cu o organizare aparte, fiind condusă de un „consiliu al căpitanilor“ format din personalităţi respectabile („capo“ Genovese este directorul unei companii comerciale, „capo“ Gambino este conducător al unei firme de plasare, „capo“ Bonano este comerciant la New York, „capo“ Tomazo Luceze este patronul unui magazin de galanterie, „capo“ Salvatore Glecana din Chicago, un campion de golf). Ei au pe conştiinţă nenumărate crime, făptuite însă de bandele conduse de „locotenenţi“. Legile după care se conduce „Cosa Nostra“ sînt aceleaşi ca şi cele ale mafiei siciliene — *omerta* şi *vendetta* (răzbunarea). A stîrnit senzaţie astfel relatarea apărută în presa americană că un deţinut de la Fort Monmouth, pe nume Valachi, e întemniţat de unul singur într-o celulă betonată şi este păzit zi şi noapte de un gardian înarmat care stă cu el în celulă; Valachi nu primeşte nici un plic, iar hrana îi este escortată de la bucătărie şi pînă la celulă de o gardă înarmată. De ce toate aceste măsuri, mai teribile decît pentru un Al. Capone? Pentru că Valachi, care era unul din capii mafiei americane, a fost condamnat la moarte de către „consiliul căpitanilor“, pentru „trădare“.

În fapt însă, abia după ce i s-a adus la cunoştinţă această „sentinţă“, zbătîndu-se între ameninţarea scaunului electric şi cea a executării sentinţei propriei sale organizaţii, Valachi s-a hotărît să treacă la destăinuiri, cu condiţia să-i fie păzită viaţa...

Dar despre organizaţia „Cosa Nostra“ — a cărei activitate, în treacăt fie spus, se exprimă prin cifra de afaceri de circa 20 miliarde dolari (potrivit unui raport al senatorului Kefauver) — s-ar fi putut relata cu alt prilej dacă ea n-ar fi exercitat influenţă asupra mafiei siciliene. Nu este vorba aci despre faptul că Sicilia a fost transformată într-un punct de transbordare a mărfurilor de contrabandă (şi în special a stupefiantelor) aduse din Orientul Mijlociu. Şi nici despre legăturile dintre foşti membri ai mafiei siciliene, emigraţi cu ani în urmă în Statele Unite, şi căpeteniile din Sicilia ale mafiei.

TRUSTURI SUI-GENERIS

Cum s-a manifestat influenţa mafiştilor americani asupra celor sicilieni? Luciano Liggio — una din căpeteniile actuale ale mafiei — declară chiar cu emfază că scopul vieţii lui este „îmbinarea tradiţiei mafiei siciliene cu tehnica modernă a marilor gangsteri americani“. Ca atare au fost modernizate atît metodele teroriste folosite — locul *luparei* l-a luat tot mai mult bomba explozivă — cît şi organizarea — în locul unui singur „capo mafia“ au apărut diferite bande, fiecare cu căpetenia ei, în genul „gang“-urilor americane. Aceste bande — şi aici este de fapt esenţialul — şi-au asigurat monopolul în diferite domenii ale vieţii economice a insulei. Au apărut astfel „mafia pieţei“ şi „mafia apelor“, „mafia morilor“ şi „mafia grădinilor“, „mafia construcţiilor“ şi chiar o „mafie a catedrelor“, fără aprobarea căreia nu se pot obţine posturi în învăţămînt. Aşadar, iată-i pe sicilieni supuşi exploatării unor trusturi sui-generis.

În noaptea de 31 decembrie 1961, în portul Palermo, din zgomotul produs de petardele de salut la adresa noului an, s-a detaşat o bubuitură mai puternică. Era explozia unei bombe pusă în sala motoarelor unui remorcher al societăţii Cosiac. Aceasta avea în antrepriză construirea unui dig pe rîul Scansano, care urma să asigure o aprovizionare regulată cu apă a regiunii respective. „Mafia apelor“ — ale cărei interese erau opuse unei astfel de acţiuni — reacţionase prompt...

Cînd, în urmă cu cîtăva vreme, la Palermo a explodat o bombă în faţa unei case de pe strada Tunesia, locuitorii ei ştiau bine despre ce e vorba: proprietarul refuzase să plătească *pizzo* — impozitul datorat „mafiei construcţiilor“ pentru a căpăta dreptul de a-şi construi casa.

Cam tot în acelaşi timp, la barierele oraşului Palermo, deasupra căpşunilor dintr-un camion s-a aşternut dintr-o dată un strat gros de praf care a distrus toată marfa. Era răspunsul „mafiei grădinilor“ la încercarea de sustragere de la plata „taxelor“. De altfel, aceste „impozite“ forţate impuse de mafia au drept rezultat creşterea costului vieţii la Palermo cu 10-12 la sută faţă de restul Italiei.

UN SEMN DE ÎNTREBARE

Timp îndelungat, teroarea şi legea *omertei* şi-au produs efectul asupra sicilienilor — cei mai mulţi dintre ei conformîndu-se „legii tăcerii“. Dar, în vremea din urmă, lucrurile au început să se schimbe. Aceasta sub influenţa unor largi campanii de presă, a luptei desfăşurate de o seamă de personalităţi, între care cunoscutul scriitor progresist italian Danillo Dolci, dar mai cu seamă datorită exemplului acelora care n-au mai vrut să ţină seamă de *omerta*. În acest sens a avut un uriaş ecou lupta curajoasei mame a militantului sindical Salvatore Carnevale, Francesca Serio, care i-a demascat fără frică pe asasinii fiului ei. Şi astfel s-a format un curent de opinie tot mai puternic, care a determinat autorităţile să dea curs cererii prezentate încă din 1958 în parlamentul italian de a se forma o comisie de anchetă şi să treacă în ultima vreme la acţiuni mai hotărîte împotriva mafiei.

În ciuda unor atentate teroriste îndreptate împotriva sa — într-o suburbie a oraşului Palermo de pildă, şi-au găsit moartea 9 poliţişti — „la mobile“ a pornit o adevărată vînătoare, soldată cu arestarea a 600 membri ai mafiei, dintre care şi mai multe căpetenii, expulzarea din Sicilia a 300 de indivizi şi trecerea sub supravegherea strictă a poliţiei a altor 272 de suspecţi. Totodată, după cum relata „France Presse“, cu prilejul percheziţiilor efectuate au fost descoperite şi confiscate cantităţi importante de pistoale, puşti, grenade ofensive şi alte arme aparţinînd mafiei. Va fi însă aceasta o luptă dusă cu toată fermitatea pînă la capăt, indiferent de cine va fi implicat? Sau, de dragul salvgardării unor anume personalităţi, se vor face concesii de natură a permite regruparea funestei organizaţii? Viitorul mafiei siciliene stă sub semnul acestor întrebări.

I. CIOARĂ

Aspect de la înmormîntarea poliţiştilor care au căzut victime ale unui recent atentat terorist al mafiei.

O vie de 868 hectare

De cînd există pe lume lira — la propriu şi la figurat — coardele ei au fost fără oboseală strunite pentru a cînta imnuri de slavă vinului, licoarea zeului Bachus, el însuşi măiastră plăsmuire poetică. N-au ostenit poeţii de pe toate meridianele şi paralelele globului în a ridica în slăvi virtuţile băuturii stoarse din bobul de aur. Şi poate că puţini dintre stihuitorii de geniu ai lumii au reuşit să arate preţuirea ce trebuie să se acorde unui pocal de vin bun, cum a făcut-o Goethe prin vocea trubadurului dintr-o baladă a sa: urmînd a fi răsplătit de un rege pentru măiestria cu care a cîntat în faţa curţii, dintre toate sculele de aur ce i se oferă el alege aurul Rinului spumegînd într-o cupă cu vin...

Trubadurul lui Goethe, care se arată un foarte priceput preţuitor al comorilor lumii, este descins însă dintr-o epocă relativ apropiată nouă. Apropiată în raport cu vechimea podgoriilor de pe plaiurile romîneşti. Pentru că, la data cînd strămoşii noştri se pricepeau, cu experienţă de multe generaţii, să lege de araci lăstarii butucilor de viţă, să stoarcă mustul, să-i vegheze fierberea şi să pritocească vinul — pe locurile unde se desfată astăzi în soare podgoriile Rinului erau încă păduri necălcate de picior omenesc. Căci, după cum se pare, meşteşugul vinului este la noi tot atît de vechi precît e de bătrînă însăşi imaginea lui Bachus în mitologia antică.

În satul Bonţeşti din raionul Focşani cunoscutul arheolog şi istoric romîn Vasile Pîrvan a descoperit în anii 1926-1928 urmele unei aşezări din epoca neolitică; mai recent, tot pe aci s-au descoperit piese arheologice din epoca bronzului şi altele ce datează din secolelele III şi IV ale erei noastre; printre ele — şi unelte de vinificare. Ne referim la cele două linuri, unul cioplit în piatră, altul în lemn, găsite pe teritoriul podgoriei Coteşti şi aflate în prezent la Muzeul din Focşani. Şi mai multe sînt documentele din epoca feudală care atestă vechimea aşezărilor omeneşti pe aceste locuri şi, mai ales, străvechea îndeletnicire a podgorenilor de aici. Un hrisov de danie din 1470, prin care domnitorul Radu cel Frumos dăruia lui Stan Cotea Odobescu un întins teritoriu „din apa Leordeţului pînă în apa Merei", menţionează pentru prima dată numele comunei Cîrligele. Un altul, datat din 1749 şi purtînd semnătura şi pecetea lui Alexandru Moruzzi, confirmă faptul că locuitorii din această comună erau stăpîni de vii încă dinainte de 1700.

Trecutul şi mai apropiat vorbeşte şi mai convingător despre priceperea oamenilor de pe aceste plaiuri în invidiata îndeletnicire de podgorean. Profesorul I.C. Teodorescu mai arată într-o lucrare a sa că la două mari concursuri internaţionale ce au avut loc la Paris acum aproape un secol şi acum mai bine de jumătate de secol — respectiv în 1867 şi în 1901 — vinurile din această localitate au obţinut recordul aprecierilor unanime ale juriilor.

Dar să lăsăm la o parte istoria şi să venim la zilele noastre.

LA POALELE UNOR CODRI SECULARI

Bonţeşti, satul unde Vasile Pîrvan a făcut săpături arheologice acum 35 de ani, face parte din comuna Cîrligele. Locuitorii săi, laolaltă cu cei din Blidari şi Cîrligele, sînt membri ai Gospodăriei agricole colective Cîrligele, una dintre cele mai mari gospodării colective din podgoria Coteşti (podgorie renumită, cu o suprafaţă de circa 8.000 hectare vii, aparţinînd gospodăriilor de stat şi colective din comunele Vîrteşcoi, Faraoane, Cîrligele, Coteşti, Budeşti, Urecheşti, Popeşti şi Dragosloveni).

Aşezate în centrul bazinului viticol Coteşti, viile din Cîrligele aparţin unei gospodării colective ce împlineşte curînd şapte ani de existenţă. Specializată în viticultură — linie pe care merge şi în perspectivă — colectiva posedă terenuri în suprafaţă de circa 1.600 hectare, dintre care 868 ha sînt acoperite cu vii. Plantaţiile colectivei se întind pe o lungime de aproape 10 km, începînd de sub pădurea Blidari-Bonţeşti, trecînd prin Cîrligele şi ajungînd aproape de şoseaua raională Goleşti-Vîrteşcoi. Desfăşurîndu-se pe un singur masiv de formă elipsoidală, viile acestea, privite de pe vîrful cel mai înalt, Odobasca, îţi apar ca o coală dintr-un caiet de caligrafie, în care liniile sînt trasate de butucii plantaţi în rînduri drepte — sau, cum li se spune în limbaj podgorean, „la sfoară" — în imediata vecinătate a unor păduri seculare de stejar şi fag care contribuie la crearea microclimatului deosebit de favorabil culturii viţei de vie.

VECHIUL ŞI NOUL ÎN PODGORIE

Vechile plantaţii ale gospodăriei, cu toate că sînt amplasate pe plaiuri şi expoziţii deosebit de avantajoase, mai trag încă în urmă rezultatele pe care colectiviştii le obţin prin munca lor. Aceasta din pricina că ele sînt formate din nenumărate parcele care conţin soiuri diferite, nu toate la fel de preţioase, nu toate cu aceeaşi epocă de coacere etc. Dar în cei şapte ani de existenţă ai colectivei, noul nu numai că a apărut şi în acest domeniu, ci s-a şi impus cu tărie. Pe sute de hectare au intrat pe rod în ultimii ani plantaţii noi, cu predominanţa soiurilor de mare productivitate şi de mare valoare, atît în ce priveşte producţia strugurilor de masă ca şi a celor pentru vinificare. Create după principii ştiinţifice, noile plantaţii permit mecanizarea principalelor lucrări. Amplasate mai ales pe curbe de nivel, ca nişte salbe înşirate pe vaste amfiteatre naturale, aceste plantaţii sînt astfel făcute încît să permită aplicarea măsurilor agrotehnice celor mai eficiente de protecţie a solului. Dar nici vechile vii nu au

Ing. A. S. TUDOSIE

(Continuare în pag. 12)

...Boabele acestea au adunat în ele tot aurul soarelui.

fost date uitării, nici ele n-au fost lăsate așa cum se aflau de la Adam-Babadam. Prin măsurile luate de consiliul de conducere al gospodăriei, zeci și zeci de mii de goluri din vechile vii au fost completate (numai în anul 1963 s-au plantat 20.000 asemenea goluri). Numeroase acțiuni s-au întreprins pentru ca vechile plantații să dea roade aproape tot atît de bogate ca cele noi. Mulțumită acestor măsuri, producția medie la hectar a ajuns de la 3-4.000 kg struguri la 7-8.000 kg. Astfel, în anul 1962 producția medie la hectar a întregii gospodării a fost de circa 8.000 kg struguri, brigăzile fruntașe obținînd pe mari suprafețe (cîte 60-70 ha) recolte de cîte 10.000 kg la hectar și pe loturile demonstrative chiar cîte 12-14.000 kg. Și mai mare este producția medie a anului 1963.

Înșirînd asemenea cifre — reci ca orice cifre prin însăși definiția lor — nu trebuie să uităm că ele ascund strădanii deosebite, muncă îndîrjită, dusă cu dragoste, cu pasiune chiar. S-ar putea spune că în această muncă este și ceva din ceea ce trubadurul lui Goethe, cel de care aminteam la începutul acestor notații, a simțit în fața pocalului cu vin auriu: nevoia de a aduce prinos celei mai bune dintre băuturi. Într-adevăr, meseria de podgorean subînțelege anumite înclinații poetice. Aceasta este însă prea puțin pentru a explica întru totul succesele cultivatorilor viței de vie din Cîrligele. Căci, precum se știe, omul muncii de pe ogoare (spunem *de pe ogoare* nu în înțelesul *ad literam* al acestei expresii, ci într-unul mai larg, mai cuprinzător) este un om cu un dezvoltat simț practic. Iar cînd peste simțul practic al țăranului, strîns împletit cu pasiunea podgoreanului, se suprapun îndrumarea științifică, tehnica înaintată și buna organizare, e firesc ca rezultatele să fie altele nu numai decît cele de pe vremea stoarcerii mustului în linuri cioplite în piatră sau în lemn, dar și decît cele de acum cîțiva ani.

Desigur că n-a fost ușor. Dar viticultorii din Cîrligele au muncit mult și pînă la urmă au biruit greutățile începutului. Gospodăria a angajat ingineri specialiști și tehnicieni cu studii medii. Unindu-și cunoștințele lor științifice cu experiența moștenită din tată-n fiu de cei mai buni podgoreni din comună, cadrele de bază ale gospodăriei au împărtășit majorității colectiviștilor o învățătură bogată. Din cursurile agrozootehnice urmate, ca și din experiența cîștigată prin munca de zi cu zi, colectiviștii au învățat temeinic cum trebuie lucrată în mod științific via, cînd și cum trebuie culeși, sortați și ambalați strugurii de masă pentru a nu avea pierderi, la ce termen, în ce condiții, cu ce procente de zahăr, aciditate etc. trebuie culeși strugurii destinați vinificării, cum trebuie să se facă o vinificare corectă pentru a obține cele mai bune rezultate.

Astăzi, aproape orice colectivist din Cîrligele poate să-ți țină un curs de minim tehnic despre unele noțiuni care înainte le erau străine celor mai mulți dintre ei: dezgropatul rațional al butucilor, tăierile „elastice" corespunzătoare cerințelor biologice ale soiurilor și vîrstei plantațiilor respective, altoirea, forțarea și plantarea în școlile de vițe etc. Străvechii araci dispar încetul cu încetul din viile de pe dealurile Blidari-Bonțești, în locul lor apărînd spalierii biplan pe care vița se întinde în voie, se lăfăie la lumina soarelui, înmagazinînd în boabele de chihlimbar ale strugurilor toată căldura astrului. Străvechiului „cum o da Dumnezeu", podgorenii din Cîrligele îi opun astăzi acțiuni sistematice de îngrășare a solului cu îngrășăminte naturale, chimice, tescovină compostată, îngrășatul extraradicular ș.a. Dăunătorii nu mai sînt de mult lăsați să-și facă de cap în viile dintre apa Merei și cea a Dălhăuțiului; combaterea lor se face și ea prin cele mai eficiente metode, verificate de știința și practica viticolă. În același timp, la Cîrligele s-au inițiat și se preconizează în continuare acțiuni de stăvilire a eroziunilor și de fertilizare a unor suprafețe de teren pînă acum neproductive.

Fermentația mustului depozitat în aceste budane de mare capacitate este urmărită pas cu pas de specialiștii gospodăriei.

Acestea sînt „secretele" cu ajutorul cărora viticultorii din Cîrligele au reușit să tripleze producția viilor lor. În obținerea succeselor de pînă acum un rol de bază l-a avut felul cum au fost folosite mijloacele materiale ale gospodăriei și cele puse la dispoziție de statul democrat-popular. Fondul de bază, mînuit cu pricepere și spirit gospodăresc, s-a dovedit încă o dată o pîrghie importantă în dezvoltarea colectivei.

VINURI SUPERIOARE, DAR ȘI STRUGURI DE MASĂ

În funcție de calitatea vinului, podgoriile din țara noastră beneficiază de prețuri diferențiate pentru produsele livrate. Nu e o diferențiere făcută după gustul unuia sau altuia dintre iubitorii vinului, ci o clasificare științifică, legiferată printr-o recentă Hotărîre a Consiliului de Miniștri, și nu e nici un act menit doar a acorda un titlu de glorie gratuită uneia sau alteia dintre podgoriile noastre, ci unul de mare importanță economică.

Hotărîrea stabilește pe fiecare podgorie concentrațiile de zahăr ce trebuie să le aibă strugurii la începerea culesului, precum și limita maximă la care trebuie terminată această importantă lucrare în scopul înlăturării pierderilor de recoltă. Se prevăd, de asemenea, prețuri stimulative pentru unitățile producătoare la strugurii livrați în prima parte a perioadei de cules. Pe baza

La noua cramă a colectivei din Cîrligele.

acestei hotărîri, Cîrligele fac parte dintre podgoriile cu posibilități mari. Aceasta înseamnă vinuri din soiuri alese, cu o tărie minimă de 10,5 grade (maximă: 12,5 grade) — dar mai înseamnă și un preț ridicat plătit colectivei, în condițiile unei recoltări făcute în termenele stabilite, înseamnă venituri mai mari pentru colectiviști, înseamnă creșterea avutului obștesc al gospodăriei.

Pentru a trage cît mai multe foloase din munca lor, gospodarii din Cîrligele și-au organizat și dotat anul acesta un nou centru de vinificare. Prese pentru stors strugurii, pompe, o cramă-pivniță încăpătoare, luminoasă și uscată, dispunînd de aproape două duzini de budane pîntecoase cu o capacitate de cîte 7-8.000 litri fiecare, două hrube subterane spațioase — iată pe scurt zestrea noului centru de vinificare. În aceste zile, presele nu-și încetează lucrul nici un moment, în budane fierbe mustul, specialiștii gospodăriei urmăresc îndeaproape mersul fermentației și aplicarea tuturor măsurilor tehnologice. La crama de pe dealul Blidari este același freamăt ca și în vii.

Dar nu toți strugurii merg la cramă. O parte a roadelor viilor din Cîrligele o constituie strugurii de masă, la rîndul lor aducători de importante venituri.

Înainte aici nu se acorda strugurilor de masă aceeași atenție care li se acordă în prezent. A trebuit să se ducă multă muncă de lămurire pentru ca oamenii să fie convinși de valoarea acestor roade ale viilor. Oamenii de specialitate știu însă foarte bine că, dintre toate fructele, cele mai căutate pe piața internațională sînt strugurii. Și lucrul este explicabil: experiențele fiziologilor au dovedit că, dintre toate fructele, cel mai mare apetit — măsurat prin secreția glandulară determinată prin reflexe condiționate la vederea a diferite roade ale grădinilor, livezilor și viilor — îl stîrnesc strugurii. (Aici își găsește explicația și străvechea tortură medievală orientală, care consta în trecerea unui coș cu struguri aurii prin fața celui condamnat la cazne prin arșiță și foame.) Roadele acțiunilor duse de conducerea gospodăriei n-au întîrziat: astăzi colectiva posedă circa 120 ha de vii cu struguri de masă, a căror producție a fost în toamna aceasta de circa 140 vagoane — struguri de bună calitate — predominînd soiurile Muscat-Hamburg, Chasselas și Afuz-Ali. Recolta a fost foarte bine primită atît pe piața internă cît și la export, aducînd colectivei venituri importante.

Majoritatea suprafețelor viilor din Cîrligele continuă însă să producă struguri vinificabili din soiurile care au creat atîta faimă podgoriei Cotești.

Un bun podgorean știe că tăria, buchetul, aroma, culoarea și celelalte calități ale vinului nu sînt daruri gratuite ale naturii; că dintr-o recoltă mediocră nu poți scoate un vin de calitate, dar că un vin care ar putea fi de calitate e foarte ușor să devină mediocru. Totul depinde cum știi să lucrezi și cum lucrezi, de la dezgropatul viței pînă la tragerea vinului fiert și limpezit în butoaie sau la îmbutelierea lui. Dar două lucruri au o importanță deosebită: momentul recoltării (care trebuie să se facă atunci cînd concentrația de zahăr corespunde tăriei prevăzute a se realiza în podgoria respectivă) și al trecerii imediate la vinificare, fără pierderi. La Cîrligele, recoltarea strugurilor de masă a început la 5 septembrie, iar a celor destinați vinificării, cîteva zile mai tîrziu; la 16 septembrie au început și operațiile de vinificare.

La apariția acestor însemnări, cele zece brigăzi vor fi terminat, probabil, culesul. Operațiile de vinificare continuă însă, făcute cu atenție, cu grijă pentru faima podgoriei. Vinurile din Cîrligele au obținut pînă acum 2 medalii de aur, 5 medalii de argint și numeroase alte recunoașteri la concursurile interne și internaționale. Mîndri de renumele vinurilor lor, colectiviștii de aici se străduiesc să-l păstreze și să-l sporească. Tocmai de aceea zilele acestea de toamnă, zile de sărbătoare a culesului, sînt și zile de muncă intensă.

... Cînd, la petrecerea din noaptea de revelion sau cu alt prilej, veți ciocni un pahar de Fetească regală, de Riesling italian, de Aligoté sau de Merlot din podgoria Cotești, nu uitați să închinați și pentru harnicii colectiviști din Cîrligele. O merită cu prisosință.

A. S. TUDOSIE
inginer principal la Gospodăria agricolă colectivă Cîrligele raionul Focșani

Fotografii de S. STEINER

NOUTĂȚI ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE DIN U.R.S.S.

METIONINA... ȚINE CU GĂINILE

Un lung șir de cercetări au permis să se conchidă că metionina — un aminoacid ce intră în componența proteinelor și participă la numeroase procese fiziologice — poate influența formarea sexului la găini, favorizînd predominarea femelelor, element important din punct de vedere economic. La ferma avicolă a sovhozului „Gorki“ din Uniunea Sovietică s-a făcut și o experiență edificatoare: din ouăle grupului de păsări cărora li s-a administrat în hrană o rație crescută de metionină s-au obținut 159 de găini și 100 de cocoși, pe cînd la grupa alimentată în mod obișnuit raportul a fost de 107 găini la 100 de cocoși. Preponderența găinilor asupra cocoșilor la grupa experimentală s-a menținut un timp și după trecerea la alimentație normală.

CENTRALE LUNARE... PE PĂMÎNT

În curînd Luna va fi „pusă la treabă“ pe Pămînt: centrale electrice de un tip deosebit o vor „înhăma“ la turbinele lor, întrebuințînd energia fluxului și refluxului marin și oceanic — o forță uriașă rămasă pînă în prezent nefolosită. Construirea primei centrale electrice sovietice de acest tip a început lingă Murmansk.

La elaborarea tehnică a proiectului lucrează un numeros colectiv: tînăra secție pentru centrale electrice acționate de maree din cadrul institutului „Ghidroproiekt“, precum și specialiștii din institutele hidrotehnice și oceanografice ale Uniunii Sovietice.

Și încă un fapt interesant: noua centrală va fi plutitoare. Cînd groapa de fundație în care ia naștere construcția va fi legată printr-un canal de golful Kola, clădirea se va ridica deasupra apei ca o navă și va fi remorcată spre „sediul“ definitiv, în estuarul Kola, unde va și începe să funcționeze.

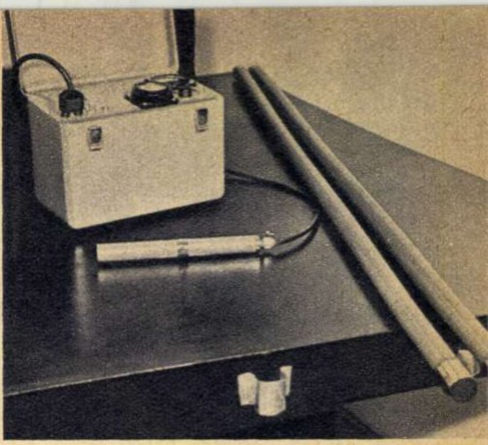

▲

PENTRU MĂSURAREA UMIDITĂȚII PE CÎMP

În fotografie puteți vedea unul dintre numeroasele aparate sensibile și precise cu care a fost înzestrată agricultura sovietică, aparate ce efectuează rapid și fără greș, la fața locului, diverse analize ale stării solului. Misiunea lui: măsurarea umidității solului la adîncimi între 10 și 100 cm.

Compus dintr-un container cu izotopi radioactivi de cobalt, un contor de cuante gama și un generator de energie electrică, aparatul cîntărește numai patru kilograme și poate funcționa 70 de ore fără reînnoirea rezervei de energie electrică.

PESCUITUL LA MARI ADÎNCIMI

Doi cercetători sovietici de la Institutul de oceanografie a Pacificului au experimentat în Marea Bering pescuitul la o adîncime de 700 m. Încercările lor au arătat că la aceste adîncimi se află importante rezerve de pește; s-au prins peste 4 tone la fiecare aruncare a năvoadelor.

Vasele de cercetare ale institutului se pregătesc acum pentru operații de pescuit la 1.000 m adîncime.

ORGANISME VII ÎN ROCĂ

①

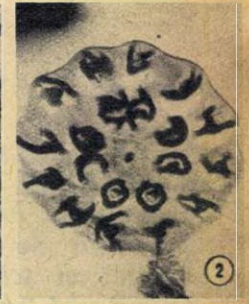
②

Cercetînd diverse probe de roci cu ajutorul unui microscop electronic foarte puternic, Denis Nikitin (în fotografia nr. 1), colaborator al Institutului de microbiologie din Moscova, a ajuns la o concluzie extrem de interesantă. Savantul afirmă că o parte din structurile morfologice cu forme neobișnuite descoperite de el — necunoscute pînă acum de știință — ar fi ființe vii. Este vorba despre niște corpuri mai mici decît microorganismele, avînd diverse forme — de umbrelă, stea etc.

După părerea specialiștilor, descoperirea lui Nikitin prezintă o deosebită importanță, întrucît se presupune că aceste structuri fac parte din organisme încă necunoscute.

În fotografia nr. 2, unul din corpurile descoperite de Denis Nikitin.

MIC DAR IUTE

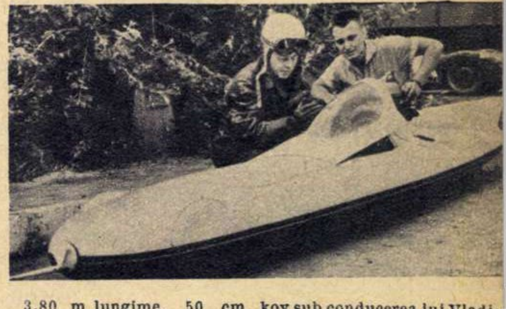

3,80 m lungime, 50 cm înălțime și 67 cm lățime — acestea sînt dimensiunile celui mai mic automobil de curse construit pînă în prezent în lume. „HADI-3“, automobilul pitic realizat în cadrul Institutului de transporturi auto din Harkov sub conducerea lui Vladimir Nikitin, poate atinge viteza de 300 kilometri pe oră.

Motorul lui de 36 CP, este similar cu cele de motocicletă; caroseria — din material plastic, forma — cum se vede și din fotografie — aerodinamică.

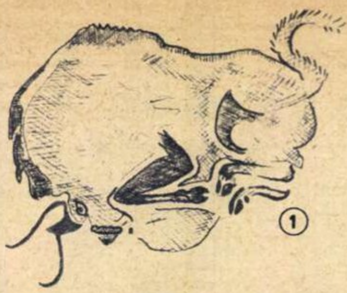

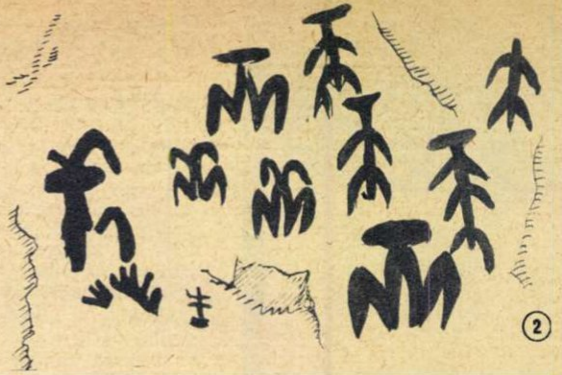

① Bour împungînd (pictură primitivă descoperită în grota de la Altamira).

② Pictură rupestră găsită în grota de la Fuencaliente, reprezentînd oameni stînd în picioare şi în capul oaselor. Nu dă ea, oare, impresia unei scrieri ciudate?

③-④ Wampum-uri ale indienilor nord-americani, înfăţişînd (sus) prietenia dintre un indian şi un alb şi (jos) pipa păcii. Cingători asemenea beţelor noastre, însă făcute din scoici şi mărgele înşirate pe sfoară, wampum-urile puteau exprima doar un număr redus de idei; de aceea ele nu constituiau o scriere propriu-zisă, erau doar un strămoş al scrisului.

⑤ Incizii pe os arătînd numărul animalelor doborîte. Acest obiect mnemonic (de aducere aminte) slujea omului cu multe mii de ani în urmă.

O ISTORIE DE CARE ESTE LEGATĂ ÎNSĂŞI DEZVOLTAREA CIVILIZAŢIEI UMANE

minunata istorie a scrisului

În evoluţia societăţii omeneşti, apariţia scrisului desparte două ere a căror delimitare în timp nu este lipsită de interes. Omul există pe Pămînt de aproape un milion de ani; scrisul ca atare nu a apărut decît acum vreo cinci mii de ani. Ori 5.000 faţă de 1.000.000 sînt ca o coajă de nucă faţă de un zgîrie-nori sau ca o filă de carte faţă de un volum gros. În cartea vieţii lor, oamenii au *scris* doar o pagină, cea mai recentă. Ba poate nici atît, căci litera propriu-zisă n-a împlinit nici 3.000 de ani!

Cînd şi cum a apărut scrisul? Cum s-a dezvoltat el? Şi cum se va dezvolta în viitor? Vom încerca să răspundem.

Prin „scris" noi înţelegem reprezentarea prin semne grafice a sunetelor şi cuvintelor. Pînă la folosirea semnelor grafice, oamenii au întrebuinţat multe şi variate mijloace de a comunica între ei. După gradul lor de evoluţie, ei au folosit diverse semne convenţionale pentru a-şi exprima ideile. Cele mai primitive semne sînt obiectele simbolice, care transpuneau doar noţiuni concrete, iar cele mai evoluate sînt semnele stenografice — de fapt litere foarte simplificate şi grupe de litere.

Scrisul — în sensul larg — a apărut o dată cu dezvoltarea societăţii omeneşti. Pe măsură ce urca noi trepte pe scara evoluţiei sale, în procesul muncii, omul primitiv simţea nevoia din ce în ce mai imperioasă de a-şi trimite comunicările la o distanţă la care vocea nu ajungea. Timp îndelungat el a folosit în acest scop diferite obiecte simbolice, figuri pictate şi semne „mnemonice" (pentru fixarea memoriei). Toate acestea, desigur, nu însemnau încă scriere, ci doar începuturile utilizării semnelor convenţionale pentru exprimarea ideilor.

Cunoaşterea acestor începuturi prezintă însă un mare interes. Iar scurta noastră incursiune în istoria scrisului o vom începe cu relatarea unui fapt care a avut loc cu aproape 2.500 de ani în urmă pe teritoriul ţării noastre sau în imediata lui apropiere.

SCIŢII TRIMIT LUI DARIUS O „TELEGRAMĂ"...

Din „Istoriile" lui Herodot aflăm că, pe locul unde se întinde azi Romînia sau poate prin apropiere, la nordul Mării Negre, sciţii au folosit odinioară una din formele prescriptice de comunicare a ideilor.

Zice Herodot în cartea sa că Darius, regele perşilor, a trecut Dunărea în fruntea armatei sale, căutînd să dea lupta cu sciţii. Dar aceştia se tot retrăgeau în faţa regelui fără să-l înfrunte. Zile şi nopţi treceau şi nu se putea ajunge la măsurarea forţelor, cînd, pe neaşteptate, Darius a primit un ciudat mesaj din partea sciţilor. Mesajul era alcătuit din... un şoarece, o broască, o pasăre şi cinci săgeţi.

Solul care adusese mesajul tăcea ca peştele. S-au adunat atunci înţelepţii care-l însoţeau pe rege şi au încercat să dezlege cimilitura, adică să citească misiva duşmanului.

Întîi a vorbit Darius, care a arătat că localnicii voiau să-i

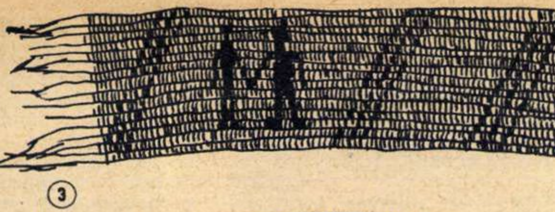

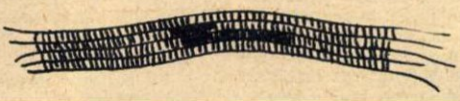

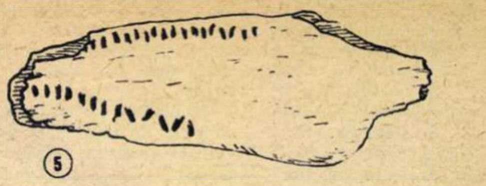

transmită prin mesajul lor că i se supun. Şoarecele, zicea Darius, se hrăneşte cu aceleaşi roade ale pămîntului ca şi omul, deci el înfăţişează ogorul scit; broasca simbolizează apa, apele sciţilor; pasărea aminteşte iuţeala, iar iuţeala este una din virtuţile scite; săgeţile au şi ele un sens neîndoielnic, semnificînd puterea militară. Întruchipările acelea fiind la picioarele sale, Darius socotea că astfel i se aduce la cunoştinţă capitularea adversarilor săi.

Înţeleptul Gobryas s-a ridicat însă, clătinînd din cap, şi a tălmăcit cu totul altfel. După părerea lui, sensul mesajului era următorul: dacă nu vă veţi preface, o, perşilor, în păsări, şi nu veţi zbura la cer, ori în şoareci, şi nu veţi intra în pămînt, ori în broaşte, şi nu veţi sări în bălţi, nu veţi scăpa de săgeţile noastre.

Desfăşurarea evenimentelor a dat dreptate tălmăcirii lui Gobryas, căci Darius, constatînd că nu poate da lupta cu nevăzuţii localnici, s-a văzut nevoit să se retragă.

În povestirea cu iz de legendă a lui Herodot îşi găseşte oglindirea felul în care s-a manifestat şi s-a înfăptuit pe meleagurile noastre nevoia obştească a localnicilor de a-şi fixa gîndirea într-un chip expresiv.

Încercări de felul celei înfăţişate mai sus au existat, bineînţeles, pretutindeni, în diferite epoci, mai apropiate sau mai îndepărtate; ele mai există şi azi la populaţiile analfabete, ba uneori şi la ştiutorii de carte, constituind reminiscenţe ale unor vremuri de mult apuse.

Malaezii din Sumatra, de pildă, obişnuiesc să-şi trimită pachete cu sare, piper sau betel astfel aşezate încît să exprime sentimente de dragoste, ură, gelozie etc. Şi mai aproape de noi, pe continentul european, în zilele noastre, un trandafir galben trimis de un băiat unei fete înseamnă, după unii, gelozie; roşu — iubire; miozotisul (albastru) înseamnă credinţă ori, cum sună chiar numele florii, nu-mă-uita.

Vedem din cele de mai sus că nevoia oamenilor de a-şi comunica gîndurile s-a concretizat la început prin trimiterea de obiecte simbolice. Odinioară mesajele erau destul de imperfecte, nu puteau transmite orice idee, fiindcă obiectele sînt concrete iar ideile abstracte; apoi mesajele nu puteau fi corect înţelese decît de acei care cunoşteau „cheia". De aceea mesajul sciţilor a dat naştere celor două interpretări contradictorii.

Cu timpul anumite simboluri s-au generalizat, caracterul lor convenţional a ajuns să fie cunoscut tuturor, aşa cum azi, de pildă, flamura albă înălţată de un beligerant are o semnificaţie îndeobşte cunoscută.

NODUL DE LA BATISTĂ, UN STRĂVECHI SEMN MNEMONIC?

Nodul de la batistă este poate un vestigiu al nodurilor pe sfoară care slujeau în vechime la consemnarea unor evenimente. Faţă de obiectul simbolic, nodul de la batistă are un avantaj în plus: slujeşte drept semn de aducere aminte tuturor celor ce folosesc batista. El e deci universal, pe cînd obiectul simbolic era restrîns la o anumită comunitate.

În vechime, sfoara cu noduri a avut o răspîndire foarte largă. O găsim în Madagascar şi Siberia, în Angola şi Micronezia. Tot Herodot ne arată că Darius, la trecerea Dunării, a lăsat nişte greci ionieni să păzească podul de peste fluviu, care se pare că a fost construit lîngă Isaccea de astăzi. Regele a lăsat grecilor o curea cu şaizeci de noduri şi ei trebuiau să desfacă în fiecare zi cîte un nod. Dacă Darius nu s-ar fi întors pînă în ziua a şaizecea, ionienii puteau pleca acasă.

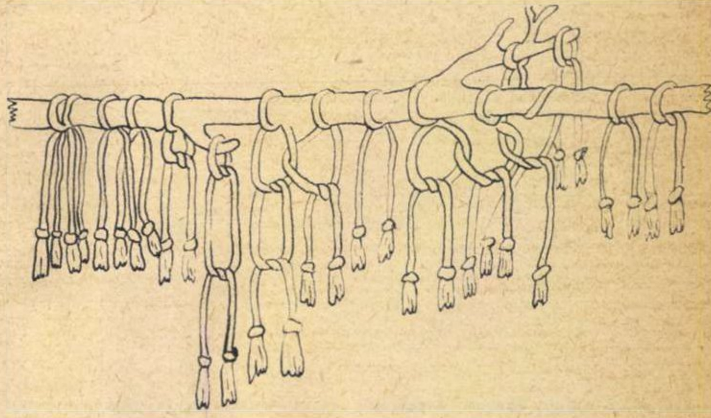

Quipu, cordeluţa cu noduri a incaşilor. Fiecare culoare, lungimea fiecărui fir, compunerea şi poziţia fiecărui nod aveau anumite semnificaţii. Dar pentru descifrarea acestei „scrieri cu noduri" era adeseori nevoie de ajutorul unui specialist...

Sistemul nodurilor a fost mult perfecţionat de incaşi. De o cracă sau de un semicerc de lemn ei atîrnau fire de lînă colorată diferit şi înnodate în fel de fel de chipuri. Un astfel de obiect se numea *quipu*, „cordeluţă cu noduri". Fiecare culoare, lungimea fiecărui fir, compunerea şi poziţia fiecărui nod aveau anumite semnificaţii. Cu timpul procedeul devenise atît de complicat încît la alcătuirea sau descifrarea unui *quipu* era nevoie de prezenţa unui specialist. Cercetătorii din zilele noastre n-au căzut încă de acord în privinţa descifrării cordeluţelor cu noduri incaşe. Astăzi ele mai sînt folosite de peruvieni doar la ţinerea socotelilor, aidoma răbojului de pe meleagurile noastre.

La indienii nord-americani s-a dezvoltat *wampum*-ul ca instrument mnemotehnic. Wampumurile sînt nişte cingători asemenea betelor noastre, făcute însă din scoici ori mărgele înşirate pe sfoară. Mai multe sfori, cu mărgele pe ele, se legau unele de altele, alcătuind astfel cingătoarea. Scoicile ori mărgelele, colorate diferit, formau figuri asemănătoare broderiilor noastre ţărăneşti şi înfăţişau diferite idei. Wampum-urile albastre le purtau războinicii, albastrul fiind la indienii nord-americani culoarea

Şerban ANDRONESCU

(Continuare în pag. 16)

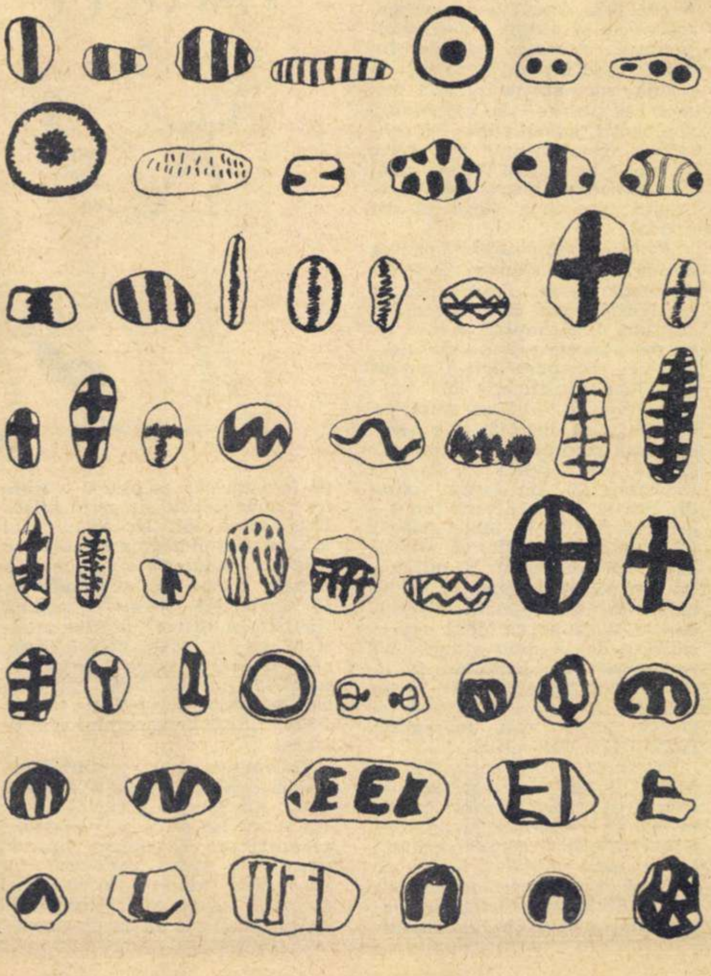

Cîteva pietre colorate descoperite în grota de la Mas d'Azil (după Diringer). Savantul francez Piette afirmă că aici, cu 25 de milenii în urmă, oamenii învăţau să scrie şi să citească...

războiului. Wampum-ul cu două securi încrucişate era o chemare adresată triburilor aliate de a merge împreună la luptă. Sînt wampum-uri care conţin 6-7.000 de mărgele şi pînă la 49 de şiruri. Oricît de variate erau, ele nu puteau însă exprima decît un număr restrîns de idei şi deci nu pot fi socotite ca scriere propriu-zisă.

Tot în categoria semnelor mnemonice intră răbojul, un instrument aproape universal de fixare a memoriei. La noi răbojul era alcătuit din două lemnişoare, cotorul şi ţăncuşa, care intră unul în altul. Cînd lemnişoarele sînt îmbinate se fac pe ele diferite crestături care înfăţişează numărul obiectelor sau animalelor împrumutate. Una din părţi ia apoi cotorul, cealaltă ţăncuşa, fiecare fragment păstrînd jumătate din semnele crestate. La facerea socotelilor cele două fragmente se împreună din nou şi fiecare ştie ce are de dat şi de luat. Cum crestăturile nu reprezintă decît cifre, răbojul nu poate fi nici el asimilat cu scrierea.

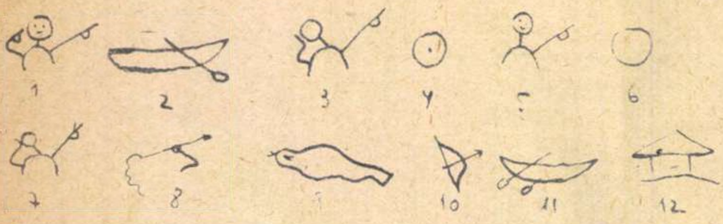

Sînt oare simple desene? Încercaţi să descifraţi semnificaţia mesajului pictografic.

O ŞCOALĂ ELEMENTARĂ DE ACUM 25.000 DE ANI...

O vîlvă deosebită a stîrnit la timpul ei descoperirea făcută de savantul francez Edouard Piette în grota din epoca magdaleniană de la Mas d'Azil, pe rîul Arize (Franţa). Piette a identificat acolo vreo 200 de pietricele pictate în roşu cu peroxid de fier. Unele semne seamănă cu literele latine, altele, după părerea savantului, cu silabarul cipriot. Un semn el l-a interpretat ca fiind simbol al zeului Soare, iar altele ca semnificînd şerpi, ochi, copaci, harpoane etc. ori cifre pînă la milioane.

Piette a mers pînă acolo încît a susţinut că grota de la Mas d'Azil a fost o şcoală înaltă, unde oamenii de acum 25.000 de ani învăţau să citească, să scrie şi să socotească. Tot acolo, afirma el, se preda cultul soarelui. Fenicienii ar fi urcat cu corăbiile rîul Arize şi ar fi împrumutat de la azilieni semnele grafice care le-au slujit mai tîrziu la formarea alfabetului. Ar însemna, aşadar, că oamenii acelor timpuri ar fi fost posesorii unui sistem de scriere, lucru de-a dreptul extraordinar, fiindcă cea mai veche civilizaţie cunoscută nouă azi nu e mai veche de 6-7.000 de ani.

Se poate că Piette a mers prea departe cu imaginaţia. Totuşi teoria lui nu a fost total infirmată. Teza mai răspîndită socoteşte însă semnele azilienilor drept stilizări şi figuri schematice, deci tot semne mnemotehnice.

În acelaşi cadru intră şi semnele puse de meşteşugari pe vasele de porţelan, pe fildeşuri şi oale; de asemenea, semnele de proprietate pe scule, pe oi şi cai, precum şi totemul şi uneori tatuajul. Totemul constituia personificarea unui animal sau a unei forţe a naturii care apăra grupul social respectiv şi se grava pe arme, iar tatuajul indica, în unele cazuri, apartenenţa celor tatuaţi la o anumită colectivitate.

După cum se vede, nici una din aceste modalităţi de fixare a memoriei nu poate fi considerată scriere propriu-zisă, nici una nu redă o înşiruire închegată de idei.

O POVESTIRE DESENATĂ

Numită şi scriere figurativă, pictografia înfăţişează în mod rudimentar o înşiruire de evenimente prin desen. Scrierea figurativă nu se citeşte, ci se interpretează, deoarece figurile din care e alcătuită nu pot reda, de regulă, idei abstracte, nici formele flexionare ale cuvintelor, conjuncţii, adverbe etc. Ea constituie însă primul pas către sistemele de scriere propriu-zisă, ideografice, silabice şi alfabetice, despre care vom vorbi în alt articol.

Aveţi în faţă pe această pagină cîteva imagini. Oare să fie vorba de simple desene? Dacă le privim cu atenţie vedem că înfăţişează o înşiruire de întîmplări pe care, cu un oarecare efort, le putem interpreta şi transpune într-o povestire. Iată semnificaţia lor:

(1) Eu (autorul se arată pe sine cu mîna dreaptă) plec (semnificaţia gestului făcut cu stînga) (2) cu barca (vîsla în direcţia indicată). (3) Am dormit (mîna dreaptă la cap) o noapte (un deget ridicat de la mîna stîngă) (4) (pe) o insulă (forma ei) locuită (cu un punct la mijloc). (5) Am plecat (6) (spre) o insulă nelocuită (fără punct). (7) Am dormit două nopţi (două degete ridicate de la mîna stîngă). (8) Am vînat (cu) harponul (9) o focă (10) (şi cu) arcul. (11) M-am înapoiat în barcă împreună cu cineva (două vîsle îndreptate înapoi) (12) (la) colibă.

Oricît de simplă ar părea la prima vedere, pictografia n-a apărut deodată ca atare. Omul, în copilăria civilizaţiei noastre, a început prin a mîzgăli pe stînci ori pe oase anumite figuri de animale. Cu trecerea mileniilor, el şi-a dat seama că figurile puteau sluji şi nevoii lui de comunicare. Astfel, dacă unele incizii pe pietre şi oase sînt cu totul accidentale, altele constituie manifestări artistice ori chiar încercări de comunicare. Aceste incizii şi desene, numite în genere petroglife, au fost găsite în număr mare aproape în toate părţile lumii.

E de mirare cît de mult seamănă petroglifele între ele, oricare le-ar fi provenienţa. Mai mult, petroglifele actuale ale băştinaşilor din pustiul Kalahari (Africa de sud) sînt foarte asemănătoare cu petroglifele vest-europenilor din epoca magdaleniană, adică de acum 25.000 de ani!

De asemenea sînt cunoscute inciziile de pe monumentele megalitice (menhire, dolmene şi cromlehuri), care în neolitic s-au bucurat de o largă răspîndire şi a căror construcţie a încetat deodată fără motiv aparent.

CUM AU FOLOSIT PICTOGRAFIA INDIENII DIN AMERICA

E interesant de văzut cum au folosit pictografia indienii nord-americani. Astfel, generalul Manyadier este înfăţişat sub forma unui om îmbrăcat europeneşte de la gura căruia pleacă o linie spre două capete de cerbi aflate lîngă ceafa lui. Ne aflăm aici în faţa unei pictograme redactate printr-un concept simbolic, de natura rebusului. Într-adevăr, în englezeşte *many* înseamnă „mulţi", „mulţime", iar *dier* se citeşte ca şi substantivul *deer*, care înseamnă „cerb". Prin desenul lor indienii înfăţişau, aşadar, pe albul Cerbi-Mulţi (many deers), adică pe generalul Manyadier.

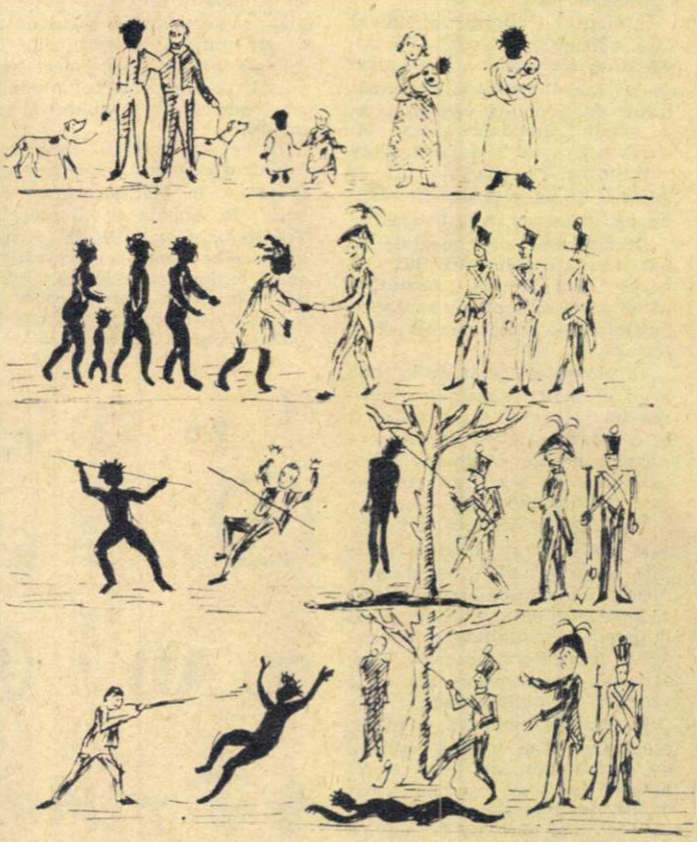

Proclamaţia guvernatorului Tasmaniei.

Reproducem aci o pictură figurativă alcătuită de data aceasta de un alb pentru indigeni. Prin ea, acum un secol şi jumătate, guvernatorul Tasmaniei (insulă situată la sudul continentului australian) anunţa locuitorilor voinţa şi legea lui. În linia întîi vedem pe albi la un loc cu negrii: înfrăţirea. În linia a doua şeful indigenilor dă mîna cu şeful albilor: ideea înfrăţirii îi animă pe amîndoi. În linia a treia un indigen ucide cu suliţa un alb, iar soldatul spînzură pe indigen. Guvernatorul, care asistă, pare că zice: dacă un indigen omoară un alb, indigenul va fi spînzurat. În linia a patra ucigaşul e un alb, iar guvernatorul pare că spune: dacă un alb ucide un indigen, albul va fi spînzurat.

Nu e cazul să mai subliniem aici cîtă ipocrizie se ascunde în această proclamaţie care afirma „înfrăţirea" şi „egalitatea în faţa legii" a băştinaşilor împilaţi şi a colonialiştilor cotropitori. Am reprodus aici această proclamaţie doar pentru a evidenţia cît de răspîndit şi în acelaşi timp cît de simplu şi de accesibil era acest mod de comunicare între oameni.

Pictografia îşi are şi azi aplicaţiile ei: unele popoare din Africa şi Asia o folosesc încă.

Pictografia se foloseşte şi în ţările în care nu mai există populaţie neştiutoare de carte. Un exemplu mărunt: pe unele garduri sînt desenate găleţi, tîrnăcoape, lopeţi. În caz de incendiu echipa de salvare poate afla dintr-o privire în ce curte găseşte sculele necesare pentru a lupta împotriva focului.

Vedem astfel că prin pictograme se pot transmite în mod convenabil informaţii sumare, noţiuni concrete.

Ideea abstractă va apare abia în scrierea ideografică, adică în stadiul de scriere următor pictografiei, de care ne vom ocupa în alt articol. Vom răsfoi noi file din istoria pasionantă a scrisului, de care este nedezlipit legată însăşi istoria civilizaţiei umane.

Şerban ANDRONESCU

SUPRAVIEŢUIEŞTE CEL MAI TARE

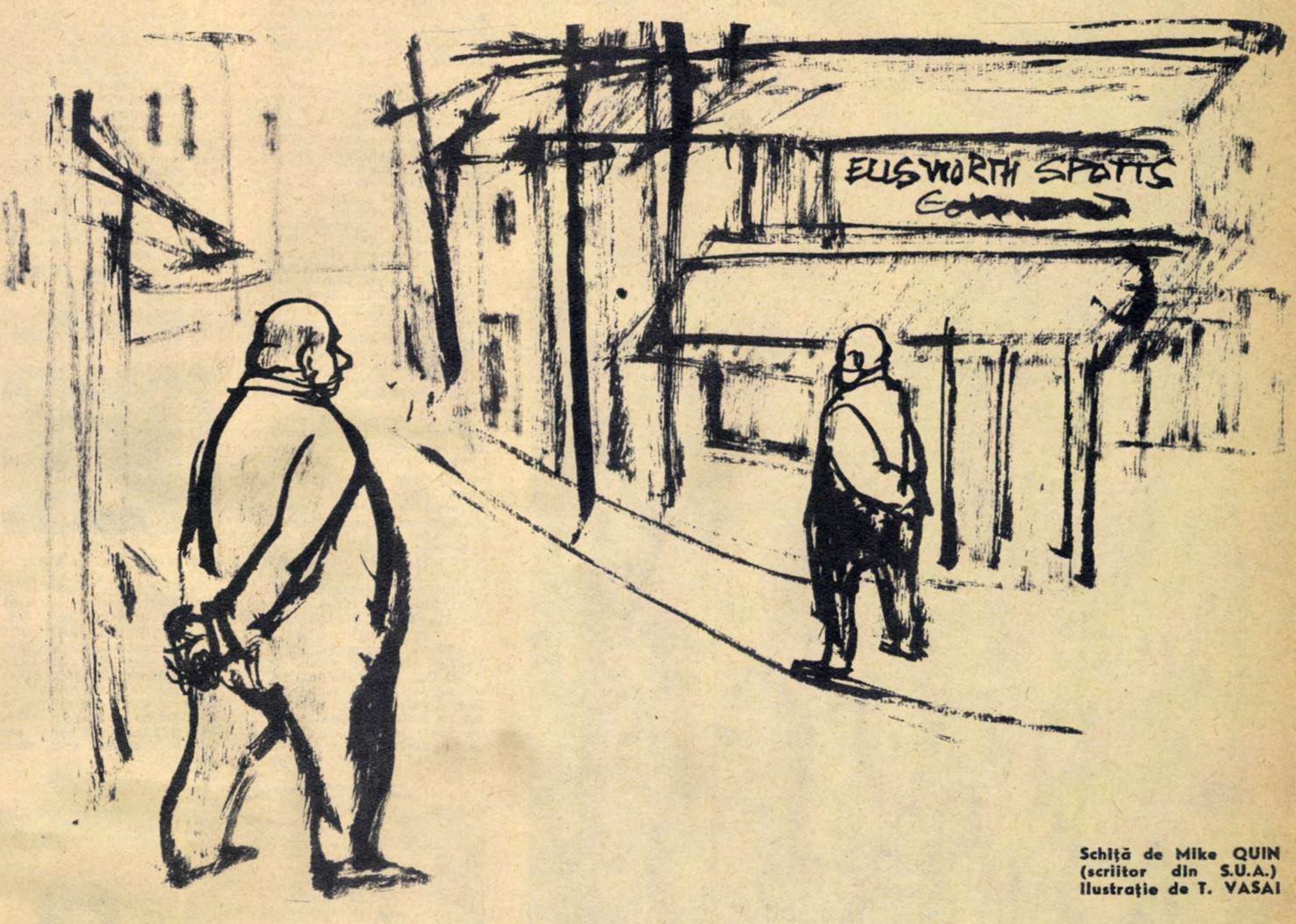

Schiţă de Mike QUIN
(scriitor din S.U.A.)
Ilustraţie de T. VASAI

Jonathan Bones nu făcea afaceri ca să se distreze. Dacă l-aţi fi întrebat, aşa v-ar fi răspuns. Ţelul lui era să facă bani. Şi pentru a face bani ţi se cere să fii ceva mai deştept decît semenul tău. De exemplu, cetăţeanul de peste drum. Niciodată nu va ajunge „cineva“ în lumea afacerilor. E prea visător. O ţintă uşor de doborît pentru oricine.

Bones nu avea ce face cu visătorii. Concediase mulţi din aceştia; sînt oameni care n-o să-şi găsească niciodată un loc sub soare.

Pete negre pe asfalt îi arătau că începuse să plouă. Luă manivela de fier de sub tejghea şi lăsă rulourile. Cuvintele „Jonathan Bones, comerciant“ se desfăşurară peste trotuar. Îi atrase privirea o bucată de hîrtie. O ridică, merse spre bordura trotuarului şi o aruncă în rigolă.

Peste drum ieşise şi concurentul său, care de asemeni lăsă rulourile. Cuvintele „Ellsworth Spotts, comerciant“ se lăsară încet în jos, ca o ţeavă de tun care se îndreaptă spre ţintă.

„Să-l ia dracu'!“ Lupta grea, surdă, mocnită începuse acum doi ani. Nu era loc pentru două prăvălii. Cartierul nu putea susţine decît una. Viclenia cărui negustor va fi mai tare? Cine va reuşi să provoace falimentul celuilalt?

Jonathan Bones fusese primul care îşi redusese personalul la trei funcţionari şi, pentru a compensa diferenţa, mărise numărul orelor de lucru. Aceasta îi dăduse posibilitatea să organizeze în fiecare săptămînă vînzări speciale.

Ellsworth Spotts se grăbise să imite sistemul vînzărilor speciale, ba chiar îl întrecuse pe Bones, publicînd anunţuri în ziarul de cartier. A fost un răspuns curajos, de provocare, însă scump. Cheltuielile mărite deveneau o povară în lupta dintre concurenţi. După trei luni trebui şi el să-şi reducă personalul la trei funcţionari. Pentru Ellsworth Spotts, gras, vesel şi gata să se împrietenească cu subalternii săi, a fost o lovitură grea. Dreptatea era de partea lui Bones: nu avea stofă de om de afaceri, era prea emotiv. I-au trebuit trei zile ca să-şi adune curajul în vederea concedierilor şi după aceea a băut pînă s-a îmbătat.

Lui Bones nu i-a trebuit prea mult timp ca să afle toate acestea şi să-şi dea seama că îl avea la mînă pe concurentul său. Venise timpul pentru o nouă lovitură.

Tinerii şi tinerele care locuiesc la părinţi o scot la capăt cu bani mai puţini. Dornici să înceapă o carieră, ei se bucură atunci cînd au ocazia să înveţe o meserie. În urma unui anunţ în ziar, veniră vreo douăzeci de tineri cu zîmbetul pe buze, rugîndu-se să li se dea prilejul să muncească.

Curînd dispărură cei trei funcţionari în vîrstă, locurile fiindu-le luate de tinerei cu salarii foarte mici.

Doi dintre funcţionarii concediaţi, deşi trişti, plecară în linişte. Însă al treilea se opri în faţa uşii de la intrare şi îl făcu pe Bones cu ou şi cu oţet.

„Aceasta arată — observă Bones mai tîrziu — cît de uşor te poţi înşela asupra caracterului unui om şi ce atent trebuie să fii. Omul acesta a stat la mine mai bine de un an şi jumătate şi în tot acest timp nici măcar n-am bănuit ce fel de om este“.

Tinerii se obişnuiră repede cu munca. Erau foarte inteligenţi. Bones le arătă care era marfa bună şi care erau articolele fără valoare, cu care se păcălise. Nu trebuiau să se ocupe de marfa bună. Acesteia îi va veni vremea să fie vîndută. De articolele fără valoare trebuiau să scape. Trebuiau să primească clienţii cu un zîmbet, să le cîştige încrederea cu personalitatea lor plăcută, pe urmă să-i conducă spre marfa proastă. Să le spună că este de calitate excepţională şi să încerce să le ia banii. Aceasta era esenţa învăţăturii lui Bones.

Curînd Ellsworth Spotts începu să simtă loviturile. De cîte ori se uita vizavi, prăvălia concurentului său era împodobită cu anunţuri de vînzări. Se văzu şi el forţat să-i concedieze unul după altul pe funcţionarii în vîrstă, pe care-i înlocui cu fete tinere. Se obişnui pînă într-atît cu concedierile încît acum nici nu-i mai păsa. Trebui să întîrzie închiderea magazinului pînă la 9 seara, iar sîmbătă să ţină deschis pînă la miezul nopţii.

Timp de doi ani continuă bătălia, pînă cînd amîndoi ajunseră pe marginea prăpastiei falimentului.

Ellsworth slăbi şi, o dată cu aceasta, îi pieri şi veselia. Pe faţa lui apărură oboseala şi spaima, împletite cu un aer de josnicie.

Cînd termină de lăsat rulourile, se întoarse şi privi spre locul unde mai stătea încă Jonathan Bones. Cerul se înnorase, strada era întunecată şi începuse să plouă de-a binelea.

Stăteau locului, fiecare în dreptul prăvăliei lui, privind cu o ură reciprocă peste strada tristă — amîndoi condamnaţi şi blestemaţi. Pentru că nici nu bănuiau că locul viran din colţ fusese cumpărat chiar în acea dimineaţă de „Jones and Hardbottom“, cea mai mare societate de magazine cu preţ redus din ţară.

Traducere de E. IAROVICI

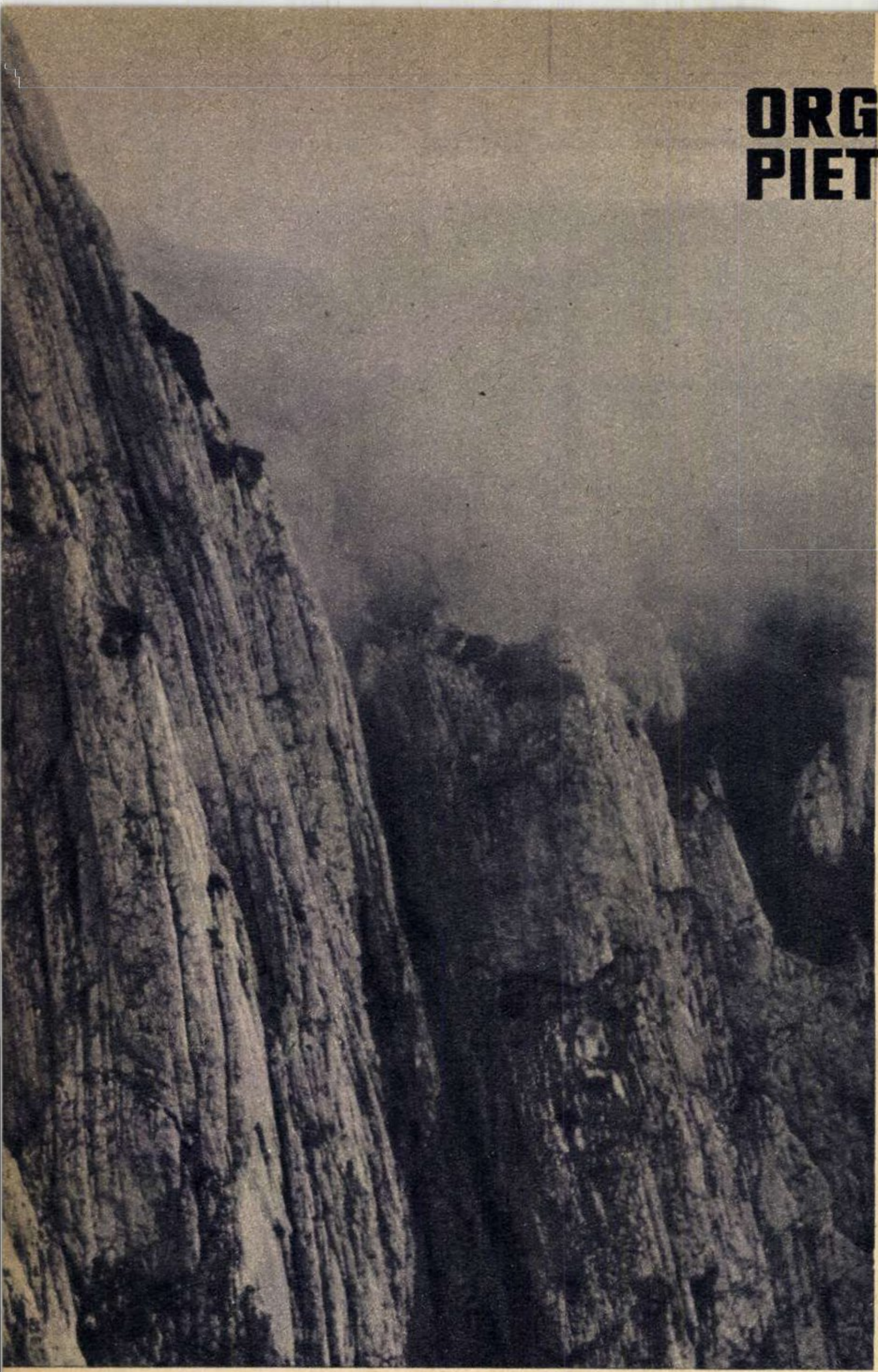

ORGA PIETREI CRAIULUI

Publicăm materialul de mai jos la cererea cititoarei noastre Mihaela Dumitrescu *din Buzău, str. Independenței nr. 119.*

Sub numele de „Orga Pietrei Craiului“ este cunoscut un perete aproape vertical care străjuiește una din văile de pe versantul nordic al Turnului (1.923 m), vîrful din capătul de nord al Pietrei Craiului. Peretele, orientat spre vest, aparține unei creste care separă valea Șindrilăriei de afluentul ei de pe stînga, valea Padina.

În partea sa superioară, pe o lungime de circa 200 de metri, întreg acest perete este brăzdat de șanțuri paralele, puțin adînci și aproape verticale. Ele dau impresia că peretele este alcătuit prin alăturarea a numeroase tuburi. Culoarea gri deschis către alb a calcarului întărește asemănarea cu o uriașă orgă.

Cei ce vor să vadă acest interesant fenomen natural pot parcurge poteca de pe „Brîna Caprelor“, pe versantul opus al Padinei Închise. Pentru aceasta, din Zărnești se urmează poteca marcată cu bandă albastră care urcă de-a coasta pe sub Piatra Mică și Turn pînă la refugiul Diana, traversînd pe rînd valea Crăpăturii, Padina Hotarelor, Padina Chicera, Padina Calului și Padina Șindrilăriei.

De la refugiul Diana (1.430 m) se urmează brîul Padinei Închise, numit și Brîna Caprelor, care domină cu aproape 200 de metri fundul văii. Poteca, marcată tot cu bandă albastră, deși nu prezintă dificultăți, nu este indicată pentru cei ce suferă de vertigii. De pe ea „Marea Orgă“ se vede foarte bine, la aceeași înălțime, de partea cealaltă a văii Padina Închisă. După ce trece pe lîngă izvorul de la Găvan, numit și „Izvorul fără de moarte“, poteca de pe Brîna Caprelor ajunge, după un urcuș mai abrupt, în curmătura izvorului de pe creasta nordică a Pietrei Craiului, coborînd apoi pe versantul estic la cabana Curmătura (1.470 m).

Durata drumului de la Zărnești la refugiul Diana, circa 3 1/2 ore; de la refugiul Diana la cabana Curmătura, circa 3 ore.

Gh. EPURAN

DEȘTEPTĂTORUL CU AER...

Aparatul de uscat părul și-a găsit, pare-se, o nouă folosire. Și anume ca... deșteptător pentru surzi. Originala invenție aparține unui grup de eleve de la un liceu din Walkden (Anglia). Fixat deasupra capului celui ce urmează a fi trezit și pus în legătură cu un ceas de masă, aparatul începe să emită aer cald în momentul declanșării soneriei.

de vorbă cu medicul

NEGII

Neplăcuți acești musafiri care se instalează pe pielea omului, îndeosebi pe mîini, acoperindu-le uneori întreaga suprafață; cu atît mai neplăcuți sînt cînd se instalează pe față.

Ce sînt în fond acești negi? Sînt niște mici formațiuni tumorale datorite unui virus. Avînd deci un caracter infecțios, negii sînt contagioși, putîndu-se transmite de la o persoană la alta. Ei se prezintă ca niște ridicături ale pielii, de diverse mărimi, putînd atinge dimensiunea unui bob de fasole. Unul din negi poate fi de dimensiuni mai mari și este înconjurat de alții mai mici.

Negii se dezvoltă capricios, înmulțindu-se considerabil, însă nu sînt periculoși. Totuși la prima lor apariție este bine să facem tratamentul corespunzător, care constă în autohemoterapie, iar local în atingeri de două ori pe zi cu următoarea soluție: acid acetic glacial, acid lactic cîte 5 g, sulf precipitat 10 g, glicerină 20 g.

Există și negi numiți ai vervei seboreice, care apar la persoane vîrstnice. Aceștia se tratează de către specialiști prin criocauterizare sau galvanocauterizare superficială.

Dacă negii a căror culoare este la fel cu aceea a pielii nu sînt periculoși și nu capătă niciodată un caracter de malignizare, cu totul altfel stau lucrurile cînd e vorba de negii pigmentari, cunoscuți sub numele de „alunițe“. Ei se prezintă fie sub formă plată, fie sub formă proeminentă, avînd o culoare brună închisă sau roșie. Aceștia nu au caracterul infecțios al negilor obișnuiți de care am vorbit mai sus, ei făcîndu-și apariția îndată după naștere. Dezvoltarea lor se face încet, putînd dura ani pînă ating dimensiunea unui bob de mazăre, rămînînd de cele mai multe ori solitari, fără tendința de a se înmulți. Acești negi, dacă sînt situați în locuri care nu sînt expuse la traumatisme sau iritații, pot rămîne neschimbați toată viața, unele persoane considerîndu-i ca un semn distinctiv de frumusețe. Însă localizarea acestor negi în locuri unde intervin iritații permanente face ca ei să intre într-o fază de creștere rapidă, să devină dureroși și să supureze. Este faza care indică tendința lor de malignizare. În acest caz se intervine cu un tratament care „liniștește“ negul. Cei mai periculoși sînt negii de culoare brună. De aceea persoanele care au asemenea negi pigmentari trebuie să evite iritarea și mai ales nu trebuie să încerce îndepărtarea lor prin procedee personale.

La primele forme de modificare a negului pigmentat, la apariția unei înroșiri, creșteri în volum, dureri, trebuie să ne prezentăm de îndată medicului, care va hotărî tratamentul cel mai indicat.

Dr. Silviu GHEREA

umor

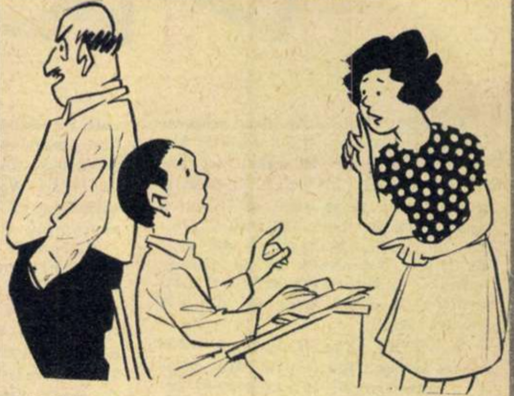

NERVOSUL

— Mămico, cînd se formează tunetele și fulgerele?
— Cînd...îl contrazici pe tata!

Rik AUERBACH

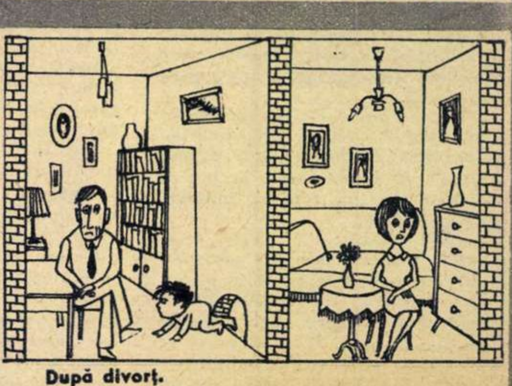

După divorț.

„Ludas Matyi“

STRUGURI, must, VIN...

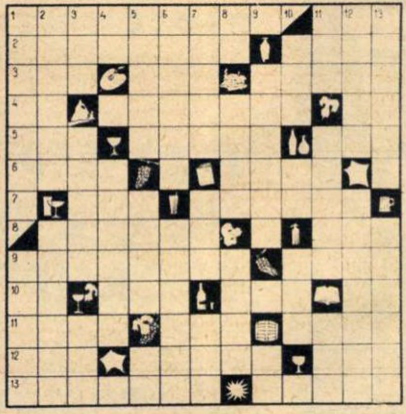

ORIZONTAL: 1) Podgorie dobrogeană, renumită prin vinurile sale — „Cînd strugurii se...“, balet de Mihail Jora. 2) Poet antic grec ale cărui cîntece aveau ca temă dragostea și vinul — Dincolo de... Dealul Mare! 3) Străvechi popor pe meleagurile noastre — Măsura în trecut... uneori și vinul — Localitate viticolă în preajma Aradului. 4) În damigene! — Bine dispuși — Capăt de vrană! 5) Operetă de Planquette — Casa în care locuiești — Răsadniță. 6) A pictat tablourile „După culesul viei“ și „Struguri și mere“ — Munți sud-americani. 7) Chel, dar... fără cap! — Parfumul vinurilor superioare. 8) Alt centru viticol în nordul Dobrogei — Sticla pentru vin... la Cotnari și la Bucium. 9) Vin în viitor — „... vinurilor“, volum de reportaje de Constantin Prisnea. 10) Din Tîrnave!—Cadou—Metalul medaliilor cu care au fost distinse numeroase vinuri romînești la concursurile internaționale — Doine! 11) Prăpastie — O parte din must! — Susține vița. 12) Ornament arhitectural — Gradele vinului — Prefix în zootehnie. 13) Centru de vinificație în vestul țării — Tratat de astă dată cu struguri, must, vin...!

VERTICAL: 1) Centru din podgoriile Aradului — Se bea cu sifon. 2) Fără rețineri — A presa boabele de struguri, de exemplu. 3) Roșu, după fiert — Bun... cu vin — Zeu al pădurilor în mitologia antică. 4) Florin Cotnăreanu — Poet chilian, autorul volumului „Strugurii și vîntul“. 5) Parfumul vinurilor bune — Jumătate de... mămăligă! — Început de toamnă! 6) Centru de vinificație în Moldova — Pus capăt. 7) Viță de vie — Loc cu băuturi — Strigăt de entuziasm. 8) De la un cules la altul — Mină de cărbuni în valea Trotușului — Regiunea în care se află vestitele podgorii Bucium, Huși, Cotnari ș.a. 9) Prozator romîn, autorul volumului „Clopote și struguri“ din ciclul „Desculț“ — Cel mai mic zar la table. 10) Fabrici... de struguri, must, vin... — Scoase din zahăr! — În refrene. 11) La cel cu bere... găsiți și vin — „Un strugure în soare“ de L. Hansberry — La intervale mari. 12) Merge ca aperitiv — Rîurile ce au dat numele lor unor vestite podgorii din centrul Transilvaniei. 13) Gîlceavă — Cunoscut centru viticol în Moldova.

Dezlegarea jocului „POFTIȚI LA... MASĂ“, apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) M — Negativ — Bloc. 2) Os — Cină — Stradă. 3) Șah — Stup — Ae — Al. 4) Crunte — LCR — Cid. 5) Aloe — Căutare. 6) Giur — Măsline — B. 7) E — Bolintineanu. 8) AM — Cantină — Tac. 9) Năpîrcică — Masă. 10) Tro — Materii — It. 11) A — Seară — Aman — E. 12) Atu — Etc — Arad. 13) Prînz — Eminescu.

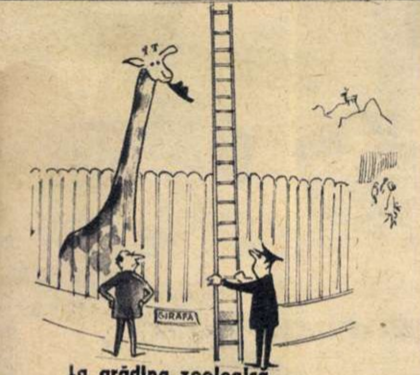

La grădina zoologică.

„Paris Match“

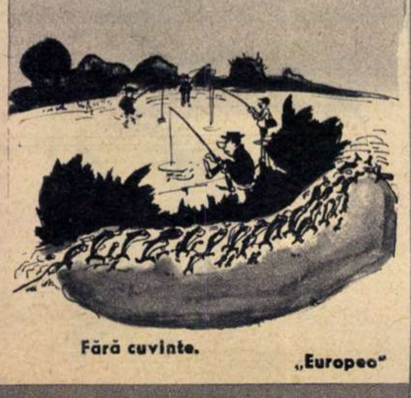

Fără cuvinte.

„Europeo“

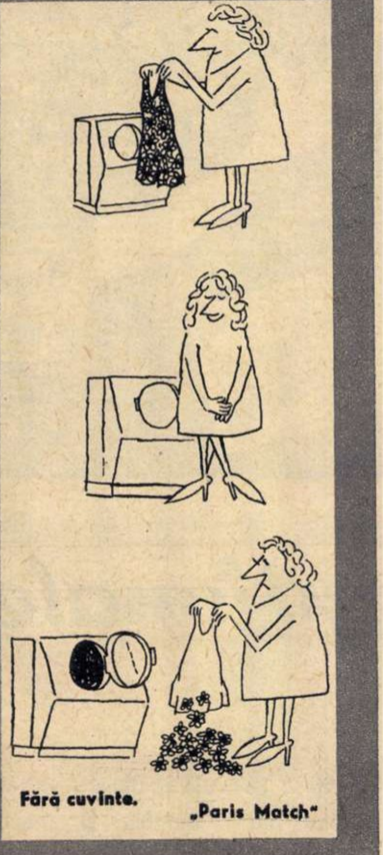

Fără cuvinte.

„Paris Match“

teatru

DOUĂ TURNEE

Ajunge pînă la mine ecoul aplauzelor din sala mică a teatrului de la Kremlin. O cunosc atît de bine în contrastul izbitor cu tot ce o înconjoară — îi revăd liniile moderne, lambriurile de culoarea cafelei cu lapte armonizîndu-se de minune cu verdele aprins al catifelei fotoliilor și a cortinei. În sala asta prietenoasă și caldă — deși încap în ea peste o mie de spectatori —am văzut pentru prima oară celebra *Tragedie optimistă* a lui Vsevolod Vișnevski în montarea de antologie a celui ce este azi oaspetele nostru, a lui Gheorghi Tovstonogov. Aici am văzut un nou și uimitor *Revizor* trecut prin optica mereu neastîmpăratului creator de șarje scenice, Nikolai Akimov. Și cîte altele...

Ajunge pînă la mine ecoul aplauzelor... Și inima-mi bate mai cu putere, pentru că acum, acolo, aplauzele salută o parte din inima fierbinte a scenei romînești, purtată în teatrul de lîngă Turnul Spaski de către echipa Teatrului de Comedie.

Sînt doar cîțiva ani de cînd, într-o sală din piața Teatrului Mare, alte aplauze, la fel de entuziaste, salutau echipa Teatrului Național „I.L. Caragiale“. *Scrisoarea... Revizorul... Bădăranii...* Erau spectacolele celui mai vechi ansamblu teatral romînesc, ansamblu ce venea cu prestigiul primei scene a țării. Văd și acum afișele. Fiecare nume era însoțit de un titlu. Ca mareșalii unor vestite bătălii, cu pieptul plin de decorații: artist al poporului... emerit... laureat... Ansamblul maeștrilor scenei romînești.

Era atunci acolo unul printre toți, cel mai tînăr: Radu Beligan (după mărturisirea presei moscovite, unul din cei cinci mari interpreți ai lui Hlestakov pe scena rusă). Acum, după doar cîțiva ani, Beligan revine la Moscova în fruntea celui mai tînăr teatru al capitalei Romîniei. Atunci, cele cinci spectacole erau, toate, puse în scenă de artistul poporului Sică Alexandrescu. Acum, *Pix*, *Svejk*, *Umbra* poartă semnătura a trei regizori care cu cinci ani în urmă făceau abia primii pași: Esrig, Giurchescu, Penciulescu. Ca și mulți dintre colegii lor actori, cu care-și împart succesul.

Desprinsă din trupul viu al marii tradiții, ramura a rodit, înnoitoare. În aplauzele de azi răsună ceva din aplauzele de ieri. Cu ceva în plus, pentru îndrăzneala cu care Teatrul de Comedie duce mai departe, pe căi noi, arta scenică romînească. Pentru căutările sale, pentru tinerețea sa artistică. În succesul de la Moscova și Leningrad al Teatrului de Comedie e mai mult decît succesul unei trupe de teatru. E însuși succesul mișcării teatrale romînești contemporane, e rezultatul drumului străbătut de-a lungul a douăzeci de ani, e semnul tinereții fără bătrînețe a teatrului întemeiat cîndva de veșnic tînărul Millo.

Îmi pare bine — și e în același timp păcat — că dintre spectatorii leningrădeni, unul lipsește. E bine, pentru că Gheorghi Tovstonogov se află la București și publicul nostru are astfel prilejul să-l cunoască pe el și teatrul său, unul din cele mai interesante teatre ale Uniunii Sovietice. E păcat, pentru că grozav m-ar fi bucurat o întîlnire între Teatrul de Comedie și acest mare regizor, a cărui stimă pentru teatrul romînesc mi-e cunoscută.

Tovstonogov e acum la noi. După *Mossoviet*, *MHAT*, *Malîi*, *Vahtangov*, *Pușkin*, *Maiakovski*, trupa sa de la *Gorki* face cunoscută publicului nostru o altă față a teatrului sovietic. Spectacolele *Barbarii* sau *Oceanul* demonstrează în bună măsură (spun *în bună măsură*, pentru că repertoriul lui Tovstonogov are o varietate uimitoare) concepția despre teatru a unuia din cei mai profunzi, mai îndrăzneți și mai originali regizori ai timpului. Întîlnirile cu publicul nostru, cu oamenii noștri de teatru sînt, deci, ca întotdeauna, fertile.

Expresie a două tradiții teatrale diferite, cele două turnee se întîlnesc pe un drum comun, al rezonanței contemporane comuniste, al îndrăznelii novatoare. Ele se împletesc într-o veche și mereu reînnoită prietenie creatoare.

Traian ȘELMARU

disc

● Două din cele mai cunoscute concerte instrumentale ale școlii romantice germane, „Concertul pentru vioară și orchestră în mi minor, op. 63“ de Felix Mendelssohn-Bartholdy și „Concertul pentru violoncel și orchestră în mi minor, op. 129“ de Robert Schumann, pot fi ascultate în bune condiții acustice pe discul înregistrat la studiourile „Electrecord“ de orchestra simfonică a Filarmonicii de stat „George Enescu“, avînd la pupitru pe maestrul George Georgescu (Ion Voicu, solist), și de Orchestra simfonică a Cinematografiei dirijată de Mircea Cristescu (Vladimir Orlov la violoncel). Soliștii celor două capodopere romantice evidențiază și în această înregistrare calitățile școlii interpretative romînești. Iar neobositul, mereu tînărul George Georgescu, conduce formația noastră simfonică fruntașă cu renumitul său simț al măsurii (ECE-0113).

● Baritonul Nicolae Herlea susține un întreg recital de canțonete napolitane, contrazicînd cu brio părerea că numai tenorii pot explora domeniul cîntecului popular napolitan. Vocea sa strălucitoare, puternică, cu timbru catifelat, transmite unor cunoscute canțonete ca „O sole mio“, „Torna a Surriento“ sau „Addio“ de Tosti un fior emoțional deosebit. În afara celor de mai sus, Nicolae Herlea interpretează încă alte nouă piese, mai puțin cunoscute, din care reținem: „Non ti scordar di me“ de E. de Curtis, „Nun me sceta“ de Tagliaferi, „Santa Lucia luntana“ de Mario și „Ti voglio tanto bene“ de de Curtis. Acompaniază Orchestra simfonică a Radioteleviziunii, dirijată de Iosif Conta (ECE-0119).

Vlad MUȘATESCU

CIOCOLATA cu lapte
BUCUREȘTI
Bomboane
SUPERIOARE

Sănătate,
bună
dispoziție,

... dînd
copiilor
dulciuri

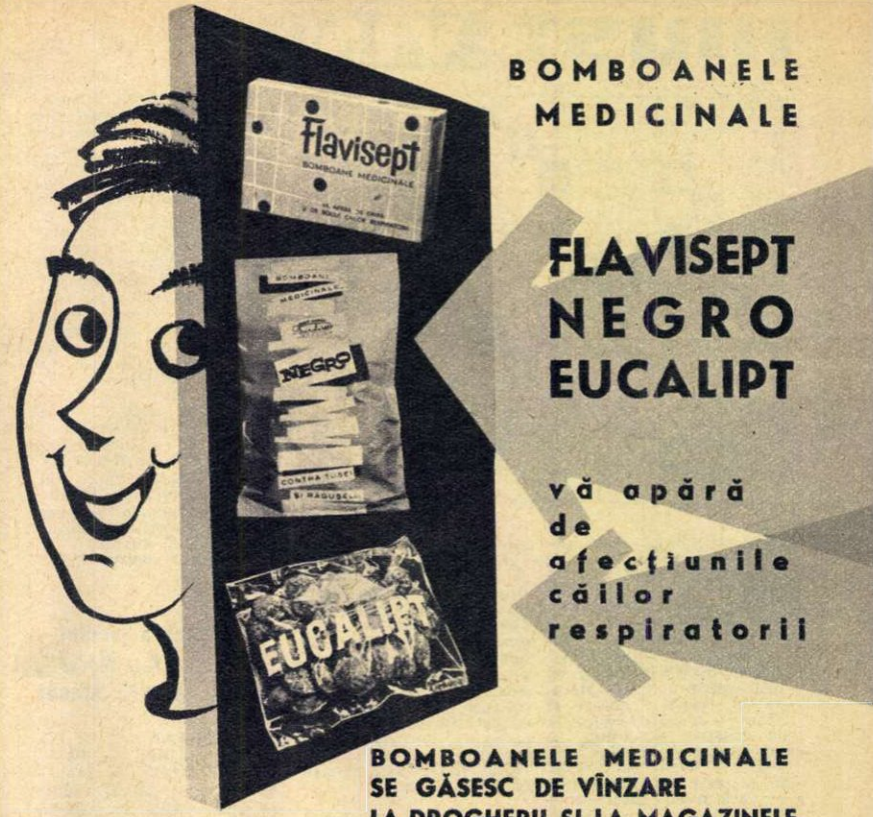
Flavisept
BOMBOANE MEDICINALE
NEGRO
CONTRA TUSEI
ȘI RĂGUȘELII
EUCALIPT

BOMBOANELE
MEDICINALE

FLAVISEPT
NEGRO
EUCALIPT

vă apără
de
afecțiunile
căilor
respiratorii

BOMBOANELE MEDICINALE
SE GĂSESC DE VÎNZARE
LA DROGHERII ȘI LA MAGAZINELE
CU PRODUSE ZAHAROASE

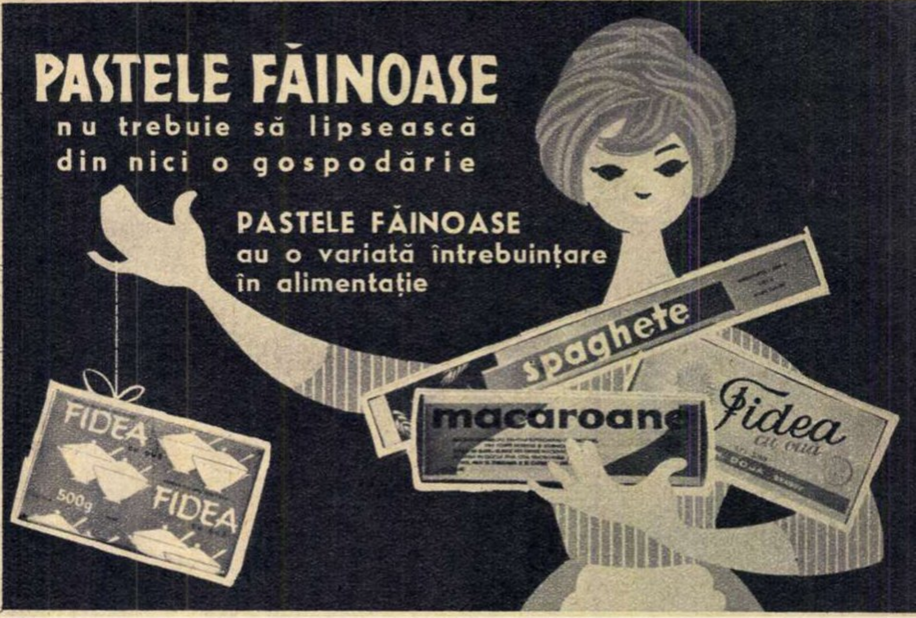
spaghete
macaroane
Fidea cu ouă
FIDEA
500g
FIDEA

PASTELE FĂINOASE
nu trebuie să lipsească
din nici o gospodărie

PASTELE FĂINOASE
au o variată întrebuințare
în alimentație

Rezultate excepționale

LA SPĂLAT CU

- **PERLAN ALB** pentru țesături din lînă, mătase naturală și fibre sintetice
- **PERLAN ALBASTRU** pentru țesături din in, bumbac și cînepă

Perlan
ALBASTRU
Perlan
ALB

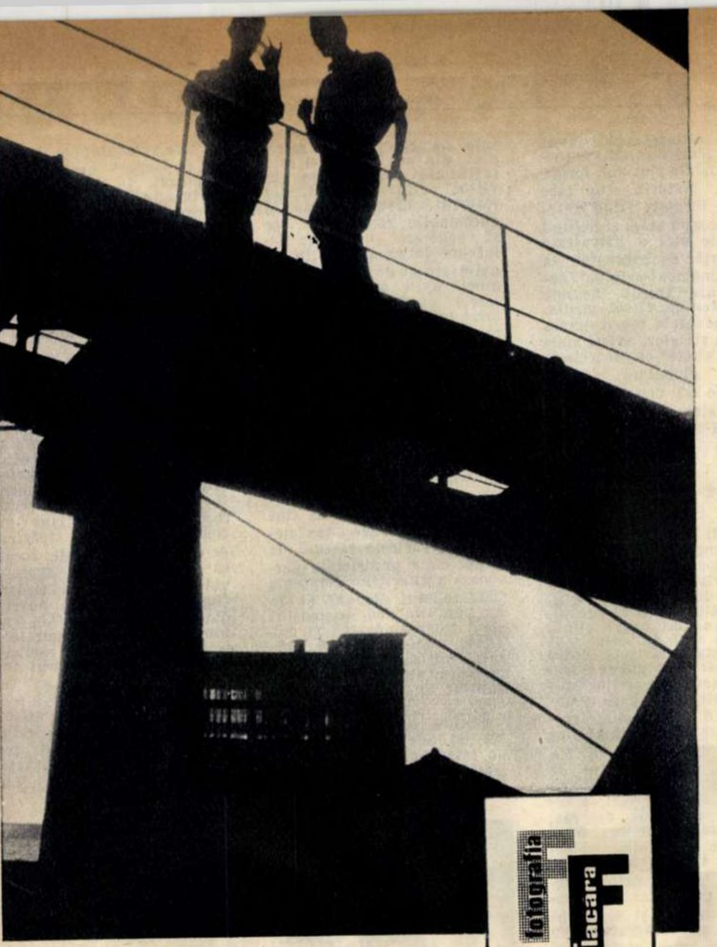

„Instantaneu sighişorean".

(Pe o estacadă din modernul complex pentru sticlă şi faianţă din Sighişoara)

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Pistruii?
Dispar ca prin farmec
FOLOSIND
LOŢIUNEA CONTRA PISTRUILOR
Original

PROGRAMUL DE RADIO

RADIOJURNALE, BULETINE DE ŞTIRI, BULETINE METEOROLOGICE SPORT, ULTIMELE ŞTIRI

	PROGRAMUL I	PROGRAMUL II	PROGRAMUL III
DUMINICA	7.00, 13.00, 19.30, 22.00, 23.52-23.55	7.50, 14.00, 20.00, 23.00, 0.52-0.55	22.00
ÎN CURSUL SĂPTĂMÎNII	5.00, 6.00, 7.00, 11.00 (afară de miercuri), 13.00, 17.00, 20.00, 22.00, 23.52-23.55	10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 21.00 (afară de joi), (vineri 21.30), 23.00, 0.52-0.55 (sîmbătă 1.52-1.55)	21.00

RECOMANDĂRI DIN PROGRAM: Duminică: 6.30, 13.05 (Progr. I), 7.30 (Progr. II).
În cursul săptămînii: 5.20, 13.05 (Progr. I), 10.05, 14.30 (Progr. II).

COTELE APELOR DUNĂRII: Zilnic — 13.40 (Progr. I).

SUMARUL PRESEI CENTRALE: Zilnic — 8.00 (Progr. I).

DUMINICĂ 20 OCTOMBRIE Programul I *6.00:* Concert de dimineaţă *7.10:* Cîntece despre Republică *7.25:* Lucrări simfonice *8.06:* Solişti şi formaţii artistice de amatori *8.30:* Teatru la microfon pentru copii *9.30:* Estrada dimineţii *10.00:* Ciclul de iniţiere muzicală (B)—„Ghid muzical" *10.40:* Ansambluri artistice de amatori *11.00:* Interpreţi de muzică de operetă *11.30:* Vorbeşte Moscova! *12.00:* Cîntă Ion Luican şi Constantin Bordeianu *12.20:* Interpreţi de muzică uşoară: Gică Petrescu, Violeta Villas, Vito Benvenutti, Roxana Matei, Liudmila Liadova, Norocel Dimitriu, Yves Montand, Connie Francis, Rudolf Cortes, Elvis Presley şi alţii *13.10:* De toate pentru toţi *14.00:* Melodii populare cerute de ascultători *14.30:* Concertul nr. 6 în mi bemol major pentru vioară şi orchestră de Mozart — solist Christian Ferras *15.00:* Din viaţa satelor patriei *15.40:* Program muzical dedicat fruntaşilor de pe ogoare *16.15:* Transmisiune sportivă *17.15:* „Meridiane pe portativ" — muzică uşoară *17.30:* Simfonia a XIII-a în fa major de Dimitrie Cuclin *18.06:* Emisiune de cîntece şi versuri (montaj) *18.30:* Lecturile dumneavoastră preferate *18.45:* Recitalul sopranei Arta Florescu *19.00:* Melodii... melodii — muzică uşoară romînească *19.35:* Romanţe *20.00:* Teatru la microfon — premiera „Romeo, Julieta şi întunericul" de Jan Otcenasek *21.27:* Piese instrumentale de mare popularitate *21.45:* Valsuri *22.25:* Muzică de dans *23.14:* Simfonia a XII-a în re minor — închinată memoriei lui Lenin — de Dmitri Şostakovici.

Programul II *7.00:* Cîntece şi jocuri populare *7.35:* Muzică uşoară interpretată la acordeon *8.00:* Clubul voioşiei *8.30:* „Din cîntecele constructorilor comunismului" *8.45:* Anunţuri, muzică *9.00:* Valsuri de Johann Strauss *9.30:* Muzică din opere cerută de ascultători *10.00:* Melodii populare *10.30:* Revista presei străine *10.38:* Muzică distractivă *10.50:* Concert interpretat de orchestra simfonică a Filarmonicii de stat „George Enescu": Suita a III-a în re major „Săteasca" de George Enescu; Simfonia a VII-a în do diez minor de Prokofiev; Simfonia în re minor de César Franck. În pauză: emisiunea „Cinema" *12.47:* Arii din operete *13.02:* Cîntece şi jocuri *13.45:* Cîntă Margareta Pîslaru *14.05:* Mici piese instrumentale *14.15:* „Aria Violetei din opera «Traviata» de Verdi şi interpretele ei" *14.53:* Solişti de muzică uşoară *15.25:* Muzică simfonică *16.00:* Oameni şi fapte *16.08:* Muzică populară *16.30:* Dansuri de estradă *17.00:* Muzică corală de Sabin Drăgoi *17.15:* Versuri de dragoste *17.25:* „Din cîntecele şi dansurile popoarelor" *18.00:* „Passacaglia" şi „Toccata" de Tudor Ciortea; „Dansuri fantastice" de Turina *18.20:* Muzică uşoară romînească *19.00:* Cîntă Aurelia Fătu-Răduţu şi Iliuţă Rudăreanu *19.30:* Selecţiuni din operete *20.05:* Muzică de dans *21.15:* Din comoara folclorului nostru muzical *21.45:* Versuri în lectura artistului poporului Radu Beligan *22.00:* Muzică de dans *22.30:* Cvartet în mi bemol major de Marţian Negrea *23.08:* Muzică de dans *24.00:* Concert de noapte.

Programul III *19.00:* Seară de operetă: „Contele de Luxemburg" de Lehar (selecţiuni) *19.47:* „Mari interpreţi ai liedului" — baritonul Dietrich Fischer-Dieskau: ciclul „Cîntecele unui drumeţ" de Gustav Mahler *20.07:* Album sonor— ascultînd vocile lui Esenin şi Maiakovski *20.22:* Muzică de dans *21.16:* Muzică de cameră *22.10—22.59:* Concertul în re minor pentru vioară şi orchestră de Sibelius—solist Valeri Klimov; Simfonia în la major de Douglas Moore.

LUNI 21 OCTOMBRIE Programul I *5.05:* Cîntece de muncă *5.25:* Melodii populare *6.07:* Muzică uşoară *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Melodii populare *7.30:* Sfatul medicului—Alimentaţia în bolile de rinichi *7.35:* Anunţuri, muzică *7.45:* Fanfară *8.06:* Dansuri de estradă *8.30:* Suite simfonice *9.00:* Din operele compozitorului Gheorghe Dumitrescu *9.30:* Cîntă corul Radioteleviziunii *10.00:* Program de sonate *10.27:* Mici formaţii de muzică uşoară *11.05:* Lucrări instrumentale *11.29:* Arii şi duete din opereta „Paganini" de Lehar *12.00:* Capriciu romînesc de Marcel Mihalovici; Rondo „à la krakoviak" de Chopin *12.27:* Muzică populară *13.10:* Muzică uşoară romînească *14.00:* Din folclorul popoarelor *14.34:* Simfonia în re major de Stamitz; Concertul comic de Michel Corette *15.00:* Ansambluri vocale din opere *15.30:* Piese orchestrale de estradă *16.00:* Jocuri populare din Maramureş şi Vrancea *16.15:* Vorbeşte Moscova! *16.45:* Prelucrări corale *17.12:* Cvintet pentru cvartet de coarde şi oboi de Boccherini *17.30:* Tinereţea ne e dragă! *17.50:* Jocuri populare *18.10:* Cîntece ale compozitorilor noştri *18.40:* Muzică uşoară interpretată de Nat King Cole *19.00:* Revista economică radio *19.20:* Muzică de balet *20.10:* Melodii populare *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecţia de limba rusă (începători) *20.55:* Cîntă Maria Sereea şi Mircea Nemens *21.15:* Tribuna radio *21.25:* Fragmente din opera „Răpirea din serai" de Mozart *22.20:* Muzică de dans *23.12:* Simfonia „Armonia lumii" de Paul Hindemith.

Programul II *10.10:* Corul academic rus de stat dirijat de Sveşnikov *10.30:* Simfonia a IV-a în la major „Italiana" de Mendelssohn-Bartholdy *11.00:* Potpuriuri şi uverturi *11.15:* Fragment din volumul „Călătorie cu Charlie în căutarea Americii" de John Steinbeck *11.30:* Sonata în sol minor de Haydn; Arioso şi Allegretto de Stan Golestan *12.05:* Muzică uşoară *12.30:* Muzică vocală şi instrumentală de compozitori romîni *13.00:* Cîntă soprana Maria Crişan şi tenorul George Corbeni *13.30:* Însemnări de reporter *13.37:* Orchestre de mandoline *14.05:* Selecţiuni din operete *14.35:* Muzică de estradă *15.00:* Muzică populară *15.33:* Muzică simfonică romînească *16.12:* Solişti de muzică uşoară *16.30:* Muzică vocală şi instrumentală *17.00:* Melodii populare *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunţuri, reclame, muzică *18.05:* Ciclul de iniţiere muzicală (A)(reluare) *19.10:* Muzică pentru film de Dunaevski *19.30:* Din activitatea sfaturilor populare *19.40:* Muzică populară din ţări socialiste *20.00:* Melodii din operete *20.30:* Serenada pentru tenor, corn şi orchestră de coarde de Benjamin Britten *21.20:* Piesă lirică pentru violoncel de Romeo Alexandrescu *21.30:* Fragmente din poemul „Demonul" de Mihail Lermontov — montaj literar-muzical *22.00:* Muzică de dans *22.35:* Ciclul „George Enescu — compozitor": Cvartetul opus 22 nr. 2 în re major *23.05:* Muzică de dans *24.00:* Pagini orchestrale din operele lui Wagner.

Programul III *21.20 — 22.59:* Opera „Macbeth" de Verdi (actele I, II şi III), cu soliştii, corul şi orchestra operei Metropolitan din New York.

MARŢI 22 OCTOMBRIE Programul I *5.05:* Melodii distractive *5.25:* Cîntece şi jocuri populare *6.05:* Prelucrări corale *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Bolerouri *7.30:* Sfatul medicului—Oreionul *7.35:* Anunţuri, muzică *7.45:* Muzică instrumentală *8.06:* Tarantele şi intermezzi *8.30:* Muzică din opere *8.57:* Fragmente din suita „Anotimpuri" de Ceaikovski *9.30:* Radio prichindel *9.45:* Cîntece pionereşti *10.00:* Muzică preclasică de cameră *10.27:* Melodii populare cerute de ascultători *11.05:* Cîntece şi piese corale de Alexandru Paşcanu *11.25:* Muzică uşoară *12.00:* Selecţiuni din opereta cubană „Cecilia Valdes" de Gonzalo Roig *12.30:* Răspundem ascultătorilor *12.40:* Muzică vocală şi instrumentală de George Stephănescu *13.10:* Muzică populară

(Continuare în pag. 22-23)

SUB ZIDURILE CETĂȚII

La începutul acestei frumoase toamne, pe pajiștea de lîngă străvechile ziduri ale Sucevei s-au desfășurat repetițiile generale ale ansamblului de cîntece și dansuri „Ciprian Porumbescu" din Suceava.

Jocurile, costumele naționale și admirabilul cadru istoric au făcut ca repetițiile ansamblului să prezinte un interes deosebit pentru turiștii care se găseau prin aceste locuri.

F. PLOPU
Cîmpulung Moldovenesc

CARE ESTE VÎRSTA PĂMÎNTULUI?

La această întrebare a cititorului Vasile Rațiu *din Cluj, răspunde prof. univ.* **CĂLIN POPOVICI**, *șeful secției astrofizică-sateliți a Observatorului din București al Academiei R. P. Romîne.*

Cele mai sigure metode de determinare a vîrstei rocilor terestre se bazează pe studierea transformărilor radioactive ale elementelor ce compun aceste roci. Astfel, una dintre metode studiază radioactivitatea uraniului de masă atomică 238, care în 4,5 miliarde ani se dezintegrează spontan după cum urmează: un gram de uraniu dă 0,5 g uraniu, 0,43 g plumb (masa atomică 206) și 0,07 g heliu. Studiind aceste procente, se poate deduce vîrsta rocilor respective.

Diferitele metode utilizate au dat pentru felurite roci terestre vîrste între 2 și 5 miliarde ani. În mod analog se pot studia meteoriții proveniți — după cei mai mulți astronomi — din ciocnirea unor mici planete din sistemul solar în trecutul îndepărtat, obținîndu-se vîrste maxime între 4 și 6 miliarde ani. În cazul meteoriților trebuie să se țină seama în dezintegrările radioactive și de efectul bombardării lor cu raze cosmice. Actualmente se admite că vîrsta Pămîntului este de 4,5 miliarde ani și că Soarele s-a contractat din nebuloasa inițială și a devenit acum 5 miliarde de ani o stea normală, luminînd prin reacții termonucleare.

Vorbindu-se de vîrsta Pămîntului sau a Soarelui, trebuie să se înțeleagă timpul care s-a scurs de cînd Pămîntul și Soarele sînt sub forma actuală, materia din care sînt ele formate fiind anterioară acestei stări și neființd creată de nici o divinitate sau „forță necunoscută" la vreun „moment-origine" oarecare din trecut. Soarele este o stea cu vîrstă medie. După actualele teorii despre evoluția stelelor, există stele mai „în vîrstă" ca Soarele în roiurile globulare, cu o vîrstă de 2-3 ori mai mare, și alte stele tinere care se formează chiar sub ochii noștri.

DESPRE ILUSTRATE

N-aș fi crezut că rubrica atît de modestă în aparență — „Cititorii către cititori" — din revista „Flacăra" se bucură de atîta prestigiu. Am folosit-o și eu de curînd, și poștașul îmi așază zilnic pe masă zeci de scrisori și cărți poștale ilustrate. Între numeroasele pasiuni de colecționar, aceea a cărților poștale ilustrate se pare că întrunește o noblețe și o rațiune pe care alte pasiuni sînt departe de a le avea. Mă refer la acelea (destul de curioase) ale colecționării cutiilor de chibrituri, învelitorilor de lame de ras, pipelor sau țigărilor. Spre deosebire de ele, colecționarea ilustratelor este o pasiune elevată prin seriozitate și prin interesul documentar, istoric și social pe care îl au fotografiile cu vederi de orașe, străzi, monumente etc. Nici n-ai crede că un carton lucios cu o fotografie, trimis cu poșta, devine pe nesimțite un document a cărui valoare sporește prin vechime sau prin comparație cu vederi similare din trecut. Să mă explic. Am în colecția mea de ilustrate una reprezentînd strada principală din Caransebeș. Ilustrata datează dinainte de primul război mondial, din anul 1909, și este intitulată „Caransebeș în viitor". Un dirijabil, un tramvai, niște avioane și automobile romantice vor să sugereze — utopic — într-un fotomontaj plin de naivitate și de poezie, imaginea unui orășel pulsînd într-o viață modernă de mare tehnicitate. Orașul Caransebeș a depășit astăzi în foarte multe privințe imaginea străveche, romantică și care părea a fi utopică. Se știe că orășelul de pe malul Timișului este azi o stație terminus a liniei aeriene civile din țara noastră; astăzi lîngă biroul de voiaj C.F.R. funcționează și un modern birou de voiaj al Taromului. În oraș sînt zeci de autobuze, taximetre, autoturisme și sute de motociclete proprietate personală a diferiților cetățeni; Caransebeșul dispune și de un parc de 250 de mașini ale întreprinderii IRTA. Toate acestea asigură orașului mijloace de transport pe care nici nu le-a visat autorul fotomontajului din 1909.

Vechea ilustrată a devenit un adevărat document de istorie. Frumoasele ilustrate tipărite azi de Editura Meridiane, înfățișînd roadele avîntului constructiv al poporului nostru, contrastează în chip izbitor cu imaginile acelorași locuri știute din vechile cărți poștale ilustrate. Puse față în față, ele scot în relief contrastul dintre prezent și trecut și prefigurează viitorul cu forța pe care o au totdeauna chiar și cele mai modeste documente istorice.

Petru VINTILĂ,
scriitor

P.S. Mulți colecționari cu care corespondez prin intermediul binevoitor al revistei „Flacăra" întreabă dacă ilustratele să fie scrise sau nu, ei optînd pentru ilustrata imaculată. Deoarece Editura Meridiane nu consemnează anul tipăririi pe cărțile sale poștale, socot că ilustratele își sporesc valoarea dacă sînt scrise, timbrate și dacă poartă data poștei. Într-o colecție bine îngrijită ilustratele trebuie sortate pe regiuni și, acolo unde numărul lor o cere, chiar pe orașe. De asemenea, colecționarii pot să adune și să salveze astfel de la distrugere cărțile poștale ilustrate vechi despre a căror însemnătate documentară este de prisos să mai vorbesc.

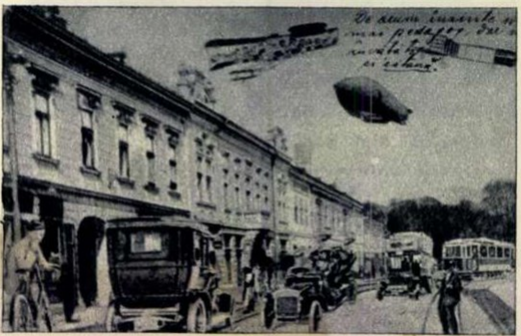

PROGRAMUL DE RADIO

din Ardeal și Oltenia *14.00:* Concert de prînz *15.00:* Fanfară *15.15:* Muzică populară sovietică *15.49:* Improvizație și dublă fugă de Wilhelm Berger; Suita a III-a de Eugen Cuteanu *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Arii din operele compozitorilor Catalani și Cilea *17.12:* Muzică ușoară *17.30:* Radioracheta pionierilor *18.00:* Muzică de estradă *18.15:* Cu microfonul printre sportivi *18.25:* Muzică instrumentală *18.40:* Din comoara folclorului nostru *19.00:* Limba noastră — vorbește acad. prof. Al. Graur *19.10:* Cîntă surorile Kossac și Jean Ionescu *19.30:* Universitatea tehnică radio — ciclul metalurgie *19.45:* Cîntece *20.10:* Lucrări instrumentale de tineri compozitori *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Arii din operetele lui Kalman *21.00:* Muzică de dans *21.30:* Din versurile poeților sovietici *21.45:* Interpreți de odinioară ai muzicii populare romînești — Petrică Moțoi *22.20:* Muzică de dans *23.02:* Piese instrumentale și vocale.

Programul II *10.10:* Cîntece *10.30:* Cvartet de coarde în sol minor de Nicolae Buicliu *10.58:* Melodii marinărești *11.15:* Din povestirile lui Guy de Maupassant *11.35:* Cîntă baritonul Octav Enigărescu *12.05:* Sonata opus 12 nr. 1 în re major pentru vioară și pian de Beethoven *12.27:* Melodii de estradă *12.56:* Simfonia în re major de Muzio Clementi; Concertul în sol major pentru flaut și orchestră de Gluck *13.30:* Prezentarea volumului „Inimi fierbinți" de Eusebiu Camilar *13.45:* Din cîntecele constructorilor comunismului *14.05:* Muzică populară interpretată de Natalia Gliga și Marin Chisăr *14.35:* Uverturi la operetele lui Suppé *15.00:* Trei schițe simfonice de Feldman; Concertul nr. 2 în la major pentru pian și orchestră de Liszt — solist Czifra György *15.31:* Muzică ușoară de compozitori romîni *16.12:* Tinere talente *16.30:* Melodii populare *17.00:* Cîntă Milan Hladil *17.15:* Fanfară *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Pagini din operete *18.45:* Emisiune culturală *19.00:* Lucrări de Paul Constantinescu *19.30:* Cîntă formația de muzică ușoară condusă de Cornel Popescu *19.50:* Pe teme internaționale *20.00:* Din folclorul popoarelor *20.30:* Lecția de limba franceză (avansați) *20.45:* Serenade *21.20:* Opera „Wilhelm Tell" de Rossini în montaj muzical-literar *23.05:* Muzică de dans *24.00:* Concertul pentru vioară și orchestră de Andrei Eșpai — solist Eduard Graci; „Architetture" de Ghedini.

Programul III *21.20:* Opera „Macbeth" de Verdi (actul IV) *22.04:* Muzică de estradă *22.21—22.59:* Suite pentru violoncel solo de Bach — interpretează Pablo Casals.

MIERCURI 23 OCTOMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineață *6.05:* Fanfară *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Cîntece despre ceferiști și petroliști *7.30:* Sfatul medicului — Gastrita *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntă Cristina Speriosu *8.06:* Piese de estradă *8.30:* Dansuri simfonice de compozitori romîni *9.00:* Potpuriuri din operete *9.29:* Piese instrumentale *10.00:* Teatru la microfon — „Doctor în filozofie", comedie de Branislav Nușici *11.33:* Melodii populare *11.57:* Suită de cîntece populare vechi engleze *12.25:* Soliști de muzică ușoară *13.10:* Duete din operele lui Puccini *14.00:* Din muzica popoarelor *14.35:* Tineri soliști — pianistul Dan Grigore *15.00:* Muzică de estradă *15.15:* Arii și duete din operete romînești *15.45:* Compozitori romîni înaintași — Iacob Mureșianu *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Muzică de estradă de Viorel Doboș *17.12:* Sonata pentru flaut și pian de Sigismund Toduță *17.30:* Prietena noastră, cartea. Din creația lui Mihail Eminescu *18.00:* Cîntă taraful G.A.C. din comuna Jilavele, regiunea București *18.15:* Fapte din întrecere *18.30:* Program muzical pentru evidențiați în întrecerea socialistă *19.00:* Jurnalul satelor *19.25:* Melodii populare la cererea ascultătorilor *20.10:* Maeștri ai arcușului — George Enescu, Fritz Kreisler, Jacques Thibaud, Zino Francescatti *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba rusă (avansați) *20.55:* Melodii distractive romînești *21.15:* Concert din opere *22.20:* Muzică simfonică *23.13:* Muzică de dans.

Programul II *10.10:* Cîntece de Alexandra Pahmutova *10.30:* Sonata pentru violoncel și pian de Teodor Fuchs *11.00:* Cîntă fluierașul Florea Netcu *11.15:* Universitatea tehnică radio (reluare) *11.30:* Orchestre de estradă *12.05:* Cîntă Zenaida Pally *12.30:* Pagini de reportaj *12.45:* Din viața de concert a Capitalei *13.30:* Carnet de reporter *13.40:* Cîntă sextetul „Perinița" *14.05:* Pagini din operete *14.35:* Cîntă Dorina Drăghici și Nicu Stoenescu *15.00:* Lucrări de Haydn *15.26:* Melodii populare *16.12:* Muzică instrumentală de compozitori romîni *16.30:* Arii și duete din opera „Don Pasquale" de Donizetti *17.00:* Cîntece și dansuri din țări socialiste *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Estrada melodiilor *18.40:* Microfoiletoane *18.50:* Ansambluri artistice școlare *19.08:* Poemul simfonic „Acteon" de Alfred Alessandrescu *19.30:* Lecția de limba engleză (începători) *19.45:* Melodii... melodii *20.15:* Școala și viața *20.35:* Prelucrări și aranjamente de folclor *21.20:* Cvintetul opus 114 în la major de Schubert *21.56:* Muzică de dans *23.05:* Concert simfonic *24.00:* Fragmente din opera „Péllèas și Mélisande" de Debussy — cu Victoria de Los Angeles, Jacques Jansen, Gérard Souzay etc.

Programul III *21.20—22.59:* Seară de operă: Pastorala „Accis și Galateea" de Händel — soliștii, corul și orchestra „Philarmonia" din Londra, dirijor Adrian Boult.

JOI 24 OCTOMBRIE Programul I *5.05:* Fanfară *5.25:* Muzică populară *6.05:* Piese de estradă *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Cîntece *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Jocuri populare *7.30:* Sfatul medicului — Ceaiul de sunătoare *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntece *8.06:* Muzică vocală și instrumentală *8.30:* Piese de estradă *9.00:* Vreau să știu *9.25:* Suita simfonică „Șase tablouri din viața copiilor" de Iuliu Mureșianu *10.00:* Fragmente din operele lui Musorgski *11.05:* Cîntă corul Filarmonicii de stat „George Enescu" *11.30:* Formații romînești de muzică ușoară *12.00:* Selecțiuni din opereta „Liliacul" de Johann Strauss *12.37:* Noi înregistrări de muzică de cameră *13.10:* Muzică populară *14.00:* Concert de prînz *14.30:* Dansuri din opere *15.00:* Muzică din filme *15.30:* Cîntece de dragoste și jocuri populare *16.00:* Mici piese pentru formații de cameră *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Orchestra de mandoline a Poștei centrale din București *17.12:* Cîntă Elisabeta Pavel și Alexandru Bidirel (muzică populară) *17.33:* Simfonia I în do major de Beethoven *18.00:* „Seară pentru tineret" *19.30:* Universitatea tehnică radio — ciclul construcții *19.45:* Muzică din opere și operete interpretată de soliști amatori *20.10:* Melodii populare *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba franceză (începători) *20.55:* Jocuri populare *21.00:* Scrisori din țară *21.10:* Muzică de dans *22.45:* Recital Benjamino Gigli *23.05:* Muzică de cameră.

Programul II *10.10:* Piese de estradă *10.40:* Piesă lirică de Paul Jelescu; Cinci impresii pentru pian de Marin Goleminov *11.00:* Cîntă orchestra de muzică populară a Filarmonicii de stat din Cluj *11.15:* Emisiune literară *11.30:* Poemul vocal-simfonic „Patria mea" de Doru Popovici; muzică de Ion Dumitrescu pentru filmul „Muntele Retezat" *12.05:* Ciclul „Cvartete de Mozart dedicate lui Haydn" — Cvartetul nr. 17 în si bemol major K 458 *12.32:* Muzică ușoară sovietică *13.00:* Arii și duete din opere *13.30:* Note de lector *13.40:* Cîntece de pace și prietenie *14.05:* Melodii populare *14.35:* Muzică ușoară *15.00:* Pagini din operete contemporane și comedii muzicale *15.30:* Interpreți la micro-

PRIMII ALPINIŞTI

Tensing şi Hillary, cuceritorii Everestului.

„Cînd a apărut alpinismul ca sport şi care au fost primii alpinişti?"

Florin VIZITIU
mecanic, Cîmpulung-Muscel

Răspunde EMILIAN CRISTEA, maestru al sportului.

Istoria alpinismului se confundă cu istoria descoperirii şi cuceririi munţilor înalţi şi constituie o fază a cunoaşterii planetei noastre.

În istorie se aminteşte de traversările pe care armatele romane le-au făcut peste Alpi, de senzaţionala trecere peste aceiaşi munţi a armatei cartagineze (care cuprindea şi cîteva zeci de elefanţi) comandate de Hanibal, de ascensiunea lui Petrarca pe Mont Ventoux în secolul al XIV-lea şi de alte ascensiuni ale unor îndrăzneţi. Dintre aceştia merită a fi menţionat în special Antoine de Ville din Dauphiné (Franţa), care în 1492 face o escaladă — cu ajutorul unor scări de lemn — pe muntele „Acul", supranumit şi „Muntele inaccesibil" din cauza unui turn de calcar care alcătuia vîrful său, neatins pînă atunci.

Alpinismul ca sport s-a născut către sfîrşitul secolului al XVIII-lea cînd, după îndemnul unui om de ştiinţă elveţian, Horace Benedict de Saussure, doi francezi din Chamonix, Balmat şi Paccard, reuşesc să urce la 8 august 1786 pentru prima oară pe Mont Blanc, vîrful cel mai înalt al Alpilor şi totodată al continentului nostru (4.807 m). Isprava lor, dar mai ales ascensiunea lui Saussure, condus de Balmat şi însoţit de încă 17 ghizi, în anul următor (3 august 1787), au făcut mare vîlvă, atrăgînd atenţia publicului asupra unui nou sport, alpinismul.

În secolul XIX au fost cucerite toate vîrfurile Alpilor, după care au fost atacate lanţurile de munţi din afara Europei. În Alpi, căţărătorii au început să cucerească versanţii şi crestele dificile, folosind pentru aceasta nu numai frînghia şi pioletul, ci şi pitoanele. Fără îndoială că cea mai de seamă performanţă din istoria alpinismului este cucerirea vîrfului Everest de către neozeelandezul Hillary şi nepalezul Tensing (1953).

În Carpaţii romîneşti alpinismul a apărut către sfîrşitul secolului trecut. Întîrzierea se datoreşte faptului că munţii noştri, avînd înălţimi medii, au fost cercetaţi de om din cele mai vechi timpuri, aşa că nu a fost nevoie de apariţia alpinismului pentru cucerirea lor. Printre pionierii alpinismului romînesc trebuie amintit Nestor Urechia care, cu ajutorul vînătorilor de capre Gelepeanu şi Butmăloiu, a făcut ascensiuni în Bucegi, şi anume în Valea Seacă a Caraimanului, în Valea Mălinului, în Valea Albă etc.

Alpinismul tehnic a început să fie practicat la noi tot în Bucegi, cu patru decenii în urmă, cînd au luat fiinţă şi primele asociaţii ale alpiniştilor.

NE SCRIU CINEAŞTII AMATORI

Din partea colectivului cineclubului de la uzinele „Oţelul roşu" am primit o scrisoare în legătură cu reportajul intitulat „Secvenţe şi ritm", apărut în „Flacăra" nr. 32. După ce exprimă mulţumiri pentru sprijinul acordat cineaştilor amatori prin publicarea acestui material, scrisoarea încheie: „Articolul a oglindit străduinţa noastră de a propaga în rîndul maselor largi ale oamenilor muncii mesajul celei de-a şaptea arte; de asemenea muncitorii noştri oţelari apreciază faptul că aţi redat unele aspecte ale vieţii noi din tînărul nostru oraş".

PE SCURT

Cristina Moise — Bucureşti. Cererea dv. de a se publica un articol privitor la istoria scrisului v-o satisfacem chiar în acest număr. În paginile 14-16 găsiţi documentarul intitulat: „Minunata istorie a scrisului".

Melania Magda — Dorohoi. Vă mulţumim pentru aprecierile dv. referitoare la revista noastră. În limita posibilităţilor, pe viitor vom ţine seama de propunerile făcute. Artistelor Silvia Popovici şi Maria Voluntaru le puteţi scrie pe adresa Teatrului Naţional „I.L. Caragiale" din Bucureşti, pasajul Comedia, str. Academiei nr. 11.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze: Tania Calotescu, colectivistă, Valea Mărului, oficiul poştal Merişani, reg. Argeş: teme diverse, ilustrate; Aurel Răducanu, muncitor, Craiova, calea Bucureşti 244 E: ilustrate; Nicuşor Văduva, Hunedoara, bd. Republicii, bloc 2, ap. 64, sc. D: ilustrate; Stela Mogoşanu, elevă, Băileşti, str. Al. I. Cuza 6, reg. Oltenia: ilustrate; Lida Brigher, elevă, Focşani, str. Republicii 18: ilustrate; Zamfira Dobrescu, elevă, Focşani, str. Aviator Muntenescu 2: ştiinţă, ilustrate; Steluţa David, elevă, Focşani, str. Şt. Longinescu 21: ştiinţă, ilustrate; Vitan Firu, matriţer, comuna Coşoveni, raionul Craiova: literatură, sport, muzică; George Gavriluţiu, învăţător, Prundul Bîrgăului, raion Bistriţa, reg. Cluj: literatură, ştiinţă, cinema, ilustrate; Grazyna Grabska, Chodziez, woj. Poznan, ul. Kochanowskiego 24, R.P. Polonă: literatură, sport, cinema; Riszard Szutowicz, Welezyn, pow. Kluczbark, ul. Plac Armii Ozerwonej 12, R.P. Polonă: filatelie, cinema, sport.

DE LA CORESPONDENŢI

Pe o colină lîngă **Cîmpulung Moldovenesc.** *(I. Suceveanu)*

Semănături de toamnă pe ogoarele G.A.C. Crăciunelul de Jos, raionul Mediaş. *(Dan Vintilă, tehnician)*

Construim. *(Sandu Păun, mecanic, Bucureşti)*

fon: Isabela Barany — vioară şi Victor Popovici — voce *16.12:* Cîntece pionereşti *16.20:* Pe teme medicale *16.30:* Din folclorul popoarelor *17.00:* Muzică uşoară romînească *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunţuri, reclame, muzică *18.05:* Selecţiuni din opera „Carmen" de Bizet — dirijează Roberto Benzi *19.00:* Muzică populară interpretată de amatori *19.30:* Muzică uşoară de H. Mălineanu *19.50:* Transmisiune din Studioul de concerte a concertului Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii. Dirijor: Ole Schmidt (Danemarca), solist Ştefan Ruha. În pauză: Amintiri despre scriitori *22.30:* Recital de poezie romînească contemporană *22.45:* Muzică uşoară interpretată de tineri solişti *23.05:* Muzică de dans *0.05:* Concert din opere.

Programul III *21.10:* Teatru la microfon: „Romeo, Julieta şi întunericul" de Jan Otcenasek *22.37—22.59:* Muzică instrumentală.

VINERI 25 OCTOMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineaţă *6.05:* Cîntece *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Melodii populare *7.30:* Sfatul medicului — Prevenirea şi combaterea gripei *7.35:* Anunţuri, muzică *7.45:* Cîntece *8.06:* Din muzica popoarelor *8.30:* Scene cu cor din opere *9.00:* Simfonietta de Max Butting; Frescă antică de Theodor Rogalski *9.31:* Muzică uşoară *10.00:* „Pe Argeş în sus" — suită pentru cvartet de coarde de Theodor Grigoriu *10.26:* Valsuri *11.05:* Muzică din operete *11.30:* Sonata nr. 3 opus 108 în re minor de Brahms — interpretează David Oistrah la vioară şi Vladimir Iampolski la pian *11.52:* Reportaj *12.00:* Muzică simfonică *12.27:* Muzică uşoară romînească *13.10:* Pagini din opere *14.00:* Muzică populară *14.29:* Suita „Iberia" de Albeniz *15.00:* Duete comice din opere şi operete *15.30:* Muzică sovietică de estradă *16.00:* Muzică corală de Ion Vidu *16.15:* Vorbeşte Moscova! *16.45:* Cîntece populare *17.12:* De la gavotă la toccată *17.30:* În slujba patriei *18.00:* Muzică uşoară (melodii preferate) *18.30:* Cîntece şi jocuri din Banat şi Muntenia *19.00:* Jurnalul satelor *19.25:* „Cîntec de toamnă" de Ceaikovski *19.30:* Universitatea tehnică radio — ciclul energetică *19.45:* Formaţia de muzică uşoară condusă de Adalbert Winkler *20.10:* Melodii populare *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecţia de limba engleză (avansaţi) *20.55:* Piesă instrumentală *21.00:* Din lirica sovietică *21.15:* Muzică de dans *21.45:* Părinţi şi copii *22.20:* Sonata opus 32 nr. 1 în do minor pentru violoncel şi pian de Saint-Saëns *22.46:* Muzică de dans.

Programul II *10.10:* Cîntece şi jocuri populare *10.30:* Uverturi la operele lui Weber *10.43:* Simfonia a IV-a în sol major de Dvorak — Orchestra filarmonică din New York, dirijor Bruno Walter *11.15:* Universitatea tehnică radio (reluare) *11.30:* Melodii romîneşti de estradă *12.05:* Cîntă Ansamblul M.F.A. *12.31:* Lucrări instrumentale ale compozitorilor noştri *13.00:* Melodii populare *13.30:* Limba noastră (reluare) *13.40:* Muzică uşoară instrumentală *14.05:* Recital Richard Tauber *14.35:* Cîntece şi jocuri populare *15.00:* Actualitatea în ţările socialiste *15.25:* Concerto grosso de Filip Lazăr; Suita pentru orchestră de coarde de Henry Purcell *16.12:* Solişti ai Teatrului muzical din Braşov *16.30:* Cvintet în do major de August Klughardt *16.53:* Serenade *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunţuri, reclame, muzică *18.05:* Ciclul de iniţiere muzicală: concert pentru auditorii „Ghidului muzical" *18.45:* Capodopere ale literaturii universale — „Mizerabilii" de Victor Hugo *19.00:* Muzică corală *19.30:* Teatru la microfon — „Ultima oră" de Mihail Sebastian *21.02:* Prelucrări şi aranjamente de folclor *21.50:* Interpreţi de muzică uşoară *22.30:* Mari poeţi ai lumii: Walt Whitman *22.40:* Cîntă soprana Galina Vişnevskaia *23.05:* Muzică de cameră de Schumann *23.48:* Muzică de dans.

Programul III *21.10:* Concertul nr. 1 în do major pentru pian şi orchestră de Beethoven — solist Emil Ghilels; Simfonia a II-a în do minor de Skriabin *22.32—22.59:* Muzică corală romînească.

SÎMBĂTĂ 26 OCTOMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineaţă *6.05:* Cîntece patriotice *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Muzică distractivă *7.30:* Sfatul medicului — Îngrijirea părului *7.35:* Anunţuri, muzică *7.45:* Cîntă orchestra de muzică populară „Orzişorul" din Roşiorii de Vede *8.06:* Melodii de estradă *8.30:* Din lucrările lui Achim Stoia *9.00:* Roza vînturilor *9.25:* Cîntă corul Sindicatului învăţămîntului din Bucureşti *9.40:* Muzică populară din Noua Zeelandă *10.00:* Instrumentişti de muzică uşoară *10.30:* Piese vocale şi instrumentale *11.05:* Muzică din opere comice *11.35:* Muzică de estradă *12.00:* Melodii populare *12.20:* În săli şi pe stadioane *12.30:* Suita „Rossiniana" de Respighi *13.10:* Cîntă Valeria Rădulescu şi Ludovic Spiess (arii din operete) *14.00:* Muzică populară interpretată de Maria Păunescu şi Nelu Stan *14.30:* Uverturi şi potpuriuri de muzică uşoară *15.00:* Muzică de balet din opere *15.30:* Fanfară *15.45:* Actualitatea literară în ziarele şi revistele noastre *16.00:* Recitalul violoncelistului Vladimir Orlov *16.15:* Vorbeşte Moscova! *16.45:* Cîntă Grigore Kiazim *17.12:* Poem festiv de Alfred Mendelsohn *17.30:* Prietenii lui Do-Re-Mi *18.00:* Muzică uşoară de George Grigoriu şi Vadim Liudvikovski *18.20:* Actualitatea muzicală *19.00:* Almanah ştiinţific *19.25:* Vitrina cu noutăţi de muzică uşoară (reluare) *20.10:* Piese pentru vioară de Paganini *20.30:* Pe teme internaţionale *20.45:* Melodii populare cerute de ascultători *21.15:* Carnet plastic *21.25:* Muzică de dans *23.13:* Fantezia „Călătorul" de Schubert; Cvartetul pentru flaut, vioară, violă şi violoncel de Mozart.

Programul II *10.10:* Arii din opere *10.30:* Orchestre de estradă *11.00:* Cîntece şi versuri pentru cei mici *11.15:* Universitatea tehnică radio (reluare) *11.30:* Poemul simfonic „Narcise" de Ion Nona Ottescu; Concertino pentru clarinet şi orchestră de Weber — solist Constantin Cernăianu *12.05:* Dansuri vocale şi orchestrale din operete *12.30:* Melodii şi interpreţi de muzică uşoară romînească *13.00:* Program de sonate *13.30:* Cîntece şi jocuri populare *14.05:* Muzică din opere *14.35:* Muzică instrumentală şi vocală *15.00:* Melodii populare *15.33:* Preludiu şi Hora de Tiberiu Brediceanu; Capriciu spaniol de Rimski-Korsakov *16.12:* Estrada artistului amator *16.30:* Ştiinţa în slujba păcii *16.40:* Cîntece şi prelucrări de Nicolae Ursu *17.00:* Din muzica popoarelor *17.30:* Însemnări de reporter *17.35:* Anunţuri, reclame, muzică *18.05:* Lieduri de Grieg *18.30:* Din cele mai cunoscute melodii populare *19.00:* Album de operetă *19.30:* Muzică populară *20.00:* Muzică de dans *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Muzică de dans *21.20:* Recital Tito Gobbi — arii din opere *21.45:* Agendă teatrală *22.00:* Canţonete interpretate de Josef Schmidt *22.17:* Simfonia a II-a în re major de Brahms *23.05:* Muzică de dans.

Programul III *21.20:* Balade de Sviridov, pe versuri de Marşak — voce Nicolae Secăreanu; Cvartet de coarde nr. 1 de Anatol Vieru *22.05— 22.59:* Muzică din opereta „Mascota" de Audran.

În pagina 4:
PROGRAMUL DE TELEVIZIUNE

Tiparul executat la Combinatul poligrafic
„Casa Scînteii"
Macheta: Vlad Musatescu

41.505

Bibl. Reg.

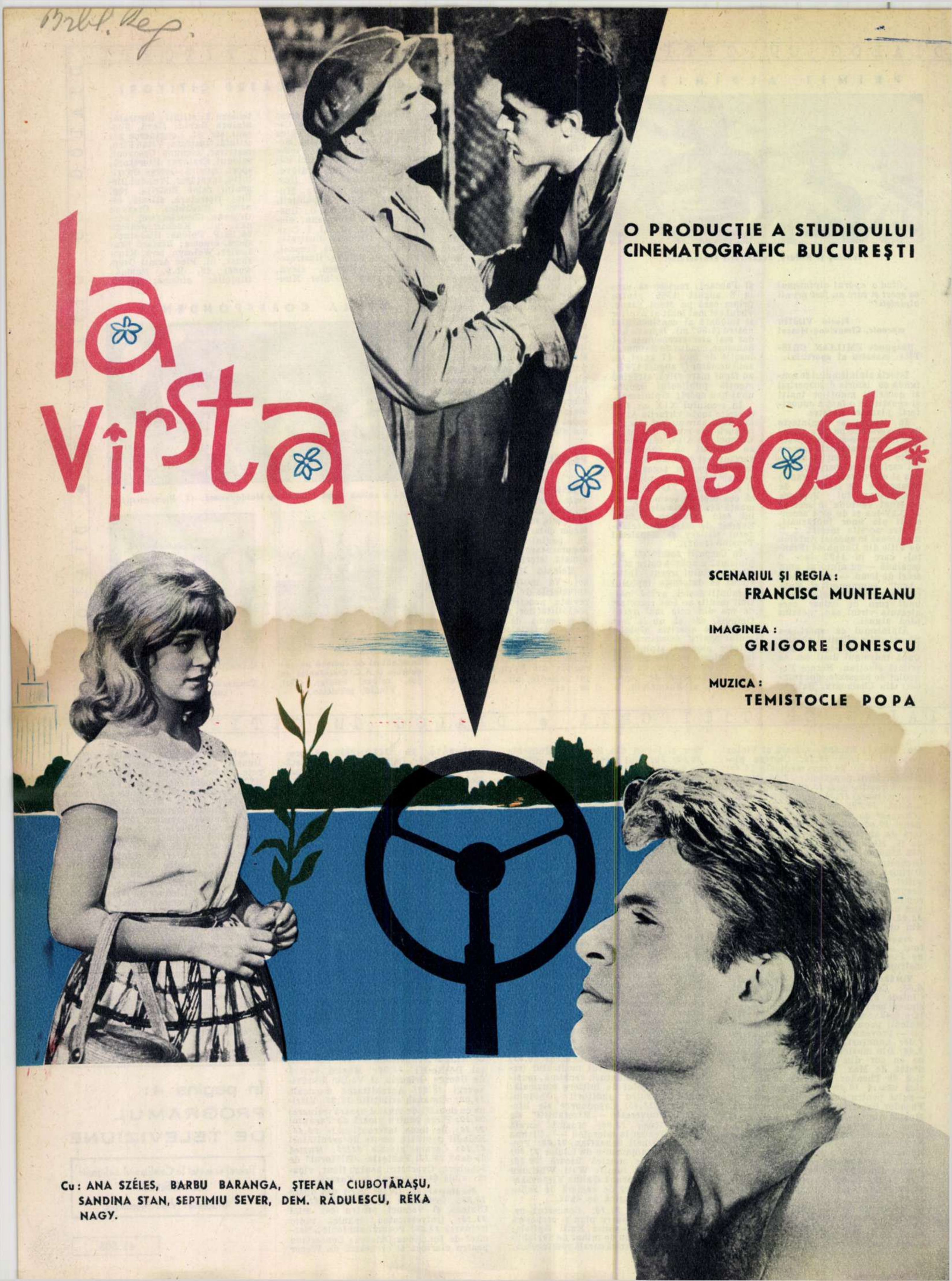

la vîrsta dragostei

O PRODUCȚIE A STUDIOULUI
CINEMATOGRAFIC BUCUREȘTI

SCENARIUL ȘI REGIA:
FRANCISC MUNTEANU

IMAGINEA:
GRIGORE IONESCU

MUZICA:
TEMISTOCLE POPA

Cu: ANA SZÉLES, BARBU BARANGA, ȘTEFAN CIUBOTĂRAȘU, SANDINA STAN, SEPTIMIU SEVER, DEM. RĂDULESCU, RÉKA NAGY.

05/7

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Anul XII nr. 43 (439) — 26 octombrie 1963

Flacăra

43

Cu blocul de schițe, într-o dimineață de toamnă.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Proletari din toate țările, uniți-vă!
Anul XII nr. 43 (439) — 26 oct. 1963
Flacăra 43
★★★★★
REDACȚIA: BUCUREȘTI, PIAȚA SCÎNTEII
Căsuța poștală: 3507, Of. 33
Tel. 17.60.10, int. 1744

ABONAMENTE la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL REVISTEI 2 LEI. ABONAMENTE: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei.

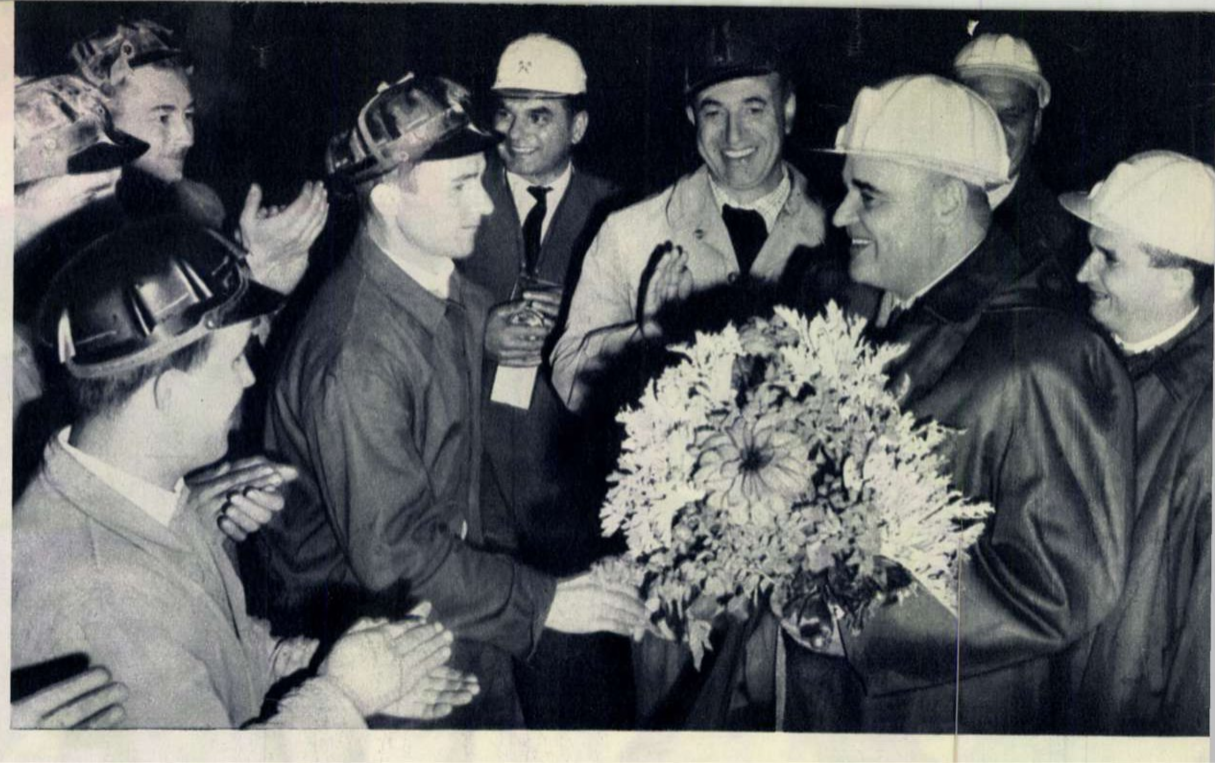

VIZITA CONDUCĂTORILOR DE PARTID ȘI DE STAT LA HIDROCENTRALA „16 FEBRUARIE" DE PE ARGEȘ

Vineri 18 octombrie 1963 tovarășii Gheorghe Gheorghiu-Dej, Ion Gheorghe Maurer, Gheorghe Apostol, Nicolae Ceaușescu, Chivu Stoica, Gh. Gaston Marin au făcut o vizită la șantierul hidrocentralei „16 Februarie" de pe Argeș. Conducătorii de partid și de stat au fost însoțiți de tovarășii Ștefan Matei, prim-secretar al Comitetului regional Argeș al P.M.R., Constantin Sandu, președintele Comitetului executiv al Sfatului popular regional, de activiști de partid și de stat.

Pretutindeni în locurile vizitate, miile de constructori au făcut oaspeților o caldă manifestație de dragoste și atașament, ovaționînd îndelung pentru partid și guvern.

În fotografii: aspecte din timpul vizitei.

Fotocronica Flacării ◆

1

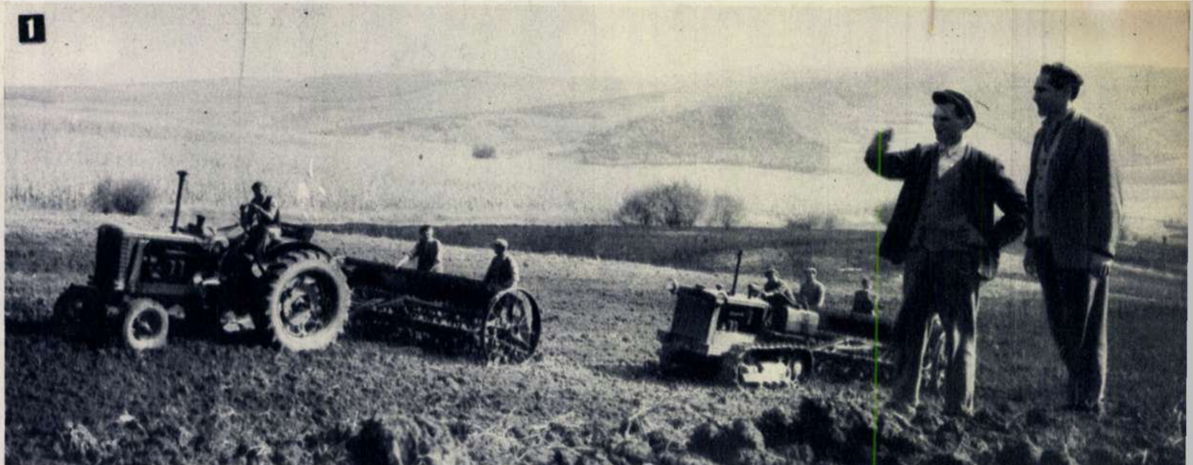

2

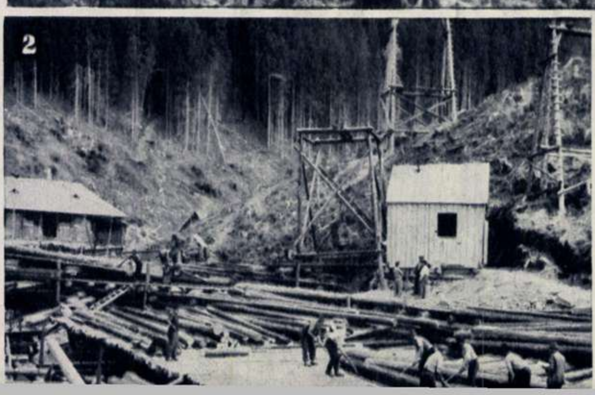

3

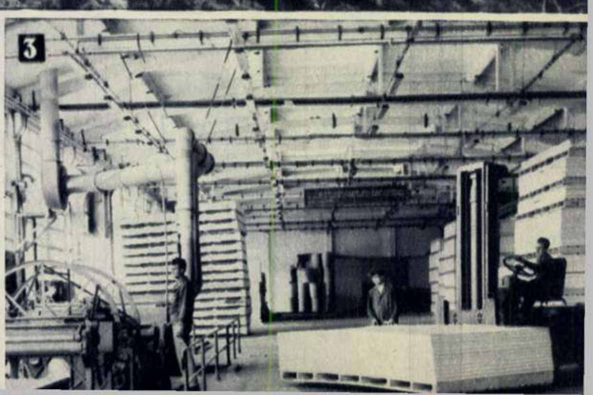

Fotocronica Flacării ◆ Fotocro

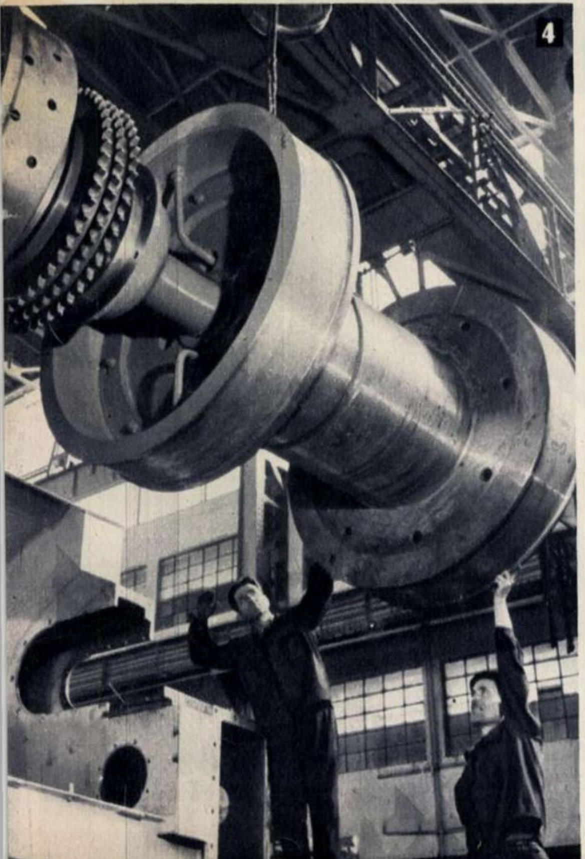

4

1 La G.A.C. din comuna Bichiș, regiunea Mureș-Autonomă Maghiară, paralel cu recoltarea cartofilor și a sfeclei de zahăr se lucrează în ritm susținut la însămînțarea griului de toamnă. Pînă în prezent s-au însămînțat aproape 400 ha.

2 Muncitorii sectorului de exploatare Orlat al Întreprinderii forestiere Sibiu au dat peste plan 1.410 m c lemn rotund de rășinoase, 257 m c lemn fag, 13.000 kg rășină pentru industria chimică etc. În fotografie: rampă de încărcare de pe Valea Cibinului.

3 Combinatul de industrializare a lemnului din Rîmnicu-Vîlcea, regiunea Argeș. În trimestrul III combinatul și-a îndeplinit planul de producție globală în proporție de 106,6 %. S-au livrat peste plan 138 tone plăci aglomerate, 207 m² panel, 485 m² furnir estetic. În fotografie: autostivuitor în secția plăci aglomerate din așchii, sectorul finisaj, pregătește un nou lot pentru expediție.

4 Uzina de construcții de utilaj petrolier „1 Mai"-Ploiești are însemnate realizări pe primele trei trimestre. Astfel, planul de producție globală a fost realizat în proporție de 100,82 %. Numai pe luna august s-a obținut la instalația de foraj 2 D.H.-75 o economie față de plan, pe bucată, de lei 44.000 și la instalația de foraj T.-50 o economie pe bucată de 161.000 lei. Măsurile tehnico-organizatorice preconizate pentru anul 1964 vor avea o eficiență economică de peste 14 milioane lei. În fotografie: echipa de montaj condusă de Vasile Pițigoi asamblează în carcasă toba de manevră a troliului de foraj pentru instalația 4 L.D.

5 Comitetul internațional olimpic întrunit la Baden-Baden (R.F.G.) în a 60-a sesiune a atribuit atletei romîne Iolanda Balaș, recordmană mondială la săritura în înălțime, „Trofeul Mohammed Taher" — creat în 1950 pentru atleții amatori care s-au distins prin performanțe excepționale. În fotografie: Iolanda Balaș sărind 1,80 m la recentele întreceri atletice de la Tokio.

6 Încercînd să preîntîmpine demonstrațiile împotriva juntei instaurate la putere după lovitura de stat militară, autoritățile din Honduras au postat soldați din loc în loc, pe străzile capitalei — orașul Tegucigalpa.

5

6

ZIUA FORŢELOR ARMATE ALE R.P.R.

În fiecare an la 25 octombrie se sărbătoreşte Ziua Forţelor Armate ale R.P.R.

Creată sub conducerea Partidului Muncitoresc Romîn, armata noastră populară este continuatoarea glorioaselor tradiţii de luptă ale poporului romîn. Ea este devotată trup şi suflet măreţei cauze a socialismului şi a păcii şi stă de strajă cuceririlor revoluţionare ale oamenilor muncii.

Datorită grijii permanente a partidului şi guvernului, Romînia are astăzi o armată puternică, bine pregătită, înzestrată cu o tehnică de luptă modernă.

În fotografii: două aspecte din pregătirea de luptă a militarilor Forţelor Armate ale R. P. Romîne.

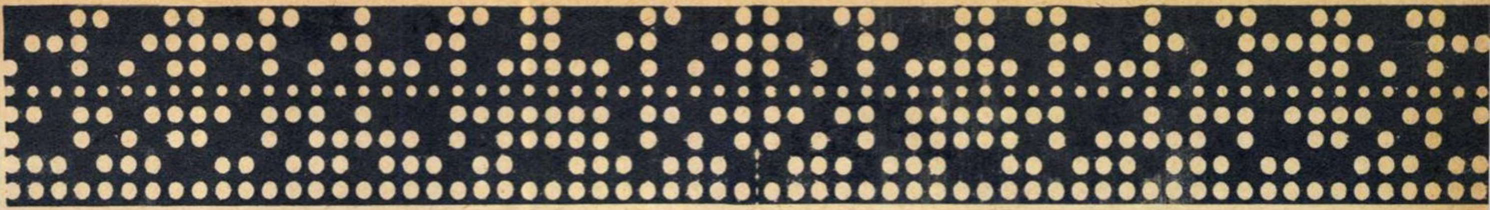

„Hrana" creierului electronic: banda perforată, care introduce informaţia.

Creier în laborator

Volumul creierului uman este relativ mic, de ordinul a doi decimetri cubi. Şi totuşi, în acest volum atît de redus funcţionează 14 miliarde de neuroni, fiecare dintre ei avînd complexitatea unui calculator electronic.

Cum ne ajută cibernetica la înţelegerea funcţiilor creierului?

de prof. univ. Edmond NICOLAU

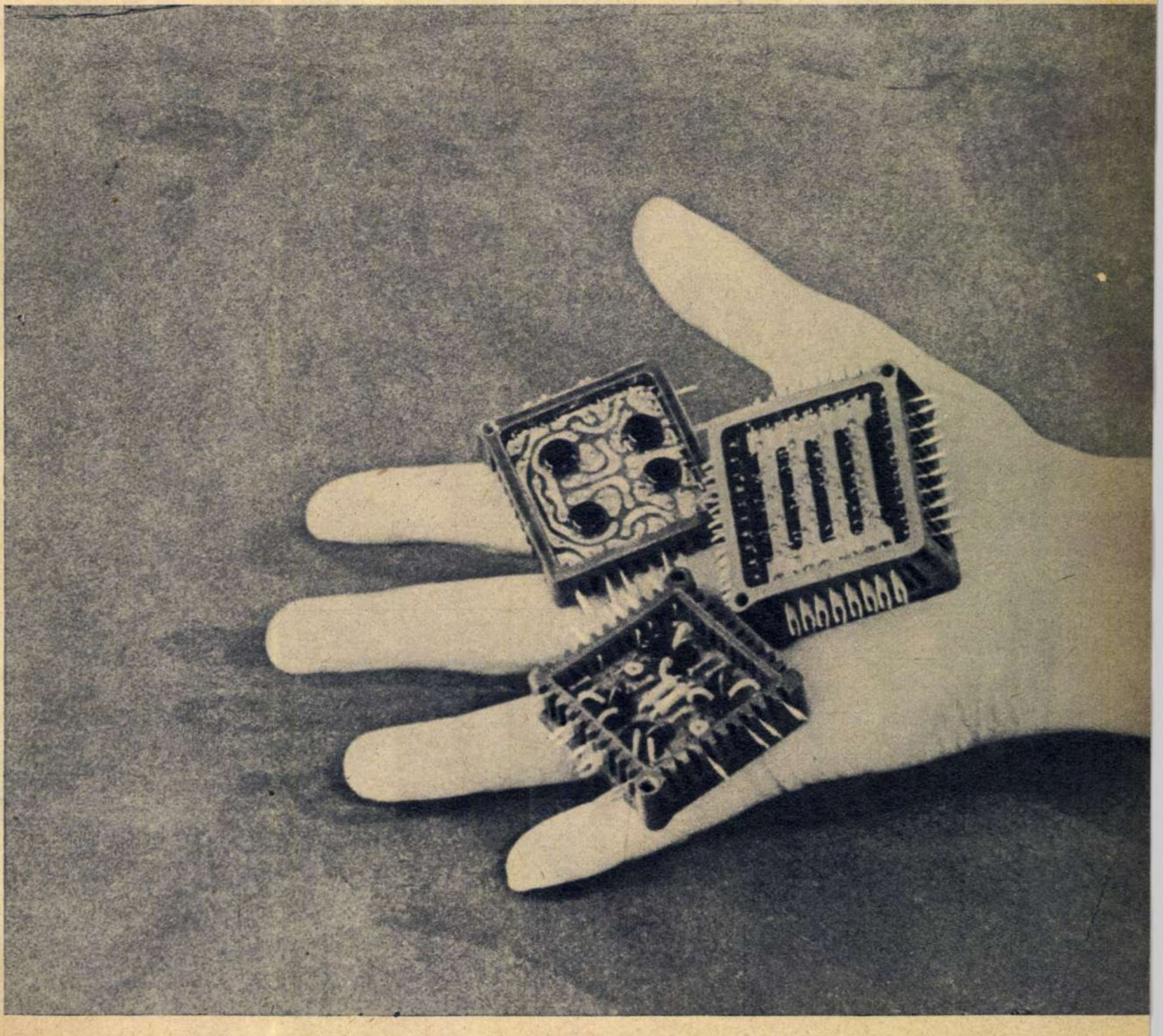

Pe măsură ce creierii electronici devin mai complecşi, se impune cu tot mai multă forţă necesitatea miniaturizării pieselor. Altfel s-ar putea ajunge ca un creier electronic să aibă dimensiunile unei case cu mai multe etaje.

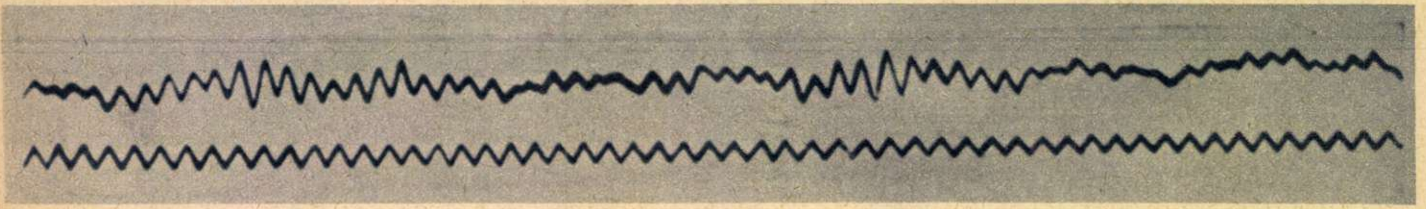

Așa a început studiul biocurenților din creier... În fotografie este reprodusă prima electroencefalogramă publicată; ea datează din 1929 și este datorată medicului german Hans Berger, care a realizat-o lucrînd pe fiul său.

Printre activitățile preferate ale ciberneticienilor se numără și crearea de modele electronice pentru diferite fenomene, pentru mașini și chiar organe ale ființelor vii. Există astfel modele de avioane, după cum există și modele ale infiltrării apei sub un baraj sau modele ale ficatului, inimii sau rinichiului.

Într-un model de inimă, de exemplu, se realizează tensiuni electrice care variază în același mod ca și curenții electrici produși de cordul uman în funcționarea sa.

Se știe că orice activitate fiziologică este însoțită de apariția unor fenomene electrice. Înregistrîndu-se curenții biologici produși de diferite organe, se obțin curbe care ne arată dacă organul respectiv funcționează normal sau nu. Astfel, de la inimă se obțin electrocardiograme; de la creier, electroencefalograme; de la mușchi, electromiograme etc.

În cazul modelului de inimă, prin modificarea diverselor rezistențe din montaj se schimbă și forma tensiunii produse, pentru a o face să coincidă cu o anumită electrocardiogramă; de aici se trag concluzii asupra eventualei maladii pe care o are cordul modelat.

O întrebare firească

Se naște în mod firesc întrebarea dacă nu se poate modela și activitatea creierului.

Între modelele de organe fiziologice — cum ar fi inima, ficatul sau rinichii — și creier există o deosebire esențială. În modelarea inimii eram interesați în forma biocurenților produși. În cazul creierului, modelarea, obținerea unei electroencefalograme de la un aparat special construit în acest scop nu este interesantă pentru neurolog. Mai de multă vreme s-au produs tensiuni care variază în timp la fel ca și acelea culese de electrozii dispuși pe cap în timpul înregistrării unei electroencefalograme, dar acest model nu a fost privit cu interes de nimeni. Explicația e foarte simplă: pentru ca un model de creier să modeleze cu adevărat creierul, ar trebui să desfășoare aceeași activitate ca a acestuia din urmă.

Punînd astfel problema, înțelegem dintr-o dată diferența dintre modelul unui organ oarecare și modelul unui creier: în primul caz sîntem interesați numai de rezolvarea unor fenomene fizice și chimice bine precizate, în timp ce în cazul creierului sîntem interesați de modelarea unei activități complexe, care prezintă două aspecte fundamentale: o activitate de reglare a întregului organism și o activitate intelectuală. Să le examinăm. Vom lua ca exemplu vederea.

Creierul: reglare automată... și ceva în plus

În mod simplist ochiul poate fi asemănat cu un aparat fotografic — cu precizarea că este un aparat fotografic foarte bine automatizat. Astfel, deschiderea mai mare sau mai mică a pupilei reglează fluxul luminos care cade pe retină. Alt mecanism automat face ca imaginea obiectului pe care dorim să-l privim să se afle pe o zonă de mare sensibilitate a retinei — așa-numita „pată galbenă”. Cristalinul se adaptează pentru ca imaginea pe retină să fie clară, iar mușchii ochiului sînt comandați sincron pentru ca să privim un punct anumit, bine precizat. Alte sisteme de reglare automată permit comandarea unor grupuri mari de mușchi, astfel încît să se poată urmări obiecte în mișcare.

Toate aceste activități sînt comandate de creier, care, pe baza informațiilor primite de la fibrele nervilor optici, determină o serie întreagă de date privind iluminarea, distanța pînă la obiectul privit etc.

Desigur, chiar dacă cineva ar construi un model al sistemului complex descris mai sus, totuși el nu ar fi considerat ca modelul unei părți din creier, și aceasta deoarece pentru noi creierul înseamnă, în primul rînd, activitate intelectuală.

Dar atunci calculatoarele electronice ar trebui oare să fie numite „modele de creier“ deoarece sînt capabile de activități comparabile cu ale creierului? Ideea nu este nouă. Pascal, creatorul unei mașini aritmetice, constatase și el — cu trei secole în urmă — că, dintre toate mașinile, cele aritmetice se apropie cel mai mult de activitatea intelectuală. Și cu toate acestea nici calculatoarele nu ne satisfac pe deplin, sînt foarte sărace în posibilități, comparativ cu creierul uman — care nu are numai activități de reglare, ci și ceva în plus. De exemplu, cu ajutorul unor celule fotoelectrice și al unor sisteme de reglare automată am putea modela fenomenele de vedere. Dar de-abia atunci cînd am perfecționa aceste sisteme, completîndu-le cu automate de *recunoaștere* a formelor, am începe să ne apropiem de modelul unui creier.

O primă idee pare a fi deci următoarea: modelul unui creier este un dispozitiv capabil de o activitate analoagă cu aceea a creierului din punct de vedere informațional, adică de prelucrare a informațiilor primite din lumea din afară.

Pentru realizarea efectivă a modelului unui creier sînt posibile mai multe căi. Una din ele constă în modelarea celulei nervoase, a neuronului, pentru ca, plecînd de aici, să se modeleze un creier, considerat ca un ansamblu de neuroni. O altă linie ar fi aceea de a modela funcționarea creierului, fără a ne interesa, pentru moment, de ceea ce se întîmplă exact în creier. Ambele căi au fost investigate de ciberneticieni.

Fără a intra deocamdată în detalii, să observăm doar că neuronul este un dispozitiv deosebit de complex și cu mare siguranță de funcționare, deși are un consum de putere foarte mic, de ordinul miliardimii de watt. Elementele de care dispune astăzi electronica sînt încă foarte departe de ceea ce a înfăptuit natura de-a lungul multor miliarde de ani.

La fel cum biologii caută să creeze în laborator viață artificială, tot așa electroniștii caută că realizeze elemente subminiaturale care să se apropie de performanțele elementelor de bază ale creierului, dar în această privință lucrurile sînt încă la începutul lor.

Un sistem de telecomunicații cu miliarde de centrale

Să vedem mai întîi care sînt datele pe care fiziologia modernă ni le pune la dispoziție privind neuronul.

Sistemul nervos al omului este format dintr-un număr foarte mare de neuroni, cum se numesc celulele nervoase. Astfel, numai în creier se întîlnesc aproximativ 14 miliarde de neuroni. De altfel, neuroni se întîlnesc și la animale foarte inferioare.

Dimensiunile neuronilor sînt variabile, după cum în parte este variabilă și forma lor. La ei se distinge un corp central, care în sistemul nervos al omului are dimensiuni de 10-50 microni, deci de ordinul sutimilor

Stimularea celulelor cerebrale cu ajutorul unor electrozi speciali (fotografia din stînga) reprezintă o metodă fină de investigații, care furnizează informații prețioase medicului și ciberneticianului. Operația, executată pe un pui de găină (fotografia din dreapta), nu este de loc dureroasă: oricît de paradoxal ar părea, creierul „nu doare“ cînd este atins.

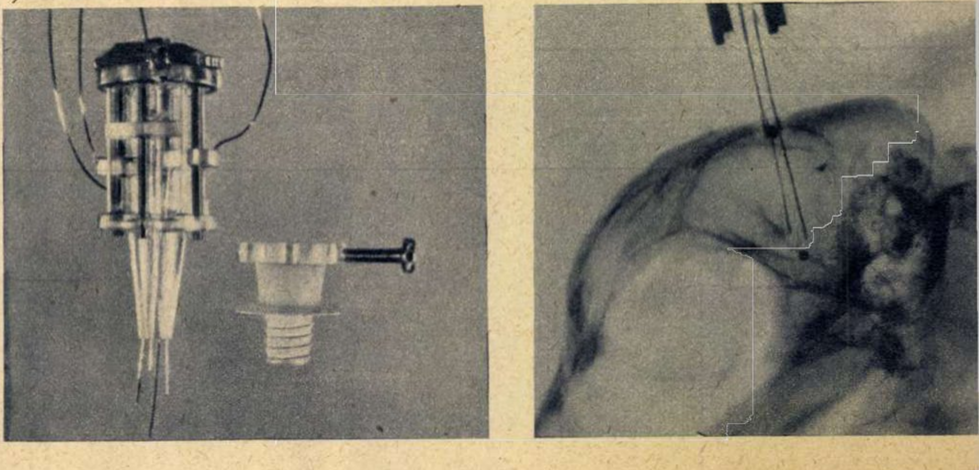

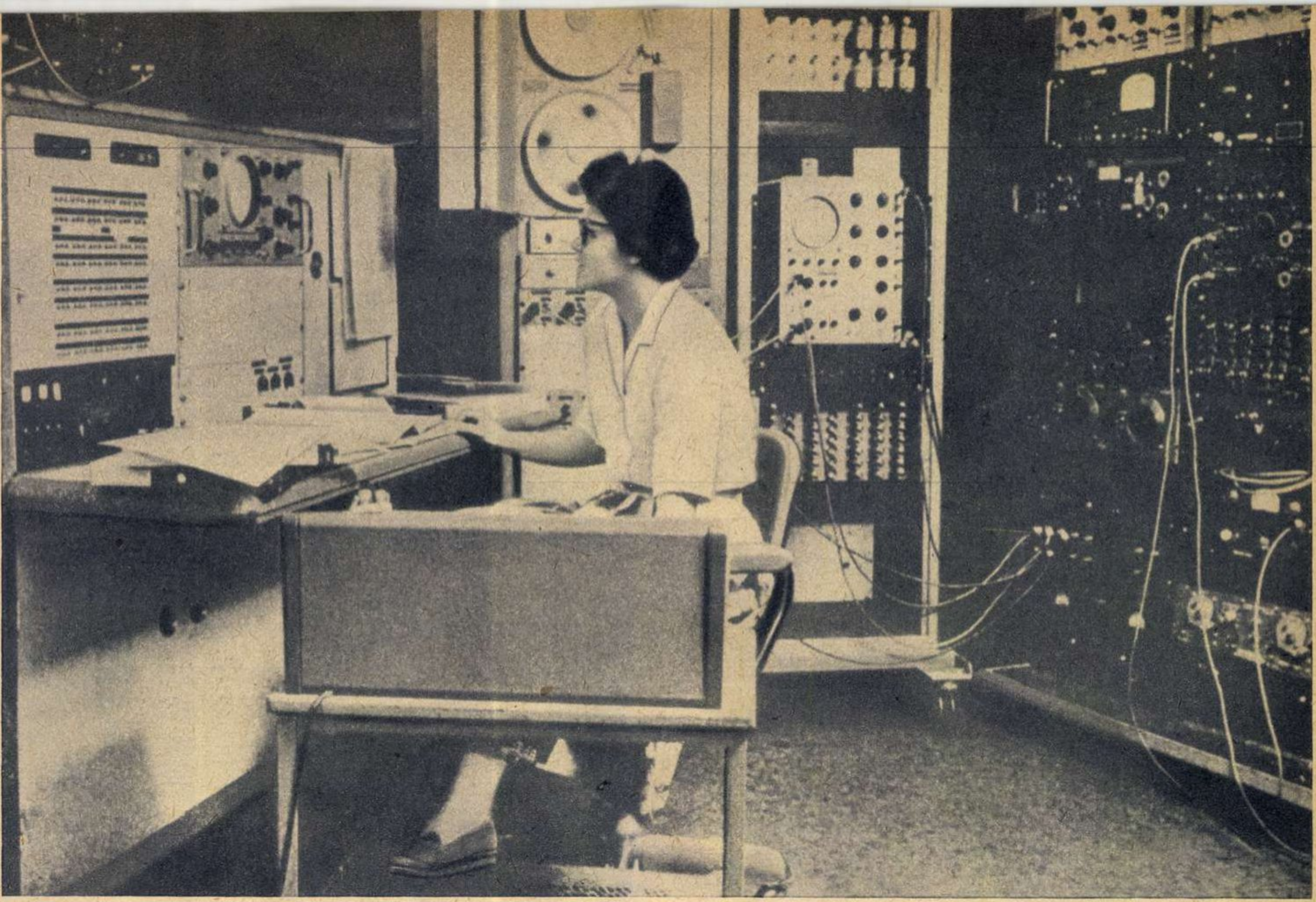

În laboratoarele moderne biocurenții creierului sînt „analizați" cu ajutorul unui aparataj complicat, inclusiv o mașină electronică de calcul.

de milimetru. Din corpul nucleului ies anumite prelungiri; o prelungire specială, mai lungă, se numește axon.

În ceea ce privește complexitatea sistemului nervos, ea este impresionantă, deoarece numărul „contactelor" pe care le are un singur neuron cu alte celule nervoase este foarte mare, putînd atinge în unele cazuri chiar ordinul miilor. Se înțelege cît de uriaș este numărul maxim de legături posibile între toți neuronii din sistemul nervos central al omului.

Din punct de vedere cibernetic, orice neuron poate fi considerat ca un sistem de telecomunicații care primește informații de la alți neuroni. Semnalele primite sînt prelucrate în interiorul neuronului, informația rezultată transmițîndu-se apoi, prin axon, spre alte formații ale organismului. Cum? Dacă suma semnalelor primite de celula nervoasă depășește o anumită valoare, atunci este acționat un fel de generator care produce o serie de impulsuri electrice, cu o frecvență de repetiție variabilă. Rețineți acest element fundamental: frecvența impulsurilor nu este constantă, ci variază în funcție de intensitatea excitației. Cu alte cuvinte, diferite informații sînt transmise prin impulsuri cu frecvențe diferite. Acesta este „limbajul" celulei nervoase.

La terminația axonului urmează un dispozitiv care transformă semnalele electrice în semnale chimice, adică provoacă anumite modificări chimice la nivelul celulei și, pe această cale, informația se transmite la un alt neuron, în care procesul sus-amintit se repetă.

Dar schema noastră nu este încă completă, fiind lipsită de un element esențial și anume dispozitivul de memorie. Studii recente arată că neuronul conține o serie de dispozitive care păstrează urme ale semnalelor sosite. Este probabil că neuronul este prevăzut cu mai multe dispozitive de memorie, unele acționînd un timp relativ scurt, iar altele mai multă vreme, în ultimul caz fiind vorba de modificări ale substanțelor chimice din corpul neuronului.

„Eroul" articolului de față: neuronul.

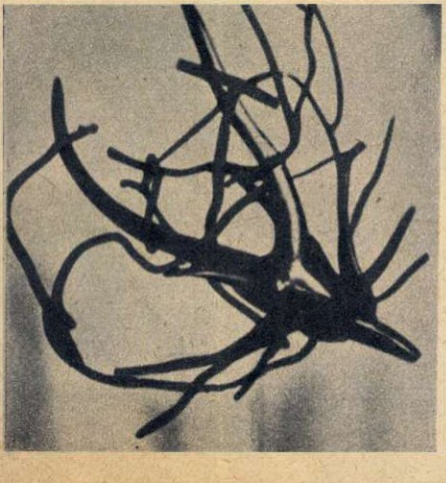

Neuronul nu este un releu

Sîntem acum în măsură să răspundem la întrebarea dacă neuronul poate fi considerat ca un releu, după cum se afirmă uneori. Pentru aceasta să reamintim proprietățile esențiale ale unui releu.

Cele mai simple relee sînt formate dintr-un bobinaj în care circulă un curent. Dacă intensitatea curentului depășește o anumită valoare atunci este atrasă o armătură care închide sau deschide anumite contacte. Releul este deci un dispozitiv care are două stări stabile: una în care armătura nu este atrasă și alta în care armătura este atrasă.

Primele studii în care s-a încercat să se dea o schemă echivalentă a neuronului au fost acelea în care și neuronul era considerat ca un releu cu două stări stabile. Cercetătorilor le scăpa însă din vedere faptul că în celula nervoasă informația este transmisă, așa cum am arătat, prin impulsuri de frecvență variabilă. Or, această frecvență poate să aibă o infinitate de gradații, între o valoare minimă și o valoare maximă.

Iată deci cum, foarte simplu, se poate dovedi că neuronul nu este un releu. Departe de a avea simplitatea unui releu, *fiecare neuron este echivalent cu un întreg calculator electronic*. Aceasta dovedește implicit că nu putem pune semnul egalității între creier și o mașină cibernetică, oricît de perfecționată ar fi.

Secretari conștiincioși

Linia de cercetare asupra căreia se insistă actualmente este, pe de o parte, aceea a înțelegerii principiilor care stau la baza activității nervoase, și, pe de altă parte, realizarea unor dispozitive capabile să ajute creierul uman în munca sa.

Tocmai în această direcție un sprijin deosebit de prețios îl găsește omul în mașinile cibernetice.

Doar dintr-un anumit punct de vedere creierii electronici pot fi considerați ca reprezentînd un model al creierului — și anume în sensul că, după cum rinichiul artificial îndeplinește unele funcțiuni ale rinichiului natural, la fel creierul electronic realizează *unele* din activitățile creierului uman. Trăsătura caracteristică a modelelor de creier este în primul rînd faptul că ele au o viteză foarte mare de lucru și o capacitate remarcabilă de memorare a datelor.

Electroniștii au și realizat dispozitive electronice minuscule, cu funcții multiple, cu ajutorul cărora s-au construit calculatoare cu o funcționare foarte sigură. Ar fi însă greșit să credem că aceste dispozitive au multe legături cu neuronul. Dar chiar dacă dispozitivele electronice sînt încă departe de a egala performanțele neuronului, ele devin auxiliare tot mai prețioase, am putea spune indispensabile, în activitatea creatoare a omului.

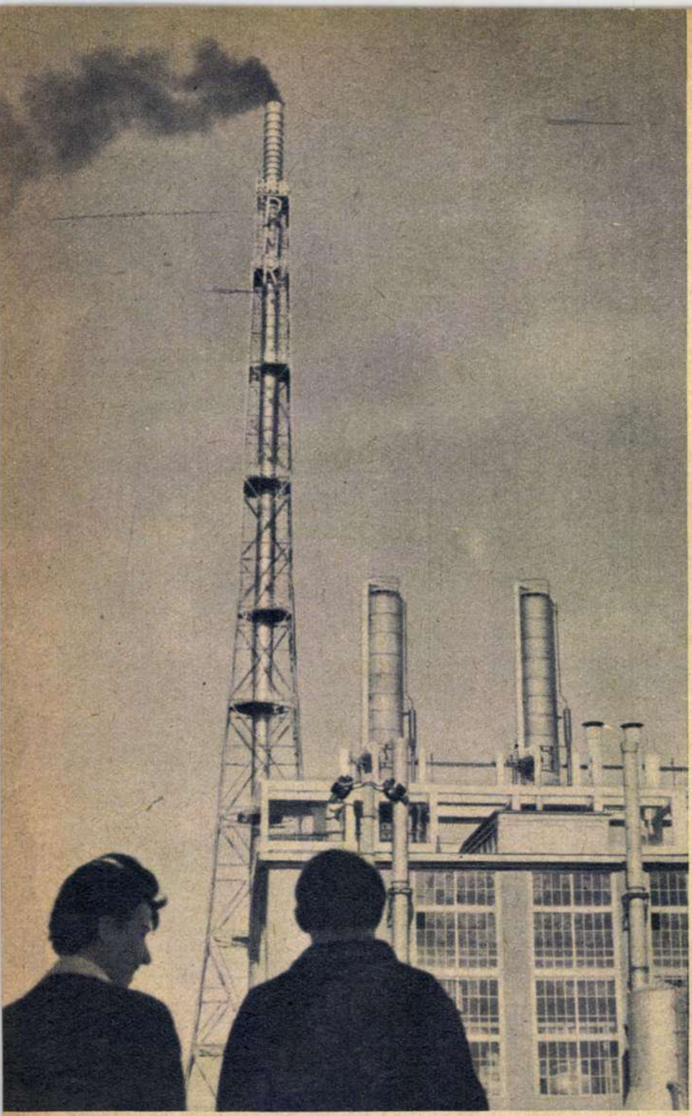

PRIETENII CULTURILOR BOGATE

Dacă porumbul și grîul ar putea vorbi, ne declară specialiștii, ar cere într-un singur glas: „Dați-ne azot!“ Și pe bună dreptate. Practica a demonstrat că administrînd în sol îngrășăminte chimice, în special azotoase, recoltele pot înregistra creșteri importante.

Prin darea în funcțiune a tuturor uzinelor și combinatelor ce se vor mai construi, sute de mii de tone de îngrășăminte minerale se vor revărsa pretutindeni peste ogoarele patriei noastre. Specialiștii au demonstrat că datorită utilizării îngrășămintelor chimice se obține un spor de recoltă în valoare de două ori mai mare decît cheltuielile făcute pentru fabricarea, transportul, depozitarea, manipularea și încorporarea lor în sol. În plus, aceleași îngrășăminte, ajunse la „domiciliul“ plantei, au calitatea de a mări conținutul de albumină în grăunțe, de amidon în cartofi, de zahăr în sfeclă și struguri, ridicînd rezistența la secetă și ajutînd totodată la menținerea calităților soiurilor obținute prin selecționare.

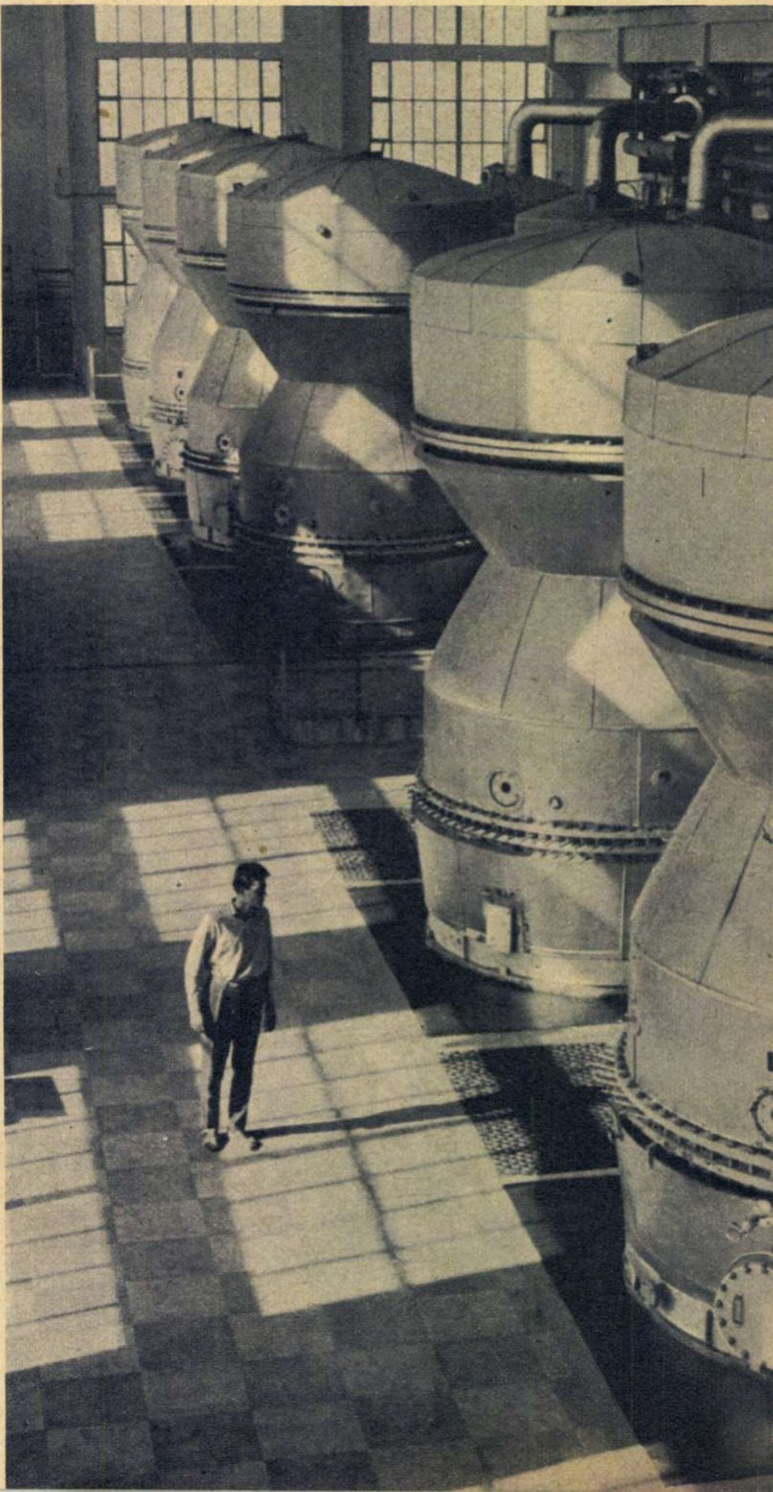

Colindînd fabricile combinatului, întîlnești pretutindeni același decor static, aceeași încremenire aparentă. Înaltul grad de automatizare al combinatului ascunde ochiului toate reacțiile chimice complicate ale procesului de producție.

Cîţi dintre strămoşii noştri şi-au putut imagina că dintr-un gaz incolor, metanul — acelaşi gaz care se pierdea în aer liber sau ardea fără folos prin smîrcuri — oamenii de ştiinţă vor ajunge să fabrice ţesături? Cum e posibil însă ca acelaşi gaz metan să se transforme pînă la urmă în substanţe nutritive este într-adevăr mai greu de priceput. Despre lucrul acesta ne vorbesc azi în practică muncitorii, tehnicienii şi inginerii tînărului Combinat de îngrăşăminte azotoase Piatra-Neamţ, cea mai mare şi modernă întreprindere de acest fel din întreaga ţară.

Pe hîrtie nimic mai simplu: orice elev de clasa a IX-a, plecînd de la formula metanului (CH_4), poate obţine prin cîteva reacţii chimice formula azotatului de amoniu (NH_4NO_3), produsul finit al întreprinderii.

În practică lucrurile se desfăşoară niţel mai complicat. Atît de complicat, încît pentru a se putea realiza granulele albe ale azotatului de amoniu a fost nevoie de construirea unui întreg combinat, întins pe o suprafaţă de 150 ha şi compus din mai multe fabrici distincte, cu nenumărate alte instalaţii auxiliare.

Prima dintre acestea, fabrica de amoniac, are doar rolul de a extrage hidrogenul din gazul metan, azotul din aer şi apoi, prin sinteza lor directă, de a realiza amoniacul. În cea de-a doua, pornindu-se de la amoniac, aer şi apă, se obţine acidul azotic. Abia în a treia, după alte reacţii complicate, pasta semilichidă finală, ajunsă în turnurile de granulare, este pulverizată de la o înălţime de 60 m şi, intîlnind, la fel ca în atmosferă, straturi reci de aer, se aşterne lin sub forma unei zăpezi imaculate: azotatul de amoniu.

Azotatul de amoniu, produsul finit al întreprinderii.

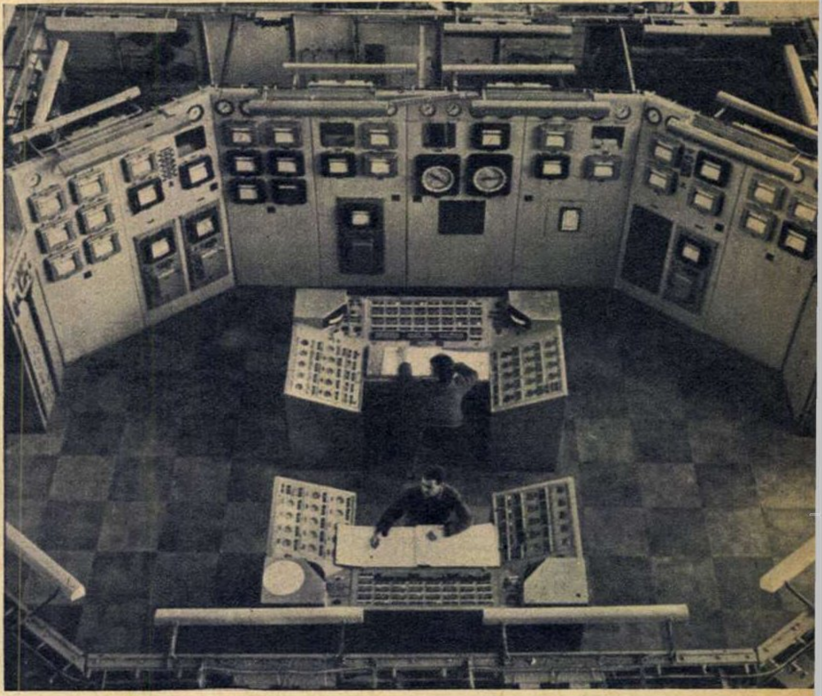

Întregul proces tehnologic respiră doar prin cadranele nenumăratelor aparate de control.

Parcurgînd combinatul, vizitatorul neavizat încearcă încă de la început o senzaţie stranie. Materia primă, hidrogenul şi azotul sînt practic vorbind două substanţe invizibile. Dar chiar şi atunci cînd reacţiile chimice le transformă în fluide perceptibile, ele zac ascunse în măruntaiele agregatelor. Pretutindeni, în secţiile uriaşe şi moderne, ochiul întîlneşte acelaşi decor static, aceeaşi încremenire aparentă: zeci şi zeci de utilaje nemişcate, învăluite doar de zumzetul monoton al energiei încătuşate. Nicăieri nici o mişcare. De la un capăt la altul al întreprinderii, întregul proces tehnologic respiră doar prin cadranele nenumăratelor aparate de control.

Oameni, ici-colo cîte unul. Liniştiţi, lipsiţi de orice urmă de încordare, ei urmăresc acele şi indicatoarele aparatelor de control, completînd în răstimpuri rubricile unor formulare aşezate pe stativele de metal din faţa lor. Nimic din freamătul firesc al muncitorului dintr-o oţelărie, filatură sau oricare altă întreprindere cu care ne-am obişnuit. Efortul fizic se reduce în bună măsură la simpla manevrare a butoanelor şi manetelor montate pe tablourile de comandă ale agregatelor. Cam atît...

...Atît, doar că, pentru a executa o asemenea mişcare „simplă", actualii operatori chimişti ai combinatului au trebuit să se familiarizeze în prealabil, luni şi chiar ani la rînd, cu numeroase şi complicate probleme de chimie, fizică şi matematică. Maşinile lucrează de la sine, desfăşurînd toate complicatele reacţii chimice, cu o singură condiţie: să gîndească altcineva în locul lor. Cea mai mică anomalie semnalizată prin ochii vii ai aparatelor de control reclamă din partea operatorului chimist găsirea pe loc a explicaţiei ştiinţifice şi a soluţiei concrete de remediere. Nu de alta, dar aci o instalaţie greşit manevrată poate provoca pagube mult mai mari decît un strung reglat greşit sau o presă pornită defectuos.

Tocmai de aceea, sub îndrumarea Comitetului de partid, inginerii şi muncitorii au întreprins înainte de darea în funcţie a combinatului o îndelungată perioadă de aclimatizare. Cei aproape 100 de ingineri care lucrează astăzi în uzină au participat efectiv la munca de montare a utilajelor. Operatorii chimişti, recrutaţi de pe băncile şcolii profesionale, au fost mai întîi trimişi pentru acomodare la fabricile şi uzinele chimice din Oraşul Victoria, Făgăraş etc., iar apoi, sub îndrumarea specialiştilor, au ajutat şi ei la montarea maşinilor şi utilajelor.

Operatorul Adrian Morăraşu, de pildă, a făcut cunoştinţă cu utilajul la care lucrează încă din perioada cînd acesta sosise la rampa de descărcare a uzinei. Ajutînd la montarea lui, a avut prilejul să-l analizeze piesă cu piesă. Mihai Strujan, operator în aceeaşi secţie, a descifrat funcţionarea maşinilor în condiţii asemănătoare. Aceeaşi pregătire minuţioasă i-a ajutat pe Valeriu Mihuţ, fiu de colectivist dintr-o comună apropiată, să poată deveni în scurt timp şef de echipă la instalaţia de spălare cu azot lichid, iar pe comunistul Leonte Teodor să poată conduce astăzi echipa compresoarelor de gaz convertit.

Şi treptat maşinile combinatului vor ajunge să lucreze din ce în ce mai... singure. Cînd toţi operatorii chimişti vor avea o calificare temeinică, majoritatea inginerilor vor trece fie în laboratoarele întreprinderii, fie în faţa planşetelor pentru proiectare. De fapt munca de concepţie şi proiectare (sarcina lor principală) s-a cristalizat încă anul acesta cu ocazia planului de măsuri tehnico-organizatorice necesare trecerii la îndeplinirea planului pe anul 1964. Aşa de exemplu inginerii Dumitru Costin, Beno Katz şi Constantin Sum vor pune în practică introducerea de oxigen în amestecul amoniac-aer, în scopul creşterii potenţialului productiv al fabricii de azot, iar inginerii Nicolae Căplescu şi

(Continuare în pag. 10)

Ioan Nica vor studia problema măririi capacității turbocompresoarelor.

O muncă încordată care — necesitînd zeci de experiențe și investigații științifice — țintește un scop unic: trimiterea spre ogoarele patriei a unei cantități mereu sporite de îngrășăminte minerale. Nu de alta, dar practica a dovedit că azotatul de amoniu este deosebit de prețios, atît pentru culturile de grîu și de porumb, cît și pentru cele de cartofi, sfeclă de zahăr, plante furajere etc.

El ajută, cu alte cuvinte, unitățile agricole socialiste să producă mai multă pîine, carne, lapte, ouă, legume, fructe, sau exact ceea ce constituie esențialul hranei noastre de zi cu zi.

Se ia o probă de aer lichid.

În vizită la Utviniș

Ideea unei îngrășări sistematice și variate a pămîntului a constituit o preocupare de seamă pentru gostatul din Utviniș, regiunea Banat. Tipul de sol de pe cele 4.300 hectare era cunoscut nu numai de conducerea gospodăriei, ci de majoritatea muncitorilor. Cam jumătate cernoziom degradat, cu textură lutoasă, cu un procent de humus de 4%, cu suficient potasiu, cu fosfor, cu aciditate normală, lipsit însă de azot; în tot timpul anului se poate lucra normal și are un potențial de producție peste mijlociu. În concluzie, un pămînt bun. Dar la gostatul din Utviniș mai sînt sau, mai precis, erau 1.800 de hectare care s-au născut sărace: lăcoviștele, podzolurile și sărăturile. Dense, compacte, tari ca cimentul și văduvite de o microfloră corespunzătoare, terenurile acestea trebuiau supuse unui proces de înnoire pentru corectarea alcalinității, pentru ființarea microflorei și readucerea structurii solului la normal. Bineînțeles, prin procesul de înnoire a pămîntului se urmărea un scop: ridicarea potențialului de producție.

Bătălia împotriva acestor pămînturi sărace a început în urmă cu trei ani. După ce pămîntul a fost supus analizelor chimice, directorul și specialiștii gospodăriei au ajuns la aceeași concluzie: trebuie tratat cu spumă de var. De ce spumă de var? Pentru că e bogată în calciu și substanțe organice, pentru că se găsește în apropiere (la fabrica de zahăr) și, în afară de transport, nu costă nici un bănuț. Rețeta îngrășării lăcoviștelor și sărăturilor poate fi la îndemîna tuturor unităților agricole socialiste: amendamente corespunzătoare + 12-15.000 tone gunoi de grajd + arături pentru mobilizarea solului, făcute de tractoare de mare putere, la o adîncime de 35-40 cm. Supus unui asemenea proces de înnoire, pămîntul și-a pierdut sărăcia și a devenit gazdă ospitalieră pentru cereale. Lucrurile trebuie însă privite mai îndeaproape. Datorită îngrășării, podzolurile și sărăturile și-au schimbat textura și structura, fapt care permite să fie lucrate mai ușor în tot timpul anului. Eficiența acestor măsuri și-a spus cuvîntul din plin. Producția de cereale a crescut simțitor. Cele 13 mii tone spumă de var (în ultimii trei ani), gunoiul de grajd și diverse lucrări agrotehnice au pus încă 1.800 de hectare în slujba unor frumoase producții cerealiere.

Apreciem vitele pentru lapte, unt, carne. Dar trebuie să le apreciem și pentru gunoi. La gostatul din Utviniș sînt 2.000 de taurine (din care 900 de vaci), 10.000 porci, 700 scroafe și 4.000 oi. Sectorul zootehnic alimentează oamenii și pămîntul. Deci chiar dacă ceea ce scriem e lipsit de poezie, trebuie spus: dacă vrem cît mai multă carne, cît mai mult lapte, cît mai mult unt, trebuie să dăm pămîntului cît mai mult must și gunoi de grajd. După cum a stabilit știința, gu-

Conducerea gospodăriei e mulțumită: au sosit îngrășăminte chimice.

Pămîntului i se dă o mare bogăție: îngrășăminte naturale.

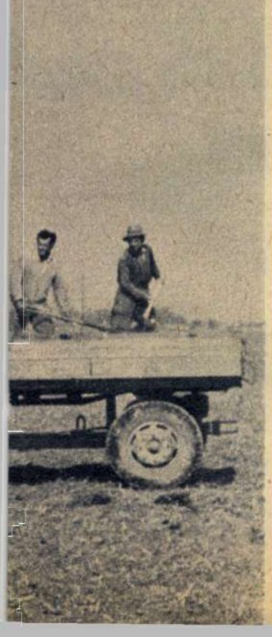

noiul de grajd este îngrășămîntul cel mai complet. Și, ceea ce nu-i de loc lipsit de importanță, cel mai ieftin. Muncitorii de la gostatul din Utviniș au, și în această privință, bogată experiență și bune rezultate. În '62 gunoiul a fost dat hrană pentru 400 hectare însămînțate cu porumb, iar în' 63—pentru 450 de hectare. Cît privește mustul de grajd — foarte bogat în azot — acesta se administrează anual într-o cantitate impresionantă: 300 de vagoane. La ora actuală împrăștierea mustului pe cîmp — cu ajutorul unor cisterne special amenajate — e un lucru obișnuit pentru muncitorii gospodăriei.

N-am avea o imagine completă despre felul cum hrănesc cei din Utviniș pămîntul dacă nu am vorbi și despre îngrășămintele chimice. Unele — cele fosfatice — sînt folosite ca îngrășămînt de bază și sînt incorporate în sol o dată cu executarea arăturilor adînci de vară sau de toamnă; altele — cele azotoase—sînt aplicate pe faze de vegetație, ca îngrășămînt fazial, menite să contribuie la obținerea producțiilor mari.

De bună seamă că îngrășămintele, oricît ar fi de bogate, nu-și arată eficiența dacă nu sînt folosite în mod rațional. Muncitorii de la Utviniș au ținut seama de acest lucru și au făcut îngrășarea terenului în funcție de rezerva de îngrășăminte aflate în sol și în funcție de planta cultivată.

Cîteva cifre comparative sînt în măsură să evidențieze eficiența hrănirii pămîntului la gostatul despre care vorbim. Anul trecut aici s-au cultivat cu porumb 900 hectare. Pe loturile îngrășate, recolta a fost cu peste 800 kg (la ha) mai mare față de producția medie a gospodăriei. Tot în '62 pe un lot de 70 hectare s-au administrat, o dată cu arătura de vară, 400 kg superfosfați, 300 kg sulfat de amoniu, iar în aprilie 200 kg azotat de amoniu. Toamna, la culesul porumbului, recolta acestui lot a fost cu 1.315 kg mai mare (la ha) față de producția medie a gospodăriei. Așa se prezintă lucrurile și în anul acesta. Pe suprafețe de sute de hectare, îngrășate și bine lucrate — cu toată seceta care a bîntuit pe aici — producția de porumb a săltat cu peste 1.000 kg la hectar față de parcelele mai puțin hrănite. Trebuie știut că la ora actuală îngrășarea pămîntului nu trebuie să se facă cu titlu de experiență, pe anumite loturi. Trebuie îngrășate toate suprafețele și în primul rînd cele mai sărace. Practica a dovedit — mai cu seamă la culturile de grîu — că îngrășarea excesivă nu dă rezultatele cele mai bune. Deci doze mai moderate și pe suprafețe cît mai mari.

Iovită Pribac, directorul gospodăriei, și Valeriu Ifrim, inginerul șef, ne-au prezentat o seamă de muncitori care au făcut din sărături și lăcoviște pămînturi bogate. Teodor Ardeleanu, Pavel Muscă, Martin Corpoș, Ludovic Demeter și Traian Mager au fost rebotezați de oameni cu un nume comun: doctorii pămîntului.

Ei, și mulți asemeni lor, au făcut din pămînturi sărace terenuri bogate care răsplătesc strădaniile și pe care ți-e drag să lucrezi.

George CIUDAN, Liviu MAIOR
Fotografii de S. STEINER
și Elena GHERA

cartea

Al. I. Ștefănescu:
AL CINCILEA ANOTIMP

Prezentă și în celelalte scrieri anterioare ale lui Al.I.Ștefănescu — în unele schițe și povestiri din *„Omul de pe catarg"*, precum și în lucrarea epică de mai mari dimensiuni, *„Să nu fugi singur prin ploaie"* — perioada de timp din preajma Eliberării se află evocată și în romanul *„Al cincilea anotimp"*. Acțiunea acestei cărți desfășurîndu-se între anii 1943 și 1947, prilejuiește autorului încercarea de a investiga, prin mijloacele epicului, o etapă de încordate și hotărîtoare acțiuni; ni s-a părut îndeosebi realizată, prin forța realistă a evocării, redarea luptelor maselor populare în primăvara anului 1945. S-a subliniat — și pe drept cuvînt — darul deosebit al romancierului de a înfățișa dinamic și masiv marile demonstrații de stradă ale maselor populare însuflețite de lozincile partidului, acționînd hotărît pentru radicala democratizare a vieții noastre politice și sociale.

Mediul social prezentat în roman e și el divers. În acest sens, Al. I. Ștefănescu a reușit să surprindă, demascator și nu ieftin-caricatural, farsa patriotardă a reprezentanților ofițerimii antonesciene, cîrdășia acestora cu veroșii oameni de afaceri pentru spolierea poporului și atingerea scopurilor lor de jaf și cotropire.

Deși urmărită insistent, lupta ilegală a comuniștilor în vederea propagării cuvîntului partidului în rîndul maselor, a sabotării mașinii de război hitleriste, a organizării rezistenței antifasciste apare mai puțin realizată. Figura luptătorului comunist Bratosin e întrucîtva declarativă, iar în procesul prea îndelungat al căpătării conștiinței de clasă a muncitorului Constantin Dumitrescu se află o doză prea mare de sfătoșenie și dulceag melodramatism, nepotrivite, în genere, cu combativitatea clasei muncitoare.

Dar reușita acestui roman credem a fi întruchiparea tînărului intelectual Justin Rădulescu. E vorba aici de un tînăr studios, derutat politicește, care-și afișează mai mult sau mai puțin ostentativ izolarea sa de cotidian. Tînărul frecventează cu asiduitate — spre cultivarea „superiorității" sale de intelectual neangajat — diverse și inoperante sisteme filozofice. Dar viața, scuturîndu-i necurmat fragilul turn de fildeș, îl va face pe prezumțiosul locatar al acestuia să-și dea seama treptat de poziția sa de intelectual mic-burghez. Contactul cu muncitorii, cu spiritul lor de abnegație, cu marea lor capacitate de luptă și eroism, observarea lucidă a ignonimiei claselor exploatatoare, oroarea pe care o încearcă în fața bestialității legionare și alte atîtea date și întîmplări pe care viața i le oferea cu prisosință contribuie la clarificarea sa cetățenească. Iar atunci cînd începe să cunoască marxismul, să citească unele scrieri ale lui Lenin, tînărul erou își întrevede sigur și cu limpezime drumul; Justin Rădulescu devine un conștient militant social, un devotat slujitor al comunismului. Poate că figura lui Justin Rădulescu ar fi fost și mai izbutită dacă în prima parte a romanului autorul, în intenția sa de a ni-l prezenta cît mai detașat de realitate, nu l-ar fi înglodat — cam vodevilesc — în atîtea încurcături eroticosentimentale și dacă ar fi dat, tot în prima parte a cărții, mai mult dramatism donchișotismului său social. Oricum însă, Justin Rădulescu rămîne un erou viabil, semnificativ, una din figurile reprezentative ale noii noastre literaturi.

De asemenea, credem că în zugrăvirea unui alt personaj central al cărții, patroana și moșierița Georgeta Vîlsan, Al. I. Ștefănescu a pus nuanțat mult meșteșug pentru evidențierea unor trăsături de caracter ale exponenților claselor exploatatoare, meschini și rapaci pînă la crimă.

„Al cincilea anotimp" ne descoperă mai clar calitățile de prozator ale lui Al.I.Ștefănescu, dintre care darul de a povesti alert, antrenant, nu ni se pare de loc secundar.

Traian STOICA

educație pentru toate vîrstele

COPILUL DIN PARC

Sînt copii mulți și veseli, părinți grijulii, sînt constructori în miniatură și cosmodromuri de nisip, naturaliști de o șchioapă ce stăpînesc peste gravii pelicani și dau porunci păunilor grandilocvenți. Înserarea de toamnă le dăruiește tuturor o lumină ostenită, priponind de dragul lor întunericul între zi și noapte, ca să nu le strice jocurile și să nu le întîrzie predarea „la cheie" a cosmodromului.

Dar vine și vremea plecării. Unul cîte unul „constructorii" și „naturaliștii", strigați pe numele lor de jucărie, se apropie de bănci și, în timp ce suportă exigențele pieptenelui, povestesc isprăvi homerice unor mămici admirative sau unor tătici competenți.

De cîte ori un părinte își strigă copilul, prietenul meu aruncă repede, pe nevăzute, o privire spre bancă. Pentru el nu stă nimeni acolo și n-are cine să-l strige — știe asta foarte bine. Totuși, nu se poate împiedica să-și închipuie că lucrurile se întîmplă tocmai dimpotrivă. Pe urmă, cînd n-au mai rămas decît puțini copii, lasă jocul și vine la banca mea. Are șase ani neîmpliniți și o înțelepciune resemnată, de om care ia lucrurile așa cum sînt. Vorbim despre tot ce se poate vorbi, am putea sta la sfat pînă la miezul nopții. Nimeni nu vine să-mi ia prietenul, niciodată nu-l cheamă cineva acasă pe copilul din parc. E om serios, își poartă singur de grijă. Îmi spune așa deodată, cu o voce gravă:

— Cît e ceasul? E opt? Cred că a terminat.

Îl întreb, ca un inițiat ce sînt:

— Ce a fost? Roata?

— Nu, e ceva la motor.

Mai vorbim ce mai vorbim. Apoi, iar:

— E nouă? Dacă-i nouă, plec! Cred că a venit.

Nu este necesar să-mi spună cine. Știu.

— S-a dus să ia o rețetă de prăjituri?

— Nu, are expoziție cu vînzare la magazinul „Victoria".

Ca vechi prieten și unic auditor al copilului din parc, i-am aflat fără să vreau toate tainele. Știu tot ce se poate ști despre tăticu', personalitate plurivalentă, care atunci cînd nu-și repară motocicleta, învață să cînte la acordeon, asta bineînțeles dacă nu-și pregătește undițele sau nu-și pune în ordine colecțiile filatelice. Știu tot ce se poate ști și despre mămica, persoană veșnic „prinsă", care are atîtea prietene înzestrate cu rețete de prăjituri și modele de pulovere, încît abia găsește timp să cutreiere marile magazine de două ori pe săptămînă. Pe băiat îl îmbracă frumos, îl hrănesc bine și nu-i cer decît un singur lucru: să nu-i încurce, să-și vadă de treabă, să fie „om serios". Prietenul meu le îndeplinește dorința. Vine singur în parc, se joacă cu copiii și tot singur se întoarce acasă. Povestește competent despre ocupațiile părinților foarte ocupați și pare chiar flatat că i se acordă atîta încredere. O singură dată mi-a dezvăluit pentru o fracțiune de secundă marea lui tristețe:

— Numai pentru mine n-au timp. Dacă n-ar fi bunica, aș putea să mor!

Pe urmă, rușinat parcă de această reflecție nepotrivită unui „om serios", a schimbat repede vorba povestindu-mi cum o să-și transforme tăticu' motocicleta într-un automobil. Caroserie să aibă, că restul nu-i cine știe ce. Pune de la motocicletă.

Îl vedeam cît este de mic și mă întrebam: cum de nu încape și el undeva între motocicletă și acordeon, între undițe și colecțiile filatelice? Cum de nu s-a putut strecura prin vreo crăpătură îngustă rămasă între două vizite? Cum de nu-și găsește un locșor cît de mic în viața și preocupările părinților?

Sen ALEXANDRU

ACTUALITĂŢI CINEMATOGRAFICE

filme noi pe ecranele Capitalei

În cadrul Festivalului şi Săptămînii filmului sovietic avem prilejul de a viziona noi producţii ale studiourilor din U.R.S.S.

„Tragedia optimistă"

Încununată cu Premiul pentru cea mai bună evocare a unei epopei revoluţionare, cucerit în primăvara aceasta la Festivalul de la Cannes, „Tragedia optimistă" domină actuala Săptămînă a filmului sovietic. Adaptat după capodopera lui Vsevolod Vişnevski, filmul regizorului Samson Samsonov reconstituie cu o remarcabilă elocvenţă cinematografică suflul eroic al „Tragediei" care de cîteva decenii încoace poartă pe scenele lumii chipul de neuitat al Femeii Comisar. Meritul regiei constă mai ales în arta cu care menţine echilibrul între amploarea epică a montării — imaginea pentru ecran panoramic e semnată de Vladimir Monahov — şi tensiunea internă a conflictului psihologic, susţinut de o distribuţie deosebită, în frunte cu Margarita Volodina (Femeia Comisar), Viaceslav Tihonov (Aleksei), Boris Andreev (Căpetenia) şi V. Sanaev (Marinarul răguşit).

„Primul reportaj"

O distincţie importantă — Medalia de Argint a Festivalului internaţional al filmului de la Moscova 1963 — a fost decernată filmului „Primul reportaj". Nou prin mesajul său — o pasionantă pledoarie pentru etica şi conştiinţa comunistă — cît şi prin limbajul său de o laconică expresivitate, filmul realizat de regizorul Vladimir Vengherov ecranizează o nuvelă de succes a prozatorului Serghei Antonov „Cursa fără încărcătură".

„Să ne trăieşti, Gnat"

Tema eticii omului sovietic contemporan se află şi în centrul filmului „Să ne trăieşti, Gnat", realizat în studiourile din Kiev de regizorul Viktor Ivcenko, după un scenariu de Vadim Kojevnikov. Surprins sub ape de surparea unui mal, scafandrul Gnat trăieşte cîteva ore dramatice. În aşteptarea ajutoarelor, el îşi rememorează o serie de evenimente din timpul războiului, care i-au călit conştiinţa de comunist.

„Trei zile după nemurire"

O altă realizare a studiourilor din Kiev, „Trei zile după nemurire" (scenariul: K. Kudievski, regia: V. Dovgan), evocă patriotismul unui grup de oameni sovietici în zilele dramatice ale apărării Sevastopolului.

„Printre oameni buni"

Urmele dureroase ale războiului care a dezmembrat familiile constituie punctul de plecare al filmului „Printre oameni buni", realizat de Evgheni Briunciughin şi Anatoli Bukovski, după un scenariu de Iuri Zbanaţki. Figura luminoasă a ţărăncii ucrainene Mihailina, care după ce a crescut cu dragoste de mamă o fetiţă rătăcită pe drumurile războiului, nu pregetă să renunţe la ea pentru a o reda familiei ei adevărate, este întruchipată cu zguduitoare forţă emoţională de populara actriţă Vera Mareţkaia.

„Mi-am cumpărat un tată"

Aventurile micului Dimka, eroul filmului „Mi-am cumpărat un tată" (scenariul : V. Dolghi, regia : I. Frez), sînt prilejul unei gingaşe şi poetice incursiuni în universul copilăriei, cu candorile şi cu exigenţele ei.

„Bate toba"

Filmul „Bate toba", realizat de Aleksei Saltîkov, este închinat celei de-a 40-a aniversări a întemeierii organizaţiei de pionieri din U.R.S.S. El evocă epoca grea a anilor 1920-1925, cînd tînăra generaţie, greu încercată de tragediile şi privaţiunile războiului, era în centrul atenţiei generale, punîndu-se problema educării ei în spiritul idealurilor de muncă şi frumuseţe ale comunismului.

1

6 TREI ZILE DUPĂ NEMURIRE

O producție a studioului „A.P. Dovjenko“ din Kiev.

SCENARIUL: Konstantin Kudievski
REGIA: Vladimir Dovgan
IMAGINEA: Vadim Vereșciak

Cu: Nikolai Kriukov, Vladimir Zamanski, Galina Leapina, Lilia Kalaceva, Gheorghi Iumatov.

7 PRIMUL REPORTAJ

(Cursa fără încărcătură)

O producție a studioului „Lenfilm“.

Film distins cu Medalia de Argint la Festivalul internațional al filmului de la Moscova 1963.

SCENARIUL: Serghei Antonov
REGIA: Vladimir Vengherov
IMAGINEA: Marandjan
MUZICA: I. Svarț

Cu: G. Iumatov, A. Demianenko, T. Semina, G. Kacin, S. Haritonova, B. Cirkov.

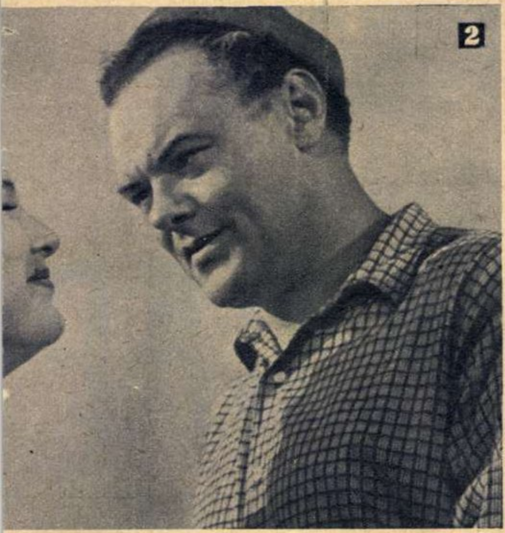
2

3

4

1 TRAGEDIA OPTIMISTĂ

O producție a studioului „Mosfilm“ după piesa cu același nume a lui Vsevolod Vișnevski.

SCENARIUL: Sofia Vișnevețkaia, Samson Samsonov
REGIA: Samson Samsonov
IMAGINEA: Vladimir Monahov
MUZICA: Vasili Dehterev

Cu: Margarita Volodina, Viaceslav Tihonov, Boris Andreev, Vsevolod Sanaev, O. Pierninen.

2 SĂ NE TRĂIEȘTI, GNAT

O producție a studioului „A.P. Dovjenko“ din Kiev.

SCENARIUL: Vadim Kojevnikov
REGIA: Viktor Ivcenko
IMAGINEA: Aleksei Prokorenko
MUZICA: I. Șamo

Cu: Anatoli Soloviev, Nelli Mișkova, V. Safonov, V. Bessarab, G. Drozd.

3 MI-AM CUMPĂRAT UN TATĂ

O producție a studioului „Maxim Gorki“ din Moscova.

SCENARIUL: V. Dolghi
REGIA: Ilia Frez
IMAGINEA: M. Kirilov
MUZICA: N. Iakovlev

Cu: Alioșa Zagorski, V. Treșcialov, O. Lisenko.

4 PRINTRE OAMENI BUNI

O producție a studioului „A. P. Dovjenko“ din Kiev.

SCENARIUL: Iuri Zbanațki
REGIA: Evgheni Briunciughin și Anatoli Bukovski
IMAGINEA: Valentina Tișkoveț

Cu: Vera Marețkaia, S. Pavlova, Ira Mițik, B. Borisenko, I. Krotenko.

5 BATE TOBA

O producție a studioului „Mosfilm“.

SCENARIUL: Serghei Ermolinski, Aleksandr Hmelik
REGIA: Aleksei Saltikov
IMAGINEA: Ghennadi Tekavil și Viktor Iakușev
MUZICA: N. Karetnikov

Cu: Aleșa Kricenkov, Aleksandr Demianenko, Liusea Slepneva, Viktor Ovanesov, Saveli Kramarov, Tatiana Koniuhova.

5

6

7

Cartierele moderne din oraşe — la Capetown (în fotografie), Johannesburg etc. — sînt pentru albi.

Măsurile adoptate de către numeroase state africane, ruperea relaţiilor diplomatice cu Republica Sud-Africană ca şi diferitele forme de boicot îndreptate împotriva R.S.A.; refuzul docherilor din o serie de ţări — Danemarca, Australia etc. — de a descărca vasele cu mărfuri sud-africane; excluderea de la cea de-a 47-a Conferinţă generală a O.I.M. a reprezentanţilor autorităţilor de la Pretoria; dezbaterile furtunoase din Parlamentul britanic pe marginea livrărilor de armament britanic Republicii Sud-Africane; condamnarea politicii de „apartheid" la Organizaţia Naţiunilor Unite — toate aceste fapte şi multe altele au una şi aceeaşi semnificaţie. Proporţiile luate în ultima vreme de politica de discriminare rasială practicată în Republica Sud-Africană au provocat un adevărat val de indignare în rîndul opiniei publice mondiale.

Pentru negrii bantu există periferia oraşelor şi rezervaţiile — adevărate lagăre.

LA CAP

„S-ar putea enumera, fireşte, punct cu punct, toate regulile apartheidului. Dar — scrie ziaristul negru Louis Nkozi — ele sînt atît de neverosimile, încît unii dintre locuitorii altor continente vor refuza să le creadă. Citind despre cruzimile rasiştilor din Republica Sud-Africană, străinii pun o singură întrebare: «Cum pot supravieţui în general africanii în asemenea condiţii?»"

Politica de „apartheid", incompatibilă cu principiile Cartei O.N.U., discriminările rasiste pe care le practică guvernanţii din R.S.A. sînt condamnate pe toate meridianele şi paralelele. În Republica Sud-Africană rasismul a devenit o politică de stat, aplicată cu o deosebită cruzime de o minoritate de exploatatori albi, urmaşi ai celor veniţi aici înainte cu trei secole — aşa-numiţii „afrikaans". Victime sînt cei 11 milioane de negri băştinaşi, un milion şi jumătate de mulatri şi sutele de mii de indieni. „Apartheidul" este adaptarea teoriilor rasiste la condiţiile locale de către aşa-zisul „Broederbund", asociaţie din care face parte şi Verwoerd, primul ministru sud-african.

Ce este „Broederbund"-ul

„Broederbund" (asociaţia fraţilor) a început prin a fi o organizaţie conspirativă a unei minorităţi de buri — urmaşii emigranţilor olandezi din secolul al XVII-lea — care locuiau în coloniile engleze din sudul Africii. Scopul „Frăţiei" a fost la început izgonirea englezilor şi obţinerea libertăţii. Dar un anumit fel de libertate, care urma să asigure albilor, puţini la număr, toate roadele muncii milioanelor de indigeni şi dreptul de a deveni — aşa cum se şi intitulează azi — „adevăraţii stăpîni".

Cu timpul, „Frăţia" a părăsit terenul conspirativ şi a devenit făţiş stăpîna de drept a Republicii Sud-Africane. Teoria de bază este supremaţia populaţiei albe asupra celor aproape 14 milioane de locuitori de culoare.

Rasismul şi naţionalismul se îmbină — în programul „Frăţiei" — cu specularea religiozităţii fanatice a membrilor ei, adepţi ai sectei calvine. Referirile la Dumnezeu şi la indicaţiile lui apar ca un laitmotiv în declaraţiile militanţilor „Uniunii". În 1944, secretarul general al „Frăţiei" a declarat: „«Broederbund»-ul a apărut ca rezultat al convingerii noastre profunde că naţiunea «afrikaans» a fost trimisă în această ţară de mîna domnului Dumnezeu". Iar la instalarea sa ca prim-ministru, Verwoerd a lămurit pios că a fost numit conducător de guvern de către „cel de sus". Probabil că şi bombele cu gaze lacrimogene pe care poliţia domnului Verwoerd le foloseşte în lupta împotriva negrilor sînt tot de provenienţă cerească... Cu sau fără procură cerească, cei 12 apostoli (aşa se intitulează comitetul de conducere al „Frăţiei") sînt stăpînii necontestaţi ai Republicii Sud-Africane. Întreg aparatul de stat, de la prim-ministru pînă la ultimul funcţionar, le este subordonat. „Frăţia" are şi poliţia ei secretă, ai cărei membri nu sînt cunoscuţi nici măcar de către guvern. Înainte ca „Frăţia" să fi preluat puterea de stat — cu 15 ani în urmă — poliţia secretă se comporta ca „Mafia" siciliană, ocupîndu-se cu lichidarea adversarilor politici, a persoanelor indezirabile şi a membrilor „Frăţiei" care se abătuseră de la îndatoririle lor de conspiratori. Acum, după preluarea puterii de către partidul lui Verwoerd, pe lîngă că veghează la „puritatea internă" a organizaţiei şi pedepseşte orice slăbiciune în ce priveşte rigiditatea aplicării principiilor rasismului (oricît de sus-pus ar fi cel ce a greşit, el este imediat pedepsit, de cele mai multe ori prin asasinare), poliţia „Frăţiei" poate să comită nestingherită orice imixtiuni şi încălcări de atribuţii ale poliţiei de stat şi justiţiei.

101 legi împotriva umanităţii

Spre deosebire de alte ţări în care se mai practică segregaţia, dar nu se poate obţine legiferarea ei, Republica Sud-Africană a elaborat 101 legi care stabilesc în cele mai mici amănunte regulile apartheidului.

O însemnată parte din cei 14 milioane de... majoritari au fost izgoniţi de pe pămînturile strămoşeşti şi obligaţi să trăiască (dacă acesta este termenul potrivit) în rezervaţii înconjurate de sîrmă ghimpată şi păzite cu străşnicie. În timp ce — chiar după afirmaţia lui Verwoerd — albii reprezintă numai 13% din populaţie, pentru „dezvoltarea lor aparte" s-au rezervat...87% din suprafaţa ţării: oraşele mari şi cele mici, terenurile cultivabile, minele de aur şi diamante etc. Bineînţeles că de toate acestea nu profită toţi albii, ci numai „adevăraţii stăpîni", marii capitalişti — fabricanţi, bancheri, stăpîni de plantaţii. Iar milioanelor de negri li s-au rezervat pentru „dezvoltarea lor aparte" 13% din suprafaţa ţării — mlaştinile, insuliţele de pămînt sterp, care nu pot hrăni nici a zecea parte din populaţia îngrămădită acolo.

În ţara lor, negrii au nevoie de paşapoarte

Legea înregistrării populaţiei (una din cele 101 legi rasiste) vine să asigure albilor mîna de lucru fără de care bogăţiile ţării nu ar

Autobuzele — *„numai pentru albi"* — circulă goale, iar negrii trebuie să se înghesuie în cîteva vehicule hodorogite.

Conștiința că luptă pentru o cauză dreaptă insuflă populației de culoare forța și curajul de a înfrunta pe apărătorii ordinii rasiste.

UL BUNEI SPERANȚE

putea fi valorificate. Negrii nu au voie să părăsească rezervațiile fără să aibă asupra lor un pașaport. Un pașaport, pentru ca omul de culoare să poată trece dintr-o localitate în cealaltă în țara lui! Dar nu numai atît. Mai trebuie și un... permis de circulație, care se acordă foarte greu. Cum nevoile îl silesc deseori pe șomer să plece spre alt sau spre alt oraș ca să-și caute de mîncare, el trebuie să înfrunte, pe lîngă vicisitudinile mizeriei, nepăsarea și ostilitatea autorităților. Dacă e găsit fără permis de circulație, e condamnat pe loc. Condamnarea e ușoară: amendă. Numai că negrii nu au bani. Așa că sînt imediat transportați în închisorile... particulare ale fermierilor, unde sînt obligați să muncească — nu toată viața, ci „numai" trei ani. La încheierea acestui răstimp, fermierii sînt obligați — iată deci că și stăpînii au obligații! — să consemneze în filele pașaportului comportarea sclavului: dacă are destulă forță de muncă, dacă e respectuos sau nu, dacă a încercat să fugă, dacă poate lucra cu mîncare puțină... După care negrul e liber să se ducă unde vrea și să se „dezvolte" cît poate. Dar — conform alteia din cele 101 legi — este obligat ca în termen de 15 zile să-și găsească de lucru. Dacă nu găsește, este din nou prins, judecat și trimis în închisoarea altui fermier. După cît se pare, rasiștii sud-africani au umor. Un umor cam întunecat, e drept...

În repetate rînduri populația băștinașă s-a ridicat împotriva înjositoarelor pașapoarte, dîndu-le foc.

Ocupîndu-se de cele 101 legi rasiste, ziarul american „New York Times" scrie: „Este evident că apartheidul nu a fost creat pentru dezvoltarea separată a negrilor, așa cum se afirmă cu fățărnicie. Dacă negrii ar trăi complet separat, ce s-ar face proprietarii albi care consideră munca sub demnitatea lor? Cine ar recolta trestia de zahăr, cine ar munci în mină, cine ar mătura străzile?"

Neavînd nici un mijloc de a se califica, negrii prestează toate muncile cu mijloace dintre cele mai primitive. În bogatele exploatări aurifere și diamantifere săpatul se face cu tîrnăcopul, iar mijlocul de transport cel mai folosit este un fel de lighean. Minereul se încarcă în asemenea lighene și femeile (care poartă legați copiii pe spate) transportă minereul către ieșirea din mină. În 1960 a avut loc o catastrofă minieră care a costat viața a 437 de muncitori. Ancheta, cu toată parțialitatea ei evidentă, a găsit vinovată de lipsă de prevedere direcția minei. Vinovată, dar pentru ce? Pentru că nu a luat măsuri de protecție „deși știa că în mină se găsesc și șase supraveghetori albi". Și direcția minei a fost obligată să plătească familiilor celor șase cîte o pensie viageră... Cît privește ceilalți 431 — pentru ei nu s-a plătit nici un pitac. Erau doar negri!

Știința aplicată

„Adevărații stăpîni" au și preocupări științifice. La Johannesburg funcționează un institut de cercetări medicale care și-a cîștigat o faimă mondială în ce privește studiul unor maladii foarte răspîndite pe teritoriul Republicii Sud-Africane. Este vorba în primul rînd despre pelagră. Cobai de experiență sînt destui: 14 milioane de negri și mulatri. După îndelungi cercetări, institutul a stabilit că un muncitor de culoare are nevoie, pentru a-și procura cele strict necesare, la limita a ceea ce se cheamă foame, de 24 de lire lunar. Această sumă nu o realizează nici măcar o zecime dintre negri. Drept urmare, după afirmația conducătorilor institutului, 90% din populația de culoare este bolnavă. Este înspăimîntătoare constatarea statisticienilor: numai 55% dintre negri pot depăși vîrsta de 16 ani. Cu alte cuvinte, cam din doi oameni unul moare înainte de a atinge vîrsta adolescenței!

Iarăși umor? Institutul de cercetări medicale care a stabilit că un negru are nevoie de 24 de lire lunar pentru a nu muri de foame, are el însuși în serviciul său cîțiva negri, dintre care nici unul nu primește măcar jumătate din această sumă!

În pofida terorii

Poliția de stat, ajutată de cea a „Frăției", se îngrijește ca toate dispozițiile rasiste să fie riguros respectate. Orice încercare de mișcare liberă, orice cuvînt mai îndrăzneț sînt imediat reprimate. Mai ales în ultimii ani, de cînd protestele s-au înmulțit, în țară se menține permanent un climat de teroare.

Dar toată această teroare nu le-ar ajuta rasiștilor dacă ei n-ar fi sprijiniți, sub diferite forme, din afară. „Aliații lor—se arăta într-un articol din «France Observateur» — sînt forțele cele mai retrograde ale colonialismului: trupele portugheze de ocupație din Angola și Mozambic, rasiștii europeni înarmați de guvernul Rhodeziei de sud, mercenarii lui Chombe din Katanga". În același timp — după cum reiese din cele scrise de săptămînalul francez — aliații lor sînt cercurile monopoliste occidentale, fapt explicabil prin aceea că în R.S.A. „capitalurile americane și britanice sînt majoritare în marile societăți miniere..."

În pofida terorii, populația neagră, laolaltă cu miile de muncitori albi exploatați, luptă cu tot mai multă hotărîre pentru înlăturarea regimului de cruntă opresiune ce domnește în țara de la Capul Bunei Speranțe. Avîntul către libertate care a cuprins poporul sud-african nu poate fi oprit în loc.

Florin MUGUR

Munţii de sare

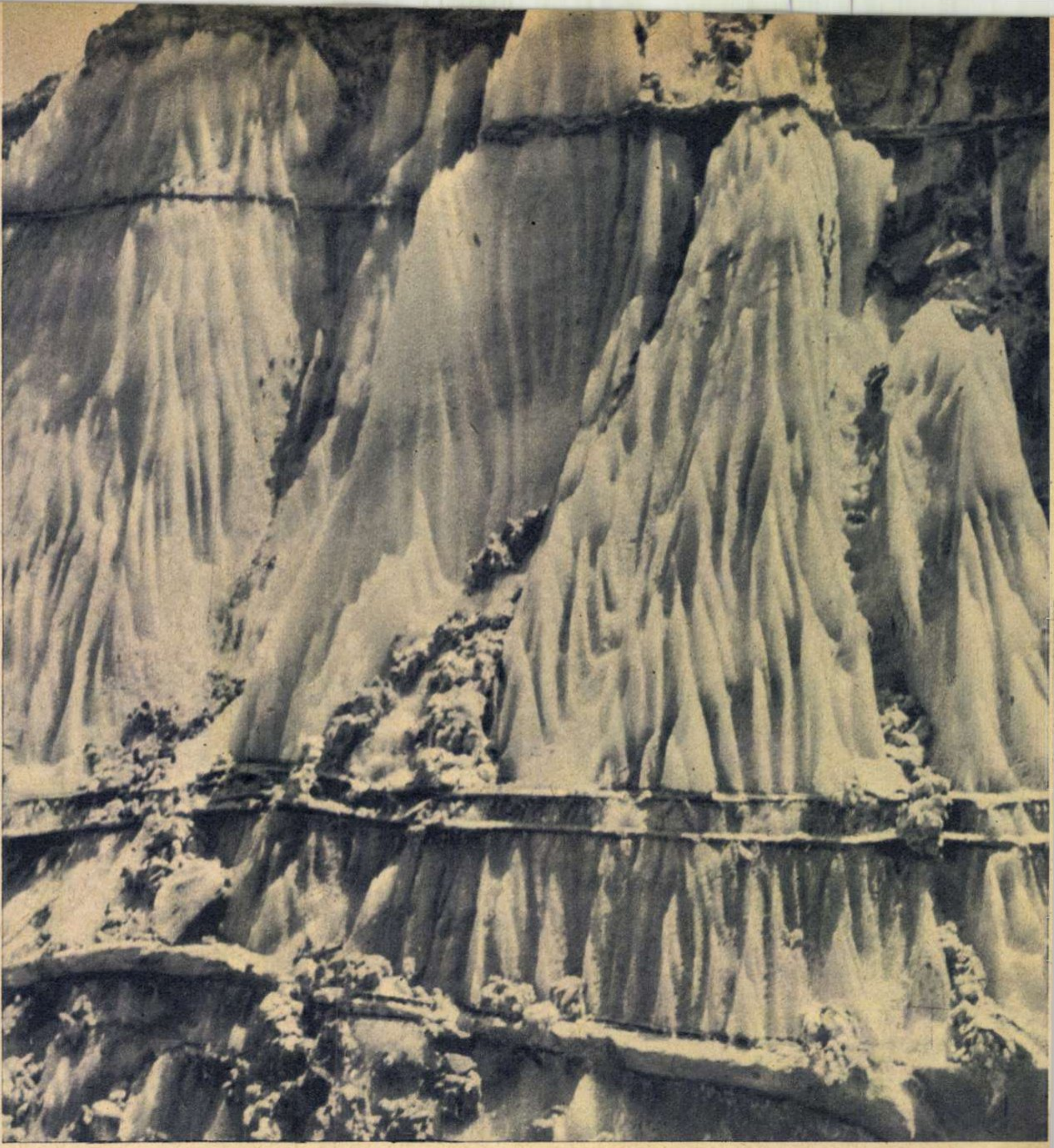

La Slănic-Prahova există multe saline vechi. Unele dintre ele au fost exploatate de pe vremea romanilor. Cea mai interesantă salină se găseşte lingă aşa-numita „Baie Verde“, unde sint instalaţii de băi care folosesc apa sărată din „Lacul Verde“. Foarte interesanţi sint munţii formaţi din sare gemă care se află pe malul nordic al lacului. Tari ca stinca, albi ca zăpada, munţii aceştia nu pot fi topiţi nici de ploi, nici de ninsori.

Munţii de sare au în mijlocul lor o deschizătură în forma unui crater de vulcan. În fundul acesta s-a format un lac cu apă sărată, cu o densitate mare.

PEŞTII APELOR NOASTRE

ORIZONTAL: 1) Peşte mic — Peşte... care face muzica ! 2) Peşte vesel, numit şi chefal auriu — Mamifer marin care se mai numeşte şi porc de mare (pl.). 3) Coş de prins peşte — Caras de mare. 4) Gustul unui os din capetele unor peşti, pe care gospodina îl elimină înainte de preparare — Alifie — Cap de rîndunică. 5) Două consoane în succesiune inversă — Laţ — De aici se strică peştele într-un proverb popular. 6) Trio! — Rac fără coadă. 7) Peşte răsfăţat. 8) Notă muzicală — Pălămidă de baltă (pl.) — Prefix pentru păsări. 9) Peştişori buni de nadă — Peşte răpitor, de apă dulce. 10) Face parte din fauna apelor — Cabina balonului.

VERTICAL: 1) Crapul de 2-4 kg. 2) Pèşte... dietetic — Peşte mare consumator de icre. 3) La mari distanţe — Diftong — Două... bucăţi de peşte... 4) Mireasmă — Locul de plecare al vaselor de pescari. 5) Transport cu tracţiune animală. 6) Ca peştele în apă... — Berc... la coadă — Calapod. 7) La intervale scurte — Însufleţire. 8) Climatul preferat al păstrăvilor — Pronume. 9) În nopţile întunecoase e de mare ajutor pescarilor — Capul hamsiei — Peşte mare care poate fi... şi de uz casnic. 10) Scrumbie care se consumă uscată — Traulere şi pescadoare. 11) Retribuţie — Cînd e furios e periculos pentru pèscari. 12) Peşte mic din apele de munte, asemănător cu zvîrluga.

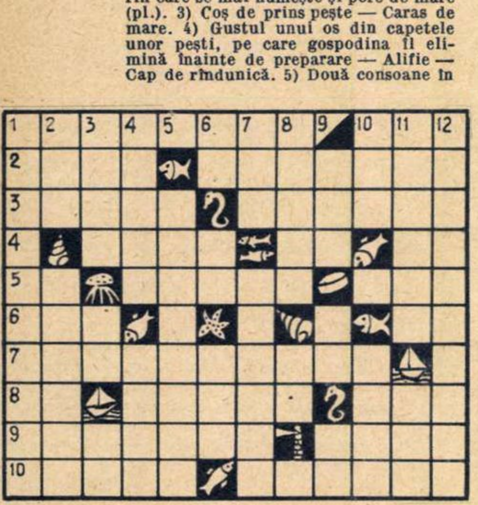

Dezlegarea jocului „STRUGURI, MUST, VIN...“, apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) Murfatlar — Coc. 2) Anacreon — Vale. 3) Dac — Oca — Siria. 4) En — Amuzaţi — Vr. 5) Rip — Acasă — Pat. 6) Aman — I — Anzi — A. 7) T — Hel — Buchet. 8) Sarica — U — Şip. 9) Struguri — Tara. 10) Ir — Dar — Aur — Nn. 11) Rîpă — Mus — Arac. 12) Ova — — Tărie — Avi. 13) Pîncota — Careu.

din toată lumea

NIŞTE GEMENI RARI

Grădina zoologică din St. Louis, S.U.A., a sărbătorit de curînd un eveniment cu totul deosebit: femela hipopotam Peepers, pènsionara acestei grădini, a dat naştere la doi pui de toată frumuseţea.

Mîndria mamei pentru cele două progenituri e împărtăşită de întregul personal al grădinii, deoarece este unică întîmplarea în istoria grădinilor zoologice cînd se nasc hipopotami gemeni.

VÎRSTA UNOR ORAŞE

Atena a fost întemeiată în anul 1557 î.e.n. Are deci vîrsta de 3520 de ani. Alt oraş al anticei Elade, Corintul, a împlinit 3466 de ani, iar Teba—3457. Ankara are 2793 de ani, iar Constantinopolul, cum i se spune actualului Istanbul, aniversează 2620 de ani.

Dintre cetăţile elene de pe teritoriul de azi al ţării noastre, Callatis (Mangalia) era cunoscut ca oraş şi port încă în anul 512 î.e.n., avînd deci o vîrstă de cel puţin 2475 ani; cam tot în acea epocă un vechi sat de pe ţărmurile Pontului Euxin a fost transformat de coloniştii greci din Milet în cetatea Tomis, Constanţa de azi.

ȘTIAȚI CĂ...

... determinarea vîrstei peștilor se face după solzi? Creșterea în mărime a solzilor are loc în raport cu vîrsta și acest lucru se evidențiază prin inelele de creștere de pe solzi. Numărul acestor inele permite să se determine vîrsta peștilor.

... morunul face parte din grupa peștilor care trăiesc mult? Astfel, exemplarele de 1.000 kg au aproximativ 75 de ani. Nisetrul trăiește pînă la 45 de ani.

... pe lîngă peștii care se înmulțesc prin icre (ovipari) există și pești care nasc pui vii (vivipari)? Din cele circa 200 specii de pești vivipari cunoscute, la noi nu există decît un singur reprezentant — Gambusia — în apele lacului Mangalia, unde a fost adus din America.

... cartea cu cel mai mare număr de pagini — 853.450—este o enciclopedie chineză din secolul al XVII-lea? Iar cel mai mic volum editat pînă în prezent poate fi considerat cel publicat la Padua (Italia), ale cărui dimensiuni sînt de 16 x 11 mm — adică cam cît unghia degetului mare.

... de-a lungul vieții sale, un om folosește — sub formă de mobilă, locuință, încălzit, hîrtie, mase plastice etc. — o cantitate de lemn egală cu cea furnizată de 300 de copaci?

... pinguinii pot înota pînă la 16 km pe zi, fără să simtă nici un fel de oboseală ?

... un pui nou-născut de balenă albastră cîntărește 5 tone — mai mult deci decît un elefant adult?

... viețuitoarele celor mai mari altitudini sînt păianjenii? Ei pot trăi la înălțimea de 7.500 m! Păsările nu ajung decît pînă la 4.500 m, iar unii fluturi — la 6.000 m altitudine.

PIAN ELECTRIC

Un sunet foarte clar și plăcut caracterizează pianul electric creat recent la Moscova. Primele piane de acest fel au și fost folosite în emisiunile radiofonice și de televiziune, în studiouri cinematografice și în cadrul spectacolelor teatrale — cu rezultate pe deplin satisfăcătoare.

În fotografia noastră: inginerul V. Ostrovski (stînga) și tehnicianul D. Daiziev acordînd un pian electric.

ÎN CURÎND APARE REVISTA

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea ziariștilor din R.P. Romînă

Revista va publica articole, comentarii, note, interviuri cu personalități ale vieții publice mondiale, corespondențe de peste hotare, pagini din istoria diplomației, puncte de vedere din presa străină, prezentări de cărți și publicații de politică externă din țară și străinătate.

umor

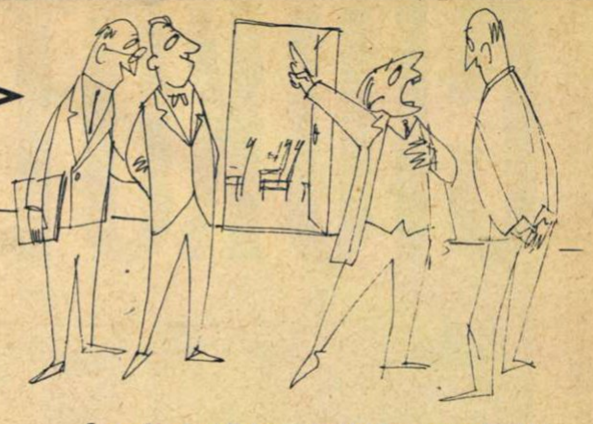

Se vede că ședința s-a închis, Popescu a deschis gura!

E. ARNO

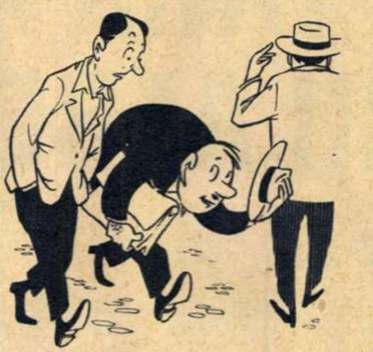

— Ce-i mai saluți așa, doar nu mai e șeful tău?

— Da, dar vine altul! Ce, vrei să-mi pierd obișnuința?...

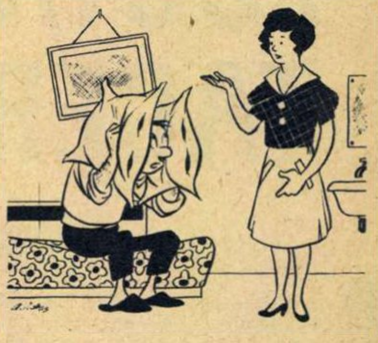

— Au plecat musafirii de sus?...

Rik AUERBACH

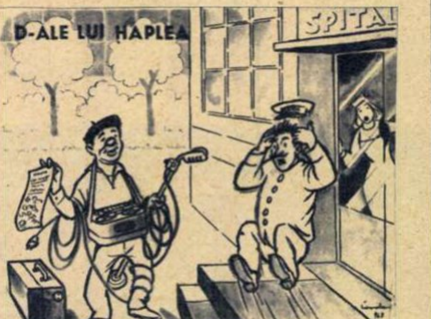

HAPLEA: A fost imposibil să-mi descifreze vreo farmacie rețeta pe care mi-a dat-o tov. doctor, așa că am venit cu instalația s-o imprim pe bandă de magnetofon...

Marin IORDA

METODĂ PRACTICA...

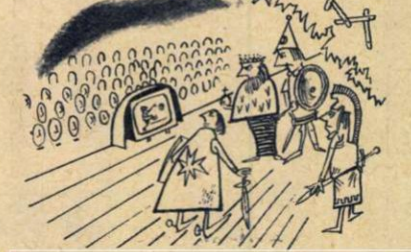

...pentru actorii amatori de fotbal care în zilele de meci sînt distribuiți în spectacole.

„Ludas Mátyi"

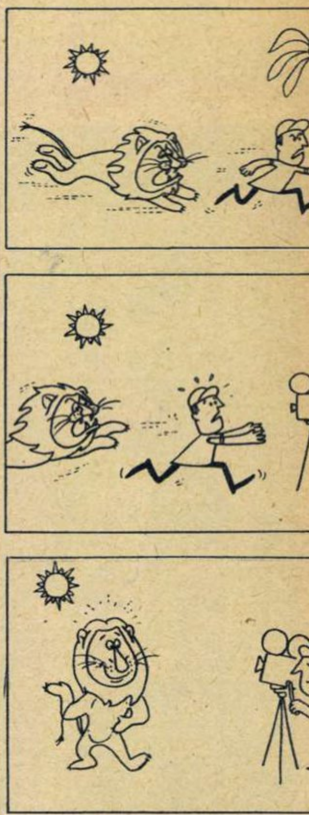

Fără cuvinte.

Simion ALEXANDRESCU

CIUKOTKA

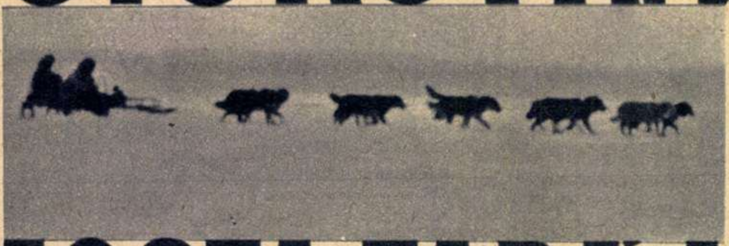

FOSTA „ŢARĂ A TĂCERII ALBE"

Corespondenţă specială pentru „Flacăra"
de Oleg MORSKOV — Moscova

În drum spre Ciukotka mă stăpînea nerăbdarea. Zburam spre „capătul lumii", cum i se mai spune uneori şi azi acestei peninsule de la margine de continent, fosta „ţară a tăcerii albe". Din informaţiile culese înaintea plecării am aflat însă că pe întreaga noastră planetă cu greu găseşti un loc mai interesant şi mai original, din punct de vedere geografic, decît această parte a întinsei Eurasii.

ACOLO UNDE SE ÎNTÎLNESC OCEANELE

Contururile Ciukotkăi sugerează silueta unui ren uriaş. Ţărmurile ei sînt scăldate de apele Oceanului Îngheţat de Nord şi ale Oceanului Pacific, care şi-au dat întîlnire acolo, lîngă îndepărtata Ciukotkă. Meridianul 180°, care taie de la nord la sud trupul de gheaţă al peninsulei, este tocmai cel care e considerat drept linia de convenţională împărţire a globului pămîntesc în emisfera de est şi cea de vest. Malurile stîncoase şi abrupte ale Ciukotkăi marchează hotarul Asiei, iar dincolo de strîmtoarea Bering începe continentul american (în zilele senine de pe capul Dejnev se vede Alaska).

Despărţită secole de-a rîndul de restul lumii prin barierele greu de trecut ale oceanelor şi ale tundrei, pierdută între gheţuri, cufundată în cumplita-i tăcere albă, Ciukotka

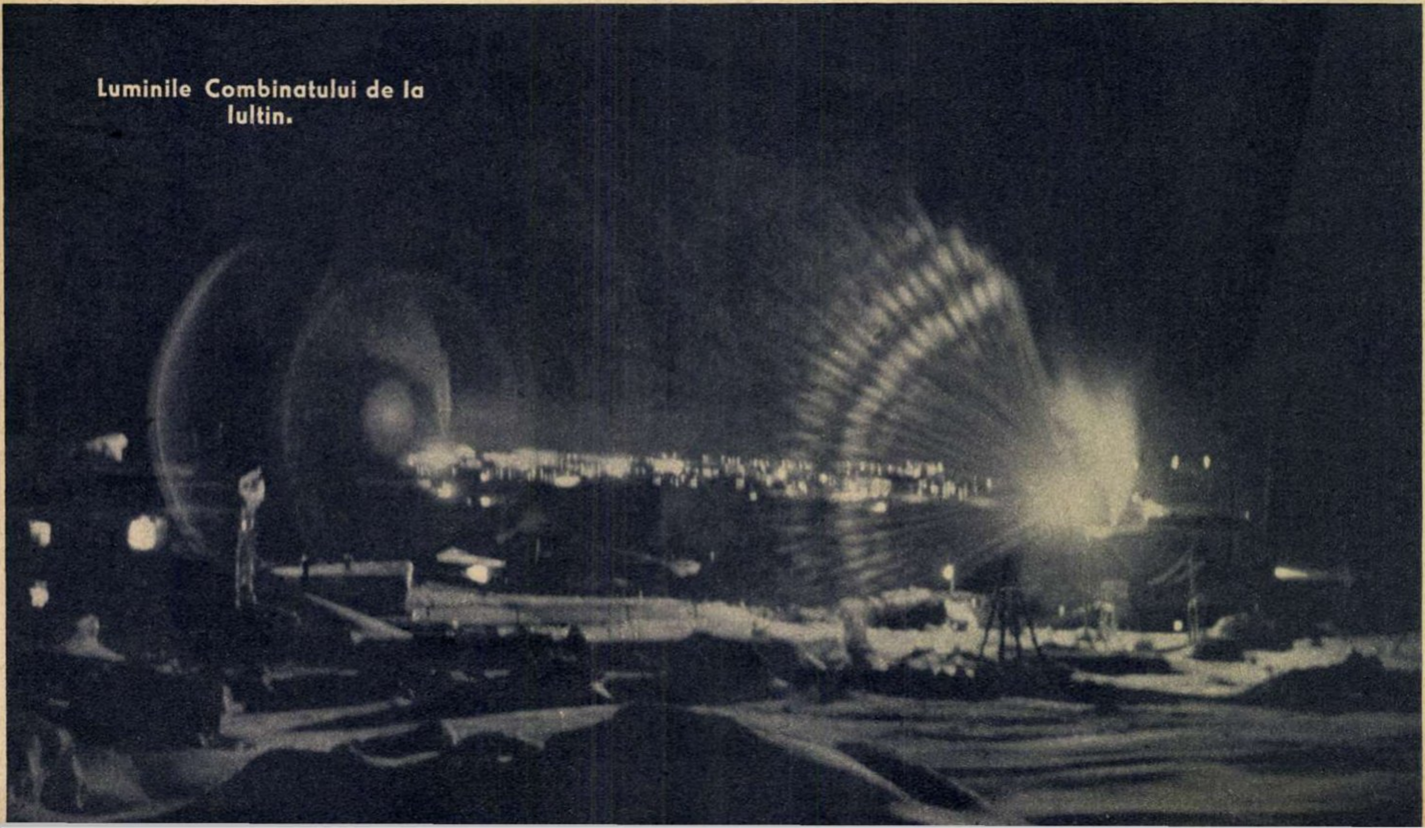

Luminile Combinatului de la Iultin.

Două dintre mijloacele de transport folosite în Ciukotka.

se stingea încet. Singurele semne ale vieții erau rarele așezări de vînători, risipite pe un teritoriu imens (737.700 km^2 — adică aproximativ cît Olanda, Marea Britanie, Austria, Belgia, Luxemburgul, Danemarca, Elveția, Grecia și Portugalia laolaltă, numai litoralul întinzîndu-se pe aproape patru mii de kilometri), colibe izolate de păstori nomazi și cîte o sanie trasă de cîini, gonind pe întinsul albăstrui al zăpezii, îndemnați cu un „hoh", „hoh" monoton și trist, ca cerul morocănos al nordului.

„Ciukotka nu-i altceva decît o îngrămădire de stînci goale" — nota în jurnalul său vestitul cercetător polar al veacului al XVIII-lea, căpitanul Joseph Billings. Același neschimbat tablou a fost găsit după două secole și de inginerul Seacs, care, într-un raport datînd din 1914, scria: „Este un ținut acoperit pe trei sferturi de gheață, cu o climă aspră, cu o vegetație anemică și cu o populație săracă, răspîndită pe un teritoriu uriaș, un ținut al vînturilor, gerurilor și viscolelor".

La această zguduitoare imagine a trecutului se adăugau ignoranța, foamea, dependența totală de capriciile naturii arctice, bolile, felul de trai încremenit la stadiul primitiv.

În 1923, cînd pe aceste meleaguri a fost instaurată puterea sovietică, întreaga populație a ținutului număra nu mai mult de 12 mii de ciukci, eschimoși, ciuvași și lamuți.

Ce schimbări a adus puterea sovietică oare în viața oamenilor din Districtul Național Ciukotka?

CUM A DISPĂRUT ULTIMA IARANGĂ

Nu, natura arctică n-a devenit mai blîndă și mai darnică cu omul. Tot înghețate sînt întinderile necuprinse ale tundrei, tot posomorîte au rămas stîncile golașe și țărmurile abrupte ale oceanelor, tot plumburiu este cerul nordic...

Dar cumplitei tăceri albe i-a sunat sfîrșitul. Nu muțenia ei sinistră, sălbatică, domnește azi, ci glasul puternic, cald și biruitor al vieții. În plină tundră, în uriașa căldare a văii Iultin, mi s-a dezvăluit pe neașteptate panorama unui oraș modern, cu case cu mai multe etaje, iar pe țărmul pustiu al golfului Crucii, sub aripile avionului s-au ivit străzile de un alb strălucitor al noii așezări Engvekinot.

În călătoria mea prin Ciukotka asemenea priveliști n-au fost rare. Cifrele ne informează exact că în ultimii douăzeci-treizeci de ani pe harta Districtului Național Ciukotka au apărut 12 așezări de tip urban și 123 de tip rural. În colhozul cu simbolicul nume „Vozrojdenie" („Renașterea") din Konerghino, președintele Sovietului sătesc, Boris Ravtîtaghin, mi-a povestit cum s-a petrecut la ei „marea trecere" de la viața de tundră la viața civilizată.

— La început bătrînii s-au opus: „În iaranga*) au trăit străbunii noștri, în iaranga ne-am născut și noi, și tot în ele vrem să murim" — era lozinca celor vechi. Ba chiar, la un moment dat, tinerii locuiau în case confortabile, iar bătrînii alături, în tradiționala iarangă. Ei veneau la copii doar în vizită — să bea ceai, să asculte radio, să se bucure pur și simplu de lumina electrică — dar după această vizită se retrăgeau din nou în iaranga lor. În cele din urmă, puterea de convingere a realității le-a frînt încăpățînarea. Una cîte una, de pe străzile Konerghinului au dispărut colibele de piei de ren. Mai rămăsese doar una singură. „Să rămînă ca amintire" — și-au spus colhoznicii.

Dar într-o zi a venit la Sovietul sătesc bătrînul Tevlianto. „Ne-am sfătuit între noi și am căzut de acord că n-avem nevoie de asemenea amintiri. Strică tot aspectul satului".

Așa a dispărut din Konerghino și ultima iarangă.

N-am izbutit să văd acest simbol al înapoiatei Ciukotci nomade nici în colhozul „Pionier" de la capul Schmidt, nici în colhozul „Polearnik" de pe malul rîului Amguema, nici în așezarea Markovo de pe Anadîr. Ciukotka a rupt-o definitiv cu viața de nomad și cu amintirile ei. Doar brigăzile de crescători de reni mai pleacă cu turmele la sute de kilometri.

Cînd Ravtîtaghin îmi spunea asta, l-am întrerupt fără să vreau:

— Dar ei nu duc o viață nomadă?

Președintele m-a privit cu mirare.

— Cum adică nomadă? Sînt în deplasare. Cum să fie nomazi cînd fiecare își are casă aici în sat?

CIUKOTKA DE AUR

Ciukcii, eschimoșii, lamuții se îndeletnicesc, ca și pe vremuri, cu vînătoarea, cu pescuitul, pasc în tundră turmele de reni. Dar

(Continuare în pag. 20)

---

*) Colibă de formă conică cu acoperișul din piei de ren.

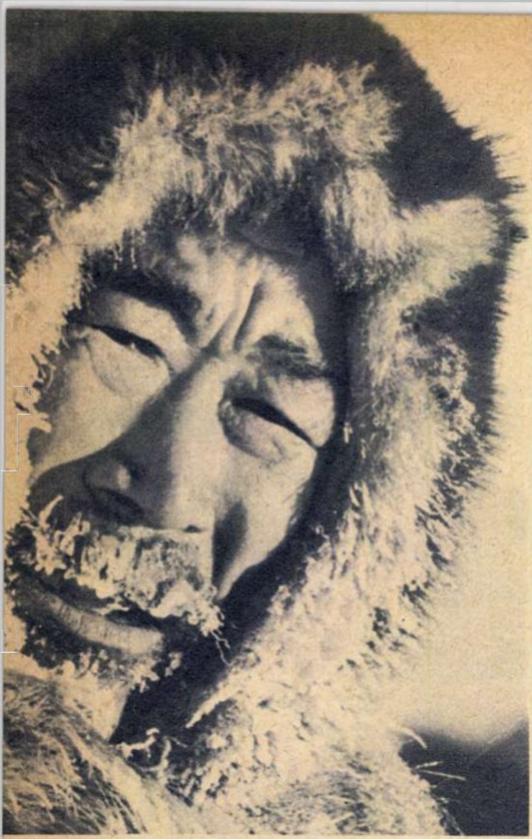

În drumurile sale peste întinderile înzăpezite, Tînanîkva, încercatul conducător de sănii cu cîini, a avut de înfruntat nu o dată viscole și furtuni de zăpadă.

nu aceste ocupații sînt caracteristice pentru Ciukotka de azi.

Sub „stîncile goale" oamenii sovietici au aflat comori neprețuite: cărbune, cositor, wolfram, aur, argint, cristal de stîncă, arsen, cuarț, chihlimbar... S-ar spune că Ciukotka a adunat în tainițele ei toate bogățiile pămîntului.

Pînă nu demult, bogăția numărul unu era socotită cositorul. Am crezut și eu același lucru, mai cu seamă după vizita făcută la combinatul de cositor de la Iultin — o mare întreprindere, utilată după ultimul cuvînt al tehnicii. Dar secretarul Comitetului districtual de partid, Alexandr Reabov, m-a contrazis:

— Sînteți în urmă cu actualitatea. Firește, nimeni n-are de gînd să nege importanța industriei cositorului; ea se va dezvolta impetuos și de acum înainte. Geologii ne dau asigurări în privința asta. Dar direcția principală a dezvoltării industriei noastre este azi aurul.

Reabov a cerut o hartă a districtului.

— Am și eu una — m-am grăbit să-i spun, și am scos din servietă o hartă tipărită în urmă cu șapte ani.

Reabov abia a aruncat o privire asupra ei:

— Nu, frățioare, asta a îmbătrînit.

Apoi a început să încercuiască cu creionul locurile în care au fost descoperite zăcăminte de aur.

— Nu e mult de cînd eram convinși și noi că principala noastră bogăție este cositorul. Zăcămintele de aur cunoscute erau neînsemnate. Îmi amintesc cu cîtă neîncredere, ba chiar ironie, a fost primită la o consfătuire organizată în 1957 la Magadan afirmația unui tînăr inginer geolog că „eroul" Ciukotkăi este de fapt aurul. Dar n-a trecut decît un an și a apărut exploatarea auriferă „Komsomolskaia". Anul 1958 ne-a răsturnat toate planurile și presupunerile. În 1959 a început să dea aur mina „Bilibin". Cele mai mari schimbări a adus însă în geografia aurului nostru anul 1962. Multe mine noi s-au adăugat celor existente.

Observînd că notez în carnet „Ciukotka de aur", Alexandr Reabov mi-a spus:

— Nu te pripi! Cine știe, peste cîțiva ani ar putea să devină „de petrol" sau „de mercur". Geologii au și descoperit zăcăminte de mercur de mari perspective. Iar prospecțiunile făcute în depresiunea Anadîrului au dat la iveală bogate rezerve de petrol și gaze. Platina a început și ea să-și vestească existența. Să nu ne grăbim, deci, cu atributele.

Copii de ciukci în portul național.

NOII „LOCATARI" AI TUNDREI

E drept, nu-i bine să te grăbești cînd e vorba de Ciukotka.

Înainte de a pleca din Moscova prietenii au ținut să mă pună la curent cu povestea nefericitului „cocoș al lui Nikolai". Se spune că pe la începutul secolului nostru, din ordinul personal al țarului Nikolai al II-lea, s-a făcut o încercare de a se aclimatiza în Ciukotka animale și păsări de casă. Cu titlu de experiență, din Vladivostok au fost expediați o găină și un cocoș. Dar, în ciuda augustului ordin, găina, mai sensibilă, a murit încă pe drum, iar cocoșul i-a supraviețuit doar două săptămîni. La Petersburg s-a raportat oficial că în condițiile aspre ale Ciukotkăi nu se pot crește animale și nici păsări de casă.

Mi-am adus aminte de această poveste în drum de la Engvekinot spre noua centrală care alimentează cu energie electrică combinatul din Iultin. Mașina noastră tocmai o cotise spre o așezare de la poalele dealurilor troienite, cînd am zărit pe malul rîului ce trece pe acolo o mare cireadă de vaci. Albe cu pete roșcate, pășteau liniștit iarba măruntă și păreau foarte mulțumite de soarta lor. Și asta în zona unde în cea mai mare parte a anului viscolele și gerurile hălăduiesc în voie!

Mai tîrziu am aflat că vacile s-au aclimatizat de minune nu numai acolo, ci și mai sus, pe țărmul Oceanului Înghețat. Atît de bine, încît dau anual în medie cîte 2.500 litri de lapte. În colhozurile ciukcilor și eschimoșilor există de asemenea ferme mari de păsări.

LIMBA FEMEILOR CIUKCE

Titlul acesta nu este un „trouvaille" reportericesc, ci o realitate a vechii Ciukotka. Femeile nu aveau voie să pronunțe un șir întreg de sunete. De pildă, pe „r" femeile trebuiau să-l pronunțe ca pe „ț" Legile aspre ale tundrei glăsuiau: „De ești femeie — să taci".

Starea de inferioritate a femeii ține și ea de domeniul trecutului. Întreaga Ciukotkă se mîndrește azi cu vestita Klara Kaleana, femeie-vînător, Erou al Muncii Socialiste. Zveltă, grațioasă, cu un zîmbet sfios pe buze, Klara n-are nimic comun cu înfățișarea unui vînător, cum sîntem obișnuiți să ni-l închipuim. La început nici nu-mi venea să cred că am în față pe celebra „vrăjitoare din Konerghino" — cum a supranumit-o compatriotul ei, scriitorul Rîtheu.

Îndrăgostită de tundră, Klara a părăsit la un moment dat școala, unde își desăvîrșea studiile. Curînd însă și-a reluat învățătura.

— După ce termin școala, mă întorc neapărat în tundră. Nu pot trăi fără ea — mi-a spus Klara.

Tînăra poetă Antonina Kîmîtval se pregătește și ea să-și continue studiile. O vreme a lucrat ca învățătoare într-o brigadă de culturalizare. Adică era mereu pe drumuri. Vara cu avionul, iarna cu sania, asemenea brigăzi îi vizitează pe crescătorii de reni, ducîndu-le cărți și ziare, filme noi, dînd ajutor celor ce urmează școala fără frecvență. Impresiile din această frumoasă și de loc ușoară muncă și le-a împărtășit Antonina în culegerea „Cîntul inimii", închinată tundrei natale, prima culegere de versuri a primei poete ciukce.

Și președintele Sovietului Districtului Ciukotka este tot o femeie, Anna Nutetegrîne. Deputată în Sovietul Suprem al U.R.S.S., ea reprezintă micu-i popor nordic în parlamentul sovietic. Este o femeie tînără, foarte energică și pricepută, un conducător talentat, care se bucură de stima și prețuirea generală. Și cînd te gîndești că mama ei nu avusese nici măcar dreptul de a-l pronunța pe „r"!

Marea Revoluție a topit în flacăra ei purificatoare milenara „tăcere albă" a Ciukotkăi. Viața nouă a triumfat și pe aceste meleaguri unde, alături de toți cei peste două sute de milioane de oameni sovietici, ciukcii, eschimoșii, lamuții, micile popoare nordice construiesc comunismul.

Mărfurile pentru populație, aduse cu avionul, sînt transportate de aci pînă la destinație cu sănii trase de cîini.

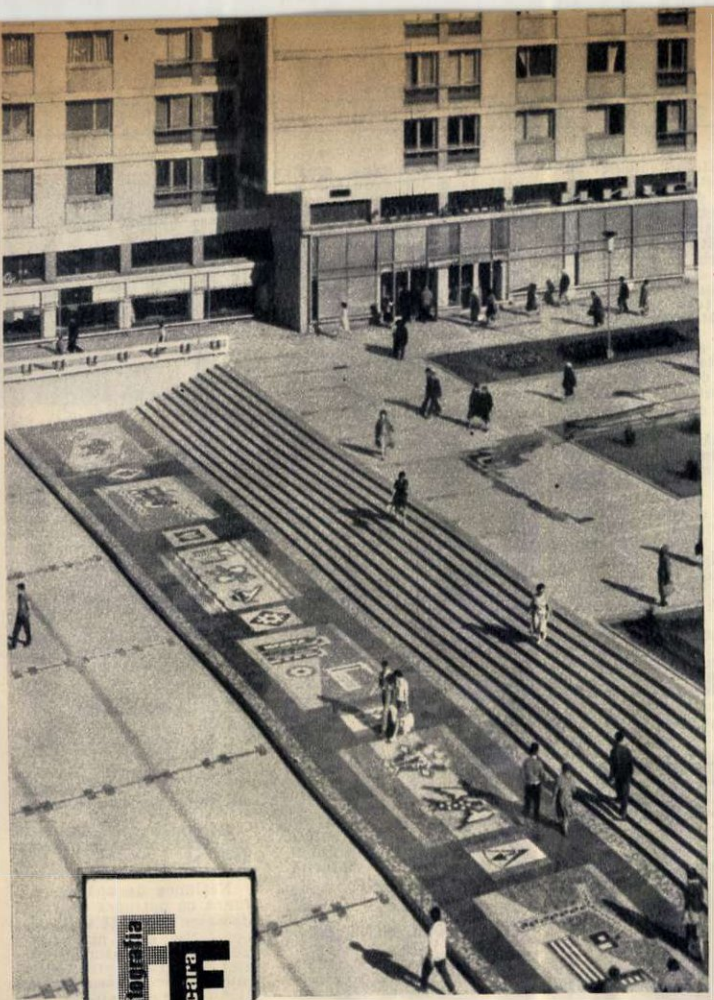

fotografia Flacăra 43

Mozaicul din Iaşi.
Fotografie de Gh. VINŢILĂ

Carnet

VECHEA ENEIDĂ ŞI... UN SALAM PROASPĂT

Oricît de veche e opera capitală a lui Virgiliu şi oricît de proaspăt ar fi salamul despre care merge vorba, nu se poate ca apropierea aceasta să nu apară măcar intempestivă, să nu producă un şoc. Chiar pentru acela care adoră mezelurile şi detestă clasicii antichităţii alăturarea are ceva necuviincios.

Însă viaţa ne impune de multe ori asemenea stranii asociaţii.

Aşa ceva ni s-a întîmplat de curînd. Ne-a impus ciudata împerechere şi ne-a produs şocul o ştire foarte scurtă venită de peste ocean.

Vestea ne aduce la cunoştinţă că, la New York, scriitorul american C. Humay a mîntuit de tradus şi a predat editorului traducerea „Eneidei“ de Virgiliu şi că pentru această treabă şi-a încasat respectivul onorar. Respectiv, dar care poate fi sau nu corespunzător muncii cheltuite. Însă aici şi acum nu ne opreşte atenţia acest lucru şi nu facem nici un fel de socoteală bănească. Totuşi, dacă nu bănească, o socoteală trebuie făcută. Şi anume: ca să traduci „Eneida“ ţi se cere, nu zic talent, nici prealabile cunoştinţe variate, întinse şi adînci, dar măcar timp îndelungat. „Eneida“ are 9.096 de versuri! Dedicîndu-se exclusiv ei şi traducînd în medie 20 de versuri pe zi, traducerea îţi pretinde aproape un an şi jumătate. În vremea Renaşterii, umanistul Annibal Caro, apucîndu-se de această muncă, a împlinit-o la capătul a patru ani. Coşbuc al nostru a fost mai vrednic: numai vreo trei ani i-au trebuit. Ne gîndim cu compasiune la americanul C. Humay: cît se va fi frămîntat pînă să găsească, de exemplu, corespondentul englez al versului: *tacitae per amica silentia lunae*. Să traducă: „sub prieteneasca tăcere a lunii misterioase“? Ori: „sub tăcerea amicală a învăluitei luni“? Ori: „sub tăcerea prietenească a tainei lunare“? Etc., etc.

Dar mistress Humay, soţia traducătorului, s-o fi ostenit tot atîta? O fi migălit şi dînsa ani de zile? O, nu! Mai mult de două-trei ceasuri n-a pierdut. Şi chiar acele două-trei ceasuri nu le-a pierdut de loc, căci dumneaei i s-au achitat exact de două ori atîţi dolari cîţi a primit soţul.

Fireşte, întrebările ne bulucesc: Cum adică? D-na Humay a tradus şi dînsa „Eneida“? Şi a primit pe traducere de două ori cît soţul ei?! E traducerea mai bună? Dar cum a putut să traducă 9.096 de versuri în două-trei ceasuri, şi încă mai bine decît altul?

Ne grăbim a lămuri situaţia. D-na Humay n-a tradus absolut nimic — şi cu atît mai puţin „Eneida“. D-na Humay a compus ea însăşi. O fabrică de mezeluri din New York i-a comandat, ştiind că dînsa se ocupă cu aşa ceva, textul atrăgător al unei reclame pentru noul salam pe care fabrica tocmai îl lansează. D-na Humay s-a executat contra pomenitului onorar. Nu ştim cît de ingenios fi e textul. Dar ne putem închipui. De pildă: stînd aplecată asupra manuscrisului „Eneidei“ în timp ce soţul ostenea la traducere, ea va fi băgat de seamă că, descriind ospăţul pentru primirea lui Eneas la curtea Didonei, Virgiliu dă toate amănuntele, afară de cele culinare. Pe de altă parte, se ştie cît de tragic e sfîrşitul iubirii dintre Dido şi eroul virgilian. Prin urmare textul reclamei e gata în cel mai curat spirit comercial: „Ştiţi de ce a părăsit-o Eneas pe Dido? Pentru că la ospăţ nu i-a servit noul salam al fabricii X & Co din New York!“ Asemenea reclamă, plină nu numai de salam, dar şi de cultură şi poezie, merită de două ori mai mult decît o întreagă traducere de 9.096 versuri.

Cîntărind ostenelile şi văzînd răsplăţile, ce urmează să gîndim? Gîndindu-ne la d-na Humay vom spune o dată cu Virgiliu: *Sunt hic etiam sua praemia laudi*, adică: „Chiar şi aici, faptele de seamă îşi găsesc răsplata“. Dar gîndindu-ne la scriitorul Humay vom spune, fără a mai fi nevoie să traducem: *sunt lacrimae rerum*.

Lascăr SEBASTIAN

PROGRAMUL DE RADIO

RADIOJURNALE, BULETINE DE ŞTIRI, BULETINE METEOROLOGICE,
SPORT, ULTIMELE ŞTIRI

	PROGRAMUL I	PROGRAMUL II	PROGRAMUL III
DUMINICA	7.00, 13.00, 19.30, 22.00, 23.52-23.55	7.50, 14.00, 20.00, 23.00, 0.52-0.55	22.00
ÎN CURSUL SĂPTĂMÎNII	5.00, 6.00, 7.00, 11.00 (afară de miercuri), 13.00, 17.00, 20.00, 22.00, 23.52-23.55	10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 21.00 (afară de joi), (vineri 21.30), 23.00, 0.52-0.55 (sîmbătă 1.52-1.55)	21.00

RECOMANDĂRI DIN PROGRAM: Duminică: 6.30, 13.05 (Progr. I), 7.30 (Progr. II).
În cursul săptămînii: 5.20, 13.05 (Progr. I), 10.05, 14.30 (Progr. II).
COTELE APELOR DUNĂRII: Zilnic — 13.40 (Progr. I).
SUMARUL PRESEI CENTRALE: Zilnic — 8.00 (Progr. I).

DUMINICĂ 27 OCTOMBRIE Programul I *6.00:* Concert de dimineaţă *7.10:* Fanfară *7.25:* Lucrări simfonice de mare popularitate *8.06:* Muzică populară *8.30:* Teatru la microfon pentru copii *9.30:* Muzică de estradă *10.00:* Ciclul de iniţiere muzicală *10.45:* Cîntece *11.00:* Muzică din operete *11.30:* Vorbeşte Moscova! *12.00:* Noi înregistrări de muzică populară *12.20:* Interpreţi de muzică uşoară *13.10:* De toate pentru toţi *14.00:* Melodii populare cerute de ascultători *14.28:* Concert simfonic *15.00:* Transmisiune sportivă *16.59:* Muzică uşoară *17.30:* Piese simfonice *18.00:* Cîntă Raveca Săndulescu şi Benone Sinulescu *18.30:* Din creaţia clasicilor literaturii noastre *18.45:* Recital Vasile Jianu *19.00:* Melodii... melodii *19.35:* Romanţe *20.00:* Teatru la microfon — „Nunta lui Figaro“ de Beaumarchais *21.35:* Piese instrumentale *21.45:* Recital Francis Lemarque (muzică uşoară) *22.25:* Muzică de dans *23.05:* Poemul simfonic „O viaţă de erou“ de Richard Strauss.

Programul II *7.00:* Cîntece şi jocuri populare *7.35:* Muzică distractivă *8.00:* Clubul voioşiei *8.30:* Piese corale *8.45:* Anunţuri, muzică *9.00:* Muzică de estradă *9.30:* Muzică din opere cerută de ascultători *10.00:* Melodii populare *10.30:* Revista presei străine *10.38:* Trei solişti şi o melodie *10.50:* Transmisiunea concertului orchestrei simfonice a Filarmonicii de stat „George Enescu“, dirijor Mircea Basarab. În program: Rapsodia I de Marţian Negrea; Concertul în re major pentru vioară şi orchestră de Beethoven — solist Ion Voicu; Simfonia a V-a în mi minor de Ceaikovski. În pauză: Emisiunea „Cinema“ *13.15:* Muzică populară *13.45:* Cîntă Roxana Matei *14.05:* Piese instrumentale de virtuozitate *14.15:* Satira şi umorul *15.00:* Muzică uşoară cerută de ascultători *15.30:* Din spectacolele Teatrului de operă şi balet al R.P.R. *16.00:* Oameni şi fapte *16.08:* Cîntă Rodica Bujor şi Iosif Milu *16.30:* Muzică de estradă *17.00:* Orchestră de mandoline *17.15:* Miniaturi literare *17.25:* Din muzica popoarelor *18.00:* File de calendar — emisiune muzical-literară *19.00:* Din comoara folclorului nostru *19.30:* „Albumul vocilor celebre“ — cîteva din cele 260 de discuri înregistrate de Caruso *20.05:* Muzică de dans *21.30:* Jocuri populare *21.45:* File de istorie literară *22.00:* Muzică de dans *22.29:* Cvartetul cu pian opus 30 nr. 2 în re minor de George Enescu *23.08:* Muzică de dans *24.00:* Concert de noapte.

Programul III *19.00:* Muzică din opereta „Rip“ de Robert Planquette *19.45:* Muzică romînească de cameră *20.30:* Din poezia universală contemporană *20.45:* Muzică de dans *21.15:* Mari interpreţi — Zara Doluhanova *22.10—22.59:* Concert simfonic.

LUNI 28 OCTOMBRIE Programul I *5.05:* Cîntece *5.25:* Melodii populare *6.07:* Piese pentru acordeon *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Muzică populară *7.30:* Sfatul medicului — Pentru bolnavii hipertensivi *7.35:* Anunţuri, muzică *7.45:* Cîntece patriotice *8.06:* Dansuri de estradă *8.30:* Mici piese simfonice de compozitori belgieni *9.00:* Duete din opere comice *9.30:* Muzică corală *10.00:* Cvartetul de coarde în fa major de Theodor Rogalski *10.23:* Muzică distractivă *11.05:* Piese instrumentale şi vocale *11.30:* Scene din operete *12.00:* Muzică de balet *12.30:* Melodii populare *13.10:* Muzică uşoară *14.00:* Din cîntecele şi dansurile popoarelor *14.32:* Noi înregistrări de muzică simfonică romînească *15.00:* Din operele lui Bellini *15.30:* Concert de estradă *16.00:* Orchestre populare *16.15:* Vorbeşte Moscova! *16.45:* Prelucrări corale *17.12:* Piese pentru pian de Chabrier *17.30:* Tinereţea ne e dragă *17.50:* Jocuri populare *18.10:* Cîntece de compozitori romîni *18.30:* Melodii de muzică uşoară *19.00:* Revista economică radio *19.20:* Fragmente din „Arta fugii“ de Johann Sebastian Bach *20.10:* Melodii populare *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecţia de limba rusă (începători) *20.55:* Muzică uşoară de Nicolae Chirculescu *21.15:* Tribuna radio *21.25:* Amintiri despre marele cîntăreţ George Folescu *22.20:* Muzică de dans *23.12:* Simfonia a IV-a de Dmitri Kabalevski.

Programul II *10.10:* Muzică corală clasică *10.30:* Piese simfonice de compozitori romîni *10.54:* Mici formaţii de estradă *11.15:* Cu scriitorii pe drumurile ţării *11.30:* Fantezia în do major opus 17 de Schumann — la pian Wilhelm Kempf *12.05:* Călătorie muzicală *12.34:* Muzică vocală de Ion Borgovan *13.00:* Din operele lui Lortzing *13.30:* Însemnări de reporter *13.37:* Piese corale *14.05:* Din creaţia de operetă a compozitorilor noştri *14.35:* Piese de estradă *15.00:* Muzică populară *15.32:* Dansuri din Galantha de Kodaly Zoltan; Triptic simfonic de Carmen Petra-Basacopol *16.12:* Cîntă Ana Lăcătuşu şi Ionel Miron *16.30:* Interpreţi în studio *17.00:* Muzică populară *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunţuri, reclame, muzică *18.05:* Ciclul de iniţiere muzicală *18.45:* Cîntă corul de copii al Radioteleviziunii *19.00:* Tangouri şi valsuri de estradă *19.30:* Din activitatea sfaturilor populare *19.40:* Cîntece şi jocuri populare *20.00:* Suită de balet din operetele lui Offenbach *20.33:* Concertul în la minor pentru violoncel şi orchestră de Schubert-Cassado — solist Gaspar Cassado *21.20:* Tarantele *21.30:* Lectură dramatizată *22.00:* Muzică de dans *22.30:* Ciclul „Cvartete de Mozart dedicate lui Haydn“ *23.05:* Muzică uşoară *24.00:* Fragmente din opere.

Programul III *21.20—22.59:* Seară de operă — „Don Carlos“ de Verdi (actele I şi II), cu Boris Cristoff, Elena Nicolai şi Tito Gobbi.

MARŢI 29 OCTOMBRIE Programul I *5.05:* Melodii distractive *5.25:* Muzică populară *6.05:* Fanfară *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Muzică de estradă *7.30:* Sfatul medicului — Tusea convulsivă *7.35:* Anunţuri, muzică *7.45:* Piese pentru vioară de Sarasate *8.06:* Estrada dimineţii *8.30:* Uverturi şi arii din opere *9.08:* Poemul simfonic „Fatma“ de Constantin Bobescu *9.30:* Radio prichindel *9.45:* Cîntece *10.00:* Trio în la minor de Brahms *10.24:* Melodii populare *11.05:* Ansambluri corale sindicale *11.25:* Muzică uşoară romînească *12.00:* Selecţiuni din operete *12.30:* În faţa hărţii *12.40:* Muzică instrumentală de compozitori romîni *13.10:* Prelucrări de folclor *14.00:* Concert de prînz *15.00:* Cîntece *15.15:* Melodii populare din Oltenia şi Maramureş *15.42:* Simfonia a IV-a în si bemol major de Beethoven *16.15:* Vorbeşte Moscova! *16.45:* Muzică din opere şi operete în interpretarea artiştilor amatori *17.12:* Duete vocale şi instrumentale *17.30:* Radioracheta pionierilor *18.00:* Muzică de estradă *18.15:* Cu microfonul printre sportivi *18.25:* Lieduri de Grieg *18.40:* Program muzical pentru evidenţiaţi în întrecerea socialistă *19.00:* Limba noastră — vorbeşte acad. prof. Al. Graur *19.10:* Muzică uşoară orchestrală *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Din cîntecele constructorilor comunismului *20.10:* Mari interpreţi ai muzicii lui Chopin *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Cîntă Elisabeta Neculce şi Ion Stoian *21.00:* Melodii de dragoste *21.30:* Scriitori la microfon *21.45:* Recital Angela Moldovan *22.20:* Muzică de dans *23.11:* Cvintetul cu pian de Iulius Zarembski.

Programul II *10.10:* Muzică corală *10.30:* Cvartetul nr. 1 opus 21 în sol major de Constantin Dimitrescu *10.54:* Muzică uşoară *11.15:* Emisiune literară *11.35:* Arii din opere interpretate de Trenka Eva şi Vida Victor *12.05:* Suita nr. 3 în do major pentru violoncel solo de Bach — interpretează Pablo Casals *12.26:* Piese de estradă *13.00:* Simfonia în la major KV 201 de Mozart *13.30:* Prezentare literară *13.45:* Orchestre de mandoline *14.05:* Muzică populară *14.35:* Muzică din operete *15.03:* Concertul nr. 1 în fa diez minor de Serghei Rahmaninov *15.30:* Muzică uşoară *16.12:* Piese instrumentale şi vocale *16.30:* Muzică populară *17.00:* Cîntă Teodora Lucaciu şi Valentin Teodorian *17.15:* Cîntece pentru cei mici

(Continuare în pag. 22-23)

ANDREI MUREȘANU

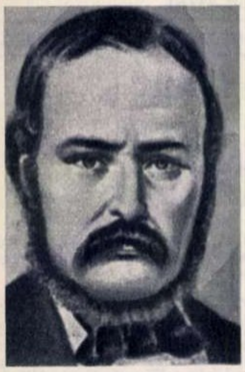

„Aș dori să cunosc unele date despre viața și opera poetului ardelean Andrei Mureșanu“.

Lucia APOSTOLESCU
elevă, București

Răspunde criticul literar AUREL MARTIN.

Andrei Mureșanu, de la a cărui moarte se împlinesc zilele acestea o sută de ani, e o figură reprezentativă a literaturii pașoptiste din Ardeal, cîntăreț înflăcărat al setei de libertate și de dreptate a maselor populare asuprite. „Preot deșteptării noastre, semnelor vremii profet“, cum îl numea Eminescu în „Epigonii“, el s-a făcut cunoscut mai cu seamă prin poezia „Un răsunet“, scrisă în focul revoluției pașoptiste și devenită, pe o melodie de Anton Pann, marșul revoluționar al romînilor ardeleni ridicați împotriva tiraniei. Partizan al „revoluției generale“ — cum o numea Bălcescu — poetul se adresa romînilor asupriți din toate provinciile, văzînd în unire o chezășie a victoriei: „Romîni din patru unghiuri, acum ori niciodată! Uniți-vă în cuget, uniți-vă-n simțiri!“ Iar în sacrificiul suprem dentru patrie și libertate el vedea un gest nobil și măreț. Burghezia, preluînd textul marșului lui Andrei Mureșanu, l-a folosit însă în scopuri diversioniste, dîndu-i interpretări naționaliste și mistice, falsificîndu-i astfel mesajul revoluționar.

„Un răsunet“ a eclipsat în general în ochii urmașilor bogata activitate publicistică a lui Andrei Mureșanu. Cele mai multe scrieri poetice ale sale (adunate în volum în 1862), cu caracter preromantic sau romantic, elegiac sau satiric, au rămas uitate, deși la vremea lor s-au bucurat de o bună apreciere din partea contemporanilor. Mă refer cu deosebire la poezii ca „Glasul unui romîn“, „Un suspin“ și „La muza mea“, în care, evocînd trecutul eroic al poporului romîn și îndemnînd la acțiuni revoluționare, Andrei Mureșanu se impune ca poet patriot militant. Opera sa nu este scutită însă de o seamă de contradicții, trădînd oscilațiile ideologice ale omului politic (devenit după înfrîngerea revoluției pașoptiste un oportunist) și ale gînditorului (puternic influențat de educația teologică primită în școală).

Născut la 16 noiembrie 1816 în orașul Bistrița, Andrei Mureșanu a studiat la Bistrița și la Blaj, a fost profesor la Gimnaziul romînesc din Brașov și „concepist guvernial“ la Sibiu. A colaborat la „Gazeta de Transilvania“, „Foaie pentru minte, inimă și literatură“, „Telegraful romîn“ ș.a.

STICLA IERI ȘI AZI

„Cum s-a dezvoltat industria sticlei de-a lungul timpurilor?“

Ioan ȚERBEȘ
Tr. Măgurele

Răspunde conf. ing. ALEX. PĂTRAȘCU, de la Institutul politehnic București.

Sticla este un produs rezultat din topirea unui amestec de substanțe minerale, printre care predomină nisipul, soda și piatra de var.

Descoperirile arheologice au arătat că sticla este cunoscută încă din timpul civilizațiilor egiptene, feniciene și asirocaldeene, ea fiind folosită în acele vremuri pentru confecționarea obiectelor de podoabă, de cult religios și de uz personal. În țara noastră, cu ocazia săpăturilor făcute în special în Dobrogea, s-au descoperit, alături de obiecte de metal și ceramică, și obiecte de sticlă (lacrimare, sticluțe etc.) din care o parte sînt expuse la Muzeul arheologic din Constanța. Ele datează de peste 2000 de ani, fiind aduse — probabil — de corăbiile grecești care făceau comerț cu cetățile de pe țărmul Pontului Euxin. Tot pe teritoriul Constanței au fost descoperite în ultimii ani urme a două cuptoare de fabricat sticlă, datînd din epoca romană.

În zilele noastre, aproape că nu există sector industrial sau ramură a tehnicii în care sticla să nu fie prezentă. De la cele mai fine lentile de microscop pînă la cele mai mari lentile sau oglinzi pentru telescoape, de la țevi pentru transportul lichidelor speciale pînă la cele mai fine fibre, de la sticluțe de cîteva grame pînă la cisterne de zeci de tone, de la geamurile ordinare pînă la cristalele de cîțiva centimetri grosime, cu cea mai fină șlefuială, sticla este prezentă pretutindeni. Fibrele din sticlă în combinație cu masele plastice au ajuns astăzi să ofere materiale de construcție ușoară și cu rezistențe mecanice ce permit în multe împrejurări înlocuirea metalelor.

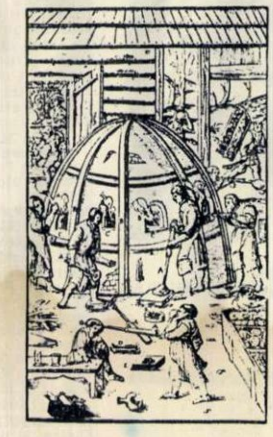

Fabricarea sticlei în evul mediu.

Începutul industriei sticlei în țara noastră este marcat în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea prin mici fabrici situate în regiuni împădurite (Poiana Codrului în Maramureș, Beliu și Pădurea Neagră în Crișana, Lespezi și Hîrlău în nordul Moldovei, Tîrgoviște și altele); pădurile întinse din acele regiuni furnizau atît combustibilul necesar cît și materiile prime alcalinoase ce se extrăgeau din cenușă.

Astăzi fabricația sticlei în țara noastră este un proces mecanizat și automatizat în mare măsură, în continuă dezvoltare, producția actuală fiind de peste patru ori mai mare decît aceea din 1944, iar unitățile noi de sticlărie intrate în ultimii ani în funcțiune fiind dintre cele mai moderne. Țara noastră exportă produse de sticlărie mult apreciate în toate colțurile globului.

Perspectivele de viitor sînt favorabile dezvoltării industriei sticlei, datorită multiplei ei utilizări.

TOT DESPRE LEONARD

În „Flacăra“ nr. 37/1963 a apărut o fotografie reprezentînd bustul tenorului N. Leonard care se află într-una din sălile Muzeului de artă din Cîmpulung-Muscel, orașul în care s-a stins din viață marele cîntăreț romîn.

În legătură cu aceasta vă trimit o fotografie reprezentînd casa în care N. Leonard și-a trăit ultimele clipe, o casă modestă, din str. C. Brîncoveanu nr. 68. Aici locuia tatăl său, pensionar, fost mecanic de locomotivă.

Pe zidul dinspre stradă al clădirii se află acum o placă comemorativă cu următorul cuprins: „În această casă s-a stins, încătușat de sărăcie și suferință, tenorul N. Leonard, glorios artist al operetei romînești (1886-1928)“. Placa a fost fixată din inițiativa Sfatului popular al orașului nostru și a muzeului raional.

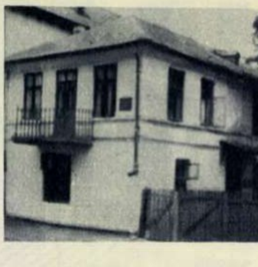

Ion DOBRESCU
activist cultural
Cîmpulung-Muscel

APA ÎN NATURĂ

„Sub ce forme se găsește apa în natură“.

Mioara DURA
str. Ștefan cel Mare nr. 51, Iași

Răspunde prof. THEODOR BUȘNIȚĂ, membru corespondent al Academiei R.P.R.

Noțiunea de apă se confundă cu noțiunea de viață, deoarece nu există viață fără apă. Nu este mai puțin adevărat că virusurile — care sînt elemente vii, ultramicroscopice, măsurînd milionimi de microni — au apa numai ca legătură între molecule.

Apa intră în compoziția materiei vii și deci o găsim la toate viețuitoarele. Astfel în bacterii o găsim între 73-98 % (colibacili 73 %, acetobacterii 98 %). Sporii bacteriilor conțin numai 40 %-50 % apă, restul de apă intră în compoziția substanțelor de constituție. Algele și protozoarele conțin 80-90 % apă. Chiar

PROGRAMUL DE RADIO

17.30: Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Muzică din opereta „Farmecul unui vals“ de Oscar Strauss *18.45:* Emisiune culturală *19.00:* „Balada steagului“ de Sigismund Toduță *19.30:* Melodii lirice romînești *19.50:* Pe teme internaționale *20.00:* Din cîntecele și dansurile popoarelor *20.30:* Lecția de limba franceză (avansați) *20.45:* Recital Iolanda Mărculescu *21.20:* Opera „Cavaleria rusticana“ de Mascagni, cu Giulietta Simionatto și Mario del Monaco *22.43:* Muzică instrumentală de compozitori romîni *23.05:* Muzică de dans *0.08:* Muzică simfonică.

Programul III *21.20:* Seară de operă — „Don Carlos“ de Verdi (actele III și IV) *22.33—22.59:* Cvartetul nr. 1 în sol major, „Primăvara vieții“, de Ovidiu Varga.

MIERCURI 30 OCTOMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineață *6.05:* Prelucrări corale *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Cîntece *7.30:* Sfatul medicului — Primul ajutor în hemoragii *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntece populare *8.06:* Muzică de estradă *8.30:* Piese simfonice de compozitori romîni *8.52:* Muzică din operete *9.31:* Cvartetul nr. 12 în mi bemol major de Beethoven *10.00:* Teatru la microfon — „Soțul ideal“ de Oscar Wilde *11.42:* Trei piese pentru două piane de Haciaturian *11.53:* Cîntece și jocuri populare *12.25:* Muzică ușoară *13.10:* Recital Elena Dima-Toroiman și Ioan Hvorov *14.00:* Muzică populară *14.33:* Simfonia nr. 100 în sol major de Haydn *15.00:* Muzică de estradă *15.30:* Scene din operete *16.00:* Cîntă corul U.T.M. *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Muzică ușoară *17.12:* Sonata pentru vioară și pian de Liviu Comes *17.30:* Prietena noastră, cartea *18.00:* Cîntă Mia Barbu și Pavel Tornea *18.15:* Fapte din întrecere *18.30:* Program muzical pentru evidențiați în întrecerea socialistă *19.00:* Jurnalul satelor *19.25:* Melodii populare cerute de ascultători *20.10:* Muzică instrumentală *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba rusă (avansați) *20.55:* Cîntă formația Helmut Zacharias *21.15:* Satira și umorul (reluare) *22.20:* Baletul „Coppelia“ de Delibes — montaj muzical-literar *23.07:* Concert de noapte.

Programul II *10.10:* Cîntece din viața nouă a satului *10.30:* Lucrări pentru pian de Liszt *11.00:* Cîntece populare *11.15:* Universitatea tehnică radio *11.30:* Muzică ușoară *12.05:* Dansuri din opere *12.30:* Schițe ale scriitorilor noștri contemporani *12.45:* Din viața de concert a Capitalei *13.30:* Însemnări de reporter *13.40:* Melodii populare *14.05:* Pagini din operete *14.35:* Muzică ușoară *15.00:* Fragmente din suita „Visul unei nopți de vară“ de Felix Mendelssohn-Bartholdy *15.30:* Melodii populare *16.12:* Piese instrumentale *16.30:* Scene din opera „Pădurea vulturilor“ de Tudor Jarda *17.00:* Muzică populară din țări socialiste *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Concert de estradă *18.40:* Foileton *18.50:* Muzică corală clasică *19.07:* Muzică simfonică romînească *19.30:* Lecția de limba engleză (începători) *19.45:* Melodii... melodii *20.15:* Școala și viața *20.35:* Romanțe *21.20:* Ciclul „Pagini din muzica contemporană — lucrări de Jean Absil *22.00:* Muzică de dans *23.05:* Muzică simfonică *0.05:* Opera „Secretul Suzanei“ de Wolf Ferrari.

Programul III *21.20:* Seară de operă — „Semion Kotko“ de Serghei Prokofiev, în montaj muzical-literar *22.40—22.59:* Muzică romînească de estradă.

JOI 31 OCTOMBRIE Programul I *5.05:* Fanfară *5.25:* Cîntece și jocuri populare *6.05:* Piese de estradă *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Fanfară *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Melodii populare *7.30:* Sfatul medicului — Infecțiile cu stafilococi *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntece *8.06:* Muzică instrumentală și vocală *8.30:* Valsuri *9.00:* Vreau să știu *9.25:* Program de concerte *10.00:* Soliști sovietici de operă *11.05:* Piese corale de Doru Popovici *11.30:* Muzică ușoară *12.00:* Selecțiuni din operete *12.31:* Cvartetul de coarde nr. 5 de Alfred Mendelsohn *13.10:* Soliști și formații de amatori *14.00:* Concert de prînz *14.30:* Arii din operele lui Puccini în interpretarea soliștilor romîni *15.00:* Soliști romîni de muzică ușoară *15.30:* Din cîntecele și dansurile popoarelor *16.00:* Piese instrumentale *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Ansambluri artistice școlare *17.12:* Melodii populare *17.31:* Concert simfonic *18.00:* Seară pentru tineret *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Cîntă orchestra Mantovani *20.10:* Melodii populare *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba franceză (începători) *20.55:* Jocuri populare *21.00:* Scrisori din țară *21.10:* Muzică de dans *22.45:* Recital Nicolae Herlea *23.05:* Suita de balet de Marcel Mihalovici; Cvintetul nr. 2 de Gabriel Fauré.

Programul II *10.10:* Melodii de estradă *10.40:* Piese de Dinu Lipatti *11.00:* Cîntă Lili Creangă *11.15:* Lecturi literare *11.30:* „Simfonietta tinereții“ de Dumitru Bughici *12.05:* Sonata în mi minor de Veracini *12.23:* Muzică ușoară *13.00:* Pagini orchestrale din opere *13.30:* Note de lector *13.40:* Fanfara reprezentativă a Armatei *14.05:* Cîntece și jocuri populare *14.35:* Muzică ușoară romînească *15.00:* Fragmente din opereta „Dubarry“ de Millöcker *15.23:* Trio opus 15 în sol minor de Smetana *16.12:* Prelucrări corale *16.20:* Pe teme medicale *16.30:* Muzică populară *17.00:* Melodii de dragoste *17.30:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Opereta „Lăsați-mă să cînt“ de Dendrino — montaj muzical-literar *19.00:* Din cele mai cunoscute melodii populare *19.30:* Cîntă Yma Sumac *19.50:* Transmisiunea concertului orchestrei de studio a Radioteleviziunii. dirijor Ludovic Baci — soliști: Iulia Buciuceanu, Octav Enigărescu și Helmuth Plattner. În pauză: Din creația romancierului clasic englez John Galsworthy *22.30:* Versuri de seară *22.45:* Muzică de dans *0.05:* Pagini din operele lui Händel.

Programul III *21.10:* Teatru la microfon — „Partizanul Șatrov“ de Ivan Patenkov *22.23—22.59:* Muzică instrumentală.

VINERI 1 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineață *6.05:* Prelucrări corale *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Melodii populare *7.30:* Sfatul medicului — Infecțiile reumatice și bolile cardiovasculare *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntece revoluționare ruse *8.06:* Muzică populară *8.30:* Arii și duete din opere romînești *9.00:* Schiță rustică de Vinicius Grefiens; „Trei tablouri simfonice“ de Victor Iusceanu *9.28:* Mici formații de muzică ușoară *10.00:* Cvartetul în mi minor de Verdi *10.23:* Valsuri *11.05:* Muzică din operete *11.30:* Recitalul pianistului Edwin Fischer *11.52:* Reportaj *12.00:* Muzică simfonică de compozitori romîni *12.25:* Muzică ușoară *13.10:* Selecțiuni din opere *14.00:* Cîntece și jocuri *14.30:* Concertul în re major pentru flaut și orchestră de Boccherini; Uvertura de Carlos Seixas *15.00:* Pagini din operete *15.30:* Muzică orchestrală de estradă *16.00:* Coruri sătești *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Cîntă Tita Bărbulescu *17.12:* Muzică instrumentală de compozitori romîni *17.30:* În slujba patriei *18.00:* Muzică ușoară *18.30:* Muzică populară *19.00:* Jurnalul satelor *19.25:* Melodia „Codrule, codruțule“ de Aurel Eliade *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Muzică ușoară de Elly Roman *20.10:* Melodii populare *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba engleză (avansați) *20.55:* Adagio pentru două viori și pian de Alfred Alessandrescu *21.00:* Lecturile dumneavoastră preferate *21.15:* Muzică de dans *21.45:* Părinți și copii *22.20:* Săptămîna muzicii sovietice — Simfonietta festivă în mi major de Kalinenko *22.45:* Muzică de dans.

Programul II *10.10:* Cîntă Vlad Dionisie și Gheorghe Piculeață *10.30:* Arii din opere *10.44:* Concertul pentru animalele superioare ca peștii și animalele terestre conțin 65-90% apă.

Apa liberă există în natură, de la picătura de rouă și ploaie pînă la mări și oceane. Trei sferturi din globul pămîntesc este acoperit cu apă, de la pîraiele de munte pînă la marile oceane cu adîncimi ce întrec 10.000 m. Roua și ploaia nu conțin în soluție aproape nici o substanță și rareori bacterii sau sporii diferitelor viețuitoare; în general însă apa conține în soluție diferite substanțe, care hotărăsc caracterul ei din punct de vedere biologic ca mediu de viață. Sărurile din apă au o compoziție chimică foarte variată, iar cantitatea lor variază de la 100 mg săruri la litru în apa de izvor, pînă la 37.000 mg la litru în apa oceanelor. Unele lacuri sărate au peste 100.000 mg săruri la litru.

Dacă apa pîraielor de munte se formează sub ochii noștri fie izvorînd din pămînt, fie provenind din topirea ghețarilor veșnici sau din apa căzută sub formă de ploaie sau zăpadă — deci este totdeauna nouă și proaspătă — apa oceanului este o apă veche, uneori cu o vechime de milioane de ani. În aceste ape s-a născut și se desfășoară viața, în aceste ape trăiește o mare varietate de viețuitoare.

MITING AVIATIC LA CRAIOVA

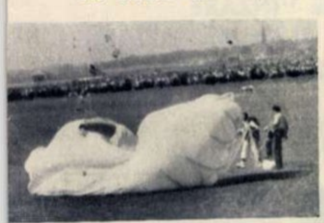

Pe aeroportul Balta Verde din orașul nostru s-a desfășurat recent un miting aviatic. Cu acest prilej s-au făcut cîteva demonstrații de acrobație aeriană la mică și mare altitudine, sărituri cu parașuta etc., la care au participat sportivi încercați, precum și piloții Aviasanului din localitate. În fotografie: după o săritură cu parașuta.

George STOICA
regizor tehnic, Craiova

GĂLĂȚENII VOR ȘI EI SĂ PRACTICE PENTATLONUL MODERN

În nr. 38 al „Flacării", printre articolele apărute în paginile intitulate „Dialog cu cititorii", se afla și unul referitor la istoricul pentatlonului modern și la evoluția acestui sport în țara noastră.

În legătură cu aceasta, vreau să arăt că mulți tineri din orașul nostru ar dori să practice pentatlonul, dar n-au posibilitatea, datorită faptului că în localitate nu există o secție de călărie și pentatlon modern. U.C.F.S. ar trebui să ia măsuri în această direcție.

Intervenția mea (ca femeie) în legătură cu pentatlonul modern nu trebuie să vă surprindă: părerea mea este că acest sport, deși atît de complex, ne este accesibil și nouă, femeilor.

Angela BIANCA
str. Revoluției 25, Galați

S-AU LUAT MĂSURI

Un grup de locatari ai imobilului din București, Splaiul Unirii nr. 184, ne-au sesizat că lucrările de reparație începute de Întreprinderea raională de construcții și reparații din raionul Nicolae Bălcescu au fost întrerupte. Transmițînd această sesizare Sfatului popular raional, ni s-a răspuns că, într-adevăr, consumîndu-se întreaga valoare a devizului cu lucrările executate pînă în acel moment, lucrarea a trebuit să fie întreruptă. Dîndu-se urmare cererii cititorilor noștri, s-a întocmit un deviz suplimentar, după care în scurt timp lucrarea a fost terminată și urmează a fi recepționată.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze: *Firu Vitan*, matrițer, com. Coșoveni, rn. Craiova: literatură, sport, muzică, ilustrate; *Antonie M. Petre* și *Gh. D. Marinescu*, elevi, Pitești, str. 1 Mai 23: literatură, sport, ilustrate; *Ion Chițu* și *Leca Sebastian*, elevi, Pitești, str. 1 Mai 47: literatură, sport, ilustrate; *Georgeta Bușică* și *Tatiana Diaconu*, profesoare, com. Bășești, rn. Bîrlad: teme diverse, ilustrate; *Feliciana Voiculescu*, elevă, Cîmpulung-Muscel, str. Giurcului 69: ilustrate; *Gh. Arvatu*, contabil, Craiova, fundătura Tîrgului 20: literatură, matematici, ilustrate; *Constantin Vana*, elev, Suceava, str. Mirăuți 28: ilustrate; *Gh. C. Niculescu*, muncitor, Rm. Vîlcea, str. 11 Iunie 86: teme diverse, ilustrate; *Maia Alexandroaie*, elevă, Huși, str. 7 Noiembrie 39: literatură, istorie, film; *Ștefan Dumitru*, maistru oțelar, București, str. Fierarilor 9, rn. 1 Mai: literatură, filatelie, ilustrate; *Viorica Buzic*, oficiul poștal Ciumulești, rn. Fălticeni: ilustrate; *Tomas Lis*, Czestochowa, ul. Weseta 31 m 7, R.P. Polonă: sport, filatelie, cinema (în polonă și rusă); *Helena Barteczko*, Swiztochtowice, Rany 1 a, woj. Katowickie, R.P. Polonă: teme diverse și ilustrate; *Teodora Margină*, instructoare superioară de pionieri, Școala de 8 ani, com. Bălăurești, rn. Călărași, R.S.S. Moldovenească, U.R.S.S.: sport, cinema, ilustrate; *Urszula Orlich*, Ujaza — K/Tom — Maz, woj. Lodz, R.P.Polonă: literatură, muzică, cinema, sport; *Silvia Jifcu*, elevă, Băilești, str. Progresului 78: ilustrate; *Dumitru Nișcu*, contabil G.A.C., com. Șiria, satul Galșa, rn. Arad: literatură, filatelie; *Petre Timișan*, elev, Reșița, str. Scînteii 17: sport, filatelie, ilustrate.

„PE URMELE UNEI VECHI CULTURI"

Pe marginea articolului „Pe urmele unei vechi culturi" de Eugen B. Marian, apărut în nr. 40 al revistei noastre, am primit din partea tov. CONSTANTIN DUMITRESCU de la Biblioteca centrală universitară din București o serie de aprecieri pozitive, precum și unele precizări din care redăm pe cele menite să aducă completări interesante la materialul apărut.

...„Expediția științifică — arată corespondentul nostru — condusă de Henri Lhote în masivul Tassili a durat 16 luni (februarie 1956 — mai 1957). Membrii expediției în frunte cu H. Lhote s-au întors din deșert în iunie 1957. Reproducerile picturilor preistorice descoperite de expediție au fost expuse la Paris în noiembrie 1957— mai 1958... Rezultatele expediției au fost publicate în lucrarea «Despre descoperirea frescelor din Tassili» — Paris, 1958, imediat după închiderea expoziției.

Cît privește identitatea uimitoare dintre motivele reproducerilor rupestre tassiliene și obiceiurile triburilor africane actuale, triburi numite în articolul din «Flacăra» cu numele «Segri», acestea sînt de fapt triburile Senufo din Guineea și de pe Coasta de Fildeș, care și azi folosesc, ca și strămoșii lor, măștile religioase.

...Cînd se vorbește în articol despre perioadele culturii străvechi sahariene se folosește termenul *bovidieni*; mi se pare mai potrivită denumirea de perioada păstorilor sau a crescătorilor de vite. Perioada a treia... trebuia să fie numită epoca călăreților și a carelor de război".

Corespondentul nostru arată în continuare necesitatea unei dezvoltări mai ample a unor capitole; sîntem de acord cu această necesitate, însă trebuie să se aibă în vedere faptul că amploarea unor asemenea materiale este condiționată și de spațiul limitat de care dispune o publicație.

★

Am citit în nr. 40 al „Flacării" articolul intitulat *„Pe urmele unei vechi culturi"* care se referă la vechea cultură a popoarelor din continentul negru. Mi-a plăcut mult și sînt de părere că asemenea materiale ar trebui să apară mai des, ele contribuind la informarea cititorilor.

Carmen ANDREA
str. A. Mureșanu 52
Cîmpia Turzii

DE LA CORESPONDENȚI

Un nou bloc cu 9 etaje la Onești. *(N. Olaru, București)*

Sudură. *(Sandu Păun, mecanic la uzina Grozăvești)*

două piane și orchestră de Jan Ladislav Dusik *11.15:* Universitatea tehnică radio *11.30:* Piese de estradă *12.05:* Piese corale *12.30:* Muzică de cameră *13.01:* Din cîntecele și dansurile popoarelor *13.30:* Limba noastră (reluare) *13.40:* Cîntă Livia Brătulescu și Vasile Micu — muzică ușoară *14.05:* Duete din operete *14.35:* Cîntece și jocuri populare *15.00:* Actualitatea în țările socialiste *15.25:* Piese simfonice romînești *16.12:* Recital Elisabeth Schwarzkopf *16.30:* Muzică de cameră de Beethoven *17.02:* Melodii romînești de estradă *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* „Ciclul de inițiere muzicală" *18.45:* Din lirica sovietică *19.00:* Ansambluri artistice școlare *19.30:* Teatru la microfon — „Baltagul" de Mihail Sadoveanu *20.53:* Muzică instrumentală *21.10:* Muzică populară din Banat *21.50:* Interpreți de muzică ușoară (reluare) *22.30:* Mari poeți ai lumii — Adam Mickiewicz *22.40:* Uverturi și arii din operele lui Paisiello *23.05:* Cvintetul în do diez minor pentru coarde și pian de Tudor Ciortea *23.33:* Muzică ușoară *0.10:* Concert din opere.

Programul III *21.10:* Simfonia de cameră de George Enescu; Simfonia I în re major de Gustav Mahler *22.25—22.59:* Concert coral.

SÎMBĂTĂ 2 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineață *6.05:* Piese de estradă *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Fanfară *7.30:* Sfatul medicului — Otitele *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntă taraful G.A.C. din comuna Romînești, regiunea București *8.06:* Bolerouri și tarantele *8.30:* Piese simfonice *9.00:* Roza vînturilor *9.25:* Cîntece pionierești *9.40:* Jocuri populare *10.00:* Muzică ușoară romînească *10.29:* Concertul pentru chitară și cvartet de coarde de Mauro Giuliani *11.05:* Muzică din opera „Bastiene și Bastienne" de Mozart *11.30:* Orchestre de estradă *12.00:* Muzică populară *12.20:* În săli și pe stadioane *12.30:* Concertul în re major pentru violoncel și orchestră de Haydn *13.10:* Muzică din operete romînești *14.00:* Cîntă Eugenia Frunză, Alexandru Țitruș și Ion Șerban *14.30:* Muzică ușoară *15.00:* Fragmente din opera „Mignon" de Ambroise Thomas *15.30:* Prelucrări corale *15.45:* Actualitatea literară în ziarele și revistele noastre *16.00:* Cvartetul de coarde în mi de Virgil Onițiu *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Cîntă Florea Cioacă *17.12:* Dansuri germane de Beethoven *17.30:* Cîntece pentru cei mici *18.00:* Muzică ușoară de Vasile Veselovschi *18.20:* Poeme simfonice *19.00:* Almanah științific *19.25:* Muzică de dans *20.10:* Dansuri instrumentale *20.30:* Pe teme internaționale *20.45:* Muzică populară cerută de ascultători *21.15:* Carnet plastic *21.25:* Muzică de dans *23.17:* Trei piese pentru pian de Schubert — interpretează Sviatoslav Richter.

Programul II *10.10:* Coruri din opere *10.30:* Muzică de estradă *11.00:* Cîntece *11.15:* Universitatea tehnică radio *11.30:* Simfonia în la major de George Stephănescu *12.05:* Opereta „Vînt de libertate" de Dunaevski — montaj *13.02:* Muzică ușoară *13.30:* Cîntece și jocuri populare *14.05:* Arii vesele din opere *14.35:* Muzică instrumentală și vocală de Manuel de Falla *14.55:* Melodii populare *15.26:* Cantata „Femeile" de André Campra; Fragmente din suita „Muzica apelor" de Händel *16.12:* Formația de muzică ușoară condusă de Horia Ropcea *16.30:* Știința în slujba păcii *16.40:* Cîntece de Sergiu Sarchizov *17.00:* Din folclorul popoarelor *17.30:* Însemnări de reporter *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Săptămîna muzicii sovietice — muzică vocală *18.25:* Melodii populare îndrăgite *19.00:* Fragmente din opereta „Vînzătorul de păsări" de Zeller *19.30:* Romanțe *20.00:* Muzică de dans *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Muzică de dans *21.20:* Recital Elena Cernei *21.45:* Agendă teatrală *22.00:* Canțoneta „O sole mio" interpretată de Nicolae Herlea, Giuseppe di Stefano, Mario Lanza și Claudio Villa *22.14:* Lucrări de Claude Debussy *23.05:* Muzică de dans.

Programul III *21.20:* Muzică de cameră *22.08—22.59:* Selecțiuni din operete.

PROGRAMUL DE TELEVIZIUNE

DUMINICĂ 27 OCTOMBRIE *8.50:* Gimnastică *9.00:* Emisiunea pentru copii și tineretul școlar — Telejurnalul pionierilor; Cartea cu Apolodor de Gellu Naum; Dans și cîntec *10.30:* Rețeta gospodinei *11.00:* Emisiunea pentru sate *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Cîntecul Ymei Sumac *19.30:* Mari opere literare în creația lui Giuseppe Verdi—emisiune cu prilejul împlinirii a 150 de ani de la nașterea compozitorului. În distribuție: Zenaida Pally, Petre Ștefănescu-Goangă, Lucia Stănescu, David Ohanezian, Toma Dimitriu, Eva Pătrășcanu, Ladislau Konya, Cornel Fînățeanu, Valentin Loghin, Constantin Rauțchi, Emil Liptac, Marian Hudac *20.45:* Telemagazin *21.45:* Hocus-locus — o amuzantă parodie muzicală realizată de televiziunea belgiană. În încheiere: Buletin de știri, sport, buletin meteorologic.

LUNI 28 OCTOMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru pionieri și școlari *19.35:* Filmul „Marile familii" cu Jean Gabin, Pierre Brasseur, Bernard Blier *21.05:* Artiști amatori în studio *21.35:* Telesport. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

MARȚI 29 OCTOMBRIE *18.30:* Universitatea tehnică la televiziune *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Știți să desenați, copii? — „Povestea celor 7 ani" de Octav Pancu-Iași; Sticletele — ecranizare după o povestire de Mihail Sadoveanu *19.35:* Emisiune de știință — medalion: prof. dr. Gh. Marinescu, cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la naștere; Literatură științifică; Jurnal de știință și tehnică *19.55:* Drumețind prin București — prezintă Radu Albala *20.20:* Teatrul, artă realistă (VIII). Teatrul spaniol — „Judecătorul de divorțuri" de Cervantes; „Fata cu ulciorul" de Lope de Vega și „Doamna nevăzută" de Calderon de la Barca. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

JOI 31 OCTOMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru tineretul școlar *19.35:* Pe drumul strămoșilor *20.30:* Transmisiune de la Institutul de fizică atomică al Academiei R.P.R. (II) *20.50:* Transmisiune din studioul de concerte al Radioteleviziunii — Concertul în do major pentru orgă și orchestră de Haydn și Divertisment nr. 17 în re major de Mozart. Interpretează orchestra de studio a Radioteleviziunii, dirijor Ludovic Baci. Solist Helmuth Plattner. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

VINERI 1 NOIEMBRIE *18.30:* Universitatea tehnică la televiziune *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru tineretul școlar — în vizită la Muzeul literaturii romîne (VI) *19.35:* Moment coregrafic *20.00:* Săptămîna *21.00:* Filmul „Marea de Azov" *21.20:* Muzică populară romînească. Soliști: Ana Balaci, Maria Păunescu și Petre Săbădeanu. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

SÎMBĂTĂ 2 NOIEMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru copii — caietul cu desene *19.35:* Filmul „Oameni de afaceri" *21.00:* În fața hărții *21.10:* Harpagon și ceilalți... — montaj literar *21.55:* Muzică ușoară cu Gigi Marga și Nicolae Nițescu. În încheiere: Buletin de știri, sport, buletin meteorologic.

Tiparul executat la Combinatul poligrafic
„Casa Scînteii"
Macheta: Ion Vulpescu

41.505

Bibl Reg.

CIOCOLATA
în lapte
BUCUREȘTI
Bomboane
SUPERIOARE

Sănătate,
bună
dispoziție,

... dînd
copiilor
dulciuri

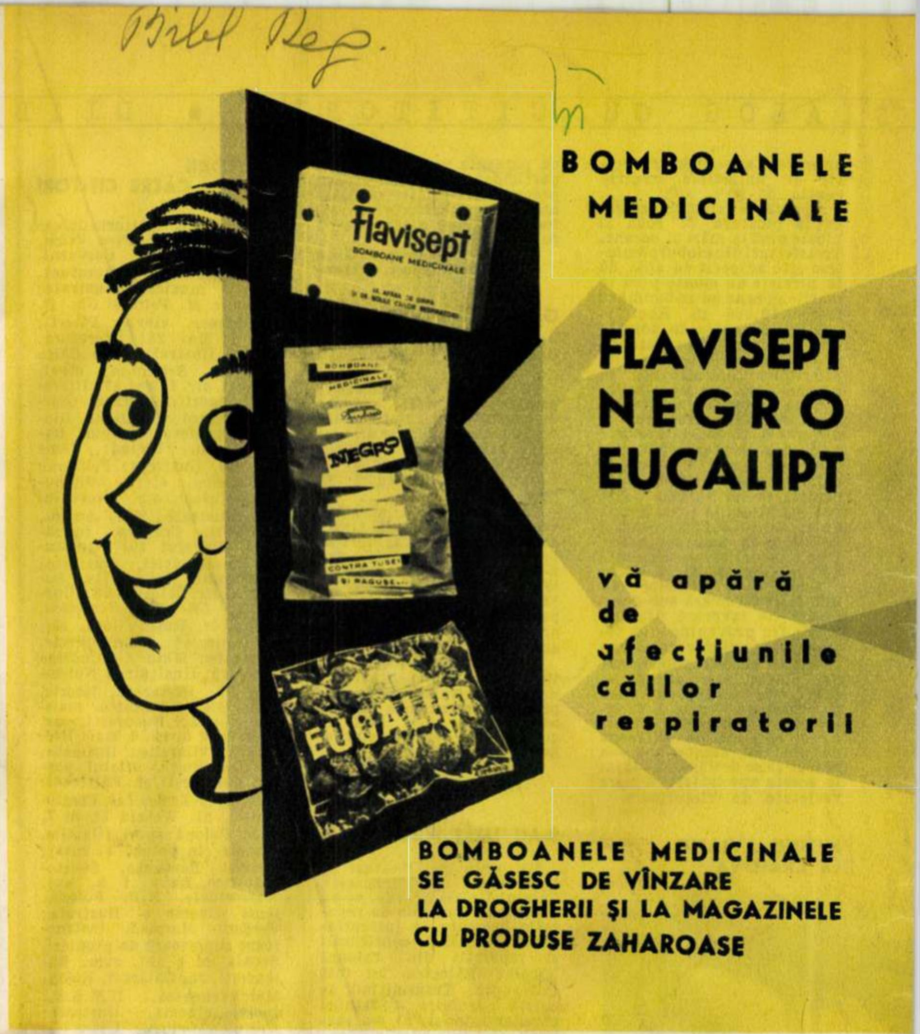
flavisept
BOMBOANE MEDICINALE
NEGRO
CONTRA TUSEI
EUCALIPT

BOMBOANELE
MEDICINALE

FLAVISEPT
NEGRO
EUCALIPT

vă apără
de
afecțiunile
căilor
respiratorii

BOMBOANELE MEDICINALE
SE GĂSESC DE VÎNZARE
LA DROGHERII ȘI LA MAGAZINELE
CU PRODUSE ZAHAROASE

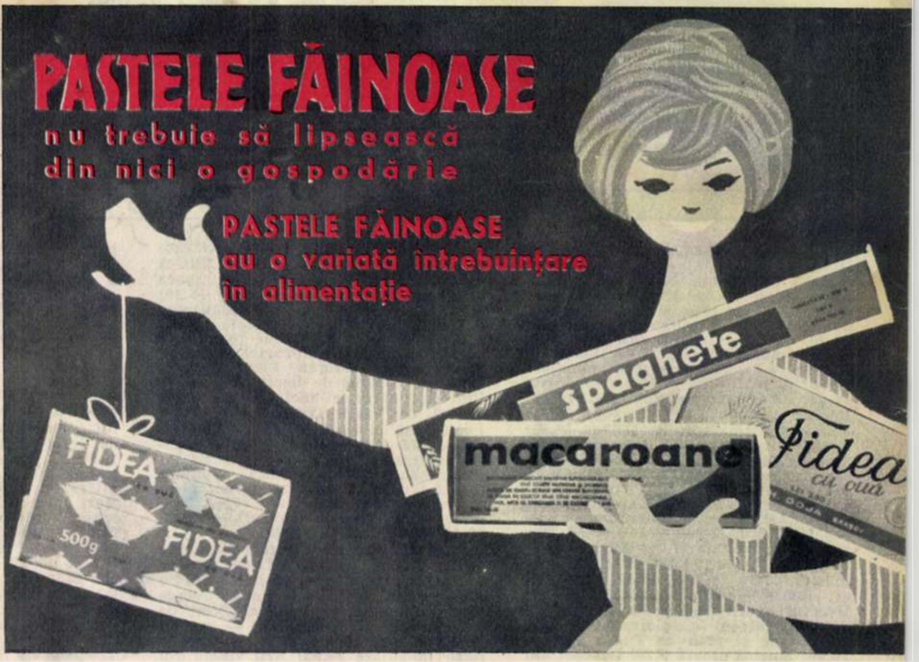
spaghete
macaroane
Fidea
cu ouă
FIDEA
500g
FIDEA

PASTELE FĂINOASE
nu trebuie să lipsească
din nici o gospodărie

PASTELE FĂINOASE
au o variată întrebuințare
în alimentație

Perlan
ALBASTRU
Perlan

Rezultate excepționale

LA SPĂLAT CU

- **PERLAN ALB** pentru țesături din lînă, mătase naturală și fibre sintetice
- **PERLAN ALBASTRU** pentru țesături din in, bumbac și cînepă
- La aceeași cantitate de articole pentru spălat se folosește o cantitate mai redusă de „Perlan" în comparație cu ceilalți detergenți.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Anul XII nr. 44 (440) — 2 noiembrie 1963

Flacăra

44

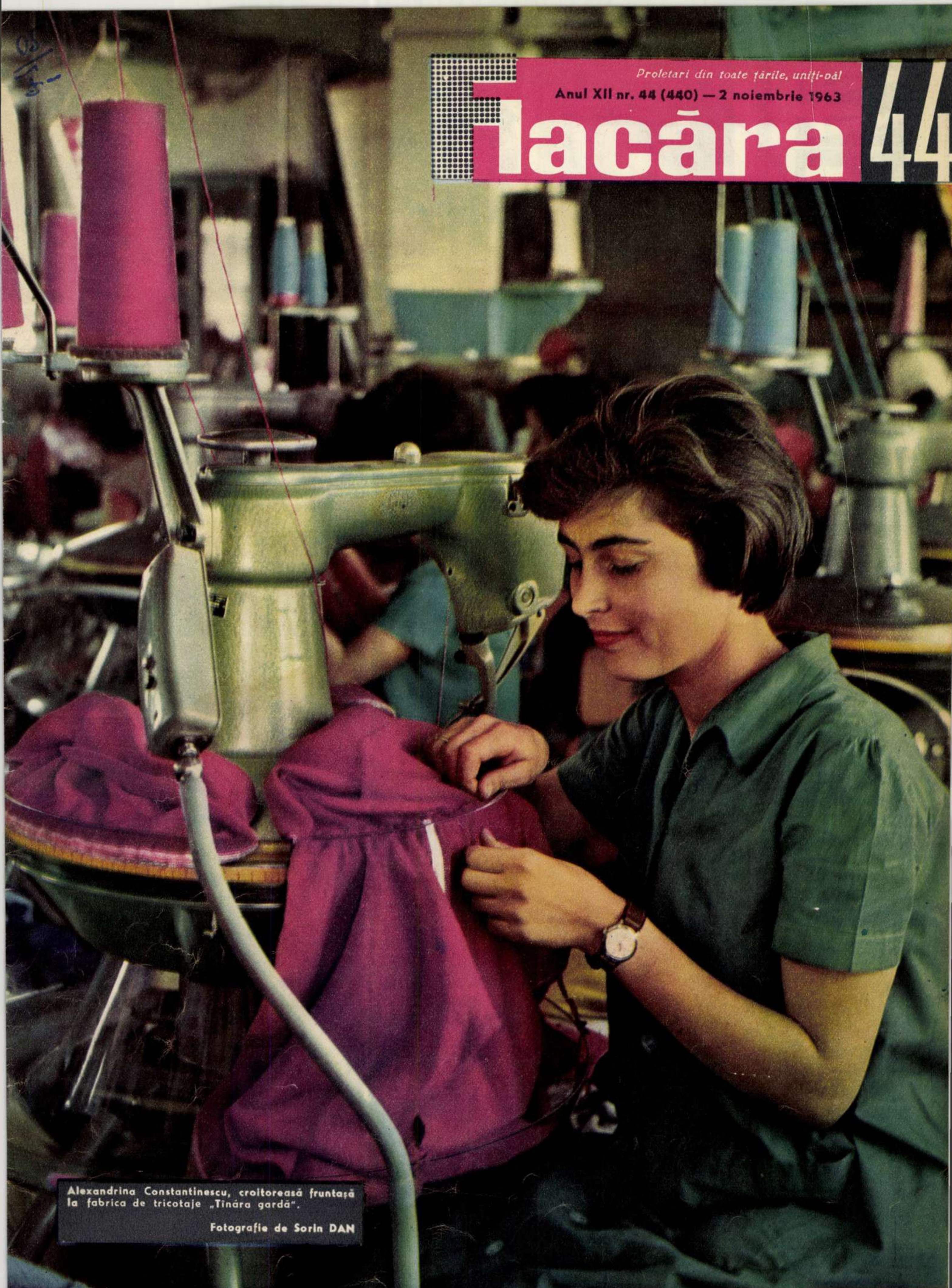

Alexandrina Constantinescu, croitoreasă fruntașă la fabrica de tricotaje „Tînăra gardă".

Fotografie de Sorin DAN

Flacăra

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Anul XII nr. 44 (440) 2 noiembrie — 1963

★★★★★

REDACȚIA: BUCUREȘTI, PIAȚA SCÎNTEII
Căsuța poștală: 3507, Of. 33
Tel. 17.60.10, int. 1744

ABONAMENTE la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. **PREȚUL REVISTEI 2 LEI. ABONAMENTE: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei.**

1

2

5

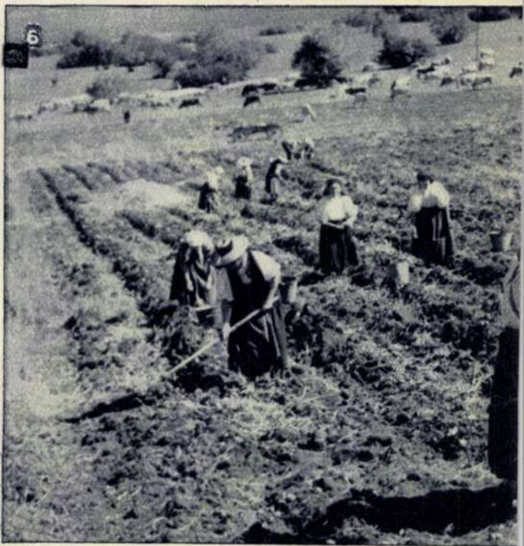
6

Fotocronica Flacării ◆

8

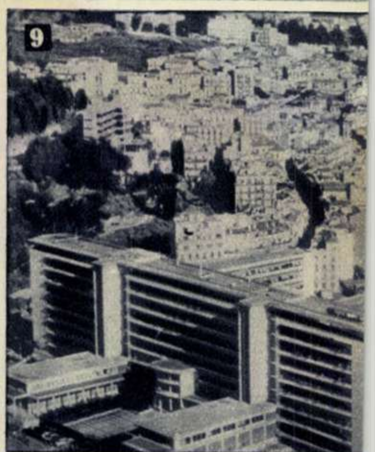
9

11

HAVENGEBOUW

12

3

4

1 Una dintre secţiile fruntaşe ale Uzinelor de pielărie şi încălţăminte din Cluj este secţia I.L. (încălţăminte lipită) pentru bărbaţi şi copii. Planul pe 1964 al acestei secţii prevede, printre altele, o creştere a producţiei cu circa 40 la sută şi a productivităţii muncii cu circa 15 la sută. În fotografie: echipa condusă de muncitorul Eugen Palffi, care pe luna octombrie a avut succese importante în ce priveşte obţinerea unei producţii de calitate.

2 Casa memorială prof. dr. Gheorghe Marinescu a cunoscut în aceste zile, cu prilejul aniversării centenarului naşterii savantului romîn, o mare afluenţă de vizitatori.

3 *„Prin Romînia“* se numeşte expoziţia recent deschisă la Moscova de către artiştii plastici E. Guseinov şi I. Rainer, care ne-au vizitat ţara.

4 În aceste zile, în preajma aniversării Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, numeroase grupuri de vizitatori parcurg sălile Muzeului „Marx-Engels-Lenin“.

5 Descărcarea hidraulică a sfeclei la Fabrica de zahăr din Luduş, regiunea Mureş-Autonomă Maghiară. Aflată în plină campanie, fabrica prelucrează 220-240 vagoane sfeclă de zahăr în 24 de ore.

6 Colectiviştii din Şura Mare, raionul Sibiu, au obţinut de pe 20 de hectare cultivate cu cartofi în medie 13.000 kg la hectar.

7

Fotocronica Flacării ◆ Fotocro

7 În aceste zile, numeroase blocuri de locuinţe din Capitală sînt predate beneficiarilor, şi constructorii zoresc să termine alte noi complexe de locuinţe. În fotografie: se face finisarea unui bloc din şoseaua Mihai Bravu, care va fi dat în curînd în folosinţă.

8 După succesul repurtat la concertul dat în sala „Ceaikovski“ din Moscova, baritonul romîn Dan Iordăchescu este asaltat de amatorii de autografe.

9 Algeria a sărbătorit la 1 noiembrie a 9-a aniversare a revoluţiei. În fotografie: vedere din avion a capitalei ţării, oraşul Alger.

10 O dată cu lucrările de reconstrucţie a oraşului iugoslav Skoplje, se amenajează locuinţe provizorii pentru populaţie pe timpul iernii.

11 O puternică grevă a docherilor a paralizat recent activitatea portului Amsterdam (Olanda). În faţa sediului autorităţilor portuare, greviştii s-au adunat pentru a cere majorarea salariilor.

12 A fost terminată refacerea podului peste Sena de la Pecq (departamentul Seine et Oise — Franţa). Podul, în lungime de 76 m, este de oţel, cîntăreşte 930 tone şi este în întregime sudat.

13 Poetul grec Georgos Seferis, căruia i s-a atribuit Premiul Nobel pentru literatură pe anul 1963.

10

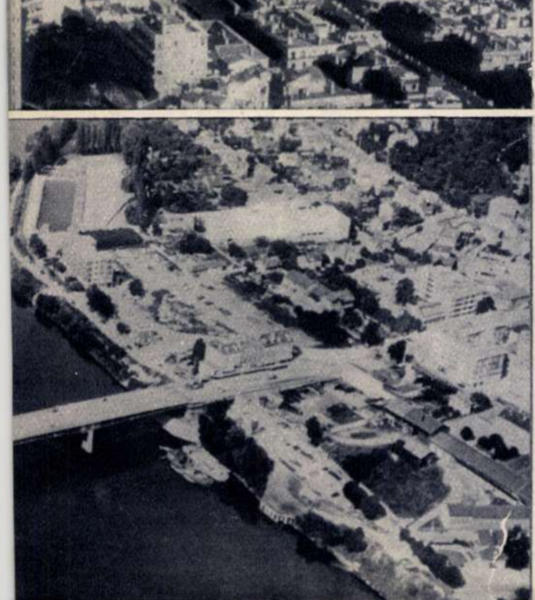

13

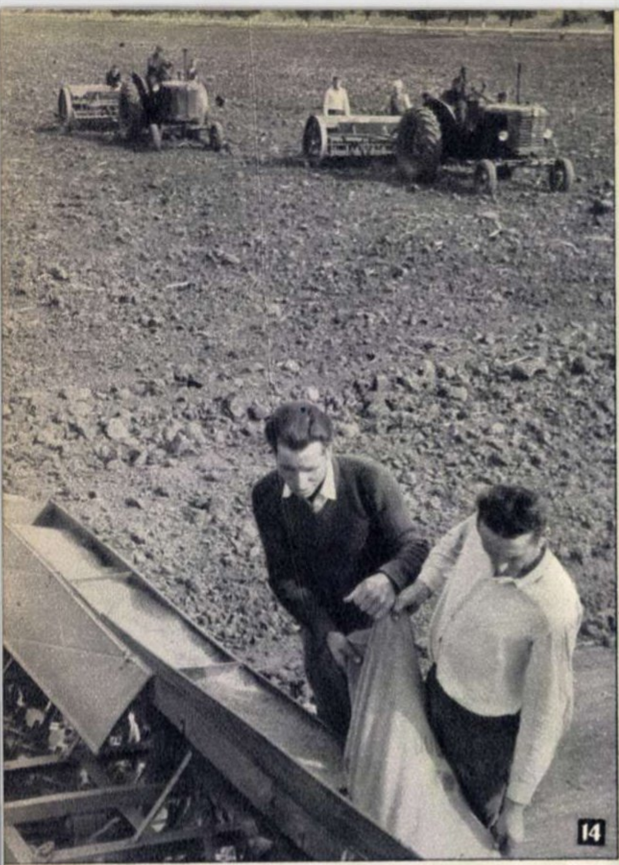
14

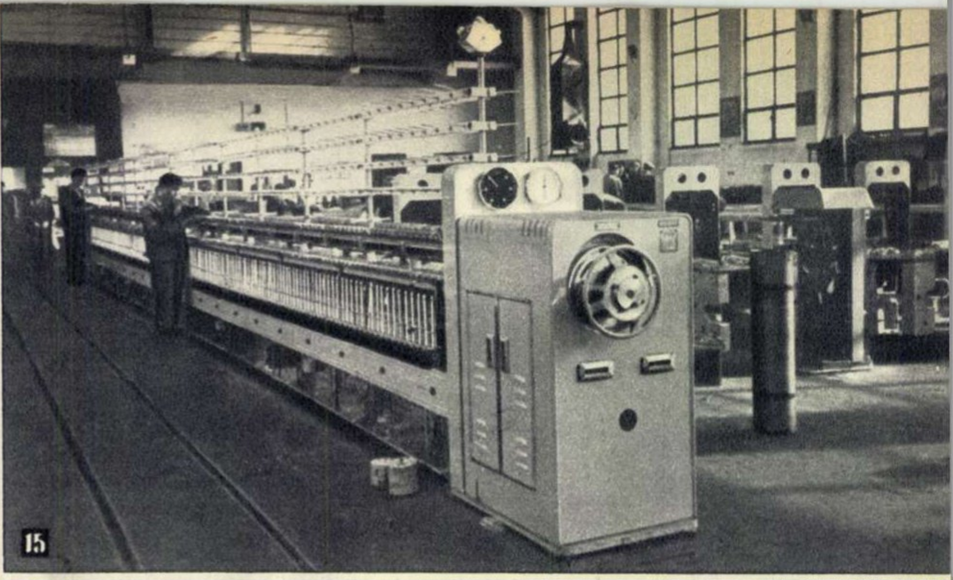
15

17

16

18

14 În toamna aceasta G.A.C. din comuna Ileana, raionul Lehliu, însămînțează cu griu peste 700 ha. În prezent se termină însămînțările pe ultimele tarlale.

15 În anul 1963 colectivul uzinei „Unirea" din Cluj a proiectat și executat un nou produs destinat industriei noastre textile: mașina de răsucit fire 3 L cu 400 de fuse. Noua mașină, realizată la un înalt nivel tehnic, este de mare productivitate, iar prin gabaritul ei redus permite o creștere a spațiului productiv în fabricile unde va fi montată. În fotografie: se montează un nou lot de mașini 3 L.

16 S-a redeschis patinoarul „23 August" din Capitală.

Fotocronica Flacării ◆ Fotocr

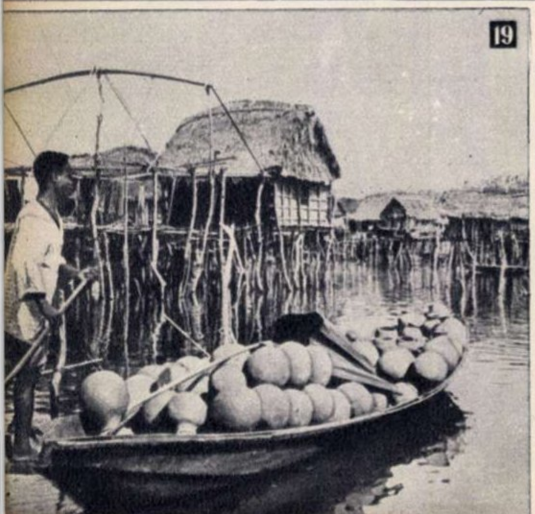
19

20

17 Campionatele europene de volei. Fază de la una dintre cele mai disputate intîlniri: R.P.Romînă—U.R.S.S. (3—2).

18 Aspect de la meciul de fotbal dintre selecționatele olimpice R.P.Romînă—R.S.F. Iugoslavia (2—1).

19 La 28 octombrie în Dahomey puterea a fost preluată de către armată, iar ulterior a fost constituit un guvern provizoriu condus de șeful Statului major general al armatei, colonelul Christophe Soglo. În fotografie: aspect din localitatea Ganvié — „Veneția Africii de vest", cum i se spune.

20 Pe străzile din Santo-Domingo (capitala Republicii Dominicane) circulă patrule militare în echipament de război, cu misiunea de a reprima orice demonstrații ale maselor populare împotriva juntei militare instaurate la putere.

răspunderea personală

Creșterea nivelului profesional, împletită cu o atitudine înaintată față de muncă — rod al educației comuniste — au ridicat activitatea creatoare la dimensiuni noi. Fiecare om al muncii manifestă astăzi o nouă răspundere personală pentru tot ceea ce îl înconjoară și în primul rînd pentru munca sa, desfășurată în mijlocul tovarășilor săi de breaslă. De la înțelegerea exactă a rolului său pe locul de producție ca o părticică a întregii activități din cadrul întreprinderii și pînă la înțelegerea bucuriilor și necazurilor colegului său de brigadă sau echipă — răspunderea personală se impune ca o trăsătură esențială a conștiinței socialiste. Despre ea ne vorbesc astăzi nenumăratele exemple desprinse din viața și munca constructorilor socialismului. Cîteva din ele le veți găsi și în paginile de față.

EMOȚII

Cu toate că este autorul a numeroase inovații, cu toate că o practică îndelungată, împletită cu un studiu teoretic perseverent, l-au introdus pe îndelete și în mod temeinic în tainele meseriei sale — maistrul Radu Lițan devine în răstimpul investigațiilor sale creatoare unul și același: absent, posac, pradă unei emoții permanente, la fel ca un școlar aflat în preajma unui examen greu.

Așa mi l-au prezentat numeroșii lui tovarăși din secția de filetaj a uzinelor „Republica". Tînărul Ion Manta, de pildă, e de părere că:

— ... Mai bine așa, decît surîzător și „automulțumit". Cine a spus, a spus bine: talent înseamnă unu la sută inspirație și 99 la sută transpirație.

Și fiind unul dintre „beneficiarii" inovațiilor realizate de către comunistul Radu Lițan, se grăbește să adauge:

— Mașina de filetat mufe, la care lucrez și eu, a avut din fabricație o mare hibă: căruciorul nu se manevra automat. Gîndiți-vă: la 140 de capete de mufe, 140 de aplecări... Merge pînă ai 20 de ani, dar mai tîrziu... mai tîrziu „flotările" astea nu sînt prea comode. Prin dispozitivul tovarășului Lițan, căruciorul se manevrează acum automat.

Strungarul Ion Bercă:

— Eu m-am certat cu tovarășul Lițan o singură dată: acum doi ani, pe vremea cînd pregătea o inovație destinată să perfecționeze mașinile de retezat mufe. Pe urmă am devenit din nou prieteni buni. Adică după ce inovația tovarășului Lițan a obținut aprobarea cabinetului tehnic. Ea a adus într-un an economii în valoare de 270.000 lei.

A urmat întrebarea noastră firească:

— Unde îl putem găsi pe tovarășul Lițan?

— De trei zile în unul și același loc: la mașinile automate de tăiat burlane. În ultima vreme vibrația care se produce la intrarea în filet a burlanului ne rupe bacurile.

Noul dispozitiv imaginat de către tovarășul

(Continuare în pag. 6)

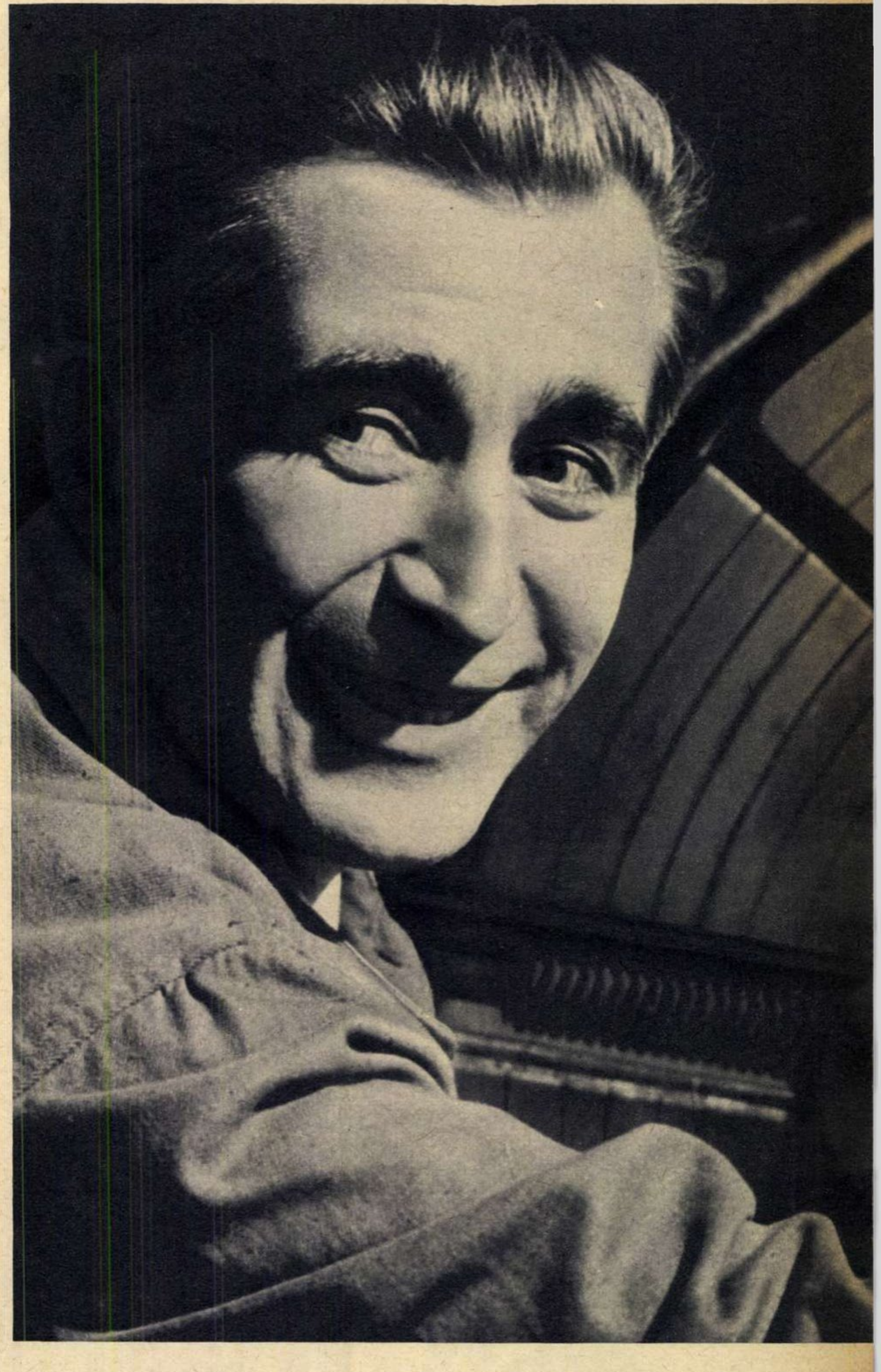

Un om de cuvînt: strungarul Constantin Dumitrescu.

Radu Liţan (fixarea mandrinei printr-un sistem de plăci glisante) se pare că va rezolva pozitiv şi acest neajuns. Comisia de inovaţii a secţiei de filetaj a aprobat proiectul, dar autorul lui nu s-a grăbit să-l înainteze cabinetului tehnic. (Conştiinţa profesională, răspunderea personală l-au îndemnat să revadă întreaga lucrare.) A refăcut de cîteva ori documentaţia tehnică şi schiţa de proiect, iar azi a vizitat de nenumărate ori secţia mecanică unde urmează să se frezeze dispozitivul comandat. Abia în faţa comisiei cabinetului tehnic se va proceda la montarea şi experimentarea lui.

— Aşadar, peste două zile se va verifica în practică dacă proiectul dv. are sau nu sorţi de izbîndă? — am întrebat noi, adresîndu-ne de data aceasta tovarăşului Liţan. (În paranteză fie spus, prezenţa noastră, care l-a obligat să-şi întrerupă munca, nu i-a făcut, după aparenţe, prea mare plăcere.)

— Nu poimîine, ci mîine — ne răspunde el.

— Dar bine, mîine nu se lucrează.

Tovarăşul Liţan surîde jenat:

— Asta e şi norocul meu. Mîine n-am alte treburi şi pot să mă ocup pe îndelete de montarea şi verificarea instalaţiei.

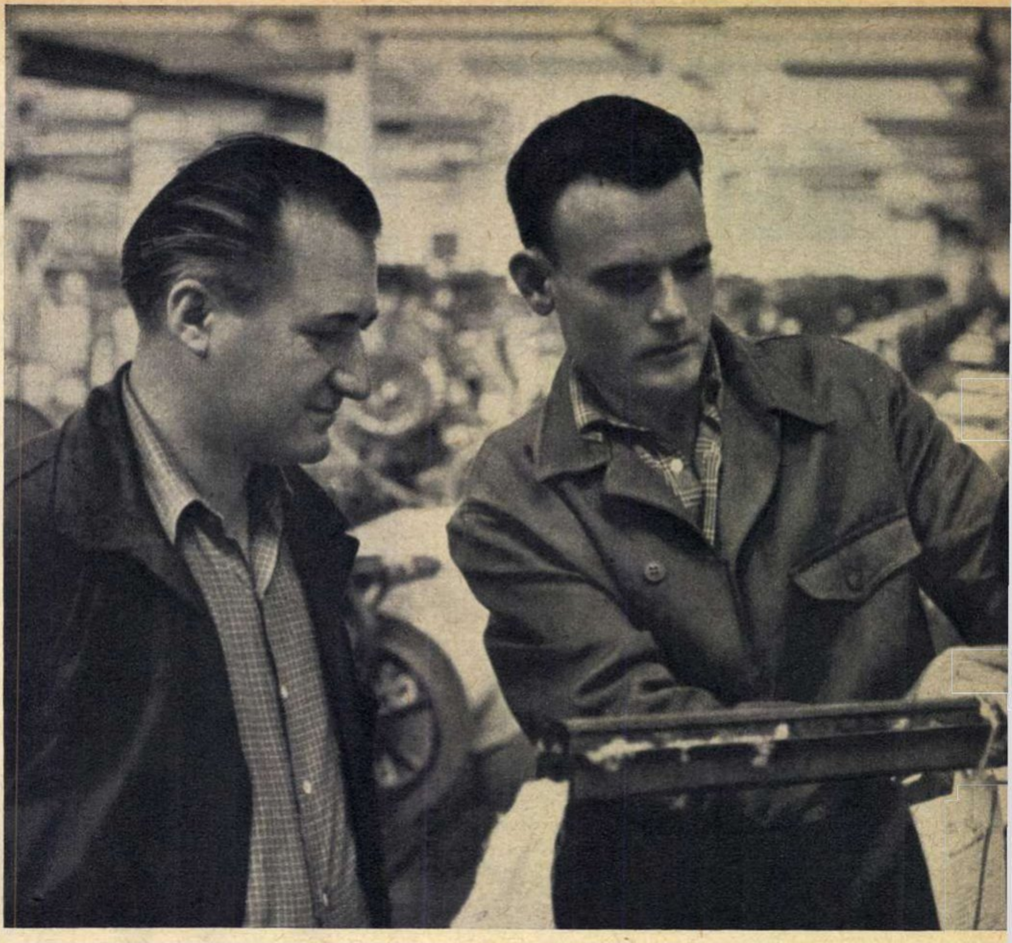

DOI OAMENI DE AUR

În primăvara acestui an, muncitorii de la uzinele textile „Teba" din Arad au avut întemeiat motiv de bucurie. Pe poarta uzinelor lor au intrat 156 de războaie automate tip „A". Maşinile acestea perfecţionate — operă a muncitorilor de la întreprinderea „Unirea" din Cluj — veneau să schimbe vechile războaie care şi-au trăit traiul. În toată „Teba" se discuta aprins despre caracteristicile noilor războaie. Dar bucuria cea mai mare o aveau, bineînţeles, oamenii de la ţesătorie: meşterii, firăresele, ţesătorii. Francisc Deac, şeful atelierului ţesătorie, se bucura ca un copil. Are mare slăbiciune pentru maşini. Mai erau cîteva zile pînă la montarea acestor războaie. Curiozitatea şi dragostea de meserie îl făceau însă nerăbdător. Voia, înainte de a fi montate, să le cunoască toate tainele. E om tînăr, dar e muncitor vechi; umblă printre maşini de 18 ani şi nu se cade, cînd intră noul în uzină, să nu-l cunoşti în intimitatea sa. S-a dus la conducerea „Tebei" şi a cerut să i se dea o maşină nouă să o studieze mai îndeaproape. Directorul îl cunoştea bine pe Deac, ştia că e plin de iniţiative, că simţul răspunderii personale se evidenţiază în întreaga lui activitate, dar... I-a spus: „Ia-o, tovarăşe, dar ai grijă să n-o încurci". Deac, care e zgîrcit la vorbă, a spus numai atît: „Răspund cu capul". A dus maşina în atelier şi a studiat-o zile în şir. A încercat-o întîi pe gol; pe urmă i-a montat materia primă, urzeala şi bătătura. A pornit-o. Sub ochii lui se năştea pînza albă pe care urma să se imprime mozaicul desenelor şi culorilor. Îi număra turaţiile: 230 pe minut. Cu 80 mai multe ca la vechiul război. Bună maşină. Totuşi lui Deac nu-i plăcea un lucru: se pierdea prea mult timp la schimbarea canetei. Şi el, Deac, nu răbda ca un lucru să nu fie în regulă. Şi-a bătut omul capul şi a aflat unde trebuie intervenit: la dispozitivul de comandă, la pipăitor. L-a redimensionat, fapt care a făcut ca schimbarea canetei să fie realizată în condiţii optime.

★

Într-o sală luminoasă am văzut diverse grafice, planşe, table. Ni s-a spus că aici îşi ţine prelegerile Deac Francisc. El e lectorul cursului de calificare la care participă 60 de oameni, ajutori de meşteri şi ţesători care au perspectiva să se califice şi ei meşteri. Mulţi din ei doresc să devină ca Deac. Şi fără îndoială că dorinţa lor, prin studiu şi dragoste de muncă, se va împlini.

Ţesătorul Ion Balint, deşi nu trece cu mult peste vîrsta majoratului, e ajutor de meşter. Conduce un grup de 44 de războaie automate. Din aprilie şi pînă acum, echipa lui Balint a realizat planul, în fiecare lună, în proporţie de 106-108 la sută. La exigentul examen al C.T.C.-ului, pînza lui Balint a obţinut notele cele mai mari. Calitatea „extra" e primul ei atribut.

Dacă-l întrebi pe Balint cărui fapt datorează succesele muncii sale, el îţi răspunde: „Condiţiilor create în anii puterii populare. Toţi tovarăşii din secţia mea au asemenea condiţii. Printre acestea este şi faptul că am fost crescut de un comunist pe care-l admiră şi-l respectă toată ţesătoria".

Numele lui l-aţi aflat la începutul acestor însemnări: Francisc Deac.

... ŞI UNUL OPUS LOR

Iosif Chirai lucrează tot la ţesătorie. Are aceeaşi calificare ca şi Ion Balint: ajutor de meşter. Lucrează cu aceleaşi maşini perfecţionate ca şi Balint. Şi totuşi în nu puţine rînduri brigada artistică de agitaţie l-a înţepat; şi tot în atîtea rînduri a fost săpunit în şedinţele de producţie. În ultimele luni Chirai a realizat planul în proporţie de 95-96 la sută, iar la pînza „extra" C.T.C.-ul se cam încruntă şi-i dă calificative mici. Chirai se supără. Spune că n-are nici o vină. Că-s vinovate maşinile şi oamenii din echipa sa. Numai că lucrurile stau cu totul altfel. Subsecţia lui Chirai (un ajutor meşter doi, o firăreasă şi patru ţesători) e nemulţumită. Şi pe bună dreptate. Nu realizează planul, nici cantitativ, nici calitativ. Şi — un fapt de loc lipsit de importanţă — cîştigă mai puţin. Pentru că şeful ei, tovarăşul Chirai, nu pune la inimă întotdeauna nici interesele sale, nici ale celorlalţi muncitori, nici ale uzinei. Chirai — aşa cum afirmă mulţi muncitori — e certat cu simţul răspunderii personale. Şi ceea ce nu-şi pretinde lui nu cere, bineînţeles, nici altuia. Se întîmplă, în destule rînduri, ca muncitorii care intră în schimb după Chirai să-şi înceapă lucrul cu oftaturi. Pentru că şeful fostului

Elena Doinea în mijlocul brigăzii sale.

Doi dintre eroii noştri: Ion Balint, ajutor meşter unu (dreapta), şi Francisc Deac, şeful atelierului ţesătorie.

schimb, Chirai, lasă maşinile dereglate. Oamenii pierd timp pînă le reglează. Şi mai spun cîte o vorbă: „Eh, şefule, şefule, trebuie să spunem artiştilor din brigadă să te bage din nou în seamă".

Poate că acum, cînd va citi aceste însemnări, Iosif Chirai, ajutor meşter unu, se va supăra şi pe presă. Ah, dacă s-ar supăra bine ar fi. Dar nu pe alţii, pe dumnealui. Poate i-ar creşte simţul răspunderii personale.

UN „CAZ" REZOLVAT

Are ochii vii, inteligenţi. Ascultîndu-i istorisirile, logica argumentelor şi pasiunea care transpare din tot ce spune, îmi dau seama că femeia aceasta între două vîrste păstrează încă elanul tinereţii nu demult trecute şi însumează în acelaşi timp echilibrul şi bunul simţ ale unei vîrste pe care n-a atins-o încă.

E unul dintre acei oameni care, ajunşi într-un loc, reuşesc să schimbe caracterele slabe, să imprime un alt ritm muncii. Poate energia, poate tenacitatea, poate puterea de convingere sau toate la un loc sînt armele ei. Se distinsese mai demult, de-a lungul anilor, şi cînd la „confecţii ciorapi" a fost nevoie de un nou responsabil de brigadă, conducerea secţiei a fost de acord că ea, Doinea, ar putea da un nou impuls în munca brigăzii de la repansat.

48 de femei sînt tot atîtea temperamente şi caractere. Nu poţi aştepta ca toate, de la bun început, să aibă încredere în tine. Oare n-o să fie la fel ca fosta şefă de brigadă?... Cealaltă le lăsase unora amintiri nu prea plăcute prin felul ei de a părtini, prin felul rigid de a împărţi, în mod definitiv, lucrătoarele în bune şi rele. Pentru ea, Doinea Elena, n-a existat de la început această despărţire ca o prăpastie de netrecut. Ea a aruncat puntea încrederii, a căutat să le înţeleagă, să le rezolve cerinţele şi, totodată, să combată cu fermitate neajunsurile şi atitudinile nejuste. Brigada a început s-o iubească.

— Trebuie să ai încredere în oameni — îmi explică Doinea. E un adevăr pe care îl cunoaştem cu toţii, dar care nu este suficient să-l aprobăm verbal. Implică şi o anumită răspundere personală, un risc, dacă vreţi. S-ar putea ca după multe eforturi să culegi pînă la urmă dezamăgirea. Dar, de cele mai multe ori... Şi mi-o dă de exemplu pe Cristina.

Radovici Cristina a fost şi este una din cele mai bune muncitoare de la secţia confecţii ciorapi. Prea impulsivă şi, cîteodată, din cale afară de irascibilă, ea a stîrnit împotriva ei protestele tovarăşilor de muncă. Atmosfera era încărcată şi toată lumea se desolidariza de tînăra care brusca pe oricine-i făcea o observaţie. Tensiunea creştea şi, în faţa presiunii opiniei din atelier, şeful secţiei a hotărît mutarea ei în alt loc de muncă. Singura care n-a împărtăşit această părere a fost Doinea.

— Cine garantează că va avea o altă purtare dacă o ţinem aici? — a întrebat maistrul.

— O iau la mine în brigadă. Pe răspunderea mea!

Tact şi răbdare, iată cele două elemente pe care le-a folosit în lunga şi persistenta transformare a Cristinei. Totul trebuia aranjat cu discernămînt. S-a gîndit la ambianţă şi a plasat-o pe Cristina lîngă cele mai vechi şi mai harnice muncitoare. Părul alb impune respect şi o comportare model poate servi ca exemplu. La rîndul lor, conversaţiile prieteneşti, răbdătoare, descoperă orizonturi noi. Conversaţiile acestea neplanificate se succedau din timp în timp. Şi chiar dacă uneori n-au fost ferite de remarcile maliţioase ale Cristinei, se observa, o dată cu scurgerea timpului, că răbufnirile sînt din ce în ce mai rare, că fata aceasta, care păruse neadaptabilă şi violentă, se transformă, adăugînd la hărnicia ei în producţie valori noi, umane.

— Şi azi? Ce face Cristina?

— Nu mai e la noi în brigadă. S-a întors la vechiul loc de muncă...

... Mai tîrziu, cînd m-am interesat de Cristina Radovici, am aflat că e una din muncitoarele evidenţiate ale fabricii „Adesgo". Şi m-am gîndit cît de profund se poate transforma un om, atunci cînd are alături de dînsul un altul căruia nu-i este indiferent tovarăşul lui de muncă.

SCHIŢĂ DE PORTRET

Era la sfîrşitul anului 1962. În secţia „uzinaj 1" a uzinelor „1 Mai" din Ploieşti se discutau sarcinile de plan pentru anul care avea să vină. Oamenii analizau pe rînd posibilităţile de sporire a producţiei şi productivităţii muncii, făceau propuneri de ridicare a calităţii. Strungarul Constantin Dumitrescu nu-şi spusese încă părerea. Dar majoritatea celor de faţă aşteptau cu interes cuvîntul lui, cunoscîndu-i seriozitatea cu care analiza fiecare amănunt înainte de a face o propunere. Cînd a cerut cuvîntul, în sală s-a aşternut liniştea.

— Eu cred — a spus el — că planul nostru pe anul viitor e perfect realizabil, iar în privinţa pieselor pentru pompa triplex avem posibilităţi de îndeplinire a planului în proporţie de cel puţin 110-115%.

Argumentele lui erau clare. Cu toate că piesele amintite cer multă pricepere din partea celui care le lucrează, fiind foarte pretenţioase, procentul poate fi atins dacă se va acorda atenţia cuvenită organizării locului de muncă şi se va folosi fiecare minut din cele 480 ale unui schimb. Toţi cei de faţă au fost de acord cu acest lucru. Oamenii ştiau că în ultimii ani strungarul Dumitrescu n-a îndeplinit niciodată planul numai în proporţie de 100%, ci l-a depăşit cu regularitate. Mai ştiu că nu se joacă cu vorbele cînd îşi ia un angajament. Şi că un lucru o dată spus este pentru el o datorie de nestrămutat. Urmîndu-i exemplul, unii dintre strungarii din secţie s-au angajat şi ei să mărească procentul de realizare a planului. Printre ei se aflau Victor Pîrlogea, Gheorghe Călăvie, maistrul Zamfir Colţeanu şi alţii.

Au trecut de atunci vreo 10 luni. Nu demult l-am vizitat pe strungarul Constantin Dumitrescu la locul său de muncă. Era ocupat cu strunjirea unei piese pentru reductorul turbinei de foraj. Ne-a spus că pînă acum şi-a îndeplinit angajamentul lunar.

— Nu numai el, dar întreaga secţie a realizat planul lunar cu mai mult de 100% — ne-a spus maistrul Zamfir Colţeanu. Oamenii n-au vrut să rămînă mai prejos. Exemplul lui Dumitrescu i-a stimulat.

Strungarul Constantin Dumitrescu e bine cunoscut în secţia uzinaj 1. Pentru seriozitatea cu care munceşte, pentru faptul că ori de cîte ori îşi ia un angajament se străduieşte să-l respecte întocmai, oamenii îl iubesc şi-l stimează. Un bun exemplu de înţelegere a răspunderii ce-i revine.

MĂRTURISIREA LUI MIHAI TIMAR

Oamenii din brigada a 4-a de întreţinere de la întreprinderea „Feronajul" din Oradea, condusă de Mihai Timar, nu încep niciodată lucrul pînă nu ţin o scurtă consfătuire. Atunci se hotărăşte precis conturul noii zile de muncă; tot atunci celui care asistă la o astfel de şedinţă operativă i se dezvăluie multe din trăsăturile care fac din brigadă nu o sumă de individualităţi, ci o celulă gata oricînd să acţioneze ca un singur om.

Invitat la o discuţie despre răspunderea personală, Mihai Timar a venit cu argumentele puse zilnic la îndemînă de viaţa brigăzii:

— Faptul că în fiecare zi înainte de începerea lucrului putem fi găsiţi aici vorbeşte într-un fel şi despre răspunderea personală. Eu, unul, o înţeleg nu ca pe o simplă îndeplinire a sarcinilor ce-mi revin, şi anume de a asigura împreună cu brigada întreţinerea şi reparaţiile necesare în patru ateliere ale fabricii. Munca noastră are un aspect, aş zice, creator, pentru că de multe ori o reparaţie necesită iniţiativă şi chiar o mică inovaţie. M-am străduit întotdeauna să-i ajut pe cei cinci tovarăşi de brigadă să-şi dezvolte acest spirit creator, iar cînd au găsit soluţii proprii, să le aplice în producţie. Dar mai bine să vorbească faptele. Cînd la secţia de şlefuire s-a defectat ventilatorul căruia îi lipsea un sac de protecţie, muncitorului Ion Ziman, cel care răspundea de reparaţiile din acest sector, fiind nou venit în brigada noastră, i-a fost mai greu să găsească imediat soluţia cea mai potrivită. Am făcut atunci brigăzii propunerea de a realiza împreună un sac din tablă care, primind impurităţile, protejează ventilatorul.

Răspunderea personală se împleteşte atît de strîns cu ajutorul reciproc, încît şi atunci cînd după mai multe căutări îmi propun să fac vreun dispozitiv care să uşureze munca în secţie, nu pornesc la înfăptuirea lui înainte de a mă sfătui cu tovarăşii din brigadă. Bunăoară, aspiratorul de gaze de deasupra vanei stabile de la secţia nichelaj, la care m-am gîndit mai multă vreme, s-a născut aici, în mîinile noastre, după ce am stat de vorbă cu Mezei, cu Baloi şi cu ceilalţi.

Atît eu cît şi tovarăşii mei de muncă socotim că spiritul de răspundere se manifestă cu tărie atunci cînd intervine colaborarea tovărăşească, element viu care ne stimulează în muncă, îmbogăţindu-ne activitatea de zi cu zi şi pe noi înşine, ca oameni.

C. BOZBICI, G. CIUDAN,
I. MURGU şi N. RĂDULESCU
Fotografii de Elena GHERA şi S. STEINER

Radovici Cristina

itinerar teatral romînesc în Uniunea Sovietică

de Valentin **SILVESTRU**

Într-una din puținele zile însorite ale acestui octombrie, pe cînd rătăceam pe străzile Moscovei, prin fereastra deschisă a unei case vechi de pe strada Razin am auzit-o cîntînd pe Margareta Pîslaru. Două fete cîrne își alăturaseră căpșoarele aurii pe pervaz și ascultau transportate cum vibrează calda melodie romînească în aerul molcom al după-amiezii. La capătul străzii, într-o piațetă, m-a întîmpinat un panou care anunța filmul „Poveste sentimentală“. Pe stîlpul de afișaj, programul teatrelor moscovite vestea premiera piesei „Febre“ de Horia Lovinescu la Teatrul „Pușkin“. Iar în numărul proaspăt apărut al revistei „Inostrannaia literatura“ se afla un mare articol al lui Corneliu Baba „Omul — temă veșnică“, însoțit de vreo douăzeci de reproduceri după tablourile artistului.

Călătorind prin Uniunea Sovietică ne-am întîlnit în felurite împrejurări și destul de des cu asemenea „prezențe romînești“, atestînd interesul viu al unor mase largi de cititori, spectatori, auditori față de cultura țării noastre. Cea mai vie și recentă mărturie în acest sens a constituit-o primirea făcută turneului întreprins în luna octombrie de Teatrul de Comedie din București la Moscova și Leningrad. 16 spectacole cu piesele „Prietena mea Pix“ de V. Em. Galan, „Svejk în al doilea război mondial“ de Brecht și „Umbra“ de Evgheni Șvarț au făcut cunoscută spectatorilor sovietici arta acestui remarcabil teatru tînăr. Era al treilea colectiv de teatru dramatic romînesc care vizita Moscova și primul care juca la Leningrad.

Situația fiecărei reprezentații a fost diferită de a celorlalte: lucrarea originală — piesa lui Galan — fusese tradusă în limba rusă și tipărită în revista lunară „Teatr“, dar piesa brechtiană era mai puțin cunoscută; în schimb basmul scenic scris de Evgheni Șvarț le era familiar moscoviților și figura în repertoriul curent al Teatrului de Comedie din Leningrad. Și sălile de spectacole au oferit condiții diferite: la Moscova s-a jucat în sala mică a Teatrului din Kremlin (mică e, firește, un fel de a spune, căci acest lăcaș renovat, în care lambriurile de lemn și tapetele de un verde odihnitor se armonizează cu mult gust, are 1.100 fotolii; foaierul principal, în ferestrele căruia se desenează crenelurile celebrului zid al Kremlinului, e o alee cu coloane masive pe care n-o poți străbate de două ori de la un

Înainte de a intra la repetiții, în Teatrul din Kremlin, un grup de artiști romîni fac cunoștință cu Piața Roșie. Radu Beligan a apărut aici pentru prima oară în postura de cineast amator...

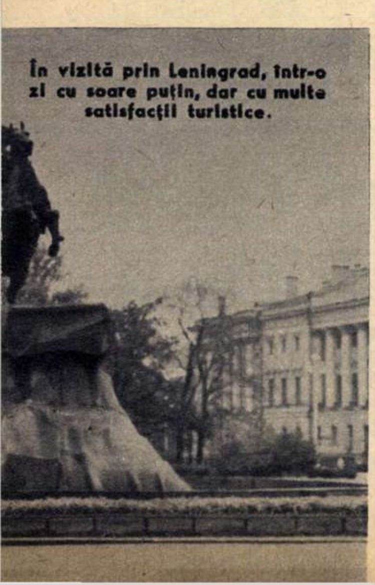

În vizită prin Leningrad, într-o zi cu soare puțin, dar cu multe satisfacții turistice.

capăt la altul în timpul unui singur antract). Aici publicul a avut la dispoziție căști și a privit spectacolul ascultîndu-l în limba maternă. Sala Teatrului de Comedie din Leningrad avea alte dimensiuni, circa 600 de scaune dispuse astfel încît să concentreze întreaga atenție a privitorilor spre scenă, un podium relativ redus și nici o instalație de retransmitere. Dar dacă condițiile au fost diferite, succesul a fost unitar. Și într-un oraș, și în celălalt spectatorii au făcut o caldă primire piesei romînești, au urmărit cu deosebită atenție reprezentația brechtiană și au aplaudat cu foarte multă însuflețire piesa sovietică pe care o regăseau într-o montare originală, îndrăzneață, novatoare. Multe spectacole au avut parte de aplauze la scenă deschisă, iar la unele reprezentații artiștii au fost aclamați și rechemați de numeroase ori de către public. Mi s-a părut interesant faptul că, deși nu cunoșteau limba, spectatorii reacționau cam la aceleași momente la care vibrează și publicul bucureștean.

Opinia publică teatrală a putut constata limpede că tînărul colectiv s-a consacrat chiar de la începutul activității sale contemporaneității—atît prin selecția repertoriului, cît și prin modalitățile expresive cu care sînt valorificate temele; că tinerețea sa se manifestă în spiritul creator cu care cercetează mereu noi teritorii de artă și în promovarea de scriitori și artiști talentați, care subscriu la orientarea sa cultural-artistică. Au atestat această recunoaștere mărturiile publice ale unor personalități teatrale, dramaturgi reputați ca A. Arbuzov, Al. Stein, regizori cu o îndelungată activitate ca I. A. Zavadski sau N.P. Akimov, actori venerați ca V. Toporkov, Mihail Jarov, Sofia Ghiațintova, teatrologi de seamă ca P. Markov sau Evgheni Surkov. Înalți demnitari — ministrul Culturii al U.R.S.S., Ekaterina Furțeva, ministrul Culturii al R.S.F.S.R., A. Popov, președintele Comitetului pentru relațiile culturale cu străinătatea, S. K. Romanovski — și-au exprimat prețuirea față de calitatea artei interpretative romînești și speranța că vor avea un prilej cît mai apropiat de a revedea asemenea spectacole. Presa, cotidienele „Pravda“, „Izvestia“, „Moskovskaia Pravda“, „Leningradskaia Pravda“, „Vecerneaia Moskva“, „Krasnaia Zvezda“, „Moskovski Komsomoleț“, „Leninskoe Znamia“, „Trud“, revistele „Literaturnaia Gazeta“, „Sovietskaia Kultura“ și alte publicații au informat asupra spectacolelor romînești și le-au comentat amplu, elogios, subliniind reușitele regizorale, actoricești, scenografice, reliefînd orientarea pozitivă a teatrului și interesantul profil pe care tinde să și-l constituie, valoarea contemporană a preocupărilor creatoare, semnificația cultural-politică a turneului.

Făcînd o spirituală legătură între însușirile directorului teatrului și ale colectivului pe care îl conduce, istoricul teatral Grigori Boiadjiev a spus că „e greu să vii la Moscova din altă țară și să-l cucerești pe spectatorul sovietic cu rolul lui Hlestakov. Totuși Radu Beligan l-a jucat pe Hlestakov așa cum nici un actor sovietic n-a știut să-l interpreteze în ultimii zece ani... Și iată că inteligența și spiritul, ritmul și tinerețea sa sînt caracteristice și teatrului de care răspunde“. Tovarășul A. N. Kuznețov, prim locțiitor al ministrului Culturii al U.R.S.S., și-a exprimat printre altele satisfacția că turneul romînesc a debutat cu „Prietena mea Pix“, a cărei temă e contemporană și care ridică o problemă atît de însemnată ca aceea a raporturilor actuale între generații. Vorbind despre acest spectacol, domnia-sa a elogiat ideea artistică a lucrării, calitatea remarcabilă și stilul laconic ale regiei și scenografiei, realismul robust, lipsit de orice înclinație formalistă, valoarea interpretativă a întregului ansamblu, reușita deosebită a rolului jucat de Ștefan Ciubotărașu. „În intermezzo-urile realizate subtil și precis de către regizorul Lucian Giurchescu — a scris «Literaturnaia Gazeta» despre Svejk — sînt redate sarcasmul, ura și amărăciunea lui Brecht, necruțătoarea demascare a fascismului. Personajul Svejk se urmărește cu interes... În fiecare situație, chiar și în cele mai neașteptate și mai grotești, pe artist nu-l părăsește simțul adevărului, perceperea justă a vitalității personajului“. După premiera „Umbrei“, la Leningrad a avut loc o întîlnire interesantă între interpreții spectacolului romînesc și ai celui sovietic. „N-aș fi crezut niciodată că piesa lui Șvarț poate fi interpretată atît de original și modern cum ați făcut-o dumneavoastră — i-a spus G. Voropaiev colegului său de rol (Învățătorul) Iurie Darie. Personajul pe care l-ai creat are mult suflet și lumină, poezie și adevăr, și aparține timpului nostru“. „Gheorghe Dinică e un artist excepțional — a declarat L.A. Milinder, interpret admirabil din «Umbra» în spectacolul leningrădean. Am urmărit cu cea mai încordată atenție mișcările sufletești ale eroului său, am simțit pe deplin forța ideii și m-am desfătat, cum rar mi s-a mai întîmplat, de virtuozitatea tehnică neobișnuită a artistului“. „Amîndoi l-am jucat cu dezgust pe descompusul ministru de finanțe — i-a spus A. Veniaminov lui Florin Scărlătescu — dar mi-a făcut o mare plăcere să întîlnesc la dumneata idei și detalii noi, putere comică și minunată stăpînire a tainelor meseriei“.

Asemenea întîlniri de creație și reuniuni prietenești au avut loc destul de des și au ocazionat nu o dată fertile schimburi de opinii și informații de specialitate, într-o atmosferă degajată, colegială, plină de cordialitate. La masa dată de dramaturgii și criticii din Moscova în cinstea conducerii turneului s-a vorbit mult despre repertoriul teatral general și despre diversele tendințe actuale din teatrul universal. La întîlnirea de la Ministerul Culturii al R.S.F.S.R. s-au luat în discuție probleme ale reprezentării autorilor contemporani pe scenele din ambele țări. La Casa cinematografiei din Leningrad, într-o întîlnire prezidată de artistul poporului N. Cerkasov, care a prezentat oaspeților ultimul său film, s-au trecut în revistă aspecte ale prezenței actorului de teatru pe platoul cinematografic. Și, bineînțeles, au fost programe distractive comune — pregătite ori improvizate cu haz — întîlniri la repetiții, vizite ale micului grup de ziariști care însoțeau turneul la redacțiile ziarelor și revistelor și alte manifestări asemănătoare. Cu prilejul recepției de la ambasada noastră din Moscova — o minunată alăturare de cristal, marmură și metal într-o foarte modernă concepție arhitecturală a interiorului — tovarășii Nicolae Guină, ambasadorul romîn, și V. Kuznețov au toastat împreună pentru artiștii care duc cu ei un mesaj de prietenie și colaborare și pentru succesele lor viitoare. La recepția dată de ministrul Culturii al U.R.S.S. în ultima zi a turneului, în saloanele hotelului „Ucraina“, Ekaterina Alexeevna Furțeva a apreciat în mod deosebit spectacolele romînești și a invitat colectivul să revină în Uniunea Sovietică.

Timpul liber artiștii romîni și l-au petrecut cel mai adesea cu folos, stăruind prin sălile tăcute ale caselor memoriale și marilor muzee, vizionînd spectacole ale teatrelor dramatice și muzicale, făcînd excursii care, și la Moscova, și la Leningrad, îți dezvăluie mereu frumuseți inedite. Alocuțiunile neprotocolare, foarte spirituale, totdeauna substanțiale, rostite de Radu Beligan în diverse împrejurări, interviurile din presă, expunerile făcute la radio Moscova, la televiziune ori în fața ziariștilor de conducătorul turneului și de alți membri ai colectivului au contribuit nu numai la mai buna cunoaștere a țelurilor Teatrului de Comedie, ci și la o mai largă informare a publicului sovietic asupra bogatei vieți teatrale din țara noastră.

Pe unul din pereții vastelor foaiere ale Teatrului de Comedie din Leningrad se află zugrăvită „masa rotundă“ a dramaturgilor jucați în acest teatru de peste treizeci de ani încoace. Am privit îndelung și cu emoție chipul cu trăsături energice, cu ochi limpezi și tăioși, al lui Caragiale alăturat, cum se cuvine, lui Shakespeare, Lope de Vega, Molière, Cehov, Shaw. În antractul primului spectacol romînesc m-am apropiat de un grup de adolescenți care priveau montajul mural și m-am interesat cu falsă neștiință de identitatea scriitorului. „E cel mai mare dramaturg romîn — mi s-a răspuns cu vădit regret pentru ignoranța de care dădeam dovadă — se poate oare să nu fi văzut «Scrisoarea pierdută»?“ Și tinerii m-au mai informat numaidecît că Teatrul de Comedie prezent acolo în acea seară este continuatorul tradițiilor Teatrului Național ce poartă numele lui Caragiale... Chiar și o asemenea măruntă împrejurare particulară vădește că ponderea nobilei arte a teatrului în lărgirea cunoașterii reciproce între popoare nu e de loc neînsemnată. În acest sens se poate spune că succesul Teatrului de Comedie din București s-a înscris ca un fapt de cultură de prim rang în ansamblul relațiilor de colaborare dintre cele două țări, relații a căror statornicie o sărbătorim acum, în Luna prieteniei romîno-sovietice.

1 ANNIE GIRARDOT ÎN AFARA LEGII? Nu e vorba de scoaterea în afara legii a talentatei actriţe franceze, ci de noul ei rol într-unul din episoadele filmului italian „I fuorilegge del matrimonio" (într-o traducere cam improprie: „Cei din afara legii căsătoriei"). Este vorba de un film-scheci în care trei tineri regizori, fraţii Paolo şi Vittorio Taviani şi Valentino Orsini, atacă tema anomaliilor din legislaţia italiană asupra căsătoriei. Imposibilitatea desfacerii căsătoriei, impusă de această legislaţie cu caracter clerical, are urmări tragice în viaţa multor italieni. Expunînd cîteva asemenea cazuri în filmul „I fuorilegge del matrimonio", autorii se încadrează în curajoasa campanie întreprinsă de oamenii de artă şi cultură italieni pentru însănătoşirea legislaţiei căsătoriei, campanie în care se înscria şi filmul „Divorţ italian".

În fotografie: Annie Girardot repetă sub îndrumarea celor trei regizori un episod al filmului „I fuorilegge del matrimonio".

2 SUB TITLUL „RĂZBUNAREA DOAMNEI", cunoscuta piesă a lui Friedrich Dürrenmatt „Vizita bătrînei doamne" (lucrare dramatică care, după cum se ştie, continuă să obţină un succes remarcabil pe multe scene ale lumii) a început a fi transpusă pe ecran la Roma. În rolul principal feminin va apare marea actriţă suedeză Ingrid Bergman, partenerul ei fiind Anthony Quinn (cunoscut din filmele „Van Gogh", „Umbre albe", „Ultimul tren din Gun Hill").

Fotografia îi înfăţişează pe cei doi actori principali ai filmului pe platoul de filmare din Roma.

3 E DE AJUNS SĂ SE IVEASCĂ PISICA CEA FERMECATĂ, sub a cărei privire fiecare om se colorează în funcţie de însuşirile esenţiale ale firii sale, pentru ca adevărul să iasă la suprafaţă. Şi iată că intră în panică toţi făţarnicii, egoiştii, nepăsătorii, cei fără suflet şi fără dragoste, într-un cuvînt... neoamenii.

Acesta e pretextul de la care a pornit regizorul Vojtech Jasny în poemul său cinematografic „A fost odată o pisică".

Premiat la ultimul Festival cinematografic de la Cannes şi remarcat, în afara concursului, la Festivalul de la Moscova, ultimul film al tînărului regizor ceh poate fi numărat printre cele mai bune realizări ale anului cinematografic. De aceea trebuie salutată programarea în actuala stagiune — o promptitudine cu care nu prea ne-a deprins D.R.C.D.F. — a acestui basm contemporan, destinat să încînte pe cei mari, ca şi pe cei mici.

În fotografie: privirea pisicii, primejdioasă pentru neoameni, trebuie uneori ascunsă după ochelari.

ACTUALITĂŢI CINEMATOGRAFICE

com
din Vadul

Pe timpul secetei, în anul 1946, se întorcea în cătunul Vadul Vechi, venind din Iaşi, îmbogăţitul de război Iosub Prisăcaru, poreclit odinioară de consătenii lui Prisac.

Venirea lui Prisac în sat (însoţit fiind de argatul său Ion) ia proporţiile unui eveniment, mai ales că el îşi etalează în ochii cîtorva naivi bănetul şi lucrurile aduse. Această împrejurare face să se nască în mintea unora ideea că Prisac e stăpînul unei comori ascunse. Iar goana pentru găsirea ei capătă dimensiunile unei psihoze colective, situaţie speculată cu abilitate de Prisac.

Stăpînit de ambiţia oarbă de a domina satul, el alimentează iluzia comorii, dar totodată conştient de valoarea ce ar putea s-o aibă recolta sa în condiţiile secetei, el îşi ară ogorul cu eforturi supraomeneşti, împreună cu argatul său Ion.

Truda lor se dovedeşte însă inutilă, căci în pămîntul împietrit sămînţa se usucă. Prisac nu disperă, continuă să-şi menţină „prestigiul" dînd ici şi colo cîte o mînă de mălai, speculînd prin diferite tertipuri urmările nefaste ale secetei. Ticăloşiilor lui Prisac i se opune ura mocnită a lui Ion, care se îndrăgosteşte de Aniţa, o fată jinduită de Prisac.

Pe baza acestui conflict ce izbucneşte între Prisac şi Ion se desfăşoară acţiunea filmului romînesc în pregătire „Comoara din Vadul Vechi", adaptare cinematografică de regizorul Victor Iliu după nuvela „La Răzeşi" de V.Em. Galan. Bineînţeles, filmul nu se limitează numai la relatarea conflictului dintre stăpîn şi argat, ci abordează sensul social al acestui conflict, relevînd ciocnirea vechiului cu noul, aşa cum se găseau ele faţă în faţă în epoca evocată.

★

Povestea petrecută cu ani în urmă în Moldova a devenit în vara aceasta realitate cinematografică în comuna Pietroasele din regiunea Ploieşti, unde echipa de filmare şi-a stabilit cartierul general. Satul Pietroasele, celebru prin podgoriile sale ale căror vinuri au fost de atîtea ori premiate peste hotare, a devenit pentru cineaştii noştri un vast platou de filmare.

„Ogorul lui Prisac", „Casa Aniţei", „Casa lui Prisac", „Sălciile turcului" etc. sînt decoruri pe viu în care se vor desfăşura dramaticele momente ale acţiunii.

Coasta ce se înalţă deasupra satului a devenit „Ogorul lui Prisac". Imaginea proiectată de regizor în scenariu se transformă aici în realitate, şi într-o dimineaţă arzătoare de vară la Pietroasele (şi de primăvară uscată de vînturi în Moldova filmului) Ion şi Prisac încep aratul pe ogor. Scena este una din cele mai zguduitoare. Bul-

ROMEO ŞI JULIETA ÎN LUMEA DOCURILOR

Povestea e de cînd lumea: „Un băiat iubea o fată..."

Transpusă liber după motivele tragediei lui Shakespeare, „Povestea din Cartierul de Vest" — spectacolul newyorkez pus în dans de coregraful Jerome Robbins pe muzica scrisă de compozitorul Leonard Bernstein — se

①*Scena balconului în decorul umil al scării de incendiu (Richard Beymer şi Nathalie Wood în „West Side Story").*

②*Străzi autentice ale New-Yorkului au servit drept fundal dansurilor din film.*

Două imagini de la primele filmări ale „Comorii din Vadul Vechi".

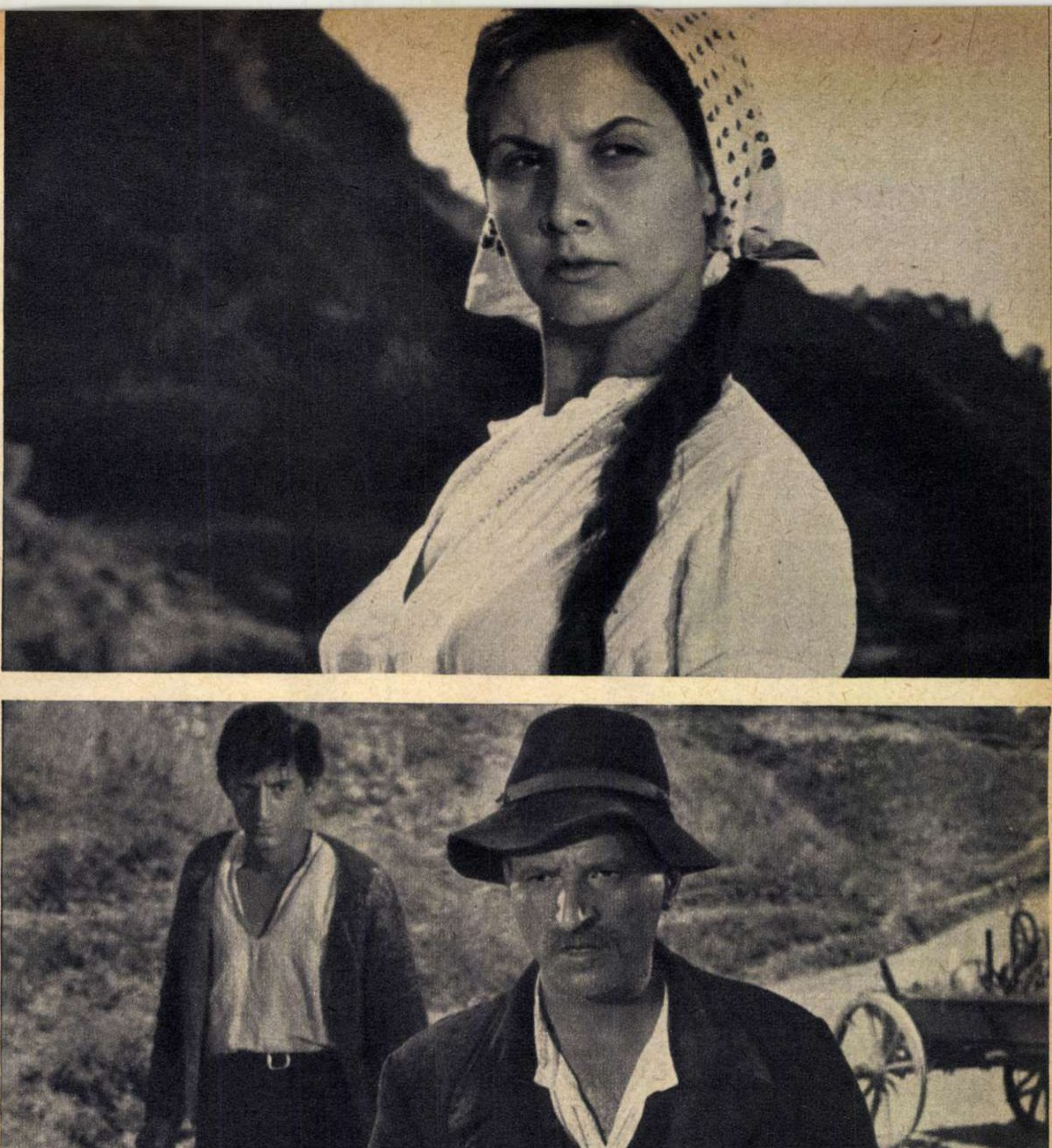

oara Vechi

gării de pămînt împietriţi sînt sparţi cu măciuci de lemn, ca apoi plugul să intre în pămîntul uscat.

★

Regizorul Victor Iliu, realizatorul filmelor „În sat la noi", „Mitrea Cocor", „Moara cu noroc", urmăreşte cu grijă împreună cu întreaga echipă pe care o conduce reliefarea cinematografică, prin fiecare amănunt artistic, a ideii scenariului. Rolul îmbogăţitului de război Prisac îl deţine actorul Ştefan Mihăilescu-Brăila care, prin arta sa viguroasă, de atîtea ori verificată, caută a reda trăsăturile de caracter ale unui reprezentant al celor care s-au opus din răsputeri victoriei forţelor sociale ale noului.

Studenta Mariana Pojar interpretează rolul Aniţei, tînăra eroină a filmului stăpînită alternativ de violenţă şi duioşie, dragoste şi ură, iar studentul Ion Caramitru se străduieşte să transpună pe peliculă cît mai veridic imaginea unui Ion dîrz şi cu sete de dreptate. Actorii Corina Constantinescu, Eugenia Bosînceanu, Dorina Nilă, Iulian Necşulescu, Gheorghe Soare, Emil Bozdogescu întregesc seria de interpreţi ai filmului „Comoara din Vadul Vechi", a cărui imagine este semnată de operatorul Gh. Fischer.

Cecilia RĂDULESCU

încadrează în manifestările cele mai populare ale artei americane, aşa-numitul „musical show". Prin aducerea lui pe ecran de către regizorul Robert Wise, rezonanţa contemporană a acestui „balet tragic" a fost amplificată şi localizată la realităţile Americii de azi. Prezentat în afara concursului la Festivalul de la Moscova din vara aceasta, filmul „West Side Story" a suscitat un viu interes.

Tragedia se desfăşoară pe un fundal aproape „neorealist". Verona a devenit aici cartierul docurilor din New-York, West Side-ul cel sărac şi „deocheat". Duşmăniei dintre Capuleţi şi Montague îi corespunde rivalitatea între două bande de adolescenţi — pe de o parte yankeii de baştină, porecliţi Jets, iar pe de alta portoricanii proaspăt imigraţi, aşa-numiţii Sharks. Ciocnirile dintre ei, alimentate cu abilă ipocrizie de notabilităţile cartierului în frunte cu comisarul, îşi trag sursa din climatul de neîncredere, ură de rasă şi violenţă în care i-a „educat" marele oraş.

Un bal de periferie le dă celor două grupe prilejul de a se înfrunta o dată mai mult. Printr-un dans plin de ironie şi sfidare, portoricanii zugrăvesc un tablou satiric al modului de viaţă american, cu conformismul, făţărnicia şi naivităţile sale. Tot aici se întîlnesc şi încearcă primii fiori ai dragostei un tînăr Jet pe nume Tony (interpretat de actorul Richard Beymer) şi portoricana Maria (Nathalie Wood), sora lui Bernardo, căpetenia bandei Sharks. Balconul Julietei e o umilă scară de incendiu de pe zidul afumat al unei case de raport, dar după opinia criticii internaţionale duetul de dragoste are accente emoţionante ce amintesc modelul shakespearian. Pe fundalul autentic al cheiurilor şi docurilor, al străzilor cu o circulaţie frenetică şi al caselor suprapopulate ale metropolei americane, vîltoarea ciocnirilor dintre clanurile rivale atinge curînd dimensiuni tragice. Într-o ciocnire violentă cu Sharks-ii, Riff, şeful bandei Jets, e ucis şi lui Tony îi revine misiunea de a-l răzbuna, ucigîndu-l pe Bernardo, fratele Mariei. Astfel se declanşează şirul evenimentelor ireparabile. Ceea ce duce acţiunea spre deznodămîntul ei tragic nu este însă vreun „destin implacabil". Filmul arată şi cauzele violenţei, ale delincvenţei juvenile şi ale urii de rasă, conferind astfel sensuri actuale acestei originale parafraze a eternei tragedii a lui Romeo şi a Julietei.

Subliniind profunzimea şi înalta ţinută artistică a filmului „West Side Story", presa de specialitate recunoaşte că nimic nu a fost lăsat de o parte din ceea ce-i putea da forţa de atracţie a spectacolului popular: o sărbătoare a ritmului şi culorii, căreia accentele tragice îi îmbogăţesc conţinutul, un mecanism coregrafic bine pus la punct, în care dansul stilizat pe ritmuri moderne de jaz izbuteşte să exprime sentimente ce păreau pînă acum de domeniul exclusiv al „operei seria", un amestec de tandreţe şi violenţă, de ironie şi pasiune.

A. R.

Flacăra

agendă

pe scurt

■ Compozitorul Gheorghe Dumitrescu lucrează la un nou oratoriu, pe versuri de Cicerone Theodorescu, închinat celei de-a 20 aniversări a Eliberării țării noastre ■ Pe șantierul de creație al sculptorului Boris Caragea: „Oțelarul" și o sculptură dedicată frumuseții litoralului nostru ■ Cunoscutul pictor italian Renato Guttuso semnează scenografia spectacolului cu opera „Macbeth" de Verdi, pus în scenă la Parma cu prilejul împlinirii a 150 de ani de la nașterea compozitorului ■ Igor Moiseev, conducătorul vestitului ansamblu sovietic de dansuri, a vizitat de curînd insula Sardinia. Motivul: culegere de material folcloric ■ Actrița greacă Melina Mercouri turnează în Turcia „Lumina zilei". Regizorul filmului, americanul Jules Dassin ■ Cîteva din viitoarele premiere ale Teatrului muzical din Galați: operele „Povestirile lui Hoffman", „Tosca", „Don Pasquale", operetele „Valsul dragostei", „Dragoste de țigan" ■ În memoria lui Julian Grimau, ucis de franchiști, a apărut la Paris o culegere de lucrări literare semnate de Rafael Alberti, Blas de Otero, Max Paul Fouchet și alții. Prefața aparține lui Jean Cassou ■ Piesa „Suflete tari" de Camil Petrescu a fost înscrisă în repertoriul Teatrului de stat din Brăila ■ Cunoscutul violoncelist sovietic Mstislav Rostropovici a pregătit pentru stagiunea muzicală actuală un repertoriu de 34 concerte, din care jumătate vor constitui, în Uniunea Sovietică, prime audiții ■ Cu noua piesă pentru copii „Nu prea Albă ca Zăpada" de Al. Popovici, se va inaugura noua sală a Teatrului Tineretului. Direcția de scenă a spectacolului: D. D. Neleanu ■ „Romeo și Julieta" de Shakespeare se va monta, în actuala stagiune, pe scena Teatrului de stat din Baia Mare ■ În R.F. Germană a apărut cartea „Rușinea fiilor", roman de debut al tînărului Christian Keissler. Tema cărții: nazismul și urmările lui nefaste ■ Scenaristul Evgheni Gabrilovici și regizorul Iuli Raizman au început lucrul la filmul „Fiul unui comunist", peliculă care va continua acțiunea începută în filmul „Comunistul", realizat tot de cei doi oameni de artă ■ Scriitorul Mircea Ștefănescu lucrează un scenariu radiofonic avîndu-l ca erou principal pe Vasile Alecsandri. De asemenea dramaturgul pregătește o evocare teatrală a vieții lui Ion Creangă ■ Poeta Nina Cassian semnează și cîteva bucăți muzicale la dramatizarea sa „Elefănțelul curios", după o povestire de Kipling, aflată în repertoriul Teatrului „Țăndărică" ■ După valoroasa realizare a „Norei" de Ibsen la Teatrul Național „I.L. Caragiale", spectatorii vor putea vedea aceeași piesă în stagiunea prezentă, într-o nouă distribuție: Valeria Gagialov în rolul titular, Em. Petruț în Helmer, Gh. Cozorici în rolul dr. Rank, Const. Rauțchi în Krogstad, Elisabeta Preda în doamna Linde ■ „Compania teatrală a celor patru" din Roma a inaugurat stagiunea teatrală cu piesa „Eduard al II-lea". Lucrarea aparține lui Bertolt Brecht și a fost scrisă în colaborare cu Lion Feuchtwanger în 1923 ■ Opera din Timișoara pregătește „Mignon" și baletul „Spărgătorul de nuci".

Fotoreporterul nostru a surprins-o pe artista emerită Irina Răchițeanu-Șirianu, pregătindu-se în cabina sa de la Teatrul Național „I.L.Caragiale" cu puțin timp înaintea începerii repetițiilor la spectacolul cu piesa „Maria Stuart" de Schiller, în care va deține rolul titular (regizor Miron Niculescu).

După cum ne-a mărturisit, Irina Răchițeanu-Șirianu se străduiește să dea celebrului personaj o interpretare corespunzătoare conținutului de idei al piesei marelui clasic.

În cursul acestei luni cvartetul de coarde „Beethoven" din U.R.S.S. va da o serie de concerte în țara noastră. Membrii acestui cvartet, care a luat ființă în anul 1923, sînt: D. Țiganov, Vadim Borisovski, Vasili Sirinski și Serghei Sirinski, toți profesori la Conservatorul de muzică din Moscova. Cvartetul „Beethoven" a întreprins turnee în Suedia, R.P. Polonă, R.S. Cehoslovacă, R.P. Bulgaria ș. a. Programul pe care îl va prezenta în țara noastră va cuprinde lucrări de Beethoven, Șostakovici, Ceaikovski ș.a.

Compozitorul Mircea Chiriac semnează muzica noului balet romînesc „Iancu Jianu" (libretul — Oleg Danovski), în repetiție pe scena Teatrului de operă și balet al R.P. Romîne. Baletul e inspirat din vechile balade populare care-l au ca erou pe Jianu. În afara haiducului legendar, vor apărea în spectacol numeroase alte figuri ale epocii: Tudor Vladimirescu, domnitorul Caragea și fiica acestuia Domnița Ralu, iubita lui Iancu Jianu etc. În cadrul spectacolului își vor da concursul peste 100 de dansatori.

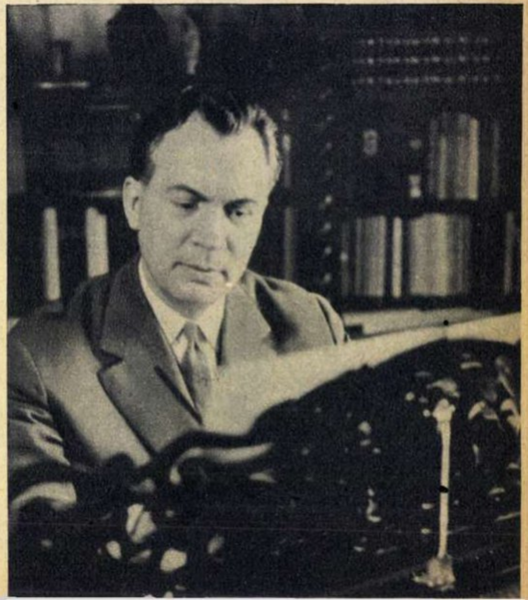

Hotărîndu-se să învingă dificultățile pe care le prezintă — datorită bogatului conținut de idei — opera dramatică cehoviană, regizorul sovietic Samson Samsonov a trecut la transpunerea pe ecran, la studioul „Mosfilm", a uneia din cele mai cunoscute piese ale lui A.P. Cehov— „Trei surori". În rolurile celor trei surori — Olga, Mașa și Irina — sînt distribuite actrițele Liubov Sokolova, Margarita Volodina și respectiv Tatiana Malcenko, pe care le vedem în fotografie (de la stînga la dreapta).

Vă prezentăm un instantaneu de la o repetiție a operetei „Anton Pann" (muzica: Alfred Mendelsohn, libretul: Radu Albala și Ion Roman), ce se montează la Teatrul de stat de operetă din Capitală. În fotografie: Toni Buiacici (care împreună cu Nicușor Constantinescu semnează regia spectacolului), Marica Munteanu (Sevastița) și Petre Valentin, care-l va interpreta pe Grigore, unul din ucenicii lui Anton Pann. Spectacolul va avea cîteva distribuții. În rolul titular, Ion Dacian și deopotrivă Nicolaie Țăranu și Anton Negoițescu.

În binecunoscutul film al lui Pietro Germi „Divorț italian" s-a impus tînăra actriță Stefania Sandrelli, pe atunci în vîrstă de 15 ani și jumătate, care a interpretat rolul „nevinovatei" Angela. În acest an artista a jucat în multe filme regizate de cunoscuți cineaști italieni ca Rosselini, Gregoretti, Pietrangeli, Bolognini. Cel mai recent film al Stefaniei Sandrelli, turnat în regia lui Pietro Germi, se intitulează „Sedusă și abandonată" și prezintă spectatorilor aspecte ale vieții micii burghezii siciliene.

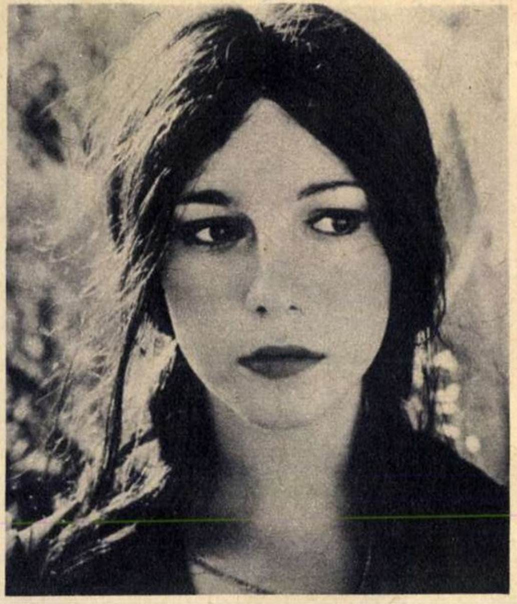

La sfîrșitul lunii noiembrie ne va vizita cîntărețul francez Tony Poncet. Înzestrat cu calități vocale deosebite, el a obținut premiul I la Concursul internațional al tenorilor de la Cannes din anul 1954. Cu prilejul turneului în țara noastră, Tony Poncet va interpreta la Teatrul de operă și balet al R.P.Romîne rolul titular din opera „Faust" și rolul Don José din opera „Carmen". În cadrul turneului său Tony Poncet va apărea de asemeni și pe scenele Operei romîne și maghiare din Cluj.

O piesă uitată, așa părea să fie „Luceafărul" de Barbu Ștefănescu-Delavrancea, pusă în scenă pentru prima oară acum 50 de ani și nereluată de atunci.

De curînd Teatrul de stat din Oradea și-a deschis stagiunea cu această piesă. Strădaniile colectivului artistic condus de regizorul Ion Deloreanu s-au concretizat într-un spectacol emoționant prin limpezimea mesajului său patriotic. În fotografie, o scenă din piesă cu actorii Liviu Mărtinuș (Petru Rareș), N. Toma (Mogîrdici) și I. Abrudan (Sandomir).

Vă amintiți desigur de actorii americani Judy Garland și Mickey Rooney, cunoscuții interpreți ai eroilor adolescenți din seria filmelor cu familia judecătorului Hardy. Ei nu s-au mai întîlnit de peste 18 ani pe același platou. Recent, au avut însă prilejul de a apare din nou împreună într-un spectacol al televiziunii americane. Fotografia de mai jos îi prezintă pe cei doi actori în timpul repetiției unui spectacol care a fost așteptat cu mult interes de admiratorii lor de odinioară.

Cu avionul, imensa distanță de la Moscova la Irkutsk se parcurge numai în 5 ore.

la Irkutsk

Note de drum de V. NICOROVICI

Noua și moderna rafinărie de petrol din Angarsk, oraș răsărit de curînd pe Angara în vecinătatea Irkutskului.

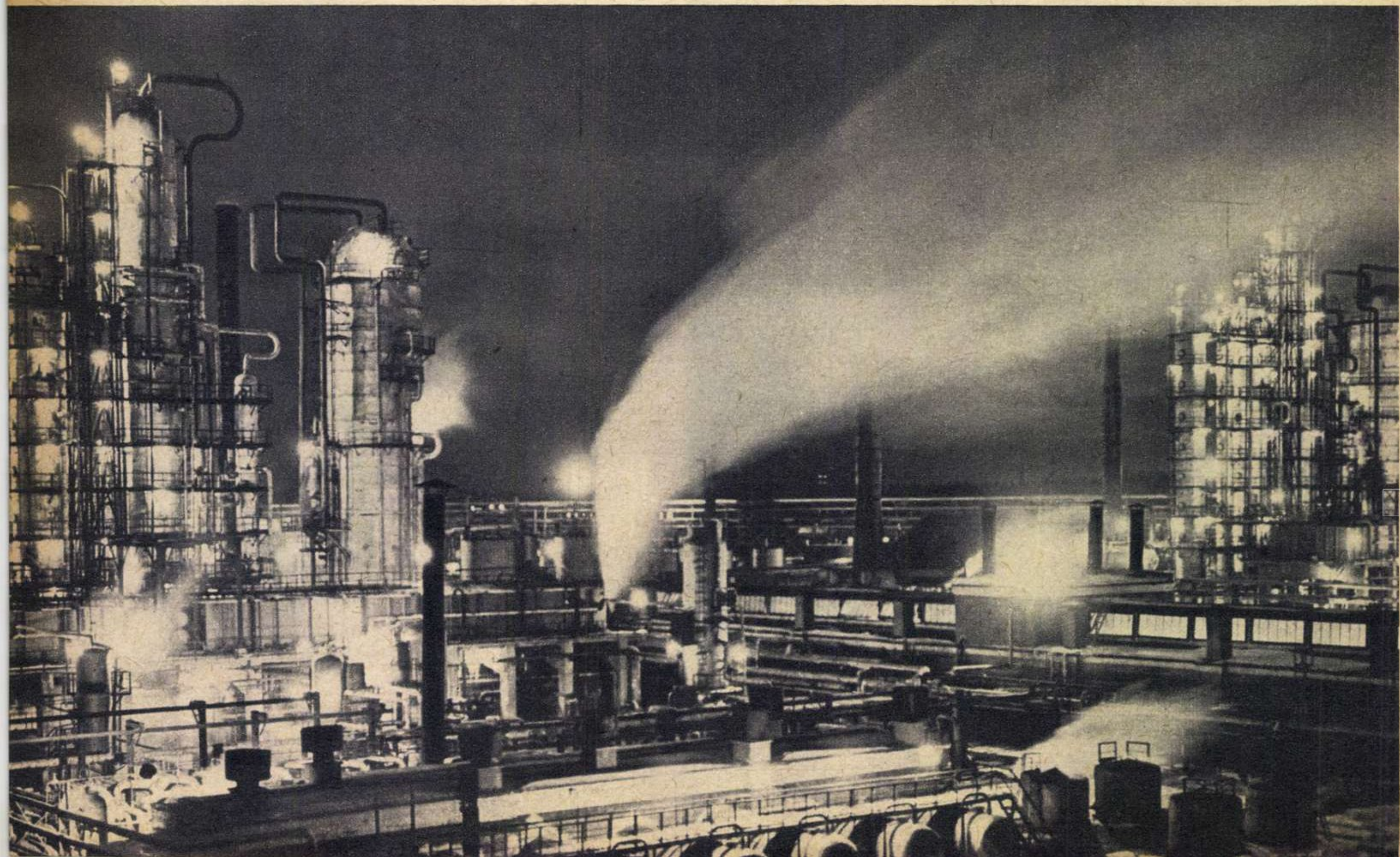

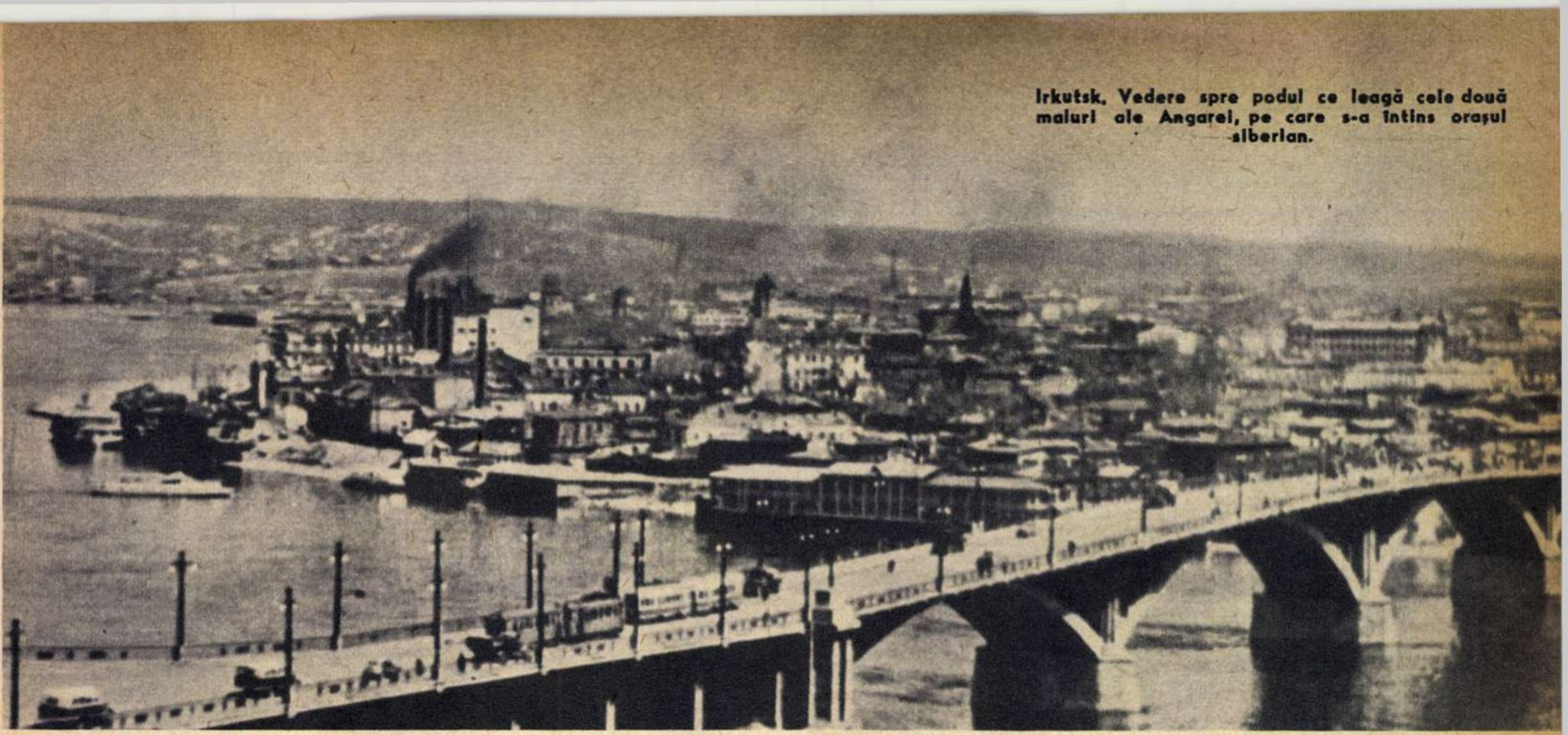

Irkutsk. Vedere spre podul ce leagă cele două maluri ale Angarei, pe care s-a întins orașul siberian.

De la Moscova la Irkutsk pleacă zilnic în cursă regulată mai multe avioane. Dar, cu oricare din ele ai merge, se întîmplă același lucru: pierzi 5 ore pe drum. Dacă pleci, să zicem, de la Moscova cu „reisul" de douăsprezece, la amiază — deși călătorești numai cîteva ore — cînd ajungi la Irkutsk e plină noapte, ora 11. Şi, cu toate că ţi-ai potrivit ceasul după meridianul local, cu toate că la trecerea prin oraş vezi străzile pustii, accepţi această schimbare, deocamdată mai mult teoretic, fiindcă subiectiv ţi-ar părea mai firesc să fie abia seară, să vezi multă lume în faţa vitrinelor şi, în loc să trebuie să te încadrezi în programul irkutskienilor culcîndu-te imediat, simţi mai degrabă dorinţa să ieşi la plimbare sau să mergi la un cinematograf. Există un ritm al organismului care se adaptează mai încet decît raţiunea la timpul indicat de ora locală. Cînd faci același drum cu transsiberianul, trei zile și trei nopţi, schimbarea este mai puţin evidentă. Vrînd-nevrînd m-am supus împrejurărilor și, deși în inima mea era abia seară... m-am culcat.

Dimineaţa, cînd m-am trezit, ningea lin, cu fulgi scînteietori. Înainte de toate, cu ajutorul hărţii şi din informaţii verbale, am căutat să-mi stabilesc coordonatele în spaţiu. Iată ce am aflat: numele orașului vine de la rîul Irkut, lîngă care e așezat aproape la vărsarea lui în Angara. Din Irkutsk la Baikal sînt 70 de kilometri, ceea ce, în accepţia siberiană a noţiunii, „nu e distanţă". Angara izvorăște din Baikal şi după 1.853 de kilometri se varsă în Enisei. Deci, simplu, coordonatele sînt: Irkutsk, Angara, Baikal, Enisei. Mai ales că, pentru a mi le face mai familiare, mi s-a povestit o legendă. O transcriu ca un fel de introducere absolut necesară, atît pentru a reda culoarea locului, cît şi din motive practice, de orientare. Fiindcă altfel nu poţi înţelege, în discuţiile cu localnicii, de ce Baikalul este denumit „starik", adică bătrîn, de ce Angara este considerată tînără sau de ce afirmaţia că „ceea ce n-a reuşit Baikalul am realizat noi, în vremea sovietică" este atît de des repetată. Ba nu veţi înţelege sensul exact chiar al unui titlu de lucrare ştiinţifică, cum e: „Fiica Baikalului, Angara" şi multe altele. Iată deci legenda:

În vremuri vechi, trăia aici un voinic viteaz şi cărunt, pe nume Baikal. Şi avea Baikal 336 de fii şi o singură fată, pe Angara, frumoasă de nu-i semăna nimeni pe lume. Foarte mult o iubea bătrînul pe fată şi de teamă să nu i-o fure cineva, o ţinea închisă în adîncuri de nepătruns. Singură, frumoasa Angara tînjea după libertate.

Într-o zi, un pescăruș venit de departe a poposit pe o stîncă lîngă Angara și i-a povestit despre frumosul și viteazul Enisei. Se întristă Angara și-și puse în gînd să fugă la el. Dar bătrînul Baikal stătea de veghe. O închise și mai bine și trimise după bogatul și curajosul Irkut, ca să i-o dea lui de nevastă.

Angara căută să-l înduplece pe bătrîn, dar acesta n-o luă în seamă. O ajutară însă fraţii ei, slăbind strînsoarea stîncilor de pe mal.

În aceea noapte, ultima înaintea căsătoriei, bătrînul Baikal adormi adînc. Angara cu mare zgomot își croi drum printre stînci pentru a ajunge cît mai repede la iubitul ei Enisei.

Se trezi din somn bătrînul Baikal și, dîndu-și seama de ceea se întîmplă, puse mîna pe o stîncă uriaşă şi-o aruncă asupra fugarei ca s-o oprească. În zadar însă, Angara era departe. Stînca aceasta e și astăzi acolo. Se numește piatra Samanului.

În timpul acesta, Irkut a întîrziat în drum și a înnoptat la 35 de verste. Dimineaţa, auzind vuiet și zgomot, înţelese imediat despre ce-i vorba și porni să-i taie Angarei calea. Dar înainta cu greu, deoarece în cale îi stăteau stînci mari. Cînd ajunse în vale fugi cît putu de repede, dar degeaba. Angara era departe. Ajunsese la Enisei care o îmbrăţişă și amîndoi porniră spre ocean...

Aceasta e legenda. Și totuși, fiul curajosului Irkut — Irkutskul — pare-se că a uitat vechea obidă adusă tatălui său. Orașul e mîndru că se află pe malul frumoasei Angara. Poate pentru aceea că oamenii lui au reușit să realizeze ceea ce n-a putut odinioară Baikalul: să stăvilească apele ei repezi. În apropierea Irkutskului, barajul unei hidrocentrale cu o putere de 600.000 kw leagă un mal de celălalt. În spatele ei a apărut marea albă, întinsă. Totuși Angara a rămas mai departe tînără. Nici măcar în toiul iernii celei mai cumplite valurile ei nu îngheaţă. Așa sînt de puternice și de iuţi. Ele ies de sub gheaţa mării și se adună într-o masă enormă, lichidă, cenușie, metalică, ce trece printre malurile înzăpezite, de-a lungul orașului, ridicînd deasupra ei niște aburi albi și subţiri.

Cum să denumeşti, corect, Angara? Să-i zici fluviu? Dar apele ei nu se varsă în mare. Să-i zici rîu? Dar e mai puternică de cîteva ori decît Volga! Resursele ei de energie sînt imense. Hidrocentrala din Irkutsk este prima și cea mai mică dintr-o cascadă care va însuma, după ce vor intra cu toată capacitatea generatoarele de la Bratsk și Ust-Ilim, o putere de 10 milioane de kilowaţi. Iată de ce bătrînul din legendă n-a putut-o stăvili aruncîndu-i în cale o stîncă enormă ca piatra Samanului.

La Irkutsk am făcut cunoştinţă cu peisajul Angarei într-un amurg, cînd i-am parcurs tot cheiul, de la drumul ce trece peste baraj şi pînă în centrul orașului, acolo unde se scaldă „morsele" (aşa sînt denumiţi cei vreo douăzeci de tineri temerari din Irkutsk, care în toiul iernii fac baie în Angara, după ce s-au călit printr-un antrenament special). Dunga imensă a apei, în necontenită mişcare într-un anotimp cînd întreaga Siberie e sub gheaţă, dădea orașului, ridicat pe ambele maluri, o notă de vigoare.

……

Spuneam deci că în prima zi ningea încet, cu fulgi scînteietori. Am ieșit pe stradă. Soarele, ca un glob galben, luminos, răzbea printre nori, făcînd zăpada să strălucească. Deși în centrul orașului

(Continuare în pag. 16)

Un grup de tineri geologi, veniţi pe aceste meleaguri să cerceteze adîncurile bogate în minereuri preţioase.

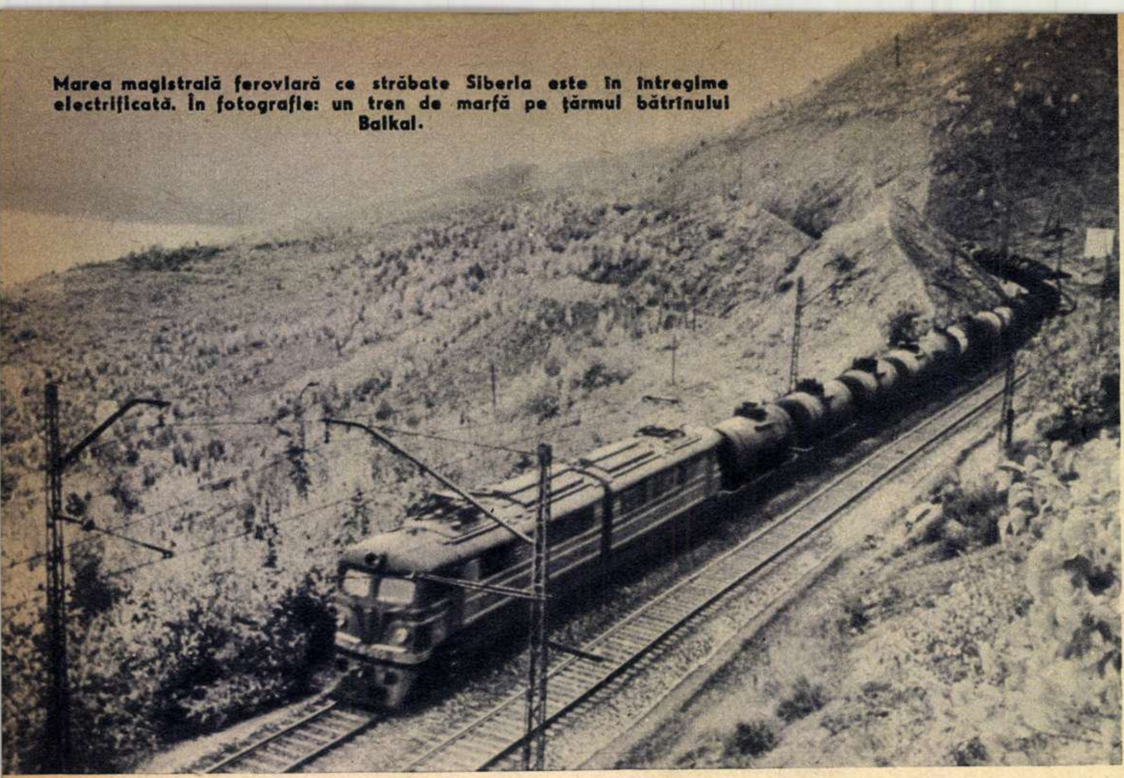

Marea magistrală ferovlară ce străbate Siberia este în întregime electrificată. În fotografie: un tren de marfă pe țărmul bătrînului Baikal.

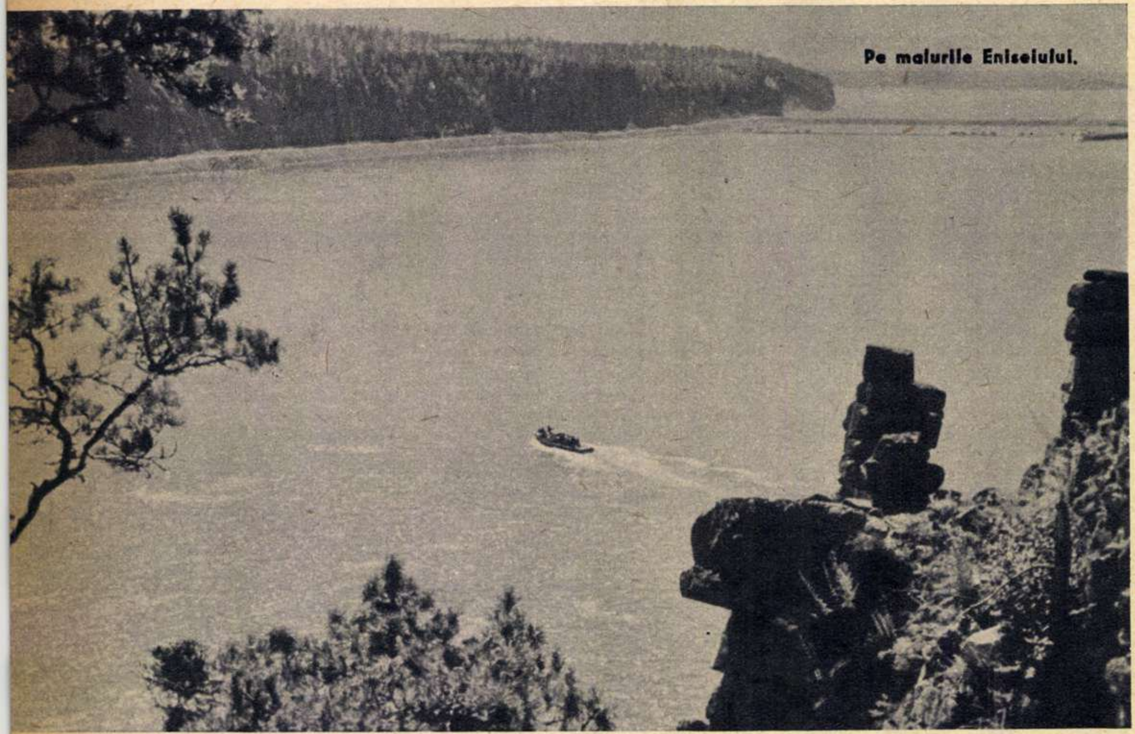

Pe malurile Eniseiului.

era lume şi circulau maşini, domnea o mare linişte. Din primele clipe mi-a plăcut Irkutskul. Poate pentru că mă aşteptam să-l aflu întunecat şi ceţos — şi-l vedeam plin de lumină, tihnit, cu un aer de intimitate, ca un loc de mult cunoscut. Femeile treceau îmbrăcate în paltoane cu gulere de blană, cu şaluri albe pe cap, purtînd în picioare „valenki" care aici, pe aceste străzi şi sub acest soare, le dădeau o graţie particulară.

Către margine oraşul mai păstrează încă, pe unele străzi, ceva din aspectul vechilor localităţi siberiene: case de lemn cafenii, cu ferestre ornamentate în culori vii, cu porţi mari la intrare. Cîteva decenii în urmă mai tot oraşul arăta astfel şi orice incendiu era pustiitor, ridicînd trombe de fum negru care întunecau soarele. Singurele clădiri de cărămidă, vreo sută la număr, erau grupate pe strada principală, în jurul „casei albe" — reşedinţa „gheneral-gubernatorului", stăpîn autocrat şi abuziv, căruia buriaţii îi ziceau „pantera crudă". Această reşedinţă, ca şi Palatul de iarnă din Leningrad, a fost luată cu asalt de gărzile roşii în decembrie 1917. Aici a lucrat în acele zile „Ţentrosibir" — adică: Comitetul central executiv al sovietelor din Siberia şi statul major al gărzilor roşii — iar astăzi e biblioteca universităţii.

Din vechile monumente care evocă trecutul, merită a fi cercetate două simple morminte, aflate unul lîngă altul în curtea unei biserici. Întîiul e al exploratorului Selihov, care a întreprins expediţii îndrăzneţe între 1783-1788 în nordul Americii (peninsula Alaska), fiind supranumit „Columb al Rusiei". Necrologul săpat în piatră, după versurile lui Derjavin, slăveşte faptele acestui descoperitor de ţări necunoscute. Celălalt mormînt, al contesei Trubeţkaia şi al copiilor ei, este o simplă piatră tăiată dreptunghiular. Sensul şi frumuseţea vieţii ei au fost emoţionant înfăţişate în cele două poeme ale lui Nekrasov dedicate „femeilor ruse". Ea a străbătut toată Rusia şi toată Siberia şi, poposind la Irkutsk, a fost gata să renunţe la rangul ei şi să-şi continue drumul cu un convoi de ocnaşi — aşa cum îi ceruse gubernatorul — numai pentru a putea ajunge la soţul ei, condamnat la muncă silnică în minele de la Nercinsk, deoarece participase la răscoala decembriştilor.

Vremurile noi, ale puterii sovietice, sînt reprezentate în cronica de piatră a oraşului prin grupul statuar al luptătorilor împotriva lui Kolceak, înfăţişînd trei partizani siberieni înălţaţi pe o stîncă de granit, precum şi prin bustul generalului A. Beloborodov, care s-a acoperit de glorie în luptele de la Moscova şi Volgograd din cel de-al doilea război mondial.

Aceste vremuri îşi afirmă de altfel prezenţa în noile cartiere ridicate pe ambele maluri ale Angarei, care schimbă radical înfăţişarea vechiului Irkutsk durat din lemn. Filiala Academiei de ştiinţe, institutele politehnice şi de studii umanistice, studiourile de film şi televiziune, o editură, uniunile de creaţie (scriitori, muzicieni, pictori) etc. dau Irkutskului de astăzi dreptul să se considere un centru cultural de prim rang în Siberia.

Un număr însemnat din cei 400.000 de locuitori ai oraşului lucrează în cele 100 de întreprinderi industriale, care fabrică tot felul de produse, de la strunguri, drăgi, piese de schimb, ţevi şi pînă la ghete şi pîslari.

O călătorie de o după-amiază la Selihovo, orăşel-satelit al Irkutskului, botezat cu numele celebrului explorator, mă introduce în viaţa unei uzine siberiene. Pînă acolo, un drum de asfalt lucitor ca gheaţa, pe care maşinile trec cu mare viteză chiar la viraj, stîrnind în urma lor nori de zăpadă învolburaţi. Selihovo e un centru urban nou, cu 22.000 de locuitori, în continuă construcţie, chiar şi acum, iarna. Macarale de construcţie se văd şi deasupra uzinei, situată în mijlocul unui cîmp de zăpadă.

Un tînăr înalt, brunet, cu fruntea boltită, Lev Sergheevici Paliutin, de loc din Tula, secretarul comitetului de partid al uzinei, mă conduce în prima hală, dîndu-mi explicaţii: uzina produce aluminiu, folosind curentul electric ieftin furnizat de hidrocentrale. Procesul tehnologic nu este complicat. Ceea ce se vede în această hală lungă de 500 de metri, cu două şiruri de cuptoare de forma unor mari broaşte ţestoase, pentru electroliză, va fi în toate cele opt corpuri cînd uzina va fi terminată şi va produce cablu de aluminiu şi nu calupuri ca acum. Întreprinderea e foarte tînără, în februarie 1962 a elaborat prima şarjă. De unde provin muncitorii? Din toată Uniunea Sovietică. Oamenii de bază sînt metalurgişti cu experienţă veniţi din Ural şi Kuzneţk.

Fac cunoştinţă cu inginerul de schimb de la cuptoare, Pozdeev, şi cu şeful de echipă Mihail Klimak — unul din Sverdlovsk, celălalt din Ucraina. S-au stabilit definitiv la Selihovo. Le place frumuseţea peisajului, aerul curat şi sănătos al Siberiei. Ce posibilităţi există pentru petrecerea timpului liber? Programe la televizor, excursii la Baikal, pescuitul, vînătoarea, teatrele din Irkutsk... Deocamdată suficiente.

În cabinetul său, Lev Sergheevici îmi arată cîtă atenţie acordă comitetul de partid culturii şi educaţiei. „Educaţia e tot atît de importantă ca planul. De aceea în şedinţele de producţie directorul îi întreabă pe maiştri şi ingineri ce metode folosesc pentru educarea muncitorilor. Statul sovietic a investit în formarea unui inginer 15 ani de învăţătură. Această investiţie trebuie să dea roade cît mai mari. Iar inginerii înşişi trebuie să-şi lărgească orizontul de cunoştinţe. Să nu ne mai mulţumim cu lectura unor romane la modă. Ne propunem întîlniri cu scriitori, academicieni, oameni care au fost peste hotare. Pe scurt: să învăţăm, să învăţăm, să învăţăm".

V. NICOROVICI

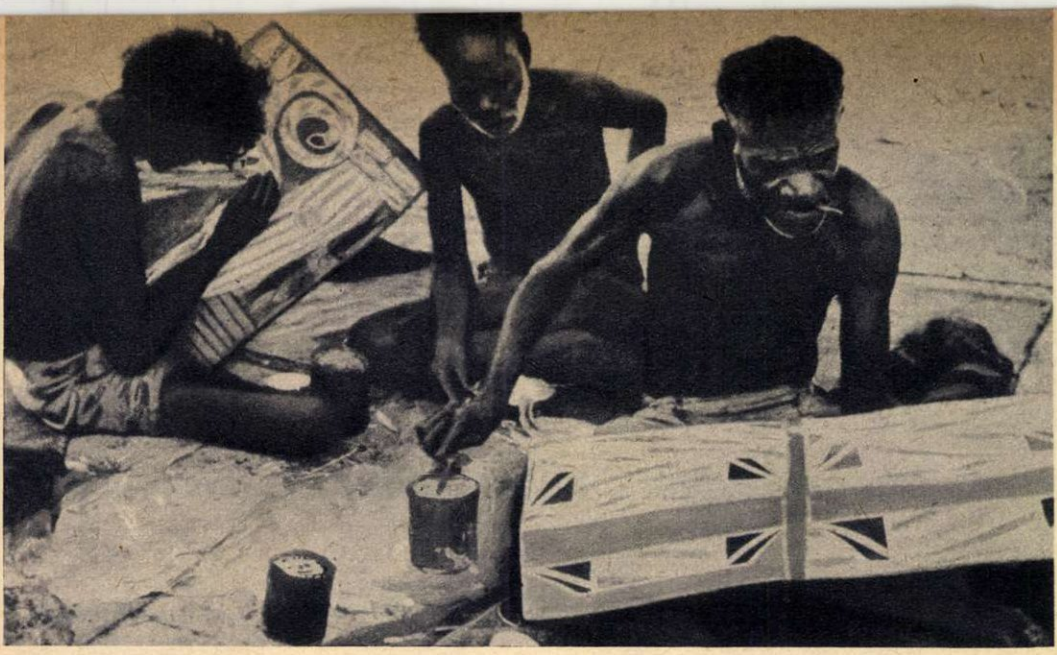

Aborigenii se îndeletnicesc cu tradiționalele gravuri pe scoarță de copac. Ei folosesc cu precădere culorile ocru, roșu și galben, caolina și negrul de fum.

Cîțiva băștinași au reușit să prindă un crocodil, cu a cărui carne se hrănesc.

în stadiul epocii de piatră

Secolul al XX-lea îi găsește pe cei mai mulți dintre băștinașii australieni încă la stadiul epocii de piatră. Înfățișarea acestei căpetenii de trib întruchipează în mod elocvent situația tragică în care se zbat aborigenii.

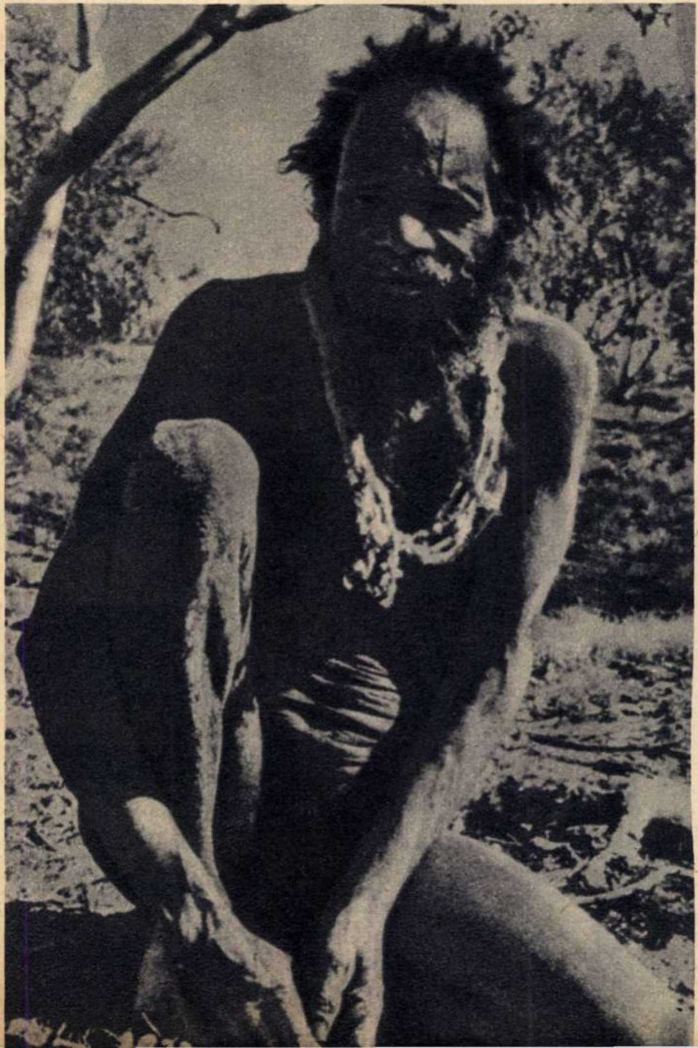

Pe pămîntul australian mai trăiesc în prezent aproape 100.000 de băștinași, aborigenii cum sînt ei denumiți. În plin secol XX, oamenii aceștia trăiesc în același stadiu de primitivitate în care se aflau la începuturile colonizării teritoriului australian. Ba mai mult. După ce li s-au răpit pămînturile fertile pe care le lucrau în comun, aborigenii au fost deposedați de cele mai elementare drepturi — nefiind considerați pînă azi nici măcar drept cetățeni ai Australiei.

Recent, la O.N.U. s-a primit o scrisoare din partea unui pastor aborigen, pe nume D. Nichols. Este un dramatic rechizitoriu împotriva grelei situații în care se zbat băștinașii australieni. Pînă și teritoriul destinat rezervațiilor în care își duc zilele aborigenii — arată D. Nichols — este înstrăinat. După ce în 1959 au fost concesionate unor companii miniere teritorii aparținînd unor rezervații cu o suprafață de peste 2 milioane de acri, acum li se confiscă băștinașilor încă o jumătate de milion de acri.

Despre tragedia acestor băștinași vorbește și influentul ziar de seară din Sydney, „Sun", care arată printre altele:

„Aproximativ 100.000 de aborigeni nu cunosc încă civilizația. Timp de mai bine de zece milenii ei s-au aflat într-o deplină izolare de lumea întreagă...

Aborigenii nomazi — obișnuiți să peregrineze prin deșerturi — au fost închiși în rezervații speciale și considerați faună locală. Le-a fost răpit dreptul legitim de a trăi liberi — așa cum au trăit străbunii lor... Alungați din văile fertile... nimeni nu s-a gîndit vreodată la plata vreunei compensații pentru pămîntul care le-a fost smuls. Nici măcar pămîntul sterp din rezervațiile în care au fost mutați aborigenii nu le aparține lor, ci statului. Acolo unde economia Australiei are nevoie de brațele de muncă ale aborigenilor, aceștia capătă, pentru o muncă egală, incomparabil mai puțin decît albii. Cît privește afirmația că odraslelor aborigenilor le-ar fi deschisă calea spre învățătură, se pune întrebarea despre ce fel de studii poate fi vorba cînd nu există decît școli-bordeie cu învățători ocazionali? De asemeni se afirmă că în Australia n-ar exista discriminarea rasială întreținută de autorități. Dar e un fapt notoriu că autoritățile oricăruia dintre statele australiene pot lua copii din familiile aborigene, fără a le cere consimțămîntul.

Aproape orice funcționar de stat, patron sau misionar, care în virtutea îndatoririlor sale de serviciu vine în contact cu triburile de aborigeni, se simte obligat să-și demonstreze autoritatea asupra lor... Iar acei băștinași care au căpătat oarecare experiență... și nu acceptă tot ce li se poruncește, manifestînd o independență a ideilor, sînt imediat trecuți în categoria celor nesupuși.

Pînă în prezent doar un mic număr de aborigeni au reușit să se impună și au devenit sportivi sau artiști. În general însă tot ceea ce poate aștepta un aborigen în contact cu civilizația este de a deveni slugă. Și aceasta în ciuda sutelor de dovezi — pe care autoritățile australiene nu pot să le conteste — că dacă li se dă putința să se manifeste pe măsura posibilităților, ei pot face față cu mult succes în orice domeniu al vieții".

J.C.

povestea vorbei

ITINERARII SPORTIVE

Itinerarul pe care îl străbat cuvintele în călătoria lor e interesant aproape totdeauna. Vom atrage atenția astăzi asupra unui tip special de călătorie, care readuce cuvîntul la punctul său de plecare. De obicei, drumul străbătut lasă urmă atît asupra aspectului exterior, cît și asupra conținutului denumirilor. Dar să dăm cuvîntul exemplelor:

În limba franceză a secolului al XV-lea, se folosea substantivul *desport*, cu accepțiunea de „distracție, amuzament“. Atunci îl împrumută englezii, scurtîndu-l și îngustîndu-i și înțelesul: în haina englezească cuvîntul se prezintă ca *sport* și denumește numai un anumit fel de „distracție“. Patru veacuri mai tîrziu cuvîntul face calea întoarsă, iar francezii zic de mai bine de o sută de ani *sport*, cu înțelesul dat de englezi și scurtîndu-i și mai mult rostirea (*t* de la sfîrșit nu se mai pronunță), fără să-și dea seama că ei, și nu englezii, sînt creatorii acestui cuvînt, devenit de multă vreme internațional.

Ca nume al sportului cu racheta, *tenis* se răspîndește din limba engleză (*tennis*) și e adoptat și de francezi (scris identic și pronunțat aproape la fel ca în englezește). Numai că din nou francezii dețin paternitatea termenului: *tennis* e rezultatul împrumutării în Anglia a cuvîntului francez *tenez*, adică „țineți“ sau „poftiți!“. Schimbarea de înțeles pare curioasă dacă nu știm că la unele jocuri *tenez* era exclamația celui care trimitea mingea. Considerată ca un termen caracteristic, exclamația *tenez* a fost împrumutată de englezi ca nume al sportului la care se folosea și, cu acest sens nou, cuvîntul se întoarce — ca și *sport* — la punctul de plecare.

Sorin STATI

filatelie

SCOLATEX

Sub auspiciile U.N.E.S.C.O. se va organiza în Monaco o expoziție filatelică internațională pentru tineret. Intitulată Scolatex, expoziția va prezenta colecții cu teme

Flavisept
BOMBOANE MEDICINALE
NEGRO
EUCALIPT
BOMBOANELE MEDICINALE

FLAVISEPT
NEGRO
EUCALIPT

vă apără de afecțiunile căilor respiratorii

BOMBOANELE MEDICINALE SE GĂSESC DE VÎNZARE LA DROGHERII ȘI LA MAGAZINELE CU PRODUSE ZAHAROASE

spaghete
macaroane
Fidea cu ouă
FIDEA
500g
PASTELE FĂINOASE
nu trebuie să lipsească din nici o gospodărie

PASTELE FĂINOASE
au o variată întrebuințare în alimentație

din toată lumea

LUNA FIERBE...

„Sondînd“ interiorul Lunii, adică analizînd radiațiile unor straturi mai adînci ale satelitului nostru cu ajutorul unor radiotelescoape speciale, și comparînd între ele datele obținute pe diverse lungimi de undă, radioastronomii au ajuns la surprinzătoarea concluzie că interiorul ei este fierbinte. Fierbinte ca și cel al planetei noastre: la adîncimea de 20 de metri, temperatura Lunii este cu 25° mai înaltă decît la suprafața ei. Potrivit calculelor, la o adîncime de 50-60 km ea este de 1.000°.

Căldura Lunii nu vine numai de la Soare, așa cum se credea, ci și din propriul ei interior. Ceea ce dovedește definitiv că Luna nu poate fi considerată complet răcită.

BACTERIILE PROSPECTEAZĂ

S-ar putea ca, într-un viitor apropiat, echipamentul expedițiilor geologice, pornite în căutarea zăcămintelor de petrol și gaze, să nu fie considerat complet dacă din el vor lipsi eprubetele cu bacterii. Cercetările lui E. Karasewicz de la Institutul pentru petrol din Cracovia (R.P. Polonă) au relevat faptul că unele specii de bacterii anaerobe (care se înmulțesc în medii bogate în hidrocarburi și lipsite de oxigen) pot fi folositoare în detectarea straturilor petrolifere și gazifere. Puse într-o sondă de foraj la adîncimea de 1 m, ele se înmulțesc rapid cînd la adîncime, sub punctul respectiv, se află petrol sau gaze, putînd constitui în felul acesta un prețios ajutor în munca de prospectare.

ZIGOU, ALPINISTUL PATRUPED

În împrejurimile Mont Blancului iubitorii de animale observă adesea dimineața, printre ghețari, o mică siluetă neagră. Este motanul Zigou, amatorul patruped de alpinism, care-și face obișnuita plimbare.

La început, „alpinistul“ își însoțea stăpînii — membri ai echipei de salvare a unui refugiu alpin situat la vreo 3.000 m altitudine. Zigou s-a obișnuit atît de mult cu aceste plimbări, încît acum le face și singur. Zăpada îl ține ușor deasupra ei pe motan care, astfel, nu e nevoit să folosească pioleții. De altfel, făcîndu-și ascensiunea preferată pe vîrful Aiguille du Tour, el nu respectă nici una din regulile alpinismului.

De cînd într-o noapte a fost surprins în munți de o furtună, Zigou a devenit mai prudent: nu se prea depărtează de grupurile de oameni și are grijă să se înapoieze acasă înainte de a se întuneca.

ASFALTUL POATE DIRIJA CLIMA?

Pătrate de ghips alb și de asfalt negru acoperă pămîntul expus din plin căldurii soarelui. Pe sol, dedesubtul lor — termocupluri. După un timp sub pătratele de asfalt, la o adîncime de 1,5 cm, temperatura se ridică cu 10,5° C, în timp ce sub cele de ghips este, în comparație cu cea inițială, cu 13° C mai scăzută. Descoperirea aceasta, făcută de un grup de savanți din Marea Britanie, le-a dat speranțe că vor putea porni la rezolvarea uneia din cele mai complicate probleme ale timpurilor noastre: dirijarea climei.

Care a fost ideea lor? Avînd în vedere că temperatura scoarței o determină pînă la o înălțime de cîteva sute de metri pe cea a aerului de deasupra ei, cîteva zeci sau sute de kilometri pătrați acoperiți cu asfalt pe litoralul mării sau pe țărmul unui lac vor duce la intensificarea circulației maselor de aer, ca și la evaporarea stratului superior al apei respective. Rezultatul? Se vor forma nori și vor cădea precipitații. Ideea va fi probabil experimentată pe litoralul libian sau pe cel egiptean.

educative şi instructive, ca sportul, flora şi fauna, pagini de istorie, descoperiri geografice, cucerirea Cosmosului etc. La Scolatex vor fi prezente şi colecţiile unor tineri filatelişti romîni — elevi şi studenţi — care s-au pregătit cu multă seriozitate din dorinţa de a reedita succese de prestigiu ca cele de la Praga şi Budapesta (Socphilex, 1963).

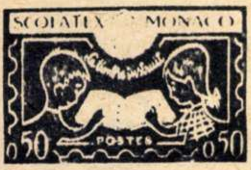

Cu prilejul deschiderii expoziţiei, administraţia poştală a Principatului Monaco va emite o marcă poştală cu nominalul de 50 cenţi.

instrumente muzicale

ORIZONTAL: 1) Unealtă... muzicală. 2) „... îndrăgostită“ de Tancov, în interpretarea lui C. Drăghici — În recuzita lui Wilhelm Tell. 3) Giroveanu Aurel — Vorba care leagănă copiii — Instrumente muzicale. 4) Au un dans, în opera „Gioconda“ de Ponchielli — În pauze! — Rîu latino-american. 5) Sunetul trompetei — Arhipelag în Oceanul Atlantic. 6) Instrument cu coarde metalice, puse în vibraţie cu o lamă de os sau de metal — Notă muzicală. 7) Instrumente muzicale de percuţie — Cremona, patria lui Stradivarius — Încă o notă muzicală. 8) Măsuri! — În armonie! — Batic. 9) Noru Demetriad — În vioară — Fructul coniferelor. 10) Cîntăreţ din Grecia antică — Sîrguinţă — De multe ori cîntă din fluier. 11) Cîntă de unul singur — Formaţie muzicală lăutărească. 12) Antene! — Instrument de suflat cu găuri şi clape metalice pentru degete (pl.).

VERTICAL: 1) Instrument muzical de suflat, cu registru jos — Autorul cărţii „Muzicuţa cu schimbător“. 2) Cureluşă de meşină — Instrument muzical cu foale şi clape, care se poartă agăţat pe umeri. 3) Început de emoţie! — Oraş în Spania — La margini de deal! 4) Pline de rouă — În ocarină! 5) La radio, la televizoare şi... la fluturi — Culoare. 6) Diminutiv feminin — Instrument de alamă. 7) Pecete! — Cotidian — Ridicol. 8) Compozitor francez, autorul unui celebru „Bolero“ — Primele în alfabet — Jumătate rimă. 9) Personaj din opera „Lohengrin“ de Wagner — Monedă. 10) Se însoţeşte cu satira, muzica uşoară şi dansul, pe scenele teatrelor de estradă — Pentru luminile indirecte din tavan. 11) „Vioara“ de Mia Braia — Păr în frunte. 12) Termen care în muzică înseamnă multă însufleţire — Un pian mai mic (pl.).

Dezlegarea jocului „PEŞTII APELOR NOASTRE“, apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) Caracudă — Ton. 2) Ilar — Delfini. 3) Obroc — Sparos. 4) Rn — Amar — Ir — Rî. 5) Ts — Arcan — Cap. 6) Ooo — A — N — H — Ra. 7) Crăpuştean — R. 8) Re — Osari — Avi. 9) Aterine — Avat. 10) Peşte — Nacelă.

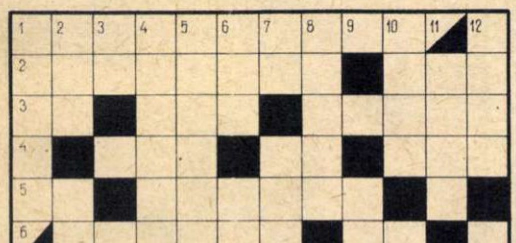

Reînnoiţi-vă din timp abonamentul la

REBUS

REVISTĂ BILUNARĂ DE PROBLEME DISTRACTIVE

care pe care!...

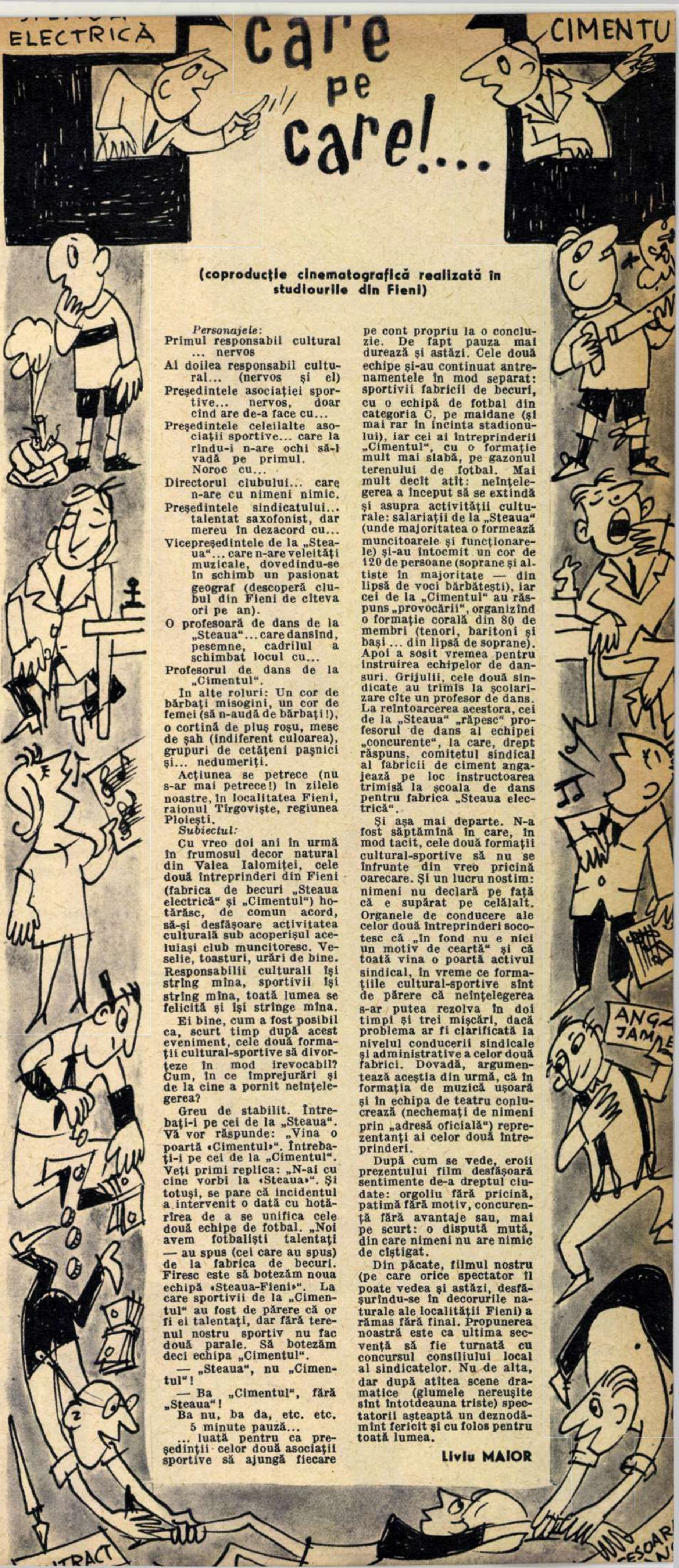

(coproducţie cinematografică realizată în studiourile din Fieni)

Personajele:

Primul responsabil cultural ... nervos

Al doilea responsabil cultural... (nervos şi el)

Preşedintele asociaţiei sportive... nervos, doar cînd are de-a face cu...

Preşedintele celeilalte asociaţii sportive... care la rîndu-i n-are ochi să-l vadă pe primul. Noroc cu...

Directorul clubului... care n-are cu nimeni nimic.

Preşedintele sindicatului... talentat saxofonist, dar mereu în dezacord cu...

Vicepreşedintele de la „Steaua“... care n-are veleităţi muzicale, dovedindu-se în schimb un pasionat geograf (descoperă clubul din Fieni de cîteva ori pe an).

O profesoară de dans de la „Steaua“... care dansînd, pesemne, cadrilul a schimbat locul cu...

Profesorul de dans de la „Cimentul“.

În alte roluri: Un cor de bărbaţi misogini, un cor de femei (să n-audă de bărbaţi!), o cortină de pluş roşu, mese de şah (indiferent culoarea), grupuri de cetăţeni paşnici şi... nedumeriţi.

Acţiunea se petrece (nu s-ar mai petrece!) în zilele noastre, în localitatea Fieni, raionul Tîrgovişte, regiunea Ploieşti.

Subiectul:

Cu vreo doi ani în urmă în frumosul decor natural din Valea Ialomiţei, cele două întreprinderi din Fieni (fabrica de becuri „Steaua electrică“ şi „Cimentul“) hotărăsc, de comun acord, să-şi desfăşoare activitatea culturală sub acoperişul aceluiaşi club muncitoresc. Veselie, toasturi, urări de bine. Responsabilii culturali îşi strîng mîna, sportivii îşi strîng mîna, toată lumea se felicită şi îşi strînge mîna.

Ei bine, cum a fost posibil ca, scurt timp după acest eveniment, cele două formaţii cultural-sportive să divorţeze în mod irevocabil? Cum, în ce împrejurări şi de la cine a pornit neînţelegerea?

Greu de stabilit. Întrebaţi-i pe cei de la „Steaua“. Vă vor răspunde: „Vina o poartă «Cimentul»“. Întrebaţi-i pe cei de la „Cimentul“. Veţi primi replica: „N-ai cu cine vorbi la «Steaua»“. Şi totuşi, se pare că incidentul a intervenit o dată cu hotărîrea de a se unifica cele două echipe de fotbal. „Noi avem fotbalişti talentaţi — au spus (cei care au spus) de la fabrica de becuri. Firesc este să botezăm noua echipă «Steaua-Fieni»“. La care sportivii de la „Cimentul“ au fost de părere că or fi ei talentaţi, dar fără terenul nostru sportiv nu fac două parale. Să botezăm deci echipa „Cimentul“.

— „Steaua“, nu „Cimentul“!

— Ba „Cimentul“, fără „Steaua“!

Ba nu, ba da, etc. etc.

5 minute pauză...

... luată pentru ca preşedinţii celor două asociaţii sportive să ajungă fiecare pe cont propriu la o concluzie. De fapt pauza mai durează şi astăzi. Cele două echipe şi-au continuat antrenamentele în mod separat: sportivii fabricii de becuri, cu o echipă de fotbal din categoria C, pe maidane (şi mai rar în incinta stadionului), iar cei ai întreprinderii „Cimentul“, cu o formaţie mult mai slabă, pe gazonul terenului de fotbal. Mai mult decît atît: neînţelegerea a început să se extindă şi asupra activităţii culturale: salariaţii de la „Steaua“ (unde majoritatea o formează muncitoarele şi funcţionarele) şi-au întocmit un cor de 120 de persoane (soprane şi altiste în majoritate — din lipsă de voci bărbăteşti), iar cei de la „Cimentul“ au răspuns „provocării“, organizînd o formaţie corală din 80 de membri (tenori, baritoni şi başi ... din lipsă de soprane). Apoi a sosit vremea pentru instruirea echipelor de dansuri. Grijulii, cele două sindicate au trimis la şcolarizare cîte un profesor de dans. La reîntoarcerea acestora, cei de la „Steaua“ „răpesc“ profesorul de dans al echipei „concurente“, la care, drept răspuns, comitetul sindical al fabricii de ciment angajează pe loc instructoarea trimisă la şcoala de dans pentru fabrica „Steaua electrică“.

Şi aşa mai departe. N-a fost săptămînă în care, în mod tacit, cele două formaţii cultural-sportive să nu se înfrunte din vreo pricină oarecare. Şi un lucru nostim: nimeni nu declară pe faţă că e supărat pe celălalt. Organele de conducere ale celor două întreprinderi socotesc că „în fond nu e nici un motiv de ceartă“ şi că toată vina o poartă activul sindical, în vreme ce formaţiile cultural-sportive sînt de părere că neînţelegerea s-ar putea rezolva în doi timpi şi trei mişcări, dacă problema ar fi clarificată la nivelul conducerii sindicale şi administrative a celor două fabrici. Dovadă, argumentează aceştia din urmă, că în formaţia de muzică uşoară şi în echipa de teatru conlucrează (nechemaţi de nimeni prin „adresă oficială“) reprezentanţi ai celor două întreprinderi.

După cum se vede, eroii prezentului film desfăşoară sentimente de-a dreptul ciudate: orgoliu fără pricină, patimă fără motiv, concurenţă fără avantaje sau, mai pe scurt: o dispută mută, din care nimeni nu are nimic de cîştigat.

Din păcate, filmul nostru (pe care orice spectator îl poate vedea şi astăzi, desfăşurîndu-se în decorurile naturale ale localităţii Fieni) a rămas fără final. Propunerea noastră este ca ultima secvenţă să fie turnată cu concursul consiliului local al sindicatelor. Nu de alta, dar după atîtea scene dramatice (glumele nereuşite sînt întotdeauna triste) spectatorii aşteaptă un deznodămînt fericit şi cu folos pentru toată lumea.

Liviu MAIOR

CIOCOLATA cu lapte
BUCUREŞTI
Bomboane SUPERIOARE
Sănătate, bună dispoziţie,
... dînd copiilor dulciuri

umor

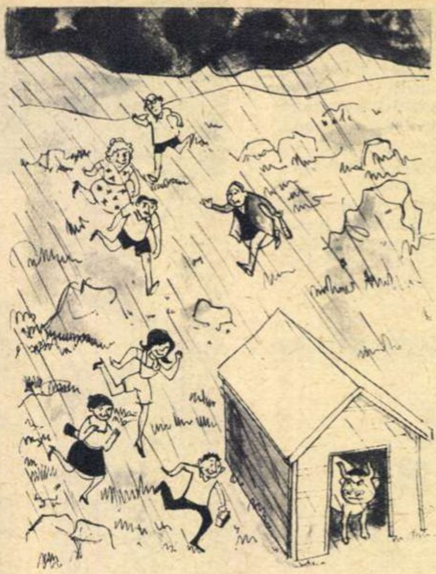

Fără cuvinte.

„Paris Match"

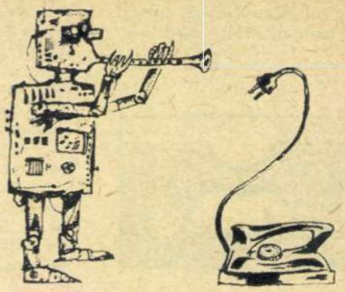

Fără cuvinte.

„Szpilki"

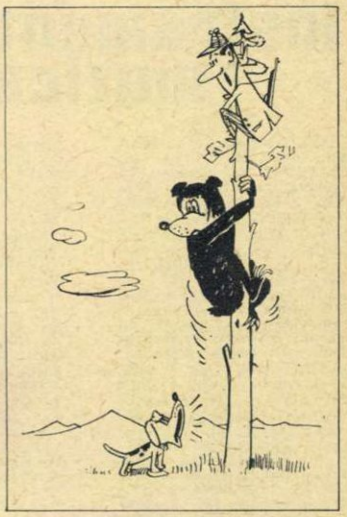

— Încetează de a-l mai speria, ciine cretin!

„Paese sera"

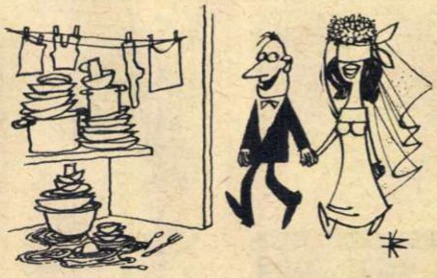

↑ — ... Şi acum am pentru tine o mare surpriză...

„Bunte Illustrierte"

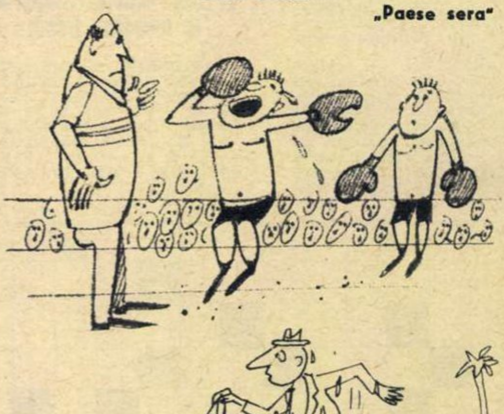

— Mă bate!
Adrian LUCACI →

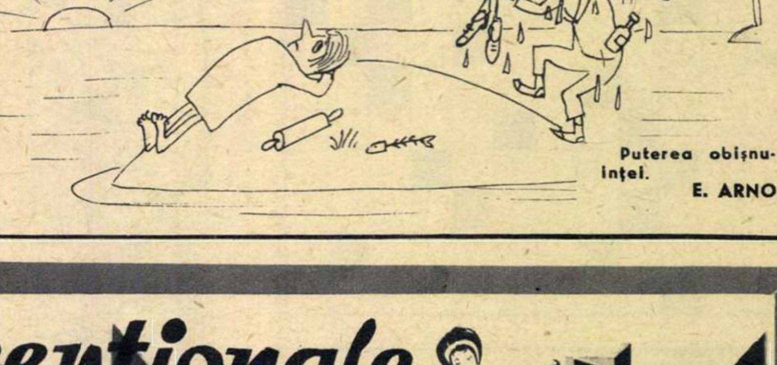

Puterea obişnuinţei.

E. ARNO

Rezultate excepţionale
LA SPĂLAT CU
● PERLAN ALB pentru ţesături din lînă, mătase naturală şi fibre sintetice
● PERLAN ALBASTRU pentru ţesături din in, bumbac şi cînepă
● La aceeaşi cantitate de articole pentru spălat se foloseşte o cantitate mai redusă de „Perlan" în comparaţie cu

Perlan ALBASTRU
Perlan ALB

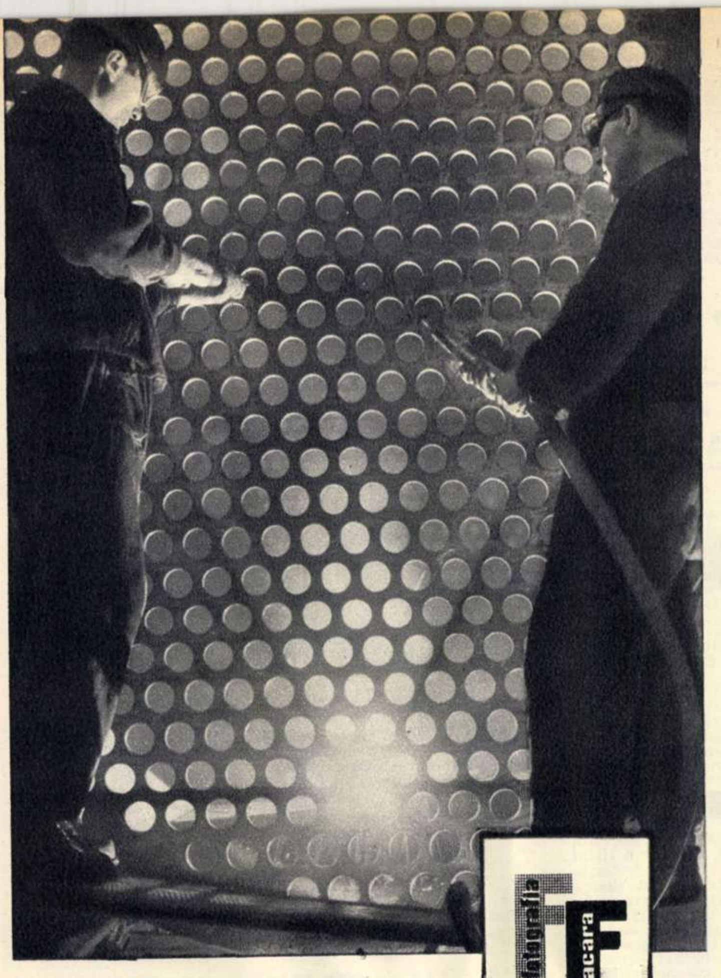

În cazangerie.

Fotografie de Gh. VINŢILĂ

fotografia Flacara 44

CARNET

Inovaţia

Unul ar fi procedat poate aşa: ar fi ţinut totul închis în mintea lui cu şapte lacăte pînă cînd, ideea transformîndu-se în faptă, ar fi venit într-o zi acasă cu ziarul uzinei, îngăduindu-le alor săi să se bucure abia în clipa intrării în rîndurile inovatorilor.

Dar maistrul Voinaru de bună seamă gîndeşte altfel. Pentru că, într-o seară, pe neaşteptate, a declarat următoarele:

— Cred că o să născocesc ceva!

Această comunicare, deşi laconică, a făcut o impresie profundă asupra colectivului familial. Ceea ce numeşte tovarăşul Voinaru „masele largi ale familiei" — adică: Marian (10 ani), Andrea (12 ani) şi mama acestor tineri, tovarăşa Lidia — au cerut neîntîrziat lămuriri. De undeva a apărut o foaie de hîrtie şi tovarăşul Voinaru, înarmat cu pixul său „de campanie", a schiţat la repezeală o alcătuire de linii şi cercuri.

— Atenţiune! Toţi cei de faţă cunosc maşina de închis cutii din fabrica noastră. După cum ştiţi, cutiile de conserve se închid automat şi alunecă pe un braţ orizontal, la capătul căruia sînt luate de o muncitoare şi puse în lăzi. Ei bine! Dacă braţul în loc să fie orizontal ar putea să fie înclinat după voinţă şi dacă lada, pe măsură ce cutiile se opresc pe fundul ei, ar putea fi uşor împinsă sub braţ, umplerea lăzilor s-ar putea face automat. Cutiile ar aluneca înainte, lada înapoi, lăsînd mereu un loc liber pentru cutia următoare; totul s-ar desfăşura ritmic, pînă cînd lada ajunsă sub braţ ar fi plină. Ei, ce ziceţi?

Familia a hotărît pe loc ţinerea primului „Congres tehnic" din istoria ei. S-au pus întrebări, s-au dat răspunsuri, s-au făcut obiecţii şi completări. Înclinarea braţului, dispozitivele de manevrare a lăzii şi numeroase detalii de execuţie au fost pe larg discutate. Tovarăşul Voinaru, mimînd oarecare scepticism, aşa cum îi stă bine unui tehnician cu experienţă, s-a lăsat „încurajat" de entuziasmul familiei, notîndu-şi cu grijă soluţiile propuse, chiar dacă ţineau de tehnica anului 41042. Căci pe la ora opt sistemul electronic de transport lega grădinile de zarzavat direct de fabrică, culesul, sortatul şi pregătirea materiei prime făcîndu-se automat. Pe la opt şi jumătate sistemul extins transporta cutiile de la maşina de închis la cămările consumatorilor, şi aceasta la simpla apăsare pe un buton aflat pe masa de comandă a agregatului cibernetic de aprovizionare ce nu va lipsi din casa nici unui cetăţean. În sfîrşit, pe la nouă sistemul de transport desfăcea cutiile, le propulsa conţinutul în cratiţe şi apoi îl servea la masă. Astfel că părintele ideii şi al familiei se văzu nevoit să ceară reintegrarea imaginaţiilor în dimensiunile iniţiale, ceea ce se făcu nu fără un regret ascuns.

În zilele următoare familia Voinaru a muncit intens. Andrea, al cărei talent la desen era unanim recunoscut, copia cu grijă pe hîrtie de calc ciudate profiluri care purtau numele de „arc spiral", „distanţier" sau „furcă de ghidaj". În acelaşi timp, într-un mic atelier improvizat, Marian ajuta maistrului la construirea machetei, în timp ce tovarăşa Lidia pregătea copertele festive ce trebuiau să protejeze desenele viitoarei inovaţii. Mai unită ca niciodată, întreaga familie trăia intens, fiecare la latitudinea sa, procesul de creaţie al inovaţiei. Şi cînd planurile au fost predate, ea a intrat cu inimile pline de emoţie, dar la unison, în perioada aşteptărilor. Se vorbea cu deosebit respect despre o instituţie numită „cabinet tehnic" şi despre nişte specialişti numiţi „referenţi" care trebuiau să aprecieze munca lor. Maistrul primea la plecarea în schimb instrucţiuni complete în legătură cu felul cum va trebui să-şi informeze familia. La întoarcere, i se cereau rapoarte amănunţite. În săptămînile acelea viaţa familiei Voinaru s-a desfăşurat „la cea mai înaltă tensiune".

Aşa stînd lucrurile, nu este de mirare că folosirea primei de inovator a fost hotărîtă tot în colectiv.

Sen ALEXANDRU

PROGRAMUL DE RADIO

RADIOJURNALE, BULETINE DE ŞTIRI, BULETINE METEOROLOGICE, SPORT, ULTIMELE ŞTIRI

	PROGRAMUL I	PROGRAMUL II	PROGRAMUL III
DUMINICĂ	7.00, 13.00, 19.30, 22.00, 23.52-23.55	7.50, 14.00, 20.00, 23.00, 0.52-0.55	22.00
ÎN CURSUL SĂPTĂMÎNII	5.00, 6.00, 7.00, 11.00 (afară de miercuri), 13.00, 17.00, 20.00, 22.00, 23.52-23.55	10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 21.00 (afară de joi), (vineri 21.30), 23.00, 0.52-0.55 (sîmbătă 1.52-1.55)	21.00

RECOMANDĂRI DIN PROGRAM: Duminică: 6.30, 13.05 (Progr. I), 7.30 (Progr. II).
În cursul săptămînii: 5.20, 13.05 (Progr. I), 10.05, 14.30 (Progr. II).
COTELE APELOR DUNĂRII: Zilnic — 13.40 (Progr. I).
SUMARUL PRESEI CENTRALE: Zilnic — 8.00 (Progr. I).

DUMINICĂ 3 NOIEMBRIE Programul I *6.00:* Concert de dimineaţă *7.10:* Fanfară *7.25:* Lucrări simfonice de mare popularitate *8.06:* Cîntece şi jocuri populare *8.20:* Teatru la microfon pentru copii *9.30:* „Săptămîna muzicii sovietice" — muzică de estradă *10.00:* Ciclul de iniţiere muzicală *10.45:* Cîntece şi jocuri *11.00:* Pagini de mare popularitate din operete *11.30:* Vorbeşte Moscova! *12.00:* Cîntă Nicu Stănescu şi Felician Fărcaşu *12.20:* Interpreţi de muzică uşoară — Nicolae Niţescu, Vladimir Troşin, Caterina Valente, Aida Moga, Claudio Villa, Dalida, Florin Dorian, Tonny Williams şi alţii *13.10:* De toate pentru toţi *14.00:* Melodii populare cerute de ascultători *14.15:* Transmisiune sportivă *16.10:* Melodii populare cerute de ascultători *16.30:* Concertul pentru orchestră de coarde de Ion Dumitrescu *17.00:* Din viaţa satelor patriei *17.40:* Muzică uşoară *18.00:* Noi înregistrări de muzică populară *18.30:* Din creaţia literară închinată toamnei *18.45:* Recitalul violonistului Leonid Kogan *19.00:* Melodii... melodii *19.35:* Romanţe *20.00:* Teatru la microfon — premiera „Marele cartier general" de Konstantin Gubarevici *21.20:* Piese instrumentale *21.45:* Cîntă Harry Belafonte *22.25:* Muzică de dans *23.05:* Serenada nr. 1 opus 11 în re major de Brahms.

Programul II *7.00:* Cîntece şi jocuri populare *7.35:* Muzică uşoară *8.00:* Clubul voioşiei *8.30:* Cîntece *8.45:* Anunţuri, muzică *9.00:* Orchestre de estradă *9.30:* Muzică din opere cerută de ascultători *10.00:* Melodii populare *10.30:* Revista presei străine *10.38:* Muzică uşoară *11.00:* Transmisiunea concertului orchestrei simfonice a Filarmonicii de stat „George Enescu" — dirijor Paul Popescu. În pauză — Emisiunea „Cinema" *13.15:* Muzică populară *13.45:* Cîntă Gică Petrescu *14.05:* Mici piese instrumentale *14.20:* Selecţiuni din operete *14.45:* Muzică de balet *15.00:* Muzică uşoară cerută de ascultători *15.30:* Habanera din opera „Carmen" de Bizet şi interpretele ei *16.00:* Oameni şi fapte *16.08:* Muzică de estradă *16.30:* Muzică populară *17.00:* Cîntece de Ion Chirescu *17.15:* „Amintiri despre Mihai Codreanu" de I. Peltz *17.25:* Din melodiile popoarelor *18.00:* Suite simfonice *18.34:* Cîntă orchestra de estradă a Radioteleviziunii *19.00:* Muzică populară *19.30:* Arii din operete *20.05:* Muzică de dans *21.30:* Interpreţi de odinioară — violonistul Costică Tandin *21.45:* Scriitori în lumina documentelor — St. O. Iosif (I) *22.00:* Muzică de dans *22.29:* Muzică de cameră *23.08:* Muzică de dans *24.00:* Concert de noapte.

Programul III *19.00:* Concertul orchestrei simfonice a Filarmonicii cehe — dirijor George Georgescu, solist pianistul Valentin Gheorghiu. Înregistrări de la Festivalul Salzburg — 1963 *21.02:* Recital Tudor Arghezi *21.17:* Muzică din operete *22.10:* Lieduri pe versurile lui Eminescu (montaj muzical-literar) *22.40—22.59:* Muzică de dans.

LUNI 4 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Cîntece patriotice *5.25:* Muzică populară *6.07:* Mici formaţii de muzică uşoară *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Melodii populare *7.30:* Sfatul medicului — Prevenirea bolilor coronariene *7.35:* Anunţuri, muzică *7.45:* Prelucrări corale *8.06:* Muzică distractivă *8.30:* Terţete din opere *9.00:* Muzică simfonică *9.31:* Fanfară *10.00:* Sonate *10.30:* Solişti de muzică uşoară *11.05:* Lieduri de Grieg *11.30:* Din creaţia compozitorilor noştri de operetă *12.00:* Suita de balet „Petruşka" de Strawinski *12.35:* Melodii populare *13.10:* Muzică uşoară romînească *14.00:* Din folclorul popoarelor *14.35:* „Pastorala Bărăganului" de Stan Golestan; Suita simfonică „Fluieraşul fermecat" de Radu Paladi *15.00:* Coruri din opere *15.30:* Dansuri de estradă *16.00:* Tarafuri *16.15:* Vorbeşte Moscova! *16.45:* Cîntă corul de copii al Radioteleviziunii *17.12:* Cvartetul de coarde nr. 2 de Anatol Vieru *17.30:* Tinereţea ne e dragă! *17.50:* Muzică populară *18.15:* „Săptămîna muzicii sovietice" — cîntece *18.30:* Muzică uşoară de Ion Vasilescu *19.00:* Revista economică radio *19.20:* Concerte instrumentale *20.10:* Din comoara folclorului nostru *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecţia de limba rusă (începători) *20.55:* Muzică uşoară *21.15:* Tribuna radio *21.25:* Recital Ion Piso şi Ladislau Konya *22.20:* Muzică de dans *23.10:* Muzică simfonică.

Programul II *10.10:* Cîntece de Eduard Caudella *10.30:* Poemul simfonic „Preludiile" de Liszt; Uvertura „Carnavalul roman" de Berlioz; Trei dansuri simfonice de Theodor Rogalski *11.15:* Din schiţele lui Alecu Ivan Ghilia *11.30:* Muzică de cameră *12.05:* Muzică uşoară *12.30:* Piese vocale şi instrumentale de Diamandi Gheciu *13.00:* Muzică de balet din operele lui Massenet *13.30:* Însemnări de reporter *13.37:* Ansambluri artistice ale căminelor culturale *14.05:* Dansuri din operete *14.35:* Muzică de estradă *15.00:* Muzică populară *15.30:* „Săptămîna muzicii sovietice" *16.12:* Formaţii romîneşti de muzică uşoară *16.30:* Cvartetul pentru vioară, violă, violoncel şi pian de Nicolae Brînzeu *17.00:* Melodii populare din ţări socialiste *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunţuri, reclame, muzică *18.05:* „Ciclul de iniţiere muzicală" *18.50:* Muzică corală clasică *19.05:* Piese de estradă *19.30:* Din activitatea sfaturilor populare *19.40:* Prelucrări de folclor *20.00:* Muzică de operetă *20.27:* Simfonia I în mi bemol major de George Enescu *21.20:* Piese instrumentale *21.38:* „Sonata clarului de lună" de Iannis Ritsos (montaj literar-muzical) *22.00:* Muzică de dans *22.36:* Ciclul „Suite de Bach" *23.05:* Muzică uşoară *24.00:* Din operele lui Richard Strauss.

Programul III *21.20:* Seară de operă — „Aida" de Verdi (actele I şi II). În distribuţie, Renata Tebaldi, Carlo Bergonzi, Giulietta Simionatto; dirijor Herbert von Karajan.

MARŢI 5 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Muzică uşoară *5.25:* Jocuri populare *6.05:* Cîntece *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Melodii de estradă *7.30:* Sfatul medicului — Ventuzele şi importanţa lor *7.35:* Anunţuri, muzică *7.45:* Dansuri instrumentale *8.06:* Potpuriuri *8.30:* „Săptămîna muzicii sovietice" — arii din opere *8.45:* Concert simfonic *9.30:* Radio prichindel *9.45:* Cîntece pioniereşti *10.00:* Muzică de cameră *10.27:* Melodii populare *11.05:* Cîntece revoluţionare ruse *11.20:* Muzică uşoară romînească *11.55:* Muzică din operete *12.30:* Răspundem ascultătorilor *12.40:* Piese instrumentale şi vocale *13.10:* Muzică populară cerută de ascultători *14.00:* Concert de prînz *15.00:* Prelucrări corale *15.15:* Cîntece şi jocuri *15.45:* Muzică simfonică de compozitori romîni *16.15:* Vorbeşte Moscova! *16.45:* Cîntă Petre Ştefănescu-Goangă *17.12:* Muzică uşoară *17.30:* Radioracheta pionierilor *18.00:* Piese de estradă *18.15:* Cu microfonul printre sportivi *18.25:* Sonatina opus 30 de Marcel Tournier *18.40:* Program muzical pentru evidenţiaţi în întrecerea socialistă *19.00:* Limba noastră *19.10:* Cîntă Edith Pieha şi Constantin Drăghici *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Cîntece *20.10:* Piese instrumentale de mare popularitate *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Din operetele lui Lehar *21.00:* Buchet de melodii *21.30:* Scriitori la microfon *21.45:* Cîntă Emil Gavriş *22.20:* Muzică de dans *23.06:* Trio nr. 7 opus 97 în si bemol major de Beethoven.

Programul II *10.10:* Cîntă fanfara reprezentativă a Armatei *10.30:* Muzică instrumentală *10.59:* Cîntă Trio Armonia *11.15:* Din creaţia lui Mihail Sadoveanu *11.35:* Din opera „La seceriş" de Tiberiu Brediceanu *12.05:* Cvartetul nr. 2 în mi minor de Zeno Vancea *12.30:* Estrada melodiilor *13.00:* Mic concert simfonic *13.30:* Emisiune literară *13.45:* Cîntece de pace şi prietenie *14.05:* Muzică populară *14.35:* Potpuriu din

(Continuare în pag. 22-23)

UN COLȚ DIN TURNU-SEVERIN ÎN DOUĂ IMAGINI

Pînă nu demult, în Turnu-Severin, pe str. Crișan colț cu bulevardul Tudor Vladimirescu, se afla o clădire mică și veche. Pe acest loc fuseseră, cu decenii în urmă, „grajdurile primăriei".

În ianuarie 1963, pe cînd orașul era încă sub mantia de nea, am fotografiat acest vechi colț al Severinului (foto 1). Între timp, fotografia a și devenit un document de muzeu: în numai 8 luni, constructorii noștri au înălțat o frumoasă și modernă școală (foto 2), cuprinzînd 24 de clase. Noul edificiu a fost dat în folosință o dată cu începerea anului școlar. Fotografia a fost luată în ziua inaugurării noii școli.

Dr. Dan PLENICEANU
Turnu-Severin

BLĂNURILE SE NASC ȘI ÎN FABRICĂ

„Aș dori să știu cum se fabrică blănurile sintetice".

Maria CULURA
str. Dianei nr. 5
București

Răspunde ing. MARIA LANG, inginer-șef al fabricii „Adesgo" din București.

Tehnica modernă a industriei textile folosește la fabricarea blănurilor artificiale o materie primă care nu-i altceva decît... acid cianhidric și acetilenă, transformate în fibre polinitrilacrilice. Din anul trecut fabrica „Adesgo" din București a fost dotată cu mașini speciale pentru tricotat și finisat blănurile artificiale. Ele se produc la noi după două procedee. Unul îl numim „cu pluș tăiat din fire", iar celălalt îl constituie procedeul de fabricare din „fibre tricotate".

Blănurile cu pluș tăiat sînt destinate în mod special confecționării mesadelor și a garniturilor pentru haine. Ele se lucrează pe mașini circulare „Topp"; se folosesc două feluri de fire, unul pentru fond (tricotul de bază) și unul pentru părul propriu-zis, cu ajutorul căruia se realizează bucle de 15-20 mm la fiecare al doilea ochi, bucle care se taie direct pe mașină de către un dispozitiv; la fiecare rotire a mașinii se produc 12 rînduri de tricot.

Blănurile cu fibre tricotate, avînd caracteristici apropiate celor ale blănurilor naturale (imitînd blana de urs, de lup sau vulpe), sînt destinate confecțiilor: mantouri, scurte, căciuli, garnituri pentru haine etc. Ele se lucrează tot pe mașini de tricotat circulare, „Rex-Tex", prevăzute cu dispozitive de carde care, cu ajutorul unor jeturi de aer, introduc un val de fibre în cîrligele acelor. La acest tricot, spre deosebire de primul, se poate obține un „păr" mult mai des, mai lung și din fibre cu dimensiuni și grosimi diferite, care dau blănii aspectul de spic. Tricotul este trecut printr-o serie de operațiuni de finisare ca: desfibrarea plușului din fire tăiate, tunderea și călcarea repetată a părului pînă la obținerea aspectului, moliciunii și luciului dorite. Folosind aceleași mașini și fire, s-au realizat și alte articole complet noi, cum sînt covoarele tricotate cu păr de 30-40 mm înălțime, în culori variate.

VERISMUL

„Ce este verismul?"

Florica MIHĂILESCU,
elevă, Ploiești,
str. Moților nr. 13 bis

Răspunde prof. dr. ALEXANDRU BALACI, de la Universitatea din București.

Cuvîntul verism (italienește *verismo*) provine de la substantivul italian *vero* (adevăr) și definește o variantă specific italiană a realismului critic european în literatură. El caracterizează o artă obiectivă, care refuză idealizarea, care reflectă lucid și rece de multe ori o realitate dureroasă. Verismul, care este și o reacție împotriva romantismului sentimental și desuet, a introdus în literatura italiană descrierea vieții celor umili, a reprezentanților lumii satelor îndeosebi, oglindind viața cenușie a provincIilor din sudul Italiei, marea mizerie materială a locuitorilor acestor zone, continua lor zbatere pentru înfrîngerea unui destin advers. Din acest punct de vedere titlul general al ciclului de romane creat de cel mai de seamă reprezentant al verismului, Giovanni Verga, „I vinti" („Cei învinși"), este cu totul semnificativ. Verismul nu trebuie confundat, cum se face uneori, cu naturalismul. El nu este o fotografiere totală a realității în zonele ei cele mai vulgare, nu descrie exploziile instinctuale, ci caută să pună în centrul lucrărilor sale *il vero* (adevărul) uman. Marea tradiție literară italiană a temperat excesele vulgarizatoare ale naturaliștilor. Din acest punct de vedere verismul, creație autohtonă a literaturii italiene, a putut găsi nu atît exemple cît stimulări în opera scriitorilor francezi Honoré de Balzac și Gustave Flaubert, mai degrabă decît în cea a lui Emile Zola. Dar veriștii n-au fost niște imitatori, iar operele lor sînt scrise sub semnul unei orientări materialiste, realiste, fiind descrieri și reprezentări obiective de analiză psihologică, științifică, a realităților sociale ale Italiei sfîrșitului veacului al XIX-lea. Cei mai de seamă reprezentanți ai verismului, care au excelat îndeosebi în proză, sînt scriitorii Luigi Capuana și Giovanni Verga. Din opera lui Giovanni Verga, mare prozator realist al Siciliei, s-a tradus și în limba romînă recent un volum de nuvele, precum și capodopera sa, *Familia Malavoglia*. Iar Editura pentru literatură universală pregătește pentru tipar celălalt roman vestit al lui Verga, *Mastro don Gesvaldo*.

NOILE MAGAZINE ALE CONSTANȚEI

Pe strada Traian din Constanța, trecătorii se opresc să admire o nouă construcție: braseria „Albatros". Clădirea este de formă circulară, cu pereții din sticlă, avînd în interior draperii și mobilier elegant. În vecinătate s-a deschis un alt mare magazin (de articole electrice-foto-sport-muzică-bibelouri), într-o clădire de formă dreptunghiulară, avînd pereții tot din sticlă și formînd împreună cu braseria de care vorbim mai sus un ansamblu arhitectonic armonios.

Noi magazine moderne au mai fost inaugurate și în blocul-turn din fața gării.

În acest an s-au deschis la Constanța și pe litoral 57 noi unități comerciale, rodul muncii constructorilor de la Întreprinderea nr. 1 a T.C.E.H. Constanța.

În imaginea pe care v-o trimit: clădirea circulară a braseriei „Albatros".

Const. MOCANU
organizator cultural

DE CE ESTE CEAȚĂ LA LONDRA ?

Întreabă Vasile I. Chițu, *Onești, bloc F 1, Q 4, ap. 34.*

Răspunde GH. I. DIACONESCU, candidat în științe fizico-matematice, șeful secției Fizica atmosferei din Institutul meteorologic.

Cînd timpul cețos durează la noi cîteva zile în șir, iarna mai ales, poți auzi pe cineva spunînd: „este o ceață... ca la Londra!" Dar este oare așa de multă ceață la Londra?

Față de restul orașelor mari ale „lumii vechi", Londra a obținut pe drept cuvînt întîietatea în materie de ceață. Numai lunile de vară sînt mai însorite aici. În schimb iarna, zilele fără ceață sînt rare. Este drept că există regiuni unde ceața este mai frecventă ca la Londra. În regiunile polare, de

PROGRAMUL DE RADIO

operetele lui Offenbach *15.00:* „Săptămîna muzicii sovietice" — Simfonia I în si bemol minor de Hrennikov *15.25:* Soliști de muzică ușoară *16.12:* Piese vocale și instrumentale *16.30:* Din cîntecele și dansurile popoarelor *17.00:* Tangouri de concert *17.15:* Orchestre de mandoline *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Selecțiuni din operete *18.45:* Emisiune culturală *19.00:* Concertul în re major K.V. 271 a pentru vioară și orchestră de Mozart *19.30:* Muzică ușoară *19.50:* Pe teme internaționale *20.00:* Soliști și formații artistice de amatori *20.30:* Lecția de limba franceză (avansați) *20.45:* Lieduri de Doru Popovici *21.20:* Opera „Ruslan și Ludmila" de Glinka în montaj muzical-literar *22.45:* Muzică instrumentală *23.05:* Muzică de dans *0.05:* Muzică simfonică contemporană.

Programul III *21.20:* Seară de operă — „Aida" de Verdi (actele III și IV) *22.30—22.59:* Muzică de cameră de compozitori romîni.

MIERCURI 6 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineață *6.05:* Fanfară *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Cîntece *7.30:* Sfatul medicului — Ce trebuie să știe un bolnav de hernie *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Din dansurile popoarelor *8.06:* Muzică de estradă *8.30:* Oratoriul „Pentru Marele Octombrie" de Alfred Mendelsohn *9.06:* Scene cu cor din operete *9.32:* Muzică de cameră *10.00:* Teatru la microfon — „Tragedia optimistă" de Vsevolod Vișnevski *11.34:* Muzică instrumentală *12.00:* Melodii populare oltenești *12.25:* Cantata dimineții, primăverii și păcii de Dmitri Kabalevski *12.36:* Muzică ușoară *13.10:* Din operetele lui Nico Dostal și Paul Linke *14.00:* Muzică populară *14.24:* Dublu concert pentru vioară, violoncel și orchestră de Brahms — soliști Ștefan Gheorghiu și Radu Aldulescu *15.00:* Piese de estradă *15.30:* Arii din opere *16.00:* Prelucrări corale *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Muzică ușoară *17.12:* Sonata quasi una ballata de Alexandru Velehorski *17.30:* „Prietena noastră cartea" *18.00:* Muzică populară *18.15:* Fapte din întrecere *18.30:* Program muzical pentru evidențiați în întrecerea socialistă *19.00:* Jurnalul satelor *19.25:* Muzică populară *20.10:* „Simfonia ploieșteană" de Paul Constantinescu *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba rusă (avansați) *20.55:* Muzică ușoară romînească *21.15:* Muzică din opere *22.20:* „Simfonia a XI-a 1905" de Dmitri Șostakovici *23.22:* Muzică de dans.

Programul II *10.10:* Cîntece *10.25:* Muzică vocală și instrumentală romînească *11.00:* Jocuri populare *11.15:* Universitatea tehnică radio *11.30:* Valsuri *12.05:* Muzică din opere *12.30:* O carte de călătorie *12.45:* Din viața de concert a Capitalei *13.30:* Însemnări de reporter *13.40:* Melodii populare *14.05:* Interpreți de operetă *14.35:* Cîntă Maia Kristalinskaia și Luigi Ionescu *14.55:* Piese simfonice romînești *15.35:* Muzică populară *16.12:* Piese instrumentale romînești *16.30:* Ansambluri artistice școlare *16.45:* Cîntă Rita Goor *17.00:* Muzică populară *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Concert de estradă *18.38:* Versuri închinate lui Lenin *18.48:* „Săptămîna muzicii sovietice" — „Spre stele", oratoriu pentru recitator, soliști, cor și orchestră de I. Boldirev *19.30:* Lecția de limba engleză (începători) *19.45:* Melodii... melodii *20.15:* Școala și viața *20.35:* Tineri interpreți de muzică populară *21.20:* Cvartetul nr. 1 opus 22 în mi bemol major de George Enescu *22.04:* Muzică de dans *23.05:* Concert Ceaikovski *0.05:* Muzică din opera „Fidelio" de Beethoven.

Programul III *21.20:* Concert „Familia Bach" *22.45—22.59:* Muzică de estradă.

JOI 7 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineață *6.05:* Dansuri de estradă *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Cîntece *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Melodii populare *7.30:* Sfatul medicului — Administrarea vitaminei D_2 în anotimpul rece *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntece revoluționare *8.06:* Piese vocale și instrumentale *8.30:* Muzică de estradă *9.00:* Vreau să știu! *9.25:* Muzică simfonică *10.00:* Fragmente din opera „Flautul fermecat" de Mozart *11.05:* „Sub steagul glorios al lui Lenin" — program de cîntece *11.25:* Interpreți romîni de muzică ușoară *12.00:* Muzică din operete *12.18:* Cvartetul opus 15 în la major de Eduard Caudella *13.10:* Muzică populară *14.00:* Concert de prînz *14.30:* „Săptămîna muzicii sovietice" — soliști de operă *15.00:* Frumusețile patriei în creația romînească de muzică ușoară *15.30:* Din folclorul muzical al popoarelor *16.00:* Recitalul violonistului Varujan Cozighian *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Cîntece închinate Republicii *17.12:* Muzică populară *17.23:* Concerte instrumentale *18.00:* Seară pentru tineret *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Arii din operetele lui Kalman *20.10:* Cîntă Ana Balaci și Toni Iordache *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba franceză (începători) *21.00:* Scrisori din țară *21.10:* Muzică de dans *22.45:* Recital Valentin Teodorian *23.05:* Concert simfonic.

Programul II *10.10:* Muzică de estradă *10.30:* Două piese pentru vioară și pian de Mircea Chiriac; Sonatina de Nina Cassian *10.47:* Melodii populare *11.15:* Pagini literare dedicate vieții noi din patria noastră *11.30:* Concertul în do major pentru harpă și orchestră de Boieldieu *12.05:* Muzică ușoară din țări socialiste *12.35:* Cvartetul cu pian nr. 1 de Iosef Suk *13.00:* Pagini din opere *13.30:* Note de lector *13.40:* Cîntă Ansamblul Armatei Sovietice dirijat de Boris Alexandrov *14.05:* Cîntece de dragoste și jocuri populare *14.35:* Muzică ușoară romînească *15.00:* Muzică din opereta „Lysistrata" de Gherase Dendrino *15.30:* Suita pentru vioară și pian de Dumitru Bughici; Piese pentru pian de Chabrier *16.12:* Cîntece *16.20:* Pe teme medicale *16.30:* Melodii populare *17.00:* Muzică ușoară *17.30:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Scene din opere de compozitori romîni *19.00:* „Săptămîna muzicii sovietice" — din folclorul popoarelor sovietice *19.30:* Muzică ușoară romînească *19.50:* Transmisiunea concertului orchestrei simfonice și a corului Radioteleviziunii — dirijor Carol Litvin, soliști Maria Fotino, Maria Săndulescu și David Ohanezian. În pauză: Poeții lumii cîntă marele Octombrie *22.30:* Poemul „Luceafărul" de Mihail Eminescu — montaj muzical-literar *23.05:* Muzică de dans *0.05:* Concert din opere.

Programul III *21.10:* Teatru la microfon — „Marele cartier general" de Konstantin Gubarevici *22.30—22.59:* Muzică instrumentală.

VINERI 8 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineață *6.05:* Valsuri *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Melodii populare *7.30:* Sfatul medicului — Spondiloza *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntece de Mauriciu Vescan *8.06:* Melodii populare *8.30:* Ansambluri vocale din opere *9.00:* Concert simfonic *9.28:* Mici formații de muzică ușoară *10.00:* Sonata în la major de César Franck *10.29:* Piese de estradă *11.05:* Cîntă Lucia Roic, Adriana Codreanu și Mircea Nemens *11.29:* Muzică vocală și instrumentală de Sigismund Toduță *11.52:* Reportaj *12.00:* Concertul în mi bemol major K.V. 482 pentru pian și orchestră de Mozart *12.35:* Melodii distractive *13.10:* Scene din opera „Norma" de Bellini *14.00:* Muzică populară din Moldova *14.26:* Simfonia I de Carmen Petra *15.00:* Uverturi la operete *15.30:* Muzică de estradă *16.00:* Ansambluri artistice școlare *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Muzică populară *17.12:* Piese vocale și instrumentale de mare popularitate *17.30:* În slujba patriei *18.00:* Muzică ușoară *18.30:* Melodii populare cunoscute *19.00:* Jurnalul sapildă, ceaţa aproape că nu se ridică în tot timpul rece al anului. O ceaţă deosebit de groasă se produce în zona din Atlantic aflată la sud de Newfoundland, la interferenţa curentului rece al Labradorului cu o ramură caldă a Golfstreamului. Contrar credinţei populare răspîndite chiar în Anglia, ceaţa cea mai deasă din insulele britanice nu se produce totuşi la Londra, ci în regiunile din centrul ţării şi de pe coasta de est.

Dar cum se produce ceaţa?

Se ştie că ceaţa este un fenomen provocat de aglomerările masive de picături foarte mici de apă sau de cristale de gheaţă (iarna), produse prin condensarea sau sublimarea vaporilor de apă şi care plutesc lîngă suprafaţa pămîntului. Ceaţa apare întocmai cum apar norii, cu deosebire că ea se formează lîngă pămînt. Vaporii de apă aflaţi în stratul de aer de lîngă pămînt se condensează atunci cînd aerul se răceşte. Aceasta se poate întîmpla în diverse împrejurări. Astfel ceaţa apare în urma pătrunderii maselor de aer cald şi umed peste suprafeţe mai reci ale pămîntului. Pe această cale se produc şi majoritatea ceţurilor engleze, datorită Golfstreamului. Pîcla industrială născută din fumul fabricilor, caracteristică Londrei, favorizează condensarea vaporilor şi producerea ceţii.

Poziţia oraşului în apropiere de ţărmul mării îl mai expune şi unor ceţuri de vară, care nu se produc de regulă pe continent. Aerul cald şi umed de pe uscat, atunci cînd este împins peste curenţi marini reci, dă loc la ceţuri maritime de vară. Acestea se întind uneori pînă la Londra.

PE TEME DE EDUCAŢIE

Dintre articolele şi reportajele publicate în „Flacăra", care mi-au venit adesea în ajutor în îmbogăţirea cunoştinţelor mele, apreciez mult pe cele legate de problemele de morală şi educaţie, de modul de comportare în societate. Printre altele îmi stăruie în minte articolul intitulat „Despre politeţe şi altceva" (din nr. 36/1963), pentru seriozitatea cu care este tratată tema şi pentru tonul lui convingător. Cred că sînt în asentimentul multor cititori tineri cînd propun să apară cît mai des astfel de articole.

Mă interesează de asemenea reportajele şi fotoreportajele înfăţişînd ţări, oraşe, oameni şi fapte din diferite colţuri ale lumii, precum şi aspecte de pe şantierele din ţara noastră, din marile întreprinderi şi marile unităţi agricole socialiste.

Emilian POSTELNICU
student
Sibiu, str. 1 Mai nr. 20

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze: Gheorghe Urdăreanu, Gh. Gruia şi Vasile Scopşan, elevi, Grupul şcolar Combinatul metalurgic Reşiţa: cinema, sport, ilustrate; Aurel Năstase, mecanic, com. Ciureşti, rn. Slatina: sport, muzică, ilustrate; Maria Mirea, elevă, şcoala medie „Mihai Viteazu", com. Pătîrlagele, rn. Cislău, reg. Ploieşti: literatură, cinema, sport; Gh. Măndilă, profesor, Şcoala de 8 ani, com. M. Kogălniceanu, rn. Tulcea: cinema, ilustrate; Nela Albuţiu, studentă în medicină, Bucureşti, str. Măriuca 22: teme diverse; Ionel Paşa, strungar, Sulina, str. 7 Noiembrie 97: cinema, ilustrate; Mioara Zăbavă, elevă, Buzău, str. Dobrogeanu Gherea 17: ilustrate; Emil Ghilea, mecanic C.T.A., Gurabarza, rn. Brad, reg. Hunedoara: teme diverse, ilustrate; Anatolie Rusu, student, Bălţi, str. Puşkin 40, U.R.S.S.: probleme de radiotehnică, muzică uşoară, ilustrate; Mircea Bucătaru, Institutul pedagogic de stat, Tiraspol, str. 25 Octombrie 128, U.R.S.S.: ilustrate, filatelie; Tadeusz Mirowski, Lodz, ul. Zeglarska 9, R.P.Polonă: filatelie; Maria Paprodny, Semianovicz Segskie 3, ul. Gorna 1 lat. 16, R.P.Polonă: ilustrate; Stankiewicz Alexandra, Lodz, ul. Andreja Struga 46 m. 14, R.P.Polonă: ilustrate; Mariana Grecu, operatoare transistori, Bucureşti, str. Dr. Bagdasar 21, rn. 1 Mai: ilustrate, teme diverse; Adriana Nemeş, elevă, Ploieşti, str. Izvoare 89: ilustrate; Mircea Marinescu, elev, Hunedoara, O.M., bloc 106, ap. 23: ilustrate; Gelu Leonescu şi Florin Grandea, electricieni, Hunedoara, str. Ion Creangă, bloc 76, sc. B, ap. 24: sport, ilustrate; Sorin Popovici şi Virgiliu Micle, muncitori, Hunedoara, bd. Republicii, bloc 120, sc. B, ap. 20: literatură, sport, ilustrate; Mariana Andruc, elevă, com. Moţăţei, rn. Tîrgovişte: ilustrate; Gh. Toza, laminorist, Hunedoara, O. M., bloc 2, sc. A, ap. 1: teme diverse; D-tru Niculescu şi Tomşa Vasile, laminorişti, Dinu Voiculescu, electrician, Hunedoara, bloc 135, sc. B, ap. 29: literatură, cinema, ilustrate.

PE SCURT

Augustin Oşan, Focşani. Pentru cursurile fără frecvenţă în clasa a IX-a a şcolii medii, sînt necesare aceleaşi manuale ca şi pentru cursurile de zi. Puteţi deci folosi manualele pe care vi le-aţi procurat.

Cornel Marica, contabil, comuna Bălceşti, raion Olteţu. Fotografiile trimise de dv. cuprind aspecte binecunoscute, de prea multe ori publicate în presă. Ne puteţi trimite peisaje sau imagini înfăţişînd actualităţi din viaţa economică, culturală, sportivă etc. a comunei sau raionului dv. E preferabil ca fotografiile să aibă dimensiunile minime de 9 x 12 cm.

George Stoica, Craiova. Pentru orice lămuriri cu privire la înscrierea dv. în Asociaţia artiştilor fotografi, precum şi în legătură cu propunerea dv. de a se înfiinţa filiale regionale ale acestei asociaţii în cadrul cărora să activeze artiştii fotografi din ţară, vă puteţi adresa în scris Asociaţiei artiştilor fotografi din R.P.R., Bucureşti, str. Brezoianu nr. 23-25, rn. 16 Februarie.

Mihai Săndulescu, student, Bucureşti. Sportul denumit „carting" fiinţează în ţara noastră din 1960, cînd au fost construite primele maşini-liliput de către muncitorii şi tehnicienii membri ai asociaţiei sportive a uzinelor „Autobuzul" din Capitală. Primul concurs oficial de carting a avut loc la 1 octombrie 1963, în cadrul concursului internaţional de motociclism-viteză desfăşurat la Bucureşti. Maşinile-liliput sînt echipate cu motoare de 68 cm c.

DE LA CORESPONDENŢI

În secţia desen a Şcolii populare de artă din Suceava. Printre elevi se numără mulţi muncitori de la Combinatul pentru industrializarea lemnului. *(S. Sonntag)*

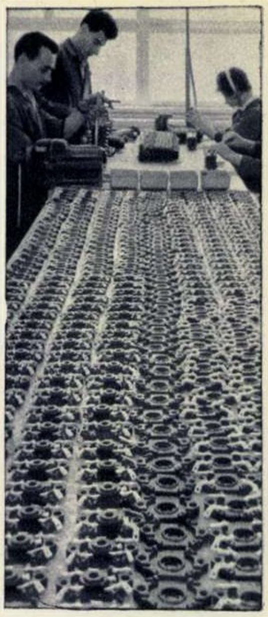

Întreprinderea „Electro-aparataj": aici se montează comutatoarele voltmetrice. *(D. Barbu, funcţionar, Bucureşti)*

În inima Deltei. *(Maxim Gherasim. Tulcea)*

telor *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Muzică uşoară de Eugen Teger *20.10:* Muzică populară *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecţia de limba engleză (avansaţi) *20.55:* Două piese pentru corn şi pian de Aurel Popa *21.00:* Emisiune literară *21.15:* Muzică de dans *21.45:* Părinţi şi copii *22.20:* Ciclul „Suite de Bach" *22.48:* Muzică de dans.

Programul II *10.10:* Cîntece populare *10.30:* Muzică din opere *10.50:* Muzică simfonică *11.15:* Universitatea tehnică radio *11.30:* Program de fantezii *12.05:* Cîntă corul Radioteleviziunii *12.30:* Sonata opus 99 nr. 2 în fa major pentru violoncel şi pian de Brahms *12.58:* Din cîntecele şi dansurile popoarelor *13.30:* Limba noastră — vorbeşte acad. prof. Al. Graur *13.40:* Formaţii de muzică uşoară care ne-au vizitat ţara *14.05:* Muzică din opereta „Frumoasa din Cadix" de Lopez *14.35:* Solişti de muzică populară *15.00:* Actualitatea în ţările socialiste *15.25:* Simfonia a III-a în mi bemol major de Schumann *16.12:* Preludii la opere *16.30:* Muzică de cameră *16.57:* Melodii de estradă *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunţuri, reclame, muzică *18.05:* „Ciclul de iniţiere muzicală" *18.45:* Ce ştim despre cărţi *19.00:* Fanfară *19.30:* Teatru la microfon — „Peer Gynt" de Henrik Ibsen *21.00:* Muzică instrumentală şi vocală *21.50:* Interpreţi de muzică uşoară (reluare) *22.30:* Mari poeţi ai lumii: Byron *22.40:* Muzică din opera „Martha" de Flotow *23.05:* Muzică de cameră *23.45:* Muzică de dans.

Programul III *21.10:* Fragmente din concertul laureaţilor Concursului internaţional de interpretare muzicală — Geneva 1963 *22.10:* Muzică de estradă *22.37—22.59:* Concert coral.

SÎMBĂTĂ 9 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineaţă *6.05:* Piese de estradă *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Orchestre de mandoline *7.30:* Sfatul medicului — Vitamina B_6 *7.45:* Melodii populare *8.06:* Uverturi *8.30:* Muzică simfonică *9.00:* Roza vînturilor *9.25:* Muzică corală clasică *9.40:* Muzică populară *10.00:* Muzică uşoară romînească *10.28:* Sonate *11.05:* Selecţiuni din opera „Andrea Chenier" de Giordano *11.35:* Piese de estradă *12.00:* Muzică populară din Ardeal *12.20:* În săli şi pe stadioane *12.30:* Suita simfonică de Dinu Lipatti *13.10:* Arii şi scene din operete clasice *14.00:* Din muzica popoarelor *14.30:* Solişti de muzică uşoară *15.00:* Duete vesele din opere *15.30:* Ansambluri artistice pionereşti *15.45:* Actualitatea literară în ziarele şi revistele noastre *16.00:* Mazurci de Chopin *16.15:* Vorbeşte Moscova! *16.45:* Muzică populară *17.12:* Pagini din operele lui Richard Wagner *17.30:* Prietenii lui Do-Re-Mi *18.00:* Muzică uşoară *18.20:* Actualitatea muzicală *19.00:* Almanah ştiinţific *19.25:* Muzică de dans *20.10:* Piese instrumentale de compozitori romîni *20.30:* Pe teme internaţionale *20.45:* Melodii populare cerute de ascultători *21.15:* Carnet plastic *21.25:* Muzică de dans *23.21:* Muzică de cameră.

Programul II *10.10:* Arii din opere *10.30:* Melodii ce străbat lumea *11.00:* Cîntece pentru cei mici *11.15:* Universitatea tehnică radio *11.30:* Muzică de Zoltan Aladar *12.05:* Pagini din operete *12.30:* Cîntece de dragoste *13.00:* Cvartetul nr. 19 în do major de Mozart *13.22:* Muzică populară *14.05:* Solişti ai Operei de stat din Iaşi *14.35:* Muzică vocală şi instrumentală de compozitori romîni *15.00:* Cîntece şi jocuri *15.29:* Concertul nr. 4 în re minor pentru vioară şi orchestră de Paganini *16.12:* Muzică uşoară de Temistocle Popa *16.30:* Ştiinţa în slujba păcii *16.40:* Cîntece *17.00:* Prelucrări de folclor de compozitori din ţări socialiste *17.30:* Însemnări de reporter *17.35:* Anunţuri, reclame, muzică *18.05:* Recitalul baritonului Dan Iordăchescu *18.30:* Melodii populare cerute de ascultători *18.50:* Muzică din opereta „Napoli sub sărutul focului" de Rascel *19.30:* Romanţe interpretate de Dorel Liveanu şi violonistul George Niculescu *20.00:* Muzică de dans *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Muzică de dans *21.20:* Arii din operele lui Puccini *21.45:* Agendă teatrală *22.00:* „Dansul" — canţonetă interpretată de Benjamino Gigli, Valentin Teodorian, Mado Robin *22.15:* Concerte instrumentale *23.05:* Muzică de dans.

Programul III *21.20:* Muzică de cameră *22.22—22.59:* Muzică din operete.

PROGRAMUL DE TELEVIZIUNE

DUMINICĂ 3 NOIEMBRIE *8.50:* Gimnastică *9.00:* Emisiune pentru copii şi tineretul şcolar *10.00:* Reportaj de pe crucişătorul „Aurora". Transmisiune de la Leningrad *10.30:* Reţeta gospodinei *11.00:* Emisiunea pentru sate *18.00:* Varietăţi. Îşi dau concursul: Ionel Budişteanu, Magda Ianculescu, Nicu Stănescu, Margareta Pîslaru, Elena Dacian, Constantin Drăghici, Nicuşor Predescu, Jean Iacobescu, Maria Butaciu, Minodora Nemeş, Arcadie Donos, Toma Caragiu şi alţii *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.15:* Partea a II-a a emisiunii de varietăţi *20.30:* Telemagazin *21.20:* Comici vestiţi ai ecranului (III) — Buster Keaton. În încheiere: Buletin de ştiri, sport, buletin meteorologic.

LUNI 4 NOIEMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru pionieri şi şcolari *19.30:* Construcţia de utilaje în pas cu tehnica modernă *19.45:* Album liric — versuri închinate dragostei *20.00:* Revista spectacolelor *20.40:* Muzică preclasică — solişti Emilia Petrescu şi Cornelia Bronzeti *21.30:* Telesport. În încheiere: Buletin de ştiri, buletin meteorologic.

MARŢI 5 NOIEMBRIE *18.30:* Universitatea tehnică la televiziune *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru copii: Ce este filatelia? *19.30:* Emisiune de teatru — „Prietena mea Pix" de V. Em. Galan. În pauze: Emisiune de ştiinţă; Şah. În încheiere: Buletin de ştiri, buletin meteorologic.

JOI 7 NOIEMBRIE În jurul orei *9.00:* Transmisiune de la Moscova a parăzii militare şi sportive cu prilejul zilei de 7 Noiembrie *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.30:* Pentru pionieri şi şcolari — povestiri despre Lenin *19.25:* Versuri închinate Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie *19.45:* Transmisiune din Studioul de concerte al Radioteleviziunii: Suita cîmpenească „Ogoare înfrăţite" de Gheorghe Dumitrescu (primă audiţie); Concertul pentru pian nr. 5 în mi bemol major de Beethoven; Oratoriul patetic de Gheorghi Sviridov. Interpretează orchestra simfonică şi corul Radioteleviziunii. În pauză: Desenele lui Puşkin. În încheiere: Buletin de ştiri, buletin meteorologic.

VINERI 8 NOIEMBRIE *17.00:* Aspecte de la Campionatele internaţionale de gimnastică ale R.P.R. *18.30:* Universitatea tehnică la televiziune *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* În vizită la Muzeul literaturii romîne (VII) *19.35:* Poiana urşilor *20.00:* Săptămîna *21.00:* Campionatele europene de volei — reportaj filmat *21.15:* Muzică uşoară înregistrată pe peliculă. În încheiere: Buletin de ştiri, buletin meteorologic.

SÎMBĂTĂ 9 NOIEMBRIE *17.00:* Aspecte de la Campionatele internaţionale de gimnastică ale R.P.R. *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Emisiune pentru copii *19.20:* În faţa hărţii *19.30:* Adaptarea „Oameni sărmani" după Dostoievski *20.40:* Filmul „Tu eşti minunată" cu Caterina Valente *22.15:* Muzică uşoară instrumentală cu Jean Ionescu, Jancy Körössy, Ileana Pitca şi alţii. În încheiere: Buletin de ştiri, sport, buletin meteorologic.

Tiparul executat la Combinatul poligrafic
„Casa Scînteii"
Macheta: Vlad Muşatescu

41.505

Bibl. Reg.

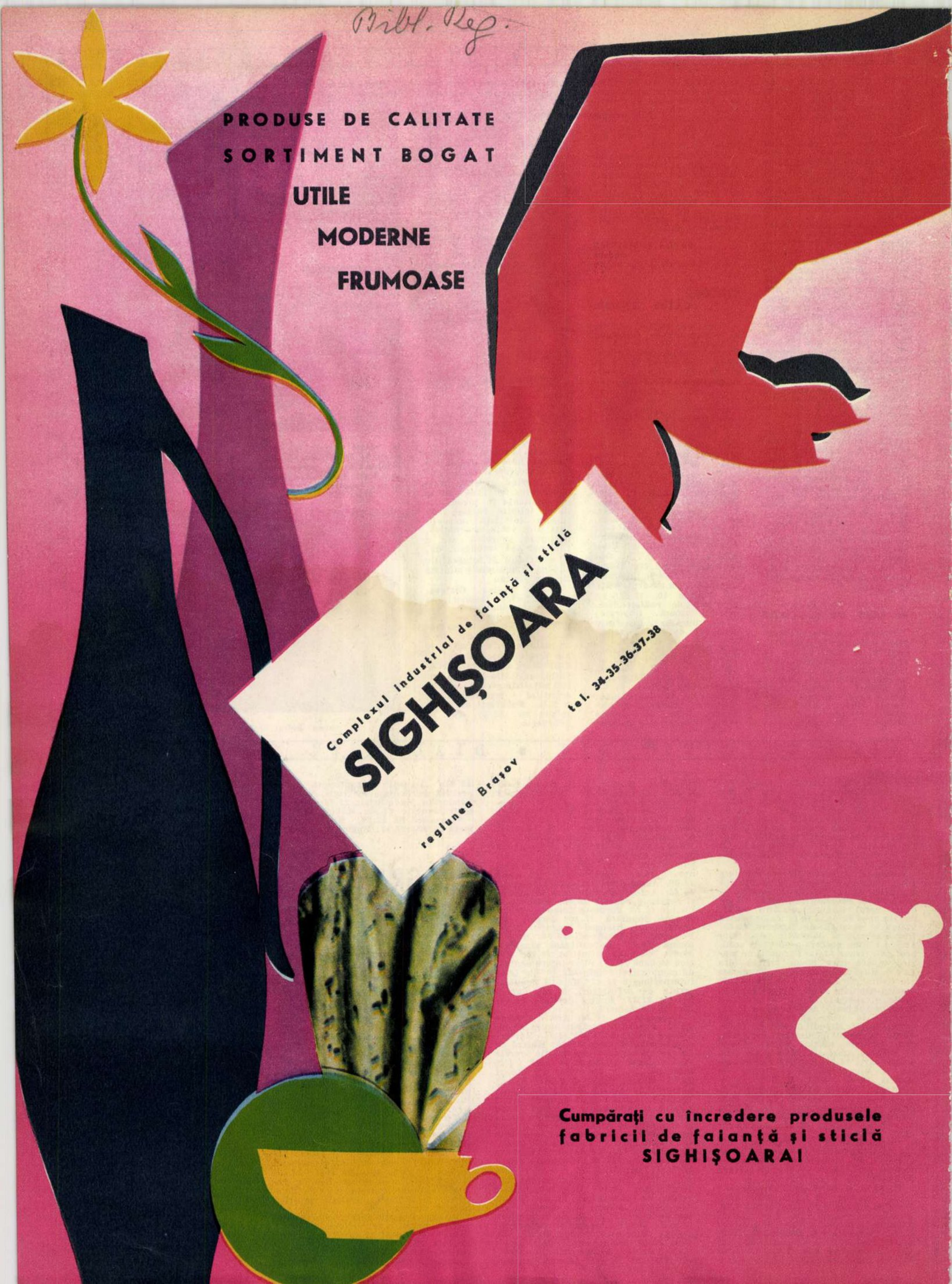
PRODUSE DE CALITATE
SORTIMENT BOGAT
UTILE
MODERNE
FRUMOASE
Complexul industrial de faianţă şi sticlă
SIGHIŞOARA
regiunea Braşov
tel. 34-35-36-37-38
Cumpăraţi cu încredere produsele
fabricii de faianţă şi sticlă
SIGHIŞOARAI

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Anul XII nr. 45 (441) — 9 noiembrie 1963

flacăra

45

Artista emerită ELENA CERNEI în „Carmen".

Flacăra 45

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Anul XII nr. 45 (441) — 9 noiembrie 1963

REDACȚIA: BUCUREȘTI, PIAȚA SCÎNTEII
Căsuța poștală: 3507, Of. 33
Tel. 17.60.10, int. 1744

ABONAMENTE la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. **PREȚUL REVISTEI 2 LEI.** „ABONAMENTE: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei.

1

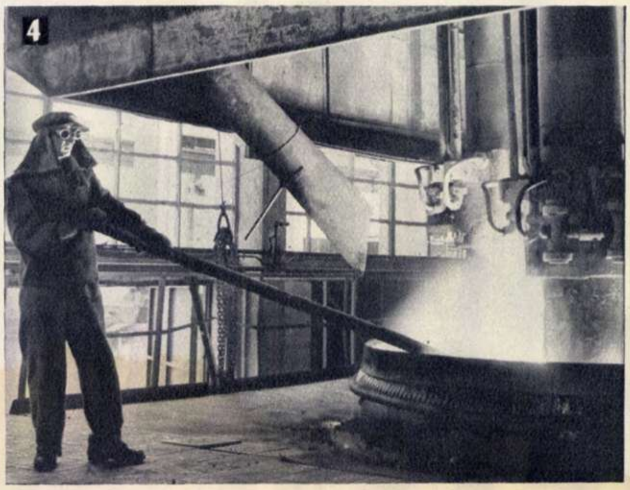
4

5

Fotocronica Flacării ◆

8

9

12

13

5 アカハタ祭り
総選挙で日本共産党の躍進を

TRAIASCA CEA DE A 46-A ANIVERSARE A MARII REVOLUTII SOCIALISTE DIN OCTOMBRIE
1917
1963
2

1 Vizita conducătorilor de partid și de stat pe șantiere de hidroameliorații din lunca Dunării și în regiunea Galați. De pe o colină de lîngă Măcin, conducătorii de partid și de stat examinează locurile viitoarelor lucrări de hidroameliorații din zona Măcin-23 August.

2 Prezidiul adunării solemne consacrate celei de-a 46-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Adunarea a avut loc în sala Teatrului de operă și balet al R.P. Romîne din București.

3 G.A.S. Popești-Leordeni, reg. București, livrează zilnic florăriilor mii de flori. Anul acesta suprafața serelor s-a mărit cu încă 600 m². În curînd, pe lîngă flori, gospodăria va livra și legume timpurii.

4 Una din secțiile de bază a uzinelor „Carbochim" din Cluj este secția de fabricare a electrocorindonului. O seamă de măsuri tehnico-organizatorice prevăzute a fi realizate în 1964 — dintre care unele au și început să fie puse în practică — vor duce la sporirea producției acestei secții cu 26 % și reducerea prețului de cost cu circa 900.000 lei față de 1963. În fotografie: aspect din sala cuptoarelor electrice, unde se elaborează corindonul.

5 La G.A.C. din Brănești, raionul Filiași, continuă de zor arăturile adînci de toamnă.

Fotocronica Flacării ◆ Fotocro

6 În trimestrul III al acestui an, colectivul unității de fire cardate de la Filatura romînă de bumbac a obținut rezultate deosebite. Numai secția ring (în fotografie) a dat peste plan în trimestrul III 72.000 kg fire.

7 La Mamaia se fac contractări comerciale din fondul de marfă pentru trimestrul I al anului viitor. În fotografie: se încheie contracte cu Fabrica de confecții și tricotaje București.

8 La 4 noiembrie, cu prilejul trecerii sale prin Paris, ministrul afacerilor externe al R.P. Romîne, Corneliu Mănescu, a avut o întrevedere cu ministrul francez al afacerilor externe, Maurice Couve de Murville, la invitația acestuia. În fotografie: La sosirea sa la Quai d'Orsay, Corneliu Mănescu a fost întîmpinat de Couve de Murville.

9 În sala de expoziții din Hösök Tér (Piața eroilor) din capitala R.P. Ungare s-a deschis recent o expoziție cu lucrări din opera pictorului și graficianului romîn Aurel Jiquidi.

10 Semnarea acordului de la Bamako (Republica Mali) cu privire la încetarea focului la frontiera algeriano-marocană. În fotografie: semnează președintele Algeriei, Ben Bella, și regele Marocului, Hassan al II-lea.

11 Orașul Innsbruck (Austria) se pregătește pentru a găzdui ediția 1964 a Jocurilor olimpice de iarnă. În fotografie: în prim plan se vede noua pistă de schi.

12 O delegație de cineaști romîni, condusă de Mihnea Gheorghiu, președintele Consiliului Cinematografiei din Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă al R.P. Romîne, a participat la zilele filmului romînesc organizate în Italia, la Milano și Roma. În fotografie: delegația de cineaști romîni pe aeroportul din Milano. O dată cu grupul de cineaști a sosit în Italia și baritonul Nicolae Herlea care a dat o serie de concerte pe scena Operei „Scala".

13 Aspect de la al 5-lea Festival cultural-sportiv organizat de ziarul „Akahata" — organul Partidului Comunist din Japonia.

14 Palatul prezidențial din Saigon — martorul mai multor încercări de răsturnare a regimului diemist. Ultima dintre acestea, lovitura de stat militară de la 1 noiembrie, a dus la înlăturarea de la putere a lui Ngo Dinh Diem și a celorlalți membri ai familiei sale.

15 Pe Coasta de Azur, la Nisa, la sfîrșit de octombrie. Excepționalele zile de plajă din această toamnă se datoresc unei invazii de aer tropical în această parte a Europei.

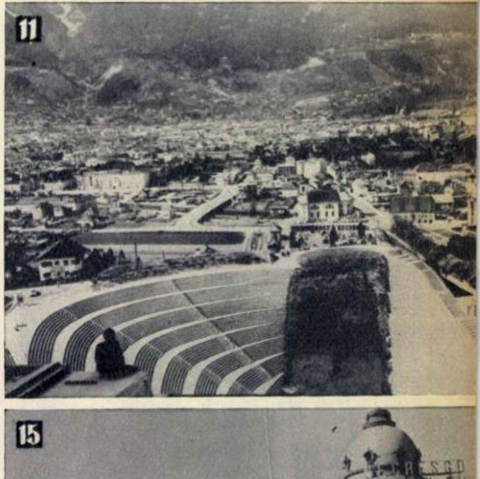

PROGRAMUL DE TELEVIZIUNE

DUMINICĂ 10 NOIEMBRIE *8.50:* Gimnastică *9.00:* Emisiunea pentru copii și tineretul școlar *10.30:* Rețeta gospodinei *11.00:* Emisiunea pentru sate *17.00:* Aspecte de la campionatele internaționale de gimnastică ale R.P. Romîne *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Album de romanțe cu Adriana Codreanu, Mariana Ionescu și Dorel Liveanu *19.45:* Estrada, estrada — un spectacol de estradă prezentat pe ecran cu mijloace specific cinematografice *21.20:* Muzică distractivă. În încheiere: Buletin de știri, sport, buletin meteorologic.

LUNI 11 NOIEMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru școlari—„Laboratorul lui Așchiuță“ *19.35:* O plimbare prin grădina zoologică *20.00:* Transmisiune din studioul de concerte al Radioteleviziunii — recital instrumental susținut de violonistul Constantin Bobescu și organistul Helmut Plattner. În program: Sonata în re major de Händel; „Trilul diavolului“ de Tartini; Preludiu și fugă de Bach *20.50:* „Harpagon și ceilalți...“ de V. Moglescu *21.35:* Telesport. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

MARȚI 12 NOIEMBRIE *18.30:* Universitatea tehnică la televiziune *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Știți să desenați, copii? *19.30:* Emisiune de teatru — „Hagi Tudose“ de Delavrancea. Interpretează colectivul Teatrului Național din Craiova. În rolul titular, Ovidiu Rocoș. În pauză: Emisiune de știință. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

JOI 14 NOIEMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* În mijlocul cravatelor roșii *19.45:* Transmisiune de la Institutul de fizică atomică al Academiei R. P. Romîne (III)—Ciclotronul *20.05:* Cîntecul Ymei Sumac *20.25:* Drumețind prin București — prezintă Radu Albala *21.00:* La orizont... opereta — selecțiuni din operete cu Vali Niculescu, Constanța Cîmpeanu, Valeria Rădulescu, Cleopatra Melidoneanu, Mircea Nemens, Constantin Drăghici, Ludovic Spiess, Toni Buiacici, Bimbo Mărculescu *21.45:* Poșta televiziunii. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

VINERI 15 NOIEMBRIE *18.30:* Universitatea tehnică la televiziune *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru tineretul școlar—În vizită la Muzeul literaturii romîne (VIII) *19.35:* Cronica discului de George Bălan *20.00:* Săptămîna *21.00:* Cum se creează o sculptură *21.10:* Cîntă o formație instrumentală condusă de Ionel Budișteanu, soliști Nicolae Băluță, Damian Luca, Aurelia Fătu-Răduțu, Ana Piuaru, Ileana Constantinescu, Ion Bogza. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

SÎMBĂTĂ 16 NOIEMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* „Zîna mării“—adaptare după H.C. Andersen *20.10:* În fața hărții *20.20:* „Intrarea cîinilor strict oprită“ de Jean Bart (Eugeniu Botez) și „Bastonul“ de Marcel Aymée — dramatizări de Eva Dragomir. În distribuție: Victor Rebengiuc, Jana Gorea, Mircea Anghelescu, Tudorel Popa, Dem. Savu, Ion Ulmeni, Zoe Stanca-Anghel, Mircea Balaban și alții *21.20:* Actualitatea cinematografică *22.00:* Muzică ușoară instrumentală în interpretarea unei formații conduse de Sile Vișan. În încheiere: Buletin de știri, sport, buletin meteorologic.

În paginile 21-23: Programul de radio

...Nu numai fo

șnetul plopilor

La jumătatea secolului al XVIII-lea, niște horticultori americani admirau florile și frumusețile plopilor dintr-un mare parc canadian. Ochii lor atenți au observat că în același parc își etalau măreția și plopi canadieni, și plopi europeni. Cu vremea, în plimbările lor prin parc, horticultorii au văzut altfel de plopi. Nu erau nici canadieni, nici europeni, erau plopi hibrizi, născuți prin polenizarea naturală a celor două specii și care aveau atît calitățile plopilor europeni, cît și pe cele ale celor canadieni.

Așadar, Populus euramericana, sau pe limba noastră plopii euramericani, au fost identificați pentru prima dată în mod întîmplător de niște horticultori. Avîndu-se în vedere creșterea lor uimitoare, horticultorii i-au folosit la început pentru crearea rapidă a parcurilor, dat fiind că plopul se înscrie în orice peisaj ca un element de decor. Cu vremea însă plopii euramericani au început să colinde lumea. La noi au ajuns în urmă cu 40 de ani, dar nefiind luați în seamă au fost săraci la înmulțire. Au început să se simtă bine în țara noastră în ultimul deceniu, cînd cultivarea lor a cunoscut ajutorul statului și pasiunea oamenilor de specialitate.

De ce creștem plopi? Chiar dacă am spune: numai pentru frumusețe, numai pentru foșnetul lor încîntător — și tot ar fi de ajuns. Pentru că oamenii nu pot trăi fără frumusețe. Dar pledoaria pentru plop e și de altă natură. Plopul nu înseamnă numai podoabă a naturii; plopul înseamnă și materie primă. Prin prelucrări chimice sau mecanice din lemnul de plop se obține celuloză, hîrtie, fibre de mătase vegetală sau PAL. Metamorfozat, plopul devine manual școlar, rochie de mătase, mobilă ușoară și rezistentă, ambalaj, perete la tren sau tramvai.

Cineva neavizat ar putea să obiecteze: plopul e de esență moale. Ei și? Poate să fie și moale, pentru că în epoca noastră modernă lemnul nu se mai apreciază după jarul pe care-l face în sobă sau după rezistența la construcții obișnuite: grajduri, grinzi, poduri, schele. În zilele noastre lemnul de esență moale nu se mai folosește în structura sa naturală, ci într-o formă complet schimbată. Trecînd prin botezul unor temperaturi și presiuni foarte mari, plopul se desface în celule, devine pastă și e turnat apoi în diverse forme care au greutăți și rezistențe vecine cu ale metalelor.

De aici importanța cultivării pe scară largă a plopului.

După cercetări minuțioase, după culturi comparative în diverse regiuni din țară, specialiștii au stabilit că plopii euramericani au mare adaptabilitate: cresc în terenurile cele mai diferite, de la foarte inundabile — într-un an pot să stea în apă 150-200 zile — pînă la cele uscate, zgîrcite în apă; de la solurile bogate, pînă la nisipurile sărace;

(Continuare în pag. 6)

Specialiștii de la stațiunea Cornetu sînt preocupați de selectarea și ameliorarea diverselor sorturi de plopi. Fotografia noastră înfățișează intervenția de combatere a dăunătorilor prin injectare.

Plopi euramericani. Vîrsta: 12 ani. Înălțimea: 26 m.

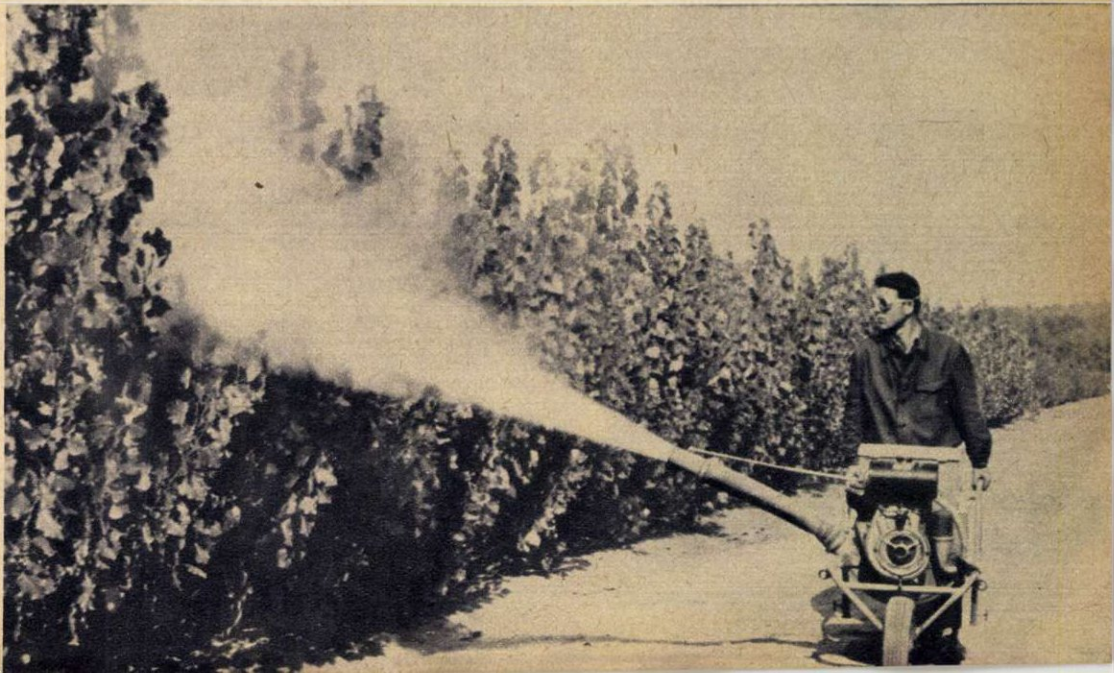

Pentru ca plopii să rămînă frumoși și sănătoși, prăfuirea cu ajutorul aparatului S.612 este absolut necesară.

Pentru a verifica reușita hibridării, a rezistenței față de condițiile climatice și dăunători, frunzele plopilor din culturile experimentale sînt culese și trimise pentru analize la laborator.

Stropirile fine, cu ajutorul aparatului Fontan, distrug dăunătorii culturilor de plopi.

Castelul de apă de la stațiunea plopului — Cornetu.

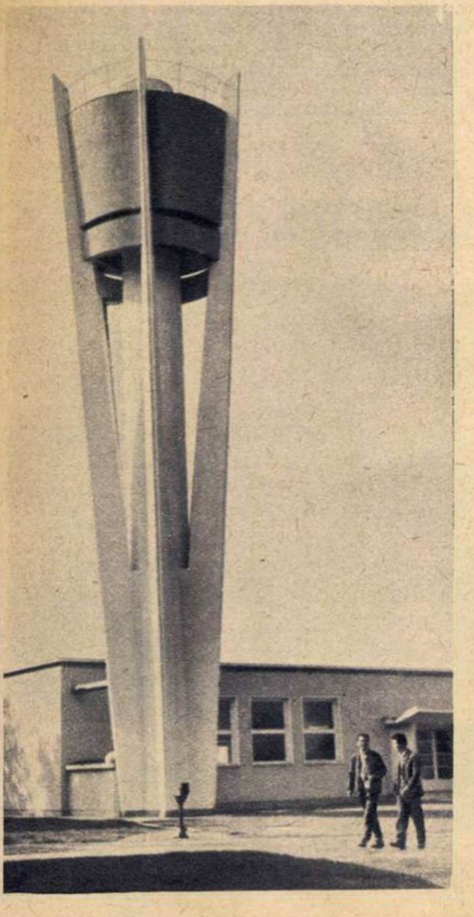

de la terenurile joase, pînă la regiunile colinare, cu altitudini de 900-1.000 metri. Deci cultivarea diferitelor varietăți de plop euramerican are avantajul de a valorifica terenurile inapte pentru agricultură — locurile mlăștinoase, terenurile degradate, văile apelor etc. — și nu ridică problema afectării suprafețelor destinate altor culturi.

Un argument puternic care pledează pentru cultivarea acestor plopi este creșterea lor foarte rapidă. Nu exagerăm cînd spunem: cresc văzînd cu ochii. Creșterea aceasta uimitoare se concretizează într-o producție anuală la hectar de 20-30 și uneori 40 metri cubi de masă lemnoasă. Față de producția medie a pădurilor pe țară, plopii produc de cel puțin 5-6 ori mai mult.

Alt argument. Plopul euramerican e exploatabil la vîrste foarte mici, uneori chiar sub 12 ani. Lucrul acesta spune extrem de mult dacă amintim faptul că pădurile de stejar, molid, fag, brad nu sînt exploatabile sub 80-100 de ani.

Iată, așadar, cîteva argumente care pledează pentru dezvoltarea culturii plopilor în țara noastră.

În prezent putem să și vorbim despre primele succese în creșterea plopilor. Specialiștii noștri au creat în ultimii ani o seamă de sorturi de plopi care se pretează de minune la condițiile ecologice ale țării noastre. Sorturile acestea au fost create prin hibridări între plopi europeni și americani. Experimentate în mai multe regiuni din țară, noile varietăți de plopi s-au dovedit a fi deosebit de rezistente și productive. La ora actuală concluziile specialiștilor în ce privește calitatea anumitor sorturi sînt complete. O parte din numele acestor plopi reprezintă numele localităților unde s-au născut. Amintim doar cîteva din aceste sorturi: Populus serotina-Brăila, Populus regenerata-Celei, Populus Argeș, Populus robusta-Hîrșova, Populus robusta-Oltenița.

În ultimii ani, pe lîngă cele 16 centre regionale a fost creat un centru republican privind cercetarea plopului. Dotată cu o pădure de peste 200 hectare, cu laboratoare și aparate moderne, stațiunea plopului (comuna Cornetu, nu departe de București) are sarcina să creeze, să înmulțească, să amelioreze și să difuzeze în producție cele mai valoroase sorturi de plopi. Colaborînd cu peste 20 de țări cultivatoare de plopi, creînd ea însăși varietăți noi (vezi Populus thevostina, creație a vechilor și pasionaților plopiști, soții Clonaru), stațiunea de la Cornetu s-a impus ca un centru de greutate în materie de plopicultură. Oamenii de știință de aici își petrec cea mai mare parte din vreme în laboratoare și pe terenurile de culturi comparative. Ei străbat în același timp țara de-a lungul și de-a latul, pentru că toate cele 16 centre regionale de plante-mamă sînt controlate și îndrumate de stațiunea de la Cornetu.

Nu e de loc lipsit de importanță faptul că în anul 1964 producția acestor centre va depăși 10 milioane de butași selecționați, acoperind astfel tot necesarul planului de împădurire cu plopi pe țară. Din cele 10 milioane de butași numai stațiunea de la Cornetu va produce anual 3 milioane.

Și, dat fiind că în domeniul plopiculturii nu avem încă suficiente cadre, în acest an s-a înființat pe lîngă stațiunea Cornetu un curs de plopicultură care, începînd din 1964, va da primele promoții.

Avem multe posibilități pentru extinderea plopilor euramericani. Terenuri improprii agriculturii, văile rîurilor, versanții regiunilor colinare așteaptă prezența masivă a plopilor euramericani. Înscriindu-se în orice peisaj ca element fundamental de decor, plopul crește nu numai în masiv, în pădure, ci și de-a lungul șoselelor, pe malurile apelor, digurilor, pe pășuni și fînețe, în grădinile publice și în curțile caselor unde locuim.

Deci plopi pentru corectarea și înfrumusețarea peisajului, plopi pentru poezie și mai cu seamă plopi pentru cerințele economiei noastre.

George CIUDAN
Fotografii de S. STEINER
și Al. CLONARU

Privind Salonicul din avion îți apare dintr-o dată deosebirea dintre orașul nou, modern, situat pe țărm. și orașul vechi, cu case mici, înghesuite, mohorîte.

SALONIC 1963

— note de călătorie —

Mici căderi în goluri de aer ne vestesc prezența mării, a Mării Egee. Apoi, zburînd peste un șir de munți, avionul trece deasupra orașului Pireu și iată conturîndu-se, din ce în ce mai distinctă, capitala Greciei — Atena. Cele cîteva tururi la tot mai mică înălțime ne oferă prilejul să vedem, încă înainte de a coborî din avion, cîteva principale monumente antice de pe Acropole: Partenonul, Erechteionul și altele.

La Atena am rămas pentru scurt timp. Este un oraș mare, modern, cu construcții arhitectonice interesante, în care stilul antic se îmbină adesea armonios cu cel modern. Bulevardele largi cunosc o circulație animată a autovehiculelor, dirijate ingenios de semafoare electrice automate. În vitrinele largi ale magazinelor sînt prezentate cu gust mărfuri indigene sau de import.

Dar construcțiile moderne, dotate cu tot ce este mai nou în tehnica confortului, nu constituie unicul aspect al orașului. La Atena impresionează în mod neplăcut numărul mare de oameni nevoiași pe care-i întîlnești pe stradă sau casele mici, dărăpănate, din cartierele periferice, unde locuiesc îndeobște familii de muncitori, mai ales dintre cei care — o mai mare sau o mai mică parte din an — nu au de lucru.

ÎN DRUM SPRE SALONIC

Grecia dispune de numeroase șosele asfaltate. Faptul nu este lipsit de importanță, deoarece în țară aproape că nu există căi ferate. Doar o singură linie ferată leagă nordul de sudul Greciei, și atît.

Iată-ne așadar pe una din aceste șosele ce duce de la Atena la Salonic, străbătînd locuri deosebit de pitorești. Serpentinele scurte și înclinate dau emoții călătorului dar, în schimb, priveliștile minunate pe care ți le oferă văile adînci, culmile care depășesc 2.500 m (muntele Olimp: 2.918 m), golfurile cu apa cristalină a mării și hotelurile turistice luminate noaptea „a giorno" îți încîntă ochiul. Este însă tot atît de adevărat că pe o distanță de sute de kilometri dealurile și munții au culoarea vineție a rocii din care sînt alcătuiți, că pe aici nu crește nici o vegetație, că

N. VRABIE

(Continuare în pag. 8-9)

pămîntul pietros este necultivabil, arșița soarelui pîrjolind pînă și puținele fire de iarbă pe care le caută cele cîteva capre răzlețe. Asprimea climatului și-a pus, bineînțeles, pecetea și pe așezările omenești, care suportă cu stoicism consecințele verilor toride și secetoase — specifice peninsulei grecești.

Pe măsură însă ce ne apropiem de nordul Greciei, natura se schimbă văzînd cu ochii. Apar din ce în ce mai des terenuri cultivate cu cereale, bumbac, tutun; grădinile cu pomi fructiferi — și în primul rînd citricele — ocupă spații întinse. Pentru prima dată întîlnim rîuri bogate în ape și, ca o consecință, sisteme de irigație moderne. Întîlnim aici termo și hidrocentrale care furnizează regiunii de nord cantități mari de energie electrică, o fabrică de zahăr, fabrici de materiale de construcție, țesătorii etc.

AL DOILEA ORAȘ AL GRECIEI

Intrăm în Salonic pe bulevardul Egnatia, cea mai aglomerată arteră a orașului. Te impresionează viața trepidantă și tumultuoasă a acestui mare oraș, în care activitatea comercială se situează pe prim plan. Este și firesc, dacă ne gîndim că încă din cele mai vechi timpuri Salonicul a constituit locul de întîlnire al negustorilor din Orient și Occident și drumul comercial ce lega Europa de Constantinopol.

Salonicul este ca mărime al doilea oraș din Grecia și numără astăzi, socotind și suburbiile sale, aproape **700.000** locuitori. A luat ființă în anul **315** înaintea erei noastre, sub regele macedonean Casandru, fiind botezat Thessaloniki.

Orașul este așezat de-a lungul țărmului mării și se desfășoară ca un evantai pînă sus, pe culmile dealului din apropiere. „Orașul nou“ este construit în vale și cuprinde cîteva străzi care merg paralel cu cheiul. Aici se desfășoară viața comercială cea mai intensă, aici se află clădirile cele mai impunătoare, marile magazine, restaurante, hoteluri, instituții. Pe măsură ce urcăm pe străzi perpendiculare pe chei, intrăm în orașul vechi. Aspectul modern dispare treptat, făcînd loc așezărilor în stil oriental: case mici, înghesuite, cu prispe și obloane, balcoane din lemn și curți interioare. Sînt cartierele locuite de mici meseriași sau muncitori care lucrează ocazional în port sau pe ogoarele satelor din împrejurimi.

1

2

3

Numeroase monumente istorice ce s-au păstrat pînă azi îți amintesc de trecutul acestui oraș. Pe malul mării se află, de pildă, Turnul alb, o construcție circulară înaltă, cu pereți groși de piatră, ridicată de venețieni ca punct de observație și folosită de otomani ca închisoare. Se spune că acest turn avea legătură subterană cu cetatea veche a Salonicului, care se află la o depărtare de 2-3 km pe panta unui deal care străjuiește orașul. Din cetate nu au mai rămas decît zidurile vechi, dărăpănate, luminate noaptea de reflectoare puternice. Aceste monumente istorice, ca și Arcul împăratului roman Galeriu, cîteva biserici clădite în secolele III, IV sau V constituie punctele turistice mai importante din Salonic.

Dar Salonicul ocupă un loc de seamă și în istoria mai recentă a Greciei, în istoria luptei poporului grec pentru libertate și o viață mai bună. Tradiția luptei pentru libertăți democratice se manifestă și acum cu toată tăria, Salonicul fiind unul din centrele unde influența partidului progresist Uniunea democrată de stînga, aflat în opoziție, este puternică. Asasinarea mișelească a deputatului progresist Lambrakis, de pildă, în timp ce participa la o adunare cetățenească pentru pace și coexistență pașnică, a stîrnit indignarea populației Salonicului. După cum se știe, protestele vehemente ale opiniei publice mondiale au determinat autoritățile să ia măsuri de anchetare a celor vinovați și să procedeze la o serie de arestări.

A 28-A EDIȚIE A TÎRGULUI INTERNAȚIONAL

Bulevardul Egnatia se oprește, am putea spune, la poarta principală a Tîrgului internațional din Salonic. Tîrgul din Salonic a devenit tradițional, fiind unul dintre cele mai vechi și mai importante tîrguri de mostre din Europa. El a contribuit totdeauna la dezvoltarea comerțului internațional și la cunoașterea potențialului economic și comercial al țărilor participante.

Anul acesta, tîrgul s-a bucurat de o atenție mai mare din partea țărilor europene. Astfel, pentru prima dată după război, printre cele 17 țări participante s-a aflat și Anglia, cu un pavilion de 4.500 m interior. Prezența unui pavilion britanic atît de impunător a avut nu numai un scop comercial în sine, ci a constituit totodată una din formele de manifestare a contradicțiilor dintre Anglia și țările „Pieții comune". La rîndul ei „Piața comună" s-a prezentat de astă dată cu un pavilion propriu, care a cuprins însă numai materiale propagandistice: grafice, cifre, broșuri, diafilme etc.

Firmele grecești au fost prezente cu produsele specifice economiei grecești în peste 300 de standuri și pavilioane. S-a remarcat o prezență mai mare a produselor industriei electrotehnice și de uz casnic, domeniu în care economia Greciei a făcut progrese în ultimul timp. Au fost expuse apoi produse ale industriei metalurgice, industriei chimice și farmaceutice, alimentare și, în mod special, produse de artizanat. Mai multe pavilioane au prezentat aspecte din dezvoltarea economică a Greciei prin fotografii, grafice, diapozitive, filme.

În ansamblu, pavilioanele țărilor capitaliste — în care au fost expuse automobile, frigidere, televizoare, mașini de spălat rufe, biciclete, materiale plastice și obiecte din materiale plastice, balanțe, mașini-unelte etc. — nu au excelat în ce privește modul de prezentare.

Pavilioanele țărilor socialiste — în rîndul cărora au predominat produsele industriei constructoare de mașini — au trezit interesul vizitatorilor.

„BRAVO, ROMÎNIA"

Vizitatorul intrat pe poarta principală a tîrgului a putut observa, după ce a parcurs doar cîteva zeci de metri pe aleea principală, în dreptul halei care urmează după clădirea administrației tîrgului, un panou mare pe care scria cu caractere grecești: Romania. Realizatorii pavilionului nostru s-au străduit să îmbine în mod unitar numeroasele exponate cu grafice, fotografii din uzine și texte ce puneau în evidență caracteristicile produselor țării. Spațiile de expunere au fost ocupate în proporție de 75% de mașini-unelte, aparataj electrotehnic, motoare electrice, pompe, mașini complexe pentru prelucrarea lemnului, machete de cargouri și remorchere, rulmenți, aparate de radio, biciclete etc. În spații mai mici s-au expus mostre din produsele chimice și farmaceutice, produse petroliere, textile, confecții și încălțăminte, mic mobilier, placaje, panele, plăci aglomerate, geamuri, instrumente muzicale, produse de artizanat etc. Pe un teren descoperit, aflat în imediata apropiere a pavilionului, au fost expuse tractoare, agregate frigorifice, electro și motopompe, autocamioane etc.

Vizitatorii pavilionului nostru au avut cuvinte de laudă la adresa muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor romîni. De multe ori aceștia se opreau în fața exponatelor și, plini de admirație, se exprimau cu voce tare: „Bravo, Romînia".

Dar să dăm cuvîntul și unui reprezentant al presei grecești, care, sub pseudonimul „Specialist", scria în ziarul *Elinicos Varas* — unul din cele mai mari ziare din nordul Greciei: „Dintre participările străine, cel mai impresionant este pavilionul Romîniei. O singură privire în pavilion este suficientă pentru a înțelege progresul enorm pe care l-a marcat în ultima perioadă de timp această țară, care cu un efort admirabil a transformat economia sa agricolă într-o economie în primul rînd industrială".

Aprecieri similare au fost făcute și din partea oficialităților care au vizitat pavilionul nostru, printre care dl. profesor Frangistas, ministrul Greciei de nord, dl. Papailiachis, primarul orașului Salonic, dl. Gheorghiadis, președintele tîrgului etc.

Într-adevăr, mărfurile noastre s-au situat la nivelul mondial, concurînd cu succes produsele similare realizate de alte țări. Așa se explică de ce, la sfîrșitul tîrgului, pe majoritatea mașinilor prezentate se aflau tăblițe pe care scria în limba greacă „vîndut". În mod deosebit trebuie remarcată aprecierea unanimă de care se bucură tractoarele romînești. Acest lucru l-am putut constata concret cînd am întîlnit pe șosea tractoare romînești conduse de țărani greci. Erau unele dintre cele peste două sute tractoare pe care întreprinderea de comerț exterior „Mașinexport" le-a vîndut pe piața Greciei. Binecunoscute în nordul Greciei sînt și mașinile-unelte: strungurile, mașinile de găurit, shapingurile. Acestea pot fi întîlnite în multe ateliere mecanice.

Despre succesul țării noastre la ediția 1963 a Tîrgului de la Salonic cred că vorbește de la sine simplul fapt că valoarea vînzărilor efectiv realizate depășește valoarea tuturor contractelor încheiate anul trecut. Totodată, prin legăturile stabilite s-au deschis căi noi, largi, de dezvoltare a schimburilor de mărfuri între Romînia și Grecia și, o dată cu aceasta, de dezvoltare a relațiilor dintre țările noastre.

N. VRABIE

1 Marile instituții, magazine, hoteluri se află în orașul nou, desfășurat ca un evantai de-a lungul țărmului.

2 Unul din vechile monumente care s-au păstrat la Salonic este și Turnul alb — construit de venețieni ca punct de observație și folosit de otomani ca închisoare.

3 Bulevardul Egnatia. În dreapta, Arcul împăratului roman Galeriu.

4 În drumul de la Atena spre Salonic, pe o distanță de sute de kilometri, dealurile și munții au culoarea vineție a rocii din care sînt alcătuiți.

5 La cel de-al 28-lea Tîrg internațional de mostre de la Salonic, exponatele aflate în pavilionul R.P. Romîne au fost în marea lor majoritate: mașini-unelte, aparataj electrotehnic, motoare electrice, pompe, mostre de produse chimice și farmaceutice, produse petroliere etc.

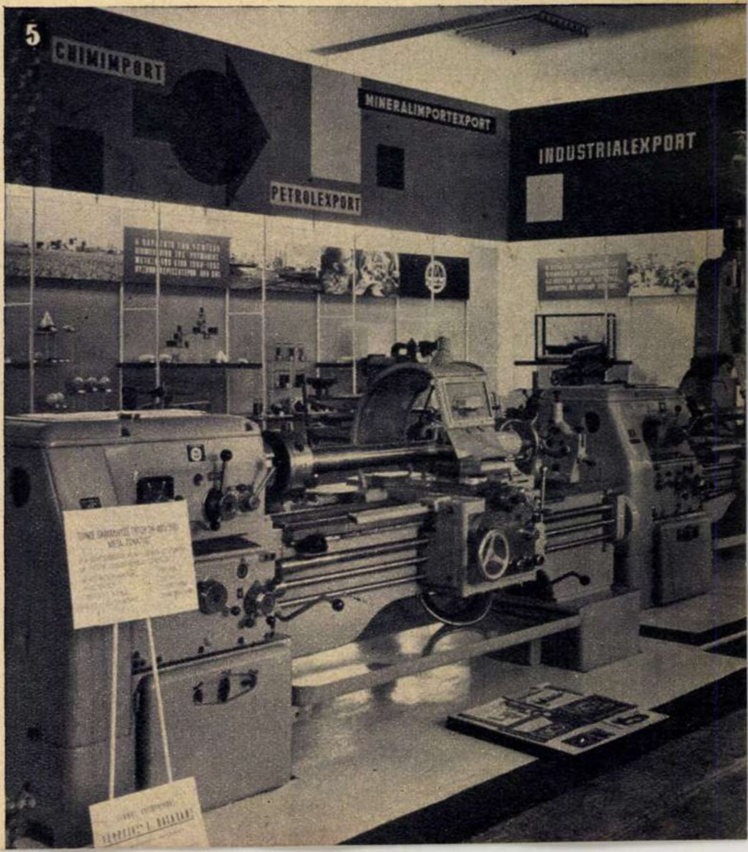

Cînd polistirenul se în

E un fapt constatat cotidian: masele plastice au invadat viața modernă. Polietilena, polistirenul, policlorura de vinil, aminoplastele, rolanul, melamina au devenit rivalele de temut ale bătrînului lemn și ale fierului, ale fragilului porțelan și ale mătăsii vegetale, ale lînii și cuprului. Inaccesibile agresiunii cariilor și unele din ele incasabile, nesupunîndu-se acțiunii ruginii și avînd firul mai rezistent decît cel de borangic, colorîndu-se mai frumos ca faianța masele plastice se instalează cu drepturi tot mai mari în rafturile tuturor magazinelor, sub formele cele mai diverse și neașteptate.

Butelia alburie cu pereții flexibili și translucizi pe care o luați în excursie pentru că niciodată nu va face surpriza de a se sparge; bătătorul colorat cu care scuturați preșul; ceașca de ceai și tăvița lucrată — biata de ea! — asemenea unui cristal șlefuit; găleata mare și minusculul păhăruț de lichior; coșul de pîine și solnița, toate acestea — și încă multele, zecile de obiecte de uz casnic ce se află în magazinele de specialitate — sînt produse fiecare într-un timp neînchipuit de scurt; între 30 și 50 de secunde. Presa de injecție înghite, printr-o pîlnie, granulele din masă plastică, le injectează la cald într-o matriță metalică ce imprimă materiei forma dorită și exact în cele cîteva zeci de secunde amintite mașina se deschide pentru a lăsa să cadă obiectul pe deplin terminat. Orice alt material — sticlă, lemn, metal — l-ar fi obligat pe creatorul respectivului obiect la o suită de operațiuni, mai mult sau mai puțin complicate, ar fi consumat mai mult timp și mai multă energie omenească. Aici totul se rezolvă printr-o simplă apăsare de buton (firește, după ce matrița a fost concepută și executată). Ei bine, această tehnologie obligă. Marile ei merite — care fac produsul atît de puțin costisitor — sînt însoțite de marile ei pretenții. Obligă și însușirile specifice ale maselor plastice. Obligă pe creatorii obiectelor la forme care să exprime specificitatea materiei, să-i valorifice cît mai pregnant personalitatea, să-i dea pecetea gustului contemporan. Polietilena moale și translucidă, polistirenul transparent și mai puțin flexibil, aminoplastele frumos colorate și rigide se cer a fi prelucrate după alte tehnici decît ale materialelor clasice. Simplitatea procesului tehnic lasă liberă fantezia, astfel încît creației artistice nu i se mai pune aproape nici o stavilă. Dar oare știm să profităm de această generoasă invitație?

Producem multe obiecte de uz casnic din mase plastice. Fabrica „București", care acum cinci-șase ani începuse a împleti, cu timiditate, primele sacoșe din fir plastic și scotea pe piață primele bonete impermeabile și pri-

1 Privirea admirativă cu care sînt răsplătite produsele combinatului chimic „Făgăraș" e pe deplin meritată: formele obiectelor sînt elegante, simple, culorile armonizate cu gust.

2 Unele produse ale fabricii de mase plastice „București" au cîștigat încrederea cumpărătorilor. Dar de ce culori atît de violente (roșu, verde puternic, galben) la reușitele butelii din polietilenă? De ce acest inestetic degrade de pe cutiile pentru alimente?

3 Oare polistirenul nu-și poate găsi formele proprii de expresie? Apelîndu-se la tipare învechite, la modele ce sugerează cristalul șlefuit, polistirenul capătă aspectul unei imitații ieftine...

4 Floricele pe savonieră, o farfurie ondulată, o tavă în forma frunzei de viță și alta, ovală, cu un ancadrament de pe vremea caleștii cu patru cai înaintași — iată forme ce nu mai corespund gustului contemporan.

tîlnește cu arta

mele găleți, produce în prezent peste 150 de sortimente, în mii și mii de exemplare. Li se adaugă cele pe care le scot — în cantități mari — uzinele chimice din Făgăraș, Buzău, Oradea și altele. O cifră: de la 245 tone de „belece"-uri (cum li se spune familiar și comod prin ministere bunurilor de larg consum) produse în 1959 de unitățile M.I.P.C. s-a ajuns în 1962 la 475 tone. Cifra e elocventă. Vitrinele prezintă destul de des produse noi, care îmbie cu jocul viu al culorilor lor; gospodinele s-au deprins să viziteze în răstimpuri magazinele pentru a-și înlocui vechile cîrlige de rufe din lemn cu altele noi, din plastic, pentru a-și împrospăta ceștile din faianță, sparte, cu cești colorate, din polistiren etc. Firește, nimeni nu cere materialului mai mult decît poate el da: polistirenul și aminoplastele sînt casante și ceștile sau farfurioarele trebuie ferite de mîinile nepăsătoare ale copiilor; polietilena, deși mult mai rezistentă, are prostul obicei de a se îngălbeni (de ciudă!) la chip cînd trece de prima tinerețe. Dar ținînd seama că prețul unui astfel de obiect este destul de redus, înlocuirea lui după un timp de folosință nu constituie nici o problemă.

Totuși, notăm aici că rezistența materialului este determinată și de forma dată produsului: gîndite mai chibzuit, raportînd forma la funcționalitatea obiectelor și la limitele materialului, se pot găsi, desigur, soluții de prelungire a vieții maselor plastice.

Domeniul în care însă se face simțită nevoia unei intervenții prompte rămîne cel al înfățișării estetice a produselor, al varietății formelor și a coloritului lor. Am produs mult; e foarte bine. Trebuie să producem acum și mult, și frumos; numai cantitatea nu ne mai mulțumește. Vorbeam mai sus de specificul maselor plastice, care se cere exprimat în forme proprii și care se lasă cu atîta ușurință exprimat. După părerea noastră, cel mai bine, mai elegant și curgător au reușit să vorbească pe „limba lor" obiectele produse din aminoplaste la combinatul chimic „Făgăraș". Foarte aspectuoase, aminoplastele opace au părăsit, la farfurii, clasica formă rotundă, permițîndu-și unele interesante neregularități pe margini, au tăiat în linii drepte diversele cutii de condimente, au dat untierelor și marmeladierelor forme zvelte, simple, cu capace concave, și au făcut toate acestea într-un joc de culori plăcut, în care albul se îmbină cu negrul și galbenul, oranjul cu ivoarul etc. Pentru anul viitor se anunță o serie întreagă de noi produse a căror funcție, cam prozaică, de a adăposti orez și făină se completează cu funcția de a încînta ochiul, de a înfrumuseța efectiv interiorul nostru.

Și experimentata fabrică „București" produce unele lucruri frumoase și am fi nedrepți să nu semnalăm calitatea estetică a unor flacoane și coșulețe de pîine din polietilenă, a unor compotiere și cutii pentru frigidere, a unor garnituri de tacîmuri pentru salate. Dar…, spunem acest „dar" și oftăm pentru că a mai fost spus de multe ori și — se pare — fără prea multă eficiență. Continuă să apară obsedant, de ani și ani, acele tăvițe, farfurioare și castroane crestate în tot felul de jocuri geometrice, care vor să imite cu orice chip cristalul, aducînd și o notă „originală" prin culoarea lor de un roșu închis, de un verde puternic sau de un galben țipător. Aceste forme neagă pur și simplu specificul maselor plastice și le discreditează. Vrînd să imite un material prețios cum e cristalul și nereușind, desigur, să fie altceva decît o imitație proastă, se creează impresia că masa plastică nu e decît un surogat ieftin, un biet înlocuitor de cîțiva bănuți al unor produse mai greu accesibile, cînd în realitate este un lucru cu totul nou, chemat să ridice confortul, să ușureze și să înfrumusețeze viața modernă. Dintr-un fel de inerție de gîndire, atunci cînd se trece la crearea unor obiecte funcționale din mase plastice se apelează la vechile forme și modele, corespunzătoare materialelor clasice, dar inadecvate în cazul de față.

Să faci farfurii sub forma unor frunze de viță de vie (!), să gravezi niște cireșe pe capacul unor bomboniere și niște trandafirași pe savoniere, să dai paharelor, ceștilor, tăvilor din polistiren transparent culoarea verde-gălbui sau sîngerie, să faci butelii pentru apă de un verde-iarbă, de un roșu-grena sau de un galben-citron înseamnă efectiv lipsă de bun gust. Cît de frumoasă e tava din aminoplast colorat, tăiată simplu, și cît de neplăcută e cea care e încadrată cu un pretențios ornament baroc…

În producția beleceurilor din mase plastice atenția se cere îndreptată spre crearea de modele, spre proiectarea și executarea matrițelor: fabricile noastre de resort nu au destui creatori specializați, colaborarea cu artiștii plastici rămîne încă un deziderat afirmat în ședințe și în articolele din presă. În general, problema pregătirii proiectanților de forme industriale care să îmbine în egală măsură cunoștințe de tehnică și de estetică, proiectanți necesari în toate ramurile industriale (și, firește, cu precădere în cel al noilor materiale și tehnologii) se pune cu acuitate. Masele plastice, aceste materiale atît de practice, de puțin costisitoare, atît de prietenoase cu frumosul au dreptul de a fi oferite nu numai în cantități industriale, ci și în ținuta artistică pe care o merită. Ceea ce, pare-se, e un fapt dorit de toată lumea.

Sanda FAUR
Fotografii de A. ROSENTHAL

3

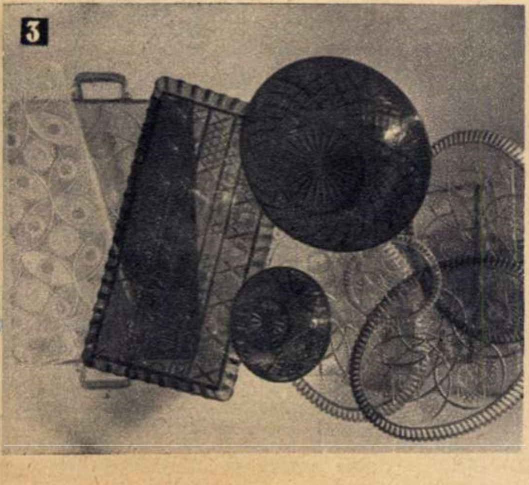

4

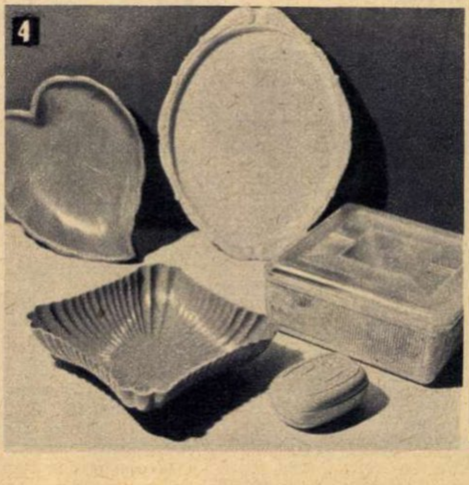

foto

TITLURILE FOTOGRAFIILOR

Fotografiile, ca orice operă artistică, își au și ele — în marea majoritate a cazurilor — o denumire, un titlu. În afară de simplul rol al identificării lucrărilor, asemenea denumiri contribuie de multe ori la crearea unor anumite efecte asupra celor ce le privesc.

Un titlu *bine ales* poate să scoată în relief — în cel mai scurt timp și uneori în modul cel mai pregnant — ceea ce autorul a urmărit prin însăși efectuarea lucrării sale. Printr-un titlu potrivit, sugestiv, poate fi pus în evidență însuși modul în care artistul fotograf a interpretat subiectul tratat.

De cele mai multe ori artiștii fotografi își gîndesc nu numai lucrările — înainte să le realizeze — ci și înseși titlurile. Sînt cazuri cînd încep chiar cu alegerea titlului lucrării, acesta determinînd fixarea locului, a subiectului și a tuturor celorlalte detalii. Fără îndoială că, în asemenea împrejurări, intervenția autorului va trebui să se simtă cît mai puțin (sau chiar de loc), lucrarea să se identifice cu titlul și totul să fie cît mai natural și… întîmplător!

Alteori, dimpotrivă, un titlu *necorespunzător*, o denumire greșit aleasă sau pusă cu totul la întîmplare poate să influențeze în mod negativ efectul avut asupra celor ce privesc lucrarea. Fără să fie într-o strînsă legătură, fiind cu totul străină de subiect, o greșită denumire poate să distragă atenția sau să creeze o adevărată nedumerire.

În sfîrșit, sînt și cazuri în care orice titlu poate fi considerat ca *de prisos* față de însuși conținutul lucrării, care se recomandă și se explică singură. Fără îndoială că posibilitățile titlurilor nu trebuie minimalizate, dar nici exagerate. Iar cele mai spirituale denumiri nu vor putea aduce niciodată succesul unei lucrări care nu se impune de la sine. În schimb, o lucrare bună va obține succese și cu un titlu simplu.

În orice împrejurări trebuie să se acorde titlurilor atenție, dar să nu li se pretindă niciodată mai mult decît pot să dea.

Dr. Spiru CONSTANTINESCU

disc

● Cele trei lucrări simfonice: „Uvertura burlescă" de Aurel Stroe, „Secvențe pentru orchestră de coarde" de Cornel Țăranu și „Concert pentru orchestră" de Doru Popovici, înregistrate de curînd pe un disc mediu (ECD-1036) la „Electrecord", vin să îmbogățească discoteca amatorului de muzică simfonică romînească nouă. De altfel, din păcate, se cuvine subliniată anemica prezență în catalogul casei de discuri a compozitorilor noștri contemporani, în special a celor tineri. Mai multe înregistrări asemănătoare ar stimula creația tinerilor creatori și ar oferi ocazia unui contact — repetat, prin posibilitățile discului — cu lucrări nu atît de des întîlnite în programele concertelor simfonice. Înregistrările de mai sus au fost realizate la Cluj, cu participarea Orchestrei simfonice a Filarmonicii de stat din localitate și a dirijorului Mircea Cristescu.

● Cu ocazia vizitei în țara noastră a reputatului conducător de orchestră polonez Stanislaw Wislocki s-a înregistrat, tot la Cluj, „Concertul nr. 1 pentru vioară și orchestră în re major, op. 6" de Nicolo Paganini, cu Ștefan Ruha ca solist. Discul, excelent imprimat, valorifică din plin strălucirea tehnică a virtuosului violonist (ECD-1037).

● Un alt cunoscut muzician clujean, pianistul Gheorghe Halmoș, a realizat, cu concursul Orchestrei simfonice a Filarmonicii de stat din Cluj sub bagheta lui Mircea Cristescu, înregistrarea „Concertului nr. 26 în re major pentru pian și orchestră, K. V. 537" de W. A. Mozart. Scînteietoarea muzică a nemuritorului compozitor, verva și dinamismul caracteristice penultimului său concert pentru pian și orchestră au găsit în Gheorghe Halmoș un interpret fidel, un autentic și studios cunoscător al partiturii mozartiene (ECD-1041).

● Însoțit de o prefață a poetului Marcel Breslașu, discul intitulat „Sadoveanu despre Eminescu" cuprinde, în afara unei evocări a figurii poetului, zece din cele mai frumoase poezii ale lui Mihail Eminescu, recitate de Sadoveanu cu arta și vocea lui inegalabile. Avem în față un document sonor de o valoare unică, care peste ani ni-l păstrează lîngă inima noastră pe neuitatul scriitor, ascultat de-atîtea ori în serile de vrajă și poezie, la emisiunile de radio (ExD-1051).

Vlad MUȘATESCU

Scurtă incursiune în istoria artei culinare

De la „bucătăria“ cavernelor la industria conservelor

■ PRIMII „VEGETARIENI“ ■ CE GĂTEAU GOSPODINELE PREISTORICE? ■ RAFINAMENTUL BUCĂTĂRIEI GRECEŞTI ■ PRIMELE BĂUTURI ALCOOLICE ■ FĂRĂ CONDIMENTE NU SE POATE ■ ALIMENTELE ŞI INDUSTRIA

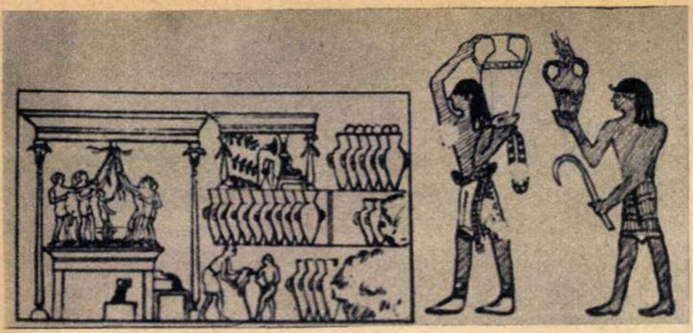

Vinul figurează la loc de cinste în papirusurile egiptene.

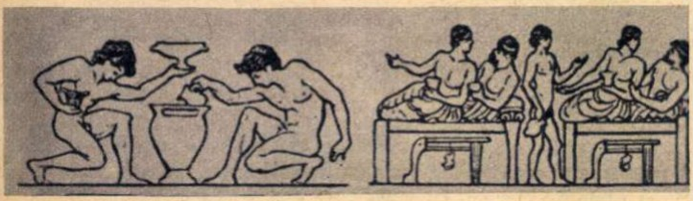

Vechii greci nu mîncau *la* masă, ci *pe* masă.

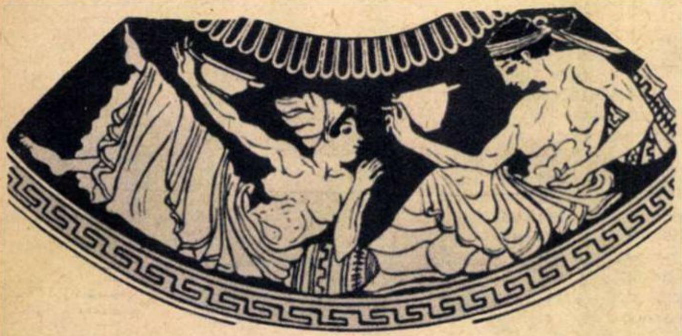

Ospăţ în gineceu—încăpere rezervată femeilor (reproducere după o amforă grecească).

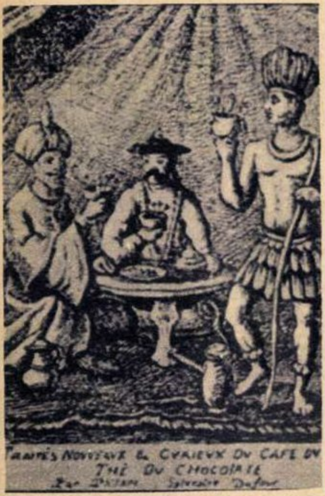

TRAITÉS NOUVEAUX & CURIEUX DU CAFÉ DU
THÉ DU CHOCOLATE

Ultimele noutăţi alimentare: cafea, ceai, ciocolată... Dar tratatul care le anunţă a apărut la Lyon în anul 1605. Este vorba de „Traités nouveaux et curieux du Café, du Thé et du Chocolate“ de P. S. Dufour.

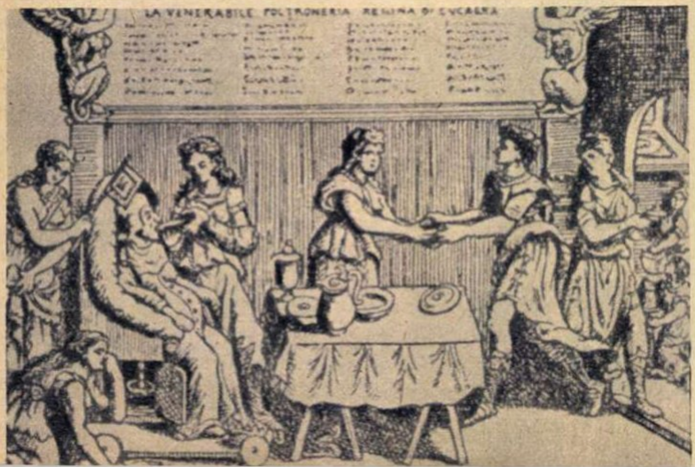

LA VENERABILE POLTRONERIA REGINA DI CUCAGNA

Banchetele somptuoase oferite de regina Franţei, Caterina de Médicis, la Chenonceaux, au dat naştere multor lucrări satirice. De pildă, această gravură italiană din secolul al XVI-lea.

După apariţia articolului „Alimentaţia este o ştiinţă“ („Flacăra“ nr. 35) mai mulţi cititori ne-au rugat să publicăm un documentar despre istoricul alimentaţiei. Prin articolul de faţă le satisfacem dorinţa.

Istoria modului de alimentaţie al oamenilor cunoaşte un drum lung şi anevoios, dominat de căutarea unei hrane din ce în ce mai bune, mai nutritive, mai savuroase.

Primii oameni mîncau — ca şi animalele din jurul lor — frunze, fructe sălbatice, ierburi, tuberculi, rădăcini. La început în stare crudă. Mai tîrziu, printr-un proces de „selecţie“ succesivă, omul a învăţat să le prepare prin macerare, fierbere, frigere sau să facă diferite amestecuri.

Plantele utilizate de strămoşii noştri erau foarte numeroase: după unele calcule cifra lor trecea de 700. Găsim printre ele unele care se consumă şi astăzi în aceeaşi formă (măcieş, zmeură, mure); altele, care din sălbatice au fost transformate în plante cultivate (mere, pere, prune, cireşi); în fine, altele care constituie „prima formă“ a unor bucate foarte apreciate astăzi. Un exemplu: spanacul actual datează din secolele XI-XIII, dar frunzele altor plante erau consumate odinioară sub o formă asemănătoare spanacului.

BUCĂTARII DIN PALEOLITIC

Printre vegetale oamenii au descoperit de timpuriu marea valoare alimentară a gramineelor şi uşurinţa cu care acestea pot fi conservate, spre deosebire de alte plante care nu se păstrau decît un timp scurt. Speciile cu boabe mari au fost primele care au intrat în favoarea oamenilor preistorici. În Europa, *glyceria* sau *festuca fluitans*, graminee asemănătoare meiului, a fost cea dintîi specie de cereale mîncată de oameni. Ele se mai consumă şi astăzi în unele ţări, fiind preferate meiului, care-i mai amar. Mai tîrziu, au intrat în alimentaţie specii primitive de secară, ovăz şi mei. În America, prima graminee recoltată a fost orzul sălbatic.

În afara vegetalelor, care predominau în alimentaţia omului din paleolitic, se consumau melci, scoici, viermi, omizi, insecte, animale mici (şopîrle, şoareci). Animalele mari (elefanţi, mamuţi, rinoceri, urşi cenuşii, elani, bizoni) erau greu de vînat şi ca atare nu erau mîncate decît în mod întîmplător. Calul sălbatic era însă adesea vînat şi mîncat. Sîngele animalelor se bea cald în mod frecvent, iar în vremuri de abundenţă nu se consumau decît anumite părţi, mai alese: creierul, măduva oaselor, ficatul. Carnea era mîncată crudă sau friptă la frigare ori pe pietre fierbinţi, iar mai tîrziu fiartă.

Arta condimentării a apărut încă din paleolitic, marcînd o etapă în dezvoltarea civilizaţiei; ea presupunea un anumit rafinament al simţurilor. Asezonarea alimentelor se făcea mai întîi cu cenuşă, apoi cu sare, drept condimente folosindu-se usturoi, muştar, untişor de apă (creson), chimen şi alte cîteva plante aromate.

Pentru îndulcire, „bucătarii" din paleolitic întrebuinţau seva de arţar şi mesteacăn, precum şi mierea sălbatică.

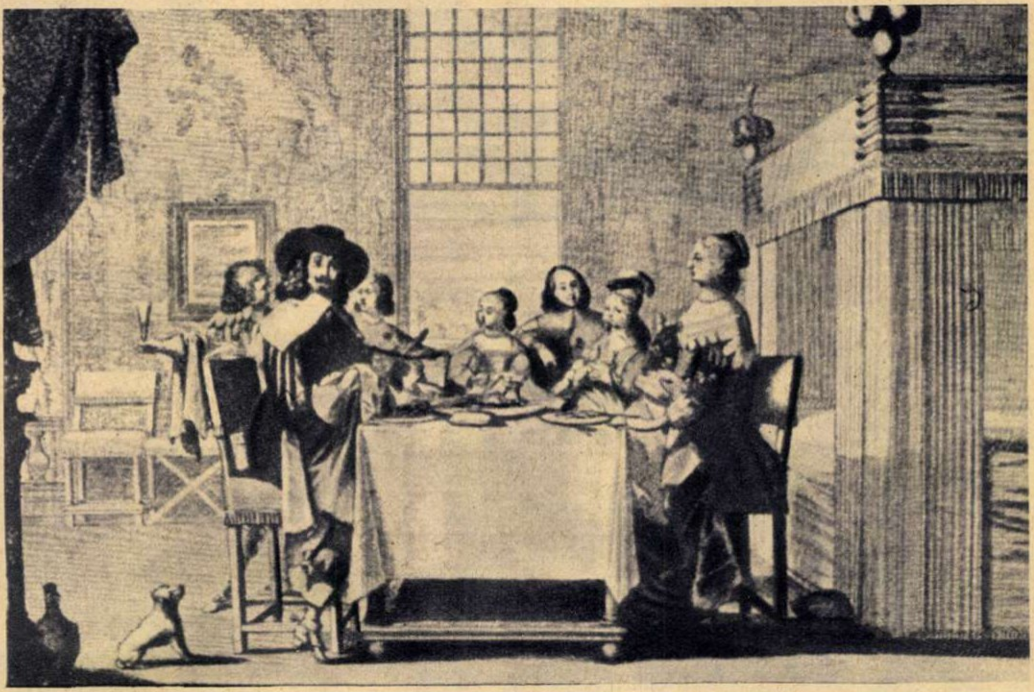

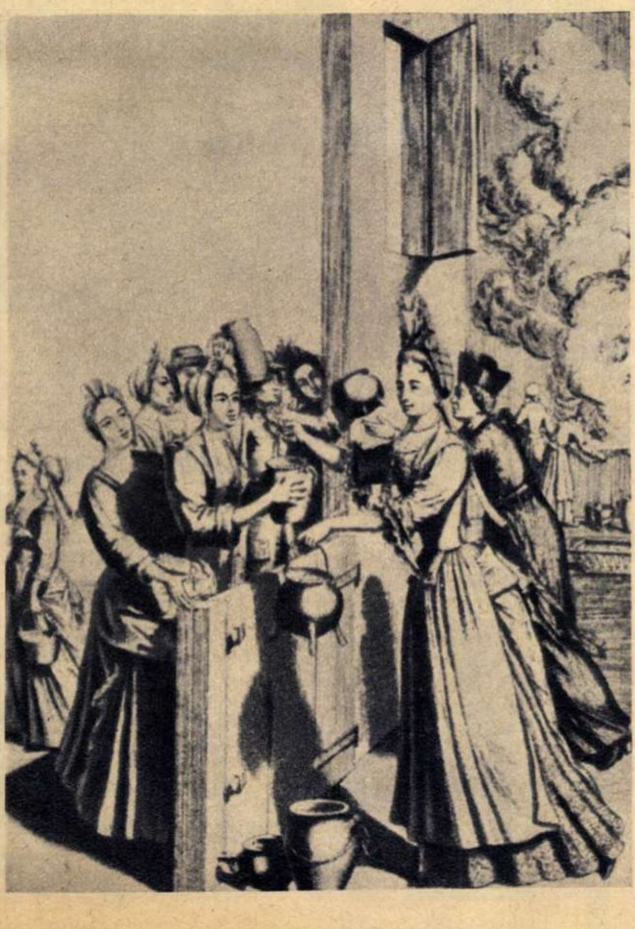

Dejunul unei familii de gentilomi (sus) şi... „ciorba săracului" (stînga), distribuită de „sufletele caritabile" într-un oraş francez, în teribila iarnă a anului 1709.

BEREA „CARE SE POATE MÎNCA" ŞI PÎINEA „CARE SE POATE BEA"

În perioada neolitică, o dată cu îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă (îndulcirea climatului etc.) hrana oamenilor a devenit mai substanţială. Perfecţionarea armelor de vînătoare a dus la introducerea pe scară largă a cărnii în alimentaţie. Curînd, oamenii din neolitic devin agricultori şi acest fapt este un eveniment capital în istoria umanităţii.

Primele încercări de cultură datează de la sfîrşitul paleoliticului. În Franţa, în localitatea Mas-d'Azil, s-au descoperit cele mai vechi resturi de grîu şi orz, conservate în oale de lut. Cercetări recente arată de asemenea că grîul şi orzul se cultivau pe coastele occidentale ale Mediteranei încă de la începutul epocii de piatră, adică acum opt-zece mii de ani.

Apar şi alte alimente noi. Plantelor vechi li se adaugă în Europa cîteva specii ca lintea şi bobul; printre fructe se ivesc strugurii.

În ce priveşte prepararea „culinară", se observă un vădit progres. Fierberea, puţin utilizată în paleolitic, ajunge acum la loc de cinste. Apar astfel supele şi sosurile.

Un factor care a îmbunătăţit alimentaţia omului din neolitic a fost descoperirea metodelor de măcinare a grîului. La început gospodinele preistorice prăjeau grăunţele. Prin prăjire, coaja se desfăcea uşor de miez şi boabele puteau fi măcinate. Boabele măcinate puteau fi transformate în uruială — precursorul făinii. De la uruială la aluat era numai un pas; pentru a-l face, au fost suficiente, se pare, doar una sau două duzini de generaţii de gospodine.

S-a ajuns la pîinea nedospită, care consta dintr-un aluat grosolan, greu, foarte umed. Pentru ca să se poată coace mai uşor, acest aluat era întins cu sucitorul în chip de turtă subţire. Această pîine-lipie nedospită este mîncată şi astăzi de unele popoare ale lumii, constituind una din cele mai vechi amintiri ale epocii de piatră.

În ce priveşte pîinea dospită, aceasta a apărut în timpuri foarte îndepărtate, avînd o origine comună cu a... berii. În codul lui Hamurabi (Babilon) datînd din anul 2050 î.e.n. dar referindu-se la practici mult anterioare, se citează berea „care se poate mînca" şi pîinea „care se poate bea", precum şi „berea-mamă" — fără îndoială dospeala sau plămădeala.

Berea nu era însă singura băutură a populaţiilor primitive din neolitic. Exista o mare varietate de băuturi fermentate obţinute din fructe, miere, cereale („braga" pe bază de mei şi „cvasul", obţinut din secară şi grîu), sucuri de plante etc.

Nu se cunoaşte precis patria viţei de vie. Cuvîntul vin este de origine sanscrită, derivînd din *vena*, a cărui rădăcină *ven* înseamnă: a iubi, a dori (de unde şi numele zeiţei Venus). În greceşte cuvîntul a devenit *vinos*, în latină *vinum*, iar în limbile anglo-saxone şi germanice *wein*, *wine*. Este posibil ca vinul să fi fost băut prima oară în India; în orice caz el era o băutură agreată de asirieni ca şi de babilonieni, de perşi şi de egipteni. În Egipt, teascurile de vin se aflau sub ocrotirea preoţilor, constituind chiar un monopol al lor. În biblie, „Ecleziastul" şi „Proverbele" conţin numeroase sentinţe împotrivă abuzului de vin şi a beţiei.

„CĂRŢI DE BUCATE" LA VECHII GRECI

Alimentaţia cunoaşte o dezvoltare nemaiîntîlnită în Grecia antică. Acolo au apărut primele „cărţi de bucate", tratate de gastronomie, precum şi primii bucătari calificaţi. Aceştia puteau fi găsiţi zilnic în... piaţă şi jucau un rol însemnat în viaţa oraşului, dacă ar fi să judecăm după mulţimea ironiilor care îi vizează în comediile antice.

Istoricul grec Xenofon se indigna de mulţimea mîncărurilor rafinate ce se pregăteau pe vremea lui, iar Platon, fără să ezite, i-a izgonit din republica sa pe toţi bucătarii. Spartanii, socotind probabil că mîncărurile copioase... duc la slăbirea statului, nu acceptau decît bucătarii care găteau cele mai simple mîncăruri de carne, iar pe cei care încercau să îmbogăţească „meniul" îi alungau din oraş.

Ceea ce caracteriza în general mîncărurile greceşti era rafinamentul lor. La Atena un ospăţ de seamă nu începea niciodată cu supă. Deşi supele şi ciorbele erau considerate mîncăruri sănătoase şi gustoase, ele erau socotite „hrana oamenilor săraci" şi, ca atare, nu erau destinate musafirilor de vază.

În prima parte a mesei se serveau mîncărurile săţioase, în special peşte şi păsări, drese cu sosuri foarte savant preparate, în care intrau untdelemnul, oţetul,

Dr. Em. ROMAN

(Continuare în pag. 14-15)

mierea și multe alte ingrediente. Unele mîncăruri ale grecilor ne par astăzi foarte ciudate: stomac de pisică de mare, rechin, sepia, caracatiță, polipi. Vinul se bea de preferință după masă. Amestecat cu făină de orz și brînză grasă, era numit kykeon și constituia băutura preferată a grecilor.

Desertul consta din fructe proaspete sau uscate, migdale sărate, brînză, usturoi, ceapă și plăcinte dulci și sărate — faima Aticii. De un deosebit succes se bucura mîncarea numită *mittlotos*, un pateu din brînză frecată cu miere și usturoi.

Alimentul de bază al oamenilor săraci era orzul: ciorba de orz (sărată sau îndulcită cu miere), turtele și pîinea de orz. Omul de rînd se delecta cu supe groase de mazare sau linte, peste sărat și cîrnați ieftini. Aristofan îi învinuia pe cîrnățari că folosesc carne de cîine și de măgar, dar probabil că scriitorul exagera. Carnea și pîinea albă apăreau rar pe masa nevoiașilor. Uneori, ei beau vin ieftin, îndoit cu apă.

Spartanii se hrăneau cu mîncăruri mai grosolane. De pildă, *zomos*, o cașă groasă de mazăre, era mîncarea lor preferată. Prînzul obișnuit al spartanilor consta din ciorbă neagră, carne de porc fiartă, vin, plăcinte și pîine de ovăz.

Romanii au preluat în mare măsură bucatele grecești. Totuși și ei au avut aporturi interesante la perfecționarea gastronomiei. Astfel, pateul de ficat de gîscă este o invenție romană, datînd din epoca dintre consulatul lui Sulla și Cezar, epocă de înflorire a artei culinare. Bucătăria romană era în general mult mai sobră decît cea grecească.

SCUMP CA PIPERUL

În evul mediu alimentația devine mai sărăcăcioasă. Mari perioade de foamete, ca cele din anii 843, 1028 și 1032 au despopulat jumătate din Europa și i-au determinat pe oameni să mănînce mai modest. În această epocă apar pastele făinoase, care se fabrică pentru prima oară la Napoli (cuvîntul macaroane este de origine napolitană). În schimb, cultura plantelor oleaginoase regresează, persistînd numai cînepa. Ca grăsimi se foloseau untura, uleiul de nucă, de măsline, de jir, untul proaspăt sau sărat.

Sărăcia mîncărurilor era „mascată" de numeroase condimente. Cei nevoiași se mulțumeau cu mirodeniile locale. Însă bogătașii plăteau prețuri fabuloase pentru piper și alte mirodenii aduse din India și Arabia. „Scump ca piperul" era în evul mediu o expresie curentă, mirodeniile constituind cadouri scumpe pe care regii și le făceau între ei. Tot pe atunci începe să se folosească zahărul din trestie, importat din Arabia prin intermediul Veneției. Vînzarea sa a constituit la început un privilegiu al farmaciștilor; utilizat și ca medicament, unii spițeri îl vindeau ca un soi de panaceu.

Ca băuturi, pe lîngă vin apare cidrul, băutură alcoolică obținută prin fermentarea mustului de mere sau al altor fructe. Berea nu era în multe locuri decît un înlocuitor al vinului. Arta distileriei, cunoscută de altfel din antichitate, duce la apariția unor lichioruri și rachiuri. Totuși, în timpul evului mediu rachiul era considerat ca un medicament, prepararea sa fiind apanajul exclusiv al spițerilor.

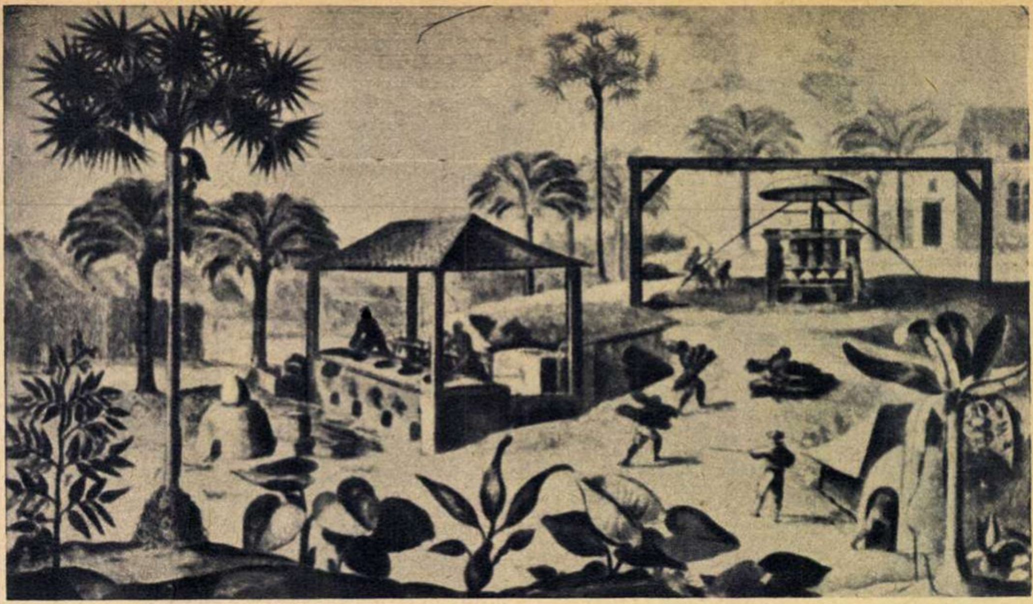

Zahărul din trestie a provocat mari schimbări în alimentație, făcînd posibilă apariția unei game largi de preparate. Dar foarte puțini se preocupau de condițiile inumane de lucru pe plantații. Imaginea reprezintă o plantație de zahăr din Antile în secolul al XVII-lea, după o gravură a vremii.

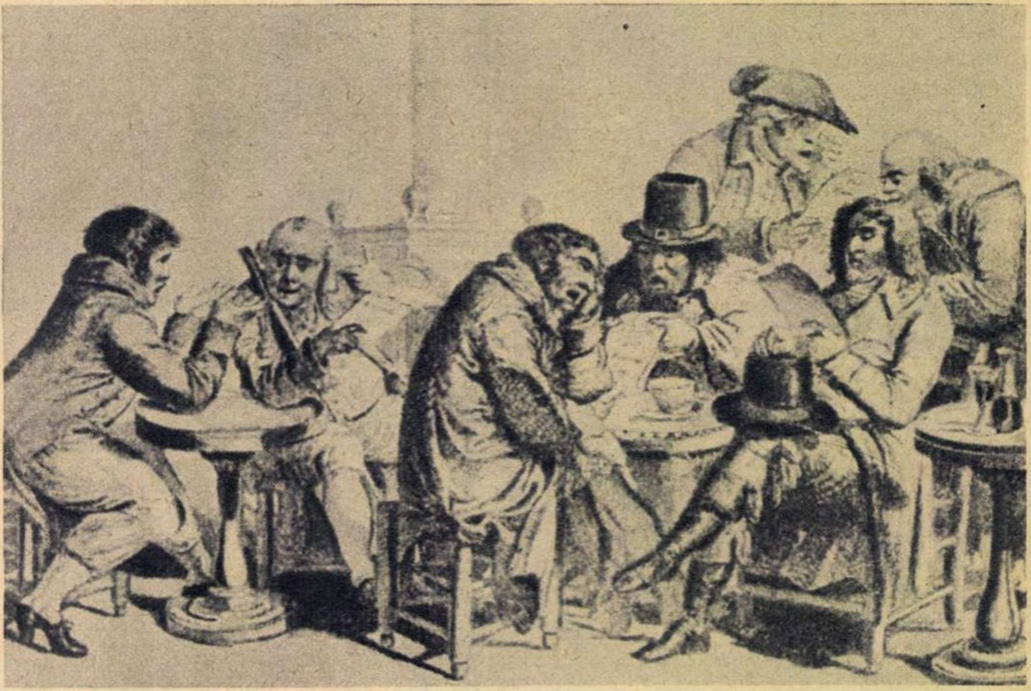

La început condamnată de medicii conservatori și chiar de facultăți întregi, cafeaua s-a impus totuși repede în Europa, devenind o adevărată modă în societatea înaltă. Și, o dată cu ea, au luat naștere și așa-numitele „cafenele politice". Gravura de mai sus înfățișează o asemenea cafenea în Anglia veacului al XVIII-lea.

În această perioadă ceremonialul mesei în casele nobililor ia amploare. Acum intră în uz primele fețe de mese, tacîmurile și... scobitorile; lingurile și furculițele nu se utilizează însă înainte de secolele XIII-XIV. Abia Renașterea avea să introducă la mesele oamenilor obiectele de artă.

În secolul al XVII-lea mîncarea la mesele prinților și nobililor atinge dimensiuni pantagruelice. O prințesă palatină povestește următoarele despre Ludovic al XIV-lea: „Regele, fratele său, prințul moștenitor, și ducele de Berry erau foarte mîncăcioși. L-am văzut adesea pe rege mîncînd patru farfurii de supă, fiecare supă de alt fel, un fazan întreg, o prepeliță, o farfurie mare cu salată, o bucată de berbec cu

BRAȚUL ZEIȚEI ȘI TRICOUL LUI BEETHOVEN

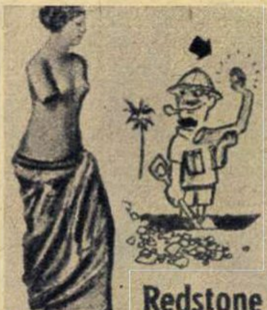

„Dacă ceva în firea noastră slabă ne apropie de zei — zice elinul Xenofon în *Amintiri despre Socrate* (IV, 3) — acel ceva este, fără îndoială, sufletul".

Nu s-a putut stabili dacă bătrînul filozof de acum 2500 de ani s-a referit, prin aceste cuvinte, și la marii comercianți din lumea capitalului. Cert este că zeii au avut grijă ca aceștia să aibă suflet. Fiind deci mari comercianți, sufletul lor este reclama. Mai mult: nu numai că au și ei reclamă, adică suflet, dar însăși reclama lor are un suflet mare. Și-i apropie de zei. Dar mai bine să facem apel la cîteva exemple vii, însuflețite. Căci, se știe, aplicăsos şi usturoi, două felii groase de şuncă, o farfurie cu prăjituri, iar la urmă fructe şi dulceaţă".

PRIMA CAFENEA: „LA STICLA ALBASTRĂ"

Secolul al XVII-lea este marcat în Europa de introducerea unor noi produse în alimentaţie. Cafeaua este adusă de turci şi prima cafenea, „La sticla albastră", a fost deschisă în jurul anului 1683, la Viena.

Peste tot noua băutură era condamnată de medicii conservatori, chiar de facultăţi întregi. Totuşi ea se impune, devenind o adevărată modă în societatea înaltă.

Cam în aceeaşi vreme s-a răspîndit în Europa şi ceaiul. Deşi cei dintîi europeni care au ajuns în China şi Japonia au fost portughezii, cei care au contribuit la răspîndirea ceaiului în Europa au fost olandezii.

Pe la 1730 pe mesele francezilor şi austriecilor apare o nouă băutură, de data aceasta de provenienţă americană: cacaua. Mult deosebită de cea pe care o cunoaştem astăzi, ea se prepara prin fierberea boabelor prăjite. Cît priveşte alimentul dulce cunoscut sub numele de „ciocolată", acesta a cucerit piaţa mondială abia după ce olandezul Van Houten descoperi un mijloc de prelucrare a prafului de cacao prin care se scoteau din acesta uleiurile greu de mistuit.

Tot din America au fost aduse în Europa porumbul, floarea-soarelui şi cartoful. După descoperirea Americii de către Columb porumbul s-a răspîndit foarte repede în Europa, apoi în Africa şi, mai aproape de timpul nostru, în Asia. A fost folosit mai întîi ca... plantă decorativă prin grădinile botanice şi pe urmă, după ce s-a aflat valoarea lui alimentară, ca plantă de cultură.

Floarea-soarelui a fost şi ea cultivată mult timp ca plantă decorativă, datorită coloritului florii. Un autor francez menţionează că în anul 1733 florile de floarea-soarelui erau consumate în Anglia ca salată. În Rusia, floarea-soarelui, introdusă la începutul secolului al XVIII-lea, s-a cultivat mai întîi pentru sămînţă, care era folosită de nobili pentru hrana papagalilor şi apoi ca înlocuitor de cafea.

Extragerea uleiului de floarea-soarelui s-a realizat abia în jurul anului 1780, pentru ca apoi să ocupe primul loc la capitolul „grăsimi alimentare" în majoritatea ţărilor.

POVESTEA ZAHĂRULUI ŞI A CARTOFULUI

Un alt aliment care a pătruns în bucătăria oamenilor cam în aceeaşi vreme a fost zahărul extras din sfeclă. Germanului A. S. Marggraff îi revine meritul de a fi dovedit în 1747 că din rădăcinile de sfeclă se poate obţine un „zahăr adevărat", tot atît de bun ca cel din trestie; dar abia prin 1820 industria zahărului extras din sfeclă a prins teren în Germania şi apoi în alte ţări europene.

Preferinţa orăşenilor pentru zahăr dădu viaţă unor noi industrii: fabricarea jeleurilor, marmeladelor, dulceţurilor şi articolelor de cofetărie. În Anglia „gemul" devine curînd nelipsit de la micul dejun.

În sfîrşit, iată pe scurt şi povestea cartofului, care şi-a făcut loc foarte greu pe masa oamenilor. Adus în Europa de spanioli, din insula Santa Maria de lîngă Chile, cartoful rămîne mult timp cvasinecunoscut; el trece neobservat pînă la începutul secolului al XVII-lea, cînd Walter Raleigh aduce din nou tuberculii de cartof în Europa. Multă vreme cartoful a fost socotit un aliment grosolan. În articolul despre cartof din Marea enciclopedie franceză, apărută în anul 1765, se spune că el convine numai „stomacurilor robuste ale ţăranilor".

Regele Ludovic al XVI-lea susţine şi încurajează răspîndirea cartofilor în cultură. Se spune că într-o zi de sărbătoare el a ieşit pe stradă cu o floare de cartof la butonieră. La masa regelui se serveau din ce în ce mai des mîncăruri din cartofi. Dar desigur nu preferinţa regală ci calităţile nutritive au făcut ca, încetul cu încetul, cartoful să devină unul din cele mai apreciate şi mai răspîndite alimente.

★

Ultimii 150 de ani reprezintă pentru istoria alimentaţiei o etapă aflată sub semnul industriei, al chimiei.

În 1810 bucătarul parizian Appert face o descoperire care pune bazele unei noi ramuri industriale, cea a conservelor. Primele conserve erau obţinute de Appert prin fierberea alimentelor şi închiderea lor ermetică în cutii de tablă.

Oamenii de ştiinţă au descoperit apoi vitaminele şi fermenţii, contribuind într-o tot mai mare măsură la perfecţionarea alimentaţiei şi a gastrotehniei. Au fost descoperite de asemenea principiile alimentaţiei raţionale, legile care guvernează metabolismul omului şi fiziologia digestiei, punîndu-se astfel bazele unei noi ştiinţe: ştiinţa alimentaţiei.

Dr. Em. ROMAN

---

cartea

O ISTORIE A CUNOAŞTERII ŞTIINŢIFICE A CREIERULUI

Lucrarea *„Din istoria cunoaşterii creierului"* de *V. Voiculescu* şi *M. Steriade*, apărută de curînd, se înscrie printre cele mai valoroase cărţi originale publicate de Editura ştiinţifică în ultimii ani. Adresîndu-se unui cerc foarte larg de cititori, utilă în aceeaşi măsură specialiştilor şi nespecialiştilor, ea tratează de fapt — aşa cum subliniază în prefaţă acad. A. Kreindler — un important capitol din evoluţia gîndirii omeneşti, arătînd cum a ajuns creierul să se cunoască pe el însuşi.

Rînd pe rînd sînt prezentate concepţiile asupra sistemului nervos în antichitate şi în evul mediu, evoluţia concepţiilor asupra structurii creierului, asupra localizării funcţiilor sale, asupra bolilor sistemului nervos central. Capitole de o deosebită actualitate sînt cele intitulate: „Epoca reflexelor condiţionate", „Activitatea electrică a sistemului nervos" şi „Neurocibernetica". Contribuţia savanţilor romîni — Gh. Marinescu, D. Bagdasar, N. Ionescu-Siseşti, A. Kreindler, O. Sager etc. — la istoria ştiinţei creierului este înfăţişată pe larg. Valoarea documentară a cărţii este ridicată şi mai mult de o interesantă bibliografie. Ilustraţia secondează în general textul, deşi unele reproduceri fotografice sînt slab realizate.

„PRETUTINDENI OXIGEN!"

Cartea lui *D. Todericiu*, apărută sub acest titlu tot la Editura ştiinţifică, este o lucrare de popularizare cu un profil original, care urmăreşte istoria acestui element chimic sub toate feţele lui, ca şi multiplele sale foloase şi utilizări.

Pornind de la faptul îndeobşte cunoscut că oxigenul este prezent în primul rînd în ardere, autorul trasează mai întîi istoria cunoaşterii acestui important fenomen, începînd din vremea cînd focul era socotit „sfînt", trecînd prin epoca straniei teorii a „flogistonului" şi terminînd cu descoperirea adevăratei explicaţii a arderii şi totodată a oxigenului ca element chimic.

Autorul urmăreşte oxigenul pretutindeni — şi unde nu-l întîlneşte? Cartea vorbeşte în imagini vii cititorului despre oxidare şi oxidoreducere — reacţiile care stau la baza celor mai importante procese de transformare chimică din natură; pătrunde cu oxigenul în interesantul laborator al frunzei verzi, unde se elaborează materia vie vegetală; parcurge, cu oxigenul mereu prezent, organismul animal, dezvăluind secretele respiraţiei şi în fine coboară prin gurile vulcanilor în profunzimile pămîntului pentru a istorisi povestea agitată a transformărilor prin care a trecut atmosfera planetei noastre.

În sfîrşit, oxigenul este înfăţişat şi în multiplele sale relaţii cu tehnica, cititorul fiind purtat într-o nouă călătorie, în lumea explozivilor şi a combustibililor, prin fabricile de oxigen şi în convertizoarele Martin, unde se topesc marile şarje de metal, în atelierele de sudură şi în inima motoarelor cu ardere internă, în galeriile minelor şi pe bordul navelor cosmice.

Este adevărat că stilul lucrării nu este peste tot la fel de expresiv, iar autorul nu izbuteşte întotdeauna să se ridice deasupra materialului faptic, foarte bogat, de care dispune, pentru a-i da o interpretare mai cuprinzătoare. În ansamblu însă lectura cărţii se dovedeşte a fi pe cît de antrenantă pe atît de instructivă.

CĂLĂTORIE ÎN LUMEA COLOIZILOR

„Din lumea coloizilor", de *I. Kelmer* şi *Z. Dumitrescu*, apărută de curînd la Editura ştiinţifică, îşi propune să servească drept introducere în chimia coloidală, domeniu de mare actualitate al ştiinţei moderne, cu largi aplicaţii în biologie, agronomie şi geologie, în industria extractivă, metalurgică, alimentară, uşoară etc. Volumul se adresează deopotrivă cadrelor tehnice şi ştiinţifice care lucrează în aceste domenii, precum şi oamenilor de cultură în genere.

Pentru a asigura o expunere cît mai accesibilă a problemelor, autorii folosesc metoda istorică. Totodată, esenţa diferitelor concepţii şi teorii este aprofundată fără a se folosi în text un aparataj matematic care ar fi îngreunat prezentarea pentru nespecialişti; în acelaşi scop, sînt reamintite unele cunoştinţe de fizică şi chimie generală.

După cum se ştie, orice animal, orice plantă constituie un complex sistem coloidal, şi nenumărate obiecte dintre cele mai curente (veşmintele, alimentele, săpunul, cărţile, solul etc.) au, în măsură mai mare sau mai mică, o structură coloidală. Tocmai de aceea interesul pe care-l prezintă chimia coloidală este foarte mare.

Lucrarea izbuteşte să-l introducă pe cititor în miezul problemelor, să-l pună la curent cu momentele cele mai importante ale dezvoltării acestei ramuri a chimiei, ca şi cu ultimele progrese realizate. Deşi nu lipsită pe alocuri de didacticism, cartea se citeşte în general cu plăcere, conducîndu-ne în lumea variată şi plină de surprize a coloizilor.

I. M. ŞTEFAN

---

rile la concret au lămurit totdeauna ideile abstracte.

Bunăoară, o primă apropiere de zei a făcut-o cu tot sufletul firma Redstone din New York. De fapt, e vorba de Venus, zeiţa frumuseţii. Şi nu chiar de ea în persoană, ci de statuia ei, celebra statuie „Venera din Milo" care, din păcate, ni s-a păstrat fără braţe. Firma Redstone a luat contact cu statuia, după cum am spus, cu tot sufletul, dar şi cu tot săpunul. Ca s-o săpunească? Nu. Ca să facă reclamă săpunului pe care însăşi firma Redstone îl fabrică şi-l vinde. A tras în poză statuia zeiţei despre care poetul Lucreţiu a spus că este „maică zămislitoare a romanilor, încîntare a oamenilor şi zeilor", a închipuit alături de statuie un respectabil cetăţean ţinînd în mînă unul din braţele pierdute ale voluptoasei divinităţi şi, astfel apropiaţi, i-a dat la ziar, în plus cu o inscripţie care sună astfel:

„Noi am izbutit să descoperim pierdutul braţ al Venerei din Milo. În mîna ei strîngea un săpun al firmei noastre. În sfîrşit misterul frumuseţii ei a fost dezlegat: Venera din Milo întrebuinţa săpunul de toaletă Redstone".

Noi nu sîntem siguri că zeiţa ţinea într-adevăr un săpun Redstone în mînă, dar dacă ar mai avea braţul întreg, l-ar face să cadă greu peste casca cetăţeanului din poză.

Oricum ar fi, de aici se vede că unii oameni de afaceri au nu numai suflet care-i apropie de zei, ci şi cultură.

Că aşa este, o să cităm cel de-al doilea exemplu.

Cine nu cunoaşte surîsul inefabil, de o puritate angelică, al Monnei Lisa, numită şi Gioconda, pe care marele Leonardo da Vinci l-a zugrăvit cu delicată măiestrie în portretul celebru aflător la Luvru? Surîsul acesta serafic împrumută întregului portret nobleţe spirituală şi un văl uşor de taină. Simţi că pe artist l-au inspirat versurile danteşti închinate Beatricei: „...pare că-i lucru venit din cer pe pămînt ca să arate ce minune poartă cerul în sînul său". Dar nu! Dante e de prisos aici, şi nu-i vorba de nici o minune cerească. E vorba tot de alişveriş. Firma Smith declară în ziare: „Surîsul Monnei Lisa a putut fi atît de strălucitor numai după ce a început să întrebuinţeze cu regularitate superpasta de dinţi Smith". Faţă de această reclamă care a umplut ziarele, desigur că Monna Lisa continuă să surîdă tot atît de misterios şi nu numai pe pînza maestrului Leonardo, ci şi în Empireu, unde se află.

În sfîrşit, unii oameni de afaceri nu se mulţumesc să-şi apropie sufletul gingaş de zei prin sculptură, nici să-şi etaleze cultura în materie picturală; ei mai sînt şi mari melomani. Se ştie că în finalul Simfoniei a IX-a a lui Beethoven corul adresează lumii un apel răscolitor, plin de înaltă dragoste de om: „Îmbrăţişaţi-vă, milioane!" Firma Heyns n-are altă părere, dar cu o condiţie: oamenii care s-or îmbrăţişa, şi e bine să fie milioane, să poarte tricouri fabricate de firma Heyns. De aceea, patronii firmei au publicat în ziare bustul lui Beethoven îmbrăcat însă într-un tricou de sport şi au scris aşa, în josul bustului: „Milioane, dezbăieraţi-vă pungile! Voi, milioane de bărbaţi, cărora vă sînt destinate tricourile Heyns!"

Lascăr SEBASTIAN

LUNI - STAGIUNE PE

Tinerii de la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii" au adus pe scenă chipurile muncitorilor tipografi din piesa lui Dan Tărchilă „Marele fluviu își adună apele".

În curînd, cei ce iubesc teatrul nu vor mai putea spune că lunea este o zi de relache. În fiecare seară de început de săptămînă Teatrul pentru tineret și copii și Teatrul „C. I. Nottara" vor fi gazdele stagiunii permanente a actorilor amatori. În timp ce scenele celorlalte teatre se odihnesc, aici se vor întîlni cei care împacă foarte bine munca într-o fabrică, birou sau universitate cu arta scenei. Știuți pînă mai ieri doar de colegii lor, amatorii încep să devină cunoscuți marelui public spectator. Prima lor stagiune permanentă (cea din primăvara trecută) i-a scos, cum s-ar zice, cu adevărat la rampă. E un lucru firesc. Amatorismul nu înseamnă „omorîrea" timpului liber. Actorii amatori și-au luat rolurile în serios și tocmai de aceea au ajuns să aibă astăzi o stagiune a lor.

DOMNIȘOARA NASTASIA? O BOBINATOARE

Desigur, fata și-a privit mai demult chipul în oglindă și, cum modestia nu-și avea locul, cred că și-a spus cel puțin: „e plăcut". Poate și-a ascultat și vocea și i s-a părut că nu sună rău. Poate i s-a părut că prin cîteva cuvinte și gesturi e în stare să devină alt om și în același timp să rămînă ea însăși: o fată sensibilă, spontană, fără cochetărie gratuită în mișcări.

Toate astea nu i le-am spus tinerei Adriana Iliescu, muncitoare bobinatoare, pentru simplul motiv că atunci cînd am cunoscut-o i-a făcut plăcere să-mi vorbească mai întîi de fizică, matematică și de tot ce ține de meseria ei de fiecare zi. O dragoste cam timidă se pare, pentru scenă, a îmbrăcat-o de cîteva ori, pe cînd era elevă, în costumele eroinelor din piesele lui Caragiale. Nu s-a încăpățînat să devină actriță cu orice preț. A venit în fabrică, la „Electronica". Dar preocupările noi, munca depusă pentru a-și însuși tehnica de mare finețe de aici nu au îndepărtat-o de teatru. Dimpotrivă. Aici s-a format ca adevărată artistă amatoare, aici a devenit „Domnișoara Nastasia".E rolul ei cel mai izbutit și cel mai îndrăgit de pînă acum.

LEACUL PENTRU TIMIDITATE ȘI METAMORFOZA LUI

Un băiat foc de timid — după cum susține el — a vrut să devină îndrăzneț și a găsit de cuviință că cel mai bun leac ar fi teatrul.

— Nici o voce lăuntrică nu mi-a șoptit cîndva că aș avea har de artist — mărturisea Alexandru Hrișcă, tehnician tot la „Electronica". Am vrut să-mi înfrîng timiditatea și m-am gîndit că scena îi va veni de hac. Știu eu dacă asta se putea chema atunci dragoste pentru teatru?...

Atunci, poate nu. Dar acum, cînd sfiala a trecut de mult, scena a devenit o pasiune. Hrișcă n-are nevoie de declarații pentru a convinge. Am aflat că, pe cînd pregătea rolul lui Pavel Korceaghin, pentru autenticitatea scenelor de orbire, zile la rînd a muncit să-și compună o privire încremenită. Stătea cu ceasul în mînă, cu ochii ațintiți asupra unui punct fix, azi un minut, mîine două, pînă cînd pe scenă a devenit de nerecunoscut. Asemenea altor colegi ai săi, Alexandru Hrișcă tot în fabrică și-a găsit împlinirea ca artist. Tînărul care în 1960, cînd a venit la „Electronica", printre primele lucruri de care a întrebat a fost: „echipă de teatru aveți?", se împarte astăzi între rolurile din „Fiul secolului" de Kuprianov, „Domnișoara Nastasia" (a creat un Vulpașin deosebit de interesant, profund umanizat), „Ancheta", „Dacă vei fi întrebat". Nu se plînge de timp. Văd că are vreme să se ocupe și cu descoperirea altor tineri talentați. Unii din cei mai proaspeți membri ai echipei se laudă că sînt aduși de tovarășul Hrișcă.

SE POATE ÎNCEPE ȘI DE LA 55 DE ANI...

N-aș fi vrut să-i aduc aminte lui Constantin Manoliu de cunoștința dumnealui cu teatrul. Bănuiam că nu-i place, așa cum unuia din eroii lui preferați, Bogoiu din „Jocul de-a vacanța", nu-i plăcea să-i vorbești de dosare cînd el călătorea cu mintea în Insulele Azore. Dar începuturile încețoșate, risipite cu mai bine de patruzeci de ani în urmă prin serbările școlare, și părerea de rău de a nu fi putut da viață în tinerețe unor oameni îndrăgiți din cărți au fost aproape uitate. Le-au luat locul împlinirile anilor din urmă. Iubirile adevărate nu cunosc niciodată „tîrziul". La fabrica de mașini electrice, omul acesta (mi-e greu să-i spun *în vîrstă*), cu suflet tandru, făcut parcă pentru eroii lui Sebastian, a putut în sfîrșit să fie și profesorul Udrea din „Steaua fără nume", cel care-și dorea atît de mult un corn englezesc, și călătorul imaginar Bogoiu.

— În 1958, cînd am venit la „Electronica", îmi spuneam că de acum pot să consider activitatea teatrală încheiată. Mă gîndeam că la 55 de ani... Dar aici m-am îmbolnăvit iar de teatru. Cu asemenea tineri...

Cu ei a jucat muncitorul Constantin Manoliu în „Domnișoara Nastasia", piesă în care a interpretat rolul lui Ion Sorcovă. Nu e nevoie să-l întreb dacă i-a plăcut. Acum știu că omul din fața mea se lasă ușor cucerit de lirismul autentic. În personajul lui G. M. Zamfirescu l-a găsit din belșug. Și-ar dori unul asemănător în dramaturgia actuală.

UN ROL PREFERAT

Cred că dacă actorul Cornel Elefterescu de la Teatrul „C.I. Nottara" ar fi întrebat care-i sînt rolurile preferate, l-ar pune la loc de cinste pe acesta: regizor al Teatrului popular Republica și al echipei de la „Electronica".

— Sînt tot atît de îndrăgostit de artiștii amatori pe cît sînt ei de teatru. Îi iubesc pentru felul în care știu să înlocuiască prin naturalețe și sîrguință ceea ce, în mod firesc, lipsește amatorului — tot arsenalul științei scenice. E cît se poate de interesant să lucrezi cu niște oameni care deprind arta scenei în mers, aș spune. Fiecare rol este pentru ei și o nouă învățătură, o altă taină aflată. Nu le spun niciodată „fă ca mine", ori „zi ca mine". Nicăieri nu e bine să spui lucrul ăsta — și cu atît mai mult în teatrul de amatori. Munca mea de regizor începe abia după primele 2-3 lecturi, după ce intuiesc posibilitățile fiecăruia.

Desigur, dacă spectacolele pe care le vedem ne plac, dacă au ritm și actorii se simt ca la ei acasă, acest lucru se datorește în

Un ultim retuş al machiajului, înainte de intrarea în scenă.

Premierele au trecut. Dar repetiţiile sub supravegherea regizorului continuă, după cum se poate vedea şi din această imagine de la „Electronica".

RMANENTĂ

mare parte şi unor astfel de entuziaşti profesionişti îndrăgostiţi de elevii lor.

★

În timp ce-i priveam pe amatori la repetiţii, aceste lungi şiruri de ore în care se leagă şi dezleagă atîtea mistere ale teatrului, mi-o imaginam pe Adriana Iliescu lîngă piesele ei, pe Constantin Manoliu lîngă maşina pe care o conduce, pe miile de actori amatori din toată ţara acolo unde muncesc zi de zi. Nu pentru că jocul lor nu m-a furat, ci pur şi simplu dintr-un sentiment de admiraţie pentru oamenii care în fabrică, într-o instituţie ori gospodărie colectivă au găsit drumul către o înţelegere superioară a artei. Învăţînd un rol, cizelînd o replică ei şi-au apropiat frumosul, de care nu se mai pot despărţi. Trebuie să-i vedem pe entuziaştii aceştia, într-o luni seara, într-una din sălile de pe Dobrogeanu Gherea ori de pe bd. Magheru. Vom asista nu numai la un spectacol de teatru nou în felul său, ci şi la un adevărat examen al culturii noastre de masă. Un examen la care această stagiune permanentă aduce pe scenă însăşi maturitatea artei amatorilor.

Magda MIHĂILESCU
Fotografii de A. COPOS

„Romeo, Julieta şi întunericul" de Jan Otcenaşek, aşa cum i-au văzut artiştii amatori ai Casei de cultură a studenţilor.

din toată lumea

60 MILIOANE DE TONE

Uriaşe cantităţi de mîl, apreciate la peste 114 tone pe secundă, sînt transportate de apele Dunării „albastre". Un sumar calcul ne arată că Dunărea cară anual aproximativ 60 de milioane de tone de mîl, cantitate care se depune an de an la gurile fluviului. Se ştie de altfel că în decurs de 140 de ani vechiul far de la Sulina, construit în 1802, a rămas la o distanţă de peste 7 km depărtare de actualul loc de vărsare a Dunării în Marea Neagră. Deci fluviul şi-a lungit cursul, în acest răstimp, cu peste 7 km.

ÎN DIRECT...

Televiziunea franceză a experimentat un sistem de transmisie în direct a imaginilor. Această motocicletă este echipată cu tot ce-i trebuie pentru ca operatorul, pe care-l vedem în fotografie filmînd, să poată retransmite imagini care sînt recepţionate în direct. Noul sistem a fost folosit pentru prima oară în Turul Franţei, ultima ediţie.

AŞ PUTEA FI SCAFANDRU?

Răspunsul la această întrebare depinde în mare măsură şi de felul cum puteţi să apreciaţi calitatea aerului inspirat, să vă daţi seama dacă are suficient oxigen sau, dimpotrivă, este suprasaturat cu bioxid de carbon. Dar cum se poate şti dacă cineva este sau nu în stare să-şi aprecieze starea generală în funcţie de puritatea aerului? Verificarea se poate face prin metoda propusă de profesorul sovietic A.B. Handelsman care, cu ajutorul unui grup de oameni de ştiinţă, a construit un aparat care a fost numit „interoreflexometru". Rolul lui este să înregistreze rapid şi precis modificările compoziţiei aerului inspirat şi expirat, gradul de saturaţie al sîngelui cu gaze şi de asemenea să prepare diverse amestecuri de gaze ce urmează să fie inspirate.

În timpul experienţei candidatul la titlul de scafandru trebuie să răspundă unor întrebări în legătură cu starea lui generală şi să apese pe diverse butoane. Aprecierea subiectivă a compoziţiei amestecului de gaze este comparată apoi cu rezultatele obiective ale analizei efectuate de către aparat. Răspunsul la întrebarea din titlu depinde de măsura suprapunerii celor două serii de date.

PE LIMBA MAIMUŢEI?

În Parcul zoologic din New York nişte oameni de ştiinţă imprimau pe bandă de magnetofon „flecăreala" maimuţelor. Înregistrarea a fost întreruptă de o aversă de ploaie. A doua zi însă ei au pus din nou această bandă. Auzind strigătele pe care le scoseseră în ajun, la apropierea ploii, maimuţele au alergat care încotro căutînd adăpost, fără să se lase impresionate de faptul că pe cer nu era nici urmă de nor...

Să fie vorba de ceva asemănător unei „limbi" a maimuţelor?

DE-ALE FUMĂTORILOR

Acest porttigaret de fabricaţie elveţiană are în partea sa de sus un dispozitiv al cărui rol este acela de a... tempera fumatul sau de a-l face pe fumător.. mai consecvent cu sine însuşi. Într-adevăr acest dispozitiv, înzestrat cu un mecanism de ceasornic, face ca porttigaretul să nu se poată deschide decît la răstimpurile fixate de fumător, potrivit necesităţilor sale.

Şi pentru că sîntem la capitolul fumat şi fumători, prezentăm în fotografia de jos un tip de ţigări fabricate în Monaco şi care se aprind cînd sînt frecate de pachetul în care sînt ambalate...

povestea vorbei

FANTEZIE

A înţărca înseamnă pentru orice cunoscător al limbii romîne a opri un copil sau puiul unui mamifer de a mai suge, a dezvăţa de supt. Pare un verb la fel ca toate celelalte, şi totuşi e de remarcat că cei care l-au folosit la început n-au fost lipsiţi de puţină fantezie.

Verbul nostru nu e nici moştenit din latineşte, nici împrumutat din altă limbă, ci a fost alcătuit de romîni din două cuvinte: *în* şi *ţarc*. Avînd nevoie de o denumire pentru faptul de a dezvăţa puii de supt, ei au creat un cuvînt nou, care evoca o imagine caracteristică pentru această acţiune: închiderea mieilor într-un ţarc spre a fi despărţiţi de mamele lor.

Cuvintele *orb* şi *orfan* sînt rude apropiate. Ele au pătruns însă în romîneşte pe căi diferite şi la epoci diferite: primul e latinesc, moştenit *(orbus)*, al doilea grecesc *(orfanos)*, deci intrat mai recent în vocabularul nostru. De ce am spus despre *orb* şi *orfan* că sînt „înrudite"? În definitiv, cu excepţia celor două sunete de la început ele nu seamănă în rostire, iar înţelesurile lor nu par să aibă nimic comun. Orice dicţionar latin ne informează însă imediat că *orbus* însemna tocmai „orfan", deci din punctul de vedere al unui roman înrudirea afirmată mai sus se impunea aproape de la sine. Rămîne de explicat saltul de la înţelesul latin la acela de „lipsit de vedere" pe care îl cunosc romînii. Aici intervine iarăşi fantezia poetică: poporul a identificat pe nenorocitul lipsit de părinţi cu omul lipsit de lumina ochilor, a făcut cu alte cuvinte o metaforă, iar înţelesul vechi l-a exprimat cu *orfan*, luat din greceşte.

Sorin STATI

umor

GÎNDURILE SE POT DESENA

de Cik **DAMADIAN**

Vînătorească.

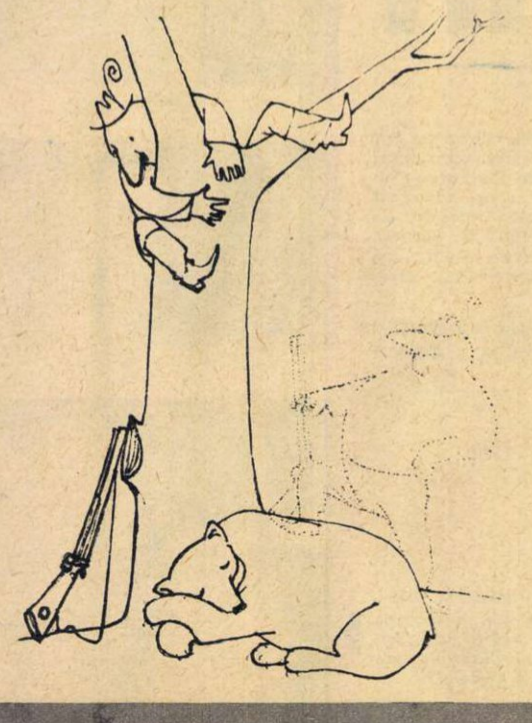

Plicticosul.

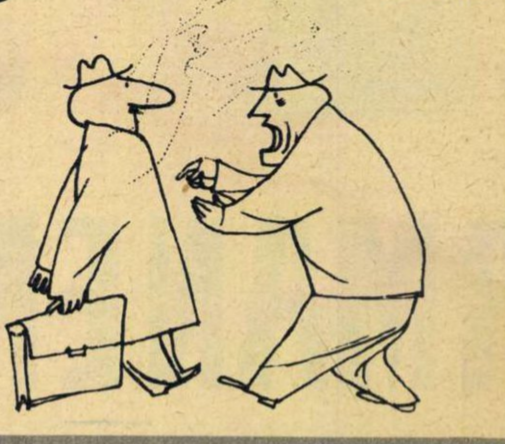

În tramvai.

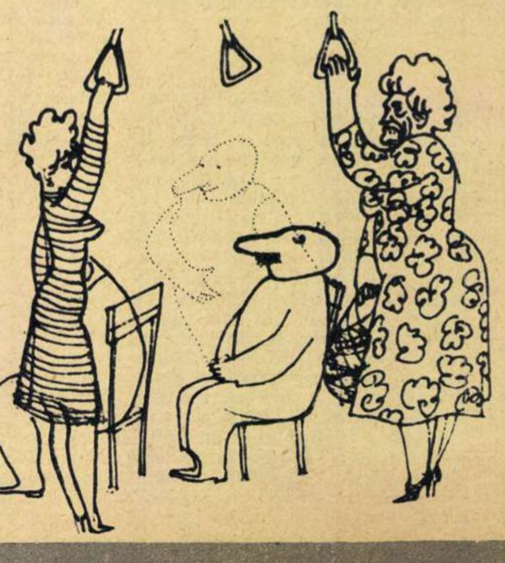

sfaturi practice

DESPRE UTILIZAREA MAȘINILOR DE CĂLCAT CU REGLARE AUTOMATĂ

Asupra avantajelor pe care le prezintă mașinile de călcat cu reglare automată nu este nevoie să insistăm în mod deosebit. Numărul din ce în ce mai mare de țesături din fibre artificiale fabricate în țara noastră, care necesită aproape fiecare o altă temperatură de călcare, a impus de la sine crearea unor fiare de călcat adecvate.

Deși manipularea acestora este extrem de simplă, totuși pentru a preîntîmpina ivirea unor defecțiuni în timpul folosirii lor, orice persoană care utilizează un astfel de fier trebuie să țină seamă de următoarele:

Călcatul se începe cu obiectele care necesită temperaturi mai joase (nylon, mătase etc.) și se continuă cu cele care necesită temperaturi mai ridicate (lînă, bumbac etc.), modificîndu-se totodată și poziția butonului de reglare, după natura țesăturii pe care trebuie s-o călcăm.

La sfîrșitul operației de călcare, fierul cu reglare automată nu trebuie scos brusc din priză cînd este încă foarte fierbinte; pentru a-i proteja rezistența, este bine ca întîi să se întrerupă contactul (eventual chiar înainte de călcarea ultimei rufe, mașina răcindu-se în timpul călcării acesteia).

Curățirea fierului se face prin simpla lui ștergere cu o cîrpă uscată. Atunci cînd talpa mașinii s-a murdărit (în urma călcării unor materiale noi, prea scrobite etc.), ea se șterge bine cu o cîrpă ușor umezită, apoi se lustruiește cu o bucată de flanelă. În nici un caz nu trebuie frecată cu șmirghel sau cu vreun praf detergent, pentru a nu se zgîria metalul.

Curățirea cablului de cauciuc (cu o cîrpă puțin umedă) se face totdeauna înainte de călcat, pentru ca să nu existe riscul ca acesta să murdărească rufele. Imediat după călcat vom evita înfășurarea pe mașină a cablului, deoarece temperatura ridicată a acesteia ar putea să-l deterioreze.

Curajosul.

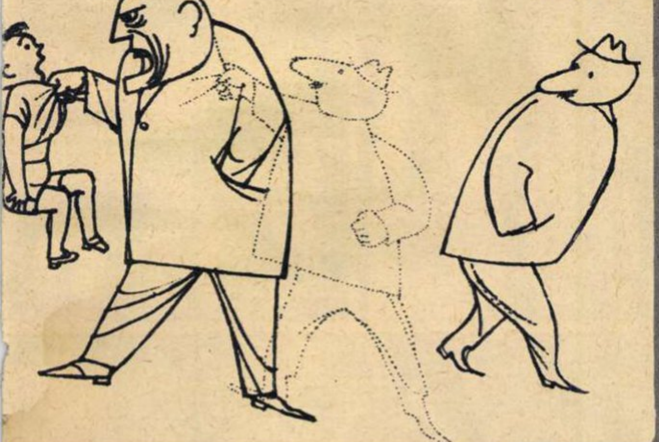

Anecdota șefului.

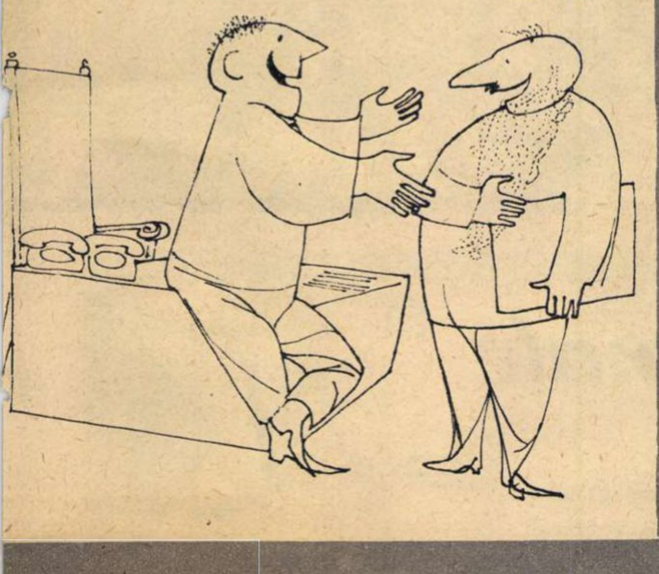

Monumente ale naturii din țara noastră

● La 11 km de Suceava, la Ponoare-Bosanci, se află una din cele mai interesante rezervații floristice, aparținînd „Comisiunii pentru ocrotirea monumentelor naturii". Aici, pe renumitele fînețe ale comunei Bosancea, printr-un curios fenomen natural, cresc plante care de obicei se întîlnesc în regiunile din jurul Mării Negre și Mării Caspice: stînjenelul pitic (Iris aphylla), trifoiul galben (Trifolium panonicum) și frăsinelul (Dictamnus fraxinella) — acesta din urmă crescînd în mod obișnuit în Asia Centrală.

● În Munții Bîrgăului crește un arbore care prin forma lui piramidală constituie o raritate. Este vorba de „Molidul candelabru", în vîrstă de 120 de ani.

● Tot monument al naturii este considerat și gorunul din hotarul comunei Gîrbova (raionul Aiud), în vîrstă de aproximativ 350 de ani. El are un trunchi masiv cu diametrul de 2 m și o coroană bogată, înaltă de 32 metri.

Flavisept
BOMBOANE MEDICINALE
NEGRO
CONTRA TUSEI
EUCALIPT

BOMBOANELE MEDICINALE

FLAVISEPT
NEGRO
EUCALIPT

vă apără de afecțiunile căilor respiratorii

BOMBOANELE MEDICINALE SE GĂSESC DE VÎNZARE LA DROGHERII ȘI LA MAGAZINELE CU PRODUSE ZAHAROASE

spaghete
macaroane
Fidea cu ouă
FIDEA
FIDEA

PASTELE FĂINOASE
nu trebuie să lipsească din nici o gospodărie

PASTELE FĂINOASE
au o variată întrebuințare în alimentație

CIOCOLATA
cu lapte
BUCUREȘTI
Sănătate,
bună
dispoziție,
Bomboane
SUPERIOARE
... dînd
copiilor
dulciuri

EUROPENELE

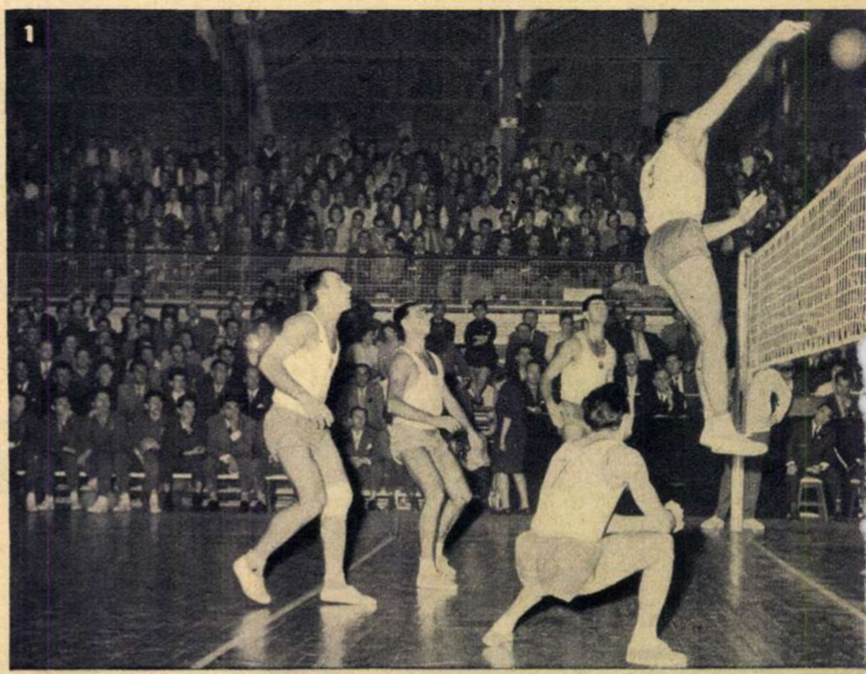

Rezultate excepționale

LA SPĂLAT CU

- **PERLAN ALB** pentru țesături din lînă, mătase naturală și fibre sintetice
- **PERLAN ALBASTRU** pentru țesături din in, bumbac și cînepă
- La aceeași cantitate de articole pentru spălat se folosește o cantitate

Perlan
ALBASTRU
Perlan
ALB

DE VOLEI

Săptămîna trecută, după un veritabil maraton voleibalistic în care n-a cunoscut nici o înfrîngere, echipa noastră masculină de volei a devenit campioană europeană într-o manieră care a entuziasmat publicul prezent în sala Floreasca. Buna pregătire și dîrzenia, cărora li s-au adăugat încurajările spectatorilor, au dus la acest succes de prestigiu.

Campionatul de la București a arătat că la ora actuală sîntem cei mai buni de pe continent. În ce privește echipa feminină, cu toate că ea n-a reușit să repurteze la rîndu-i laurii victoriei, ne-a adus totuși o satisfacție: locul al III-lea pe podiumul învingătorilor și — mai ales — calificarea pentru turneul olimpic de la Tokio.

Neînvinși la București, i-am vrea pe băieți neînvinși și la Tokio. Și secondați, bineînțeles, în aceeași postură, de echipa noastră feminină.

1) Fază din meciul R.P.R.-U.R.S.S. 2) Turneul feminin de la Constanța: locul întîi Uniunea Sovietică; locul doi R. P. Polonă; locul trei R.P.Romînă. 3) Nicolae Sotir, antrenorul principal al echipei noastre, cel care, secondat de Ștefan Roman, a condus cu competență și calm lotul național spre cucerirea titlului mult rîvnit. 4) Moment solemn: Horațiu Nicolau, căpitanul echipei romîne de volei, primește din partea d-lui Paul Libaud, președintele Federației internaționale de volei, Cupa de campioană a Europei. 5) Instantaneu în tribune. Publicul aclamă cu entuziasm victoria echipei romîne de volei. 6) Cîțiva dintre componenții lotului R.P. Romîne surprinși în timpul unui scurt răgaz.

PROGRAMUL DE RADIO

RADIOJURNALE, BULETINE DE ȘTIRI, BULETINE METEOROLOGICE, SPORT, ULTIMELE ȘTIRI

	PROGRAMUL I	PROGRAMUL II	PROGRAMUL III
DUMINICĂ	7.00, 13.00, 19.30, 22.00, 23.52-23.55	7.50, 14.00, 20.00, 23.00, 0.52-0.55	22.00
ÎN CURSUL SĂPTĂMÎNII	5.00, 6.00, 7.00, 11.00 (afară de miercuri), 13.00, 17.00, 20.00, 22.00, 23.52-23.55	10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 21.00 (afară de joi), (vineri 21.30), 23.00, 0.52-0.55 (sîmbătă 1.52-1.55)	21.00

RECOMANDĂRI DIN PROGRAM: Duminică: 6.30, 13.05 (Progr. I), 7.30 (Progr. II).
În cursul săptămînii: 5.20, 13.05 (Progr. I), 10.05, 14.30 (Progr. II).

COTELE APELOR DUNĂRII: Zilnic — 13.40 (Progr. I).

SUMARUL PRESEI CENTRALE: Zilnic — 8.00 (Progr. I).

DUMINICĂ 10 NOIEMBRIE Programul I *6.00:* Concert de dimineață *7.10:* Cîntece *7.25:* Mic concert simfonic *8.06:* Muzică populară *8.30:* Teatru la microfon pentru copii — „David Cooperfield“ de Charles Dickens *9.30:* Potpuriuri și uverturi *10.00:* „Ciclul de inițiere muzicală“ — 20 de ani de succese ale culturii muzicale romînești *10.45:* Ansambluri corale de la sate *11.05:* Din operetele compozitorilor noștri *11.30:* Vorbește Moscova! *12.00:* Soliști instrumentiști de muzică populară *12.20:* Interpreți de muzică ușoară *13.10:* De toate pentru toți *14.00:* Melodii populare cerute de ascultători *14.29:* Concertul nr. 1 în re major pentru vioară și orchestră de Paganini — solist Ion Voicu *15.00:* Melodii populare *15.15:* Transmisiune sportivă *16.20:* Burlesca de Mihail Jora; Suita a III-a de Ion Dumitrescu *17.00:* Din viața satelor patriei *17.40:* Tineretul dansează *18.00:* „Înflorește țara mea“ — montaj de cîntece și versuri *18.30:* File de istorie literară — Calendar literar pe luna noiembrie *18.45:* Recitalul violonistului Ștefan Gheorghiu *19.00:* Melodii... melodii *19.35:* Romanțe *20.00:* Teatru la microfon — „Romeo și Julieta“ de Shakespeare, cu Raluca Zamfirescu și George Carabin în rolurile principale *21.52:* Muzică ușoară *22.25:* Muzică de dans *23.04:* Concert simfonic.

Programul II *7.00:* Muzică populară *7.35:* Muzică ușoară interpretată la chitară și havaiană *8.00:* Clubul voioșiei *8.30:* Fanfară *8.45:* Anunțuri, muzică *9.00:* Estrada dimineții *9.30:* Muzică din opere cerută de ascultători *10.00:* Melodii populare *10.30:* Revista presei străine *10.38:* Muzică ușoară *11.00:* Transmisiunea concertului orchestrei simfonice a Filarmonicii de stat „George Enescu“, dirijor Mihai Brediceanu. În program: Două schițe simfonice de Doru Popovici; Concertul nr. 1 în mi minor pentru pian și orchestră de Chopin — solist Gheorghe Halmoș; Simfonia a II-a în re major de Brahms. În pauză: Emisiunea „Cinema“ *13.15:* Din folclorul popoarelor *13.45:* Cîntă Ilinca Cerbacev *14.05:* Mici piese instrumentale *14.15:* Satira și umorul *15.00:* Muzică ușoară *15.30:* Din spectacolele Teatrului de operă și balet al R.P.Romîne *16.00:* Oameni și fapte *16.08:* Tineri interpreți de muzică populară *16.30:* Muzică de estradă *17.00:* Cîntece și ghicitori pentru cei mici *17.15:* Traduceri din opera lui Pablo Neruda *17.25:* Soliști și formații artistice de amatori *18.00:* Emisiunea „Antologia discului“ *19.00:* Noi înregistrări de muzică populară *19.30:* Pagini din operete *20.05:* „Vitrina cu noutăți de muzică ușoară“ *20.30:* Muzică de dans *21.30:* Cîntă Ioana Radu *21.45:* Scriitori în lumina documentelor — St. O Iosif (II) *22.00:* Muzică de dans *22.30:* Cvartetul nr. 1 în sol minor de Tudor Ciortea *23.08:* Muzică de dans *24.00:* Concert de noapte.

Programul III *19.00:* Selecțiuni din opereta „Sînge vienez“ de Johann Strauss *20.03:* Mari interpreți — George Enescu, Alfred Cortot și Pablo Casals *20.56:* Recital de versuri—Mihai Beniuc *21.11:* Arii din opere *21.35:* Muzică de dans *22.10—22.59:* Simfonia pentru violă și orchestră „Harold în Italia“ de Berlioz; Uvertura „Faust“ de Wagner.

LUNI 11 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Cîntece despre tractoriști *5.25:* Melodii populare *6.07:* Muzică ușoară interpretată la acordeon *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Melodii populare *7.30:* Sfatul medicului — Rolul vitaminei F în organism *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntece *8.06:* Muzică de estradă *8.30:* Dansuri simfonice *9.00:* Selecțiuni din opere *9.30:* Fanfară *10.00:* Muzică instrumentală romînească *10.30:* Mici formații de muzică ușoară *11.05:* Dansuri instrumentale *11.30:* Muzică din opereta „Tinerețea maestrului“ de Victor Raicev *12.00:* Simfonia nr. 36 în do major „Linz“ de Mozart *12.29:* Cîntece și jocuri populare *13.10:* Muzică ușoară de compozitori romîni *14.00:* Din folclorul popoarelor *14.29:* Suita în stil clasic de Ion Ghiga; Poem concertant pentru violoncel și orchestră de Florin Eftimescu — solist Radu Aldulescu *15.00:* Mari cîntăreți de operă din trecut *15.30:* Muzică de estradă *16.00:* Cîntă la vioară Alexandru Bidirel *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* „Partid iubit“ — emisiune de cîntece *17.12:* Variațiuni opus 72 în fa diez minor de Alexandr Glazunov *17.30:* Tinerețea ne e dragă! *17.50:* Muzică populară *18.10:* „Cărticica de cîntece Woodburry 1941“ de Hans Eisler *18.34:* Muzică ușoară *19.00:* Revista economică radio *19.20:* Concertul nr 1 în sol minor pentru vioară și orchestră de Max Bruch — solist Isaac Stern; Poemul simfonic „Vltava“ din ciclul „Patria mea“ de Smetana *20.10:* Muzică populară *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba rusă (începători) *20.55:* Cîntă formația de muzică ușoară condusă de Jean Ionescu *21.15:* Tribuna radio *21.25:* Recital Dan Iordăchescu și Constantin Gabor *22.20:* Muzică de dans *23.08:* „Frescă antică“ de Theodor Rogalski; Simfonia „Mathis pictorul“ de Paul Hindemith.

Programul II *10.10:* Piese corale *10.30:* Douăsprezece „balletti“ de Giovanni Gastoldi *10.54:* Muzică de estradă *11.15:* Emisiune literară *11.30:* Cvartet de coarde nr. 5 în la minor de Wilhelm Berger *12.05:* Muzică ușoară *12.31:* Sonata în sol minor „Trilul diavolului“ de Tartini; Trio opus 40 pentru flaut, violă și violoncel de Albert Roussel *13.00:* Muzică din opere *13.30:* Însemnări de reporter *13.37:* Din cîntecele compozitorilor sovietici *14.05:* Interpreți ai muzicii de operetă *14.35:* Valsuri vieneze *15.00:* Melodii populare *15.24:* „Cantata bucuriei“ de Ovidiu Varga; Rapsodia a II-a de Marțian Negrea *16.12:* Muzică ușoară *16.30:* Sonata în sol major pentru vioară și pian de Grieg *17.00:* Muzică populară *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Ciclul de inițiere muzicală — „Ghid muzical“ *18.50:* Cîntece *19.05:* Din creația de estradă a compozitorilor noștri *19.30:* Din activitatea sfaturilor populare *19.40:* Cîntece populare *19.59:* Potpuriuri și selecțiuni din operete *20.29:* Concertul nr. 1 în mi bemol major pentru pian și orchestră de Liszt; Poemul simfonic „O noapte pe muntele Pleșuv“ de Musorgski *21.20:* Piese pentru clavecin de Frescobaldi *21.30:* Recital George Coșbuc *22.00:* Muzică de dans *22.38:* Lucrări de Paul Constantinescu *23.05:* Concert de noapte *24.00:* Fragmente din opera „Hughenoții“ de Meyerbeer.

Programul III *21.20:* Seară de operă — „Othello“ de Verdi (actele I și II). În rolurile principale: Renata Tebaldi și Mario del Monaco; dirijor Herbert von Karajan *22.30:* Muzică de estradă.

MARȚI 12 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Melodii distractive *5.25:* Cîntece și jocuri populare *6.05:* Fanfară *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Orchestre de estradă *7.30:* Sfatul medicului — Sfaturi pentru evitarea îmbolnăvirii rinichilor *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Piese instrumentale *8.06:* Dansuri de estradă *8.30:* Scene din opere *9.00:* Fragmente din baletul „Legenda lacului“ de Pancio Vladigherov *9.30:* Radio prichindel *9.45:* Formații muzicale școlare *10.00:* Sonata pentru violoncel și pian opus 65 de Chopin *10.26:* Melodii populare din țări socialiste *11.05:* Cîntece de Laurențiu Profeta *11.25:* Muzică ușoară romînească *12.00:* Melodii din operete *12.30:* În fața hărții *12.40:* Piese vocale și instrumentale de compozitori romîni *13.10:* Muzică populară *14.00:* Concert de prînz *15.00:* Muzică corală *15.15:* Muzică populară din Dobrogea și Muntenia *15.42:* Muzică simfonică *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Recital Teodora Lucaciu *17.12:* Muzică

(Continuare în pag. 22-23)

VINURI DIN GOSPODĂRIILE COLECTIVE

Coperta din „Flacăra“ nr. 40, reprezentînd o mustărie din Capitală, mi-a sugerat ideea să vă relatez pe scurt cîteva date culese recent la Ogrezeni (reg. București), unde se concentrează acum, pentru a fi valorificată, producția de struguri a numeroase gospodării colective din raioanele Titu și Videle. Astfel, pînă pe la jumătatea lunii octombrie strugurii recoltați în aceste gospodării colective au fost transformați în 40 de vagoane de must și vin din viță nobilă și hibridă, pînă la sfîrșitul perioadei de recoltare a strugurilor urmînd a mai fi produse aici încă peste 20 de vagoane de vin.

Este demn de remarcat faptul că transportul strugurilor de la vie la stația de vinificare se face acum numai cu autocamioanele proprii ale gospodăriilor colective.

I. PROTOPOPESCU
activist cultural
com. Bolintin Vale,
reg. București

„DE CE FOLOSIM MAI MULT MÎNA DREAPTĂ?“

... Ne întreabă Nic. Selea, *com. Giubega, rn. Băilești.*

Răspunde conf. univ. URSULA SCHIOPU de la Facultatea de filozofie a Universității București.

E interesant de știut că gestul foarte simplu de a închide o carte sau de a apuca un pahar cu apă se realizează prin participarea a 27 oase și aproximativ 30 mușchi ai mîinii, puși în acțiune cu ajutorul unor cordoane nervoase cu nenumărate terminațiuni și ramuri prin care creierul comandă mișcarea și apoi încetarea ei, după ce în prealabil a primit informații cu privire la fiecare moment al execuției. Știința modernă a încercat să copieze acest mecanism minunat. Lumea mișcărilor mîinii constituie un model viu pentru numeroase tipuri de mașini, începînd cu macaralele și sfîrșind cu mîna electronică. Modelul viu este însă mai complex decît orice mașină inventată. Aceasta cu atît mai mult cu cît mîna execută o infinitate de mișcări în procesul muncii. Perfect corelate și coordonate, cele două mîini acționează totuși asimetric. Independența relativă funcțională a mîinilor s-a constituit treptat încă din perioadele de sălbăticie ale omenirii. Mulți savanți consideră că încă de la începutul dezvoltării omului mîna stîngă, fiind mai aproape de cord și direct angajată în protecția și prevenirea eventualelor lovituri, nu a fost exercitată prea mult în altfel de mișcări. La această mînă s-a dezvoltat mai ales sensibilitatea tactilă. Mîna dreaptă, fiind mai liberă, a fost angajată mai mult în activități variate, devenind cu timpul mai agilă, mai puternică și cu reacții de o mai mare precizie. De aceea, în cele mai multe cazuri ce-i mai greu omul execută cu mîna dreaptă.

Există totuși oameni care posedă o mai mare agilitate a mîinii stîngi. Aceștia sînt stîngacii. La ei se inversează asimetria funcțională manuală. Copiii stîngaci au dificultăți în învățarea unor activități ca scrierea, desenul etc., tocmai din cauză că prin tradiții și uzanțe aceste activități se realizează cu mîna dreaptă, care la ei este funcțional mai puțin agilă. Fiind tratați ca anormali, certați mereu și chiar pedepsiți, acești copii pot să ajungă la tulburări psihice grave, la nevroze. Dimpotrivă, dacă se lucrează cu ei cu atenție și răbdare, adesea stîngăcia se ameliorează cu timpul, așa că spre vîrsta de 11-12 ani se ajunge la o posibilitate relativă de folosire a ambelor mîini (ambidextrie), datorită adaptării mișcărilor mîinii la condițiile și cerințele multilaterale ale vieții.

COPIII RUDARILOR

În unele din satele raionului Muscel trăiesc numeroase familii de rudari, totalizînd cîteva mii de suflete. Pînă în anii regimului nostru rudarii trăiau în condiții vitrege, în bordeie săpate în pămînt, pe malurile apelor din preajma pădurilor, ocupîndu-se cu confecționarea obiectelor de uz casnic, din lemn. Moșierii îi tolerau pe latifundiile „lor“ folosindu-i, în schimbul „găzduirii“, la tot felul de lucrări agricole, bineînțeles fără nici o plată. Rudarii constituiau o populație în întregime analfabetă.

În cei 19 ani de la Eliberare rudarii s-au trezit la viață nouă. Mulți dintre ei au fost atrași în munci calificate, în exploatările forestiere, în gospodării agricole colective sau în industria locală, iar copiii lor frecventează școlile nou construite în satele Muscelului. Fotografia pe care v-o trimit reprezintă pe elevii Școlii elementare din satul Nămăești, com. Valea Mare-Pravăț, copii ai rudarilor din comună. Tînăra învățătoare Mariana Smărăndescu muncește de aproape 3 ani în această școală, împărtășind copiilor de rudari lumina învățăturii.

Ion DOBRESCU
activist cultural
Cîmpulung-Muscel

ALBINE, MIERE, POLEN...

„Care e stadiul actual de dezvoltare și perspectiva în viitor a apiculturii în țara noastră?“

Ștefan ZAMFIROIU
tehnician, București

Răspunde CORA ROSENTHAL, șef de lucrări la Institutul agronomic „N. Bălcescu“ din București.

Încă în timpuri străvechi mierea de albine, datorită proprietăților ei bactericide, a fost folosită în vindecarea rănilor. Consumul de miere — constată medicina modernă — duce la creșterea procentului de hemoglobină din sînge, la creșterea greutății corporale; mierea e recomandată în tratarea ulcerului, în boli de plămîni, inimă, combate în unele cazuri durerile de cap, e un calmant și stimulent al bunei dispoziții generale.

În țara noastră se desfășoară în prezent o activitate intensă pentru producții sporite de miere. În unele unități agricole socialiste se obțin 30-40 kg miere-marfă de la o familie de albine, iar această producție a atins chiar 75-100 kg.

Dar utilitatea albinelor nu constă numai în producția de miere provenită din nectarul florilor.

Pentru asigurarea existenței lor, albinele colectează cantități mari de polen, un produs de asemenea cu multiple utilizări în farmacologie și medicină. De aici, necesitatea de a perfecționa tehnica de recoltare a polenului din cantitățile strînse de albine pentru hrana lor. Se pot obține astfel 2-4 kg polen anual de la o familie de albine, fără să dăunăm existenței acesteia. Numeroase întrebuințări au ceara de albine (în industrie, apicultură și medicină) și veninul de albine (apiterapie, în tratamentul unor boli).

Lăptișorul, produsul secretat de glandele faringiene ale albinelor lucrătoare pentru hrănirea larvelor, este și el deosebit de bogat în principii nutritive. Studiile asupra proprietăților lăptișorului de matcă continuă.

Una din cele mai importante utilități a albinelor constă în aceea că, executînd pe un plan vast acțiunea de polenizare încrucișată la o serie de vegetale, ele economisesc o uriașă cantitate de muncă umană și fonduri. S-a calculat că acest venit indirect adus de apicultură depășește mai bine de 7-10 ori pe cel direct, realizat din miere și celelalte produse apicole. Prin polenizarea efectuată

PROGRAMUL DE RADIO

ușoară *17.30:* Radioracheta pionierilor *18.00:* Muzică ușoară romînească *18.15:* Cu microfonul printre sportivi *18.25:* Program muzical pentru evidențiați în întrecerea socialistă *19.00:* Limba noastră — vorbește acad. prof. Al. Graur *19.10:* Tineri soliști de muzică ușoară *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Din cîntecele țărănimii noastre colectiviste *20.10:* Cvintetul în do minor de Borodin *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Duete din operete interpretate de soliști romîni *21.00:* Melodii de dragoste *21.30:* Scriitori la microfon *21.45:* Cîntă Traian Lăscuț Făgărășanu *22.20:* Muzică de dans *23.13:* Muzică de cameră de compozitori contemporani.

Programul II *10.10:* Cîntă corul de copii al Radioteleviziunii *10.30:* Dixtuor cu pian de Sabin Drăgoi *10.56:* Muzică ușoară *11.15:* Lectură dramatizată *11.35:* Uverturi la opere *12.05:* Sonata opus 2 nr. 2 în la major de Beethoven — la pian Wilhelm Kempf *12.29:* Muzică de estradă *13.00:* Suita a II-a „Romantica“ de Iuliu Mureșianu *13.30:* Prezentare literară *13.45:* Fanfară *14.05:* Cîntece și jocuri populare *14.35:* Muzică din operete *15.00:* Concert în re minor pentru violoncel și orchestră de Lalo — solist Vladimir Orlov *15.27:* Muzică ușoară *16.12:* Muzică de Dimitrie Cuclin *16.30:* Melodii populare *17.00:* Muzică ușoară de Richard Bartzer *17.15:* Prelucrări corale *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Fragmente din operete *18.45:* Emisiune culturală *19.00:* Concert pentru flaut și orchestră de Tudor Jarda — solist Dumitru Pop *19.30:* Cîntă Mara Ianoli și Norocel Dimitriu *19.50:* Pe teme internaționale *20.00:* Din cîntecele și dansurile popoarelor *20.30:* Lecția de limba franceză (avansați) *20.45:* Muzică instrumentală *21.20:* Fragmente din opera „Turandot“ de Puccini, cu Maria Callas, Elisabeth Schwarzkopf, Renato Ercolani și alții *23.05:* Muzică de dans *24.00:* Simfonia a IV-a în sol major de Gustav Mahler.

Programul III *21.20:* Festivalul Salzburg 1963 — concert Mozart *22.28—22.59:* Muzică de estradă.

MIERCURI 13 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineață *6.05:* Cîntece despre mineri și oțelari *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Cîntece patriotice *7.30:* Sfatul medicului — Gripa *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Melodii populare *8.06:* Muzică de estradă *8.30:* Mic concert simfonic *9.05:* Muzică din operete *9.31:* Suită în stil clasic pentru două violoncele solo de Vasile Jianu; Cvintet în do major pentru suflători de Haydn *10.00:* Teatru la microfon — „Madame Sans-Gêne“ de Victorien Sardou. În distribuție: Virginica Romanovski, Septimiu Sever, G. Ionescu-Gion, Nicu Dimitriu, Natașa Alexandra și alții *11.44:* Compozitori interpretîndu-și propriile lucrări — Fritz Kreisler, Gaspar Cassado, Dinu Lipatti, Claude Debussy *12.09:* Cîntece și jocuri populare *12.25:* Melodii de neuitat *13.10:* Arii și duete din operele lui Mozart *14.00:* Din muzica popoarelor *14.31:* Suite de balet *15.00:* Muzică ușoară *15.30:* Arii din operete *16.00:* Cîntece și prelucrări corale de Zaharia Popescu *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Muzică ușoară de Teodor Sibiceanu *17.12:* „Tinere talente“ — elevi ai Școlii de muzică din Iași *17.30:* Prietena noastră, cartea *18.00:* Melodii populare *18.15:* Fapte din întrecere *18.30:* Program muzical pentru evidențiați în întrecerea socialistă *19.00:* Jurnalul satelor *19.25:* Melodii populare cerute de ascultători *20.10:* Sonata opus 120 nr.2 în mi bemol pentru violă și pian de Brahms *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba rusă (avansați) *20.55:* Cîntă Gloria Lasso — muzică ușoară *21.15:* Satira și umorul (reluare) *22.20:* Simfonia a V-a în do minor de Beethoven *22.54:* Muzică ușoară.

Programul II *10.10:* Cîntece pionierești *10.27:* Trio opus 99 nr. 1 în si bemol major de Schubert (Alfred Cortot — pian, Jacques Thibaud — vioară, Pablo Casals — violoncel) *11.00:* Orchestra de muzică populară a ansamblului „Ciprian Porumbescu“ din Suceava *11.15:* Universitatea tehnică radio *11.30:* Potpuriuri și uverturi *12.05:* Arii din opere interpretate de cîntăreți romîni *12.30:* Emisiune literară *12.45:* Din viața de concert a Capitalei *13.30:* Însemnări de reporter *13.40:* Prelucrări de folclor *14.05:* Arii din operete *14.35:* Muzică ușoară interpretată la vioară *15.00:* Simfonia în la de Alfonso Castaldi *15.39:* Melodii populare *16.12:* „Suita dobrogeană“ de Paul Jelescu *16.30:* Cîntă soprana Margit Laszlo *16.55:* Doine și jocuri populare *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Concert de estradă *18.40:* Foileton *18.50:* Cîntece de Dumitru Kiriac *19.05:* Variațiunile rococo pentru violoncel și orchestră de Ceaikovski — solist Milos Sadlo *19.30:* Lecția de limba engleză (începători) *19.45:* Melodii... melodii *20.15:* Școala și viața *20.35:* Cîntă Ion Blăjan și Iosif Mihuț *21.20:* Ciclul „Pagini din muzica contemporană“ — lucrări de Erik Satie *22.00:* Muzică de dans *23.05:* Concert simfonic *0.05:* Fragmente din opera „Orfeu“ de Gluck.

Programul III *21.20:* Seară de operă — „Othello“ de Verdi (actele III și IV) *22.38—22.59:* Cvartet de coarde de Gyula David.

JOI 14 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Cîntece patriotice *5.25:* Muzică populară *6.05:* Piese de estradă *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Fanfară *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Melodii populare *7.30:* Sfatul medicului — Tratamentul cu inhalații și aerosoli *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Prelucrări corale *8.06:* Muzică vocală și instrumentală de compozitori romîni *8.30:* Muzică de estradă *9.00:* Vreau să știu! *9.25:* Simfonia de Ștefan Niculescu *10.00:* Din operele lui Donizetti *11.05:* Din muzica corală a compozitorilor din țări socialiste *11.30:* Melodii distractive *12.00:* Scene și arii din opera „Alexandru Lăpușneanu“ de Alexandru Zirra *12.31:* Muzică instrumentală *13.10:* Muzică populară *14.00:* Concert de prînz *14.30:* Scene din operete *15.00:* Din creația de muzică ușoară a compozitorilor noștri *15.30:* Cîntece și jocuri populare *16.00:* Sonata opus 14 nr. 3 în fa minor de Clementi *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Cîntă corul de copii al Clubului sindicatelor din învățămînt *17.12:* Tarafuri *17.24:* Concertul în re minor pentru vioară și orchestră de Haciaturian—solist David Oistrah, acompaniat de orchestra „Philarmonia“ din Londra; dirijor compozitorul *18.00:* Seară pentru tineret *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Muzică din operetele lui Nicolae Chirculescu *20.10:* „Interpreți de odinioară ai muzicii populare romînești“ *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba franceză (începători) *20.55:* Jocuri populare *21.00:* Scrisori din țară *21.10:* Muzică de dans *22.45:* Cîntă Zenaida Pally *23.05:* Muzică pentru clavecin de Johann Sebastian Bach — emisiunea I.

Programul II *10.10:* Melodii de estradă *10.40:* Piese pentru pian de Albeniz *11.00:* Cîntă Ștefan Lăzărescu *11.15:* Frumusețile patriei oglindite în poezia contemporană (montaj literar-muzical) *11.30:* Suita simfonică „Picturi de Grigorescu“ de Ion Hartulary Darclée *12.00:* Sonata pentru violoncel și pian în si minor de Valentin Gheorghiu *12.30:* Călătorie muzicală în jurul lumii — în program muzică ușoară *13.00:* Dansuri din opere *13.30:* Noutăți editoriale literare *13.40:* Orchestre de mandoline *14.05:* Din folclorul popoarelor *14.35:* Melodii de dragoste *15.00:* Selecțiuni din operete *15.28:* Lieduri de Grieg *16.12:* Cîntece pentru cei mici *16.20:* Pe teme medicale *16.30:* Soliști și formații artistice de amatori din Banat *17.00:* „Amurg de toamnă“ — muzică ușoară *17.30:* Anunțuri, reclade albine producția la pomi creşte cu 50-60%, la floarea-soarelui cu 30-50%, cu 200-300% la semincerii de trifoi, cu 250% la sparcetă.

În țara noastră, de la cele 279.498 familii de albine cîte erau în 1945, din care 85% adăpostite de stupi primitivi cu producții foarte scăzute, s-a ajuns la peste 700.000 de familii, dintre care circa 91% sînt întreținute în stupi sistematici.

De o importanță covîrşitoare este recenta Hotărîre a Consiliului de Miniştri privind unele măsuri pentru dezvoltarea apiculturii. Pînă în 1965 numărul familiilor de albine trebuie să crească la cel puțin 1.100.000 în vederea obținerii unei producții de minimum 14.000 tone miere-marfă şi a unor cantități sporite de ceară. Hotărîrea prevede sarcini deosebite pentru crearea bazei tehnico-materiale, stabilind şi o seamă de avantaje pentru cei ce contractează cu statul vînzarea de produse melifere, precum şi scutirea de impozite pe veniturile agricole realizate din stupi.

AFACEREA DREYFUS

„Aş dori să cunosc unele amănunte despre «afacerea Dreyfus» la care se fac adesea referiri în unele lucrări literare".

Valeriu GOBJILĂ
bloc 6, ap. 12, Tohanul Vechi

Răspunde scriitorul DUMITRU ALMAŞ, conferențiar la Facultatea de istorie a Universității Bucureşti.

„Afacerea Dreyfus" reprezintă un moment de criză politică, socială şi morală în cea de-a treia republică franceză. A izbucnit în anul 1894. Căpitanul de artilerie Alfred Dreyfus, evreu de origine, era acuzat de a fi autorul unei scrisori (borderou) care menționa că s-au trimis documente militare unui spion străin. Judecat de consiliul de război, căpitanul Dreyfus a fost degradat şi condamnat la deportare în Insula Dracului. Procesul a stîrnit în toată Franța burgheză o agitație naționalistă, şovină, în fruntea căreia se aflau, evident, cele mai reacționare cercuri politice.

În timp ce Dreyfus îşi executa pedeapsa, în Franța s-a desfăşurat o amplă campanie de revizuire a procesului, inițiată de lt. col. Picquart şi Mathieu Dreyfus, fratele condamnatului. Ei au dovedit că autorul „borderoului" incriminat era ofițerul Esterhazy, o figură dubioasă de spion internațional. Dar consiliul de război l-a găsit nevinovat. Picquart a fost închis pentru calomnie. În acest moment (1898) scriitorul Emile Zola, indignat de perfidia justiției militare, a publicat în ziarul „l'Aurore" un vehement protest, intitulat „Acuz!" Zola arăta că Dreyfus e nevinovat şi că Esterhazy, adevăratul spion, fusese achitat „din ordin". Opinia publică a început să se agite. Franța se împărțea în „dreyfusarzi" şi „antidreyfusarzi", în fapt ca o expresie a luptei dintre forțele democratice şi reacționare. Zola a fost condamnat la un an închisoare şi 300 de franci amendă. Reprezentanții opiniei publice progresiste, printre care şi scriitorul Anatole France, au sărit în apărarea lui. În toiul acestor frămîntări, un colonel, pe nume Henry, mărturisea că, la ordinul statului major, confecționase în 1896 o piesă, folosită apoi de ministrul de Război ca un document autentic spre a dovedi în parlament vinovăția lui Dreyfus. Declarația a stîrnit vîlvă. Indignarea opiniei publice nu mai avea margini. Se aşteptau mărturisiri complete din care să reiasă nevinovăția lui Dreyfus. Dar închis la Mont-Valérien, colonelul Henry s-a sinucis. Aceasta a complicat şi mai mult lucrurile. Guvernul Waldeck Rousseau, din care făceau parte Galliffet, călăul Comunei, şi socialistul de dreapta, Millerand, hotărăşte revizuirea procesului (1899): Dreyfus e condamnat din nou la zece ani detențiune — pentru ca „onoarea" justiției militare să fie salvată — iar preşedintele republicii îl grațiază — pentru a linişti în acest fel opinia publică. Un nou proces de revizuire, intentat în 1902, dădea o sentință prin care declara ca false toate documentele folosite împotriva lui Dreyfus şi anula sentința anterioară ca fiind „pronunțată din eroare şi pe nedrept". După un alt proces, în 1906, lui Dreyfus i s-a redat gradul şi a fost decorat cu Legiunea de onoare.

ATENȚIUNE CLUJI

Revista „Flacăra" organizează joi, 14 noiembrie 1963, orele 15,30
în sala clubului muncitoresc „CARBOCHIM"
O CONSFĂTUIRE CU CITITORII SĂI
urmată de un program artistic

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze: Ilie Banciu, mecanic, C.T.A. Gurabarza, rn. Brad: teatru, cinema, ilustrate; Ligia Bîlcu, elevă, Bucureşti, str. Radu Boiangiu 18: ilustrate; Eugen Alexandru, elev, Galați, str. Pescari 33: ilustrate; Aristide Chiriloiu, electrician la I.C.M. „16 Februarie", Corbeni, rn. Curtea de Argeş: ilustrate; Valentin Cicani şi Gheorghe Florin, studenți, Bucureşti, Splaiul Independenței 290, bloc D, rn. 16 Februarie: ilustrate; Anca Stănescu, elevă, Ploieşti, str. Buzeşti 18: muzică de operă, ilustrate; Mimi Tomescu, elevă, Buzău, str. Dobrogeanu Gherea 22: literatură, ilustrate; Ioniță Rusalin, elev, Reşița, str. Revoluția din Octombrie 3 A: cinema, sport, ilustrate; Rodica Laiu, educatoare, comuna Gladna Romînă, rn. Făget, reg. Banat: muzică, sport, ilustrate; Mrozowski Stawomir, Lodz, ul. Andrzejo Struga 32 m 5, R.P. Polonă: ilustrate; Elisabeta Sabkawska, Mildzychod ul. 17, Styeznia 57, woj. Poznan, R.P. Polonă: ilustrate; Claur Cramer Gotha, Thüringen, Friedensplatz 6, R.D. Germană: muzică, tehnică.

DE LA CORESPONDENȚI

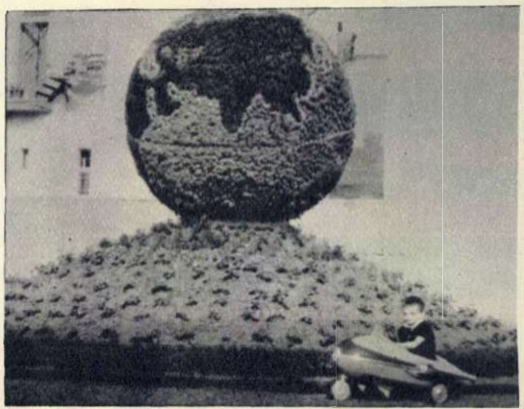

Globul din flori. *(Vasile Jeran, inginer, Oradea)*

Apus de soare pe Ceahlău. *(Romulus Dişleanu, Bucureşti)*

DIALOG CU CITITORII • DIALOG CU CITITORII •

me , muzică *18.05:* Interpreți ai operei „Faust" de Gounod de-a lungul anilor *19.00:* Romanțe *19.30:* Muzică uşoară interpretată de orchestra Franck Pourcell *19.50:* Transmisiunea concertului orchestrei simfonice a Radioteleviziunii. Dirijor Iosif Conta. Solistă Yaeco Yamane (Japonia). În program: Concertul pentru orchestră de coarde de Tudor Ciortea; Concertul în la major pentru pian şi orchestră K V 488 de Mozart; Suita de balet „Sărbătoarea primăverii" de Strawinski. În pauză: dialog despre literatură, cu scriitori şi ilustratori de cărți *22.30:* Capodopere ale literaturii universale — „Robinson Crusoe" de Daniel Defoe *22.45:* Cîntă Cristiana Pongratz şi Valentin Baciu *23.05:* Muzică de dans *0.05:* Concert din opere.

Programul III *21.10:* Teatru la microfon — „Moralitatea doamnei Dulska" de Gabriela Zapolska *22.27—22.59:* Muzică de estradă.

VINERI 15 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineață *6.05:* Fanfară *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Melodii populare *7.30:* Sfatul medicului — Colibaciloza *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntece de pace şi prietenie *8.06:* Muzică populară *8.30:* Pagini din opere *9.00:* Piese simfonice de compozitori romîni *9.30:* Muzică distractică *10.00:* Muzică de cameră *10.30:* Program de estradă *11.05:* Melodii din comedii muzicale *11.30:* Lieduri de Richard Strauss *11.52:* Reportaj *12.00:* Concertul nr. 4 în re minor pentru vioară şi orchestră de Vieuxtemps—solist Yascha Heifetz *12.25:* Tineri interpreți de muzică uşoară *13.10:* Interpretări de operă distinse cu Marele premiu al discului *14.00:* Melodii populare romîneşti şi ale minorităților naționale *14.20:* Simfonia a III-a în la minor „Scoțiana" de Mendelssohn-Bartholdy *15.00:* Din operetele compozitorilor sovietici Dunaevski şi Miliutin *15.30:* Muzică uşoară *16.00:* Cîntece *16.15:* Vorbeşte Moscova! *16.45:* Cîntă orchestra de muzică populară „Miorița" din Braşov *17.12:* Recitalul pianistei Marja Cardaş *17.30:* În slujba patriei *18.00:* Muzică uşoară cerută de ascultători *18.30:* Program muzical pentru evidențiați în întrecerea socialistă *19.00:* Jurnalul satelor *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Recital Claudio Villa *20.10:* Cîntece din folclorul nou *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba engleză (avansați) *20.55:* Scherzo-vals de Chabrier *21.00:* Lecturile dumneavoastră preferate *21.15:* Muzică de dans *21.45:* Părinți şi copii *22.20:* Muzică vocală de Adriano Banchieri *22.45:* Muzică de dans.

Programul II *10.10:* Melodii populare *10.30:* Muzică din opere şi operete interpretate de artişti amatori *10.47:* Simfonia în re major de Cherubini *11.15:* Universitatea tehnică radio *11.30:* Muzică de estradă *12.05:* Fanfară *12.34:* Piese instrumentale *13.00:* Din muzica popoarelor *13.30:* Limba noastră (reluare) *13.40:* Muzică uşoară de Mauriciu Vescan *14.05:* Muzică din operete *14.35:* Cîntece şi jocuri populare *15.00:* Actualitatea în țările socialiste *15.25:* Muzică simfonică romînească *16.12:* Valsuri din opere *16.30:* Cîntă violonista Tamara Russo-Alcaz şi tenorul Mircea Emandi *17.00:* Formații romîneşti de muzică uşoară *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* „Ciclul de inițiere muzicală" *18.45:* Două cărți în pregătire despre țara noastră *19.00:* Cîntă corul Radioteleviziunii *19.30:* Teatru la microfon — „Ancheta", de Dan Gr. Mihăescu *20.46:* Muzică din operete *21.15:* Piese instrumentale *21.50:* Interpreți de muzică uşoară *22.30:* Mari poeți ai lumii — Goethe *22.40:* Recital Nicolae Secăreanu *23.05:* „Medalion Prokofiev" *23.45:* Muzică de dans.

Programul III *21.10:* Concert simfonic *22.07:* Melodii de estradă *22.30—22.59:* Muzică corală clasică.

SÎMBĂTĂ 16 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineață *6.05:* Tarantele *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Prelucrări corale *7.30:* Sfatul medicului — Convalescența *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntă orchestra de muzică populară „Plaiurile Bistriței" din Bacău *8.06:* Dansuri de estradă *8.30:* Mici piese simfonice *9.00:* Roza vînturilor *9.25:* „Şcoala ne e dragă" — emisiune de cîntece *9.40:* Solişti instrumentişti de muzică populară *10.00:* Muzică uşoară romînească *10.37:* Şase sonate de Domenico Scarlatti-Lipatti *11.05:* Arii din opere *11.35:* Melodii de estradă *12.00:* Muzică populară din țări socialiste *12.20:* În săli şi pe stadioane *12.30:* Preludiu pentru orchestră de Mezetti; Concertul pentru vioară şi orchestră de Constantin Nottara — solist Virgil Pop *13.10:* Muzică din operete *14.00:* Melodii populare *14.30:* Cîntece de dragoste *15.00:* Recital Mira Popescu, Elena Botez şi Emil Rotundu — arii din opere *15.30:* Cîntece inspirate din viața nouă a satului *15.45:* Actualitatea literară în ziarele şi revistele noastre *16.00:* Sonatina pentru vioară şi pian de Mircea Chiriac *16.15:* Vorbeşte Moscova! *16.45:* Cîntă la acordeon Sile Ungureanu *17.12:* Simfonia în sol major de Haydn *17.30:* Prietenii lui Do-Re-Mi *18.00:* Muzică uşoară *18.26:* Concertul nr. 2 în do minor pentru pian şi orchestră de Rahmaninov — solist Dan Grigore *19.00:* Almanah ştiințific *19.25:* Muzică de dans *20.10:* Arii antice interpretate de Benjamino Gigli *20.30:* Pe teme internaționale *20.45:* Melodii populare cerute de ascultători *21.15:* Carnet plastic *21.25:* Muzică de dans *23.15:* Serenada pentru trio de coarde de Kódaly Zóltan; Serenada pentru cvintet de suflători cu oboi principal de André Jolivet.

Programul II *10.10:* Muzică din opera „Halka" de Moniuszko *10.30:* Muzică de estradă *10.57:* Piese corale de Nicolae Lungu *11.15:* Universitatea tehnică radio *11.30:* Suita pentru pian şi orchestră „Nopți în grădinile Spaniei" de De Falla — solistă Guiomar Novaes *12.05:* Muzică din operete *12.30:* Muzică uşoară romînească *13.00:* Cvintetul de coarde în sol minor cu două viole de Mozart *13.33:* Muzică populară *14.05:* Coruri din opere *14.35:* Muzică vocală şi instrumentală *15.00:* Din cîntecele şi dansurile popoarelor *15.31:* Preludiu şi Dans de Ludovic Feldman; Suită din baletul „Priculiciul" de Zeno Vancea *16.12:* Muzică uşoară interpretată la pian *16.30:* Ştiința în slujba păcii *16.40:* Ansambluri artistice muncitoreşti *17.00:* Muzică populară interpretată de Dan Moisescu, Aurel Gore şi Sandu Florea *17.30:* Însemnări de reporter *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Suita „Impresii din copilărie" de George Enescu — montaj muzical-literar (reluare) *18.35:* Melodii populare cerute de ascultători *19.00:* Muzică din operete interpretată de soliştii noştri *19.30:* Romanțe *20.00:* Muzică de dans *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Muzică de dans *21.20:* Arii celebre din opere *21.45:* Agenda teatrală *22.00:* Canțonete *22.13:* Concert simfonic *23.05:* Muzică de dans.

Programul III *21.20:* Sonata în si bemol major pentru pian de Beethoven — interpretează Sviatoslav Richter *21.48—22.59:* Arii din operete.

In pag. 4
Programul de televiziune

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"
Macheta: Ion Vulpescu

41.505

Bibl. Reg.

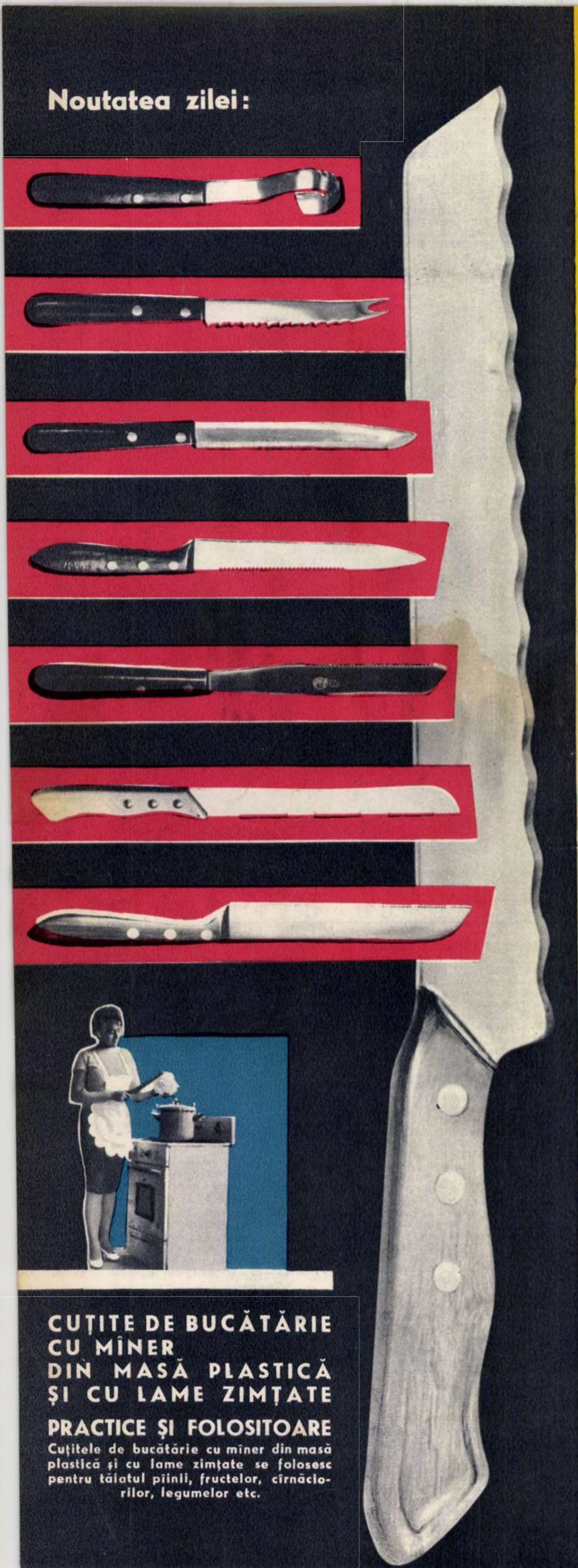

Noutatea zilei:

CUȚITE DE BUCĂTĂRIE CU MÎNER DIN MASĂ PLASTICĂ ȘI CU LAME ZIMȚATE

PRACTICE ȘI FOLOSITOARE

Cuțitele de bucătărie cu mîner din masă plastică și cu lame zimțate se folosesc pentru tăiatul pîinii, fructelor, cîrnăciorilor, legumelor etc.

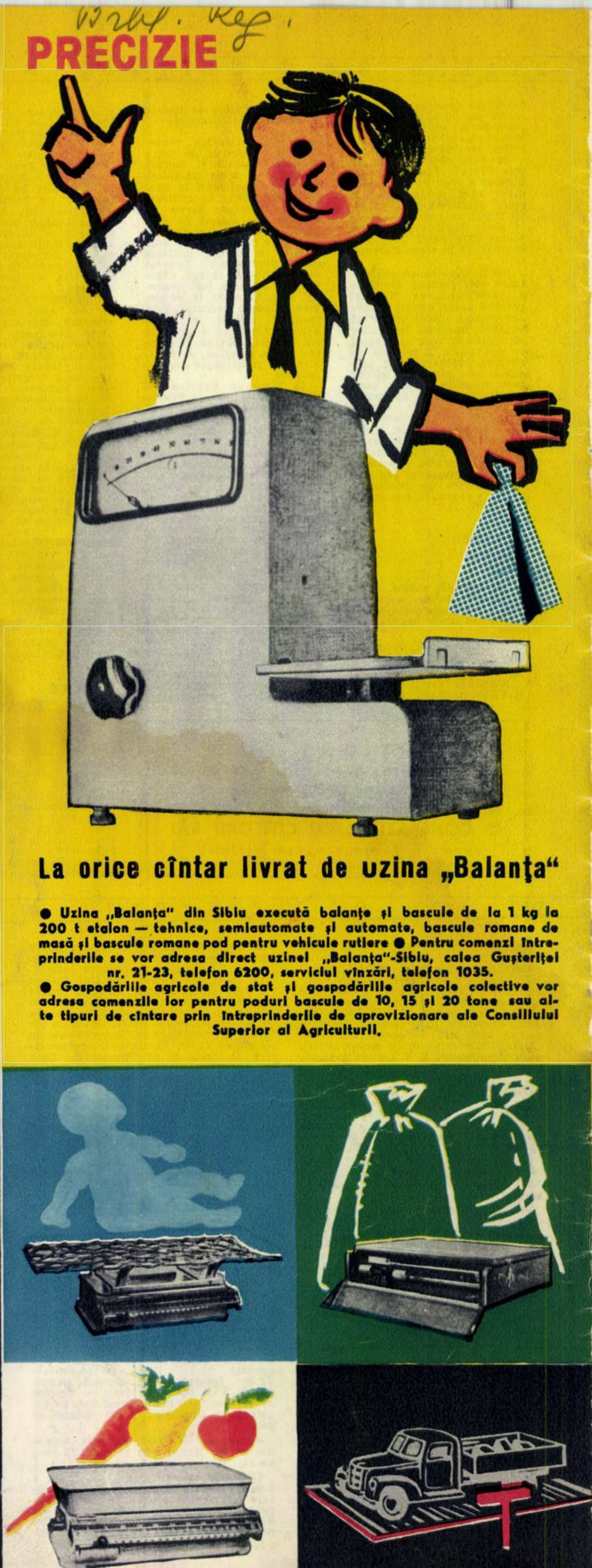

PRECIZIE

La orice cîntar livrat de uzina „Balanța"

● Uzina „Balanța" din Sibiu execută balanțe și bascule de la 1 kg la 200 t etalon — tehnice, semiautomate și automate, bascule romane de masă și bascule romane pod pentru vehicule rutiere ● Pentru comenzi întreprinderile se vor adresa direct uzinei „Balanța"-Sibiu, calea Gușteriței nr. 21-23, telefon 6200, serviciul vînzări, telefon 1035.

● Gospodăriile agricole de stat și gospodăriile agricole colective vor adresa comenzile lor pentru poduri bascule de 10, 15 și 20 tone sau alte tipuri de cîntare prin întreprinderile de aprovizionare ale Consiliului Superior al Agriculturii.

05/I-

Proletari din toate țările, uniți-vă!
Anul XII nr. 46 (442) — 16 noiembrie 1963
Flacăra
46

Un nou film romînesc TUDOR

Proletari din toate țările, uniți-vă
Flacăra 46
Anul XII nr. 46 (442) — 16 noiembrie 1963

REDACTIA: BUCUREȘTI, PIATA SCÎNTEII
Căsuța poștală: 3507, Of. 33
Tel. 17.60.10, int. 1744

ABONAMENTE la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL REVISTEI 2 LEI. ABONAMENTE: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei.

1

2

3

CONDUCĂTORI DE PARTID ȘI DE STAT AU VIZITAT MARI ȘANTIERE DE CONSTRUCȚII INDUSTRIALE DIN REGIUNILE ARGEȘ ȘI OLTENIA

În cursul zilei de marți, 12 noiembrie, tovarășii Gheorghe Gheorghiu-Dej, Alexandru Drăghici, Leonte Răutu, Gh. Gaston Marin, Mihail Florescu, ministrul industriei petrolului și chimiei, au vizitat mari șantiere de construcții industriale din regiunile Argeș și Oltenia: Uzina de aluminiu din Slatina, Combinatul chimic și Centrala electrică de termoficare din Craiova — obiective de seamă ale planului de 6 ani, stabilite de Congresul al III-lea al P. M. R.

În fotografiile noastre:

1 Pe șantierul Combinatului chimic din Craiova.

2 Vizitînd viitoarele hale ale Uzinei de aluminiu din Slatina, care au început să prindă contur.

3 După vizitarea principalelor secții ale Centralei electrice de termoficare din Craiova.

4 În mijlocul unui grup de elevi ai școlilor profesionale care fac practică pe șantierul Combinatului chimic Craiova.

Fotocronica Flacării ◆

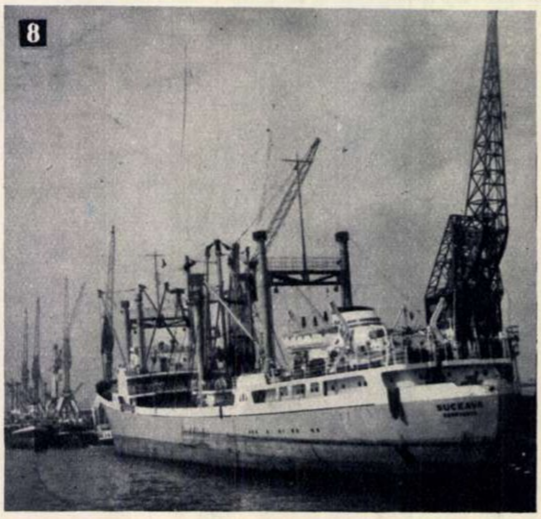
8

9

12

13

5

6

4

*

5 Aspect de la expoziția organizată de studenții Institutului pedagogic din București, cu imagini din viața nouă a Oneștiului.

6 Pentru iarna care bate la ușă colectivul Uzinelor chimice romîne pregătește loturi masive de cizmulițe fără fermoar pentru adulți și copii, într-un sortiment mult mai bogat. În fotografie: în secția cazane de vulcanizat, maistrul Aneta Turcu și vulcanizatorul Constantin Bădescu controlînd un lot de cizme de cauciuc.

7 La data de 30 octombrie, colectivul Stațiunii de mașini și tractoare Chitila și-a realizat planul de arături și însămînțări. În prezent brigăzile de mecanizatori execută revizia periodică și ultimele arături adînci de toamnă pe tarlalele gospodăriilor agricole colective din comunele Afumați, Otopeni, Balăceanca și Mogoșoaia. În fotografie: repararea plugurilor reversibile.

8 Cargoul romînesc „Suceava“ în rada portului belgian Anvers.

9 După catastrofa de la mina din Lengede (R.F. Germană), salvării celor 3 mineri i-a urmat descoperirea a încă 11 mineri supraviețuitori. În fotografie: mineri și membri ai echipelor de salvare se felicită.

10 În Vietnamul de sud se menține legea marțială, iar potrivit agenției americane Associated Press „administrația civilă a rămas aproape complet neatinsă... Marea schimbare constă în faptul că țara este acum condusă de un comitet, în loc de o familie“. În fotografie: trupe în fața unei clădiri administrative din Saigon, incendiate în timpul recentelor lupte de stradă.

11 Imagine de la cursul de teatru al Universității populare din București, care și-a deschis de curînd porțile. Anul acesta la cele 19 cursuri s-au înscris aproape 8,000 de cursanți de toate vîrstele și profesiile.

12 Profesoara Maria Goeppert Mayer (S.U.A.) de la Universitatea din California este unul din cei trei laureați ai Premiului Nobel pentru fizică pe anul 1963.

13 În urma alegerilor parlamentare din Grecia, liderul partidului Uniunea de centru, George Papandreu, a format noul guvern.

14 La Londra s-a desfășurat concursul de frumusețe pentru alegerea unei „Miss Univers“. În fotografie: participantele în costumele naționale ale țărilor pe care le-au reprezentat.

15 Autoritățile venezueliene se află în stare de alarmă datorită intensificării acțiunilor partizanilor. Fotografia înfățișează un post de partizani în regiunea muntoasă San Luis.

16 Aurelia Petri (stînga), șefa brigăzii de croit fețe pentru pantofi de femei cu talpă lipită de la fabrica „Solidaritatea“ Oradea, are deseori propuneri pentru o mai bună folosire a materiei prime. Din economiile peste plan realizate anul acesta de brigada condusă de ea se pot confecționa peste 13.000 perechi fețe pantofi.

17 Toamnă neobișnuit de frumoasă și de lungă. În mijlocul lui noiembrie străzile și parcurile bucureștene au un aspect primăvăratic.

7

Fotocronica Flacării ◆ Fotocro

10

11

14

15

16

17

PROGRAMUL DE TELEVIZIUNE

DUMINICĂ 17 NOIEMBRIE *8.50:* Gimnastică *9.00:* Emisiunea pentru copii și tineretul școlar *10.30:* Rețeta gospodinei *11.00:* Emisiunea pentru sate. În cursul după-amiezei: Fotbal și hochei — un interesant cuplaj de transmisiuni sportive de la București și Moscova *18.00:* Varietăți. Își dau concursul: Silvia Chicoș, Angela Moldovan, Dorina Drăghici, Fănică Luca, Roxana Matei, Ion Lucian, Nae Roman, Ștefan Tapalagă, Constantin Stănescu, Horia Căciulescu, Ciupi Rădulescu, Octavian Naghiu, Edgar Pallacios, Ludovic Spiess, Trio „DO-RE-MI“, Aurelian Andreescu și alții *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.15:* Partea a doua a emisiunii de varietăți *20.30:* „Oameni de afaceri“ — o izbutită ecranizare după trei schițe ale scriitorului O'Henry. În încheiere: Buletin de știri, sport, buletin meteorologic.

LUNI 18 NOIEMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru pionieri și școlari *19.30:* Filmul britanic „Genevieve“ *20.50:* Recital vocal-instrumental cu Octav Enigărescu, Mihaela Botez, Nicoleta Mastero și alții *21.35:* Telesport. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

MARȚI 19 NOIEMBRIE *18.30:* Universitatea tehnică la televiziune *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Emisiune pentru copii *19.25:* Moment coregrafic *19.45:* Emisiune de teatru — „O felie de lună“ de Aurel Storin. În pauze: Emisiune de știință; Șah. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

JOI 21 NOIEMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Căpitanul Val-Vîrtej și taina vasului înghețat (I) *19.40:* Transmisiune de la Institutul de fizică atomică al Academiei R.P. Romîne (IV) *20.00:* Vitrina literară *21.00:* Campionatele internaționale de gimnastică ale R. P. Romîne, reportaj filmat *21.15:* Muzică distractivă — soliști: Virginia Gudzichievici, Dorothea Palade-Melinte, Vasile Micu, Constantin Dumitrescu. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

VINERI 22 NOIEMBRIE *17.30:* Maeștrii sportului ucrainean — transmisiune de la Kiev *18.30:* Universitatea tehnică la televiziune *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru tineretul școlar—În vizită la Muzeul literaturii romîne (IX) *19.40:* Emisiune de artă plastică — Frans Masereel *20.00:* Săptămîna *21.00:* „Scara“—Premiul I la Festivalul de televiziune de la Monte-Carlo — 1963 *21.20:* Melodii, melodii—cu Constanța Cîmpeanu, Rodica Paliu, Ion Stoian, Ion Buzea, Constantin Drăghici și alții. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

SÎMBĂTĂ 23 NOIEMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru copii—o emisiune cu Horia Șerbănescu și Radu Zaharescu *19.35:* Muzică populară romînească — cîntă o formație condusă de Nicolae Băluță; soliști: Adriana Codreanu, Maria Ciobanu, Natalia Gliga, Dumitru Constantin *20.10:* Priveliști carpatine: Cerbul *20.35:* Maeștrii genului scurt: A.P. Cehov — „Esculapi rurali“ și „Scriitorul“ (ecranizări) *21.15:* În fața hărții *21.30:* Muzică ușoară—soliștii și orchestra Ansamblului artistic al U.T.M., dirijor George Grigoriu. În încheiere: Buletin de știri, sport, buletin meteorologic.

În paginile 21-23: Programul de radio

SĂPTĂMÎNA SPORTIVĂ

1 Cîteva mii de spectatori au urmărit în sala Floreasca evoluția gimnaștilor din nouă țări, care au participat la campionatele internaționale de gimnastică ale R.P. Romîne. Componenții lotului nostru au cîștigat șapte titluri, dovedind buna lor pregătire.

2 Gimnasta Sonia Iovan a avut o comportare remarcabilă, cîștigînd 3 titluri de campioană internațională a R.P. Romîne.

3 La inele, pe primul loc: Anton Cadar (R.P. Romînă).

4 În cadrul Cupei Campionilor Europeni a avut loc la București meciul dintre echipele Dinamo București și Real Madrid încheiat cu scorul de 1—3. În fotografia noastră: un atac dinamovist la poarta redutabilei echipe spaniole.

5 Meciul dintre Steaua și Farul (1—2!) a demonstrat buna pregătire și voința de luptă a constănțenilor și forma inegală a echipei bucureștene. În fotografie: o fază care ar fi putut duce la autogol—mingea, împinsă de portarul constănțean Manciu, a trecut totuși peste bară...

Fotografii de S. STEINER

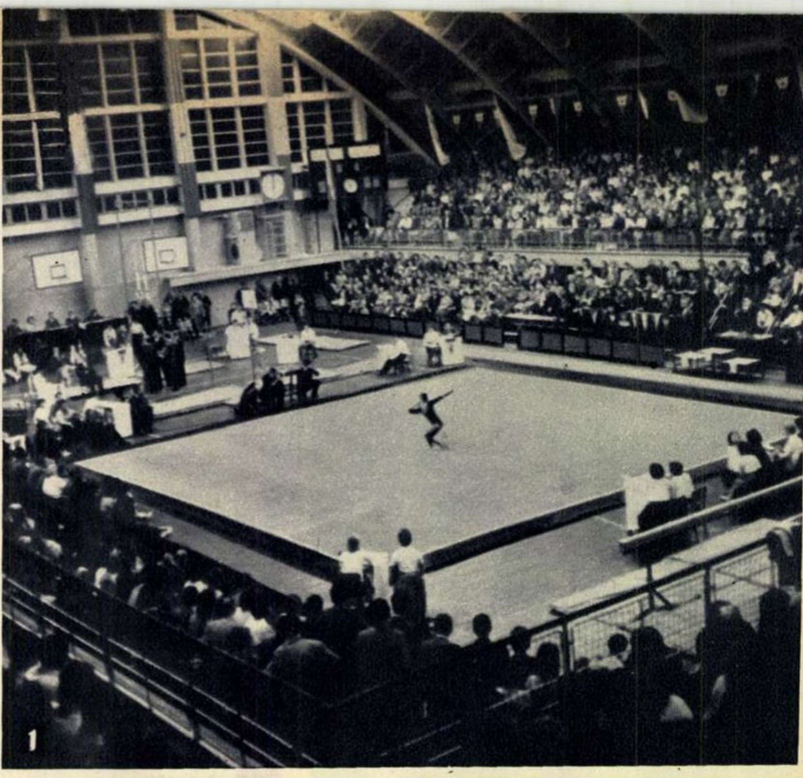
1

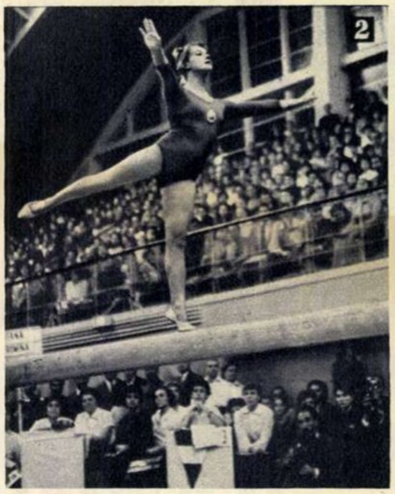
2

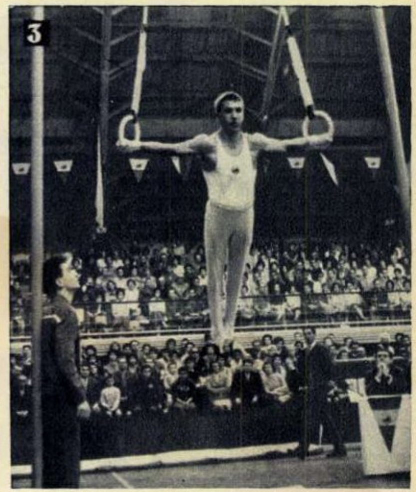
3

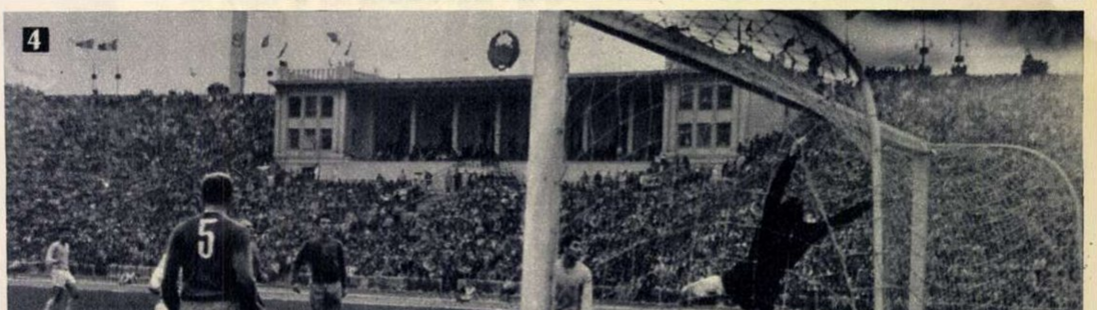
4

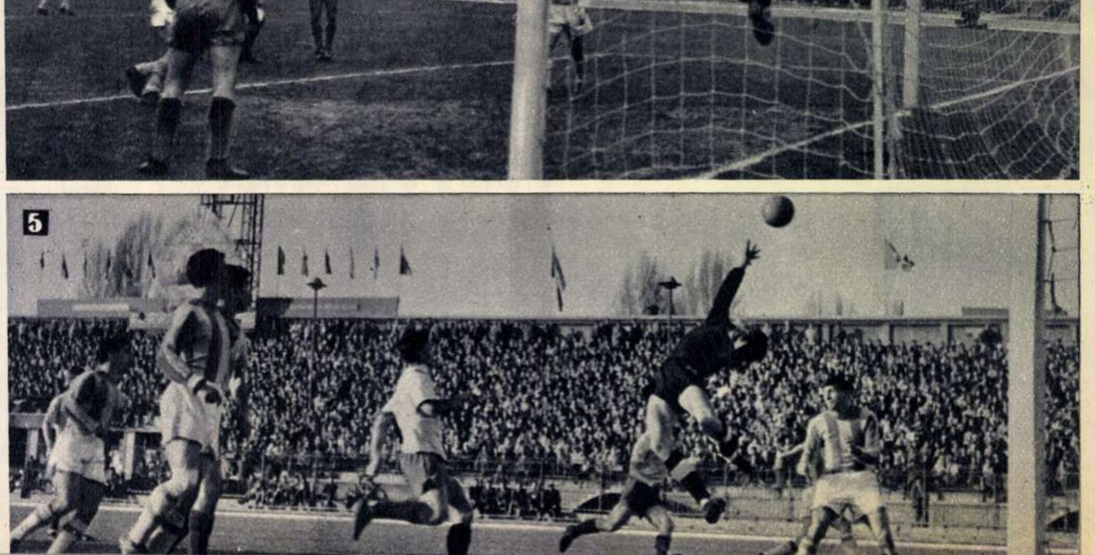
5

Răspunderea personală în producţie este una din cele mai importante cerinţe ale societăţii noastre socialiste. Oamenii muncii, chemaţi să traducă în fapt un obiectiv de seamă — acela al îndeplinirii la timp a angajamentelor lor profesionale — nu dau înapoi în faţa greutăţilor. Fiecare muncitor are alături de el colectivul care îl ajută în orice moment, creîndu-i condiţii în care să-şi poată manifesta întreaga sa capacitate creatoare. Despre aceste condiţii — menite să ajute la întărirea spiritului de răspundere personală şi colectivă — ne vorbesc, în cele ce urmează, cîţiva tovarăşi de la Uzina de rulmenţi din Bîrlad.

RĂSPUNDEREA PERSONALĂ (II)

PĂREREA METALURGIŞTILOR BÎRLĂDENI

EXEMPLUL COMUNIŞTILOR

De cîte ori trec prin muzeul fabricii noastre şi privesc rulmenţii realizaţi la F.R.B. în urmă cu zece ani, am senzaţia că răsfoiesc caietele unor şcolari începători. Cu toate că, la vremea lor, piesele acestea s-au bucurat de un real succes — în comparaţie cu bilele şi inelele de astăzi, rectificate cu toleranţe de miimi de milimetru, ele apar într-adevăr ca nişte obiecte de muzeu.

La temelia succeselor obţinute stau, bineînţeles, relaţiile socialiste de muncă, organizarea planificată a producţiei; importantă este şi introducerea treptată în cadrul întreprinderii a unor utilaje din ce în ce mai perfecţionate... Maşinile, ce-i drept, funcţionează semiautomat şi automat şi treptat ele vor ajunge să confecţioneze rulmenţi aproape singure. Cu o singură condiţie: ca omul să le folosească din ce în ce mai raţional, să le conducă cu tot mai multă pricepere. Cei care fac acest lucru — muncitorii, inginerii şi tehnicienii — la rîndul lor se perfecţionează, nu mai seamănă nici cu cei de acum un an, nici cu cei de acum zece.

Un alt factor care stă la baza succeselor dobîndite de noi în răstimp de un deceniu este creşterea permanentă a nivelului profesional al oamenilor, împletită strîns cu dezvoltarea necontenită a simţului de răspundere colectivă şi personală. Comuniştii au fost cei care, prin exemplul lor, au dezvoltat aceste calităţi printre ceilalţi membri ai colectivului. Tocmai de aceea primirea în rîndul membrilor de partid a însemnat de fiecare dată, pentru fiecare candidat în parte, un examen greu.

Un exemplu: Nicolae Codrea, strungar în secţia noastră, a cerut nu demult să fie primit în rîndul candidaţilor de partid. În cadrul adunării generale tovarăşii i-au arătat că mai are încă multe de învăţat, că în activitatea sa mai sînt destule lipsuri. Analizîndu-şi sincer şi obiectiv lipsurile, tovarăşul nostru de muncă, om cinstit, s-a angajat să-şi înzecească eforturile pentru a le înlătura. Într-adevăr, după o muncă perseverentă, ajutat de noi toţi, Nicolae Codrea a devenit un strungar fruntaş, autor al cîtorva inovaţii valoroase.

Exemple asemănătoare le oferă şi tovarăşii Jean Ribac, Ion Gireadă, Eduard Maravela, azi cu toţii intraţi în marea familie a comuniştilor.

De fapt sarcina permanentă a comuniştilor din fabrica noastră nu a constat doar în îmbunătăţirea muncii profesionale a celor care intră în partid şi a unor membri de partid care uneori au slăbiciuni sau greutăţi în muncă. Noi ne ocupăm în egală măsură şi de mobilizarea celor fără de partid. Ioan Constantin, de pildă, a devenit dintr-un muncitor mediocru un strungar priceput, deoarece a fost îndrumat şi ajutat de către comunistul Petre Bordeianu. La rîndul lor, Gheorghe Luca şi Dumitru Ungureanu au înregistrat serioase progrese în activitatea profesională mulţumită sprijinului activ primit din partea comuniştilor Ioan Stoleru şi Ioan Ceapă.

E adevărat: înşirate aşa pe hîrtie, faptele acestea par simple. Dar cum în lume nu există doi oameni care să semene între ei — răspunderea personală ajunge în conştiinţa fiecăruia pe căi felurite, proprii fiecăruia în parte. Iată: într-o brigadă fruntaşă, cu un colectiv sudat — cum este brigada condusă de tovarăşul Constantin Toderiţă — lucrează un om care pînă nu demult nu izbutea în nici un fel să se înţeleagă cu tovarăşii săi. Se numeşte Constantin Vînătoru. L-am chemat în nenumărate rînduri la sediul organizaţiei de partid şi în urma unor lungi discuţii mi-am dat seama că în spatele aerului ursuz şi al zgîrceniei în vorbă de care dădea dovadă tovarăşul Vînătoru, se ascundeau necazuri personale, precum şi o doză mare de timiditate. Am vorbit cu şeful brigăzii despre aceste lucruri, sfătuindu-l să încerce o mai intensă şi mai directă apropiere sufletească faţă de colegul său. Rezultatele au fost cele aşteptate: ursuzul, stîngaciul şi veşnic nemulţumitul Constantin Vînătoru a devenit un membru activ şi preţios al colectivului nostru.

Prin exemplul personal al fiecăruia — deci prin îmbunătăţirea propriei noastre munci — şi prin ajutorul direct pe care îl dăm, noi căutăm să contribuim la formarea conştiinţei socialiste, la întărirea răspunderii personale a fiecărui tovarăş din colectivul nostru.

Ştefan GRECU
secretarul organizaţiei de partid din secţia strungărie

RĂSPUNDEM FAŢĂ DE OAMENI

Cînd începi să îmbătrîneşti, amintiri de tot felul vin şi-ţi dau tîrcoale la tot pasul. Mai ales cînd trăieşti într-un colectiv de oameni tineri, care ştiu să rîdă şi să muncească, să petreacă şi să înveţe cu aceeaşi tragere de inimă.

Cum, în ce fel, care erau condiţiile în care se desfăşura munca în întreprinderile conduse de patroni? Sînt multe de povestit în această privinţă. Doresc totuşi să amintesc două aspecte, semnificative pentru acele timpuri. Felul cum se făcea angajarea şi mijloacele prin care se învăţa meseria.

Ca să te poţi angaja ca muncitor trebuia să-ţi petreci mult timp aşteptînd în faţa porţilor întreprinderii. Săptămîni şi chiar luni de zile. Fără relaţii şi fără şperţuri împinse maiştrilor sau personalului administrativ nu păşeai niciodată dincolo de poarta fabricii. Începea apoi învăţarea meseriei. Cărînd apă, măturînd prin secţie, făcînd orice în afară de meserie, trebuia să fii „şmecher" şi să furi din ochi priceperea vecinului, deoarece nimeni nu era „prost" să-ţi spună ceva. Învăţarea meseriei „pe furatelea" stătea la baza calificării în întreprinderile capitaliste. Iar utilajul învechit, atelierele insalubre, absenţa măsurilor de protecţie şi munca extenuantă constituiau cadrul firesc

(Continuare în pag. 6)

Atenţie! Aşa se scoate inelul din cuptor! Maistrul Nicolae Grădinaru dă indicaţii elevilor şcolii profesionale, sosiţi în practică la secţia forjă.

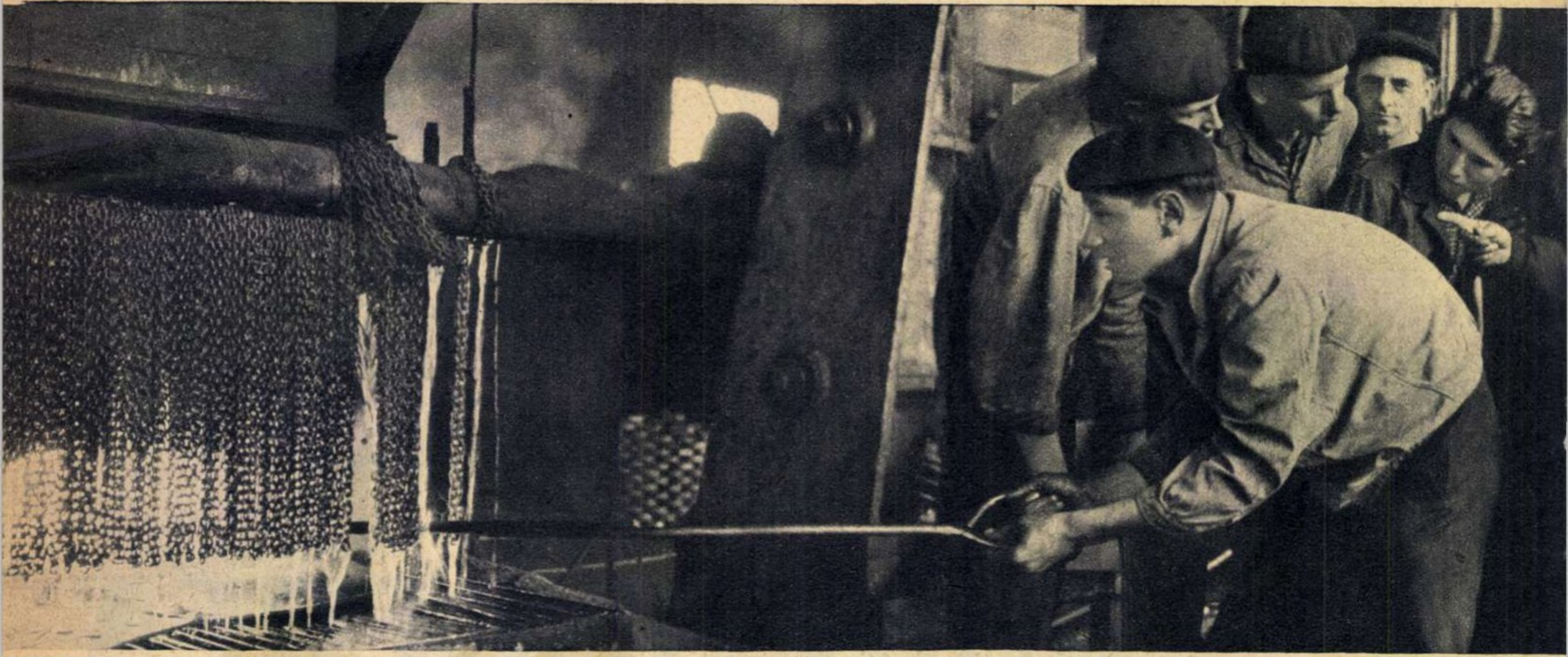

al activităţii noastre de atunci.

Iată de ce noile condiţii de lucru şi viaţă create în anii puterii populare îmi apar mie şi tuturor celor intraţi în cea de-a doua tinereţe a vieţii cu atît mai evidente. Mă voi folosi în acest scop de două exemple:

Într-o zi — sînt ani de atunci — aflu că întreprinderea noastră a angajat un nou paznic. Şi mai aflu că omul acesta, Petre Sava, a sosit de la ţară şi că e de meserie fierar. Fierari sîntem şi noi, forjorii, atît doar că în loc de ciocan şi nicovală întrebuinţăm ciocanul pneumatic şi presele mecanice cu forţe de mii de kilograme. Îl chem la mine şi îl întreb: „Nu vrei, tovarăşe Sava, să înveţi meseria de forjor?" Şi peste cîteva zile îl conving să lase „poarta" în seama altora mai bătrîni şi să treacă în brigada forjorului Constantin Ciobanu. În prezent acelaşi Sava conduce brigada laminorului de 500. Ce schimbări au avut loc totodată şi în conştiinţa tovarăşului nostru? Acum cîteva zile brigada sa a rebutat un inel de 25 kg. În dimineaţa următoare (cu toate că lucra în schimbul al II-lea) Ion Sava s-a prezentat la lucru. A muncit singur pînă a reuşit să repare inelul şi, o dată cu sosirea tovarăşilor săi în orele de după-amiază, a putut să-l dea la laminat.

Şi un exemplu personal: studiind ciocanele pneumatice, m-am gîndit că înlocuirea nicovalei superioare printr-o nicovală concavă ar putea îmbunătăţi calitatea inelelor. Am experimentat procedeul la ciocanul de 450, am obţinut rezultatele dorite şi mi-am văzut mai departe de treabă. În schimb „copiii" ăştia din secţie, nici una nici două, au dat fuga şi m-au „pîrît" cabinetului tehnic. De atunci mi se cere mereu să prezint dosarul inovaţiei. Sincer vorbind, nu o consider inovaţie, ci o obligaţie a mea personală de a ajuta în calitate de maistru la îmbunătăţirea produselor forjate.

De altfel, inovaţiile apar în secţia noastră una după alta. Ele sînt o consecinţă directă a ridicării nivelului profesional. Condiţiile create în acest scop (liceul seral, la care sînt înscrişi 30 de tovarăşi, cursurile pentru îmbogăţirea cunoştinţelor de specialitate, urmate de toţi membrii secţiei, precum şi cursurile de învăţămînt politic) contribuie totodată şi la formarea şi ridicarea continuă a conştiinţei profesionale. Şi cu un simţ de răspundere dezvoltat se munceşte, cum e şi firesc, mai bine şi mai repede. Condiţiile de lucru create şi răspunderea personală se determină şi se influenţează reciproc.

Nicolae GRĂDINARU
maistru în secţia de forjă

CONDIŢII PENTRU RIDICAREA CALIFICĂRII

Se pot spune multe lucruri despre contribuţia comitetului sindical la îmbunătăţirea condiţiilor de muncă în uzina noastră. Mă voi opri la un singur aspect, acela al ridicării calificării. La noi se acordă un sprijin larg preocupărilor oamenilor pentru îmbogăţirea continuă a experienţei lor în producţie. Cursurile de completare a cunoştinţelor şi de ridicare a calificării sînt frecventate în prezent de peste 1.200 de oameni. Cadrele didactice care conduc aceste cursuri au fost recrutate dintre cei mai buni ingineri ai uzinei, şi ei s-au pregătit din vreme elaborînd planuri de lecţii amănunţite şi o documentaţie bogată. Pe de altă parte, mulţi dintre muncitorii noştri urmează cursurile şcolii medii serale (230 în acest an, 59 absolvenţi anul trecut), şcolile de maiştri (19 oameni în prezent) şi diferite institute de învăţămînt superior (20 în prezent, 4 absolvenţi în anul trecut, dintre care 3 s-au întors în uzină ca ingineri). Rezultatele se văd în primul rînd în nivelul calitativ din ce în ce mai ridicat al producţiei, în numărul mare de inovaţii înregistrate anual. Toate acestea arată că una din cauzele importante ale succeselor colectivului nostru este şi asigurarea de condiţii cît mai bune pentru ridicarea calificării oamenilor.

Ioniţă ANGHELINA
vicepreşedinte al comitetului sindical

RĂSPUNDEREA COLECTIVĂ ŞI PERSONALĂ ÎN REALIZAREA RITMICĂ A TUTUROR INDICATORILOR DE PLAN

S-au împlinit în primăvară zece ani de la intrarea în producţie a întreprinderii noastre.

În tot acest răstimp fabrica s-a dezvoltat treptat, a crescut, şi o dată cu ea a crescut şi nivelul profesional al miilor de muncitori ce mînuiesc cu pricepere strungurile de tot felul, execută pe maşinile de rectificat piese cu toleranţe de miimi de milimetru sau stăpînesc şi folosesc eficient puternicele prese de forjat inele de rulmenţi. Avînd la dispoziţie utilaje moderne, aplicînd metode înaintate de muncă şi desfăşurînd cu entuziasm întrecerea socialistă pentru îndeplinirea cu succes a angajamentelor luate, metalurgiştii şi-au însuşit treptat o largă experienţă. În ultimii trei ani colectivul fabricii noastre a înregistrat o creştere anuală a producţiei globale în medie cu 26,5 la sută.

Peste 15.000 rulmenţi peste plan au fost produşi în acest an, iar planul a fost îndeplinit lună de lună la toţi ceilalţi indicatori.

Toate aceste rezultate n-au apărut din senin. Sau, vorba unui cunoscut proverb: drumul spre glorie nu e presărat cu roze.

Unul din factorii care au influenţat hotărîtor realizarea cantitativă a rulmenţilor îl reprezintă organizarea întregului colectiv de muncă şi crearea condiţiilor necesare pentru obţinerea ritmică a producţiei.

Aceasta a necesitat, în primul rînd, cunoaşterea din timp a sarcinilor şi realizarea lor uniform, decadă cu decadă, atît pe fiecare secţie cît şi pe întreprindere în ansamblul ei.

Astfel întreprinderea noastră a reuşit de mai mulţi ani ca secţiile şi serviciile de bază să primească planurile de producţie lunare cu 15-20 de zile înainte de începerea lunii, iar în vederea trecerii la construirea unor tipuri noi de rulmenţi şi a pregătirilor tehnologice care necesită mai mult timp, serviciilor respective li se transmit şi planurile trimestriale. În plus, atît proiectarea cît şi pregătirea tehnologică se execută după grafic, în ordinea intrării în fabricaţie a tipurilor de rulmenţi.

Aplicînd ca formă organizatorică munca în brigadă, a crescut responsabilitatea muncitorilor în ce priveşte cantitatea şi calitatea rulmenţilor produşi, făcînd ca

Strungarul Gheorghe Bocăneţ.

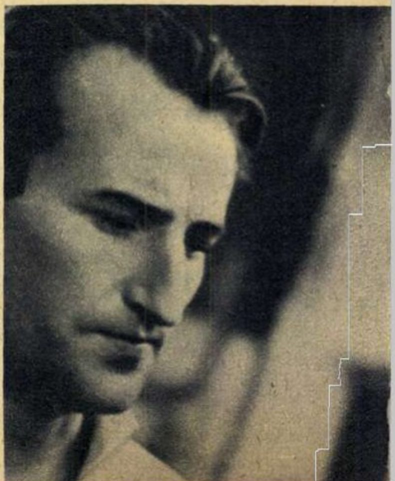

piesele să se mişte în flux continuu pînă la controlul final, respectiv fără să se mai întoarcă după fiecare operaţie la punctul de control. Asemenea metode înaintate de lucru au dus la scăderea continuă a rebuturilor sub coeficientul admis. În primele trei trimestre din acest an s-a înregistrat o scădere a rebuturilor cu peste 13 la sută în comparaţie cu anul 1962 şi cu 3,5 la sută faţă de procentajul admis pe anul în curs.

Experienţa acumulată ne ajută să trecem cu succes, fără salturi, la îndeplinirea sarcinilor de plan pe anul 1964.

Cu prilejul dezbaterii cifrelor de plan pe anul 1964 au fost făcute numeroase propuneri valoroase. Discuţiile purtate ne-au dovedit încă o dată că oamenii noştri au făcut progrese sensibile în ridicarea nivelului lor profesional şi că, totodată, simţul răspunderii colective şi individuale constituie o trăsătură esenţială a conştiinţei lor socialiste. Muncitorii, tehnicienii şi inginerii noştri ne-au demonstrat că îşi cunosc deopotrivă sarcinile concrete pe locul de muncă, precum şi contribuţia lor în funcţie de interesele generale ale întreprinderii.

Pregătirea din vreme pentru producţia anului viitor se află în centrul atenţiei întregului colectiv, iar prin folosirea tuturor mijloacelor de care dispunem avem garanţia că marca fabricii noastre se va situa la loc de frunte.

Ştefan DUMITRESCU
director al
Fabricii de rulmenţi Bîrlad

PARTEA NOASTRĂ DE CONTRIBUŢIE

În paginile ziarului de uzină „Rulmentul" au apărut adeseori materiale menite să trezească în conştiinţa oamenilor spiritul datoriei faţă de sarcinile ce le revin. Aş aminti doar cîteva idei ale articolelor ce s-au încadrat în această tematică. Noi am scris despre răspunderea maistrului în întărirea disciplinei la locul de producţie, despre răspunderea sa ca educator al elevilor-ucenici, despre rolul colectivului în formarea unei juste atitudini faţă de muncă.

Pornind de la ideea întăririi răspunderii faţă de sarcinile de serviciu, faţă de sarcinile de plan, redacţia a căutat să dezvolte această atitudine şi în alte domenii ale vieţii noastre de toate zilele. Articolele: „Jurnalul unui pierde-vară", „Întîrziaţii" au dezbătut probleme de etică socialistă, de atitudine faţă de învăţătură şi faţă de familie.

Într-o serie de alte materiale ziarul a relatat fapte din întrecerea socialistă, a evidenţiat muncitori care sînt exemplu la locul lor de muncă, şi simpla apariţie a numelui sau a fotografiei cuiva în paginile „Rulmentului" creează obligaţii morale faţă de titlul şi locul cucerit. O rămînere în urmă înseamnă o pată pe obraz, o scădere în faţa tovarăşilor de muncă şi de obicei muncitorii evidenţiaţi nu prea păţesc asemenea ruşini. Am să relatez doar un singur fapt care ilustrează această idee.

În primăvara trecută comunistul Ion Purice, şef de brigadă în secţia forjă, aplicînd o serie de iniţiative personale în producţie, se afla în fruntea întrecerii socialiste. O brigadă care lucra lîngă presa sa nu reuşea însă să facă faţă sarcinilor de plan. Atunci el a preluat conducerea brigăzii mai slabe şi încă din prima lună a reuşit s-o aducă la nivelul brigăzilor fruntaşe. De atunci şi pînă astăzi „fanionul de brigadă evidenţiată" stă pe maşina sa. Ziarul nostru a popularizat această iniţiativă de preluare a unei brigăzi mai slabe pentru a o aduce la nivelul celor fruntaşe.

Asemenea exemple care concretizează rolul ziarului în întărirea răspunderii personale mai sînt în fabrica noastră. Ele ilustrează unul din multiplele aspecte ale operei de formare a oamenilor cu conştiinţă înaintată, pe măsura epocii în care trăim, operă la care aducem şi noi partea noastră de contribuţie.

Constantin HUŞANU
redactor al ziarului de uzină
„Rulmentul"

SURPRIZĂ...

Nimeni nu se naşte nici cu ştiinţă de carte, nici înzestrat cu simţul datoriei şi al răspunderii personale. Dar mai devreme sau mai tîrziu — într-un fel sau altul — fiecare este astăzi dator să le cunoască şi să le dobîndească. Altminteri, se învîrte prin lume ca o corabie fără busolă, încurcînd rosturile altora şi încurcîndu-şi, pînă la urmă, propriile lui cărări.

Ei bine (şi nu mi-e de loc ruşine s-o mărturisesc), în urmă cu zece ani arătam şi eu ca o asemenea corabie rătăcită. Terminasem şcoala profesională metalurgică din Galaţi şi, împreună cu alţi doi colegi — Eleonor Răşcanu şi Ion Barbărasă — fusesem repartizaţi la tînăra fabrică de rulmenţi din Bîrlad. Aici am găsit de toate: condiţii moderne de lucru, posibilităţi bune de cîştig, casă, masă... „Ce-i mai trebuie unui tînăr? — ne-am spus noi. Viaţa e făcută să fie trăită". Şi am început s-o „trăim" aşa cum am înţeles noi atunci: chefuri, distracţii, sport — iar la uzină: absenţe nemotivate şi treabă făcută de mîntuială. Nu era zi ca vreunul din noi să nu pricinuiască încurcături sau neplăceri tovarăşilor din secţie. Tocmai de aceea, am fost împodobiţi cu o poreclă: „Trio Bocăneţ" (după numele meu, Gheorghe Bocăneţ).

...De atunci au trecut însă zece ani. Lucrez tot în secţia de strungărie a fabricii. Dar numele meu şi al prietenilor mei nu mai este legat de această poreclă. Nu mai am motive să mă ruşinez de munca şi faptele mele, ci dimpotrivă. Muncitori buni au devenit şi tovarăşii mei Răşcanu şi Barbărasă, care acum urmează cursurile şcolii de maiştri.

Cum a fost posibilă această schimbare? Nu e nici o minune la mijloc. Preschimbarea noastră în bine a fost posibilă datorită ajutorului permanent primit de la tovarăşii din secţie şi în primul rînd din partea comuniştilor din fabrică. Critica tovărăşească, ajutorul concret al maiştrilor şi al şefilor de brigadă, precum şi cursurile de specializare spre care am fost îndrumaţi ne-au determinat să ne schimbăm în mod treptat munca şi conduita morală. Ocupîndu-se cu perseverenţă de „cazul" nostru şi dînd dovadă de o răbdare cu adevărat de fier, tovarăşii aceştia ne-au făcut treptat să înţelegem că în schimbul bunelor condiţii de viaţă şi muncă create în folosul nostru de către partid (în ceea ce mă priveşte: şcoală gratuită, angajament imediat, locuinţă, posibilităţi avantajoase de cîştig, precum şi perspective nelimitate pentru ridicarea nivelului profesional) ni se cere un singur lucru: să muncim. Să muncim cu abnegaţie şi simţ al răspunderii, pentru a ne crea la urma urmei propria noastră fericire. Fericire care la rîndu-i nu poate exista dacă nu este strîns unită cu năzuinţele, bucuriile şi necazurile tovarăşilor tăi de muncă.

Nu demult, tovarăşii din secţie mi-au făcut o surpriză: mi-au publicat poza şi au scris despre mine în ziarul de uzină, în legătură cu crearea a două dispozitive adaptate la maşina de rectificat şi la maşina de rabotat. Datorită acestor inovaţii — cum scrie în ziar — piesele (arborele cotit şi capotele de la forjă) nu se mai execută acum în afara întreprinderii; dar inovaţiile pe care le-am realizat consultîndu-mă cu numeroşi tovarăşi din secţie nu le consider de loc merite personale şi în nici un caz excepţionale, ci pur şi simplu sarcini de serviciu. Roadele obţinute reprezintă un succes colectiv, deoarece simţul răspunderii personale nu este decît o părticică a răspunderii colective, pentru dezvoltarea căreia luptăm cu toţii, umăr la umăr.

Gheorghe BOCĂNEŢ
strungar

Fotografii
de
Nicolae RĂDULESCU

Se lucrează macheta ultimului număr al ziarului de uzină „Rulmentul".

Tovarăşul Ştefan Dumitrescu, directorul Fabricii de rulmenţi Bîrlad.

PARAD

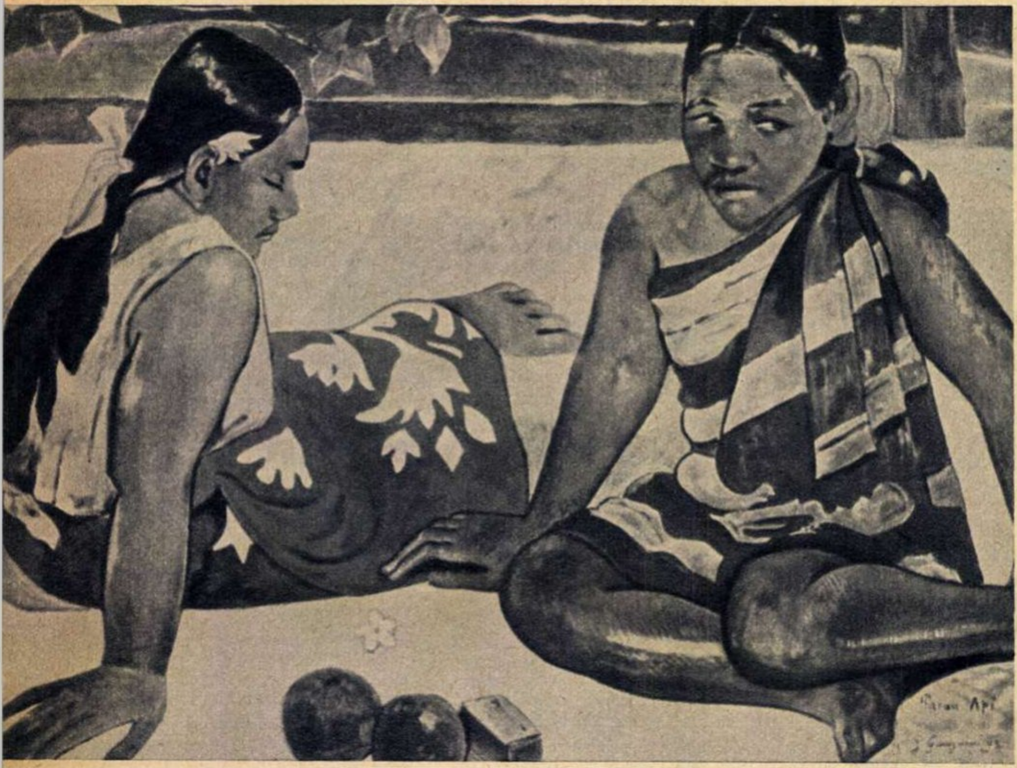

GAUGUIN: „Două femei din Tahiti"

Marele Taaroa, stăpînul universului, era însingurat și melancolic. Zeii văzîndu-l mereu trist i-au adus-o pe O-Te-Papa, care nu era decît o stîncă uriașă de o mare frumusețe. Pe acele timpuri mitologice lumea era încă stăpînită de întuneric și divinul Taaroa s-a hotărît să creeze soarele pentru ca frumoasa O-Te-Papa să guste farmecul oceanului... Luînd-o în brațe, ei au făcut împreună o călătorie de la apus spre răsărit, peste oceanul verde. Trecînd peste oglinzile calme și nesfîrșite, la fiecare îmbrățișare din fermecătoarea O-Te-Papa se desprindea cîte un fragment. Din aceste fragmente s-au născut insulele...

Așa cel puțin explică legenda apariția arhipelagurilor polineziene, care răsar din valurile Pacificului în șiraguri. Insule cu relief stîncos și ciudat, ele au uimit cu frumusețea lor pe primii europeni. Și faima lor de locuri paradiziace persistă pînă în zilele noastre.

Corăbierii le-au descoperit rînd pe rînd. Magellan, plecat în căutare de noi pămînturi, înscrie pe hartă primul — în 1521 — cîteva din insulele arhipelagului Tuamotu. Mendana, în cea de-a doua expediție, în 1595, arhipelagul Marchizelor. Spaniolul Queiroz, plecat pe apele oceanelor să dobîndească „suflete pentru cer și regate pentru Spania", rătăcește prin arhipelagul Societății, descoperă o insulă pe care o numește Sagittaria, dar determină inexact poziția ei geografică și insula presupusă a fi Otaiti rămîne uitată, ca un punct inutil, în atlasele epocii. Nici un navigator nu dă de ea la coordonatele indicate... Cel care va purta laurii descoperirii insulei Tahiti va fi căpitanul englez Wallis. El debarcă aici în 1767 și declară solemn, în numele regelui, că pune stăpînire pe insulă. Dar după numai opt luni, fregata franceză „La Boudeuse" (Îmbufnata) sosește în Tahiti, iar căpitanul Bougainville îngroapă în pămînt un act de luare în posesiune scris pe o placă de lemn de stejar și, considerîndu-se descoperitorul ei, o denumește Noua Cytheră!

Rînd pe rînd fragmentele frumoasei O-Te-Papa răsăreau din valurile oceanului, la babord sau la tribord, în fața navigatorilor. Schouten-Le Maire, Roggeveen, Cook, Bellingshausen etc. au descoperit alte insule și alți atoli. Petele albe de pe atlasele timpului au fost completate. Navigatorii vedeau de pe punțile corvetelor o lume ciudată și în același timp fermecătoare pe care au supus-o cu salve de tun și arbaletă.

Scurtă incursiune statistică

Între tropicul de sud și ecuator, pe axa geografică est-vest, cuprinzînd zeci de insule și atoli, se întind patru arhipelaguri pe care atlasele le denumesc Polinezia franceză: insulele Societății, Marchize, Tubuai și Tuamotu. Suprafața: 3.998 km^2. Populația, după evaluările din 1959: 80.000 de locuitori.

Un exemplu tragic a ceea ce a însemnat colonizarea Polineziei îl constituie insulele Marchize. Cook, în 1773, evalua numărul aborigenilor de aici la 100.000; în 1804, exploratorul rus Krusenstern n-a mai găsit decît vreo 50.000. Primul recensămînt francez — 1877 — înregistra 5.246 insulari. Azi Marchizele au 4.500 locuitori. „Îndreptarul pentru insulele Pacificului", publicat în Australia, dă următoarea explicație: „Acest grup de insule a fost un loc ideal pentru vînătorii de balene, traficanți, negustorii de sclavi, pentru toată drojdia albă a mărilor sudice. Indigenilor li s-au inoculat toate viciile, de la alcoolism pînă la fumatul opiului. Femeile au fost aduse într-o stare totală de depravare. Bolile europenilor, pentru care insularii nu cunoșteau nici un fel de leac, au pustiit satele... Acesta este capitolul cel mai tragic și cel mai mîrșav din istoria regiunii sudice a Oceanului Pacific!"

Polinezia franceză dispune de patru resurse naturale: fosfații din Makatea, perlele, copra și peștele. Opt zecimi din populație trăiește de pe urma produselor palmierilor: copra, ulei etc. Dar plantațiile, limitate la zonele înguste ale litoralurilor sau la panglicile atolilor, sînt supuse unei permanente degradări; ele necesită ameliorări și, deci, investiții ce nu se fac.

Perlele, pentru care polinezianul se cufundă la 30-40 de metri adîncime, suferă o acerbă concurență pe piața mondială, de cînd așa-zisele perle de cultură sînt capabile să reproducă frumusețea acestui produs rar al scoicilor.

În sfîrșit, peștele. Neexistînd nici un fel de bază industrială pentru conservarea lui, servește doar consumului local.

Tahiti — insula cea mai frumoasă din lume

Forster Johann Reinhold și fiul său Georg, naturaliști care au participat la cea de-a doua călătorie a lui Cook, ne-au lăsat relatări interesante despre viața insularilor. Pe vremea primilor navigatori, tahitienii își confecționau îmbrăcămintea din *tapa*, țesătură provenită din stratul cambial de sub scoarța arborelui de hîrtie și mătase. Brațele și partea de jos a trupului și le tatuau cu linii drepte, curbe și frînte, așezate la întîmplare, precum și cu desene înfățișînd diferite păsări sau semiluna. Mai tîrziu, în contact cu europenii, pe brațe au apărut tatuate busole și sextanți!

Casele construite din pari de bambus erau acoperite cu frunze. Seara ele erau luminate cu fructele uleioase ale arborelui de lumînări, înfipte într-o surcea.

Cook, care a pornit din Deptford la 30 iulie 1768, a ajuns în Tahiti după nouă luni. Azi avioanele DC-8 ale societății TAI-Air France fac ruta Paris-Papeete în 22 de ore.

Au trecut aproape două sute de ani de la descoperirea celei mai frumoase insule din lume, după cum glăsuiesc prospectele turistice, și singurul lucru neschimbat a rămas doar peisajul luxuriant. Încolo escadrele amiralilor și perseverența misionarilor au reușit să distrugă așezări și temple, cîntece și vieți omenești.

Tahiti, după toate probabilitățile, este rămășița unui continent sudic înghițit de ocean în urma unui cutremur catastrofal. Deși situată numai la 17° de ecuator, vînturile și ploile abundente tempereazǎ căldura. Plantele înfloresc în tot timpul anului și vegetația urcă aproape de piscurile muntelui Orohena (2.237 m). Primilor navigatori insula li s-a părut, din depărtare, un nor ușor care plutește pe ape, apoi, pe măsură ce se apropiau, o fregată fantastică cu pînze verzi: văile care coboară la țărm, cu crîngurile lor de arbori de pîine, cocotieri și portocali. Azi peisajul, văzut de pe bordul avioanelor, e completat cu dimensiunile oceanului, care prinde în lagune toate nuanțele culorilor albastru și verde.

Iată descrierea făcută de un călător: „... flora pietrificată, coraliile crude... dau apelor semiprizoniere o gamă de culori care variază de la o oră la alta, din clipa în care discul unui soare punctual a țîșnit din Pacific și pînă cînd a fost reînghițit, dintr-o dată, între două clopote de vecernie. Încîntarea nu se oprește nici la madreporii geometrici sau arborescenți, luminoși ca ciupercile sub rouă sau cu transparență de lămîie... nici la vegetația care se găsește la foarte mică adîncime".

Același peisaj l-a întîmpinat pe Louis de Bougainville în 1768 și l-a făcut să exclame: „credeam că am nimerit în grădinile raiului!"; același parfum pe care îl răspîndește flora pînă departe în largul mării i-a învăluit și pe primii misionari francezi care au debarcat în 1773. Ei au adus aici „cuvîntul Domnului" și au distrus templele — adevărate opere de artă — au interzis dansurile, decretîndu-le imorale, au pus pe „bunii sălbatici" să plătească biruri grele pentru biserică și pentru fiecare păcat i-au silit să paveze cu piatră 3 metri de drum. Așa s-a născut din foarte multele păcate unicul drum carosabil care pleacă din centrul orașului Papeete și înconjoară insula de-a lungul coastei oceanului! După cavalerii în sutană a acostat la țărmuri, în 1842, escadra amiralului Du Petit

Cornel BOZBICI

(Continuare în pag. 10)

ISUL DIN MĂRILE SUDULUI

Dimineața, la ora pescuitului, nenumărate bărci se îndreaptă spre larg.

Thouars şi — sub ameninţarea tunurilor — Tahiti a devenit protectorat; din 1880 este colonie franceză.

În secolul al XVIII-lea Tahiti avea 200.000 de locuitori, acum numărul băştinaşilor a scăzut la 10.000. Darurile europenilor pentru „bunii sălbatici" au fost alcoolul, bolile venerice, filarioza şi lepra, care în decursul deceniilor i-au măcinat.

Papeete este desigur un oraş pitoresc şi vesel şi Tahiti tot cea mai frumoasă insulă din lume, cu climă blîndă, cu aer pur şi cu cer senin, fără fiare de pradă, şerpi veninoşi sau ţînţari. La debarcadere vasele cu turişti sînt întîmpinate de băştinaşi — conform unei bune şi vechi tradiţii — cu dansuri, cîntece şi ghirlande din floarea *tiara*. Dar goliciunea femeilor, cascadele de flori şi veselia nu pot să ascundă mizeria lor şi indiferenţa faţă de aceşti *popaa* (străini) pe care nu-i admiră, nu-i iubesc şi din faţa cărora se refugiază cu primul prilej, retrăgîndu-se în colibele lor. Deservirea turiştilor şi distrarea lor e una din ocupaţile tahitienilor, o sursă ce le asigură mici cîştiguri suplimentare, pe lîngă muncile lor obişnuite: culesul nucilor de cocos şi al vaniliei sau repararea drumurilor.

Printre aceşti oameni — pe care prospectele turistice îi califică ciudaţi şi primitivi datorită dispreţului lor senin faţă de anumite laturi ale lumii moderne, precum şi dragostei lor pentru natură şi tradiţii — a trăit aproape zece ani, cu o scurtă întrerupere, pictorul francez Gauguin într-o reeluziune benevolă. Aici a pictat minunatele tablouri care i-au dus faima în întreaga lume şi tot aici, în această insulă, a fost arestat şi închis cînd s-a ridicat în apărarea drepturilor indigenilor. De aceea aceşti oameni simpli l-au stimat şi iubit. La 12 km de Papeete, o placă fixată pe doi stîlpi încrustaţi cu motive populare tahitiene mai aminteşte de cel care a cîntat în culori inegalabile frumuseţile acestui pămînt.

Maeva, o frumoasă tahitiană.

Revoltă pe Bounty

Dacă exista un refugiu sigur pe glob, acesta fără îndoială era insula Pitcairn. Mica îngrămădire de stînci cu o vegetaţie luxuriantă fusese descoperită de Carteret din întîmplare şi notată pe hartă cu o eroare de patru grade. Nimeni n-ar fi vorbit de ea dacă n-ar fi avut loc evenimentele din 28 aprilie 1789...

Corabia britanică Bounty plecase în Tahiti să încarce puieţi ai arborelui de pîine, care urmau să fie plantaţi în posesiunile engleze din Indiile de Vest. Vasul naviga sub comanda căpitanului William Bligh, care participase ca timonier la călătoriile lui Cook.

Comportarea crudă a căpitanului Bligh — care brutaliza pe mateloţi şi fura din raţiile lor de pîine, carne sărată şi fulgi de ovăz—a făcut să încolţească pe navă sămînţa răzvrătirii. Totuşi revolta avea să mai întîrzie. Nava a acostat pe ţărmul insulei Tahiti, care pentru echipajul vlăguit şi terorizat a fost un liman al odihnei şi libertăţii. La 4 aprilie 1789 — după 5 luni — corabia a ridicat din nou ancora, echipajul despărţindu-se cu regret de fermecătoarea insulă unde marinarii legaseră numeroase prietenii. Amintirile vieţii tihnite, căreia acum i se opuneau din nou sadismul şi brutalităţile lui Bligh, au dezlănţuit la 28 aprilie revolta de pe Bounty. Răscoala a fost condusă de Christian Fletcher, secundul navei, căruia cu o seară înainte i se aplicase o pedeapsă corporală. Bligh şi 19 membri ai echipajului care-i rămăseseră credincioşi au fost coborîţi într-o barcă în dreptul unei insule din arhipelagul Tonga şi lăsaţi în voia valurilor... Răsculaţii s-au înapoiat în Tahiti, unde s-au căsătorit cu polineziene. De teama justiţiei engleze, ei au hotărît să caute un refugiu necunoscut de nimeni. În septembrie Bounty a plecat în căutarea insulei Pitcairn şi a rătăcit cinci luni prin mările sudului, pînă cînd echipajul i-a zărit crestele stîncoase. Răzvrătiţii au transportat pe ţărm toţi puieţii destinaţi Indiilor de Vest, sculele de tîmplărie, pînzele şi catargele, porcii şi păsările şi apoi au dat foc corăbiei, ca nimeni să nu mai poată părăsi refugiul...

Astfel s-a întemeiat mica aşezare care cuprindea nouă englezi şi 19 polinezieni (douăsprezece femei, 6 bărbaţi şi un copil). Din rămăşiţele corăbiei ei şi-au clădit case şi bărci, din pînza velelor şi-au confecţionat îmbrăcăminte. Puţinul pămînt roditor l-au împărţit în loturi şi în pădurea sălbatică au apărut ogoare lucrate cu hărnicie. După trei ani se născu primul fiu al lui Christian şi această naştere îl lăsă văduv. Cum toate femeile erau măritate, el îşi îngădui să ia nevasta unui tahitian. Într-o zi, cînd lucra singur pe plantaţia lui, tahitianul îl omorî. Drept represiune, tahitianul a fost împuşcat de englezi. Aceste crime dezlănţuiră la rîndul lor altele. Într-o noapte, englezii au fost căsăpiţi; doar unul singur — Adams — grav rănit, a reuşit să se tîrască în pădure şi să rămînă ascuns. În noaptea următoare soţiile celor ucişi au măcelărit, în timp ce dormeau, pe toţi tahitienii. Descoperit în desiş, oblojit cu ierburi tămăduitoare, John Adams a rămas în viaţă şi a stat 20 de ani izolat de lume, conducînd mica populaţie ce mai rămăsese pe insulă, pînă cînd a fost descoperit de baleniera Topaz care a divulgat refugiul, şi în septembrie 1814, cu fregata engleză Breton, au sosit cei împuterniciţi să pedepsească pe răsculaţii de pe Bounty. Dar Adams, singurul supravieţuitor, era acum un bătrîn venerabil care-i învăţase pe copii să scrie şi să citească şi întronase în mica aşezare ordinea şi preceptele morale. A fost iertat de pedeapsă.

Azi, Pitcairn este locuită de vreo 160 de oameni. Sărăcia resurselor locale i-a silit pe descendenţii răsculaţilor de pe Bounty să se răspîndească în toată Oceania.

Makatea — infernul Pacificului

Atolii par nişte cununi imense căzute din cer în valurile albastre. Cocotierii se oglindesc în lagunele calme din interiorul inelelor pe care le-au zidit coloniile de corali. În mările sudului atolii şi insulele de corali răsar în şiraguri din valuri. Insuliţele joase nu se pot observa decît de la mică distanţă şi periclitează navigaţia, iar masele de corali atrag puternic norii de ploaie şi furtunile. Bougainville a numit un asemenea şir de insule „arhipelagul primejdios" — Tuamotu. Atolii au o frumuseţe indescriptibilă şi prezintă nenumărate tentaţii. Atolul Manihi, un inel de 60 km, lat doar de 500 metri, adăposteşte în apele sale milioane de peşti multicolori care plutesc aproape de oglinda lagunei. Dar de la farmecul unanim al arhipelagului Tuamotu, Makatea face excepţie. Aici e infernul Pacificului. Makatea are 32 km², suprafaţă formată din stîncă, cu faleze abrupte, pe care timp de milioane de ani lacomii cormorani au depus preţiosul guano, pentru ca să prospere C.F.P.O. — „Compania franceză de fosfaţi din Oceania". În Makatea trăiesc 2.500 de locuitori, dintre care 90% lucrează pentru C.F.P.O. Ei se scoală înainte de răsăritul soarelui şi se îndreaptă spre ciudatele mine de fosfaţi ca să înceapă lucrul pînă cînd căldura nu devine prea înăbuşitoare. Minele acestea nu sînt decît nişte imense şanţuri, unele adînci pînă la 75 de metri, şi dau un aspect fantastic peisajului. Ele sînt lipsite de orice mecanizare. Uneltele de bază: tîrnăcopul care sapă, lopata care încarcă şi roaba pe care omul o împinge pe pantele păienjenişului de scînduri, făcînd o adevărată călătorie acrobatică. Un pas greşit îi poate aduce moartea sau infirmitatea.

Makatea se poate mîndri însă cu unicul drum de fier din Polinezia franceză! Calea ferată a fost adusă din Franţa, unde a servit la transporturile din cadrul faimoasei dar inutilei linii Maginot. Acum locomotivele mici remorchează vagonetele cu guano, care este încărcat de vasele japoneze şi neozeelandeze pentru a fi transportat în ţările respective.

Din anul 1908 s-au exportat din Makatea 8 milioane tone fosfaţi. După calcule aproximative, în 3-4 ani zăcămîntul va fi epuizat. Întreaga populaţie va trebui să se mute pe Nauru sau pe alte pămînturi, în căutare de lucru. Aici vor rămîne doar canalele care brăzdează în mod ciudat insula, dîndu-i un aspect selenar.

Mangareva — insula sacrificată

Polinezia franceză s-a impus din nou în ultimele luni opiniei publice mondiale. Presa din întreaga lume vorbeşte despre proiectul experimentării bombei cu hidrogen în această regiune. Sacrificate vor fi insula Mangareva (Gambier) şi cîţiva atoli din arhipelagul Tuamotu.

Dominată de conul unui vulcan stins, cu o vegetaţie paradiziacă, Mangareva este străjuită de turnurile celei mai mari catedrale catolice din insulele Pacificului. În nava ei imensă încap 1.200 de suflete. Altarul şi zidurile sînt încrustate cu scoici. Odinioară gîtul Madonei din Mangareva era împodobit de rarele perle negre pentru care îndrăzneţii pescuitori polinezieni s-au cufundat la mari adîncimi, iar deasupra altarului strălucea o perlă albastră de 50 de carate. Azi perlele acestea se află în tezaurul Vaticanului.

O mănăstire mohorîtă aduce aminte de comportarea nu prea umană a misionarilor catolici, care într-un singur secol, întrebuinţînd violenţa, au distrus nu numai cultura, dar şi mare parte din populaţie, prin recluziunea ei între zidurile de piatră.

Încotro bat alizeele?

În timp ce la Pierrelatte, pe Rhône, se lucrează febril la construcţia uzinei atomice care va fabrica uraniul 235 necesar bombelor cu hidrogen, în arhipelagul Tuamotu se pregăteşte poligonul atomic pentru experimentarea lor. La 775 mile sud-vest de Tahiti, pe atolul Mururoa, au debarcat soldaţi, ingineri şi specialişti militari. La 20 mile mai departe, pe atolul Fangataufa, a început amenajarea unui punct de observaţie. La 62 mile nord-est de Mururoa, pe atolul Tureia, se montează instalaţii radar. Pe insulele Hao şi Anaa se construiesc aerodromuri... Reziduurile radioactive de pe urma experimentării unei bombe termonucleare vor infecta aerul cel mai pur din lume, vor mortifica vegetaţia paradiziacă a insulelor şi, călătorind pe vînturi, vor coborî o dată cu ploile în Indonezia, Australia, Noua Zeelandă, Ecuador, Peru şi Chile. De altfel aceste state şi-au şi exprimat îngrijorarea în legătură cu viitoarele experienţe. Justificarea guvernatorului francez din Tahiti, că exploziile „vor fi efectuate cînd vîntul va bate spre sud, adică în direcţia în care nu există pămînturi locuite", nu are consistenţă. Curenţii aerieni tropicali din zona arhipelagului Tuamotu sînt orientaţi de la sud-est spre nord-vest. Aceste alizee au adus pluta lui Thor Heyerdahl, „Kon-Tiki", din Peru în Tahiti. În acelaşi timp în straturile superioare ale atmosferei iau naştere contra-alizeele, care se îndreaptă spre America de Sud.

★

... Atoli şi lagune... Arhipelaguri cu vegetaţie luxuriantă. Aceasta e Polinezia.... Ea a încîntat pe primii navigatori, ea îl încîntă şi pe călătorul din zilele noastre. Perlele Pacificului rămîn una din marile frumuseţi ale bătrînului nostru pămînt.

Cornel BOZBICI

taina

Schiţă de Eugen TEODORU
Ilustraţie de Tia PELTZ

— Te-ai îndrăgostit? Altă treabă mai bună n-aveai de făcut? Ia spune, cine-i?

Fata se împotrivi zicînd:

— Nu-ţi spun, pricepe o dată că nu-ţi spun nici în ruptul capului.

— Încăpăţînato! Te-a lăsat maică-ta acasă în grija mea şi la întoarcere, poftim, fata cu inima pîrjol!...

— Inima mea-i liniştită, Maio, nu-mi purta nici o grijă. Mi-o protejează un zeu bun, foarte bun.

Pe urmă fata închise uşor pleoapele, pentru ca după un răstimp să le redeschidă şi să privească cu un surîs îndepărtat puternica statură a bunicii, înfiptă în pragul camerei ei ca o ameninţare, ca un acuzator implacabil sosit să dea sentinţe şi să bareze un drum atît de greu de barat, în fond, de cînd e lumea.

Fata şedea în patul ei în cămaşă de noapte, cu părul despletit, un păr gălbui, greu, revărsat pe spate; de sub pînza subţire şi de sub broderiile de dantele mari ca nişte volane respiraţia-i puţin grăbită şi iritată se auzea distinct. Bineînţeles că fata se stăpînea să n-o înfrunte mai rău pe bunică-sa. Curiozitatea bunicii se unea cu neputinţa de-a smulge mărturisiri şi cu sentimentul pe undeva trist că nepoată-sa s-a înstrăinat, că e rece şi că, de la un timp, dincolo de uşa ce le desparte e o altă lume, un alt univers, în care ea, bătrîna, nu mai are dreptul să se amestece.

— Nu-mi spui cine-i, nici cîţi ani are, cine-i sînt părinţii, să ştim şi noi la urma urmei din ce familie se trage, cu ce se ocupă maică-sa, taică-său?

Fata izbucni în rîs.

— Maio, nu mai stărui, că tot n-o să afli nimic. Pregăteşte-mi mai bine ceva să mănînc. (Încercă să devină serioasă.) Vreau să fiu punctuală la întîlnire, deşi el, săracu', m-ar aştepta şi o zi întreagă...—continuă visătoare.

— Şi îl iubeşti atît de tare, fetico?—întrebă femeia căruntă, cu ochii înguşti ca de pisică încă tulburi de nesomnul nopţii.

Nu i-a prea închis, s-a zvîrcolit de aseară de la 10 pînă în zori, aşteptînd ziua pentru ca „îngerul şi comoara mea“, „a doua mea fiică“, cum obişnuia să-i spună, să i se spovedească. Parcă ieri era de-o şchioapă, reflectă bunica, şi uite ce stînjen de fată. Pe unde calcă se cunoaşte, întoarce lumea capul după ea, zdravănă, frumoasă, bălaie şi îndrăzneaţă.

—Ei, hotărăşte-te o dată—o îndemnă cu un glas uşor înspicat cu duioşie, totuşi aspru şi poruncitor.

— Maio, lasă-mă, lasă-mă! De cîte ori să-ţi repet?

Nevrînd să cedeze, bătrîna tot încerca:

— Noi eram prietene. Nu mi-ai spus tu mie tot de cînd te ştiu?

— Ei, Maio, nu mă înduplеci! Recunosc, nu ţi-am ascuns niciodată nimic, dar chestia asta e prea delicată şi — cum să-ţi spun eu? — prea a mea. Vreau să am şi eu o taină. Înţelege, nu mă mai iscodi. Vine timpul să ţi-l arăt — de ce te înverşunezi?

Bătrîna nu se dădea bătută.

— Măcar spune-mi dacă-i înalt, zdravăn sau slab, frumos ori tînăr, atîta lucru pot să ştiu.

— Cum ar putea fi omul pe care-l iubeşti prima oară, bunico, decît înalt, frumos, tînăr şi deştept?

— Ştiu eu, maică, îndrăgostiţii au o lupă cu care umflă calităţile şi piperniceśc cusururile.

— Nu-s oarbă—ripostă mîndră fata, scuturînd genunchii sub pătura liliachie cu un desen ciudat: pisici albe încolăcite, cu mustăţi lungi şi cu ochii închişi a somn.

— O, dacă ai semăna tatii ar fi bine; zici tu că eşti cu ochii în patru, mă rog! —trase ea concluzia întregindu-şi vorbele cu un gest larg.

Cum n-o scosese la capăt cu nepoată-sa, se hotărî să-i pună de ceai. Se depărtă, îşi flutură capotul de culoare mov, zugrăvit cu nişte trompete pe toată întinderea pînzei, drept care gineri-su, tatăl fetei, o poreclise „coana fanfară“, dar bătrîna tot nu-l lepăda. Cînd se pornea să turuie cu intenţia să convingă şi apăsa sacadat în cuvinte, agitîndu-se, părea că toate acele trompete o acompaniază în surdină.

În faţa rezistenţei de azi a nepoată-si şi trompetele, şi stăpîna amuţiseră. Întregul ei prestigiu, proverbiala autoritate ce şi-o luase de la sine, se izbiseră de carapacea de beton pe care i-o ridicase în faţă nepoată-sa. Păşi spre bucătărie, încercată vag, foarte vag, de cîteva aduceri aminte din tinereţe. Gîndul însă nu izbuti s-o înfioare, schimbă niţel glasul şi prin uşa deschisă a bucătăriei, ca de peste un mal, începu s-o dăscălească cu prefăcută duioşie:

— Ce rochie îţi pui?

— Roşie cu buline albe, îi place să mă vadă în rochia asta.

— Înseamnă că are gusturi omul! Ce-i drept, îţi şade bine.

Fata lăsase uşa deschisă la baie, dar zgomotul duşului făcea ca bunica să nu mai înţeleagă ce spunea.

— Nu te-aud. Vorbim cînd ieşi.

Şi într-adevăr nu mai discutară.

De undeva din apropiere un ceas bătu ora şapte.

Revărsîndu-se peste acoperişuri, sunetele ajunseră la baie, făcînd-o pe fată să strige alarmată: „Vai, am să întîrzii!“ Apa se opri la manevrele repezi ale mîinilor ei.

Echiparea şi băutul ceaiului în picioare durară cîteva minute sub ochii mereu înguşti şi nedumeriţi ai bătrînei indignate că, deşi toată noaptea îşi istovise mintea să găsească cheia cu care să descuie atît de bine ferecata inimă a fetei, n-a fost chip.

— Unde pleci tu la ora asta? Cînd toată lumea aleargă la serviciu, omul tău e liber tocmai dimineaţa? Curios!

—N-ai să ştii şi n-am să-ţi spun decît atunci cînd oi vrea eu şi cînd mai ales o să fie prea tîrziu ca să mă mai poţi împiedica sau cicăli. Duduie Adela, madam Moroianu, cum îţi spune toată lumea dumitale, cred că ai priceput destul din cîte am discutat!

Apoi fata îşi ridică bărbia şi, ducînd degetul la buze în semn de adîncă taină, spuse:

— Sst, să nu dezgropăm morţii.

— Ce vorbe-s astea, domnişoară? — sări ca arsă bătrîna.

— Zisei şi eu, aşa, nişte vorbe.

Apoi îşi aranjă cordonul rochiei, îşi puse pantofii de lac cu tocuri subţiri şi crescu aproape cît bunica. Zvîrli capul într-o parte, în alta, să-i ajungă părul pe spate şi, radioasă, dădu uşa de perete, pornind pe scări în jos.

Bătrîna se apropie iute de fereastră, să nu-i scape nici măcar ultimele gesturi ale fetei, să le răstălmăcească în legea ei.

Strada, copleşită de lumină şi cam pustie la acea oră, privi cu toţi ochii geamurilor roşul aprins al rochiei, mersul fetei legănat şi suplu, dar grăbit, aducînd mai mult a fugă. Călca peste umbrele piezişe ale blocurilor, trecînd alternativ şi prin fîşiile de lumină, făcînd să tremure ca o apă culoarea vie a îmbrăcăminţii ei.

Nedumerirea n-o părăsise pe bătrînă o clipă; dimpotrivă, crescu cu cît se depărta nepoată-sa, ducînd „taina“ cu dînsa. Fata gusta amara plăcere de a fi rezistat ispitei de a se destăinui.

„Ce bine că nu ştii, coană Adelo. Toate orgoliile matale de mic-burgheză provincială s-ar fi umflat, s-ar fi răsculat şi m-ai fi torturat cum de altfel ai torturat-o şi pe fiică-ta odinioară, cînd mă purta în pîntece, la începutul lui '45. Ţii minte c-ai gonit-o de acasă fiindcă se măritase din dragoste cu un electrician? Ea era, mă rog, Geta Moroianu, fata dumitale. Ai persecutat-o, deşi electricianul de atunci e astăzi conferenţiar la Electromecanică, un inginer renumit, Tiberiu Grigorescu. Adu-ţi aminte, coană Adelo, că din golan nu-l scoteai. Mi-a povestit mama cît suferea auzindu-te. S-au ascuns de gura matale într-o mansardă mică pînă au ieşit la lumină. Acum te guduri pe lîngă el. Ai uitat oare? Să fi uitat oare toate necazurile pe care le-ai pricinuit mamei şi tatei? Pe ei îi aştept. Da, de ei nu mi-e frică! Lor am să-l prezint pe cuptorarul Valentin Borza de la uzina „Ciocanul roşu“, de care mă simt îndrăgostită. Alerg să-l răsfăţ niţel, să-l plimb o oră înainte de a-l lăsa să meargă acasă la culcare. E frînt de oboseală, uite-l, vine încet cu un grup de oameni şi rîde. Priveşte cît e de curat, parcă n-a muncit toată noaptea în căldură. Numai ochii i-s cam roşii şi puţin duşi în fundul capului. Păcat că nu eşti de faţă, coană Adelo, să-l vezi că-i şi înalt, şi frumos, iar după ce o să-ţi vorbească, să te încredinţezi că-i şi deştept. Se pregăteşte pentru examenul de admitere. O să fie şi el inginer ca tata. Aduce cu el în multe privinţe. O să am şi eu norocul maică-mi? Sînt sigură de asta.

Coană Adelo, dar n-o să ai plăcerea să-l zăreşti măcar înainte de a-l vedea ai mei.

Ssst. Întrerupem discuţia, el e alături, m-a apucat de braţ cu palma lui fierbinte. A întors spre mine obrazul lui de bărbat în toată puterea şi-mi surîde domol.

Dacă şi mama s-a simţit aşa de fericită atunci de mult, cînd nici nu eram pe lume, să ştii că-i dau toată dreptatea că nu te-a ascultat!“

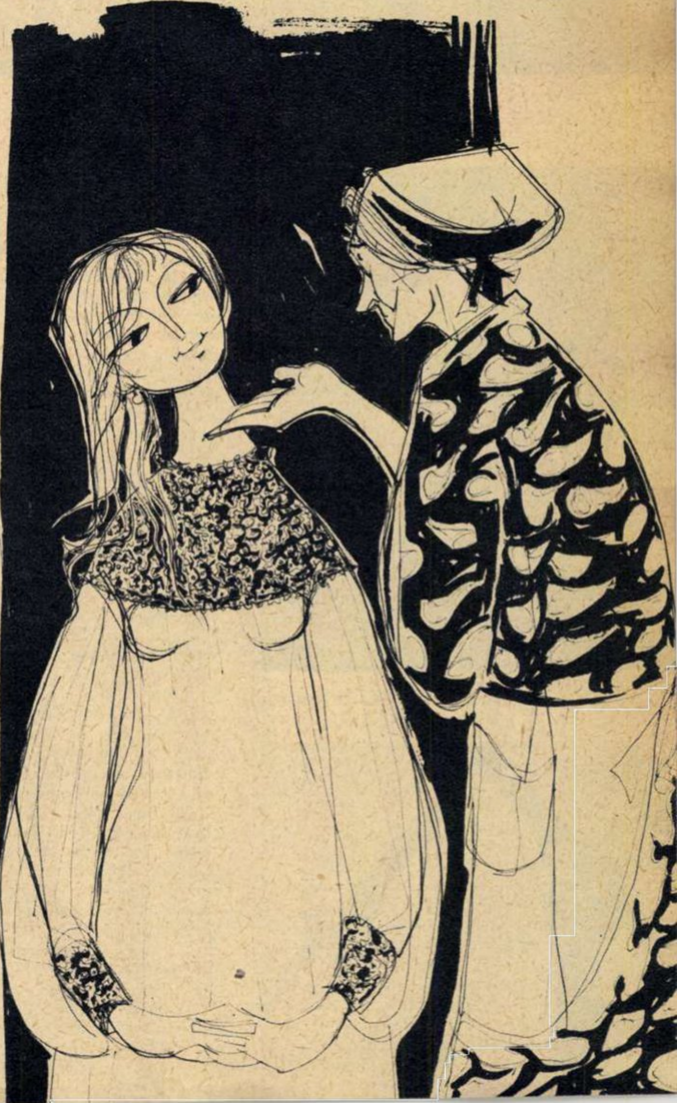

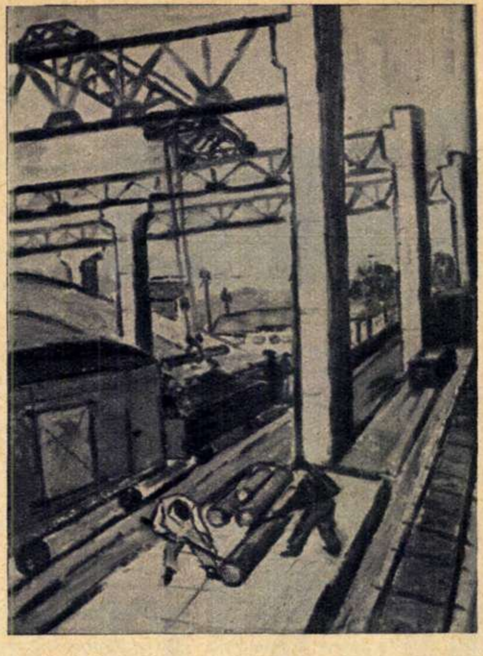
„La Combinatul de industrializare a lemnului din Blaj" de Lucian Zaharia.

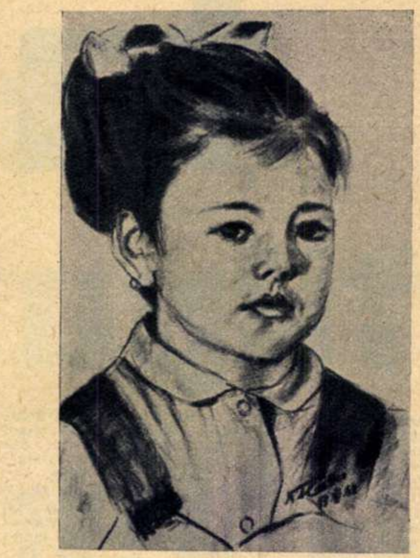
„Portret de fetiță" de Matei Nicolae.

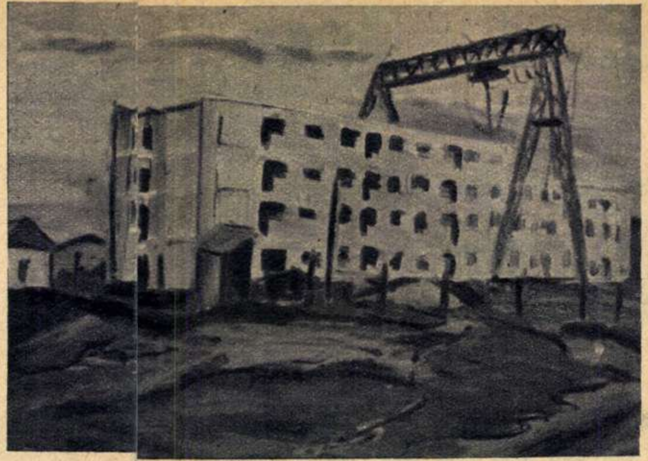
„Bloc nou în cartierul Steagul roșu" de Ion Olteanu.

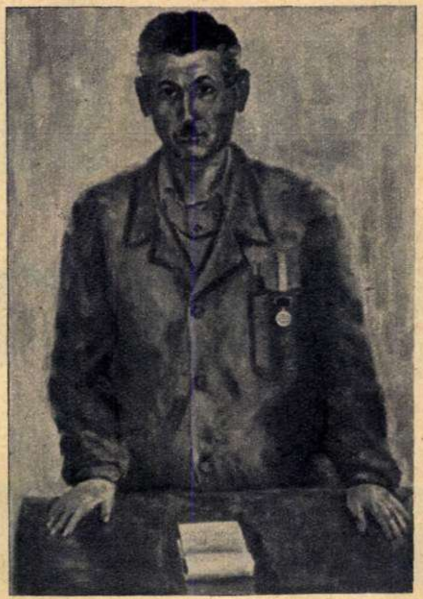
„În ședință" de Matei Nicolae.

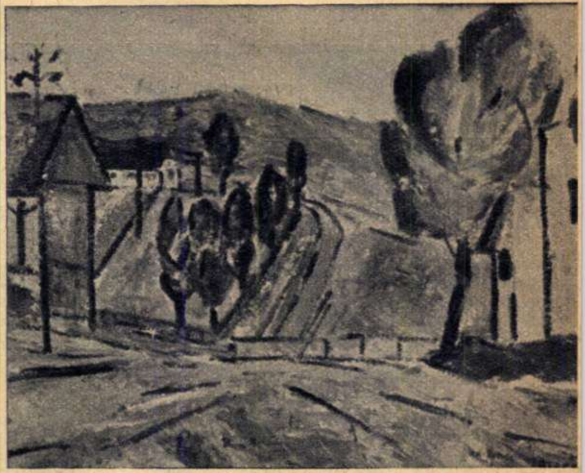
„Peisaj" de Lucian Zaharia.

VERNISAJ LA SECȚIA PRESE

Lucian Zaharia: la freză... ...și la șevalet.

Vizitatorii se apropie sau se depărtează de cîte un tablou, căutînd unghiul cel mai potrivit din care să-l privească. Sînt expuse picturi în ulei, acuarele, lucrări în cărbune, schițe în creion... Unii își mijesc ușor ochii, alții, care au terminat de vizitat expoziția, notează în cartea de impresii. Cîțiva l-au înconjurat pe autor: sînt cei ce preferă să-și spună impresiile direct. În general, domnește o atmosferă specifică unei expoziții de pictură. Și, totuși, sînt cîteva aspecte deosebite. În primul rînd: majoritatea celor din sală poartă salopete de lucru — însuși pictorul are aceeași haină de protecție — iar de undeva din apropiere se aud zgomote surde și vuiete de mașini. Sala expoziției: colțul roșu al secției prese de la Uzinele de tractoare din orașul Brașov...

— Să știi, multe din cîte le-am văzut mi-au plăcut și m-au bucurat nespus.

Tînărul pictor ascultă aceste cuvinte vădit emoționat:

— Și eu vă mulțumesc mult, meștere Rădulici. Pentru tot. Și continuă în gînd: „odată și odată va trebui să-l pictez".

Meșterul Ion Rădulici i-a îndrumat primii pași într-un moment hotărîtor. Sînt 11 ani de atunci. Lucian Zaharia avea 14 ani. Era un băiețandru slăbuț, mărunțel, dar cu aceiași ochi ageri și neastîmpărați.

— Ia zi — l-a întrebat Rădulici — ție care meserie ți-ar plăcea? Ce ai vrea să te faci?

— Știu eu? — a răspuns Lucian. Aș vrea să învăț o meserie frumoasă. Mă gîndeam la strungărie.

Rădulici, maistrul care se ocupa cu probele practice la școala profesională a uzinei de tractoare, l-a privit atent.

— Ești — nu te supăra — cam micuț de statură, măi băiețaș, cam firav. Eu aș zice — a adăugat după un timp de gîndire — să devii frezor. Freza cere un efort fizic mai mic. În schimb îți dă bătaie de cap mai mare. Cere calcule multe și complicate. Tu pari un băiat ager.

Puștanul, venit dintr-una din comunele raionului Făgăraș — Ludișor — a devenit elev la școala profesională, în una din cele 14 clase ale anului întîi: clasa de frezori.

...Sînt 11 ani de atunci. Zaharia, astăzi frezor la secția prese, a crescut mai înalt decît cel care i-a îndrumat primii pași. La uzina de tractoare se lucrează la un mare număr de prese, de cele mai felurite dimensiuni: cu o putere de la 50-60 de tone la peste 600 de tone. O bună parte din piesele de schimb pentru aceste prese le făurește frezorul Lucian Zaharia.

— Cînd sînt piese mai dificile de făcut — povestește un alt maistru, Roman Chirion — lui Zaharia i le dau să le facă. Așa nu am nici o grijă.

Obișnuia să-i dea desenul unei piese și să-i spună: „S-o execuți pînă la capăt!" Lucian se apropia de mașină, la început destul de stîngaci. Dar maistrul Roman era întotdeauna lîngă el. Azi, cînd tînărul frezor are de lucrat o piesă dificilă, maistrul nu mai are nici o grijă. Lucian Zaharia execută toate operațiile cuvenite și piesa iese din mîna lui strălucitoare, lucrată cu precizie de micron.

Acum maistrul Roman privește alte „piese" lucrate de Zaharia — zecile de tablouri expuse la colțul roșu al secției:

— Mda — îi spune — sînt destul de bine... ajustate.

— Sînt de aceeași părere — intervine un alt prieten al frezorului-pictor, Ion Olteanu.

Olteanu este tot frezor și, de asemenea, pictor amator. Au locuit pînă nu demult în aceeași cameră la cămin, și-au descoperit aceeași pasiune pentru pictură și au hotărît, împreună, să se înscrie la Școala populară de artă. În timp ce înaintau cu studiile, discuțiile dintre cei doi prieteni deveneau tot mai interesante: despre perspectiva unui corp în spațiu și așezarea unui element într-un tablou, despre istoria artelor și marii maeștri ai picturii universale, despre efectul diferitelor combinații de culori... Lucian Zaharia îndrăgește îndeosebi culorile „calde", cele formate din combinații de galben, roșu și alb și care dau o senzație de apropiere, de luminozitate și căldură. Aceste culori sînt, de altfel, predominante în picturile lui: fie că este vorba de o imagine din uzină sau de portretul unui colectivist, de un peisaj sau o natură statică. În urmă cu cîtva timp a plecat într-o excursie pe ruta Kiev-Leningrad-Moscova. L-au interesat, la Leningrad, „Ermitajul", la Moscova, muzeele „Tretiakov" și „Pușkin".

La discuțiile celor doi tineri frezori participă adesea și un al treilea pictor amator: tehnicianul Nicolae Matei. Acesta, mai vîrstnic, a absolvit Școala populară de artă în urmă cu cîțiva ani. Îl pasionează, îndeosebi, portretul. Și chiar în Uzina de tractoare găsește destule „subiecte". Fie că este vorba de portretul expresiv al lăcătușului Petre Duca, laureat al Premiului de Stat, de cel al turnătoarei fruntașe Aurelia Givică sau al „Ritei", muncitoare la atelierul de prese și dansatoare în echipa de jocuri romînești.

Nicolae Matei a venit în uzină ca simplu muncitor ajustor. A avut posibilitatea să învețe și a devenit tehnician, dispecer coordonator la una din secțiile cheie. Copiii lui, critici exigenți ai picturilor sale, au vădit aceeași sete de a învăța, de a cunoaște: Florica este studentă în anul V la Facultatea de chimie, iar Maria, studentă în anul II la Institutul de limbi străine, secția spaniolă. Încă un amănunt: în timpul liceului, îndrăgind muzica, ea a urmat și a absolvit în paralel și Școala populară de artă. Iar acum face parte din orchestra institutului...

Bineînțeles, nici Matei Nicolae nu a lipsit de la vernisajul primei expoziții a lui Zaharia. Așa cum nu a putut lipsi nici Gheorghe Rațiu. Acesta e lăcătuș la secția sculărie, elev în clasa a XI-a „la seral" și... sculptor amator.

...Un om stă aplecat la bancul de lucru, conduce un strung sau un ciocan pneumatic cu putere de sute de tone, un perforator în adînc de mină sau toarnă betonul în scheletul unui bloc-turn ce săgetează înalturile. După lucru va porni spre un cerc literar, unde va citi noile sale poezii, se va sui pe scena unui teatru de amatori sau va lua loc în ansamblul unei orchestre simfonice muncitorești. Ori, ca muncitorii Lucian Zaharia sau Gheorghe Rațiu, va mînui penelul sau dalta, după ce mai întîi a învățat să dăltuiască oțelul.

Trei îndrăgostiți de împrejurimile Brașovului.

Mircea BONDA
Fotografii de Dumitru RĂDULESCU

MINUNATA ISTORIE A SCRISULUI (II)

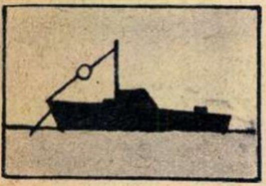

Semn ideografic internaţional, cunoscut însă doar de marinari. Cînd un marinar vede noaptea o astfel de navă, cu o singură lumină albă la provă, el ştie că este vorba de o navă ancorată, cu o lungime mai mică de 45,75m.

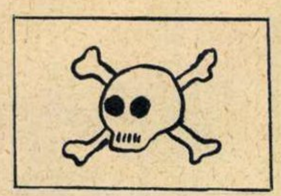

Fiecare din noi ştie ce înseamnă acest semn, cînd îl vede pe un stîlp de linie electrică ori pe o sticluţă de medicamente, şi îl citeşte în propria lui limbă, oricare ar fi aceasta. Iată de ce puterea circulatorie a unor astfel de ideograme este nelimitată.

de la hieroglife la alfabet

DE-A LUNGUL MILENIILOR OMENIREA ÎŞI FĂUREŞTE NOI ŞI NOI METODE DE TRANSMITERE A GÎNDULUI

Ne aflăm la Paris într-o dimineaţă de toamnă a anului 1822. În ziua aceea tînărul Champollion năvăleşte, schimbat la faţă, în camera fratelui său, strigînd: „Je tiens l'affaire" (i-am dat de rost). Apoi, emoţionat, leşină şi cade bolnav la pat...

Ce se întîmplase? Vestitul Champollion descifrase în sfîrşit hieroglifele egiptene!

Era un moment important, de cotitură, în înţelegerea unei întregi etape a civilizaţiei umane, legate de aşa-numita scriere ideografică. Pentru a-i desprinde însă semnificaţia este necesar să ne întoarcem cu multe veacuri în urmă şi să înnodăm firul articolului nostru precedent consacrat istoriei scrisului.

Am arătat acolo cum a apărut pictografia. Aşa cum se joacă un copil, tot aşa se „amuza" omul primitiv pictînd, dar din acest joc, care a putut fi determinat şi de necesităţi practice, a izvorît scrierea, fără de care însăşi civilizaţia este de neconceput.

Am văzut că pictografia înseamnă transpunerea grafică a semnificaţiei concrete a ideii cu ajutorul unui desen; că în pictografie imaginea unui om se „citeşte" om, a unui arc — arc, a unei bărci — barcă. Dacă vrem să scriem pictografic „în barcă se află un om înarmat cu un arc", atunci vom desena:

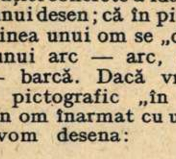

Observăm că din propoziţia de zece cuvinte nu am putut scrie decît trei cuvinte, pe cele care reprezintă elemente concrete. Elementele abstracte *(în, se află, înarmat, cu)* nu le-am putut consemna. Cititorul trebuie să le deducă singur.

Nu tot aşa stau lucrurile în stadiul următor de evoluţie a scrisului, în ideografie, sistemul de „scriere a ideilor", cu ajutorul căruia s-a ajuns să se redea orice fel de idei, ba chiar şi legătura dintre ele.

UN LIMBAJ INTERNAŢIONAL: IDEOGRAMELE

Ideogramele aveau un conţinut de idei deosebit de cel al desenului, abstractizat. De pildă, desenul unui sceptru nu însemna numai sceptru, ci şi domnie, autoritate, putere, imperiu, înţelesul deducîndu-se fie din context, fie din anumite semne ajutătoare. La epoca formării statelor, ideografia a ajuns să cucerească întreaga lume antică civilizată, Accadul, Egiptul şi China.

Cum toate scrierile ideografice s-au dezvoltat din pictografie, influenţele reciproce culturale au făcut ca popoare care *vorbeau* limbi foarte diferite să folosească în *scris* sisteme ideografice asemănătoare în concepţie, deşi diferite în grafică. Astfel, deşi hieroglifele se deosebesc ca aspect de cuneiforme şi de fonogramele chinezeşti, alcătuirea lor se bazează pe acelaşi unic concept ideografic. De aceea, în faza lor incipientă, ideogramele chinezeşti erau foarte asemănătoare hieroglifelor egiptene arhaice şi cuneiformelor primitive. Soarele, de pildă, se scria în aceste trei mari sisteme antice la fel: un cerc sau un pătrat cu un punct la mijloc. Datorită însă unor condiţii tehnice, ideogramele au luat cu timpul forme deosebite: la egipteni, care sculptau în piatră scrierea, soarele a rămas un cerc; la asirieni, care scrijeleau cu un beţişor pe tăbliţe de lut, el a devenit un pătrat format parcă din cuie, apoi un pentagon; iar la chinezi, care pictau cu pensula pe hîrtie de mătase, soarele a apărut sub forma unor linioare paralele întretăiate.

Ideogramele sînt semne scriptice internaţionale, răspîndite şi azi în mai toate domeniile de activitate. Diversele semne folosite în aritmetică, trigonometrie, chimie, astronomie etc. sînt de fapt ideograme cunoscute tuturor oamenilor cu ştiinţă de carte: semnele +, —, ×, :, =, semnele din mersul trenurilor (vagon cu paturi, staţie cu bufet, vagon restaurant etc.), indicatoarele de circulaţie pe drumurile publice, pavilioanele codului internaţional maritim, semnele de pe hărţile geografice şi istorice, notaţiile astronomice ale planetelor sau zodiilor — toate sînt ideograme.

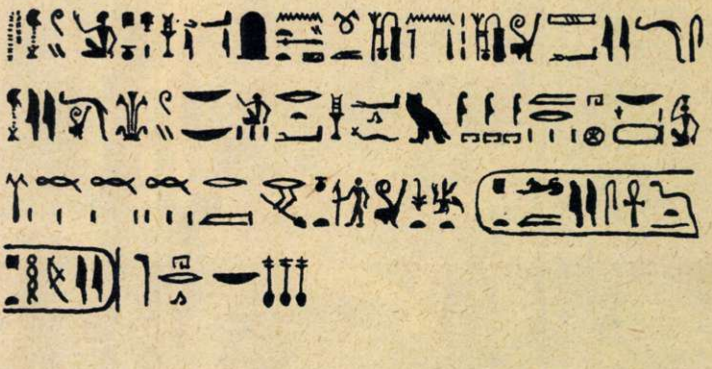

Ultimele rînduri ale hieroglifelor de pe piatra de la Rosette. Cartuşul (semnele încadrate cu linia neagră) reprezintă numele lui Ptolomeu, urmat de formula sacramentală: „veşnic viu, ocrotit de Ptah".

În zilele noastre ideogramele se folosesc în număr limitat în scrierea alfabetică şi de aceea avantajul pe care-l prezintă folosirea lor este şi el restrîns. De ce n-au cunoscut ele o răspîndire mai largă?

Chiar cei vechi, care foloseau la scris numai ideograme, s-au izbit de marele lor neajuns, care de altfel a dus cu timpul la părăsirea ideografiei şi la adoptarea sistemului alfabetic. Acest neajuns consta în aceea că ideogramele erau foarte numeroase. Cu cît limba era mai bogată, cu atît ele se înmulţeau, ajungînd la cîteva zeci de mii. Aceasta a contribuit la ţinerea maselor populare departe de scriere, care a rămas multă vreme apanajul preoţilor.

Să spunem acum cîteva cuvinte despre cele trei mari sisteme ideografice ale lumii antice: cuneiformele, hieroglifele şi fonogramele chinezeşti.

IEPURE = A DESCHIDE, GÎSCĂ = FIU ?!

Numele cu care desemnăm astăzi ideogramele egiptene a fost conceput de autorii greci din vremea imperiului roman şi este compus din cuvintele *hieros* (sfînt) şi *glyphein* (a grava). Vechimea hieroglifelor nu a putut fi încă precizată. Este sigur că au apărut în vremea primei dinastii, dar unii istorici susţin că prima dinastie egipteană a domnit pe la anul 5000 sau 4500 î.e.n., iar alţii cam pe la 3500 î.e.n. După dispariţia civilizaţiei egiptene, multe secole la rînd hieroglifele n-au putut fi citite: nimeni nu le păstrase înţelesul. Aşa se explică de ce prin secolul al IV-lea e.n. Horus Apollo sau Horapollonius, un egiptean grecizat din Nilopolis (Egipt), a scos două volume groase intitulate „Hieroglifica", în care dădea traduceri fanteziste de hieroglife. Astfel el arăta greşit că hieroglifa *iepure* înseamnă *a deschide*, fiindcă „iepurele stă totdeauna cu ochii deschişi" ; sau că hieroglifa *gîscă* înseamnă *fiu*, pentru că „dintre toate păsările gîsca îşi iubeşte cel mai mult puii şi de aceea preoţii egipteni au ales imaginea ei pentru a reprezenta noţiunea de fiu". Pe baza unor astfel de speculaţii, scriitorii din secolele următoare au ajuns la tot soiul de absurdităţi.

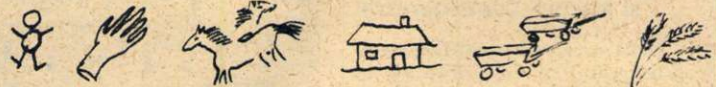

Dacă noi am scrie azi ideografic, ca egiptenii, şi dacă am vrea să redăm ideografic anumite raporturi gramaticale, am desena: un om—mînă — cai — casă — car —grîu. Am transformat astfel unele elemente concrete în noţiuni abstracte: substantivul mînă pentru verbul mînă, substantivul casă pentru conjuncţiile ca şi să etc. Este sistemul binecunoscut al rebusului.

Primul care a spus un lucru adevărat despre scrierea egipteană a fost filologul german Athanasius Kirscher, om de vastă cultură, profesor la Roma în secolul al XVII-lea. El a arătat că nu se va putea înţelege scrierea vechilor egipteni fără să se cunoască limba coptă, adică limba egiptenilor contemporani cu el. Cum să putem citi un cuvînt, zicea Kirscher, dacă nu ştim în ce limbă a fost scris? Noi vedem în textul hieroglific imaginea şarpelui, a sandalei sau a lunii, şi avem toate motivele să citim *şarpe*, *sandală* şi *lună*, dar citim în limba noastră, nu în a vechilor egipteni. Nici măcar de numele egiptenilor nu sîntem siguri. Noi le spunem azi *egipteni* locuitorilor de pe malurile Nilului, dar ei în vechime tot aşa îşi spuneau?

Egipt vine de la grecescul *Aigyptos*, transformat apoi în *Gyptios* şi devenit la arabi *Gibt* sau *Gobt*. De aici provine *copt*. Egiptenii se numeau însă în limba lor (ştim abia azi lucrul acesta) *kemet!* Iată dar ce complicată era problema hieroglifelor şi cercetătorii din trecut nici nu bănuiau întreaga ei complexitate.

VESTITA PIATRĂ DE LA ROSETTE

Scrierea hieroglifică n-a putut fi descifrată decît abia atunci cînd s-a descoperit piatra de la Rosette (numele franţuzesc al localităţii egiptene Reşid), pe care erau gravate trei texte: unul în hieroglife (scrierea sfîntă egipteană), altul în demotică (scrierea populară egipteană) şi ultimul în greacă (deci alfabetic).

Primul care studiază inscripţiile pietrei e savantul francez Sylvestre de Sassy. Observînd în textul grecesc cuvintele Alexandru şi Alexandria, cu ortografie asemănătoare — şi cum textul grecesc arăta că pe piatra aceea acelaşi decret e săpat în cele trei scrieri — Sassy a căutat în textul demotic o succesiune de hieroglife asemănătoare. Cum să le identifice însă în noianul de semne necunoscute? El a făcut socoteala că la 54 de rînduri greceşti corespundeau 34 de rînduri demotice şi s-a gîndit că acest raport poate da indicaţii şi în privinţa poziţiei cuvintelor în textul demotic. Dacă, de pildă, grupul Alexandru şi Alexandria se afla la mijlocul textului grecesc, era probabil că în textul egiptean se găseau tot pe la mijloc. Socotind, a găsit, spre bucuria lui, la locul calculat, două grupe de semne care semănau atît de mult încît nu putea fi vorba de vreo greşeală. Jubilînd, Sassy a căutat în textul egiptean şi alte nume proprii din textul grecesc, dar norocul nu i-a surîs.

Cercetările lui Sassy au fost continuate de medicul englez Thomas Young, un om deosebit de înzestrat. El a făcut următorul raţionament: deşi scrierea era ideografică, numele proprii cuprinse în textul grecesc nu puteau fi scrise şi în textele egiptene tot prin simboluri, căci atunci nu le-ar fi putut citi decît scribul; deci şi în hieroglifică şi în demotică semnele pentru aceste nume trebuiau să fie *semne pentru sunete*. De pildă: Alexandru, nume grecesc, nu se putea scrie în egipteană printr-un simbol, căci un asemenea simbol nu putea exista, ci prin litere. Şi într-adevăr aşa a fost. Tot el presupunea că semnul hieroglific denumit cartuş care înconjura deseori un grup de hieroglife era înlocuit în textul demotic printr-un semn similar însă simplificat şi că în aceste cartuşe se scriau numele proprii. Young însă n-a putut citi nici unul din aceste nume.

Apoi piatra de la Rosette ajunge la Champollion, un cercetător excepţional de bine pregătit, care la 17 ani fusese ales membru al Academiei din Grenoble.

CHAMPOLLION CITEŞTE: P-T-U-L-M-I-S

Champollion porneşte pe calea deschisă de Young, adică ia drept bună ipoteza că în cartuşe numele proprii se scriau alfabetic. Savantul începe cu cartuşul căruia în textul grecesc îi corespundea numele lui Ptolomeu şi citeşte Ptulmis. Citea însă bine sau nu? Egiptenii pronunţau oare aşa numele lui Ptolomeu? Ca să fie sigur, el a transpus hieroglifele alfabetice găsite în cartuşul cu Ptolomeu şi la alte cartuşe. Comparînd cu textul grecesc, el a descifrat astfel cartuşele cu numele Berenice, Alexandru, Cleopatra şi a compus un alfabet pentru cartuşe. Totodată el a observat că textele curente conţineau şi altfel de hieroglife, în nici un caz alfabetice. (Azi ştim că în textele curente hieroglifele erau ideografice, înfăţişau adică idei, nu litere.) Citea însă bine sau nu chiar şi acele hieroglife pe care izbutise să le descifreze?

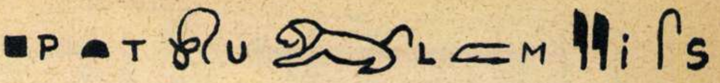

Astfel a început descifrarea hieroglifelor egiptene... Champollion a identificat numele împăratului Ptolomeu. Dar oare îl citea corect ?

Trebuie să arătăm aici că citirea hieroglifelor a rămas pînă azi convenţională. Lipsa vocalelor din texte nu îngăduie să se cunoască felul exact în care vechii egipteni îşi pronunţau cuvintele. S-a convenit de aceea azi ca între consoane să se aşeze vocala *e* pentru a se uşura pronunţarea. *Kemet*, numele pe care şi-l dădeau vechii egipteni, apare deci la noi într-o fonetică de convenienţă. Nu ştim, cu alte cuvinte, dacă vechii egipteni îşi spuneau într-adevăr *kemet* sau *kîmît* sau *kmet* sau *kamet*. Tot aşa era situaţia şi cu celelalte cuvinte. Pentru început descifrarea lui Champollion era însă uşurată de faptul că citea nume greceşti a căror fonetică nu putea fi prea diferită în egipteană. Dar nu ştia încă nimic în privinţa numelor egiptene neaoşe.

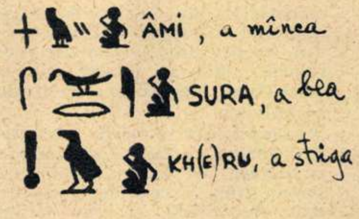

Scrierea hieroglifică cuprindea şi aşa-numitele determinative, care precizau înţelesul hieroglifei în caz de dubiu, de pildă cînd acelaşi semn era folosit pentru două noţiuni. Ca şi cum în limba noastră, spre a deosebi „capră" (animal) de „capră" (pe care se taie lemnele), am adăuga primului cuvînt un semn indicînd animalul ca noţiune generală, iar celuilalt cuvînt i-am adăuga un determinativ care înfăţişează unealta. În desenul de mai sus cele trei hieroglife au acelaşi determinativ, care se folosea pentru verbe ori de cîte ori trebuia indicat un act făcut cu ajutorul gurii.

Ce-a făcut mai departe savantul în privinţa acestora din urmă? Urmărind tot hieroglifele alfabetice, el ia dintr-un manuscris două cartuşe. În primul cartuş el interpretează pictografic primul semn, cercul cu punct (soarele) şi citeşte Ra (numele zeului Soare la egipteni, a cărui pronunţie o ştia din textele greceşti). Hieroglifa a doua corespundea în piatra de la Rosette cuvîntului *a naşte* din textul grecesc. În limba coptă *a naşte* se zicea *misa*. Atunci Champollion s-a gîndit să aplice un cunoscut principiu folosit în elaborarea scrierilor, principiul *pars pro toto* (partea luată în locul întregului). Oare nu se putea lua M pentru *misa* şi deci hieroglifa corespunzătoare nu se putea citi M?

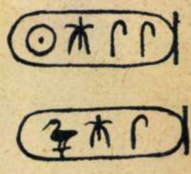

Ramses (sus), Tutmes (jos).

Ultimele două hieroglife le cunoştea din cartuşul lui Ptolomeu şi ştia că redau sunetul S. Şi atunci cartuşul întreg Ra-m-s-s nu trebuia citit Ramses? Inima lui Champollion a început să bată cu putere, căci găsise un nume neaoş egiptean.

În cartuşul al doilea era o pasăre, ibisul, care în coptă se numea *thovt (thot* în greceşte), urmată de hieroglifele pentru M şi S. Oare cartuşul nu conţinea deci numele lui Tutmes? Savantul a făcut astfel descoperirea că nu numai numele greceşti se scriau alfabetic în hieroglife, ci orice fel de nume. Atunci Champollion a dat buzna în

Şerban ANDRONESCU

(Continuare în pag. 16)

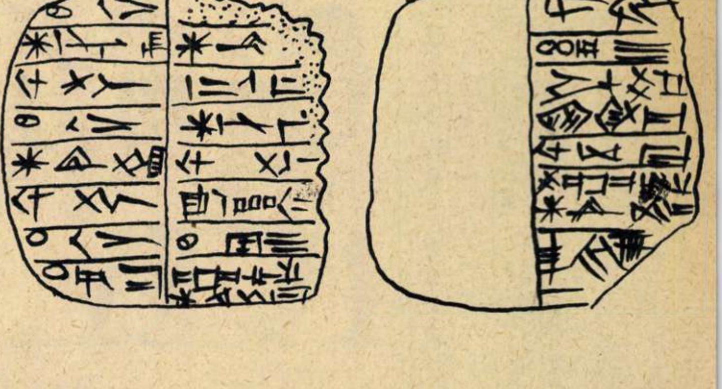

Tăbliţe de lut din Ur cu scriere cuneiformă, veche de circa 4.500 de ani.

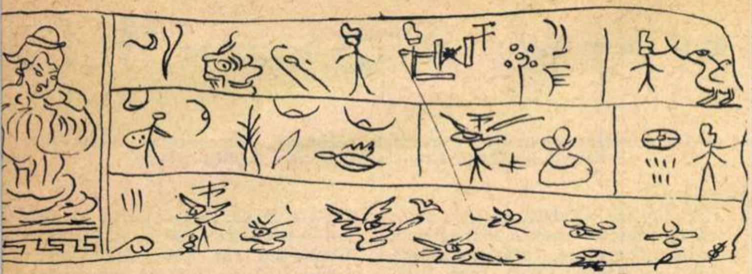

Prima pagină dintr-un manuscris Na-khi. Na-khi a fost o populaţie care a trăit în China pînă în secolul al XVIII-lea. Nu se ştie cine a creat acest sistem de scriere ideografică (în care se disting oameni, broaşte, păsări etc.), dar se bănuieşte că a fost folosit de vraci.

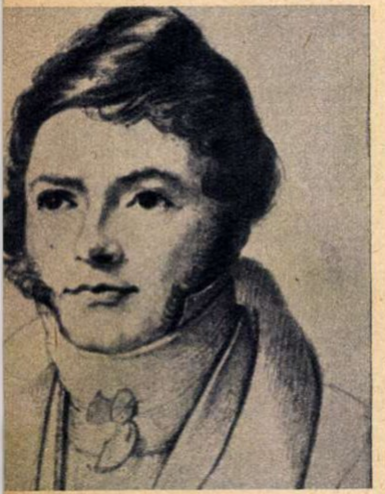

Champollion.

camera vecină, unde şedea fratele său, şi a strigat celebrul „Je tiens l'affaire!"

HIEROGLIFELE? NIMIC MAI SIMPLU!

Teoriile lui Champollion au fost primite cu răceală şi neîncredere. Amărît, el a murit după zece ani, în sărăcie. Abia mult mai tîrziu s-a recunoscut marele său merit. Savanţii au reluat cercetările lui Champollion şi, muncind cu migală ani de-a rîndul, au descifrat şi celelalte hieroglife. Azi se citeşte cursiv orice text hieroglific, oricît de complicat.

Complicaţia scrierii hieroglifice constă în faptul că aceasta cuprindea un mare număr de semne diferite: cele mai frecvente erau vreo 6-700. Ele se scriau fie de la dreapta la stînga, fie de la stînga la dreapta, fie de sus în jos; numai de jos în sus nu se scriau. Cele mai multe semne înfăţişau o acţiune pe cale simbolică, adică aveau semnificaţii abstracte. Ochiul putea să însemne: a vedea, a veghea, a observa etc. Întregul putea fi reprezentat printr-o parte, sau invers: omul care bate era înfăţişat printr-o mînă care ţinea un băţ, litera M era redată, cum am văzut mai sus, prin semnul *a naşte — misa*. Acest sistem (în realitate mult mai complicat decît reiese din datele sumare de mai sus) le-a îngăduit egiptenilor să atribuie valori fonetice anumitor semne şi totodată să reprezinte raporturi şi categorii gramaticale.

Hieroglifele şi-au păstrat neschimbată forma timp de peste 3000 de ani, fiindcă se gravau în piatră, încet-încet, cu atenţie.

Cînd a apărut papirusul şi cînd a început să se scrie cu vopsea, mîna scribului aluneca repede şi semnul se simplifica. Astfel a fost concepută scrierea hieratică, mai cursivă, folosită de preoţi, de literatori şi în comerţ, hieroglifele rămînînd să fie utilizate numai în inscripţii, pe frontispicii.

Scrierea hieratică nu reprezenta o evoluţie de fond a scrisului, ci numai o simplificare de formă. Tot aşa, din scrierea hieratică a apărut cea demotică, un sistem şi mai cursiv de scriere, dar tot ideografic. Este aceea care pe piatra de la Rosette poartă numele de *populară* (de la *demos*, popor), deşi nu a fost folosită de masele populare în sensul actual al acestei noţiuni.

BIBLIOTECA LUI ASSURBANIPAL ŞI REBUSUL CUNEIFORMELOR

Dacă scrierea hieroglifică apare privitorului ca o înşiruire vie de figuri alcătuite cu migală, cuneiformele se asemuiesc cu o mînă de cuie aruncate în neorînduială pe o suprafaţă plană. Cele mai numeroase texte cuneiforme cunoscute sînt săpate cu un beţişor ascuţit pe tăbliţe de lut ars. Ele figurează de asemenea pe statui, pe rare monumente de piatră şi pe ziduri de cetăţi dezgropate în Ţara dintre cele două fluvii — Irakul de azi, vechea Mesopotamie.

Cuneiformele erau alcătuite pe aceleaşi principii ca şi hieroglifele. Ele au fost concepute de sumerieni sau poate chiar de protosumerieni — nişte popoare de origine necunoscută, care au trăit în Mesopotamia pe la anul 3500 î.e.n. După dispariţia acestor neamuri, cuneiformele au fost preluate, fără să fie modificate, de popoare semite care au înfiinţat state noi: asirienii şi babilonienii. De aici, o serie de complicaţii datorite deosebirii de limbă. Semnul pentru *săgeată*, de pildă, a început să fie folosit impropriu pentru cuvîntul *viaţă*, fiindcă pronunţarea semită a acestui cuvînt era apropiată de pronunţarea sumeriană a cuvîntului *săgeată*. În acest fel unele semne au devenit polifonice, adică reprezentau mai multe sunete, respectiv cuvinte. Semnul soarelui ajunsese la un moment dat să reprezinte 70 de cuvinte şi să fie folosit pentru alte cîteva zeci de silabe separate, conform principiului *pars pro toto*. Numeroasele complemente fonetice şi determinative cu greu izbuteau să facă ordine în această confuzie; de aceea, chiar scribii întîmpinau dificultăţi la descifrarea tăbliţelor de argilă.

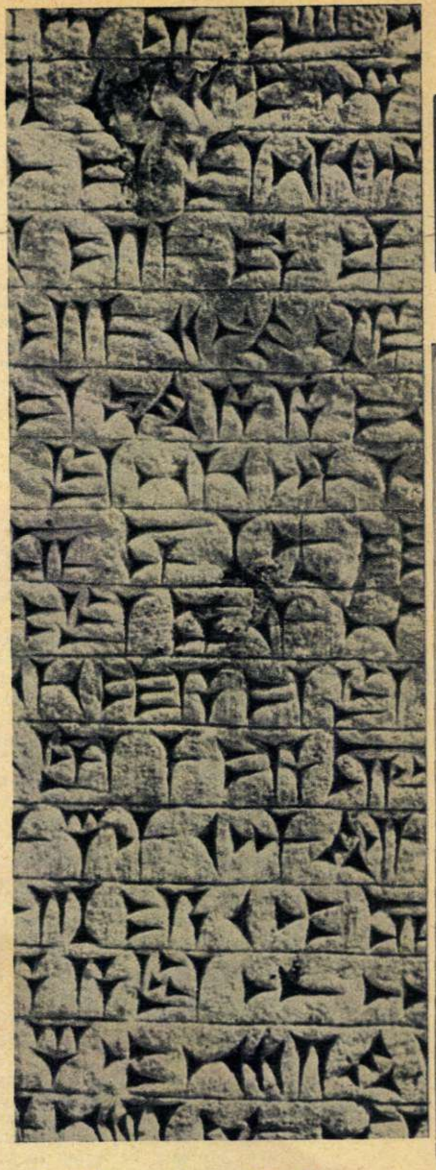

Cine voia să citească totul trebuia să se dedice unor studii aprofundate ale tabelelor care conţineau diversele semne cu explicarea lor în cuneiforme uzuale. În decursul secolelor aceste tabele explicative s-au înmulţit enorm. Jumătate din biblioteca lui Assurbanipal, cea mai bogată colecţie de texte cuneiforme cunoscută azi, era formată din astfel de tabele explicative şi lexicoane care slujeau la descifrarea celeilalte jumătăţi... Haosul s-a mărit mai mult cînd asirienii au inventat „scrierea secretă", în care-şi transmiteau informaţii comerciale sau dispoziţii de stat.

Şi totuşi, la un mileniu şi jumătate după dispariţia lor, cuneiformele au fost descifrate ca un rebus de un profesor de limba latină din Frankfurt pe Main, Georg Friedrich Grotefend. Numele lui este pentru cuneiforme ceea ce este numele lui Champollion pentru hieroglife. El nu

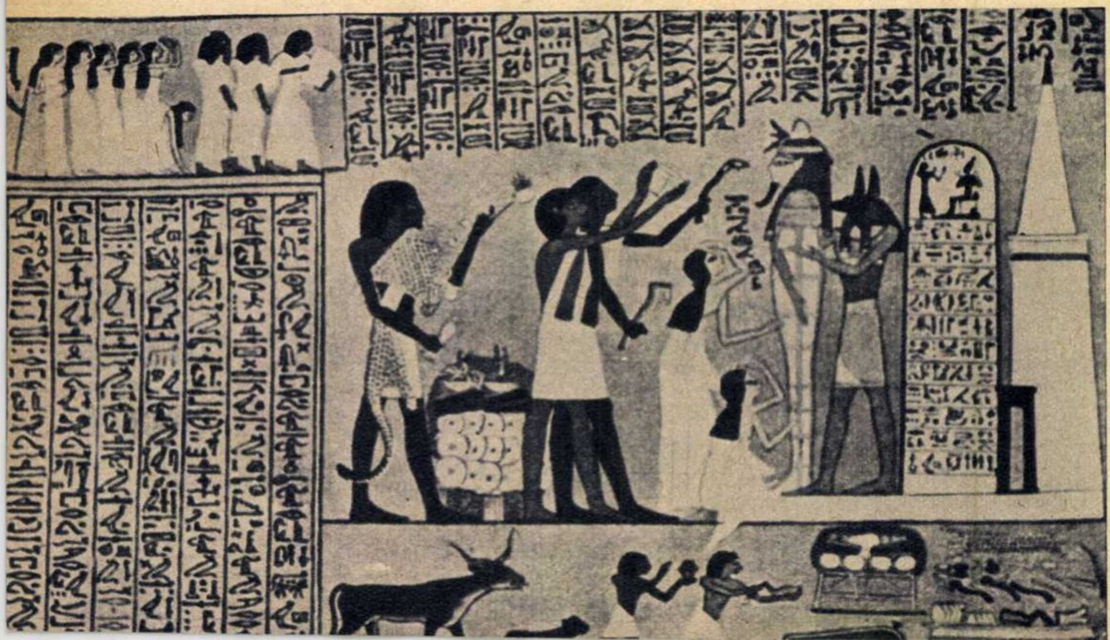

—Papirus egiptean (British Museum).

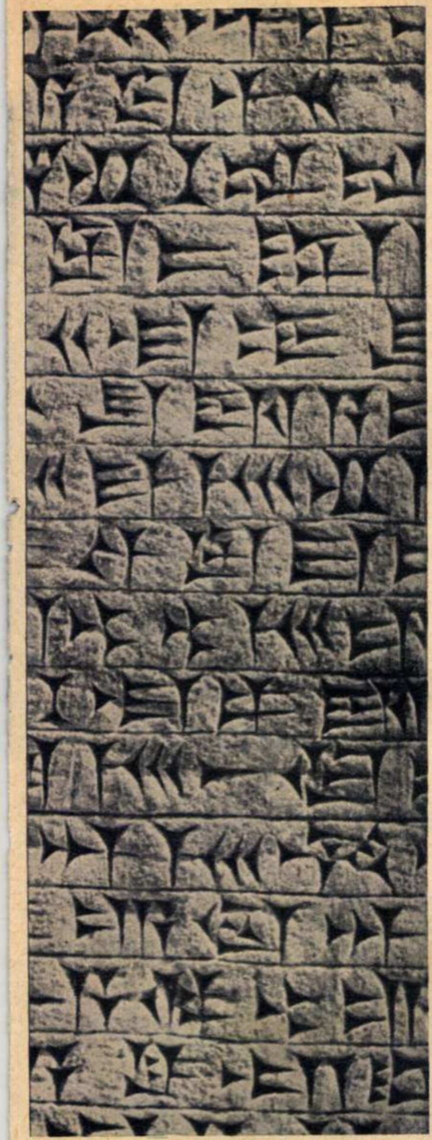

Scriere cuneiformă în biblioteca lui Assurbanipal. Se spune că jumătate din bibliotecă adăpostea tabele explicative şi lexicoane menite să slujească... la descifrarea celeilalte jumătăţi.

cunoştea însă nici una din limbile moarte care au fost scrise în cuneiforme, dar prin deducţie, dîrzenie şi muncă răbdătoare a deschis calea descifrării. Nu avem spaţiu suficient pentru a descrie ingeniosul proces de gîndire al lui Grotefend, dar merită reţinut că, datorită logicii lui perfecte, savanţii pot citi azi cuneiformele nu mai greu decît o făceau scribii din Babilon, Ur sau Ninive.

44.449 DE IDEOGRAME

În încheiere ne vom referi la ultimul mare sistem ideografic al lumii: cel chinezesc. Ca să-l înţelegem mai bine trebuie să ştim de la început că în limba chineză cuvintele nu se schimbă după declinări, conjugări etc. ca în limba noastră, flexionară, ci după poziţia lor în frază, chineza fiind o limbă aglutinantă. Trebuie să mai ştim că limba chineză e formată din cuvinte monosilabice; numai neologismele sînt polisilabice.

O dată ales un semn pentru o silabă, deci pentru un cuvînt, semnul rămîne nemodificat; i se schimbă doar locul în frază pentru a-l transforma în substantiv, adjectiv, adverb etc. De pildă, în romîneşte noi spunem *mărime* (substantiv), *mare* (adjectiv), a *mări* (verb) etc. şi declinăm sau conjugăm aceste cuvinte, adăugîndu-le diverse terminaţii, ca în orice limbă flexionară. Chinezii au însă pentru toate aceste cuvinte cu aceeaşi rădăcină o singură silabă, un singur cuvînt, *ta* care înseamnă şi *mare*, şi *mărime*, şi *a mări*, şi *măreşte* etc. În scris silaba *ta* îşi schimbă înţelesul prin poziţia ei în frază, iar în vorbire sensul ei e precizat în plus şi de tonul muzical în care e rostită. De aceea limba chineză este foarte melodioasă.

Deci, silabele chinezeşti nefiind flexionare, semnul grafic al cuvîntului nu avea de ce să fie modificat. Ca radical, el era însă combinat cu diverse alte ideograme ori de cîte ori trebuiau alcătuite cuvinte şi idei noi, pe măsură ce acestea apăreau în limbă. Astfel se explică de ce cam la cinci milenii de la apariţia scrierii chineze, un dicţionar din epoca K'ang-hi (1662-1722 e.n.) cuprindea impresionantul număr de 44.449 ideograme! Ce înseamnă această cifră? O persoană de cultură medie memorizează pînă la 4.000 de semne, un om cult, pînă la 9.000. În sfîrşit, în proză, în poezie se folosesc cel mult 14.000 de ideograme. Nimeni, credem, nu a putut memoriza toate cele aproape 45.000 de ideograme. Iată de ce în China necesitatea unei reforme a scrierii s-a făcut simţită mai mult ca oriunde.

În noiembrie 1957 Consiliul de Stat al R. P. Chineze a hotărît să se elaboreze un alfabet fonetic. Alegerea s-a oprit asupra alfabetului fonetic latin, dar nu s-a trecut brusc la scrierea în acest alfabet, ci s-a fixat o perioadă de tranziţie şi s-a început cu stabilirea unor caractere ideografice simplificate.

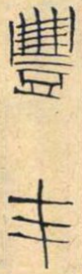

Cînd un învăţător din Honan a arătat elevilor săi că în sistemul simplificat, recent introdus, cuvîntul abundent (feng) nu se va mai scrie ca înainte, ci numai cu trei linii orizontale tăiate de una verticală, copiii au fost atît de bucuroşi încît au început să bată din palme şi să chiuie.

...Iată-ne ajunşi la capătul unui alt capitol—care îmbrăţişează milenii — în fascinanta istorie a scrisului. Am văzut că o dată cu trecerea timpului şi cu dezvoltarea culturii, scrierile ideografice s-au dovedit a fi sisteme tot mai greoaie de scriere. Ele nu mai corespundeau cerinţelor noi ale vieţii. Din ce în ce mai mult apărea necesitatea unui sistem rapid de transmitere a gîndirii.

Vechea civilizaţie egipteană a pierit şi o dată cu ea hieroglifele au fost părăsite. Cuneiformele ideografice ale asirienilor şi babilonienilor au fost înlocuite cu cuneiformele alfabetice ale perşilor. În fine, fenicienii elaborează şi răspîndesc un foarte important instrument al progresului uman, alfabetul, în care scriem şi astăzi.

Şerban ANDRONESCU

Trei vitamine într-un singur produs:
DOINA
Doina
LAPTE NUTRITIV VITAMINIZAT PENTRU INGRIJIREA TENULUI
conține vitamine A. D. F.
Doina
CREMĂ VITAMINIZATĂ
CONȚINE VITAMINE A. D. F.

BOMBOANELE MEDICINALE
FLAVISEPT
NEGRO
EUCALIPT
vă apără de afecţiunile căilor respiratorii
Flavisept
NEGRO
EUCALIPT
BOMBOANELE MEDICINALE SE GĂSESC DE VÎNZARE LA DROGHERII ŞI LA MAGAZINELE CU PRODUSE ZAHAROASE

PASTELE FĂINOASE
nu trebuie să lipsească din nici o gospodărie
PASTELE FĂINOASE
au o variată întrebuinţare în alimentaţie
spaghete
macaroane
Fidea cu ouă
FIDEA
500g
FIDEA

PLANTE TROPICALE ÎN FLORA NOASTRĂ SPONTANĂ

La 10 km de Oradea, pe drumul ce duce la Beiuş, se află lacul „Ochiul ţiganilor" — alimentat de izvoare termale subterane. Din acest lac izvorăşte pîrîul Peţea.

În apele calde ale lacului şi pîrîului cresc pe mari întinderi flori foarte asemănătoare cu lotuşii Nilului, pe care localnicii le numesc „dreţe". Mult timp s-a crezut că seminţele acestor flori acvatice au fost aduse din Egipt de păsările migratoare, lipite în noroiul uscat de pe picioarele lor, sau de turci, care au stăpînit Oradea în secolul al XVI-lea.

Cercetări ştiinţifice recente au dovedit însă că floarea este indigenă şi că este singura specie din flora care a supravieţuit glaciaţiunilor din era cuaternară. Ea s-a perpetuat pînă în zilele noastre datorită apei calde, care a constituit un mediu prielnic.

Acest fenomen de creştere a fost dovedit prin descoperirea impresiunilor de frunze şi de boboci de lotus în tufurile calcaroase de la Moara Rontăului.

O altă confirmare este şi prezenţa singurei specii actuale de gasteropode din familia „Melanopsis Parreyssi", din care se găsesc aci numeroase fosile. Prezenţa acestora la o latitudine atît de neobişnuită a preocupat pe mulţi naturalişti, cercetările lor confirmînd indigenatul relictelor tropicale în ţara noastră, care s-a dovedit astfel că a făcut parte în era terţiară dintr-o zonă cu climă caldă.

Această specie de lotuşi romîneşti are frunzele rotunde, cu marginile răsfrînte în sus şi dinţate, din care se înalţă flori albe-gălbui, cu parfum de trandafiri, deschise de seara pînă dimineaţa la ora 10, cînd se închid pentru tot restul zilei. Numele ştiinţific al acestei flori — declarată monument al naturii, fiind protejată ca atare prin lege — este „*Nimphaea lotus L. var. thermalis*".

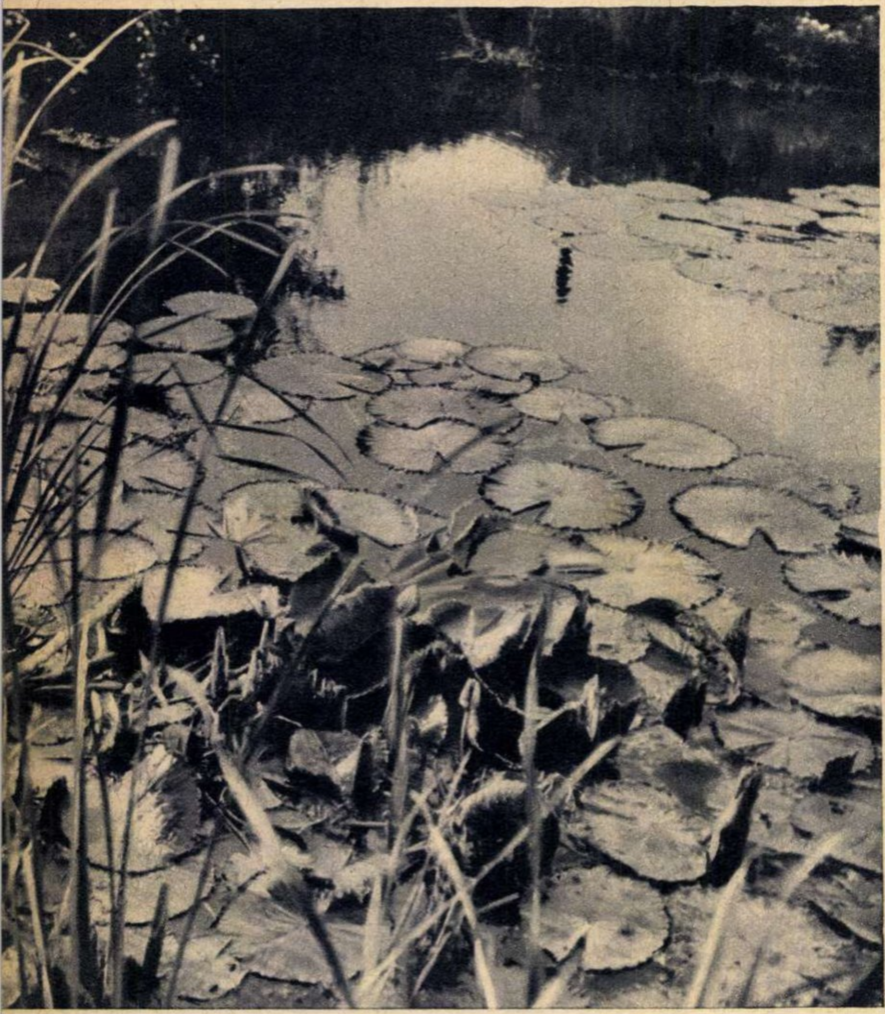

din toată lumea

EXTINDEREA FAUNEI CĂTRE EXTREMUL NORD

Numeroase studii întreprinse în ultimii ani în U.R.S.S. au dus la concluzia că este în curs o reîncălzire a climei în Extremul Nord, unde s-a constatat o vizibilă retragere a gheţarilor.

Clima arctică s-a îndulcit simţitor faţă de 1919. Temperatura medie a crescut, zăpada se topeşte mai repede, iar primăvara se iveşte mai devreme. În multe regiuni pădurea s-a extins spre nord, înlocuind tundra pe o lărgime de circa 700 m.

În pădurile septentrionale, în tundră şi pe ţărmurile oceanului glacial îmblînzirea climei a dus la apariţia unor animale neîntîlnite pînă acum pe aceste meleaguri: elanul, lutrul, şoimul, cormoranul, pescăruşul. Ultimii au apărut încă din 1950 într-un loc atît de apropiat de pol cum este Novaia Zemlia. Elanul este azi foarte des întîlnit în tundră şi pe malurile mărilor arctice, deşi pe aici nu fusese văzut niciodată pînă în 1920.

Exprimată în latitudini, înaintarea faunei către Extremul Nord atinge în unele regiuni două grade — şi asta numai în cîteva decenii. Deseori, „invadatorii" împing spre pol, încetul cu încetul, speciile locale înrudite dar mai mici şi mai firave. Aşa este cazul vulpii obişnuite, care ia locul vulpii albastre, îi devorează hrana, o alungă din vizuină şi cîteodată chiar o atacă.

CONCENTRAŢIA ARTISTICĂ DIN BOXĂ

Iubitorii de artă din oraşul englez Nottingham au posibilitatea să guste operele de artă plastică într-un chip cu totul nou şi original. Organizatorilor unei expoziţii le-a venit ideea de a introduce pe vizitatori în cîte o boxă în care este expusă o lucrare de pictură, sculptură sau arhitectură. Iniţiatorii acestei

Responsabilul raionului de parfumuri a luat concediu.

Mircea TOIA

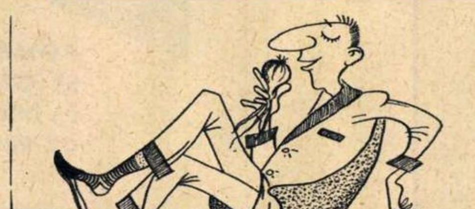

„SEZONIERUL": „E timpul să renunţ la munca de teren!"

V. TIMOC

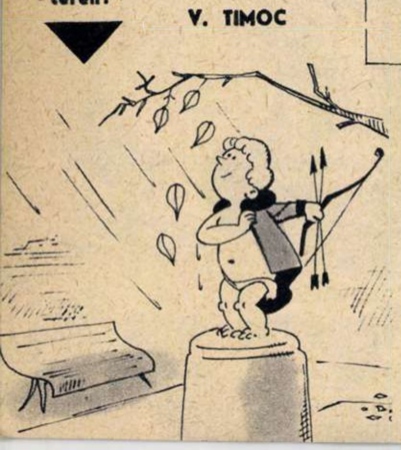

MODA ŞI CINEMATOGRAFUL

Pălăriile pentru ecran obişnuit, pentru ecran lat... şi pentru ecran panoramic.

Rik AUERBACH

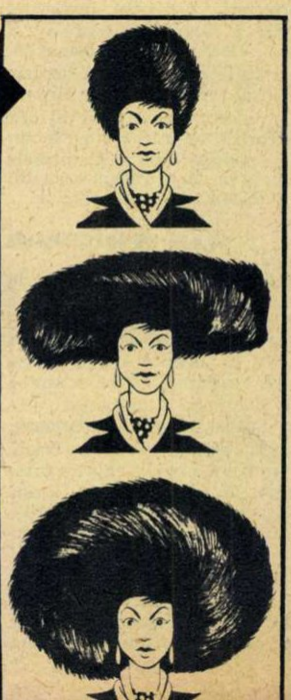

—Ce-ai făcut cu cojile? Nu le-ai aruncat pe jos?

— Nuuu, mămico!.. Le-am aruncat aici, unde cîntă muzica...

Rik AUERBACH

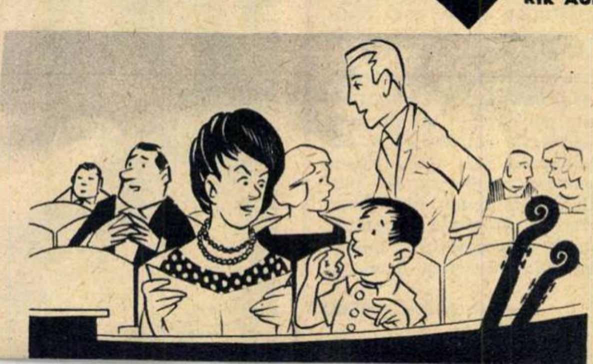

metode au pornit de la premisa că în asemenea condiţii privitorul se poate concentra la maximum pentru aprecierea valorii operelor de artă respective.

CAMION SAU LOCOMOTIVĂ?

Şi una, şi alta. În Anglia s-a construit un camion care n-ar avea nimic deosebit de celelalte, dacă pe axul său nu s-ar putea monta, în locul roţilor obişnuite, roţi de tren. Transformat astfel în locomotivă, camionul poate trage pe şine două vagoane de cîte 40 de tone.

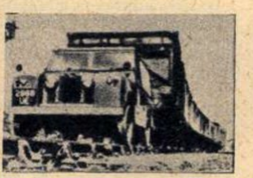

PĂSĂRILE DE PE AEROPORTURI

În cursul ultimilor ani aviaţia, şi cu deosebire aviaţia americană, a fost stînjenită de prezenţa unui număr considerabil de pescăruşi care au invadat aeroporturile din apropierea mărilor şi oceanelor.

Prezenţa păsărilor pe pistele de decolare şi aterizaj reprezintă un pericol serios şi s-au făcut tot felul de încercări pentru alungarea sau distrugerea lor.

Laboratorul de psihologie acustică din Franţa a încercat un sistem de alungare a ciorilor bazat pe faptul că, în diferite împrejurări, păsările emit strigăte care au anumite efecte asupra indivizilor din aceeaşi specie. Cercetătorii laboratorului au prins o cioară şi au silit-o să scoată strigăte alarmante, care au fost înregistrate pe bandă de magnetofon şi apoi difuzate pe aeroporturile invadate. Strigătele alarmante au provocat într-adevăr fuga ciorilor.

Încercări asemănătoare au făcut şi americanii. Ei au difuzat strigăte de alarmă de diverse intensităţi. În zece secunde pescăruşii şi-au luat zborul; dar, după puţin timp, au revenit în stoluri compacte, ocupînd din nou pistele şi îngreunînd cu zborul şi prezenţa lor aterizările şi decolările.

Problema păsărilor de pe aerodromuri este considerată atît de serioasă, încît pentru dezbaterea ei a fost consacrată o conferinţă internaţională, care va avea loc la Nisa între 25 şi 27 noiembrie şi la care şi-au anunţat participarea 50 de state interesate în rezolvarea acestei probleme.

sfaturi practice

ÎNTREŢINEREA ASPIRATOARELOR DE PRAF

Aspiratoarele de praf sînt folosite pe scară tot mai largă de către gospodinele noastre, utilizarea lor fiind mult mai igienică şi mai eficientă decît aceea a măturii şi a cîrpei de praf şi necesitînd un consum de muncă şi timp considerabil mai redus. Pentru a păstra însă în bună stare orice aspirator de praf, pentru a-i prelungi existenţa, este indispensabil să avem grijă ca:

— să nu lăsăm aparatul să funcţioneze fără întrerupere prea mult; după aproximativ 50 minute de activitate, curentul electric trebuie întrerupt pentru 10-15 minute, ca motorul să se răcească. Lucrînd cu el încins piesele se uzează repede şi puterea lui de aspiraţie se reduce considerabil;

— să evităm aspirarea obiectelor solide (metalice sau de altă natură), a bucăţilor lungi de sfoară, de cîrpă sau chiar de hîrtie; nu trebuie să uităm că avem de-a face cu un aspirator de praf şi nu cu un „adunător de gunoaie";

— după folosire, să curăţăm fiecare piesă detaşabilă (peria de parchet, peria de covor etc.) şi să o aşezăm apoi în cutia de ambalaj a aspiratorului;

— după folosire să scoatem totdeauna burduful de captare a prafului şi să-l golim complet; să nu uităm că, pentru a obţine maximum de aspiraţie, cantitatea de praf existentă în burduf nu trebuie să depăşească o treime din capacitatea sa;

— să nu spălăm niciodată burduful de captare, nici pîsla de parchet.

CU CAP...

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2			■			■			
3					■				
4							■		
5	■			■					■
6		■							
7					■		■		
8 ◢			■						
9						■		■	
10			■						
11									
12	■						■		

ORIZONTAL: 1) Cu fosfor în cap (pl.). 2) Metaforă pentru cosiţa de pe capul frumoasei Ileana Cosînzeana — Spetează la războiul de ţesut — Paner pe care în multe ţări sătencele îl poartă pe cap. 3) Îl găsim la capul oricărei păsări (mold.) — Cu cap, dar fără picioare. 4) Plantă cu flori puternic parfumate — Centimetru. 5) Cămăşi înflorate — Deci (lat.). 6) La capul laminorului... — Ieşită din capul lui Jupiter. 7) Wilhelm Tell, cel care a tras cu arcul în mărul aflat pe capul fiului său — Cu coamă pe cap. 8) Calciu — Pe capul Joianei. 9) Şapte capete în basme. 10) Denumirea a patru localităţi din Japonia — Care-şi cunoaşte lungul nasului. 11) Din rîndurile lor se alegeau căpeteniile cetăţii în Roma antică. 12) În capul oricărei hîrtii oficiale — Reflexiv.

VERTICAL: 1) Pe cap — Lingvist german (1791-1867). 2) Ocară... maritimă — Două la cap (sing.). 3) A cheltui fără cap, a risipi — Partea pălăriei care acoperă capul sau parte a scheletului care alcătuieşte bolta cutiei craniene. 4) Cap (fig.) — Ren! 5) Se bate cu piciorul, cu mîna sau cu capul — Om cu cap. 6) Postit! — Unitate monetară în R.P. Chineză — Ce vrei! 7) Pe capul marinarului şi al... domnului Goe — Legenda după care Atena s-ar fi născut din capul lui Zeus. 8) Literă slavonă — Cap de greier! — Înlesniri de plată a datoriilor, dobînzilor, capetelor. 9) Cu podoaba capilară de culoare roşie — Cap (fig.). 10) În opoziţie cu capul unei peninsule — Deschide ochii în patru şi împinge capul într-o singură direcţie.

Cuvinte rare: Ergo, Odo, Bopp, Ien.

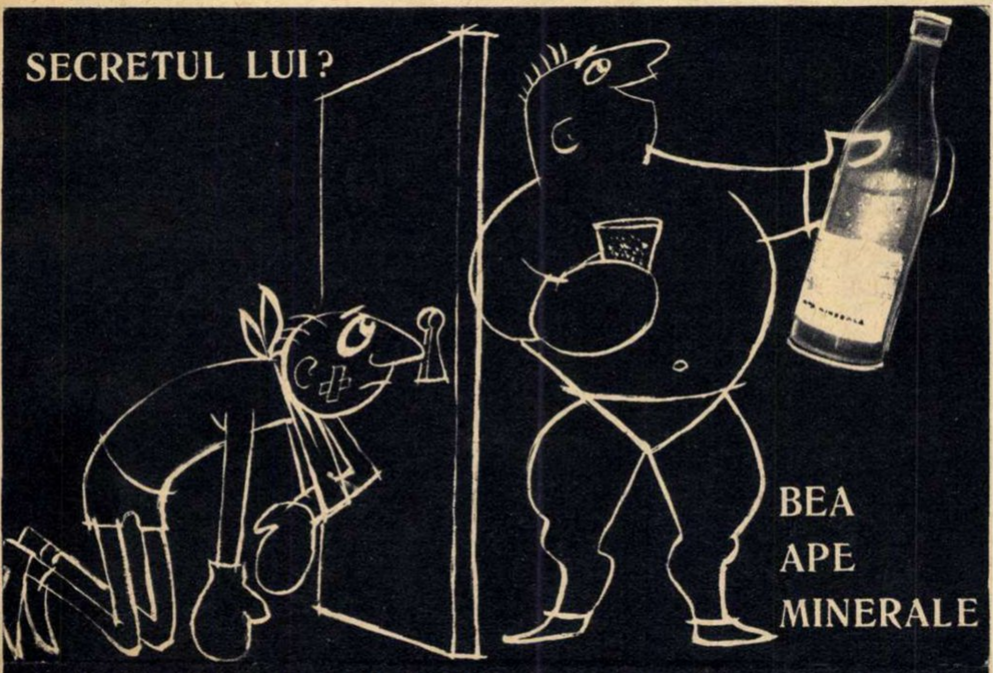

Apele minerale medicinale SLĂNIC, MALNAŞ, HEBE şi apele minerale de masă LIPOVA, VÎLCELE, COVASNA şi ZIZIN

Daţi copiilor dulciuri
CIOCOLATA cu lapte
drageuri
Bomboane SUPERIOARE

cartea

VICTOR TULBURE: „AUR"

„Aur" cuprinde, zice poetul, „versuri din mai multe caiete", vrînd să sublinieze astfel varietatea tematică a volumului și faptul că poemele nu sînt scrise toate în ultimul an. Într-adevăr, fiecare dintre cele opt cicluri se raportează la alte realități: „Marea de aur" e închinat colectivizării agriculturii; „Aur în întuneric" evocă lupta comuniștilor în ilegalitate și viața grea a maselor în anii negri ai regimului burghezo-moșieresc; „Munții de aur ai lunii" celebrează zborul cosmic; „Fîntîna astupată" e alcătuit din pamflete împotriva trădătorilor de patrie; „Pragul de aur" are un caracter vădit heteroclit însumînd dialoguri ale poetului cu sine însuși, cu timpul, cu patria, cu vrăjmașii acesteia etc.; „Amintiri din Bulgaria" și „Carnet ucrainean" aduc impresii de călătorie, iar ultimul ciclu, „Privighetori străine", tălmăciri din Horațiu, Omar Khayam, Nahabed Kuceak, Ch. Baudelaire și A. Pușkin. Dincolo de această varietate de conținut, determinată de experiențe de ordin biografic sau de dorința manifestă a poetului de a transcrie liric evenimentele de natură istorică, dominanta volumului rămîne patriotismul; acesta presupune dragoste și ură, elogiu și imprecație. Dragoste și elogiu pentru frumusețile tradiționale și noi ale țării, pentru oamenii ei, pentru succesele acestora și pentru avîntul cu care ne îndreptăm spre viitorul comunist. Ură și imprecație pentru dușmanii cuceririlor noastre revoluționare, pentru trădătorii de patrie și pentru tot ceea ce poate încetini mersul nostru înainte. Liric, aceste două ipostaze se materializează la Victor Tulbure în odă sau satiră, mai precis în imn și pamflet. Imnul e adresat simbolic „Ceasului zorilor și al desăvîrșirii", cînd „magnific ziua nouă iar se naște", cînd „țîșnește firul din sămînță", cînd „uzina suflă din plămîni puternici", iar schela „cu un etaj mai sus se-naltă" și „cîntecu-n mulțime se-ntrupează" („Imn"), așadar momentului construcției unei vieți noi, progresului și succeselor patriei. Dacă în toate aceste întruchipări, dragostea de patrie cunoaște în general la Victor Tulbure materializări metaforice prezente și în alte volume ale sale, în suita de pamflete îndreptate împotriva trădătorilor de țară verbul poetului aduce o oarecare prospețime, măsurabilă în intensitatea invectivei și în forța de caracterizare a epitetului, ca în „Buruiana" sau în „Înmormîntarea unui slugoi din occident".

Replica pornește adesea din sufletul unui om care își iubește patria ca gospodarul casa și ograda. De altminteri, nu puține versuri din volum ni-l relevă pe Victor Tulbure în postura poetului epigramatic și paremiologic, în virtutea căreia autorul cultivă conciziunea aforismului și, respectiv, a proverbului, ca în suita intitulată „Proverbe".

Interpretarea fenomenelor e făcută în lumina viitorului, cîntărețul patriei actuale fiind convins că de buna rezolvare a problemelor prezentului depind succesele de mîine, așa cum cuceririle noastre de azi au fost chezășuite de jertfele eroice ale înaintașilor. Există în viziunea lui Victor Tulbure o dialectică a timpului pe care o înfățișează într-un poem ca „Rugă", unde evocarea strămoșilor luptători e făcută în lumina împlinirii de astăzi a visurilor lor de fericire, dar mai ales în poemul „Străbunii", în care scrie emoționat: „Cînd Cosmosul vor fi să-l populeze/ Atîtea seminții ce-or să urmeze /Vor ști, citind istoria de mîine,/ Că am trăit cîndva, în vremi bătrîne. / Și ei privind pe ceruri, azurie, / Plutind planeta noastră — cu mîndrie,/ Pe drept i-or spune: Soarele Comunii!/... Și-i vor numi pe comuniști: străbunii!"

Aurel MARTIN

filatelie

ZIUA MĂRCII POȘTALE ROMÎNEȘTI

Pentru a cincea oară, începînd din 1958, filateliștii din întreaga țară sărbătoresc în acest an „Ziua mărcii poștale romînești".

În imaginile lor, mărcile poștale ale anului 1963 au adus variate aspecte din opera de construire a socialismului în Republica Populară Romînă (de pildă, emisiunea „Construcții socialiste în R. P. Romînă", care prezintă imagini din Hunedoara, Săvinești, Tg. Jiu etc.), mărturii ale prețuirii în țara noastră a culturii universale (seria „Mari aniversări culturale — 1963", în desenele căreia sînt reproduse chipurile savantului romîn Gh. Marinescu, romancierului englez W. M. Thackeray, pictorului francez E. Delacroix, compozitorului italian Giuseppe Verdi, regizorului sovietic Stanislavski); acestora li se adaugă emisiunile consacrate unor figuri de seamă din trecutul operei romînești sau cele consacrate cuceririi Cosmosului, florei și faunei din țara noastră etc.

O dată cu dezvoltarea filateliei și creșterea numărului de colecționari, trebuie subliniate acele succese repurtate în confruntările internaționale ale anului 1963, care continuă tradiția statornicită în anii din urmă. Expozițiile filatelice internaționale de la Budapesta (Socphilex 63), Luxemburg (Melusina), Istanbul (Istanbul 63) etc. au constituit pentru colecționarii de mărci poștale din țara noastră tot atîtea prilejuri de a contribui la creșterea prestigiului patriei lor.

AL XV-LEA CONGRES U.P.U
POȘTA AERIANĂ
20
BANI
R.P.ROMÎNA

Ultima noutate filatelică: o serie de 6 valori (nominal șase lei) prilejuită de al XV-lea Congres al Uniunii Poștale Universale. Reproducem una din mărcile din această serie.

de vorbă cu medicul

BĂTRÎNEȚEA ACTIVĂ

Cauzele îmbătrînirii nu sînt încă suficient cunoscute. Știm însă cu toții că ea apare la unii mai devreme, la alții mai tîrziu. De ce?

Una din cauzele îmbătrînirii timpurii o constituie alimentația nerațională. Experiențe făcute de savanți au demonstrat că, la oamenii vîrstnici, așa-numita „înfometare proteică", adică reducerea consumului de proteine (conținute îndeosebi în brînză, carne, pește, ouă) în alimentație are un efect favorabil. Aceasta se explică foarte lesne prin faptul că orice dezagregare fiziologică normală, însă accentuată, este însoțită de o refacere intensă ulterioară a substanțelor dezagregate; deci și sinteza proteinelor corpului este intensificată și stimulată de o prealabilă „înfometare proteică", de o lipsă temporară de proteine. Mecanisme biochimice de acest tip frînează procesul de îmbătrînire; iată de ce, în cazul considerat de noi, supraalimentarea constituie un regim alimentar defectuos.

Supraîncordarea și extenuarea sistemului nervos central, ca urmare a unui mod de viață incorect, a unui trai dezordonat, a unui somn insuficient, sînt de asemenea una din cauzele îmbătrînirii. O viață activă, multilaterală, îmbinînd armonios munca cu perioadele de repaus necesare, duce la regenerarea sistemului nervos central, la un sistem nervos echilibrat, evitîndu-se astfel îmbătrînirea precoce. Munca este o condiție indispensabilă a sănătății și longevității.

Diverse boli de natură infecțioasă și neinfecțioasă din cursul vieții duc la îmbătrînirea timpurie și la scurtarea vieții. Foarte importantă va fi deci respectarea regulilor de profilaxie pentru evitarea îmbolnăvirilor.

Oamenii vîrstnici, pensionarii nu trebuie să ducă o viață complet inactivă. Pentru combaterea bătrîneții, ei nu trebuie să se rupă de viața socială. În raport cu forțele fizice de care dispun, ei trebuie să depună o activitate oarecare. Exercițiile de gimnastică bine alese sînt deosebit de folositoare persoanelor în vîrstă: gimnastica întîrzie atrofierea mușchilor, creează condiții favorabile pentru respirație, pentru circulația sîngelui, pentru metabolismul general.

Profilaxia îmbătrînirii timpurii trebuie să înceapă încă din tinerețe, dar niciodată nu va fi prea tîrziu pentru a combate bătrînețea. Ea va fi întîrziată dacă se renunță la o serie de obișnuințe dăunătoare organismului, cum sînt fumatul și băuturile alcoolice, dacă se instituie din timp o alimentație rațională, dacă se folosește bine timpul liber și se asigură o armonioasă alternanță a orelor de muncă și a odihnei.

Știința nu poate înlătura bătrînețea, însă ea ne învață cum să prevenim îmbătrînirea precoce. „Iscusința de a prelungi viața — spune savantul sovietic Bogomoleț — este mai întîi de toate iscusința de a nu o scurta".

Dr. Silviu GHEREA

povestea vorbei

ÎNȚELESURI CIUDATE

Cuvîntul *calcul* înseamnă în medicină, pe de o parte, în aritmetică, pe de alta, lucruri cît se poate de diferite. Să fie oare o simplă întîmplare că pietrele care se formează în rinichi sau în vezica biliară au aceeași denumire cu o operație matematică? Această alăturare bizară de înțelesuri are rădăcini foarte îndepărtate în timp: în latinește *calculus* însemna și „pietricică" și „socoteală", primul sens fiind și cel mai vechi. Vechii romani recurgeau la pietricele pentru a face operațiile elementare de adunare și scădere, așa cum copiii noștri învață aritmetica pe bilele unui abac. Calculele au căpătat de aceea numele pietricelelor ajutătoare.

O alăturare ciudată de înțelesuri găsim și la cuvîntul *curte*: deosebirile dintre curtea unei case și curtea unui suveran, precum și dintre acestea și curtea care se face unei femei, stîrnesc desigur nedumerirea multora. Și de astă dată ne aflăm în fața unui cuvînt de origine latină, dar povestea înțelesurilor lui e mai complicată. *Cohortem*, pronunțat popular *cortem*, însemna la început „loc îngrădit, închis", ceea ce explică înțelesul romînesc actual cel mai folosit al lui *curte*. Dar tot *cohortem* s-a numit și o parte a taberelor romane, apoi trupele adăpostite în ea, numărînd circa 600 de soldați. (Aceasta era o *cohortă*, cum îi spunem noi, folosind cuvîntul așa cum apare în textele latinești și nu ca rostirea populară.)

Ulterior, *cohortem* a căpătat „sensul de grup de persoane din anturajul unui general sau al guvernatorului unei provincii", adică un fel de stat-major sau suită. *Cohortem* devine apoi reședința comandantului sau a guvernatorului împreună cu suita lor și, rînd pe rînd, reședința regilor barbari, a marilor seniori feudali etc. Regăsim în toate aceste întrebuințări ale cuvîntului nostru sensuri cunoscute și astăzi din expresii ca: *împăratul cu toată curtea sa*, *la curtea regelui* ș.a. Comportarea oamenilor de la curte fiind privită ca un ideal de politețe, distincție, galanterie, s-au răspîndit în multe limbi expresii de tipul *a face curte*, adică a măguli o femeie cu omagii și complimente cum nu se puteau auzi decît în anturajul regelui, principelui sau al unui mare senior feudal.

Sorin STATI

disc

„REVIZORUL" DE N. V. GOGOL

Apariția în anul trecut a primelor înregistrări integrale de piese de teatru pe disc („O scrisoare pierdută" de Ion Luca Caragiale, „Steaua fără nume" de Mihail Sebastian și „Citadela sfărîmată" de Horia Lovinescu) a însemnat în activitatea casei noastre de discuri inaugurarea unei activități într-un domeniu deosebit, ce implică mari răspunderi (tehnice și mai ales artistice). Greutățile legate de înregistrarea pentru prima oară în țara noastră a discurilor microsion de 16 turații pe minut au fost învinse, iar cele trei discuri de mai sus s-au bucurat de succesul cuvenit.

Din păcate editarea discurilor de teatru a fost reluată abia de curînd prin imprimarea „Revizorului" lui N.V. Gogol, în adaptarea lui Sică Alexandrescu. Satisfacția amatorilor de teatru... la domiciliu este cu atît mai mare cu cît pot asculta piesa în distribuția devenită „clasică" a Teatrului Național, apreciată atît în țară cît și în turneele de peste hotare. Posibilitatea, pe care numai discul o poate oferi, de a-i asculta de cîte ori voim pe: Alexandru Giugaru (Anton Antonovici, primarul orașului), Silvia Fulda (Ana Andreevna, soția lui), Mihai Fotino (Hlopov, inspectorul școlar), Ion Henter (Leapkin-Teapkin, judecătorul), George Calboreanu (Zemleanika, administratorul instituțiilor de binefacere), Nicolae Brancomir (Ivan Kuzmici, dirigintele poștei), Grigore Vasiliu-Birlic (Bobcinski), Marcel Anghelescu (Dobcinski), Radu Beligan (Helstakov), Costache Antoniu (Osip), Marcel Enescu (Korobkin) va cîștiga noi prieteni pentru una din cele mai contemporane modalități de înregistrare și reproducere a teatrului — discul.

Ținînd seama, de posibilitățile mari pe care le oferă înregistrarea pieselor de teatru pe disc, regretăm faptul că Electrecordul nu întreprinde o acțiune mai consecventă de înregistrare în studiouri proprii a unor adaptări realizate în mod special. În acest sens, credem că Electrecordul, fără a exclude și prelucrarea celor mai bune înregistrări de la Radioteleviziune, poate satisface mai din plin cerințele numeroșilor noștri iubitori de teatru.

Vlad MUȘATESCU

Perlan
ALBASTRU
Perlan
ALB

Rezultate excepționale
LA SPĂLAT CU
● PERLAN ALB pentru țesături din lînă, mătase naturală și fibre sintetice
● PERLAN ALBASTRU pentru țesături din in, bumbac și cînepă
● La aceeași cantitate de articole pentru spălat se folosește o cantitate mai redusă de „Perlan" în comparație cu ceilalți detergenți.

fotografia
Flacăra
FF
46

Vecini de curînd.

Viorel LUPEA

(Din Salonul artiștilor fotografi din Cluj)

CARNET

Restituire

Cum își începea Eminescu poemul închinat generoșilor și entuziaștilor de la 1848 și de mai înainte, ctitori ai scrisului în grai romînesc?

„Cînd privesc zilele de-aur
a scripturelor romîne
Mă cufund ca într-o mare
de visări dulci și senine
Și în jur parcă-mi colindă
dulci și mîndre
primăveri“.

Și continua cu minunata imagine despre literatură ca operă colectivă, laborioasă, continuă, a generațiilor de scriitori, care-și aduc cu toții contribuția, reflectînd viața poporului lor.

„Zilele de aur“ ale literaturii noastre, „fagurele de miere“ sînt formule pe care le folosim pentru a denumi nu numai o epocă, ci întregul drum al literaturii noastre, de la cele mai vechi producții folclorice pînă la cei mai tineri creatori de azi, de la primele manuscrise în care apar elemente, cît de sumare, de literatură, pînă la culmile romînești ale artei cuvîntului scris, Eminescu și Creangă, Sadoveanu și Arghezi.

În ultimii ani se desfășoară o vie activitate de tipărire a acestor comori, pe care, în limbaj oarecum curent, nu lipsit însă de farmec și nici de spirit științific, le numim „moștenirea literară“. Gîndirea teoretică ce ne călăuzește în toate faptele noastre cuprinde și în acest domeniu teze fundamentale. Una dintre acestea indica astfel, acum aproape 15 ani, programul de muncă în domeniul valorificării moștenirii literare: *„Nimic din ceea ce a fost în trecut creație progresistă, sănătoasă, nimic din ceea ce poate folosi luptei de astăzi a poporului nostru nu trebuie să rămînă uitat, nu trebuie să se piardă sub colbul pe care l-a așternut burghezia asupra adevăratelor valori“.* („Scînteia“ nr. 1.300 din 12 decembrie 1948). Numai în ultimii zece ani, moștenirea noastră literară, în care încadrăm tot ce s-a scris și publicat pînă la 23 August 1944, a fost prezentă în librării cu peste 1.000 de titluri, într-un tiraj total de aproape 26 milioane de exemplare. Dintre acestea, opera lui Eminescu numără mult peste un milion de exemplare, Creangă, două milioane și aproape jumătate, Caragiale șase sute de mii, Sadoveanu aproape două milioane. Alecsandri și Coșbuc se apropie de un milion, Pann, Delavrancea, Rebreanu și Arghezi de jumătate de milion, Slavici depășește această cifră, ca și Ispirescu, Vlahuță, Topîrceanu.

Numeroase pagini, neretipărite de decenii, altele care, deși scrise cu ani în urmă, apar acum pentru prima dată într-o carte dobîndesc puterea de a se prezenta din nou la examenul timpului și al noilor cititori.

Paralel cu această operă de scoatere la lumină a valorilor trecutului, are loc aceea de difuzare în mase, prin diferite tipuri de ediții, de la cele mai simple și mai lesne accesibile, destinate elevilor și publicului larg — cum sînt „Biblioteca școlarului“ și „Biblioteca pentru toți“ — pînă la edițiile critice, cu bogată aparatură științifică, note, variante, bibliografii etc.

De curînd, o adunare de lucrători din acest domeniu, specialiști ai istoriei literare, cercetători științifici, alcătuitori de ediții și studii critice, împreună cu editori și cu reprezentanți ai forurilor de stat, au analizat liniile pe care va fi dusă activitatea de valorificare și tipărire a moștenirii literare în următorii zece ani. S-au discutat tipurile și nivelul edițiilor, cuprinderea lor în raport cu necesitățile cititorilor și cu rigorile științifice ale domeniului și numeroase alte probleme. S-au făcut propuneri, schimburi de păreri, s-au examinat proiecte editoriale. Ceea ce s-a desprins din această adunare, ținută la Consiliul editurilor și difuzării cărții de pe lîngă Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, este preocuparea de a ridica valorificarea moștenirii literare pe o treaptă superioară, corespunzătoare nivelului și exigențelor impuse de întreaga dezvoltare a culturii contemporane. Munca planificată, de perspectivă, se va dezvolta în continuare. O adevărată restituire față de poporul nostru a ceea ce a creat, de-a lungul secolelor, geniul lui prin talentul și munca scriitorilor.

Mihai GAFIȚA

PROGRAMUL DE RADIO

RADIOJURNALE, BULETINE DE ȘTIRI, BULETINE METEOROLOGICE, SPORT, ULTIMELE ȘTIRI

	PROGRAMUL I	PROGRAMUL II	PROGRAMUL III
DUMINICĂ	7.00, 13.00, 19.30, 22.00, 23.52-23.55	7.50, 14.00, 20.00, 23.00, 0.52-0.55	22.00
ÎN CURSUL SĂPTĂMÎNII	5.00, 6.00, 7.00, 11.00 (afară de miercuri), 13.00, 17.00, 20.00, 22.00, 23.52-23.55	10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 21.00 (afară de joi), (vineri 21.30), 23.00, 0.52-0.55 (sîmbătă 1.52-1.55)	21.00

RECOMANDĂRI DIN PROGRAM: Duminică: 6.30, 13.05 (Progr. I), 7.30 (Progr. II).
În cursul săptămînii: 5.20, 13.05 (Progr. I), 10.05, 14.30 (Progr. II).
COTELE APELOR DUNĂRII: Zilnic — 13.40 (Progr. I).
SUMARUL PRESEI CENTRALE: Zilnic — 8.00 (Progr. I).

DUMINICĂ 17 NOIEMBRIE Programul I *6.00:* Concert de dimineață *7.10:* Cîntece *7.25:* Piese simfonice *8.06:* Cîntece și jocuri *8.30:* Teatru la microfon pentru copii *9.30:* Piese de estradă *10.00:* Ciclul de emisiuni de inițiere muzicală prin radio. Ghid muzical *10.45:* Ansambluri corale studențești *11.05:* Pagini de mare popularitate din operete *11.30:* Vorbește Moscova! *12.00:* Din cele mai cunoscute melodii populare *12.20:* Interpreți de muzică ușoară *13.10:* De toate pentru toți *14.00:* Muzică populară cerută de ascultători *14.30:* Concertul în mi minor pentru vioară și orchestră de Mendelssohn-Bartholdy — solist David Oistrah *15.00:* Arii din opere *15.15:* Transmisiune sportivă *16.20:* Piese instrumentale de compozitori romîni *16.35:* Program muzical dedicat fruntașilor de pe ogoare *17.00:* Din viața satelor patriei *17.40:* Poemul simfonic „Till Eulenspiegel“ de Richard Strauss *18.00:* Cîntă Fănică Luca și Ion Luican *18.30:* Lecturile dumneavoastră preferate *18.45:* Recital Dinu Lipatti *19.00:* Melodii... melodii *19.35:* Romanțe interpretate de Mia Braia și Nicu Stoenescu *20.00:* Teatru la microfon — premiera „Despot Vodă“ de Vasile Alecsandri, cu George Vraca, George Calboreanu, G. Ionescu-Gion, Marietta Anca, Ion Manta, Nicu Dimitriu, Carmen Stănescu și alții *21.30:* Muzică instrumentală *21.45:* Muzică ușoară interpretată de Patachou *22.25:* Vă invităm la dans *23.12:* Mic concert simfonic.

Programul II *7.00:* Cîntece și jocuri populare *7.35:* Muzică ușoară *8.00:* Clubul voioșiei *8.30:* Fanfară *8.45:* Anunțuri, muzică *9.00:* Valsuri de concert *9.30:* Muzică din opere cerută de ascultători *10.00:* Melodii populare *10.30:* Revista presei străine *10.38:* Orchestre de estradă *11.00:* Transmisiunea concertului orchestrei simfonice a Filarmonicii de stat „George Enescu“, dirijor Mircea Cristescu. În program: Simfonia în si bemol major KV 216 de Mozart; Concertul nr. 5 în mi bemol major de Beethoven — solistă Maria Cherogeorge (Grecia); Interludiu pentru două orchestre de coarde — primă audiție — de Mircea Istrate; „Joc de cărți“ — suită de balet de Igor Stravinski. În pauză: Emisiunea „Cinema“ *13.15:* Din comoara folclorului nostru muzical *13.45:* Cîntă Jean Păunescu (muzică ușoară) *14.05:* Piese de virtuozitate *14.15:* Cine știe, cîștigă! *15.00:* Muzică ușoară cerută de ascultători *15.30:* Muzică vocală și instrumentală interpretată de studenți ai conservatoarelor noastre *16.00:* Oameni și fapte *16.08:* Soliști și formații artistice de amatori *16.30:* Muzică de estradă *16.45:* Pagini din operetele lui Johann Strauss *17.15:* Lectură de versuri *17.25:* Din muzica popoarelor *18.00:* Baletul „La piață“ de Mihail Jora — montaj muzical-literar *18.23:* Creații romînești de muzică ușoară *19.00:* Din cîntecele țărănimii noastre colectiviste *19.30:* Aria lui Rigoletto și interpreții ei (Carlo Galeffi, Leonard Warren, Petre Ștefănescu-Goangă, Dan Iordăchescu) *20.05:* Muzică de dans *21.30:* Din înregistrările Mariei Tănase *21.45:* Scriitori în lumina documentelor: St. O. Iosif (III) *22.00:* Muzică de dans *22.20:* Cvartetul de coarde în sol minor opus 27 de Grieg *23.08:* Muzică de dans *24.00:* Concert de noapte.

Programul III *19.00:* Opereta „Pericolla“ de Offenbach — montaj muzical-literar *19.59:* Concertul în fa minor pentru vioară și orchestră de Pascal Bentoiu — solist Ștefan Gheorghiu *20.30:* Din versurile lui Eugen Jebeleanu *20.45:* Mari interpreți: Victoria de Los Angeles și Wilhelm Kempf *21.34:* Muzică de dans *22.10—22.59:* „Simfonia primăverii“ de Benjamin Britten.

LUNI 18 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Cîntece de muncă *5.25:* Muzică populară *6.07:* Melodii distractive *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Melodii populare *7.30:* Sfatul medicului *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntece patriotice *8.06:* Muzică de estradă *8.30:* „Imagini hunedorene“ de Adalbert Winkler; Capriciu pentru orchestră de Dumitru Capoianu *8.56:* Scene din opera „Hänsel și Gretel“ de Humperdinck *9.30:* Cîntă fanfara reprezentativă a Armatei *10.00:* Muzică pentru clavecin de Bach — interpretează Wanda Landowska (emisiunea a II-a) *10.30:* Valsuri *11.05:* Program interpretat de elevi ai școlilor de muzică *11.32:* Ansambluri vocale din operete *12.06:* Piese simfonice romînești *12.30:* Din cîntecele și dansurile popoarelor *13.10:* Formații romînești de muzică ușoară *14.00:* Muzică populară *14.30:* Adagio și fugă, Simfonia „Haffner“ de Mozart *15.00:* Arii din operele „Cavaleria rusticana“ de Mascagni și „Paiațe“ de Leoncavallo *15.30:* Muzică de estradă *16.00:* Melodii populare *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Cîntă corul Radioteleviziunii *17.12:* Muzică instrumentală și vocală de Hilda Jerea *17.30:* Tinerețea ne e dragă! *17.50:* Muzică populară din Oltenia *18.10:* Piese corale clasice *18.30:* Muzică ușoară *19.00:* Revista economică radio *19.20:* Concertul în la minor pentru violoncel și orchestră de Schumann — solist Vladimir Orlov; Uvertura „Ruy Blas“ de Mendelssohn-Bartholdy *20.10:* „Din comoara folclorului nostru“ *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba rusă (începători) *20.55:* Muzică ușoară de Dendrino *21.15:* Tribuna radio *21.25:* Medalion Jean Atanasiu *22.20:* Muzică de dans *23.04:* Simfonia I de Doru Popovici; Concertul nr. 5 în sol major pentru pian și orchestră de Prokofiev — solist Sviatoslav Richter.

Programul II *10.10:* Cîntece *10.23:* Rapsodia albastră de Gershwin; Concertul pentru clarinet și orchestră de Victor Bruhns — solist Oscar Mihalic *11.00:* Muzică ușoară *11.15:* Emisiune literară *11.30:* Sonata în cinci părți pentru vioară și pian de Liviu Ionescu *12.05:* Muzică ușoară *12.30:* Serenade *13.00:* Muzică din opere *13.30:* Însemnări de reporter *13.37:* Soliști și ansambluri artistice de la sate *14.05:* Pagini din operete celebre *14.35:* Muzică de estradă *15.00:* Muzică populară *15.28:* Poemul cantată „Mierla lui Ilie Pintilie“ de Anatol Vieru; „Rapsodie bănățeană“ de Zeno Vancea *16.12:* Muzică ușoară *16.30:* Cîntă pianista Maria Cristian și soprana Agata Druzescu *17.00:* Melodii populare din țări socialiste *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Ciclul de inițiere muzicală — „20 de ani de succese ale culturii muzicale romînești“ *18.50:* Cîntece și prelucrări de Constantin Palade *19.09:* Melodii de estradă *19.30:* Din activitatea sfaturilor populare *19.40:* Cîntă Traian Uilecan și Dumitru Fărcaș (muzică populară) *20.00:* Din creația romînească de operetă *20.25:* Concert Schubert *21.20:* Preludii *21.30:* Pagini din povestirea „Taras Bulba“ de Gogol *22.00:* Muzică de dans *22.25:* Lucrări de cameră de Bohuslav Martinu *23.05:* Melodii lirice *24.00:* Opera „Suferințele lui Orfeu“ de Darius Milhaud.

Programul III *21.20:* Seară de operă — „Falstaff“ de Verdi (actele I și II). În distribuție: Tito Gobbi, Elisabeth Schwarzkopf, Anna Moffo, Nan Merriman, Fedora Barbieri, Renato Ercolani etc. *22.37—22.59:* Muzică de estradă.

MARȚI 19 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Polci *5.25:* Muzică populară *6.05:* Cîntece *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Valsuri orchestrale *7.30:* Sfatul medicului *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Piese pentru chitară *8.06:* Muzică de estradă *8.30:* Muzică din opere *9.03:* Simfonia în do minor de Brunetti; Concertul în re minor pentru oboi și orchestră de Telemann *9.30:* Radio prichindel *9.45:* Cîntece pionierești *10.00:* Sonata în mi minor pentru vioară și pian de Sigismund Toduță *10.24:* Muzică populară din Banat

(Continuare în pag. 22-23)

ÎNTR-UN NOU CARTIER AL CRAIOVEI

Pe calea Unirii (fostă Severinului) din Craiova, pe drumul ce duce spre unul din noile obiective industriale din împrejurimile orașului, pînă de curînd se înșirau numai clădiri vechi și insalubre. În prezent aici se înalță un frumos cartier cu blocuri de locuințe.

Nicu Dan GELEP
pictor, Craiova

MENIURI DIETETICE

Am citit cu mult interes articolul „Alimentația este o știință", apărut în „Flacăra" nr. 35/1963. Se arăta acolo, printre altele, valoarea substanțelor nutritive pe care le conțin legumele, fructele și zarzavaturile. Sînt și eu un adept al acestei categorii de alimente și cred că în Capitală sînt mii de consumatori care le caută, fie datorită preferințelor lor subiective, fie în urma recomandărilor medicilor. Din păcate însă, cu toată bogăția de sortimente din rețeaua alimentației publice, mîncărurile bazate pe legume și zarzavaturi se găsesc în prea puține unități și într-un sortiment necorespunzător cerințelor și posibilităților ce rezultă din abundența de legume de pe piață. În întreaga noastră Capitală există un singur restaurant dietetic — „Cina" — dar nici acesta nu servește decît masa de prînz. În ce privește bufetele „lacto" al căror număr s-a mărit simțitor în ultima vreme, acestea servesc încă un număr nesatisfăcător de mîncăruri din legume.

A. ANTONIU
str. Al. Sahia 45, București

ULEIUL DE PORUMB

„Aș dori să fiu informat despre producția uleiului de porumb și utilitatea lui".

V. DOBRIN
muncitor, Mediaș

Răspunde VASILE CRISTEA, șeful serviciului producție uleiuri din Direcția generală zahăr-ulei a Ministerului Industriei Alimentare.

Pe linia valorificării materiilor prime oleaginoase, fabricile de ulei din țara noastră au început încă din anii 1952-1953 să prelucreze germenii de porumb proveniți de la fabricile de spirt și amidon. La început, prelucrarea lor s-a făcut în amestec cu semințele de floarea-soarelui, ceea ce nu a permis o vreme să se livreze pe piață ulei din germeni de porumb ca atare, ci în amestec cu ulei de floarea-soarelui.

Numeroase studii apărute în literatura de specialitate au dovedit că uleiul din germenii de porumb este un produs valoros din punct de vedere biologic, avînd un conținut ridicat în vitamină E și acizi grași nesaturați, fiind recomandat în profilaxia arteriosclerozei umane. Calitățile dietetice ale acestui ulei au fost confirmate și de cercetările făcute la Clinica de nutriție din București sub conducerea prof. dr. Pavel.

Germenul de porumb (embrionul localizat în vîrful bobului) devine materie primă pentru fabricarea uleiului numai după ce este separat de restul masei bobului. După separare, germenul este supus presării, în felul acesta extrăgîndu-se uleiul ca la orice sămînță oleaginoasă.

Din anul 1962 s-a început și la noi prelucrarea industrială a germenilor de porumb, separat de alte materii prime, mai întîi la fabrica de ulei „Prutul" din Galați, apoi la fabrica de ulei „Republica" din Bîrlad, unde s-au creat condiții pentru prelucrarea separată a germenilor, fără o depozitare îndelungată în prealabil.

Pentru a se asigura produsului finit calitatea și prezentarea corespunzătoare, rafinarea și îmbutelierea uleiului de germeni de porumb se execută la fabrica „Muntenia" din Capitală.

Deoarece acest ulei este sensibil la lumina zilei, îmbutelierea lui se face în sticle de culoare închisă. Se recomandă de asemenea păstrarea lui în locuri întunecoase și răcoroase, în aceste condiții calitatea uleiului garantîndu-se 45 zile de la data marcată pe eticheta sticlei.

DE LA 3 LA 80 DE INSTRUMENTIȘTI

Într-una din zilele lui ianuarie 1961, pe scena improvizată a Școlii nr. 20 din Ploiești a avut loc un concert de muzică instrumentală susținut de trei copii care cîntau la mandolină. Concertul s-a bucurat de un succes deosebit în rîndul elevilor și a constituit un imbold. Azi, după doi ani, școala respectivă are o formație orchestrală alcătuită din 80 de elevi.

Orchestra se bucură de succese în orașul și în regiunea Ploiești, iar la concursul interșcolar din martie-aprilie 1963 s-a clasat pe locul întîi. O dată cu aceste rînduri, vă trimit și o fotografie pe care am realizat-o în primele zile ale toamnei, cînd vremea frumoasă mai permitea repetiții în curtea școlii.

Nicolae MOCANU
contabil, Ploiești

SCRISOARE DIN PAȘCANI

Doresc să împărtășesc cititorilor „Flacării" cîte ceva despre viața nouă a orașului Pașcani. Ca pretutindeni în țară, se schimbă necontenit și fața urbei noastre. Vechile ateliere C.F.R. au fost refăcute și înzestrate cu noi hale spațioase, au fost dotate cu utilaje moderne — freze verticale, strunguri romînești, prese etc. S-au înălțat primele 8 blocuri de locuințe din cartierul muncitoresc, iar alte 3 blocuri sînt în curs de finisare. O policlinică modernă va fi dată în folosință pînă la 30 decembrie. Sînt avansate și lucrările de construire a noului local al oficiului P.T.T.R. O intensă viață culturală și artistică pulsează la casa de cultură, dotată cu o sală de spectacole de 450 locuri, ecran pentru cinemascop, săli de muzică și dans, o bibliotecă cu 45.000 de volume frecventată de 3.200 de cititori. Realizări cu care pe drept cuvînt noi, cetățenii orașului Pașcani, ne mîndrim.

Const. BEJAN
str. Ștefan cel Mare 226
Pașcani

SĂPĂTURI LA RUINELE CETĂȚII SUCEAVA

Recent, un colectiv de arheologi au efectuat noi săpături la ruinele străvechii cetăți de scaun de la Suceava. Cercetările au avut drept obiectiv și cunoașterea „capcanei" din incinta cetății și a tehnicii folosite în construirea ei cu veacuri în urmă. Capcana, denumită și „cursă de șoareci", era situată dincoace de poarta cetății și construită anume pentru ca dușmanii să cadă în ea. Nu departe de capcană s-au făcut săpături lîngă zidul de contraescarpă, în vederea consolidării lui. Locul a fost degajat de moloz pînă la nivelul vestigiilor datînd din secolul al XVII-lea. Aceste lucrări vor permite studierea etapelor de existență a cetății.

Fotografia pe care v-o trimit alăturat înfățișează un aspect de pe șantierul de

PROGRAMUL DE RADIO

11.05: Coruri muncitorești *11.25:* Soliști romîni de muzică ușoară *12.00:* Selecțiuni din opereta „Mamzelle Nitouche" de Hervé *12.30:* Răspundem ascultătorilor *12.40:* Muzică de cameră de Hans Eisler *13.10:* Melodii populare cerute de ascultători *14.00:* Concert de prînz *15.00:* Muzică corală *15.15:* Interpreți de muzică populară *15.50:* Două schițe simfonice de Theodor Rogalski; Balada haiducească de Paul Constantinescu *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Recital Nicolae Herlea *17.12:* Orchestre de coarde *17.30:* Radioracheta pionierilor *18.00:* Cîntă orchestra de estradă a Radioteleviziunii sovietice *18.15:* Cu microfonul printre sportivi *18.25:* Program muzical pentru evidențiați în întrecerea socialistă *19.00:* Limba noastră *19.10:* Muzică ușoară interpretată de Doina Badea și Barbu Constantinescu *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Cîntece de Mircea Neagu *20.10:* Recitalul pianistului Corneliu Gheorghiu *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Muzică din opereta „Soldatul de ciocolată" de Oscar Strauss *21.02:* Muzică ușoară *21.30:* Scriitori la microfon *21.45:* Muzică populară *22.20:* Muzică de dans *23.14:* Muzică instrumentală romînească.

Programul II *10.10:* Cîntă corul conservatorului „Gheorghe Dima" din Cluj *10.30:* Sonata nr. 1 în si bemol major de Glazunov *10.55:* Cîntă Bärbel Wacholtz *11.15:* Prezentarea romanului „Fructele mîniei" de John Steinbeck *11.34:* Muzică din opere *12.05:* Cvartetul de coarde opus 10 de Ionel Perlea *12.27:* Muzică de estradă *13.00:* Simfonia nr. 102 în si bemol major de Haydn *13.30:* Emisiune literară *13.45:* Cîntece de pace *14.05:* Prelucrări de folclor ale compozitorilor noștri *14.35:* Scene din operete *15.00:* Concertul pentru vioară și orchestră de Dorian Varga — solist Virgil Pop *15.28:* Muzică ușoară *16.12:* „Miniaturi muzicale" *16.30:* Din folclorul muzical al popoarelor *16.55:* Muzică ușoară de Richard Stein *17.10:* Cîntă corul de copii al Radioteleviziunii bulgare *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Album de operetă *18.45:* Emisiune culturală *19.00:* Muzică de balet inspirată din legende *19.30:* Melodii lirice *19.50:* Pe teme internaționale *20.00:* Cîntă orchestra de muzică populară „Doina Argeșului" din Pitești *20.30:* Lecția de limba franceză (avansați) *20.45:* Piese vocale de Gheorghe Dima *21.20:* Selecțiuni din opera „Somnambula" de Bellini, cu Maria Callas, Nicola Zaccaria și alții *23.05:* Muzică de dans *23.52:* Simfonia a VIII-a de Șostakovici.

Programul III *21.20:* Recitalul sopranei Phyllis Curtin. Înregistrări de la „Festivalul Sibelius — 1963" *22.05—22.59:* Concert simfonic.

MIERCURI 20 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineață *6.05:* Cîntece despre țesătoare *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Fanfară *7.30:* Sfatul medicului *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Melodii populare *8.06:* Potpuriuri de estradă *8.30:* Suită de Cembergi; Rapsodia de Mircea Popa *9.03:* Muzică din operete *9.36:* Dansuri din secolul al XVI-lea *10.00:* Teatru la microfon — „Familia Wanner" de Friedrich Wolff *11.00:* Concert de estradă *11.30:* Cîntece și jocuri populare *12.00:* Piese instrumentale de compozitori romîni *12.25:* Muzică ușoară *13.10:* Fragmente din opera „Werther" de Massenet *14.00:* Muzică populară din Muntenia *14.24:* Simfonia a II-a în re major de Beethoven *15.00:* Tangouri și valsuri de estradă *15.30:* Muzică din operete *16.00:* Prelucrări corale *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Mici piese de muzică ușoară *17.12:* Sonata pentru vioară și pian de Gheorghe Costinescu *17.30:* Prietena noastră, cartea *18.00:* Cîntece *18.15:* Fapte din întrecere *18.30:* Program muzical pentru evidențiați în întrecerea socialistă *19.00:* Jurnalul satelor *19.25:* Romanțe *20.10:* Muzică instrumentală *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba rusă (avansați) *20.55:* Recital Dorina Drăghici și Luigi Ionescu *21.15:* Cine știe, cîștigă! (reluare) *22.20:* Simfonia a II-a în la major de George Enescu *23.03:* Melodii celebre.

Programul II *10.10:* Piese corale *10.30:* Lucrări de Liszt *11.00:* Muzică populară *11.15:* Universitatea tehnică radio (reluare) *11.30:* Potpuriuri și uverturi *12.05:* Pagini din operele lui Rimski-Korsakov *12.30:* Schițe de Gheorghe Brăescu *12.45:* Din viața de concert a Capitalei *13.30:* Însemnări de reporter *13.40:* Cîntece populare *14.05:* Recital Lili Dușescu și Nicolae Țăranu *14.35:* Muzică ușoară *15.00:* Din lucrările compozitorului George Simonis *15.30:* Melodii populare *16.12:* Șase teme ale baladei „Miorița" de Tiberiu Brediceanu *16.30:* Scene din opere *17.00:* Din muzica popoarelor *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Melodii de estradă *18.40:* Emisiune de versuri *18.50:* Muzică corală *19.05:* Concertul pentru flaut și orchestră de Carl Stamitz *19.30:* Lecția de limba engleză (începători) *19.45:* Melodii... melodii *20.15:* Școala și viața *20.35:* Doine și jocuri populare *21.20:* Cvartetul de coarde nr. 3 în la major de Wilhelm Berger *21.57:* Muzică de dans *23.05:* Passacaglia și Toccata de Tudor Ciortea; Concertul nr. 1 în re minor pentru pian și orchestră de Brahms — solist Arthur Rubinstein *0.02:* Concert din opere.

Programul III *21.20:* Seară de operă — „Falstaff" de Verdi (actul III) *22.07—22.59:* Muzică instrumentală

JOI 21 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Cîntece patriotice *5.25:* Muzică populară *6.05:* Piese de estradă *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Cîntece *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Melodii populare *7.30:* Sfatul medicului *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Prelucrări corale *8.06:* Piese instrumentale și vocale *8.30:* Muzică de estradă *9.00:* Vreau să știu! *9.25:* Dansuri simfonice *10.00:* Fragmente din opera „Căsătoria secretă" de Cimarosa *11.05:* Ansambluri corale sovietice *11.30:* Melodii din filme *12.00:* Muzică din opereta „Ciboulette" de Reynaldo Hahn *12.30:* Cvartetul în mi bemol major de Marțian Negrea *13.10:* Din cîntecele și dansurile popoarelor *14.00:* Concert de prînz *14.30:* Uverturi și coruri din operele lui Mozart *15.00:* Cîntă orchestra de estradă a Radioteleviziunii *15.30:* Muzică populară din Ardeal *16.00:* Recital Nicolae Secăreanu *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Cîntece de Marin Constantin *17.12:* Orchestra de muzică populară din Galați *17.30:* Concertul pentru vioară și orchestră de Haydn, solist Isaac Stern *18.00:* Seară pentru tineret *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Arii din operete *20.10:* Cîntă Maria Badiu (muzică populară) *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba franceză (începători) *20.55:* Jocuri populare *21.00:* Scrisori din țară *21.10:* Muzică de dans *22.20:* Muzică ușoară *22.38:* Cîntă tenorul Josef Simandi *23.04:* Muzică instrumentală.

Programul II *10.10:* Muzică de estradă *10.40:* Piese interpretate la diferite instrumente *10.55:* Jocuri populare *11.15:* Lectură literară *11.30:* Poemul simfonic „Eroii Jiului" de Constantin Bobescu *12.05:* Preludiu, Arie și Final de César Franck — interpretează pianistul Iakov Zak *12.26:* Buchet de melodii *13.00:* Muzică din opera „Freischütz" de Weber *13.30:* Note de lector *13.40:* Cîntece pentru tineret *14.05:* Orchestre de muzică populară *14.35:* Pagini alese din muzica ușoară romînească *15.00:* „De la menuet la polcă" *15.22:* Lieduri și piese lirice opus 38 pentru pian de Grieg *16.12:* Cîntece pentru cei mici *16.20:* Pe teme medicale *16.30:* Melodii de dragoste și jocuri populare *17.00:* Muzică ușoară *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, mu-

restaurare a cetății de scaun de la Suceava, dominat de impunătorul fundal al orașului de azi.

Lucrările de restaurare a cetății continuă sub auspiciile Direcției monumentelor istorice.

S. SONNTAG și R. CALANCEA
Suceava

JAN HUS

„Aș dori să cunosc unele date din viața și lupta lui Jan Hus".

Aurel CIOCÎRLAN
str. Stoian Militaru 59
București

Răspunde TR. IONESCU-NIȘCOV, cercetător principal la Institutul de istorie al Academiei R.P.Romîne.

Jan Hus s-a născut la 1371 în localitatea Husineț din sudul Cehiei. Ca elev la școala din Prachtite și ca student la universitatea din Praga, unde a urmat filozofia și teologia, Hus a dus o viață plină de privațiuni, aflîndu-se mereu aproape de lumea nevoiașă din mijlocul căreia ieșise.

Personalitatea lui Hus se conturează pe fundalul frămîntărilor gîndirii europene de la mijlocul secolului al XIV-lea, caracterizată îndeosebi prin atacurile îndreptate împotriva bisericii, cel mai puternic feudal al epocii.

În primul deceniu al secolului al XV-lea, ca magistru și rector al universității, cît și ca predicator la capela Betleem din Praga, Hus se situează pe poziția păturilor împilate din Cehia și atacă cu înverșunare întreaga ierarhie a bisericii catolice. El ia apărarea celor nevoiași și-i biciuiește fără cruțare pe patricieni și pe dregătorii bisericii. În veșmîntul învățăturii religioase, Hus prezintă răspicat revendicări sociale. Astfel, poziția lui capătă un caracter revoluționar, care irită autoritățile bisericești. În felul acesta, Hus devine periculos, un „eretic". Prin 1412, Vaticanul îl excomunică din sînul bisericii și Hus e nevoit să plece spre locurile natale din sudul Cehiei. Acolo predicile lui, ținute sub cerul liber, pe drumuri sau la marginea pădurilor, atrag mii de oameni. Faima lui crește necontenit. De aceea, capii bisericii se hotărăsc să-l ucidă. În toamna anului 1414 Hus e chemat la judecată în fața conciliului de la Constanța (Elveția). Însă el nu-și reneagă convingerile și „cîinii de pază ai bisericii", cum îi numește Marx, îl condamnă la moarte. Iar în ziua de 6 iulie 1415 este ars pe rug.

Moartea lui Hus n-a fost zadarnică. Jertfa de la Constanța a dezlănțuit cea mai viguroasă mișcare populară din evul mediu, *mișcarea revoluționară husită*. Începînd din primăvara anului 1420 și pînă în 1434, masele asuprite din Cehia s-au ridicat să-și facă dreptate. Timp de 14 ani, organizate în detașamente de luptă și conduse de căpetenii iscusite, ele au repurtat numeroase victorii împotriva oștilor cruciate ale lui Sigismund de Luxemburg. Ideologia husită s-a răspîndit și dincolo de hotarele țării (Slovacia, Ungaria, Germania, Polonia, Transilvania, țările baltice ș.a.), ilustrînd comunitatea de interese sociale și economice ale păturilor asuprite de pretutindeni.

„FRUMOASA NOPȚII"

În nr. 41/1963 al „Flacării" am văzut fotografia unui cactus cu trei flori, ce înflorește în fiecare an.

În colecția mea de plante am un exemplar de cactus care a înflorit dintr-o dată cu cinci flori, fenomen rar întîlnit. Exemplarul se numește „Frumoasa nopții", deoarece înflorește numai seara, iar florile nu trăiesc decît 24 de ore. Vă trimit alăturat o fotografie a cactusului cu cinci flori.

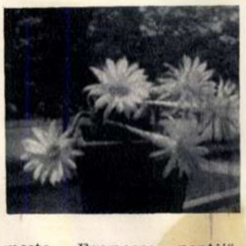

Rey CALOMFIRESCU
șos. Viilor 101, București

N.R. Recent am primit o scrisoare asemănătoare de la un alt colecționar de plante, *Konrad Arsene*, tot din București, str. Sabinelor nr. 59, care ne trimite o imagine a unui cactus care a înflorit de două ori în acest an, la interval de 45 de zile, mai întîi cu patru flori și apoi cu trei flori.

PE SCURT

Iacov Dan, Bocșa II, rn. Reșița. Sesizarea dv. va fi rezolvată favorabil în sensul că noile aspecte frumoase ale orașului, parcurile și cartierele de locuințe nou construite vor fi în curînd cunoscute de toți iubitorii de cărți poștale ilustrate. După cum ne informează Editura Meridiane, s-au și efectuat fotografiile respective. Ilustratele vor apare în cursul anului 1964.

Ana Dinu, Tîrgoviște. Rugămintea dv. de a se publica un articol despre începuturile electrificării în lume și în țara noastră va fi împlinită: într-unul din numerele viitoare ale „Flacării" va apare un documentar pe această temă.

Ștefan Ionescu, Ploiești. Ilustrata la care vă referiți este o copie nereușită. Dacă mai întîlniți asemenea exemplare, puteți adresa reclamația respectivă Editurii Meridiane, București, Piața Scînteii nr. 1, rn. 30 Decembrie.

Ioan D. Cuciuc, București. Am transmis sesizarea dv. Întreprinderii cinematografice de stat București, care ne-a răspuns că în perioada arătată de dv. cinematografele la care vă referiți au respectat proporția de vînzare a biletelor pe categorii, fapt care rezultă și din borderourile respective. La prezentarea dv. la casă, biletele de categoria a II-a și a III-a erau probabil epuizate, proporția lor fiind, la aceste cinematografe, doar de 20 la sută, față de 80 la sută pentru categoria I.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze: George Marsilioiu și Ion Ilie, Întreprinderea de montaj Călărași, reg. București: teme diverse; Rodica Fînățeanu, Teatrul de stat Baia Mare, str. 30 Decembrie 2: teme diverse, ilustrate; Teodor Frenț, tehnician, C.S.H. Hunedoara, bloc 74, ap. 16: ilustrate; Jerzy Kepski, Lodz, ul. Rutomievska 9 m 9, R.P. Polonă: muzică ușoară, cinema, ilustrate.

DE LA CORESPONDENȚI

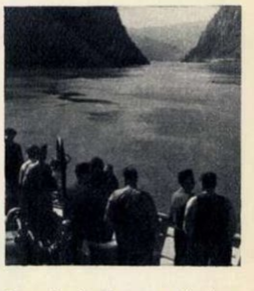

Excursie la Cazane. *(Inginer Titu Băjenescu, București)*

Turnul ridicat la Piatra Neamț la 1499 — în al 43-lea an de domnie a lui Ștefan cel Mare. *(Emil Bucureșteanu)*

În clasă. *(N. Moldoveanu, Petroșani)*

zică *18.05:* Opera „O noapte furtunoasă" de Paul Constantinescu *19.00:* Muzică populară sovietică *19.30:* Muzică ușoară de Noru Demetriad *19.50:* Transmisiunea concertului orchestrei simfonice a Radioteleviziunii — dirijori Emanoil Elenescu și Alexandru Șumski. În program: „Impresii din Reșița" — triptic simfonic (primă audiție) de Walter Mihai Klepper; Concertul nr. 3 în si minor pentru vioară și orchestră de Saint-Saëns—solistă Gaby Grubea; Suita simfonică „Planetele" de Gustav Holst. În pauză: Dialog despre poezie cu interpreți ai ei *22.30:* Lecturăghicitoare — Eroi din teatrul antic *22.45:* Recital Domenico Modugno *23.05:* Muzică de dans *0.05:* Concert din opere.

Programul III *21.10:* Teatru la microfon — „Despot Vodă" de Vasile Alecsandri *22.40: — 22.59:* Mici piese instrumentale.

VINERI 22 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineață *6.05:* Cîntece *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Muzică populară *7.30:* Sfatul medicului *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Fanfară *8.06:* Melodii populare *8.30:* Muzică din opere *9.00:* Uvertura „Eroica" de Ludovic Feldman; Rapsodia simfonică „Taras Bulba" de Leos Janacek *9.32:* Muzică ușoară *10.00:* „Povestea lui Gruia cel viteaz" — suită pentru cvintet de suflători și pian de Grigore Ghidionescu *10.23:* Melodii de estradă *11.05:* Duete și terțete din operete *11.30:* „Interpreții își cîntă compozițiile" — George Enescu, Gaspar Cassado, Serghei Prokofiev, Camille Saint-Saëns, Fritz Kreisler și Edvard Grieg *11.52:* Reportaj *12.00:* Concertul pentru pian și orchestră de Iuliu Mureșianu — solistă Dorina Popovici; Uvertura romînă de Alexandru Flechtenmacher *12.30:* Melodii romînești de muzică ușoară *13.10:* Muzică din opera „Plateea" de Rameau *14.00:* Muzică populară *14.35:* Poemul simfonic „Tamara" de Balakirev *15.00:* Interpreți de operetă *15.30:* Muzică de estradă *15.58:* Prelucrări de Viorel Doboș *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Cîntă acordeonistul Constantin Bordeianu *17.12:* Recital Ștefan Ruha *17.30:* În slujba patriei *18.00:* Muzică ușoară *18.30:* Program muzical pentru evidențiați în întrecerea socialistă *19.00:* Jurnalul satelor *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Cîntă orchestra Billy Vaughn *20.10:* Formații artistice de amatori *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba engleză (avansați) *20.55:* Piesă lirică pentru pian de Romeo Alexandrescu *21.00:* Pagini din umorul universal în lectura lui Alexandru Giugaru *21.15:* Muzică de dans *21.45:* Părinți și copii *22.20:* Cvartetul opus 9 în mi de Mihail Jora *22.39:* Muzică de dans.

Programul II *10.10:* Interpreți de muzică populară — Ion Matache și Ion Murgu *10.30:* Arii de virtuozitate din opere *10.43:* Concertul pentru vioară și orchestră de Monotti — solist Tossi Spivakovski *11.15:* Universitatea tehnică radio *11.30:* Muzică de estradă *12.05:* Orchestre de mandoline *12.30:* Cvartetul nr. 2 în fa major opus 23 de George Enacovici *13.02:* Cîntece și jocuri populare *13.30:* Limba noastră (reluare) *13.40:* Muzică ușoară de Iuri Miliutin și Boris Mokrousov *14.05:* Muzică din operete *14.35:* Din folclorul muzical al popoarelor *15.00:* Actualitatea în țările socialiste *15.25:* Muzică de Ion Dumitrescu pentru filmul „Nepoții gornistului" *16.12:* Recital Mihaela Botez și Ion Stoian *16.30:* Sonata opus 38 nr. 1 în mi minor de Brahms *16.52:* Muzică de estradă *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* „Ciclul de inițiere muzicală" — Johann Sebastian Bach *18.45:* Ce știm despre cărți *19.00:* Muzică corală romînească *19.30:* Teatru la microfon — „Vicleniile lui Scapin" de Molière, cu Radu Beligan în rolul titular *20.39:* Muzică ușoară *21.15:* Piese instrumentale *21.50:* Interpreți de muzică ușoară (reluare) *22.30:* Mari poeți ai lumii — Petrarca *22.40:* Cîntă soprana Joan Sutherland *23.05:* Muzică instrumentală *23.38:* Muzică de dans.

Programul III *21.10:* Concertul orchestrei simfonice Hallé dirijată de Sir John Barbirolli—înregistrări de la „Festivalul Sibelius — 1963" *22.35—22.59:* Muzică corală.

SÎMBĂTA 16 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineață *6.05:* Mici piese de estradă *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Fanfară *7.30:* Sfatul medicului *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntece populare *8.06:* Orchestre de estradă din țări socialiste *8.30:* Suite de balet *9.00:* Roza vînturilor *9.25:* Cîntece *9.40:* Jocuri populare *10.00:* Muzică ușoară romînească *10.32:* Trio opus 49 nr. 1 în re minor de Mendelssohn-Bartholdy *11.05:* Arii și scene din opera „Dama de pică" de Ceaikovski — interpretează Gheorghi Nelep, Evghenia Smolenskaia, Vera Firsova, Veronika Borisenko și alții *12.00:* Cîntă Georgeta Anghel și Aurică Piculeață (muzică populară) *12.20:* În săli și pe stadioane *12.30:* Suita „În lumea copiilor" de Achim Stoia *13.10:* Muzică din operete *14.00:* Din muzica popoarelor *14.30:* Muzică ușoară *15.00:* Pagini din opere *15.30:* Cîntă corul de copii al Radioteleviziunii *15.45:* Prezentarea romanului „Rugul" de Konstantin Fedin *16.00:* Piese instrumentale de compozitori romîni *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Cîntă orchestra de muzică populară a Filarmonicii de stat din Oradea *17.12:* Poemul simfonic „Fîntînile Romei" de Ottorino Respighi *17.30:* Prietenii lui Do-Re-Mi *18.00:* „Actualitatea muzicală" *18.45:* Muzică ușoară *19.00:* Almanah științific *19.25:* Muzică de dans *20.10:* Lieduri de Hugo Wolf *20.30:* Pe teme internaționale *20.45:* Din cele mai cunoscute melodii populare *21.15:* Carnet plastic *21.25:* Muzică de dans *23.09:* Muzică de cameră de George Enescu.

Programul II *10.10:* Cîntă soprana Ingrid Czerny și baritonul Werner Missner *10.30:* Dansuri de estradă *10.54:* Muzică corală de Sigismund Toduță și Paul Constantinescu *11.15:* Universitatea tehnică radio *11.30:* Lucrări de Beethoven — Uvertura „Leonora 3"; Douăsprezece contradansuri *12.05:* Momente vesele din operete *12.30:* Muzică ușoară romînească *13.00:* Studii simfonice opus 13 și Variațiuni de Schumann — la pian Gheorghe Halmoș *13.26:* Muzică populară *14.05:* Balete din opere *14.35:* Piese pentru pian de Chopin *15.00:* Muzică populară din Moldova *15.35:* Concert pentru violoncel și orchestră de Alfred Mendelsohn — solist Vladimir Orlov *16.12:* Cîntă formația de muzică ușoară condusă de Enrico Fanciotti *16.30:* Știința în slujba păcii *16.40:* Fanfară *17.00:* Cîntece și jocuri populare *17.30:* Însemnări de reporter *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Muzică din operete *18.35:* Melodii populare cerute de ascultători *19.05:* Piese instrumentale *19.30:* Romanțe *20.00:* Vă invităm la dans *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Muzică de dans *21.20:* Recital David Ohanesian *21.45:* Agenda teatrală *22.00:* Cîntă Tito Schipa *22.13:* Suita simfonică „Șeherazada" de Rimski-Korsakov *23.05:* Muzică de dans.

Programul III *21.20:* Recitalul de sonate al violonistului Nathan Milstein —înregistrări de la „Festivalul Salzburg — 1963" *22.20—22.59:* Selecțiuni din operete.

În pag. 4
Programul de televiziune

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"
Macheta: Vlad Mușatescu

41.505

Bibl. Reg.

U. R. B. Uzina Rulmentul Braşov

LIVREAZĂ:

Rulmenţi pentru crucile cardanice

Rulmenţi axiali
cu role conice
Bile

Rulmenţi radiali cu bile
Role ace

Produse de calitate

Proletari din toate țările, uniți-vă!
Anul XII nr. 47 (443) — 23 noiembrie 1963

05
F.

Flacăra

47

PORTRET
de Fr. Brandrup.

Fotografie expusă la al IV-lea Salon internațional de artă fotografică al R. P. Romîne.

Proletari din toate țările, uniți-vă!
Anul XII nr. 47(443)—23 noiembrie 1963
Flacăra 47

REDACȚIA: BUCUREȘTI, PIAȚA SCÎNTEII
Căsuța poștală: 3507, Of. 33
Tel. 17.60.10, int. 1744

ABONAMENTE la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL REVISTEI 2 LEI. ABONAMENTE: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei.

1

2

1 Timpul prielnic a permis desfășurarea în ritm susținut a arăturilor adînci de toamnă pe ogoarele G.A.C.-Deleni, regiunea Iași.

2 La Universitatea „Alexandru Ioan Cuza“ din Iași a fost construită și dată în folosință o nouă aripă pentru Facultatea de biologie-geografie și secția de geochimie. Noua clădire cuprinde 3 amfiteatre mari, numeroase săli pentru cursuri și seminarii, laboratoare de specialitate înzestrate cu mobilier și aparatură modernă, 2 biblioteci etc. Fotografia înfățișează un aspect din laboratorul de topografie și cartografie; prezenți — studenții anului I ai Facultății de biologie-geografie.

3 Deschiderea anului de învățămînt agrozootehnic în comuna Chiajna, regiunea București.

4 În Cuba se desfășoară intense acțiuni de reconstrucție în regiunile devastate de uraganul „Flora“. În fotografie: lucrări de refacere a șoselei Bayamo-Holguin.

5 O imagine a erupției vulcanice submarine care s-a produs la sud-est de insula Westmanner, în apropiere de țărmul Islandei. Asemenea fenomene naturale n-au mai avut loc în această regiune de mai multe secole.

6 În preajma alegerilor care urmează să aibă loc în Venezuela, la 1 decembrie, autoritățile intensifică măsurile represive împotriva puternicelor acțiuni de protest ale populației, care cere schimbarea actualului curs politic al țării.

7 Aspect din timpul lucrărilor de salvare a victimelor accidentului de cale ferată care s-a produs într-o suburbie a capitalei Japoniei. Potrivit constatărilor preliminare, această catastrofă feroviară, în care și-au pierdut viața 163 de persoane, s-ar datora uzurii materialului rulant și vitezei excesive.

3

Fotocronica Flacării ◆

4

5

6

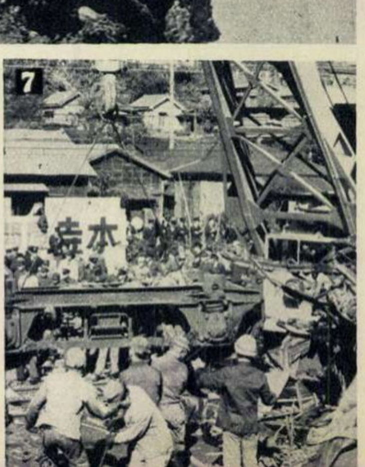
7

1

2

CONDUCĂTORI DE PARTID ȘI DE STAT ÎN VIZITĂ LA MARI OBIECTIVE INDUSTRIALE

În zilele de 13, 14 noiembrie a.c. conducători de partid și de stat au vizitat marile întreprinderi ale industriei chimice din regiunea Bacău: Combinatul de îngrășăminte azotoase Roznov, Uzina de fire și fibre sintetice Săvinești, Combinatul de cauciuc sintetic și produse petrochimice Onești, Combinatul chimic Borzești; în regiunea Ploiești: Rafinăria, Combinatul petrochimic, Centrala de termoficare de la Brazi, precum și șantierul Combinatului de îngrășăminte chimice de la Turnu-Măgurele, regiunea București.

1 La fabrica de melană a Uzinelor de fire și fibre sintetice Săvinești.

2 În vizită la Combinatul de îngrășăminte azotoase Roznov.

3 Într-una din secțiile Combinatului de cauciuc sintetic și produse petrochimice Onești.

4 La marile obiective ale industriei petrochimice de la Brazi.

5 În timpul vizitei pe șantierul fabricii de acid sulfuric a Combinatului de îngrășăminte chimice de la Turnu-Măgurele.

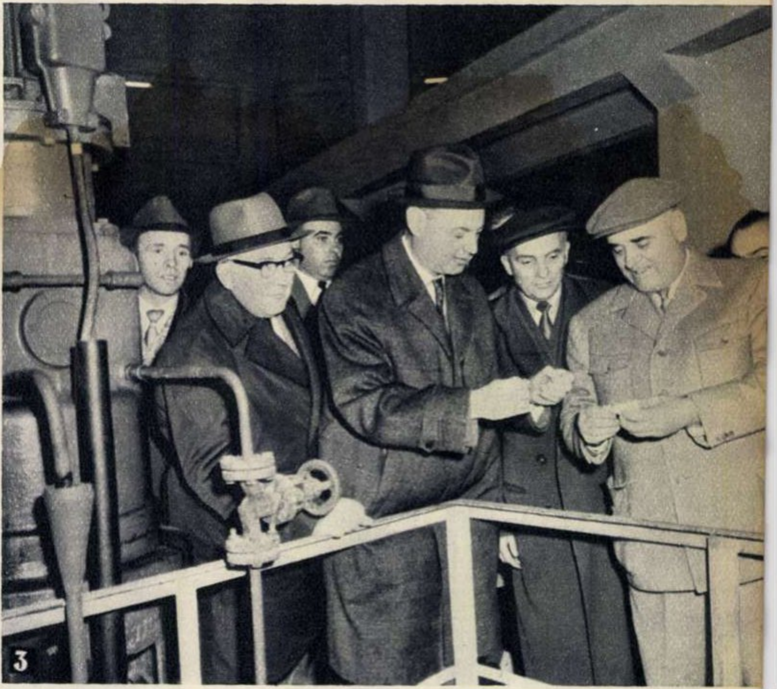
3

4

5

PROGRAMUL DE TELEVIZIUNE

DUMINICĂ 24 NOIEMBRIE *8.50:* Gimnastică *9.00:* Emisiunea pentru copii şi tineretul şcolar *10.30:* Reţeta gospodinei *11.00:* Emisiunea pentru sate *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Cîntă Bianca Cavallini *19.40:* Filmul „Gangsteri şi filantropi" — o producţie a studiourilor din R.P.Polonă *21.10:* Alo, provincia! — o emisiune muzical-coregrafică, în cadrul căreia îşi dau concursul solişti de operă şi operetă, balerini şi interpreţi de muzică uşoară dintr-o serie de oraşe ale ţării. În încheiere: Buletin de ştiri, sport, buletin meteorologic.

LUNI 25 NOIEMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru pionieri şi şcolari — „Construiţi-vă singuri... un trenuleţ electric" (II) *19.30:* Filmul „Drumul spre chei" — o producţie a studiourilor sovietice *21.00:* Artişti amatori în studio *21.35:* Telesport. În încheiere: Buletin de ştiri, buletin meteorologic.

MARŢI 26 NOIEMBRIE *18.30:* Universitatea tehnică la televiziune *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Ştiţi să desenaţi, copii?! — „Albă ca zăpada", povestire de Octav Pancu-Iaşi. Desenează Iurie Darie *19.35:* Emisiune de ştiinţă — Prezenţe invizibile *19.55:* Mingea năzdrăvană — o satiră la adresa nerespectării regulilor la jocul de fotbal, tratată cu mijloacele desenului animat *20.05:* Pretutindeni muncesc oameni — un documentar din viaţa oamenilor care muncesc în singurătate *20.25:* Teatrul, artă realistă (IX) — Molière. Conferenţiar — Ion Marin Sadoveanu. În program: „Don Juan", „Mizantropul" şi „Improvizaţie la Versailles". În distribuţie: Marcel Anghelescu, Cristea Avram, Coca Andronescu, Vasilica Tastaman, George Carabin, Valeria Gagialov, Ion Lucian, Mircea Balaban, Mitzura Arghezi, Magda Popovici, Mihai Berechet, Gheorghe Popovici-Poenaru şi alţii. În încheiere: Buletin de ştiri, buletin meteorologic.

JOI 28 NOIEMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Filmul „Căpitanii lagunei albastre" *20.20:* Transmisiune de la Institutul de fizică atomică al Academiei Republicii Populare Romîne (V) — Betatronul *20.40:* Agendă muzicală — cîteva file ale muzicii romîneşti, evocînd figuri de compozitori şi de interpreţi. În încheiere: Poşta televiziunii, buletin de ştiri, buletin meteorologic.

VINERI 29 NOIEMBRIE *18.30:* Universitatea tehnică la televiziune *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Emisiunea pentru tineretul şcolar — Drumul spre calificare *19.40:* Cînd munţii cîntă *20.00:* Săptămîna *21.00:* Filmul iugoslav „Violenţă în piaţă" — un episod din lupta partizanilor iugoslavi împotriva cotropitorilor fascişti. În încheiere: Buletin de ştiri, buletin meteorologic.

SÎMBĂTĂ 30 NOIEMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Seară de balet pentru tineretul şcolar, în interpretarea elevilor Şcolii de coregrafie din Bucureşti *20.10:* În faţa hărţii *20.20:* „Suferinţele unui cal" de Valentin Silvestru şi „Tragedie pe ţărmul mării" de Sandor Karoly — două scurte comedii despre lumea teatrului *21.00:* „De bunăvoie şi nesilit de nimeni" — o producţie a studioului de filme documentare „Alexandru Sahia" *21.10:* Din cele mai iubite melodii — serenade, canţonete, arii din opere şi operete. Interpretează: Lucia Stănescu, David Ohanesian, Elena Popa-Rădulescu, Iulia Buciuceanu, Ion Buzea şi Ludovic Spiess. În încheiere: Buletin de ştiri, sport, buletin meteorologic.

În paginile 21-23:
Programul de radio

Nu aveţi un loc

Întrebarea, chiar dacă e neobişnuită aici, la Capu-Dealului, chiar dacă n-a mai pus-o nimeni pînă acum, se potriveşte. Merge numai bine cu festivalul artistic de astă-seară, cu forfota şi voioşia din preajma căminului cultural, cu acompaniamentul de viori şi ţimbale, cu zorul întîrziaţilor care dau buzna. „A început? Cînd? Demult?..." Iar glasul baritonal al tovarăşului învăţător Popescu — directorul căminului — trîmbiţează necontenit adunarea colectivului aflat în culise:

— Nicule! Istudora!... Daţi fuga după Istudora!... De la dansuri au venit toţi?...

Afară parcă dintr-o clipă într-alta tot aştepţi să te tragă careva de mînecă: „Nu aveţi un loc în plus" ?

„Nu aveţi un loc în plus la conferinţa despre «Originea vieţii pe pămînt» ?"... Aseară: „Nu aveţi un loc în plus la film ?"... Alaltăieri, la învăţămîntul agrozootehnic (anul I şi II); joi — programul întocmit şi susţinut în întregime de organizaţia de tineret: joia tineretului; miercuri seara — călătorie pe harta ţării: plecarea din Capu-Dealului, raionul Filiaşi, regiunea Oltenia, înapoierea în aceeaşi seară, folosind toate mijloacele de transport, inclusiv rigla purtată pe hartă de tovarăşa învăţătoare Maria Popescu; marţi — la seara de întrebări şi răspunsuri, tot aşa: plin-arhiplin; luni — cursuri de artă culinară şi croitorie; duminică seara, adică astăzi — acum... Dar pentru asta trebuie neapărat să intrăm în sală.

Să încercăm. Operaţia e destul de anevoioasă. Scaunele, vreo trei sute şi ceva, inclusiv pervazurile ferestrelor, spaţiile uşilor au fost ocupate din timp. Numai Ioniţă Manciu cu brigada lui ocupă toată *parcela* din faţa scenei... O bătrînică, Maria Go-

în plus ?

deanu, dintr-o comună vecină, de la Brănești, și-a adus scăunelul de acasă...

Conferința despre Univers tocmai s-a terminat. Întrebări!... Urmează întrebări. Și oamenii, care mai de care, vor să știe, să afle. În ce privește planeta Marte, de pildă: există sau nu există viață pe Marte? Dar Luna? Ce se mai aude cu Luna?... E adevărat că o punem la treabă pe Pămînt?... Cum, în ce fel îi putem folosi energia?...

Pe colectivistul Gheorghe Coman îl interesează unele date în legătură cu centrala electrică, care se bazează pe energia mareelor, construită lîngă Murmansk... Utemistul Mihai Gherghina vrea neapărat o listă cu tot ce s-a tipărit pînă acum despre micul și marele Cosmos...

Întrebări...

Ele stabilesc, de obicei, media de cunoștințe și interes pentru cutare sau cutare lucru.

Sst! Liniște! Se repetă „Academicianul". Regizorul, învățătorul Dumitru Popescu, intervine:
— Mai convingător, tovarășe Istudora! Și mai autentic... Așaaa! Dumneata ești personajul principal. Îi înveți pe oameni cum să lupte pentru înflorirea necontenită a colectivei. →

Printre principalele îndatoriri ale unei bibliotecare este socotită și aceea de a spori necontenit numărul cititorilor. Nu e neglijată nici recrutarea unei anumite categorii de viitori cititori, care au venit aici însoțiți de bunici și, pînă una-alta, activează ca... ascultători. E vorba de una din diminețile de basm organizate de Camelia Deleanu, bibliotecara Căminului cultural din Țînțăreni – raionul Filiași.

La întîlnirea de săptămîna trecută cu tovarășul doctor în științele agricole Constantin Hălălău, din brigada științifică a sfatului raional, sau la conferința tovarășului inginer agronom Victoria Popescu media întrebărilor puse de colectiviști a stabilit că aproape 90% dintre cei care urmează azi cursurile agrozootehnice din cadrul colectivei pot preda oricînd o lecție de minim tehnic despre arăturile adînci, folosirea îngrășămintelor chimice, cultura porumbului, a plantelor tehnice etc., etc.

O medie generală pe cămin... Aici însă va trebui să ținem seama și de alte obiective din „programa analitică" a căminului.

Nimeni, bunăoară, n-ar putea tăgădui că succesele obținute de brigada comunistului Dumitru Volintiru pe zecile de hectare cu vie și pomi fructiferi nu se datorează și broșurilor de specialitate împrumutate de la bibliotecă.

Alteori, pentru ca oamenii de pe tarlale să poată afla la timp știrile mai importante, bibliotecara, tov. învățătoare Eleonora Băleanu, de la Căminul cultural din Capu-Dealului, îndată ce au sosit ziarele, se deplasează pe terenurile gospodăriei, organizînd scurte buletine de știri. E nelipsit în asemenea împrejurări și un scurt program de cîntece, transmis la aparatul de radio portativ al căminului.

Dar iată că și prin intermediul teatrului se completează gama variată a formelor de... predare. Nicolae Boc, poreclit Hațoi, îngrijitor la vaci, 45 de ani — personaj principal din comedia „Academicianul" — predă (în interpretarea artistului amator Gheorghe Istudora) colectiviștilor de aici, din Capu-Dealului (îl vom auzi chiar astă-seară predînd) dîrzenia, necontenita preocupare pentru înflorirea colectivei din care face parte și el. Hațoi e un om care își ridică mereu nivelul cunoștințelor: citește, ascultă conferințe, participă la consfătuiri. Un personaj cu care — socotind după furtuna aplauzelor — nu știu dacă există în sală om care să nu-și dorească să-i semene.

Și dacă are să vă apuce cumva miezul nopții tot aici, la cămin, să știți că și voioșia generală, dansul cu care se încheie de obicei o seară de activitate, țin tot de programa analitică a căminului. Sînt în plan. Nu veți regreta dacă o să rămîneți. „Tovarășe director Popescu, nu aveți un loc în plus?"

Silviu GEORGESCU

Fotografii de Traian PROSAN

Ion Cantacuzino, puţin timp după terminarea studiilor. Licenţiat în litere şi filozofie, el s-a înscris apoi la Facultatea de medicină şi la cea de ştiinţe, pe care le-a absolvit după prezentarea unor lucrări ştiinţifice strălucite.

SAVANT ŞI CETĂŢEAN

O SUTĂ DE ANI DE LA NAŞTEREA MARELUI OM DE ŞTIINŢĂ PROGRESIST ION CANTACUZINO

de
prof. dr. I. MESROBEANU
directorul Institutului
„Dr. I. Cantacuzino"

dr. C. C. OPRESCU
şef de laborator
la Institutul „Dr. I. Cantacuzino"

Doctorul Cantacuzino a îndrăgit mult arta şi literatura şi a fost un animator consecvent al vieţii culturale a ţării. Iată-l, în fotografie, alături de prietenul său Mihail Sadoveanu, la Iaşi.

În anii puterii populare institutul de microbiologie, parazitologie şi epidemiologie „Dr. I. Cantacuzino" s-a dezvoltat considerabil. În fotografie: pavilionul construit în 1962, pentru prepararea vaccinului antipoliomielitic.

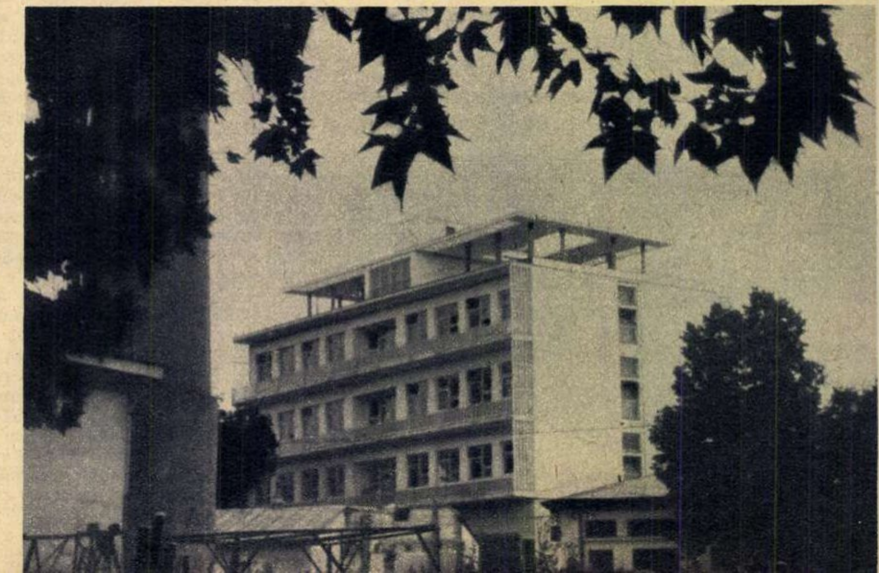

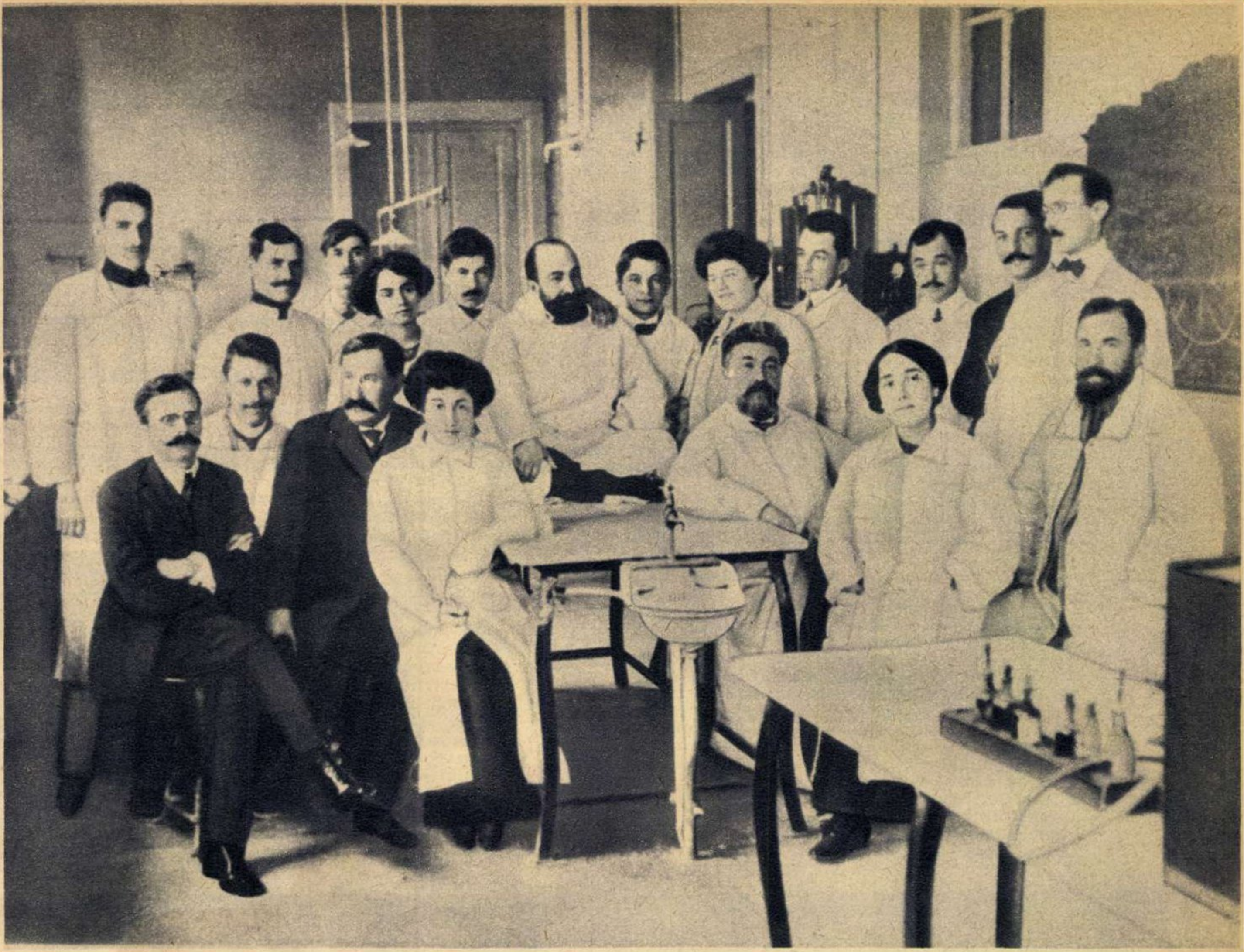

Savantul înconjurat de colaboratori, în laboratorul său. În picioare, la dreapta, acad. M. Ciucă; al treilea din dreapta, acad. N. Lupu; în spatele profesorului Cantacuzino, în stînga, D. Danielopol. Oarecum neașteptată apare prezența în această fotografie (al treilea din stînga, în picioare) a lui Dumitru Ghiață. Pictorul a fost în tinerețea sa... laborant la institutul „Dr. I. Cantacuzino".

Printre personalitățile de seamă pe care patria noastră le-a dăruit științei și culturii universale, aceea a savantului progresist Ion Cantacuzino — de la a cărui naștere se împlinesc o sută de ani — rămîne printre cele mai strălucite.

S-a născut la București, la 13 noiembrie 1863, dintr-o familie binecunoscută; tatăl său fusese ministru pe vremea domniei lui Alexandru Ioan Cuza. Ion Cantacuzino primește de mic o educație îngrijită, pe care o desăvîrșește în Franța.

La Paris el studiază la început filozofia și literele, pentru ca apoi să se consacre biologiei și medicinei experimentale. Vacanțele și le petrece în mijlocul naturii, făcînd cercetări la renumita stațiune de biologie marină de la Roscoff, alături de naturaliști și savanți renumiți.

La Roscoff, în anul 1892, embriologistul rus Kovalevski îi vorbește despre cartea lui Mecinikov asupra patologiei comparate a inflamației, apărută chiar în acel an. Lectura acestei lucrări fundamentale îl hotărăște pe Cantacuzino să lucreze în laboratorul lui Mecinikov de la institutul „Pasteur" din Paris.

Una cîte una, din ce în ce mai numeroase, încep să apară lucrări științifice originale ale tînărului cercetător, în majoritate legate de mecanismul imunității celulare: fagocitoza, fenomenul de captare și digerare de către anumite celule din organism a microbilor și a altor particule străine.

CUM A ÎNCEPUT PREPARAREA DE SERURI ȘI VACCINURI ÎN ȚARA NOASTRĂ

În 1901 Cantacuzino este chemat în țară spre a i se încredința catedra de medicină experimentală — recent creată la Facultatea de medicină din București — precum și organizarea, în cadrul Institutului de bacteriologie condus de profesorul Victor Babeș, a unui laborator de cercetare în acest domeniu. Acest laborator a fost nucleul a ceea ce va deveni mai tîrziu institutul care-i poartă numele; și tot aici începe, pentru întîia dată în țara noastră, prepararea de seruri și vaccinuri reclamate de prevenirea și tratarea unor boli infecțioase.

Profesorul Cantacuzino depune o prodigioasă activitate științifică, scrie numeroase lucrări asupra unor infecțiuni grave, ca holera (contra căreia prepară un vaccin foarte eficient, cu ajutorul căruia a putut fi oprită epidemia din 1913), scarlatina (preocupîndu-se în mod special de agentul care o provoacă), tuberculoza (în care cercetează anumite aspecte legate de constituția bacilului tuberculos), lepra, morva, icterul epidemic, paludismul ș.a. Concomitent înființează reviste medicale și organizează societăți științifice, ține conferințe de popularizare a științei, iar în calitate de director al serviciului sanitar elaborează, cu concursul întregului corp medical al țării, o nouă lege de organizare a serviciului sanitar.

Legea nu a putut fi însă transpusă în viață din cauza împotrivirii celor pe care savantul i-a numit *„politicieni conduși de aspirațiuni materiale și aplicînd, în scop de îmbogățire personală, cele mai cinice metode politice și administrative"*. Dar ca urmare a acțiunii profesorului Cantacuzino s-au creat cele dintîi sanatorii de tuberculoză — la Bisericani, Bîrnova, Cărbunești, Nifon—și s-au înființat primele laboratoare regionale de bacteriologie și igienă din țară.

„...NUMAI SANATORIILE NU AJUNG"

În timpul primului război mondial Ion Cantacuzino conduce lupta pentru stăvilirea flagelului care secera poate

(Continuare în pag. 8)

(Urmare din pag. 7)

mai multe vieți decît războiul însuși: tifosul exantematic, iar în anii postbelici inițiază vaccinarea antituberculoasă în masă cu vaccinul B.C.G. Vaccinul se prepară chiar în Institutul de seruri și vaccinuri fondat de el îndată după încheierea păcii.

În scopul de a face cunoscute și peste hotare rezultatele cercetărilor din institut și din laboratoarele din țară, el creează revista de înalt nivel științific „Archives roumaines de pathologie expérimentale et de microbiologie", care continuă să apară pînă astăzi, și, în vederea ținerii la curent a medicilor din țară cu progresele științelor medicale în lume, întemeiază, în 1905, „Revista științelor medicale".

Activitatea științifică și organizatorică în domeniul medicinei nu-l împiedică pe Cantacuzino să rămînă continuu preocupat și de probleme de cultură generală, ca și de opera de culturalizare a maselor. Astfel, el a fost director pentru partea științifică a revistei „Viața romînească" din Iași, din 1906 pînă în 1916.

Legat de popor, profesorul Cantacuzino a înțeles necesitatea luptei clasei muncitoare împotriva unei orînduiri sociale nedrepte. De altfel, în tinerețe el a avut un contact destul de strîns cu mișcarea muncitorească din țara noastră, pe care a sprijinit-o cu căldură. Merită amintit faptul că în cadrul cercului literar al „Romîniei muncitoare" el a ținut numeroase prelegeri pentru muncitori. Într-una din acestea, referindu-se la ceea ce constituia atunci „flagelul numărul unu" al țării, tuberculoza — „boala sărăcimii", cum o denumea savantul — el a subliniat: „... *Se înțelege, numai sanatoriile nu ajung. Și apoi: stingerea completă a acestei boli numai soluția socialistă, societatea comunistă, o va aduce*" („Romînia muncitoare" nr. 19-26, 1906).

UN MARE IUBITOR DE ARTĂ

Cantacuzino a fost un om de o vastă cultură, care a îndrăgit în egală măsură literatura, muzica și pictura. Cu deosebită grijă și competență el a vegheat la editarea operelor clasicilor literaturii romînești, în frunte cu Eminescu și Caragiale. Marea lui sensibilitate artistică l-a făcut, încă din anii adolescenței, un pasionat al muzicii și picturii, domenii în care dobîndise o competență de expert. A fost unul dintre cei mai profunzi cunoscători ai muzicii wagneriene și un mare admirator al lui Beethoven.

În pictură, cunoștea perfect marile muzee europene, cu toate capodoperele pe care le conțineau, el însuși fiind un entuziast colecționar, posesor de tablouri și gravuri de preț, achiziționate în decurs de mulți ani. Profesorul a participat activ la organizarea expoziției de pictură romînească de la Paris.

Activitatea sa extrem de rodnică în sectoare atît de variate a fost apreciată și dincolo de hotarele țării, după cum o dovedește și numirea lui ca „doctor honoris causa" al unor universități străine și ca membru al multor academii și societăți științifice din străinătate.

Viața i-a rezervat, așadar, numeroase satisfacții, dar nu l-a scutit nici de lovituri dureroase, între care aceea pricinuită de accidentul de cale ferată în gara Brig, la frontiera elvețiană. De pe urma accidentului el a rămas cu o infirmitate a membrelor inferioare. Episod tragic, care a arătat însă pregnant tăria de caracter a acestui mare savant: deși imobilizat pe patul de suferință, el n-a încetat o clipă să fie activ. Colaboratorii săi mai apropiați povesteau chiar că, în timp ce i se schimbau pansamentele, își stăpînea durerile fredonînd fragmente din melodiile lui preferate.

Toți acei care au avut norocul să-l cunoască și, mai ales, să lucreze alături de el ori să-l însoțească în lungile-i peregrinări în sînul naturii, rămîneau vrăjiți de farmecul incomparabil care se degaja din întreaga-i ființă.

ÎN SLUJBA ACELORAȘI IDEALURI

Ion Cantacuzino a lăsat amintirea luminoasă a unui om înaintat al vremii sale, a unui savant-cetățean care a socotit totdeauna drept o datorie lupta pentru apărarea vieții poporului și pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale oamenilor muncii.

Creația cea mai de seamă a vieții lui este institutul care-i poartă numele.

În anii puterii populare, grija deosebită acordată de stat sănătății poporului a determinat și creșterea rolului pe care-l joacă institutul de microbiologie, parazitologie și epidemiologie „Dr. I. Cantacuzino" în prevenirea și combaterea bolilor transmisibile. Au sporit simțitor sarcinile de cercetare și de producție, s-a procurat aparatură modernă (microscoape electronice, ultracentrifuge etc.), s-a îmbogățit sortimentul și s-a ridicat calitatea produselor. Este suficient să menționăm, ca singur exemplu, faptul că în ultimii 4-5 ani producția de anatoxină tetanică a crescut de opt ori. Un mare avînt l-a luat producția și cercetarea în lumina sarcinilor ce-i revin institutului pe linia eradicării în țara noastră a malariei, turbării, difteriei, tetanosului și tifosului exantematic.

Activitatea ce se desfășoară aici în cele mai variate domenii ale microbiologiei este pusă în slujba acelorași idealuri care l-au călăuzit pe fondatorul institutului, profesorul Ion Cantacuzino.

ÎN R. S. F. IUGOSLAVIA

Poporul iugoslav se pregătește cu însuflețire pentru sărbătoarea sa națională de la 29 noiembrie, cinstind prin eforturi constructive pe cei care și-au dat eroic viața pentru înfrîngerea fascismului, pentru eliberarea patriei.

Între țara noastră și R. S. F. Iugoslavia s-au statornicit relații de bună vecinătate și prietenie. Vizita pe care o întreprinde delegația de stat a R. P. Romîne, condusă de președintele Consiliului de Stat al R. P. Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, la invitația președintelui R. S. F. Iugoslavia, Iosip Broz Tito, constituie un nou prilej de strîngere a colaborării dintre cele două țări.

Vedere din centrul orașului Belgrad — Terazie. →

Istria — portul și localitatea climaterică Portoroz.

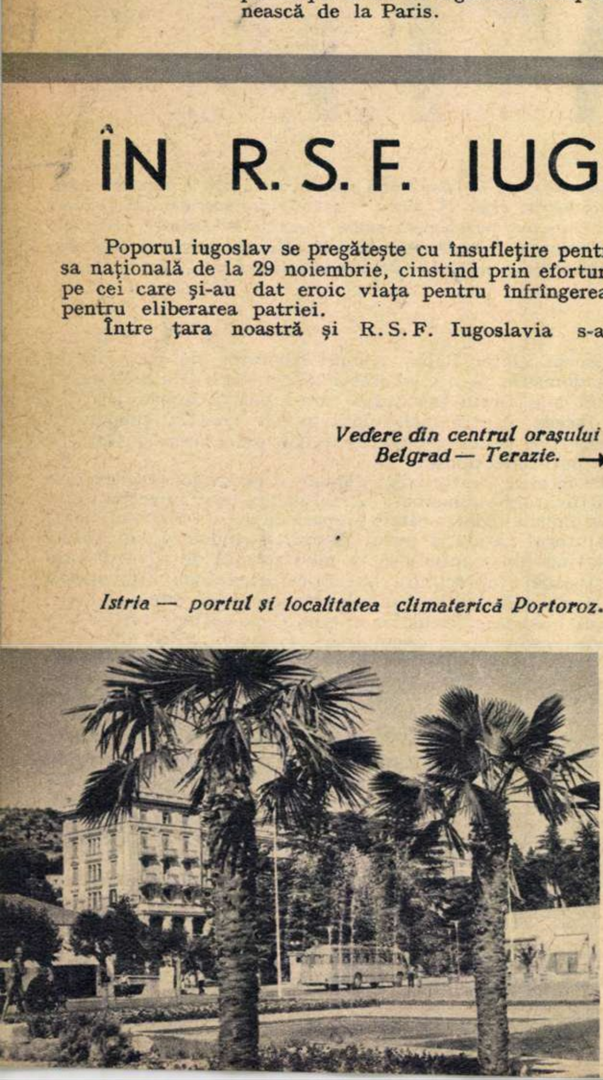

Ioachim NAUMESCU (R.P.Romînă): Construcție modernă.

IMAGINI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ

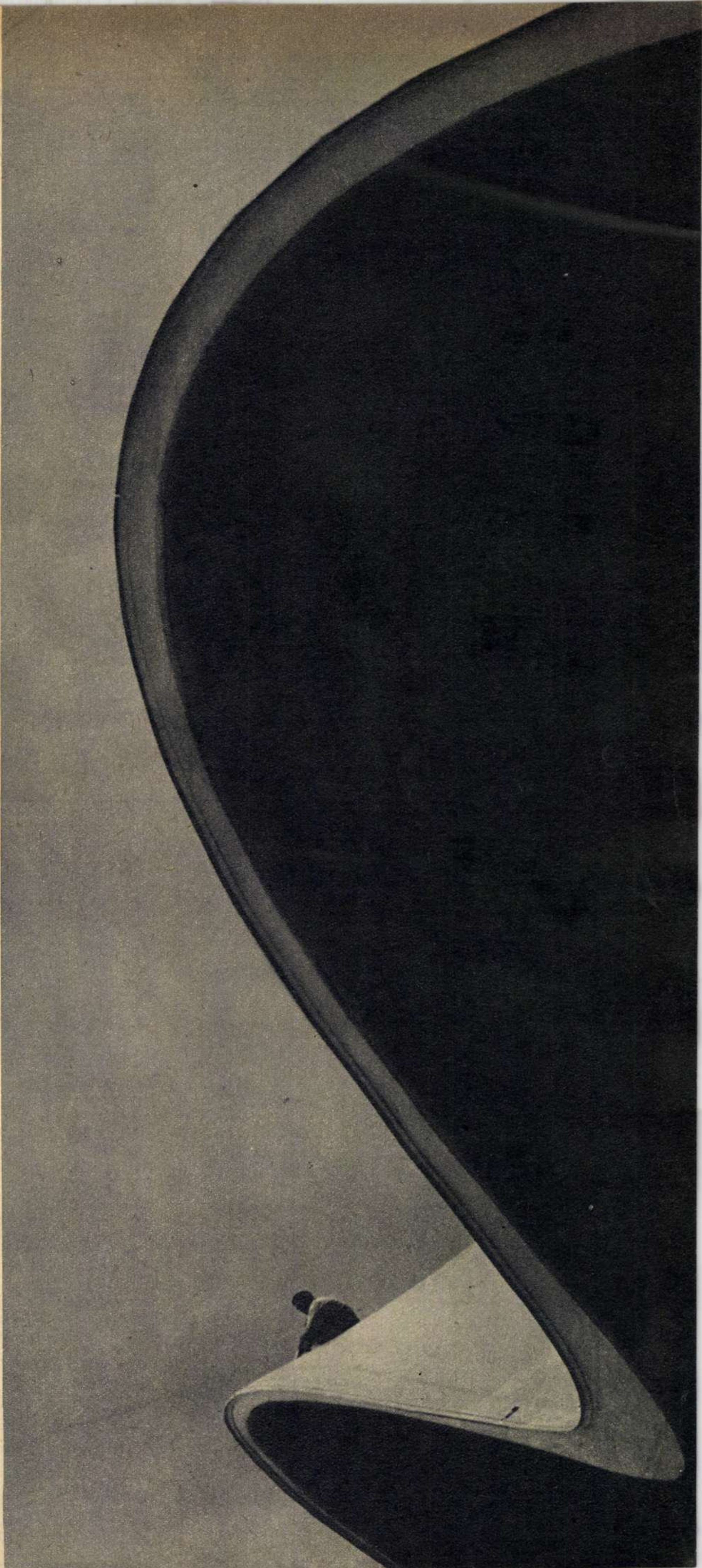

DIN FOTOGRAFIILE PREZENTATE LA CEL DE-AL IV-LEA SALON INTERNAȚIONAL DE ARTĂ FOTOGRAFICĂ AL R.P. ROMÎNE

IMAGINI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ

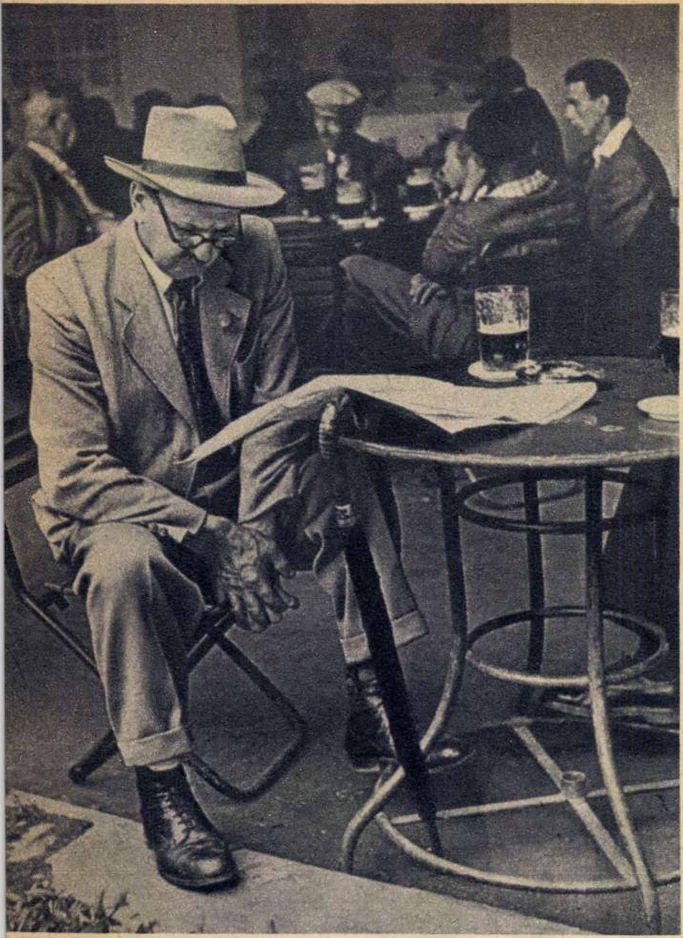

Jiri TYPNER (R. S. Cehoslovacia): Preocupare zilnică.

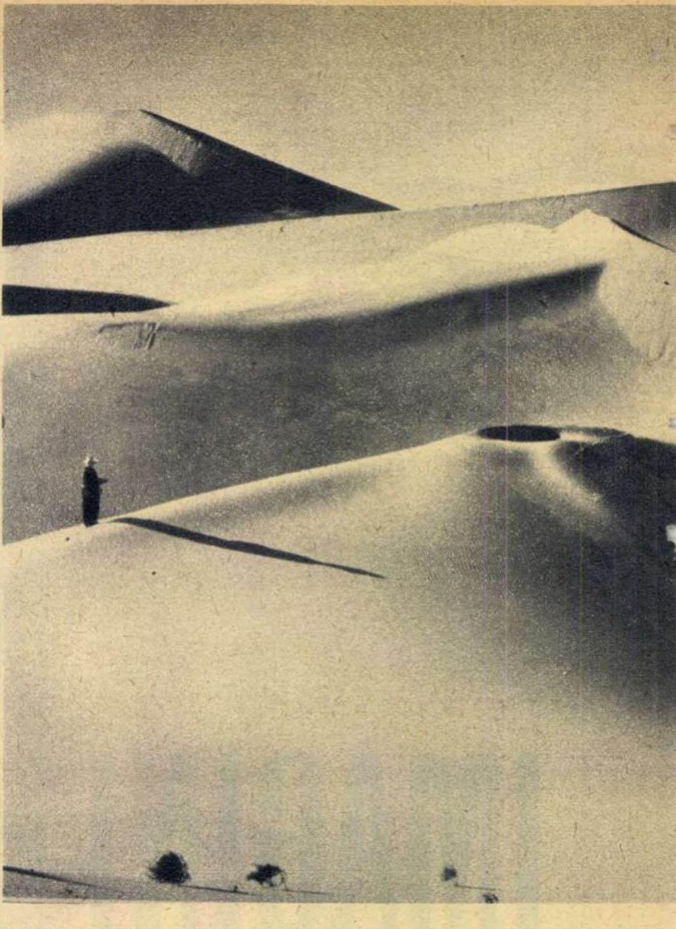

Fred HANKINS (S.U.A.): Singurătate.

Sen TZUM-CIN (R.P.Chineză): Oameni harnici.

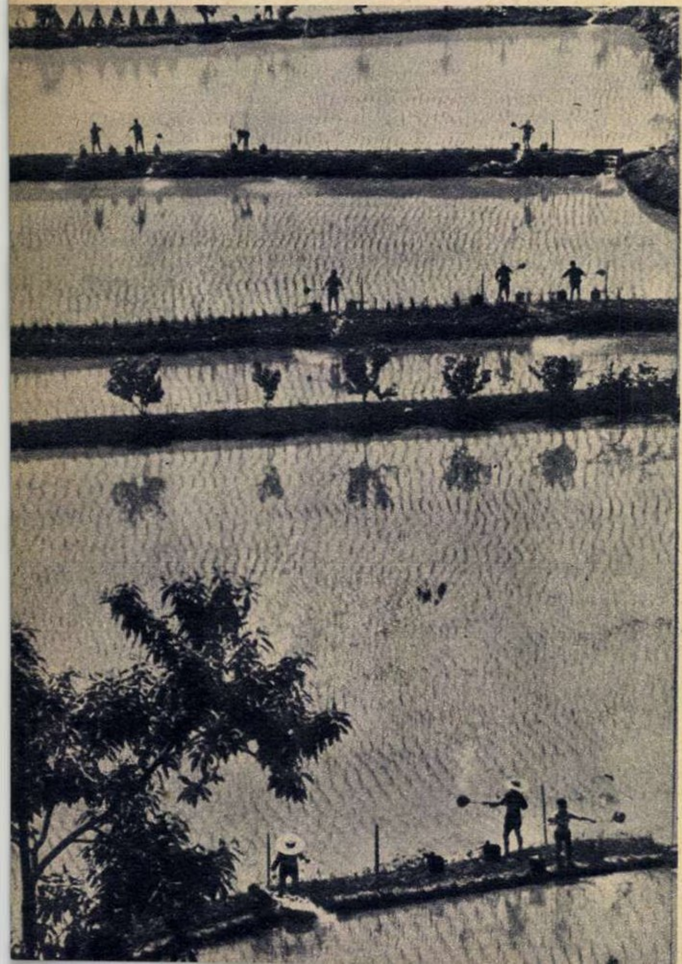

Eduardo A. GAGEIRO (Portugalia): Calvarul.

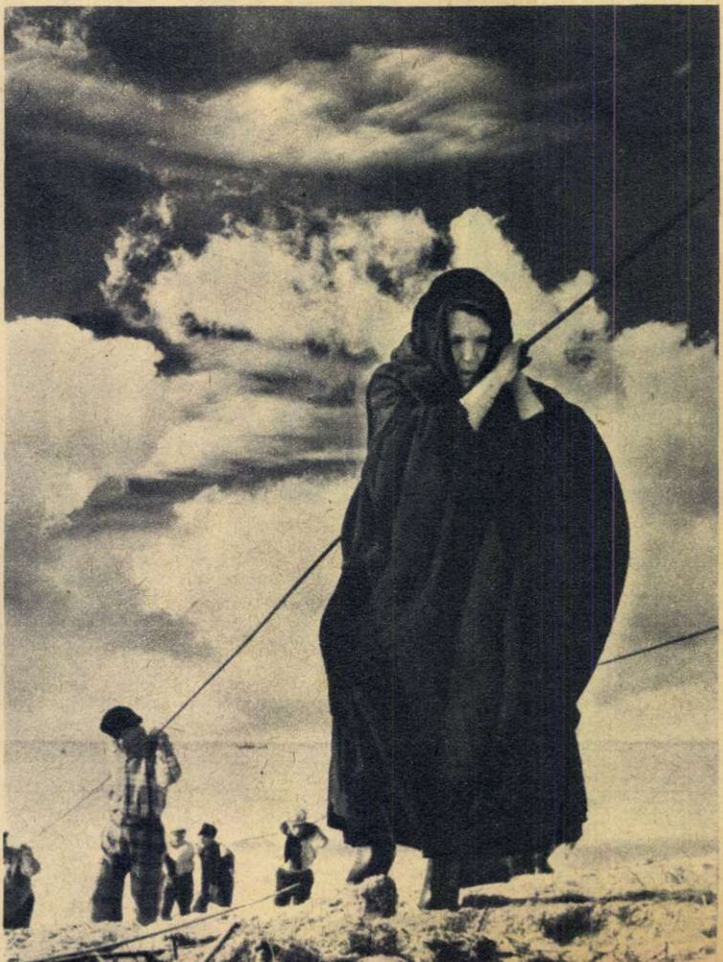

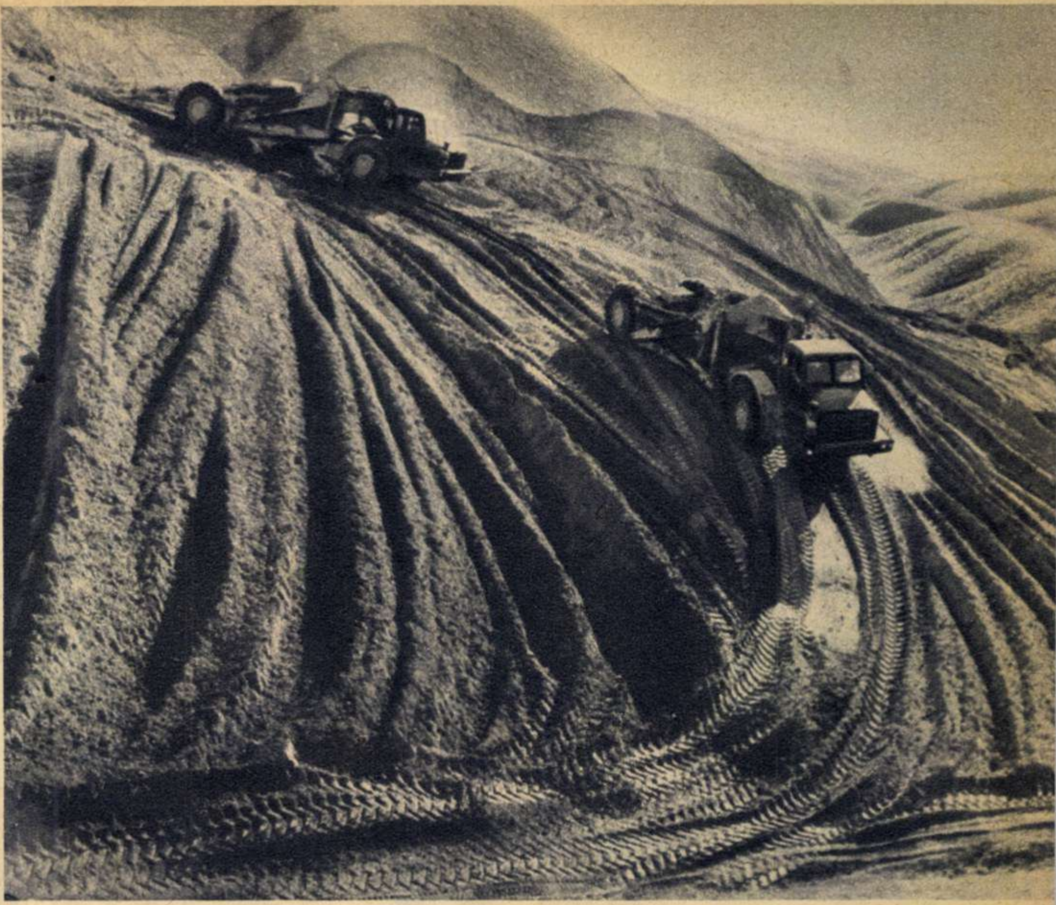

Anatol POLIAKOV (U.R.S.S.): Atac asupra pustiului.

Carlo ZAPPIA (Italia): Fără teamă.

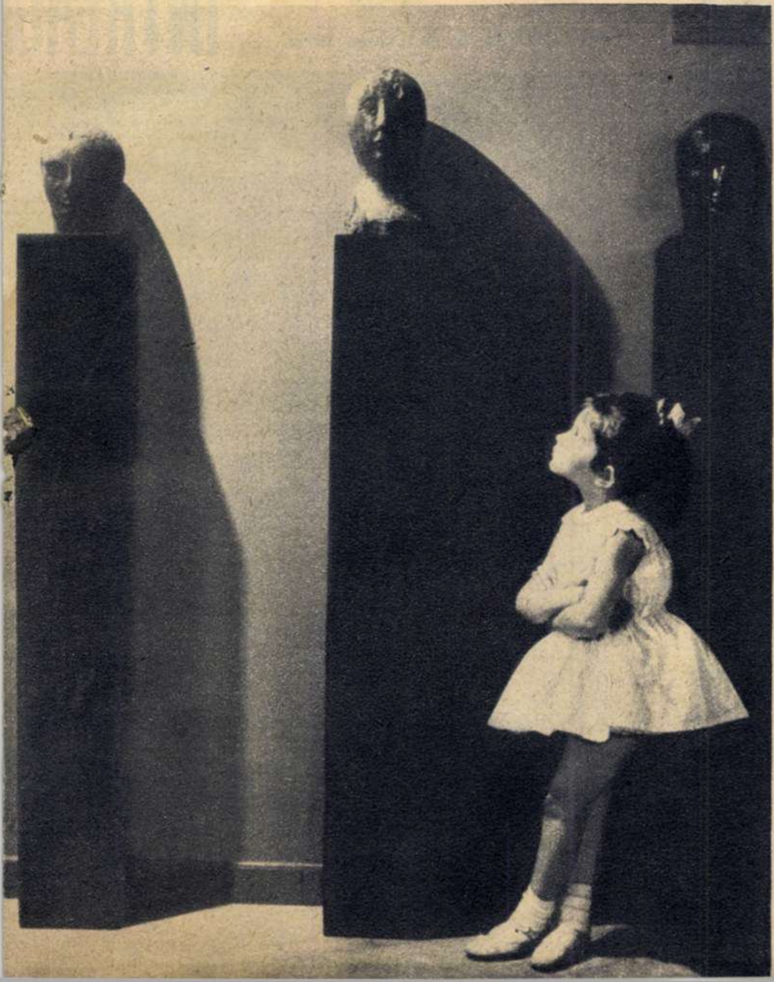

A. ROSENTHAL (R.P.Romînă): Bicaz.

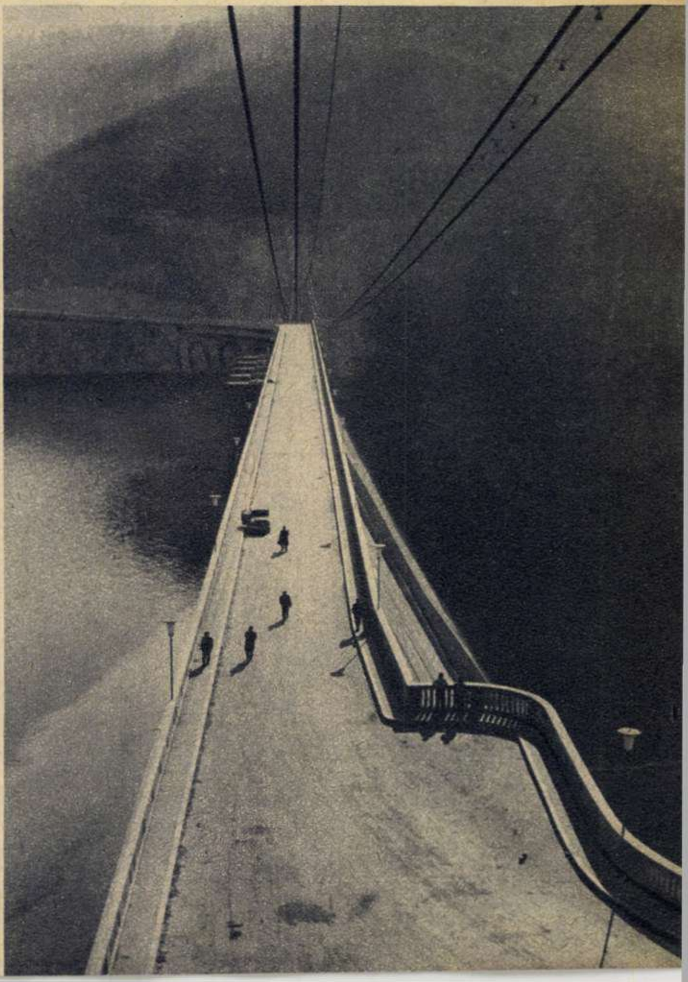

IMAGINI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ

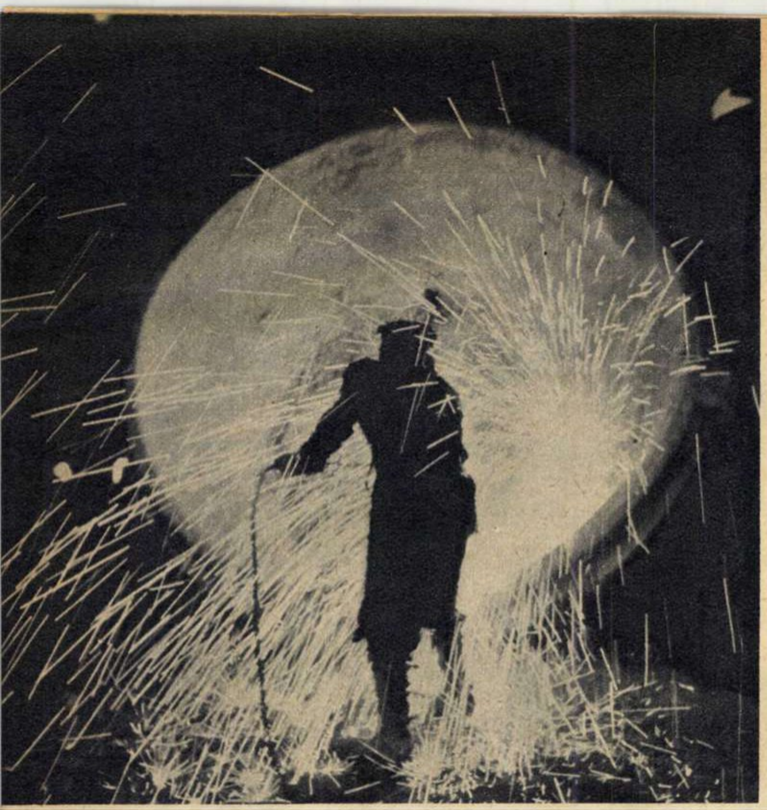

V. MOLDOVAN (R.P.Romînă): Cercul de foc.

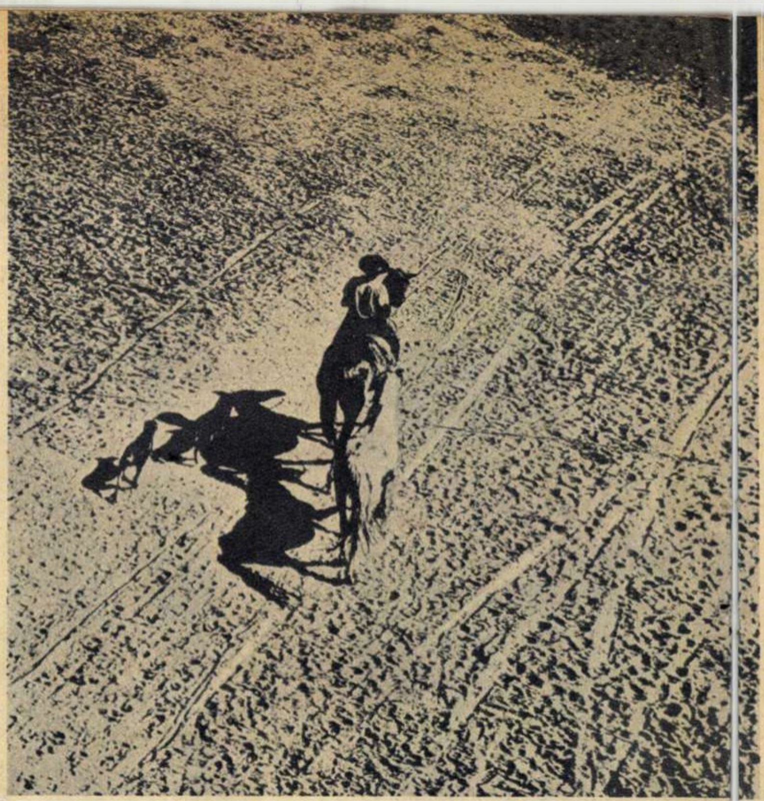

Ricardo H. BERGER (Brazilia): Însoţitorii.

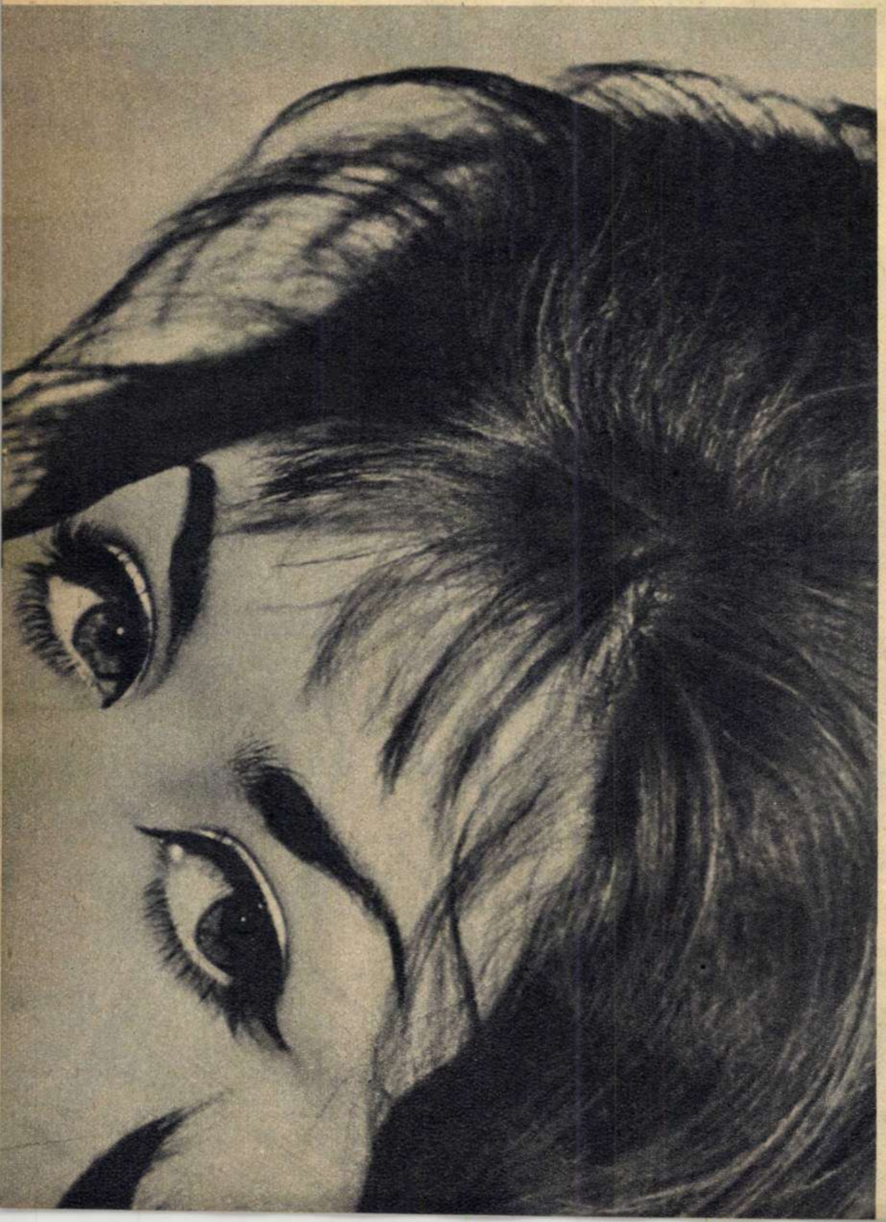

Iolan VADAS (R.P.U.): Ochii.

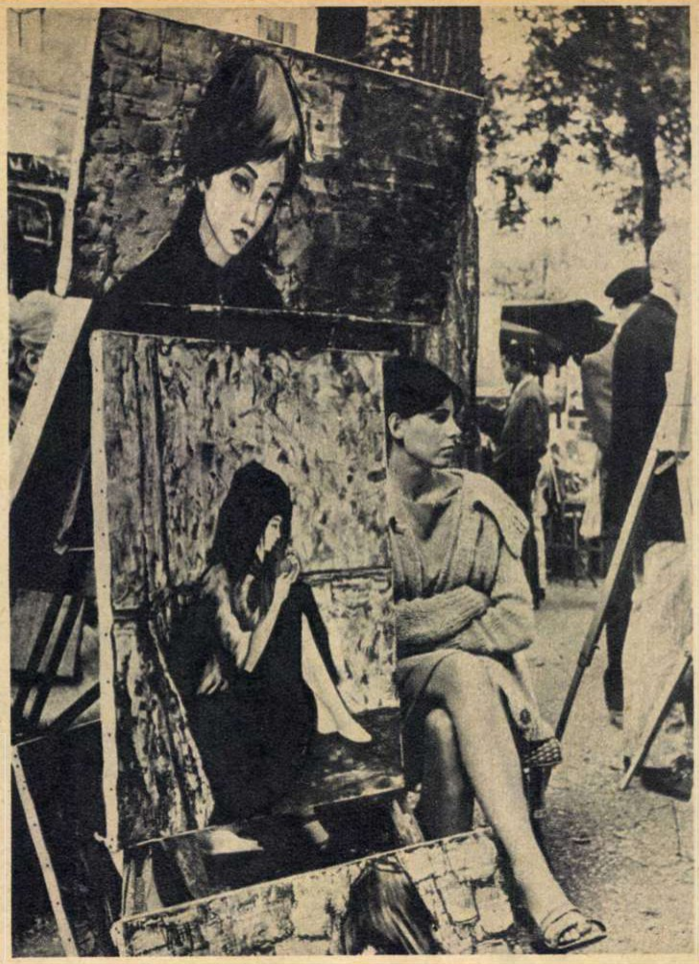

R. MENARD (Franţa): Vînzătoare şi model.

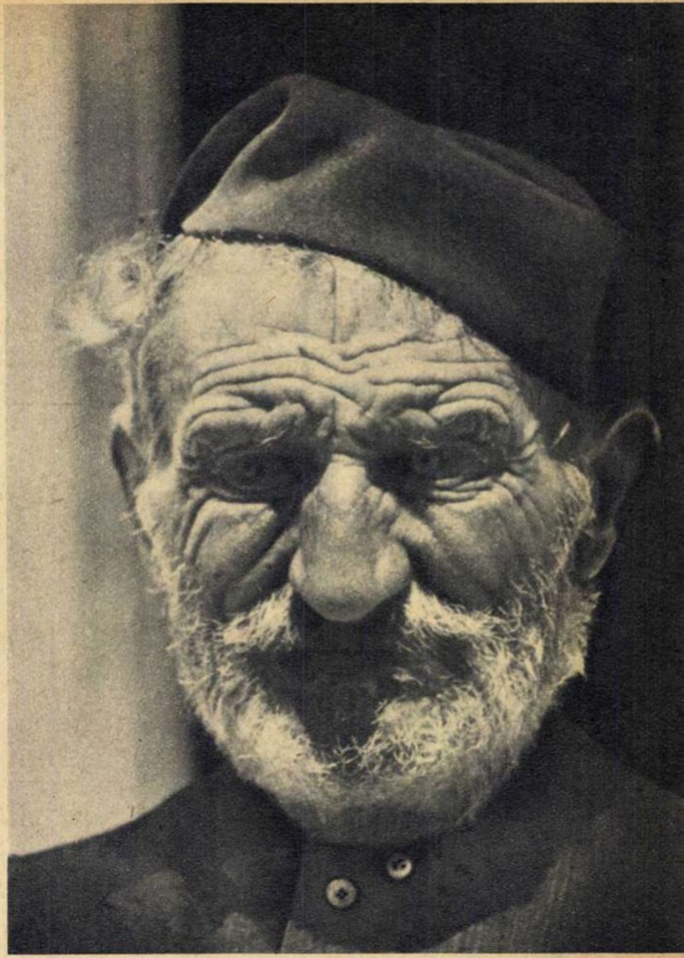

George DEMETROCALLIS (Grecia): Ţăran din Naxos.

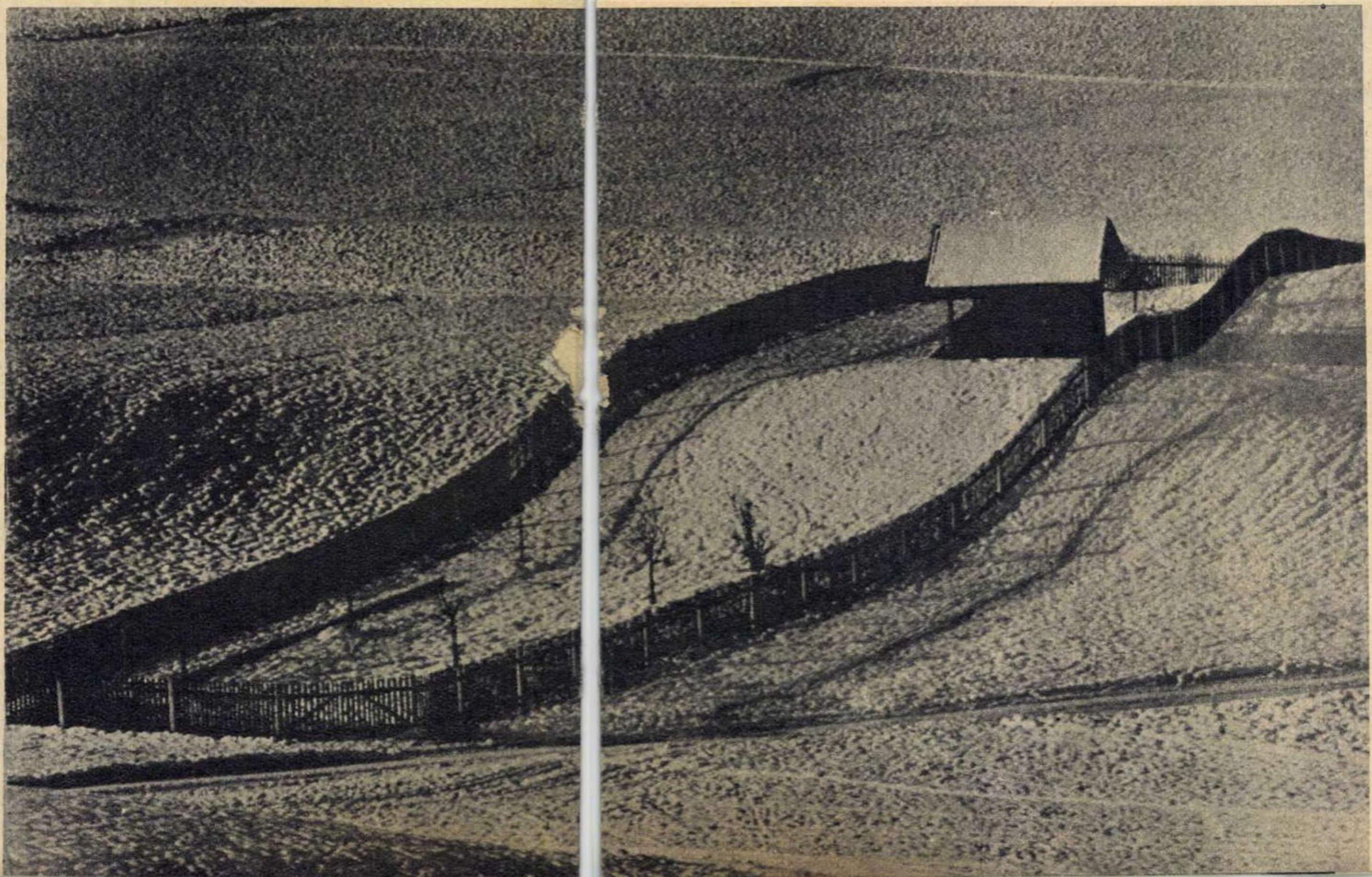

Karl PANSER (R.F.G.): Gospodărie.

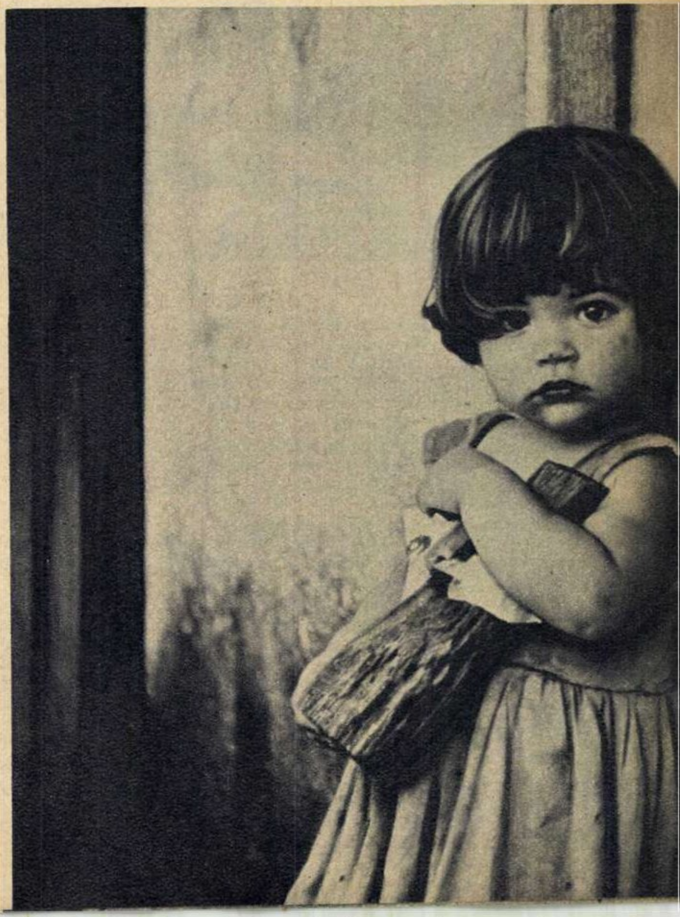

E. F. KORDA (Cuba): Fetiţa.

PE MUNTELE ATHOS

— însemnări de călătorie —

de Al. GHEORGHIU

1 De pe puntea vaporului privim în zori muntele Athos, ce răsare din apele Egeei.

2 Mănăstirea Lavra se înfăţişează ca o adevărată fortăreaţă. Dar in ea nu mai vieţuiesc astăzi decît 100 de călugări.

3 Bătrînii pustnici eremiţi sau anahoreţi, ultimii reprezentanţi ai ascetismului ortodox, locuiesc în grote săpate în pereţii stîncoşi sau în colibe şi mici chilii pe povîrnişul muntelui.

4 Interesanta sală de mese din mănăstirea Lavra s-a păstrat aşa cum a fost construită în secolul al XI-lea.

5 Pictură murală din secolul al XVIII-lea, dintr-o mănăstire de pe muntele Athos şi reprezentînd o adevărată grădină zoologică, din care nu lipsesc însă şi unele exemplare fabuloase, precum centaurii.

2

1

Nu departe de Salonic se află una din cele mai stranii instituţii din lume: „Republica monastică" de pe muntele Athos, un fel de stat teocratic, în sînul statului grec... Este un ţinut bizar unde se perpetuează încă evul mediu bizantin. Între hotarele acestei „republici athonite" trăiesc aproape trei mii de oameni în sutane negre, conformîndu-se şi azi unor canoane severe, stabilite de biserica bizantină cu un mileniu în urmă, legi ascetice ce-i apără de orice „contaminare" şi mai cu seamă de femei — „încarnarea diavolului". Ei sînt călugări ortodocşi, al căror mod de viaţă nu a evoluat prea mult faţă de acum un mileniu cînd au fost durate aici primele aşezări mănăstireşti. Am vizitat această comunitate monahală de la Athos, cu prilejul festivităţilor ce au marcat în 1963 împlinirea celor 10 secole de existenţă a sa.

DAFNI — POARTA SPRE O LUME UITATĂ

În faţa noastră apare ca un uriaş, din apele albastre ale Egeei, peninsula Athos, pe greceşte „Aghion Oros", îmbrăcată în haina de un verde viu a pădurilor.

Despre muntele Athos, un pisc ce domină întreaga peninsulă, au circulat multe legende, încă din antichitate. Se spune că uriaşul Athos, revoltat şi el pe zeii din Olimp, a aruncat o stîncă imensă — muntele Athos de azi — în cursul faimoasei bătălii duse de Giganţi împotriva zeilor din Olimp...

O altă legendă spune că Poseidon, zeul mărilor, avea un fiu, Athos, care ar fi dat numele său acestui munte. Homer, Eschil, Tucidide şi Demostene vorbesc şi ei despre Athos,iar Strabon spunea, pentru a scoate în evidenţă înălţimea acestui munte care atinge 2.033 de metri, că „cei care locuiesc în vîrful său văd soarele răsărind cu trei ceasuri mai devreme".

Sub oblăduirea împăraţilor Bizanţului au luat naştere aici, în secolul al zecelea, primele mănăstiri ortodoxe. Dar muntele Athos a fost nu numai unul din cele mai renumite centre religioase (înainte de 1453 erau aici 20.000 de călugări). Lîngă mănăstirea Vatopedi a fost întemeiată în 1749 academia „Athonias" — azi în ruine — iar spre mijlocul secolului al XIX-lea a luat fiinţă la Lavra — cea mai veche mănăstire — o tipografie care a contribuit la răspîndirea cărţii în Grecia. Muntele Athos a jucat un rol important şi în timpul războiului pentru independenţa Greciei. După eliberarea de sub dominaţia otomană, muntele Athos a devenit în 1920 un fel de „republică teocratică", iar din 1926 face parte din statul grec, care este reprezentat aici printr-un guvernator... celibatar. Acesta, împreună cu un detaşament de jandarmi, şi ei celibatari, asigură doar menţinerea ordinei, a tratatelor şi a cartei muntelui Athos — regiune autonomă a Greciei, unde administraţia se bazează şi pe unele rînduieli din vremea împăraţilor bizantini. Călugării străini aflaţi aici în 1926 au devenit cu toţii cetăţeni ai statului grec.

Un profesor grec de arheologie, cu care am călătorit pe vapor, ne pune la „curent" cu regulile vechi şi rigide de aici, ne vorbeşte despre acest ţinut care, prin mănăstirile şi tradiţiile sale vii, prezintă o mare importanţă pentru istoria Greciei, sub toate aspectele: spiritual, social, artistic. Dar mai bine să vedem cu ochii noştri cele povestite...

Vaporul a aruncat ancora doar la o jumătate milă de minusculul port Dafni — „poarta de intrare" spre această lume veche. În acest cătun se află cîteva hanuri şi prăvălioare cu „amintiri" — obiecte de artizanat lucrate de călugări. Sînt şi cîteva duzini de mulari, oameni care închiriază „vehicule" cu patru picioare — milenarul catîr care te va duce în cîteva ceasuri (aici distanţele se socotesc în ceasuri, ca în vechime) de-a lungul potecilor cu pietre ascuţite, obişnuitele căi de comunicaţie din peninsulă.

Muntele Athos a rămas încă la ora Bizanţului, nu numai la figurat, ci şi la propriu, căci aici primul ceas al zilei începe o dată cu răsăritul soarelui, iar la prînz este şase! „Trebuie să vă potriviţi ceasul cu noul orar, ne spune un mular; de asemenea şi calendarul, care aici este şi el cu 13 zile în urmă..." Lampa cu feştilă rămîne principalul şi aproape singurul mijloc de iluminat pe muntele Athos în secolul electricităţii, iar telefonul este singura invenţie modernă care a fost introdusă în „capitala" acestei uitate republici bizantine.

KARIES — CIUDATA CAPITALĂ

Pe un drum lung de 14 km, singurul ce duce de la Dafni spre „capitala" acestei „republici", urcă o caravană de camioane şi jepuri militare. Ele transportă oaspeţii la festivităţi, străbătînd pentru prima oară, în mod excepţional, drumul acesta înmiresmat de aromele chiparoşilor, oleandrilor şi da-

3

finilor, care pînă acum nu a cunoscut nici un fel de vehicule cu tracţiune mecanică.

Pe o pantă lină a muntelui, în centrul peninsulei, apare în faţa noastră un sat mai mare, un fel de tîrguşor. Este Karies, ciudata capitală care oferă doar o palidă imagine a lumii exterioare. Aci locuitorii sînt numai bărbaţi, cei mai mulţi în sutane negre. Însoţitorul nostru ne prezintă clădirile arătoase ale unor „ambasade", aşa-numitele „konaki", în care locuiesc reprezentanţii celor 20 de principale mănăstiri de pe Athos, risipite de-a lungul coastelor peninsulei. Numărul aşezărilor de aici trece de o mie, însă multe sînt foarte mici, unele chiar părăsite. Dar locuitorii Athosului trăiesc nu numai în mănăstiri, ci şi în schituri şi căsuţe ce pătează cu albul lor peisajul verde. Cei 20 de „anteprosopi" aleşi pe cîte un an, formează un comitet (kinotis) — autoritatea suverană care desemnează din sînul său un „birou" (epistasia), de patru secretari executivi, cîte unul dintre aceştia (protoepistatis) deţinînd prin rotaţie, timp de 5 ani, funcţia de preşedinte... Interesant este faptul că sigiliul, care marchează semnul puterii executive şi conferă republicii calitatea de persoană juridică, nu este păstrat numai de unul singur, ci de toţi cei patru epistaţi, fiecare avînd însă... cîte un sfert din el. Astfel, pentru ca un document sau o hotărîre să devină valabile, trebuie să aibă laolaltă cele patru sigilii-sferturi...

Pentru a se mişca în oarecare libertate pe muntele Athos călătorul străin trebuie să-şi procure o scrisoare de la Ministerul de Externe din Atena către „guvernul" muntelui Athos şi numai în urma acestei recomandări el poate obţine la Karies un „paşaport" local numit „diamonitirion", cu care poate călători şi locui oriunde în cuprinsul „republicii athonite". În mănăstiri nu va putea intra însă după apusul soarelui. La rîndul lor, călugării de aici nu pot pleca fără permis.

Ne spălăm feţele de praf într-un izvor de pe îngusta „stradă principală" şi după un minut am ajuns în „centru", unde se află o veche catedrală bizantină cu remarcabile fresce ale lui Emanuel Panselinos, reprezentant al vechii şcoli macedonene de pictură din secolul al XIII-lea. Pe clădirea alăturată, sediul „guvernului local" (Epistasia), lîngă drapelul de stat grec flutură steagul portocaliu cu vulturul cu două capete, emblema acestui stat clerical. Un mic han (în total sînt două aici), pe firma căruia scrie „Hotel", ne atrage atenţia, mai ales că ne era şi foame. Dar aveam să fim cam dezamăgiţi de meniul ascetic. Un călugăr ospătar ne pune pe masă pîine, brînză, peşte şi un soi de vin, care mă face să mă gîndesc cu jind la vinurile noastre... După „masă" intrăm în cele cîteva prăvălioare din „centru", care desfac diverse „suveniruri". Găsim şi un mare sortiment de balsamuri călugăreşti preparate din plante, în sticluţe colorate — o adevărată farmacie medievală, pentru felurite boli, contra reumatismului, durerilor de stomac şi chiar ulei aromat contra... creşterii părului. Călugării poartă plete lungi şi adesea sînt nevoiţi să-şi lege părul sub forma unui coc. Găsim şi cîţiva laici proprietari de prăvălioare; mai sînt aici şi cizmari, şi fierari, şi croitori, şi frizeri.

COMORI FABULOASE

Muntele Athos ocupă fără îndoială un loc excepţional printre muzeele din lumea întreagă. Căci posedă comori unice de artă, de o varietate extraordinară. În primul rînd atrage atenţia marea valoare arhitectonică a mănăstirilor şi aşezămintelor de aici. Cînd, de pe puntea vaporului care face ocolul peninsulei, vezi pentru prima oară mănăstirile, ai impresia că au apărut dintr-un mozaic bizantin. Athos mai are încă un privilegiu: nicăieri arhitectura bizantină nu se dezvăluie în toată evoluţia ei ca aici. Fotografiem „din mers" capodoperele arhitecturale ce apar din loc în loc pe coaste într-un cadru pitoresc, ascunse între păduri de pini, castani şi chiparoşi, cu clopotniţele lor asemănătoare unor umbrele întredeschise, situate deasupra unor stînci prăpăstioase, suspendate aproape pe un eşafodaj de lemn ce te face să evoci lamaseriile din Tibet. Uneori te afli în faţa unor cetăţi medievale fortificate, de formă dreptunghiulară, cu turnuri şi clopotniţe, înconjurate de ziduri crenelate de unde erau respinşi adesea piraţii şi alţi invadatori.

Am vizitat printre altele mănăstirea Lavra, cea mai veche, datînd de o mie de ani,

(Continuare în pag. 16)

4

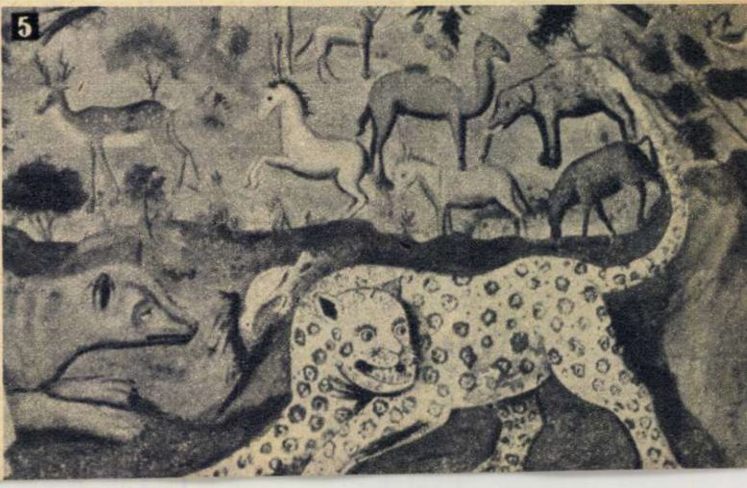

5

înconjurată de vii, chiparoşi şi măslini. Mica populaţie din această fortăreaţă cu cruce nu trece azi de o sută de oameni. Sala uriaşă de mese, numită „trapezaria", cu zecile de mese de marmură datînd de la întemeierea acestui lăcaş, este cu totul originală, ea părînd o lungă sală de aşteptare.

Dar comorile de aici nu se rezumă numai la aceste construcţii bizantine. În bibliotecile mănăstirilor de pe muntele Athos se spune că există nu mai puţin de 11.000 de documente, ferecate cu multă grijă — dintre care unele ilustrate, de mare valoare istorică şi de interes deosebit pentru bizantologi. Apoi, stampe, sigilii, relicve. Biblioteca mănăstirii Vatopede păstrează manuscrisul celebru al geografiei lui Ptolomeu, din secolul al II-lea al erei noastre, care s-a bucurat de mare autoritate de-a lungul evului mediu, cu 42 de hărţi în culori; apoi exemplarul unic al călătoriei lui Pausanias, istoric şi geograf grec; romanul lui Varlaam şi Ioasaf din secolul al XII-lea ş.a. Dar multe manuscrise s-au pierdut în timpul războiului grec de independenţă contra dominaţiei otomane (1821-1829) cînd unii soldaţi otomani au folosit pergamentele unor manuscrise pentru confecţionarea de... cartuşe; unele au căzut pradă neglijenţei şi vandalismului unor călugări care se spune că au folosit pergamentul ca nadă pentru peşti, altele au fost vîndute unor vizitatori străini sau au fost sustrase de... „colecţionari".

Nu mai puţin valoros este tezaurul acestor mănăstiri, alcătuit din obiecte rare, pietre preţioase minunat cizelate, sculpturi în lemn, broderii.

VECHIUL ŞI NOUL

După cum remarca un ziarist american în revista „Time", majoritatea mănăstirilor de pe Athos „mor lent din lipsă de noi prozeliţi". Înainte de 1912 mai erau 7.400 călugări, iar azi, deşi nu s-a făcut un recensămînt „la zi", se crede că numărul locuitorilor în sutană ai acestei mici republici teocratice nu este mai mare de trei mii şi al celor laici de aproape două mii. Un ziarist francez arată că printre principalele cauze ale declinului vieţii monahale a muntelui Athos se află lipsa de atracţie şi indiferenţa noii generaţii pentru viaţa călugărească, ca şi plecarea de aici a circa 200 de călugări care se dedau în prezent la severe critici împotriva vieţii de pe muntele Athos.

★

Părăseşti aceste locuri cu imaginea vie a modului de viaţă bizantin, cu procesiunile sale religioase, cu pompa sa austeră, cu cîntecele călugărilor, pe melodii monotone, ciudate, ale vechiului Bizanţ. Priveşti şi rămîi impresionat şi de comorile artistice de aici. Dar în acelaşi timp pleci satisfăcut că această călătorie bizară în trecut a luat sfîrşit şi te întorci la lumea modernă. Căci muntele Athos, unde viaţa se scurge atît de încet în vechile tipare, rămîne azi un paradox al civilizaţiei moderne. Şi nu e exclus ca în cîteva decenii această republică monahală, cu sutele sale de mănăstiri şi cu comorile sale fabuloase, cu miile de manuscrise valoroase ce închid tainele unor secole apuse, să rămînă doar muzeul cel mai vast al lumii medievale.

Deşi locuitorii „republicii athonite" au renunţat la „cele lumeşti", viaţa cotidiană le impune anumite griji pămîntene.

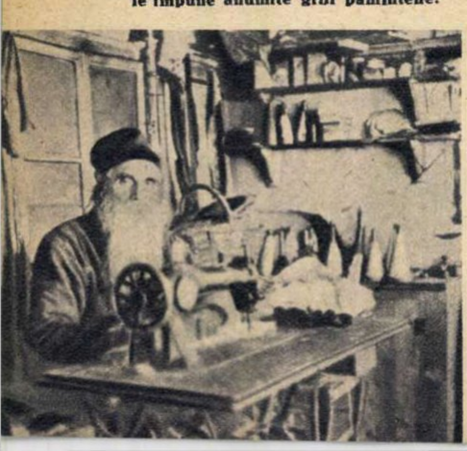

La drum, pe Dunărea albastră

Cu două şlepuri la remorcă, vasul despică aprig valurile, navigînd împotriva curentului. Cînd a plecat din Turnu-Severin mai era încă întuneric. Acum se ivesc zorile şi înălţimile vinete care prind să se contureze în depărtare prevestesc apropierea Porţilor de Fier.

Cei doi piloţi fac cu rîndul la cîrmă. După complicatele manevre din port executate de Octavian Pipelca, pilot de categoria I, i-a venit rîndul la comandă colegului său, specialist în navigaţia prin sectoarele de mică adîncime. Deşi valurile aleargă destul de repede, de-a lungul vasului, viteza în raport cu ţărmul nu e prea mare.

— Circa trei mile pe oră — apreciază tovarăşul Gheorghe Munteanu, comandantul navei.

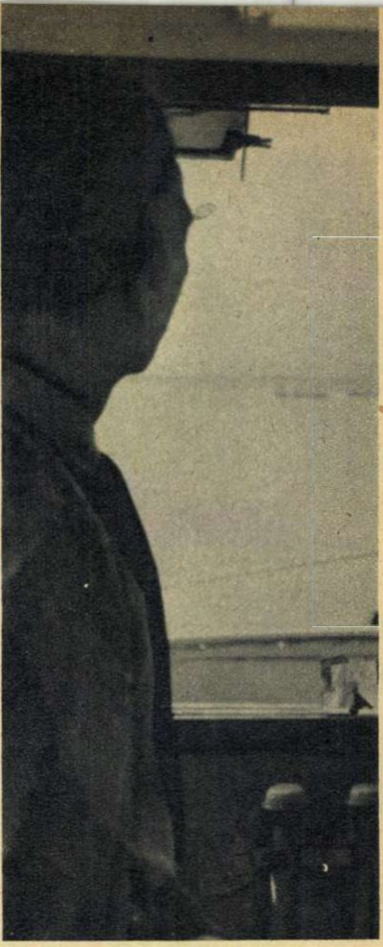

— Numai atît?

Interlocutorul nostru zîmbeşte.

— Vă gîndiţi desigur la circulaţia de pe uscat — răspunde el. Într-adevăr, autocamioanele şi trenurile sînt mai rapide, dar ţineţi seama că vasul pe care ne aflăm trage după sine 1.200 de tone încărcătură utilă. Faceţi un calcul simplu şi veţi găsi că tonajul celor două şlepuri din urma noastră e de trei ori mai mare decît al unei garnituri de cale ferată cu patruzeci de vagoane.

★

Oarecum avantajaţi faţă de confraţii lor de pe mări şi oceane, marinarii din flota fluvială nu sînt nevoiţi să înfrunte valuri cît munţii şi nici uragane sălbatice. În schimb, ei trebuie să se lupte cu bancurile de nisip şi cu stîncile de pe fundul apei, ceea ce nu e nicidecum un lucru uşor.

În anotimpul secetos, cînd staţiile hidrologice răspîndite pe tot traseul fluviului semnalează scăderea nivelului apei, marinarii nu trag vasele la mal ca să aştepte acolo, în tihnă, venirea ploilor salvatoare. Dimpotrivă, datorită dîrzeniei lor, sezonul navigabil se prelungeşte adeseori pînă la 10-11 luni pe an.

De la Turnu-Severin pînă la Moldova Veche fluviul ridică în calea navigatorilor zeci de obstacole. Porţile de Fier, cu puzderia de stînci risipite de-a lungul a mai bine de trei kilometri, pe care nu o dată au eşuat vasele ce s-au încumetat să le străbată; Cazanele, uriaş cleşte de granit, în strînsoarea căruia apele aleargă nebuneşte atingînd viteze de sute de metri pe minut; canalele înguste, unde două convoaie de vase nu se pot întîlni; vîltorile primejdioase (anafoarele), chiar epavele încă nescoase la suprafaţă, toate acestea îngreunează foarte mult munca navigatorilor fluviali. Meseria de pilot de cataracte e pe cît de complexă pe atît de plină de răspundere. Octavian Pipelca, de pildă, e unul dintre cei mai încercaţi marinari din portul Turnu-Severin. El cunoaşte traseul pînă la Moldova Veche „ca pe propriile buzunare" — cum îi place să spună — căci de mai bine de 10 ani lucrează aici şi mîna lui a întors roata cîrmei pe multe remorchere şi şlepuri care au circulat în acest timp prin Porţile de Fier şi Cazane. I s-a întîmplat şi lui să greşească, o dată, la începutul carierei sale, dar greşeala n-a avut urmări prea grave.

— Lucram pe şlepul 14.927 — ne povesteşte el. Mergeam în amonte (împotriva curentului apei n.n.) de sectorul Iuţi, unde se varsă în Dunăre un mic rîu numit Porecika, ceea ce în limba sîrbească înseamnă „rîul de ceaţă". Ne-am pomenit deodată învăluiţi într-un nor albicios prin care nu se mai vedea nici pînă la prova şlepului. Am atins o stîncă de pe marginea traseului şi prin spărtura făcută a început să pătrundă apa. Aveam la bord o încărcătură de cărbuni.

— Şi cum aţi scos-o la capăt pînă la urmă?

— A fost o bătălie grea. Spărtura nu putea fi reparată. Apa pătrundea înăuntru destul de repede şi dacă n-am fi scos-o din cală ne-ar fi dat la fund, într-o jumătate de ceas, cu şlep cu tot. Dar aveam la dispoziţie pompele de mînă. În ele ne-am pus toată nădejdea. Scoteam apa cu înverşunare deşi braţele ne dureau şi oboseala ameninţa să ne doboare. Nu ne-am dat însă bătuţi. Menţinînd mereu şlepul la linia de plutire şi înaintînd încet, cu băgare de seamă, am reuşit în sfîrşit să ajungem la destinaţie. S-a trecut imediat la descărcare, apoi spărtura a fost reparată şi peste cîteva zile vasul a intrat din nou în activitate.

★

O regulă, în general admisă de navigatorii de pe fluvii, pretinde că descreşterea nivelului apelor ar trebui să ducă, implicit la micşorarea traficului, mai ales la vasele de marfă. Oamenii din portul Turnu-Severin sînt însă de părere că acestei reguli trebuie să i se aducă serioase corective.

Să luăm, pentru exemplificare, o zi oarecare din acest an: 1 octombrie. La ora 14,30 cînd posturile de radio au transmis cotele apelor Dunării, s-a ştiut în întreaga ţară că la Turnu-Severin nivelul fluviului scade cu 25 de centimetri.

Dar să răsfoim puţin registrele de la serviciul mişcării din port. Ce ne spun ele?

Mai întîi că şlepul 8.310, care a început operaţiunile de încărcare la 29 septembrie, ora 10, trebuia, după norma portuară, să fie gata de plecare în cursă pe data de 1 octombrie ora 7. Apoi aflăm că lucrătorii

din port și echipajul șlepului au reușit să termine încărcarea nu la 1 octombrie, ci cu o zi mai înainte, adică la 30 septembrie ora 11. Ce înseamnă aceasta de fapt? O încărcătură de 100 de vagoane, deplasată la circa 40 de kilometri, în plus peste norma planificată pentru timpul respectiv. Cum rămîne cu regula enunțată la început? „Excepția lui 8.310 o confirmă“ — vor spune neîncrezătorii. Dar astfel de „excepții“ se întîmplă destul de des. Numai cu două zile în urmă șlepul 9.814, fiind încărcat înainte de termen, a putut să plece în cursă cu 30 de ore mai devreme.

Nu demult, cu prilejul discutării planului de producție pe anul viitor, navigatorii severineni au făcut o analiză amănunțită a tuturor posibilităților de care dispun pentru sporirea ritmului transporturilor fluviale. Micșorarea timpului de încărcare, navigația pe timp de noapte în sectoarele unde condițiile traseului permit acest lucru, urgentarea manevrelor de formare și desfacere a convoaielor în porturi, iată numai cîteva din obiectivele spre care și-au îndreptat ei atenția. Multe din acestea au și început să fie traduse în fapt.

Ca urmare, vasul „Decebal“, de pildă, depășește lunar planul la tonaj-marfă în medie cu 130%, remorcherele „Petrila“ și „Oituz“ reușesc să economisească timp și combustibil la fiecare cursă efectuată, iar depășirile de plan ale navei de pasageri „Cernavodă“ se cifrează lunar la 27%.

★

Remorcherul „Tecuci“ s-a întors de curînd de pe Dunărea de sus. A navigat pînă la Viena cu șase tancuri petroliere la remorcă, îndeplinind misiunea cu două zile înainte de termen. Acum se leagănă, cuminte, la chei, așteptînd sfîrșitul operațiilor de schimbare a uleiului și de revizuire a motoarelor.

— Cu toate că munca noastră n-are în ea nimic ușor, nouă ne place — ne spune motoristul Stere Grecu, organizatorul grupei de partid. Secretul stă de fapt în noi înșine. Noi singuri ne ușurăm munca, o facem plăcută, atrăgătoare.

Aflăm că în sînul echipajului de pe „Tecuci“ domnește cea mai deplină înțelegere și spiritul întrajutorării tovărășești. Cînd trebuie rezolvate urgent sarcini dificile cum ar fi aprovizionarea cu combustibil, atunci sînt toți o apă și un pămînt. Motoristul lucrează cot la cot cu piloții, oamenii de pe punte sar în ajutorul celor de la mașini.

În locurile unde apele depun mari cantități de nisip și balast amenințînd să închidă drumul navelor, lucrează zi și noapte drage puternice care deschid canale de trecere. Cînd navighează pe lîngă aceste uzine plutitoare, marinarii le salută cu sunete scurte de sirenă. Ele nu pot înlătura definitiv greutățile traseului, dar le dau totuși o mînă de ajutor în lupta împotriva fluviului. În schimb, hidrocentrala de la Porțile de Fier, la construcția căreia vor colabora deopotrivă cele două țări vecine, R. P. Romînă și R.S.F. Iugoslavia, pe lîngă faptul că va smulge Dunării peste zece miliarde de kilowați-ore anual, va înlătura, definitiv, greutățile ce mai stau încă în calea navigației, permițînd sporirea traficului de la 12 milioane tone la peste 45 milioane tone anual, reducerea timpului de trecere prin cataracte de la 120 ore la circa 35 ore și micșorarea simțitoare a cheltuielilor de transport.

★

Dunărea de sus și Dunărea de jos. O veche convenție marinărească împarte fluviul în două părți, la hotarul cărora stau Porțile de Fier și Cazanele, bariere de granit peste care oamenii au trecut totdeauna cu greu, adeseori plătind cu viața îndrăzneala de a le înfrunta.

A venit timpul ca această barieră să dispară. Printre colții albi de stîncă de la Porțile de Fier se scurg astăzi șuvoaie repezi care tulbură, cu spuma lor, limpezimea apei. Nu peste mult timp aici se va înălța un baraj de beton, prin ale cărui ecluze convoaiele de vase vor putea trece ușor și fără primejdii. Cînd sistemul hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier va fi gata, navigatorii nu vor mai întîlni nici o piedică în drumurile lor pe Dunăre. Drum bun, marinari!

Nicolae RĂDULESCU

---

cartea

Ion Lăncrăjan: „CORDOVANII“

„Cordovanii“ este, așa cum s-a mai subliniat, primul roman de amplă perspectivă asupra satului nostru contemporan și asupra proceselor înnoitoare pe care el le-a trăit în anii puterii populare.

Pornind de la întîmplările existenței lui Lae Cordovan, imediat după întoarcerea sa de pe front în 1945, autorul ne inițiază, pe măsura evoluției evenimentelor — instaurarea puterii democrat-populare, reforma agrară, începuturile colectivizării — în miezul frămîntărilor și transformărilor prin care trec familia Cordovanilor și satul lor de pe valea Mureșului. Personajele centrale își dezvăluie astfel lumea interioară pe măsură ce contradicțiile, ciocnirile de interese dintre ei își schimbă conținutul și sensul. Asistăm la o acerbă luptă pentru pămînt dusă de Lae Cordovan cu părintele și fratele său, iar pe fondul eliberării țăranilor de servituțiile mentalității vechi urmărim apoi împăcarea fraților și intrarea lor în gospodăria colectivă.

Evident, am expus destul de schematic un proces complex care în carte își află reflectarea corespunzătoare. Destinul lui Lae Cordovan e luminat cu o viguroasă înțelegere a psihologiei țărănești. Cearta familială pentru pămînt care se dezlănțuie îndîrjită, crîncenă, irosește puterile protagoniștilor, îi împiedică multă vreme să țină pasul cu lumea, cu mersul lucrurilor. Lăncrăjan denotă o bună cunoaștere a relațiilor satului din trecut, aflat sub oprimarea exploatatorilor. Dar, stăpînind un bogat material de viață, el denotă o tot atît de bună și sugestivă cunoaștere a realității actuale atunci cînd ne face părtași la reorientarea personajelor centrale o dată cu încheierea colectivizării. Lae și Simion Cordovan văd în jur că drumul visat spre bunăstare nu poate fi croit decît prin eforturi colective unite și clarvăzătoare. Ei își pierd, în etape diferite, încrederea în măruntul spirit de proprietate. În cele din urmă, Lae Cordovan ia hotărîrea să se alăture colectiviștilor. Este un act lucid, consimțit după lungi frămîntări, care dă dezlegarea așteptată neliniștilor, refulărilor, umilințelor încercate de erou în cursul anilor. Este victoria lui Lae asupra lui însuși, ca și asupra influenței pe care au exercitat-o șoaptele și sfaturile mincinoase ale dușmanilor noului. Modul în care se rezolvă zbuciumul lui Lae Cordovan reflectă și aportul comuniștilor Indreiu Susan și Pătru Milinton-Pandurul în educarea socialistă a satului. Zugrăvindu-i ca pe niște cutezători militanți ai transformării socialiste a agriculturii, romancierul a evidențiat una din coordonatele esențiale ale universului rural contemporan, de care se leagă nu numai primenirile și înfăptuirile prezentului, ci și perspectiva necontenitei dezvoltări în viitor.

Cu un ritm epic menținut în ciuda unor digresiuni lirice și mai cu seamă în ciuda neobișnuitei lungimi a romanului, „Cordovanii“ probează calități narative și analitice de necontestat. Este o carte a debutului dar și a maturității. Existența unor inegalități nu afectează realizarea de ansamblu, cît previne asupra necesității unei omogenizări a viziunii compoziționale. Astfel, în ultimul volum autorul, pentru a explica laturi ale noii atitudini față de evenimente legate de comportarea lui Lae Cordovan, introduce detalii sociologice neaderente textului artistic și considerații reportericești sau repetă trăsături caracterologice expuse anterior.

Am în vedere discuțiile cu Gheorghe Dicu, cam superficiale și schematice, și mai ales detailările din capitolele ultimului volum referitoare la organizarea muncii în G.A.C. Atari pagini puteau lipsi.

Romanul e însă, în întregul său, solid lucrat și de un acut interes. El surprinde destinul unui țăran care se scutură din chingile individualismului, biruie numeroase încercări și, încrezător în cuvîntul partidului, consideră în cele din urmă cauza socialismului drept unicul țel al vieții sale.

H. ZALIS

din toată lumea

AICI SE VA ÎNĂLȚA GEOTERMOCENTRALA

Pe rîul Paujetka, în sudul peninsulei Kamciatka, se va construi prima geotermocentrală din Uniunea Sovietică. Ea va fi alimentată de cursurile subterane de ape termale de proveniență vulcanică — sursă de energie extrem de ieftină.

Pe locul unde se va înălța geotermocentrala se fac în prezent lucrări pregătitoare (în fotografie).

LAPTE ÎN... FELII

În R.D. Germană se fac experiențe pe scară semiindustrială pentru obținerea laptelui concentrat în formă de blocuri. Metoda constă în concentrarea laptelui în vid, într-un evaporator cu agitator, pînă se obține un lapte cu circa 50% substanță uscată. Prin adăugarea de zahăr și răcirea preparatului se obține un produs solid care poate fi tăiat în blocuri. Produsul va fi ambalat în foi de material plastic sau aluminiu, asigurîndu-se astfel protecția față de aer și lumină. Acest lapte poate fi tăiat în felii, care la rîndul lor se dizolvă rapid în momentul consumului.

PEȘTII POT FI DRESAȚI

O serie de experiențe au demonstrat că peștii pot fi dresați să deosebească nu numai diferite culori, dar să perceapă și razele ultraviolete care nu sînt recepționate de ochiul omului.

BOMBOANELE MEDICINALE

FLAVISEPT
NEGRO
EUCALIPT

vă apără de afecțiunile căilor respiratorii

BOMBOANELE MEDICINALE SE GĂSESC DE VÎNZARE LA DROGHERII ȘI LA MAGAZINELE CU PRODUSE ZAHAROASE

Flavisept
BOMBOANE MEDICINALE
NEGRO
CONTRA TUSEI
ȘI RAGUȘELI
EUCALIPT

PASTELE FĂINOASE
nu trebuie să lipsească din nici o gospodărie

PASTELE FĂINOASE
au o variată întrebuințare în alimentație

spaghete
macaroane
Fidea cu ouă
FIDEA
500g
FIDEA

SPECIALITATE: FOTOGRAFIEREA ARTISTICĂ A STICLEI

În publicațiile artistice de specialitate și în cadrul unor expoziții din R. S. Cehoslovacă este des întîlnit numele artistului plastic praghez Jindřich Brok.

Talentat portretist și remarcabil artist în redarea naturilor statice, Brok și-a consacrat totuși cea mai mare parte a activității sale creatoare fotografierii obiectelor din sticlă. De mai bine de treizeci de ani, de pe cînd urma cursurile școlii de grafică din Praga, manifestă un interes deosebit pentru fotografierea artistică a pieselor de sticlă. Astăzi, la vîrsta de 51 de ani, Brok și-a dobîndit o binemeritată faimă atît în patria sa cît și peste hotare.

Un capitol important al creației lui Brok îl constituie reproducerea fotografică a frumuseților sticlei gravate, în special a lucrărilor cu caracter istoric. Datorită numeroaselor sale fotografii, multe asemenea opere din trecutul artei cehe a sticlăritului au putut fi cunoscute de cercuri tot mai largi.

În lucrările sale, Brok nu caută numai rezolvarea unor probleme de tehnică fotografică, ci mai ales exprimarea unei viziuni artistice originale. Așa cum se poate remarca și din reproducerile pe care le publicăm, Brok rezolvă cu remarcabilă competență raportul dintre posibilitățile pe care le oferă suprafața plană a fotografiei și obiectul tridimensional.

În fotografii:

① Vaze colorate din sticlă siderurgică șlefuită, realizate de Maria Stáhliková.

② Gravură pe o cupă baroc de la începutul sec. XVII, realizată de Kašpar Lehman, gravor la curtea împăratului Rudolf al II-lea (detaliu)

1

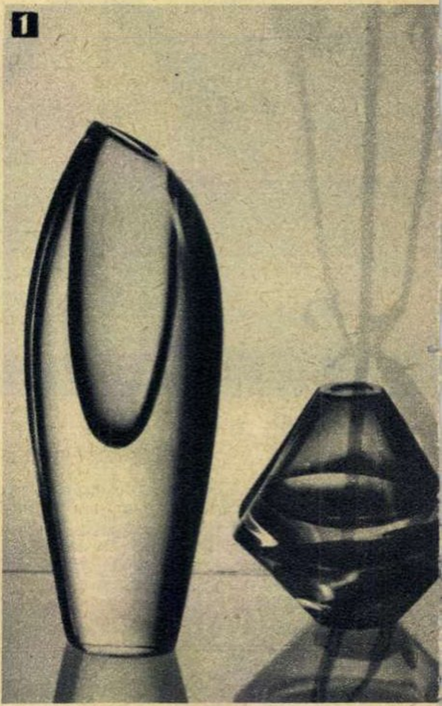

Știați că...

...Lacul Roșu — vestita „perlă a Carpaților Răsăriteni“ — este cel mai tînăr lac natural de pe teritoriul R. P. Romîne? El s-a format în vara anului 1837, cînd, în timpul unei furtuni puțin obișnuite, o bucată de munte s-a prăbușit peste cursul unui firav pîrîu, zăgăzuindu-i apele. El este deci un lac de acumulare, creat datorită unui cataclism natural.

... pe baza radioactivității elementelor din roci s-a stabilit că Munții Carpați au respectabila vîrstă de 200 de milioane de ani?

... există și un conifer cu frunze căzătoare? Acesta-i zada sau laricele, caracteristic Ceahlăului. Poate fi admirat în locul ce se cheamă „Polițele cu crini“ și este considerat drept un monument al naturii.

...ultimul urs din Boemia a fost împușcat în 1856? El a fost împăiat și se află printre trofeele vînătorești adunate în muzeul din Hluboka.

...în America Centrală și de Sud trăiește o broască ce măsoară 25 cm lungime, 12 cm lățime și cîntărește 1 kg? Fiind o mare consumatoare de țînțari, ea a fost aclimatizată cu succes în Havaii, Filipine, Australia și Noua Guinee.

De asemenea, s-a dovedit că ochii peștilor disting bine diferite gradații ale culorii cenușii, de la negru pînă la alb, iar în urma unui dresaj peștii pot percepe diferite forme ale obiectelor. Astfel, s-a demonstrat că peștii deosebesc cubul de piramidă, cercul de oval, triunghiul de pătrat, ei putînd fi dresați pentru a distinge anumite litere.

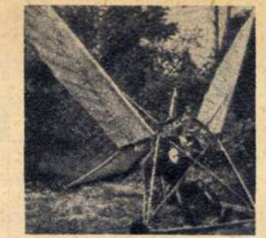

UN ICAR MODERN

Fostul aviator sovietic Dmitri Ilin a reușit să construiască un aparat de zbor, prevăzut cu aripi mobile. Pus la încercare și acționat de un motor de 3 c p, aeroplanul a demonstrat calități ascensionale și de iuțeală nebănuite, reușind să atingă o viteză orară de 100 kilometri. În fotografie, noul „Icar' și aparatul său de zbor.

2

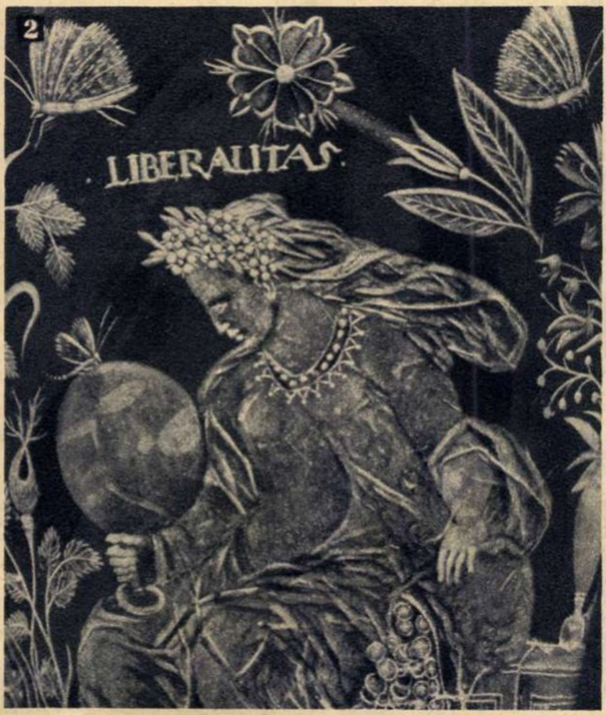

PESCUITUL... ELECTRONIC

Biologii, oceanografii, zoologii conlucrează cu pescarii pentru a elabora noi metode și de a construi noi unelte perfecționate de pescuit.

Astfel, cunoscundu-se faptul că multe specii de pești sînt atrase de lumină, specialiștii au proiectat și construit un sistem de plase și becuri electrice cu ajutorul cărora pescarii izbutesc, cu eforturi minime, să concentreze peștii în locurile unde aceste instrumente ingenioase sînt plasate în apă.

Iată încă o metodă de pescuit: pe o navă-pilot a escadrei de pescadoare se înregistrează, printr-o instalație specială, atît distanța la care se află bancul de pește, cît și masa acestuia. În apropierea bancului urmărit, de pe una din nave se lansează, într-o direcție dinainte calculată, unde sonore cu o frecvență foarte mică. Ele formează un adevărat zid infrasonor care îndepărtează peștii, aceștia reacționînd negativ la anumite lungimi de undă. De pe un alt pescador, opus bancului de pești, zvîcnește deodată aer comprimat, care formează un ecran de bule ce abate peștii către o a treia navă, unde un uriaș sorb îi aspiră, transportîndu-i... direct într-un bazin. Aci ei sînt sortați și apoi transferați în instalațiile complexe ale uzinei prelucrătoare montate pe vas.

Optica, acustica și electronica devin astfel auxiliare active ale pescarului.

sfaturi practice

ÎNTREȚINEREA MAȘINILOR DE SPĂLAT RUFE

Mașinile de spălat rufe sînt un auxiliar extrem de prețios în munca gospodinelor. Pentru buna lor funcționare nu este însă suficient să le folosim „cum trebuie“, adică ghidîndu-ne după indicațiile prospectului respectiv; foarte importantă este și întreținerea lor după utilizare, deci pe timpul cît se află în repaus.

Astfel, după folosire trebuie să golim complet atît spălătorul cît și storcătorul și să le ștergem imediat cu o cîrpă moale, pînă la perfecta uscare.

Curățirea recipientelor metalice cu vreun praf detergent este interzisă. În schimb, eventualele pete de pe exteriorul mașinii de spălat pot fi frecate cu un detergent fin (de exemplu „Alba menaj“), dacă, bineînțeles, ele nu cedează la spălarea obișnuită cu apă călduță, săpunită. În nici un caz petele nu se vor rade cu cuțitul, acest lucru ducînd la deteriorarea vopselei și, în consecință, la ruginirea mașinii în locurile respective.

Pe timpul neutilizării mașinii de spălat rufe vom avea grijă ca atît furtunul cît și firele electrice să fie ferite de umezeală.

umor

DE-ALE CINEMATOGRAFIEI

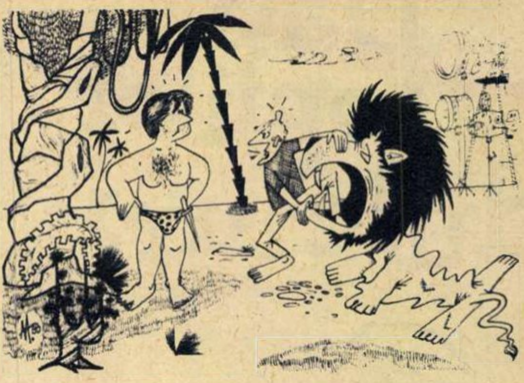

— Gata, mi-a fost de ajuns, acum mai fă și tu pe leul, să mai fiu și eu puțin Tarzan!!!

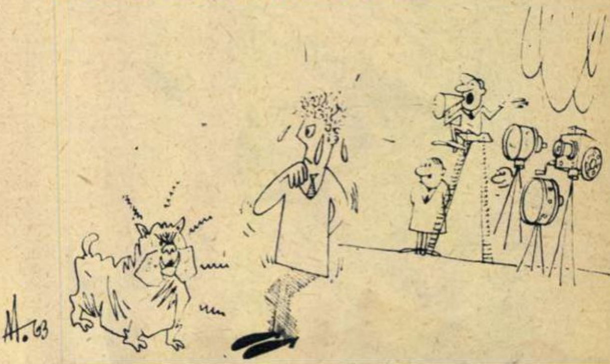

— Ei, și acuma nu-ți mai rămîne decît să dai un picior cîinelui!!!!

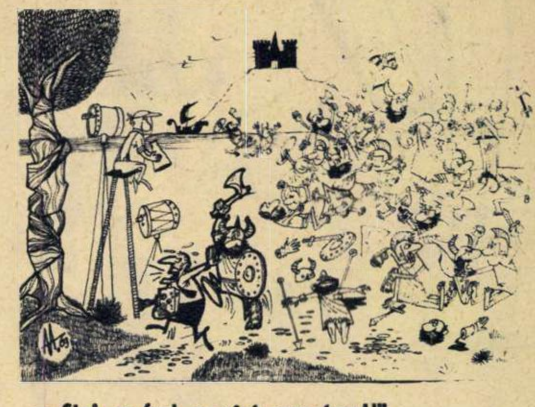

— Stai, ce faci, eu sînt operatorul!!!

Adrian ANDRONIC

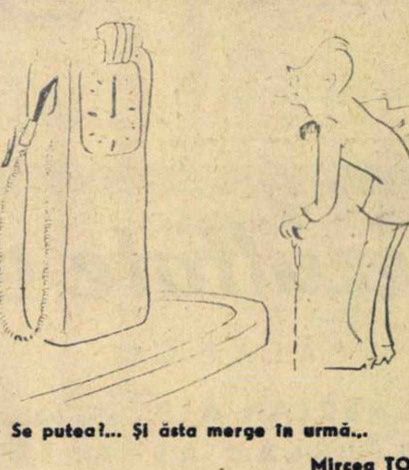

— Se putea?... Și ăsta merge în urmă...

Mircea TOIA

Dați copiilor dulciuri
CIOCOLATA cu lapte
drageuri de ciocolată cu cremă de prune
Bomboane superioare

Din ochi

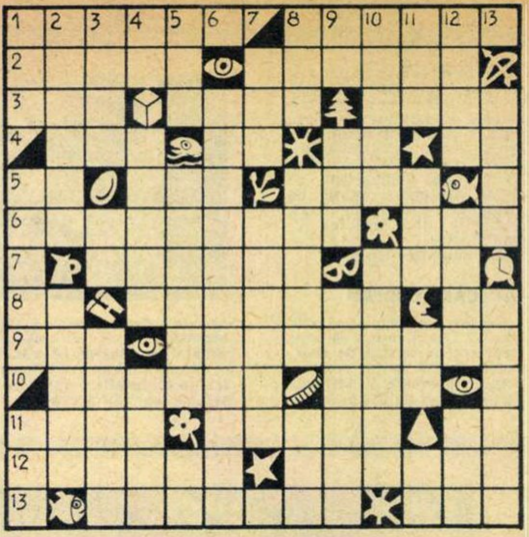

ORIZONTAL: 1) A închide ochii — Ochi... de sticlă. 2) A avea... vedenii — Luate la ochi! 3) Culoarea învelișului globului ocular, numit sclerotică — Localitate în Franța — Fără căldură. 4) Tiberiu (abr.) — Nene! — Luni! — Acar! 5) Om, sucit! — Resort — Se pot vedea și în soare (sing.). 6) Pipernicit (reg.) — Pronume. 7) Rînduială — Poartă ochelari de... direcție. 8) Dimineață... pe scurt — Uriași mitologici cu un ochi în frunte — Vas. 9) Rind (reg.) — Se zice despre persoanele care văd mai bine noaptea decît ziua. 10) Face ochi dulci (fem.) — Ochi plin de inteligență. 11) Cu ochi blînzi (fem.) — A reduce la zero — Posezi. 12) Indicat — Urma unui ghețar. 13) Savant sovietic, renumit oftalmolog, creator de noi metode în operații pe ochi — Face... ochiuri la vînt.

VERTICAL: 1) Cea „albă“ este denumirea populară a unei maladii a ochilor, care în termeni științifici se numește cataractă — Penultima stea lîngă capul oiștii Carului Mare, lîngă care se află o stea mai mică, numită Alcor, ce constituia piatra de încercare a unei vederi bune, la cei vechi — În basmele populare este denumit „ochiul dracului“. 2) Fizician englez care și-a pierdut la un moment dat facultatea de a distinge culoarea roșie, văzînd-o verde — Ochi... botanic. 3) Fără vedere (pl.) — Cere! — Ciucure. 4) Notă muzicală — Închinat zeului vinului — Întinși. 5) Într-o legendă îi făcea cu ochiul Evei, în alta era de aur și trebuia să fie aruncat de Paris celei mai frumoase femei și, în sfîrșit, într-una mai recentă a servit ca punct de ochire pentru săgeata lui Wilhelm Tell — Membrană sensibilă la lumină, care se află în fundul ochiului și pe care se formează imaginea vizuală (pl.) — Pe lună! 6) Sașie. 7) Cel de lumină e format dintr-un mănunchi de raze care pleacă dintr-un punct luminos și cad pe o suprafață — Pește de mare cu ochii așezați pe partea stîngă a corpului. 8) Simțul... ochilor — Cu ajutorul celui automat se poate zbura și fără vizibilitate — Umor fără... poantă. 9) Caiete! — Ochi de sfoară, sîrmă etc., cu care se prind păsări sau animale mici — Marele savant sovietic care a numit organele de simț „analizori“, deoarece fac o analiză fină a ceea ce se petrece în mediul înconjurător. 10) Perceput cu... ochii — Mușchiul de care e legat, printr-o serie de fire foarte fine, cristalinul, parte a ochiului ce-și modifică curbura suprafețelor după necesitatea dictată de actul vederii. 11) Ți le arată ceasul — Aceea (pop.) — Unii le preferă... ochiuri (sing.) — Pronume. 12) Personaj din piesa „O noapte furtunoasă“ de Caragiale, căruia ochii... i-au jucat o farsă — Cu vederea scurtă — Ochi de mare în Carpații Răsăriteni. 13) Vitejii vitejilor — Animal lipsit de vedere, al cărui zbor e dirijat de ultrasunetele pe care le emite.

Dezlegarea jocului „CU CAP...“, apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) Chibrituri. 2) Aur — It — Cos. 3) Clonț — Bust. 4) Iasomie — Cm. 5) U — Ii — Ergo. 6) La — Minerva. 7) Arcaș — T — At. 8) Ca — Coarne. 9) Balaur — A — N. 10) Odo — Simțit. 11) Patricieni. 12) P — Antet — Se.

de vorbă cu medicul

ACNEELE

Răspundem prin acest articol unui număr mare de cititori și cititoare care solicită sfatul nostru.

Apariția „coșurilor“, adică a pustulelor acneice, pe diverse teritorii cutanate poate avea cauze multiple și variate. În general acneea apare la persoanele cu pielea grasă, adică cu o secreție mai abundentă de sebum, la cele cu tulburări ale glandelor cu secreție internă, cu tulburări cronice ale tubului digestiv și ale glandelor anexe sau la cele care pun mai puțină grijă în păstrarea igienei pielii. O excepție face acneea juvenilă, care apare la tineri după vîrsta pubertății și dispare spontan după vîrsta de 22-24 de ani.

La acneea persoanelor adulte se mai adaugă și alte cauze, printre care consumul mai mare de alcool și adaosul exagerat de condimente în alimentație. Acești factori iritanți produc o creștere a secreției de grăsime a pielii care, lărgindu-și porii, va favoriza infectarea ei și apariția pustulelor acneice. Este vorba aci de acneea rozacee a adulților, care își trage numele de la colorația roz a pielii încă înainte de apariția acneei propriu-zise.

Acneea adulților are în general un caracter de cronicitate, iar tratamentul ei nu dă totdeauna rezultatele scontate. Leziunile produse de acneea rozacee sînt la început la fel cu cele ale acneei tinerilor. Cu timpul însă se constată o îngroșare a regiunilor afectate, pielea capătă neregularități, iar dacă boala se instalează pe pielea nasului, aceasta își mărește dimensiunea, dînd fizionomiei un aspect neplăcut.

Trebuie să mai amintim și de acneea persoanelor care lucrează cu substanțe iritante sau grase și care apare de obicei pe locurile de contact sau pe părțile descoperite ale pielii, putîndu-se însă răspîndi și în alte părți.

O îngrijire riguroasă a pielii, prin spălare cu apă caldă și săpun, întrebuințarea de creme protectoare, folosirea unui corect echipament de protecție sînt, de cele mai multe ori, suficiente pentru a duce la dispariția leziunilor provocate de acest tip de acnee.

Alta este însă situația în celelalte cazuri arătate. Consultarea medicului internist și a endocrinologului, pe lîngă aceea a dermatologului, este strict obligatorie. Nu se vor face nici un fel de tratamente decît cele prescrise de medicii specialiști consultați. Se recomandă însă ca tratament general: viața în aer liber, gimnastica respiratorie, suprimarea grăsimilor (în special a celor de origine animală), a brînzeturilor fermentabile, alcoolului și condimentelor, reducerea consumului de pîine și de sare, asigurîndu-se în schimb o alimentație bogată în vitamine.

Dr. Silviu GHEREA

Rezultate excepționale
LA SPĂLAT CU
● PERLAN ALB pentru țesături din lînă, mătase naturală și fibre sintetice
● PERLAN ALBASTRU pentru țesături din in, bumbac și cînepă
● La aceeași cantitate de articole pentru spălat se folosește o cantitate mai redusă de „Perlan“ în comparație cu ceilalți detergenți.

Perlan ALBASTRU
Perlan ALB

povestea vorbei

Întrebări

De ce i se spune oare uleiului comestibil *untdelemn*? Cine a încercat să răspundă întrebării a recunoscut desigur prezența, în această denumire, a elementelor componente *unt, de* și *lemn* (toate trei de origine latină); dar ce amestec are aici lemnul?!

Răsfoirea textelor romînești de acum cîteva secole rezolvă totul foarte simplu: cuvîntul lemn circula în vechime cu ambele înțelesuri, atît cel cunoscut azi, cît și cel de „copac". În secolul al XVI-lea se putea scrie, de pildă: *lemnul* (= copacul) *ce nu face plod bun tăiat va fi*; sau: *atunci bucura-se-vor toate leamnele* (=copacii) *dumbrăvilor*.

Prin urmare, într-o vreme cînd *lemn* însemna și „arbore", o expresie ca *untdelemn*, menită a denumi grăsimea extrasă din fructul unui arbore (uleiul de măsline), nu putea să uimească pe nimeni. Deoarece cu timpul acest sens al lui *lemn* a fost uitat, *untdelemn* a ajuns să se refere la orice ulei comestibil, de măsline, ca și de floarea-soarelui, rapiță, porumb etc.

Dacă sîntem îndreptățiți să ne întrebăm ce caută *lemnul* în denumirea uleiului comestibil, se poate justifica și întrebarea: „Ce caută vița de vie în numele *vinietelor*", acele mici gravuri pe care tipografii le pun ca ornament la începutul și sfîrșitul capitolelor sau pe unele coperte. Termenul e cunoscut și de filateliști, pentru care înseamnă un fel de timbre.

Cuvîntul e de origine franceză și aflăm că în secolul al XVI-lea se numeau *vignettes* ornamentele în formă de ramuri de viță de vie (în franțuzește *vigne*) cu care se împodobeau cupele de metal și tecile săbiilor. *Vignettes* trece în vocabularul tipografilor ca nume al unor gravuri de formă asemănătoare și apoi de orice formă. Cînd oamenii au uitat că la origine exista o legătură cu planta amintită, și alte desene au putut căpăta această denumire, de pildă unele specii de timbre, apreciate de colecționari. Împrumutat în romînește sub forma de *vinietă*, e firesc ca acest cuvînt să nu mai sugereze nimănui o apropiere cu vița de vie.

Sorin STATI

educație pentru toate vîrstele

Zi de zi!

Debutul lui Răducu în viața de elev a fost precedat de o importantă consfătuire de familie.

— Te-ai făcut băiat mare, Radule! — i-a spus mămica. De acum încolo o să ai o grămadă de treburi.

— Ce treburi? — întrebă el nerăbdător.

— În primul rînd treburile oricărui elev: la școală — să înveți; acasă — să-ți faci lecțiile. Apoi, mă gîndesc să te iau ajutor în gospodărie. Ai să înveți să socotești, așa că ai să poți cumpăra în fiecare zi pîinea și, cînd o fi nevoie, cîte ceva de la alimentara. Și ai să stropești și florile din ghivece.

— Mai este ceva! — ceru cuvîntul și tata. Radu o să învețe să citească și o să capete multe cărți. I-am și pregătit un raft în bibliotecă pentru cărțile lui. Știi ce m-am gîndit? Dacă are grijă de ale lui, ce ar fi să se ocupe și de celelalte? Le mai aranjează, le mai șterge de praf...

— Dacă are așa de multe lucruri de făcut — întrebă Mariana — cînd o să se mai joace cu copiii și cu mine?

Radu aruncă pe furiș o privire în jur. Ce se face el dacă-i iau înapoi toate treburile astea serioase și-i lasă numai sarcina să se joace cu Mariana?

Dar mămica puse capăt îndoielilor lui Radu:

— O să fie timp și pentru joc. Fiecare lucru la timpul lui.

... La ora șapte dimineața, fie vară, fie iarnă, Radu sare din pat. La început îl trezea mămica sau ceasul. Dar acum băiatul își începe ziua atît de exact, încît ceasul ar putea să se ia după el. Zece minute face gimnastică în fața ferestrei deschise. Apoi se spală cu apă rece pe jumătate de corp, se îmbracă și se așază la masă. La ora opt fără douăzeci iese pe ușă, pentru că la opt fără cinci trebuie să fie în clasă.

Școala a avut grijă să le potrivească pe toate după timp. Lui Radu îi place felul în care se întîmplă lucrurile la ei în școală, succesiunea orelor și recreațiilor.

La ora douăsprezece și un sfert Radu intră în casă. Pe drum a cumpărat pîinea. Are totdeauna o monedă mai mare decît este necesar, pentru că dacă n-ar fi de luat restul, toată treaba n-ar avea nici un haz. Acasă mai stropește florile, apoi iese în curte. Pînă la ora unu și jumătate este destul timp de joacă, ba mai poți și pune cărțile în ordine. La ora unu și jumătate Radu și Mariana se așază la masă. Joaca le-a întețit pofta de mîncare. Pe la două, ultimele farfurii, goale, iau drumul bucătăriei, duse de Radu care, ajutat de Mariana, strînge masa.

Băiatul nu se culcă imediat după masă. Răsfoiește o carte cu poze sau meșterește ceva la jocul mecanic. Dar pe la două și jumătate vine odihna de după-amiază.

La ora patru prietenul nostru începe să-și facă lecțiile. Pe la șase temele se află bine orînduite în caiete, în memoria și înțelegerea elevului Petrescu Radu.

După masa de seară, de la ora șapte, Radu face ultimele pregătiri: orînduirea cărților în servietă, a hainelor și jucăriilor la locul lor. Apoi urmează cel mai plăcut moment: discuția din fiecare seară cu tăticu'. De ambele părți se află și se spun tot felul de lucruri, care de care mai interesante. Dar la ora opt discuția, oricît de interesantă ar fi, se încheie, deoarece Radu are o întîlnire ce nu suferă amînare: întîlnirea cu somnul.

Radu e sănătos, vesel, activ. Are zile pline, dar nu se simte niciodată peste măsură de obosit. Și să nu credeți că stă tot timpul cu ceasul în mînă. Regimul de viață pe care l-au organizat părinții a devenit o comportare firească a copilului. Iar rezultatele obținute dovedesc în fiecare zi că tăticu' este un bun profesor de planificare și că mămica a avut dreptate atunci cînd și-a învățat fiul că fiecare lucru trebuie făcut la timpul lui.

Sen ALEXANDRU

disc

Creatorul dramei muzicale moderne, marele compozitor german Richard Wagner, a dominat vreme îndelungată gîndirea muzicală a secolului său. Operele lui Richard Wagner nu au avut o prea mare circulație în țara noastră. Totuși, artiștii noștri lirici au cîntat totdeauna ariile mai cunoscute din dramele muzicale wagneriene. Montarea, din ultimii ani, pe scena Teatrului de operă și balet al R.P. Romîne, a operei „Maeștrii cîntăreți din Nürnberg" s-a bucurat de un mare succes, iubitorii muzicii de operă apreciind cu satisfacție interpretările artiștilor scenei noastre fruntașe.

Discul editat de „Electrecord" și dedicat în întregime unui recital de arii din operele lui Richard Wagner (ECD-1035) reprezintă o inițiativă remarcabilă a casei noastre de discuri.

Petre Ștefănescu-Goangă, în rolul poetului-cizmar și maestru cîntăreț Hans Sachs, cîntă cu măiestrie monologul lui Sachs din actul al doilea, „Was duftet doch der Flieder". Volumul vocii baritonului Ștefănescu-Goangă, interpretarea pătrunsă de patos și romantism pe care o acordă celebrului monolog reușesc să ne convingă de vraja muzicii wagneriene.

Soprana Stela Simonetti și baritonul Dan Iordăchescu interpretează două arii din opera „Tannhäuser" („Dich teuere Halle" din actul al II-lea și romanța „O, du, mein holder Abendstern" din actul al III-lea). Din opera „Lohengrin" soprana Arta Florescu cîntă celebra arie „Visul Elsei" („Einsam in trüben Tagen"), iar din „Maeștrii cîntăreți din Nürnberg" tenorul Cornel Stavru interpretează „Am stillen Herd" și faimosul „Preislied" („Morgenlich leuchtend").

Înregistrarea acestui interesant disc a fost realizată cu concursul orchestrei simfonice a Cinematografiei, dirijate de Constantin Bugeanu și Mircea Cristescu, și al orchestrei Operei de stat din Cluj. Captarea sunetului este realizată în excelente condițiuni tehnice, ceea ce dă o valoare deosebită acestui disc prețios prin cuprinsul său.

Vlad MUȘATESCU

PROGRAMUL DE RADIO

RADIOJURNALE, BULETINE DE ȘTIRI, BULETINE METEOROLOGICE
SPORT, ULTIMELE ȘTIRI

	PROGRAMUL I	PROGRAMUL II	PROGRAMUL III
DUMINICĂ	7.00, 13.00, 19.30, 22.00, 23.52-23.55	7.50, 14.00, 20.00, 23.00, 0.52-0.55	22.00
ÎN CURSUL SĂPTĂMÎNII	5.00, 6.00, 7.00, 11.00 (afară de miercuri), 13.00, 17.00, 20.00, 22.00, 23.52-23.55	10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 21.00 (afară de joi), (vineri 21.30), 23.00, 0.52-0.55 (sîmbătă 1.52-1.55)	21.00

RECOMANDĂRI DIN PROGRAM: Duminică: 6.30, 13.05 (Progr. I), 7.30 (Progr. II).
În cursul săptămînii: 5.20, 13.05 (Progr. I), 10.05, 14.30 (Progr. II).
COTELE APELOR DUNĂRII: Zilnic — 13.40 (Progr. I).
SUMARUL PRESEI CENTRALE: Zilnic — 8.00 (Progr. I).

DUMINICĂ 24 NOIEMBRIE Programul I *6.00:* Concert de dimineață *7.10:* Prelucrări corale *7.32:* Rapsodii de compozitori romîni *8.06:* Muzică populară *8.30:* Teatru la microfon pentru copii *9.30:* Melodii de estradă *10.00:* „Ciclul de inițiere muzicală" *11.00:* Cîntece de dragoste din operete *11.30:* Vorbește Moscova! *12.00:* Cîntă orchestra de muzică populară a Filarmonicii de stat din Sibiu *12.20:* Interpreți de muzică ușoară *13.10:* De toate pentru toți *14.00:* Muzică cerută de ascultători *14.30:* Piese pentru lăută de Charles Mouton *14.45:* Transmisiune sportivă *15.50:* Muzică ușoară *16.15:* Simfonia spaniolă pentru vioară și orchestră de Lalo—solist Ion Voicu *16.42:* Program muzical dedicat fruntașilor de pe ogoare *17.00:* Din viața satelor patriei *17.40:* Suita „Munții Apuseni" de Marțian Negrea *18.05:* Soliști de muzică populară *18.30:* Versuri ale poeților italieni contemporani *18.45:* Recitalul violoncelistului Radu Aldulescu *19.00:* Melodii... melodii *19.35:* Romanțe *20.00:* Teatru la microfon—premiera „Întîlnire cu Cehov" (adaptare după piesele „Cîntecul lebedei", „Tragedian fără voie" și „Nunta") *21.16:* Pagini alese din muzica de operă *21.45:* Cîntă Edith Piaf *22.25:* Muzică de dans *23.13:* Simfonia a II-a în re minor de Sigismund Toduță.

Programul II *7.00:* Muzică populară *7.35:* Muzică distractivă *8.00:* Clubul voioșiei *8.30:* Cîntă fanfara reprezentativă a Armatei *8.45:* Anunțuri, muzică *9.00:* Orchestre de estradă *9.30:* Muzică din opere cerută de ascultători *10.00:* Melodii populare *10.30:* Revista presei străine *10.38:* Muzică ușoară de compozitori romîni *11.00:* Retransmisia concertului orchestrei simfonice a Filarmonicii de stat „George Enescu"—dirijor George Georgescu. În program: Suita I opus 9 în do major de George Enescu; Concertul în re major pentru vioară și orchestră de Brahms, solistă Lola Bobescu; Poemul „Moarte și transfigurație" de Richard Strauss. În pauză: Emisiunea „Cinema" *13.15:* Noi înregistrări de muzică populară *13.45:* Cîntă Florin Dorian (muzică ușoară) *14.05:* Impromptu în si bemol major de Schubert *14.15:* Satira și umorul *15.00:* Muzică ușoară cerută de ascultători *15.30:* Din spectacolele teatrelor noastre muzicale *16.00:* Oameni și fapte *16.08:* Cîntece populare *16.30:* Pagini orchestrale din muzica de estradă *17.00:* Muzică corală *17.15:* Emisiune literară *17.25:* Din folclorul popoarelor *18.00:* „File de calendar muzical" — emisiune muzical-literară *19.00:* Muzică populară *19.30:* Album de operetă *20.05:* Din înregistrările violonistului Ion Luca Bănățeanu *20.20:* Muzică de dans *21.45:* File de istorie literară — contemporani cu... „O scrisoare pierdută" de I.L. Caragiale *22.00:* Muzică de dans *22.35:* Ciclul „George Enescu — compozitor și interpret" *23.08:* Muzică de dans *24.00:* Concert de noapte.

Programul III *19.00:* Pagini din opereta „Veronique" de Messager *19.51:* Muzică de dans *20.30:* Recital de versuri Marcel Breslașu *20.45:* Concert Mozart — înregistrări de la festivalul „Salzburg — 1963" *21.45:* Lieduri de compozitori romîni *22.10—22.59:* Din creația simfonică a tinerilor noștri compozitori — lucrări de Aurel Stroe, Doru Popovici, Carmen Petra-Basacopol și Liviu Glodeanu.

LUNI 25 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Cîntece *5.25:* Cîntece și jocuri populare *6.07:* Muzică ușoară *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Melodii populare *7.30:* Sfatul medicului — Reumatismul articular cronic *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Prelucrări corale *8.06:* Piese de estradă *8.30:* Fanfară *9.00:* Pagini orchestrale din opere *9.31:* „Passacaglia" de Lubica Maric; Cantata „Cîntecul păcii" de Zeno Vancea *10.00:* Muzică de cameră *10.30:* Muzică ușoară *11.05:* Piese vocale și instrumentale de Ciprian Porumbescu *11.30:* Muzică din operete *12.00:* Din cele mai frumoase melodii ale lui Ceaikovski *12.25:* Din folclorul popoarelor *13.10:* Din creația de muzică ușoară a compozitorilor noștri *14.00:* Muzică populară romînească și a minorităților naționale *14.36:* Uvertură de Giovani Paisiello; Suita „Foc de artificii" de Händel *15.00:* Scene din opera „Mireille" de Gounod *15.30:* Piese de estradă *15.43:* Prelucrări de folclor de Sabin Drăgoi, Viorel Doboș, Mircea Chiriac și Constantin Arvinte *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Cîntă corul de copii al Radioteleviziunii *17.12:* Sonata opus 13 în do minor „Patetica" de Beethoven — la pian Wilhelm Kempf *17.30:* Tinerețea ne e dragă! *17.50:* Orchestre populare de amatori *18.10:* Cîntă corul de cameră dirijat de Marin Constantin *18.30:* Program de valsuri *19.00:* Revista economică radio *19.20:* Suita „Priveliști moldovenești" de Mihail Jora; Uvertură de John Ireland *20.10:* Cîntă Ion Cristoreanu (muzică populară) *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba rusă (începători) *20.55:* Muzică ușoară de Radu Șerban *21.15:* Tribuna radio *21.25:* Muzică din opere *22.20:* Muzică de dans *23.14:* Simfonia a II-a în do minor de Tihon Hrennikov.

Programul II *10.10:* Ansambluri artistice școlare *10.27:* Suite simfonice *11.00:* Dansuri de estradă *11.15:* Prezentarea romanului „Revoltă în Transvaal" de H. Bloom *11.30:* Muzică de cameră *12.05:* Muzică ușoară *12.30:* Fantezia în do major opus 17 de Schumann — interpretează pianistul Sviatoslav Richter *13.02:* Fragmente din opera „Fata de la Cozia" de Emil Monția *13.30:* Însemnări de reporter *13.37:* Cîntece ale compozitorilor noștri *14.05:* Arii din operete interpretate de Ion Dacian, Valeria Rădulescu, Corina Bărbulescu, Ludovic Spiess *14.35:* Muzică de estradă *15.00:* Muzică populară *15.30:* Mic concert simfonic *16.12:* Muzică ușoară romînească *16.30:* Cvartet de coarde de Alfred Mendelsohn *17.00:* Cîntece și dansuri din țări socialiste *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* „Ciclul de inițiere muzicală" — Ghid muzical *18.50:* „Sat nou, cîntec nou" *19.10:* Melodii lirice de compozitori romîni *19.30:* Din activitatea sfaturilor populare *19.40:* Muzică populară *20.00:* Pagini alese din muzica de operetă *20.29:* Simfonia spaniolă pentru vioară și orchestră de Lalo — solist Isaac Stern *21.20:* Variațiuni de Constantin Bobescu pe tema „Horei staccato" de Grigoraș Dinicu *21.30:* Lectură dramatizată *22.00:* Muzică de dans *22.30:* Muzică de cameră *23.05:* Muzică ușoară *23.58:* Duete din operele lui Richard Wagner.

Programul III *21.20:* Seară de operă— „Neamul Șoimăreștilor" de Tudor Jarda (prologul și tablourile I, II și III) cu Ion Piso, Ecaterina Vîlcovici, Traian Popescu, Cornel Fînățeanu și alții *22.45—22.59:* Piese instrumentale.

MARȚI 26 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Muzică ușoară *5.25:* Melodii populare *6.05:* Fanfară *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Muzică de estradă *7.30:* Sfatul medicului — Hipertiroidismul *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Piese instrumentale *8.06:* Capricii și intermezzouri *8.30:* Muzică din opere *9.04:* „Schițe caucaziene" — suită pentru orchestră de Nikolai Ipolitov-Ivanov *9.30:* Radio prichindel *9.45:* Muzică interpretată la mandoline *10.00:* Cvartetul de coarde nr. 1 în do minor de Diamandi Gheciu *10.29:* Cîntece și jocuri populare *11.05:* Cîntece și prelucrări de folclor *11.25:* Muzică ușoară romînească *12.00:* Arii și duete din operete *12.30:* În fața hărții *12.40:* Rondo și Sonată de Carl Philipp Emanuel Bach — la clavecin Fritz Neumeyer *13.10:* Melodii populare cerute de ascultători *14.00:* Concert de prînz *15.00:* Muzică corală din țări socialiste *15.15:* Muzică populară din Ardeal *15.30:* „Poemul Carpaților" de Alexandru Pașcanu; Suita „Țara Hălmagiului" de Nicolae Boboc *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Arii din opere *17.12:* Piese de estradă *17.30:* Radioracheta pionie-

(Continuare în pag. 22-23)

PRIMELE MANIFESTĂRI ALE PROLETARIATULUI

„Care au fost primele acțiuni de luptă mai importante ale clasei muncitoare?“

Gh. TĂNĂSOIU
controlor tehnic, Hunedoara

Răspunde GH. RĂDULESCU, redactor principal la Dicționarul enciclopedic romîn.

Pe plan mondial primele detașamente ale clasei muncitoare care s-au închegat și s-au afirmat ca atare au fost cele din Anglia, Franța și Germania și au apărut în cursul revoluției industriale din aceste țări.

În Anglia, primele manifestări organizate ale clasei muncitoare sînt semnalate în deceniul al doilea al secolului al XIX-lea. În 1819, la Petersfield, lîngă Manchester, a avut loc un mare miting la care au participat peste 60.000 de muncitori. Ei au fost atacați printr-o adevărată șarjă de o formație de husari care luase parte la bătălia de la Waterloo. Persiflînd „vitejia“ husarilor, poporul englez a denumit „Peterloo“ locul incidentului din Petersfield.

Cea mai însemnată acțiune a proletariatului englez din acei ani a fost mișcarea „cartistă“, care a avut loc în deceniile 4 și 5 ale secolului al XIX-lea. În cursul mișcării, la conferința cartiștilor de la Manchester (iulie 1840) a fost creată „Asociația națională a cartiștilor“, care avea caracterul unui partid muncitoresc. Prin caracterul, forța și amploarea ei, prin participarea masivă și organizată a muncitorilor, „mișcarea cartistă“ a fost — așa cum au arătat clasicii marxism-leninismului — prima mișcare politică revoluționară de masă a proletariatului din istoria mișcării muncitorești.

În Franța, primele acțiuni revoluționare independente ale muncitorilor au fost răscoalele din Lyon de la 1831 și 1834. În timpul primei răscoale (1831), dezlănțuită sub deviza „să trăim muncind sau să murim luptînd“, muncitorii lionezi au ocupat orașul, pe care l-au stăpînit 10 zile și au fost înfrînți numai după lupte foarte grele. În 1834, răsculații au formulat revendicări cu un puternic caracter politic, printre care instaurarea republicii. Cîțiva ani mai tîrziu s-au organizat de către babuviști (adepți ai lui Gracchus Babeuf, ghilotinat în urma înfrîngerii răscoalei din 1796) primele asociații muncitorești, ca „Muncitorii egalitari“ (1840) și „Umanitarii“ (1841).

Muncitorii germani au început să se organizeze încă din deceniul al patrulea, creîndu-și o serie de asociații ca „Uniunea poporului german“ (1833, la Paris), „Uniunea celor lipsiți de drepturi“ (1834, tot la Paris) etc. Prima mare acțiune revoluționară a clasei muncitoare germane a fost răscoala țesătorilor din Silezia (1844), urmată de o serie de răscoale ale muncitorilor din Saxonia, Berlin etc.

Participarea clasei muncitoare la revoluția de la 1848 și acțiunile ulterioare constituie o etapă nouă a mișcării muncitorești, legată de activitatea lui Karl Marx și Friederich Engels.

În țara noastră, după revoluția burghezo-democratică de la 1848, o dată cu dezvoltarea mai accentuată a capitalismului, a început să se manifeste din ce în ce mai pronunțat lupta de clasă a proletariatului. Încă în timpul desfășurării revoluției de la 1848, în București ucenicii tipografi au organizat demonstrații pentru condiții mai bune de trai. Mai tîrziu, devin cunoscute acțiunile greviste spontane ale muncitorilor din porturi și ale celor de la căile ferate din Timișoara (1868) care, de fapt, sînt printre primele acțiuni greviste ale lucrătorilor din țara noastră. Ele capătă amploare în deceniile următoare.

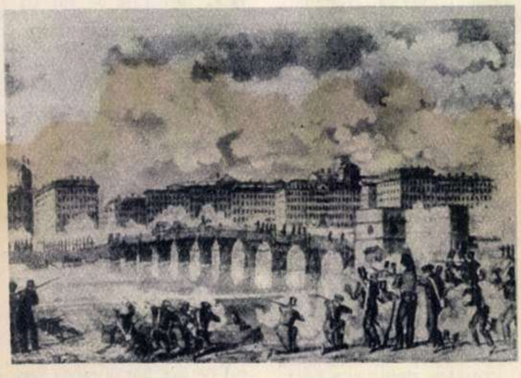

Răscoala din Lyon (1831).

UN PLOP SECULAR

Plopului denumit „de la gîrlă“, situat pe malul rîului Burdea, în raionul Roșiorii de Vede, i se atribuie o vîrstă de mai multe secole. El aparține unei specii de plop alb și multă vreme a servit drept punct de reper pe vechiul drum al Olacului, ce lega Craiova de București. În jurul existenței acestui plop s-au țesut multe legende. Potrivit uneia din ele, în timpul unei năvăliri a turcilor, numeroși flăcăi și fete din sat s-ar fi aruncat într-o fîntînă din preajma bătrînului plop.

Se mai povestește că tot lîngă acest plop, într-o bătălie din secolul al XVII-lea, un viteaz, anume Radu Glonț, ar fi doborît cu baltagul 16 năvălitori.

Astăzi, în apropierea străvechiului plop se află saivanele gospodăriei agricole colective din Drăcșani.

Nelu BAROANĂ
învățător, com. Drăcșani, raionul Roșiorii de Vede

SCRISORI DIN R. P. POLONĂ

Ne sosesc la redacție scrisori de la numeroși cititori din țară și de peste hotare care, mulțumindu-ne pentru publicarea adreselor lor la rubrica „Cititorii către cititori“, ne informează în același timp că au primit un mare număr de scrisori și cărți poștale ilustrate, putînd să lege noi prietenii și să-și îmbogățească colecțiile cu imagini din frumoasa noastră patrie.

Iată ce ne scrie, printre altele, o tînără cititoare din R.P. Polonă, *Boguslawa Kraszewska*, din Zychlin: „Am primit atît de multe scrisori, încît nu cred că voi reuși să răspund tuturor celor ce mi-au scris. Vă rog să le mulțumiți în numele meu“.

Iar cititoarea *Liliana Motylinska* din Miedzychod, R.P. Polonă, ne scrie: „Mulțumesc pentru publicarea numelui meu în «Flacăra». Toate scrisorile și ilustratele primite de la noii mei prieteni din R.P. Romînă mi-au produs multă bucurie“.

PE MALUL BISTREI

Printre locurile pitorești ale raionului Caransebeș se numără și stațiunea climaterică Poiana Mărului de pe malul Bistrei. Numeroși turiști din Banat și din alte regiuni vin aici în excursie, la sfîrșit de săptămînă, călătorind fie cu trenulețul de linie îngustă, fie pe șosea, cu biciclete, motociclete sau autoturisme.

Fotografia pe care v-o trimit înfățișează una din vilele stațiunii.

B. LEONTE
Caransebeș

PROGRAMUL DE RADIO

rilor *18.00:* Cîntă Sorina Dan și Alin Noreanu *18.15:* Cu microfonul printre sportivi *18.25:* Program muzical pentru evidențiați în întrecerea socialistă *19.00:* Limba noastră *19.10:* Muzică ușoară de H. Mălineanu *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Cîntă corul uzinelor „Vulcan“ din București *20.10:* Recitalul pianistei Sofia Cosma *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Simfonia a III-a în do major de George Enescu *21.30:* Scriitori la microfon *21.45:* Noi soliști de muzică populară—Maria Firulescu *22.20:* Muzică de dans *23.07:* Din creația de muzică de cameră a compozitorilor noștri.

Programul II *10.10:* Cîntece de Vasile Timiș *10.30:* Sonata nr. 2 în re major pentru violoncel și pian de Felix Mendelssohn-Bartholdy *10.55:* Muzică ușoară *11.15:* Emisiune literară *11.35:* Interpreți romîni de operă *12.05:* Trio în la major de Valentin Gheorghiu *12.32:* Orchestre de estradă *12.59:* Simfonia nr. 45 în fa diez minor de Haydn *13.30:* Pagini din literatura iugoslavă *13.45:* Prelucrări corale *14.05:* Cîntă Dumitru Bălășoiu și Nelu Stan (muzică populară) *14.35:* Muzică din opereta „Văduva veselă“ de Lehar *15.00:* Simfonia a VIII-a în fa major de Beethoven—înregistrare de la festivalul „Viena—1963“ *15.30:* Muzică ușoară *16.12:* Opt miniaturi pentru pian de Sabin Drăgoi *16.30:* Din muzica popoarelor *17.00:* Cîntă orchestra Percy Faith (muzică de estradă) *17.15:* Suite corale *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Din creația de operetă a compozitorilor noștri *18.45:* Emisiune culturală *19.00:* Simfonia spaniolă pentru vioară și orchestră de Lalo — solist Nathan Milstein *19.30:* Muzică ușoară *19.50:* Pe teme internaționale *20.00:* Soliști și formații artistice de amatori *20.30:* Lecția de limba franceză (avansați) *20.45:* Piese de estradă *21.20:* Muzică din opera „Fata din Far West“ de Puccini *23.05:* Muzică de dans *0.05:* Concert de noapte.

Programul III *21.20:* Recitalul basului Oskar Czerwenka *22.07:* Muzică de estradă *22.25—22.59:* Simfonia a IV-a de Arthur Honegger.

MIERCURI 27 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineață *6.05:* Cîntece *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Cîntece de muncă *7.30:* Sfatul medicului — Bronhopneumonia la copii *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Muzică populară *8.06:* Piese de estradă *8.30:* „Capriciu romînesc“ de Marcel Mihalovici; Fragmente din suita de dans „Gloriana“ de Benjamin Britten *9.00:* Potpuriuri din operete *9.30:* Muzică de cameră de compozitori romîni *10.00:* Teatru la microfon — „Explozie întîrziată“ de Paul Everac *11.34:* Piese vocale și instrumentale de Rahmaninov *12.00:* Melodii populare *12.25:* Muzică ușoară romînească *13.10:* Fragmente din opera „Pescuitorii de perle“ de Bizet *14.00:* Din muzica popoarelor *14.34:* Concert pentru pian și orchestră de Alexandru Velehorski — solistă Maria Fotino *15.00:* Orchestre de estradă *15.30:* Muzică din operete *16.00:* Cîntă corul de fete al Școlii de muzică de 12 ani din Cluj *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Muzică ușoară *17.12:* Trio pentru flaut, clarinet și oboi de Ludovic Feldman *17.30:* Prietena noastră, cartea — maeștrii fabulei *18.00:* Cîntece de Gheorghe Bazavan *18.15:* Fapte din întrecere *18.30:* Program muzical pentru evidențiați în întrecerea socialistă *19.00:* Jurnalul satelor *19.25:* Romanțe *20.10:* Mari interpreți ai ariilor antice *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba rusă (avansați) *20.55:* Cîntă formația de muzică ușoară condusă de Cornel Popescu *21.15:* Satira și umorul (reluare) *22.20:* Simfonia spaniolă pentru vioară și orchestră de Lalo — solist Yehudi Menuhin *22.53:* Muzică ușoară.

Programul II *10.10:* Din creația de cîntece a compozitorilor noștri *10.30:* Muzică vocală și instrumentală *11.00:* Ansamblul de fluierași din Polovraci, regiunea Oltenia *11.15:* Universitatea tehnică radio (reluare) *11.30:* Muzică de estradă *12.05:* Arii din opera „Fidelio“ de Beethoven *12.30:* Prezentarea romanului „Fundătura îngerilor“ de John Priestley *12.45:* Din viața de concert a Capitalei *13.30:* Însemnări de reporter *13.40:* Soliști de muzică populară *14.05:* Muzică din opereta „Rose Marie“ de Friml *14.35:* Muzică ușoară *15.00:* Concertul nr. 21 în do major pentru pian și orchestră de Mozart — solist Dinu Lipatti *15.30:* Muzică populară *16.12:* Piese vocale și instrumentale romînești *16.30:* Recital Ana Tălmăceanu și Alexandru Enăceanu *17.00:* Cîntece și jocuri populare *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Medalion — Johann Strauss *18.40:* Foileton *18.50:* Din muzica corală a compozitorilor noștri înaintași *19.05:* Program interpretat de orchestra simfonică din Galați *19.30:* Lecția de limba engleză (începători) *19.45:* Melodii... melodii *20.15:* Școala și viața *20.35:* Cîntă Maria Peter și Gheorghe Stănică *21.20:* Ciclul „Pagini din muzica contemporană“ — lucrări de Leos Janacek *22.00:* Muzică de dans *23.05:* Simfonia a VII-a „a Leningradului“ de Dmitri Șostakovici *0.17:* Concert din opere.

Programul III *21.20:* Seară de operă — „Neamul Șoimăreștilor“ de Tudor Jarda (tablourile IV, V și VI) *22.25—22.59:* Cvartetul opus 41 nr. 3 în la major de Schumann.

JOI 28 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Fanfară *5.25:* Muzică populară *6.05:* Suită de Evgheni Brusilovski *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Cîntece *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Jocuri populare *7.30:* Sfatul medicului — Cura hidrominerală în anotimpul rece *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntece *8.06:* Muzică vocală și instrumentală *8.30:* Simfonietta de Ion Dumitrescu *9.00:* Vreau să știu! *9.20:* Tarantele și bolerouri *10.00:* Fragmente din opera „Iphigenia în Aulida“ de Gluck—cu Arta Florescu, Elena Cernei, Octav Enigărescu și Cornel Stavru *11.05:* „Partidul, călăuză spre victorii“ — montaj de cîntece și versuri *11.30:* Muzică ușoară de compozitori din țări socialiste *12.00:* Concert de muzică din operete *12.28:* Cvintet în si bemol major pentru pian și instrumente de suflat de Rimski Korsakov *13.10:* Din folclorul popoarelor *14.00:* Concert de prînz *14.30:* Fragmente din opera „Trandafirii Doftanei“ de Norbert Petri *15.00:* Muzică ușoară romînească *15.30:* Melodii populare bănățene *16.00:* Lieduri de compozitori romîni *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Orchestre de mandoline *17.12:* Cîntă Ilie Bulgaru și Florea Netcu *17.35:* Simfonia spaniolă pentru vioară și orchestră de Lalo — solist Jascha Heifetz *18.00:* Seară pentru tineret *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Arii din operete romînești *20.10:* Cîntă Ileana Constantinescu și Nelu Orian *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba franceză (începători) *20.55:* Jocuri populare *21.00:* Scrisori din țară *21.10:* Muzică de dans *22.45:* Recital Petre Ștefănescu-Goangă *23.05:* Muzică de cameră de Beethoven.

Programul II *10.10:* Fantezii de estradă *10.39:* Trei poeme pentru pian de Ravel *11.00:* Muzică populară din R. S.F. Iugoslavia *11.15:* Pagini de reportaj *11.30:* Simfonia a V-a în si bemol major de Schubert *12.05:* Muzică de cameră de compozitori romîni *12.30:* Formații de muzică ușoară *13.00:* Cvartete din opere *13.30:* Note de lector *13.40:* Cîntece de Clement Jannequin *14.05:* Prelucrări de folclor *14.35:* Tineri interpreți de muzică ușoară *15.00:* Muzică din operete *15.30:* Fragmentul „Munca“ din Suita a II-a în do major de George Simonis; Suita a II-a de Achim Stoia *16.12:* Cîntece pentru cei mici *16.20:* Pe teme medicale *16.30:* Muzică populară *17.00:* Muzică ușoară *17.30:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Interpreți în studio —soprana Ileana Handrea, clarinetistul Ion Riteș și pianista Gabriela Țăranu

TEHNICA FOTOGRAFICĂ ACTUALĂ

„Aş dori să cunosc unele noutăţi din tehnica fotografică".

Corneliu PASCAL
tehnician, str. Şc. Ciocanul
nr. 1, Bucureşti,

Răspunde ION HANANEL, şeful secţiei artă fotografică a Combinatului poligrafic „Casa Scînteii".

În ultima vreme în tehnica şi chimia fotografică nu s-au făcut progrese care să revoluţioneze principiile şi metodele de lucru cunoscute. Există însă un număr de perfecţionări ale aparatelor, care astfel au devenit mai versatile, îmbunătăţirea calităţii unor obiective, care sînt acum mai bine corectate pentru a face faţă fotografiei color, şi mărirea simţitoare a sensibilităţii unor filme, fără ca aceasta să antreneze şi o deteriorare corespunzătoare a calităţii imaginii.

De pildă, există aparate cu trei obiective de 53 mm, 80 mm şi 180 mm, cu un vizor mare cuplat cu telemetru, care redă imaginea aproape 1/1 şi marchează hotarele pentru cele trei distanţe focale. În afară de aceasta aparatele respective mai au următoarele caracteristici: exponometru, egalarea paralaxei, arătător tip pendulă care elimină liniile de cădere şi indică liniile absolut verticale, ridicarea obiectivului, schimbarea rapidă a diferitelor distanţe focale şi mai ales o casetă cu peste cincizeci de imagini 56 × 72 mm pe film perforat de 70 mm.

La asemenea aparate, pentru prima oară s-a realizat şi un vizor de tip reflex, uşor montabil şi demontabil. Pot fi utilizate obiective cu distanţe normale şi teleobiective. Ele posedă un tub cu lupă deplasabilă, pentru o apreciere bună a clarităţii imaginii, asigurînd identitatea absolută între imaginea vizată şi cea fotografiată. Adaosul cu oglindă este uşor demontabil, astfel că noul aparat poate deveni aparatul obişnuit cu geam mat.

Pentru developarea filmelor negative sau reversibile color se foloseşte un tanc care asigură reglarea temperaturii băilor şi regenerarea semiautomată; revelatoarele sînt agitate, filmele fiind introduse în rame; iluminarea reversibilului se poate face în tanc sub apă, avînd un semnalizator optic-acustic. Într-un asemenea tanc se poate developa orice film, de la filmul îngust de 8 mm, filmul format Leika, rollfilm 6 × 9, planfilm, pînă la format 18 × 24.

Desigur că fiecare fabrică de aparate sau utilaje fotografice se străduieşte să aducă în fiecare an cîte ceva nou. Totuşi, adevăratul fotograf ştie să deosebească ceea ce este cu adevărat valoros de ceea ce este doar lustru şi cromaj.

ACASĂ LA HAŞDEU

Actualmente sînt pe sfîrşite lucrările de restaurare a casei din Cîmpina a lui Bogdan Petriceicu Haşdeu (1836-1907), cărturar de seamă al vremii, filolog, istoric, dramaturg şi publicist. Clădirea a fost construită între anii 1893 şi 1896 în memoria fiicei scriitorului, Iulia Haşdeu (1869-1888).

După terminarea lucrărilor de restaurare, executate sub auspiciile Sfatului popular regional Ploieşti, casa Haşdeu va fi deschisă pentru vizitatori. Fotografia pe care v-o trimit reprezintă faţada clădirii.

Nicolae MOCANU
Ploieşti

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze: *Constanţa Banu*, elevă, Bucureşti, str. Pîrvuleşti 15, rn. N. Bălcescu: teatru, muzică, ilustrate; *Titi Beraru*, revizor contabil, Lipova, str. Avram Iancu 17, reg. Banat: muzică, sport, ilustrate; *Eugen Zaharia* şi *Gh. Madacă*, mecanici, Reşiţa, căminul Dealul Mare 2: sport, cinema, ilustrate; *Sanda Anita*, elevă, Timişoara III, str. Memorandului 10 A: ilustrate; *Mihaela Lascăr*, studentă, Bucureşti, str. Al. Constantinescu 41, rn. 30 Decembrie: teme diverse; *Const. Bizdîc*, ucenic locomotivă, *Ilie Gheorghe* şi *Ilie Ştefan*, electricieni, Reşiţa, căminul muncitoresc „23 August", camera 211: teme diverse; *Victoria Chimbonschi*, elevă, Buzău, bd. Republicii 9: ilustrate; *Nicu Marcu*, *Simi Ocaru*, *Gelu Glăjar*, muncitori sticlari, colonia Tomeşti, rn. Făget, reg. Banat: literatură, sport, ilustrate; *Magdalena Sofian*, filatoare, Mediaş, str, Axente Sever 8: ilustrate; *Mihel Melamed*, Gliwice, ul. Wioczorke 14/16 m 3, R.P. Polonă: filatelie, ilustrate; *Padek Niescionek*, Ostrov, pţa Janow Podolski, pow. Biata Podolska, R.P. Polonă: cinema, ilustrate, filatelie (polonă şi rusă); *Henryk Waniek*, student, Dzierzonow, ul. Howianska 18, woj. Wroclaw, R.P. Polonă: arhitectură; *Grigore Timofeevici Cărăuş*, aspirant la universitatea din Rostov pe Don, U.R.S.S.: matematică, istorie, ilustrate (în rusă şi romînă); *Sorin Dumitrescu*, student, Craiova, str. Al.I. Cuza 100: ilustrate; *Zoltan Balint* şi *Dorel Florea*, oţelari, Hunedoara, bd. Republicii, bloc 13 I, sc. E, ap. 18: sport, muzică, ilustrate; *Radu Dan*, student, Bucureşti, şos. Panduri 90, rn. Lenin: literatură; *Mihai Ionescu*, elev, Ploieşti, str. Boldescu 8: discofilie, filatelie; *Lovin Oancea*, inginer, Bucureşti, str. Salcîmilor 29, rn. 1 Mai: ilustrate; *Mioara Călin*, elevă, Bucureşti, str. Cavalului 6, rn. Nicolae Bălcescu: teatru, cinema, ilustrate; *Constantin Roman*, muncitor, Craiova, str. Caracal 95: muzică uşoară, sport, ilustrate; *Bogdan Grabowski*, Lodz, ul. Wieckowskiego 26, m 17, R.P.Polonă: literatură, muzică uşoară, cinema, sport; *Marin Sălceanu*, staţia C.F.R. Surduc-Sălaj, rn. Zalău, reg. Cluj: literatură, sport, artă, ilustrate; *O. Popov*, Donbas, Hanjenkovo A.T.S. tr. Sovetskugol, U.R.S.S.: teme diverse, ilustrate; *Alex. Nowak*, Wroclaw, ul. Worcella 9/5, R.P.Polonă: teatru, cinema, literatură; *Jurgen Mayrock*, student, Berlin, Treptow, Mengerzeik 10 b Köhler, R.D. Germană: literatură, muzică, sport; *Gabriela Stanciu*, elevă, Bucureşti, str. Stînei 24, rn. Nicolae Bălcescu: ilustrate; *Virginia Rusu*, laborantă, Oneşti, bloc E 2, ap. 30, q. 8, reg. Bacău: ilustrate; *Jan Sargiewicz*, Wydminy, ul. Dowrcowa 5 m 2, pow. Gizycko Olsztyn, R.P. Polonă: filatelie.

DE LA CORESPONDENŢI

Baloane de săpun. *(Erich Schmith, inginer, „Electroceramica", Turda)*

„Singuraticul" de pe Retezat. *(Frederic Spath, cercul foto de la uzinele „Industria sîrmei", Cîmpia Turzii)*

Şi la Ploieşti vechiul cedează tot mai mult noului. *(Ion Stancu)*

18.30: Din operele compozitorului Gheorghe Dumitrescu *19.00:* Din comoara folclorului nostru muzical *19.30:* Muzică uşoară de Nicolae Chirculescu *19.50:* Transmisia concertului orchestrei simfonice a Radioteleviziunii, dirijor Iosif Conta. Solişti Henriette Mirvis şi Nicolae Gafton. În pauză: Recital de poezie contemporană romînească *22.30:* Capodopere ale literaturii universale — „Insula pinguinilor" de Anatole France *22.45:* Muzică uşoară interpretată de Milva *23.05:* Muzică de dans *0.20:* Concert de noapte.

Programul III *21.10:* Teatru la microfon — „Întîlnire cu Cehov", dramatizări de Şt. Tita *22.26 — 22.59:* Muzică de estradă.

VINERI 29 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineaţă *6.05:* Cîntece patriotice *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Melodii populare *7.30:* Sfatul medicului — Nevralgia intercostală *7.35:* Anunţuri, muzică *7.45:* Cîntece despre mineri şi oţelari *8.06:* Cîntece şi dansuri populare *8.30:* Muzică din opere *9.00:* Muzică de balet de compozitori romîni *9.30:* „Valsul tinereţii" — muzică uşoară *10.00:* Cvartetul în re minor de Eduard Mirzoian — interpretează cvartetul „Komitas" *10.23:* Estrada instrumentelor *11.05:* Uverturi la operete *11.20:* Lieduri şi piese lirice pentru pian opus 68 de Grieg *11.52:* Reportaj *12.00:* Fragmente din oratoriul „Pe lespedea eroilor" de Sergiu Sarchizov *12.42:* Muzică uşoară *13.10:* Arii şi duete din opera „Favorita" de Donizetti *14.00:* Muzică populară *14.30:* Poemul simfonic „Cîntarea Romîniei" de Matei Socor *15.00:* Solişti ai Teatrului de operetă *15.30:* Muzică de estradă *16.00:* Cîntece de Ion Chirescu *16.15:* Vorbeşte Moscova! *16.45:* Jocuri populare *17.12:* „Poem eroic" de Mauriciu Vescan *17.30:* În slujba patriei *18.00:* Muzică uşoară cerută de ascultători *18.30:* Program muzical pentru evidenţiaţi în întrecerea socialistă *19.00:* Jurnalul satelor *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Cîntă Gigi Marga şi George Bunea *20.10:* Cîntece din folclorul nou cerute de ascultători *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecţia de limba engleză (avansaţi) *20.55:* Serenada romînă de Constantin Dumitrescu *21.00:* Pagini din umorul universal în lectura actorului Marcel Anghelescu *21.15:* Muzică de dans *21.45:* Părinţi şi copii *22.20:* Arii din operete *22.40:* Simfonia spaniolă pentru vioară şi orchestră de Lalo — solist Henryk Szeryng *23.15:* Muzică de dans.

Programul II *10.10:* Cîntă Ştefania Stere şi Victor Bulzan (muzică populară) *10.30:* Solişti romîni de operă *10.55:* Lucrări de Eduard Caudella, George Stephănescu şi Enrico Mezzetti *11.15:* Universitatea tehnică radio *11.30:* Muzică de estradă *12.05:* Ansambluri de cîntece ale amatorilor *12.30:* Cvartetul nr. 3 în si bemol major de Schubert *13.03:* Solişti romîni de muzică uşoară *13.30:* Limba noastră *13.40:* Melodii sportive şi de tineret *14.05:* Din creaţia de operetă a compozitorilor noştri *14.35:* Din muzica popoarelor *15.00:* Actualitatea în ţările socialiste *15.25:* Concertul nr. 2 în fa minor pentru pian şi orchestră de Chopin — solist Arthur Rubinstein *16.12:* Coruri din opere *16.30:* Din muzica de cameră a compozitorilor noştri *16.58:* Melodii romîneşti de estradă *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunţuri, reclame, muzică *18.05:* „Ciclul de iniţiere muzicală" *18.45:* Versuri de George Dan *19.00:* Lucrări simfonice de compozitori romîni *19.30:* Teatru la microfon, ciclul „Mari interpreţi din trecut" — „Un om de afaceri" de Honoré de Balzac, cu Nicolae Bălţăţeanu în rolul principal *21.00:* Piese de estradă *21.15:* Muzică instrumentală *21.50:* Interpreţi de muzică uşoară *22.30:* Mari poeţi ai lumii — Lermontov *22.40:* Arii din opere interpretate de Tereza Berganza *23.05:* Muzică de cameră *23.44:* Muzică de dans.

Programul III *21.10:* Din creaţia simfonică a compozitorilor noştri *22.30 — 22.59:* Muzică corală clasică.

SÎMBĂTĂ 30 NOIEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineaţă *6.05:* Mici piese de estradă *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Prelucrări corale *7.30:* Sfatul medicului — Sinuzitele *7.35:* Anunţuri, muzică *7.45:* Melodii populare *8.06:* Muzică de estradă *8.30:* Dansuri simfonice de Tiberiu Brediceanu, Sabin Drăgoi şi Alfred Mendelsohn *9.00:* Roza vînturilor *9.25:* „Salutul cravatelor roşii" — emisiune de cîntece *9.40:* Solişti instrumentişti de muzică populară *10.00:* Pagini alese din muzica uşoară romînească *10.30:* Scene din opere *11.05:* Muzică de cameră de compozitori romîni *11.30:* Piese de estradă *12.00:* Muzică populară *12.20:* În săli şi pe stadioane *12.30:* Triptic simfonic de Paul Constantinescu; Poemul simfonic „Prin pădurile şi livezile Boemiei" de Smetana *13.10:* Dansul în muzica de operetă *14.00:* Lucrări de compozitori sovietici pentru orchestre de instrumente populare *14.15:* Muzică de balet *14.30:* Muzică uşoară *15.00:* „Albumul vocilor celebre" (muzică din opere) *15.45:* Actualitatea literară în ziarele şi revistele noastre *16.00:* Sonata în sol major de Haydn *16.15:* Vorbeşte Moscova! *16.45:* Cîntă Iliuţă Rudăreanu *17.12:* Recital Liana Pasquali — harpă *17.30:* Prietenii lui Do-Re-Mi *18.00:* Muzică simfonică romînească *18.32:* Muzică uşoară *19.00:* Almanah ştiinţific *19.25:* Vitrina cu noutăţi de muzică uşoară (reluare) *20.10:* Recitalul sopranei Arta Florescu *20.30:* Pe teme internaţionale *20.45:* Melodii populare cerute de ascultători *21.15:* Carnet plastic *21.25:* Muzică de dans *23.26:* Muzică de cameră.

Programul II *10.10:* Poemul-cantată „Visul lui Bălcescu" de Ion Hartulary Darclée; „Cantata patriei" de Laurenţiu Profeta *11.00:* Fanfară *11.15:* Universitatea tehnică radio *11.30:* Concert simfonic *12.05:* Muzică de operetă *12.30:* Muzică uşoară *13.00:* Cvartetul de coarde în sol minor de Nicolae Buicliu *13.28:* Prelucrări de folclor *14.05:* Cîntă Zoe Dragotescu-Baboe şi Valentin Loghin *14.35:* Mari interpreţi ai muzicii instrumentale *15.00:* Din cîntecele şi dansurile popoarelor *15.36:* Concertul pentru dublă orchestră de cameră şi oboi de Theodor Grigoriu — solist Constantin Iliuţă *16.12:* Muzică uşoară *16.30:* Ştiinţa în slujba păcii *16.40:* Piese corale de compozitori romîni *17.00:* Muzică populară cerută de ascultători *17.30:* Însemnări de reporter *17.35:* Anunţuri, reclame, muzică *18.05:* Fragmente din opereta „Secretul lui Marco Polo" de Lopez *18.35:* Cîntece şi jocuri populare *19.05:* Din cele mai cunoscute piese vocale şi instrumentale *19.30:* Romanţe *20.00:* Muzică uşoară de compozitori romîni *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Cîntă formaţia de muzică uşoară condusă de Paul Ghenţer *21.20:* Mari interpreţi ai operelor lui Mozart — Tiana Lemnitz, Elisabeth Schwarzkopf, Dan Iordăchescu, Peter Anders, Erich Kunz şi alţii *22.00:* Canţonete interpretate de Giuseppe di Stefano *22.23:* Simfonia spaniolă pentru vioară şi orchestră de Lalo — solist David Oistrah *23.05:* Muzică de dans.

Programul III *21.20:* Fragmente din opera „Oedip" de George Enescu *22.14—22.59:* Sextetul de coarde opus 36 în sol major de Brahms.

În pag. 4
Programul de
televiziune

Tiparul executat la Combinatul poligrafic
„Casa Scînteii"
Macheta: Ion Vulpescu

avorit
CIORAPI
DE CALITATE
ELEGANŢI,
DURABILI
Ciorapi din bumbac
Ciorapi din fire sintetice, cu şi fără cusătură
PRODUSE ALE I.I.S. „7 NOIEMBRIE"-SIBIU

Bibl. Reg.

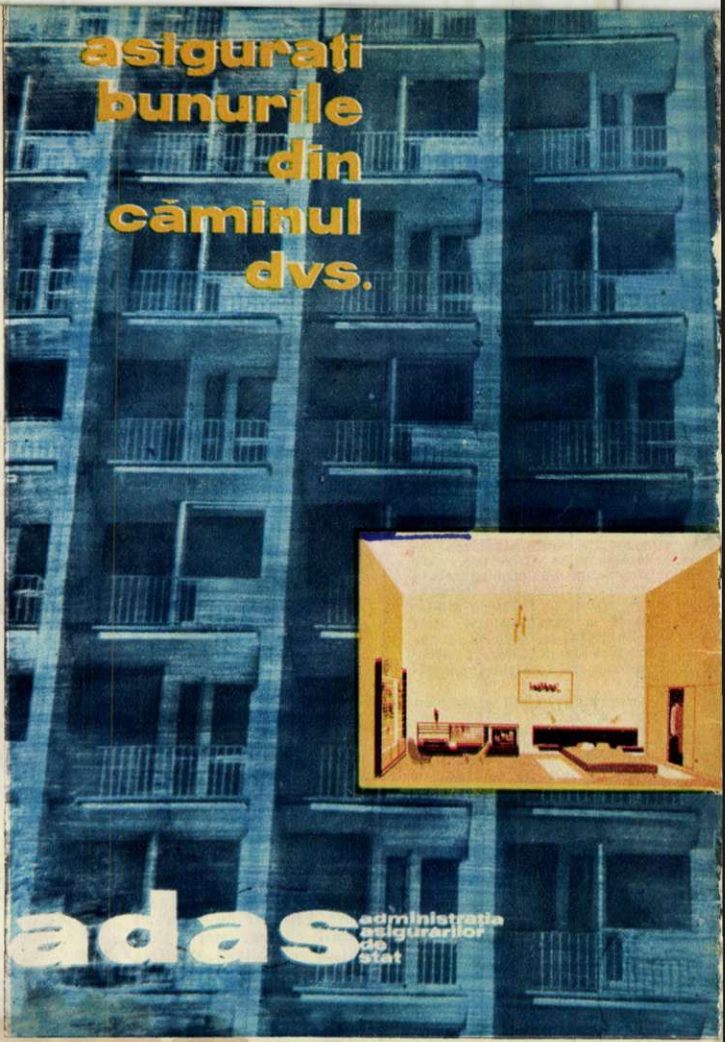
asiguraţi
bunurile
din
căminul
dvs.
adas
administraţia
asigurărilor
de
stat

APE DE COLONIE
DE CALITATE
Santal
APĂ DE COLONIE
Femina
APĂ DE COLONIE
Lavandă
AMBRATA
Produse ale întreprinderii „Macul roşu"

05

Proletari din toate ţările, uniţi-vă!

Anul XII nr. 48 (444)—30 noiembrie 1963

Flacăra

48

Toamnă tîrzie.
Fotografie de Al. FLORESCU

Flacăra 48
Proletari din toate țările, uniți-vă
Anul XII nr. 48 (444)—30 noiembrie 1963

1

VIZITA DELEGAȚIEI DE STAT A R. P. ROMÎNE ÎN R. S. F. IUGOSLAVIA

2

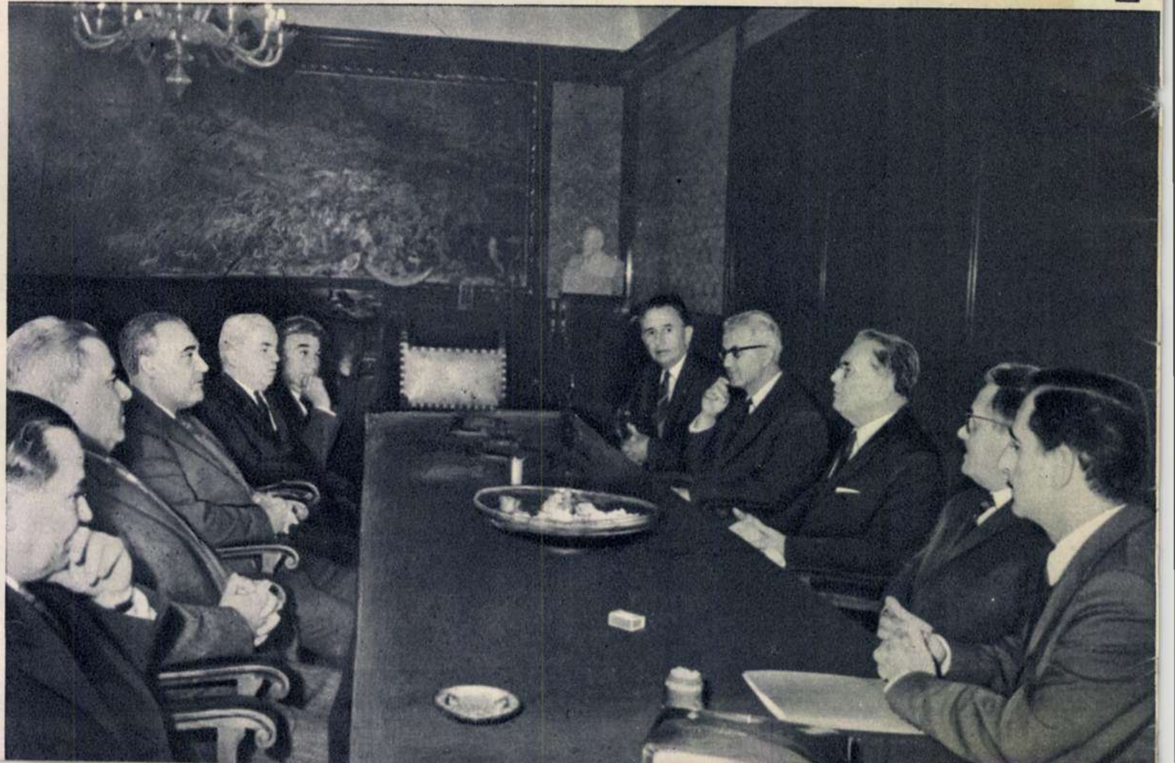

REDACTIA: BUCUREȘTI, PIATA SCÎNTEII
Căsuța poștală: 3507, Of. 33
Tel. 17.60.10, int. 1744

ABONAMENTE la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL REVISTEI 2 LEI. ABONAMENTE: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei.

3

4

5

1 La sosirea în gara Belgrad.

2 În timpul convorbirii dintre delegația R. P. Romîne și R. S. F. Iugoslavia.

3 Aspect de la tribună în timpul mitingului de la combinatul Zenița.

4 Locuitorii din Saraievo salută pe oaspeții romîni.

5 În marea hală a secției mecanice a combinatului din Zenița.

6 La institutul de cercetări nucleare „Rudjer Boșkovici" din Zagreb.

6

PROGRAMUL DE TELEVIZIUNE

DUMINICĂ 1 DECEMBRIE *8.50:* Gimnastică *9.00:* Emisiunea pentru copii și tineretul școlar: Așchiuță artist de circ; Telejurnalul pionierilor *10.30:* Rețeta gospodinei *11.00:* Emisiunea pentru sate *18.00:* Varietăți. Își dau concursul: Ionel Budișteanu, Valentin Teodorian, Gigi Marga, Marina Voica, Adriana Codreanu, Mauriciu Vescan, Gică Petrescu, Constantin Drăghici, Bebe Prisada, Horia Căciulescu, Nicu Constantin, Alexandru Lulescu, Mihai Ciucă și alții *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.15:* Partea a doua a emisiunii de varietăți *20.30:* Telemagazin *21.30:* Comici vestiți ai ecranului (IV)—Întîlnire cu Fatty și Harold Lloyd. În încheiere: Buletin de știri, sport, buletin meteorologic.

LUNI 2 DECEMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Emisiunea de știință și tehnică pentru școlari — „Din istoria mineritului“ *19.40:* Revista spectacolelor; în cadrul emisiunii vor fi comentate spectacole din Capitală și din Cluj *20.25:* O artă veche și totuși mereu nouă *20.40:* Recital vocal-instrumental susținut de violonista Lola Bobescu și violoncelistul Vladimir Orlov *21.30:* Telesport. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

MARȚI 3 DECEMBRIE *18.30:* Universitatea tehnică la televiziune *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru pionieri și școlari — De la Cîmpulung la Bran... *19.30:* Transmisiune de la Teatrul „C.I. Nottara“ — „Steaua polară“ de Sergiu Fărcășan. În distribuție: Athena Marcopol, Natașa Nicolescu, George Constantin, Lia Pop, Ion Punea, Coca Enescu, Dan Nicolae, Constantin Brezeanu, Sergiu Dumitrescu, Tamara Vasilache și alții. Regia artistică: Radu Penciulescu. În pauze: Emisiunea de știință; Șah. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

JOI 5 DECEMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Căpitanul Val-Vîrtej și taina vasului înghețat (II) *19.45:* Dintele de aur — un film de aventuri, producție a studiourilor din R.P. Bulgaria *21.25:* Pe un picior de plai: meleaguri bănățene, montaj literar-muzical de prof. Tiberiu Alexandru. Își dau concursul: D. Constantin, Aurelia Fătu-Răduțu, Minodora Nemeș, Cristina Speriosu, Ion Cristoreanu, Iosif Milu, Nelu Stan, Maria Simionescu și o formație de dansuri din Ansamblul U.T.M. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

VINERI 6 DECEMBRIE *18.30:* Universitatea tehnică la televiziune *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Concert educativ pentru tineretul școlar — creații de Händel, Weber, Bach, Alfred Mendelsohn, în interpretarea orchestrei simfonice a Școlii medii de muzică nr. 1 din București *20.00:* Săptămîna *21.00:* Din cele mai iubite melodii: scene și arii din opere. Își dau concursul Iolanda Mărculescu, Elena Patrichi, Ion Piso, Constantin Gabor. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

SÎMBĂTĂ 7 DECEMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru copii: Cine știe? —o emisiune veselă cu Horia Șerbănescu și Radu Zaharescu; Creionul și guma *19.35:* În fața hărții *19.45:* Teatru în studio — „Un joc neobișnuit“, adaptare după nuvela și scenariul radiofonic „În pană“, ale cunoscutului scriitor elvețian Friedrich Dürrenmatt, cu Nicolae Gărdescu, Mircea Albulescu, Costel Constantinescu, Carmen Stănescu, Matei Alexandru și Gheorghe Dinică *21.25:* Muzică ușoară interpretată de soliști și orchestra Ansamblului artistic al Uniunii Tineretului Muncitor — dirijor George Grigoriu. În încheiere: Buletin de știri, sport, buletin meteorologic.

În paginile 21-23:
Programul de radio

1

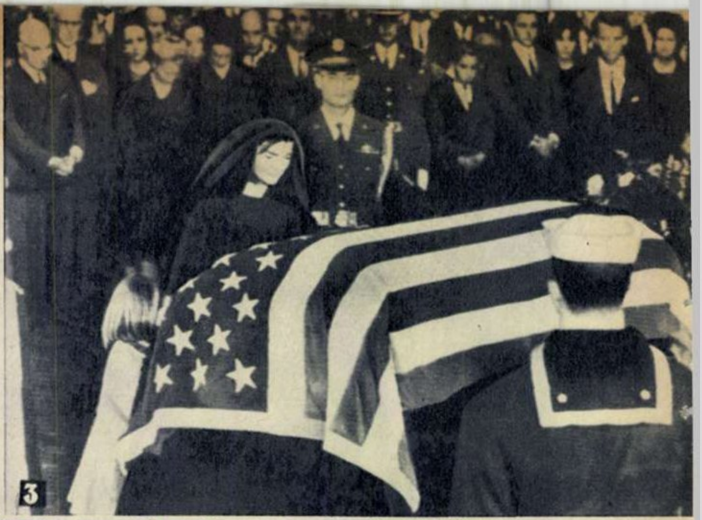
3

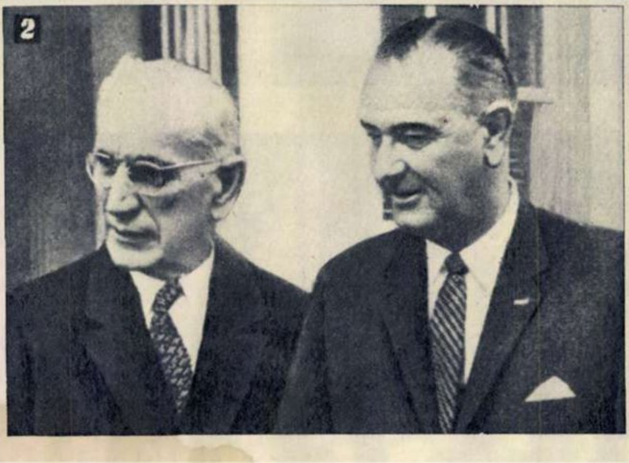
2

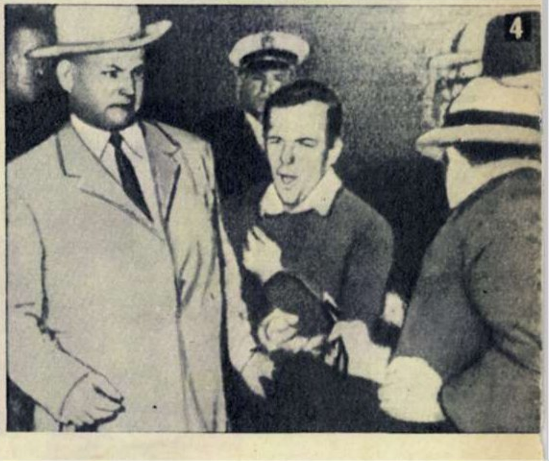
4

1 John Fitzgerald Kennedy, remarcabil om de stat american, cel de-al 35-lea președinte al S.U.A., a cărui viață a fost curmată de un glonte criminal la Dallas (statul Texas), în ziua de 22 noiembrie 1963.

2 În urma morții lui John Kennedy, funcția de președinte al S.U.A. a fost preluată, potrivit normelor constituționale, de către vicepreședintele Lyndon Johnson (dreapta), iar cea de vicepreședinte de către John McCormack, președintele Camerei Reprezentanților.

3 La funeraliile lui John Kennedy au luat parte membrii familiei defunctului președinte, personalități de seamă ale vieții publice americane, precum și numeroase delegații străine. În fotografie, în prim-plan: Jacqueline Kennedy, la catafalcul soțului ei.

4 Momentul uciderii lui Lee Oswald, presupusul asasin al lui John Kennedy, de către proprietarul unui bar din Dallas, Jack Ruby.

Fotocronica Flacării ◆

10

5 1.000 tone „Dubitox“ pentru combaterea dăunătorilor din agricultură va produce anul acesta peste plan secția respectivă a Combinatului chimic din Făgăraș.

6 De la 21 noiembrie casca de protecție a devenit obligatorie pentru toți motocicliștii în afara razei orașelor.

7 S-a deschis sezonul de vînătoare și, după cum se vede, povestirile vînătorești sînt uneori și adevărate. Un grup de membri ai filialei de vînătoare și pescuit sportiv „30 Decembrie“ din Capitală au realizat o ispravă frumoasă: foarte mulți iepuri. Iar pe deasupra, pentru ca povestea să fie mai interesantă, și o vulpe.

8 Acum pretutindeni la sate se învață. Cursurile agrozootehnice sînt în plină desfășurare și la G.A.C. „Brazdă nouă“ din comuna Joița, raionul Răcari. 160 de colectiviști studiază în opt cercuri de învățămînt.

9 Uzina de anvelope „Danubiana“ produce o gamă largă de pneuri. În fotografie, depozitul uzinei.

10 Întreprinderea „Industria sîrmei“ — Cîmpia Turzii a realizat peste plan mii de tone de oțel, laminate, bare trase, electrozi de sudură. S-au obținut totodată economii peste plan în valoare de 2.035.000 lei. În fotografie: cuptorul electric nr. 3 în timpul evacuării zgurei.

11 Cetățenii din circumscripția electorală 298, raionul Lenin, din București s-au întîlnit zilele acestea cu deputatul lor, Cornelia Costea, care a prezentat un raport asupra activității desfășurate în ultimul an. Au fost relevate, cu această ocazie, realizările înfăptuite cu ajutorul organizației de partid și al cetățenilor din circumscripție.

12 Un mare succes sportiv romînesc: noul campion mondial de șah la juniori este maestrul internațional Florin Gheorghiu.

13 Aspect de la deschiderea oficială a „Zilelor culturii romînești“ în capitala Franței. În prim-plan: Jean Basdevant (stînga), directorul general pentru problemele culturale și tehnice din ministerul francez al afacerilor externe, și dr. Victor Dimitriu, ministrul R.P. Romîne la Paris. În rîndul doi: academicienii Theodor Burghele și Nicolae Petrulian, membri ai delegației culturale romîne participante la manifestările din cadrul „Zilelor culturii romînești“.

14 Înainte de eliberarea de sub dominația colonială, țările africane aveau un mare număr de analfabeți. În Guineea, de pildă, procentul analfabeților se cifra la 95%. Astăzi la Conakry (în fotografie), ca și în restul țării, numărul celor ce frecventează instituțiile de învățămînt este în continuă creștere. Ziua de 1 decembrie — Ziua de luptă pentru eliberarea Africii de sub jugul colonialismului— constituie un imbold pentru popoarele de pe continentul negru aflate pe drumul spre eliberarea ultimelor colonii și înlăturarea consecințelor nefaste ale colonialismului.

11

12
GHEORGHIU F.

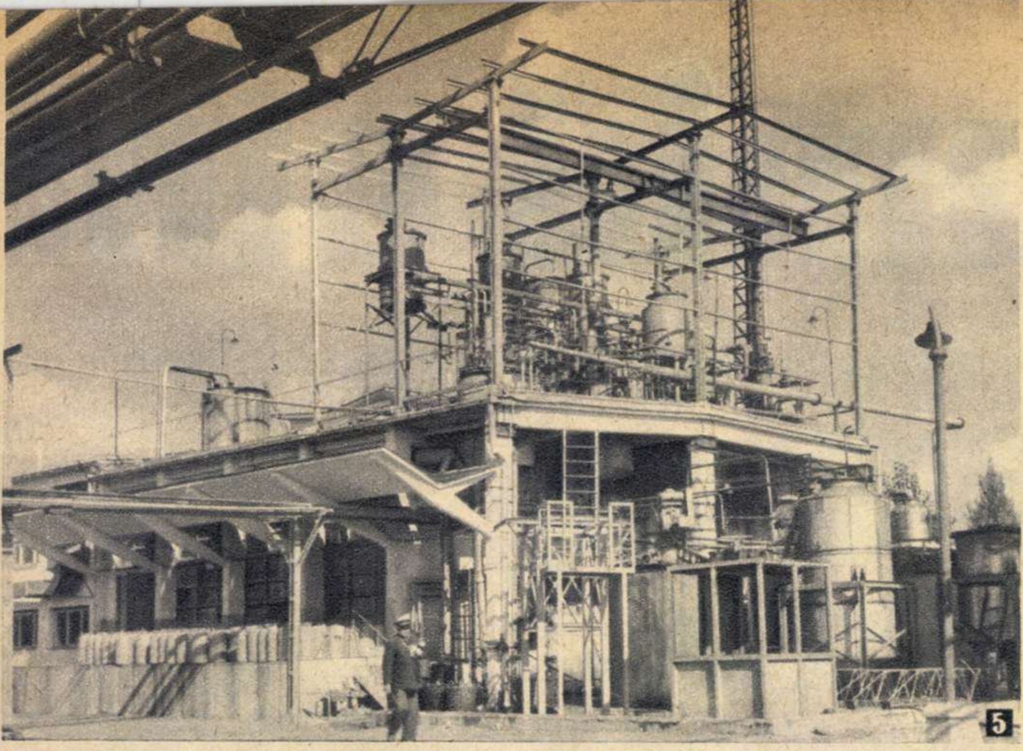
5

8

6

7

9

Fotocronica Flacării ◆ Fotocr

13

14

drumul cim

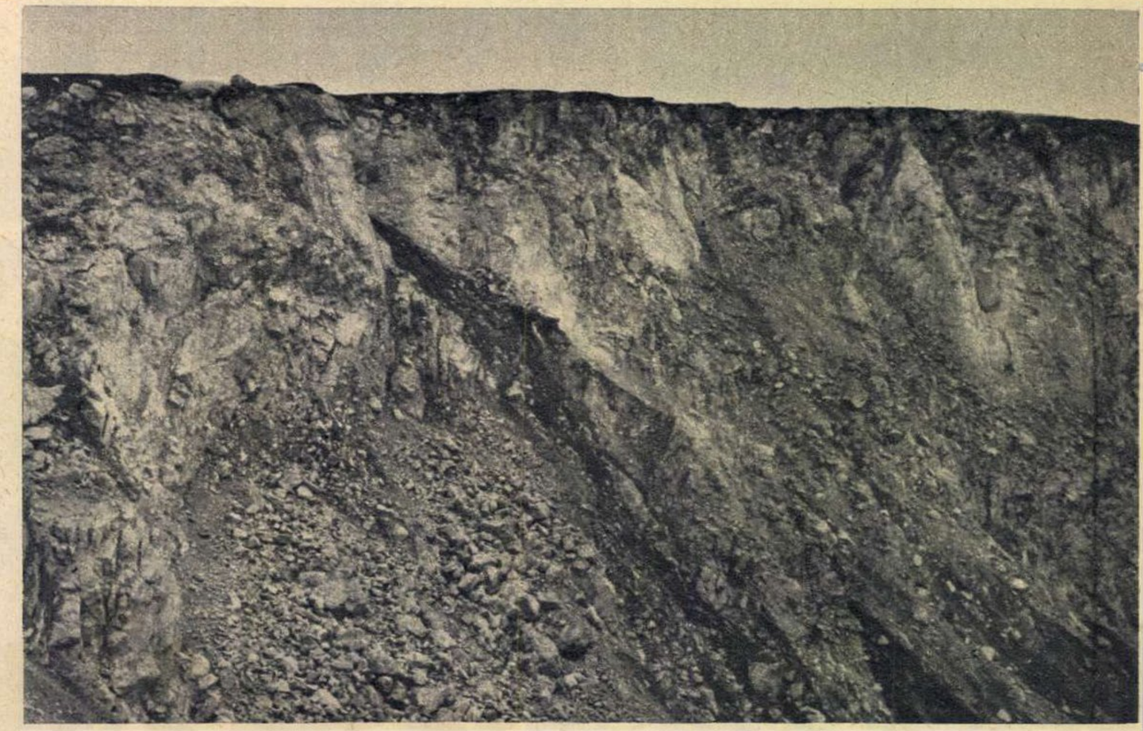

Drumul cimentului începe o dată cu extragerea materiilor de bază din carierele de calcar şi argilă, răspîndite în regiunile premontane ale ţării. Fotografia noastră reprezintă unul dintre cele mai mari depozite naturale de piatră calcaroasă: cariera Săndulești (rn. Turda).

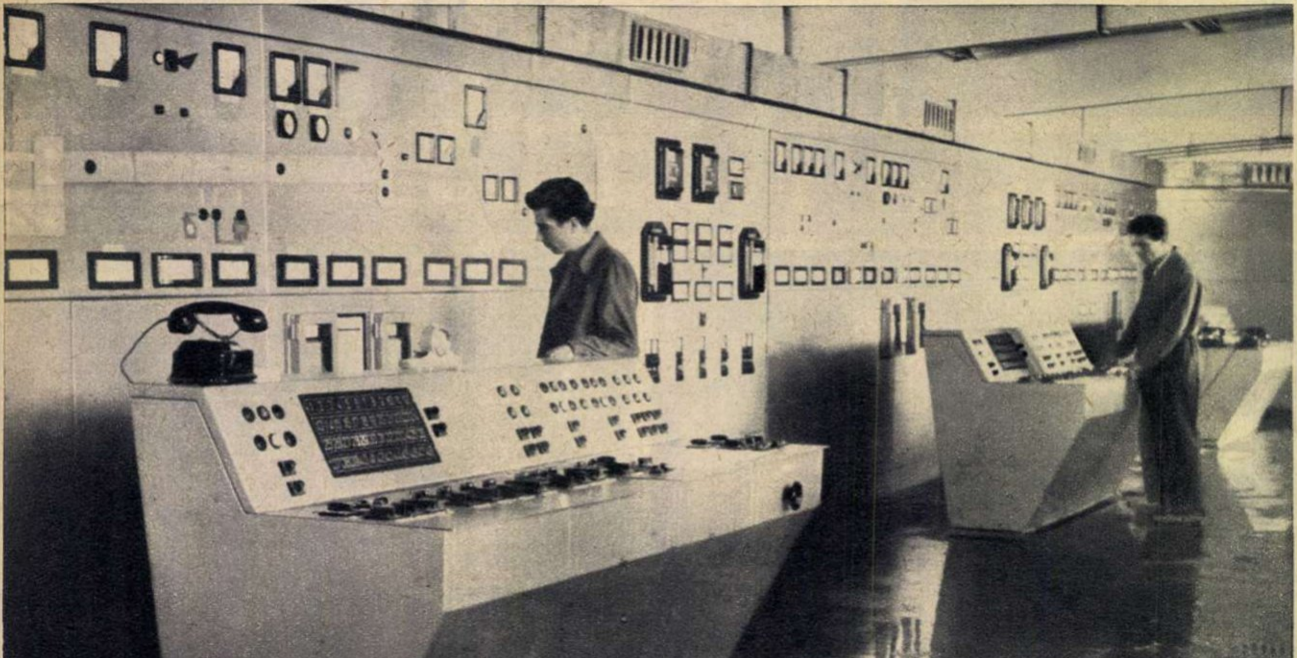

Concasarea, măcinarea, arderea în cuptoare de clincher şi remăcinarea amestecului rezultat — operaţii de bază în fabricarea cimentului — sînt dirijate şi controlate la întreprinderea „Victoria socialistă" din Turda prin intermediul acestei camere de comandă.

entului

Civilizaţia contemporană, cu multiplele ei aspecte şi continua ei dezvoltare, ar fi de neconceput astăzi fără existenţa şi întrebuinţarea pe scară largă a cimentului. Cetăţeanul oraşelor, cel puţin, locuieşte, munceşte şi se distrează astăzi pe... fundaţii de beton. Iar creşterea pe plan mondial a construcţiilor civile şi industriale reclamă deocamdată un consum mereu sporit de ciment.

Ţara noastră, unde ritmul construcţiilor de tot felul a cunoscut în anii puterii populare o creştere neîntreruptă, reprezintă în această privinţă o mărturie edificatoare. Un exemplu: numai pentru turnarea barajului hidrocentralei de la Bicaz a fost necesară o cantitate de ciment aproximativ egală cu întreaga producţie obţinută în 1938 de toate fabricile din Romînia. Ce cantitate a trebuit atunci pentru construcţia nenumăratelor locuinţe şi obiective industriale înălţate pe întreg cuprinsul ţării în ultimele două decenii? Este de ajuns să ne punem această întrebare pentru a înţelege uşor de cîtă „greutate" se bucură utilizarea cimentului în cele mai diverse domenii de activitate.

Cu toate acestea, întrebuinţarea betonului în construcţii nu are un istoric prea îndelungat. Mai exact spus, redescoperirea lianţilor hidraulici a avut loc abia cu un secol şi jumătate în urmă. Analizînd trăinicia monumentelor antichităţii, primii cercetători ai veacului trecut au încercat să desluşească secretul mortarului roman, măcinînd la întîmplare cele mai diverse roci cu structură calcaroasă. Aşa a fost redescoperit cimentul natural sau, cum i se mai spune astăzi, „cimentul roman". Abia în ultimele decenii truda chimiştilor a făcut posibilă cunoaşterea celor patru componenţi mineralogici ai cimentului şi, în funcţie de dozarea acestora, s-a putut trece la fabricarea lui industrială şi la obţinerea unor cimenturi şi betoane din ce în ce mai variate.

Numărul sporit de sortimente s-a ivit ca o necesitate impusă de variabilitatea sistemelor constructive şi de natura lucrări-

(Continuare in pag. 8)

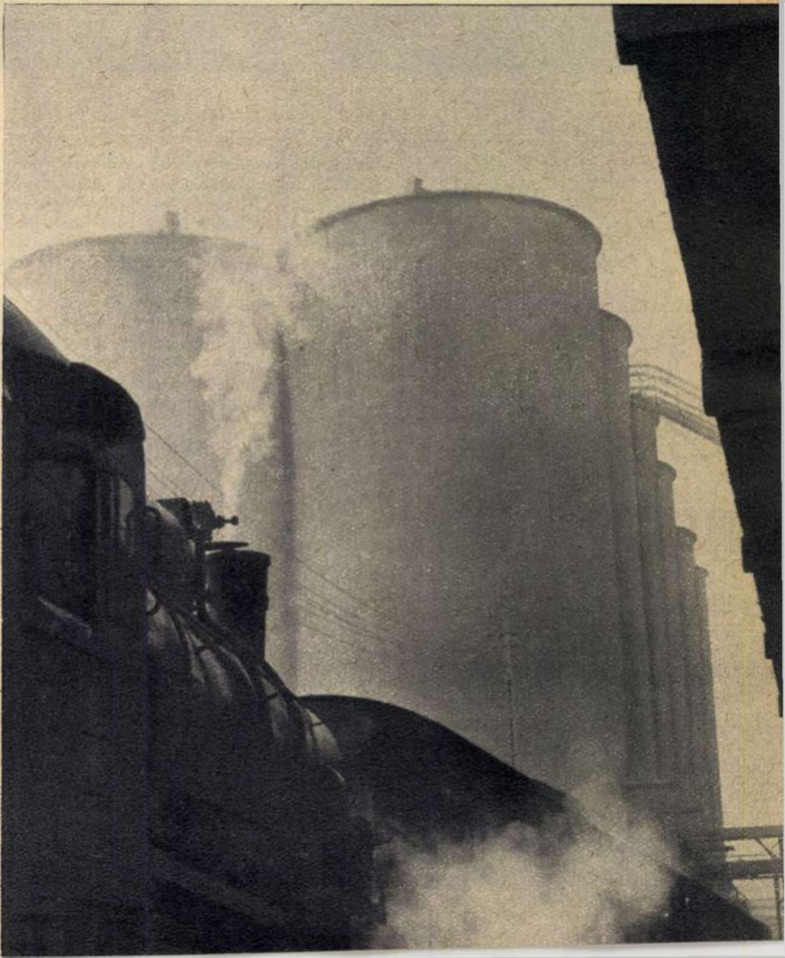

Ritmul construcţiilor civile şi industriale a făcut necesară sporirea considerabilă a producţiei de ciment. Un exemplu: numai întreprinderea de la Bicaz produce anual mai mult decît toate fabricile furnizoare de ciment din Romînia anului 1938.

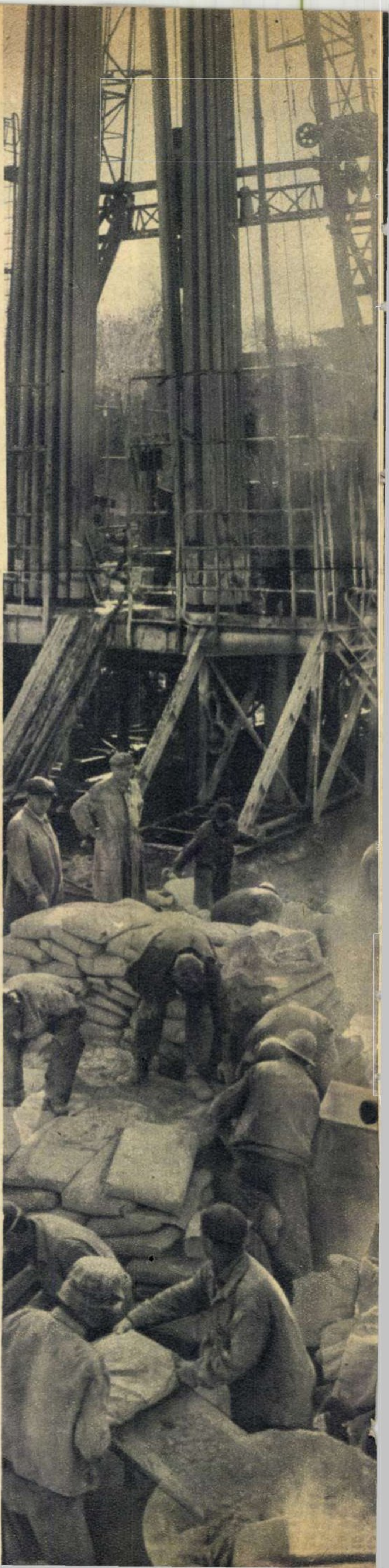

lor industriale şi civile contemporane. În ţara noastră întreprinderile de materiale de construcţie fabrică în prezent aproximativ 18 sortimente de ciment. Lianţii cu priză lentă au fost nevoiţi din ce în ce mai mult să lase locul cimentului cu proprietăţi speciale. Aşa, de pildă, în întreprinderile de elemente prefabricate sau pe şantierele unde se execută betonările în cofraje glisante, constructorii noştri folosesc astăzi pe scară largă cimenturi cu rezistenţă iniţială mare. Ele permit efectuarea operaţiilor de decofrare după numai 6 ore (în loc de... 28 de zile, cît reclama aceeaşi operaţie la vechile sortimente de ciment), mărind considerabil productivitatea muncii şi realizînd importante economii prin reutilizarea cofrajelor.

Obţinerea unor sortimente noi a fost impusă şi de extinderea lucrărilor hidrotehnice. Pentru construcţia hidrocentralei de la Bicaz,şi în prezent pentru cea de pe Argeş, întreprinderile de specialitate au pus în fabricaţie reţeta unor cimenturi capabile să învingă agresiunile chimice şi tendinţa de infiltrare a apelor. De asemenea, betonarea sondelor de mare adîncime, îndiguirile, lucrările portuare, fabricarea diferitelor conducte subterane etc. se efectuează tot cu cimenturi speciale, în stare să suporte temperaturile ridicate, presiunile puternice şi nocivitatea agenţilor chimici, asigurînd lucrărilor soliditate şi trainicie.

Turnurile de răcire (fotografia de sus) ale Combinatului de îngrăşăminte azotoase Piatra Neamţ s-au realizat în întregime cu ajutorul betoanelor de mare rezistenţă.

Una din întrebuinţările lianţilor hidraulici este şi betonarea sondelor de mare adîncime. Cimenturi speciale — realizate după reţetele specialiştilor romîni — dovedesc rezistenţă atît la presiunile puternice (600 de atmosfere), cît şi la căldurile mari (120 de grade).

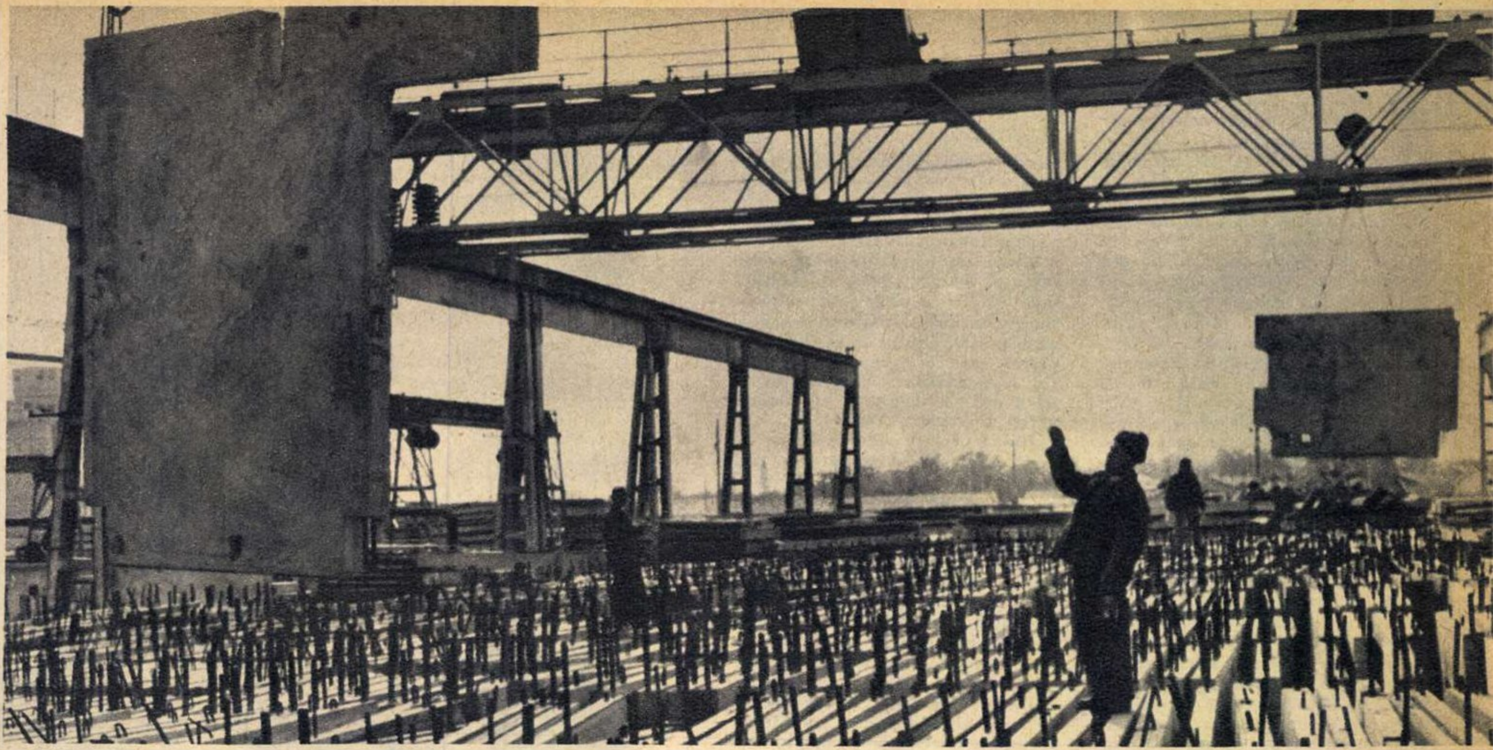

Cimenturile cu întărire rapidă (RIM-200, RIM-300) au permis şi dezvoltarea producţiei de elemente prefabricate. Conform Directivelor celui de-al III-lea Congres al Partidului, sporirea continuă a producţiei elementelor prefabricate va contribui simţitor la creşterea ritmului de dezvoltare a construcţiilor civile şi industriale.

Cimenturi speciale, cu temperatură mică de hidratare (fabricate pentru prima dată în ţara noastră), au fost întrebuinţate pentru înălţarea barajului hidrocentralei de la Bicaz, iar în prezent sînt folosite pentru lucrările hidrotehnice de pe Argeş.

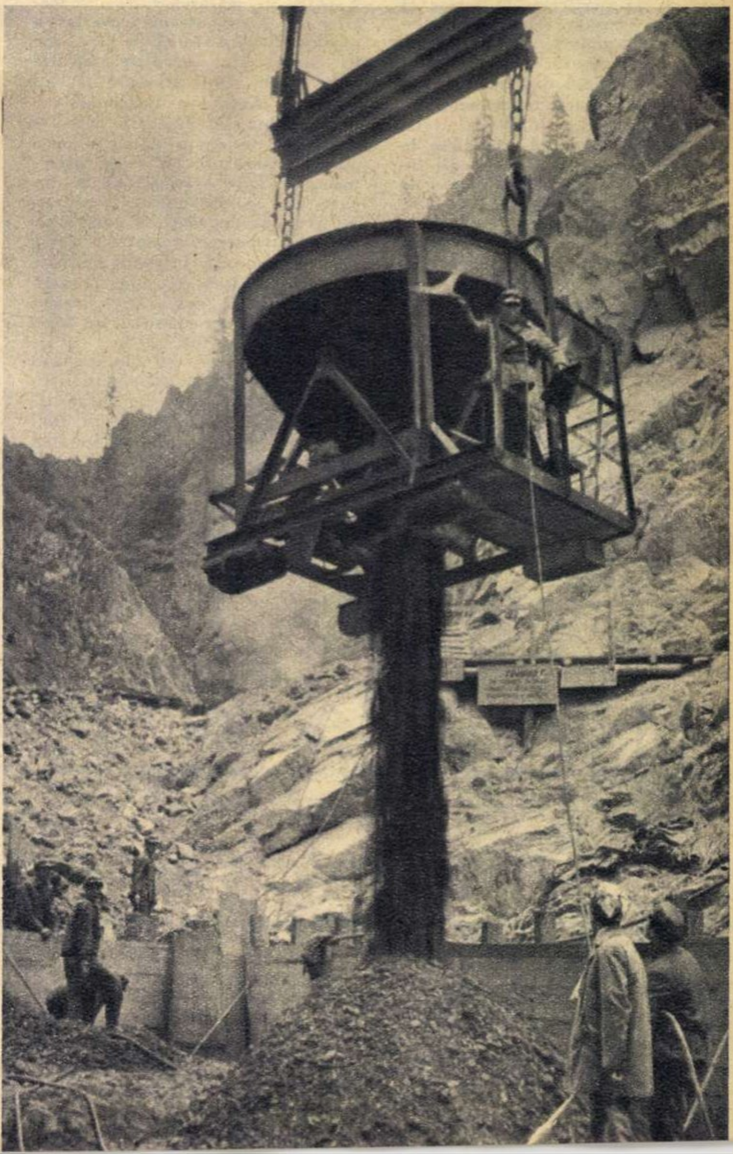

Nu este mai puţin adevărat că de multă soliditate şi trăinicie au dat dovadă şi numeroasele monumente ale antichităţii sau construcţiile civile şi militare ridicate în deceniile veacului trecut. Atît doar că în aceste cazuri slaba calitate a liantului era compensată de masivitatea construcţiei. Piramidele egiptene sau edificiile romane, de pildă, îşi datoresc viabilitatea mai puţin mortarului întrebuinţat (de regulă var gras asociat cu cărămidă pisată sau tufuri vulcanice), cît mai degrabă blocurilor masive din care se compun. În schimb supleţea şi eleganţa construcţiilor contemporane, linia lor îndrăzneaţă şi soluţiile arhitecturale mereu noi n-ar fi posibile fără descoperirea unor variate sortimente de ciment şi beton. Elemenţi subţiri de 20 cm egalează în prezent rezistenţa mecanică a vechilor ziduri cu grosimi de 2 şi 3 metri.

Gîndiţi-vă la clădirea Circului de stat din Bucureşti, unde calitatea cimentului şi a agregatelor selecţionate a făcut posibilă construirea unei cupole cu o grosime medie de 16 cm sau gîndiţi-vă la noile blocuri din Piaţa Palatului R.P. Romîne, ai căror pereţi exteriori, făcuţi din betoane uşoare cu calităţi termoizolante, înlocuiesc complet cărămida. Sau amintiţi-vă de nenumăratele faţade colorate ale clădirilor moderne de pe litoral, tencuite şi ornamentate cu ajutorul cimentului alb, capabil de a îmbrăca forme variate şi culori diverse.

Succesele acestea — la care au colaborat deopotrivă ştiinţa şi priceperea specialiştilor, înfrăţite cu hărnicia miilor de muncitori şi tehnicieni — asigură ţării noastre creşterea continuă a ritmicităţii construcţiilor de tot felul. Datorită lor patria noastră ţine pasul cu cele mai dezvoltate ţări furnizoare de ciment, producţia lianţilor hidraulici înregistrînd o permanentă creştere. Dovada o fac în ţara noastră tinerele fabrici (create la Bicaz şi Medgidia), dotarea cu noi linii de fabricaţie a celor existente (la Turda, Fieni etc.). Astfel, întreaga noastră industrie de ciment îndeplineşte sarcinile înscrise în Directivele celui de-al III-lea Congres al P.M.R., conform cărora nivelul producţiei naţionale de ciment trebuie să sporească simţitor în anii şesenalului.

Liviu MAIOR
Fotografii de S. STEINER

Însemnări londoneze

Din carlinga reactorului care zboară la 7.000 metri altitudine, Canalul Mînecii îmi apare ca un larg bulevard asfaltat, strălucind metalic în bătaia razelor piezişe ale unui soare tomnatic.

De-abia apucă să dispară bine la orizont coasta franceză, că în depărtare se şi conturează linia ţărmului englez. Oare să fie atît de îngust canalul? Cu secole în urmă, cînd anglii şi saxonii sau armatele lui William Cuceritorul îl traversau dinspre continent, canalul părea, fără îndoială, mult mai lat. Tehnica modernă i-a micşorat însă considerabil dimensiunile, transformînd parcă insula britanică într-o peninsulă.

La nu mai mult de 40 de minute de la decolarea de pe aeroportul parizian Le Bourget, îşi face apariţia Londra. Nu-mi amintesc să fi citit vreodată o descriere a Londrei fără să întîlnesc măcar o referire la vestita *smog* (ceaţă amestecată cu fum) care amărăşte zilele vizitatorilor, împiedicîndu-i să vadă frumuseţile oraşului. Şi tocmai de aceea am încercat o decepţie deosebit de plăcută la sosire, şi ulterior în toate zilele vizitei prin Anglia, nevăzînd nicăieri *smog* şi nici măcar *fog* (ceaţă obişnuită). Gazdele m-au asigurat că ghidurile turistice nu exagerează, cel puţin în privinţa ceţii, dar pesemne am avut noroc să nimeresc un timp bun.

Într-adevăr, luminate de soare cu zgîrcenie, nu numai palatele şi clădirile monumentale din centrul Londrei, ci şi casele de locuit de la periferie, uniforme şi înnegrite de fum, par mai vesele. Probabil că nicăieri soarele nu este atît de „exploatat“ ca în acest oraş. La orice oră din zi, cînd soarele îşi face apariţia prin crăpăturile norilor, mii de londonezi, avizi de căldura naturală, năvălesc în grădini şi în parcuri. Oamenii întinşi pe şezlongurile închiriate de municipalitate în Hyde Park, St. James's Park, Green Park etc. făcînd „plajă“, uneori cu pălăriile pe cap şi îmbrăcaţi cu pardesiuri, oferă un spectacol unic pentru un continental, mai ales dacă acesta vine de pe meleaguri cu soare darnic.

Dincolo de această curiozitate, destul de rară de altfel, capitala britanică oferă vizitatorului numeroase impresii mai substanţiale.

Într-un mare semicerc imaginar, avînd ca bază un segment al Tamisei, sînt cuprinse, nu prea departe unele de altele, clădirea Parlamentului, Westminster Abbey, Buckingham Palace, Whitehall, National Gallery, Trafalgar Square, Covent Garden, British Museum, Fleet Street — cartierul presei — Catedrala St. Paul, Turnul Londrei şi, alături de el, podul, care, prin ridicarea celor două părţi mobile, permite pătrunderea vapoarelor dinspre port.

Chiar de nu eşti un mare admirator al stilului gotic, monumentala clădire a Parlamentului te impresionează prin dimensiunile ei neobişnuite, prin dantelăria de piatră care o ornamentează (puţin prea încărcat) şi prin tot ce îţi evocă în legătură cu istoria veche şi nouă a Angliei.

Din depărtare recunoşti uşor silueta celebrului turn cu ceas „Big Ben“, situat la o extremitate a clădirii. Cînd una din cele două Camere ale Parlamentului — cea a Comunelor sau Lorzilor — se află în şedinţă, pe vîrful turnului se aprinde noaptea o lumină. N-am putut-o vedea, deoarece Parlamentul, deşi opoziţia cerea convocarea lui, se afla pe atunci într-o vacanţă ce se anunţa prelungită.

De la „Big Ben“, despre al cărui orologiu se spune că ar bate recordul preciziei, pe o lungime de 275 de metri pe malul Tamisei se întinde palatul Westminster (numele curent al clădirii Parlamentului), cu turnurile, turnuleţele şi ogivele sale caracteristice, cu multe sute de săli, nenumărate trepte şi kilometri de coridoare. Aproape de intrarea rezervată lorzilor se înalţă statuia ecvestră a regelui Richard Inimă de Leu, iar în parcul din apropiere se află splendidul grup statuar al lui Rodin — „Cetăţenii din Calais“.

În subsol sînt beciurile care — oricît de curios ar părea — au o anumită legătură cu viaţa parlamentară. Este o regulă ca în fiecare an, la deschiderea sesiunii, un grup de deputaţi să controleze amănunţit beciurile pentru a vedea dacă cineva n-a introdus butoaie cu praf de puşcă, aşa cum făcuseră în 1605 nişte complotişti, voind să arunce în aer clădirea, cu lorzi şi deputaţi cu tot.

Ritualul acesta nu este singurul aspect al tradiţionalismului englez ce se reflectă în domeniul vieţii politice. Se povesteşte că unul din regii Angliei, voind să impună

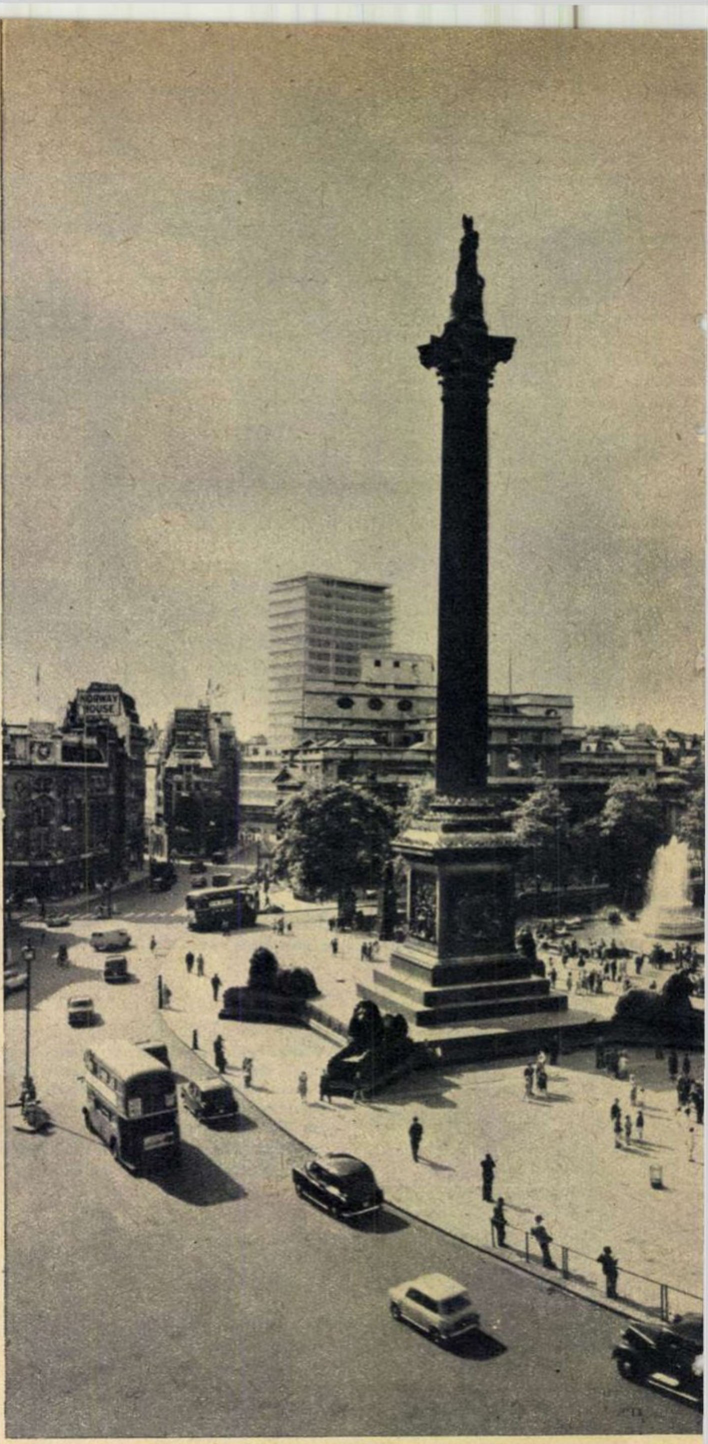

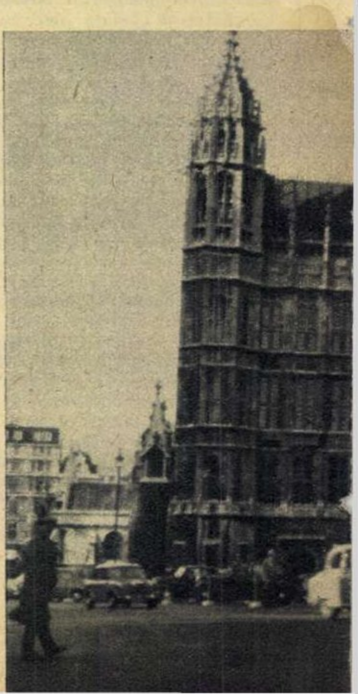

Zi fără ceață în Trafalgar Square, piață considerată centrul geografic al capitalei britanice.

votarea unei anumite legi, a năvălit în sala Camerei Comunelor cu soldați înarmați. De atunci suveranii n-au voie să intre în această sală. „Mesajul Tronului“, după ce e citit în Camera Lorzilor, este trimis în scris la Camera Comunelor printr-un curier special, căruia nu i se deschide ușa decît după ce răspunde la anumite întrebări și, printr-o mică ferestruică, este recunoscut. Faptul că sala de ședințe a Camerei Comunelor a fost reconstruită după război la dimensiunile ei inițiale, deși se știa că numărul locurilor nu este suficient pentru toți deputații, se explică într-o broșură oficială astfel: „A fost menținută această anomalie pentru a conserva atmosfera tradițională de intimitate a Camerei Comunelor“.

În imediata apropiere a clădirii Parlamentului se află Westminster Abbey (a nu se confunda cu catedrala Westminster). Această străveche biserică ocupă pe drept cuvînt un loc de frunte printre cele mai remarcabile realizări arhitectonice în stil gotic francez. Ea slujește de foarte mulți ani nu numai ca lăcaș de ceremonie al cultului anglican, ci și ca loc de încoronare a regilor și de păstrare a osemintelor unor oameni britanici iluștri.

Trecînd printre scaunele tapisate cu piele roșie, pe lîngă mormintele unor celebrități, citind epitafurile cu litere aurite, am avut la un moment dat impresia că mă îndrept spre ieșire. Cînd colo m-am pomenit într-o altă biserică. Am aflat că vasta sală unică a bisericii fusese cîndva despărțită în două părți distincte (cu două altare, cu două strane etc.) — una pentru credincioșii din clasele superioare și alta pentru oamenii de rînd.

La numai cîțiva pași de grupul Westminster (palat și biserică) începe Whitehall — un ansamblu arhitectonic armonios, format dintr-un șir de clădiri masive. Acesta este centrul administrativ al Regatului Unit și al Commonwealthului britanic, cartierul ministerelor. Aici se află, printre altele, Amiralitatea, faimosul Scotland Yard, nu mai puțin cunoscutul Foreign Office (Ministerul de Externe), precum și Downing Street 10 — reședința oficială a primului ministru.

În ultima zi a șederii la Londra, ieșind de la Foreign Office, am avut șansa să văd Downing Street 10 într-o postură puțin obișnuită: în una din curțile casei se aflau vreo două camioane din care se descărca niște mobilă. Nimerisem tocmai momentul în care se aranja locuința primului ministru după o reparație capitală prelungită timp de doi ani și mai bine. Probabil că n-aș fi remarcat faptul, dacă presa londoneză nu l-ar fi înregistrat, informîndu-și cititorii cu lux de amănunte despre durata și costul modernizării acestor apartamente.

Din Whitehall — care e și numele străzii — nimerești direct în vestita Trafalgar Square. Cînd privești această piață, din orice direcție ai veni, dai cu ochii în primul rînd de silueta înaltă a monumentului pe vîrful căruia străjuiește maiestuos statuia amiralului Nelson, cel care a zdrobit în 1805 la Trafalgar (lîngă Gibraltar) flotele reunite ale Franței și Spaniei. Privirea îți alunecă apoi încet peste piață și încerci să ți-o închipui cum arată, arhiplină de oameni veniți să participe la unul din frecventele mitinguri de masă care au loc aici. Parcă-i vezi pe oratori urcați pe o tribună improvizată și vorbindu-le oamenilor, într-un ton ce distonează cu proverbialul calm englezesc, despre dorința de pace și progres a poporului britanic. Cînd m-am oprit în Trafalgar Square, nu era nici o întrunire sau manifestație, dar am avut sentimentul că urma lor stăruie acolo, că ecoul lor plutește deasupra pieței.

Gînduri despre năzuința de pace, hărnicia, tenacitatea și alte calități ale poporului englez te însoțesc și în sălile cu pînzele pictorilor britanici din National Gallery, a cărei clădire în stil grecesc ocupă toată latura nordică a dreptunghiului pieței Trafalgar.

Turiștii admiră bogata colecție de lucrări aparținînd maeștrilor picturii italiene, olandeze, flamande etc. aflată în acest mare muzeu de artă, dar cred că o bună parte din vizitatori se opresc mai mult în fața operelor create de reprezentanții cei mai iluștri ai diferitelor școli de pictură engleză, pentru a cunoaște, și prin intermediul artei, viața, sufletul oamenilor de pe meleagurile acestea. Impresionează trăsăturile realiste și accentele satirice din lucrările lui Hogarth, puterea de a reflecta sugestiv caracterul omenesc din portretistica lui Reynolds și, în mod deosebit, peisagistica lui Gainsborough, Constable și Turner, care exprimă, cu o plasticitate și într-o varietate remarcabilă, dragostea pentru natură a poporului englez.

Vizita la National Gallery te îndeamnă să poposești mai îndelungat și într-un alt muzeu important — Tate Gallery — în care se află o colecție și mai bogată de artă britanică. Aici ți se naște dorința de a vedea cît mai mult din imensul tezaur artistic acumulat de cele peste 800 de muzee, galerii de artă și colecții oficiale și particulare din Londra. Dar timpul fiind foarte zgîrcit, te limitezi la ceea ce ți se recomandă ca fiind mai esențial.

Și într-adevăr, în domeniul muzeistic, esențial și de neocolit este fără îndoială British Museum — așezămînt de cultură universală, care iese din comun prin profilul său multilateral, prin vastitatea exponatelor și prin marele număr de rarități pe care le deține.

Un șir de coloane ionice masive, înnegrite de patina vremii, te întîmpină la intrare, copleșindu-te încă înainte de a fi luat contact cu sălile împovărate de imense valori de tot felul: o uriașă bibliotecă la zi (cu peste 5 milioane de cărți), secții de documente (cu 40 de milioane de piese), de artă plastică, de cărți și alte tipărituri vechi, de manuscrise, de monede și medalii, de timbre, de felurite relicve etc., din toate epocile și de pe toate meleagurile globului.

Deoarece ne-a fost peste putință să vedem toate sectoarele, măcar în fugă, am preferat să ne oprim numai în două: sculptura și manuscrisele.

Trecînd prin vastele săli rezervate sculpturii antice, atenția ne-a fost atrasă de o sală a cărei așezare excentrică este în contrast cu faima ei. Aici se află celebra colecție cunoscută sub numele „Elgin Marbles“ (piesele de marmură ale lui Elgin). Sala este dominată de macheta Partenonului (restaurat), așezată pe un stativ mare de înălțimea unei mese obișnuite, sub un acoperămînt de sticlă. Jur împrejur sînt așezate originalele — fragmente mari din friza Partenonului, o cariatidă și o coloană din Erehteion și alte frînturi din străvechiul templu de pe Acropole.

Pe lîngă valoarea lor artistică te impresionează și faptul că le vezi nu la Atena, ci pe malurile Tamisei. Englezii admiră probabil pasiunea de colecționar a lui Thomas Bruce, earl (nobil) de Elgin, care a trimis valoroasele piese la Londra pe la începutul secolului trecut, cînd era ambasador în Grecia. Un profesor de istorie mi-a mărturisit însă că nu numai el, ci și alți londonezi își pun întrebarea dacă n-ar fi poate mai nimerit ca aceste bucăți rupte din Partenon să fie păstrate chiar de greci...

În sala manuscriselor, ca și în alte săli, fiecare exponat își are istoria lui — cînd și unde a fost găsit, cine l-a procurat sau donat, cum a ajuns în muzeu, ce păreri circulă despre autenticitatea lui etc. Ai vrea să cunoști toate amănuntele, să notezi ce te interesează, dar nu poți, într-atît ești de absorbit să descifrezi scrisul lui Geoffrey Chaucer, Newton, Victor Hugo, Lope de Vega și al altor cunoscuți poeți, romancieri, oameni de știință din diferite țări, să te uiți atent la primul exemplar din Magna Charta, la pergamentele gălbejite de vreme ale unor cărți orientale și la alte nenumărate mărturii scrise ale civilizației umane.

★

Oricît de tipic londoneze ar fi aspectele descrise mai sus, ele rămîn totuși doar cîteva fragmente din ceea ce poți vedea într-o vizită relativ scurtă în capitala britanică. Londra este firește un oraș mult mai complex, care ți se dezvăluie treptat, cu tot ce are deosebit și cotidian, cu tot ce ține de trecut și de cea mai proaspătă actualitate, cu frumusețile, aspectele neplăcute și contrastele unui oraș occidental de proporții uriașe, cu trăsăturile caracteristice centrului unui fost imperiu colonial și capitalei unei țări al cărei popor înzestrat a creat și creează multe valori materiale și spirituale și continuă să joace un rol important în viața internațională.

Zamfir BRUMARU

O aripă a palatului Westminster — sediul Parlamentului.

ANTARCTICA NU MAI ESTE ASTĂZI „NECUNOSCUTUL PĂMÎNT MERIDIONAL”

RUGINIUL FRUNZELOR A VESTIT DE MULT PREZENȚA TOAMNEI PE MELEAGURILE NOASTRE, CA ȘI ÎN ÎNTREAGA EMISFERĂ BOREALĂ. ÎN ACESTE ZILE ÎNSĂ, ÎN NORDUL ÎNDEPĂRTAT, DINCOLO DE CERCUL POLAR, NOAPTEA S-A AȘTERNUT PENTRU O IARNĂ ÎNTREAGĂ.

LA SUD DE ECUATOR, ÎN EMISFERA AUSTRALĂ, SE APROPIE VARA. ÎN ANTARCTICA SE DESFĂȘOARĂ INTENS ULTIMELE PREGĂTIRI PENTRU O PERIOADĂ DE NOI EFORTURI ALE EXPLORATORILOR. OAMENII DE ȘTIINȚĂ, PARTICIPANȚI LA EXPEDIȚIILE CE VOR FI ORGANIZATE DE UNIUNEA SOVIETICĂ, STATELE UNITE, ANGLIA, FRANȚA, AUSTRALIA, NOUA ZEELANDĂ, JAPONIA ȘI ALTE ȚĂRI, VOR CONTINUA COLABORAREA DIN ANII TRECUȚI. ASTFEL, DIN CEA DE-A NOUA EXPEDIȚIE ANTARCTICĂ SOVIETICĂ VA FACE PARTE UN SPECIALIST AMERICAN, ÎN TIMP CE UN EXPLORATOR POLAR SOVIETIC VA LUCRA ÎNTR-UNA DIN STAȚIUNILE DE CERCETĂRI NORD-AMERICANE; ÎNTRE EXPEDIȚIILE SOVIETICĂ ȘI ENGLEZĂ VA AVEA LOC, PENTRU PRIMA OARĂ ÎN ISTORICUL EXPLORĂRILOR ANTARCTICE, UN SCHIMB DE SPECIALIȘTI, IAR LA O EXPEDIȚIE SOVIETICĂ SPRE REGIUNILE CENTRALE ALE CONTINENTULUI VOR LUA PARTE ȘI OAMENI DE ȘTIINȚĂ FRANCEZI.

AȘADAR, NOUA VARĂ ANTARCTICĂ SE ANUNȚĂ DEOSEBIT DE FRUCTUOASĂ PE TĂRÎMUL COLABORĂRII ȘTIINȚIFICE INTERNAȚIONALE.

CÎND ȘI CUM A FOST DESCOPERITĂ ANTARCTICA? CARE SÎNT PRINCIPALELE REZULTATE LA CARE AU AJUNS CERCETĂTORII „CONTINENTULUI DE GHEAȚĂ”?

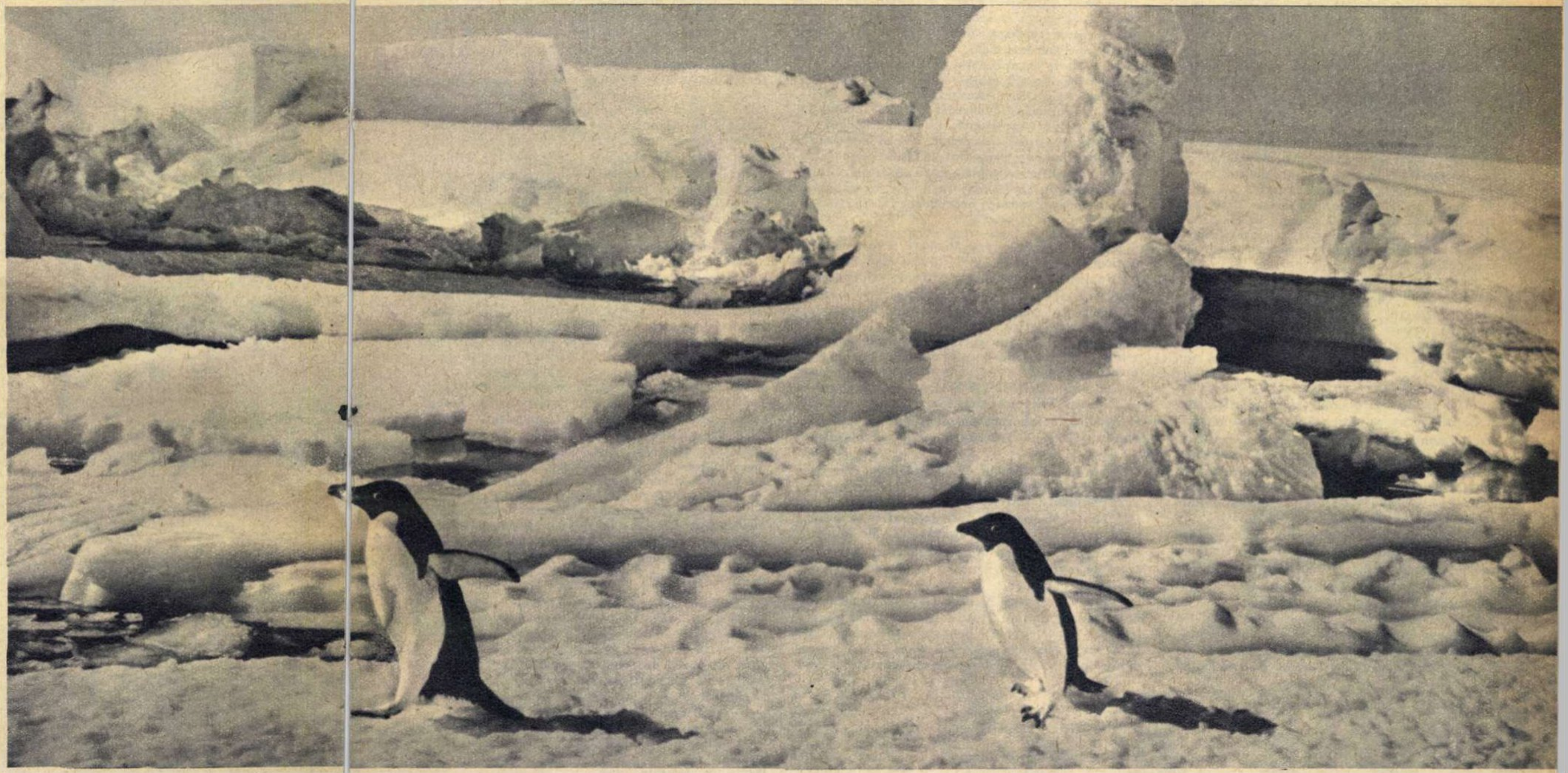

Alcătuindu-și vestita-i hartă, marele geograf antic Ptolomeu a intuit, acum optsprezece veacuri, existența la sud de ecuator a unui continent pe care l-a denumit „Necunoscutul pămînt meridional“. Ipoteza lui era simplă: dacă Pămîntul este rotund și în emisfera boreală există suprafețe atît de întinse de uscat, asemenea suprafețe trebuie să se afle neapărat și la sud de ecuator.

Cînd Ptolomeu și-a întocmit harta, navigatorii nu cutezau încă să se avînte în largul mărilor și oceanelor. Dar la jumătatea celui de-al doilea mileniu al erei noastre, îndrăzneala lor — fără a-i împinge pînă la „Necunoscutul pămînt meridional“ — crește, totuși, răsplătindu-i cu gloria descoperirii „Lumii noi“ și a primei călătorii în jurul Pămîntului. Privind vechea hartă, cei mai cutezători dintre ei se gîndeau însă la petele albe uriașe din sud, pe întinderile cărora se bănuia că sînt răspîndite imense bogății.

Dorinței și strădaniei de a cerceta acest misterios continent îi datorează Europa multe din marile descoperiri geografice și mai cu seamă descoperirea Australiei; însă acea „Terra australis incognita“ — uscatul din jurul Polului Sud — a continuat să rămînă o enigmă pentru înaintașii noștri.

Cine știe! Poate că atunci cînd vor fi dezlegate enigmele Atlantidei și ale „calendarului venusian“ de la Titicaca, vom afla că și Antarctica a fost cunoscută și cercetată cu multe milenii înaintea erei noastre! Dar pînă atunci...

CAP SPRE NORD!

Ianuarie 1774. James Cook traversează pentru a treia oară cercul polar de sud în căutarea mult rîvnitului continent sudic. „Resolution“ își umflă pînzele pînă în dreptul unui punct situat la 70°10' latitudine sudică. Din cabina de comandă a corăbiei cu bordajele acoperite de gheață, navigatorul englez cercetează atent zarea.

— Deși am înaintat atît de departe — gîndește el — n-am reușit să atingem țărmul. Ce taine ascunde oare? Dacă ar conteni furtuna, poate am izbuti să ajungem în preajma crestelor acelora pe care le-am zărit înainte de a se dezlănțui vifornița.

Iar unui colaborator care îl îndeamnă să nu mai înainteze, îi mărturisește că de fapt a ajuns la limita posibilităților omenești.

În aceeași zi pe „Resolution“ s-a dat comanda:

— Cap spre nord!

Și, retras, abătut în cabina sa, James Cook așterne pe hîrtie cuvinte ce par a pune stavilă unor noi căutări: „...În aceste mări neexplorate și acoperite de uriașe sloiuri de gheață, riscurile navigației în vederea descoperirii continentului sudic sînt atît de mari, încît pot afirma fără teamă că niciodată nimeni nu va putea răzbi vreodată mai spre sud decît mine...“

Sentențioasă apare concluzia încercatului navigator englez și totuși timp de mai multe zeci de ani întreaga lume științifică a împărtășit-o fără rezerve. Și poate ea ar fi continuat să rămînă încă mult timp în picioare, dacă într-o bună zi, tot de ianuarie, alți navigatori n-ar fi depășit hotarul îndrăznelii înaintașilor lor.

ȚĂRMUL CARE NU FIGURA PE NICI O HARTĂ DIN LUME

Ianuarie 1820. „Vostok“ și „Mirnîi“, două sloopuri ale marinei ruse, aflate sub comanda lui Faddei Faddeevici Bellingshausen și a lui Mihail Petrovici Lazarev (primul era și șeful expediției), brăzdează apele antarctice. Sarcina expediției este de a efectua „descoperiri cît mai aproape de polul antarctic, cu scopul de a dobîndi cunoștințe cît mai complete despre planeta noastră“.

Corăbiile părăsiseră rada Kronstadtului la 16 iulie 1819, iar în cea de-a 26-a zi a anului 1820 au traversat cercul polar de sud. După încă două zile Lazarev notează în jurnalul expediției: „... privind de pe crucetă (a doua platformă a catargului — n.t.) am văzut că ei (ghețarii — n.t.) se întind cît cuprinde ochiul; dar nu ne-am desfătat mult timp cu această priveliște uimitoare... Înainte de a ajunge la 70° întîlnim mereu continentul de gheață. Cook ne-a lăsat să dezlegăm o astfel de problemă, încît trebuia să înfruntăm primejdiile cele mai mari...“

Și într-adevăr, înfruntînd natura și necunoscutul, navigatorii ruși au ajuns în acea zi de 28

Val TEBEICA

(Continuare în pag. 14)

1 Explozie pașnică în Antarctica. Prin studierea undelor seismice provocate de explozii, savanții descifrează tainele subsolului.

2 Vasul sovietic „Obi“, un adevărat veteran al ghețurilor.

3 Iată un document fotografic puțin cunoscut: vederea din avion a singurului vulcan activ din Antarctica, muntele Erebus.

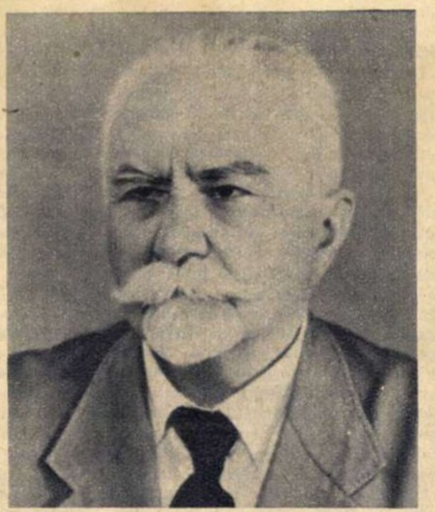

4 Emil Racoviță.

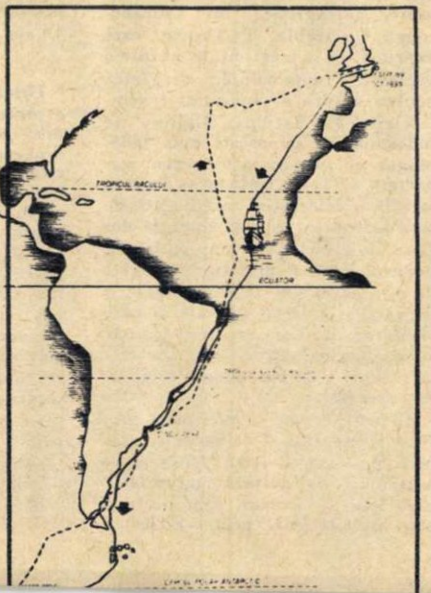

5 Drumul vasului „Belgica“ în expediția din Antarctica. Printre cercetători se afla și savantul romîn Emil Racoviță.

ianuarie 1820 aproape de extremitatea nord-estică a litoralului continentului de gheață.

... Un an mai tîrziu „Vostok“ și Mirnîi“ continuă să navigheze în apele antarctice. Între timp, cercul polar de sud l-au trecut de șase ori. Cu cîteva zile în urmă, pe hartă fusese înscrisă insula Petru I, avînd coordonatele 68° 47' latitudine sudică și 90° 30' longitudine vestică. Vremea e minunată, cerul senin. Deodată marinarul de cart de pe „Mirnîi“ strigă:

— Pămînt! Pămînt!...

Toți observă din ce în ce mai clar un promontoriu foarte înalt, legat de un șir de munți printr-un istm îngust. De pe „Vostok“ se zărește de asemenea o coastă muntoasă, cu povîrnișuri și stînci abrupte.

Membrii expediției sînt profund emoționați: în fața lor se întinde cu adevărat continentul sudic, cel de-al șaselea continent al lumii...

IN 34 DE ZILE, POLUL SUD A FOST DESCOPERIT DE DOUĂ ORI!

Vestea descoperirii celui de-al șaselea continent de către corăbierii ruși a făcut ocolul lumii. Misterele care-l înconjurau au trezit speranțe de înavuțire în rîndurile vînătorilor de foci și balene, ca și ale aventurierilor de tot soiul, au înfierbîntat poftele expansioniștilor, au ridicat probleme peste probleme în fața oamenilor de știință.

Pe drumurile deschise de „Vostok“ și de „Mirnîi“ au început să apară corăbii tot mai multe. Pașnicii locuitori ai lumii de gheață, foci blînde și leneșe, leoparzi de mare, pinguini curioși, au făcut cunoștința omului, iar vînturile, cînd aprige, cînd liniștite, ce nu întîlneau pînă atunci alte obstacole decît munții de gheață, au început să umfle pînzele corăbiilor. Pe hărți apar denumiri tot mai multe: Țara Enderby, Țara Graham, Insula Biscoe. Mai mult, același loc este descoperit uneori de două ori, dînd naștere unor conflicte, ca în cazul „țării“ denumite de englezul Balleny „Sabrina“ și botezate apoi de americanul Wickens cu numele său.

Dar tainele Antarctidei se dovedesc greu de pătruns. Și totuși lumea dorește să știe ce ascunde al șaselea continent. Poate acestei aprige dorințe a vrut să-i răspundă fantezia lui Jules Verne cînd a creat „Sfinxul ghețarilor“. Oamenii de știință s-au dovedit însă mai puțin îndrăzneți și pînă la sfîrșitul secolului trecut prea puține au fost expedițiile științifice care s-au aventurat în Antarctida.

Primele roade demne de reținut sînt culese de-abia în 1898-1899 de expediția de pe „Belgica“. Printre cei 19 participanți care au efectuat prima iernare antarctică se număra și savantul romîn Emil Racoviță, care și-a înscris numele printre pionierii de seamă ai noului continent.

Alături de Adrien de Gerlache, de Roald Amundsen și de alți membri ai expediției, Racoviță a înfruntat cu eroism natura antarctică, învingînd nenumărate greutăți și pericole. Rezultatele expediției au fost deosebit de valoroase, în rîndul lor înscriindu-se descoperirea de noi ținuturi, strîmtori și a „unui bazin oceanic“, cercetarea aprofundată a florei și faunei antarctice, observații meteorologice și magnetice etc. Cele 1.300 de probe zoologice și botanice strînse de naturalistul romîn au avut o mare valoare științifică; pe baza lor el a publicat un amplu studiu și a ținut un ciclu de conferințe la Anvers, Bruxelles, Liège, Paris și București.

O dată cu primii ani ai secolului al XX-lea se înmulțesc expedițiile în inima continentului de gheață, remarcîndu-se cele conduse de Erich von Drygalsky, de Robert Falcon Scott și Ernest Henry Shackleton, de Jean Charcot, de Otto Nordenskjöld, de Douglas Mawson. Dar nici una n-a atins proporțiile și n-a avut aureola celor organizate în 1911 de către norvegianul Roald Amundsen și englezul Robert Falcon Scott, a căror țintă era descoperirea Polului Sud.

Cît de deosebite între ele erau aceste două expediții... Concepție, organizare, traseu și cîte alte amănunte n-au jucat rolul hotărîtor în asaltul ghețurilor! Rezultatele sînt binecunoscute. Roald Amundsen și însoțitorii săi au cucerit Polul Sud în ziua de 14 decembrie 1911, întorcîndu-se nu numai cu aureola primilor descoperitori, ci și cu un bogat material științific care a contribuit la o mai bună cunoaștere a continentului. Și în timp ce unii reveneau în Europa, ceilalți, Scott și tovarășii săi, plăteau cu prețul vieții temerara încercare de a atinge Polul Sud.

„Un lucru mare s-a săvîrșit — a notat Scott în jurnalul său, în ziua în care a ajuns în fața steagului ridicat de Amundsen. Polul Sud al Pămîntului, de mii și mii de ani neînsuflețit, a fost, în interval de treizeci și patru de zile, descoperit de două ori!“

CONTINENTUL COEXISTENȚEI PAȘNICE

Cu toate eforturile și sacrificiile făcute, cei peste 13 milioane de kilometri pătrați ai continentului de gheață au rămas totuși aproape necunoscuți la capătul a 13 decenii de la descoperirea lui.

Pentru a-i afla tainele, se impunea o radicală schimbare a însuși „sistemului“ explorărilor, era necesar ca oamenii de știință din întreaga lume să-și unească forțele, trebuia stabilit un climat de largă colaborare între ei. Și toate acestea le-a realizat, după cum se știe, Anul Geofizic Internațional.

Cercetările începute în 1956 în cadrul A.G.I. de savanți din 12 state — Uniunea Sovietică, Anglia, Argentina, Australia, Belgia, Chile, Franța, Japonia, Norvegia, Noua Zeelandă, Statele Unite și Republica Sud-Africană — constituie, după expresia academicianului D.I. Șcerbakov, președintele Comisiei interdepartamentale sovietice pentru studiul Antarcticii, „unul din cele mai frumoase exemple de îndelungată și rodnică colaborare internațională în scopuri pașnice...“

Înfăptuite pe baza unui program unic, coordonat, cercetările desfășurate în condiții naturale extrem de dificile au dat rezultate prețioase. Aceasta s-a datorat, deopotrivă, colaborării dintre oamenii de știință, dintre navigatori și piloți, dintre toți lucrătorii expedițiilor antarctice.

Părerea lui Philip Smith, conducătorul programului american de cercetări științifice în Antarctica, este în acest sens concludentă: „Între savanții din U.R.S.S. și S.U.A. — a declarat el — s-au stabilit aici legături bune și trainice. Spiritul de colaborare s-a manifestat și în cadrul Anului Geofizic Internațional și se manifestă și acum“.

Schimbul de oameni de știință între diferitele expediții științifice antarctice a devenit un adevărat obicei. Astfel, savantul sovietic Pavel Ostapenko, doctor în științe geografice, a muncit două ierni în stațiunea americană „Mc Murdo“, iar americanul Gillmore Stuart a întreprins timp de mai bine de un an cercetări în stațiunea sovietică „Mîrnîi“.

După terminarea Anului Geofizic Internațional a apărut în mod firesc concluzia că în lumina bogatei experiențe de cooperare internațională în scopuri pașnice prilejuită de A.G.I., „precedentul antarctic“ trebuie permanentizat. Drept urmare a fost constituit Comitetul special pentru cercetări în Antarctica (C.S.C.A.); apoi, la 1 decembrie 1959, cele 12 state au semnat un remarcabil document în istoria diplomației contemporane. Este vorba despre Tratatul cu privire la Antarctica, al cărui prim paragraf din articolul I spune:

„Antarctica va fi folosită numai în scopuri pașnice. Sînt interzise îndeosebi orice măsuri cu caracter militar, cum ar fi crearea de baze militare și de fortificații, efectuarea de manevre militare, precum și experimentarea oricăror tipuri de arme“.

Acum, după patru ani de la semnarea lui, se poate afirma că el n-a rămas numai pe hîrtie.

POLUL FRIGULUI

Cînd în 1956 cele dintîi expediții din cadrul primului An Geofizic Internațional au debarcat pe țărmurile „Necunoscutului pămînt meridional“, Antarctida, după cum am arătat, își păstra milenarele ei taine. Continentul sudic reprezenta încă o adevărată ecuație cu multe necunoscute.

De vastitatea ariei de cercetare deschisă oamenilor de știință și specialiștilor ne putem da seama enumerînd doar cîteva din domeniile vizate la începutul cercetărilor: razele cosmice, ionosfera, aurora polară, magnetismul terestru, curenții tereștri, seismicitatea, gravimetria, aerologia, meteorologia, glaciologia, oceanografia, biologia, cartografia. E greu de închipuit un program mai complex de cercetări. Și totuși, în condițiuni foarte grele de climă, exploratorii au trecut la îndeplinirea programelor științifice dînd dovadă de înalte calități, în primul rînd de abnegație, curaj, disciplină.

Colectivele unor stațiuni sovietice ca „Vostok II“, „Sovețkaia“ și „Komsomolskaia“ au trebuit să lucreze la mari altitudini, în condițiile celor mai scăzute temperaturi pe care contemporanii noștri le-au întîlnit vreodată, temperaturi la care diversele materiale își pierd proprietățile obișnuite (de pildă metalele și cauciucul devin neobișnuit de casante și se distrug ușor). În stațiunea „Vostok II“ — polul frigului de pe planeta noastră — a fost înregistrată cea mai joasă temperatură de pe glob: minus 88,3° C, iar în unele stațiuni periferice uraganele au bîntuit uneori cu o viteză de 200-250 km pe oră!

Exploratorii antarctici americani, continuînd cercetările efectuate de cele patru expediții conduse de amiralul Richard E. Byrd în perioadele 1928-1941 și 1946-1947, au întreprins în cadrul Anului Geofizic Internațional importante studii geologice în vestul continentului, în special în cuprinsul Țării Mary Byrd și Țării Victoria, unde, în 1958, au înființat în locul stațiunii „Little America“, stațiunea „Mc Murdo“. Demne de reținut sînt de asemenea cercetările realizate în ultimii ani în noile stațiuni americane „Polul Sud geografic“ (Amundsen—Scott), „Byrd“, „Ellsworth“ și „Wilkes“. Importante sînt și rezultatele obținute de către exploratorii neozeelandezi în partea vestică a coastei Bates; de către cei australieni în Țara Mac Robertson; de englezi în Țara Graham etc. Și nu puține au fost, în ultimii ani, împrejurările în care exploratori din diferite țări au colaborat, au făcut schimb de informații științifice și s-au ajutat în caz de nevoie.

La ce rezultate au ajuns toate aceste cercetări?

Dacă un reporter ar deschide azi o anchetă pe tema „Ce știm astăzi despre Antarctida“ — specialiștii i-ar putea oferi răspunsuri cuprinzătoare, din care vom pomeni doar cîteva.

Să amintim de pildă că s-a stabilit că Antarctida este un continent în adevăratul înțeles al cuvîntului și nu un arhipelag. Un continent cu munți impunători: cele mai înalte puncte locuite din interiorul continentului, bazele științifice „Pionerskaia“, „Vostok I“ și „Komsomolskaia“, se află respectiv la 2.750, 3.250 și 3.520 m deasupra nivelului mării...

Observațiile științifice au arătat că vînturile ce suflă dinspre interior nu ajung decît la vreo 20 de kilometri dincolo de coastă; ele ridică uriașe cantități de zăpadă și le depun pe mare, unde formează banchize. Astfel, la baza de la „Mirnîi“, în 1959, 2.700.000 de tone de zăpadă au fost smulse de pe litoral pe o lungime de vreo 900 de metri și împrăștiate pe mare.

O concluzie grăbită ne-ar face să afirmăm că Antarctida nu cunoaște decît temperaturi sub zero grade. Și totuși pe întinderile nesfîrșite ale continentului există adevărate oaze. Astfel s-a desco-

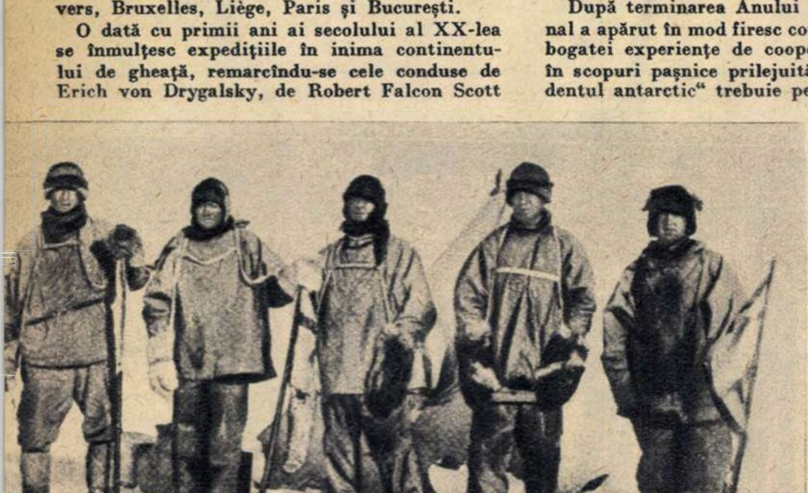

Cîteva zile după ce a fost făcută fotografia alăturată, toți cei care apar în ea nu mai erau printre cei vii. Această fotografie dramatică înfățișează pe Robert Scott și pe ceilalți membri ai expediției conduse de el, care au sosit la Polul Sud în ianuarie 1912... cîteva zile după ce Roald Amundsen înălțase aici drapelul norvegian. La întoarcere, ei au pierit cu toții.

perit—apărînd din imensitățile înghețate—un lanț de coline stîncoase, întretăiate de numeroase lacuri. Existența acestei „oaze" se explică prin faptul că gheţurile care înaintează din interiorul continentului întîlnesc în drumul lor lanţul stîncos pe care sînt obligate să-l înconjoare. Vara, suprafaţa întunecată a stîncilor se încălzeşte, înmagazinînd o cantitate de căldură. Într-o zi de ianuarie, lună de vară aici, cînd în toate regiunile învecinate termometrul indică de obicei minus 2°, în oază sînt plus 25°, izvoarele susură, în lacuri mişună fiinţe vii microscopice...

Cercetătorii au stabilit şi un alt fapt interesant: continentul de gheaţă posedă bogate zăcăminte de cărbuni, dovadă că în trecutul foarte îndepărtat a domnit acolo o climă caldă şi umedă.

OFENSIVA CONTINUĂ...

Explorarea celui de-al şaselea continent, pînă nu demult o imensă pată albă pe harta bătrînei Terra, se înfăptuieşte sub ochii noştri. Uriaşa activitate, în colaborare, a specialiştilor din diferite ţări, constituie una dintre cele mai atractive pagini din istoria descoperirilor geografice, a cercetării ştiinţifice a Pămîntului. Fireşte, ea a fost scrisă cu preţul unor mari eforturi şi al unor mari încercări, dar prima etapă, cea mai grea şi hotărîtoare, a fost depăşită. Azi, continentului nu i se mai poate spune „Necunoscutul pămînt meridional".

Şi după cum celebrul navigator James Cook n-a crezut că vreodată urmaşii contemporanilor săi vor ajunge la Polul Sud şi vor cerceta, petic cu petic, locurile spre care el n-a reuşit să răzbată, tot aşa nici Jules Verne nu şi-ar fi putut închipui că încă în secolul al XX-lea va veni ziua cînd Polul Sud va fi locul de unde se va putea stabili cel mai uşor legătura radiotelefonică cu oamenii ce vor ajunge pe... Lună. Da! Aceasta este una din cele mai curioase descoperiri făcute în Antarctica. La Polul Sud, bip-bip-urile sputnicilor şi comunicările navelor cosmice pot fi auzite perfect în decursul tuturor celor 24 de ore ale zilei. Deci, reţineţi: dacă în viitor veţi dori să comunicaţi cu uşurinţă cu prietenii dv. aflaţi în excursie pe Lună, cel mai indicat loc de pe globul terestru este Polul Sud!

Val TEBEICA

Astăzi, pinguinii Antarcticii au un nou „tovarăş": elicopterul.

cartea

6.700.000 de exemplare

Editura Academiei R. P. Romîne: 15 ani de activitate

de acad. Alice SĂVULESCU

Se împlinesc zilele acestea 15 ani de la înfiinţarea Editurii Academiei R.P. Romîne.

Creaţie a regimului nostru democrat popular, ea are menirea de a aduce la lumina tiparului lucrările rezultate direct din activitatea institutelor de cercetări ale Academiei, precum şi opere originale ale savanţilor romîni în toate domeniile ştiinţei, literaturii şi artei.

Activitatea multilaterală a editurii, lărgirea şi creşterea calitativă a planurilor anuale, ca şi îmbunătăţirea continuă a condiţiilor tehnice de apariţie sînt greu de schiţat în cîteva rînduri. În ultimii ani editura a publicat monografii şi lucrări de sinteză, tratate de înaltă ţinută ştiinţifică, cu caracter teoretic şi experimental, sinteze ale manifestărilor din cadrul secţiilor Academiei (diferite reuniuni, simpozioane etc.), dicţionare de nivel superior, cataloage, albume; s-a preocupat de tipărirea colecţiilor clasicilor romîni şi străini din diferite domenii ale ştiinţei; în fine, tot în sarcina ei a revenit tipărirea publicaţiilor periodice ale Academiei R.P. Romîne, reviste, buletine, anuare.

Cîteva cifre sînt edificatoare: de la tipărirea, în anul 1949 — anul înfiinţării editurii — a 46 titluri de cărţi şi reviste cu un total de 140 coli editoriale, s-a ajuns în 1963 la 332 titluri de cărţi cu 6.200 coli editoriale. În total în 15 ani s-au publicat 60.110 coli, într-un tiraj de aproape 6.700.000 de exemplare!

Ar fi, desigur, greu de ales, din multitudinea titlurilor apărute, pe cele mai reprezentative. Vom aminti însă că, în afară de multe lucrări originale de mai mare anvergură, s-au editat 25 de serii sau culegeri de serii, printre care Analele Academiei R.P. Romîne, Culegerea de studii de psihologie, Probleme de geografie, Probleme de cardiologie, de morfopatologie, de reumatologie şi tuberculoză, Studii şi materiale de istorie medie, modernă şi contemporană, Materiale şi cercetări arheologice, Studii şi cercetări de numismatică, Probleme de lingvistică, Studii de gramatică, fonetică şi dialectologie.

Trebuie de asemenea relevate cele opt volume din colecţia „Flora R.P. Romîne", cele 39 de fascicole din colecţia „Fauna R.P. Romîne" şi cele cinci lucrări din colecţia „Metode agrotehnice pentru sporirea producţiei agricole". Se cuvin de asemenea menţionate lucrările cu caracter monografic „Ampelografia R.P. Romîne", „Pomologia R.P. Romîne". Au mai apărut interesante lucrări din colecţiile: Teoria probabilităţii, Biblioteca istorică, Biblioteca arheologică, Scriitori greci şi latini, Materiale şi cercetări lingvistice, Clasicii ştiinţei universale, Opere ale oamenilor de ştiinţă din trecut, Texte din istoria gîndirii economice etc.

O preocupare importantă a fost şi tipărirea de lucrări în limbi străine, dintre care unele în colaborare cu edituri din străinătate. Prin cele 41 de volume în limbi străine apărute pînă în prezent editura a contribuit la cunoaşterea departe de hotarele ţării a unor producţii originale romîneşti.

O confirmare a orientării editurii spre publicarea unor opere de reală valoare ştiinţifică o constituie faptul că pînă în prezent s-au acordat premii de stat la 34 de opere şi premii ale Academiei la 16 opere apărute în această editură.

Îmbunătăţind mereu execuţia tehnică şi artistico-grafică a tipăriturilor sale, Editura Academiei R.P. Romîne a primit Premiul al III-lea pe ţară la concursul „Cele mai frumoase cărţi ale anului", organizat de Comitetul de Stat pentru Cultură şi Artă în anul 1963.

Contribuind, după posibilităţi şi după profilul ei, la desfăşurarea revoluţiei culturale din ţara noastră, Editura Academiei R.P. Romîne păşeşte spre noi succese. La împlinirea a 15 ani de existenţă se cuvine să felicităm cu căldură pe toţi cei care, înăuntrul sau în afara editurii, prin munca sau sfatul lor au contribuit la activitatea rodnică a acestui important for cultural al ţării.

Anotimpurile dragostei

Filmările s-au încheiat. După migăloasa alchimie a montajului a mai rămas de pus la punct mixajul sonor, și filmul „Anotimpurile dragostei“ va fi gata pentru confruntarea cu publicul.

Construcția sa deosebită — e alcătuit din patru nuvele de sine stătătoare, legate doar printr-o idee comună — precum și structura sa originală, de meditație lirică pe o temă filozofică, făgăduiesc să facă din ultima realizare a regizorului Savel Știopul un film interesant, ce dezbate ideea fericirii individuale ca entitate indisolubil legată de prezența activă în mijlocul faptului social. Dezvoltată și diferit orchestrată conform metodei „temă cu variațiuni“, această idee capătă în fiecare din cele patru episoade o rezonanță nouă, cu implicații mereu mai profunde. De la năzuințele vagi ale micii artiste din prima nuvelă și pînă la meditația senină a bătrînului profesor din nuvela finală, capătă o pondere tot mai mare tema realizării personale prin muncă, singura în măsură să dea sens vieții.

Primul episod evocă poezia celor dintîi emoții artistice, fiorii eroinei în preajma unei audiții publice. O interpretă care vibrează cu spontaneitatea și gravitatea vîrstei — mica Luminița Zaharia — un ritm echilibrat, o paletă luminoasă, mergînd în unele scene pînă la un desen „alb pe alb“, un fundal sonor strălucitor, bazat pe transparentele armonii mozartiene, toate justifică pe deplin titlul nuvelei: „Fantezie în major“.

Nuvela „Incertitudini“ are ritmul neliniștit al căutărilor adolescentine. Febra primăvăratică a primelor iubiri, sfîșierea primei dezamăgiri, severitatea, generozitatea și susceptibilitățile proprii vîrstei tinere determină respirația sincopată a episodului interpretat de actorii Magda Popovici și Cornel Dumitraș.

Tensiunea ridicată pînă la refuz caracterizează a treia nuvelă, intitulată „Arșița“. Criza unui cuplu, criză a unei conștiințe, se exprimă prin intermediul unor imagini de atmosferă ce dau jocului reținut al Danei Comnea și al lui Cristea Avram o mare densitate dramatică.

Episodul „Zi grea“ răsună grav, dar fără tristețe. Ultima zi de lucru a savantului întruchipat de artistul poporului Ștefan Braborescu se desfășoară într-o mișcare largă, ce exprimă întreaga seninătate a acestui apus liniștit, acceptat nu cu resemnare, ci cu certitudinea datoriei împlinite.

Căutările regizorului Savel Știopul pe linia elaborării unui limbaj plastic adecvat celor patru nuvele au fost sprijinite de scenograful I. Oroveanu, care a stabilit în schițe prealabile compoziția și tonalitatea fiecărui cadru, și de operatorul șef I. Anton, care a menținut imaginea în stilul și ținuta plastică alese pentru fiecare episod.

Filmului însă nu i s-a pus punctul final și pronosticurile sînt încă premature. Dacă poezia din „Anotimpurile dragostei“ va izbuti să captiveze publicul, e bine de știut că ea este de fapt rodul unei laborioase munci de selecție și cizelare.

Ana ROMAN

Mica Luminița Zaharia, interpreta episodului „Fantezie în major“.

în studiouri

Omagiu lui Munk

Dispărut acum doi ani în urma unui accident, Andrzej Munk a fost alături de Vajda și Kawalerowicz una din cele mai interesante figuri ale cinematografiei poloneze. Autor al filmului „Omul de pe șine“ — prezentat publicului nostru cu melodramaticul titlu „Sacrificiul suprem“ — și al filmelor „Eroica“ și „Noroc cu carul“, Munk aducea amprenta unei personalități artistice puternice, preocupată de o tematică umanistă.

Filmul „Pasagera“ pune problema răspunderii pentru crimele fasciștilor. Eroina, Liza, o fostă SS-istă care, ca supraveghetoare în lagărele morții, a torturat și umilit pe deținute, a emigrat după război în Statele Unite, unde s-a căsătorit și și-a făcut uitat trecutul. Ca participantă la o croazieră spre Europa la bordul transatlanticului polonez „Batory“, Liza e recunoscută de una din fostele deținute, poloneza Marta. Miezul filmului îl constituie procesul de conștiință și încercările de justificare ale fostei SS-iste, care se crede absolvită de orice vină pen-

Andrzej Munk în timpul filmărilor de exterior la „Pasagera“, cu puțin înaintea năprasnicei sale morți.

profil

MASAKI KOBAYASHI, CINEAST NIPON

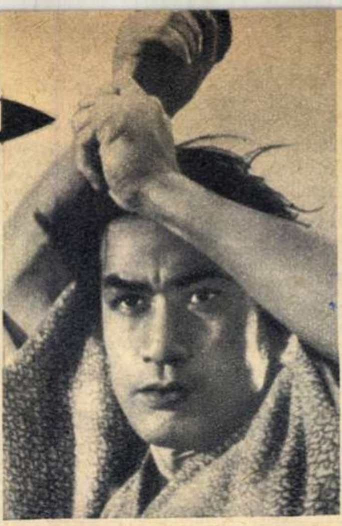

Producțiile cinematografiei japoneze — cinematografia națională cea mai puternică numericește din lumea întreagă și una din cele mai interesante din punct de vedere artistic — sînt foarte rar proiectate pe ecranele noastre și nu întotdeauna cu ce are filmul nipon mai reprezentativ. Ne este cunoscut numele lui Kaneto Shindo, autorul „Insulei", dar publicul nostru n-a auzit pînă acum nici despre Kurosava, nici despre Misoguchi, nici despre Ichikava și nici despre Kobayashi, nume ilustre ale ecranului japonez.

Cu apariția pe ecrane a filmului „Harakiri", premiat în primăvară la Festivalul de la Cannes, una din aceste lacune a fost împlinită. „Harakiri" ne face cunoștință cu Masaki Kobayashi, cineast din generația de mijloc, aceea care s-a format în anii războiului și în epoca postbelică a ocupației americane. Opera sa de căpetenie, „Condiția umană", realizată în 1959, are un vădit caracter autobiografic și povestește în trei serii (care durează în total 9 ore) drama unui tînăr ofițer scîrbit și terorizat de barbaria mașinii de război nipone, în anii cumpliți ai războiului chino-japonez din Manciuria.

Dar după mărturisirea regizorului în cadrul unui interviu acordat lui Georges Sadoul pentru „Les Lettres Françaises", preferințele sale s-au îndreptat întotdeauna către filmul de actualitate. „Însuși subiectul filmului *Harakiri* este contemporan, cu toate că acțiunea lui se desfășoară în urmă cu vreo trei secole—declară Kobayashi. Eroul este într-adevăr un samurai sau, mai exact, un ronin, adică un samurai fără slujbă, silit să-și facă harakiri pentru că nu are mijloace de trai. Dar pentru mine *Harakiri* nu este un film cu samurai, în sensul filmelor istorice europene «de capă și spadă». Tema sa e autoritatea, ierarhia militară".

E evident că acest proces de demistificare evidențiat în film arată adevărata față a castei samurailor, care, în numele unui așa-zis cod al onoarei și ierarhiei, umilesc și ucid fără îndurare, și face din „Harakiri" o continuare a filmului „Condiția umană", vibrant act de acuzare a militarismului nipon.

Dar nu numai atacarea tradițiilor castei militare japoneze a atras asupra filmelor lui Kobayashi critica oficială. „Camera cu ziduri groase", o ecranizare a unui roman de Komo Abe, avea drept erou central un om trimis în judecată de americani după terminarea războiului. Lumina nefavorabilă în care punea autoritățile americane de ocupație a atras asupra lui Kobayashi rigorile cenzurii, care a interzis filmul și l-a determinat pe regizor să se limiteze pentru cîtăva vreme la dramolete sentimentale inofensive.

Din fericire, prestigiul cucerit în țară și peste hotare cu filmele „Condiția umană" și „Harakiri" i-a asigurat în ultima vreme lui Masaki Kobayashi o relativă independență, grație căreia el poate să se consacre în filmele sale tematicii de actualitate.

În fotografia de sus: o imagine impresionantă din filmul japonez „Harakiri".

tru că „n-a ucis cu mîna ei", n-a făcut decît să „execute ordine" și s-a mulțumit să înjosească și să ucidă demnitatea deținutelor asupra cărora își exercita puterea.

Un grup de prieteni ai lui Andrzej Munk, regizorul Witold Lesiewicz, operatorul Krzystof Wieniewicz, compozitorul Tadeusz Baird și scriitorul Wiktor Woroszylski au dus la capăt cu fidelitate filmul „Pasagera", încercînd să păstreze intacte intențiile autorului. Pentru a nu denatura timbrul specific al regizorului dispărut, scenele rămase nerealizate au fost suplinite printr-un comentariu rostit de un narator. Metoda, impusă de necesitate, a dat însă în cele din urmă acestui film-document o expresivitate neașteptată. Recenta premieră a filmului pe ecranele Varșoviei a suscitat un interes unanim pentru opera postumă a lui Munk care, prin ascuțimea mesajului ei, e destinată să țină trează în conștiința omenirii amintirea unor fapte care nu trebuie să se mai repete.

Anna Ciepielewska (Marta) și Aleksandra Slaska (Liza) într-o scenă din filmul „Pasagera".

în curînd pe ecrane

ÎN DECOR DE 1001 DE NOPȚI

Lumea plină de pasiune și de culoare a basmului oriental a inspirat cineastului francez Pierre Gaspard-Huit (autorul filmului „Căpitanul Fracasse") noua sa realizare anunțată pe ecranele noastre pentru următoarele săptămîni. „Șeherazada" își deapănă de astă dată basmul într-o coproducție franco-italo-spaniolă în culori, pe sistem superpanorama și pe peliculă de 70 mm lățime.

În fotografie: actrița franceză de origine daneză Anna Karina (Șeherazada) și actorul spaniol Antonio Vilar (Harun al Rașid), principalii interpreți ai filmului franco-italo-spaniol „Șeherazada".

UN NOU CAVALER AL CAPEI ȘI SPADEI

Gascon și mușchetar al regelui Franței, precum un ilustru erou al lui Dumas, cavalerul Pardaillan înfruntă de dragul dreptății, al onoarei și al unor ochi frumoși, primejdii nenumărate. Din care scapă – firește—nevătămat, spre bucuria spectatorului dispus să accepte „regula jocului" în vigoare la acest gen de spectacol. Pe lîngă surprizele aventurii, filmul „Cavalerul Pardaillan", pe care îl vom vedea în actualul sezon, oferă și surpriza unei noi consacrări în genul eroilor „de capă și spadă". În persoana tînărului actor Gérard Barray cinematografia franceză a făcut se pare o achiziție bună.

În rolul năstrușnicului Pardaillan din filmul lui Bernard Borderie, el își afirmă virtuți acrobatice și îndemînare în meșteșugul călăriei și în nobila artă a scrimei. Cum nu e lipsit de umor și se bucură de un fizic agreabil, are șanse de a ocupa cîndva în inima spectatorilor locul lui Jean Marais.

JOHANNA VON KOCZIAN

O parodie a filmelor de groază și polițiste, fabricate în serie de cinematografiile occidentale, readuce pe ecranele noastre o talentată actriță, cunoscută din filmul regizorului Kurt Hoffmann „Copiii minune". Johanna von Koczian este protagonista comediei „Agatha, lasă-te de crime!", în regia lui Dietrich Haugk. Făcînd aluzie la o cunoscută autoare engleză de romane polițiste — Agatha Christie — această nouă realizare a cinematografiei nonconformiste din R.F.G. combate înclinația morbidă spre mister și violență, metodic cultivată în rîndurile publicului din Germania occidentală.

CEAS

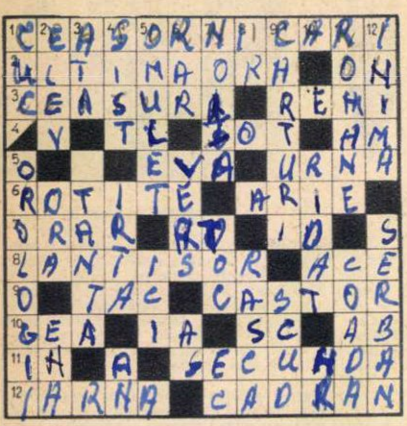

ORIZONTAL: 1) Cunoscătorii secretelor unui ceasornic. 2) Piesă de M. Sebastian (2 cuv.) — În balon! 3) Ore — Joc distractiv. 4) Tel! — Întreg — Posed. 5) Nume feminin — Cutie la vot. 6) În mecanismul ceasului — „Tîrziu“ de Gherase Dendrino. 7) Indică orele — Cart! — Început de idilă! 8) Podoaba ceasornicului de buzunar (dim.) — Două la ceasornic. 9) Bate după „tic“ — Animal. 10) Mama lui Cronos, denumită de romani Tellus (mit.) — Poftim! — Sec! — Primele din alfabet. 11) Textilă — A 60-a parte dintr-un minut. 12) Anotimpul cu cele mai multe ore de noapte (pl.) — Sînt scrise pe el douăsprezece ore.

VERTICAL: 1) Păsărica din pendulă — Ceasornice... mai mari. 2) Își face lecțiile după orar — 60 de minute — Morfeu indigen. 3) Fir — Vers. 4) Rocă sedimentară — Dirijează transporturile cu autobuze — 8.760 de ore. 5) Piticul din poveste — Aici. 6) Prelung și... în depărtare, un clopot miezul nopții bate („Noapte de mai“ de Topîrceanu) — „O oră să fi fost amici, să ne iubim cu dor“ — La ceas! 7) Albeață pe unghie — De pantof, de ochelari sau de ceas — În secundă! 8) Peri! — Instrument pescăresc. 9) Serviciu de patru ore pe bordul unei nave (pl.) — Monedă veche din Europa apuseană. 10) Încrețit — Nota redacției. 11) „Ora șase“ de N. Țic (pl.) — Din părul fetițelor. 12) Bate... tic-tac!...—Autorul cîntecului „Un minut“.

Flavisept
BOMBOANE MEDICINALE
NEGRO
EUCALIPT

BOMBOANELE MEDICINALE

FLAVISEPT
NEGRO
EUCALIPT

vă apără
de
afecțiunile
căilor
respiratorii

BOMBOANELE MEDICINALE
SE GĂSESC DE VÎNZARE
LA DROGHERII ȘI LA MAGAZINELE
CU PRODUSE ZAHAROASE

spaghete
macaroane
Fidea cu ouă
FIDEA
500g
FIDEA

PASTELE FĂINOASE
nu trebuie să lipsească
din nici o gospodărie

PASTELE FĂINOASE
au o variată întrebuințare
în alimentație

TAINA MUNTELUI ALBASTRU

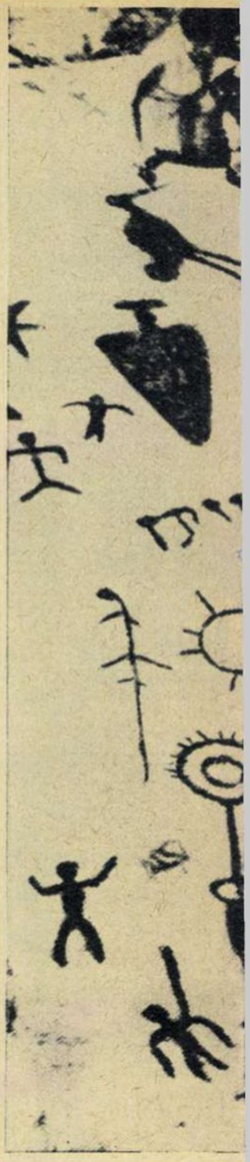

Întîmplarea a fost aceea care l-a ajutat pe geologul canadian Everet Davis să descopere în masivul muntos Blue Mountain (Canada) niște desene ciudate. Era spre sfîrșitul zilei și tocmai își adunase uneltele pregătindu-se să coboare la cabană cînd, admirînd frumusețea amurgului, a zărit în razele soarelui crepuscular, pe pereții de calcar alb ai unei stînci, niște figuri neobișnuite, scrijelite în stîncă. Cercetîndu-le amănunțit, el a observat că incrustațiile din calcar se pot împărți în două grupe distincte: prima, care cuprinde paisprezece figuri, are în mijloc un desen care aduce cu chipul unei femei; a doua grupă e formată din elemente dispersate. Dintre acestea se evidențiază conturul unui bîtlan cu picioarele lungi de o jumătate de metru, care este înconjurat de desene reprezentînd vîrfuri de suliță.

Cine sînt necunoscuții care s-au cățărat pe pantele Muntelui Albastru și au scrijelit misterioasele desene? Din ce epocă datează ele? Iată două întrebări la care se străduiesc să răspundă arheologii. Desenele parietale au stîrnit multe discuții contradictorii. După afirmațiile directorului muzeului din Toronto, P.W. Sweertman, care a condus prima expediție de cercetare, aceste figuri gravate în piatră sînt de aceeași vîrstă cu cultura arhaică greacă și aparțin unor triburi indigene care ar fi trăit în aceste locuri cu mai bine de trei milenii în urmă. Sweertman își bazează afirmația pe descoperirea unor vîrfuri de suliță găsite în matca unui pîrîu din apropiere.

Cercetări mai recente infirmă afirmațiile de mai sus. Catalogîndu-se desenele, s-a constatat că 27 reprezintă chipuri de animale, 12 aduc cu înfățișarea omului, iar restul nu ar fi decît elemente de decorație specifice unui vechi trib: oibway. În acest caz desenele nu au o vechime mai mare de cîteva sute de ani... Taina Muntelui Albastru n-a fost încă elucidată. Deocamdată interesantele vestigii de cultură sînt o atracție pentru turiști.

C. B.

din toată lumea

BÎRLOG CU... ÎNCĂLZIRE CENTRALĂ

În iarna trecută, vizitatorii Parcului Național Yellowstone (S.U.A.) vedeau adesea, în preajma gheizerului, o ursoaică cu doi pui. De loc stînjeniți de privirile spectatorilor, puii învățau, sub supravegherea severei lor mămici, regulile luptei clasice, mormăiau jigniți cînd primeau cîte o corecție...

Urșii domiciliau acolo fiindcă se bucuraseră tot timpul iernii de o sursă gratuită de căldură, într-o peșteră încălzită „central“ de aburii fierbinți ai gheizerului.

MOARTE MICROBILOR!

În unele spitale americane se folosește de cîtva timp un nou tip de mască chirurgicală, care, pe cît se pare, este preferată tuturor celor cunoscute și întrebuințate pînă acum. Într-adevăr, după cum au stabilit toate cercetările de specialitate, măștile clasice nu rețin decît 10% din microorganismele aflate în mediul înconjurător, în timp ce noua mască absoarbe 99% din microorganisme. Reținerea nedoriților „oaspeți“ microscopici se realizează grație unei ușoare sarcini electrostatice cu care este încărcată masca și care captează microbii ce vor s-o străbată. Materialul de bază din care e confecționată această mască este fibra de sticlă.

Folleton

Teritoriul nimănui

— Hai noroc! Bine că te găsesc acasă.

— Ssst! Nu face gălăgie, abia au încetat ostilitățile. A fost război.

— Ai înnebunit? Care război? Cu cine?

— Cu vecinii. Războiul măturatului. A fost cumplit. Fiecare arunca pe celălalt vina necurățeniei spațiilor comune — scările, curtea, holurile. Acum e armistițiu. Nimeni nu se mai ceartă, nimeni nu mai mătură. Decît în casa lui. Vom trăi în liniște și necurățenie. Fiecare cu tranșeea lui. Iar între tranșee, acel „teritoriu al nimănui" — spațiile comune — în care nimeni nu pune piciorul...

— ... Mai bine zis, mîna pe mătură... Într-adevăr, greu război... Dar, ia stai... Ce-ar fi să-ncerci o strategie nouă. Să le dai exemplu chiar dumneata? Eu am încercat metoda cu proprii mei copii și am obținut rezultate foarte bune...

— Cu alte cuvinte, mă sfătuiești să mă ocup eu de spațiile comune, să mătur, să curăț...

— Exact... Le vei da o lecție, se vor simți...

★

— Hai noroc și felicitările mele! Văd că acum e curat peste tot: sălile, holurile, curtea...

— Este, dar cu ce preț? Dacă ai fi asistat la adunarea locatarilor... A izbucnit din nou conflictul între beligeranți...

— Și încercarea pe care ți-am sugerat-o?

— A dat faliment... Întîi s-au împărțit în patru tabere și apoi s-au aliat împotriva mea. Iată pe scurt cum a fost:

Eu: Trebuie să discutăm despre îngrijirea spațiilor comune. Pînă acum am făcut doar eu curățenie. Cred că ați observat.

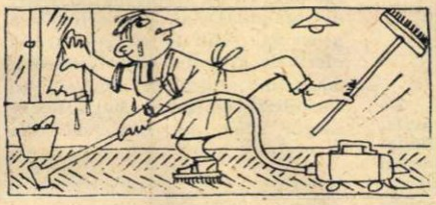

Vecinul I: Mare scofală... Ai dat de cîteva ori cu mătura... Nici măcar n-ai spălat cu apă și săpun.

Vecinul II: Ba să nu fim nedrepți! Vecinul a dovedit tragere de inimă, talent și chiar o bună calificare. Ar fi greșit să-l demobilizăm. Să-l încurajăm și mai departe.

Vecinul III: Dimpotrivă, eu consider că nu are o bună calificare, însă are bunăvoință. Să fim omenoși și să nu-i răpim satisfacția de a-și exercita îndeletnicirea preferată.

Vecinul IV: Greșiți cu toții! Ceea ce a făcut vecinul nostru, ocupîndu-se în mod exclusiv și sectar de spațiile comune, constituie un act premeditat, o provocare perfidă... Iar eu unul nu mă las provocat!

……

— Asta a fost tot... În concluzie: nu s-au lăsat provocați.

— Și acum cine se ocupă de „țara nimănui"?

— Tot eu... Pînă găsesc un schimb de tranșee..., voiam să zic: de locuință...

— Sau pînă cînd se vor produce alte schimbări: de exemplu în mentalitatea vecinilor...

Andrei BART

CÎT CÎNTĂREȘTE ROUA?

Pentru aflarea cantității de rouă căzute, meteorologii sovietici folosesc așa-numitul „înregistrator de rouă". Instalat pe un inel metalic așezat pe sol, aparatul indică automat cantitatea de rouă ce cade în recipientul său — o farfurioară conică din material plastic, cu o suprafață de 78 cm².

Aparatul este fabricat de una din întreprinderile leningrădene.

HORNĂRIȚA

Fata din fotografie este tînăra englezoaică Helen Marshall, în vîrstă de 16 ani, și practică meseria de hornar. Faptul nu pare de loc neobișnuit. Cititorii vor înțelege însă ușor de ce Helen Marshall este totuși cunoscută — și nu numai în orașul ei: ea este singura femeie din Anglia care a îmbrățișat această profesie.

PRIMUL METRO

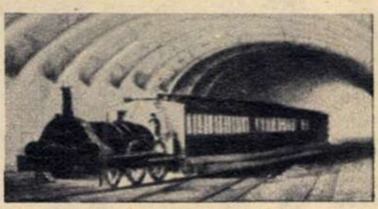

Anul acesta primul metro din lume și-a aniversat centenarul. Este vorba de Metropolitan Railway din Londra.

Construcția metroului, menită a descongestiona străzile aglomerate ale Londrei, a fost soluționată în mod destul de original. S-au săpat canale pînă la 10 metri adîncime, ai căror pereți au fost boltiți. S-a creat de fapt un șanț care, fiind acoperit cu pămîntul rezultat din săpături, s-a transformat într-un tunel. După o muncă dificilă, care a durat trei ani, a intrat în funcțiune prima linie de metro, lungă de... 1 km, pe care au circulat vagoane trase de o locomotivă cu aburi.

MAILOGRAFUL

Să presupunem că vreți să faceți o excursie cu automobilul. Ca să aflați lungimea drumului e de ajuns să plimbați pe hartă, între punctul de plecare și punctul terminus al călătoriei, rotița curbiometrului — aparat pentru măsurarea distanțelor, cunoscut de peste o sută de ani. Recent o firmă vest-germană a produs o interesantă variantă a curbiometrului — mailograful. El indică nu numai distanțele, ci și cantitatea, și costul benzinei necesare călătoriei. Aparatul este adaptabil pentru hărțile la diverse scări.

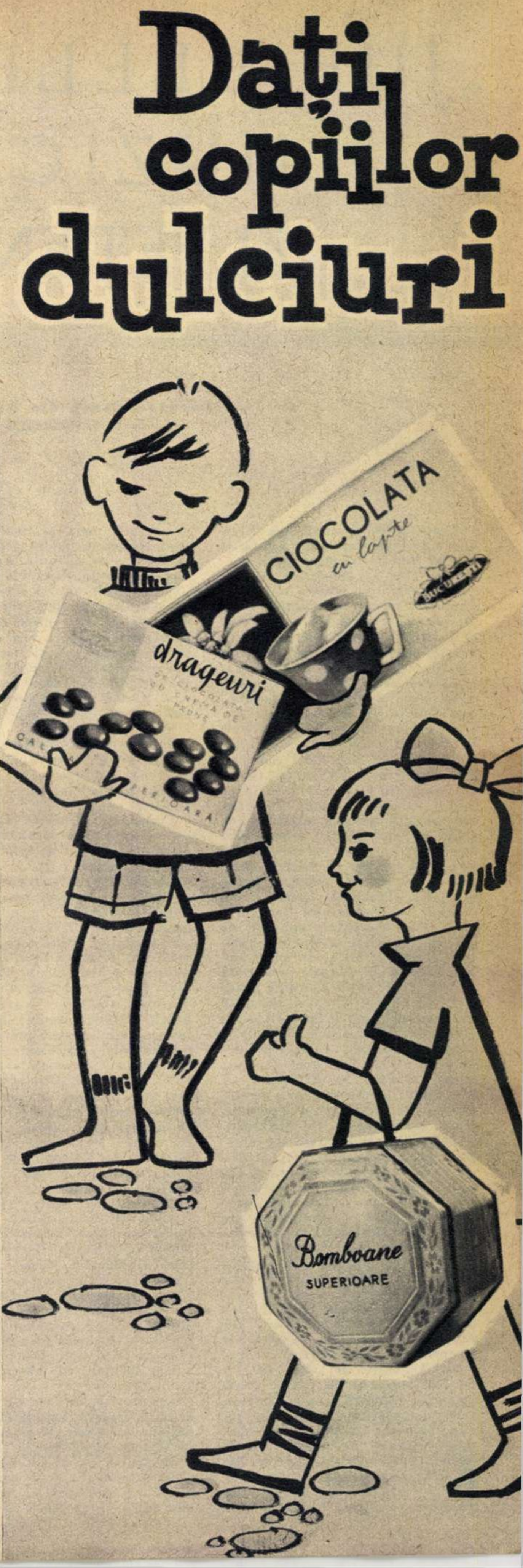

„JUBILEELE“ MUZICII ELVEŢIENE

Corespondenţă din Geneva
de D. SĂNDULESCU

Viaţa cultural-artistică a Elveţiei a fost marcată anul acesta de cîteva însemnate manifestări muzicale, care au constituit — s-ar putea spune — un jubileu al muzicii simfonice clasice şi contemporane. Desfăşurîndu-se mai ales în oraşe şi localităţi de veche tradiţie culturală, marile manifestări muzicale elveţiene ale anului au interesat cele mai largi cercuri culturale.

În timp ce teatrul „Comédie“ din Geneva se pregătea să-şi serbeze a 50-a aniversare (şi ziarele îi închinau pagini în care se făcea bilanţul unei activităţi rodnice), cortina se ridica din nou la „Grand Théâtre“ din frumosul oraş de pe malul lacului Léman. În sala reconstruită (după incendiul de acum 10 ani) pentru circa 1.500 spectatori, au fost prezentate în stagiunea trecută 19 diferite spectacole de teatru, operă, operetă şi balet. Premiera operei „Don Carlos“ — spectacolul inaugural — a fost începutul unui şir de succese repurtate atît de colectivele elveţiene, cît şi de unele formaţii de peste hotare, venite în turneu, ca de pildă Comedia Franceză din Paris. Trebuie amintite de asemenea bogatele impresii lăsate elveţienilor de spectacolul de balet „Tristan şi Isolda“ cu marea balerină franceză Jeaninne Charrat, acum stabilită în Elveţia.

Poate că şi sub impulsul acestei prodigioase activităţi a Teatrului Mare din Geneva se desfăşoară pe scenele celorlalte oraşe ale Elveţiei un bogat repertoriu lirico-dramatic, cuprinzînd drame şi comedii, opere şi operete, vodeviluri şi balete. De remarcat, de asemenea, numărul mare de premiere ale unor autori dramatici şi compozitori de operă din Elveţia.

La Teatrul de stat din Zürich, de exemplu, s-a pus în scenă opera „Die Erretung Thebens“ (Salvarea Tebei) a compozitorului Rudolf Kelterborn din Basel. Cu prima sa lucrare lirică de proporţii compozitorul şi-a cîştigat o frumoasă reputaţie de „tînăr dotat“. La Radio-Geneva s-a pus în scenă versiunea franceză a operei într-un act a compozitorului zürichez Armin Schibler „Credinţa însîngerată“, jucată încă din 1955 la Zürich. Compozitorul, care de altfel şi-a scris şi libretul, tratează subiectul istoric (din timpul sîngeroaselor războaie religioase) într-un stil muzical modern. Ca pretutindeni în lumea occidentală, în Elveţia se înfruntă azi diferite curente în artă. Dar pînă şi adepţii abstracţionismului, dodecafonismului şi ai altor „noutăţi“ s-au convins cred că cel mai mare număr de spectatori, auditori sau vizitatori ai teatrelor, respectiv concertelor sau expoziţiilor, îl înregistrează tot manifestările cultural-artistice în care triumfă muzica simfonică clasică, operele clasice, pictura clasică etc.

Dar să ne oprim cîteva clipe la manifestările muzicale care — aşa cum s-a spus — au ocupat primul loc în viaţa artistică elveţiană a anului 1963.

Cunoscuta orchestră de cameră de la Lausanne a sărbătorit împlinirea a 20 de ani de la primul său concert public.

La Lucerna, într-un cadru festiv şi cu participarea unor ilustre nume ale muzicii mondiale, s-a desfăşurat a XXV-a aniversare a „Săptămînilor internaţionale de muzică“. Prima ediţie a „Săptămînilor“ a avut loc în 1938, imediat după Anschluss, cînd marii muzicieni ai lumii boicotează Salzburgul luînd atitudine împotriva fascismului. Lucerna preia tradiţia festivalurilor muzicale şi organizează „Săptămînile internaţionale de muzică“. Toscanini, Bruno Walter şi alţi mari dirijori au condus concertele acestui prim festival menit să meargă din succes în succes. De atunci la Lucerna au dirijat Herbert von Karajan (de 15 ori), Ernest Ansermet (de 14 ori), Kubelik (de 10 ori) etc., iar solişti de talia lui Enrico Mainardi, Nathan Milstein, Edwin Fischer, Robert Cassadesus, Dietrich Fischer-Dieskau, Wilhelm Backhaus, Arthur Rubinstein, Isaac Stern şi Clara Haskil au dat o strălucire cu totul deosebită săptămînilor muzicale internaţionale, care se desfăşoară în minunatul peisaj al Lacului celor patru cantoane. Ca şi acum 25 de ani, primul concert a fost închinat în întregime titanului Beethoven.

Tot un sfert de veac s-a împlinit de la înfiinţarea „Concursului internaţional de execuţie muzicală“ de la Geneva. Anul acesta concursul a avut loc între 21 septembrie şi 5 octombrie. Ţara noastră — a cărei şcoală muzicală este binecunoscută şi apreciată în Elveţia — a fost reprezentată atît în juriu, prin profesoara Florica Musicescu, cît şi prin doi tineri concurenţi, Augustin Betea la oboi şi Aurelian Popa la clarinet. După terminarea concursului, tinerii concurenţi au dat la Berna un recital muzical care s-a bucurat de succes.

În oraşele elveţiene au avut loc şi alte concursuri şi festivaluri muzicale, adevărate sărbători ale muzicii simfonice clasice şi contemporane. Precum se ştie, la unul din concursurile cele mai disputate — „Premiul de compoziţie muzicală regina Maria-José“ — premiul I (din 65 de concurenţi) a fost dobîndit de compozitorul romîn Anatol Vieru cu „Scurt concert pentru violoncel“. La concertul festiv prilejuit de concurs, solistul romîn Vladimir Orlov a cules multe şi binemeritate aplauze.

La tradiţionalele serbări ale Genevei din acest an a participat şi ansamblul folcloric romînesc „Perinița“. Serbările s-au deschis cu un magnific joc de artificii şi s-au încheiat cu un spectacol festiv dat de ansamblul nostru folcloric; presa genevează sublinia că spectacolul oferit de grupul nostru folcloric a constituit „focul de artificii“ al închiderii serbărilor. Măgulitor omagiu adus cîntecului, dansului şi portului nostru popular.

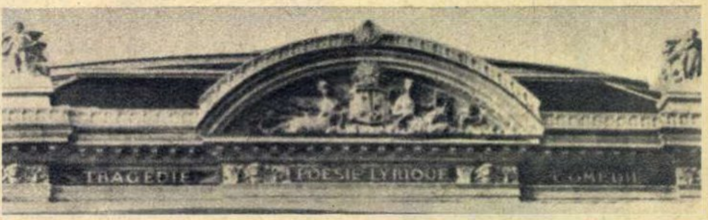

„Grand Théâtre" din Geneva. Frontonul noii clădiri, reconstruite.

Unul din cei mai de seamă dirijori ai lumii este elveţianul Ernest Ansermet, în vîrstă de 80 de ani. Iată-l dirijînd un concert în cadrul ediţiei jubiliare a „Concursului internaţional de execuţie muzicală", care a avut loc la Geneva între 21 septembrie şi 5 octombrie.

Un răsunător succes a avut anul acesta al XVIII-lea „Septembrie muzical“ de la Vévey-Montreux.

Cînd animaţia sezonului monden de vară din frumoasele localităţi de pe malul albastrului Léman începe să scadă, peste promenade şi pînă sus, în cornişă, peste strugurii pîrguiţi, se întronează, pentru cîteva săptămîni, armonia simfoniilor, a concertelor, a suitelor... În acest an, în afară de orchestra Suisse Romande, şi-au dat concursul la reuşita festivalului Filarmonica naţională din Varşovia şi Orchestra naţională a Radioteleviziunii franceze.

Ca o încununare a aproape 50 de ani de viaţă muzicală, în acest an la Montreux a triumfat — din nou — marele dirijor elveţian E. Ansermet, care a condus cu măiestrie suita a II-a „Daphnis şi Chloe“ de Maurice Ravel, uvertura „Hebridele“ de Mendelssohn-Bartholdy, precum şi o lucrare mai puţin cunoscută a compozitorului elveţian Frank Martin — „Passacaglia“, scrisă iniţial pentru orgă în 1952.

În ultimele zile ale lunii octombrie, la început de nou sezon muzical, orchestra Suisse Romande, avînd ca solist pe pianistul elveţian André Perret, a executat sub bagheta marelui nostru dirijor George Georgescu un concert care a fost imprimat pe discuri şi apoi transmis pe calea undelor. Pentru prima oară în Elveţia s-a executat piesa muzicală „Trei dansuri romîneşti“ de Theodor Rogalski.

„Journal de Genève“ scria: „Acest concert ne-a permis să apreciem un dirijor de valoare — George Georgescu. Încă de la primul acord am simţit la el acel suflu care imprimă muzicii o notă de măreţie“. Şi mai departe: „Simfonia a VI-a de Ceaikovski a permis lui George Georgescu să-şi pună în valoare lirismul său“.

Se poate spune că, aproape înainte de a se pierde ultimul acord al trecutului sezon muzical, bagheta maestrului George Georgescu a dat semnalul de plecare sezonului de iarnă în Elveţia.

Chemarea zăpezilor .

Fotografie de D. Constantinescu din Salonul internațional de artă fotografică al R. P. Romîne

fotografia Flacăra 48

CARNET

Unde duce o „simplă" neglijență...

Mi-a atras luarea aminte zilele trecute, la Constanța, un proces venit spre judecată înaintea Tribunalului regional Dobrogea. Pentru amatorii de „senzații tari" procesul acesta nu prezintă nici un interes. N-a avut nimic senzațional, nimic spectaculos. Însă mă grăbesc a zice că a fost încărcat de un tîlc deosebit și adînc, un tîlc ce se cere comunicat mai departe.

Să vedem.

Alexandru Postolache, bărbat de 32 de ani, era gestionar la depozitul de materiale al șantierului Obretin, aparținînd Întreprinderii șantiere-construcții hidrologice din Tulcea. Organele de control, trecînd la analiza gestiunii sale, descoperă o serie de lipsuri grave. Adică prejudicii serioase aduse bunului obștesc. Toate — dintr-o crasă neglijență în serviciu. Așa au constatat organele de control, iar Alexandru Postolache recunoaște întreaga culpă ce i s-a pus în sarcină.

E trimis în judecata Tribunalului raional Tulcea care, după mărturii și expertize și după propria recunoaștere a acuzatului, din care faptele reies clare, îl condamnă. Îl condamnă, firește, pentru neglijență în serviciu, dar și pentru fals în acte publice. De ce? Asta o vom vedea mai la vale.

Postolache, știindu-se perfect de bine vinovat, dar gîndind că va putea obține o reducere a pedepsei, face recurs. Tocmai recursul lui se judeca la Tribunalul regional Dobrogea. Faptele nefiind altceva decît pur și simplu fapte, iar în sentința de la Tulcea negăsindu-se nici un viciu, tribunalul de la Constanța respinge recursul. Condamnarea rămîne, deci, definitivă.

Iată tot procesul. Cititorul va fi, fără îndoială, de acord cu mine că aici, în adevăr, nu-i nimic „senzațional", că nu vede aici vreun tîlc „deosebit și adînc". Și totuși ceva deosebit se află în acest proces. Să vedem ce.

Am spus că Alexandru Postolache a fost condamnat nu numai pentru delictul grav al neglijenței, ci și pentru fals în acte publice. O faptă a decurs din cealaltă, strîns legate între ele. Cînd a început controlul gestiunii lui, condamnatul de azi, cunoscîndu-și prea bine neglijența, a dat din colț în colț. A intrat în panică. Știa singur, și mai bine decît organele de control, că vor fi găsite materiale lipsă, fără acoperire legiuită. Ca să aibă totuși asemenea acoperire, s-a gîndit s-o înjghebeze la repezeală. Cu sufletul la gură, a început să înscrie pe bonuri vechi de ieșire materialele descoperite. Dacă nu pe toate, cît mai multe. Ca pagubele ce vor reieși să fie cît mai mici. Ca pedeapsa la care va fi supus și la care — de data asta conștient — se aștepta, să fie și ea cît mai mică. Dar din păcate pentru el, organele de control au constatat și falsul alături de neglijență.

Se știe că pedepsele se aplică după gravitatea faptei. Există minimum și maximum de pedeapsă. Neglijența în serviciu se condamnă de la atîta la atîta; falsul în acte publice se condamnă la mai mult. Iată cum Alexandru Postolache, gîndindu-se să scape de pedeapsa ce i se cuvenea, cade într-un delict și mai grav, care-i atrage o și mai gravă condamnare.

Vorbind, e drept, despre niște scelerați, pateticul poet al antichității, Juvenal, la sfîrșitul celei de-a XIII-a satire a sa, se întreabă: „Cine, o dată căzut în păcat, mai pune păcatelor frîu?... Unde se află, unde ai văzut omul care să se limiteze la o singură infamie?" Dacă întrebările acestea sînt poate „alarmiste", dacă cuprind o generalizare exagerată — nu-i mai puțin adevărat că sînt destule cazuri cînd un păcat trage după sine alt păcat.

Asemenea caz ne-a fost relevat la procesul de care am pomenit. Și într-asta stă latura lui deosebită. Iar tîlcul lui adînc nu se află numai în faptul că cel ce săvîrșește neglijențe ce aduc pagube bunului obștesc trebuie să se aștepte la o condamnare. Ci că, de multe ori, o simplă neglijență poate determina pe cel în cauză să comită delicte mult mai grave, care au darul să agraveze osînda. Cazul la care am asistat a vădit încă o dată — dacă mai era nevoie — amploarea noțiunii de răspundere, atunci cînd e vorba de păzirea unei părți din averea poporului încredințată spre bună păstrare.

Lascăr SEBASTIAN

PROGRAMUL DE RADIO

RADIOJURNALE, BULETINE DE ȘTIRI, BULETINE METEOROLOGICE, SPORT, ULTIMELE ȘTIRI

	PROGRAMUL I	PROGRAMUL II	PROGRAMUL III
DUMINICĂ	7.00, 13.00, 19.30, 22.00, 23.52-23.55	7.50, 14.00, 20.00, 23.00, 0.52-0.55	22.00
ÎN CURSUL SĂPTĂMÎNII	5.00, 6.00, 7.00, 11.00 (afară de miercuri), 13.00, 17.00, 20.00, 22.00, 23.52-23.55	10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 21.00 (afară de joi), (vineri 21.30), 23.00, 0.52-0.55 (sîmbătă 1.52-1.55)	21.00

RECOMANDĂRI DIN PROGRAM: Duminică: 6.30, 13.05 (Progr. I), 7.30 (Progr. II)· În cursul săptămînii: 5.20, 13.05 (Progr. I), 10.05, 14.30 (Progr. II)·
COTELE APELOR DUNĂRII: Zilnic — 13.40 (Progr. I).
SUMARUL PRESEI CENTRALE: Zilnic — 8.00 (Progr. I).

DUMINICĂ 1 DECEMBRIE Programul I *6.00:* Concert de dimineață *7.10:* Muzică corală *7.25:* Piese simfonice *8.06:* Melodii populare *8.30:* Teatru la microfon pentru copii *9.30:* Muzică de estradă *10.00:* Ciclul de inițiere muzicală *11.05:* Muzică din operete *11.30:* Vorbește Moscova! *12.00:* Jocuri populare *12.20:* Interpreți de muzică ușoară — Gigi Marga, Rudolf Cortes, Maia Kristalinskaia, Doina Badea, Caterina Valente, Norocel Dimitriu, Gică Petrescu, Conny Francis, Constantin Drăghici și alții *13.10:* De toate pentru toți *14.00:* Melodii populare cerute de ascultători *14.30:* Muzică vocală și instrumentală de compozitori romîni *14.45:* Transmisiune sportivă *15.50:* Concertul nr. 3 în do minor pentru pian și orchestră de Beethoven — solist Edwin Fischer *16.26:* Program muzical dedicat fruntașilor de pe ogoare *17.00:* Din viața satelor patriei *17.40:* Muzică de Ion Dumitrescu pentru filmul „Muntele Retezat" *18.04:* Interpreți de muzică populară — Alexandru Grozuță și Florea Cioacă *18.30:* Versuri de dragoste din lirica universală *18.45:* Recitalul pianistului Valentin Gheorghiu *19.00:* Melodii... melodii — muzică ușoară de Ion Vasilescu *19.35:* Romanțe *20.00:* Teatru la microfon — „Îndrăzneala" de Gh. Vlad *21.18:* Muzică din opere *21.45:* Muzică ușoară interpretată de Peppino di Capri *22.25:* Muzică de dans *22.58:* Simfonia a VII-a în do major de Schubert.

Programul II *7.00:* Cîntece și jocuri populare *7.35:* Mici piese distractive *8.00:* Clubul voioșiei *8.30:* Fanfară *8.45:* Anunțuri, muzică *9.00:* Potpuriuri și uverturi de estradă *9.30:* Muzică din opere cerută de ascultători *10.00:* Melodii populare *10.30:* Revista presei străine *10.38:* Muzică ușoară *11.00:* Transmisia concertului orchestrei simfonice și corului Filarmonicii de stat „George Enescu" — dirijor Nicolae Boboc, dirijorul corului D.D. Botez. În program: Trei dansuri romînești de Paul Constantinescu; Concertul în re major pentru pian și orchestră de Haydn — solist Corneliu Gheorghiu; „Appalachia" de Frederick Delius (primă audiție); Șase piese pentru orchestră opus 6 de Anton Webern. În pauză — Emisiunea „Cinema" *13.15:* Cîntece și jocuri populare *13.45:* Cîntă surorile Cossak *14.05:* Piesa „Carnaval din Veneția" de Genin *14.15:* Duete din operete *14.40:* Melodii populare *15.00:* Muzică ușoară cerută de ascultători *15.30:* Dansuri din opere *16.00:* Oameni și fapte *16.08:* Soliști și formații artistice de amatori *16.30:* Melodii de estradă *17.00:* Emisiunea pentru cei mici *17.15:* „Glasul Africii" — montaj de versuri *17.25:* Din folclorul muzical al popoarelor *18.00:* „File de calendar" — emisiune muzical-literară *19.00:* Cîntă orchestra de muzică populară a ansamblului „Ciocîrlia" *19.30:* Fragmente din opera „Norma" de Bellini *20.05:* Muzică de dans *21.30:* Cîntă sextetul vocal „Perinița" *21.45:* File de istorie literară *22.00:* Muzică de dans *22.29:* Muzică de cameră de Marțian Negrea *23.08:* Muzică de dans *24.00:* Concert de noapte.

Programul III *19.00:* Opereta „Liliacul" de Johann Strauss (montaj muzical-literar) *20.14:* Muzică corală romînească *20.30:* Balade populare *20.45:* „Virtuoși ai pianului" — Sviatoslav Richter *21.31:* Muzică de dans *22.10—22.59:* Concert de muzică contemporană.

LUNI 2 DECEMBRIE Programul I *5.05:* Cîntece de întrecere *5.25:* Melodii populare *6.07:* Muzică ușoară *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Cîntă orchestra de muzică populară „Dunărea" din Oltenița *7.30:* Sfatul medicului — Aerofagia *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Fanfară *8.06:* Melodii de estradă *8.30:* Patru dansuri germane de Mozart; Simfonia nr. 48 în do major de Haydn *9.01:* Muzică din opere *9.30:* Suite corale *10.00:* Sonata pentru pian de Stephan Remenkov; Cvartet în două părți de Sabin Drăgoi *10.29:* Muzică distractivă *11.05:* Recitalul violoncelistului Pierre Fournier *11.30:* Terțete din operete *12.00:* Concertul pentru vioară și orchestră de Mircea Basarab — solist Varujan Cozighian *12.34:* Din cîntecele și dansurile popoarelor *13.10:* Din creația de muzică ușoară a compozitorilor noștri *14.00:* Muzică populară romînească și a minorităților naționale *14.28:* Suita „Iberia" de Albeniz *15.00:* Arii și duete din opera „Nevestele vesele din Windsor" de Otto Nicolai *15.30:* Melodii de estradă *16.00:* Cîntece de pace *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Jocuri populare *17.12:* Piese pentru pian de Villa Lobos *17.30:* Tinerețea ne e dragă! *17.50:* Cîntă Rodica Bujor și Iosif Mihuț — muzică populară *18.10:* Piese corale de Paul Constantinescu *18.30:* Muzică ușoară *19.00:* Revista economică radio *19.20:* Două capricii pentru orchestră de Theodor Rogalski; Simfonia a IV-a în re minor de Schumann *20.10:* Ansambluri instrumentale populare *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba rusă (începători) *20.55:* Muzică ușoară interpretată de Roxana Matei și Valentin Baciu *21.15:* Tribuna radio *21.25:* Recital Zenaida Pally și Garbis Zobian *22.20:* Muzică de dans *23.06:* Suita „Cele patru anotimpuri" de Vivaldi.

Programul II *10.10:* Corul și orchestra de mandoline a Palatului pionierilor din București *10.30:* Tarantela de Alfonso Castaldi; Scenă pastorală de Petre Elinescu; Variațiuni simfonice pe teme romînești de Theodor Lupu *11.00:* Piese pentru xilofon *11.15:* Pagini literare inspirate din viața nouă a satului *11.30:* Din creația compozitorilor secolului al XVIII-lea *12.05:* Muzică ușoară *12.30:* Lucrări vocale și instrumentale *13.00:* Uverturi la operele lui Weber *13.30:* Însemnări de reporter *13.37:* Ansambluri de cîntece din țări socialiste *14.05:* Arii din operetele compozitorilor noștri *14.35:* Fantezii de estradă *15.00:* Melodii populare interpretate de Bia Barbu, Vlad Dionisie și Toni Iordache *15.28:* Concertul în la minor pentru pian și orchestră de Grieg *16.12:* Muzică ușoară de Mișu Iancu *16.30:* Interpreți în studio — pianistul Gabriel Amiraș și soprana Elena Botez *17.00:* Muzică populară *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Melodii de dragoste *18.25:* Muzică simfonică *19.05:* Cîntece *19.30:* Din activitatea sfaturilor populare *19.40:* Valsuri și tangouri *20.00:* Scene din operete *20.37:* Suita cîmpenească „Ogoare înfrățite" de Gheorghe Dumitrescu *21.20:* Sonatina pentru pian de Liviu Dandara *21.30:* Lectură dramatizată *22.00:* Muzică de dans *22.35:* Muzică de orgă *23.05:* Muzică ușoară *24.00:* Opera „Castelul ducelui Barbă Albastră" de Bela Bartok.

Programul III *21.20—22.59:* Seară de operă — „Boris Godunov" de Mussorgski (prolog, actele I și II), cu Alexandr Pirogov, Maxim Mihailov, Gheorghi Nelepp, Maria Maxakova și alții.

MARȚI 3 DECEMBRIE Programul I *5.05:* Muzică ușoară *5.25:* Melodii populare *6.05:* Cîntece *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Muzică de estradă *7.30:* Sfatul medicului — Negii *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Piese instrumentale *8.06:* Tarantele și bolerouri *8.30:* Coruri și scene din opere *9.03:* Program de suite *9.30:* Radio prichindel *9.45:* Cîntece despre ceferiști și petroliști *10.00:* Cvartetul de coarde opus 18 nr. 2 în sol major de Beethoven *10.24:* Muzică populară *11.05:* Piese corale de Ion Morozov *11.25:* Muzică ușoară romînească *12.00:* Muzică din operetele „Casa cu trei fete" de Schubert-Berté și „Violete imperiale" de Francis Lopez *12.30:* Răspundem ascultătorilor *12.40:* Sonata nr. 2 pentru vioară și pian de Mircea Popa *13.10:* Melodii populare cerute de ascultători *14.00:* Concert de prînz *15.00:* Din cîntecele compozitorilor sovietici *15.15:* Cîntă Ana Pacatiuș, Ana Pop-Corondan, Ion Lăceanu și

(Continuare în pag. 22-23)

CE ESTE PERPETUUM MOBILE?

„Aş vrea să ştiu ce este un perpetuum mobile *şi dacă a fost vreodată realizat?"*

Eugenia DELIBAŞ
Piteşti

Răspunde prof. univ. VICTOR VÂLCOVICI, om de ştiinţă emerit al R. P. Romîne.

Aşa cum ne arată numele pe care-l poartă — „veşnic mobil" — ar trebui să însemne un aparat în mişcare permanentă.

Dar nu-i de ajuns atît. Căci astfel de aparate există; le întîlnim doar la fiece pas în viaţă. Spre pildă, ceasornicul este un aparat care oferă aspectul unei mişcări perpetue.

Însă ceasornicul nu îndeplineşte o condiţie esenţială pentru a putea fi numit *perpetuum mobile*: anume, el trebuie să fie mereu remontat pentru a-şi conserva mişcarea, pe cînd un adevărat *perpetuum mobile* ar trebui să se mişte necontenit, fără să primească vreun ajutor din afară.

Este drept că muzicienii folosesc şi ei, pentru anumite compoziţii, numele de *perpetuum mobile*, însă numai din cauza mobilităţii permanente a ritmului, a mişcării. E doar un împrumut de termen, care nu poate avea nici o legătură cu chestiunea în sine.

În fizică, sau mai bine-zis în mecanică — partea fizicii care se ocupă cu studiul matematic al mişcării materiei — autonomia mişcării, adică independenţa ei de vreo intervenţie din afară, este o condiţie esenţială pentru ca mişcarea să poată fi numită *perpetuum mobile*.

Este oare cu putinţă o astfel de construcţie? Adică e posibil să se construiască un aparat care, o dată pus în mişcare, să-şi menţină mobilitatea fără încetare şi fără a primi vreun ajutor de energie din afară?

Răspunsul fizicii la această întrebare este negativ. Realizarea concretă a unei mişcări este totdeauna însoţită de frecări care consumă din energia de mişcare; aşa că pentru a menţine mişcarea la nivelul iniţial, trebuie să procurăm aparatului energie care să-i suplinească lipsurile cauzate de frecări.

Trebuie să mai menţionăm încă un fapt.

Cei care de-a lungul veacurilor (şi numărul lor e foarte mare) au căutat să construiască un *perpetuum mobile* nu s-ar fi mulţumit numai cu realizarea unei mişcări permanente fără consum de energie, ci ar fi avut pretenţia ca mişcarea să producă şi ceva util în plus — să scoată apă dintr-o fîntînă, de exemplu, sau să pună în mişcare roţile unei uzine. Faţă de asemenea pretenţie exagerată, fizica, al cărei răspuns este negativ chiar în cazul mai puţin pretenţios dat mai sus, nu poate lua decît aceeaşi poziţie negativă: *un atare „perpetuum mobile" este imposibil.*

...ŞI MARIA CALLAS

„În nr. 41 al «Flacării», sub titlul «Voci de aur», au apărut portretele cîtorva mari artiste lirice ale veacului nostru. După părerea mea, dintre «vocile de aur» contemporane nu poate fi omisă cîntăreaţa Maria Callas, despre care aş dori să scrieţi cîteva rînduri".

Irina NICULESCU
Şcoala de muzică
şi artă plastică din Timişoara

Răspunde ADA BRUMARU, critic muzical.

Maria Callas este într-adevăr una dintre cele mai ilustre personalităţi ale vieţii muzicale internaţionale. Faima ei se întemeiază pe însuşiri vocale cum rar pot fi întîlnite, pe un temperament dramatic de mare forţă, pe o prezenţă scenică seducătoare: şi, trebuie spus, „la Callas" — cum o numesc italienii — şi-a sporit renumele printr-o fire capricioasă, voluntară, impulsivă, ale cărei „desfăşurări" au fost nu rareori prilej de vîlvă publică.

S-a născut acum patru decenii la New York, ca fiică a unor emigranţi greci cu venituri foarte modeste. A studiat canto la Conservatorul din Atena cu cîntăreaţa Elvira Hidalgo. A debutat la 14 ani în rolul Santuzza din „Cavalleria rusticana" de Mascagni, pe scena Operei din Atena.

Totuşi consacrarea internaţională a Mariei Callas a avut loc de-abia după anii războiului: dirijorul Tullio Serafin a invitat-o în Italia şi în 1947, la marele teatru în aer liber din Verona, în faţa a 13.000 de spectatori, Callas a devenit deodată zeiţa modernă a operei italiene (cîntase rolul Giocondei din opera cu acelaşi titlu de Ponchielli).

În ce constă arta Mariei Callas? Mai întîi un glas cu resurse unice. Cîntă deopotrivă repertoriul liric, dramatic şi de coloratură cu aceeaşi perfecţiune a expresivităţii vocale. Cîntă deopotrivă muzică italiană şi franceză, dar — şi aceasta într-adevăr este aproape fără precedent — a parcurs cu acelaşi succes marile roluri wagneriene (Isolda şi Kundry, de pildă). În acelaşi timp este o mare artistă, cu o fascinantă putere de trăire în scenă; ea insuflă însă viaţă eroinelor interpretate nu numai în teatru, ci şi pe nenumăratele discuri. Discografia Callas este enormă, ca şi repertoriul marii cîntăreţe; de altfel, se poate spune că ea a reînviat literalmente unele opere mai rar cîntate, prin prezenţa ei artistică, vocală şi dramatică („Medeea" de Cherubini, „Puritanii" de Bellini etc.).

Din păcate în ultimele ei apariţii în Italia, ca şi în concertul dat în primăvara trecută la Paris, Callas a părut a avea mari dificultăţi vocale. Se vorbeşte despre o luptă — impresionantă într-adevăr — pe care artista o desfăşoară de doi ani încoace pentru a-şi menţine inegalabila ei măiestrie artistică. Să-i urăm, alături de toţi iubitorii de operă din lume, triumf în această gravă încercare a carierei sale.

CASA DE CULTURĂ DIN MIERCUREA CIUC

Vă trimit o fotografie reprezentînd frumosul edificiu al Casei de cultură din Miercurea Ciuc (Regiunea Mureş-Autonomă Maghiară).

În jurul acestei instituţii gravitează în prezent o mare parte a activităţii culturale de masă din oraş. Sala de spectacole a Casei de cultură, numărînd peste 500 de locuri, posedă instalaţii moderne de aer condiţionat şi de încălzire, fotolii capitonate ş.a. Alături se află biblioteca raională, al cărei fond de cărţi cuprinde aproape 25.000 de volume. În legătură cu activitatea acestei biblioteci s-a întocmit recent şi o interesantă statistică: 35 la sută din populaţia oraşului citeşte cărţi împrumutate de aici.

A. BENŢEA
Tg. Mureş

FURNIRUL ARTIFICIAL

„Ce este şi cum se obţine furnirul artificial?"

Catinca POPOVICI
muncitoare la C. I. L. Suceava

Răspunde ing. CLAUDIU LĂZĂRESCU, şef de laborator la Institutul de cercetări forestiere.

În prezent se folosesc mai mulţi înlocuitori ai furnirului natural, dintre care amintim: microfurnirul, furnirul dublu decupat, foliile din materiale plastice şi filmul decorativ de melamină. Microfurnirul este un furnir natural, foarte subţire (0,10-0,15 mm grosime), aplicat pe un suport de hîrtie sau pînză. Se întrebuinţează ca înveliş decorativ pentru diferite obiecte artistice, precum şi ca tapet. Furnirul dublu decupat se obţine astfel: se formează

PROGRAMUL DE RADIO

Stan Simion *15.49:* Serenada pentru tenor, corn şi orchestră de Benjamin Britten *11.65:* Vorbeşte Moscova! *16.45:* Duete din opere interpretate de Amelita Galli Curci şi Tito Schipa *17.12:* Melodii distractive *17.30:* Radioracheta pionierilor *18.00:* Cîntă Margarita Nikolova (muzică uşoară) *18.15:* Cu microfonul printre sportivi *18.25:* Program muzical pentru evidenţiaţi în întrecerea socialistă *19.00:* Limba noastră *19.10:* Cîntă orchestra de estradă a Radioteleviziunii din Belgrad *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Corul Direcţiei Regionale C.F.R.-Bucureşti *20.10:* Dansuri instrumentale *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Suita a II-a din baletul „Călin" de Alfred Mendelsohn *21.06:* Melodii lirice *21.30:* Scriitori la microfon *21.45:* Cîntă Benone Sinulescu *22.20:* Muzică de dans *23.18:* Piese pentru clavecin de Bach — solistă Wanda Landowska.

Programul II *10.10:* Ansambluri artistice şcolare *10.29:* Piese instrumentale *11.00:* Muzică uşoară *11.15:* Medalion literar — E.A. Poe *11.35:* Fragmente din operele lui Ambroise Thomas *12.05:* Mici lucrări pentru formaţii de cameră *12.30:* Piese de estradă *13.07:* Rapsodia I în la major de George Enescu; Poemul simfonic „Ucenicul vrăjitor" de Paul Dukas *13.30:* Lectură literară *13.45:* Cîntece *14.05:* Muzică populară *14.35:* Interpreţi romîni de operetă *15.00:* Din lucrările compozitorului Ion Nona Ottescu *15.22:* Muzică uşoară *16.12:* Poloneze de Chopin interpretate de Halina Czerny-Stefanska *16.30:* Din muzica popoarelor *17.00:* „Estrada artistului amator" — muzică uşoară *17.15:* Cîntece de Vasile Popovici *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunţuri, reclame, muzică *18.05:* Pagini din operete *18.45:* Emisiune culturală *19.00:* Concertul în do major pentru două violoncele şi orchestră de Händel — solişti Radu Aldulescu şi Vladimir Orlov *19.30:* Cîntă Luminiţa Cosmin şi Vasile Micu *19.50:* Pe teme internaţionale *20.00:* Doine şi jocuri populare *20.30:* Lecţia de limba franceză (avansaţi) *20.45:* Muzică uşoară *21.20:* Opera „Italianca în Alger" de Rossini *23.05:* Muzică de dans *0.08:* Poemul simfonic „Don Juan" de Richard Strauss; Simfonia a IX-a în mi bemol major de Dmitri Şostakovici.

Programul III *21.20:* Muzică de cameră *22.10:* Din creaţia compozitorului Cole Porter *22.30—22.59:* Înregistrări de la Festivalul de muzică contemporană de la Tokio.

MIERCURI 4 DECEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineaţă *6.05:* Fanfară *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Prelucrări corale *7.30:* Sfatul medicului—Spasmofilia *7.35:* Anunţuri, muzică *7.45:* Cîntece din folclorul nou *8.06:* Muzică de estradă *8.30:* Concert pentru clarinet şi orchestră de Kramary *9.00:* Muzică din operete *9.25:* Muzică instrumentală *10.00:* Teatru la microfon — „Centrul înaintaş a murit în zori" de Augustin Cuzzani *11.36:* Lieduri de Brahms şi cîntece fără cuvinte de Mendelssohn-Bartholdy *12.00:* Muzică populară *12.25:* Muzică uşoară romînească *13.10:* Arii şi duete din opera „Carmen" de Bizet *14.00:* Din folclorul muzical al popoarelor *14.31:* Concertul opus 7 nr. 2 în si minor pentru vioară şi orchestră de Paganini — solist Yehudi Menuhin *15.00:* Muzică de estradă *15.30:* Uverturi la operete *16.00:* Orchestră de mandoline *16.15:* Vorbeşte Moscova! *16.45:* Cîntă formaţia de muzică uşoară condusă de Adalbert Winkler *17.12:* Maeştri ai arcuşului — George Enescu *17.30:* Prietena noastră cartea *18.00:* „Partid iubit" — emisiune de cîntece *18.15:* Fapte din întrecere *18.30:* Program muzical pentru evidenţiaţi în întrecerea socialistă *19.00:* Jurnalul satelor *19.25:* Romanţe cerute de ascultători *20.10:* Piese vocale şi instrumentale de compozitori romîni *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecţia de limba rusă (avansaţi) *20.55:* Cîntă Jean-Claude Pascal *21.15:* Aria lui Canio, din opera „Paiaţe" de Leoncavallo, şi interpreţii ei — Enrico Caruso, Jussi Björling, Nicola Nicolov şi Garbis Zobian *21.35:* Muzică de estradă *22.20:* Fragmente din oratoriul „Stejarul din Borzeşti" de Matei Socor *23.00:* Concert de noapte.

Programul II *10.10:* Muzică corală *10.28:* Muzică instrumentală *11.00:* Jocuri populare *11.15:* Universitatea tehnică radio *11.30:* Piese de estradă *12.05:* Arii din opere *12.30:* Cîntarea Romîniei socialiste — montaj literar-muzical *12.45:* Din viaţa de concert a Capitalei *13.30:* Însemnări de reporter *13.40:* Cîntece şi jocuri *14.05:* Arii din operete *14.35:* Muzică de estradă *15.00:* Concert Mozart — Înregistrări de la Festivalul „Salzburg — 1963" *15.30:* Melodii populare *16.12:* Piese vocale de Emil Monţia *16.30:* Scene şi arii din opera „Ion Vodă cel Cumplit" de Gheorghe Dumitrescu *17.00:* Muzică populară interpretată de Maria Butaciu, Fănică Stănescu-Romîneşti şi Nicolae Florian *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunţuri, reclame, muzică *18.05:* Concert de estradă *18.40:* Amintiri despre scriitori *18.50:* Cîntă corul Radioteleviziunii *19.05:* Poemul simfonic „Marea Neagră" de Alexandru Paşcanu *19.30:* Lecţia de limba engleză (începători) *19.45:* Muzică uşoară romînească *20.15:* Şcoala şi viaţa *20.35:* Cîntece şi jocuri populare *21.20* Fragmente din ciclul „Ani de pelerinaj" de Liszt — montaj muzical-literar *22.09:* Muzică de dans *23.05:* Concert simfonic *0.06:* Din operele lui Richard Wagner.

Programul III *21.20:* Seară de operă — „Boris Godunov" de Mussorgski (actele III şi IV) *22.34—22.59:* Muzică de estradă.

JOI 5 DECEMBRIE Programul I *5.05:* Cîntece *5.25:* Melodii populare *6.05:* Dansuri de estradă *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Prelucrări pentru fanfară de Aurel Popa *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Muzică populară *7.30:* Sfatul medicului — Bolile transmisibile caracteristice anotimpului rece *7.35:* Anunţuri, muzică *7.45:* Cîntece *8.06:* Piese vocale şi instrumentale *8.30:* Muzică de estradă *9.00:* Vreau să ştiu! *9.25:* Muzică simfonică romînească *10.00:* Fragmente din opera „Cosi fan tutte" de Mozart — interpretează Elisabeta Neculce, Vera Rudeanu, Iolanda Mărculescu, Valentin Teodorian, Octav Enigărescu, Constantin Gabor *11.05:* „Patrie, republică înfloritoare" — emisiune de cîntece şi versuri *11.31:* Muzică uşoară *12.00:* Pagini din operete *12.31:* Ciclul opus 32 „Cîntece din Moravia" de Dvorak — interpretează Elisabeth Schwarzkopf şi Irmgaard Zeefried *13.10:* Melodii populare din Moldova *14.00:* Concert de prînz *14.30:* Solişti ai teatrelor muzicale din ţară *15.00:* Muzică uşoară romînească *15.30:* Din cîntecele şi dansurile popoarelor *15.50:* Elevi ai Şcolii de muzică nr. 1 din Bucureşti *16.15:* Vorbeşte Moscova! *16.45:* Cîntece *17.12:* Muzică populară *17.35:* Rapsodie de Rahmaninov pe o temă de Paganini — solist Valentin Gheorghiu *18.00:* Seară pentru tineret *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Cîntă Elena Popa-Rădulescu (arii din opere şi operete) *20.10:* Madrigale *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecţia de limba franceză (începători) *20.55:* Jocuri populare *21.00:* Scrisori din ţară *21.10:* Muzică de dans *22.45:* Recital Kim Borg *23.07:* Sonate.

Programul II *10.10:* Muzică de estradă *10.40:* Piese instrumentale *11.00:* Muzică populară interpretată de Elisabeta Pavel şi Benone Damian *11.15:* Lectură literară *11.30:* Ciclul „Concerti grossi opus 1" de Pietro Locatelli *12.05:* Lucrări vocale şi instrumentale *12.30:* Muzică uşoară *13.07:* Cîntă Veronika Borisenko (arii din opere) *13.30:* Note de lector *13.40:* Prelucrări corale *14.05:*

pachete din furnire naturale de esențe și culori diferite care, după încleiere și presare, sînt tăiate perpendicular pe direcția straturilor, obținîndu-se foi subțiri cu un desen regulat, ce constă din benzi paralele diferit colorate. Se utilizează la finisarea mobilei, a cutiilor pentru aparate de radio, televizoare etc.

Foliile din materiale plastice sînt confecționate de regulă din policlorură de vinil cu sau fără suport textil și pot fi colorate în tonuri pastelate, uni sau cu desene.

În ce privește filmul decorativ din melamină, acesta constă din cîteva straturi de hîrtie specială, impregnată cu rășini sintetice, presate și încleiate concomitent pe un suport rigid (de obicei, plăci fibrolemnoase dure). Desenele imprimate pe straturile de hîrtie pot să reprezinte orice motive în culori (imitație de lemn, marmură, sidef, motive geometrice, figurative etc.).

Plăcile acoperite cu furnir artificial, pe lîngă faptul că pot fi utilizate, printre altele, la confecționarea mobilelor elegante, își găsesc aplicare la finisarea interioarelor de locuințe (uși, plafoane, lambriuri, pardosele, tapete de pereți în băi, bucătării etc.), precum și la construcția interioarelor vehiculelor (vagoane, autobuze, tramvaie, vapoare etc.). Furnirele artificiale sînt ușor lavabile și prezintă o rezistență practic nelimitată. Datorită acestor calități, perspectivele utilizării lor în viitor sînt din ce în ce mai mari.

A ARTELOR CINSTIRE...

Nu știu ce vor fi gîndind alții, dar pe mine unul mă cuprinde un sentiment de jenă de cîte ori trec pe strada din nemijlocita apropiere a sediului Sfatului popular al raionului 30 Decembrie din Capitală unde, pe o clădire destul de modestă de altfel, se află o tablă comemorativă de toată frumusețea: „În această casă a trăit a lucrat a suferit și a murit neînțelesul pictor Ștefan Luchian 1868—1916". Nu tu virgulă, nu tu nimic... Ceea ce n-ar fi lucru prea mare, căci grafica decorativă își are rînduielile ei în ce privește semnele de punctuație. Buclucul, adevărat atentat împotriva bunului gust, îl comite însă un apoteotic înger care, în cămașă de noapte, cu aripile deschise, cu o paletă într-o mînă și un reglementar buchet de flori în cealaltă, zburătăcește alături de textul citat. Trebuie să convenim că această placă nu se încadrează nici pe departe în evocarea plină de respect a memoriei lui Luchian, în prețuirea pe care i-o acordă marelui artist poporul nostru. Nu ar fi timpul ca placa să fie înlocuită?

N. STRĂVOIU
București

TÎRG LA BOLINTINUL DIN VALE

De curînd a avut loc în comuna Bolintinul din Vale, raionul Titu (reg. București), tradiționalul tîrg anual de toamnă. Cu acest prilej gospodăriile colective din Potlogi, Poenari, Malu Spart, Stoenești, Bolintinul din Deal și din alte comune din raioanele Răcari și Videle și-au desfăcut produse agricole, vegetale și animale. De asemenea, magazinele cooperației de consum din aceste comune au pus la dispoziția colectiviștilor un bogat și variat sortiment de mărfuri.

De mare succes s-a bucurat tradiționalul parc de distracții, din care am fotografiat un colț redat în imaginea de față.

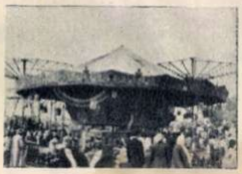

Ionel PROTOPOPESCU
activist cultural
Bolintinul din Vale

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze: *Radu Dan*, student, București, șos. Panduri 90, rn. Lenin: literatură, artă; *Leonte Andronic*, elev, Roman, str. Bogdan Dragoș 101, reg. Bacău: sport, muzică, literatură; *Constantin Ciapki*, muncitor constructor, Galați, str. Brăilei bloc A 3, ap. 106: sport, artă, geografie; *Ileana Cubaștik*, funcționară, Oravița, baza de recepție, str. Mihai Viteazu 62: ilustrate; *Eluța Petrescu*, laborantă, Brăila, str. M. Kogălniceanu 9: ilustrate; *Gh. Chițulescu*, învățător, com. Rîul Alb de Sus, rn. Tîrgoviște: literatură, muzică, desen, ilustrate; *Ștefan Dragomirescu*, tehnoredactor, București, str. Sf. Ion Nou 3 bis, et. I, rn. T. Vladimirescu: teme diverse, filatelie, ilustrate; *Lucreția Vlad*, profesoară, com. Movila Banului, rn. Mizil, reg. Ploiești: teme diverse, ilustrate; *Mihai Tudorache*, tehnician, Adjud, dispensarul veterinar, str. Mare: artă plastică, ilustrate; *Ilie Bratu*, controlor tehnic, Sinaia, str. Avram Iancu 19: literatură, ilustrate; *Wladislaw Fornalczyk*, Lodz, Lnienna 7, R.P. Polonă: filatelie; *Bogdan Nowaczyk*, Zalestie, pta Galina, pow. Konin, woj. Poznan, R.P. Polonă: cinema, ilustrate, știință; *Emanuel Jakuboski*, Szczecin — 25, Al. Wojska Polskiego 252, R.P. Polonă: teme diverse; *Kazimierz Lekalski*, Lodz, ul. Wieckowskiego 8 m 41, R.P. Polonă: filatelie; *Giannina Adamovici*, funcționară, com. Recaș, depozitul Combustibilul 12, rn. Timișoara: teme diverse, ilustrate; *Sonia Ardeleanu* și *Virginia Aldea*, com. Peștiș, reg. Hunedoara: literatură, artă, ilustrate; *Ioan Dumbravă*, inginer, Ploiești, str. Ștefan Gheorghiu 95: cinema, ilustrate; *Mitică Cosma*, operator chimist, Onești, bloc E 5, ap. 36, cv. 8, et. I: ilustrate; *Corneliu Remy*, oțelar, Simeria, str. 30 Decembrie 21: teme diverse, ilustrate.

DE LA CORESPONDENȚI

Control de calitate. *(Dan Vintilă, Mediaș)*

Nocturnă. *(Romulus Diștcanu, București)*

ATENȚIUNE ONEȘTI!

Revista „Flacăra" organizează duminică, 8 decembrie 1963, orele 11

în sala cinematografului „CONSTRUCTORUL"

O CONSFĂTUIRE CU CITITORII SĂI

urmată de un program artistic

DIALOG CU CITITORI • DIALOG CU

DIALOG CU CITITORI • DIALOG CU CITITORI

Muzică populară *14.35:* „Frumos ești, București" — muzică ușoară *15.00:* Compozitori dirijîndu-și operetele: Paul Lincke, Gherase Dendrino, Eduard Künnecke, Franz Lehar, Oscar Strauss *15.35:* Cîntece din munți și fiorduri și trei piese lirice pentru pian de Grieg *16.12:* Cîntece pentru cei mici *16.20:* Pe teme medicale *16.30:* Soliști și formații artistice de amatori *17.00:* Melodii din filme *17.30:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Concert din opere *19.00:* Cîntece și jocuri *19.30:* Muzică ușoară *19.50:* Transmisiunea concertului orchestrei simfonice a Radioteleviziunii, dirijor Florica Dimitriu. În program: Uvertura „Leonora nr. 3" de Beethoven; Concertul nr. 2 în la major pentru pian și orchestră de Liszt — solistă Sofia Cosma; Simfonia I în mi bemol major de George Enescu. În pauză: Ce știm despre cărți? *22.00:* Muzică din operete *22.30:* Emisiune literară *22.45:* Cîntă formația de muzică ușoară condusă de Horia Ropcea *23.05:* Muzică de dans *0.05:* Pagini din opera „Vulpea cea isteață" de Leos Janacek.

Programul III *21.10:* Teatru la microfon — „Gramatica familiei" de Eugène Labiche, cu Al. Giugaru, Nineta Gusti, Nicolae Gărdescu și alții *22.07:* Piese de estradă *22.35 — 22.59:* Muzică instrumentală.

VINERI 6 DECEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineață *6.05:* Fanfară *5.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Tarafuri *7.30:* Sfatul medicului — Obezitatea *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntece patriotice *8.06:* Melodii populare *8.30:* Muzică din opere *9.00:* Concertul în re minor de Tommaso Albinoni; Simfonia în re major de Muzio Clementi *9.27:* Melodii distractive *10.00:* Muzică de cameră *10.30:* Muzică de estradă *11.05:* Duete interpretate de soliștii Teatrului de stat de operetă: Marica Munteanu și Bimbo Mărculescu, Constanța Cîmpeanu și Toni Buiacici, Corina Bărbulescu și Ludovic Spiess, Lucia Roic și Mircea Nemens, Sili Popescu și Ion Dacian *11.28:* Ciclul de cîntece „Regata venețiană" de Rossini; Suita populară spaniolă de Manuel de Falla *11.52:* Reportaj *12.00:* Simfonietta de Paul Constantinescu; Rapsodia I de Martian Negrea *12.29:* Soliști de muzică ușoară *13.10:* Pagini orchestrale din operele compozitorilor noștri *14.00:* Melodii populare oltenești *14.26:* Marea fantezie pe motive poloneze de Chopin; Poemul simfonic „Vîrtelnița Omfalei" de Saint-Saëns *15.00:* Selecțiuni și potpuriuri din operete *15.30:* Muzică ușoară *16.00* Muzică corală de Gavriil Musicescu *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Muzică populară *17.12:* Piese instrumentale de mare popularitate *17.30:* În slujba patriei *18.00:* Muzică ușoară *18.30:* Program muzical pentru evidențiați în întrecerea socialistă *19.00:* Jurnalul satelor *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Cîntă formația de muzică ușoară condusă de Vadim Liudvikovski *20.10:* Cîntece și jocuri populare cerute de ascultători *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba engleză (avansați) *20.55:* Scherzo tarantella opus 16 de Wieniawski *21.00:* Schițe de André Maurois *21.15:* Muzică ușoară de compozitori romîni *21.45:* Părinți și copii *22.20:* Arii antice interpretate de soliști romîni *22.40:* Muzică de dans *23.10:* Concert din opere.

Programul II *10.10:* Melodii populare *10.27:* Suita „Visul unei nopți de vară" de Mendelssohn-Bartholdy *11.15:* Universitatea tehnică radio *11.30:* Muzică de estradă *12.05:* Orchestre de mandoline *12.30:* Sonata opus 162 în la major de Schubert *12.53:* Din muzica popoarelor *13.30:* Limba noastră *13.40:* Melodii lirice *14.05:* Coruri și dansuri din operete *14.35:* Melodii populare *15.00:* Actualitatea în țările socialiste *15.25:* Fragmente din Simfonia a II-a de Adalbert Winkler *16.12:* Recital Maria Voloșescu *16.30:* Muzică instrumentală *17.00:* Piese de estradă de compozitori romîni *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* „Ciclul de inițiere muzicală" *18.45:* Lecturile dumneavoastră preferate *19.00:* Fanfară *19.30:* Teatru la microfon — „Școala bîrfelilor" de Sheridan, cu Aura Buzescu, Radu Beligan, Al. Giugaru, Cella Dima, Nelly Sterian, Constantin Moruzan, Florin Scărlătescu și alții *20.51:* Muzică din operete *21.30:* Interpreți de muzică ușoară *22.30:* Mari poeți ai lumii — Saadi *22.40:* Arii celebre din opere *23.05:* Muzică de cameră de compozitori contemporani *23.40:* Muzică de dans.

Programul III *21.10:* Concert simfonic *22.02:* Cîntă corul Filarmonicii de stat „George Enescu" *22.30—22.59:* Muzică de estradă.

SÎMBĂTĂ 7 DECEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineață *6.05:* Mici piese de estradă *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Fanfară *7.30:* Sfatul medicului — Ulcerul varicos *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Melodii populare *8.06:* Muzică de estradă *8.30:* Dansuri simfonice *9.00:* Roza vînturilor *9.25:* Cîntece pionierești *9.40:* Melodii populare *10.00:* Muzică ușoară romînească *10.30:* Muzică instrumentală de compozitori romîni *11.05:* Duete din opere *11.35:* Cîntă orchestra de estradă a Radioteleviziunii *12.00:* Muzică populară interpretată de Cristina Speriosu și Nicolae Bob-Stănescu *12.20:* În săli și pe stadioane *12.30:* Simfonia I în do major de Beethoven — interpretează orchestra Filarmonică din New York, dirijor Bruno Walter *13.10:* Arii de coloratură din opere și operete *14.00:* Cîntece și jocuri populare *14.30:* Soliști de muzică ușoară care ne-au vizitat țara *15.00:* Din creația de operă a lui Mascagni *15.45:* Actualitatea literară în ziarele și revistele noastre *16.00:* Recitalul flautistului Nicolae Alexandru *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Cîntece populare *17.12:* Șase tablouri simfonice din Munții Rodnei de Dariu Pop *17.30:* Prietenii lui Do-Re-Mi *18.00:* Actualitatea muzicală *18.45:* Muzică ușoară de Sile Dinicu *19.00:* Almanah științific *19.25:* Invitație la dans *20.10:* Piese pentru vioară de Fritz Kreisler *20.30:* Pe teme internaționale *20.45:* Melodii populare îndrăgite de ascultători *21.15:* Carnet plastic *21.25:* Muzică de dans *23.11:* Muzică de cameră.

Programul II *10.10:* Cîntă soprana Elena Crivăț și baritonul Emil Rotundu *10.00:* Muzică de estradă *11.30:* Cîntă Paul Robeson *11.15:* Universitatea tehnică radio *11.30:* Triptic simfonic de Dimitrie Cuclin; Suita „În lunca Siretului" de Ion Hartulary Darclée *12.05:* Muzică din operete *12.30:* Muzică ușoară *13.00:* Sonata nr. 12 în mi bemol major pentru vioară și pian de Mozart *13.24:* Cîntece și jocuri *14.05:* Muzică din opera „Povestirile lui Hoffman" de Offenbach *14.35:* Muzică instrumentală *15.00:* Din muzica popoarelor *15.30:* Concertul în la minor pentru vioară și orchestră de Glazunov — solist Ștefan Ruha *16.12:* Muzică ușoară *16.30:* Știința în slujba păcii *16.40:* Cîntece *17.00:* Din comoara folclorului nostru *17.30:* Însemnări de reporter *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Muzică din operete cerută de ascultători *18.35:* Melodii populare *19.05:* Din cele mai cunoscute lieduri *19.30:* Romanțe *20.00:* Muzică de dans *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Canțonete *21.20:* Interprete ale operelor lui Puccini — Virginia Zeani, Galina Vișnevskaia, Maria Callas, Zinca Milanov, Arta Florescu, Leontyne Price *21.45:* Agenda teatrală *22.00:* Jocuri populare *22.13:* Suite simfonice *23.05:* Muzică de dans.

Programul III *21.20:* Sonatina opus 44 pentru pian de Mihail Jora; Cvartetul nr. 1 pentru coarde în sol minor de Debussy *22.01—22.59:* Cîntă orchestra Mantovani.

în pag. 4 – Programul de televiziune

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"
Macheta: Dan Bîrlădeanu

41.505

Bibl Reg

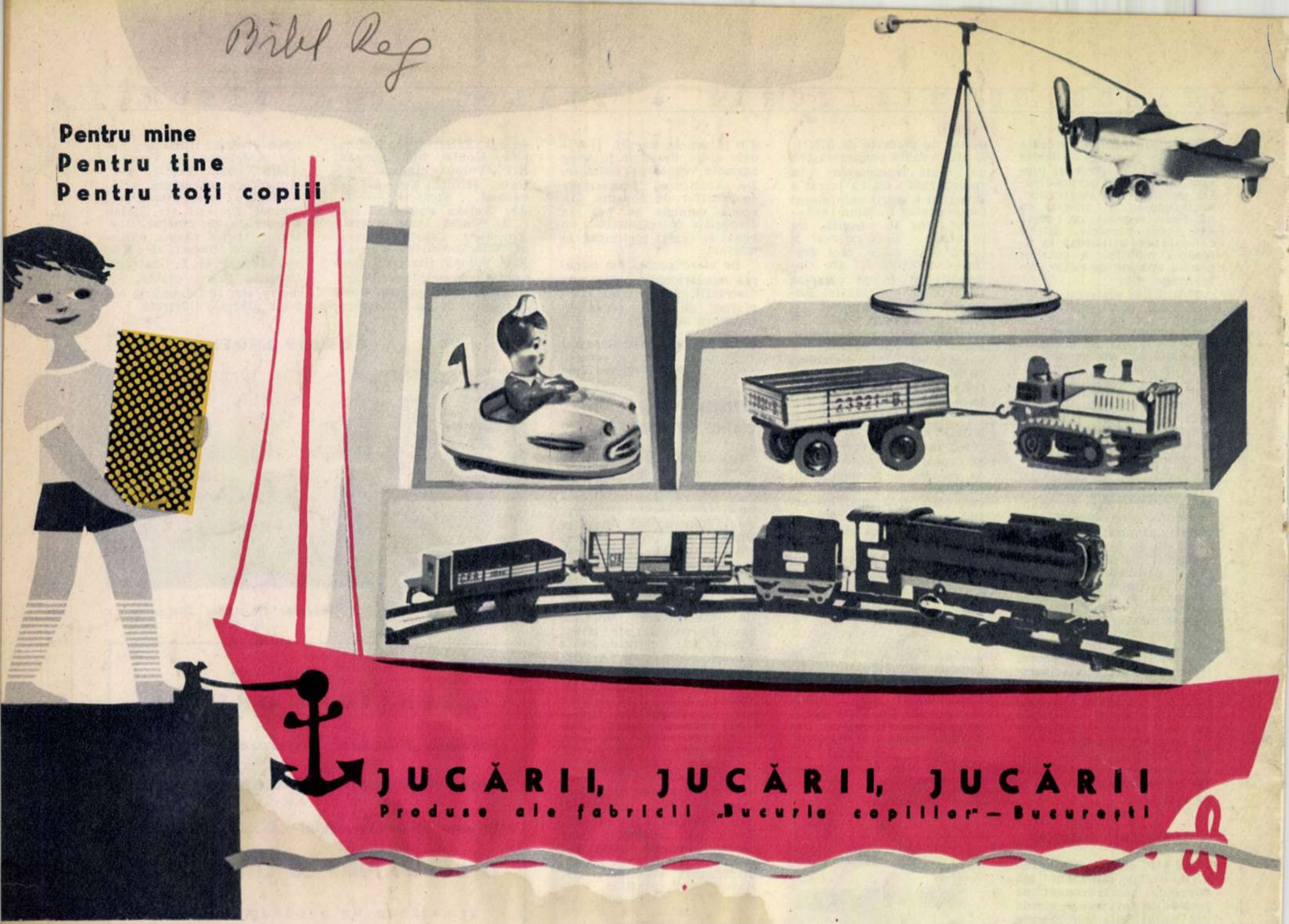
Pentru mine
Pentru tine
Pentru toţi copiii
JUCĂRII, JUCĂRII, JUCĂRII
Produse ale fabricii „Bucuria copiilor" — Bucureşti

Gospodine! Economisiţi muncă şi timp folosind:

zefir

maşina electrică de spălat rufe şi centrifuga electrică de stors rufe „Zefir" produse de cooperativa „ELCTROBOBINAJUL"

Cu ajutorul maşinii de spălat rufe „ELECTROBOBINAJUL" realizaţi economii de 40-50% la consumul de săpun.

Folosind centrifuga „ZEFIR" nu veţi mai fi nevoite să întindeţi rufele la uscat. Costul curentului electric necesar pentru 20 de kg rufe stoarse cu ajutorul maşinii „Zefir" nu depăşeşte 0,15 lei.

MAŞINA DE SPĂLAT RUFE „ELECTROBOBINAJUL" ŞI CENTRIFUGĂ DE STORS RUFE „ZEFIR" SÎNT PRACTICE ŞI UŞOR DE ÎNTREBUINŢAT. FOLOSIREA LOR DUCE LA PRELUNGIREA VIEŢII RUFELOR DV.

Proletari din toate țările, uniți-vă!
Anul XII nr. 49 (445) — 7 decembrie 1963
Flacăra
49

LUMINILE DIN BRAZI.
Fotografie de Clara Spitzer

Flacăra 49

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Anul XII nr. 49 (445) — 7 decembrie 1963

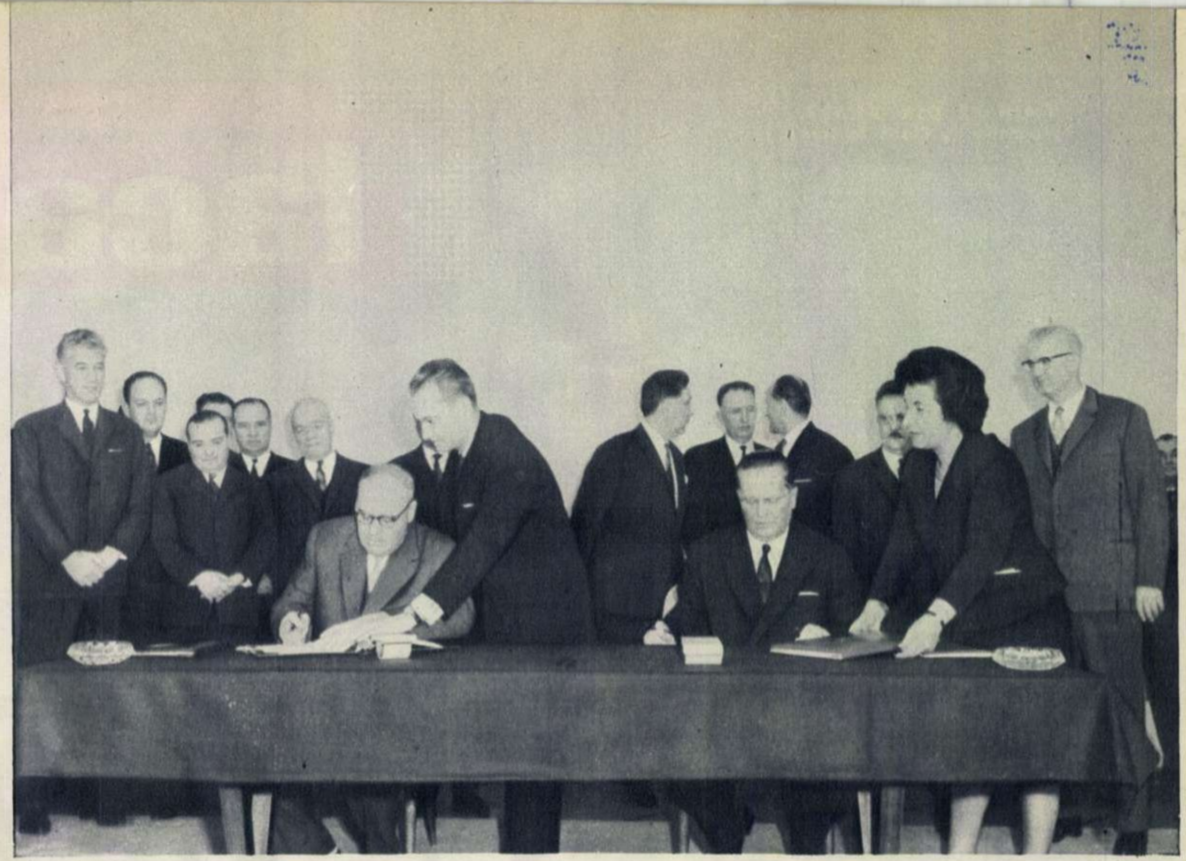

Sîmbătă, 30 noiembrie 1963, a avut loc la Belgrad semnarea Acordului între Republica Populară Romînă și Republica Socialistă Federativă Iugoslavia privind realizarea și exploatarea Sistemului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier pe fluviul Dunărea și a Comunicatului comun cu privire la vizita delegației Republicii Populare Romîne în Republica Socialistă Federativă Iugoslavia.

Acordul privind Sistemul Porțile de Fier și Comunicatul comun au fost semnate din partea romînă de tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, președintele Consiliului de Stat al R. P. Romîne, prim secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn, iar din partea iugoslavă de tovarășul Iosip Broz Tito, președintele R. S. F. Iugoslavia, secretar general al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia.

În seara zilei de 30 noiembrie, delegația de stat a R.P. Romîne a părăsit capitala R.S.F. Iugoslavia înapoindu-se în patrie.

Fotocronica Flacării ◆

5

6

9

10

REDACȚIA: BUCUREȘTI, PIAȚA SCÎNTEII
Căsuța poștală: 3507, Of. 33
Tel. 17.60.10, int. 1744

ABONAMENTE la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. **PREȚUL REVISTEI 2 LEI. ABONAMENTE:** 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei.

Fotocronica Flacării ◆ Fotoc

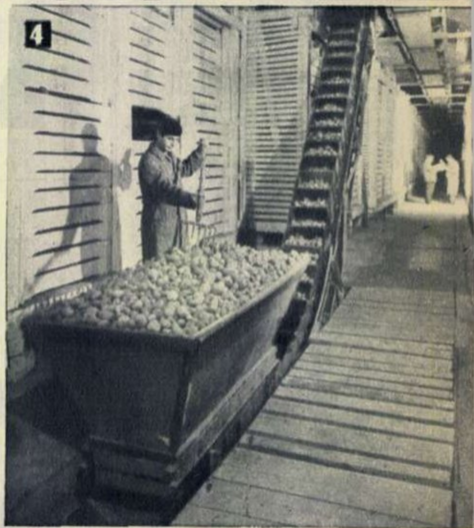

1 Un nou obiectiv industrial: Uzina de preparare a cărbunelui de la Coroești.

2 La cabinetul tehnic al Uzinei de mecanică fină din Capitală s-au depus de la începutul anului și pînă în prezent 66 de propuneri de inovații, din care 34 au și fost aplicate. Economii 260.000 lei.

3 Un depozit modern al M.I.P.C. — Depozitul București-Băneasa. Zilnic sînt expediate de aici spre stațiile de desfacere zeci de tone produse petroliere.

4 Aprozarul a luat din timp măsuri pentru depozitarea legumelor și fructelor pentru iarnă. În fotografie: un siloz din Capitală, capacitate — 300 vagoane.

5 **6** Încă două țări africane își dobîndesc independența: Zanzibarul — la 10 decembrie și Kenya — la 12 decembrie. În fotografia 5: vedere din centrul orașului Nairobi — capitala Kenyei. Fotografia 6: o stradă din bazarul orașului Zanzibar.

7 Delegația R. P. Romîne la O.N.U. desfășoară o intensă activitate. Cel mai recent rod al acesteia este adoptarea proiectului de rezoluție „Cu privire la elaborarea unei declarații asupra cooperării economice internaționale", inițiat de delegația țării noastre. În fotografie: Mihail Hașeganu (stînga), reprezentantul permanent al R.P. Romîne la O.N.U., președinte al Comitetului politic special în actuala sesiune, se întreține cu reprezentantul Braziliei, Geraldo de Carvalho Silos.

8 La Dallas (statul Texas — S.U.A.) continuă ancheta în legătură cu atentatul criminal împotriva președintelui John Kennedy și cu împușcarea presupusului său asasin de către Jack Ruby. Iată-l pe Ruby (dreapta) după un interogatoriu.

9 Sute de studenți au organizat o demonstrație pe străzile Parisului în semn de protest față de condițiile necorespunzătoare de studiu. Iată-i așezați pe caldarîm, blocînd bulevardul St. Michel.

10 Universitatea Jagellonă din Cracovia (R.P. Polonă) a împlinit 600 de ani. Fotografia înfățișează Sala de consiliu.

11 După catastrofa minieră de la Omhuta (insula Kiusiu — Japonia) care s-a soldat cu peste 400 de morți și 100 de răniți, minerii din Omhuta ca și din alte părți ale Japoniei au organizat acțiuni cerînd să se asigure securitatea muncii în mine.

12 În capitala Franței s-a desfășurat recent Concursul internațional de vioară și pian Marguerite Long—Jacques Thibaud. În fotografie: Marguerite Long, Maria Callas, d-na Jacques Thibaud și pianistul sovietic Victor Eresko, unul din cei doi cîștigători ai premiului întîi.

11
民主連合政府樹
池田内閣打
池田内閣

PROGRAMUL DE TELEVIZIUNE

SÎMBĂTĂ 7 DECEMBRIE În programul de sîmbătă 7 decembrie a intervenit o modificare. Programul se va desfășura în felul următor: *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru copii — Cine știe? *19.35:* În fața hărții *19.45:* Salba de argint a Făgărașilor *20.05:* „Caidul" — o producție a studiourilor franceze, cu renumitul comic Fernandel *21.30:* Muzică ușoară. Cîntă orchestra și soliștii Ansamblului artistic al U.T.M., dirijor George Grigoriu. În încheiere: Buletin de știri, sport, buletin meteorologic.

DUMINICĂ 8 DECEMBRIE *8.50:* Gimnastică *9.00:* Emisiunea pentru copii și tineretul școlar *10.30:* Rețeta gospodinei *11.00:* Emisiunea pentru sate *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Armonie și dans — emisiune coregrafică *19.40:* „Gangsteri și filantropi" — un film de aventuri realizat de cinematografia poloneză *21.10:* „Duminica omului" — dramatizare după schița cu același nume de Ion Arieșanu. În distribuție: Tatiana Iekel, Boris Ciornei, Gheorghe Cozorici *21.30:* „Muzica s-a îndrăgostit de Mamaia" — soliști și melodii de muzică ușoară romînească. În încheiere: Buletin de știri, sport, buletin meteorologic.

LUNI 9 DECEMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Știință și tehnică pentru tineretul școlar *19.40:* Tribuna economică *20.00:* „Viață fără chitară" — un film artistic cehoslovac *21.30:* Un interpret de frunte al artei pianistice romînești — Dinu Lipatti *22.00:* Telesport. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

MARȚI 10 DECEMBRIE *18.30:* Universitatea tehnică la televiziune *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Știți să desenați, copii?! *19.25:* Emisiune de știință *19.45:* Romanțe. Soliști: Mia Barbu, Rodica Gheorghiu, Petre Gusti *20.20:* „Balada maeștrilor" — film realizat după cunoscuta poezie satirică a lui Tudor Arghezi *20.35:* „Oameni sărmani" de Dostoievski (reluare). Interpretează Leopoldina Bălănuță și Constantin Rauțchi. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

JOI 12 DECEMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru copii — filmul „Lacul zînelor" *19.20:* „Alerg după o stea" — un film artistic britanic, în care evoluează cunoscutul comic Norman Wisdom *21.00:* Transmisiune din Studioul de concerte al Radioteleviziunii. În program arii din opere și Suita a II-a „Arleziana" de Bizet. Soliști, Iolanda Mărculescu și Nicolae Florei. Dirijor, Teodor Costin. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

VINERI 13 DECEMBRIE *18.30:* Universitatea tehnică la televiziune *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru pionieri și școlari *19.40:* Monumente antice *20.00:* Săptămîna *21.00:* Așteptare *21.10:* Muzică distractivă. Soliști: Elena Simionescu, Silvia Velicu, Ruxandra Ștefănescu, Maria Moraru și Marin Pantazi. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

SÎMBĂTĂ 14 DECEMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Cu Silvia Chicoș despre descoperiri mari și mici — emisiune muzical-distractivă pentru copii *19.40:* În fața hărții *19.50:* Muzică populară romînească. Soliști Adriana Codreanu, Olga Stănescu, Petre Săbădeanu *20.25:* Teatru în studio — „Un joc neobișnuit", adaptare pentru televiziune după nuvela și scenariul radiofonic „În pană" ale cunoscutului scriitor elvețian Friedrich Dürrenmatt *22.00:* Muzică ușoară cu Lavinia Slăveanu, Cezarina Oprescu, duetul vocal Narcisa Giuvelea și Cornelia Iordănescu, George Bunea, Marius Iorga. În încheiere: Buletin de știri, sport, buletin meteorologic.

În paginile 21-23: Programul de radio

Fotocronica Flacării

13 Migry Avram-Nicolau, Ion Punea și Aurel Rogalski în „Carieră pe Broadway", premieră la Teatrul „C. Nottara" din Capitală.

14 Practică pe teren a studenților din anul I al Institutului de construcții din București. O studentă romîncă alături de doi studenți din Kenya la o oră de topografie.

15 Păpuși care de-a lungul anilor s-au perindat prin fața micilor spectatori. Aproape 8.000 de spectacole și peste 2.000.000 spectatori în 15 ani de activitate a Teatrului de marionete și păpuși „Țăndărică".

16 Acum poate să vină și iarna — par a spune colectiviștii din Răchițeni, regiunea Bacău. Ei au asigurat baza furajeră pentru un efectiv de 311 bovine, 262 porcine și 402 ovine. Și ceea ce nu se vede în fotografie, colectiviștii din Răchițeni au însilozat 756 tone porumb, sfeclă și borhot.

17 *„Libertatea este deviza noastră", „Libertate sau moarte..."* Cu astfel de lozinci au demonstrat locuitorii din Georgetown la aflarea știrii că autoritățile britanice au amînat acordarea independenței Guyanei Britanice.

18 Cu prilejul premierei la Stockholm a filmului „Cleopatra", membri ai unei organizații ce se intitulează „Grupul de acțiune împotriva filmelor proaste" au postat pichete în fața cinematografului unde rula filmul. Poliția a intervenit, îndepărtîndu-i.

19 La Oslo se află în construcție o a doua linie de metrou menită să facă legătura dintre centru și suburbiile din estul orașului. În fotografie: ultimele lucrări la stația Grönland a noii linii de metrou.

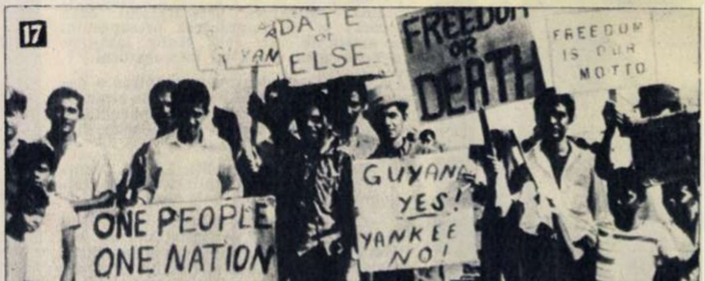

CAP
AKTIONSGRUPPEN MOT DÅLIG FILM PROTESTERAR

În lumea cristalelor

de Radu BOUREANU

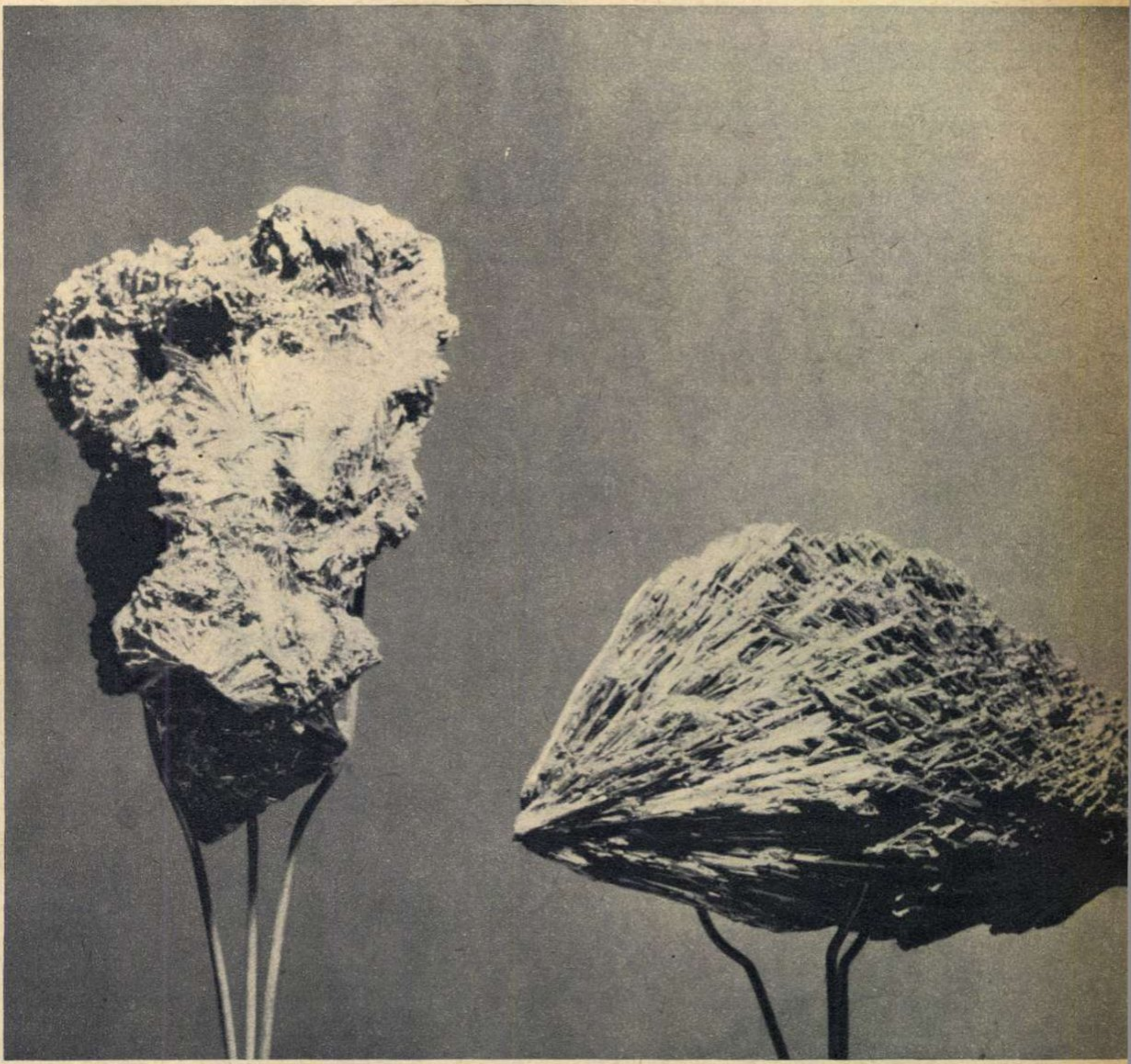

Stibina, cu cristale dispuse în raze, se înfăţişează sub cele mai neaşteptate forme. Uneori, precum se vede, stibina poate să semene chiar şi cu un arici.

În iureşul nostru diurn, în ritmul grăbit al preocupărilor noastre, mărunte sau mari, cu acea celebritate a bondarilor care punctează caliciul florilor, ţîşnind mai departe, spre alt ţel, nu ştim, sau uităm, că în cetate, în apropierea noastră, trudesc oamenii marilor tăceri.

Ca şi minerii, aceşti oameni au săpat galerii în timp şi scot de-a lungul anilor, din abataje de întuneric şi ipoteze, datele certe ale ştiinţei şi mărturiile materiale ale realităţilor ascunse.

Aceştia sînt oamenii de ştiinţă, minerii ideilor şi ai ipotezelor transformate în legi certe, cei care sînt atît de grav şi cu pasiune cîntaţi de Verhaeren:

……

O, cercetări ne-nfrînte şi lupte hotărîte,
Şi texte vechi, surpate sub clarele dovezi.

……

Noi adevăruri simple ca harnice albine
Pentru aceeaşi miere-ntr-un unic stup trudind
Şi răscolind cu febre bolţi mari, de visuri pline,
Stîrnind sublime taine, pămînt şi cer unind,

……

Neantul, plăsmuirea fu prada-ngemănată
Pentru căutătorii cu fulgere în mîini,
A căror cărţi, puterea cum unduie ne-arată
Din oarbe minerale spre creierii stăpîni.

……

„Din oarbe minerale". Iată domeniul în care facem cu dumneavoastră o scurtă incursiune. De fapt, vizita pe care am făcut-o la colecţia de minerale şi roci a Institutului de petrol, gaze şi geologie din Capitala noastră este, în dimensiuni infinitezimale, în simbol, o reeditare pe anumite laturi sinonimă cu vestita călătorie imaginată de Jules

(Continuare în pag. 6-7)

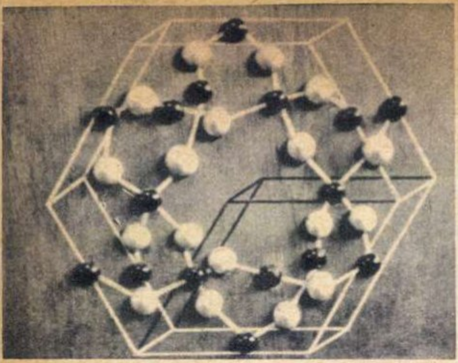

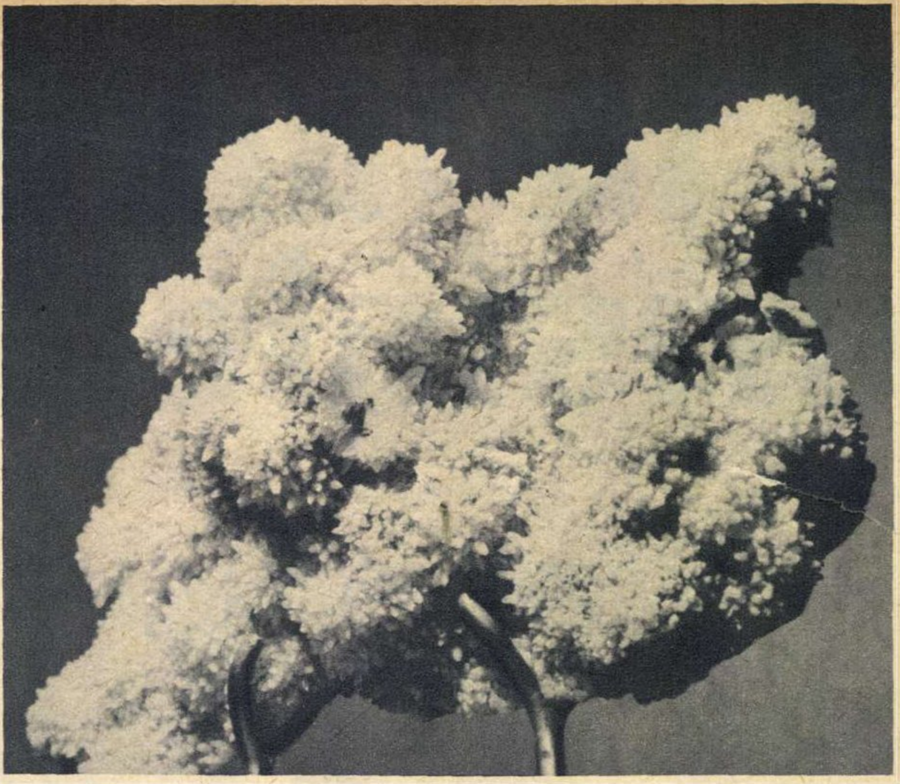

Geometria severă a moleculelor de bioxid de siliciu (stînga, sus) nu pare a avea nimic comun cu crizantema de piatră, tulburătoare în frumusețea ei. Şi totuşi este vorba de unul şi acelaşi lucru: cuarț.

Verne în „O călătorie spre centrul pămîntului".

Această călătorie durează de ani îndelungați pentru profesorul Mastacan și soția sa. Deși oprită, în timp și spațiu, în laboratorul de mineralogie al institutului, ea nu reeditează călătoria lui Xavier de Maîstre în jurul odăii sale, ci are adiacențe cu scoarța și miezul pămîntului, a erelor consumate de viața mineralelor, a transformărilor succesive ale materiei și ale formelor ajunse pînă la noi. Așa le vedem azi, în colecția de minerale și roci adunate de către geologii noștri din zăcămintele din țară și din lume.

Este, după părerea noastră, o colecție ce poate rivaliza cu mari colecții din străinătate, dar care se deosebește totuși de ele prin faptul că îmbină caracterul cristalo-chimic cu morfologia mineralelor și roentgenometria lor.

Colecția este aranjată după o clasificare clasică, începînd de la elementele native găsite în scoarța terestră pînă la mineralele cele mai complicate. Eșantioanele sînt foarte reprezentative din punct de vedere științific și spectaculoase, ca formă, culoare, varietate. În colecție pot fi urmărite fenomenele de transformare și agregare a materiei în natură. Latura științifică se îmbină la fiecare exemplar cu esteticul. Ca foarte adesea în natură — în formele vii, mișcate, ale vieții, în faună și floră — firea a căutat cu grijă să îmbrace forme frumoase. Pietrele, rocile, ca și anumite specii de animale și-au pus haină festivă, stilizări de linie, formă, culoare.

Călăuzit în colecție de profesorul Mastacan, am pătruns la mii de ani sub cerga pămîntului, în miezul lui, în tainele lui. Lumea cristalelor și a rocilor își adîncea și își creștea dimensiile. Este neapărat necesar în procesul de reconstituire a unor fenomene capitale din istoria vieții materiei un anumit cuantum de exaltare, de imaginație forțată, dacă nu se află în depozit în firea individului. Jules Verne a lucrat pentru noi în acest domeniu. Să nu ne fie rușine să-l imităm. Să fabulăm, bătînd căi bătute.

Priveam comorile colecției, distribuite în micul dar bogatul muzeu al mineralelor. Structurile cristalo-chimice ale materiei mă duceau în lumea distribuției particulelor materiale în infinitul mic. În marile vitrine de cristal se desfășura strania feerie a concretului materiei. Îmi evocau acea varietate a straturilor, a depozitelor geologice de sub scoarță, marile spații ce diferențiază uneori vinele, rocile, sedimentările. Micile exemple minerale își creșteau dimensiunile pînă la fabulos în închipuire. Cuarțurile cu forme florale ale Crizantemei de piatră, calcite cu nuanțe de trandafiriu, perlaceu, sidefiu își înflorau încremenirea minerală, mimînd formele și culorile florilor vii.

Turmaline cu cristale în forme radiale, negre, de un decorativ sever pe un cîmp de roci gri-bej. Onixuri de silice. Din savana închipuirii mă privea cu o nuanță de galben prețios, rece, dungat cu maroniu și aur „Ochiul de tigru" (Tiegerauge din Nameghalam). Dacă n-aș fi știut, întors în temperatura normală a gîndului, că privesc un mineral, aș fi înclinat să cred că mă las pradă unui fior ancestral, al temerii apropierii felinei feroce, sub raza, sub focarul rece al irisului galben-auriu care-și pîndește prada printre genele lungi de trestie ale junglei.

Ca urmare firească a unui carnagiu pe care l-ar fi făcut stăpînul ochiului de tigru, tigrul imaginar, văd în apropiere piatra de Eisenkiesel din Schellerhan (Erzgebirge). E ca o pată de sînge închegat și ca un inel pierdut

„Călătoria în centrul pămîntului" durează de ani îndelungați pentru profesorul Mastacan.

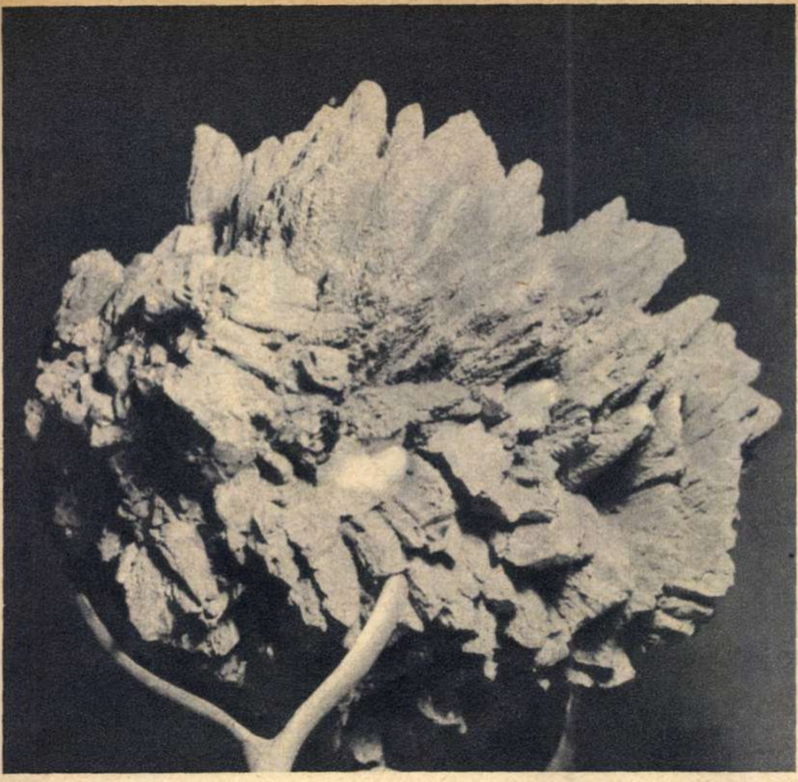

Calcitele sugerează şi ele o ciudată exuberanţă vegetală.

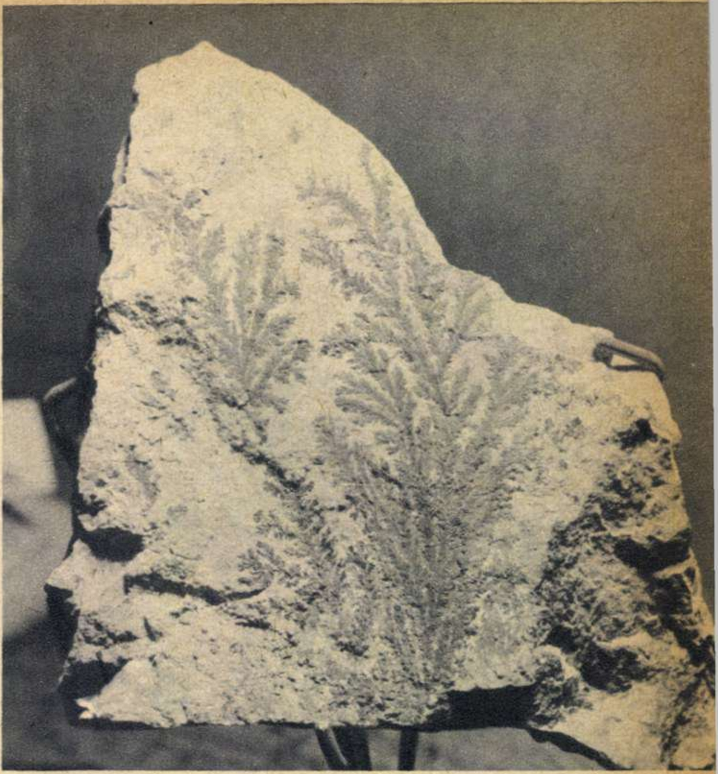

Dendritele de mangan — „frunza de ferigă" a lumii cristalelor.

de un rajah în spaţiul vînătorii, în urmărirea ochiului de tigru, piatra de Moragat din India, de un verde caracteristic ca o piatră de inel de malahit.

Căutînd, cu o geloasă rivalitate, natura a dat opalul nobil (Edelopal). Roşu rubiniu, cu mici focare preţioase de rubin. În cîmpul acela roşu al mineralului, focarele mărunte de rubin sclipesc mimînd, reeditînd luceferii roşii ai poemelor simboliste. Cu o frumuseţe gravă, nobilă, onixul, ca un desen, aşa cum sînt desenate pe hărţi mările şi lacurile, cu cercuri neregulate, concentrice, cristalul are acele cercuri maronii, blînd maronii pe un fond perlaceu.

Pămîntul patriei noastre ne înfăţişează comorile scoarţei şi ale subsolului cu cuarţuri ametiste de la Dealul Crucii (Baia Mare). Cuarţul ca o floare-de-colţ, cu cristalele mici de calcopirită. E atît de evidentă asemănarea cu floarea pe care o culeg temerarii de pe steiurile muntelui, are carnea pietrei ca aceea a alcătuirii florale. E numai de o mărime ce o depăşeşte pe surata ei din regnul vegetal şi e veşnic încremenită. Nu poate s-o anime nici o adiere. Poate acolo, unde creşte cea vie, la mari adîncimi, mimetic, pămîntul o reeditează în forme de piatră ca pe o floare a adîncului.

Ametiste care apar în geode, în găuri de rocă. Stibine în varietăţi cu superbă aranjare; dispoziţie radială a cristalelor, ca nişte ace în formă de raze. Pierdut în speculaţiile fabulosului mineral, m-am trezit şarjat de o falangă geologică, pentru o frîntură de clipă, mai vajnică decît a lui Filip Macedonicul; cristale de ghips în formă de lăncii îmi ţinteau retina. Niciodată n-aş fi crezut că sub pămîntul albicios al Dobrogei, acolo, pe meleagurile de la Altîn-Tepe, sînt culorile cele mai moderne, acel mariaj de albastru şi verde pe care îl au calcantitele. Calcite albe sau roz de diverse forme romboedrice, trapezoidale, granaţi superbi, negri, în cristale, sau verzui-negricioase cum apar cele extrase din zăcămintele de la Ocna de Fier. Tot de aici sînt aceste calcare cu substituţii de magnetit pe un fond bej cu striaţii sau mai curînd desene închipuind canale maronii, cu încrustări de goluri albe, ca nişte mici lacuri.

Zoologia este mimată de asbestul de la Eibentahl, ca o piele de zebră. Stibina reeditează forma ariciului cu ţepi de cristale aproape de culoarea podoabei defensive a micului porc spinos. Din încremenirea lui s-ar putea oare, cu un efort de imaginaţie, să-l vezi animat şi înaintînd încet, prudent, printre dendrite de mangan, oxizi de mangan, cu forme de frunze de ferigă? Iată şi mica mostră de salină. Am văzut-o demult la Slănicul Prahovei. E sarea cu cărbune. Sarea albă sau vînătă a simţit nevoia variaţiei la ton; s-a împodobit cu cărbune prin cine ştie ce proces geologic.

Dacă ar fi să luăm cristal cu cristal, mostră cu mostră din roci, din depozitele adînci ale pămîntului şi aflate aici, în colecţia pe care de ani şi ani o cresc şi o veghează soţii Mastacan, n-ar fi la preţ de cîteva coloane de revistă; ar fi sute de pagini, o carte despre lumea mineralelor — cum Maurice Maeterlinck a scris despre lumea albinelor sau a termitelor.

Dar mai curînd ar trebui să insist asupra paralelismului care există între viaţa mineralelor şi viaţa noastră. Mineralele şi rocile au o viaţă a lor, similară cu a noastră în multe puncte. Ele trăiesc, se hrănesc, se multiplică, suferă de boli ale mineralelor, reacţionează la anumite fenomene. Sub ochii noştri mai avem tipuri de organisme care au apărut întîi pe pămînt, cu multe milioane de ani în urmă. În acelaşi timp însă natura produce tipuri superioare, perfecţionează formele şi funcţiunile creînd o mare diversitate, favorizînd trecerea de la omogen la eterogen, organizînd procesul organic etc.

În preajma noastră, deci, mineralele au o viaţă a lor, iar regnul animat şi cel neanimat merg unul în calea celuilalt, căutîndu-se, şi există o zonă unde se ating şi deosebirile se fac mai nedovedite.

O vizită în laboratorul institutului, în laboratorul de mineralogie, ne duce în drumul spre sîmburele îndepărtat al erelor în care noi eram dincolo de începutul vieţii animale pe planetă, înaintea erei neozoice, cînd natura a început să încerce creaţia omului.

Răspuns la întrebarea unui cititor

CRISTALELE MINERALE ŞI FORMA LOR

Cititorul nostru Grigore Mihai *din Bucureşti, str. Antim nr. 4 bis, ne întreabă: „Datorită cărui fapt cristalele minerale din natură iau forme geometrice atît de interesante?"*

La această întrebare răspunde tov. MIRCEA ILIE, doctor în ştiinţe mineralogo-geologice, laureat al Premiului de Stat.

În scoarţa Pămîntului se întîlnesc multe minerale în stare solidă, cu forme geometrice simple sau complicate, izolate sau îngemănate, numite cristale. Ele s-au format mai ales în urma erupţiilor vulcanice şi s-au depus, în locurile goale din scoarţa Pămîntului, prin procese de fuziune, sublimare sau din soluţii.

Procesul de cristalizare se datoreşte apariţiei în soluţiile sau în topiturile de origine magmatică a unui mare număr de „centre de cristalizare" de dimensiuni foarte mici, către care este atrasă substanţa din mediul înconjurător ce se depune treptat în jurul acestor centre, după anumite reguli geometrice, alcătuind aşa-numitele „reţele elementare" ale lui Bravais.

În jurul centrelor de cristalizare se formează astfel zone mai sărace în substanţă, numite „aureole de cristalizare", către care difuzează substanţa din restul soluţiei, creîndu-se „curenţi de cristalizare". Forţele care reţin particulele elementare într-o reţea determină existenţa unor legături electrostatice, specifice mineralelor de diferite tipuri. În unele, legăturile se stabilesc între ioni cu semne diferite (legături ionice sau heteropolare); în alte reţele, legăturile se stabilesc între atomi şi se numesc „covalente" sau „homeopolare".

La metale, legăturile au caractere speciale determinate de anumite sisteme de electroni, care poartă numele de legături metalice. În sfîrşit, la alte cristale — cum sînt micele, care sînt alcătuite din molecule — legăturile sînt foarte slabe, de natură inductivă, şi se numesc legături „Van der Waals". La unele minerale se constată prezenţa mai multor tipuri de astfel de legături. Formele cristaline sînt poliedre convexe, adică fără intrînduri, şi mărginite de feţe care se intretaie cîte două formînd muchii, sau mai mult de două, alcătuind colţuri. Determinarea cristalului se face prin stabilirea simetriei sale pe baza unghiurilor închise între două feţe (unghiuri diedre). Nicolaos Steno (1669) a stabilit „legea unghiurilor", după care la aceeaşi formă cristalină feţele de acelaşi fel se taie sub aceleaşi unghiuri, muchiile rezultate fiind identice, iar feţele şi muchiile de acelaşi fel formînd colţuri identice.

Între feţele, muchiile şi colţurile unui cristal există relaţia următoare: numărul feţelor şi colţurilor este egal cu numărul muchiilor plus 2. De exemplu, cubul are 6 feţe (f), 8 colţuri (c) şi 12 muchii (m), adică: $6f + 8c = 12 m + 2$. Simetria cristalelor este restrînsă la 32 de cazuri sau clase de simetrie, grupate în 7 sisteme (cubic, patratic, hexagonal, romboedric, rombic, monoclinic, triclinic).

–ÎNSEMNĂRI DINTR-O

Momente vieneze

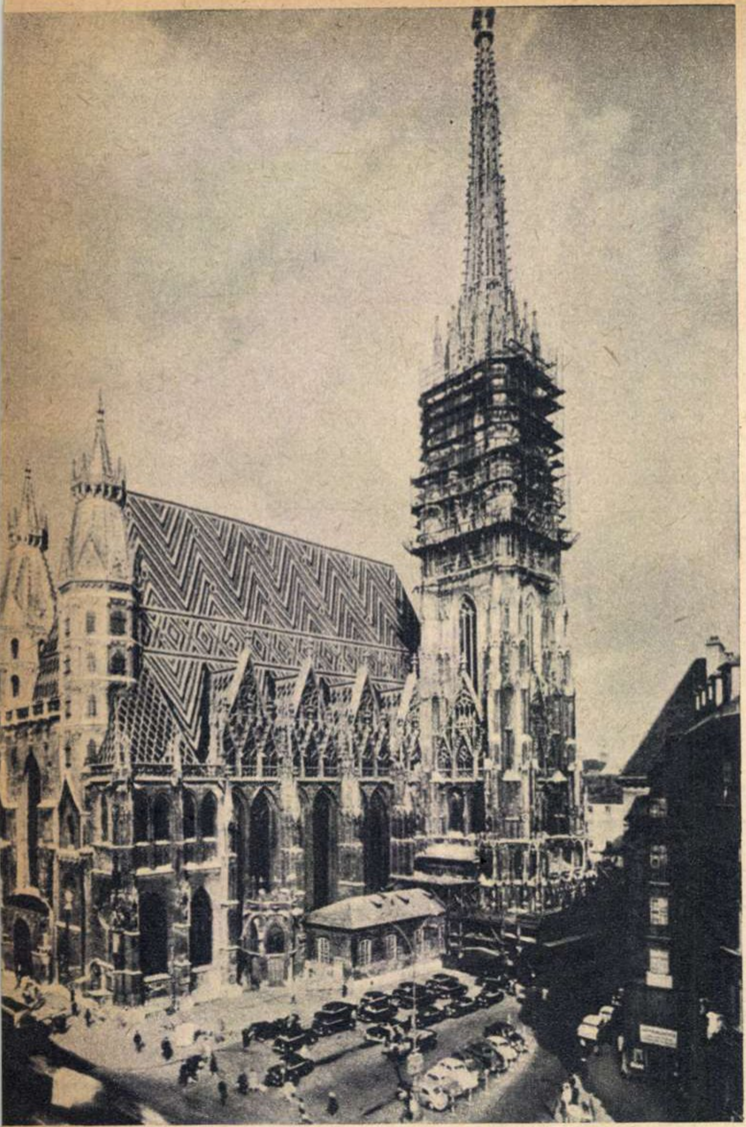

Avîntîndu-și elegant turnurile spre cer, catedrala „Sf. Ștefan" îmbină monumentalul cu grațiosul.

Kärtnerstrasse e una din cele mai animate străzi ale Vienei.

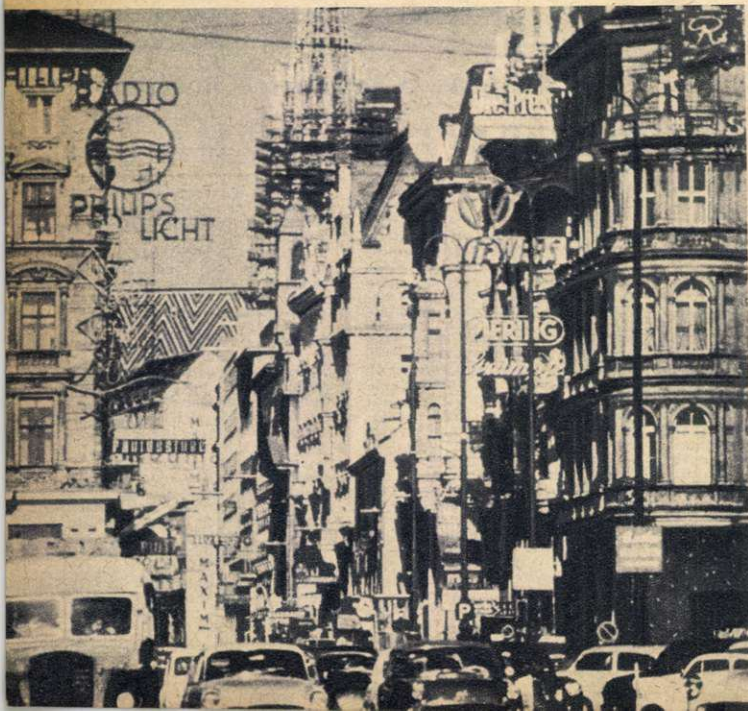

Personalitatea Vienei e greu de definit. Așezare citată în cronici bătrîne de aproape două mii de ani, fostă capitală imperială, centru cultural și artistic de valoare mondială, oraș industrial de mare întindere, cu permanentă tendință de dezvoltare modernă, Viena sugerează, înainte de a fi cunoscută direct, o imagine alcătuită din vast și somptuos, din opulență și gravitate.

Cel dintîi contact e suficient pentru a spulbera această imagine. În locul ei se conturează treptat chipul real al unei Viene zîmbitoare, prietenoase și primitoare, care-și oferă comorile cu un aer de cuceritoare lipsă de trufie și care-l face pe străin să se simtă curînd familiarizat pe străzile mereu agitate fără a fi obositoare, împodobite de monumente fără a fi încărcate, instructive fără a fi pedante.

VINDOBONA DE IERI ȘI DE AZI

Situată la interferența marilor drumuri europene care legau Baltica de Adriatica, Viena — „Vindobona", cum îi spuneau romanii — a fost din antichitate un centru înfloritor și rîvnit. De-a lungul secolelor ea a cunoscut o bogată și frămîntată istorie. Reședință a „Sfîntului imperiu roman" — prim oraș al imperiului austro-ungar—Viena a acumulat bogății nestemate și a construit palate mîndre, a văzut ridicîndu-se și apoi prăbușindu-se o aristocrație ambițioasă și orgolioasă. În Viena s-a dezvoltat însă demult și o populație meșteșugărească, iar apoi o lume muncitoare care a știut să dea orașului, alături de fastul sclipitor dar sterp al saloanelor patriciene, pulsația mereu creatoare a orașului laborios, entuziast și generos. Oamenii simpli ai Vienei au ridicat la 1848 baricadele care au făcut să se prăbușească statul polițienesc al lui Metternich. Și tot această lume și-a demonstrat vigoarea în acel februarie 1934 cînd, ieșiți din uzine, mii de muncitori s-au bătut eroic cu „Heimwehrul" în lupta pentru drepturi, pentru libertatea amenințată de cei ce netezeau calea hitleriștilor.

După anexarea Austriei de către naziști, Viena a cunoscut una din cele mai întunecate pagini din viața ei. Degradată la rang de oraș provincial, supusă privațiunilor și silniciilor unui ocupant obtuz și rapace, grațioasa așezare și-a văzut artele umilite, tradițiile desconsiderate, demnitatea călcată în picioare. A urmat războiul care a lovit greu orașul, incendiindu-i edificiile, secătuindu-i resursele. Dar, după pîrjol, Austria, redevenită independentă și pornită pe calea neutralității, a trăit intens elanul reconstrucției. Cu vrednicia lui tradițională, poporul Vienei a pornit să-și refacă orașul. Azi rănile sînt tămăduite și capitala austriacă surîde din nou cu frumusețea ei repusă în drepturi.

„RINGUL"

Trenul oprește la „Westbahnhof", cea mai mare gară a Vienei, reclădită în anii din urmă — scînteietor monument de arhitectură modernă, scăldat în lumini fluorescente, îmbinînd cu discretă eleganță sticla, oțelul și betonul. Afară, lungi coloane de mașini dau un prim spectacol al metropolei în plină febrilitate.

Artera care conduce spre centru, „Mariahilferstrasse", e mărginită de mari magazine moderne, cu vitrine scînteietoare. Trecătorii îmbrăcați cu gust dar fără ostentație și eleganță exagerată zoresc în toate direcțiile. Graba lor nu e însă niciodată atît de mare încît să nu se oprească la întrebarea străinului și să nu-i dea lămuririle cerute.

Continuînd drumul, călătorul ajunge la un impunător bulevard care alcătuiește mîndria orașului: „Ringul". Lung de șase kilometri, „Ringul", completat de cheiul „Franz Josef", încinge ca un brîu așa-numitul „Innere Stadt" (orașul dinăuntru), desfășurîndu-se pe amplasamentul vechilor fortificații demolate pe la mijlocul veacului trecut.

Vienezii au de bună seamă dreptate să socotească Ringul drept una dintre cele mai frumoase artere ale lumii. Pe toată întinderea, de-o parte și de alta a bulevardului umbrit de copaci bătrîni, se înalță unul lîngă altul palate și monumente a căror armonie a creat termenul de „stil Ringstrasse". Pornind din dreptul remarcabilului sediu al operei (refăcut în același stil, al Renașterii, după distrugerea lui în timpul războiului), călătorul poate, în circa două ore de mers pe jos, să se regăsească în același punct după ce a parcurs întregul traseu circular al Ringului.

De-a lungul acestui drum, vizitatorul va întîlni între altele Palatul Universității fondate în 1365 (cel mai vechi lăcaș de în-

CĂLĂTORIE ÎN CAPITALA AUSTRIEI –

vățătură în limba germană); Palatul Primăriei Vieneze, care îmbină original elementele goticului cu cele ale Renașterii; Palatul Parlamentului, construit în stilul grec și înfrumusețat de splendida fîntînă a zeiței Pallas Atena care se află în fața lui; Palatul muzeului de științe ale naturii și excepționalul „Kunsthistorische Museum" (Muzeul de istoria artelor) cu colecțiile sale de artă egipteană, greacă și romană, cu săli consacrate pictorilor italieni, francezi, germani, flamanzi, spanioli, cu o bogată colecție de desene și gravuri. Împreună cu muzeul „Albertina", situat în spatele Operei, „Kunsthistorische Museum" reprezintă cea mai bogată galerie de artă a Austriei și una dintre cele mai bogate din lume (colecțiile de desene Brueghel la „Kunsthistorische" și cele de desene Dürer la „Albertina", de pildă, alcătuiesc tezaure de neprețuit).

„ORAȘUL DINĂUNTRU"

Ringul încinge „Orașul dinăuntru", leagănul Vienei. De aici a pornit să se dezvolte capitala modernă. În „Innere Stadt" secolele și-au îngrămădit unul după altul mărturiile. Cea mai luxoasă și mai modernă stradă comercială a Vienei, Kärtnerstrasse, se află aici, în vecinătatea îngustelor și sinuoaselor străduțe medievale care-și păstrează încă pitoreștile clădiri cu porți masive de stejar și cu felinare desuete aninate de streașină. Tot aici, în „Innere Stadt", se înalță, dominînd palatele și păzind ulicioarele, catedrala Sfîntul Ștefan, glorie a goticului european, clădită în locul bisericii romanice din cel de-al XI-lea veac. Construcția „nouă" a început la 1450 și s-a terminat la 1556. Din vîrful turnului Sfîntul Ștefan, care atinge 72 de metri, călătorul netemător de osteneala urcușului nesfîrșit pe treptele încolăcite e răsplătit de panorama care i se deschide în fața ochilor: Viena desfășurată pînă departe spre panglica albastră a Dunării, cu zveltele coșuri de uzină înălțînd la cer colonade de fum, cu casele descrescînd pînă se pierd printre colinele arcuite grațios ca o înclinare de respect în fața „Pădurii vieneze".

În „Innere Stadt" se află și Hofburgul, complex de edificii care alcătuiau cîndva reședința de iarnă a Habsburgilor. Azi clădirile adăpostesc animate instituții ale republicii sau muzee. Vechii locatari au părăsit istoria, retrăgîndu-se în apropiata Mănăstire a Capucinilor unde, în „cripta imperială", 138 de sumbre sarcofage din fier adăpostesc, pe un spațiu de cîțiva metri pătrați, 141 de habsburgi, dintre care 12 împărați și 15 împărătese.

Un alt punct al orașului, Palatul Schoenbrunn, cîndva reședință imperială de vară, astăzi muzeu, oferă o imagine a fastului și fabuloasei bogății care a caracterizat casa de Habsburg în epoca ei de putere.

Adunate și îmbinate cu un gust nu tocmai pilduitor, în vastele săli ale palatului se etalează jaduri și dantelărie fină, covoare nestemate, argintărie și aurărie, pietre prețioase, brocarturi și mătăsuri. 44 de încăperi sînt decorate în stil „rococo". Una dintre ele e tapisată cu sute de miniaturi persane de mare valoare. E așa-numita „cameră a milioanelor". În același palat, călătorul venit din țara noastră va descoperi în somptuosul apartament particular al lui Franz Josef originalul pe care l-a reprodus aidoma, la Castelul Peleș, Carol I atunci cînd îl aștepta în vizită pe oaspetele cezaro-crăiesc. Trufașul Hohenzollern — care la 1866 sosise în Romînia doar cu două valize sărăcăcioase— ținea să ofere habsburgului un interior „ca acasă", fără să se uite la costul apartamentului imperial plătit de altfel și el din banii storși poporului și care ar fi trebuit să sporească „rolul" lui Carol în ochii lui Franz Josef. Cum a reacționat opinia publică romînească și la acest „act" politic al lui Carol I se cunoaște. Sintetizînd părerea celor mulți despre „cămătarul încoronat", Caragiale scria pamflete dintre care unul cuprindea versul bazat pe joc de cuvinte: „Ca-*rol*, fu mare mititelul..."

Dacă palatul propriu-zis pare încărcat și greoi, în schimb Schoenbrunnul dispune de un ornament fermecător, în aer liber: parcul. Printre zecile de alei mărginite de boschete elegant tăiate, de pajiști și peluze cu flori admirabil întreținute, răsar mici și romantice pavilioane sau țîșnesc fîntîni care-și distribuie cu grație jocurile de apă, conferind decorului o notă de suavă poezie. Una dintre aceste fîn-

L. SĂRĂȚEANU

(Continuare în pag. 10)

Opera și, în fața ei, „Ringul".

Momente vieneze

tîni, „Schoene Brunnen“ a dat numele întregului loc. Şi în parcul unde frumosul răsare de pretutindeni, unde muzele tuturor artelor şi-au dat întîlnire, Clio, muza istoriei, nu e nici ea absentă. Cu meticuloasă insistenţă ţine să amintească, în legătură cu fiecare pavilion, cu fiecare boschet sau fîntînă, că în acest cadru de feerie s-au ţesut sordide intrigi de curte, s-au desfăşurat acte legate de setea puterii şi avuţiei, setea ce nu dă înapoi din faţa nici unei infamii.

VIENA TRADIŢIILOR

Călătoria prin Viena înseamnă însă nu numai un instructiv curs de istorie. Înseamnă în primul rînd cunoaşterea vienezului obişnuit. În micuţe „Konditorei“ (cofetării) albe ca spuma laptelui, el se instalează la cîte o măsuţă şi-şi bea tacticos cafeaua sau degustă satisfăcut din prăjiturile care fac faima bucătăriei vieneze şi dintre care unele — kremschnitturile, linzer-tortele — sînt apreciate şi pe la noi. E om vesel şi săritor la nevoie vienezul. Din tată în fiu se pricepe să muncească temeinic şi sîrguincios; industria vieneză, preţuită în multe ţări, produce de la obiectele de pielărie pînă la aparatajul electric. Duminica vienezul pleacă, însoţit de întreaga familie, la iarbă verde. Are şi un loc de predilecţie pentru plimbare şi distracţii: vestitul „Prater“. E un parc natural întins pe aproape două mii de hectare. Cîndva era rezervaţie de vînătoare şi aparţinea casei imperiale. Mai tîrziu, pe la mijlocul veacului al XVIII-lea, a devenit parc public. Aici muncitorii vienezi s-au întrunit pentru prima dată spre a cinsti ziua de 1 Mai şi pentru a mai îmbogăţi Viena progresistă cu încă o tradiţie. Pe o porţiune a „Praterului“ sînt instalate toate „atracţiile“, cu scrîncioabe şi căluşei, curse de automobile şi „poligoane“ de tras la ţintă, linie ferată liliputană şi tobogane. E aşa-numitul „Wurstel prater“ evocînd, prin numele lui, pe vechiul erou comic popular „Hanswurst“, un fel de Păcală vienez, pus mereu pe ghiduşii, încurcînd toate şi descurcîndu-le la loc, priceput nevoie mare în snoavele cu tîlc, prieten bun al celor mărunţi şi vrăjmaş aprig al trîntorilor şi bogătaşilor.

Voioşia vieneză nu se desfăşoară „pe uscat“, ca să zic aşa. Alături de berea de foarte bună calitate pe care Viena o fabrică, oraşul, sau mai corect împrejurimile lui, alcătuiesc patria unui vin straşnic pe care localnicii, oameni cumpătaţi dar cunoscători, nu-l dispreţuiesc cîtuşi de puţin. În pitoreştile cartiere Sievering, Nussdorf, Heiligenstadt, Grinzing, printre viile pe care pămîntul colinelor le rodeşte bogat, apare mai întîi bucuria mustului (Most) care apoi, îmbătrînind, se transformă în „Sturm“. Cuvîntul înseamnă „furtună“, dar în cazul de faţă el corespunde noţiunii de „tulburel“. Cînd „tulburelul“ şi-a făcut stagiul, el devine ceea ce vienezii numesc „Heuriger“ — vinul anului. Atunci cramele se umplu de vizitatori. Semnul că a început desfacerea vinului „Heuriger“ e o rămurică de brad aninată într-un par în dreptul cîrciumioarei respective. Tradiţia lui „Heuriger“ a creat în Viena şi un gen muzical tipic: aşa-numitul „Heurigenlied“. Sînt melodii (multe le interpretează şi muzicanţii de la noi) executate de cîte un „Schrammelquartet“ alcătuit din două viori, o armonică şi o chitară. Numele cuartetului cinsteşte pe cei doi fraţi Schrammel, vestiţi compozitori de asemenea melodii. Instalaţi la butoiaşele care slujesc drept mese, clienţii cîntă laolaltă cu instrumentiştii, demonstrînd prin calitatea execuţiei cît e de dezvoltat simţul muzical printre locuitorii Vienei.

Pe fundalul unei fermecătoare muzici populare, Viena, patria valsului, a făurit muzică cultă. Crearea, în 1408, a unei „Hofmusik-kapelle“ a stat la baza avîntului pe care Viena l-a cunoscut mai tîrziu în domeniul interpretării şi compoziţiei muzicale. Aici au strălucit Mozart şi Beethoven, Haydn şi Schubert. Aici au trăit o vreme Brahms şi Bruckner, Mahler şi Hugo Wolf, Richard Strauss. Aici au dirijat şi s-au afirmat Furtwängler şi von Karajan. Opereta a înscris aici marile ei biruinţe datorită lui Johann Strauss-fiul, lui Suppé, Millöcker, Ziehrer, Fall, Lehar şi Kalman. Oraşul păstrează în cinste amintirea tuturor.

În bătrînul cartier „Lichtental“ o bisericuţă situată în Marktgasse e plină de evocări. Aici a fost botezat Schubert, aici a cîntat el mai tîrziu, la orgă. Nu departe, pe Nussdorfer Strasse, e o căsuţă cu două caturi şi o curte interioară care seamănă leit cu decorul „Casei cu trei fete“. Nu lipseşte din curte nici liliacul care înfloreşte an de an aşteptîndu-şi compozitorul să-i mai dedice un lied. În această casă transformată azi în muzeu s-a născut Schubert. Se păstrează clavirul artistului, multe din obiectele lui personale, manuscrise.

Legate de şederea lui Beethoven în Viena sînt zeci de case. Toate mărturisesc modestia artistului, greutăţile prin care a trecut. Printre ele este aceea unde a compus Simfonia a noua, casa unde a locuit împreună cu marele poet Grillparzer şi unde a scris Simfonia a VI-a — Pastorala, casa unde a murit. În Döblinger Hauptstrasse la nr. 92 e căsuţa unde a terminat, în 1804, Simfonia a III-a — Eroica.

La Heiligenstadt, cartier al viilor şi al căsuţelor cu grădini pline de poezie, e o clădire modestă, care parcă abia se mai ţine pe picioare. De aici a trimis Beethoven fraţilor săi, Karl şi Iohann, scrisoarea denumită „Testamentul din Heiligenstadt“ în care îşi descrie suferinţele şi arată că ele l-au adus pe pragul sinuciderii.

Un alt colţ de oraş e „Linke Wienzeile“ unde, la numărul 8, se află încîntătorul edificiu în stil „empire“ al lui „Theater an der Wien“. Aici a avut loc în 1805 premiera operei „Fidellio“.

Sala aceasta a fost martora uneia dintre cele mai mari tragedii omeneşti. La repetiţia generală Beethoven ceruse să conducă el însuşi. Dar surzenia îl făcea incapabil să coordoneze orchestra cu soliştii de pe scenă. După numeroase reluări, prietenul său Schindler i-a notat pe carnetul cu care artistul umbla la el pentru a se putea înţelege prin scris cu interlocutorii că nu mai e cazul să continue. Cînd a înţeles ce se întîmplă, Beethoven a părăsit brusc teatrul, fugind acasă în prada unui zbucium teribil. „Pînă în ziua morţii Beethoven a trăit sub impresia acelei scene teribile“ — scria apoi Schindler.

Pentru călătorul venit din Romînia, Viena înseamnă şi evocarea unor momente din trecutul nostru cultural. În cartierul universitar străzile arată şi acum ca pe vremea cînd pe acolo se plimba un tînăr cu plete bogate, cu fruntea largă, cu ochii visători: „studentul audient“ Mihail Eminescu. Viena muzicii păstrează amintirea unui copilandru genial, venit aici să se perfecţioneze în arta sa: George Enescu.

★

Aproape fiecare stradă a Vienei opreşte paşii trecătorului în dreptul a cîte unei amintiri a drumului anevoios dar punctat de mari biruinţe pe care umanitatea l-a parcurs adăugîndu-şi noi nestemate la cununa ei de bogăţii spirituale. Şi, păstrîndu-şi plin de respect monumentele valoroase ale trecutului, oraşul are meritul de a şti, deopotrivă, să privească mereu spre viitor.

L. SĂRĂŢEANU

Griechen Beisel

„Viena de altădată“ rezistă timpului şi asalturilor vieţii moderne.

A ieşit vinul „Heuriger“. Tradiţia e respectată.

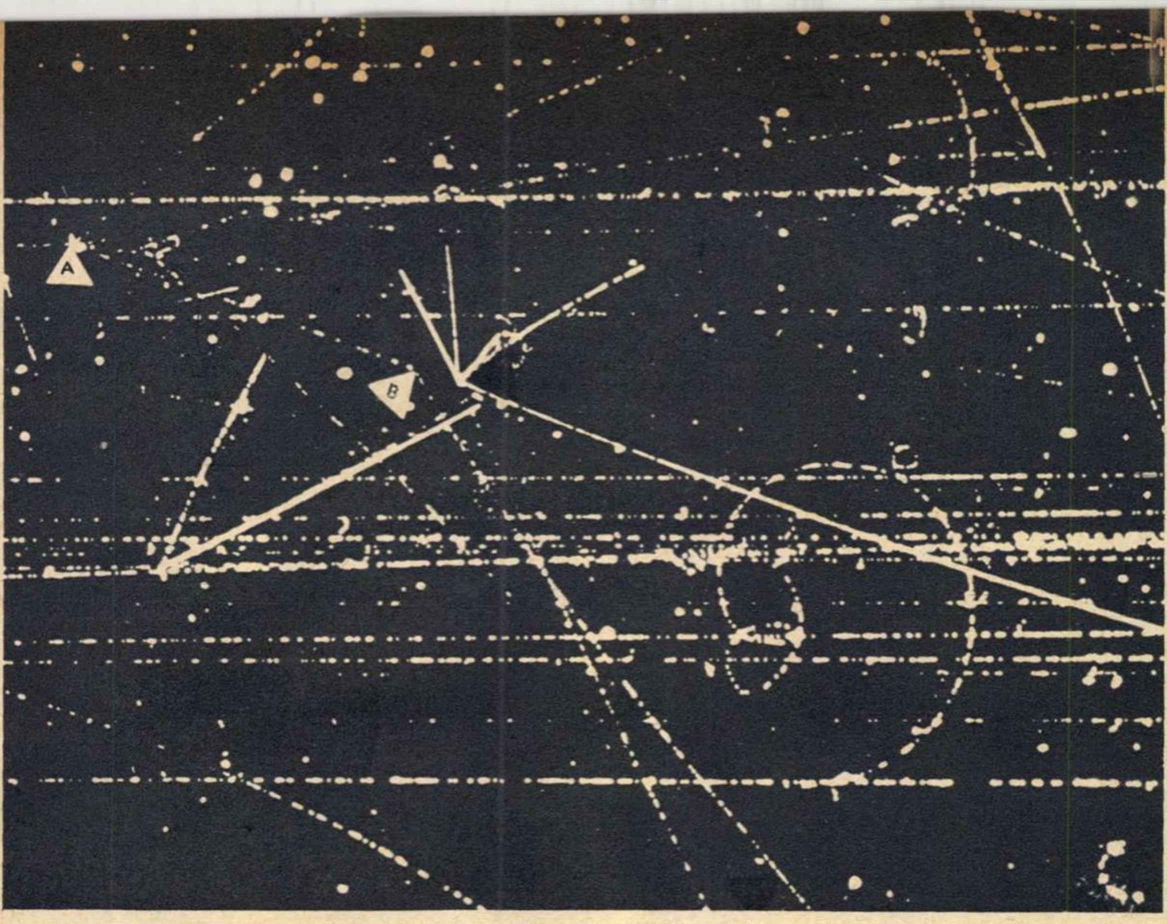

O nouă particulă a îmbogățit marea familie a „antimateriei“: antihiperonul Sigma minus, al cărui „autograf“ apare în fotografia din stînga. Pentru obținerea ei, specialiștii de la Institutul unificat de cercetări nucleare de la Dubna — printre care și cercetătorul romîn A. Mihul—au prelucrat 40.000 de fotografii. Liniile orizontale reprezintă urmele mezonilor pi, „proiectilele“ tunului nuclear utilizat la dezagregarea atomilor. În punctul A unul din proiectile se ciocnește cu nucleul unui atom de carbon și-l distruge; printre particulele expulzate din nucleu se află și antihiperonul Sigma minus. În punctul B acesta se dezintegrează la rîndul lui în două particule, al căror drum îl puteți urmări. Viața noii particule a fost scurtă: a 10-a miliarda parte dintr-o secundă.

În fotografia de jos: de la acest tablou se comandă „salvele“ nucleare ale acceleratorului de protoni de la Dubna. În prezent, tot în U.R.S.S. se construiește un accelerator de protoni cu o energie de 50-70 miliarde electronvolți, care va fi cel mai mare din lume.

MATERIE ȘI ANTIMATERIE ÎN UNIVERS

Tovarășul Marin Sălceanu, *impiegat de mișcare la stația Surduc-Sălaj, reg. Cluj, ne roagă să publicăm un articol despre „antimaterie“. Îi satisfacem cererea publicînd articolul de față, care credem că va interesa un cerc mai larg de cititori.*

de acad. Horia HULUBEI
directorul Institutului de fizică atomică al Academiei R. P. Romîne

Prefixul „anti“ din vorbirea curentă este legat de noțiunea de „total opus“ sau „complet opus“. Acei care nu știu exact ce vor să înțeleagă fizicienii prin „antimaterie“ sînt înclinați să creadă că antimateria este total opusă materiei. De altfel, această eroare se strecoară destul de des și în literatura științifică de popularizare. Neînțelegerea provine și din faptul că terminologia nu a fost prea bine aleasă de fizicieni.

Trebuie subliniat de la bun început că atît particulele elementare cît și așa-zisele antiparticule sînt forme concrete ale materiei în mișcare. O materie oarecare, constituită din particule elementare, și așa-denumita antimaterie, formată din antiparticule, reprezintă forme diferite de existență a materiei, după cum și un foton (elementul constitutiv al luminii, care se prezintă ca un corpuscul) este și el, la rîndul lui, o formă de mișcare a materiei.

Previziunea teoretică a fost exactă

Prima particulă elementară identificată care intră în categoria antiparticulelor este electronul pozitiv. El a fost descoperit mai întîi prin calcul de către fizicianul P.A.M. Dirac, care a găsit, printre soluțiile ecuațiilor sale, două care puteau fi interpretate ca fiind legate de existența unei particule necunoscute încă; aceasta trebuia să posede o sarcină *pozitivă* și proprietatea de a reacționa foarte energic cu electronii negativi obișnuiți, transformîndu-se, în general, în doi fotoni.

Experiența a arătat că previziunea teoretică a fost exactă. Într-adevăr, electroni pozitivi au fost găsiți în razele cosmice, apoi în emisia radioactivă a unor izotopi instabili, și au fost produși direct în laborator prin transformarea unui foton destul de energic în doi electroni — unul negativ și altul pozitiv. De asemenea, s-a dovedit, și în laborator, că un electron negativ reacționează brusc prin întîlnirea cu un electron pozitiv, dînd naștere, în general, la doi fotoni, care se deplasează în direcții opuse și a căror energie este aceea care se poate calcula luîndu-se în considerație masele celor doi electroni și energiile cu care se mișcă unii față de alții.

Tot teoria mai prevedea formarea unei închegări complexe, foarte efemere, dintre un electron pozitiv (pozitron) și un electron negativ, așa-zisul pozitroniu, analog cu gruparea — într-un atom de hidrogen obișnuit— a unui proton pozitiv și a unui electron. Și această ipoteză a fost verificată experimental.

Totodată se putea bănui că protonului pozitiv (nucleul atomului de hidrogen) îi cores-

(Continuare în pag. 14)

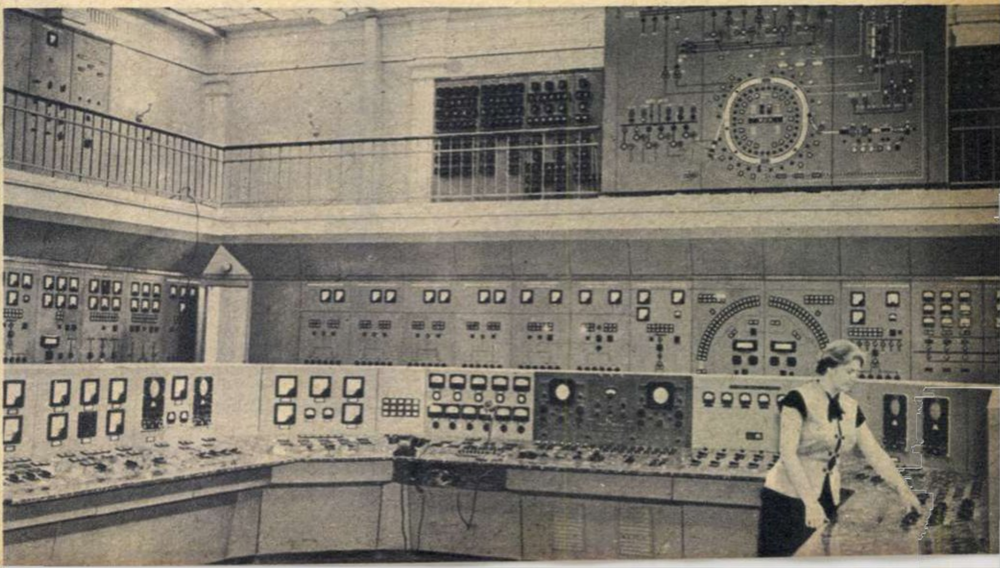

agendă

pe scurt

■ În perioada de iarnă, orchestra de muzică populară „Barbu Lăutaru" va da o serie de concerte la sate. Între 5 şi 15 decembrie orchestra, sub conducerea dirijorului Nicu Stănescu, va concerta în satele regiunii Argeş. Între solişti: Fănică Luca, Maria Lătăreţu, Ana Ispas, Ion Cristoreanu, Vlad Dionisie ■ Teatrul Mic din Moscova a prezentat recent premiera dramatizării celebrului roman al lui Flaubert „Madame Bovary". În rolul principal: Tatiana Eremeeva ■ Cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la naşterea lui Ion Vidu, Filarmonica de stat „George Enescu" organizează la 16 decembrie în studioul Radioteleviziunii un concert coral festiv. Corul va interpreta cele mai reprezentative piese ale compozitorului. Va dirija D.D. Botez ■ Cunoscutul boxer american negru Ray Sugar Robinson va fi interpretul filmului francez „Champs-Elysées", în regia lui Jean-Paul Sassy ■ Opera maghiară de stat din Cluj va monta „Nunta în Carpaţi" de Paul Constantinescu ■ Artistul emerit Ion Dacian va pune în scenă la Teatrul muzical din Galaţi opereta „Dragoste de ţigan" de Lehar ■ Cunoscuta şansonetistă franceză Lucienne Boyer (mama cîntăreţei Jacqueline Boyer care ne-a vizitat ţara) şi-a făcut reintrarea pe scenele franceze. În program au figurat marile ei succese din trecut, printre care şi „Parlez-moi d'amour" ■ La Teatrul Naţional „I.L.Caragiale" a fost iniţiat un ciclu de spectacole de poezie adresat studenţilor şi elevilor, la care-şi dau concursul artişti fruntaşi ai primei noastre scene. Două dintre matinee vor fi închinate creaţiei poetice a lui V.Alecsandri şi M. Eminescu ■ Tino Rossi interpretează rolul principal în opereta „Vremea chitarelor" pe scena teatrului parizian „A.B.C.", aceeaşi scenă unde Tino Rossi a debutat acum 30 de ani ■ Ansamblul de cîntece şi dansuri „Ciprian Porumbescu" din Suceava a împlinit de curînd 10 ani de activitate ■ „Zorile Japoniei" este titlul unui film documentar dedicat grevelor muncitoreşti din Japonia secolului al XX-lea ■ Regizorul Mircea Marosin pune în scenă la Teatrul „Constantin Nottara" un spectacol alcătuit din tragediile lui Sofocle „Oedip rege" şi „Oedip la Colona" ■ În semn de omagiu faţă de celebra cîntăreaţă franceză Edith Piaf, decedată de curînd, în Italia se turnează un film artistic în care rolul marii interprete de şansonete este jucat de actriţa Marisa Solinas ■ Comedia lui Victor Ion Popa „Tache, Ianche şi Cadîr" a fost înscrisă în repertoriul secţiei romîne a Teatrului de stat din Tg. Mureş ■ Premiul literar italian „Pozzale" a fost acordat anul acesta Laurei Conti pentru cartea sa „Cecilia şi vrăjitoarele". Laura Conti este medic ■ Opera „Boema" şi baletul „Esmeralda" sînt în pregătire la Teatrul de stat din Constanţa (secţia de operă şi operetă) ■ „Chéri" se va numi filmul pe care-l va realiza Luchino Visconti după cartea cu acelaşi nume a cunoscutei scriitoare franceze Colette. Interpreţi principali: Marlene Dietrich şi Alain Delon ■ La Viena se turnează un film pentru televiziune după opera „Háry János" de Kodály Zoltán ■ Pe scena braşoveană se repetă „Vulpile" de Lilian Hellman. Regia: Ion Simionescu ■ În prezent în studiourile din Riga se ecranizează opera „Iolanta" de Ceaikovski. Partea muzicală a filmului este susţinută de solişti sovietici de prestigiu ca Galina Oleinicenko, Ivan Petrov, Pavel Lisiţian şi alţii.

După turneele întreprinse cu succes în R.S.F. Iugoslavia, Elveţia, R.P. Polonă, Franţa, ansamblul „Periniţa" al Sfatului Popular al Capitalei întreprinde actualmente un nou turneu în străinătate. De data aceasta solii artei romîneşti dau spectacole, cu un program de cîntece şi dansuri din folclorul nostru, în R.P.D. Coreeană, R.P. Chineză, R.D. Vietnam. Conducerea artistică — Viorel Doboş, laureat al Premiului de Stat.

Binecunoscuta Brigitte Bardot este una din actriţele de cinema cele mai solicitate pe platourile de filmare. Astfel, în prezent ea turnează, în regia lui Edouard Molinaro, un film al cărui titlu ar putea părea şocant: „O idioată încîntătoare". În acest scop ea a venit la Londra pentru a realiza cîteva scene. Sosirea ei a provocat o adevărată furtună printre fotoreporterii din capitala britanică. Iat-o alături de partenerul ei din film, americanul Anthony Perkins.

În librăriile noastre se află de curînd un nou volum de versuri al scriitorului Demostene Botez, intitulat „Oglinzi", inspirat din realitatea vieţii noastre noi. Într-o altă lucrare, de astă dată de proză, „Document", care va apărea în Editura tineretului, este evocată lumea satului romînesc din anii 1930-1935. În pregătire: o culegere de articole publicate înainte de 1944 şi un volum de memorii în care vor fi prezentate personalităţi din cercul „Vieţii romîneşti".

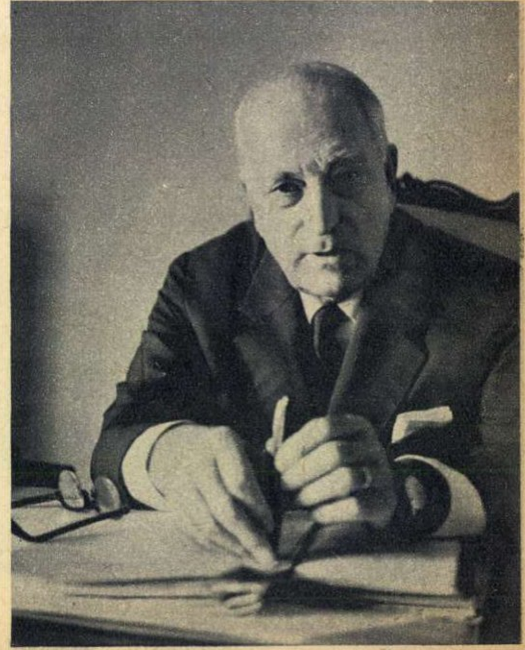

Fotografia de mai jos înfățișează o scenă din spectacolul cu piesa „Hangița“ de Carlo Goldoni, una din premierele actualei stagiuni a Teatrului „Al. Davilla“ din Pitești. Regia aparține lui Jean Stopler, iar scenografia este semnată de Emil Moise. Rolul Hangiței este interpretat de actrița Ileana Angelescu. În rolul Cavalerului apare Constantin Zărnescu.

Spectacolul este prezentat atît în sediul teatrului cît și în orașele și satele regiunii.

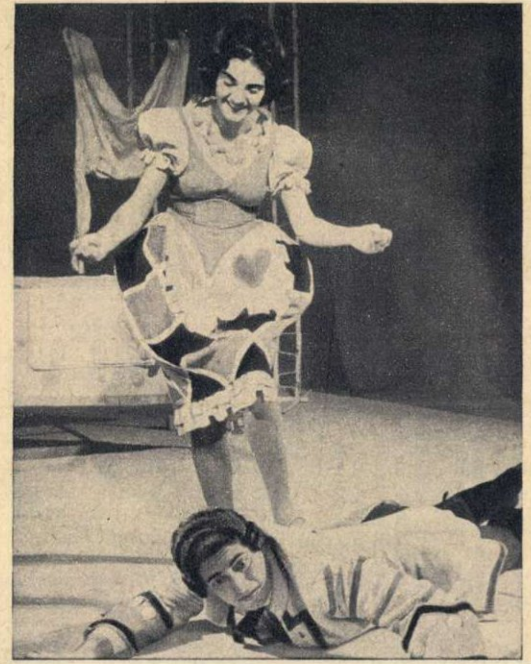

Între artiștii de peste hotare care ne vor vizita în cursul acestei luni se numără pianista Annerose Schmidt din R.D. Germană. Artista este laureată a Concursului internațional Chopin din Varșovia (1955) și cîștigătoarea premiului I la Concursul pianiștilor germani de la Leipzig și a Concursului de pian Schumann din Berlin.

Annerose Schmidt va fi solista unor concerte ale filarmonicilor din Arad și Oradea.

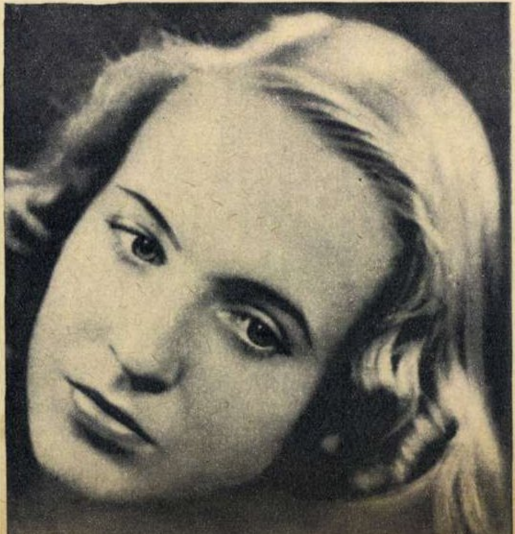

Teatrul Național „I. L. Caragiale“ a înscris în repertoriul său piesa „Milionara“ a scriitorului G.B. Shaw. Direcția de scenă: Mihai Berechet, care este și creatorul costumelor. Decorurile sînt realizate de Gh. Bedros. Rolul titular a fost încredințat artistei Carmen Stănescu (în fotografie). Distribuția mai cuprinde pe: Mihai Fotino, Dem. Rădulescu, Didona Popescu, Damian Crișmaru, Adriana Piteșteanu, Alfred Demetriu, Matei Gheorghiu, Al. Hasnasi.

La Napoli s-a desfășurat nu demult cea de-a XI-a ediție a tradiționalului Festival al canțonetei napolitane. Anul acesta, cunoscuta manifestare s-a bucurat de o participare numeroasă și valoroasă. Printre concurenți s-au numărat Narciso Parigi, Mario Abbate, Mario Trevi, Maria Paris, precum și talentatul Claudio Villa. De altfel aceștia doi din urmă au și obținut Marele premiu al festivalului (vezi fotografia) pentru interpretarea canțonetei „Jammo já!“

Sculptorița Florica Ioan a deschis în sala Galeriilor de artă (bd. Magheru) o expoziție personală ce cuprinde circa 30 de lucrări. Dintre sculpturile expuse menționăm: „Colectiviștii“, „Textilistă“ „Floarea-soarelui“, „Primăvara“, „Crescătoare de păsări“, „De ziua mamei“, „Tinerețe“, „Înotători“, „Cules“, „Baciul colectivei“. În fotografia noastră: sculptorița Florica Ioan (dreapta), stînd de vorbă cu vizitatoare ale expoziției despre una din lucrările sale — bustul lui George Enescu.

Fără îndoială că sînt numeroși cititorii mai vîrstnici care își aduc aminte de una din celebritățile filmului mut — actrița Pola Negri. Nesocotindu-se încă destul de bătrînă pentru a renunța la cea de-a șaptea artă, Pola Negri s-a hotărît să joace din nou, după ce a absentat de pe platouri timp de 20 de ani. Ea turnează în prezent la Hollywood, în regia lui Walt Disney, în filmul „Moon Spinners“... Iat-o pe Pola Negri alături de unul din „eroii“ filmului.

(Urmare din pag. 11)

punde şi un proton *negativ*, care ar putea exista sau ar putea fi produs în anumite condiţii, şi că întîlnirea între aceste două particule ar provoca o transformare a lor în fotoni şi mezoni pi (alt tip de particulă elementară).

Stabilitatea Universului în care trăim se datoreşte... „numărului barionic"

Protonul negativ a fost descoperit acum cîţiva ani, studiindu-se interacţiuni ale unor particule accelerate la acceleratori puternici (de ordinul miliardelor de electronvolţi). Aceşti protoni negativi au proprietăţile care fuseseră prevăzute teoretic. Cu ocazia acestei descoperiri s-a dat protonului negativ numele de *antiproton*; tot aşa s-a procedat în fiecare caz nou de acest gen în domeniul particulelor elementare. Avem astfel neutrini şi antineutrini, neutroni şi antineutroni, mezoni pi şi antimezoni pi, un hiperon oarecare şi antihiperonul respectiv.

Este greu să explicăm aici pe scurt şi pe înţelesul tuturor mijlocul utilizat de fizicieni pentru a distinge o particulă de antiparticula sa. Să reţinem însă că, în general, o particulă este caracterizată printr-un grup de numere numite „numere cuantice" (număr barionic, număr leptonic, sarcina electrică, proiecţia pe axa Z a spinului). Aceste numere cuantice sînt foarte utile fizicianului ca să înţeleagă şi să prevadă comportarea particulelor elementare respective în interacţiunile lor. Vom da un singur exemplu, fără demonstraţie.

Protonul pozitiv are numărul barionic egal cu plus unu. Protonul este stabil în Universul nostru, pentru că nu există nici o particulă mai uşoară ca el care să aibă un număr barionic egal cu 1. Stabilitatea lumii în care trăim este datorită acestui fapt. Dacă în Universul nostru ar apare un antiproton cu numărul barionic — 1, el ar reacţiona cu protonul pozitiv, transformîndu-se în fotoni şi mezoni pi.

În limita preciziei experienţelor actuale, o particulă şi antiparticula respectivă au aceeaşi masă, adică, din punctul de vedere al atracţiei universale ele se comportă la fel. De pildă, un electron şi un pozitron au aceeaşi masă în repaos, cam 0,000...9 grame (după virgulă urmează 27 de zerouri).

În fine, trebuie arătat că sînt unele particule, cum ar fi mezonul pi neutru, care sînt şi propriile lor antiparticule.

Speculaţii ştiinţifico-fantastice şi rezultate concrete

În legătură cu existenţa antiparticulelor s-au făcut multe speculaţii în literatura ştiinţifică de popularizare, unele exacte, altele inexacte. S-a vorbit astfel despre posibilitatea existenţei unor regiuni ale Universului unde antimateria formată din antiparticule ar fi stabilă. Aceste regiuni nu ar putea coexista cu acelea populate cu materie ca Universul nostru, întîlnirea lor ducînd la o catastrofă uriaşă.

Să presupunem că la un moment dat, cu ajutorul tehnicii foarte dezvoltate, am putea crea în lumea noastră o astfel de antimaterie (de exemplu atomi de hidrogen cu nucleul negativ şi cu electronul pozitiv). Un astfel de produs ar constitui un combustibil care, prin întîlnirea cu materia „obişnuită", ar degaja o căldură cam de o mie de ori mai mare decît combustibilii nucleari cunoscuţi astăzi şi cam de un miliard de ori mai mult decît combustibilii chimici clasici: cărbune, petrol, gaze naturale, lemne etc.

Dar este mai bine şi mai sănătos să nu ne aprindem prea tare imaginaţia, ci să luăm act de faptele ştiinţifice concrete din acest domeniu, din care pe unele le-am schiţat. Să înţelegem că particulele şi antiparticulele lor, materia şi antimateria reprezintă două din formele diferite de existenţă a materiei în mişcare şi să ne dăm seama de importanţa rezultatelor concrete şi precise amintite mai sus, care aduc o lumină suplimentară în cunoaşterea lumii care ne înconjoară.

Şi aici, ca în toate domeniile de cercetare fundamentală, orice cunoştinţe noi conţin în germene şi posibilitatea unor aplicaţiuni utile omului în viitor.

Un prieten

„Cu cît am de-a face mai mult cu oamenii, cu atît mai mult mă surprind reacţiile lor. Nici despre cei mai buni prieteni ai mei nu mai pot spune cu siguranţă dacă îi cunosc sau nu".

Reflecţiile acestea mi-au fost prilejuite de un anunţ apărut azi-dimineaţă în ziar, vestind moartea lui Edward Hyde Burton, la Kobe. Era un om de afaceri care mulţi ani în şir cîştigase frumos în Japonia. Îl cunoşteam prea puţin, dar personajul a început să mă intereseze din momentul în care mi-a povestit el însuşi o întîmplare pe care, dacă aş fi auzit-o de la altcineva, aproape că nici n-aş fi crezut-o.

Era firav la înfăţişare, scund — de vreun metru şaizeci şi cinci — dar zvelt, cu părul alb, o faţă roşie foarte zbîrcită şi ochi albaştri. Să fi avut vreo 60 de ani cînd l-am cunoscut. Se îmbrăca totdeauna îngrijit şi discret, potrivit cu vîrsta şi situaţia lui.

Deşi birourile firmei sale se aflau la Kobe, venea adesea la Yokohama. S-a nimerit să stau cîteva zile acolo, în aşteptarea unui vapor, şi astfel am ajuns să joc bridge cu Burton. Era măsurat la vorbă ca şi la băutură. Cum locuiam amîndoi la Grand Hotel, m-a invitat la masă. Aşa i-am cunoscut şi familia: o soţie afabilă, două fete politicoase — o familie foarte unită. Omul avea pe buze un zîmbet binevoitor, vorbea domol, dîndu-ţi convingerea că nu s-ar putea mînia pentru nimic în lume. Îi plăcea să joace cărţi, să bea un cocteil, ştia să spună cu haz o anecdotă bună, chiar pipărată, iar în tinereţe fusese un bun atlet. Acum însă arăta atît de pirpiriu, încît îţi dădea impresia că n-ar fi în stare să omoare nici o muscă.

Într-o după-amiază stăteam în holul hotelului, într-un fotoliu alb, de piele, privind pe fereastră vasta panoramă a portului fremătînd de activitate. Erau vapoare mari de călători, cu destinaţia San Francisco sau Europa via Şanhai-Singapur; vedeai hoinari de toate naţiile, corăbioare cu bordurile mîncate de intemperii, jonci cu prova înaltă şi pînze viu colorate şi nenumărate şampanuri. Scena era grozav de însufleţită şi totuşi odihnitoare.

Peste cîteva clipe apăru în hol şi Burton. Se aşeză în fotoliul de lîngă mine.

— Ce zici, bem un păhărel?

Bătu din palme şi comandă unui boy să ne aducă două gin-fizz-uri. Cînd am început să sorbim din cocteiluri, cineva m-a salutat, iar eu i-am răspuns.

— A, îl cunoşti pe Turner?—zise Burton.

— L-am întîlnit la club. Mi s-a spus că e reprezentantul unei firme.

— Da, aşa cred. Sînt mulţi oameni de acest fel pe-aici.

— Joacă bine bridge.

— De obicei categoria asta de oameni joacă bine. Anul trecut se învîrtea pe-aici un tip şi, nostim, era tiz cu mine şi cel mai straşnic jucător de bridge pe care l-am întîlnit vreodată. Presupun că l-ai întîlnit prin Londra. Îi zicea Lenny Burton.

— Nu, nu-mi amintesc de numele lui.

— Era un jucător de cărţi de mîna întîi. Avea un instinct special la joc. Ceva de necrezut. Jucam des cu el; a stat o bucată de vreme prin Kobe.

Burton sorbi din cocteil şi urmă:

— E o istorie destul de ciudată. Mi-era simpatic — veşnic pus la punct şi atrăgător, cu păr cîrlionţat şi obraji alb-trandafirii. Femeile se dădeau în vînt după el. Ştii, nu era băiat rău, doar că nu-şi punea frînă la timp, deoarece bea prea mult. Aşa fac totdeauna oamenii de genul ăsta. Primea şi el o mică sumă, o dată pe trimestru, dar scotea bănet mai serios de pe urma jocului de cărţi. Ştiu că de la mine unul a cîştigat cît a vrut.

Burton chicoti bonom. Ştiam din proprie experienţă că putea să piardă la bridge bani serioşi, fără să-şi strice buna dispoziţie. Cu mîna lui subţire, în care venele se reliefau aproape transparente, îşi frecă bărbia rasă ca-n palmă.

— Cred că din pricina asta a şi venit la mine cînd a ajuns lefter: fiindcă eram un partener vechi şi purtam acelaşi nume cu el. A venit să mă vadă la birou, într-o bună zi, şi m-a rugat să-i dau un post. Am rămas cam mirat. Mi-a mărturisit că nu mai primea bani de-acasă şi avea nevoie urgentă să capete de lucru. L-am întrebat ce vîrstă are.

— Treizeci şi cinci de ani — mi-a răspuns.

— Şi ce-ai făcut în viaţă pînă acum?

— Ei, nu prea mare lucru—a recunoscut el.

Nu mi-am putut opri rîsul:

— Mi-e teamă că deocamdată nu am să pot face nimic pentru d-ta!— i-am spus. Treci să mă mai vezi peste alţi 35 de ani şi am să văd atunci ce pot face.

Omul nu se clinti. Toată faţa i se acoperi de paloare. Şovăi o clipă, apoi îmi spuse că de o bucată de vreme avea ghinion la cărţi. Nu fusese în stare să se ţină doar de bridge, se apucase de pocher şi fusese jumulit. Nu mai avea un penny la sufletul lui. Amanetase toate lucrurile. Era dator la hotel şi nici nu mai voiau să-l păsuiască. Era dărîmat de-a binelea, sfîrşit. Îmi spuse că dacă nu putea să obţină de lucru, se vedea nevoit să se sinucidă.

L-am măsurat cu privirea un răstimp. Acum îmi dădeam seama că era făcut harcea-parcea. Băuse mai mult ca de obicei şi părea de 50 de ani. Dacă l-ar fi văzut în clipa aceea fetele, n-ar fi dat pe el nici două parale.

— În fine, omule, nu ştii să faci nimic altceva decît să joci cărţi? — i-am spus într-un tîrziu.

— Ştiu să înot — zise el.

— Să înoţi!

Mai că nu-mi venea să-mi cred urechilor; răspunsul acela părea cu totul necugetat într-o asemenea împrejurare.

la nevoie

de Somerset **MAUGHAM**

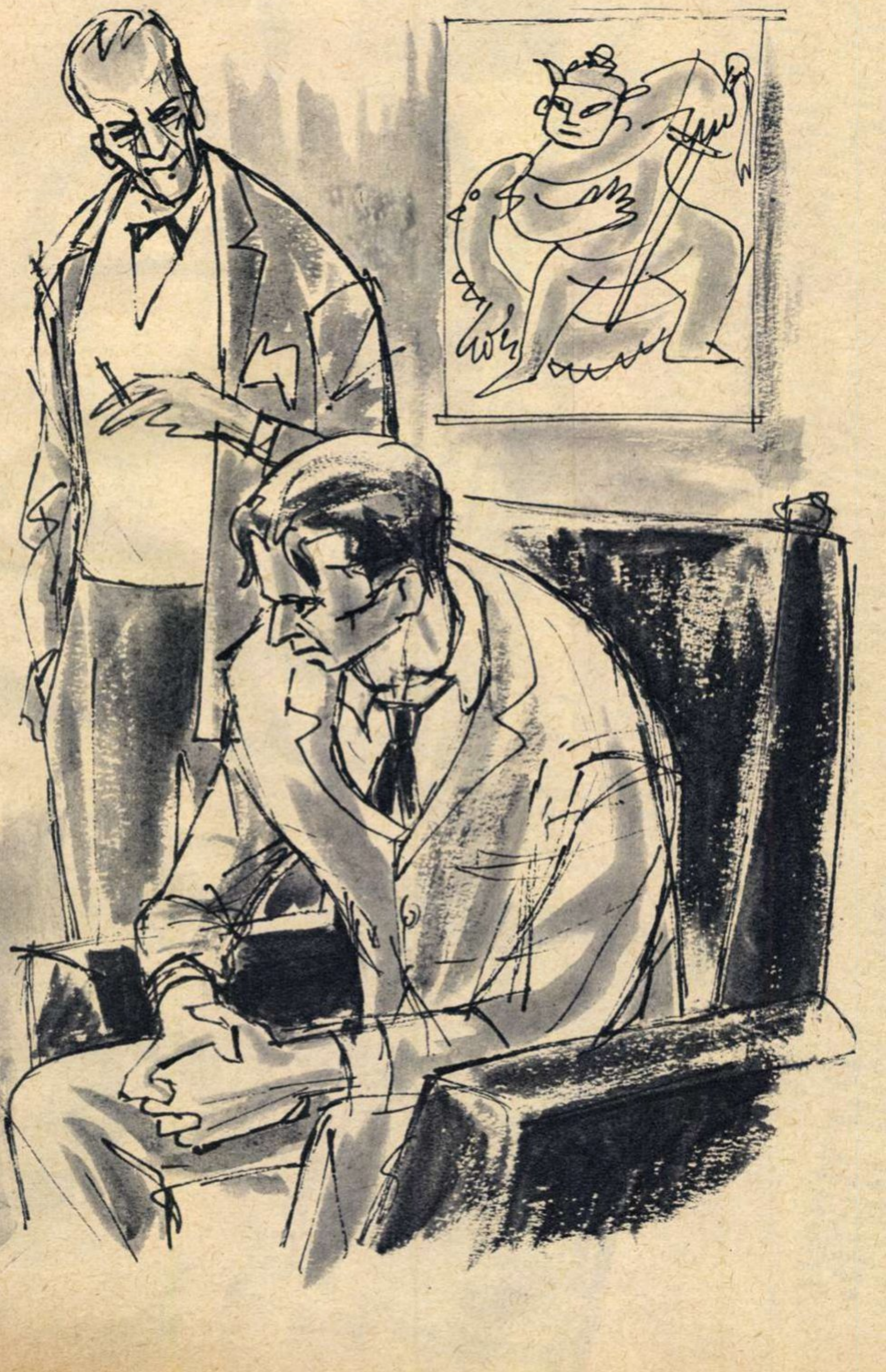

— Făceam parte din echipa de înot a universităţii mele — adăugă el.

Am înţeles cam încotro voia să bată. Dar am cunoscut prea mulţi oameni din care, după terminarea studiilor universitare, nu a rămas decît o simplă etichetă, ca să mă mai las impresionat de asemenea amănunte.

— Şi eu înotam destul de bine în tinereţea mea — i-am replicat.

Deodată mi-a venit o idee.

Făcînd o pauză în povestire, Burton se întoarse spre mine şi mă întrebă:

— Cunoşti oraşul Kobe?

— Nu, am trecut pe-acolo o singură dată, poposind doar o noapte.

— Atunci nu cunoşti clubul Shyoia. În tinereţea mea porneam de-acolo, ocoleam înot farul şi mă opream în micul golf Tarumi. E o bucată bună, de vreo trei mile, şi-i cam greu de străbătut din pricina curenţilor. Ei, i-am povestit tînărului meu tiz isprava asta şi i-am spus că, dacă reuşeşte să înoate de la club pînă în golfuleţ, am să-i dau o slujbă.

Am văzut că s-a simţit luat prin surprindere.

— Nu sînt într-o formă prea bună — murmură.

N-am scos nici un cuvînt. Am înălţat din umeri; mă privi o clipă, după aceea încuviinţă din cap:

— E-n ordine — declară. Cînd vrei să fac cursa asta?

M-am uitat la ceas. Era abia zece şi ceva.

— N-o să-ţi ia mai mult de o oră şi un sfert. Am să vin cu maşina pe malul golfuleţului la 12 şi jumătate. Ne întîlnim acolo, te duci îndărăt la club să te îmbraci pentru masă şi pe urmă prînzim împreună.

— S-a făcut!—zise tînărul Lenny.

Ne-am strîns mîna. I-am urat noroc şi a plecat. În dimineaţa aceea aveam o groază de treburi de rezolvat şi cu chiu cu vai am izbutit să ajung la golfuleţul Tarumi la 12 şi jumătate fix. Dar n-ar fi trebuit să mă grăbesc: individul nu s-a mai ivit.

— A renunţat în ultima clipă?—am întrebat eu, stăpînit de curiozitate.

— Nu, nu a renunţat de loc. Se aruncase în apă, hotărît să încerce traversarea propusă de mine. Dar, fireşte, băutura şi nopţile pierdute îi ruinaseră sănătatea. Curenţii din jurul farului au fost mai tari decît el şi i-au venit de hac. Abia după trei zile i s-a găsit corpul.

Cîteva minute am rămas amuţit. Povestea aceea mă indignase. Apoi i-am pus lui Burton o întrebare:

— Cînd i-ai oferit o slujbă, în condiţiile acelea, nu ştiai că o să se înece?

Burton chicoti blajin şi mă privi cu ochii săi candizi şi buni. Îşi frecă bărbia cu mîna şi rosti:

— Ştii, în momentul acela nu aveam nici un loc liber în întreprinderea mea, şi-mi venea greu să-l refuz.

În romîneşte de Eugen B. MARIAN
Ilustraţie de E. ARNO

Pentru revelion:

ROCHIA DE SEARĂ

De multe ori gîndul la o rochie de seară ne încîntă, dar ne și sperie. Sau poate invers! Închidem ochii și ne vedem în holul Operei sau sub candelabrele Sălii Palatului R. P. Romîne într-o rochie pe care n-am ști s-o descriem, dar după care ar trebui să se întoarcă toate privirile...

Stop! Momentul de visare a trecut. Să pornim la treabă. Cu ce începem? Desigur, cu răspunsul la întrebarea clasică: ce se poartă?

Deux-pièces continuă să fie la modă. În culori închise, din jerseu sau din stofe suple care se mulează pe corp, acestea pot fi purtate la fel de bine la un ceai sau la un spectacol de gală.

Cînd ajungem la rochii, totul pare a se complica. Se mai poartă bretele înguste și decolteu amplu în față și în spate? Mai puțin. De veți întreba însă dacă se mai poartă rochii din lame, vom răspunde pe loc: nu!

Și acum să încercăm să vedem cît de complicat e labirintul modei rochiilor. Vă veți convinge că, dacă urmărim linia care a prins teren și care prinde în general pe oricine, totul se simplifică. E vorba de adoptarea unei linii simple, pe corp sau ușor evazate, în funcție de silueta și, desigur, de vîrsta fiecăreia. Fața rochiei se poartă de preferință simplă, spatele putîndu-se „complica" cu eșarfe sau drapeuri, însă un decolteu adînc e de preferat.

Materialul pe care trebuie să-l cumpărăm pentru o rochie de seară ne poate da iarăși multe ceasuri de nehotărîre. Pentru ca o rochie de seară să cadă bine, o țesătură de brocart, grea, e foarte potrivită.

Dar rochiile de seară se mai pot face din tul, pe un jupon de tafta în același ton sau din voaluri uni ori imprimate. Multe dintre dumneavoastră vor fi de acord poate cu voalurile imprimate. Poate că aveți dreptate, iar dacă acestea sînt pe un fond foarte închis, iar juponul accentuează prin nuanța sa tonul sobru al fondului, ansamblul poate fi foarte reușit. La acest fel de rochii pălăriile se fac din același material, drapate, bineînțeles.

Pentru exemplificare să dăm o raită pe la cooperativa „Casa de modă" din Calea Victoriei, pentru a examina cîteva dintre ultimele creații ale maestrelor de aici.

Tinerească și totuși cu acel „ceva" solemn al rochiilor de seară, această rochie roșie (foto 1) din țesătură de lînă cu fir metalic are o linie simplă, ușor cambrată pe talie, iar spre șold, în lungimea rochiei, ușor evazată. Nota de originalitate o dă boleroul din fir multicolor, inspirat din țesăturile noastre naționale.

O foarte interesantă rochie din jerseu roșu, cu o broderie aurie, țesută pe deasupra. Fața simplă, croită pe linie dreaptă, ușor conică, e drapată în mijloc în formă de rază. Spatele foarte decoltat (foto 2).

Noutatea și linia tinerească a acestei rochii din mătase naturală o dă volanul bogat din tul, care se poate scoate, și atunci avem o rochie simplă, dreaptă (foto 3).

La prima ieșire „în lume" o rochie din tul de culoarea florii de liliac, cu corsajul paietat (dreapta) poate avea un mare efect cu atît mai mult cu cît linia e și aici foarte simplă (foto 4).

O siluetă mai plină e avantajată în această rochie de brocart imprimat, în nuanțe care merg de la verde pînă la galben deschis, evazată și completată cu o jachetă de blană (foto 5).

Garniturile de blană sînt foarte la modă. Iată, de exemplu, această rochie din mătase cu fir metalic, croită pe linia „princesse", al cărei decolteu este încadrat de o coleretă din blană (foto 6).

1

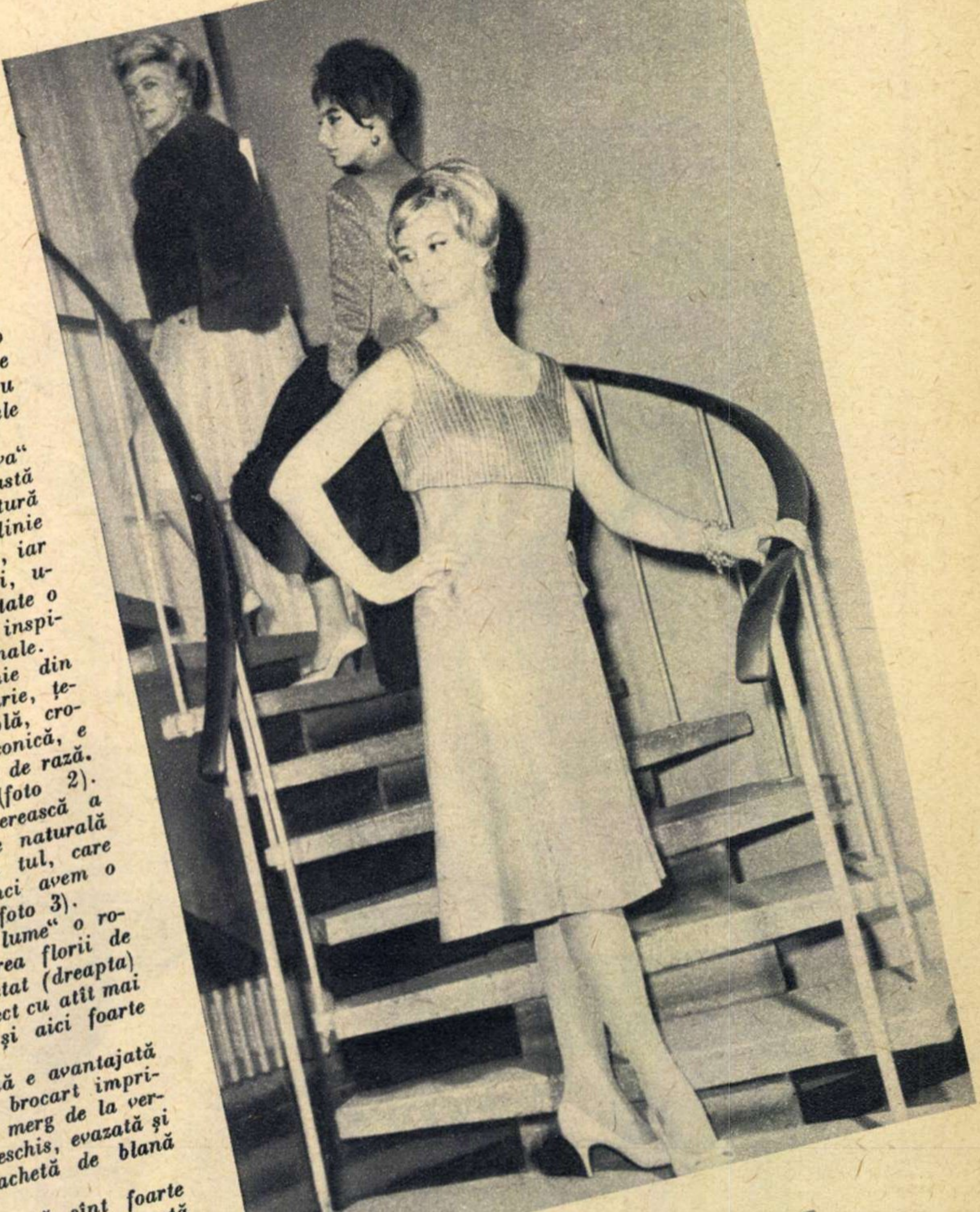

4

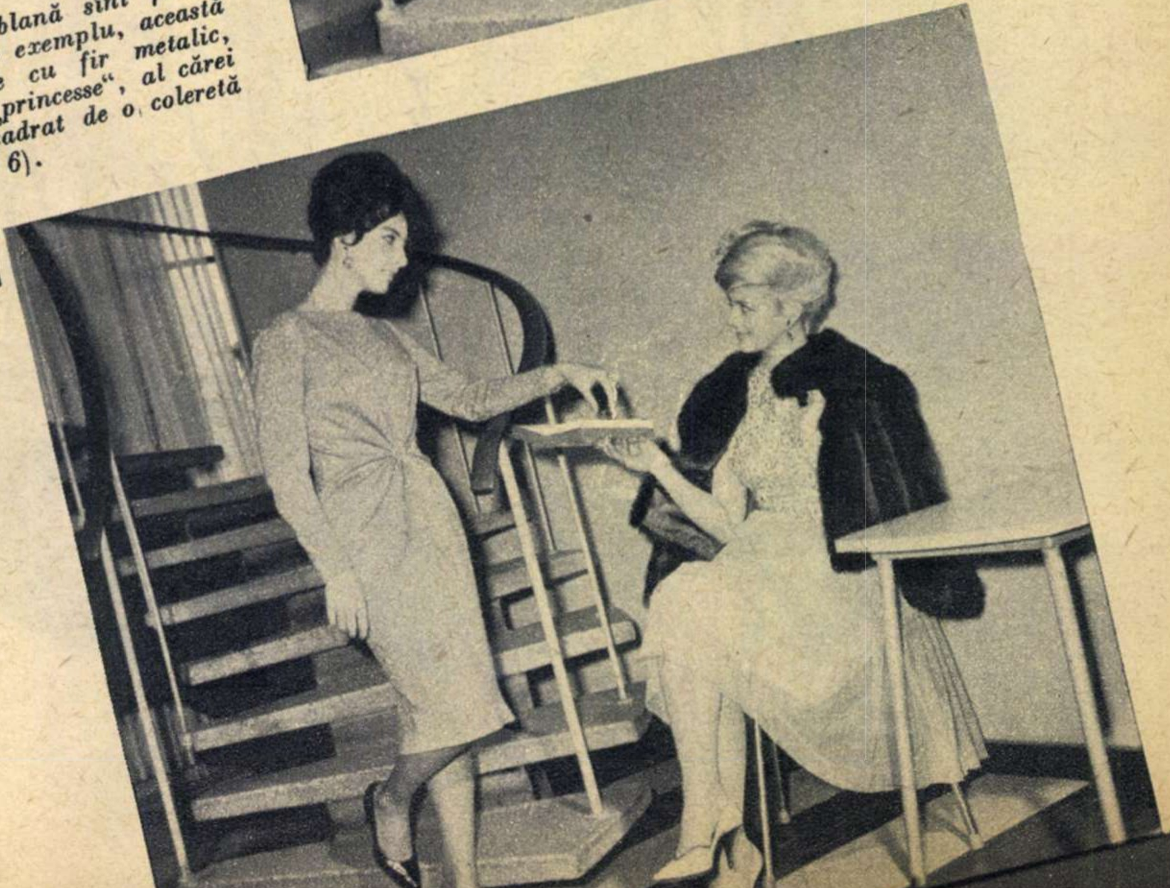

—PUŢINĂ ÎNDRĂZNEALĂ ŞI MULTĂ FANTEZIE

2

3

5

6

Fructiferă

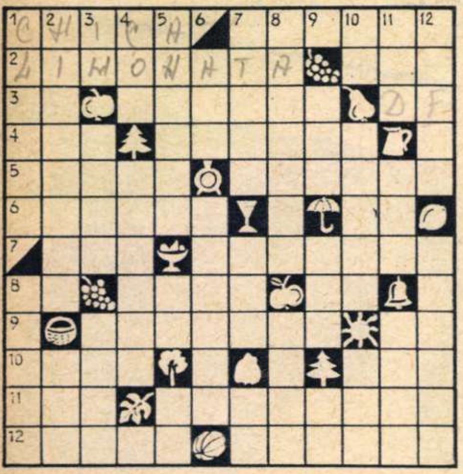

ORIZONTAL: 1) Păr... mare — Mură-n gură (fem. pl.). 2) Băutură cu lămiie — O „boabă" în plasă! 3) „Pămîntul fructelor de aur" de Jorge Amado — Alei printre peri! — Prepoziție la stafide! 4) Cu brațele pline de fructe — Autorul volumului de versuri „Strugurii și vîntul". 5) Încheie alfabetul grecesc — Durează... pînă cînd o face plopul mere (pl.). 6) Varietate de struguri cu bob mic și negru — 1/2 mure! 7) Fluviu african — Lămiie, portocală sau mandarină. 8) Fructe... pe terminate! — Fructe cărnoase, cu pieliță subțire și miezul zemos (ca afina) — Trăiesc vara la munte și iarna la șes. 9) Harbuz... redus — Consoană repetată. 10) A pictat tablourile „Pepene roșu", „După fragi" și „După mure" — Sportul minții. 11) Păr... tomnatic — Rodul viilor. 12) Aici se tescuiesc strugurii — De florile mărului.

VERTICAL: 1) Pară de bronz — Presă pentru struguri. 2) A întrecut-o pe Atalanta, aruncîndu-i merele de aur — Arbust cu fructe negre, gustoase. 3) Noroi — Pomi fructiferi — — Poamă... de la foc. 4) Ca un măr... din păr — Măr parmen. 5) Fruct plin de aromă — În căpșună! — Coadă de cireașă! 6) Nu duce lipsă — Deosebește para de pară și âfina de afină. 7) Necesară creșterii plantelor — Para (!) japoneză — Comune la meri, la peri și la zarzări! 8) A furat „fraga buzelor" — Arbust romînesc, cu fructe... turcești! 9) Zile romane, printre... arahide — La un măr domnesc — Și în struguri, și în aguridă! 10) Argint — Odinioară semănau foc și pară (dacă nu erau bătute... măr!) — Se poate transforma în „boabă". 11) Fruct — Arbore cu fructe tomnatice — Vișina, Cireșu, Merișor și Meri, pe traseele căilor ferate. 12) Cultivau viță de vie și măslinul din antichitate — Împreună cu Șt. O Iosif a scris „Cireșul lui Lucullus".

Dezlegarea jocului „CEAS", apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) Ceasornicari. 2) Ultima oră – On. 3) Ceasuri – Remi. 4) V – Ti – Tot – Am. 5) O – S – Eva — Urnă. 6) Rotițe – Arie. 7) Orar – Rt – Id – S. 8) Lănțișor – Ace. 9) O – Tac – Castor. 10) Gea – Ia – Sc – Ab. 11) In – A – Secundă. 12) Ierni – Cadran.

MUZEUL DE LA CÎMPULUNG MUSCEL

Muzeul de arte plastice din Cîmpulung Muscel, constituit pe baza lucrărilor din colecția de pictură și sculptură donată de scriitorul Mihai Tican-Rumano, originar dintr-un sat din apropierea orașului, este instalat în fostul Palat Domnesc, clădit aci de către voievodul Matei Basarab al Țării Romînești, pe la 1650.

Palatul se compune dintr-un demisol și un etaj, construit din cărămidă aparentă, cu blocuri de piatră fasonată la colțuri și lespezi la arcadele etajului și rampa scării și cu chenare, tot de piatră, la ferestre. Zidurile în care sînt deschise arcadele cu stîlpi ale pridvorului — dispuse pe patru laturi — sînt tencuite și au fost împodobite cu desene colorate, avînd motive geometrice, din care o parte se mai conservă în bună stare. Acoperișul de șindrilă păstrează nota arhaică a clădirii, care este un frumos monument de arhitectură veche romînească, operă a meșterilor noștri zidari de odinioară. Distrus de un incendiu în perioada dinaintea celui de-al doilea război mondial, valorosul monument a fost restaurat recent.

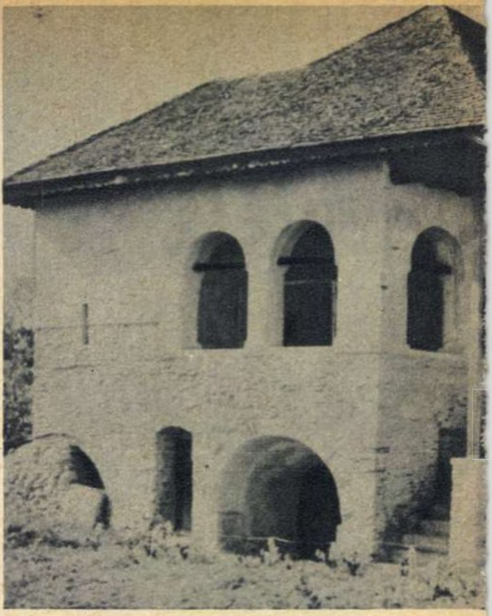

din toată lumea

SELECȚIONER UNIC ...DE OUĂ

Uzina de cîntare din Orehovo-Zuevo, reg. Moscova, produce pentru fermele de păsări din U.R.S.S. o nouă mașină de sortat ouă. Mașina, automată, manevrează cu multă grijă această marfă fragilă, reușind să sorteze, după dimensiuni, în 5 grupe, peste 150 mii ouă pe schimb.

Aduse de un transportor mobil, ouăle trec pe o altă bandă mobilă pe care fiecare din ele ocupă loc pe o așa-zisă „șa" metalică, fiind duse apoi în dreptul unor deschizături de diferite dimensiuni. Cînd deschizătura este ceva mai mare decît oul care trece pe lîngă ea, oul coboară din „șa" și lunecă pe jgheabul de lemn pînă la recipientul respectiv.

CE SE POATE UITA ÎN TREN

Funcționarii biroului de obiecte pierdute din Gara de Est a Budapestei au fost destul de surprinși primind spre păstrare cîteva obiecte găsite într-un automotor. Alături de umbrelele și mănușile devenite... tradiționale, s-au mai găsit: o proteză dentară, o cruce pentru mormînt și un craniu. Toate... uitate în tren.

OCHELARI... MUZICALI

Cu prilejul unei expoziții, la Viena a fost prezentat un model de ochelari de soare, care, în afară de rolul obișnuit de protector al vederii, îl mai are și pe acela de... aparat de radio. Într-adevăr, într-unul din brațele ochelarilor se găsește ascuns un minuscul radio-receptor cu transistori care, cu ajutorul unui fir aproape invizibil, transmite undele muzicale direct în urechea purtătorului ochelarilor.

DE CE ÎNGHIT CROCODILII PIETRE?

Crocodilii care trăiesc în ape curgătoare ies din timp în timp pe uscat și pornesc în căutare de pietre. S-a observat că, după ce găsesc

UMOR DE PESTE HOTARE

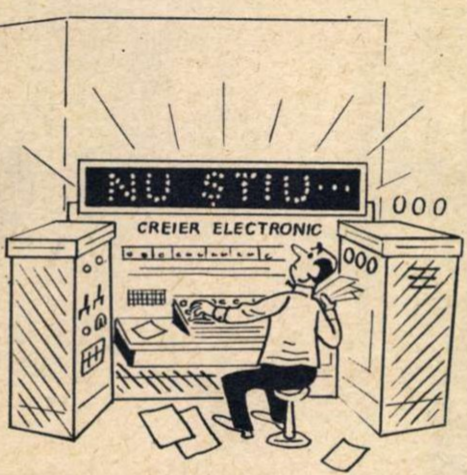

Fără cuvinte...

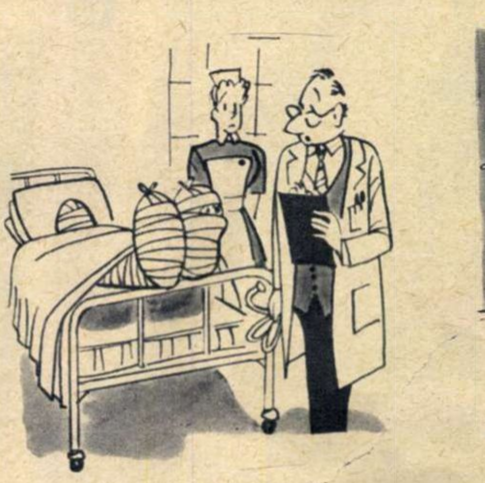

— Soră, ceva pare aici în neregulă...

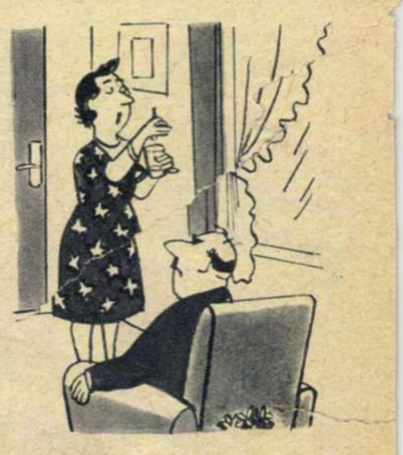

— Ia calmantul ăsta, dragule, și pe urmă mergem în oraș să-mi cumperi cîte ceva...

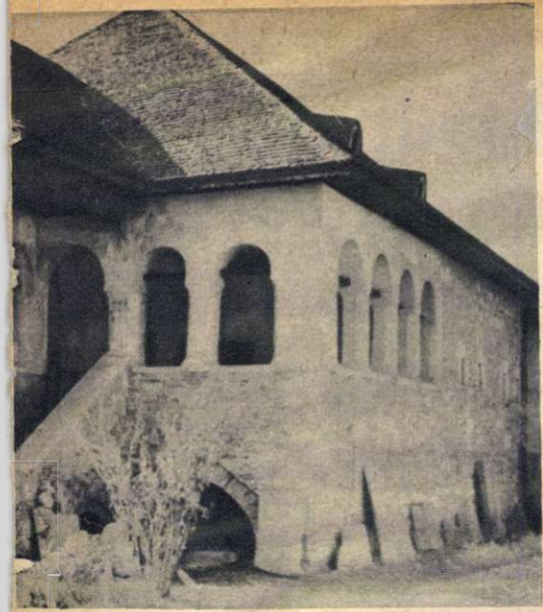

URIAŞUL DIN ALASKA

Dintre toate animalele carnivore, unele care impresionează prin dimensiuni, fiind cotate ca adevărate uriaşe ale speciei, este ursul brun din Alaska *(Ursus Middendorfi)*. Lung de doi metri şi jumătate, el poate atinge chiar 700 de kilograme. În general mărimea acestui urs depinde de hrana de care dispune. Acolo, în nordul îndepărtat, fluviile şi oceanul îi oferă o hrană bogată: păsări de mare, peşti morţi, din cînd în cînd chiar cadavre de foci şi balene pe care apele oceanului le aruncă la ţărm. Spre sfîrşitul primăverii tundra îi pune la îndemînă o alimentaţie vegetală abundentă. Lunile de vară sînt mai plăcute pentru colosul brun: el pleacă la „pescuit" de somoni — una din delicatesele lui preferate. „Pescuitul" îl face într-un mod cu totul original: se bagă în vadurile rîurilor şi cu greutatea lui striveşte somonii.

Ursul brun de Alaska este un animal solitar. Doar în perioada împerecherii renunţă scurt timp la izolare, pentru ca apoi să se întoarcă la singurătatea sa. Ursoaica este aceea care creşte puii şi-i păzeşte de duşmani şi chiar de masculii care în epoci de foame îi vînează şi sînt gata să-i devoreze.

Ciudat e că acest animal feroce atacă foarte rar omul. Şi atunci cînd o face e destul un şuierat tăios pentru ca el să se sperie. Cauza: sunetul ascuţit îi deranjează din cale afară auzul fin şi sensibil.

o piatră care li se pare potrivită, o... înghit. După părerea unor specialişti, crocodilii au nevoie să facă periodic această operaţie pentru a putea sta pe fundul apei fără să fie antrenaţi de curent. Pietrele reprezintă astfel pentru ei un balast, constituind cam 1% din greutatea corpului lor.

ISPITA PLOII...

Marinarii vaselor de pescuit sovietice se îndeletnicesc uneori cu o treabă ciudată pentru un privitor profan: ei fac duş apei de mare! Iniţiaţii ştiu însă că neobişnuita ocupaţie nu este decît o ingenioasă capcană acustică pentru peşti — căci s-a constatat că zgomotul ploii ce cade pe suprafaţa mării are darul de a atrage irezistibil peştele denumit ton, care este astfel ademenit la locul unde îl aşteaptă plasele pescarilor.

AL 3.000-LEA...

Geologii sovietici au descoperit în stepa Sary Arka din Kazahstan un mineral necunoscut dar deosebit de preţios. Într-adevăr, la analiză s-a constatat că mineralul conţine numeroase elemente, printre care fosfor, aluminiu, calciu şi toriu. Cu această descoperire numărul mineralelor cunoscute pe glob a ajuns la rotunda cifră de 3.000.

ÎNAINTE DE MECI

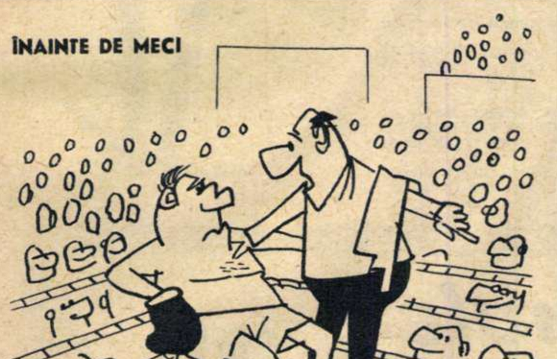

— N-am vrut să-ţi spun... Dar să ştii că pe adversar l-am văzut ieri cu logodnica ta...

BOMBOANELE MEDICINALE

Flavisept
BOMBOANE MEDICINALE
NEGRO
CONTRA TUSEI
ŞI RAGUŞELII
EUCALIPT

FLAVISEPT
NEGRO
EUCALIPT

vă apără de afecţiunile căilor respiratorii

BOMBOANELE MEDICINALE SE GĂSESC DE VÎNZARE LA DROGHERII ŞI LA MAGAZINELE CU PRODUSE ZAHAROASE

FIDEA
500g
FIDEA
spaghete
macaroane
Fidea
cu ouă

PASTELE FĂINOASE
nu trebuie să lipsească din nici o gospodărie

PASTELE FĂINOASE au o variată întrebuinţare în alimentaţie

Dați copiilor dulciuri

CIOCOLATA
cu lapte
drageuri
Bomboane
SUPERIOARE

Foileton

Un leu pe minut

Pantalonii strimți, pe pulpă, frizura moțată, privirea sfidătoare, gura — meliță. Cunoașteți-l: Aurică Iosif. Virsta: 32 ani. Meseria: „comersant“ fără prăvălie. Locul unde-și desfășoară „activitatea“: piețele bucureștene și restaurantele din preajma marilor hale. Mărfurile pe care le desface: balene pentru gulere de cămăși, cravate, baloane, cărți pentru jocuri de noroc etc.

E miezul nopții și Aurică intirzie la „Calul bălan“. Un cunoscut venit să ia masa îl zărește. Nu l-a mai văzut de doi ani. Frapindu-l îmbrăcămintea țipătoare și poza donjuanistă a fostului prieten, încearcă să afle cum „s-a ajuns“.

— Mă Aurică, ce ești tu?

— Nu discut cu oameni ca tine. Ești fraier, ca să nu zic prost. Lasă-mă să-mi beau Tirnava...

Celălalt pleacă mihnit. Zice pentru el: „Așa-s unii cind le merge bine, uită de unde au plecat. Ce funcție o fi avind Aurică? Carte nu știe mai multă ca mine, meseriaș slab a fost. Cine știe?“

Cunoscutul nu știe nimic. Aurică nu e nimeni — sau, mai precis: e nimica. E adevărat: o dată și Aurică a fost om. Aducea frumuseți în casele oamenilor, punea flori și culori pe pereții camerelor. Era zugrav. Își ciștiga piinea cinstit. Dar într-o zi, acum vreo trei ani, Aurică a ajuns la o concluzie stranie. Socotind munca cel mai mare dușman al său, a aruncat salopeta și bidineaua, hotărit să înceapă o viață ușoară și să fie îmbrăcat, după expresia sa... „la opt sute și un pol“.

— Și pe tine am să te fac cucoană, mă auzi? — i-a făgăduit Aurică soției. Vom avea bani mulți!

— Și de unde?

— De la proști. Mă fac negustor. O să crape mahalaua de ciudă.

— De ce?

— Păi crezi că atunci cind vei fi soție de negustor ai să umbli ca toate alea? Te îmbrac după ultima modă. Și nici la cratiță n-o să te mai las. Vom lua masa numai la restaurant.

Aurică Iosif și-a „inaugurat“ noua meserie cu balene pentru gulere de cămăși. A adunat ceva „capital“, pe care l-a investit apoi în diverse mărfuri: baticuri, cravate, roșu de buze, ace pentru mașini de cusut, cărți de joc și alte mărunțișuri.

Aurică Iosif nu e un negustor oarecare. El nu oferă marfa pînă nu-și studiază clienții. Unei țărănci din Piața Unirii (după ce aceasta vinde ouăle și brînza) i se viră în suflet și în buzunar cam așa:

— Mătușă, ai avut cele mai frumoase ouă din piață. Puteai să le dai și mai scump.

— Deh, domnule, le dădui și eu cum putui.

— Dumneata ești o femeie prea bună. Ai copii?

— Am o fată de 17 ani.

Atit îi trebuie escrocului Aurică. Numai atit. Îi oferă femeii pentru odraslă un roșu de buze, cere trei prețuri, se jură că e de cea mai bună calitate, face pe păgubașul, spune că are o mare nenorocire în familie, că nevasta e pe moarte, mai „lasă“ din preț și în citeva minute ia banii femeii și-și face vint în altă parte a pieții.

În restaurante sistemul de lucru al escrocului e altul:

— Cravata asta n-o găsești nici la Romarta. Eu n-o vînd cu 55 de lei. O dau mai ieftin: doi poli.

Aurică se tirguiește. O lasă la un pol. Tot e ciștigat. A cumpărat-o cu zece lei. Și nu e puțin ca în zece minute să ciștigi zece lei. Cind e la chef, Aurică îi zice soției:

— Spune-mi, unde mai găsești un om atit de deștept cum sînt eu? Ciștig un leu pe minut. Mai ai mulți specialiști ca mine?

N-avem ce face, n-avem nici un contraargument: trebuie să fim, în acest sens, de acord cu escrocul. Are dreptate: puțini ca dinsul!

Escrocul are și alte locuri unde-și desface marfa. În zilele cind se dă chenzina la diverse întreprinderi, el e prezent în fața porților acestora. E însă prudent și nu-și începe „munca“ chiar acolo. Se îndreaptă spre cel mai apropiat restaurant, știind că unii în ziua salariului se mai cinstesc cu cite o țuică sau un șpriț.

Intră apoi în acțiune cu mare băgare de seamă, găsește cite un naiv, îl bate cu gura pînă îl amețește și nu în puține cazuri el, escrocul, oferă clientului o țuică mică pentru a-și arăta mărinimia.

Aurică Iosif urăște ceea ce contribuie din plin la frumusețea vieții: munca. Pentru ca să trăiască ușor, a dat cu piciorul-n meserie și s-a făcut negustor ambulant. Minte și înșeală. Din nefericire, mai găsește încă naivi cărora le ia banii în citeva minute.

Dar lui Aurică n-o să-i meargă veșnic. Cu atit mai mult cu cit și cei pe care reușește să-i înșele sînt din ce în ce mai puțini.

Dacă mai există însă unii care i-ar putea cădea victimă, îi prevenim: umblă prin locurile aglomerate, își oferă „marfa“ pe la colțuri, însoțindu-și-o uneori cu un țoi de țuică. Și, ca să-l recunoască mai bine, reamintim și cum arată: pantaloni strimți, pe pulpă; privirea — sfidătoare, adesea câtind în lături a înșelăciune; gura — meliță. Feriți!

George CIUDAN

Ilustrație de Tia PELTZ

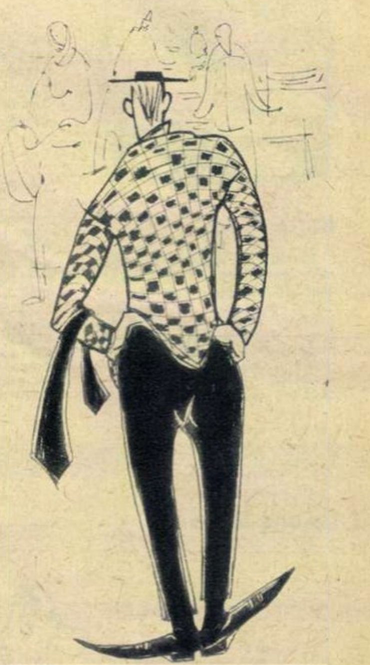

Rezultate excepționale

LA SPĂLAT CU

- **PERLAN ALB** pentru țesături din lînă, mătase naturală și fibre sintetice
- **PERLAN ALBASTRU** pentru țesături din in, bumbac și cînepă
- **La aceeași cantitate de articole pentru spălat se folosește o cantitate mai redusă de „*Perlan*“ în comparație cu ceilalți detergenți.**

Perlan
ALBASTRU
Perlan
ALB

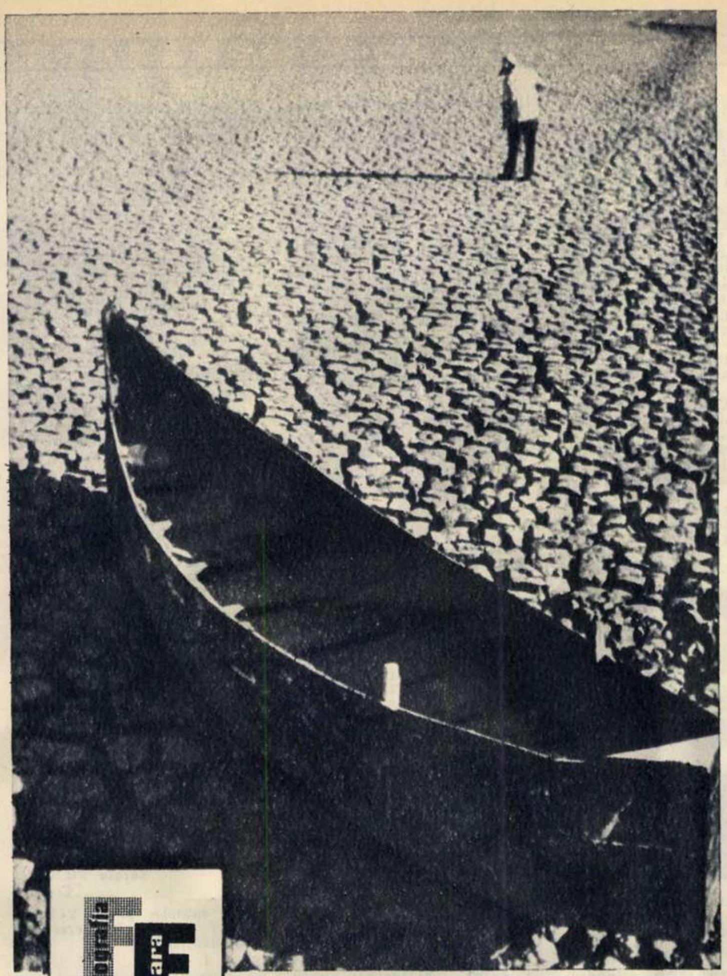

Lacul secat.

Fotografie de D. Tioupas (Grecia) din Salonul internațional de artă fotografică al R. P. Romîne

CARNET

Prefață la un volum posibil

S-a scris destul — poate obositor de mult — în ultimii ani în favoarea legăturii dintre literatură (sau cultură dacă vreți) și sport. Au scris și subsemnatul, în articole mai vechi din „Contemporanul" sau mai puțin vechi din „Flacăra", și Dan Deșliu, și Eugen Barbu, și Constantin Chiriță, și Gh. Tomozei, și regizori de teatru ca Victor Popa de la Cluj, și oameni ai stadionului, precum alergătorul mai demult pe 400 de metri Virgil Ludu. S-a scris în „Luceafărul", în „Tribuna", ba chiar și în „Sportul popular". S-a scris, sau mai bine spus s-a pledat pe întinderi de hîrtie atît de vaste, încît, strînse la un loc, acestea ar alcătui un volum mai greu decît toată literatura noastră închinată sportului.

E timpul să cîntăm. E timpul adică să trecem de la afirmarea ideii că între creația literară modernă și fenomenul sportiv nu există un divorț, la demonstrație. De la citarea, din semestru în semestru, a unui nume de scriitor și de lucrare — la document convingător.

Că o editură nu s-a învrednicit pînă la ora de față să alcătuiască o antologie a literaturii închinate activităților sportive, e păcat. Poate cu vremea... Cine știe? Dacă, bineînțeles, Editura de specialitate a U.C.F.S.-ului nu va socoti (în continuare) că între strădania atletului pe stadion și dorința artistului de a întipări în pagini truda aceasta ar exista o contrazicere de neîmpăcat. Dacă Editura tineretului nu va considera că între noțiunea de „tineret" și aceea de spirit sportiv există, poate, o dușmănie ireductibilă...

Pînă atunci și întru curmarea așteptării, neam îngăduit a sugera unei reviste (care?) să încropească cele dintîi fișe pentru o antologie (eventual, mai cu modestie spus, culegere) a textelor de literatură romînă (proză, poem, teatru, scenariu de film, eseu, publicistică) reflectînd într-un chip sau altul fenomenul atît de viu încorporat contemporaneității care este spectacolul sportiv. Cîteva delimitări și precizări în atenția publicației, eventual doritoare de asemenea efort:

1) Împotriva ideilor apriorice trebuie informat de la început că o asemenea literatură există. De la Mihail Sadoveanu la Camil Petrescu, de la Călinescu la Mihail Sebastian sau Demostene Botez și de aici încolo la generațiile mai noi, volume complete sau fragmente uimitor de semnificative sînt în măsură a alcătui o bază de artă superioară a rîvnitei și posibilei antologii;

2) Din sau și din această cauză nu e necesar să se forțeze nota. Există adeseori ispita de a se alătura sportului, prin licență poetică, activități onorabile precum drumeția cu rucsacul sau pescuitul la copcă; mergînd pe calea aceasta se poate obține, în 24 de ore, o culegere impresionantă de opere precum și convingerea că orice sonet, prin versurile căruia poetul călător în Munții Bucegi își exprimă admirația la adresa răsăritului (sau apusului) de soare ori la captarea primei știuci, reprezintă o luare de poziție în favoarea sportului de masă. Nu. Chiar cu riscul de a ne trezi la sfîrșitul întreprinderii propuse cu un tom mai subțirel decît visarea, asemenea labilități trebuie evitate cu sînge rece;

3) În sfîrșit ar fi de dorit ca antologia să cuprindă, pe cît de omenește cu putință, texte de calitate, iscălite de autori de calitate.

Suficient.

Pentru că am pornit, pare-mi-se, să critic o lucrare care nu există.

Al. MIRODAN

PROGRAMUL DE RADIO

RADIOJURNALE, BULETINE DE ȘTIRI, BULETINE METEOROLOGICE, SPORT, ULTIMELE ȘTIRI

	PROGRAMUL I	PROGRAMUL II	PROGRAMUL III
DUMINICĂ	7.00, 13.00, 19.30, 22.00, 23.52-23.55	7.50, 14.00, 20.00, 23.00, 0.52-0.55	22.00
ÎN CURSUL SĂPTĂMÎNII	5.00, 6.00, 7.00, 11.00 (afară de miercuri), 13.00, 17.00, 20.00, 22.00, 23.52-23.55	10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 21.00 (afară de joi), (vineri 21.30), 23.00, 0.52-0.55 (sîmbătă 1.52-1.55)	21.00

RECOMANDĂRI DIN PROGRAM: Duminică: 6.30, 13.05 (Progr. I), 7.30 (Progr. II)· În cursul săptămînii: 5.20, 13.05 (Progr. I), 10.05, 14.30 (Progr. II)·
COTELE APELOR DUNĂRII: Zilnic — 13.40 (Progr. I).
SUMARUL PRESEI CENTRALE: Zilnic — 8.00 (Progr. I).

DUMINICĂ 8 DECEMBRIE Programul I *6.00:* Concert de dimineață *7.10:* Cîntece *7.25:* Piese simfonice *8.06:* Melodii populare *8.30:* Teatru la microfon pentru copii *9.30:* Valsuri *10.00:* Ciclul de inițiere muzicală — „Ghid muzical" *10.45:* Coruri muncitorești *11.05:* Muzică din operete romînești *11.30:* Vorbește Moscova! *12.00:* Cîntece populare *12.20:* Interpreți de muzică ușoară — Dorina Drăghici, Luciano Tojoli, Marina Voica, Gică Petrescu, Gigi Marga, Dalida, Luigi Ionescu, Conny Francis și alții *13.10:* De toate pentru toți *14.00:* Din cele mai îndrăgite melodii populare *14.30:* Piese instrumentale de mare popularitate *14.45:* Transmisiune sportivă *15.50:* Concertul nr. 4 în re minor pentru vioară și orchestră de Paganini — solist Arthur Grumiaux *16.20:* Melodii de dragoste *16.35:* Pagini alese din muzica de operetă *17.00:* Din viața satelor patriei *17.40:* Simfonia I de Paul Constantinescu *18.09:* Noi înregistrări de muzică populară *18.30:* Federico Garcia Lorca — profil liric *18.45:* Piese instrumentale *19.00:* Melodii... melodii *19.35:* Romanțe interpretate de Angela Moldovan și Nicolae Florei *20.00:* Teatru la microfon — premiera „Bulevardul Leningradului" de I. Stok *21.32:* Piese instrumentale *21.45:* Cîntă formația Los Paraguayos *22.25:* Muzică de dans *23.07:* Simfonia a V-a în mi minor de Ceaikovski.

Programul II *7.00:* Cîntă fanfara reprezentativă a Armatei *7.35:* Muzică ușoară *8.00:* Clubul voioșiei *8.30:* Cîntece din folclorul nou *8.45:* Anunțuri, muzică *9.00:* Melodii de estradă *9.30:* Muzică din opere cerută de ascultători *10.00:* Melodii populare *10.30:* Revista presei străine *10.38:* Cîntă orchestra de estradă a Radioteleviziunii *11.00:* Transmisiunea concertului corului și orchestrei simfonice a Filarmonicii de stat „George Enescu" și corului de copii al Palatului pionierilor. Dirijor Mircea Cristescu. În program: Divertisment pentru orchestră de coarde și două clarinete de Dumitru Capoianu; Concertul pentru violoncel și orchestră (primă audiție) de Anatol Vieru — solist Vladimir Orlov; „Grivița noastră", oratoriu de Gheorghe Dumitrescu. În pauză: Emisiunea „Cinema" *13.15:* Cîntece de dragoste și jocuri populare *13.45:* Cîntă Constantin Drăghici *14.05:* Mici piese instrumentale *14.15:* Satira și umorul *15.00:* Muzică usoară cerută de ascultători *15.30:* Din spectacolele teatrelor noastre muzicale *16.00:* Oameni și fapte *16.08:* Cîntă Felician Fărcașu și Marcel Budală *16.30:* Pagini alese din muzica de estradă *17.00:* Cîntă corul de copii al Radioteleviziunii *17.15:* Medalion — „250 de ani de la nașterea poetului Saiat-Nova" (aniversare recomandată de Consiliul Mondial al Păcii) *17.25:* Din cîntecele și dansurile popoarelor *18.00:* Muzică de balet de Manuel de Falla *18.30:* Muzică ușoară de compozitori romîni *19.00:* Din comoara folclorului nostru muzical *19.30:* Pagini alese din muzica de operă *20.05:* Muzică de dans *21.30:* Recital Grigoraș Dinicu *21.45:* File de istorie literară *22.00:* Muzică de dans *22.34:* Cvartetul nr. 2 în fa major de Tudor Ciortea *23.08:* Muzică de dans *24.00:* Concert de noapte.

Programul III *19.00:* Opereta „Lysistrata" de Gherase Dendrino (montaj muzical-literar) *20.04:* Cîntă orchestra de muzică ușoară dirijată de Werner Müller *20.30:* Recital din versurile lui Cicerone Theodorescu *20.45:* „Mari interpreți" — pianistul Dinu Lipatti si violonistul Henryk Szeryng *21.19:* Muzică de dans *22.10—22.59:* Concert simfonic.

LUNI 9 DECEMBRIE Programul I *5.05:* Cîntece de muncă *5.25:* Melodii populare *6.07:* Muzică ușoară interpretată la xilofon *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Muzică populară *7.30:* Sfatul medicului — Boli transmisibile de la animale la om *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Muzică corală romînească *8.06:* Dansuri de estradă *8.30:* Piese simfonice *8.57:* Muzică din opera „La drumul mare" de Constantin Nottara *9.30:* Fanfară *10.00:* Muzică de cameră de compozitori romîni *10.30:* Mici formații de muzică ușoară *11.05:* Piese instrumentale *11.30:* Muzică din operete *12.00:* „Scarlattiana" — divertisment pentru orchestră și pian de Casella *12.29:* Muzică populară romînească și a minorităților naționale *13.10:* Muzică ușoară romînească *14.00:* Din folclorul muzical al popoarelor *14.33:* Uvertură, scherzo și finale de Schumann; Muzică pentru radio de Filip Lazăr *15.00:* Recital Lya Hubic și Mircea Buciu *15.30:* Piese de estradă *16.00:* Cîntece *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Muzică populară *17.12:* Sonata în mi minor de Veracini *17.30:* Tinerețea ne e dragă! *17.50:* Prelucrări de folclor *18.10:* Cîntă corul Radioteleviziunii *18.30:* Formații de muzică ușoară *19.00:* Revista economică radio *19.20:* Simfonia a III-a „Ovidiu" de Sigismund Toduță *20.10:* Muzică populară *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba rusă (începători) *20.55:* Muzică ușoară de Elly Roman *21.15:* Tribuna radio *21.25:* „Roluri și interpreți" — fragmente din opera „Werther" de Massenet, cu Ninon Vallin și Georges Thill *22.20:* Muzică de dans *23.15:* Baladă pentru soliști, cor și orchestră de Gustav Mahler.

Programul II *10.10:* Prelucrări corale *10.30:* Simfonia a IV-a în do minor de Schubert *11.00:* Muzică ușoară *11.15:* Medalion G. Seferis, laureat al Premiului Nobel pe 1963 *11.30:* Cinci miniaturi pentru pian de Florica Dimitriu; Cvartetul de coarde în mi de Virgil Onitiu *12.05:* Melodii distractive *12.30:* Muzică de cameră de Beethoven *13.00:* Duete vesele din opere *13.30:* Însemnări de reporter *13.37:* Orchestre de mandoline *14.05:* Cîntă Ion Dacian *14.35:* Muzică de estradă *15.00:* Cîntece și jocuri populare *15.27:* Concertul în re major pentru vioară și orchestră de Constantin Bobescu — solist compozitorul *16.12:* Muzică ușoară interpretată la harpă *16.30:* Interpreți în studio — pianista Simona Faru și soprana Ileana Irod *17.00:* Melodii populare din Muntenia *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Ciclul de inițiere muzicală *19.05:* Muzică ușoară interpretată de Doina Badea și Barbu Constantinescu *19.30:* Din activitatea sfaturilor populare *19.40:* Cîntece și jocuri *20.04:* Album de operetă *20.34:* Program de rapsodii *21.20:* Piese de virtuozitate *21.30:* Aspecte de la șezătoarea organizată de Radioteleviziune în comuna Vlad Țepeș, raionul Călărași *22.00:* Muzică de dans *22.20:* Piesele lirice opus 47 și 57 pentru pian de Grieg *23.05:* Muzică ușoară *24.00:* Pagini din opere.

Programul III *21.20:* Seară de operă — „Ariadna la Naxos" de Richard Strauss (prologul). În distribuție: Elisabeth Schwarzkopf, Rita Streich, Irmgard Seefried, Fritz Ollendorff și alții *22.10 — 22.59:* Muzică de cameră.

MARȚI 10 DECEMBRIE Programul I *5.05:* Muzică ușoară *5.25:* Melodii populare *6.05:* Fanfară *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Piese distractive de estradă *7.30:* Sfatul medicului — Hipocalcemia *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Muzică instrumentală de compozitori romîni *8.06:* Bolerouri și uverturi *8.30:* Pagini din opere *9.05:* Tablouri muzicale din opera „Țar Saltan" de Rimski-Korsakov *9.30:* Radio prichindel *9.45:* Prelucrări corale *10.00:* Sonata pentru pian de Liviu Comes; Suita pentru vioară și pian de Dumitru Bughici *10.29:* Cîntece și dansuri populare din țări socialiste *11.05:* Cîntă corul școlii medii „Mihail Eminescu" din București *11.25:* Soliști romîni de muzică ușoară *12.00:* Arii și duete din operete *12.30:* În fața hărții *12.40:* Serenade vocale și instrumentale *13.10:* Melodii populare

ÎN VALEA JIULUI

Recent, s-a înălțat la Petroșani o construcție impunătoare care va constitui sediul filialei locale a Institutului de cercetări miniere. Darea ei în folosință va avea loc pînă la sfîrșitul anului. Fotografia pe care v-o trimit reprezintă o aripă a noului edificiu în care vor fi instalate laboratoarele, sălile de studii, biblioteca, sala de consiliu.

Clădirea se află — după cum se vede și în fotografie — în imediata apropiere a Institutului de mine.

Sever GROZAVU
Petroșani

PRIMUL CONSERVATOR ROMÎNESC — PRIMII PROFESORI

„Cînd și în ce împrejurări s-a înființat la noi în țară învățămîntul actoricesc și muzical?"

Benone VOICU
Cluj

Răspunde IOAN MASSOFF, secretar literar la Teatrul Național din București.

Învățămîntul actoricesc și muzical-dramatic a luat naștere în Țările Romîne o dată cu înfiriparea primelor spectacole de teatru și de operă. Filarmonica, societate creată în 1831, care a organizat primele spectacole de teatru în limba romînă, a fost în realitate un Conservator de artă dramatică și de muzică. Filarmonica cuprindea 30 de elevi, dintre care doi au ilustrat scena romînească, putînd fi socotiți printre ctitorii teatrului nostru: Costache Caragiale și Eufrosina Popescu. Primul „examen public" al Filarmonicii a avut loc la 29 august 1834, dată importantă în istoria teatrului romînesc, cînd s-a reprezentat piesa lui Voltaire „Mahomet", în traducerea lui Ion Heliade Rădulescu, care a fost unul dintre conducătorii școlii, și în regia lui Const. Aristia, profesor de declamație.

În 1837 s-a creat la Iași Conservatorul filarmonic-dramatic, al cărui principal animator a fost Vasile Alecsandri, tatăl poetului. La 23 februarie 1837 elevii Conservatorului filarmonic-dramatic au reprezentat două piese de un autor mult jucat într-o vreme, Kotzebue, intitulate: „La peirus" și „Văduva vicleană".

Dar activitatea acestor școli de la București și Iași a fost de scurtă durată: lipsite de sprijinul oficialității, subminate de intrigile celor care nu vedeau cu ochi buni dezvoltarea unei culturi naționale, ele au încetat să existe puțin timp de la înființarea lor. În 1859, C.A. Rosetti, director al Teatrului cel Mare din București, a înființat o școală de artă dramatică în cadrul teatrului, încredințînd conducerea ei lui Costache Caragiale. Școala aceasta a avut o existență de numai o stagiune.

Abia în anul școlar 1864-1865 s-au inaugurat la București și la Iași conservatoare care urmau să funcționeze potrivit decretului domnesc cu data de 6 octombrie 1864, întocmit după raportul lui N. Kretzulescu, ministru al Justiției și Instrucțiunii Publice. Poetul D. Bolintineanu, scurt timp ministru al Instrucțiunii, s-a îngrijit de elaborarea unui regulament, înscriind în buget aceste școli printre celelalte școli publice. Conservatorul de la București a fost pus sub direcția lui Al. Flechtenmacher, iar cel de la Iași — sub aceea a lui Francisc Caudella. La București a fost numit profesor de mimică și declamație Matei Millo, iar la Iași Mihai Galino pentru mimică și Costache Dimitriade pentru declamație.

Matei Millo, primul profesor de artă dramatică la conservatorul din București.

Inaugurarea Conservatorului din București, instalat în niște case vechi de pe str. 30 Decembrie de azi, în vecinătatea Poștei centrale, s-a făcut cu oarecare solemnitate, lecția inaugurală fiind ținută de Matei Millo.

Așadar, în 1964 se împlinesc 100 de ani de la înființarea oficială a învățămîntului actoricesc din țara noastră.

EDUCAȚIA TEHNICĂ A CELOR MICI

Am întîlnit în unele materiale apărute în „Flacăra" (nr. 8, nr. 22/963 ș.a). preocuparea față de producția acelor bunuri —filme, cărți, jucării — menite să constituie un ajutor în educarea copiilor.

După părerea mea cultivarea interesului pentru tehnică la preșcolari și școlarii mici constituie un aspect major al acestei probleme. Unele instituții, ca de pildă Radioteleviziunea și editurile, au o contribuție de preț în informarea copiilor asupra cuceririlor importante ale științei și tehnicii moderne. Mă refer la programele televiziunii închinate acestui scop sau la aparițiile recente în Editura tineretului: „Petrolache — Făt Frumos", „Minuni ce nu mai sînt minuni", „Călătorie în lumea electronului", „Camionul lui Iliuț", „Micul traforator", „Nemaipomenitele aventuri ale lui Fănel" etc. Din păcate există și sectoare rămase în urmă. Este încă nesatisfăcător numărul de filme științifico-tehnice destinate copiilor. Cît despre jucăriile existente în comerț, ele sînt în majoritate „clasice": ursuleți, păpuși, diferite clămpănitoare, jocuri de noroc (există vreo 5-7 jocuri de tipul „Omule nu te supăra!" în care copiii învață să dea zarul), precum și cîteva tipuri nu prea reușite de autovehicule (cu excepția automobilului „Muntenia"). Nu se mai găsește avionul de asamblat, produs de fabrica de mase plastice „Viitorul". Trusa de construire a unui autocamion fabricată de „Bucuria copiilor" e extrem de sărăcăcioasă. Lipsesc apreciatele truse de construit case din piese de mase plastice și, în general, jocuri de tip „Mecano", reușite, la prețuri accesibile. Se remarcă de multe ori o regretabilă lipsă de fantezie și îndrăzneală la creatorii noștri de jucării. Nu se găsesc rachete, elicoptere etc. Copiilor noștri, contemporani ai zborurilor cosmice, trebuie să le oferim jucării pe măsura dragostei și interesului lor față de minunatele cuceriri ale timpului. Obișnuindu-i să se joace înșurubind și deșurubind, montînd și construind, îi ajutăm să devină îndemînatici.

Maria GHEORGHE
str. Dianei nr. 5
București

FLUVIILE ȘI EROZIUNEA MALURILOR

„Doresc să știu cum curg fluviile".

Sergiu PICIORUȘ
Craiova

Răspunde prof. VIRGIL HILT, de la Universitatea București.

Întrebarea este foarte generală de aceea și cele ce urmează vor avea același caracter. Fluviile, ca toate celelalte ape curgătoare, se formează numai în acele regiuni în ale căror albii parvine o cantitate de apă suficientă pentru a putea compensa pierderile datorite

PROGRAMUL DE RADIO

la cererea ascultătorilor *14.00:* Concert de prînz *15.00:* Cîntece de Augustin Bena *15.15:* Muzică populară *15.41:* Fantezia romantică pentru vioară, violă și orchestră de Arthur Benjamin *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Muzică ușoară *17.12:* Recital Lucia Stănescu (arii din opere) *17.30:* Radioracheta pionierilor *18.00:* Piese de estradă *18.15:* Cu microfonul printre sportivi *18.25:* Program muzical pentru evidențiați în întrecerea socialistă *19.00:* Limba noastră *19.10:* „Ce frumoasă-i țara mea" — muzică ușoară *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Cîntece create în anii puterii populare *20.10:* Piese instrumentale și vocale de Sibelius *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Concert pentru două orchestre de coarde, pian și percuție de Ludovic Feldman *21.04:* Muzică ușoară *21.30:* Scriitori la microfon *21.45:* Muzică populară interpretată de Maria Badiu *22.20:* Muzică de dans *23.08:* Muzică instrumentală.

Programul II *10.10:* Cîntece de compozitori din țări socialiste *10.30:* Cvintetul pentru coarde nr. 2 opus 111 în sol major de Brahms *10.58:* Melodii distractive *11.15:* Emisiune literară *11.35:* Arii din opere *12.05:* Cvartetul nr. 1 în do minor de Paul Richter *12.29:* Muzică de estradă *13.00:* Dansuri simfonice de compozitori romîni *13.30:* Fragmente din reportajele lui Egon Erwin Kisch *13.45:* Cîntece de pace *14.05:* Muzică populară din Banat *14.35:* Muzică din operete *15.00:* Simfonia nr. 104 în re major de Haydn *15.30:* Pe aripile valsului *16.12:* Recitalul sopranei Teodora Lucaciu *16.30:* Din muzica popoarelor *17.00:* Muzică de estradă *17.15:* Muzică corală romînească *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Muzică din opereta „Sărutul Cianitei" de Miliutin *18.45:* Emisiune culturală *19.00:* Variațiuni simfonice de Theodor Grigoriu pe un cîntec de Anton Pann *19.30:* „Album liric" — muzică ușoară romînească *19.50:* Pe teme internaționale *20.00:* Tineri interpreți de muzică populară *20.30:* Lecția de limba franceză (avansați) *20.45:* Muzică ușoară interpretată de Ianoș Vamosi *21.20:* Seară de operă — „Lucia di Lammermoor" de Donizetti (actele I și II), cu Joan Sutherland, Renato Cioni și Robert Merril în rolurile principale *23.05:* Muzică de dans *23.23:* Simfonia dramatică „Romeo și Julietta" de Berlioz, soliști Zenaida Pally, Valentin Teodorian și Nicolae Florei.

Programul III *21.20:* „Concert Mozart"— înregistrări de la Festivalul Salzburg — 1963 *22.16—22.59:* Muzică de estradă.

MIERCURI 11 DECEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineață *6.05:* Cîntece *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Fanfară *7.30:* Sfatul medicului — Primul ajutor în arsuri *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Orchestra de muzică populară „Orzișorul" din Roșiorii de Vede *8.06:* Program de potpuriuri *8.30:* Suita „Povești din Grui" de Marțian Negrea *9.01:* Muzică din operete *9.30:* Trio opus 8 în sol minor de Chopin *10.00:* Teatru la microfon — „Profesiunea doamnei Warren" de Bernard Shaw *11.33:* Muzică instrumentală de compozitori romîni *12.00:* Muzică populară *12.25:* Muzică ușoară *13.10:* Soliști romîni de operă *14.00:* Din folclorul muzical al popoarelor *14.32:* Concertul nr. 4 în re major pentru vioară și orchestră de Mozart — solist Zino Francescatti *15.00:* Muzică de estradă *15.30:* Scene din operete *16.00:* Prelucrări corale *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Piese de estradă *17.12:* Concertul de cameră pentru cinci instrumente de Mircea Istrate *17.30:* Prietena noastră cartea *18.00:* Cîntece *18.15:* Fapte din întrecere *18.30:* Program muzical pentru evidențiați în întrecerea socialistă *19.00:* Jurnalul satelor *19.25:* Romanțe *20.10:* Piese pentru pian de Granados *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba rusă (avansați) *20.55:* Muzică ușoară de Gelu Solomonescu *21.15:* La microfon satira și umorul (reluare) *22.20:* Simfonia I în do minor de Brahms *23.03:* Concert de noapte.

Programul II *10.10:* Cîntece de Dumitru Bughici *10.25:* Program interpretat de elevi ai școlilor de muzică din țară *11.00:* Melodii populare din Oltenia *11.15:* Universitatea tehnică radio *11.30:* Muzică de estradă *12.05:* Fragmente din opera „La serva padrona" de Pergolesi — interpretează Rosanna Carteri și Nicola Rossi Lemeni *12.30:* „Cîntare Romîniei socialiste" (montaj literar-muzical) *12.45:* Din viața de concert a Capitalei *13.30:* Însemnări de reporter *13.40:* Melodii populare *14.05:* Din operetele lui Millöcker *14.35:* Muzică ușoară de Soloviov Sedoi și Anatoli Lepin *15.00:* Trei dansuri romînești de Achim Stoia; Poemul simfonic „Mazeppa" de Liszt *15.25:* Cîntece și jocuri populare *16.12:* Piese instrumentale *16.30:* Muzică din opere *17.00:* Soliști și formații artistice de amatori *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Concert de estradă *18.40:* Foileton *18.50:* Madrigale *19.01:* Lucrări concertante *19.30:* Lecția de limba engleză (începători) *19.45:* Melodii... melodii *20.15:* Școala și viața *20.35:* Muzică populară *21.20:* Ciclul „Pagini din muzica contemporană" *22.00:* Muzică de dans *23.05:* Concert simfonic *0.05:* Concert din opere.

Programul III *21.20—22.59:* Seară de operă — „Ariadna la Naxos" de Richard Strauss (actul I).

JOI 12 DECEMBRIE Programul I *5.05:* Fanfară *5.25:* Melodii populare *6.05:* Muzică de estradă *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Trei dansuri de Dumitru Hoffmann *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Muzică populară *7.30:* Sfatul medicului — Colica renală *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntece *8.06:* Muzică instrumentală *8.30:* Orchestre de estradă *9.00:* Vreau să știu! *9.25:* Suita simfonică „Țara de piatră" de Carmen Petra Basacopol *10.00:* Fragmente din opera „Maeștrii cîntăreți din Nürnberg" de Richard Wagner — soliști Petre Ștefănescu-Goangă, Elisabeta Neculce, Octavian Naghiu, Octav Enigărescu, Ion Stoian, Ioan Hvorov, Alexandru Enăceanu, Constantin Gabor, Iulia Buciuceanu și alții *11.05:* Soliști și ansambluri corale de la sate *11.30:* Muzică ușoară *12.00:* Selecțiuni din operetele lui Planquette *12.30:* Muzică de cameră de Schubert *13.10:* Muzică populară *14.00:* Concert de prînz *14.30:* Pagini celebre din opere *15.00:* Muzică ușoară romînească *15.30:* Melodii populare *16.00:* Recitalul violoncelistului Vladimir Orlov *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Orchestre de mandoline *17.12:* Muzică de Mircea Chiriac la filmul „D-ale carnavalului", în montaj muzical-literar *18.00:* Seară pentru tineret *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Cîntă Herbert Ernst Groh—muzică din operete *20.10:* Piese corale de Constantin Baciu *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba franceză (începători) *20.55:* Jocuri populare *21.00:* Scrisori din țară *21.10:* Muzică de dans *22.45:* Cîntăreți romîni de operă din trecut — Florica Cristoforeanu și Traian Grozăvescu *23.20:* Trio pentru pian, vioară și violoncel de Alexandr Saverașvili.

Programul II *10.10:* Piese de estradă *10.40:* Miniaturi muzicale *10.55:* Jocuri populare *11.15:* Pagini din opera lui Delavrancea *11.30:* Muzică simfonică *12.05:* Cvartetul de coarde nr. 3 în la major de Wilhelm Berger *12.33:* Muzică distractivă *13.00:* Coruri și dansuri din opere *13.30:* Cronica literară *13.40:* „Frumoasă ești, patria mea" — emisiune de cîntece *14.05:* Soliști și orchestre de muzică populară *14.35:* Muzică ușoară romînească *15.00:* Uverturi și cvartete din operete *15.31:* Sonata opus 30 nr. 7 în do minor de Beethoven — interpretează evaporării și infiltrării apei în pămînt. Nivelul apelor fluviilor este în funcție, în primul rînd, de variațiile climaterice sezoniere, în anotimpurile ploioase apele fiind în creștere și invers. La latitudinile noastre, marile vituri se produc primăvara (cînd fluviile se revarsă din albia lor) fiind determinate de topirea rapidă a zăpezilor. La multe fluvii revărsările se produc pe fîșii de pămînt late de zeci de kilometri (Volga în dreptul gurilor Kamei inundă o fîșie lată de aproape 30 km).

Nivelul fluviilor care străbat lacuri mari (ex. Rinul, Ronul) are oscilații sezoniere foarte slabe, lacurile constituind un fel de regulator al apelor.

În raport cu înclinarea pantei pe care curg — cuprinsă între izvor și locul de vărsare în mare sau ocean—fluviile au, evident, un curs mai lent sau mai rapid.

Ca orice apă curgătoare, fluviile exercită o importantă acțiune de roadere asupra scoarței terestre, formînd în mersul lor rîpe, viroage, văi etc. Eroziunea este strîns legată de înclinarea pantei și de transportul materialului aflat în suspensie în apă, la frecarea apei de suprafața rocii adăugîndu-se și distrugerea feței respective cu ajutorul nisipului, pietrișului și bolovănișului deplasat de fluviu pe fund; această eroziune este cunoscută sub numele de eroziune de adîncime. Totodată apa mai acționează și la lărgirea văii prin eroziunea laterală. Datorită acestor două fenomene, care se produc concomitent, valea nu numai că se adîncește, dar se și lărgește, din care cauză profilul ei transversal capătă forma literei V. Din cauza mișcării de rotație a Pămîntului, apele fluviilor, ca și celelalte ape curgătoare, erodează de regulă, în emisfera noastră (nordică), malul drept mai mult decît cel stîng, iar în emisfera sudică, din același motiv, malul stîng.

A 108-a STAGIUNE

Cea de-a 108-a stagiune a Teatrului Național din Craiova a început cu comedia „Hagi Tudose" de Barbu Delavrancea. De la acest spectacol vă trimit o fotografie reprezentînd pe Ovidiu Racoș, artist emerit, în rolul lui Hagi Tudose, și Florica Nicolescu în rolul Ghioalei.

Nicu Dan GELEP
pictor, Craiova

SPRE FUNDUL MĂRII

La lucrările ce se execută în prezent pentru extinderea portului Constanța, aduc o contribuție importantă și echipele de scafandri. Ele dirijează sub apă amplasarea blocurilor prefabricate (în greutate de 30-40 tone fiecare) ce se pun acum la temelia viitoarelor diguri și cheiuri de la danele 35 și 36.

Fotografia pe care v-o trimit redă momentul cînd scafandrul Ilie Tinca coboară în mare.

D. ANGHELATO
comandant de remorcher

PE SCURT

Angela Bunescu, București. In Capitală funcționează un centru de parașutism pentru amatori. Înscrierile se primesc în cursul lunii decembrie la Clubul de parașutism din bd. 6 Martie nr. 56. În timpul iernii se vor desfășura cursuri teoretice și practice, iar o dată cu sosirea primăverii vor începe și zborurile. Sînt admiși tineri și tinere între 16-21 de ani absolvenți ai școlilor medii. Pentru candidații în vîrstă de 16-18 ani este necesar consimțămîntul părintelui sau tutorelui respectiv.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze: *Sanda Neagu*, elevă, Buzău, str. V. Coloian 31: ilustrate; *Nicu Obeanu*, sudor, și *Paul Dinu*, lăcătuș, Reșița, bloc 800: literatură, ilustrate; *Mitu Constantin*, elev, Brăila, str. Mihai Bravu 349: muzică, cinema, pictură; *Teofil Ichim*, elev, Brăila, str. Bonaparte 9: muzică, cinema, pictură; *Costel Popescu*, mecanic, Craiova, str. Al. I. Cuza 6-14, bloc 150: ilustrate; *Stelian Alexe*, elev, Beibugeac, reg. Dobrogea: ilustrate; *Ioan Anton*, tîmplar mecanic, Fălticeni, str. 6 Martie 3: literatură, geografie, ilustrate; *Mihai Leonte*, miner, Baia de Arieș, căminul nr. 3, rn. Cîmpeni, reg. Cluj: teme culturale, ilustrate; *Coca Constantin*, elevă, Ploiești, str. Crasna 12: literatură, ilustrate; *Constantin Robișan*, tehnician la I.S.H. Hunedoara, str. Caragiale 5: teme diverse, ilustrate; *Mihat Stoj*, Jodowa, pow. Jasto, R.P.Polonă: filatelie, ilustrate; *Urszula Lukaszezyk*, Ruda Slaska 4, ul. Cegielniana 7, R.P.Polonă: filatelie, ilustrate; *Waleniy Radomsky*, Wydminy, ul. Osiedlowa 1, pow. Gizicko, woj. Olsztyn, R.P. Polonă: filatelie; *Wlad Fornelczyk*, Lodz, Zmienna 7: filatelie, diverse; *Delia Crina Călin*, elevă, Brașov, str. Babeuf 3: literatură, muzică filatelie; *Maria Ciolacu*, funcționară, Tulcea, Întreprinderea piscicolă: ilustrate; *Nicula Crăciun*, electrician, Constanța, str. Titu Maiorescu 40: literatură, muzică, sport, teatru, ilustrate; *Costel Buligoanea*, lăcătuș, Tr. Severin, calea Traian 36: ilustrate; *Dan Banu*, student, Iași, str. Roza Luxemburg 7: filatelie, ilustrate.

DE LA CORESPONDENȚI

La șantierele navale din Galați: un cargou de 4.500 tone în construcție. *(Paul Popa, Galați)*

Doi din pensionarii grădinii zoologice din Turda. *(Fr. Spath, cercul foto de la uzina „Industria sîrmei", Cîmpia Turzii)*

ATENȚIUNE ONEȘTII

Revista „Flacăra" organizează duminică, 8 decembrie 1963, orele 11

în sala cinematografului „CONSTRUCTORUL"

O CONSFĂTUIRE CU CITITORII SĂI

urmată de un program artistic

Yehudi Menuhin și Louis Kentner *16.12:* Cîntece pentru cei mici *16.20:* Pe teme medicale *16.30:* Din muzica popoarelor *17.00:* Muzică ușoară *17.30:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Opera „Lucia di Lammermoor" de Donizetti (actul III) *19.00:* Muzică populară romînească și a minorităților naționale *19.30:* Muzică ușoară *19.50:* Transmisiunea concertului orchestrei de studio a Radioteleviziunii, dirijor Teodor Costin. În program: Suita tătară de Sabin Drăgoi (primă audiție); Concertul nr. 24 în do minor pentru pian și orchestră de Mozart, solistă Mariella Rădulescu; Arii din opere, soliști Iolanda Mărculescu și Nicolae Florei; Suita a II-a „Arleziana" de Bizet. În pauză: Peisaj contemporan romînesc—pagini de reportaj ale scriitorilor noștri *22.30:* Recital de poezie japoneză *22.45:* Muzică ușoară de Marius Mihail *23.05:* Muzică de dans *0.05:* Concert din opere.

Programul III *21.10:* Teatru la microfon — „Bulevardul Leningradului" de I. Stok *22.42—22.54:* Muzică de estradă.

VINERI 13 DECEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineață *6.05:* Fanfară *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Melodii populare *7.30:* Sfatul medicului — Primul ajutor în fracturi *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntece patriotice *8.06:* Muzică populară *8.30:* Scene din opere în interpretarea soliștilor noștri *9.00:* Trei tablouri simfonice de Victor Iusceanu; Fantezie pentru flaut și orchestră de Petre Elinescu — solist Petre Maticiuc *9.30:* Muzică distractivă *10.00:* Cvintetul pentru coarde în mi bemol major de Mozart *10.25:* Dansuri de estradă *11.05:* Muzică din operete *11.30:* Piese vocale și instrumentale ale compozitorilor romîni *11.52:* Radioreportaj *12.00:* Uvertura de Busoni; Suita „Carnavalul animalelor" de Saint-Saëns *12.28:* Muzică ușoară romînească *13.10:* Pagini orchestrale din opere *14.00:* Din muzica popoarelor *14.30:* Concert George Stephănescu *15.00:* Potpuriuri și selecțiuni din operete *15.30:* Muzică de estradă *16.00:* Cîntece de Hilda Jerea *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Cîntece și jocuri populare *17.12:* Piese pentru vioară de Sarasate *17.30:* În slujba patriei *18.00:* Muzică ușoară *18.30:* Program muzical pentru evidențiați în întrecerea socialistă *19.00:* Jurnalul satelor *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Muzică ușoară interpretată de Mina *20.10:* Cîntece din folclorul nou cerute de ascultători *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba engleză (avansați) *20.55:* Suita romînească de Constantin Derussi *21.00:* Capodopere ale literaturii universale — „Roșu și negru" de Stendhal *21.15:* Muzică de dans *21.45:* Părinți și copii *22.20:* Sonata opus 24 nr. 1 în fa diez minor pentru pian de George Enescu — interpretează Maria Fotino *22.43:* Piese de estradă *23.10:* Opere muzicale inspirate din mitologie.

Programul II *10.10:* Muzică populară *10.30:* Arii din opera „La Wally" de Catalani *10.45:* Concert simfonic *11.15:* Universitatea tehnică radio *11.30:* Intermezzouri și tarantele *12.05:* Fanfară *12.30:* Sonata în mi minor pentru violoncel și pian de Diamandi Gheciu *12.56:* Melodii populare *13.30:* Limba noastră (reluare) *13.40:* Cîntă Maria Sereea și Nicolae Nițescu *14.05:* Muzică din operetele „Nunta ungară" de Dostal și „No, no Nanette" de Youmans *14.35:* Muzică populară din Moldova *15.00:* Actualitatea în țările socialiste *15.25:* Concertul nr. 4 în sol major pentru pian și orchestră de Beethoven — solist Edwin Fischer *16.12:* Arii din opere *16.30:* Muzică romînească de cameră *17.00:* Melodii de estradă *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Ciclul de inițiere muzicală — „Ghid muzical" *18.45:* Lecturile dumneavoastră preferate *19.00:* Din muzica corală a compozitorilor noștri înaintași *19.30:* Teatru la microfon — „Strada nouă" de Földeș Maria *20.30:* Piese instrumentale *20.55:* Muzică din operete *21.50:* Interpreți de muzică ușoară *22.30:* Mari poeți ai lumii — Shelley *22.40:* Arii din opere interpretate de Mario Lanza *23.05:* Muzică pentru clavecin de Bach — solistă Wanda Landowska *23.35:* Muzică de dans *0.33:* Lieduri.

Programul III *21.10:* Înregistrări de la Festivalul muzical Bregenz—1963 *21.32:* Muzică corală *22.00:* Cvartetul nr. 2 în mi minor de Zeno Vancea *22.25—22.59:* Muzică din opere.

SÎMBĂTĂ 14 DECEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineață *6.05:* Muzică distractivă *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Prelucrări corale *7.30:* Sfatul medicului — Profilaxia arteriosclerozei *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntece populare *8.06:* Mici piese de estradă *8.30:* Piese simfonice *9.00:* Roza vînturilor *9.25:* Ansambluri artistice școlare *9.40:* Melodii populare *10.00:* Muzică ușoară *10.35:* Sonata pentru pian de Liviu Glodeanu; Lieduri de Doru Popovici *11.05:* Recital Leila Cincu și Viorel Ban *11.35:* Melodii de estradă *12.00:* Cîntă Victoria Darvai și Dumitru Potoroacă — muzică populară *12.20:* În săli și pe stadioane *12.30:* Fragment din suita „Mitrea Cocor" de Sabin Drăgoi *13.10:* Muzică din operete *14.00:* Soliști și formații artistice de amatori— muzică populară *14.30:* Soliști romîni de muzică ușoară *15.00:* Pagini din opere *15.30:* Muzică populară elvețiană *15.45:* Actualitatea literară în ziarele și revistele noastre *16.00:* Piese instrumentale *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Fanfară *17.12:* Concerto grosso opus 1 nr. 3 în si bemol major de Pietro Locatelli *17.30:* Prietenii lui Do-Re-Mi *18.00:* Suita de balet „Curtea veche" de Mihail Jora *18.30:* Înaintași ai muzicii corale romînești — Ion Vidu (emisiune cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la naștere) *19.00:* Almanah științific *19.25:* Muzică de dans *20.10:* Recitalul baritonului Dan Iordăchescu *20.30:* Pe teme internaționale *20.45:* Melodii populare cerute de ascultători *21.15:* Carnet plastic *21.25:* Muzică de dans *23.23:* Suita în stil clasic pentru două violoncele solo de Vasile Jianu; Trio nr. 3 în la major de Haydn.

Programul II *10.10:* Scenă din opera „Piratul" de Bellini *10.28:* Potpuriuri și fantezii *11.00:* Cîntece *11.15:* Universitatea tehnică radio *11.30:* Simfonia a V-a în re minor de Mendelssohn-Bartholdy *12.05:* Muzică din operete *12.30:* Compozitori romîni de muzică ușoară *13.00:* Cvartetul nr. 2 opus 26 în re minor de Constantin Dumitrescu *13.25:* Din cîntecele și dansurile popoarelor *14.05:* Arii și duete din opera „Don Juan" de Mozart *14.35:* Piese vocale de compozitori sovietici *14.50:* Muzică populară *15.30:* Concertul în re major pentru pian și orchestră de Nicolae Buicliu—solistă Irina Lăzărescu *16.12:* Cîntă formația de muzică ușoară condusă de Iancy Körössy *16.30:* Știința în slujba păcii *16.40:* Piese corale romînești *17.00:* Melodii populare din diferite regiuni ale țării *17.30:* Însemnări de reporter *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Muzică din opereta „Țara surîsului" de Lehar *18.35:* Melodii populare cerute de ascultători *19.05:* Piese instrumentale de mare popularitate *19.30:* Romanțe *20.00:* Muzică de dans *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Muzică de dans *21.20:* Recital Nicolae Herlea *21.45:* Agenda teatrală *22.00:* Cantonete interpretate de Ion Stoian *22.15:* Piese simfonice *23.05:* Muzică de dans.

Programul III *21.20:* Muzică de cameră *22.35—22.59:* Muzică din operete.

Tiparul executat la Combinatul poligrafic
„Casa Scînteii"
Macheta: Ion Vulpescu

41.505

în pag. 4 Programul de televiziune

Bibl Ref

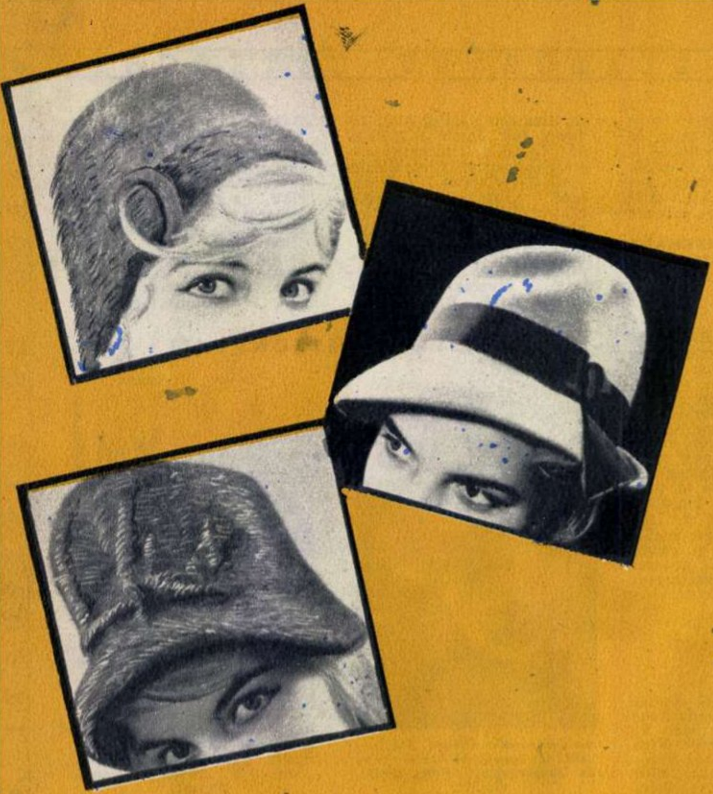

ELEGANȚĂ
DISTINCȚIE

cu pălăriile

MELUSINA
RODICA
SORINA
MOHAIR

DIMINEAȚA
ȘI
SEARA

SĂPUNURILE
DE
CALITATE
SUPERIOARĂ

FLORA
SAPUN CU ADAOS DE COLDCREMA
SANTAL
MONA LISA

FLORA

SANTAL

MONA
LISA

Proletari din toate ţările, uniţi-vă!

Anul XII nr. 50 (446)—14 decembrie 1963

Flacăra

50

Iolanda LAZĂR, din lotul republican de hipism (tineret).

Fotografie de Dan Bîrlădeanu

flacăra 50

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Anul XII nr. 50 (446)—14 decembrie 1963

REDACTIA: BUCUREȘTI, PIATA SCÎNTEII
Căsuța poștală: 3507, Of. 33
Tel. 17.60.10, int. 1744

ABONAMENTE la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL REVISTEI 2 LEI. ABONAMENTE: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei.

1

2

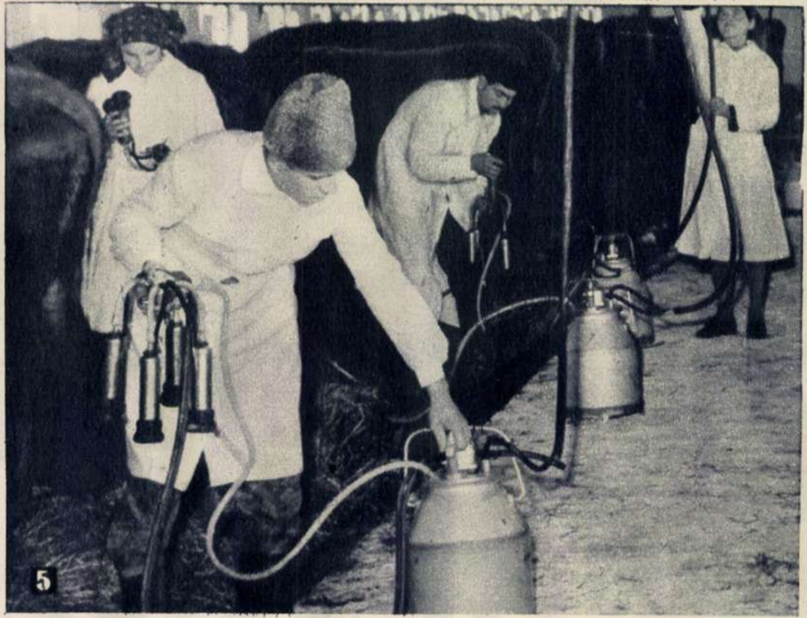
5

Fotocronica Flacării ◆

8

9

12

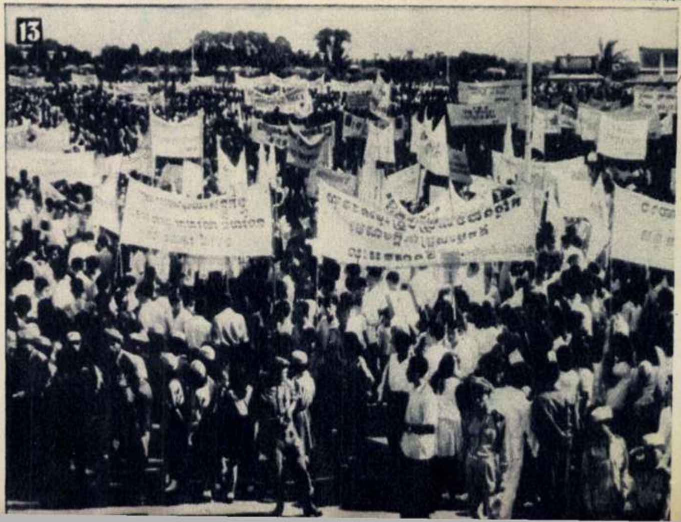
13

14

Fotocronica Flacării ◆ Fotocr

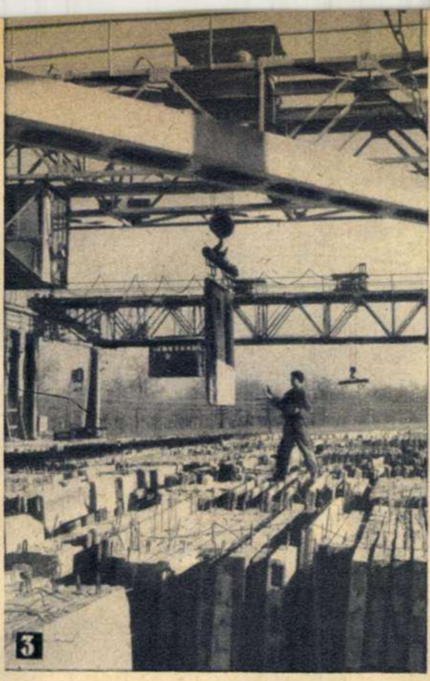

3

4

6

7

1 **2** Printre numeroasele întreprinderi care și-au îndeplinit planul pe anul 1963 la toți indicatorii, realizînd importante economii peste plan, se află și Complexul de faianță și sticlă din Sighișoara (foto 1), și fabrica de uleiuri vegetale comestibile și tehnice „Argus" din Constanța (foto 2).

3 Imagine de la Întreprinderea de prefabricate din Roman, unde în ultima vreme capacitatea de producție s-a dublat, asigurîndu-se și condiții pentru continua îmbunătățire a calității produselor.

4 Luna cadourilor în Capitală. Un aspect de la magazinul „Romarta copiilor", unde Moș Gerilă veghează ca deservirea micilor cumpărători să se facă în bune condiții.

5 La G.A.S. Amzacea, raionul Negru Vodă, lecțiile teoretice din cadrul cercului agrozootehnic sînt completate și cu lecții practice. În fotografie, brigada a II-a zootehnică la o lecție practică de muls mecanic.

6 Apreciatul actor Iurie Darie este în același timp un înzestrat desenator și un bun prieten al copiilor. Iată-l la o emisiune pentru cei mici a Studioului de televiziune, în care Iurie Darie apare și ca actor, și ca desenator.

7 La Teatrul „C.I. Nottara" din Capitală a avut loc premiera piesei „Act venețian" de Camil Petrescu, din care vă prezentăm o scenă în interpretarea actorilor Eugenia Bădulescu și George Constantin.

8 Ansamblul de cîntece și dansuri „Perinița" al Sfatului popular al orașului București întreprinde un turneu în mai multe țări din Asia. Fotografia prezintă pe membrii ansamblului la Phenian — capitala R.P.D. Coreene.

9 Jomo Kenyatta a anunțat în cursul unei conferințe de presă (în fotografie) că după proclamarea independenței, guvernul Kenyei va cere admiterea țării în O.N.U. Cu același prilej, Kenyatta a prezentat pe membrii viitoarei delegații a Kenyei la O.N.U.

10 Iarna și-a făcut apariția în Suedia prin puternice furtuni de zăpadă, pe șoselele din nordul țării producîndu-se înzăpeziri.

11 La Academia Regală din Londra s-a deschis o expoziție de tablouri ale marelui pictor spaniol Goya; printre acestea — și celebra „Maja desnuda" (în fotografie).

12 Aldo Moro, secretarul general al Partidului democrat-creștin din Italia, a format noul guvern din care fac parte reprezentanți ai partidelor democrat-creștin, social-democrat, republican și — pentru prima oară după 1947 — ai partidului socialist.

13 Miting de masă la Pnom-Penh — capitala Cambodgiei — în cadrul căruia participanții au aprobat hotărîrea guvernului țării de a renunța la ajutorul american.

14 Frontul național de eliberare din Vietnamul de sud împlinește 3 ani de existență. În fotografie, un detașament al Frontului intrînd într-o localitate eliberată de sub controlul trupelor guvernamentale.

15 Solemnitatea intrării primului vas militar tunisian în portul Bizerta, după ce trupele franceze au părăsit această ultimă bază militară franceză din Tunisia.

16 Aceste pisici sînt antrenate la un centru medico-spațial din Paris în vederea unor experiențe cosmice franceze.

10

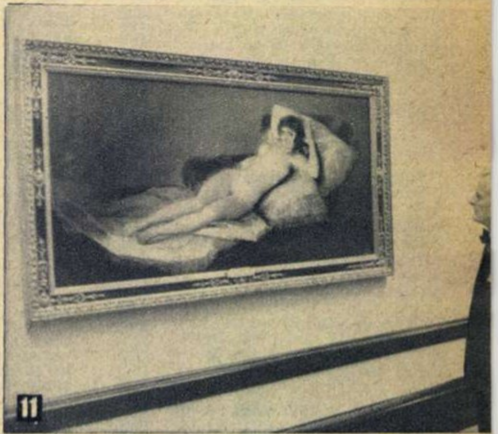

11

15

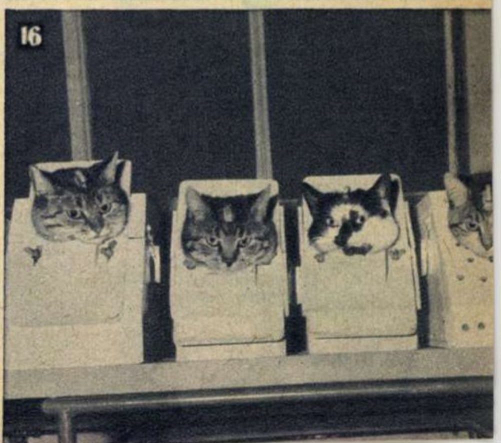

16

PROGRAMUL DE TELEVIZIUNE

DUMINICĂ 15 DECEMBRIE *8.50:* Gimnastică *9.00:* Emisiunea pentru copii și tineretul școlar *10.30:* Rețeta gospodinei *11.00:* Emisiunea pentru sate *18.00:* Programul de varietăți „Nu e rolul meu"... În distribuție: Petre Ștefănescu-Goangă, Ion Finteșteanu, Silvia Chicoș, Iolanda Mărculescu, Angela Moldovan, Ion Dacian, Fory Etterle, Valentin Teodorian, Nicolae Băluță, Carmen Stănescu, Vasilica Tastaman, Sanda Toma, Marga Barbu, Adela Mărculescu, Ion Lucian, Ion Piso, Dem. Savu, Radu Zaharescu, Horia Căciulescu, Florin Piersic, Constantin Rucăreanu, Ștefan Tapalagă și alții *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.15:* Partea a doua a emisiunii de varietăți *20.30:* Baletul „Gisèlle" de Adolphe Adam *21.00:* Actualitatea cinematografică. În încheiere: Buletin de știri, sport, buletin meteorologic.

LUNI 16 DECEMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Știință și tehnică pentru tineretul școlar — Aurul negru *19.40:* Filmul artistic „Soare și umbră", un poem al dragostei, vieții și păcii *21.10:* Agendă muzicală. File ale muzicii romînești — luna decembrie. Își dau concursul: Arta Florescu, Teodora Lucaciu, Miluță Gheorghiu, Nicolae Florei, Ion Buzea, Cristea Zalu și un grup de balerini *22.00:* Telesport. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

MARȚI 17 DECEMBRIE *18.30:* Universitatea tehnică la televiziune *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru copii — „Țac și Pac pe strada Catalogului" *19.30:* Șah *19.45:* Emisiunea de știință — „Iluzii în timpul zborului" *20.05:* Vitrina literară *21.05:* „Trei ore de drum" — revedere cu actorul sovietic Ulianov, într-o nouă creație *21.35:* Artiști amatori în studio. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

JOI 19 DECEMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru copii — Echipajul Val-Vîrtej pe Marea Sarmatică *19.40:* Transmisiunea concertului orchestrei simfonice a Radioteleviziunii — Festival Beethoven. În program: Uvertura Coriolan; Concertul pentru vioară și orchestră în re major; Simfonia a V-a în do minor. Dirijor, George Georgescu; solist, violonistul Allan Loveday (Anglia). În pauză — Tinere condeie. În încheiere: Poșta televiziunii, buletin de știri, buletin meteorologic.

VINERI 20 DECEMBRIE *18.30:* Universitatea tehnică la televiziune *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Album artistic prezentat de elevii liceului militar „Ștefan cel Mare" (cîntece, jocuri populare și gimnastică) *19.50:* Iosif Lisowski — tehnician inovator *20.20:* Concert de estradă — transmisiune de la Moscova *21.00:* Săptămîna. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

SÎMBĂTĂ 21 DECEMBRIE *19.00:* Jurnalul televiziunii *19.10:* Pentru cei mici — „Azi pitic, mîine voinic" *19.25:* Maeștrii genului scurt — A.P. Cehov. Două ecranizări după schițele „Esculapi rurali" și „Scriitorul". În distribuție: Constantin Rautchi, Cosma Brașoveanu, Nicolae Enache, Marin Moraru, Ștefan Bănică și alții *20.05:* În fața hărții *20.30:* Concurs internațional de patinaj artistic cu participarea sportivilor din 11 țări — transmisiune de la Bratislava *22.00:* Cîntă orchestra casei de discuri „Electrecord". Soliști: Roxana Matei, Margareta Pîslaru, Gică Petrescu, Constantin Drăghici. În încheiere: Buletin de știri, sport, buletin meteorologic.

În paginile 21-23: Programul de radio

Elicopterul se apropie de nava eșuată.

S. O. S.! OAMENI ÎN PRIMEJDIE!

Un om suspendat între cer și mare.

Furtună puternică pe Marea Neagră. Nava comercială sub pavilion turc „Abdulah" a eșuat pe un banc de nisip la circa 300 m de țărm, în apropiere de satul Vadu. Apa a inundat sala mașinilor și nava nu se mai poate deplasa. Pe bord, întuneric și frig. Oamenii sînt biciuiți de furtună. Căpitanul navei cere prin radio ajutor pentru salvarea echipajului.

Stația de radio din portul Constanța recepționează mesajul S.O.S. al vasului „Abdulah". Valurile mari provocate de furtună, adîncimea mică a apei fac imposibilă orice intervenție de salvare din larg, deoarece nava care ar fi încercat să se apropie de „Abdulah" i-ar fi împărtășit soarta. Față de această situație, căpitănia portului Constanța a trimis în ajutorul navei eșuate grupul de salvare cu instalații speciale de ajutor de la țărm. Configurația terenului n-a permis însă această soluție. Mesajul e retransmis la Direcția navigației civile din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor. E anunțat TAROM-ul : singurul mijloc de salvare ar fi elicopterul.

La Centrul de elicoptere Otopeni s-a dat alarma. Sînt clipe de tensiune. Institutul meteorologic a comunicat starea timpului: pe o vreme ca asta nici măcar nu se permite zborul, necum să obligi un echipaj să plece spre mare!

Și totuși, 22 de oameni sînt în primejdie! Trebuie salvați! Dar cum?

Poate numai dacă s-ar prezenta voluntari pentru executarea misiunii.

Și voluntarii s-au prezentat: șeful de echipaj Ștefănescu, cei cinci tovarăși ai săi și delegatul Direcției navigației civile, Constantin Georgescu. Cu cîteva secunde înaintea decolării apare și o echipă de filmare de la Studioul „Al. Sahia" — operatorul G. Herschdorfer și semnatarul acestor rînduri — anunțată telefonic cu o jumătate de oră înainte.

Elicopterul atinge litoralul. În depărtare se zărește silueta navei hărțuite de valuri. Aparatul înaintează cu greu împotriva vîntului. Motoarele sînt solicitate la maximum, ca și nervii oamenilor. Piloții studiază posibilitatea de a se apropia de navă la o distanță care să permită ridicarea oamenilor de pe punte cu ajutorul unui cablu de 15 m, tras de o macara. Naufragiații fac semne. Sînt plini de speranță, dar și de teamă. Din pricina lipsei de vizibilitate elicopterul e nevoit să aterizeze la mal. Prin stația de radio cere navei eșuate să coboare toate cablurile care ar putea constitui o primejdie pentru salvatori.

Pe „Abdulah" au fost coborîte antenele de radio și cablurile. În ușa elicopterului e fixată o macara care ține cablul. Mecanicul de bord își prinde mijlocul într-o centură de siguranță. Elicopterul se înalță și-l poartă agățat de cablu, pendulînd între cer și apă, biciuit cu furie de uragan. Un om își riscă viața pentru a o salva pe a altora. Cei de pe punte încearcă să-l prindă. Orice mișcare greșită a pilotului de pe elicopter poate costa viața temerarului mecanic. De sus și de jos e urmărit cu sufletul la gură. Filmăm stînd în ușa deschisă a elicopterului, ținîndu-ne unul de celălalt.

După cum se știe, e foarte greu să menții elicopterul pe loc mai mult de trei minute chiar și în condiții atmosferice normale, dar pe o asemenea vreme! Încordarea oamenilor și a mașinilor a ajuns la culme. Aparatul trepidează din toate încheieturile.

În sfîrșit! Omul a ajuns pe punte. După o nouă rotire a elicopterului, e lansat din nou cablul. Unul dintre marinarii turci se prinde de el și-și pune centura. Ar dura prea mult să fie tras în elicopter, așa că e purtat pe deasupra valurilor pînă la mal. Acolo e îndrumat spre autobuzul grupului de salvare, care-i va transporta pe cei salvați pînă în satul cel mai apropiat. Omul aleargă spre autobuz, înghețat și năucit încă de clipele trăite în suspensie...

Elicopterul își continuă cursele. De fiecare dată aceleași emoții, aceeași grea răspundere pentru fiecare viață omenească. Și nu toate manevrele reușesc din prima încercare. Timp de patru ore, într-o tensiune teribilă, echipajul elicopterului i-a transportat la mal pe toți cei 22 de marinari turci.

Comandantul navei și mecanicul elicopterului au fost aduși ultimii. În fața autobuzului, strîngeri de mînă, îmbrățișări de recunoștință. Numai că aventura nu s-a sfîrșit încă. Autobuzul nu poate străbate plaja inundată. Elicopterul își face pînă la capăt datoria de salvator: îi transportă pe marinari în sat, de unde vor pleca curînd la Constanța. Ultimele strîngeri de mînă, și elicopterul își ia zborul spre Otopeni... Ducem cu noi în casete mărturia filmată a unei pagini de eroism.

Aceste fapte s-au petrecut în anul 1963, în luna noiembrie, în ziua de 29, în apele teritoriale ale R.P. Romîne. O mînă de oameni curajoși și-au riscat viața pentru a o salva pe aceea a unor marinari străini naufragiați. Cu trei decenii în urmă, semnalele S.O.S. emise de navele aflate în primejdie erau recepționate la Constanța de către una din păsările de pradă ale Mării Negre, nava de salvare „*King Lear*". Proprietarul navei de salvare intra în tratative prin radio cu naufragiații, încercînd să smulgă un preț cît mai mare. Și de multe ori se întîmpla ca în timpul tocmelii nava să se scufunde.

Două moduri de a privi viața oamenilor aflați în primejdie.

Pavel CONSTANTINESCU
regizor la studioul „Al. Sahia"

HÎRTIA
SE NAŞTE DIN APE

Dragele deschid noi canale în inima Deltei.

— La ce oră porniţi lucrul dimineaţa?

— Cînd se usucă roua pe stuf.

Cu foarte puţină vreme în urmă n-ai fi putut auzi un astfel de răspuns. Roua a intrat în viaţa Deltei de numai cîteva luni. Niciodată pînă acum existenţa ei gingaşă n-a fost luată în seamă. N-avea de ce. În ţinuturile de la gurile Dunării doar îngheţul şi gerurile vesteau anotimpul recoltării. Pentru prima dată în această toamnă aurie, secerişul stufului a început mai înainte ca ultimii iubitori ai mării să se fi smuls de lîngă ţărmurile ei.

Obosită şi murdară de atîtea porturi cîte a spălat, după ce trece de Brăila, Dunărea vrea parcă să ne înşele, să spună că nu prea mai are ce ne arăta. Se retrage tihnită către mare, dar de sute de ani oamenii ştiu că, înainte de a se întîlni cu ea, fluviul se opreşte să-şi contemple o comoară — Delta Dunării, această stranie încleştare de ape şi pămînturi. O comoară căreia odinioară i se cunoştea — şi mai ales i se exploata — numai farmecul, înghesuit de cele mai multe ori în formule turistice („Delta — paradis al păsărilor", „Delta — cel mai tînăr pămînt al Europei"). Miezul ei — uriaşele întinderi de stufăriş — îşi dădea cu resemnare moartea în fiecare an. Atunci, spre sfîrşitul primăverii, inima Deltei devenea un imens cimitir al stufului putrezit, în timp ce, ca să se potolească foamea crescîndă de celuloză a industriei, mii de hectare de pădure, pentru a căror renaştere e nevoie de zeci de ani, erau ucise fără nici o milă.

Desigur, Delta cu frumuseţile ei nu ne va lăsa niciodată indiferenţi, dar o preţuim astăzi mai mult ca oricînd pentru că am izbutit să-i smulgem o bună parte din celuloza pe care apele abia aşteaptă s-o înghită din faşă an de an. N-a fost de loc uşor. Oricît ar părea de necrezut, dar în zilele noastre, cînd omul a sfredelit de mult măruntaiele pămîntului şi a coborît în adîncurile mărilor, mlaştinile se lasă greu cucerite. Sîntem printre primii care le-am declarat luptă. Delta de astăzi e mărturie. Inventivităţii naturii, care aici pare că s-a jucat cu propriile ei creaţii vegetale şi animale, oamenii i-au răspuns prin forţa ştiinţei. Maşinile lor moderne au tulburat pacea sutelor de hectare pe care stăpîn era doar stuful. Mulţi din plaurii şi grindurile devenite terenuri de seceriş nici nu au nume încă. Ne vom gîndi cîndva cum să le botezăm. Deocamdată li se spune „acolo unde lucrează coloana lui Gherasim, coloana lui Feruz, a lui Crişan" — şi-mi plac aceste denumiri improvizate pentru că recunosc în ele ochi şi surîsuri ştiute: oamenii de azi ai Deltei.

Atac împotriva plaurului

Pasărea flamingo, cea cu penajul roz, se mai plimba încă prin hăţişuri şi nici un oaspete înaripat n-avea de gînd să plece, cînd aici, în Deltă, se punea la cale amestecul în viaţa unor stufărişuri neatinse pînă acum — plaurul din vecinătatea mării. Stuful crescuse acolo înalt şi viguros, căci avea apă şi îngrăşăminte naturale din belşug. A crescut aşa, nestingherit de nimeni şi bine hrănit, timp de cîţiva ani. Tulpinile, uscate-iască dar mîndre — uneori trec de 5 m — au devenit un vast depozit de păstrare a căldurii soarelui. Astfel, lăstarul cel nou, suliga, cum i se spune, a fost ajutat să se maturizeze în acest an mult mai timpuriu decît stuful din amontele Deltei. Cercetătorii de la Maliuc şi lucrătorii Trustului de ameliorare şi valorificare a stufului, atenţi de multă vreme la viaţa stufului din zonele maritime, au anunţat atunci începerea campaniei de recoltare cu aproape două luni mai înainte decît în alţi ani. Calendarul muncii în Deltă nu-şi mai are acum legile lui ciudate, potrivite după brume şi vîntoase. Iarna a devenit *unul* din anotimpurile secerişului, nu singurul.

……………………………

— La ce oră porniţi lucrul dimineaţa?

Oricare din brigadierii lui Feruz, ai lui Gherasim ori Pavel îţi răs-

(Continuare în pag. 6)

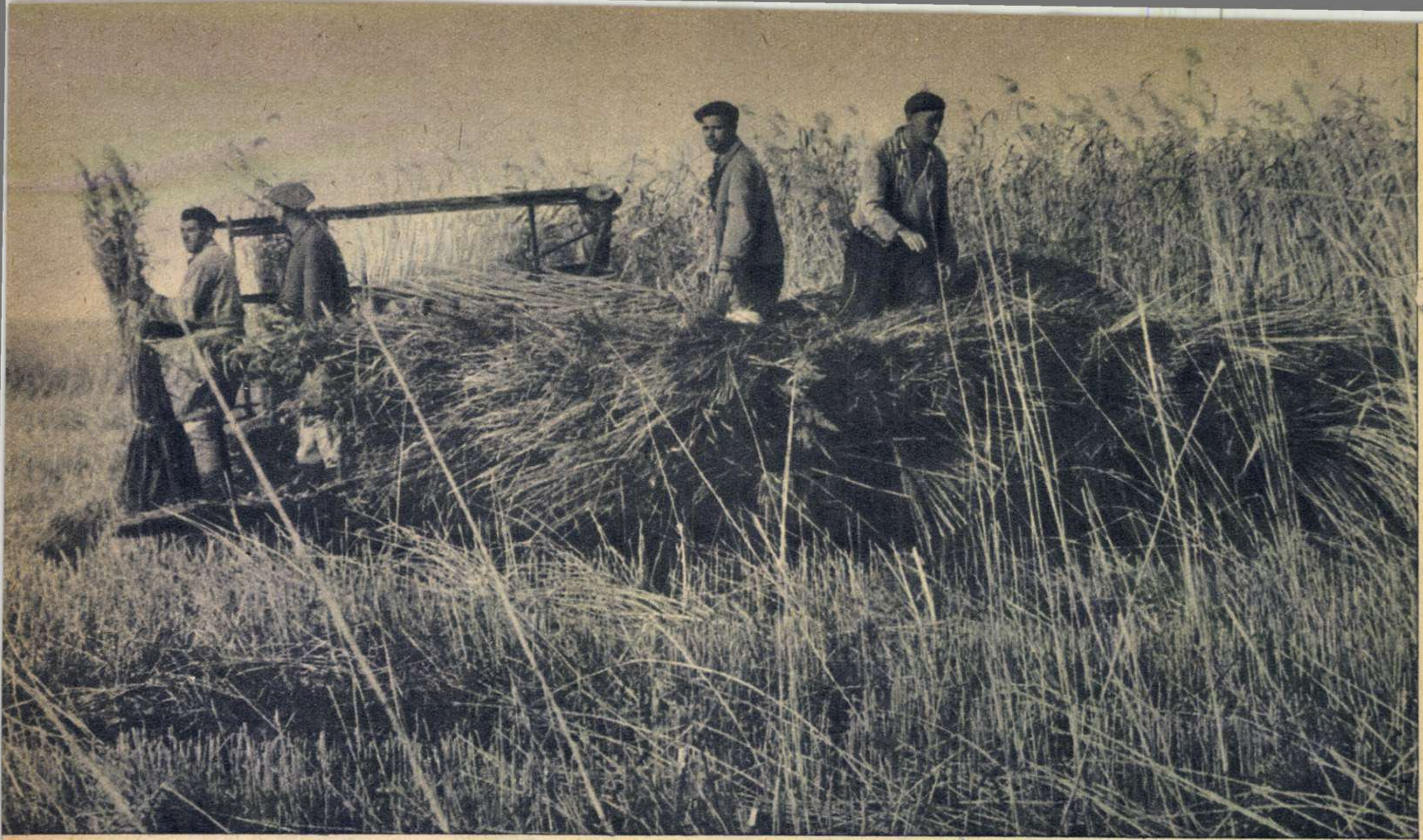

Mașinile moderne seceră, fac snopi și totodată depozitează recolta pe o platformă.

punde senin, parcă lucrurile ar sta așa de cînd lumea:

— Cînd se usucă roua.

Ca să putem auzi astăzi acest răspuns, n-a fost de ajuns semnalul Maliucului*). Încă din vară, coloanele au trebuit să-și alcătuiască itinerariile printre plaurii neclintiți pînă atunci. Iată o făgăduială pentru o povestire interesantă, poate senzațională, îmi ziceam în timp ce-l ascultam pe Florian Gherasim, care încerca să-mi spună totul „în rezumat“. Dar seara, pe bacul dormitor de la Pardina, omul și-a mai pierdut din scumpetea la vorbă.

... Coloana lui nu mai recoltase pe plaur. Trebuiau cunoscute drumurile (e un fel de a spune, căci, se înțelege, peste tot e numai stuf), rezistența lor și densitatea plantelor.

— Hărțile trebuie să fie aici totdeauna proaspete, să ni le facem singuri, pe viu, căci altfel nu ne ajută prea mult. Plaurul, cu plutirile lui păcătoase, e plin de surprize. Vezi ici un ochiuleț de apă — japșă îi spunem noi — peste care nici nu merită să-ți arunci ochii, dar dacă nu-l ocolești, e în stare să-ți împotmolească mașina. Înainte de a începe campania, împreună cu cîțiva băieți din coloană am fost în „recunoaștere“. La 1 km de mare am avut de furcă. Stuful ne-a împotmolit furgonul — o mașină ușoară — cu care ne deplasam și n-a mai fost chip să-l scoatem. Știți, plaurul cînd n-are destulă apă să plutească e răzbunător, se agață de orice. Dădusem peste unul ce tînjea după apă. Vreo doi băieți, mai nerăbdători, propuneau să demontăm mașina bucată cu bucată și s-o ducem la unitate. N-ar fi fost bine. M-am gîndit atunci că în curînd vor trebui să bată dinspre mare vînturile de forța 5-6 care vor aduce cu ele valuri mari. Le-am așteptat. Plaurul a început din nou să plutească și ne-a eliberat mașina.

... Să nu vi-l închipuiți pe Florian Gherasim vreun bătrîn care, trăind ani de zile în Deltă, îi cunoaște precis toate capriciile. Fostul montor de la Șantierele navale din Tulcea abia a trecut de 25 de ani. Cu trei ani în urmă l-au chemat aici niște prieteni „băltăreți mai vechi“. N-a mai plecat, a schimbat navele cu tractoarele ușoare și, după cum se vede, a avut timp să învețe și geografia Deltei. Nici nu se poate altfel. Secerișul stufului înseamnă printre altele și putere de orientare la fața locului. Oamenii de azi ai Deltei nu-și îngăduie să-i afle secretele pe îndelete, o dată cu trecerea vremii. Se grăbesc să le deslușească.

Neliniști

Bănuindu-l că e mai visător din fire, l-am întrebat pe Ion Suhov:

— Spune-mi, nu ți-ai dorit niciodată să schimbi tractorul acesta special cu un tractor clasic și Delta cu Bărăganul?

— Se vede că nu sînteți de pe aici. Vă gîndiți poate la mirosul de grîne coapte. Eu nu-l știu, sînt „băltăreț“ de pe lîngă Sulina și, după ce-am terminat profesionala, am venit aici. Stufărișul e viclean, dar asta-mi place. Nu pot să conduc tractorul de recoltat stuf și să cînt de dragul... nu știu cui. Trebuie să fiu cu ochii în patru. Dacă dau de o gîrlice sau...

Apariția în depărtare a cîtorva siluete de drage i-a întrerupt brusc pledoaria și băiatul parcă s-a întunecat la față.

L-am auzit într-un răstimp:

— Vor să ne ardă stuful. Vedeți dragele? Trebuie să sape noi canale prin părțile acelea, Grindul Mare mi se pare că se cheamă. Dar ca să înainteze, unii au fost de părere să se dea foc stufului pentru a le elibera

---

*) Stațiune stuficolă care stabilește cu mijloace științifice moderne căile cele mai eficiente de valorificare a stufului.

Elicopterul — prezență obișnuită în Deltă — aduce noi piese de schimb tractoriștilor de la Șontea.

Dacă știi să-l privești, stuful are frumusețea lui. Florian Gherasim n-a contrazis niciodată această părere.

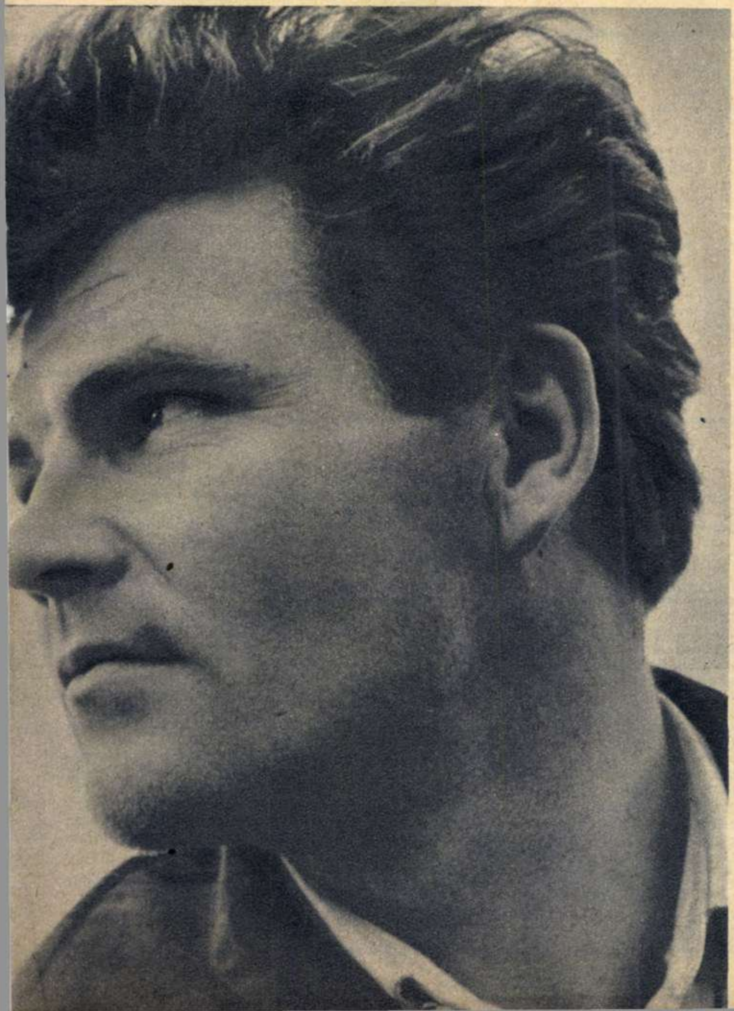

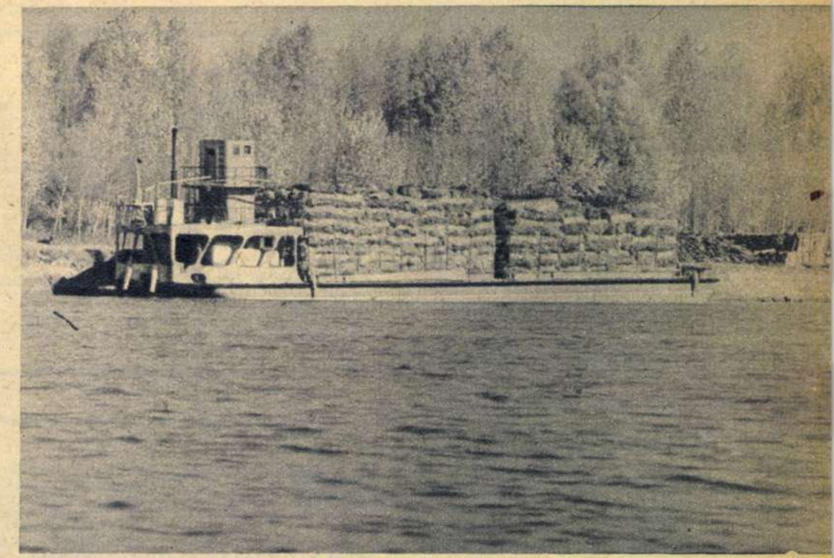

Ceamurile încărcate au început de mult să ia drumul apei.

calea. Sînt împotriva lor. E păcat de atîta frumusețe de stuf. Chiar în seara asta vom vorbi din nou în coloană cum să facem să schimbăm nițel planul nostru de recoltare, să trimitem cîteva tractoare acolo să-l secere. Zău, n-ar fi păcat să i se dea foc?

„Vor să *ne* ardă stuful“. Pronumele acesta posesiv mi s-a părut cald și familiar spus aici, în Țara Stufului, de un băiat de 19 ani neliniștit de soarta cîtorva hectare de stufăriș.

Poate în mintea lui celuloza amenințată de ardere a prins să-și arate albeața sulurilor de hîrtie, iar pe acestea a și început să citească vreo carte, cea mai nouă, despre cine știe ce călătorie în vreun colț de lume (îi plac însemnările de călătorie). De aceea, sînt sigură că deseară, cînd se va discuta despre stuful de pe Grindul Mare, va fi primul care va propune să nu i se dea foc, ci să se taie drumul cu mașina de recoltat.

Poveste abia începută

— Ăstora nu le mai ajunge Delta, vedeți tot digul geme de stuful recoltat, aproape că nu mai au unde să-l pună — îmi spunea conducătorul șalupei ce ne purta pe canalul Mustaca înspre coloana lui Feruz.

Așa, printr-o glumă (căci, firește, ce altceva poate fi „nu le mai ajunge Delta?“), i-am cunoscut pe muncitorii din cel mai îndepărtat punct al Deltei, pe cei care se luptă cu plaurii la numai cîțiva kilometri de lacul Razelm.

Dar e o glumă care vorbește despre hărnicia oamenilor conduși de Feruz; recoltînd cîteva sute de tone de stuf peste plan, și-au creat probleme de depozitare. Digul natural, format din pămîntul aruncat la dragarea canalului, nu le mai poate cuprinde surplusul. În așteptarea ceamurilor ce vor încărca recolta, zoriți să folosească fiecare bucățică de pămînt uscat în stare să le adăpostească stuful, n-a fost chip să-i ții de vorbă. Poate alți reporteri îi vor găsi într-un ceas de răgaz și vor scrie atunci biografia lui Feruz și a lui Mihai Aniscu, a lui Z. Cosma și Miron Popov ori a atîtor altora despre care deocamdată știm doar că „nu le mai ajunge digul de pe canalul Mustaca“.

Ceea ce, totuși, pentru un început de poveste nu e chiar așa puțin.

Delta în miniatură

În Deltă, un fir de stuf, oricît de arătos, nu trezește prea mare interes; de multe ori oamenii nici n-au să-l observe — se pierde în mulțime, cum s-ar zice. La Maliuc, în orășelul cercetătorilor, o tulpină puternică și în același timp mai grăbită la coacere este o bucurie profesională. Pentru ea s-au consumat zile întregi de studiu, pentru ea ecluzele și-au deschis gurile după calcule matematice, pentru ca nivelul apei să poată fi continuu măsurat. Cînd e uscată bine, ia drumul laboratoarelor și după ce trece prin mîinile biologilor și chimiștilor, își va arăta adevărata ființă — celuloza măsurată în grame.

Acum, după cîțiva ani în care știința a reprodus pe un ostrov întreaga Țară a Stufului în proporții miniaturale, se pregătește Deltei un viitor care cu nu prea multă vreme în urmă ar fi părut pur și simplu o utopie: este ceea ce cercetătorii numesc „trecerea de la o simplă exploatare în regim natural, la o agrotehnică a stufului“. Cred că savantul german care într-un trecut nu prea îndepărtat propunea... asanarea Deltei și cultivarea ei cu grîu va fi de-a dreptul uluit aflînd că aici, la Maliuc, cercetători tineri, cei mai mulți abia trecuți de 30 de ani, nu și-au umplut în zadar fișele cu note despre influența îngrășămintelor naturale, a defolianților și ierbicidelor, denumiri arhicunoscute în practica agricolă de toate zilele, dar străine în Deltă, unde stuful a crescut întotdeauna de capul lui.

★

Firesc lucru e ca pe un campion sportiv să-l întîlnești pe stadion, iar dacă a ajuns cumva la vîrsta cînd e mai greu să lupte cu recordurile, e normal să-l știi antrenor. Nicolaie Ivanov — campionul țării la aruncarea greutății — nu poate fi găsit însă acum decît la Maliuc: este unul dintre cei care pun la cale imixtiunea în viața intimă a stufului. Fostul student al Facultății de chimie și apoi al celei de chimie industrială din Iași, obișnuit de mult cu vorbirea mai laconică a științei, ne mărturisește motivul venirii în Deltă, care, trebuie să știm de la bun început, se prezintă așa:

1. Își pregătește lucrarea de aspirantură în chimie cu „Influența îngrășămintelor asupra celulozei“.

2. Îi place Delta pentru că, după propria mărturisire, vara verdele intens al stufului e o sursă de optimism.

Nu e rău spus.

★

Cele 70.000 de tone de stuf recoltate în această toamnă au luat drumul apei, înspre Brăila. Au avut parte de o călătorie frumoasă, într-o toamnă de aur care, prima dată în Deltă, n-a mai însemnat pentru foarte mulți oameni o simplă așteptare a iernii.

Magda MIHĂILESCU
Fotografii de Traian PROSAN

---

cartea

Cărți noi în colecția „Cartea ostașului“

LUCIAN DUMITRESCU: „A treia casă...“

Viața oamenilor din zilele noastre l-a inspirat pe scriitorul Lucian Dumitrescu în alcătuirea acestei culegeri de povestiri. Cristalizarea unor atitudini noi este urmărită în paginile cîtorva schițe ale căror subiecte surprind secvențe dintr-o multilaterală activitate de pregătire de luptă și politică. Unele schițe au meritul de a urmări cu mijloace originale dezvoltarea legăturilor de prietenie din cadrul unui colectiv de ostași („Tovarășii mei“), un proces de conștiință de o amploare deosebită („Oglinda retrovizoare“) sau nașterea unui puternic sentiment al responsabilității în îndeplinirea unei misiuni care cere eforturi deosebite („Responsabilul cu energia“). Interesantă în lucrările povestitorului este străduința sa de a sublinia tot ce e mai semnificativ dintre faptele cotidiene, fie că este vorba de un drum cu mașina („Cea mai lungă oră“), fie că doi oameni se întîlnesc și stau de vorbă despre problemele lor personale, cu inima deschisă și cu dorința de a se ajuta reciproc („Dincolo de tancodrom“).

MIHAI APOSTOL: „Pentru comandantul tău“

Ostașul care conduce mașina comandantului spre o unitate militară, săvîrșind un act de eroism pentru a evita un accident („Pentru comandantul tău“), aviatorul care trăiește un profund examen de conștiință într-un moment de grea cumpănă („Regăsire“), ca și locotenentul obișnuit să-și pregătească ostașii din unitate în spiritul exigenței și al respectului pentru valorile sufletești ale omului („Încredere“) sînt doar cîțiva dintre eroii din culegerea de schițe și povestiri ale lui Mihai Apostol.

Autorul descoperă în viața ostașului un orizont bogat de gînduri și preocupări înaintate, sensibile atît pe cîmpul de instrucție, cît și în viața colectivului, în relațiile de prietenie, în viața de toate zilele.

ȘTEFAN LUCA: „Septembrie pe Crișuri“

...e istoria reală, deosebit de dramatică și impresionantă, a luptei unui detașament romîn de elevi militari împotriva trupelor hitleriste în retragere prin Ardeal. Autorul abordează o tematică legată de viața militară pentru a urmări, în zilele imediat următoare Eliberării, afirmarea patriotismului unor tineri care, în lupta cu fascismul, au dovedit înalte calități morale. Un portret diversificat în numeroase imagini — aceasta este nuvela care zugrăvește chipurile minerilor, muncitorilor, studenților, țăranilor muncitori, cei ce-au opus o eroică rezistență în fața unui inamic incomparabil superior numericește.

Miron DRAGU

---

povestea vorbei

Analize

Termeni ca *răufăcător*, *bunăvoință* sau *legumicultură* pot fi cu ușurință analizați în elementele lor componente: rău + făcător, bună + voință, legume + cultură. Aceasta, pentru că elementele sînt cuvinte romînești binecunoscute. Cînd însă împrumutăm un termen dintr-o limbă străină, de cele mai multe ori n-avem cum să apreciem din ce elemente e format (decît bineînțeles, dacă cunoaștem perfect acea limbă). De aceea nu vom ști să analizăm cuvinte ca *fildeș*, *geambaș*, *vizavi*, *pardesiu* etc.

Primele două au fost împrumutate din turcește: *fildeș* e la origine compus din *fil* (= elefant) și *diș* (= dinte), iar *geambaș* din *gean* (= suflare, viață) și *bag* (= care joacă). Nu ne miră că *fildeș* rezultă din alipirea unor cuvinte ca *dinte* + *elefant*, dar cu *geambaș* lucrurile sînt mai puțin clare. Înțelesul vechi al turcescului *geambaș* a fost „cel care își riscă viața“ și se aplica acrobaților; aceștia sînt într-adevăr niște oameni care „își joacă“ (*bag*) viața (*gean*). Dar nici meseria de samsar de cai nu era lipsită de mari riscuri! Cu acest din urmă înțeles *geanbaș* a fost împrumutat de romîni și modificat în *geambaș*.

Vizavi e de origine franceză: *vis-à-vis* (așa cum se mai scrie uneori și la noi). *Vis*, cuvînt din vechea franceză, însemna „față“, așadar îmbinarea *vis-à-vis* înseamnă textual „față în față“.

În sfîrșit *pardesiu*, de aceeași proveniență, are la bază cuvintele *par* + *dessus*, adică „pe deasupra“. Pardesiul este într-adevăr o haină care „se pune deasupra“ altor veșminte.

Sorin STATI

---

disc

Noi imprimări

Mapele celor două discuri pe care le avem în față („Trio de Santa Cruz“ și „Recital Boyer-Lubiana“) se remarcă printr-o deosebită înfățișare poligrafică. Fotografiile copertelor au fost realizate în culori (mai mult sau mai puțin naturale) și îmbrăcate într-o peliculă de celofan, ceea ce le dă o strălucire aparte. Discurile conținute de aceste mape sînt, însă, mult mai puțin strălucitoare. „Trio de Santa Cruz“ (EDD-1049), disc de format mediu, cuprinde opt piese de muzică ușoară (nu chiar atît de noi) în interpretarea formației vocal-instrumentale ce poartă denumirea de mai sus și care, de altminteri, nu aduce nici în interpretare ceva nou, imitînd, destul de mult, stilul ansamblurilor „Los Panchos“, „Los Gallos“, „Los Paraguayos“, „Los Plateados“ sau al altor formații, sud și central-americane, perindate pe la noi. Calitatea artistică scăzută a interpretărilor formației „Trio de Santa Cruz“ reiese și din felul în care a înțeles să cînte „Speedy Gonzales“, o melodie destul de populară (mai ales din interpretarea lui Ines Taddio), incluzînd în textul cîntecului cîteva elemente „autohtone“, spre cucerirea sufragiilor publicului romînesc, ca: „mamaliguța“, „sarmaluța“, „țuica“ — și zgîriind astfel bunul gust al ascultătorului. De asemenea, cunoscuta melodie a lui Vivarelli „Non esiste l'amor“ sună plat, fără nervul cu care ne-a obișnuit Roxana Matei. În afara pieselor sus-amintite se mai cîntă, mai în stil, „Doce cascabeles“, „Ay, tani, tani“, „Chipi, chipi“ și altele... Acompaniază — bine! — orchestra „Electrecord“ dirijată de Alexandru Imre.

Celălalt disc, de mari dimensiuni (30 cm), cuprinde un recital al soliștilor francezi Jacqueline Boyer și François Lubiana (EDE-0135). Jacqueline Boyer (fiica celebrei cîntărețe care cu ani în urmă a lansat cu un succes nemaiîntîlnit melodia „Parlez-moi d'amour!“) are o voce mică dar deosebit de penetrantă. Cîntă modern, cu oarecari inflexiuni metalice, fără să afecteze însă dramatismul (de un gust îndoielnic) al partenerului ei de disc, François Lubiana. Imitator mediocru al lui Johnny Hallyday (chiar și la coafură), Lubiana interpretează un repertoriu monoton (compus în exclusivitate de Jeff Davis). Lipsei de originalitate adăugîndu-i-se și o voce deficitară, nu găsim justificarea spațiului exagerat care i s-a rezervat în economia discului.

Am fi preferat două discuri de mari dimensiuni dedicate unor culegeri antologice de muzică ușoară romînească. De ce nu s-ar edita, de pildă, un disc de 30 cm alcătuit numai din piesele lui George Grigoriu sau ale lui Temistocle Popa? Tot cu fotografii frumoase, dar și cu muzică frumoasă, cîntată de voci... frumoase. Ar trebui o selecție mai severă în privința soliștilor străini înregistrați în studiourile „Electrecord“.

Vlad MUȘATESCU

cinci compozitori despre muzică

— Ce ne puteţi spune despre activitatea dv. componistică din ultima vreme?
— La ce lucraţi în prezent?
— Cu ce creaţii vă pregătiţi să întîmpinaţi cea de-a XX-a aniversare a eliberării patriei noastre?

Răspund compozitorii:

IOAN D. CHIRESCU, artist al poporului
ION DUMITRESCU, maestru emerit al artei
ANATOL VIERU
THEODOR GRIGORIU
AUREL GIROVEANU

Interviuri luate de Sanda FAUR
şi Mihaela PRAHOVEANU
Fotografii de A. MIHAILOPOL

IOAN D. CHIRESCU, artist al poporului

— Dv. aţi răspuns întotdeauna, precum bine se ştie, evenimentelor importante din viaţa republicii noastre cu cîntece de mase şi piese corale care au fost imediat primite călduros de public. Am dori să ne daţi cîteva precizări cu privire la cîntecele pe care le-aţi legat de aceste evenimente...

— Cînt şi voi cînta mereu năzuinţele poporului — iată deviza pe care am respectat-o de cînd mă ştiu şi de la care nu mă voi abate niciodată. Aşa fiind, m-am aflat alături de popor în toate momentele istorice de seamă prin care a trecut în anii din urmă, dînd glas luptei sale pentru pace — în „Cîntecul partizanilor păcii", „Sub al păcii stindard", „Pentru pace luptăm" — exprimînd dragostea sa faţă de patrie în „Măreţ pămînt al patriei iubite", „Republică, măreaţă vatră", „Trăiască republica" sau simţămintele pe care le nutreşte partidului în „Partidului erou", „Partid, pavăza mea", „Spre slava ta, partid biruitor"... Am avut adeseori marea bucurie de a-mi auzi cîntecele interpretate fie de cunoscute ansambluri profesioniste, fie de modeste formaţii de amatori, şi cred că au fost adoptate de ascultători tocmai pentru că exprimau participarea la viaţa socială intensă din zilele noastre...

— Ştim că dv. conduceţi secţia de muzică de mase şi corală a Uniunii compozitorilor. Ne puteţi împărtăşi cîteva din opiniile dv. asupra activităţii din ultima

Ioan D. CHIRESCU

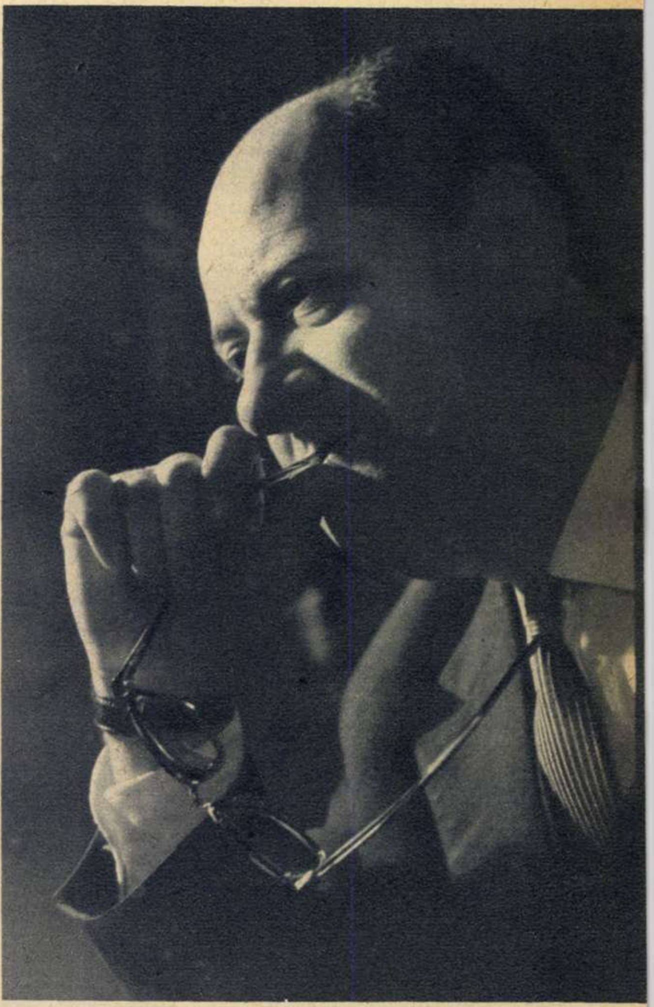

Ion DUMITRESCU

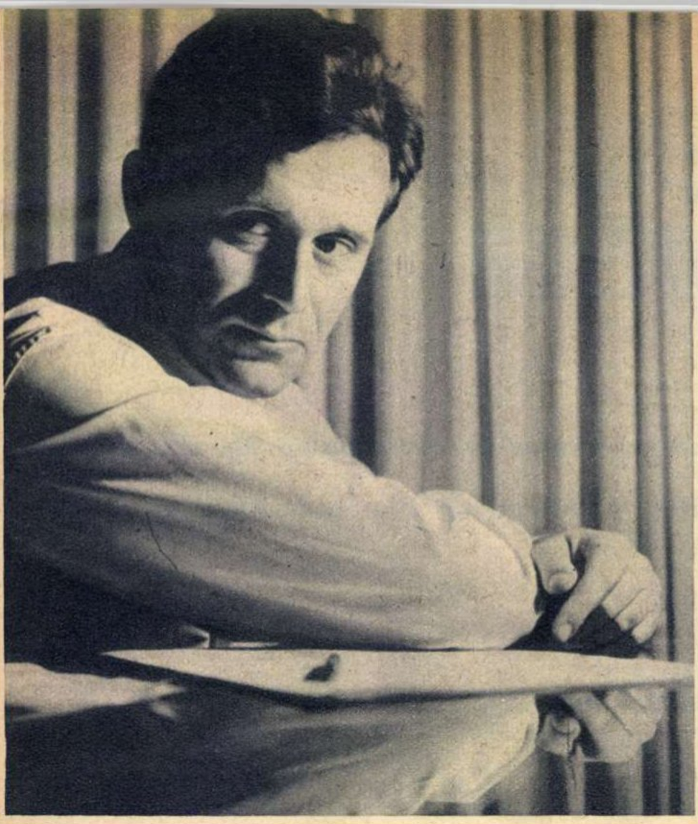

Anatol VIERU

perioadă a compozitorilor din această secţie ?

— Din legătura directă cu realităţile cotidiene ale construcţiei socialiste (pe care uniunea o organizează sistematic prin tot felul de deplasări şi documentări), compozitorii noştri, de la cei mai vîrstnici pînă la cei tineri, abia ieşiţi de pe băncile Conservatorului, au acumulat multe impresii pe care le-au cristalizat în lucrări valoroase. Tabloul muzicii de mase şi corale din ultimii ani ni se înfăţişează în vădit progres. Dinamismul, robusteţea, larga cantabilitate, inspiraţia sinceră şi profunda simplitate melodică, îmbinate cu măiestria realizării, constituie trăsăturile esenţiale ale celor mai bune lucrări. Compozitorii şi poeţii au abordat subiecte mai variate, pătrunzînd curajos în adîncurile fenomenelor realităţii contemporane. Citîndu-i pe Sabin Drăgoi, Alfred Mendelsohn, Hilda Jerea, Diamandi Gheciu, Laurenţiu Profeta, Sergiu Sarchizov, Theodor Bratu, Radu Paladi, Marin Constantin, nu fac decît să enumăr o parte din creatorii unor piese valoroase.

— Dar dv. la ce lucraţi în prezent, care sînt proiectele dv. de creaţie?

— Iată o întrebare pe care o aşteptam. La ce poate lucra cineva în preajma împlinirii vîrstei de 75 de ani? În primul rînd, pun la punct toate lucrările (şi sînt destule care-şi aşteaptă definitivarea) ce mi-au rămas neterminate sau neşlefuite îndeajuns. Depun toată sîrguinţa ca la cele trei volume de coruri care au văzut lumina tiparului să mai adaug un volum de melodii pentru cei mici de tot şi un al doilea volum de coruri mixte şi prelucrări cu şi fără acompaniament. Voi continua a colabora cu Editura muzicală în legătură cu transcripţia pentru 2 şi 3 voci egale a celor mai reprezentative coruri ale compozitorilor romîni înaintaşi. Lucrez de asemeni cîntece de copii pentru fiecare număr al revistelor „Cravata roşie“ şi „Luminiţa“.

Am dorinţa vie să întîmpin cea de-a XX-a aniversare a eliberării ţării noastre cu cîntecul la care am început să lucrez şi care trebuie să aibă un caracter de imn şi în acelaş timp să fie antrenant, plin de forţă şi de optimism.

ION DUMITRESCU
maestru emerit al artei

Solicitat de redactorul nostru să răspundă întrebărilor interviului de faţă în zilele premergătoare Conferinţei pe ţară a Uniunii compozitorilor, maestrul emerit al artei Ion Dumitrescu, prim-secretar al uniunii, a ţinut să se refere cu precădere la activitatea sa obştească şi didactică:

— Sînt de mulţi ani profesor la Conservator şi s-a rotunjit aproape un deceniu de cînd mă aflu în conducerea Uniunii compozitorilor. Poate că în tot acest timp am scris mai puţin decît aş fi dorit, dar am avut în schimb satisfacţia de a fi urmărit îndeaproape şi de a fi contribuit într-o oarecare măsură la dezvoltarea vieţii muzicale din ţara noastră. Efervescenţa creaţiei muzicale, apariţia unor talente tinere promiţătoare — şi mă gîndesc chiar la unii compozitori aflaţi încă pe băncile Conservatorului — legăturile tot mai apropiate dintre creatori şi masele de ascultători sînt fenomene pe care le-au semnalat şi materialele conferinţei şi care nu pot decît să aducă o adîncă mulţumire celor care s-au ocupat de ele. Aniversarea celor două decenii de la eliberarea patriei noastre a stimulat o întreagă emulaţie creatoare, compozitorii noştri pregătind lucrări a căror măiestrie trebuie să corespundă nivelului crescînd al exigenţelor noului public.

— Şi contribuţia dv. personală la acest eveniment din viaţa poporului nostru? La ce aţi mai lucrat în vremea din urmă?

— Trebuie să vă mărturisesc că eu scriu în general destul de încet. Cu trei ani în urmă am publicat primul volum al celor 120 de solfegii destinate învăţămîntului superior, acum am terminat cel de-al doilea volum, reprezentînd studii modale şi de ritm necesare studenţilor din Conservator.

— Vă cunoaştem totuşi ca pe un iubitor al muzicii de film — melomanii au reţinut creaţiile dv. pentru filmele „Nepoţii gornistului“, „Desfăşurarea“, „Răsare soarele“, „Munţii Retezat“. Acest sector muzical nu vă mai atrage? Şi „Simfonia“ sau „Simfonieta“ dv. nu vor fi urmate de altele?

— Pentru film, e adevărat, nu am mai scris în ultimii ani. Deşi nu fără regret. Pe masa mea de lucru se află însă în prezent Simfonia a II-a, pe care o închin cîtorva din marii noştri pictori: Luchian, Tonitza, Pallady şi Petraşcu. Pe ultimii doi i-am cunoscut îndeaproape şi faptul acesta mă ajută mult să fac nu atît o descripţie a operelor, ci legături şi aluzii destul de filtrate la portretul lor artistic, la creaţia şi temperamentul lor. Partea întîi, cea mai dramatică a Simfoniei, e un amestec de tragic şi liric pe care mi l-au sugerat însăşi existenţa dramatică şi opera vibrantă a lui Luchian; partea a doua, Tonitza, e un andante cu unele părţi senine şi altele grave; scherzzo-ul îl închin lui Pallady, iar finalul, puternic, robust, optimist, va încerca să-l evoce pe Petraşcu. De fapt, Simfonia e terminată, dar simt nevoia să o mai revăd, să o mai şlefuiesc pe alocuri. Va fi poate lucrarea pe care o voi oferi publicului în cinstea celei de-a XX-a aniversări.

— Şi alte proiecte?

— Am început de curînd un divertisment pentru şapte instrumente solistice şi orchestră, o formă mai puţin uzitată în muzica noastră... Notaţi însă că e un experiment şi că se află abia în faza iniţială. Cam atît deocamdată...

ANATOL VIERU

— Care dintre bucăţile muzicale asupra cărora aţi stăruit în ultima vreme le consideraţi încheiate?

— În ultimele luni am „recoltat“ cîteva lucrări care m au preocupat timp mai îndelungat. Prin 1962 am schiţat cîteva intenţii muzicale în jurul poeziei „Cireşul“ de Tiberiu Utan. În vara aceasta, spre surprinderea mea, cireşul a înflorit, născînd o simfonie pentru 15 instrumente şi voce, deci un fel de simfonie de cameră.

Din multele nocturne inspirate de versurile lui Bacovia pe care le-am scris ani de-a rîndul (şi din care patru au intrat în „Lupta cu inerţia“), am mai adus două la forma definitivă.

Am mai scris, în continuarea concertului meu pentru violoncel, o sonată pentru violoncel solo. La propunerea lui Vladimir Orlov am încercat să scriu o piesă pentru „bis“. Dar ideile muzicale o dată născute capătă o viaţă proprie. Bisul a crescut într-o sonată, pe care din datorie faţă de propria mea idee muzicală a trebuit să o urmăresc pînă la capăt.

Îmi pusesem în gînd să las deoparte muzica de cameră; am scris în ultimii 10 ani două cvartete, un cvintet, ciclul „Lupta cu inerţia“, un caiet pentru pian, multe cîntece pe versuri de Eminescu, Labiş, Topîrceanu şi alte lucrări. Poate acum o să reuşesc a închide acest capitol: în vară am elaborat extremităţile acestui ciclu — sonata pentru un singur instrument şi simfonia de care am mai vorbit.

— Toate acestea sînt terminate. Ce aveţi acum pe masa de lucru?

— Despre piesele la care lucrez nu aş vrea să vorbesc. S-ar putea să nu-mi reuşească.

— Şi totuşi, ce intenţii muzicale aveţi pentru viitor?

— Aş dori să compun lucrări ample pentru orchestră, poate nişte simfonii. De asemenea doresc din ce în ce mai mult să scriu lucrări scenice.

— Operă sau balet?

— Nu ştiu. Viitorul mă va lămuri.

— Vă pregătiţi pentru vreun alt concurs internaţional?

— Nu. Participarea unui compozitor la concursurile de compoziţie nu poate constitui pentru el o preocupare permanentă, ci doar un moment deosebit...

THEODOR GRIGORIU

— După succesele obţinute cu filmele „Lupeni 29“ şi „Codin“, cititorii sînt dornici să afle, în pri-

Theodor GRIGORIU

mul rînd, la care dintre viitoarele noastre filme vor putea să vă asculte.

— Iar eu aş vrea să vă răspund, tot în primul rînd, că n-aş dori să fiu considerat *numai* un compozitor de film. E legitimă dorinţa ca iubitorii de muzică să mă asculte şi în sala de concert, nu credeţi? Dar pentru că aţi adus vorba de filme, trebuie să vă mărturisesc că rămîn în continuare un prieten credincios al muzicii de film şi că aceasta se va putea constata cu ocazia viitoarelor mele colaborări cu cea de-a 7-a artă. E vorba de filmele „Pădurea spînzuraţilor" în regia lui Liviu Ciulei şi de „Neamul Şoimăreştilor" în regia lui Mircea Drăgan, la care am fost solicitat să compun muzica.

Expresia pe care trebuie s-o capete muzica acestor filme nu este de loc uşor de găsit: fiind vorba de ecranizări după două binecunoscute opere literare, ea trebuie să fie străbătută de idei muzicale de o mare plasticitate. Dar acestea nu vor începe să se concretizeze pe portativ decît o dată cu primele secvenţe ale filmelor. Iar lucrările mele se află deocamdată în faza de proiect...

— Întrucît ne-aţi mărturisit de la bun început că nu vreţi să fiţi considerat doar compozitor de film, ne sînteţi dator cu o scurtă precizare: ce lucrări pregătiţi pentru sala de concert?

— Vedeţi, anunţarea unor lucrări ce se află numai parţial realizate şi care prind forma definitivă după multe transformări crează dificultăţi mai mari decît în cazul unui scriitor, bunăoară. Acesta îşi poate permite să destăinuie viaţa viitorilor săi eroi, pe cînd o răsturnare cît de mică în interiorul unei piese muzicale poate să schimbe uneori complet intenţiile iniţiale. Ceea ce pot să vă spun este că deocamdată aştept execuţia în public a cantatei pentru cor şi orchestră intitulată „Odă oraşului meu", pe versuri de Nina Cassian.

— E vorba de un oraş anume, poate chiar de oraşul natal?

— Într-adevăr, am dedicat această odă Galaţilor, oraşul copilăriei mele, pe care l-am revăzut nu demult şi m-a impresionat prin noua lui tinereţe. De asemeni, sînt pe cale de a termina orchestraţia celor şapte cîntece de George Enescu, pe versuri de Clément Marot. Problemă dificilă, deoarece trebuie făcută sinteza stilului orchestral enescian, atît de bogat nuanţat pe planul culorii, cu conţinutul poetic al versurilor. Ascultînd şi reascultînd banda de magnetofon cu înregistrarea concertului în care însuşi George Enescu a acompaniat aceste cîntece, caut să desluşesc în fiecare notă a pianului o corespondenţă instrumentală, după felul cum este ea interpretată de marele nostru artist.

— Şi alte proiecte?

— O lucrare simfonică de mai mari proporţii, despre care aş prefera deocamdată să tac.

— Să nu terminăm totuşi această scurtă convorbire despre muzică cu o tăcere.

— E însă o tăcere plină de speranţe. Cel puţin în ce mă priveşte...

AUREL GIROVEANU

— Ce ne puteţi spune despre activitatea dv. componistică mai recentă?

— Dacă întrebarea dv. se adresează compozitorului de muzică uşoară, regret, dar el nu vă poate furniza un răspuns satisfăcător. În ultima vreme a tăcut. Nu am avut răgazul să scriu piese mici.

Aurel GIROVEANU

— Să înţeleg prin aceasta că aţi compus o lucrare mai amplă?

— Exact: am terminat prima mea operetă, după îndelungate luni de muncă. Să faci azi, pentru spectatorul de azi, la nivelul gustului şi cerinţelor contemporane, o operetă care să poarte amprenta contemporaneităţii este o treabă dificilă şi de răspundere...

— În acest sens am putea socoti că feeria pentru copii „Carnaval la foc de tabără" sau basmul-operetă „Găinuşa de aur" au precedat, ca formulă compoziţională mai complexă, opereta de faţă?

— Eventual. Muzica de film la care am lucrat a fost de asemeni un antrenament artistic în vederea actualei operete, care presupunea o gamă variată de momente muzicale: am realizat circa 30 de asemenea momente-arii de diferite genuri şi proporţii: solistice, pentru duete, terţete, cor. Conflictul libretului trebuia ajutat de o bună dramaturgie muzicală, care să redea stările eroilor, să creeze atmosfera...

— Despre ce este vorba în operetă?

— Fireşte, cu aceasta ar fi trebuit să încep, cu libretul. Cred că libretul a fost cel care m-a îndemnat în cele din urmă să mă opresc la genul operetei. Lucrarea Erastiei Sever şi a lui Mihail Joldea este foarte tinerească şi spumoasă, aduce pe scena operetei oameni ai muncii din zilele noastre, cu problemele activităţii lor cotidiene, cu un conflict real între vechi şi nou — întreaga acţiune desfăşurîndu-se în jurul luptei pentru calitate. Poate că formularea aceasta sună cam schematic, dar gîndiţi-vă: cadrul acţiunii e o fabrică de confecţii, sîntem invitaţi la parade ale modei, vom urmări trei poveşti de dragoste — cu inerentele lor încurcături şi finaluri fericite... Ce vreţi, opereta nu se poate dezminţi. M-am străduit să redau acţiunea şi caracterele eroilor printr-o muzică contemporană, cu ritmurile zilelor noastre, care să folosească — atît în piesele lirice cît şi în cele ritmate — melosul romînesc, să se simtă că e muzică scrisă în Romînia anului 1963.

— Aţi uitat un amănunt: cum se va numi opereta?

— Nu l-am uitat, dar nu ne-am fixat încă definitiv asupra titlului. Poate „Anca", poate „Glasuri de primăvară". V-aş ruga însă să precizaţi că această lucrare va constitui aportul nostru modest la sărbătorirea celei de-a XX-a aniversări a eliberării patriei noastre.

FOILETON

cine e de vină?

Un tînăr înalt, brunet, sfios ca o domnişoară, e în boxa acuzaţilor. Completul de judecată şi toţi cei care asistă la proces îl privesc cu un sentiment de compasiune. Sînt în sală şi părinţii inculpatului. Tatăl: inginer; mama: funcţionară.

Romeo — aşa-l cheamă pe tînăr — mărturiseşte totul, absolut totul. Astă-primăvară a luat o hotărîre: să întrerupă şcoala şi să înceapă o nouă „meserie": hoţ de case. S-a dus la „talcioc", şi-a procurat un stoc mai mare de chei yale şi primul jaf a fost operat chiar în blocul în care locuiau părinţii săi. Băiatul a prins curaj. A început să se „desfăşoare" în tot Bucureştiul: bulevardul Lacul Tei, Calea Griviţei, Splaiul Independenţei, şoseaua Mihai Bravu etc. Fura tot ce găsea: bani, ceasuri, aparate de fotografiat, stilouri, inele, cărţi. Într-o noapte, unui scriitor i-a fost prădată biblioteca. Autorul furtului: Romeo. A vîndut apoi cărţile furate cu preţuri derizorii. Un ceas de mînă l-a vîndut cu 60 de lei. Într-o bună zi, în Piaţa Unirii, Romeo oferea spre vînzare un ceas Doxa, seria 5866847. Cerea pentru el 300 de lei. Nu i-a mai mers. Lucrătorii miliţiei erau de acum în faţa lui.

În trei luni Romeo şi-a procurat 18 chei şi a săvîrşit 17 furturi.

Lui Romeo i se pun întrebări:

— Cum stai cu şcoala?

Răspunde calm, fără să stea pe gînduri:

— Nu-mi place să învăţ.

— Ce ai făcut cu banii obţinuţi pe obiectele furate?

Romeo răspunde cu acelaşi calm:

— I-am cheltuit pe filme, băutură şi ţigări.

I se pun întrebări şi tatălui inculpatului:

— L-aţi întrebat pe fiul dumneavoastră de unde are bani?

— Da. El îi justifica spunînd că a cîştigat la loz în plic.

— Dar despre cele 18 chei l-aţi întrebat?

— Da. Mi-a spus că le-a găsit în faţa blocului.

Răsfoim dosarul lui Romeo. E voluminos. Nu vrem să-i acordăm inculpatului nici o circumstanţă atenuantă, dar ni se pare că în cazul de faţă părinţii poartă şi ei o grea vină. Romeo avea obiceiul să absenteze de la şcoală cîte o săptămînă. Tăticul şi mămica aveau însă deosebită grijă să „motiveze" absenţele unui băiat certat cu învăţătura, prieten cu repetenţia. Nu e de loc lipsit de semnificaţie faptul că la 16 ani Romeo a reuşit să ajungă în clasa a... VII-a (i-am citit o declaraţie în care scria aşa: „Ceasul Pobeda lam furat de la..." Cunoştinţe de ortografie care spun multe cu privire la întregul său bagaj intelectual).

Nu poate fi socotit părinte cel care nu-şi apără fiul. De aceea şi înţelegem pentru ce părinţii lui Romeo au încercat să-l apere. Însă cum? Iată:

— Fiul nostru are un dezechilibru glandular. Socotim că faptele antisociale au fost săvîrşite în mod inconştient. Vedeţi, e şi cam bîlbîit.. Credem că nu e în toate minţile.

Părinţii pretind, deci, că Romeo e inconştient. Probele atestă însă altceva: hoţul acesta „inconştient", cînd avea bani, devenea conştient şi nu spunea părinţilor că a furat, o-ntorcea cu lozul în plic; hoţul „inconştient" îşi procura chei false de la „talcioc" şi tatălui său îi spunea că le-a găsit în faţa blocului; hoţul „inconştient", fiind o dată surprins de un cetăţean la uşa unui locatar, a devenit într-o clipă conştient şi á spus că e funcţionar de la I.A.L. după care, tot atît de conştient, a fugit.

Dar în faţa afirmaţiei părinţilor, tribunalul a trebuit să depună toate eforturile pentru a nu se comite o greşeală. Romeo a fost supus unui examen serios, unei expertize medicale. Pentru o şi mai mare siguranţă, expertiza a fost repetată. Concluziile specialiştilor: Romeo a comis delictele în mod conştient.

Nu importă dacă sentinţa în procesul lui Romeo a fost mai mult sau mai puţin aspră. Socotim însă că printre inculpaţii din proces se numără şi părinţii acestui tînăr. Lipsa lor de supraveghere, lipsa lor de legătură cu şcoala, înţelegerea greşită a dragostei pentru copil, toate acestea l-au adus pe Romeo în boxa acuzaţilor.

Tînărul acesta va ispăşi o pedeapsă binemeritată. Se va face din el om? Da, cu o singură condiţie: să aibă grijă de acest lucru şi părinţii săi.

George CIUDAN

75 DE ZILE PRIN JAPONIA

Note de drum de ing. Petre CIŞMIGIU

GINZA
SONY
FUJIYA GRILL & TEA ROOM

Ginza este centrul comercial al capitalei Japoniei. Luminat feeric, cartierul capătă în timpul nopții un aspect cu totul deosebit.

În drumul lung care avea să mă ducă în capitala Japoniei — unde timp de 75 de zile am fost oaspetele forurilor sportive japoneze pentru a ajuta la pregătirea echipei olimpice de tir a Japoniei şi la construirea poligoanelor olimpice — am făcut prima escală la Copenhaga. Părăsind coastele Danemarcei, avionul a traversat partea de vest a Peninsulei Scandinave, trecînd peste insulele Spitzberg, iar apoi, după circa 5 ore de zbor, ne aflam deasupra Polului Nord.

Faptul constituind un eveniment deosebit, comandantul avionului a ţinut să ne felicite în mod solemn. După alte 4 ore de zbor, sub noi se desfăşurau pădurile de mesteacăn ale Alaskăi. Am aterizat pe aeroportul Anchorage pentru o escală de o oră, după care ne-am continuat călătoria peste Marea Bering, paralel cu insulele Aleutine, trecînd pe lîngă Peninsula Kamceatka, pe deasupra Oceanului Pacific. La 8 ore după ultima escală, avionul începu să coboare. În faţa ochilor ni se înfăţişa panorama oraşului Tokio. Consultîndu-mi ceasornicul am constatat că — după 18 ore — mergînd spre răsărit... cîştigasem 8 ore.

ORAŞUL CELOR ZECE MILIOANE

Tokio, unul din cele mai vechi oraşe ale Japoniei, este situat în centrul arhipelagului japonez, în golful cu acelaşi nume, prin care marele oraş este legat de Oceanul Pacific. Cu o populaţie de peste 10 milioane de locuitori, Tokio este considerat al doilea oraş din lume.

În trecut numele lui era Edo şi de aceea locuitorilor săi li se mai spune *edoko*. În ultimii 40 de ani, oraşul a fost reconstruit de două ori: prima dată după puternicul cutremur din 1923, care a distrus două treimi din oraş, şi a doua oară în urma celui de-al doilea război mondial. Repetata reconstrucţie a acestui oraş a contribuit la adîncirea contrastului dintre diferitele lui centre. Alături de Ginza, Ueno, Sinjuku, Shibuya, Ykebukuro, cu construcţii noi, moderne, clădite după stilul european, cu artere de circulaţie largi şi o sistematizare urbanistică, se întind cartiere în stil tradiţional: case mici, uşoare, cu un etaj sau cel mult două, pe străzi înguste şi întortocheate unde nu pot circula două maşini alături.

Oraşul fiind situat într-o zonă seismică în care se succed cîte 2-3 cutremure pe zi (la Tokio se înregistrează peste 1.000 cutremure pe an), actualele norme de construcţie limitează înălţimea clădirilor la 31 m. Dar inginerii japonezi specialişti în seismologie, care au obţinut o seamă de succese în lupta pentru evitarea efectelor distrugătoare ale cutremurelor, sînt preocupaţi în prezent să găsească soluţii pentru a mări înălţimea construcţiilor fără a le periclita stabilitatea. Profesorul T. Naito, unul din cei mai renumiţi seismologi, îmi spunea că actualmente se lucrează la elaborarea unor noi norme, care vor permite ca înălţimea clădirilor să poată ajunge pînă la 60 m. O excepţie privind înălţimea limită s-a făcut la ridicarea turnului de televiziune terminat nu demult şi care reprezintă o realizare inginerească valoroasă. Acest turn metalic, de 333 m, nu numai că depăşeşte în înălţime vestitul turn Eiffel (320 m), dar este totodată mult mai suplu, mai uşor şi mai elegant.

Una din caracteristicile capitalei Japoniei o constituie circulaţia extrem de intensă. Ai tot timpul impresia că oamenii şi vehiculele inundă pur şi simplu străzile. Tokio fiind oraşul cu cea mai mare densitate a populaţiei din lume (aproape 15.000 locuitori pe km p), problema transportului este greu de rezolvat în condiţiile actuale. Ultimele statistici evaluează numărul autovehiculelor din Tokio la aproape 800.000 (în 1942 erau numai 60.000): În orele de vîrf arterele principale de circulaţie ale oraşului sînt de-a dreptul blocate de puhoiul de maşini care se revarsă necontenit.

În Tokio sînt peste 2.100 şcoli, 60 instituţii universitare, 700 teatre şi cinematografe, dar tot aici există şi ...30.000 de localuri de noapte. O dată cu lăsarea serii, centrele Ginza, Marunoukhi, Sinjuku prezintă un joc ameţitor de lumini policrome, care se pot vedea de la o depărtare de 80 km.

O adevărată încîntare pentru vizitatorul străin o constituie minunatele grădini japoneze, pe care le întîlneşti în toate cartierele, amenajate cu un delicat gust artistic şi oferind o ambianţă de plăcută recreare. De asemenea parcurile Korakuen şi Ueno, unde copiii găsesc posibilităţi variate de distracţie şi de joacă.

Deşi unul dintre cele mai vechi oraşe ale Japoniei, Tokio este totuşi sărac în monumente istorice, din pricina distrugerilor pe care le-a suferit de-a lungul vremii. Templul Asakusa, situat în parcul cu acelaşi nume, este unul din importantele monumente budiste care s-au păstrat. În anul 1945 o parte din templu a fost distrusă de bombardamentele aeriene; templul a fost refăcut în 1958 prin colectă publică. Milioane de excursionişti din toate colţurile Japoniei vin să-l viziteze.

Castelul Yedo, un alt monument istoric, a fost transformat în ultimii 90 de ani în reşedinţa familiei imperiale.

Parcul Meiji se întinde pe o suprafaţă de circa 90 ha. El este renumit prin flora sa variată, prin ochiurile de apă amenajate cu ingeniozitate şi prin templul istoric care poartă acelaşi nume. În perioada sărbătorilor Anului nou, parcul este vizitat zilnic de aproximativ un milion de persoane. Fiind situat lîngă cartierul Washington Heights, care în perioada Jocurilor Olimpice va servi drept Sat Olimpic, parcul Meiji va fi folosit ca loc de odihnă pentru sportivii participanţi la Olimpiadă.

GAZDELE SE PREGĂTESC

Deşi Jocurile Olimpice se vor desfăşura anul viitor, pregătirile au început în oraşul Tokio cu multă vreme în urmă. Astfel, pornind de la concluzia că actualele artere de circulaţie nu vor putea face faţă intensificării transportului rutier (se presupune că numărul autovehiculelor va ajunge la un milion), municipalitatea oraşului depune eforturi serioase pentru a termina în timp util faimoasele şosele aşezate pe picioare de beton şi care vor lega Satul Olimpic de bazele sportive şi de aeroportul internaţional. Cu atît mai mult lucrările au trebuit să fie începute din timp cu cît vremea nu este prea favorabilă (în Japonia plouă cam 200 de zile pe an).

Printre numeroasele baze sportive care se amenajează pentru a satisface în bune condiţii desfăşurarea şi vizionarea întrecerilor olimpice se numără şi complexul sportiv „Meiji Park",

(Continuare în pag. 14)

În Japonia — ca pretutindeni în lume — Anul nou este sărbătorit cu mare cinste. Japonezii îşi decorează locuinţele, se îmbracă în costume tradiţionale, primesc oaspeţi rude şi prieteni, cărora le oferă o băutură ocazională şi distracţii specifice acestei sărbători (fotografia din stînga jos).

De trei ori pe an — în ianuarie, mai şi septembrie — au loc în Japonia mult aşteptatele şi tradiţionalele competiţii sportive ale luptătorilor. Cîştigătorii întrecerilor se bucură de mare faimă în popor. În fotografie: cîţiva glorioşi învingători în concursul din anul 1962.

situat la 2,5 km de Satul Olimpic și care va constitui centrul de greutate al Jocurilor. Aici se găsește Stadionul Național, în curs de extindere, capacitatea tribunelor mărindu-se la 100.000 de locuri. El va găzdui festivitățile de deschidere și de închidere ale Jocurilor Olimpice, întrecerile de atletism, finala la fotbal și probele de călărie. Tot aici se mai află sala de gimnastică și bazinul Metropolitan, stadionul Chichibu și Casa Presei.

Dintre bazele în construcție atrage atenția în mod special complexul Yoyogi, din imediata vecinătate a Satului Olimpic. Complexul cuprinde bazinul Olimpic, care va fi o realizare unică din punct de vedere arhitectonic și ingineresc. Acoperișul metalic, construit în stilul vechilor pagode japoneze, va fi suspendat cu ajutorul unui tirant de doi pilaștri ancorați în exterior. În felul acesta va fi acoperită o sală imensă care va cuprinde un bazin de înot de 20 × 50 m, cu 9 culoare, un bazin de sărituri cu trambuline pînă la 10 m înălțime și tribune pentru aproximativ 15.000 spectatori. În această sală vor avea loc probele olimpice de natație, finala la polo și judo. Ca o anexă a acestei construcții este sala de baschet.

Majoritatea bazelor sportive se află în perimetrul orașului Tokio, iar accesul la ele se va face cu autobuzele. Excepție fac lacul Sagamico, la 60 km de Satul Olimpic, unde se vor desfășura probele de caiac-canoe; de asemenea sînt situate în afara orașului pista și traseul de ciclism (aflate în localitatea Hachioji, la 45 km de Satul Olimpic), precum și parcul ecvestru Koruizawa (la 145 km de Tokio).

Spre deosebire de alte ediții ale Jocurilor Olimpice, Satul Olimpic este situat de astă dată chiar în oraș, în centrul Shibuya. El se va deschide la 15 septembrie 1964 și va putea adăposti circa 10.000 de participanți.

Cred că nu exagerez cînd spun că întreaga populație a Japoniei trăiește de pe acum emoțiile marelui eveniment sportiv. Atît de „olimpică" este atmosfera care domnește la Tokio, încît un vizitator neavizat ar putea avea impresia că jocurile se desfășoară chiar în acest an. De pe acum, peste 250 de salariați ai Comitetului de organizare duc o activitate febrilă, iar anul viitor Olimpiada va fi deservită de 15.000 de persoane.

Pe lîngă cei aproape 10.000 de sportivi și însoțitori, care vor locui în Satul Olimpic, se așteaptă să sosească la Tokio în perioada Jocurilor aproape 30.000 de turiști. Cazarea acestora este una din problemele a căror rezolvare dă multă bătaie de cap organizatorilor. Tokio nu poate asigura decît 11.000 de paturi în hotelurile stil european. Adăugînd posibilitățile de cazare pe care le oferă hotelurile stil japonez, cu care străinii se vor acomoda destul de greu, cît și hotelurile din împrejurimile orașului Tokio, cu o capacitate de 9.000 de paturi, rămîn 10.000 de turiști pentru care pînă în prezent nu s-au găsit soluții de cazare. Se studiază posibilitatea folosirii caselor particulare, a instituțiilor publice și chiar a unor vapoare-hotel.

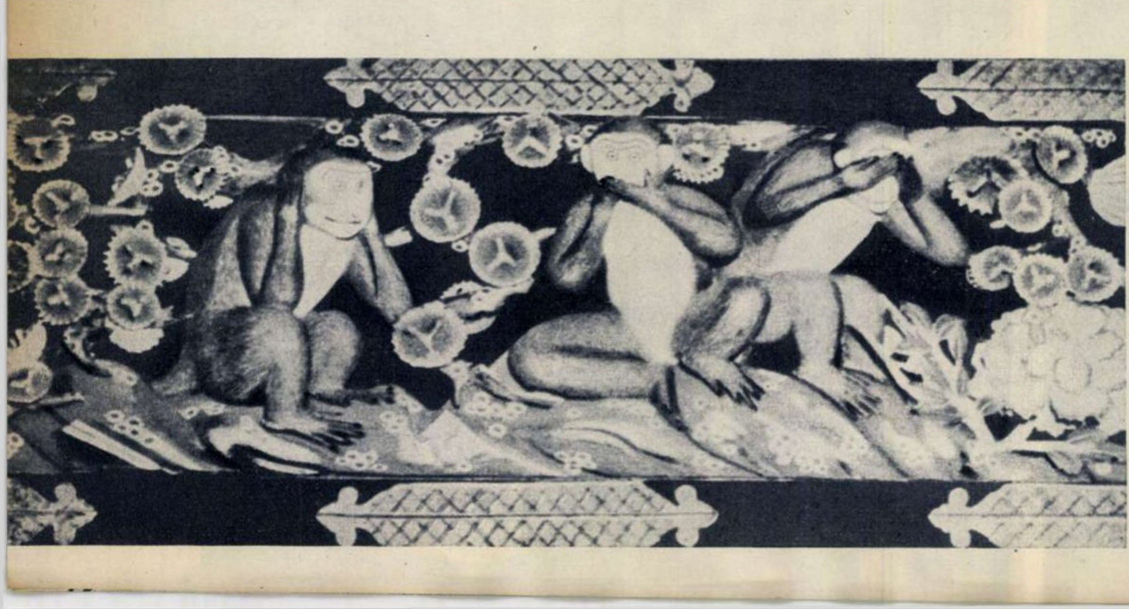

Această lucrare de artă plastică simbolizează preceptul budist: „Să nu auzi, să nu vorbești, să nu vezi!" Ea se află în templul Toshogu din Nikko și este un simbol al Japoniei de ieri. Japonia nouă, Japonia poporului harnic și muncitor, și-a dobîndit o nouă înțelepciune: aude, vede și-și cere răspicat drepturile!

În ceea ce privește scopul principal al călătoriei mele în Japonia — pregătirea lotului olimpic japonez de tir — faptul că gazdele m-au primit cu deosebită căldură și ospitalitate și mi-au pus la dispoziție cele mai bune condiții de lucru a făcut ca munca depusă în această direcție să fie rodnică. Am remarcat la elevii mei o mare seriozitate, deosebită tenacitate și îndemînare, trăsături de altfel caracteristice acestui popor. Tinerii sportivi japonezi au progresat foarte mult, iar la ultimele concursuri au obținut rezultate de valoare mondială, devenind astfel candidați la medaliile olimpice.

După cum se știe, în luna august elevii mei japonezi au fost oaspeții sportivilor romîni, iar la întrecerile care s-au desfășurat pe poligonul Tunari ei au realizat performanțe frumoase.

O SUTĂ DE MONUMENTE

Amabilii mei însoțitori îmi spuneau foarte des: „Nu poți spune că ai cunoscut Japonia dacă nu ai vizitat Kioto". Acest oraș, situat lîngă marele centru comercial și industrial Osaka, a fost fondat în anul 794 și timp de peste 1.000 de ani a constituit reședința împăraților. Fiind așezat într-o regiune pitorească, minunatele sale priveliști atrag pe turiști în toate anotimpurile anului.

Înainte de a porni la vizitarea orașului, ești invitat să urci muntele Hiei, pentru ca de la o altitudine de circa 2.000 de metri, dintr-un pavilion cu podeaua rulantă, așezat comod în fotoliu, să faci un tur de orizont al regiunii. Mi s-a părut ingenios rezolvată problema documentării vizitatorilor. Astfel, din loc în loc, pe pereții pavilionului, se află inscripții cuprinzînd date amănunțite despre locurile care ți se desfășoară în fața privirilor.

Orașul Kioto posedă peste 100 de monumente istorice, pe care, ca să le vizitezi, ți-ar trebui cel puțin două săptămîni. Dintre monumentele principale, produce o deosebită impresie templul Kinkakuji sau Pavilionul de aur, cum i se mai spune. Construit în 1397 într-un stil de o rară originalitate, este apreciat ca o capodoperă a arhitecturii tradiționale japoneze. Înălțat în mijlocul unui lac, pavilionul cu pereții placați cu foi de aur își reflectă silueta în oglinda apei, încîntîndu-i pe vizitatori. Îmbinarea de culori — reflexele galben-portocalii ale pavilionului, albastrul lacului și verdele parcului — creează o viziune de basm.

ACOLO UNDE A PUSTIIT ATOMUL

Despre tragedia Hiroshimei s-au scris multe. Dar oricît ai fi citit, o vizită în acest oraș-martir e cu totul altceva.

De la început m-au impresionat profund dîrzenia și hărnicia poporului japonez, care a reușit să ridice din ruine, în delta fluviului Ota, un oraș nou, modern, cu străzi largi și clădiri frumoase. În memoria victimelor bombei atomice s-a ridicat un monument în Parcul Păcii, pe care se poate citi inscripția: „Odihniți-vă în pace, oroarea nu se va mai repeta niciodată". În fiecare an, la 6 august, populația orașului se adună aci și, în memoria victimelor, manifestează pentru pace. Alături se află monumentul ridicat prin colecta copiilor în amintirea celor căzuți victime bombei atomice. Aici vin zilnic copii și aduc ghirlande de flori, împodobind monumentul. Ca o mărturie mereu vie a distrugerilor bombei, s-au păstrat în parc ruinele palatului industrial.

Complexul sportiv Meiji Park, cu Stadionul Național, unde vor avea loc festivitățile de deschidere și de închidere ale Jocurilor Olimpice.

Vizitînd muzeul memorial, care evocă tragedia orașului, îți faci o imagine despre cele petrecute după explozia bombei. Din 5 în 5 minute o sirenă dă alarma, ca în dimineața zilei de 6 august 1945. În mijlocul sălii muzeului, macheta orașului după cataclism: totul a fost transformat în ruine. Pe pereți sînt fotografii evocînd scene ale teribilului masacru.

În vizitarea orașului și a muzeului am fost călăuziți de un student din localitate. Din familia lui au scăpat numai el și mama sa, care

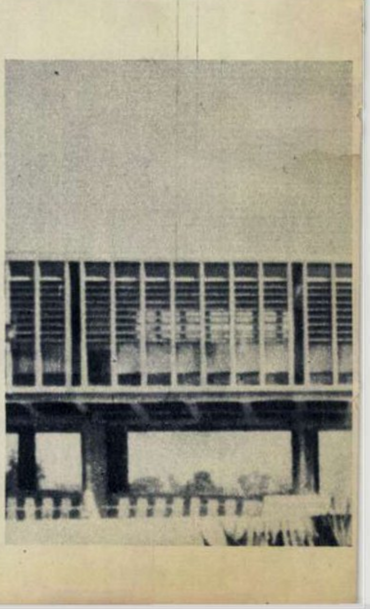

se aflau refugiați într-un sat din împrejurimi; tatăl și frații săi au pierit în timpul exploziei. Îmi spunea că nu există familie în Hiroshima care să nu aibă pe cineva căzut victimă bombei atomice. O afirmație cu nimic exagerată. Este o cutremurătoare realitate pe care ne-o confirmă bilanțul sumbru al victimelor omenești: 240.000 de persoane ucise, aproximativ 160.000 de răniți, dintre care 50% foarte grav, 6.738 dispăruți fără urmă. Pe o rază de 1 km clădirile au fost arse sau distruse în proporție de 100%, la 2 km 99,2%, iar pe o rază de 4 km 82,2%. Studentul din Hiroshima îmi spunea că poporul japonez nu va uita niciodată că a fost victima primei bombe atomice, datorită căreia au fost sacrificate sute de mii de vieți omenești, majoritatea femei și copii. „Ați întîlnit peste tot cuvîntul pace: orașul păcii, podul păcii, muzeul comemorativ al păcii. Pacea este năzuința poporului japonez..."

UN VECHI SIMBOL SE DESTRAMĂ

Dintre cei aproximativ 100 milioane de locuitori, numeroși sînt muncitorii și țăranii al căror nivel de trai este în general scăzut. Țăranul japonez lucrează în condiții foarte grele, ca să asigure existența familiei sale. Se scot două recolte pe an: în toamnă se seamănă grîul care se recoltează în primăvară, după care se pune orezul. Suprafața agricolă fiind foarte redusă (cam cît o treime din terenul agricol al R.P. Romîne), deși țara se întinde pe aproape 370.000 km p, asigurarea alimentației are la bază importurile. În schimb sînt foarte dezvoltate o serie de ramuri industriale și îndeosebi electronica și electrotehnica, construcția de mașini și unelte, industria oțelului, a materialelor plastice, industria textilă.

Modernizarea vieții în întreaga țară n-a știrbit însă cu nimic din respectul japonezilor pentru tradițiile și obiceiurile vechi. De pildă, oamenii se descalță cînd intră în casă, iar în camera de locuit nu se folosesc scaune și nici paturi; în loc de a se așeza pe scaun japonezii stau pe jos,pe perne,și dorm tot pe jos. În camere, în loc de dușumea, au un capitonaj, *tatame*, din rogojini din pai de orez. Din mîncărurile tradiționale e aproape nelipsit orezul. Nu se consumă pîine și nici prea multă carne, aceasta folosindu-se mai mult pentru a da gust mîncării; în schimb se mănîncă mult pește. Singura băutură alcoolică pe care o consumă japonezii este un fel de țuică făcută din orez, *sake*, cu o tărie de 15-16 grade, care adesea se bea fierbinte. Se bea foarte mult ceaiul verde, de obicei neîndulcit. Portul tradițional este kimonoul, atît la femei cît și la bărbați, iar în picioare se poartă saboți cu talpă din lemn.

Japonezii sînt oameni harnici, pricepuți și totodată foarte veseli. Sînt extrem de politicoși, binevoitori și ospitalieri cu prietenii. Față de străini, în general, la început manifestă oarecare rezervă. O dată convinși însă că aceștia nutresc sentimente prietenești, devin foarte apropiați.

Pretutindeni pe unde am fost, am văzut manifestîndu-se mult interes pentru țara noastră. Cele două tîrguri, de la Osaka și Tokio, la care au fost expuse produse ale R. P. Romîne, au făcut cunoscută dezvoltarea economiei naționale. În general, despre țara noastră se știe că este foarte bogată și că avem o industrie în plină înflorire. Sînt bine cunoscuți în Japonia și unii dintre sportivii romîni fruntași, ca de pildă atleta Iolanda Balaș, trăgătorii Dumitrescu și Petrescu, echipele de volei și cele de tenis de masă.

Năzuința japonezilor spre pace și prietenie cu toate popoarele lumii este profundă și sinceră. Mișcarea muncitorească, ca și lupta maselor populare pentru pace, cunosc în Japonia o mare amploare. Muncitorii, cărora adesea li se alătură studenții, manifestează în șiruri compacte, alergînd în zigzag, purtînd pancarte și strigînd lozinci în sprijinul revendicărilor lor economice și politice, pentru pace, împotriva războiului atomic. Într-o zi, privind o manifestație muncitorească, mi-am amintit de simbolul înțelepciunii din templul Toshogu de la Nikko, imaginînd cele trei maimuțe care-și astupă urechile, ochii și gura. Mi-am dat seama că muncitorii japonezi au dobîndit înțelepciunea lor proprie: aud, văd și-și cer răspicat drepturile.

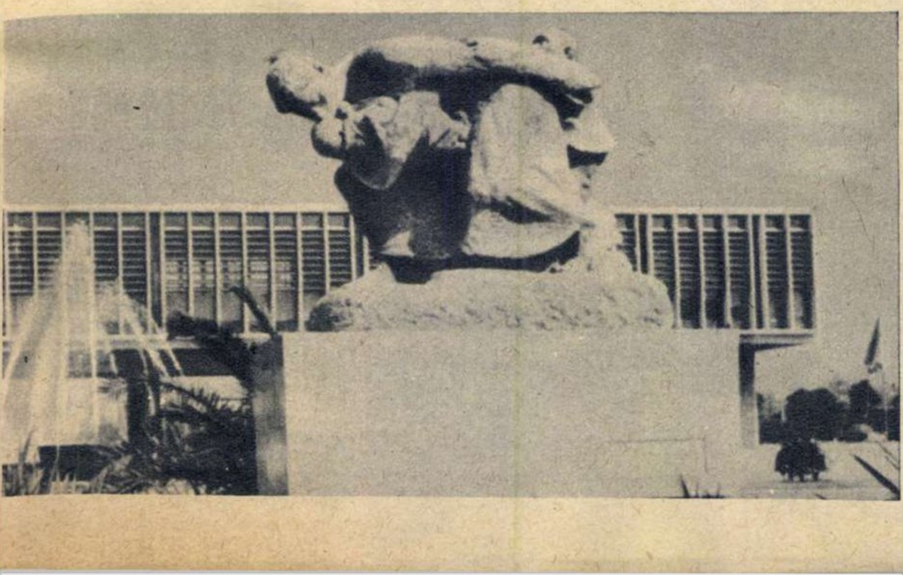

Monumentul mamei care-și apără copiii și muzeul care evocă tragedia orașului Hiroshima, pustiit de bomba atomică în 1945.

DIN REALIZĂRILE OAMENILOR NOŞTRI DE ŞTIINŢĂ

CERCETĂRI FRUCTUOASE

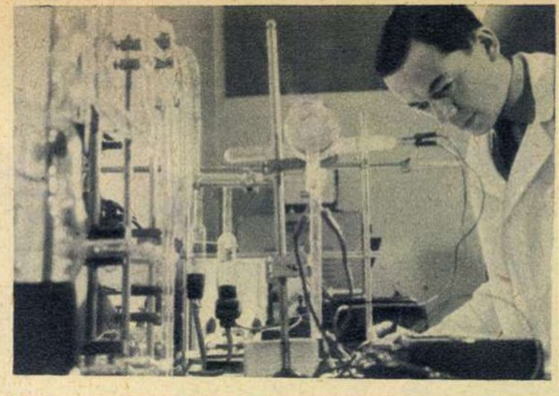

Un element de mare viitor în electronică: tuburile cu catod rece. Ele îşi găsesc largi aplicaţii în construcţia maşinilor de calculat. În fotografie, cercetătorul Musa Geavit, de la Institutul de fizică al Academiei R. P. Romîne, studiind activarea tuburilor cu catod rece.

De trei ori mai repede ca sunetul

La Institutul de mecanică aplicată „Traian Vuia“ al Academiei R.P.Romîne (director: acad. Elie Carafoli) a fost construită o instalaţie numită *suflerie supersonică*, în care — în vederea extinderii cercetărilor în domeniul vitezelor supersonice — se realizează trecerea unui curent de aer cu o viteză de 2-3 ori mai mare decît aceea a sunetului.

În această instalaţie se pun diverse modele de corpuri cu forme aerodinamice, în special elemente de avion, obţinîndu-se măsurători de presiuni şi de forţe.

Tot în acest institut s-a reuşit, pentru întîia dată în ţara noastră, să se obţină măsurători de presiuni pe aripi de avion în regim supersonic.

Sufleria are numeroase utilizări, experienţele folosind atît cercetărilor în aerodinamica supersonică, cît şi celor cu caracter industrial, privitoare la profilele de palete de turbine şi compresoare axiale.

Călătoria cu viteze supersonice începe... şi se sfîrşeşte tot aci, în sufleria supersonică construită la Institutul de mecanică aplicată al Academiei R. P. Romîne. Multimanometrul din stînga este utilizat la măsurarea presiunilor obţinute în cursul experienţelor.

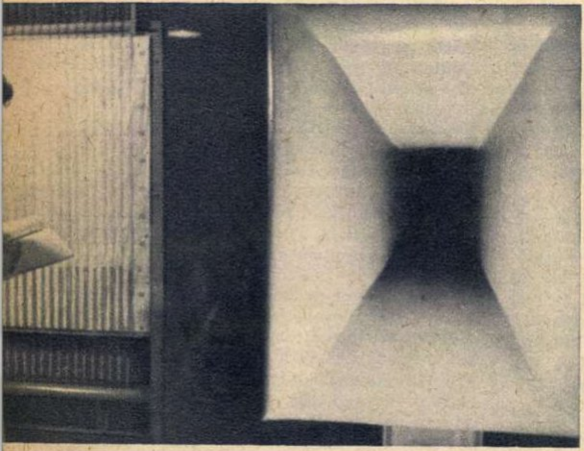

Interferonul

O problemă deosebit de interesantă abordată la Institutul de inframicrobiologie al Academiei R.P. Romîne (director: acad. Ştefan S. Nicolau) este aceea a interferonului. Acesta este o substanţă produsă de celula care vine în contact cu un virus şi ea împiedică multiplicarea particulelor virotice, protejînd totodată celulele neinfectate. În prezent se studiază intens, de către dr. Geta Danielescu, aspectele metabolice ale celulelor care produc interferoni.

Iată şi alte noutăţi din laboratoarele institutului:

Secţia de antropoviroze, condusă de conf. dr. N. Cajal, membru corespondent al Academiei R.P.Romîne, lucrează în prezent la elucidarea cauzelor maladiei Hodgkin, o boală gravă ce se fixează pe sistemul ganglionar şi este destul de răspîndită. Ajutat de dr. Maria Cepeleanu, dr. Cajal a reuşit izolarea unor agenţi patogeni cu caractere comune inframicrobilor, cultivaţi în serie pe ouă embrionate, şoareci albi, culturi celulare. Cercetări în curs tind să arate că această maladie este produsă de inframicrobii izolaţi în laboratorul respectiv. Izolarea agentului cauzal al bolii ar reprezenta un pas spre găsirea unui tratament specific eficient.

În laboratorul de metodologie a culturilor celulare, condus de dr. Aderca, se studiază susceptibilitatea unor celule faţă de diferite virusuri patogene pentru om. Se cercetează procesele intracelulare, urmînd a se stabili în viitor dacă tulpinile celulare cunoscute pînă în prezent permit sau nu cultivarea virusurilor, ţelul final fiind cunoaşterea cît mai precisă a procesului infecţios petrecut între virus şi gazdă.

Sinteze prin descărcări electrice

La Institutul de fizică al Academiei R.P. Romîne (director: acad.Eugen Bădărău), în cadrul studiilor privind transformarea hidrocarburilor prin descărcări electrice de înaltă frecvenţă, s-a reuşit transformarea metanului şi butanului în acetilenă şi ciclopentadienă, substanţe foarte mult cerute în industria chimică, mai ales pentru sinteze organice.

S-a obţinut de asemenea sinteza formaldehidei (formol), cu un procent ridicat de transformare. Formolul are multiple întrebuinţări: el este folosit la fabricarea substanţelor plastice (bachelită, galalit, novolac), a coloranţilor şi oglinzilor, în industria farmaceutică şi a pielăriei, la fabricarea developanţilor fotografici; el este utilizat şi ca dezinfectant şi conservant al preparatelor anatomice, precum şi în agricultură, împotriva ciupercilor parazite.

În afară de aceste lucrări de ordin practic, la institut se fac şi cercetări teoretice privitoare la mecanismul fenomenelor ce se produc în timpul descărcărilor electrice.

Pentru stabilirea permeabilităţii la aer a blănurilor artificiale tricotate se efectuează măsurări foarte precise în laboratorul de probe fizico-mecanice de la Institutul de cercetări textile.

Igiena muncii în industria chimică

În cadrul cercetărilor efectuate la Institutul de igienă şi protecţia muncii al Academiei R.P. Romîne (director: prof. dr. George Cadariu) privind neutralizarea efectelor unor factori vătămători ce pot fi identificaţi la locurile de muncă din întreprinderi şi uzine, o deosebită atenţie s-a acordat toxicologiei hidrocarburilor aromatice. S-a studiat de pildă influenţa acestor substanţe asupra pigmenţilor sanguini, consumului de oxigen etc. Cercetările se referă în special la igiena muncii în industria chimică.

Secţia mijloace industriale de protecţie studiază diferite posibilităţi de mărire a gamei de materiale plastice folosibile în confecţionarea încălţămintei de protecţie. S-a stabilit de pildă că, faţă de materialele întrebuinţate în prezent, clorura de polivinilin este mai rezistentă la oxidări, avînd şi o bună rezistenţă la acizi şi baze.

În colaborare cu specialiştii din întreprinderi

Valorificarea superioară a materiei prime textile şi îmbunătăţirea calităţii produselor reprezintă importante preocupări ale specialiştilor de la Institutul de cercetări textile (director: ing. Semerad Rădulescu). Astfel, se fac studii în vederea utilizării raţionale a lînii romîneşti semifine prin folosirea acesteia în amestec cu fibre sintetice; se stabilesc noi metode de topire a inului şi cînepii, metode care contribuie la reducerea simţitoare a ciclului de fabricaţie şi la ridicarea calităţii. Aceste teme, ca de altfel multe altele, au fost abordate de către institut în colaborare cu specialişti din diferite întreprinderi.

Pot fi amintite cercetările în domeniul îmbunătăţirii tricourilor din bumbac pentru îmbrăcămintea exterioară, care se desfăşoară cu concursul specialiştilor fabricilor de confecţii şi tricotaje „Bucureşti“ din Capitală şi „Moldova“ din Iaşi, cercetările în domeniul blănurilor artificiale, cu concursul specialiştilor de la întreprinderile „Textila“-Griviţa, „Adesgo“, „Ţesătoriile reunite“ şi „Luceafărul“.

Conf. dr. N. Cajal, membru corespondent al Academiei R. P. Romîne (centru), lucrînd la însămînţarea unor culturi celulare cu produse virotice.

Printre crestele Bucegilor

Planul terapeutic complex prevede și utilizarea kinetoterapiei.

Fotografiile alăturate sînt realizate la Sanatoriul t.b.c. Moroieni, una din cele mai importante unități curativo-profilactice din țara noastră.

De altfel, acțiunile ce se întreprind pentru îngrădirea și lichidarea ftiziei se oglindesc în indicii endemiei tuberculoase care înscriu valori din ce în ce mai scăzute. Dacă în 1950, de pildă, morbiditatea a fost de 492,7 cazuri la suta de mii de locuitori, iar în 1962 de 274,5 cazuri, anul acesta indicele de morbiditate a înregistrat scăderi și mai substanțiale. Succesele acestea au fost posibile datorită noilor condiții de muncă și de trai ale poporului nostru (locuința, hrana, odihna, igiena individuală etc.), precum și organizării unui puternic sector de luptă antituberculos, începînd cu înființarea unităților de bază raionale (dispensarele antituberculoase), a spitalelor, sanatoriilor și preventoriilor antituberculoase pentru adulți și copii și terminînd cu competenta activitate științifică și practică susținută de către cei peste 1.300 de medici ftiziologi.

În cadrul puternicului dispozitiv de luptă, un loc important îl ocupă și sanatoriul de la Moroieni, obiectul prezentului fotoreportaj. Și aici, munca desfășurată de un personal medico-sanitar cu înaltă calificare se împletește strîns cu minunatele condiții de climă și confort: 448 de camere și săli medicale, sala de spectacole cu 300 de locuri, biblioteca spațioasă etc.

Totul, cu alte cuvinte, are menirea aici de a-l face pe pacient să se simtă cît mai bine, de a-l ajuta să-și refacă sănătatea, de a-l recupera întru totul pentru familia sa, pentru societate.

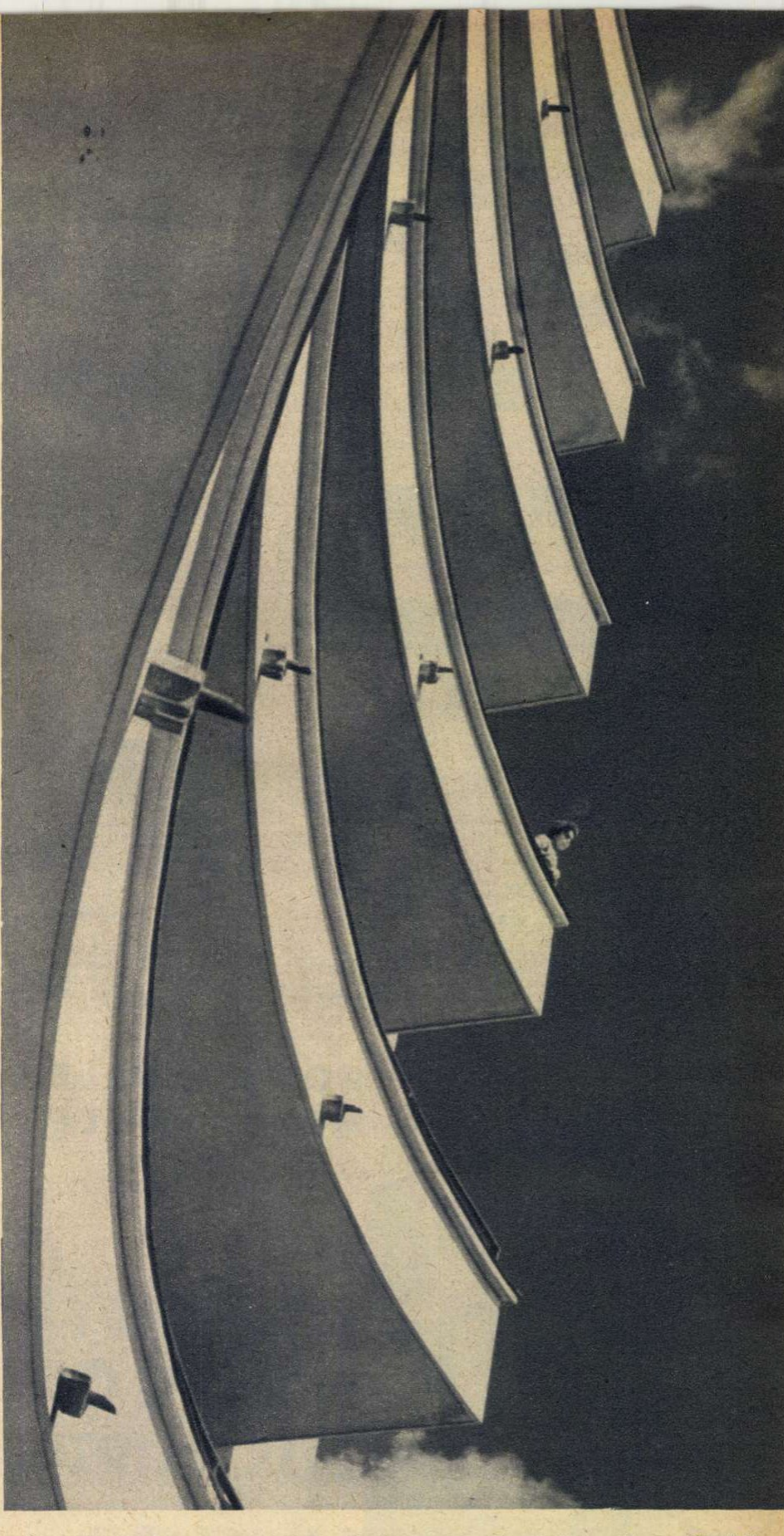

Nu este vorba de un hotel alpin, ci de o modernă unitate curativo-profilactică antituberculoasă înălțată între crestele Bucegilor.

1	2	3	4	5	6	7	8	9 ◥	10	11	12
2						■					
3							■				
4			■						■		
5					■			■			
6 ◣				■						■	
7	■						■				
8		■				■		■			
9				■							
10			■								■
11					■				■		
12						■					

SURPRIZĂ

ORIZONTAL: 1) Plastică — Sat. 2) Tăcere — Glumă. 3) Agitare — Arad. 4) Ten — Minus — Ea. 5) Brațe — În — Nea. 6) Arc — Anima. 7) Uscat — Ster. 8) Ou — Aer — Azi. 9) Albă — Pălărie. 10) Sir — Marinat. 11) Știri — Își — Ac. 12) Pastel — Ceară.

VERTICAL: 1) State — Grafic. 2) Pătură — Plită. 3) Aminări — Griu. 4) Soț — Mască — At. 5) Orașe — Ie — Mic. 6) Seri — Iarnă. 7) Anunț — Act. 8) Ar — Uns — Plisa. 9) Pas — Mi — Arte. 10) Suc — Mătură. 11) Egale — Uzitat. 12) Căsătorie — Ne.

N.A. Schimbați cîte o singură literă din fiecare cuvînt și veți obține o incrucișare corectă.

Dezlegarea jocului „FRUCTIFERĂ", apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) Chică — Ușoare. 2) Limonadă — Gol. 3) Op — Cărări — De. 4) Pom — Neruda — N. 5) Omega — Eterni. 6) Terasă — A — Mu. 7) Nil — Citrică. 8) Te — Bace — Oi — N. 9) E — Pepenaș — Gg. 10) Aman — N — L — Șah. 11) Sur — Strugure. 12) Cramă — Inutil.

din toată lumea

ECRANUL NEGRU

Opunîndu-se ideii — unanim acceptate pînă în prezent — că ecranul cinematografic trebuie să fie alb, două firme japoneze au produs ecrane negre, confecționate dintr-o țesătură acoperită cu o peliculă de vinilin și un strat de solzi de pește-ferestrău, dizolvați într-o soluție specială. Se pare că ecranul negru, pentru care s-au și primit comenzi din Europa, S.U.A. și Australia, reflectă mai bine razele de lumină, fiind și mult mai rezistent decît cele obișnuite.

MOȘ ENE... ARTIFICIAL

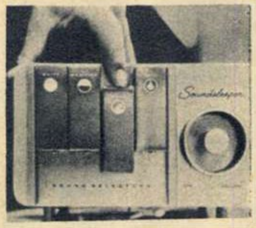

Americanii suferinzi de insomnie au motive să spere că în curînd vor dormi liniștiți. Firma C.P. Electronics din orașul Columbus, statul Ohio, a produs aparatul „Soundsleeper", care, producînd un zgomot asemănător cu acela al căderii repetate a unei picături de apă, aduce un somn liniștitor în mai puțin de zece minute. Inventatorii mai dau asigurări că acest „Moș Ene artificial" nu este cîtuși de puțin nociv, așa cum de pildă pot fi unele somnifere.

STATUILE ȘI ZGURA

O plagă nemiloasă roade ochii și bărbia, nasul și sînii statuilor și transformă zîmbetele fecioarelor în grimase, periclitînd conservarea unor capodopere care datează de sute de ani. În ultimii cincizeci de ani clădirile Parisului s-au înnegrit mult mai mult decît în tot cursul secolelor precedente. Fotografiile luate prin 1.900 vorbesc de un Paris alb. Ce s-a întîmplat? Fumul industrial, cel rezultat din arderea păcurii utilizate la încălzirea cazanelor de calorifer și hidrocarburile arse evacuate prin eșapamentele auto conțin gudroane și substanțe nitrice care, în contact cu umezeala, formează un acid corosiv.

De curînd au fost luate măsuri de apărare împotriva acestei pecingini la unul din cele mai vechi monumente ale Parisului: catedrala Nôtre Dame. Măsurile au fost prilejuite de cea de-a 800-a aniversare (construcția ei a început în 1.163). Reziduurile și praful depuse în unele locuri au atins o grosime de 3 cm, iar norii de praf care s-au ridicat erau atît de groși, încît muncitorii care efectuau curățirea celor trei portale ale fațadei principale au fost nevoiți să lucreze cu costume speciale și mască de gaze. Fiind vorba de elemente decorative dăltuite într-o piatră foarte veche, curățirea a fost dificilă și migăloasă. S-au întrebuințat perii, pensule și jeturi de aer sub presiune slabă.

Ultima oară acest monument de arhitectură a fost restaurat între anii 1844 și 1864.

NU NUMAI VIN...

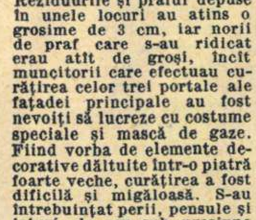

De floarea-soarelui, de porumb, de măsline... toate aceste feluri de untdelemn ne sînt binecunoscute. Dar de struguri?! Iată că recent a apărut și acest nou sort, realizat în R. P. Bulgaria și avînd ca materie primă sîmburii de strugure.

Superior din punct de vedere calitativ celui fabricat din semințele de floarea-soarelui, untdelemnul de struguri se aseamănă la gust cu cel de măsline.

OUĂ CU... O COAJĂ ÎN PLUS

Protejate fiecare în parte de un ambalaj din material plastic transparent, ouăle nu se sparg în timpul transportului și, fiind complet izolate de aerul înconjurător, nu se alterează. Învelișul se dizolvă în apă fierbinte.

Noul sistem de ambalare a ouălor a început să fie folosit în Anglia.

ȘTIAȚI CĂ...

— În epocile geologice trecute, suprafața glaciației celui de-al șaselea continent era mult mai mare decît astăzi?

— Cercetările oamenilor de știință au stabilit că, anual, în ciuda desprinderii aisbergurilor, învelișul de gheață al Antarcticii crește cu aproximativ 1.100 km³?

— În ținutul muntos al Pămîntului reginei Maud s-au descoperit mari zăcăminte de minereuri prețioase?

— În vara australă 1959-1960, Antarctica a fost cutreierată și cercetată de aproximativ 10.000 de savanți, tehnicieni și navigatori, porniți din toate cele 45 de stațiuni științifice existente atunci pe cel de-al șaselea continent?

de vorbă cu medicul

Alimentele asigură organismului elemente vitale: proteine, glucide și lipide, săruri minerale și vitamine. Dintre toate acestea numai *proteinele* conțin azotul necesar vieții și tot ele constituie partea cea mai importantă a tuturor celulelor și țesuturilor organismului. Ele intră de asemenea în compoziția fermenților și a unor hormoni care joacă un rol important în organism. Proteinele iau parte la formarea anticorpilor, care măresc rezistența organismului față de bolile infecțioase.

Iată de ce e necesar să acordăm multă atenție cantității de proteine care trebuie să fie conținută în alimentația copilului. Pentru copiii pînă la 11 ani, norma zilnică de proteine oscilează, în funcție de vîrstă, între 25 și 78 gr. Trebuie să mai adăugăm că în organismul copilului în plină dezvoltare formarea proteinelor noi are loc mai intens decît în organismul adultului.

Există proteine animale și proteine vegetale. Cele mai complete și mai folositoare sînt primele, care se obțin din lapte, brînză, ouă, carne și pește. Dintre cele vegetale, mai valoroase se găsesc în cartofi, orez, varză albă, în soia, în mazăre și în linte. În alimentația copiilor este necesar ca proteinele animale să reprezinte 60%, iar cele vegetale 40%.

Grăsimile cele mai valoroase pentru copii sînt conținute în frișcă, unt, lapte, smîntînă, în untura de pește și în gălbenușul de ou. Grăsimile sînt desigur foarte necesare, dar abuzul este

Flavisept
BOMBOANE MEDICINALE
NEGRO
CONTRA TUSEI
ȘI RAGUȘEI
EUCALIPT

BOMBOANELE MEDICINALE

FLAVISEPT
NEGRO
EUCALIPT

vă apără de afecțiunile căilor respiratorii

BOMBOANELE MEDICINALE SE GĂSESC DE VÎNZARE LA DROGHERII ȘI LA MAGAZINELE CU PRODUSE ZAHAROASE

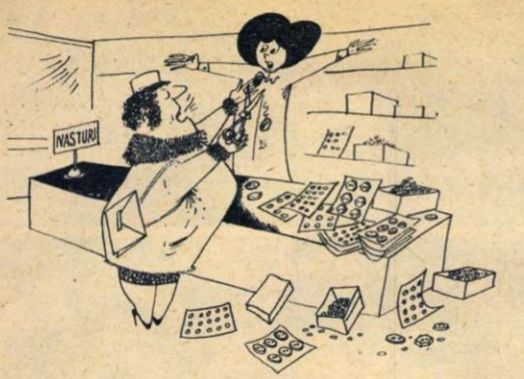

— M-am hotărît, pe ăștia-i vreau!!!

Adrian ANDRONIC

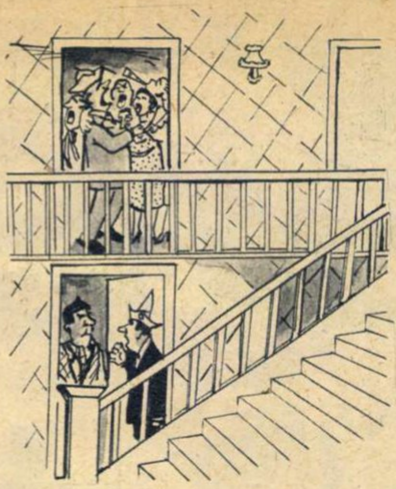

— Vecine, n-ai putea să vii sus să protestezi împotriva zgomotului?... Musafirii mei nu se hotărăsc de loc să plece...

„Schweizer Illustrierte"

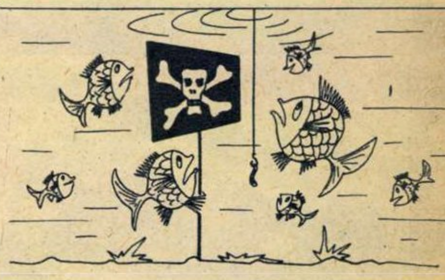

Fără cuvinte.

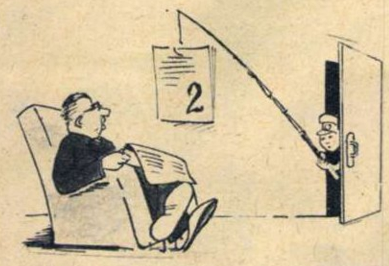

— Tăticule, iscălește-mi te rog carnetul de note...

„Ogoniok"

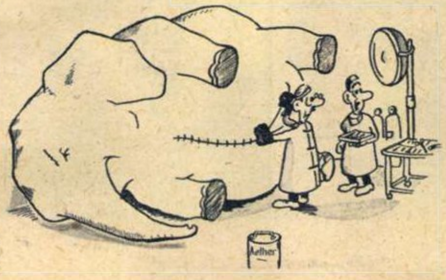

— Am controlat totul; nu lipsesc nici foarfecele, nici bisturiele, nici clamele... Dar unde o fi asistentul?

„Schweizer Illustrierte"

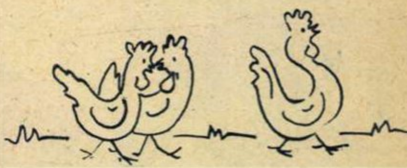

— Ce-i pasă! Stăpînă-sa e vegetariană!

L. LIVADARU

HRANA COPILULUI (I)

dăunător, deoarece în cantități mari se digeră greu și tulbură în felul acesta și asimilarea proteinelor. Grăsimile vegetale trebuie să constituie cel mult 15% din totalul celor consumate de copil.

Dintre *glucide* cel mai ușor asimilat este zahărul. Dar cantitatea de dulciuri nu trebuie să fie prea mare, căci din cauza lor copilul va consuma prea puțin din alte alimente indispensabile și hrănirea lui va fi insuficientă. Zahărul dă organismului multe calorii, dar nu conține de loc proteine, vitamine și săruri minerale.

Pentru formarea oaselor sînt necesare *sărurile* de calciu și fosfor. Acestea se găsesc în abundență în lapte. Multe alte săruri minerale sînt conținute în legume, și mai cu seamă în zeama legumelor fierte.

Vitaminele cele mai importante pentru copii sînt A, D și C. Acestea se găsesc în alimentele proaspete. Pentru asimilarea unora din ele, de pildă vitaminele A și D, este însă necesară prezența grăsimilor în alimentație.

Lichidele sînt și ele necesare în alimentația copilului: cam un litru jumătate pe zi. O parte din aceste lichide se află în alimente. Unii copii obișnuiesc însă să bea foarte mult, ceea ce este nesănătos. De aceea este necesar să-i deprindem a bea încet și cu înghițituri mici.

Dr. Silviu GHEREA

Rezultate excepționale
LA SPĂLAT CU
- **PERLAN ALB** pentru țesături din lînă, mătase naturală și fibre sintetice
- **PERLAN ALBASTRU** pentru țesături din in, bumbac și cînepă
- La aceeași cantitate de articole pentru spălat se folosește o cantitate mai redusă de „Perlan" în comparație cu ceilalți detergenți.
Perlan
ALBASTRU
Perlan
ALB

PASTELE FĂINOASE
nu trebuie să lipsească
din nici o gospodărie
PASTELE FĂINOASE
au o variată întrebuințare
în alimentație
spaghete
macaroane
Fidea
cu ouă
FIDEA
500g
FIDEA

1

2

pentru a 11-a oară FRANȚA-ROMÎNIA la rugbi

3

Sport & Vie

LE TRIOMPHE DU RUGBY ROUMAIN

Întîlnirile de rugbi dintre echipele Romîniei și Franței au căpătat un caracter tradițional. În nici o altă ramură sportivă reprezentanții Romîniei și Franței nu s-au înfruntat de atîtea ori într-o întrecere oficială ca la rugbi. Și nu numai atît: sportul romînesc a debutat în arena internațională (1919) printr-un joc de rugbi între echipa noastră și cea a Franței. De atunci, întîlnirile bilaterale au continuat cu o oarecare regularitate, în afară de anii războiului. Din 1957 disputele noastre cu rugbiștii francezi au căpătat o mai mare continuitate, ajungîndu-se în ultimul timp la un acord în sensul ca ele să aibă loc anual, un joc pe terenul nostru alternînd cu unul pe teren advers. De-a lungul anilor au avut loc 11 întîlniri romîno-franceze. În 1919 — anul care urmează armistițiului de după primul război mondial — sportivii noștri au fost invitați în Franța spre a participa la un turneu numit al „armatelor aliate". Jocurile au avut loc pe stadionul Pershing de lîngă Paris. Desigur lipsa de experiență, căreia i s-a adăugat o pregătire necorespunzătoare, ne-a făcut să pierdem meciul cu 5—48. Dar această partidă apare importantă nu prin rezultatul ei, ci prin faptul că aduce pe arena internațională foarte tînărul rugbi romînesc. 5 ani mai tîrziu jucăm din nou la Paris împotriva Franței și din nou decalajul de pregătire își spune necruțător cuvîntul. Sîntem învinși categoric: 3—59. În 1936 are loc un al treilea meci oficial, prilejuit de Jocurile Olimpice din Germania. Partida se desfășoară la Berlin. Pierdem, nici de data aceasta prea onorabil: 5—25. În anul următor ne deplasăm în Franța și, beneficiind de aportul unor jucători talentați, cu o pregătire ceva mai bună, reducem din nou diferența: 11—27. Cronicile vremii spun că a fost o partidă pasionantă și foarte disputată. Un caracter și mai aprig îl capătă prima dispută romîno-franceză de la București (1938) — a cincea dintre selecționatele A. Oaspeții cîștigă foarte greu cu 11—8 (victoria, după unii comentatori ai vremii, ne putea reveni la fel de bine și nouă). Războiul pune apoi capăt pentru un timp contactelor cu rugbiul francez. Le reluăm abia în 1957. Și tot la București. Francezii cîștigă cu un avantaj minim de 3 puncte: 18—15. De data aceasta a fost o partidă cu adevărat dramatică: conducem la pauză cu 9—6, iar la reluare majorăm scorul: 12—6; urmează apoi 12—9, 15—9, 15—12 și 15—15, iar în ultimul minut de joc celebrul fundaș francez Vannier reușește o senzațională lovitură de picior căzută de la circa 50 de metri, aducînd culorilor franceze o victorie in extremis, pe care oaspeții nu o mai sperau. Din păcate acest frumos rezultat este umbrit, chiar în același an, de acel regretabil și inexplicabil 0—39 de la Bordeaux. O oboseală acumulată într-un sezon foarte greu, la care s-a adăugat și o selecție nefericită s-au soldat cu acest eșec.

Măsurile luate pentru remedierea lipsurilor serioase constatate au dus la formarea unui stil de joc propriu, specific temperamentului, caracterului și aptitudinilor fizice ale sportivilor noștri: *stilul romînesc în rugbi*. După ce el a fost experimentat în întîlniri mai ușoare, ne-am declarat gata din nou să-i întîlnim pe francezi, care între timp n-au stat nici ei pe loc: deveniseră, prin șirul lor neîntrerupt de victorii internaționale, fruntași ai rugbiului mondial. La 5 iunie 1960, pe stadionul „23 August" din București, circa 80.000 de spectatori erau martorii unei mari surprize. Rugbiștii romîni au spulberat, în cea de-a 8-a confruntare, mitul invincibilității francezilor, repurtînd prima lor victorie directă în întîlnirile cu XV-le Franței: 11—5! A fost — așa au numit-o ziariștii francezi prezenți la meci — „Ziua de glorie a rugbiului romînesc!"

A 9-a întîlnire a avut loc în anul următor, la Bayonne în Franța. Rezultatul egal: 5—5 (se spune că în deplasare un meci egal este la fel de prețios ca și o victorie) venea să confirme în mod strălucit succesul de la București. Francezii nu ne-au putut învinge nici pe terenul lor.

În fine, ultimul joc, al 10-lea, din nou la București, în noiembrie anul trecut. Reușim o nouă victorie, a doua: 3—0.

Ce va fi la Toulouse în cea de-a 11-a confruntare Romînia-Franța? Greu de anticipat.

În ceea ce ne privește, vom prezenta pe teren o formație bună, combativă și rezistentă, nu lipsită de tehnicitate, capabilă de spirit de sacrificiu, în stare să se apere cu dîrzenie, dar la nevoie să și contraatace necruțător și decisiv. Avem toată încrederea în ea. Nu ne rămîne decît să urăm echipei noastre naționale succes deplin în importanta și dificila întîlnire de la Toulouse.

D. CALLIMACHI

① 1960, București: *Romînia-Franța 11 — 5. Prima victorie a rugbiștilor romîni asupra celor francezi.*

② 1961, Bayonne: *Franța-Romînia 5—5. Un rezultat de valoare pe terenul celui mai puternic adversar de pe continent.*

③ 1962, București: *Romînia - Franța 3 — 0. Se confirmă strălucit progresul rugbiului romînesc.*

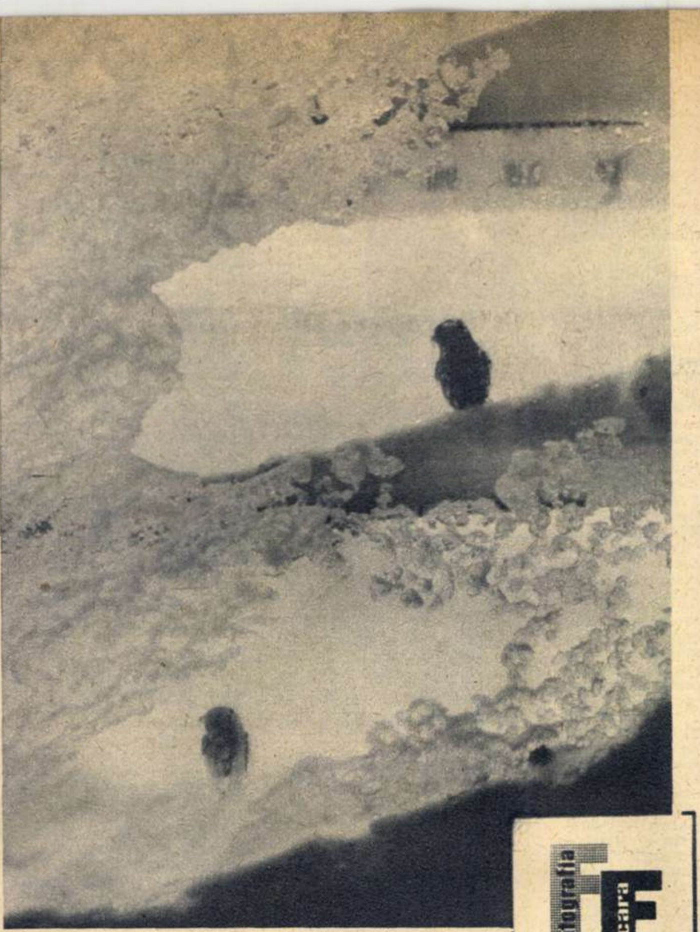

fotografia Flacara 50

Popas la fereastra mea.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

CARNET

RĂSPUNDEREA VIITORULUI

Pentru oricine urmărește firul evenimentelor internaționale, este vizibil că se statornicesc și în acest domeniu paternități. Ele se leagă de consecvența cu care o țară sau alta insistă pentru rezolvarea problemelor ce confruntă diplomațiile și frămîntă popoarele. Dintr-o lectură atentă a agendei dezbaterilor de la O.N.U. pe ultimii ani îți apare limpede că, între alte activități desfășurate în acest înalt for, una dintre cele mai stăruitoare a fost cea axată pe preocuparea de a acorda girul său idealurilor care trebuie să călăuzească pașii tinerei generații a lumii. Și tot din aceeași lectură se desprinde clar că această preocupare se datorește unei inițiative a R.P. Romîne. În zilele celei de-a XV-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. a apărut pentru întîia oară în documentele organizației punctul: *„Măsuri pentru promovarea în rîndurile tineretului a ideilor păcii, respectului reciproc și înțelegerii între popoare"*.

„Propunînd acest punct — spunea tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, conducătorul delegației romîne la sesiunea din acel an — noi am pornit de la ideea că O.N.U. poate și trebuie să joace un însemnat rol pozitiv în promovarea unei educații a tinerei generații bazate pe ideile coexistenței pașnice, pe condamnarea spiritului militarist, a urii rasiale și naționale și a oricăror forme de propagandă războinică".

Capcana tragică în care o anume „educație" urmărește să prindă generația primăverii este sesizată de un cunoscut publicist american, Harrison Salisbury, de la „New York Times", și denunțată ca instruindu-i pe tineri în arta morții și a distrugerii. Un singur exemplu: 15.000.000 de exemplare din cărțile cu conținut revanșard și militarist în Germania occidentală. Și doar cîteva cuvinte din cele cuprinse în aceste milioane de exemplare: „Războiul este un sport".

Iată pentru ce de educația pe care o primește tineretul contemporan, care va fi chemat într-un viitor apropiat să conducă societatea, depinde într-o mare măsură succesul eforturilor depuse acum de cei maturi pentru a apăra generațiile viitoare de ororile războiului. Iată de ce inițiativa R.P. Romîne a găsit o audiență atît de largă și un ecou esențialmente pozitiv. An după an propunerea romînească a dobîndit noi și eficiente recunoașteri. Începutul l-a făcut rezoluția adoptată în unanimitate de către Adunarea Generală a O.N.U. la 18 decembrie 1960 și în care se sublinia importanța și urgența „ca tînăra generație de astăzi să fie educată în spiritul păcii, al respectului reciproc și al înțelegerii între popoare". Au urmat rezoluțiile și studiile adoptate — în baza propunerii țării noastre — de Consiliul Economic și Social al O.N.U. și U.N.E.S.C.O.; hotărîrea de includere a aceleiași propuneri pe ordinea de zi a Conferinței internaționale a tineretului de la Grenoble (1964) și, în sfîrșit, ampla dezbatere constructivă din acest an de la Organizația Națiunilor Unite, prilejuită de depunerea de către delegația romînă a proiectului unei declarații internaționale consacrată aceloraşi idei. Trei sînt constatările ce le impune respectiva dezbatere: nici o delegație, de altfel ca și în anterioarele discuții, nu a obiectat față de propunerea romînească; un mare număr de delegații au reliefat valoarea sa „de importanță esențială" (reprezentantul Finlandei); mai mult de zece state s-au raliat în calitate de coautori proiectului prezentat de delegația R.P.Romîne. Sprijinul pe care îl primește inițiativa noastră reflectă convingerea că ea corespunde unei necesități unanime a comunității mondiale a statelor, fiind o contribuție la întărirea păcii și colaborării internaționale.

Și se mai poate vedea că în fapt ideile promovate de propunerea țării noastre exprimă grija pentru creșterea unui tineret demn și apt de a fi mîine călăuză, fiind investit cu cea mai mare responsabilitate: *răspunderea viitorului*.

Cristian POPIȘTEANU

PROGRAMUL DE RADIO

RADIOJURNALE, BULETINE DE ȘTIRI, BULETINE METEOROLOGICE, SPORT, ULTIMELE ȘTIRI

	PROGRAMUL I	PROGRAMUL II	PROGRAMUL III
DUMINICĂ	7.00, 13.00, 19.30, 22.00, 23.52-23.55	7.50, 14.00, 20.00, 23.00, 0.52-0.55	22.00
ÎN CURSUL SĂPTĂMÎNII	5.00, 6.00, 7.00, 11.00 (afară de miercuri), 13.00, 17.00, 20.00, 22.00, 23.52-23.55	10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 21.00 (afară de joi), (vineri 21.30), 23.00, 0.52-0.55 (sîmbătă 1.52-1.55)	21.00

RECOMANDĂRI DIN PROGRAM: Duminică: 6.30, 13.05 (Progr. I), 7.30 (Progr. II). În cursul săptămînii: 5.20, 13.05 (Progr. I), 10.05, 14.30 (Progr. II).

COTELE APELOR DUNĂRII: Zilnic — 13.40 (Progr. I).

SUMARUL PRESEI CENTRALE: Zilnic — 8.00 (Progr. I).

DUMINICĂ 15 DECEMBRIE Programul I *6.00:* Concert de dimineață *7.10:* Din cîntecele țărănimii noastre colectiviste *7.30:* Piese simfonice *8.06:* Melodii populare *8.30:* Teatru la microfon pentru copii *9.30:* Potpuriuri de estradă *10.00:* Ciclul de inițiere muzicală *10.45:* Cîntă corul uzinelor „23 August" din București *11.05:* Pagini din operete clasice *11.30:* Vorbește Moscova! *12.00:* Muzică populară *12.20:* Interpreți de muzică ușoară — Mara Ianoli, Rodica Paliu, Nicolae Nițescu, Florin Dorian, Betty Curtis, Lavinia Slăveanu, Charles Aznavour, Vico Torriani, Conny Francis și alții *13.10:* De toate pentru toți *14.00:* Din muzica popoarelor *14.30:* Piese instrumentale de compozitori romîni *14.45:* Transmisiune sportivă *15.50:* Concertul nr. 1 în mi bemol major pentru pian și orchestră de Liszt — solist Sviatoslav Richter *16.10:* „Opere inspirate din basme" — montaj muzical-literar *16.45:* Muzică ușoară *17.00:* Din viața satelor patriei *17.40:* Suită din baletul „Cînd strugurii se coc" de Mihail Jora *18.01:* Muzică populară *18.30:* Poeții cîntă viața nouă din patria noastră *18.45:* Dansuri din operete *19.00:* Melodii... melodii *19.35:* Romanțe *20.00:* Teatru la microfon — premiera „Mașina de calculat", scenariu radiofonic de Paul Everac. În continuarea emisiunii, „Poșta teatrului la microfon" — prezintă Radu Beligan *20.50:* Muzică instrumentală *21.10:* Muzică din opere *21.45:* Cîntă Yves Montand *22.25:* Muzică de dans *23.06:* „Simfonia Alpilor" de Richard Strauss.

Programul II *7.00:* Fanfară *7.35:* Muzică ușoară *8.00:* Clubul voioșiei *8.30:* Cîntece și jocuri populare *8.45:* Anunțuri, muzică *9.00:* Valsuri de estradă *9.30:* Muzică din opere cerută de ascultători *10.00:* Melodii populare *10.30:* Revista presei străine *10.38:* Muzică distractivă *11.00:* Transmisiunea concertului orchestrei simfonice a Filarmonicii de stat „George Enescu" — dirijor Jean Marie Auberson (Elveția). În program: „Uvertura tragică" de Brahms; Concertul pentru pian și orchestră în mi bemol major de Mozart — solist Valentin Gheorghiu; Concertul pentru orchestră de Anatol Vieru; Suita a II-a „Daphnis și Chloe" de Ravel. În pauză: Emisiunea „Cinema" *13.15:* Cîntece și jocuri *13.45:* Cîntă Luigi Ionescu *14.05:* Mici piese instrumentale *14.15:* „Cine știe, cîștigă"! *15.00:* Muzică ușoară cerută de ascultători *15.30:* Duete de dragoste din opere *16.00:* Oameni și fapte *16.08:* Melodii populare *16.30:* Muzică ușoară de compozitori romîni *17.00:* Prelucrări de Dinu Stelian *17.15:* Literatura și muzica *17.25:* Din comoara folclorului nostru muzical *17.50:* Emisiunea „Antologia discului" — Paganini și interpreții muzicii sale *19.00:* Cîntă Emil Gavriș și Nicolae Băluță *19.30:* Interpreți ai muzicii de operetă *20.05:* Muzică de dans *21.30:* Melodii populare mexicane *21.45:* „Bubico" — schiță de I. L. Caragiale, citește Grigore Vasiliu-Birlic *22.00:* Muzică de dans *22.33:* Suita pentru cvartet de coarde „Pe Argeș în sus" de Theodor Grigoriu *23.08:* Muzică de dans *24.00:* Concert de noapte.

Programul III *19.00:* Seară de operetă — „Oklahoma" de Rogers *19.44:* Muzică de estradă *20.30:* Recital de versuri *20.45:* Mari interpreți ai muzicii instrumentale — clavecinista Wanda Landowska. În program — Bach *21.36:* Muzică de dans *22.10—22.59:* Concert simfonic.

LUNI 16 DECEMBRIE Programul I *5.05:* Cîntece de întrecere *5.25:* Muzică populară *6.07:* Muzică ușoară *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Melodii populare *7.30:* Sfatul medicului — Colitele *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Cîntece *8.06:* Tarantele *8.30:* „Poemul muncii înfrățite" de Wilhelm Berger *9.00:* Fragmente din opera „Rusalka" de Dargomîjski *9.30:* Muzică corală romînească *10.00:* Suita opus 16 „Kreisleriana" de Schumann — interpretează pianistul Wilhelm Kempf *10.30:* Muzică ușoară *11.05:* Piese vocale și instrumentale *11.30:* Scene vesele din operete *12.00:* Muzica de scenă „Rosamunda" de Schubert; Fragment din baletul „Don Quijote" de Minkus *12.30:* Din folclorul popoarelor *13.10:* Soliști romîni de muzică ușoară *14.00:* Muzică populară *14.38:* Concertul în do major pentru vioară și orchestră de Haydn *15.00:* Muzică din opere *15.30:* Melodii de estradă *16.00:* Muzică corală romînească *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Muzică populară *17.12:* Sonata în la major pentru vioară și pian de Mozart *17.30:* Tinerețea ne e dragă! *17.50:* Cîntece de dragoste și jocuri populare *18.10:* Cîntă corul Radioteleviziunii *18.30:* Muzică ușoară *19.00:* Revista economică radio *19.20:* Muzică simfonică *20.10:* Cîntă Maria Lătărețu *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba rusă (începători) *20.55:* Muzică ușoară de Ștefan Kardoș *21.15:* Tribuna radio *21.25:* Arii din opere *22.20:* Muzică de dans *23.14:* Simfonia a IV-a în mi minor de Brahms.

Programul II *10.10:* Din cîntecele compozitorilor sovietici *10.30:* Douăsprezece dansuri germane de Beethoven *10.53:* Muzică de estradă *11.15:* Lectură literară *11.30:* Cvartetul nr. 1 în sol minor de Tudor Ciortea *12.05:* Melodii distractive *12.30:* Piese vocale și instrumentale de compozitori romîni *13.00:* Fragmente din opera „Perceptorul în încurcătură" de Donizetti *13.30:* Însemnări de reporter *13.37:* Orchestre de mandoline *14.05:* Arii și duete din operete *14.35:* Intermezzouri și fantezii de estradă *15.00:* Melodii populare *15.35:* Simfonie-poem de Dumitru Bughici *16.12:* Muzică ușoară *16.30:* Muzică de cameră *17.00:* Muzică populară *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* „Ciclul de inițiere muzicală" — Ghid muzical *18.50:* Cîntece de Gheorghe Dumitrescu *19.05:* Muzică de estradă *19.30:* Din activitatea sfaturilor populare *19.40:* Doine și jocuri populare *20.10:* Interpreți de altădată — tenorul Leonard (montaj muzical-literar) *20.40:* Concertul nr. 1 în mi bemol major pentru pian și orchestră de Liszt — solist György Czifra *21.20:* Piesa „Meditație" de Ceaikovski *21.30:* „Lidice", poem de Iannis Ritsos — montaj literar-muzical *22.00:* Muzică de dans *22.30:* Muzică de cameră *23.05:* Muzică ușoară *24.00:* Pagini din opere.

Programul III *21.20 — 22.59:* Seară de operă — „Péllèas și Mélisande" de Debussy (actele I, II și III), cu Victoria de Los Angeles, Jacques Jansen, Gérard Souzay în rolurile principale.

MARȚI 17 DECEMBRIE Programul I *5.05:* Muzică ușoară interpretată la chitară *5.25:* Muzică populară *6.05:* Cîntece *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Piese de estradă *7.30:* Sfatul medicului — Palpitațiile *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Muzică instrumentală *8.06:* Melodii de estradă *8.30:* Pagini din opere romînești *8.58:* Concertul pentru vioară și orchestră de Liubomir Jelezni *9.30:* Radio Prichindel *9.45:* Prelucrări corale *10.00:* Sonata în sol minor pentru pian și vioară de Dimitrie Cuclin *10.32:* Muzică populară *11.05:* Cîntă corul U.T.M. *11.25:* Muzică ușoară romînească *12.00:* Muzică din operete *12.30:* Răspundem ascultătorilor *12.40:* Piese vocale și instrumentale *13.10:* Melodii populare cerute de ascultători *14.00:* Suita simfonică „Șeherazada" de Rimski Korsakov *14.46:* Muzică ușoară *15.00:* Muzică corală romînească *15.15:* Soliști și formații artistice de amatori *15.45:* Program interpretat de orchestra simfonică a Filarmonicii de stat din Arad *16.15:* Vorbește Mos-

(Continuare în pag. 22-23)

LIVEZENI — 1.820 APARTAMENTE

La marginea Petroșenilor, acolo unde cu ani în urmă se înșirau niște căsuțe mici, se înalță azi cea mai tînără așezare a Văii Jiului — Livezenii. Locurile părăginite din fosta „vale a plîngerii" sînt azi de nerecunoscut. În fiece dimineață, cînd soarele răsare pe crestele Parîngului, pe străzile străjuite de verdeață de-a lungul cărora se aliniază acum zecile de blocuri, începe animația. Magazinele sînt pline de cumpărători. Copiii se îndreaptă spre noua școală cu 16 clase.

În fotografia pe care v-o trimit se poate vedea un colț al cartierului Livezeni cu cele 1.820 de apartamente ale sale.

Dem. IONAȘCU
activist cultural
Petroșeni

EXPANSIUNEA METAGALAXIEI

„Ce se înțelege în astronomie prin «deplasarea spre roșu» și așa-zisa «expansiune a Universului»".

Gabriel BADEA
proiectant, București

Răspunde prof. univ. CĂLIN POPOVICI, șeful secției astrofizică-sateliți a Observatorului din București al Academiei R.P. Romîne.

Astronomii americani V. M. Slipher și E. Hubble au descoperit, acum aproape 35 de ani, că lumina venind de la galaxiile îndepărtate are liniile spectrale deplasate spre partea roșie a spectrului. Iar în 1929 E. Hubble a arătat că această deplasare spre roșu este cu atît mai mare cu cît galaxiile sînt mai îndepărtate de noi. De aceea uneori acest fenomen e denumit „efect Hubble". Mai precis spus, liniile spectrale din spectrul acestor nebuloase sînt deplasate dinspre partea violetă a spectrului către partea sa roșie, cu atît mai mult (proporțional) cu cît distanța galaxiilor este mai mare. Pînă la ora actuală nu s-a găsit o altă explicare acestui fenomen, decît că este vorba de o mișcare de îndepărtare de noi (de recesie) a nebuloaselor, mișcare care este cu atît mai rapidă cu cît galaxiile sînt ele înseși mai îndepărtate. Fenomenul deplasării spre roșu este deci, după părerea celor mai mulți dintre astronomi, un fenomen Doppler, cunoscut în optică și acustică de multă vreme. Acustic, acesta se percepe atunci cînd o locomotivă se apropie de noi și tonul sirenei apare mai ridicat decît în repaus. Și dimpotrivă, el apare mai coborît atunci cînd locomotiva se îndepărtează. Aplicîndu-se acest principiu în optică, s-au măsurat astfel, din deplasarea liniilor spectrale ale galaxiilor, viteze de recesie de 1.200 km/sec la nebuloase din roiul de galaxii din Fecioara, de 15.000 km/sec la nebuloase din roiul de galaxii din Ursa Mare etc., ca recent să se măsoare cu telescopul de 5 m diametru viteza-record de îndepărtare de noi de 140.000 km/sec, la un roi de nebuloase din constelația Boarului, aflată la o distanță de 5 miliarde ani-lumină de noi! În prezent se admite că viteza de recesie a galaxiilor crește cu circa 100 km/sec la fiece 3,26 milioane ani-lumină. Aceste constatări au dus la teoria expansiunii ansamblului de galaxii actualmente accesibile observației (expansiunea metagalaxiei); galaxiile se îndepărtează unele de altele cu viteze proporționale cu distanța lor reciprocă, fără ca această expansiune să aibă un centru particular. Expansiunea metagalaxiei este admisă acum de majoritatea astronomilor. Aceasta nu înseamnă însă că mișcarea de expansiune actualmente observată *într-o parte* a universului poate fi presupusă că are loc în *tot universul* și cu *aceeași viteză* în tot decursul timpului. Într-adevăr, după teoria idealistă a „universului în expansiune", dacă s-ar prelungi în trecut mișcările actuale ale galaxiilor, *presupunînd că se făceau cu aceeași viteză tot timpul*, ar însemna că galaxiile ar fi fost toate strînse într-un foarte mic spațiu originar acum circa 10 miliarde de ani, ajungîndu-se la un „moment-origine" al universului. Astronomia materialistă combate astfel de teorii greșite. Problemele puse de expansiunea metagalaxiei nu pot fi tratate decît în cadrul teoriei relativității generalizate, în care spațiul și timpul sînt legate indisolubil. Expansiunea metagalaxiei este una din cele mai grandioase descoperiri ale științei actuale, deși cauza acestui fenomen nu este încă pe deplin lămurită.

DE PE VREMEA LUI LĂPUȘNEANU

Ați publicat în nr. 33 din acest an un reportaj despre turnurile vechi din țara noastră. Printre acestea cred că trebuie să figureze și turnul din centrul orașului Suceava. El are înălțimea de 40 de metri și, după datele unei pisanii slavone, a fost construit de Alexandru Lăpușneanu în anul 1561. În 1809 turnul a fost distrus de un incendiu; a fost restaurat în 1845. Între anii 1867 și 1910 a servit drept foișor de foc.

M. BOCA
Suceava

OPIUL

„Aș dori să cunosc unele amănunte despre opiu, despre istoricul și folosirea lui în medicină".

Andrei COSTEA
miner, Vulcan

Răspunde prof. dr. IONESCU STOIAN, directorul Institutului pentru controlul de stat al medicamentelor și cercetări farmaceutice.

Proprietățile sucului lăptos obținut din capsulele de mac erau cunoscute încă în antichitate. Cu 300 de ani înainte de era noastră Teofrast vorbea despre acest produs, denumit în acel timp *meconion*. Mai tîrziu Dioscoride deosebește sucul capsulelor, denumit *opos*, de un extract din întreaga plantă, *meconion*, mult mai puțin activ. Industria opiului ocupa un loc important pe vremea aceea în Asia Mică. Este drept că, după cum arată același autor, nu lipseau nici falsificările opiului cu suc de Glaucium și de Lactuca.

Arabii au contribuit în mare măsură la răspîndirea opiului printre popoarele orientale. Cînd islamismul a pătruns în India, o dată cu acesta a pătruns și s-a răspîndit și opiul. De aici, el ajunge în Extremul Orient, în special în China. Încercările guvernelor chineze de a opri importul de opiu au provocat un conflict între China și Anglia, „războiul opiului", care a dus la deschiderea porturilor chineze pentru acest produs, în 1858. În secolul al XIX-lea, în China fumatul opiului a luat o mare extindere, cuprinzînd 5-10% din populația adultă.

Lupta împotriva toxicomaniei a luat un caracter internațional și o serie de conferințe mondiale au legiferat, în sens restrictiv, producerea și comercializarea opiaceelor.

Pe piața internațională se găsesc diferite sorturi de opiu: opiu de Asia Mică, opiu de Iugoslavia, opiu de Egipt, opiu de India, opiu de China.

Deși în opiu se află un amestec de aproximativ 20 de alcaloizi, acțiunea sa principală este determinată de morfină, aceasta lucrînd în primul rînd asupra sistemului nervos central, ca analgezic general (calmant temporar al durerii). Cu tot numărul mare de substanțe de sinteză obținute în ultimul timp, pînă în prezent morfina a rămas un analgezic neîntrecut. Morfina are însă și efecte secundare neplăcute asupra traiectului gastrointestinal, provoacă grețuri, vărsături, constipație. Pe de altă parte, obișnuința și toxicomania pe care le dă opiul limitează utilizarea sa numai la cazurile grave, cînd nu mai acționează alte analgezice, sau în maladiile incurabile, cînd obișnuința nu mai prezintă importanță.

• DIALOG CU CITITORI • DIALOG CU CITITORI •

PROGRAMUL DE RADIO

cova! *16.45:* Muzică ușoară *17.12:* Arii din opere *17.30:* Radioracheta pionierilor *18.00:* Muzică ușoară romînească *18.15:* Cu microfonul printre sportivi *18.25:* Program muzical pentru evidențiați în întrecerea socialistă *19.00:* Limba noastră *19.10:* Muzică ușoară *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Cîntece de Gheorghe Danga *20.10:* Muzică simfonică *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Concertul nr. 1 în mi bemol major pentru pian și orchestră de Liszt — solist Walter Gieseking *21.00:* Muzică ușoară *21.30:* Scriitori la microfon *21.45:* Muzică populară *22.20:* Muzică de dans *23.06:* Muzică de cameră.

Programul II *10.10:* Cîntece și prelucrări de Dumitru Stancu *10.31:* Muzică de cameră *11.00:* Muzică ușoară *11.15:* „Filibaș", schiță de Liviu Rebreanu *11.35:* Terțete vocale din opere *12.05:* Octetul opus 20 în mi bemol major de Mendelssohn-Bartholdy *12.36:* Orchestre de estradă *13.01:* Muzică instrumentală *13.30:* Prezentarea romanului „Dona Barbara" de Rómulo Gallegos *13.45:* Cîntece de pace *14.05:* Muzică populară *14.35:* Cuplete din operete *15.00:* Ciclul „Concerti grossi de Locatelli" *15.30:* Muzică ușoară romînească *16.12:* Arii antice interpretate de Benjamino Gigli *16.30:* Din muzica popoarelor *17.00:* Uverturi de estradă *17.15:* Piese corale de Dumitru Kiriac *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Muzică din opereta „Lăsați-mă să cînt" de Gherase Dendrino *18.45:* Emisiune culturală *19.00:* „Simfonia ploieșteană" de Paul Constantinescu *19.30:* Cîntă Margareta Pîslaru și Norocel Dimitriu *19.50:* Pe teme internaționale *20.00:* Din repertoriul orchestrei „Barbu Lăutaru" *20.30:* Lecția de limba franceză (avansați) *20.45:* Melodii lirice *21.20:* Opera „Manon Lescaut" de Puccini (actele I. și II) *22.40:* Piese instrumentale *23.05:* Muzică de dans *0.10:* Muzică simfonică.

Programul III *21.20:* Concert simfonic *22.12—22.59:* Piese de estradă.

MIERCURI 18 DECEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineață *6.05:* Prelucrări corale *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Salut voios de pionier! *7.10:* Fanfară *7.30:* Sfatul medicului — Tutunul și nutriția *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Muzică populară *8.06:* Muzică de estradă *8.30:* Mic concert simfonic *9.02:* Muzică din operete *9.31:* Cvartetul de coarde în sol minor de Nicolae Buicliu *10.00:* Teatru la microfon — „Oedip" de Sofocle *11.28:* Muzică de cameră *11.54:* Muzică populară *12.26:* Melodii din filme *13.10:* Arii din opere interpretate de soliști romîni *14.00:* Din cîntecele și dansurile popoarelor *14.30:* Piese simfonice *15.00:* Valsuri *15.20:* Cîntă corul de copii al Radioteleviziunii din R.D. Germană *15.42:* Selecțiuni din opereta „Contele de Luxemburg" de Lehar *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Muzică ușoară *17.12:* Variațiuni și fugă de Mihail Jora pe o temă de Schumann *17.30:* Prietena noastră, cartea *18.00:* Cîntece create în anii puterii populare *18.15:* Fapte din întrecere *18.30:* Program muzical pentru evidențiați în întrecerea socialistă *19.00:* Jurnalul satelor *19.25:* Romanțe *20.10:* Trio nr. 1 în sol major de Haydn *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba rusă (avansați) *20.55:* Muzică ușoară interpretată de Iolanda Mărculescu și Valentin Teodorian *21.15:* „Cine știe, cîștigă!" (reluare) *22.20:* Simfonia simplă de Benjamin Britten; Concertino pentru harpă și orchestră de coarde de Alfred Mendelsohn — solistă Liana Pasquali *22.55:* Concert de noapte.

Programul II *10.10:* Cîntece de compozitori din țări socialiste *10.30:* Sonata pentru violoncel și pian de Theodor Fuchs *11.00:* Cîntece și jocuri populare *11.15:* Universitatea tehnică radio (reluare) *11.30:* Melodii de estradă *12.05:* Muzică din opere *12.30:* „Cîntare Romîniei socialiste" — montaj literar-muzical *12.45:* Din viața de concert a Capitalei *13.30:* Însemnări de reporter *13.40:* Muzică populară interpretată de Vasile Cănănău și Pavel Tornea *14.05:* Melodii de dragoste din operete *14.35:* Muzică ușoară *15.00:* „Odă bucuriei" de Aram Haciaturian; „Suită ardelenească" de Pascal Bentoiu *15.30:* Cîntece din folclorul nou și jocuri populare *16.12:* Lieduri de Hugo Wolff *16.30:* Interpreți ai operei „Aida" de Verdi *17.00:* Muzică populară *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Concert de estradă *18.40:* Medalion — poetul Valeri Briusov *18.50:* Piese corale *19.09:* Concertul nr. 1 în mi bemol major pentru pian și orchestră de Liszt — solist Valentin Gheorghiu *19.30:* Lecția de limba engleză (începători) *19.45:* Melodii... melodii *20.15:* Școala și viața *20.35:* Muzică populară interpretată de Dan Moisescu și Iosif Milu *21.20:* Muzică de cameră de Beethoven *22.08:* Muzică de dans *23.05:* Simfonia fantastică de Berlioz *0.02:* Concert din opere.

Programul III *21.20:* Opera „Péllèas și Mélisande" de Debussy (actele IV și V) *22.30—22.59:* Suita „Din lumea copiilor" de Myriam Marbé; Trio pentru vioară, clarinet și pian de Tiberiu Olah.

JOI 19 DECEMBRIE Programul I *5.05:* Fanfară *5.25:* Melodii populare *6.05:* Piese de estradă *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Cîntece *7.10:* Cîntece și jocuri populare oltenești *7.30:* Sfatul medicului — Cura de ape minerale la domiciliu *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Salut voios de pionier! *8.06:* Muzică vocală și instrumentală *8.30:* Muzică de estradă *9.00:* Vreau să știu! *9.25:* „Uvertură" de Veselin Stoianov; Rapsodie de Mircea Basarab *10.00:* Fragmente din opera „Răpirea din serai" de Mozart *11.05:* Soliști și formații artistice de amatori *11.30:* Muzică ușoară *12.00:* Arii și scene din operete *12.28:* Muzică de cameră *13.10:* Muzică populară cerută de ascultători *14.00:* Concert de prînz *14.30:* Scene din opera „Cei patru bădărani" de Wolf Ferrari *15.00:* Muzică ușoară romînească *15.30:* Melodii populare interpretate la diferite instrumente *16.00:* Lieduri interpretate de baritonul Ladislau Konya *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Orchestre de mandoline *17.12:* Melodii populare *17.39:* Concertul nr. 1 în mi bemol major pentru pian și orchestră de Liszt — solist Emil Sauer *18.00:* Seară pentru tineret *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Arii din opere și operete interpretate de soliști amatori *20.10:* Muzică corală de Claudio Monteverdi *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba franceză (începători) *20.55:* Jocuri populare *21.00:* Scrisori din țară *21.10:* Muzică de dans *22.54:* Arii celebre din opere *23.16:* Sonatina pentru vioară și pian de Paul Constantinescu; Sonata nr. 3 pentru violoncel și pian de Hindemith.

Programul II *10.10:* Muzică de estradă *10.40:* Suita de dansuri populare de Sabin Drăgoi *11.00:* Muzică populară interpretată de Minodora Nemeș *11.15:* Pagini literare despre mari obiective industriale din țara noastră *11.30:* Concert simfonic *12.05:* Piesele lirice pentru pian opus 65 de Grieg *12.26:* Muzică ușoară *13.05:* Interpreți romîni ai operei „Bărbierul din Sevilla" de Rossini *13.30:* Note de lector *13.40:* Cîntece *14.05:* Prelucrări și aranjamente de folclor *14.35:* Muzică ușoară romînească *15.00:* Concert din operete *15.30:* Muzică vocală și instrumentală *16.12:* Cîntece pentru cei mici *16.20:* Pe teme medicale *16.30:* Din muzica popoarelor *17.00:* Melodii instrumentale de muzică

MEDIAȘ: ÎNCĂ O FABRICĂ DE PÎINE

Mediașul s-a îmbogățit recent cu un nou obiectiv al industriei alimentare: o modernă fabrică de pîine. Ea a fost înălțată în cartierul Sticlari. Construirea fabricii de pîine și montarea utilajului respectiv au durat 11 luni. Toate instalațiile au fost realizate în țară. Fabrica are o capacitate de producție de 28 de tone pîine în 24 de ore.

Aurel BREJU
Mediaș

MERELE DIN MUSCEL

În trecut, raionul Muscel era deficitar pe plan pomicol. Predomina producția de prune care era transformată integral în țuică. În anii din urmă, aplicînd în viață indicațiile partidului, unitățile agricole socialiste îndrumate de Consiliul agricol raional, au lărgit considerabil plantațiile pomicole, care au atins o suprafață de 12.019 ha, dintre care 70 la sută plantații noi. Mărul ocupă primul loc, urmat de păr, prun și nuc, acesta din urmă fiind folosit și la fixarea terenurilor nestabile.

La obținerea unei bogate producții pomicole au contribuit și îndrumările date de Stațiunea experimentală I.C.A.R.-Bălcești, în lucrările de plantare, îngrijire, hrănire suplimentară a pomilor și combatere a dăunătorilor.

Ca o ilustrare a bogatei recolte pomicole din toamna aceasta vă trimit o imagine de la centrul de achiziție a fructelor din comuna Malu cu Flori, reprezentînd o parte din recolta de mere obținută prin munca harnică a colectiviștilor.

Ion DOBRESCU
Cîmpulung-Muscel

PE SCURT

D. Cuciuc, București. Ca urmare a sesizării dv. asupra nerespectării orarului de funcționare a unității „Aprozar" din calea Rahovei 297, filiala O.C.L. „Aprozar" din raionul V.I. Lenin ne răspunde că s-au luat următoarele măsuri: „S-a discutat într-o ședință cu toți salariații despre respectarea riguroasă a orarului, iar unitatea rămîne sub controlul permanent al filialei, pentru a se preîntîmpina repetarea acestei abateri".

Ing. Eric Schmidt, fabrica Electroceramica, Turda. Ne puteți trimite în continuare imagini din uzina și orașul dv. inspirate din actualitatea economică, culturală, artistică, sportivă etc. Ar fi bine să ne trimiteți pe cît posibil fotografii corespunzătoare sezonului respectiv.

Elisabeta Udubașa, Rm. Vîlcea. Imaginea trimisă e binecunoscută din manuale, lucrări de istorie și alte publicații. Ca fotoamatoare, ne puteți trimite fotografii inedite, prezentînd cititorilor noștri colțuri frumoase și mai puțin cunoscute din regiunea dv., aspecte ale noilor construcții sau peisaje.

În nr. 46 al revistei noastre în articolul „Răspunderea personală" s-a strecurat o greșeală de tipar: Nicolae Codrea în loc de Nicolae Condrea, cum se numește unul dintre strungarii fruntași ai Uzinei de rulmenți din Bîrlad.

DE LA CORESPONDENȚI

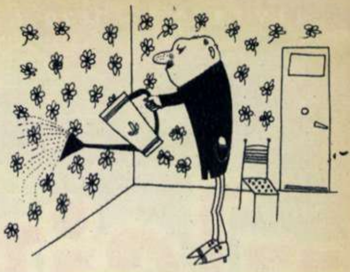

Grădinarul distrat.
(V.Nașcu, Năsăud)

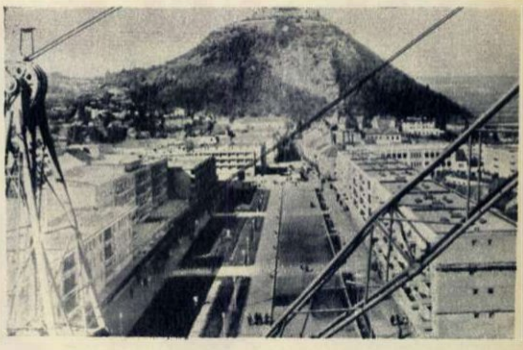

Deva în 1963. *(Virgil Onoiu)*

CITITORII DESPRE „FLACĂRA"

„Am numai cuvinte de laudă pentru majoritatea numerelor din «Flacăra». Toate rubricile care apar sînt interesante. Mă atrag în mod deosebit: fotocronica, actualitățile cinematografice, dialogul cu cititorii".

Iordana ABĂLAȘEI
Bacău

★

Am primit din partea tov. **I. STĂNESCU**, *asistent universitar din Iași, următoarea sesizare pe care o găsim întemeiată:*

„În «Flacăra» nr. 43/1963, în articolul «Munți de sare», am remarcat o greșeală pe care am ținut să v-o semnalez. Este vorba de fraza : «Tari ca stînca, albi ca zăpada, munții aceștia nu pot fi *topiți* nici de ploi, nici de ninsori». Se știe că munții (rocile, chiar dacă sînt solubile) nu se topesc. De aceea socotesc că termenul «topit» este greșit folosit; potrivit ar fi fost cuvîntul «dizolvat»".

★

„Sînt un pasionat cititor al «Flacării» și păstrez toate numerele din 1960. În coloanele revistei apar o serie întreagă de lucruri foarte interesante, care îmi sînt de real folos în activitatea mea zilnică și-mi îmbogățesc cunoștințele".

Petre CIORANU
Medgidia
Blocurile fabricii de ciment

ușoară *17.30:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Opera „Manon Lescaut" de Puccini (actele III și IV) *19.00:* Soliști de muzică populară *19.30:* Cîntă orchestra de muzică ușoară dirijată de Jean Ionescu *19.50:* Transmisiunea concertului orchestrei simfonice a Radioteleviziunii, dirijor — George Georgescu. Festival Beethoven. În program: Uvertura „Coriolan"; Concertul în re major pentru vioară și orchestră — solist Allan Loveday (Anglia); Simfonia a V-a în do minor. În pauză: Lectură-ghicitoare *22.00:* Muzică din operete *22.30:* Recital de poezie latino-americană *22.45:* Cîntă Yma Sumac *23.05:* Muzică de dans *0.05:* Scene din opera „Logodna la mănăstire" de Prokofiev.

Programul III *21.10:* Teatru la microfon — „Mașina de calculat" de Paul Everac; „Poșta teatrului la microfon" — prezintă Radu Beligan *22.00:* Muzică de estradă *22.30—22.59:* Patru scherzouri de Chopin.

VINERI 20 DECEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineață *6.05:* Fanfară *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Jocuri populare *6.45:* Cîntece patriotice *7.10:* Cîntă orchestra de muzică populară din Caransebeș *7.30:* Sfatul medicului — Controlul medical periodic în întreprinderi *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Salut voios de pionier! *8.06:* Muzică populară *8.30:* Scene din opere *9.10:* Rapsodia romînă de Ciprian Porumbescu; Preludiu și Horă de Tiberiu Brediceanu *9.32:* Muzică ușoară *10.00:* Cvartetul nr. 1 în sol major „Primăvara vieții" de Ovidiu Varga *10.23:* Melodii de estradă *11.05:* Pagini din operete *11.30:* Sonata în si bemol minor pentru două piane de Poulenc *11.52:* Reportaj *12.00:* Concertul nr. 3 în sol major pentru vioară și orchestră de Mozart — solist Zino Francescatti *12.27:* Muzică ușoară de compozitori romîni *13.10:* Arii și scene din opera „Oberon" de Weber *14.00:* Din folclorul muzical al popoarelor *14.40:* Concertul nr. 1 în mi bemol major pentru pian și orchestră de Liszt — solist Arthur Rubinstein *15.00:* Selecțiuni din opereta „Ana Lugojana" de Filaret Barbu *15.30:* Muzică de estradă *16.00:* Cîntece pionierești *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Melodii populare *17.12:* Muzică vocală și instrumentală romînească *17.30:* În slujba patriei *18.00:* Muzică ușoară cerută de ascultători *18.30:* Program muzical pentru evidențiați în întrecerea socialistă *19.00:* Jurnalul satelor *19.30:* Universitatea tehnică radio *19.45:* Muzică ușoară de Aurel Giroveanu *20.10:* Cîntece din folclorul nou cerute de ascultători *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Lecția de limba engleză (avansați) *20.55:* Impromptu în mi bemol major de Schubert — la pian Dinu Lipatti *21.00:* Emisiune literară — „Valorificarea moștenirii noastre literare" *21.15:* Muzică de dans *21.45:* Părinți și copii *22.20:* Ciclul „George Enescu compozitor și interpret" *22.42:* Cîntece de dragoste *23.10:* Pagini din opera „Crăiasa zînelor" de Purcell.

Programul II *10.10:* Melodii populare *10.30:* Recital Anna Moffo și Franco Corelli *10.51:* Concertul pentru flaut și orchestră de Tudor Jarda — solist Dumitru Pop *11.15:* Universitatea tehnică radio (reluare) *11.30:* Valsuri de estradă *12.05:* Cîntă fanfara reprezentativă a Armatei *12.30:* Muzică de cameră *13.00:* Muzică populară din țări socialiste *13.30:* Limba noastră *13.40:* Muzică distractivă *14.05:* Uverturi la operete *14.35:* Muzică populară din Muntenia *15.00:* Actualitatea în țările socialiste *15.25:* Simfonia a IV-a în la major „Italiana" de Mendelssohn-Bartholdy *16.12:* Preludii la opere *16.30:* Interpreți la microfon — pianista Stella Mohr și soprana Cristina Popovici-Bonifaciu *17.00:* Muzică ușoară romînească *17.30:* Sfatul medicului (reluare) *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Ciclul de inițiere muzicală *18.45:* Lecturile dumneavoastră preferate *19.00:* Muzică corală clasică *19.30:* Teatru la microfon — „Iubesc, iubesc!", comedie muzicală de Mass și Cervinski. Muzica de Tabacinikov *20.49:* Muzică din operete *21.50:* Interpreți de muzică ușoară *22.30:* Mari poeți ai lumii: Leopardi *22.40:* Recital Petre Ștefănescu-Goangă *23.05:* Trio nr. 2 opus 87 în do major de Brahms *23.37:* Muzică de dans.

Programul III *21.10:* Concert simfonic *22.30—22.59:* Muzică corală romînească.

SÎMBĂTĂ 21 DECEMBRIE Programul I *5.05:* Concert de dimineață *6.05:* Muzică ușoară *6.20:* Gimnastică *6.30:* Emisiunea pentru sate *6.40:* Muzică populară interpretată la nai și țambal *7.10:* Prelucrări corale *7.30:* Sfatul medicului — Vizitarea bolnavilor spitalizați *7.35:* Anunțuri, muzică *7.45:* Salut voios de pionier! *8.06:* Mici piese de estradă *8.30:* Muzică de balet *9.00:* Roza vînturilor *9.25:* Cîntă corul de copii al Radioteleviziunii *9.40:* Muzică populară *10.00:* Album de melodii *10.36:* Sonata pentru vioară și pian de Sigismund Toduță *11.05:* Duet din opera „Lohengrin" de Wagner *11.35:* Piese de estradă *12.00:* Muzică populară *12.20:* În săli și pe stadioane *12.30:* Suita „Petrecere populară" de Sabin Drăgoi *13.10:* Arii de mare popularitate din operete *14.00:* Melodii populare *14.30:* Muzică ușoară romînească *15.00:* Soliști ai Teatrului muzical din Brașov *15.30:* Fanfară *15.45:* Citind din lucrările lui G. Ranetti *16.00:* Mici piese vocale și instrumentale *16.15:* Vorbește Moscova! *16.45:* Cîntece și jocuri populare *17.12:* Piese vocale de Tiberiu Brediceanu *17.30:* Prietenii lui Do-Re-Mi *18.00:* Actualitatea muzicală *18.45:* Cîntă Vladimir Troșin *19.00:* Almanah științific *19.25:* Muzică de dans *20.10:* Concertul nr. 1 în mi bemol major pentru pian și orchestră de Liszt — solist Wilhelm Kempf *20.30:* Pe teme internaționale *20.45:* Muzică populară cerută de ascultători *21.15:* Carnet plastic *21.25:* Muzică de dans *23.21:* Muzică de cameră de Mozart.

Programul II *10.10:* Pagini orchestrale din operele lui Gluck *10.30:* Muzică de estradă *11.00:* Cîntece patriotice *11.15:* Universitatea tehnică radio (reluare) *11.30:* Suita „Păsările" de Ottorino Respighi *12.05:* Pagini din operete contemporane *12.30:* Muzică ușoară de compozitori romîni *13.00:* Muzică de cameră *13.30:* Melodii populare *14.05:* Muzică din operele lui Meyerbeer *14.35:* Muzică vocală și instrumentală *15.00:* Melodii populare din Moldova și Dobrogea *15.30:* Noi înregistrări de muzică simfonică romînească: Concertul pentru orchestră de coarde de Tudor Ciortea *16.12:* Muzică ușoară interpretată de Ilinca Cerbacev și sextetul „Victoria" *16.30:* Știința în slujba păcii *16.40:* Muzică corală de Achim Stoia *17.00:* Din cîntecele și dansurile popoarelor *17.30:* Însemnări de reporter *17.35:* Anunțuri, reclame, muzică *18.05:* Serenade și duete lirice din operete *18.35:* Melodii populare cerute de ascultători *19.05:* Recitalul violonistului Ion Voicu *19.30:* Romanțe *20.00:* Muzică de dans *20.30:* Noapte bună, copii! *20.40:* Muzică de dans *21.20:* „Rondoul lui Mefisto" din opera „Faust" de Gounod și interpreții lui: Marcel Fournet, Feodor Șaliapin, George Folescu, Nicola Rossi Lemeny, Boris Cristof *21.45:* Agendă teatrală *22.00:* Canțonete *22.13:* Simfonia a II-a în do major de Schumann; Uvertura „Faust" de Wagner *23.05:* Muzică de dans.

Programul III *21.20:* Muzică de cameră *22.19—22.59:* Muzică din opereta „Sînge vienez" de Johann Strauss.

Tiparul executat la Combinatul poligrafic
„Casa Scînteii"
Macheta: Vlad Mușatescu

41.505

În pag. 4: Programul de televiziune

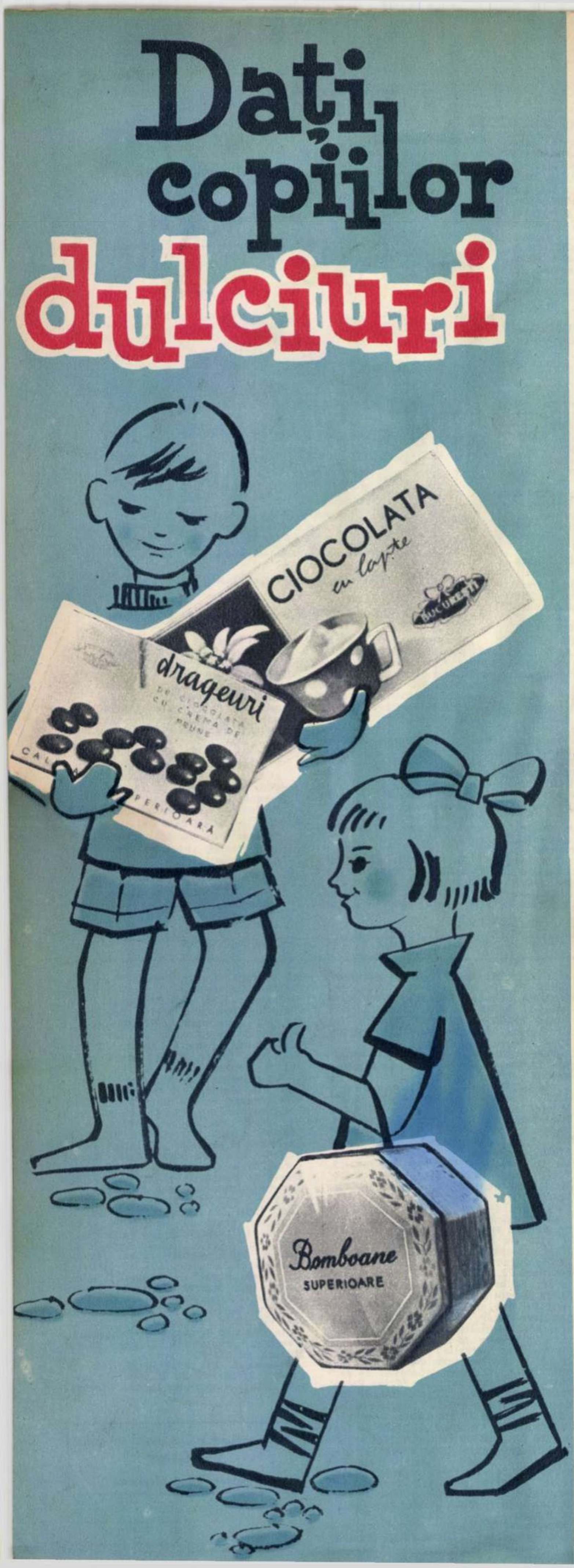
Dați copiilor dulciuri
CIOCOLATA
cu lapte
BUCUREȘTI
drageuri
DE CIOCOLATĂ CU CREMĂ DE PRUNE
CAL
PERIOARĂ
Bomboane
SUPERIOARE

Biblioteca Dej

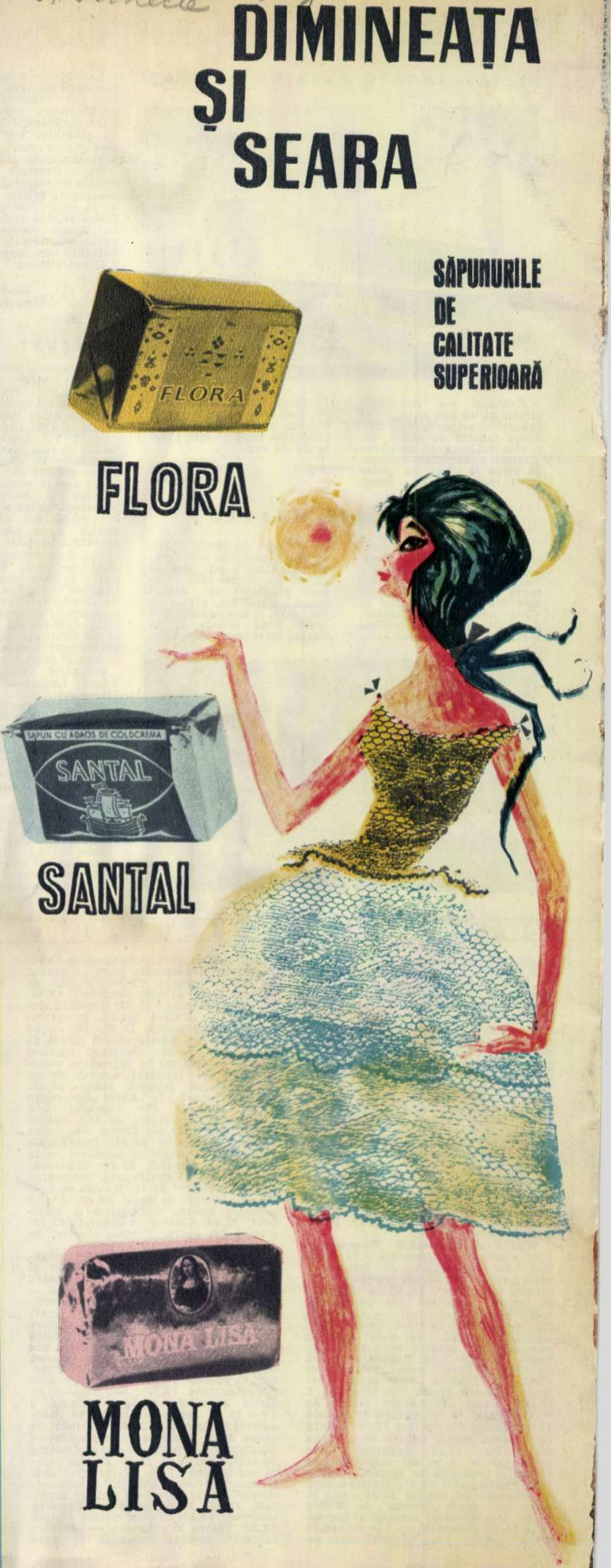
DIMINEAȚA
ȘI
SEARA
SĂPUNURILE DE CALITATE SUPERIOARĂ
FLORA
FLORA
SĂPUN CU ADAOS DE COLDCREMA
SANTAL
SANTAL
MONA LISA
MONA LISA

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Anul XII nr. 51(447) — 21 decembrie 1963

Flacăra

51

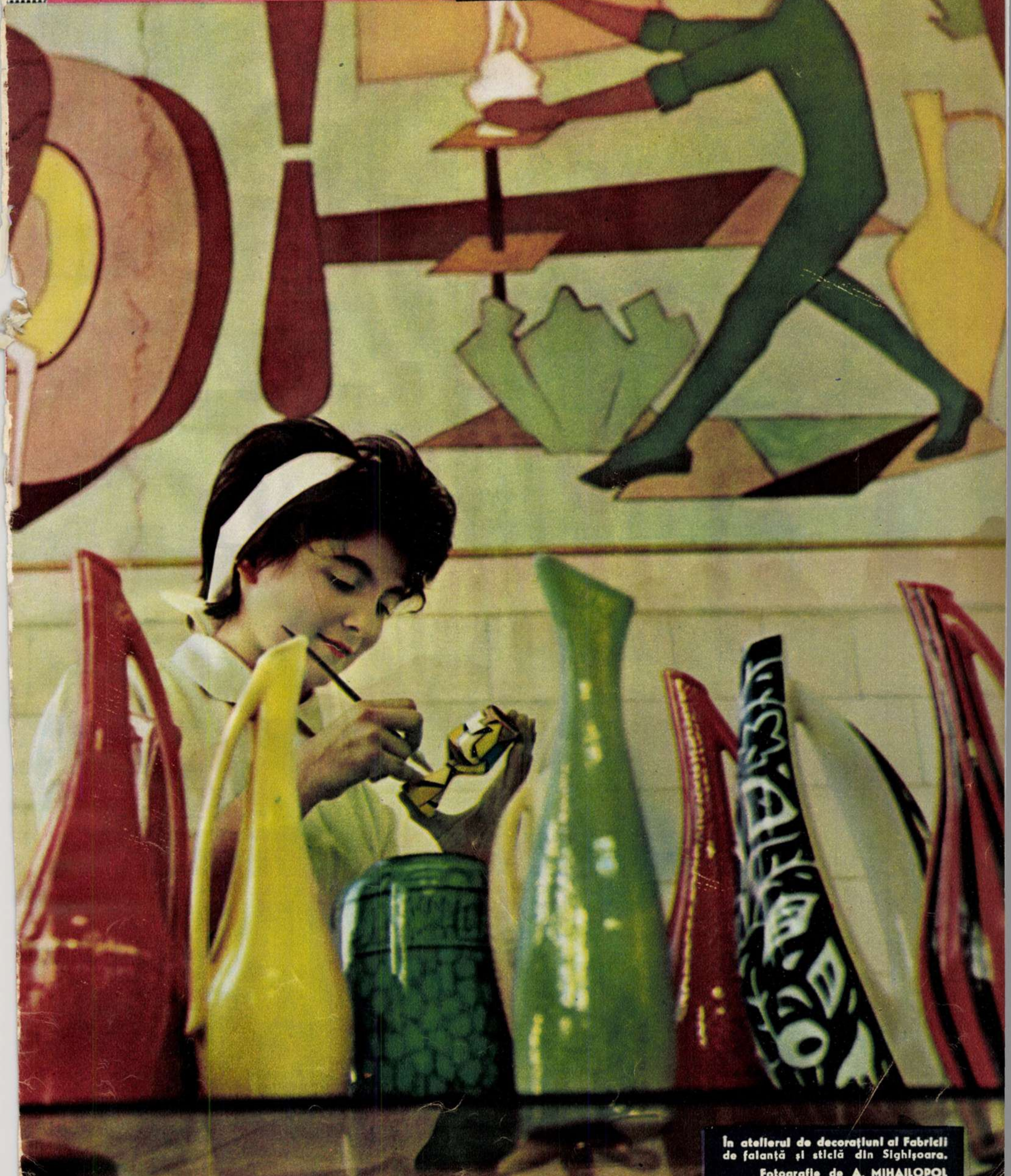

În atelierul de decorațiuni al Fabricii de faianță și sticlă din Sighișoara.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Flacăra 51
Proletari din toate țările, uniți-vă!
Anul XII nr. 51(447) — 21 decembrie 1963
★★★★
REDACTIA: BUCUREȘTI, PIATA SCÎNTEII
Căsuța poștală: 3507, Of. 33
Tel. 17.60.10, int. 1744
ABONAMENTE la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL REVISTEI 2 LEI. ABONAMENTE: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei.

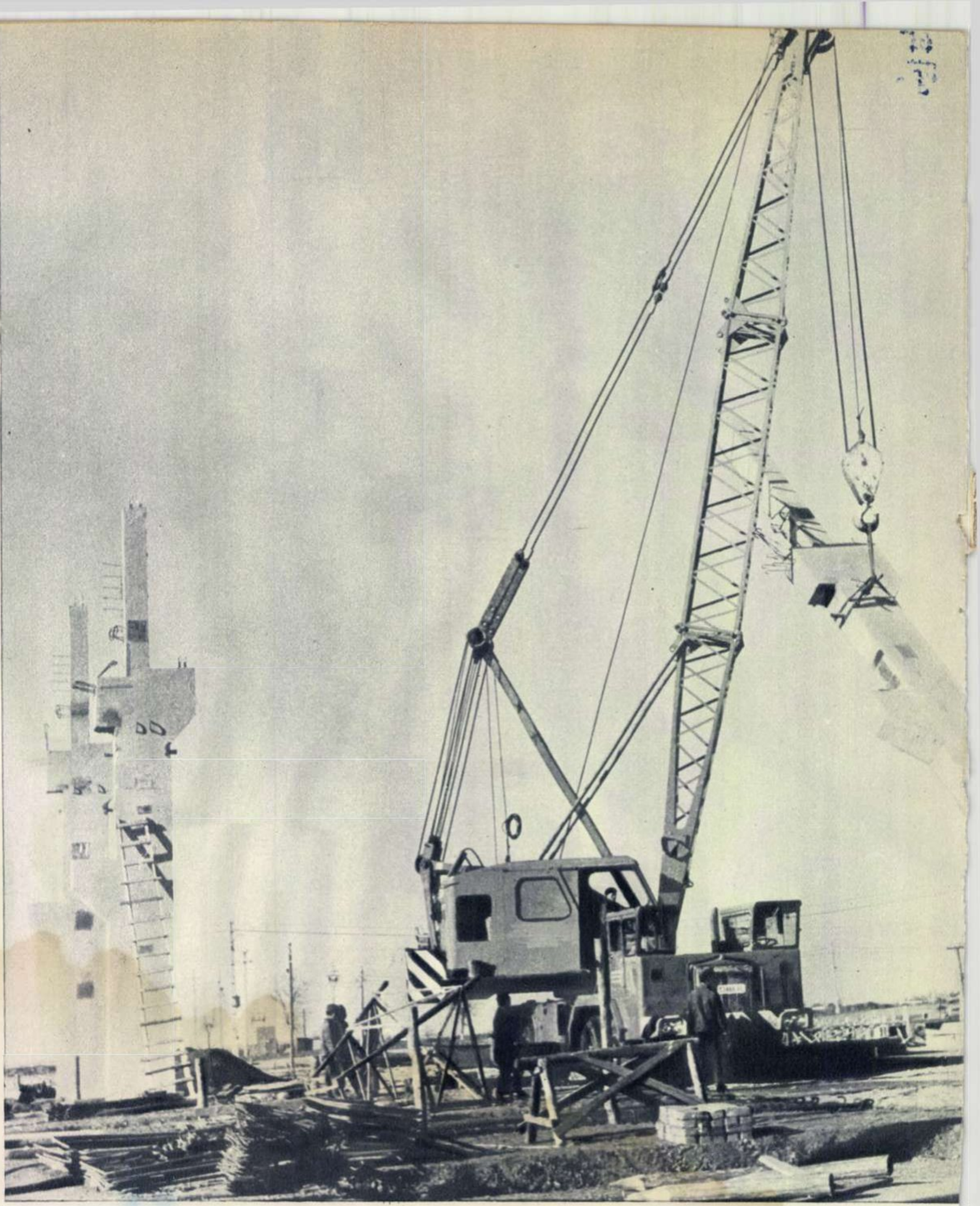

Aici se va naște ALUMINIU

Pînă nu demult aici fusese cîmp. Iar acum constructorii lucrează intens la înălțarea unuia din cele mai noi obiective industriale ale țării: fabrica de aluminiu de la Slatina. Lucrările se desfășoară într-un ritm susținut datorită înaltului grad de mecanizare și utilizării prefabricatelor.

Cu construcția uzinei de la Slatina se creează, în țara noastră, o nouă ramură a metalurgiei neferoase. Uzina va avea o capacitate anuală de 50.000 tone aluminiu și aliaje, prevăzîndu-se importante posibilități de extindere. Aici se vor produce blocuri de aluminiu și aliaje, bare rotunde, sîrmă, plăci din care se va obține tablă.

Construcția uzinei de aluminiu influențează și dezvoltarea orașului Slatina. De pe acum au și fost date în folosință muncitorilor și inginerilor primele 650 de apartamente.

Fotoreportaj de I. CORIBAN

Utilajele moderne asigură transportul şi montarea rapidă a acestor coloşi de beton în greutate de cîte 25 tone.

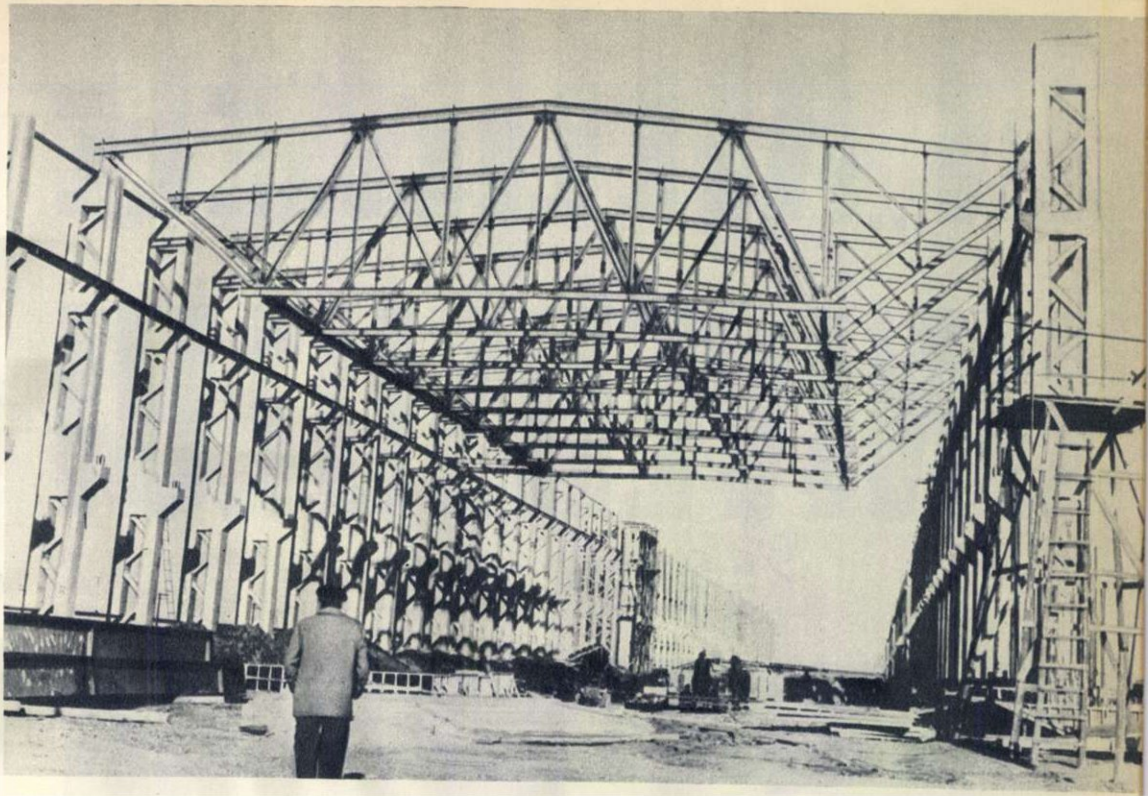

O fotografie-document din primele săptămîni de muncă la construcţia uzinei: aşa arăta la sfîrşitul lunii noiembrie 1963 uriaşa hală a electrolizei.

Un moment important: fixarea pe stîlpi a primei ferme...

ÎN „ATELIERELE“ UNIVERSULUI

Elementele se nasc și azi, „sub ochii noștri“, în adîncurile stelelor, în exploziile novelor și supernovelor, în atmosfera stelară sau în gazul intergalactic

de Ing. fizician Theodor TAUTH, cercetător principal la Institutul de fizică atomică al Academiei R. P. Romîne

Explodează o galaxie... Echivalentul a 5.000.000 de stele este proiectat în spațiu cu o viteză de 20-25.000.000 de kilometri pe oră. Mai bine zis: a fost proiectat, căci această fotografie a galaxiei M 82, realizată în luna octombrie a. c. la cunoscutul observator de pe muntele Palomar din California, înfățișează nu momentul, ci rezultatele unei gigantice explozii petrecute în urmă cu aproximativ 40.000.000 de ani și devenită vizibilă pentru noi abia acum 1.500.000 de ani. În decursul unei astfel de explozii de proporții cu adevărat cosmice și care de obicei nu se produce decît o dată în existența unei galaxii se pot sintetiza elementele mai grele din tabloul lui Mendeleev. Este unul din „atelierele“ Universului.

Ce poate fi mai frumos decît imaginea cerului de noapte împînzit de o puzderie de stele? Ce poate fi mai frumos, și în același timp mai fascinant, atît pentru poet cît și pentru cercetător?

Deși se află la distanțe uriașe de noi și informațiile pe care le primim de la aștri pe calea luminii și a semnalelor radio parcurg un drum inimaginabil de lung, astăzi știm foarte multe despre stele, cunoaștem structura lor fizică, faptul că sînt grupate în sisteme uriașe, care deseori numără miliarde și sute de miliarde de semeni. Pe calea așa-numitelor analize spectrale omul a descoperit și altceva: atît planetele sistemului solar cît și imensele orașe siderale — galaxiile — sînt construite din aceleași „cărămizi“, din aceleași elemente.

Radiotelescoapele ce-și întind spre cer antenele metalice detectează semnale radio emise de hidrogenul sistemelor astrale îndepărtate, iar în spectrogramele stelelor regăsim liniile elementelor pămîntene: hidrogen, litiu, bor, fier etc. Elementele cuprinse în tabela lui Mendeleev (care la rîndul lor se compun din aceleași particule elementare și au deci aceeași structură) s-au născut undeva, în „atelierele“ imense ale Universului.

Unde, cum și „din ce“? Incomplet elucidată pînă în zilele noastre, aceasta este una dintre problemele cele mai pasionante ale fizicii contemporane.

La început a fost hidrogenul

După multe controverse, știința modernă a acceptat în mod definitiv ideea provenienței tuturor elementelor dintr-unul simplu: hidrogenul. Așadar... la început a fost hidrogenul, elementul cel mai „modest“ din tabela periodică: el nu conține decît un proton și un electron care se învîrtește în jurul lui. Din atomi de hidrogen — cei mai ușori din natură — se compune 76 la sută din toată substanța Universului cunoscut; 23 la sută este heliu, al doilea element al sistemului periodic; în fine, elementelor mai grele le revine doar aproximativ 1 la sută.

Elementele mai grele se formează din elementele ușoare prin reacții nucleare, care însă au loc numai atunci cînd nucleele atomilor se află suficient de aproape, la distanțe unde încep să se manifeste forțele nucleare. Sub acțiunea acestora din urmă se declanșează interacțiuni care duc la modificări profunde ale structurii nucleului.

Se naște însă întrebarea: cum pot fi apropiate nucleele la distanțe comparabile cu dimensiunile lor? Se știe doar că ele, fiind încărcate pozitiv, se vor respinge reciproc și că această respingere apare cu mult înainte de a se simți acțiunea forțelor nucleare.

Pentru a învinge respingerea este necesar ca nucleelor să li se comunice o energie suficient de mare, ceea ce se poate realiza fie prin accelerarea lor artificială, în cîmpuri electrice, fie prin încălzirea substanței la zeci și sute de milioane de grade. În această stare, nucleele, în urma agitației termice, vor dispune de energii suficiente pentru a se putea apropia și a amorsa reacțiile care să ducă la sinteza unor elemente mai grele.

Dar cum se petrec astfel de pro-

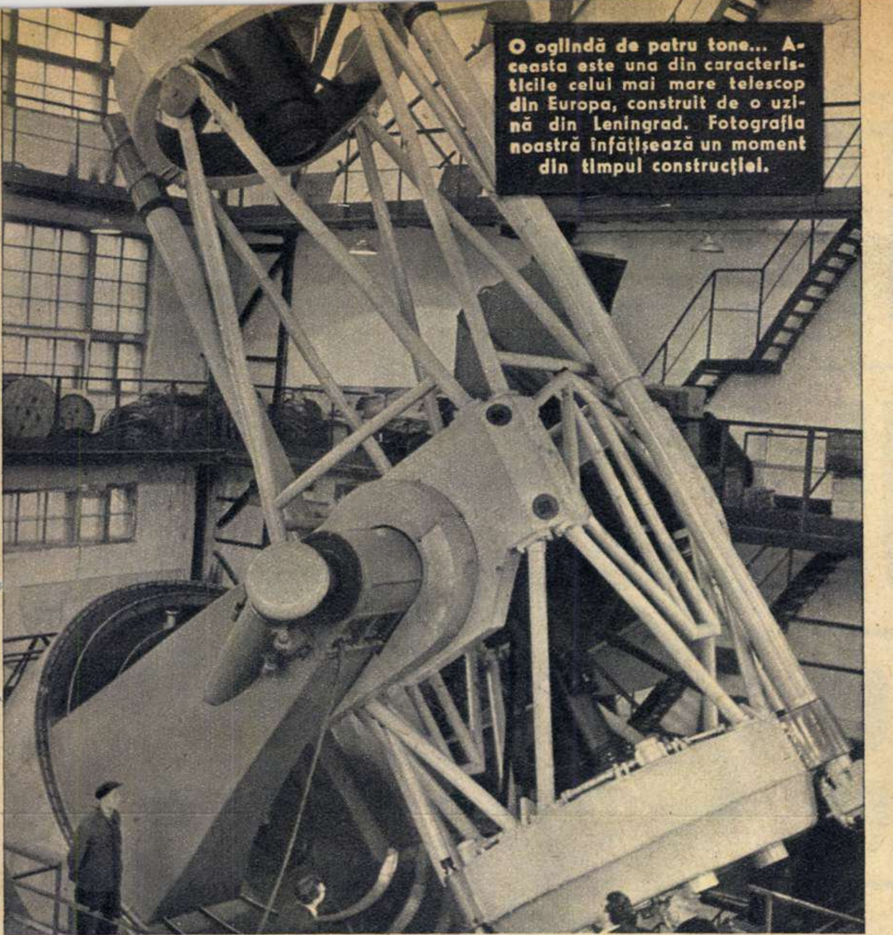
O oglindă de patru tone... Aceasta este una din caracteristicile celui mai mare telescop din Europa, construit de o uzină din Leningrad. Fotografia noastră înfățișează un moment din timpul construcției.

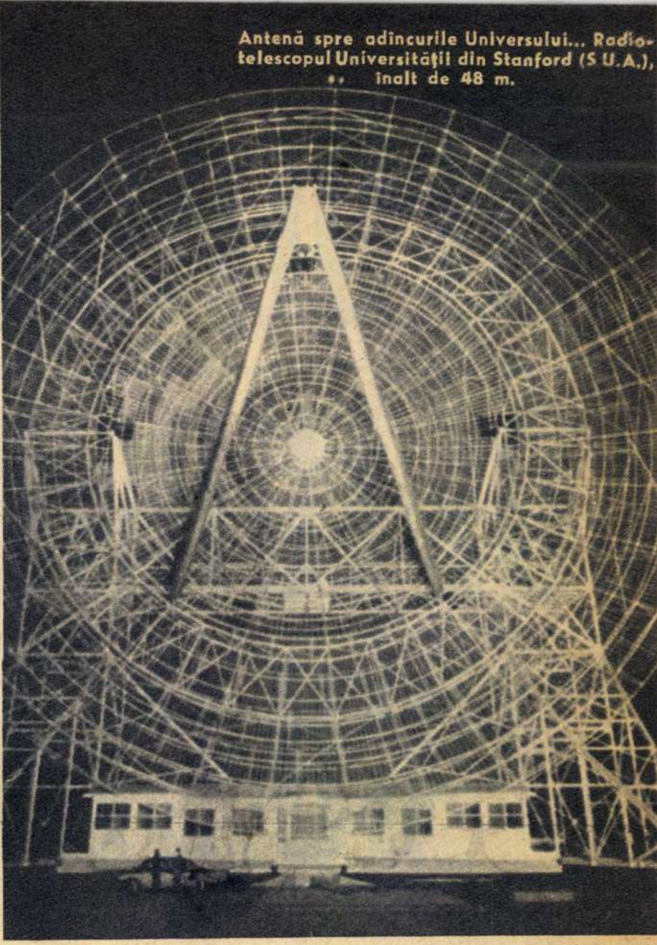
Antenă spre adîncurile Universului... Radiotelescopul Universității din Stanford (S.U.A.), înalt de 48 m.

cese în stele? În centrul aștrilor temperatura atinge valori de zeci de milioane de grade. Acest lucru este determinat de faptul că steaua, sub acțiunea forțelor gravitaționale proprii, se comprimă. O dată cu presiunea crește rapid și temperatura. În cele din urmă se stabilește un echilibru între forțele interne (care caută să extindă steaua) și forțele care o presează. Fiecare dintre nucleele ce formează substanța stelei dispune la un moment dat — din cauza temperaturii uriașe la care se află — de o energie atît de mare încît poate să învingă respingerea electrostatică despre care am mai vorbit și astfel devine posibilă fuziunea nucleelor de hidrogen. În urma acestui proces în stea se va forma heliu și se va elibera o uriașă cantitate de energie, emisă în spațiu sub formă de căldură, lumină și unde radio. Așa apare heliul.

La 150 milioane de grade

Pentru sinteza elementelor mai grele temperaturile de ordinul zecilor de milioane de grade nu mai sînt însă suficiente. În natură există totuși stele așa-numite gigant, în interiorul cărora temperatura poate atinge valori de zeci de ori mai mari. Sub acțiunea presiunii colosale ce apasă miezul astrului, temperatura se ridică brusc la valori ce depășesc 100-150 milioane de grade! În aceste condiții din trei nuclee de heliu se sintetizează carbonul. Apoi continuă „ciclul heliului". Temperatura crește și mai mult, iar prin sinteza unui nucleu de carbon și a unui nucleu de heliu se obține oxigenul, la care se poate alipi apoi încă un nucleu de heliu, formînd neonul. Se presupune că în aceste condiții se pot forma și celelalte elemente relativ ușoare, ca sodiul, magneziul, aluminiul, siliciul, fosforul, clorul, arsenul, potasiul și calciul.

Pentru sinteza elementelor și mai grele pe calea reacțiilor „fierbinți" ar fi însă nevoie de temperaturi de miliarde de grade — temperaturi care nu pot exista în interiorul unei stele aflate în stare de echilibru.

Pentru a explica apariția elementelor mai grele trebuie să admitem prezența neutronilor. Este vorba de neutroni liberi care apar în miezul stelelor-gigant în urma unui întreg lanț de reacții nucleare. Sub acțiunea acestora — în anumite condiții — se pot forma elemente din ce în ce mai grele.

In fața oamenilor de știință, după ce s-a conturat procesul sintezei elementelor, a apărut încă o problemă: oare numai în interiorul stelelor-gigant, în cadrul unor cicluri ce durează zeci și sute de milioane de ani apar nuclee grele?

Răspunsul se pare că este negativ. În natură s-au semnalat cazuri cînd procesele ce pe stele s-ar petrece în decurs de sute de milioane de ani, pot fi accelerate, în anumite condiții, și chiar să se desfășoare cu viteze colosale, ca urmare a unor explozii gigantice.

Pe cerul de noapte apare o nouă stea...

De multe ori, pe cerul de noapte apare o nouă stea. Acolo unde nu demult se vedea un astru de o luminozitate foarte slabă lucește o lumină extrem de puternică: o *novă*. „Stelele nove" sînt create în urma unor puternice explozii nucleare, asemănătoare celor provocate de bombe de hidrogen, dar de miliarde de ori mai puternice. Cînd explozia este de proporții și mai mari, spunem că a apărut o *supernovă*, a cărei luminozitate poate să depășească pe aceea a unei galaxii formate din sute de miliarde de stele strălucitoare...

Analizînd emisiunea de lumină și a undelor electromagnetice cu o lungime de undă mai mare decît a luminii vizibile, s-a constatat că intensitatea acestora — în cazul supernovelor — descrește treptat, cu rigurozitate matematică: în 55 de zile scade la jumătate. Atunci s-a presupus că energia radiantă a supernovei se datorește prezenței unei substanțe radioactive. Nu demult s-a identificat și elementul care produce un asemenea efect: este vorba de izotopul 254 al californiului, element greu, inexistent în stare naturală pe Pămînt. Acest izotop are timpul de înjumătățire de 55 de zile. Iată de ce intensitatea energiei radiate scădea la jumătate la fiecare 55 de zile!

Existența în cantități mari a elementelor grele de tipul californiului (inclusiv a celor transuranice și instabile) în substanța împrăștiată în urma exploziei supernovelor este o dovadă incontestabilă că și aici se petrece, cu o viteză formidabilă, sinteza elementelor grele. Datorită exploziei se formează un număr imens de neutroni, care sînt apoi captați de diferite elemente, formîndu-se din ele altele mai grele.

Așadar, iată încă unul dintre „atelierele" Universului care produc elementele înșirate în tabela lui Mendeleev.

Am spus încă unul, dar nu ultimul.

Acceleratori în Cosmos

La suprafața stelelor fierbinți se observă deseori deplasări rapide ale substanței ce se află în stare de completă ionizare. Prin acestea înțelegem de fapt că, sub acțiunea temperaturilor înalte și a energiilor imprimate particulelor constituente, atomii se desfac în nuclee și electroni. În urma mișcării acestui mediu — așa-numita plasmă stelară — se formează puternice cîmpuri electrice ce sînt în stare să accelereze suplimentar nucleele electric încărcate, furnizîndu-le energii necesare pentru a interacționa și a forma elemente mai grele. Este de reținut că acest lucru se petrece în atmosfera „mai rece" a stelelor, unde singură temperatura de cîteva mii sau zeci de mii de grade nu ar fi suficientă pentru întreținerea reacțiilor de sinteză. Aici se petrece deci o sinteză „la rece". Procese similare pot avea loc și în gazul intergalactic, ce se compune din hidrogen ionizat și se mișcă cu viteze cosmice.

Elementele grele apar din cele ușoare, iar acestea se nasc din hidrogen. Calea pe care se desfășoară procesele poate fi diferită, rezultatul însă este identic: Universul construit din aceeași substanță.

Poate că tabloul grandios al sintezei elementelor care de-abia s-a conturat în fața noastră mai are anumite părți neclare, dar în linii mari el ne permite să înțelegem că în uriașele ateliere ale naturii se nasc, și azi, elemente.

NU DEPARTE DE TURNUL CU CEAS

De aici, de la pupitrul de comandă, dispecerul urmăreşte şi conduce întreg procesul tehnologic de preparare a amestecului din care se va naşte sticla...

„Hula Daneşului" îşi trimite în noapte, spre şoseaua pustie şi bătută de burniţă, şuviţele albăstrui ale lămpilor de neon. Vara, sighişorenii îşi fac adesea drum spre acest local pitoresc, zvîrlit ca o îmbiere pe şoseaua ce duce la Mediaş; dar acum, în seara aceasta de toamnă umedă şi tîrzie, cine s-o fi abătut pe-aici? Autobuzul tras în faţă e elocvent ca o carte de vizită: aparţine Complexului industrial de faianţă şi sticlă Sighişoara. Aşadar, petrec sticlarii.

Aflu că petrecerea e tradiţională şi organizată cu consimţămîntul total al nevestelor: s-au terminat reparaţiile şi modificările cuptorului 1, fapt ce se întîmplă cam la un an, un an şi jumătate o dată — e de înţeles deci generozitatea conjugală. Şi acum, din pîntecul colosului întinerit vor scoate într-o zi şi-o noapte cîte 1.000 kg de sticlă topită pe fiecare din cei 52 m^2 ai săi.

Dar primul pahar nu e ciocnit încă. Aurelian Angelescu, inginerul şef al secţiei sticlă, purcede cu gravitate la un ritual solemn: fiecare sticlă cu vin de pe masă e ridicată şi minuţios examinată. Întîi, marca fabricii: „bun, e de-a noastră". Apoi, cu ochi critic, îi e măsurată silueta, culoarea, formele: „merge, e de calitate". În sfîrşit, numărătoarea: sînt pe masă treisprezece sticle. Cifra nu e fatală, ci simbolică: terminînd în patru săptămîni în loc de şase reparaţiile, ei au dat peste plan 1.300.000 de sticle. Deci, o sticlă de Tîrnave la o sută de mii de sticle goale: să mai zică cineva că sticlarii sînt băutori!... Pe masă însă mai apar şapte: tot tradiţia cere ca ultima cărămidă să fie pusă la cuptor de şeful secţiei şi el va trebui să-şi cinstească tovarăşii cu tot atîtea sticle cîte lovituri a dat în cărămidă. Sincer vorbind, cred că Angelescu a trişat un pic, pentru ca petrecerea sticlarilor să fie mai veselă.

— Ssst, linişte! Să dăm cuvîntul inginerului Angelescu, biolog principal la secţia sticlă.

Denumirea dată inginerului şef îi înveseleşte pe toţi, în afară de oaspete, care rămîne nedumerit. Ştiam că Angelescu a fost muncitor, mecanic de motoare, şi că avioanele au fost marea lui pasiune. Ştiam că a venit în fabrică prin 1959, după ce a terminat politehnica, şi că împreună cu o echipă de 16 mecanici, cot la cot cu furnizorii, a montat utilajele acestei fabrici cum nu mai fusese vreodată alta în ţara noastră. Ştiam că e ploieştean şi pasionat după fotbal. Şi mai aflasem că acest tînăr inginer ştie să lucreze admirabil cu oamenii, să-i înflăcăreze în muncă. Dar „biolog-şef"? De unde pînă unde?

— N-aţi fost în biroul tovarăşului inginer? — mă întreabă vecinul de masă.

Nu fusesem. M-am dus însă a doua zi şi m-am lămurit: în dreptul ferestrelor, prin hăţişul muşcatelor înalte şi al salviilor, două acvarii îşi dezvăluiau ciudatul lor univers marin, cu pietre sclipitoare şi plante exotice, cu peştişori în dungi argintii şi picăţele negre cu oranj. Angelescu îi ştia fiecăruia obiceiurile, preferinţele, ticurile.

— Nu e meritul meu — se scuză Angelescu. De pasiunea asta m-a molipsit nea Radu — Ieronim Radu, lăcătuşul mecanic. Să vedeţi acvariile lui: sînt mult mai frumoase.

M-am mulţumit cu cele ale inginerului: erau prevăzute cu un vibrator de 220 volţi menit a le aerisi apa şi cu două lămpi electrice ca să le sporească lumina în zilele întunecate de toamnă...

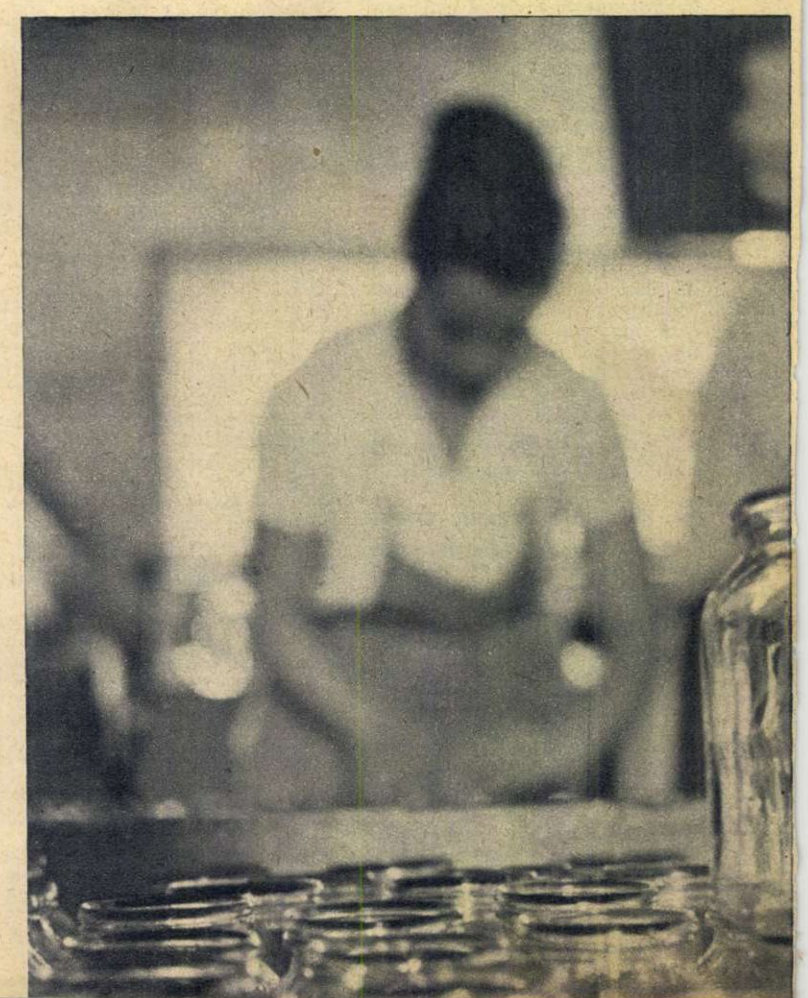

Singura operație din procesul tehnologic al sticlei care se face manual la fabrica sighișoreană este sortarea produselor: toți ochii ațintiți asupra calității!

↓

Dar să ne întoarcem la masa de la „Hula Daneșului".

Toastul al doilea l-a ținut „șeful sectorului suflete", Aurel Păcuraru, maistru la atelierul de forme-sticle, inovator cunoscut (de altfel, în fabrică, din patru muncitori sau tehnicieni unul e inovator, iar de la începutul anului 1963 s-au făcut 175 propuneri de inovații) și organizator talentat al timpului liber. „Ce facem mîine după-amiază?" „Să vedem ce zice șeful sectorului suflete: mergem la spectacolul dat de teatrul venit din Tg. Mureș, ori la club, ori la cinema..."

Petrecerea s-a încălzit. Gheorghe Lațcu, șeful transporturilor, istorisește foarte serios povestiri vînătorești pe care nu le crede nimeni și mă asigură că aici, în Valea dracului, unde s-a înălțat fabrica, mai hălăduiau acum cîțiva ani, în voia lor, ursul carpatin, lupul și căprioara (care nu știu cum se făcea dar nimereau totdeauna exact în bătaia puștii lui).

— Nu mai merge să-i zicem Valea dracului—conchide el. I-am venit noi dracului de hac cu sticlă fierbinte... Poate Valea sticlei sau Valea frumoasă — ce ziceți?

Firește, s-a optat pentru Valea sticlei: nu sînt ei sticlari? Dar oare sînt? Din convorbirea pe care o avusesem în ajun cu directorul adjunct al combinatului, Gh. Duțescu, aflasem printre altele următoarele: a) în această fabrică modernă, care scoate anual din gura cuptoarelor sale 13.700.000 piese din faianță și 111.000.000 din sticlă și care numai prin acumulările socialiste din 1962-1963 a acoperit în întregime investițiile făcute cu construirea ei, în această fabrică media de vîrstă a muncitorilor e de 25 ani; b) în nomenclatorul de funcțiuni al fabricii nu mai există denumirea „sticlar".

O fabrică de sticlă fără sticlari!

O fabrică de sticlă fără sticlari?

Cunoașteți vechea imagine? Știți ce însemna pe vremuri o fabrică de sticlă?

Un om stătea în fața cuptorului și, printr-o țeavă rotită abil, scotea din masa incandescentă o fărîmă din materia ce dădea în clocot la 1450°. Un altul prelua sticla fierbinte, moale, și începea să-i sufle, prin țeavă, viață din viața sa. Procesul era spectaculos: omul se înfrățea cu materia, o supunea, îi imprima vrerea sa și din încleștarea aceasta a forței omului cu forța perfidă a sticlei topite se năștea obiectul atît de util. Omul ieșea victorios, dar numai temporar: pînă la urmă sticla îl învingea, îi rodea plămînii, îi șubrezea sănătatea.

Imaginea aceasta nu am văzut-o la fabrica sighișoreană, dar am descris-o pentru nevoile reportajului. Nu am văzut nici aparițiile acelea lunatice, de oameni cu chipul, și părul, și hainele acoperite ca de un praf stelar mînuind sacii de nisip și de sodă, de dolomită, feldspat și calcar pe care îi pretinde — pentru închegarea existenței sale — sticla. Nu le-am văzut pentru că pur și simplu ele nu mai există. Secția de sticlă, ale cărei patru cuptoare imense au intrat în producție cu toată capacitatea lor în august 1961, a apelat la tot ce dăduse pînă atunci mai modern în acest sector tehnica mondială și a învățat omul să stăpînească sticla prin intermediul mașinii. Întreg procesul tehnologic este automatizat: releele electronice și izotopii radioactivi au fost chemați să-și spună cuvîntul precis și inteligent în această meserie seculară în care în trecut contau doar ochiul și priceperea omului.

Există și azi un spectaculos al acestui act de creație materială. Dar e cu totul diferit de cel anterior. Spinarea încovoiată a omului care căra soda și nisipul a fost înlocuită de podiumul sprintenelor electrostivuitoare (nu degeaba oamenii le spun „furnica") care transportă mii de saci zilnic, fără oboseală. Hamalul s-a transformat în șofer! Bunchere de mărimea unor case preiau apoi — cu ajutorul unor elevatoare — aceste cantități uriașe de materii prime (prin gura de alimentare a cuptoarelor intră zilnic 250 tone de amestec și ies 200 tone de produse). Iar de aici încolo tot acest proces care se socotește în cifre cu multe zerouri și se petrece în agregate impresionante prin proporțiile lor uriașe, tot acest proces în care tonele de nisip sînt cîntărite cu precizie de grame, iar amestecarea lor cu tone de alte materii e făcută cu grija unui farmacist ce prepară o rețetă într-un mojar, tot acest proces e condus și urmărit de la un pupitru de comandă de către un *singur* om (rețineți: dispecerii care lucrează aici abia au trecut cu cîțiva ani peste 20). De fapt, dispecerul nu e singur: cei 30.000 de conductori și cei cîțiva kilometri de sîrmă care alcătuiesc ființa camerei de relee îi servesc cu promptitudine orice informații, semnalizînd la panou situația exactă a oricărui agregat. Omul a fost scutit de efortul fizic, el trebuie să gîndească, să urmărească doar, atent și concentrat, dacă mașinile ascultă cum se cuvine de poruncile sale. Ca să-i indice nivelul sticlei din cuptoare, omul a pus la treabă izotopii radioactivi, care-l informează fără greș, clipă de clipă... Iar după ce a trecut prin marea încercare calorică dinăuntrul cuptoarelor, sticla curge docilă, în lacrimi fierbinți și incandescente, în mașinile ce insuflă într-un singur minut viață la 30-48 de sticle. Sticlarul și-a încheiat misiunea: în locul lui s-a instalat, cu drepturi depline, cunoscătorul și stăpînul mașinii — mecanicul, operatorul cum i se spune aici.

Da, din nomenclatorul de funcțiuni al fabricii a dispărut denumirea de sticlar. Au apărut însă altele: termotehnicieni, dispeceri de automatizare, operatori...

... Un om sufla, în orele unui schimb, cîteva sute de sticle. Efortul fizic era istovitor. O mașină „suflă" în aceleași ore 15-20.000. Efortul omului are loc pe planul responsabilității tehnice. Al gîndirii.

O chestiune de vîrstă

— Știți, media de vîrstă la noi în fabrică e de 25 ani—îmi spune cu un neascuns sentiment de mîndrie Sabin Bolunduț, operator de înaltă calificare la secția sticlă.

O știam, mi-o spusese și directorul Pupăză. O mai auzisem și de la

(Continuare în pag. 8)

secretarul comitetului de partid, Zaharia Colceriu. Ieri, cînd stăteam de vorbă cu termotehnicianul Cristian Elges, îmi amintise şi el amănuntul acesta. La început am zîmbit în faţa acestei mici vanităţi. Abia mai tîrziu i-am înţeles sensul şi iată-mă repetînd în reportaj, cu aceeaşi insistenţă cu care mi-a fost transmis, elementul acesta biografic al fabricii.

Da, şi Bolunduţ, şi Elges, şi Veres, şi Aurel Pod, şi Eduard Cudelas şi mulţi, mulţi alţii, nu au atins sau abia au atins media de vîrstă pe fabrică. Dar ei sînt printre „veteranii" acestei tinere întreprinderi, ei au ridicat fabrica şi au crescut o dată cu ea... Cînd au venit aici, în valea din care diavolului trebuise să-i dispară pînă şi amintirea, unul avea cunoştinţe de lăcătuş-mecanic, altul de mecanic-auto, un al treilea era strungar sau frezor. Dar sticla, sticla aceasta simplă şi banală în care turnăm apa sau vinul, e foarte pretenţioasă: ca s-o fabrici la nivelul şi în ritmul anului 1963 e nevoie să ştii fizică şi chimie, şi matematică, şi tehnologia sticlei. Băieţii veniţi în fabrică nu le ştiau sau le ştiau prea puţin. Şi atunci a început marea bătălie a învăţăturii, „ofensiva calificării"—cum spune directorul adjunct Duţescu. Fabrica se monta bucată cu bucată şi oamenii învăţau. Primele farfurii şi ceşti din faianţă începeau să iasă pe porţile fabricii şi oamenii învăţau. Şcoală în regulă, cu programă analitică, cu seminarii exigente, cu cursuri de calificare şi de perfecţionare de cîte un an întreg. La capătul lui 1963 (începutul fiind socotit din 1959), un număr de 673 muncitori căpătaseră o calificare înaltă. Dar bătălia continuă: peste 150 de muncitori şi-au terminat studiile medii, alţi 95 urmează învăţămîntul mediu seral, iar 120 la fără frecvenţă.

Rezultatele? Daţi-mi voie să le expun în cifre: în 1959 produsele de calitatea I erau în proporţie de 49%. Anul acesta procentul a crescut pînă la 70%. Proiectată pentru o capacitate anuală de 3.500 tone produse din faianţă, fabrica realizează azi 5.200 tone (de la 30 sortimente în primul an, la 300 în prezent).

— Întrebaţi pe oricine—îmi spune pe un ton confidenţial Cristian Elges — şi o să vedeţi că am dreptate: termotehnicianul e tatăl şi mama sticlei. Dacă nu veghează el bine din punct de vedere termic utilajele, adio sticla omogenă de calitate. Ţi se sparge sticla în mînă, ba poate să mai iasă şi strîmbă.

Să întreb pe oricine? Dar Sabin Bolunduţ mă asigură:

— Dacă operatorul de înaltă calificare — cel care răspunde într-un schimb de toate maşinile ce formează sticla şi de cuptoarele de recoacere—nu-şi cunoaşte bine treaba, e prăpăd cu sticla. Soarta ei e în mîinile noastre, ale operatorilor.

Veres Ladislau îmi comunică şi el pe un ton ce nu admite contradicţie:

— Dispecerul de la automatizare are munca cea mai importantă, credeţi-mă. Ia gîndiţi-vă ce-ar fi dacă nu ar conduce exact operaţiile de amestecare a materiilor din care se naşte sticla...

Şi Veres zîmbeşte puţin îngrijorat totuşi de ce s-ar putea întîmpla într-o asemenea situaţie. Zîmbesc şi eu: oare vanitatea, nevinovata vanitate profesională, să-şi fi băgat aici codiţa? Poate. Dar dincolo şi peste ea se vede marea pasiune pentru meseria lor, responsabilitatea în faţa muncii ce le revine acestor tineri „veterani" ai fabricii. Tineri ce nici nu au atins sau abia au atins media de vîrstă din fabrică.

Frumosul în largul lui

La Sighişoara, casele din vechea cetate îşi păstrează fiecare, de peste un secol şi jumătate, aceeaşi culoare: lila sau oliv, azuriu sau galben-roşcat. E o simfonie cromatică de o gingăşie rar întîlnită ale cărei acorduri vin la noi ca pentru a nega scurgerea timpului. În muzeul din turnul cu ceas am văzut o minunată ceramică aparţinînd culturii de bronz Wittenberg, dar şi frînturi din vase dacice... La Sighişoara, frumosul se simte la el acasă, frumosul e domn, frumosul are tradiţie. Numai străinul venit în ospeţie se mai poate minuna în faţa celor 200.000 de flori plantate în curtea fabricii (notaţi: 5.000 trandafiri, 4.000 lalele etc., etc...), în faţa panourilor din mozaic ce împodobesc faţada fabricii, în faţa ghivecelor cu plante agăţătoare ce s-au înstăpînit pretutindeni. Există însă şi un stat major al frumosului: sectorul de creaţie. Aici, din fantezia şi sensibilitatea artistică a celor 8 artişti decoratori s-au născut cele aproape 300 de modele de vaze, servicii şi statuete care aduc cel mai pregnant în magazinele noastre nota gustului contemporan, aici a existat „tăria de caracter" de a scoate din nomenclator un număr de 67 produse depăşite ca linie şi decor, aici s-au încercat cele 300 de reţete menite a duce la aplicarea pe scară industrială a procedeului glazurilor scurse, care dau faianţei un veşmînt coloristic plin de poezie. Aici au venit, au lucrat, au dat sfaturi unii artişti plastici (să-l citām printre ei pe Jules Perahim) şi, mai ales, aici abia sînt aşteptaţi să vină, să lucreze, să dea sfaturi alţi artişti plastici, mai mulţi ca pînă acum. Pentru cei 40 de tineri care lucrează în atelierele ce au contingenţe cu arta, s-a înfiinţat, chiar la ei în fabrică, o şcoală populară de artă şi în fiecare luni şi marţi după-amiază un profesor special vine pentru ei din Cluj: frumosul este aici nesăţios, el are pretenţii tot mai mari.

... La Sighişoara, bătrîna cetate pomenită în cronici încă de pe la 1367, oraşul în care evul mediu îşi mai păstrează parfumul în străduţele înguste şi casele policrome, în care generaţii de îndrăgostiţi se întîlnesc, mereu şi mereu, pe băncile vechiului cimitir din deal, la Sighişoara am întîlnit, triumfătoare, tinereţea evului nostru socialist.

Sanda FAUR

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Post-scriptum. Primim o scrisoare la redacţie. Înăuntru, doar două rînduri: „La 1 decembrie am terminat planul de producţie pe 1963 în întreaga fabrică".

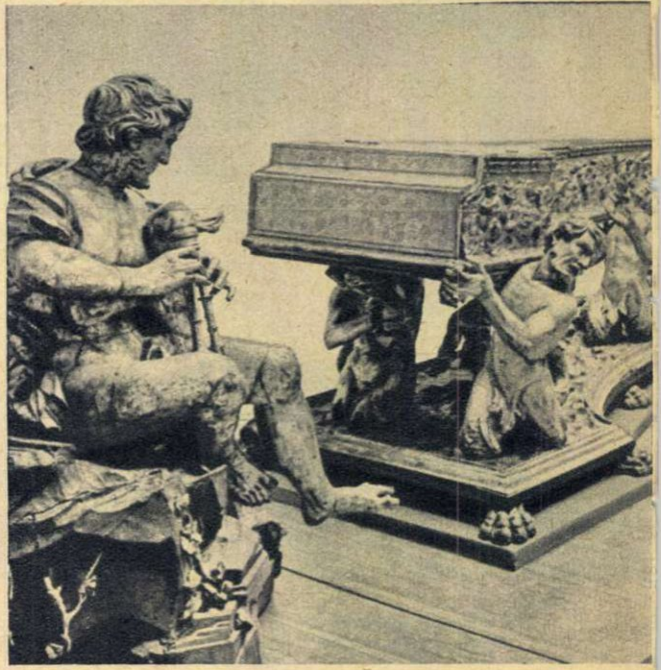

Hapsichordul — un strămoş al pianului. Exemplarul din fotografia noastră, aflat la Muzeul Metropolitan din New York, a fost confecţionat din aur, la Roma, în secolul al XVII-lea, după desenele sculptorului Alessandro Algardi (1602-1654).

DE LA TAM-

Ca toate bunurile civilizaţiei umane, instrumentele muzicale au parcurs în sute şi mii de ani un drum lung şi ascendent, de nenumărate transformări, spre perfecţionare. De la cojile unor fructe şi pieile întinse pe care dănţuiau ritmurile sălbatice, de la frunze, tulpini scobite, oase găurite şi scoici pînă la viorile cu forme suple şi elegante, modelate de mîinile dibace ale lutierilor italieni, la orgile masive şi impunătoare care ascund în tuburile lor dezlănţuirile unor uriaşe şi nevăzute orchestre şi, în prezent, la instrumentele electronice care pot reda timbrurile cunoscute şi necunoscute, iată drumul, plin de necontenite frămîntări, pentru îmbogăţirea universului sonor al artei, care începe acolo unde cuvîntul devine insuficient.

▪ CUM S-AU NĂSCUT INSTRUMENTELE MUZICALE ▪ CORNUL LUI ALEXANDRU MACEDON ▪ ORGA A FOST INVENTATĂ DE ARHIMEDE? ▪ METAMORFOZELE VIORII ▪ PIANOFORTELE ÎNVINGE ▪ INSTRUMENTELE ELECTRICE NU AU ULTIMUL CUVÎNT

Pescărușul acesta dăltuit în lemn — un soi de morișcă ce emite zgomote stranii — este de fapt un instrument ritual, aparținînd tribului Tsimshian din insulele Regina Charlotte.

În clopotul-cobra sînt unite într-un admirabil ansamblu miniatural bobocul deschis al unei flori de lotus și șarpele cobra. Instrumentul e originar din nordul Indiei.

Soungul birmanez: o harpă în formă de barcă. Întinderea coardelor se reglează pe gîtul grațios al unei lebede, care se arcuiește la unul din capete.

TAM LA ORGA ELECTRONICĂ

Omul posedă în el însuși primele resurse sonore. Bătaia mîinilor, mersul, pașii de dans au sugerat ele însele ritmul. Dar în tendința sa de a-și prelungi și ușura acțiunile, de a-și împlini personalitatea, omul inventează instrumentele. În cazul de față, sunetele deveneau — cu ajutorul instrumentelor — mai puternice, auzindu-se la mari distanțe, transmițînd mesaje ori înspăimîntînd animalele sau pe vrăjmași; totodată, se obțineau timbruri noi care vor acompania dansurile, impresionînd și dînd amploare ceremoniilor sau subliniind și însuflețind reprezentațiile dramatice.

CARE AU FOST CELE MAI VECHI INSTRUMENTE?

Iată o întrebare la care *organologia* (știința care studiază instrumentele muzicale) ridică tăcută din umeri, mulțumindu-se doar să facă deducții.

Cercetările privind viața popoarelor care mai întîrzie și azi în forme primitive (triburi din Africa, Australia și America de Sud) confirmă parafraza lui Hans von Bülow — eminentul muzician al secolului trecut: „la început a fost ritmul". Printre cele dintîi instrumente se numără într-adevăr cele de percuție (de lovire). Ritmul este un element care străbate muzica și, totodată, o depășește. Ritmul e însăși viața: bătăile inimii, respirația, mersul, valurile, alternanța zilelor și nopților, anotimpurile etc. Primele corpuri sonore oferite direct de natură au fost pietrele, scoicile, trunchiurile și cojile copacilor, după care încep să se construiască unele instrumente primitive pentru care se prelucrează pieile, trestia, tulpinile și oasele găurite, metalele etc. Un romb din corn de ren, descoperit în grota La Roche, în Dordogne, aflat în muzeul din Saint Germaine en Laye — piesă ce poate data de peste 12000 de ani înaintea erei noastre — constituie pînă acum cea mai veche mărturie materială, indiscutabilă, a preistoriei muzicale. Identic cu instrumentele australiene, melaneziene, negre și amerindiene, el trebuie să fi fost folosit, ca și romburile actuale, la solemnitățile religioase, vîjîitul său impunîndu-se în cele de inițiere.

Clopoțeii de argilă sau de metal, de proveniență preelinică sau babiloniană, ca și admirabilele clopote de bronz chinezești datînd din primul mileniu dinaintea erei noastre, atestă marea vechime și răspîndire a acestui instrument.

În ceea ce privește instrumentele de suflat, mărturii surprinzătoare prin factura foarte evoluată pentru primele milenii înaintea erei noastre ni le oferă mai multe goarne din

Alex. PAȘCANU

(Continuare în pag. 10)

epoca de bronz, descoperite în Irlanda şi Danemarca.

Rolul acestora creşte, dată fiind utilizarea lor cu folos la vînători şi războaie.

ANTICHITATEA CÎNTĂ

Se spune că Alexandru Macedon folosea în campaniile sale militare un corn uriaş, susţinut de rezemători, ale cărui sunete se auzeau la zeci de kilometri. Mult mai paşnice, instrumentele de suflat din trestie, lemn şi, mai tîrziu, argint ale antichităţii, cum sînt flautul, syrinxul (strămoşul naiului) serveau pentru o „muzică de cameră", iar aulosul (un fel de oboi), cu sunet pătrunzător, susţinea, în amfiteatrele eline, partea muzicală a tragediei antice.

În ceea ce priveşte instrumentele cu coarde, cele mai frumoase exemplare au fost întîlnite cu ocazia săpăturilor din Egipt şi din Ur (Sumer); e vorba de harpe, lire, lăute şi cithare, a căror perfecţionată construcţie (ba chiar luxoasă!) nu mai are nimic din stîngăcia instrumentelor primitive. În Ur, pătrunzînd-se în cavoul reginei Subad, s-au descoperit vestigiile harpelor pe care muzicanţii închişi de vii între ziduri le-au făcut să sune pînă la asfixierea sau sinuciderea lor prin otrăvire.

La romani, sub influenţa etruscă, iau avînt instrumentele mai gălăgioase, mai combative, cum sînt cornul, tuba (trompetă dreaptă, lungă), buccinul (un fel de trombon) şi lituus (trompetă de cavalerie).

La ebrei şi romani sînt semnalate fastuoase reuniuni de instrumentişti în fanfare uriaşe, ale căror funcţiuni erau mai degrabă decorative şi de însufleţire decît muzicale, artistice. Legenda spune că la inaugurarea templului lui Solomon s-au fabricat două sute de mii de trompete şi patruzeci de mii de alte instrumente de aur şi argint, pentru a acompania psalmii lui David.

Un loc aparte între instrumentele antichităţii începe să-l ocupe orga. E greu de precizat inventatorul: unii au pomenit de Arhimede, alţii de Ctesibios (circa 150 de ani î.e.n.). Numele celui din urmă este legat sigur de dezvoltarea instrumentului care, în această epocă, se numeşte hidraul sau orgă hidraulică, pentru că foloseşte presiunea apei ca să împingă aerul în tuburi. O orgă descoperită printre ruinele Pompeiului ne arată că tuburile şi partea decorativă erau confecţionate din bronz.

EVUL MEDIU CÎNTĂ MAI DISCRET

Evul mediu şi Renaşterea au ascultat şi cultivat un foarte variat număr de instrumente. Mai cunoscut este, între cele cu coarde ciupite, psalterionul (un soi de ţambal cu o cutie de rezonanţă de diferite forme), care, mai tîrziu, adăugîndu-i-se claviatura, va da naştere clavicordului (unul din strămoşii pianului). În aceeaşi familie se numără lăuta (un fel de mandolină mare), chitara şi harpa. Către sfîrşit încep să se impună instrumentele cu claviatură: orga (portativă sau nu), clavicordul şi clavecinul.

Instrumentiştii care cutreieraseră aşezările imperiului roman (mimi, joculatores, histriones) au ca urmaşi în evul mediu pe jongleri. Înzestraţi cu un psalterion, o vielă sau o mică harpă, aceşti artişti ambulanţi străbat nesiguranţa şi obscurantismul evului mediu pentru a aduce cu ei cîteva clipe luminoase de destindere, emoţie şi fior artistic, desfăşurînd în cîntec poemele născocite de truveri şi trubaduri. Cu vremea, instrumentul predominant va deveni lăuta. Muzica instrumentală a acestei epoci nu are un caracter de sine stătător. Ea se aude mai mult în umbră, cu frecvent rol de acompaniator, şi dacă uneori se semnalează existenţa unor formaţii, a unor reuniri de instrumente, atunci e vorba de fanfare sau muzică de scenă la spectacolele vremii: mistere şi legende biblice.

RENAŞTEREA DUCE LA NAŞTEREA UNOR NOI INSTRUMENTE

Renaşterea în muzică — care constă în primul rînd în eflorescenţa melodiei vocale (în opera ce se naşte) şi instrumentale (în literatura violonistică)— îşi are leagănul în însorita Italie, unde cîntecul nud, descătuşat de combinaţiile savante şi încîlcite ale contrapunctului medieval, flutură pe buzele oamenilor pe străzile Neapolului, pe canalele Veneţiei, printre monumentele sclipitoare ale Romei, din Sicilia pînă în Alpi. Aici, în nord, la poalele Alpilor, în două orăşele, Brescia şi Cremona, se va desfăşura lent, profund, chibzuit şi surprinzător, în decurs de aproape două veacuri (1560-1750), unul din cele mai splendide şi mai valoroase miracole în evoluţia instrumentelor şi a muzicii. Luteria italiană va realiza şi definitiva cele mai preţioase instrumente de coarde cu arcuş (viori, viole, violoncele, contrabaşi), cu forme graţioase şi sunete vrăjite, pe care întreaga posteritate se va strădui să le copieze fără a izbuti pînă acum să le depăşească.

În legătură cu acest subiect specialiştii fac de obicei o incursiune istorică în India, stabilind legături între instrumentele de coarde cu arcuş şi bătrînul ravanastron de acum vreo 5000 de ani. Se pare că în timpul lui Ravana, regele Ceylonului, a fost inventat acest instrument, rudimentar pe atunci, alcătuit dintr-o mică cutie sonoră pe care sînt întinse coarde din intestine de gazelă, sprijinite pe un căluş, şi care scot sunete dacă sînt frecate cu un arcuş foarte curbat. Admiţi că ravanastronul s-a răspîndit la arabi şi perşi sub diferite numiri şi că a pătruns apoi şi în Europa, în condiţii încă necunoscute. Dar nu-i admiţi uşor paternitatea faţă de aceste instrumente noi, zvelte, elegante, cu sunete nemaiauzite, pe care le dă la iveală luteria italiană.

Primul exemplar, spune organologia, iese din mîinile lui *Bertolotti* zis *Gasparo da Salo* (1542-1609), din Brescia, exemplar la care se adaugă modificările operate de *Andrea Amati* (1535-1612), perfecţionarea lui săvîrşind-o *Gio Paolo Maggini* (1581-1632) din acelaşi orăşel. În anii ce vor urma, lutierii italieni, grupaţi nu atît în „şcoli", cum spun specialiştii, ci în familii — *Amati*, *Guarnerius*, *Ruggieri* şi alţii — vor perfecţiona aceste instrumente muzicale din tată în fiu, din meşter în ucenic, atingînd culmea cu marele *Antonio Stradivarius* (1644-1737), care îşi trăieşte din plin cei 93 de ani, realizînd cele mai preţioase instrumente, în număr de aproape 1.100 (din care nu se cunosc din păcate decît jumătate). S-a vorbit adesea de un „secret" al fabricării viorii. Un secret care dăinuie de 200 de ani şi care a fost cunoscut de atîţi meşteri nu mai e un secret; el constă, de fapt, în priceperea deosebită de a alege lemnul, de a-l prelucra impecabil, pe îndelete, cu iscusinţă şi precizie, dîndu-se instrumentului proporţii ideale. Ceea ce a provocat totuşi discuţii a fost prepararea verniului (lacul combinat cu răşină, alcooluri şi esenţe) cu care se îmbibă

Se pregăteşte, la fabrica „Doina", aducerea pe lume a primului instrument muzical electronic produs la noi în ţară (de către ing. Ion Moceanu şi constructorul Ioan Bălsan) numit electrofon marca „Sideral". Sunetele instrumentului sînt create cu ajutorul unui oscilator cu tuburi electronice, comandat de o serie de contacte acţionate de o claviatură de acordeon.

şi se lăcuieşte instrumentul, verniul care asigură nu numai conservarea ci şi calitatea sonorităţii. Formula nefiind însă publicată vreodată s-a pierdut împreună cu cei care o preparaseră.

Luteria italiană îşi împleteşte înflorirea cu apariţia unor pleiade de violonişti — compozitori italieni, ele influenţîndu-se reciproc. Atunci trăiesc şi creează marii preclasici: Corelli, Torelli, Vitali, Vivaldi şi Tartini. Avîntul instrumentelor cu coarde care cuprinde întreaga Europă reduce la tăcere instrumentele cu coarde ciupite (psalterionul şi lăuta), a căror sărăcie sonoră şi lipsă de agilitate nu ar mai fi putut ţine piept noului stil al muzicii instrumentale, ca şi orchestrei care se înjghebează concomitent.

UN NOU INSTRUMENT CIOCĂNE LA POARTA ISTORIEI

Alături de instrumentele mai sus pomenite, orga urma un drum ascendent, măreţ, dedicîndu-i-se cele mai valoroase partituri ale secolului al XVII-lea şi al XVIII-lea. Despre orgă, cel mai complet instrument cunoscut pînă azi, se poate spune că nu există două exemplare la fel. Costisitor şi dificil în execuţie, instrumentul este ascultat de foarte mulţi oameni în sălile de concert; dar prea puţini îl pot avea acasă, la îndemînă.

Scurt popas la secţia de instrumente de suflat a fabricii „Doina".

Rivalul său avea să cunoască lumina soarelui mediteranean tot în Italia, la Florenţa, în zilele în care vioara atingea apogeul, în 1711, cînd constructorul *Bartolomeo Cristofori* perfecţionează clavecinul, înlocuindu-i piesele care ciupeau coardele cu ciocănelele care pot lovi încet (piano) şi tare (forte), de unde denumirea de *piano-forte*, pe scurt, pian.

Perfecţionat neîncetat într-o industrie care se răspîndeşte rapid, pianul capătă o putere de expresie deosebită, o mlădiere a sunetului de la şoaptă pînă la tumultul de orchestră. La lărgirea capacităţii sale de exprimare sonoră contribuiseră desigur sfaturile şi dezideratele unor compozitori celebri ca Bach, Mozart şi Beethoven.

S-au încercat zeci şi zeci de tipuri şi forme de piane. Unele aveau cuplate nişte tobe asupra cărora se acţiona cu pedale, altele puteau fi transformate în orgi. S-au construit piane mecanice la care executantul, fără să ia măcar o lecţie de pian, putea cînta numai cu pedalele, membrele superioare neavînd nici o obligaţie; au urmat pianele electrice care scuteau pe „interpret" de orice efort, dar nici unul nici altul nu s-au impus; în schimb, pianul cu ciocănele cucerea şi intra în tot mai multe case.

Unul din primele exemplare care au pătruns la noi în ţară a avut o soartă tragică. Ion Ghica povesteşte într-una din scrisorile lui cum o tînără soţie de boier şi-a adus de la Viena un clavir. Într-o seară, soţul, descoperind o ceată de ascultători clandestini pitulaţi după uluci, e cuprins de ghearele nemiloasei gelozii. A doua zi clavirul zăcea spart cu toporul în mii de bucăţi. Mîhnirea soţiei e atît de mare încît peste cîteva săptămîni se stinge „lăsînd cu limbă de moarte să i se facă cosciugul din scîndurile clavirului, dar popa s-a împotrivit zicînd că fusese vasul necuratului".

În anii ce vor urma „vasul necuratului" avea să scoată sunete din ce în ce mai... îngereşti şi să fie îndrăgit de toţi melomanii.

ŞI INSTRUMENTELE DE SUFLAT...

Familia instrumentelor de suflat şi-a primenit componenţa cu noi membri: clarinetul (în jurul anului 1700), bas-clarinetul şi cornul englez, în timp ce unii din strămoşii lor (cum sînt syrinxul, flautul cu cioc, buccinul, serpantul — ondulat ca un şarpe — etc.) au dispărut discret.

Toate instrumentele de suflat de lemn existente în preajma secolului al XIX-lea se vor emancipa atunci cînd ilustrul virtuos al flautului, *Théobald Boehm* (1794-1881), inventează un nou sistem de pîrghii şi clape care dau posibilitate executantului să obţină agilităţi neobişnuite.

În ceea ce priveşte instrumentele de suflat de alamă, ele aveau forţă dar erau sărace în întindere şi posibilităţi de manevrare. Tot tehnica înfloritoare a secolului al XIX-lea va interveni şi aci prin *Blumel* şi *Stolzel* care, în 1815, realizează un sistem de ventile (pistoane) care închid sau deschid porţiuni suplimentare în tuburile încolăcite ale instrumentului, permiţînd prelungirea sau scurtarea instantanee a corpului sonor. Un alt remarcabil constructor, *Adolphe Sax*, inventează familii întregi de instrumente (saxhorni, saxotrombe, saxtube) cele mai vestite devenind saxofoanele cu act şi an de naştere clar: 1845.

La perfecţionarea alămurilor trebuie pomenit numele marelui compozitor Richard Wagner care, cu dinamismul său caracteristic, intervine, impune, îndrumă şi realizează prin constructorii mai sus-amintiţi exemplarele dorite, cărora le va da un glas nou în partiturile sale de o nemaiîntîlnită frumuseţe şi forţă, organizînd, totodată, actualul tip de orchestră simfonică.

CE FACE SECOLUL XX ?

În general, instrumentele folosite astăzi au atins desăvîrşirea în secolele XVIII şi XIX, veacul nostru mulţumindu-se doar să mai aducă mici perfecţionări.

Din cînd în cînd se ivesc unele instrumente — aparent noi — ca acordeonul, chitara electrică şi altele; ele nu constituie însă decît tipuri mai comode ale unor instrumente cunoscute.

O trăsătură definitorie în construcţia de instrumente a veacului nostru o formează caracterul ei de masă, fabricarea în serie, uriaşa răspîndire a instrumentelor muzicale. O acţiune indirectă, de data aceasta, o constituie modificarea timbrurilor, operată intermediar pe cale mecano-electrică graţie patefonului, radioului şi magnetofonului. Efectiv noi sînt însă instrumentele electronice ca: undele Martenot, orga Givelet-Coupleux, ondiolino, claviolina, trautonimul, melocordul, orga electronică cehoslovacă R.V.Z. etc.

Cunoscîndu-se componentele unui sunet şi ale unui timbru se obţine, prin reglarea excitaţiilor electrice asupra unui cîmp magnetic sau celule fotoelectrice, reproducerea tuturor categoriilor de sunete, ştiute sau neştiute, în milioane de combinaţii posibile. În ciuda acestor avantaje, ca şi a comodităţii de manevrare, aceste noi instrumente au deocamdată un scurt circuit în muzică.

Se pare însă că instrumentele muzicale mecanice sau electrice nu se extind şi nu cuceresc publicul decît parţial şi temporar. Oamenii au preferat totdeauna sunetul muzical cît mai umanizat, direct sau aproape direct, produs de către executanţi; dovada grăitoare o constituie întîietatea de care se bucură în orice epocă glasul omenesc.

CÎNTĂM VIAŢA NOUĂ

Dezvoltarea gustului pentru frumos, pentru artă în ţara noastră cere o producţie tot mai mare de instrumente muzicale.

Aproape 20 de orchestre simfonice, nenumărate formaţii semisimfonice şi populare şi o bogată reţea artistică a amatorilor au mărit considerabil „consumul" de instrumente muzicale.

Ca multe alte sectoare noi industriale, cel al construcţiei de instrumente muzicale se dezvoltă de la un an la altul, favorizat şi de faptul că materia primă, lemnul de rezonanţă, este bine reprezentată la noi. Viorile şi instrumentele de coarde se fabrică la *Reghin*, instrumentele de suflat, acordeoanele şi altele la *Guban* şi *Timiş* (Timişoara), iar pianele de la fabrica „Doina" (Bucureşti) care şi-a îmbunătăţit producţia sînt solicitate şi în străinătate. Înregistrăm această creştere cu mare satisfacţie, deoarece se pune astfel la dispoziţia oamenilor instrumente cu care se cîntă frumuseţea vieţii şi cu deosebire cea a vieţii noastre noi, socialiste.

Alex. PAŞCANU
Fotografii de S. STEINER

ACTUALITĂȚI CINEMATOGRAFICE

LA „ELSINOR“

Eternizat de William Shakespeare, castelul regal Elsinor se află, după cum se știe, în Danemarca... Am descoperit însă că din Talin se poate ajunge pînă la el cu autobuzul sau cu o „ocazie.“ În ceea ce mă privește, am ajuns la ținta călătoriei mele pe platforma unui camion cu alimente destinate locuitorilor castelului. Situat pe malul Mării Baltice, „Elsinorul“ își profilează turnurile sumbre pe un cer plumburiu.

Delegația mea de ziarist mi-a deschis ca prin minune accesul pînă în apartamentele regale. Din spusele curtenilor, am înțeles că tocmai atunci trebuia să înceapă reprezentația dată de trupa actorilor ambulanți și m-am grăbit să-i urmez. Așa m-am pomenit pe platoul de filmare exterioară a studioului „Lenfilm“, unde se realizează cea de-a 17-a ecranizare a lui „Hamlet“.

... Regele și regina își ocupaseră locurile, în jurul lor se foiau curtenii, iar sus pe metereze se zăreau cînd și cînd străjerii. Ceva mai la o parte ședea Ofelia. Prințul Hamlet, cu un impermeabil deasupra tricoului negru și cu ochelari de soare, umbla căutîndu-și în mijlocul acestei învălmășeli tunica. Deocamdată nu era Hamlet, ci actorul Innokenti Smoktunovski, cunoscut din remarcabila sa creație din „Nouă zile dintr-un an“. Dar iată că tunica a fost găsită, iar Smoktunovski și-a ocupat locul. Regizorul Grigori Kozințev mai spune: „Ei, hai să încercăm“ — și se petrece metamorfoza. De-a lungul platformei trece ușor, aproape în fugă, un om care mai păstrează multe din trăsăturile actorului, dar care nu mai e Smoktunovski.

... Prințul Hamlet le povestește acum regelui și reginei conținutul piesei pe care urmează s-o interpreteze trupa de comedianți. El se poartă degajat, face tot felul de năzbîtii... E doar „nebun“ și-și poate permite să încalce eticheta. Poate fi liber într-o Danemarcă-temniță. Dar privirea îi rămîne serioasă, încordată. Acum trebuie să se închidă capcana, regele trebuie să se trădeze!

Smoktunovski joacă foarte liber, improvizînd parcă. Dar această degajare, care generează farmecul unic al personajului, implică eforturi mari și o intensă concentrare.

„Uneori, spune el, mi se pare că repet mai bine decît joc. În fiece clipă se pierde cîte ceva, dar se naște și ceva nou. Desigur, e vorba de căutări, de încercări de a pătrunde în profunzimea personajului și a momentului dat. De pildă, de ce îi învață Hamlet cu atîta stăruință pe actori să joace sincer, realist? Ei trebuie să joace atît de firesc încît regele să se poată recunoaște și capcana să funcționeze fără greș“.

Întrebarea lui Smoktunovski — ce vrea eroul în cutare sau cutare situație? — și-o pune poate orice actor. Dar între asemenea reflecții și ceea ce am avut prilejul să văd în jocul lui Hamlet-Smoktunovski există o punte accesibilă numai unui actor a cărui gîndire este admirabil completată de intuiția artistică.

E, firește, încă prematur să facem pronosticuri asupra reușitei filmului. Să mai notăm doar că în filmul lui Grigori Kozințev adversarii lui Hamlet sînt interpretați de o seamă de actori de prestigiu.

Iuli SMELKOV — Moscova

1 În întunecata Danemarcă, Hamlet luptă pentru a face lumină (Innokenti Smoktunovski în noul film al lui Grigori Kozințev).

2 În curînd va începe „reprezentația“. Îndrumările regizorului de film sînt poate aceleași pe care marele Will le-a dat actorilor prin gura lui Hamlet. (De la stînga la dreapta: regizorul secund Iosif Șapiro, regina Gertruda — Elza Radzin, regele Claudiu — Mihail Nazvanov, regizorul Grigori Kozințev și Polonius — Iuri Tolubeev.)

3 Ofelia — Anastasia Vertinskaia și Laerte — Stepan Oleksenko într-o scenă din filmul „Hamlet“ în curs de realizare, la studioul „Lenfilm“.

1

ORSON WELLES ÎN ARENA CU TAURI

Luptele de tauri, cu lumea plină de patimă și culoare ce gravitează în jurul lor, au inspirat în repetate rînduri pe cineaști. Toreadorul aureolat de „haina de lumină“ și de umbra morții ce-l pîndește la tot pasul, „oficionado“-ul amator de coride, avizat și exigent, peonul — prieten și valet totodată, îndeplinind pe lîngă vedetele arenei funcții multiple de la aceea de scutier și masor pînă la cea de confident și manager — și, firește, nelipsita „dulcinee“, mai mult sau mai puțin fatală, toate aceste personaje pot oferi un material generos filmelor melodramatice, gen „Camelia“...

Dar în filmul pe care își propune să-l realizeze la Madrid cunoscutul cineast american Orson Welles, el nu intenționează să abordeze latura pitorească a coridei. Ceea ce îl interesează în primul rînd este dezvăluirea dedesubturilor nu întotdeauna curate ale spectacolului din arena înroșită uneori nu numai cu sîngele taurului. Doi vestiți toreadori madrileni, Antonio Ordonez și Andres Vasquez, a căror biografie stă de altfel la baza scenariului, au acceptat propunerea regizorului de a apare în film. Principalul rol feminin va fi interpretat de Elizabeth Taylor, iar Orson Welles, pe lîngă rolul de producător și regizor, cumulează și rolul unuia din personajele centrale ale filmului.

În fotografie: Orson Welles.

AVENTURĂ ÎN NOAPTEA DE REVELION

Ajun de Anul nou. În animația străzii, printre oamenii care se grăbesc să-și termine pregătirile de sărbătoare, doi tineri îndrăgostiți. Au hotărît să-și petreacă acest prim revelion al dragostei lor în doi și sub semnul celei mai desăvîrșite înțelegeri și poezii.

Într-un cadru festiv scăldat de o ambianță poetică Adam și Krystina întîmpină Anul nou. Dar ei nu vor avea parte de clipele de tihnă și încîntare visate. Rînd pe rînd, pătrund în intimitatea lor eroii altor drame sau tragicomedii. Sînt cîteva perechi dintre vecinii și cunoscuții lor care tocmai în această noapte găsesc prilejul de a-și răscoli disensiunile familiale. Spectacolul acestor căsnicii nereușite, minate de gelozie și necredință, de egoism și intoleranță, nu-i descurajează pe tinerii îndrăgostiți, dar îi avertizează că fericirea trebuie cucerită pas cu pas, iar dragostea cultivată clipă de clipă.

Pe tonul comediei lirice, autorii filmului polonez „Aventură în noaptea de revelion“, Andrzej Mandalia, scenarist, și Stanislaw Wohl, regizor, dezbat o temă care — de la Ciuhrai la Astruc și de la Antonioni la Vîlceanov — preocupă pe mulți cineaști contemporani: ucenicia vieții în doi. Denunțînd primejdiile care amenință să degradeze cele mai frumoase sentimente omenești, autorii comediei poloneze „Aventură în noaptea de revelion“ nu invită la un optimism naiv și miop, ci la o lucidă asumare a răspunderii pentru fericirea proprie.

În fotografie: Anna Prucnal (Krystina) protagonista comediei poloneze „Aventură în noaptea de revelion“.

Un nou film romînesc:

PISICA DE MARE

Îndelungata tradiție a „filmelor polițiste" a pus în evidență nu numai bogatele posibilități ale genului, ci și limitele lui. Dinamismul,„suspense"-ul, surpriza, primejdia morții impun de obicei acestor filme o dezvoltare în planul exterior, singurul element inedit depinzînd de abilitatea cu care este țesut „misterul". Și, totuși, treptat, o serie de creatori de talent și vigoare au încercat o înnobilare a genului prin abordarea în cadrul lui a unor probleme psihologice mai complexe, prin tratarea mai adîncită a destinelor eroilor...

Asemenea încercări au găsit un teren deosebit de propice în cinematografia țărilor socialiste. Raportul criminal-victimă a încetat aici să fie tratat în sine, el pretinzînd și oferind bogate implicații sociale și morale. Pe calea filmelor de acest gen s-au putut sonda probleme de conștiință interesante, iar lupta pentru căutarea vinovatului, pierzîndu-și caracterul pur sportiv, a găsit ecouri mai adînci în inima spectatorului contemporan.

De la asemenea premise au plecat și scenariștii (Vl. Popescu și P. Luscalov) noului film „polițist" romînesc, care se încadrează în domeniul mai aparte al spionajului.

Vom aștepta zadarnic în „Pisica de mare" măcar o împușcătură de pistol — deși armele își fac adeseori apariția; se vor lăsa așteptate și clasica luptă finală, și pumnul bine țintit, și urmărirea prin mlaștini; iar dacă la un moment dat două mașini se vor urmări totuși în plină viteză, vom aștepta la fel de inutil ciocnirea lor sau măcar explozia unui cauciuc...

În ce constă atunci elementul atrăgător al filmului care se va proiecta curînd pe ecranele noastre? Din capul locului, regizorul Gheorghe Turcu, împreună cu colaboratorii săi, a dorit să pună accentul pe mișcarea interioară — altfel spus, pe problematica umană a eroilor filmului. Pornind de la o situație dramatică inedită (doi oameni cinstiți, un ofițer de securitate și o ingineră, apar pentru un timp în postura aparentă de spioni), filmul abordează unele probleme interesante legate de raportul dintre dragoste și conștiința cetățenească, și altele legate de diferitele aspecte ale tăriei morale și eroismului omului simplu, pledînd în cele din urmă pentru ideea forței de nebiruit a cetățeanului cinstit care apără o cauză dreaptă. Evitînd schema și alb-negrul caracterelor, „Pisica de mare" și-a propus o analiză minuțioasă a eroilor principali. În ce măsură a și reușit — verdictul îl va da, ca de obicei, spectatorul. Vom aminti totuși că această concepție psihologică s-a vădit încă de la distribuție, în care întîlnim actori cu o cunoscută capacitate de interiorizare ca Leopoldina Bălănuță, Victor Rebengiuc, Toma Dimitriu, regretatul Nicolae Sireteanu, Iurie Darie, Colea Răutu și mulți alții.

În fotografie: Leopoldina Bălănuță, eroina principală din „Pisica de mare".

I. HRISTEA

2

3

BURT LANCASTER ȘI KIRK DOUGLAS DIN NOU ÎMPREUNĂ

Ultima oară i-am văzut înfruntîndu-se — Richard Dudgeon (Douglas) și pastorul Anderson (Lancaster) — în ecranizarea piesei lui Shaw „Discipolul diavolului". În filmul „Șapte zile din luna mai", pe care îl turnează în studiourile din Hollywood regizorul John Frankenheimer, „discipolul întunericului" pare să fie însă personajul interpretat de Burt Lancaster.

Acțiunea filmului, care s-ar putea încadra în genul de anticipare... nu științifică, ci politică, se petrece în momentul semnării unui mare tratat de pace și dezarmare nucleară între S.U.A. și U.R.S.S. În toiul bucuriei generale fac notă discordantă protestele celor interesați în fabricarea de armament și ale maniacilor bombei atomice. Personajul interpretat de Burt Lancaster, generalul James Scott, este o figură influentă a Pentagonului și e obsedat pînă la demență de patima lui războinică. El visează să răstoarne guvernul președintelui Lyman (Frederic March) pentru a-și îndeplini planurile belicoase, lansînd un atac nuclear împotriva Uniunii Sovietice. Complotul pus la cale de generalul Scott este însă descoperit de un fost prieten al său, colonelul Martin Casey (Kirk Douglas) și astfel, în ultima clipă, trădarea generalului este demascată printr-un discurs al președintelui și — ca un nou Forrestal — generalul Scott se sinucide. Primejdia unei catastrofe mondiale a fost înlăturată.

Abstracție făcînd de o oarecare naivitate a intrigii, alegerea unui asemenea subiect este semnificativă pentru curentul de opinie favorabil destinderii internaționale existent în rîndurile poporului american. Iar în lumina ultimelor evenimente petrecute în S.U.A., filmul stîrnește prin subiectul său și mai mult interes.

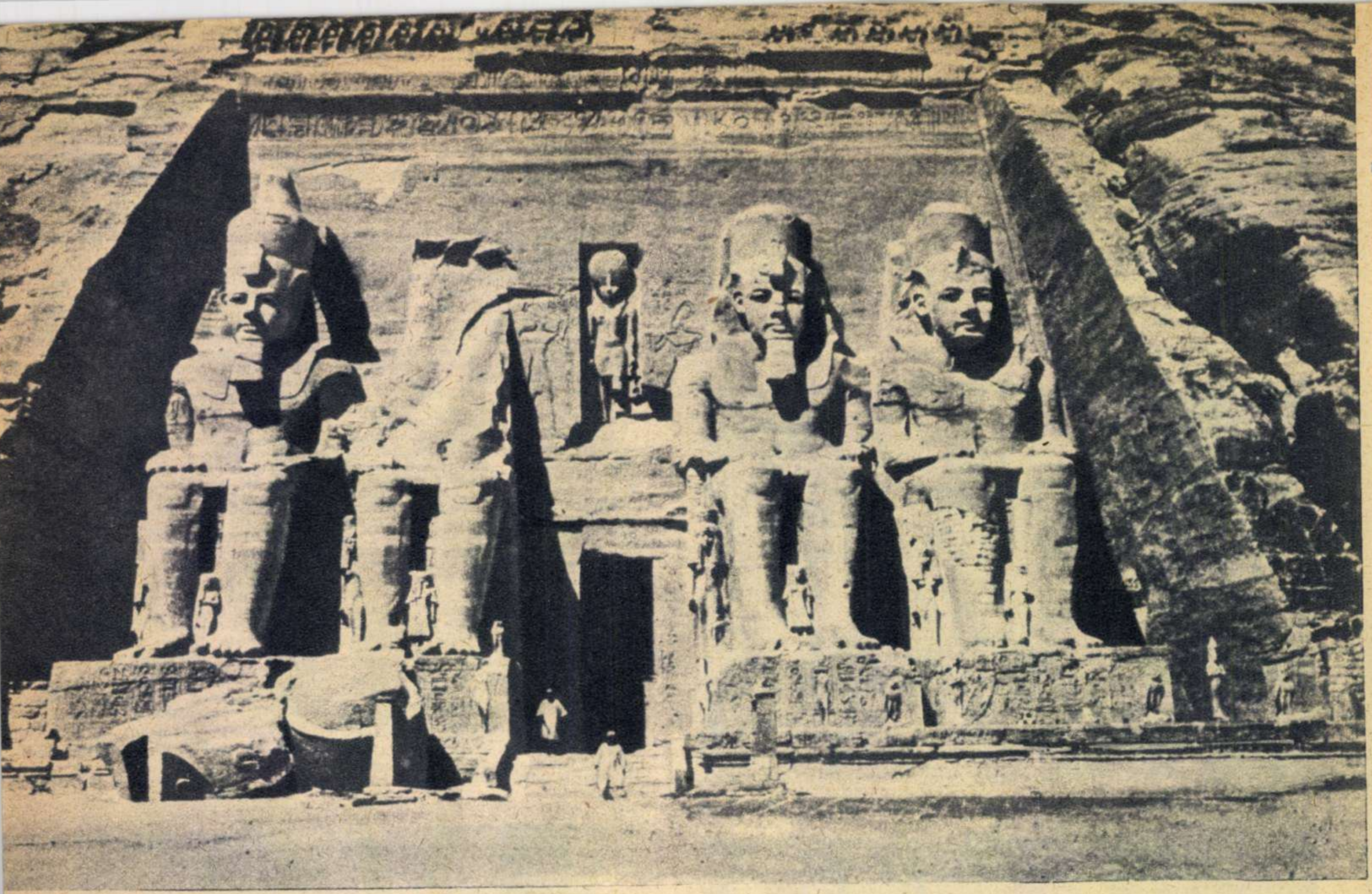

Fațada marelui templu de la Abu Simbel.

Monum
se

Toate fluviile din lume își domolesc iureșul apelor la începutul verii. Numai el, bătrînul Hapi — Nilul — schimbîndu-și culoarea verde a valurilor în purpuriu, se tulbură și, pe neașteptate, în iunie își părăsește impetuos matca și se revarsă. Așa începe „noaptea lacrimii“, pe care o veche legendă egipteană o pune pe seama zeiței Isis: jelindu-l pe Osiris, zeiței-mamă Isis i-a scăpat o lacrimă în Nil...

Din iunie și pînă tîrziu, în septembrie, fluviul acoperă cu mîl gras sute de mii de hectare, pregătind pămîntul pentru arat și semănat. De milenii, în fiecare an, egipteanul așteaptă „noaptea lacrimii“, și tot de milenii el venerează fluviul personificîndu-l și închinîndu-i imnuri.

„Salut ție, Hapi,
Care izvorăști din acest pămînt,
Care vii să hrănești Egiptul...
Tu faci să crească orzul,
Să se coacă grîul...
Cînd tu te reverși, pămîntul se bucură,
Toți oamenii sînt veseli
Și rîd din toată inima...“

Nilul înseamnă pentru Egipt unica sursă de apă pentru irigarea ogoarelor și, în zilele noastre, singurul mijloc de cucerire a întinsului deșert care acoperă suprafața țării în proporție de 90%. Dar în același timp Nilul înseamnă și energie.

ASSUAN

Trebuiau oprite deci într-un fel apele dătătoare de viață ale bătrînului fluviu, pentru ca cea mai mare parte a lor să nu se piardă zadarnic în mare. La sfîrșitul secolului trecut și începutul secolului nostru (1899-1902) pe fondul de granit al primei cataracte a fost construit El Khazzan — actualul baraj de la Assuan. Înalt de 30 de metri, barajul a creat un lac artificial lung de 225 km. Două supraetajări (1907-1912, 1929-1934) au mărit capacitatea lacului la 5 miliarde metri cubi de apă și întinderea lui la 360 km în amonte pînă la localitatea Uadi-Halfa. Cu ani în urmă, El Khazzan reprezenta una din construcțiile mari ale lumii: un milion și jumătate de metri cubi de zidărie. Dar, cu toate acestea, nu reușise să depășească — prin materialul însumat — marea piramidă a lui Keops, în care douăzeci de mii de sclavi au așezat două milioane jumătate metri cubi de piatră și despre care un scriitor arab din secolul al XIII-lea spunea: „Pe pămînt toate lucrurile se tem de timp, dar timpul se teme de piramide“.

Noul baraj de anrocamente, Sadd El Aali, care se construiește în prezent în amonte de cel vechi, deschide vaste perspective agriculturii Egiptului, creînd premisele pentru cucerirea unui milion de hectare de deșert care vor fi transformate în ogoare productive. Lung de 5 km, el va avea 111 m înălțime, o lățime maximă — la bază — de 1.275 m și va da

La picioarele colosalei statui a lui Ramses al II-lea, omul pare o ființă minusculă.

entele mută

naștere unui lac de acumulare de 130 miliarde metri cubi de apă, cu o suprafață de 3.000 km p, lac ce va permite navigația regulată între R.A.U. și Sudan. Cele 12 turbine hidraulice, fiecare de 175.000 cai putere, vor produce peste 10 miliarde kw/h de energie.

Uriașul lac artificial de acumulare pune însă în pericol străvechile monumente ale culturii egiptene de pe Valea Nilului, amenințîndu-le cu inundarea. Numeroase țări depun eforturi coordonate de UNESCO pentru salvarea comorilor arhitecturii antice de la Philae și Abu Simbel.

PHILAE

INSULA ÎNECATĂ

De șaizeci de ani Philae — insula zeiței-mamă Isis — duce o luptă tragică și emoționantă cu apele Nilului. Scufundată mai multe luni pe an în apele purpurii, ca urmare a construcției primului baraj (1899-1902), a pierdut mult din frumusețea de odinioară...

Insula era celebră în antichitate pentru vegetația sa fermecătoare. Plante ornamentale de acacias, mimosas și palmieri supli se oglindeau în Nil și întregeau frumusețea acestui decor grandios de roci granitice acoperit de un cer de o admirabilă puritate. Loc de venerație, Philae a fost unul dintre cele mai mari centre religioase ale vechiului Egipt, înlocuind într-o epocă mai tîrzie Abydosul în ceea ce privește cultul lui Osiris. Cinci temple — dintre care cel mai important este al zeiței Isis, precedat de doi piloni gigantici — celebrul chioșc al lui Traian și cel al lui Nectanebo, poarta lui Hadrian, porticuri, capele și colonade, acestea sînt comorile insulei, opere ale mai multor vechi dinastii egiptene, continuate de Ptolemei și terminate în secolul al II-lea al erei noastre, sub ocupație romană.

Minunatele basoreliefuri care acoperă zidurile monumentelor ne istorisesc scene din viața vechilor egipteni. Unul dintre cele mai celebre este cel care reprezintă barca lui Isis. În timpul sărbătorilor, idolul înfățișînd-o pe Isis era scos din tabernacol, urcat într-o barcă și transportat pe insula Bigheh aflată în apropiere. Aici, înconjurată de 365 de mese de ofrandă, ea prezida libațiile inițiate de către preoți la mormîntul lui Osiris, fratele și soțul său, zeul apelor care se revarsă primăvara, zeul care dă forțe noi vegetației...

Salvarea monumentelor din Philae din încătușarea apelor va începe peste cîțiva ani. Cel mai interesant proiect, preconizat de inginerii olandezi, prevede izolarea insulei printr-un sistem de baraje care ar feri templele de submersiune. O asemenea întreprindere necesită o muncă minuțioasă de pregătire. Constructorii vor trebui să țină seama de mulți factori ca: înălțimea scontată a celor mai mari valuri ale viitorului lac, infiltrările capilare, parametrii evaporării etc.

DUPĂ DOUĂ MII

DE ANI

În martie 1813 exploratorul elvețian J. L. Burckhardt cobora pe malul stîng al Nilului, venind de la izvoare. Ajuns pe platoul stîncos de la Assuan, el a lăsat cămilele în grija ghidului nubian și a plecat în căutarea micului templu de la Abu Simbel, a cărui existență era cunoscută, dar pe care nimeni nu-l descrisese încă. Tocmai terminase de vizitat antichitățile, cînd observă, puțin mai departe spre sud, în torentele de nisip, patru capete uriașe de granit... Astfel, după mai bine de două mii de ani este descoperit, din întîmplare, marele templu de la Abu Simbel, care dacă ar fi fost cunoscut s-ar fi numărat printre minunile lumii antice.

Trei ani mai tîrziu (1816) italianul Belzoni începe dezgroparea colosalelor statui, întîmpinînd mari dificultăți din partea localnicilor care, la un moment dat, au părăsit lucrările și au sistat aprovizionarea cu alimente a expediției. Echipa de arheologi va descoperi intrarea în templu datorită unei... broaște! În timp ce consolidau viiturile de nisip, arheologii au fost uimiți văzînd mica vietate ieșind dintr-un orificiu. Degajînd interstițiul, ei s-au tîrît pe culoarul de intrare și apoi au alunecat pe o pantă de nisip pînă în mijlocul unei săli, în care domnea o căldură de etuvă. Sala aceasta nu fusese aerisită de sute de ani! Și astfel, la lumina torțelor, ei au descoperit farmecul templului subteran dispărut sub nisipuri din vremi străvechi.

Ansamblul arhitectonic stîrnește admirația nu numai pentru frumusețea lui inegalabilă, dar și pentru ingenioasele soluții și înaltele cunoștințe pe care le-au posedat constructorii egipteni în acele timpuri. Ce cunoștințe aveau oare străvechii geologi despre proprietățile rocilor, mai ales despre duritatea lor, despre pînzele freatice sau puterea de eroziune a Nilului cînd s-au încumetat să dăltuiască un templu adînc de 63 de metri în această stîncă dură?

Marele și micul templu de la Abu Simbel se găsesc la 50 km spre nord de a doua cataractă, acolo unde apele și-au făcut drum tăind două stînci dure. Planul celor două temple a fost conceput sub faraonul Seti I, însă realizarea lor datează din vremea lui Ramses al II-lea. Marele templu măsoară 33 m înălțime, 38 m lățime și 63 m adîncime. Fațada lui este străjuită de 4 statui înalte de 20 m care-l reprezintă pe Ramses II stînd și purtînd însemnele regalității. Cîteva detalii ne edifică asupra grandorii acestor coloși dăltuiți în roca dură: fruntea fiecăruia măsoară 59 cm, nasul 98 cm, urechea 1,6 m, ochiul 84 cm, gura 1,10 m; distanța feței de la o ureche la alta este de 4,17 m!

Pătrunzînd în templu, intri într-o sală vastă care are aproape 300 m p. Piloni cvadrangulari o împart în trei nave. Pe opt din acești piloni se sprijină statui ale zeului, înalte de zece metri, care odinioară au fost viu colorate, după cum ne mărturisesc vestigiile de pe alocuri. Pe pereți sînt minunate basoreliefuri, care istorisesc despre victoria împotriva hittiților sau evocă scene din războaiele purtate...

Un pasaj strîmt duce apoi adînc în stîncă spre sanctuarul dedicat celor trei zei: Re-Harakte, Amon-Ra, Ptah, precum și faraonului Ramses al II-lea. În construcția sanctuarului, arhitecții și inginerii egipteni au dat dovadă de inegalabilă măiestrie. Ei au creat drum soarelui să pătrundă pînă în adîncul templului, în așa fel ca razele lui să lumineze progresiv pe nemuritori, doar unul singur să rămînă veșnic în umbră: Ptah, zeul infernului...

Patru soluții au stat în atenția forului internațional care se ocupă cu salvarea templelor de la Abu Simbel. Prima preconiza ridicarea întregului ansamblu, inclusiv stînca, peste nivelul viitor al lacului. Susținut de o structură alveolară de ciment, un fragment de munte de 250.000 tone urma să fie înălțat la 60 m. O întreprindere de-a dreptul fantastică, fără precedent în istoria tehnicii... Celelalte soluții — construirea de baraje sau vaste cupole de protecție în jurul templelor — mai practice în aparență, distrug însă concepția constructorilor antici: iluminarea statuilor din sanctuar.

Proiectul acceptat de guvernul R.A.U. și de UNESCO prevede demontarea templului. Tăiate în circa un milion de piese, monumentele vor fi reamplasate pe faleza ce domină Valea Nilului la 182 m înălțime. Lucrările au și început la 15 noiembrie, la ele participînd și țara noastră.

...După două mii de ani templele lui Ramses și Nefertiti de la Abu Simbel vor primi o nouă strălucire.

Cornel BOZBICI

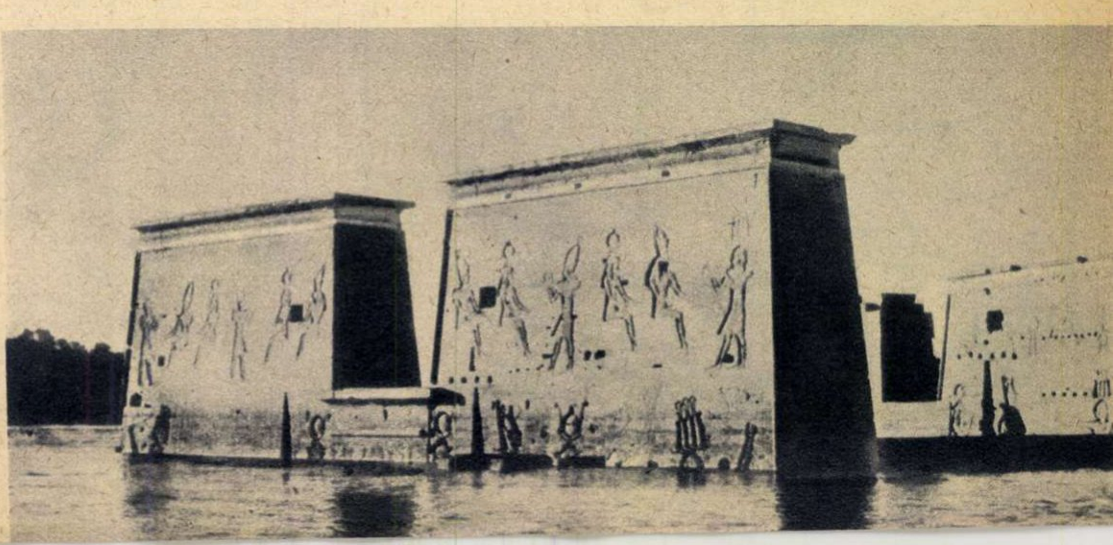

Insula Philae este acoperită de apele Nilului mai multe luni pe an.

CURA CU

Schiță de Italo CALVINO

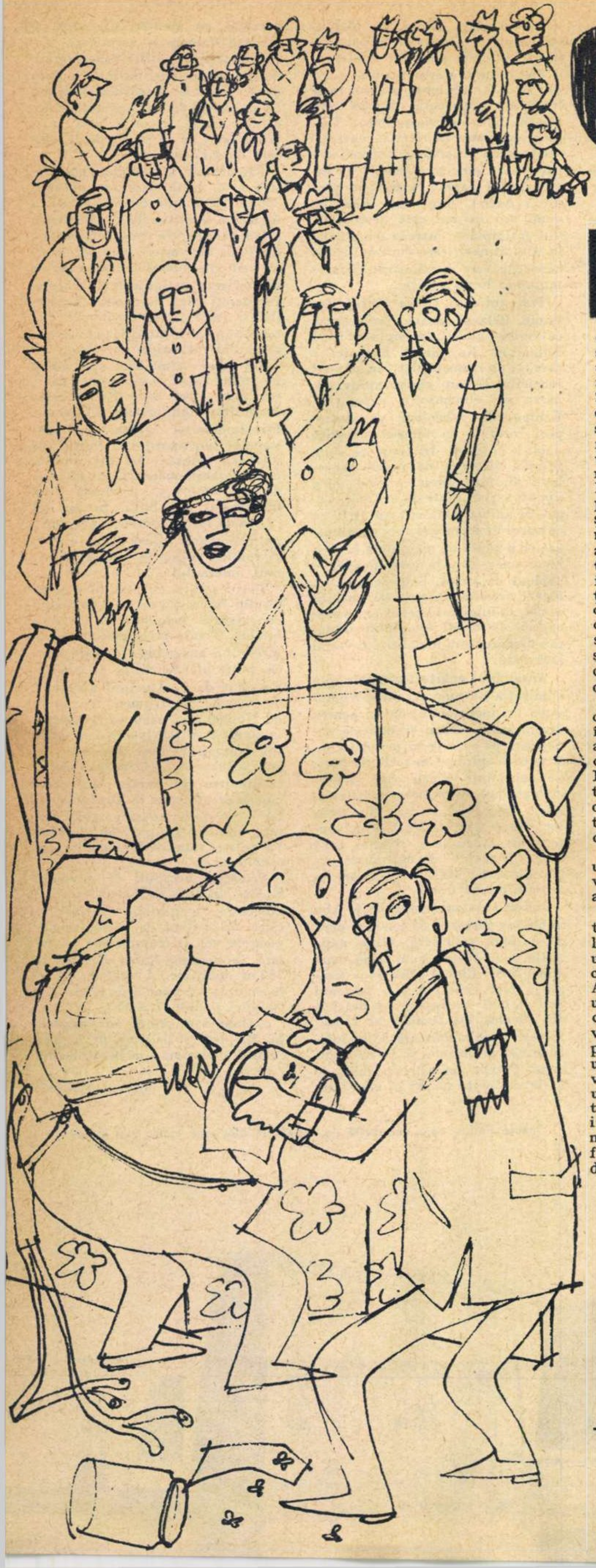

Iarna trecu dar lăsă în urma ei multe dureri reumatice. Un soare firav la amiază mai înveselea zilele, și Marcovaldo își petrecea cîteva ore privind cum cresc frunzulițele, așezat pe o bancă din grădina publică, așteptînd să se reîntoarcă la lucrul de după-amiază. Lîngă el venea să se așeze un bătrînel, ghemuit, cocoșat în paltonul lui numai petice: era un anume domn Rizieri, pensionar, singur pe lume, și el dornic de un locșor pe o bancă bătută de razele soarelui primăvăratic. Din cînd în cînd acest domn Rizieri sărea în sus, crispat, țipînd: „Ai, ai!" — și se cocoșa și mai mult în palton. Era personificarea unei veritabile colecții ambulante de reumatisme, artrite, lumbago acumulate în timpul iernilor umede și reci și care se țineau scai de el. Ca să-l mai consoleze, Marcovaldo îi explica diferitele faze ale reumatismului său, ale reumatismelor soției sale și fiicei lui mai mari, Isolina, care, sărăcuța, nu creștea dreaptă din această pricină.

Marcovaldo își aducea în fiecare zi prînzul într-un pachețel învelit în hîrtie de ziar; o dată așezat pe bancă, îl desfăcea și dădea bucata de ziar domnului Rizieri, care întindea nerăbdător mîna, spunînd: „Ia să vedem ce știri mai sînt" — și-l citea întotdeauna cu același interes, chiar dacă era vechi de doi ani.

Astfel într-o bună zi găsi în el un articolaș despre o metodă de vindecare a reumatismului cu ajutorul veninului de viespi.

De atunci, în timp ce străbătea bulevardele, Marcovaldo ciulea urechile la orice zumzet și urmărea îndelung cu privirea orice insectă care zbura în juru-i. Astfel, urmărind o dată evoluțiile unei viespi cu abdomenul mare, cu dungi negre și galbene, observă că se băga în scorbura unui copac, de unde ieșiră multe viespi: un bîzîit puternic, un du-te-vino încontinuu trădau prezența unui întreg viespar înăuntrul trunchiului. Marcovaldo porni imediat la vînătoare. Era înarmat cu un borcan de sticlă, pe fundul căruia mai rămăseseră două degete de marmeladă. Îl așeză descoperit lîngă pom. Curînd o viespe bîzîi în jurul lui și intră, atrasă de mirosul dulceag; Marcovaldo astupă cît ai clipi borcanul cu o bucată de hîrtie.

Cum îl văzu pe domnul Rizieri, îi spuse grăbit:

— Haide, haide să vă fac injecția! — și îi arătă borcanul cu furioasa prizonieră.

Bătrînelul era nehotărît, dar Marcovaldo nu voia cu nici un preț să amîne importanta experiență și insista ca să o facă chiar acolo, pe bancă: nu era nevoie nici măcar ca pacientul să se dezbrace. Cu teamă și totodată plin de speranță, domnul Rizieri ridică o poală a paltonului, a hainei, a cămășii, și printre ochiurile găurite ale flanelei lăsă descoperită o bucată de piele de pe șoldul care îl durea atît. Marcovaldo puse acolo gura borcanului și cu o mișcare meșteșugită smulse hîrtia care îl acoperea. La început nu se întîmplă nimic; viespea stătea liniștită. Adormise? Ca să o trezească Marcovaldo ciocăni în fundul borcanului. Era tocmai lovitura care trebuia: insecta țîșni cu violență și-și înfipse acul în șoldul domnului Rizieri. Bătrînelul scoase un urlet de durere, sări ca ars în picioare și începu să meargă ca un soldat la paradă, frecîndu-și partea înțepată și ocărînd într-una: „Fir-ar să fie! ... Fir-ar să fie!..."

Dar Marcovaldo era din cale afară de satisfăcut: niciodată bătrînelul nu fusese atît de drept și marțial. Un vardist se oprise în apropiere și privea cu ochii holbați. Marcovaldo îl luă pe Rizieri de braț și se îndepărtă fluierînd.

Se întoarse acasă cu o altă viespe captivă. Nu i-a fost prea ușor să-și convingă nevasta să lase să fie înțepată, dar pînă la urmă izbuti. Cîtva timp, bineînțeles, femeia se văită zdravăn de usturimea înțepăturii.

Marcovaldo începu să prindă viespi cu duiumul. Îi făcu o injecție fetei, încă una soției, pentru că numai o cură sistematică putea să dea rezultate. Apoi, în sfîrșit, se hotărî să se lase înțepat și el. Copiii, știm doar cum sînt,

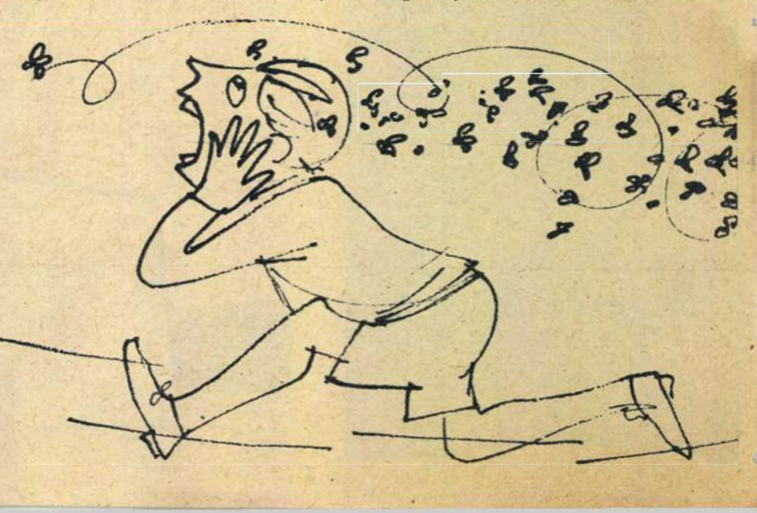

ViESPi

spuneau: „Şi eu! Şi eu!“ — dar Marcovaldo prefera să-i înarmeze cu borcane şi să-i trimită să prindă şi ei alte viespi, ca să alimenteze consumul zilnic.

Domnul Rizieri îl căută acasă; aducea împreună cu el un alt bătrînel, pe cavalerul Ulrico, care tîra un picior şi voia să înceapă de urgenţă cura.

Se dusese vestea. Marcovaldo lucra acum în stil mare: ţinea întotdeauna o jumătate de duzină de viespi ca rezervă, fiecare în borcanul ei de sticlă, aşezate pe o etajeră. Punea borcanul pe spatele pacienţilor ca şi cum ar fi fost o ventuză, trăgea capacul de hîrtie şi după ce viespea înţepa, freca cu un tifon înmuiat în alcool, cu mîna sigură a unui medic experimentat.

În anul acela reumatismul făcea ravagii printre bieţii oameni pe care îi prindea ca în tentaculele unei caracatiţe; de aceea cura lui Marcovaldo ajunse la mare preţ; şi sîmbătă după-amiază el îşi văzu mansarda săracă invadată de o mică armată de bărbaţi şi femei suferinzi, care se ţineau fie de spate, fie de şolduri, unii zdrenţăroşi ca nişte cerşetori, alţii însă cu înfăţişarea de persoane înstărite, atraşi toţi de noutatea acelui remediu.

— Repede — spuse Marcovaldo celor trei băieţi ai lui—luaţi borcanele repede şi duceţi-vă să-mi prindeţi cît mai multe viespi.

Băieţii o porniră glonţ.

Era o zi cu soare, pe bulevard bîzîiau multe viespi. Băieţii erau obişnuiţi să le prindă ceva mai la o parte de arborele în care era viesparul, ochind doar insecte izolate. Dar în ziua aceea Michelino, ca să termine treaba mai repede şi să prindă cît mai multe, se apucă să le vîneze chiar aproape de intrarea viesparului. „Aşa se lucrează“, spunea fraţilor lui, în timp ce căuta să prindă o viespe punîndu-i deasupra borcanul; dar viespea se aşeza pe pămînt. Şi la fiecare încercare a băiatului de a o prinde, viespea zbura, venind tot mai aproape de viespar. Acum se afla chiar lîngă scorbura trunchiului şi Michelino era tocmai pe punctul să-i pună deasupra borcanul, cînd două viespi mari se reped asupra lui, vrînd să-l înţepe la cap. Se feri, dar simţi din plin înţepătura lor şi, ţipînd de durere, scăpă din mîini borcanul care căzu chiar înăuntrul viesparului. Nu se mai auzea nici un zumzet, nu mai ieşea afară nici o viespe; Michelino, lipsit pînă şi de puterea de a mai ţipa, se dădu înapoi cu un pas, cînd din viespar năvăli afară un nor negru, cu un bîzîit asurzitor: era toată suflarea viesparului ce înainta într-un roi înfuriat.

Fraţii îl auziră pe Michelino scoţînd un urlet, apoi îl văzură luînd-o la fugă cum nu mai fugise niciodată în viaţa lui. Ai fi zis că mergea cu vaporul, întru atît norul acela negru pe care îl trăgea după el părea fumul scos de coşul unui vas.

Unde fuge oare un copil urmărit şi înspăimîntat? Fuge acasă! Tot aşa şi Michelino. Trecătorii nici nu aveau timp să înţeleagă ce era acea arătare, un fel de nor şi o fiinţă omenească care trecea ca săgeata pe străzi, stîrnind o larmă nebună amestecată cu un bîzîit înfricoşător.

Marcovaldo tocmai spunea pacienţilor: „Aveţi răbdare, au să sosească îndată şi viespile“, cînd uşa se deschise şi roiul invadă odaia. Nici măcar nu-l văzură pe Michelino, care se ducea să-şi vîre capul într-un lighean cu apă: întreaga cameră era plină de viespi şi pacienţii dădeau disperaţi din mîini, încercînd zadarnic să le gonească, iar reumaticii făceau minuni de agilitate, încheieturile lor înţepenite de atîta vreme dezlănţuindu-se într-o gamă inepuizabilă de mişcări de gimnastică suedeză combinate cu mişcări de judo, baschet, înot stil bras şi alte sporturi.

Au trebuit să vină pompierii şi pe urmă salvarea. Întins pe patul de la spital, umflat de nerecunoscut din pricina înţepăturilor, Marcovaldo nu îndrăznea să răspundă la ocările pe care i le aruncau din celelalte paturi ale salonului numeroşii săi clienţi.

Traducere din limba italiană de Tatiana ULMU

Ilustraţie de E. ARNO

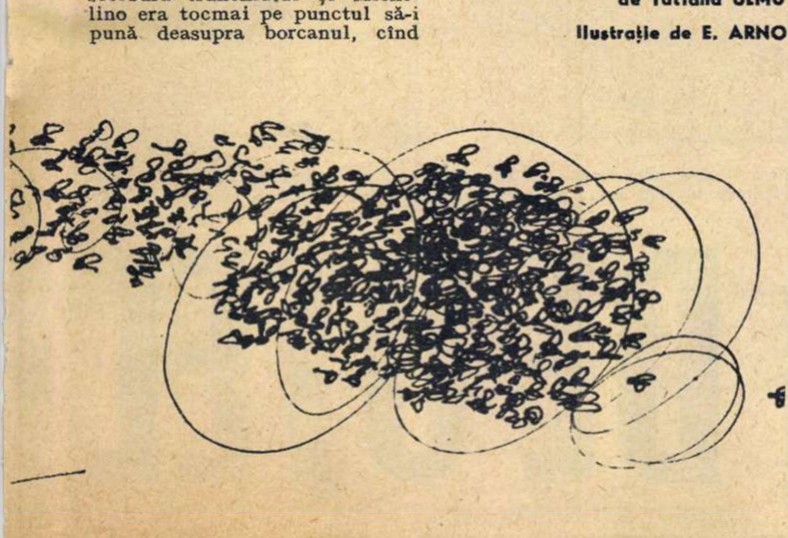

---

teatru ARTURO UI

De pe scena Teatrului Muncitoresc C.F.R.-Giuleşti răsună iar accentele patetice ale unui mare spectacol popular-agitatoric. Horea Popescu şi Perahim — aceşti adevăraţi constructori de spectacole monumentale, realizatori pe aceeaşi scenă a unor memorabile reprezentaţii cu *Aristocraţii* şi *Baia* — ne-au dat prilejul să vedem pe scena bucureşteană celebrul pamflet antifascist al lui Bertolt Brecht *Ascensiunea lui Arturo Ui poate fi oprită*.

Teatrul Muncitoresc C.F.R.-Giuleşti înnoadă astfel o tradiţie care i-a adus un loc de frunte la un moment dat în mişcarea noastră teatrală. Şi o face cu acelaşi entuziasm, dovedind încă o dată că are o echipă capabilă de realizări din cele mai dificile.

Cu *Arturo Ui* teatrul se situează pe primul plan al actualităţii. Cumplita epocă a hitlerismului a lăsat în literatură, cum era şi firesc, o bogăţie de lucrări inspirate din tragica experienţă, opere pătrunse de protestul plin de demnitate împotriva acestui flagel al omenirii. Locul piesei lui Brecht în literatura antifascistă este cu totul deosebit. Inspirată din evenimentele care l-au adus la putere pe Hitler şi urmărind aproape cronologic succesiunea lor, *Arturo Ui* devine o operă de largă generalizare, de analiză şi demascare a însuşi mecanismului gangsteresc (Brecht a pus în subtitlu „Spectacol cu gangsteri“) al imperialismului care a dat naştere unui asemenea monstru şi care o mai poate face:

...Deci, nu se culce încă nimeni
pe-o ureche —
Nu-i stearpă poala ce-a fătat
năpîrca!

sînt cuvintele cu care se încheie piesa. Scrisă în 1941, în plin război, *Arturo Ui* este un avertisment adresat omenirii, avertisment care-şi dovedeşte şi astăzi — după cum arată evenimentele — actualitatea.

Din punct de vedere artistic, Teatrul Muncitoresc C.F.R.-Giuleşti demonstrează din nou în ce măsură ştie să se mobilizeze şi să mobilizeze o sală în jurul unor mari idei şi probleme. Cît de deschis e unor formule de teatru îndrăzneţe, reuşind să ofere spectatorilor săi un teatru revoluţionar contemporan de cea mai nouă factură. Sub bagheta regizorală a lui Horea Popescu, întreg aparatul scenic, actorii şi personalul tehnic acţionează disciplinat, fac faţă unor sarcini din cele mai complexe. Şi, în sfîrşit (deşi mi se pare un lucru de prim ordin), în acest spectacol strălucesc în masiva mişcare de ansamblu mari creaţii actoriceşti (Colea Răutu, Corado Negreanu), dintre care una iese cu totul din comun: cea a lui Şt. Mihăilescu-Brăila.

Publicului (întregului public bucureştean, nu numai celui din cartier) trebuie să i se dea posibilitatea să-l vadă. Pe cînd deci spectacole la Sala Palatului?

Traian ŞELMARU

CARNET

O poveste cu pitici, cămile şi... prost gust

Nu am nimic împotriva piticilor din poveste. Cămilele somnolente nu m-au stînjenit niciodată. Ciobanii mustăcioşi cu sarica zvîrlită pe umeri mi-au evocat de obicei tulburătoarea baladă mioritică. În ce priveşte vinul de Nicoreşti sau Drăgăşani, le recunosc, împreună cu dv., virtuţile.

Aşadar, asigur încă o dată, cu mîna pe inimă, că nici o veche duşmănie nu mi-a înfierbîntat condeiul împotriva mai sus-pomenitelor fiinţe şi lucruri. Învrăjbirea e de dată foarte recentă şi se datorează Mării Negre şi „Alimentarei“. Se datorează intenţiilor acestora de a da piticilor, cămilelor, bacilor şi vinurilor o nouă şi foarte personală interpretare artistică. Dacă o să precizăm că prima e şi ea o întreprindere de alimentaţie publică o să înţelegem pe deplin intenţiile lor de reclamă comercială, dar nu şi imixtiunea lor în sfera artelor. Să ne lămurim.

S-a deschis o cramă nouă în piaţa Buzeşti, la nr. 35. Perfect: pereţii — întineriţi, mobilierul — modern şi elegant, personalul — serviabil, bucătăria — excelentă. Totul e în ordine, s-ar zice. Nu chiar totul. Dacă e cramă, artă să fie, şi-a zis, desigur, cineva; şi cu un zel demn de o cauză mai bună a comandat pentru destul de modesta încăpere a localului nu o pictură murală, ci şase, şi nu tocmai murale, pentru că sînt vopsite pe nişte panouri din pînză, şi de loc pictură, pentru că... Pentru că tot ce se poate vedea pe pereţii acestei crame (în afara ştergarelor şi ceramicii populare) sînt orice în afară de artă. Iar drama începe acolo unde ele se pretind artă şi vor să desfete spiritul oaspetelui, să-i dezvolte gustul pentru frumos. Un pitic rahitic, cu scufie de „Moş Coprol“ în creştet, cu umerii strîmbi şi picioarele întoarse, cu un nas de un roşu dubios călăreşte pe un butoi fără volum, ornat cu un strugure albastru. O ţărăncuţă tip firmă „Coifeur“ 1928, cu o privire sfios plecată în jos, sprîncene pensate şi o ie cu un decolteu adînc, poartă pe umăr un ulcior asemenea unei amfore greceşti; o alta, cu saboţi olandezi în picioare, duce un coş cu flori pe creştet; un cioban bătrîn îţi zîmbeşte cu chipul rotofei şi mustaţa în furculiţă. Toţi aceştia fac îndemnuri bahice, lăudînd calităţile euforizante ale Nicoreştilor, Dealului Mare, Drăgăşanilor. Cum? Ei bine, poate nu o să credeţi, dar totul e spus în versuri. Pictorului i s-a adăugat un poet care „le zice“ cam aşa (nu cam, ci exact aşa):

În ţara piticilor vin
mult se bea
De coteşti şi nicoreşti
ani mulţi să trăieşti

Acesta e versul piticului, căruia ţăranca sfioasă îi dă o replică plină de îndemnuri nepedagogice:

Vinu-i
bun de
Dealul Mare
Poate-l bea chiar
Mic şi Mare.

În sfîrşit, concluzia o trage ciobanul octogenar:

Moşul te veseşte
cu VIN
de Drăgăşani treci
de 80 de ani.

Ne iertaţi pentru abundenţa citatelor (redate întocmai, cu ortografia proprie), dar pentru că nu putem reproduce în culori podoabele murale ale „Coşnei“ am recurs la aceste mostre „poetice“.

...Cămilele somnolente, ducînd într-un miraculos echilibru pe creştetul unicei cocoaşe două lăzi cu „Cafee“, le-am întîlnit într-un deşert arzător cu vegetaţie brună, pe peretele „Alimentarei“ din bd. Republicii nr. 26.

Exemplele unor asemenea „înfrumuseţări“ plastice ar putea fi continuate. Dar nu cantitatea ne interesează. Ci principiul. E bine, e foarte bine că a început să existe o preocupare tot mai susţinută de a da un veşmînt artistic diferitelor lăcaşuri în care omul vine mînat de treburi diurne. Există şi multe exemple pozitive de rezolvări fericite ale decorării unor magazine, restaurante, braserii, cofetării. Dar atunci cînd comandă asemenea lucrări, beneficiarii ar trebui să mediteze cu seriozitate asupra următoarelor:

1) Ce vor conţine decoraţiile murale?

2) Cine le vor executa?

3) În ce modalitate artistică vor fi tratate?

Cîtă vreme se va apela la diverşi anonimi lipsiţi nu numai de har dar şi de o elementară calificare plastică, vom mai fi în primejdie de a ne strica buna dispoziţie cu „opere“ de felul celor mai sus-pomenite.

S. F.

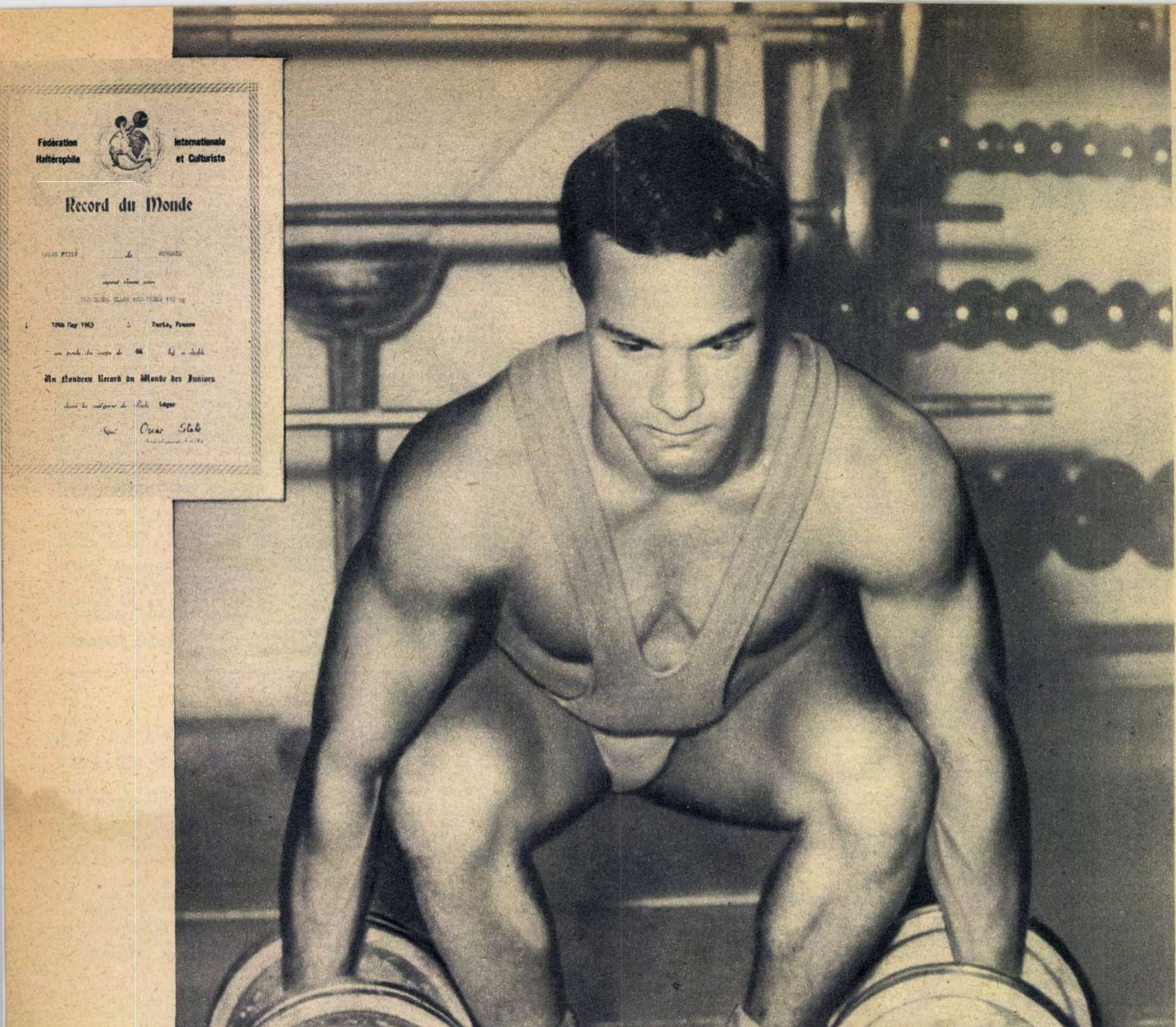

Fédération Internationale Haltérophile et Culturiste

Record du Monde

Paris, France

66

Un Nouveau Record du Monde des Juniors

Léger

Oscar State

Fiţi Balaş, unul dintre cei mai valoroşi halterofili ai ţării noastre. El este recordman mondial de juniori la categoriile pană şi uşoară. În facsimil, diploma acordată de Federaţia internaţională de haltere lui Fiţi Balaş pentru recordul mondial la juniori, categoria 60 kg.

MUŞCHI DE OŢEL

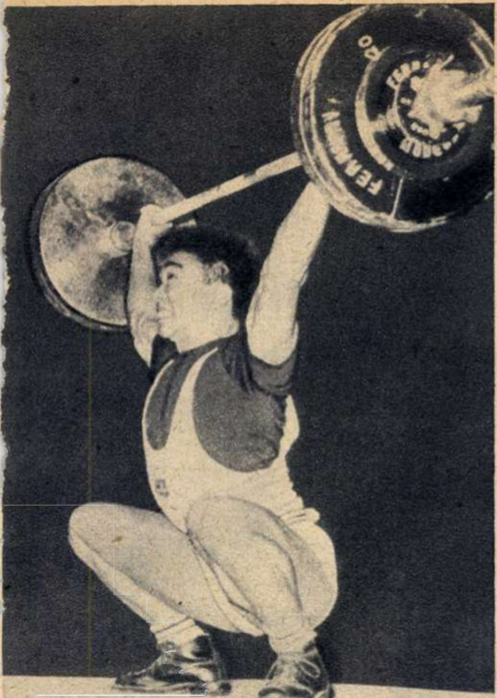

Thomy Kono, halterofilul american, care a cucerit în ultimii 11 ani două medalii olimpice de aur şi şase titluri mondiale.

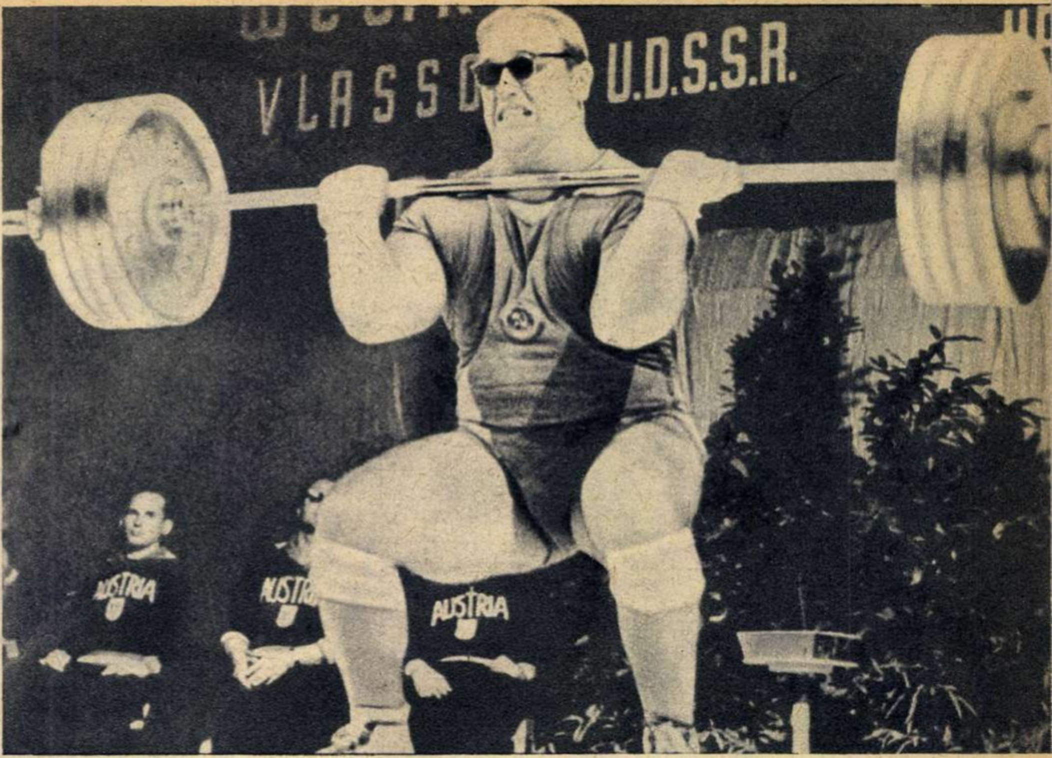

Iată-l pe campionul mondial Iuri Vlasov a cărui performanţă (557,5 kg) n-a fost încă atinsă de nici un alt sportiv pînă acum.

În antichitate ridicarea greutăţilor nu constituia un sport propriu-zis (cum erau socotite, de pildă, aruncarea discului, a suliţei, luptele sau alergările). Totuşi cei care ridicau cu uşurinţă greutăţi mari erau apreciaţi pentru forţa şi bărbăţia lor, iar legendele antice greceşti vorbesc cu admiraţie despre oameni cu o forţă deosebită.

La sfîrşitul secolului trecut ridicarea greutăţilor devine un sport consacrat; bara de fier cu două roţi la extremităţi capătă numele de *halteră*, iar ridicarea ei la piept şi deasupra capului obţine dreptul de a figura printre sporturile primei ediţii a Jocurilor Olimpice moderne (Atena — 1896). De atunci şi pînă azi halterele au fost prezente în programul tuturor ediţiilor Jocurilor Olimpice; cu începere din 1956 (Melbourne) întrecerile se dispută la 7 categorii.

Astăzi halterele se bucură de o mare popularitate pe tot globul. Recordurile mondiale au evoluat în ritm vertiginos. Dacă facem o comparaţie între recordurile mondiale de acum 15 ani şi cele de azi, ne vom pune în mod firesc întrebarea: sînt oare azi oamenii mai puternici? Tabelul comparativ de mai jos (specificăm că cifrele reprezintă greutatea totală la cele trei stiluri: împins, smuls şi aruncat) este edificator în acestă direcţie:

1948	1963
Cat. 56 kg: De Pietro (S.U.A.) 307,5 kg	Joshinobu Miyake (Jap.) 352,5 kg
Cat. 60 kg: Fayad (Egipt) 332,5 kg	Joshinobu Miyake (Jap.) 375 kg
Cat. 67,5 kg: Shams (Egipt) 360 kg	Marian Zielinski (Polonia) 417,5 kg
Cat. 75 kg: Spellmann (S.U.A.) 390 kg	Al. Kurinov (U.R.S.S.) 440 kg
Cat. 82,5 kg: Stanczyk (S.U.A.) 417,5 kg	G. Veres (Ungaria) 477,5 kg
Cat. 90 kg: —	Louis Martin (Anglia) 480 kg
Cat. grea: John Davis (S.U.A.) 457,5 kg	Iuri Vlasov (U.R.S.S.) 557,5 kg

Putem afirma, deci, că azi oamenii sînt mai puternici. Metodele de pregătire sînt cu mult mai avansate, se lucrează cu mai multă atenţie la antrenamente, se folosesc procedee ştiinţifice în dezvoltarea tehnicii ridicărilor şi pentru antrenarea forţei musculare a ridicătorilor.

Cei mai puternici halterofili romîni în tabelul celor mai buni din lume sînt: Lazăr Baroga 440 kg la cat. 90 kg şi Fiţi Balaş care este recordman mondial de juniori şi, în acelaşi timp, deţine al patrulea loc în lume în rîndul seniorilor (357,5 kg) la cat. 60 kg.

Cine este cel mai puternic om din lume? Fireşte, după numărul de kilograme ridicate, acesta este Iuri Vlasov. Pînă acum, doar zece halterofili din lume au trecut graniţa celor 500 de kg. Şi, bineînţeles, toţi au fost de categorie grea (oameni de peste 110 kg): Anderson, Shemanski, Gubner, Bradford, Ashman, Sid Henry (S.U.A.), Silvetti (Argentina), Medvediev, Jabotinski şi Vlasov (U.R.S.S.).

Recordurile nu au ajuns încă la limita maximă şi ele vor creşte, desigur, cu încă multe kilograme şi în special la categoria grea, unde greutatea corporală nu este limitată.

Unii statisticieni au arătat că pentru a desemna pe cel mai puternic om al lumii trebuie să stabilim raportul dintre greutatea lui şi cea ridicată. În baza acestui calcul, toţi recordmanii de la categoriile inferioare sînt mai... puternici decît cei de la categoriile mai mari. Iată cîteva exemple: japonezul J. Miyake (56 kg — 352,5 kg rec. mond.) ridică de 6,29 ori peste greutatea sa corporală, în timp ce Vlasov (130 kg — 537,5 kg rec. mond.) numai de 4,25 ori! Ştiţi cît ar trebui să ridice Vlasov în baza acestui calcul pentru a-l întrece pe Miyake? Peste 800 de kg! O asemenea cifră ţine, evident, de domeniul fanteziei... Dar la haltere forţa se măsoară în kilograme ridicate de către halterofili de aceeaşi categorie. Astfel că cel mai puternic este socotit pînă la urmă cel care ridică mai mult.

MIYAKE
145
ELEIKO
SWEDEN
20

Cel mai uşor halterofil, japonezul Miyake, recordman mondial, în plin efort la 145 kg.

Dați copiilor dulciuri

CIOCOLATA
cu lapte
BUCUREȘTI
drageuri
Bomboane
SUPERIOARE

BOMBOANELE MEDICINALE

Flavisept
BOMBOANE MEDICINALE
NEGRO
EUCALIPT

FLAVISEPT
NEGRO
EUCALIPT

vă apără
de
afecțiunile
căilor
respiratorii

BOMBOANELE MEDICINALE
SE GĂSESC DE VÎNZARE
LA DROGHERII ȘI LA MAGAZINELE
CU PRODUSE ZAHAROASE

PASTELE FĂINOASE

nu trebuie să lipsească
din nici o gospodărie

PASTELE FĂINOASE
au o variată întrebuințare
în alimentație

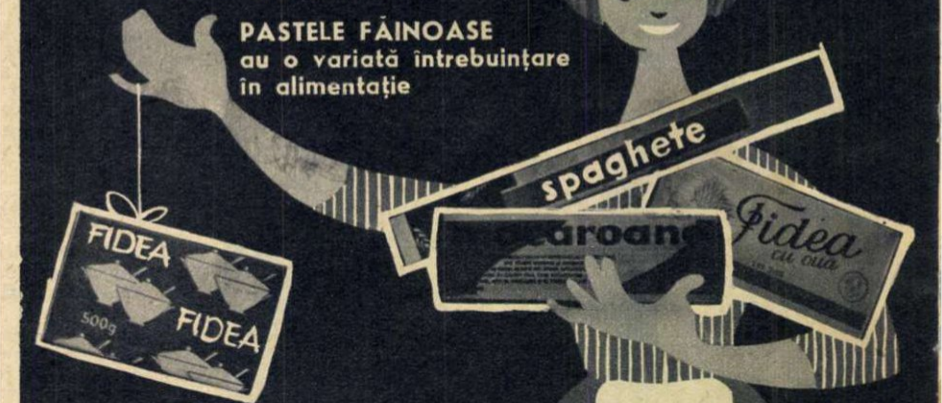
FIDEA
500g
FIDEA
spaghete
Fidea
cu ouă

Rezultate excepționale
LA SPĂLAT CU

- **PERLAN ALB** pentru țesături din lînă, mătase naturală și fibre sintetice
- **PERLAN ALBASTRU** pentru țesături din in, bumbac și cînepă
- La aceeași cantitate de articole pentru spălat se folosește o cantitate mai redusă de „Perlan" în comparație cu ceilalți detergenți.

Perlan
ALBASTRU
Perlan
ALB

MARE

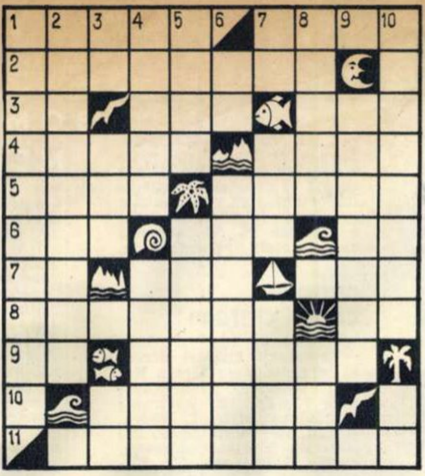

ORIZONTAL: 1) Mare colorată — Mare necolorată. 2) E culoare și e cuprinsă... în mare. 3) Literă grecească de mare importanță pentru matematicieni — Materie primă pentru ceramiști — E mare pe mare. 4) A atîrna — Cingătoare mare. 5) Parte a navei — Cutii cu instrumente. 6) Trei! — Iarbă parazită — Bene! 7) Pronume — Parte a urechii — Categoric. 8) Cea mai mare parte lemnoasă din trunchiul copacilor — Produce căldură mare pe țărmul Mării Roșii. 9) Pronume — Mare prostănac. 10) Unități de măsură pentru metale și pietre prețioase. 11) Mare lîngă Italia.

VERTICAL: 1) Lăcomie mare. 2) Văicăreli (reg.). 3) Sandu Bunescu — Nume turcesc — Conjuncție. 4) Stațiune pe țărmul sovietic al Mării Negre — O dată pe lună. 5) A se împotmoli unde apa nu e mare — Noapte mare (pl.). 6) Teodor Teodorescu — Locuiește la cea mai mare altitudine. 7) Măsură agrară — Interjecție pe frig mare — Diminutiv masculin. 8) Cel mai mare muzeu parizian — Zăpadă. 9) Munte mare de gheață care plutește pe mare. 10) Mare mulțime — Negație.

Dezlegarea jocului „SURPRIZĂ", apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) Elastică — Sac. 2) Talere — Glugă. 3) Ațîțare — Aral. 4) Tun — Sinus — La. 5) Erate — Un — Net. 6) Ara — Inima — O. 7) T — Iscat — Eter. 8) Ru — Cer — P — Uzi. 9) Algă — Bălărie. 10) Fir — Măcinat. 11) Ițiri — Ist — An. 12) Castel — Ceață.

Reînnoiți-vă din timp abonamentul la

REBUS

REVISTĂ BILUNARĂ DE PROBLEME DISTRACTIVE

Foileton

E PUR SI MUOVE

Cazul s-a petrecut în calea Griviței nr. 232, bloc 2, scara D. La început s-a crezut că liftul a dispărut. A fost cercetat etaj cu etaj, dar fără rezultat. S-a dovedit neîntemeiată și bănuiala că și l-ar fi însușit portarul blocului; acesta avea un alibi perfect: toată ziua pînă la ora închiderii s-a aflat în deplasare la bufetul de vizavi. După minuțioase investigații în timpul cărora se auzeau mereu bătăi puternice în pereții liftului, acesta a fost descoperit între două etaje; conținea trei persoane în greutate legală. Naufragiații au fost salvați de către salvatorul voluntar al blocului, un tînăr actor cu pricepere la ascensor.

Pentru elucidarea acestei taine tehnico-științifice ne-am adresat unuia dintre specialiștii întreprinderii „Liftul care stă":

— *Ce ne puteți spune despre fenomenul în chestiune?*

— După cum știți, noi fabricăm două tipuri de lifturi: liftul care nu urcă și nu coboară, avînd un caracter ornamental, pentru întregirea liniei moderne arhitectonice interioare, și liftul cu opriri între etaje, pe care-l experimentăm aici.

— *Ce principiu stă la baza acestei creațiuni tehnice?*

— Pentru a înțelege mai lesne, o să luăm bunăoară sistemele de sateliți artificiali ai Pămîntului folosiți în telecomunicații, actualmente în curs de experimentare. Deși se rotesc în jurul globului, ei ne dau iluzia că stau pe loc. Tot așa și liftul nostru: ne dă doar iluzia că rămîne pe loc în momentul opririi între etaje. În realitate el participă la mișcarea de rotație a globului împreună cu toate corpurile terestre. Vorba lui Galileu: e pur si muove...

— *Deci lifturile acestea sînt un fel de nave cosmice?*

— Exact. Ați perceput esența.

— *Totuși, de la liftul care rămîne între etaje și pînă la racheta cu mai multe etaje este o oarecare distanță...*

— Incontestabil. Cîteva mii de ani-lumină.

— *Să nu exagerăm. Doar cîțiva zeci de ani-tehnică... Care, bineînțeles, pot fi recuperați. Preconizați ceva în acest sens?*

— Desigur. Intenționăm să perfecționăm acest tip de lift, să-l înzestrăm cu mobilierul adecvat unei așteptări de cîteva ore între etaje: fotolii, măsuță de fumat, trusă medicală de prim ajutor, un mic bar, televizor și — dacă spațiul ne va permite — o orchestră simfonică, un balet și o piscină.

— *Dar în privința îmbunătățirii sistemului automat, a comenzilor electrice, a butoanelor?*

— V-o spun în mod confidențial: butoanele au un rol mai mult psihologic. Cînd se vede omul rămas între etaje, apasă el ce apasă pe butoane și apoi își zice: „n-or fi funcționînd ele, dar tot trebuie să aibă un rost... Nu le-o fi pus fabrica de florile mărului". În acest fel butoanele îi insuflă optimism, curaj...

— *Și, totuși, cum se poate ajunge cu liftul în dreptul unui etaj?*

— Foarte simplu: cu ajutorul unui calcul tehnico-matematic extrem de elementar. Se face media dintre distanța parcursă și cea neparcursă, se înmulțește cu 3,14, se adaugă rădăcina pătrată a greutății totale a pasagerilor, se amestecă bine laolaltă și se împarte la numărul total al picioarelor. Pentru a-l efectua, e preferabil ca locatarii să poarte asupra lor o riglă de calcul sau eventual să fie aspiranți, dacă nu chiar candidați în științe tehnice.

— *Bine, dar nu toți locatarii se pricep la tehnică! Mai sînt și gospodine... și pensionari.*

— Nu-i nimic, să se priceapă! Să și-o însușească! Să lichidăm subaprecierea tehnicii noi!

— *Tocmai asta voiam să vă sugerăm și noi. Apropo... Nu cumva aveți în plan vreun tip de lifturi din acelea simple, banale, obișnuite, care urcă și coboară pur și simplu?*

— E o problemă de domeniul viitorului, ca și autovehiculele cu perne de aer sau uzinele cu energie solară. E o chestiune științifico-fantastică. Adresați-vă Editurii tineretului...

— *Și pînă atunci ce să facă locatarii blocului 2, scara D din calea Griviței nr. 232? Sau cei din alte blocuri în această situație? Dumneavoastră, bunăoară, cum ați rezolva problema?*

— Eu am și rezolvat-o. M-am mutat la parter.

Andrei BART

umor

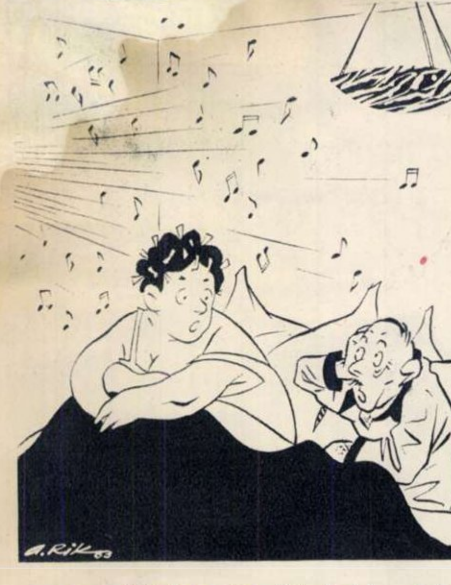

— Ar trebui să te duci alături să-i rogi să-l pună mai tare...

— ?!?

— ... Poate îl scoală pe boxerul de la „șase", că tu ești prea pirpiriu!

Rik AUERBACH

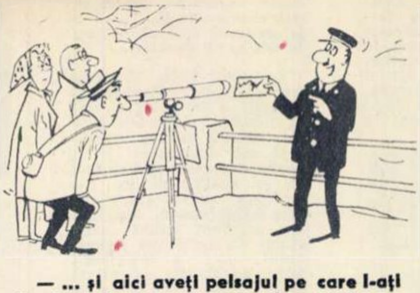

— ... și aici aveți peisajul pe care l-ați fi văzut dacă vremea era frumoasă...

„Osterreich Illustrierte"

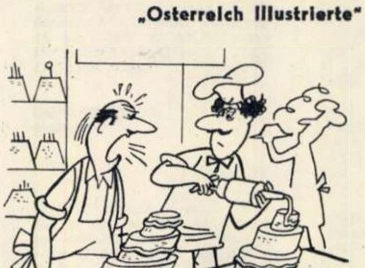

— Nu mă interesează dacă ai fost sau nu la Pisa. Torta trebuie să fie dreaptă. Altfel te dau afară.

„Osterreich Illustrierte"

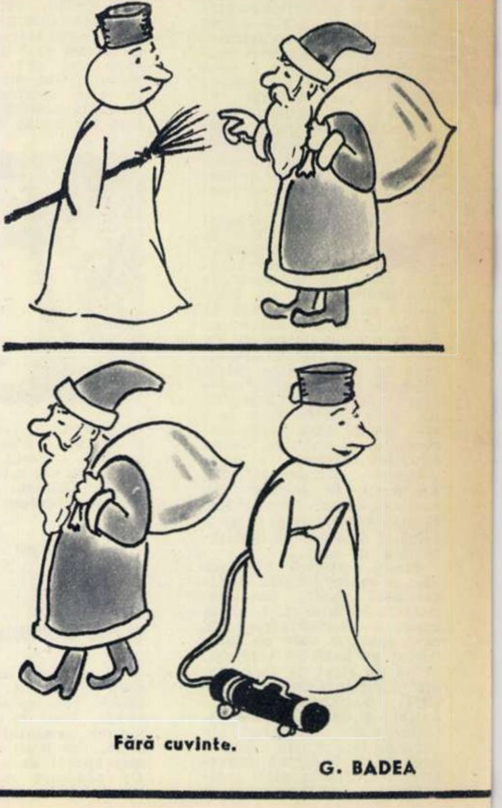

Fără cuvinte.

G. BADEA

Dialog cu cititorii

FERMA DE SUB DEAL

Colectiviștii din raionul Muscel se preocupă intens de dezvoltarea șeptelului. Numeroase noi construcții zootehnice au fost date în folosință în gospodăriile colective, iar altele vor fi gata în curînd. Paralel cu noile construcții, colectiviștii musceleni au acordat multă atenție dezvoltării bazei furajere, recuperînd terenuri supuse eroziunii, organizînd și întreținînd pășunatul natural — măsuri prin care se asigură hrana pentru 18.000-20.000 de vite. Pe întinsele pășuni alpine cu iarbă grasă pasc anual 700.000-750.000 ovine, aparținînd gospodăriilor colective din raion.

Vă trimit o imagine de la noua fermă zootehnică din Boteni, amplasată sub dealul „Cărbunele", avînd în apropiere pășuni și izvoare. Grajdul, cu o capacitate de 300 de capete, este dotat cu lumină electrică, adăpători și un pod pentru 10 vagoane de nutreț. Asemenea construcții zootehnice s-au înălțat în ultima vreme și la gospodăriile agricole colective din Cîmpulung și Valea Mare-Pravăț.

Ion DOBRESCU
activist cultural
Cîmpulung-Muscel

PENTRU PANTOFII ȘI POȘETELE NOASTRE

„Aș dori să știu cîte ceva despre talpa și pielea sintetică".

Gabriel VIFOREANU
Brăila

Răspunde ing. CEZAR SUȘNEA, cercetător principal la Institutul de cercetări pielărie-cauciuc.

Creșterea necesarului de piele pentru o serie de produse de larg consum — încălțăminte, marochinărie, curelărie — a făcut să se pună problema găsirii unor materiale care să înlocuiască pielea total sau parțial. Obținerea unor materiale cu proprietăți ca ale pielii a fost o sarcină greu de soluționat. Dezvoltarea industriei maselor plastice a adus o serie de produse care pot înlocui pielea în unele utilizări. Acestea au fost denumite înlocuitori de piele. După destinația lor în industria de încălțăminte, înlocuitorii de piele se împart în înlocuitori pentru talpă și înlocuitori pentru piele de fețe.

Și acum ce este talpa și pielea sintetică? Cum se fabrică ea și la ce se folosește?

Talpa sintetică întrebuințată astăzi în industria de încălțăminte este un înlocuitor de piele pe bază de fibre, întîlnită și sub denumirea de talpă artificială. Ea se obține din deșeurile rezultate de la ștanțarea tălpii tăbăcite vegetal și în oarecare măsură din deșeurile de piele pentru fețe care sînt supuse unor prelucrări mecanice și chimice. Talpa sintetică fabricată la întreprinderea „Dîmbovița" din București se folosește la confecționarea branțurilor, tălpilor interioare și chiar a tălpilor de uzură la încălțămintea de casă.

Pielea sintetică utilizată atît la confecționarea încălțămintei ușoare (sandale, pantofi deschiși etc.), cît și aceea a marochinăriei (în mod special), este un înlocuitor pe bază de țesături, avînd un strat de acoperire din policlorură de vinil plastifiat. Varietatea mare de culori și desene a înlocuitorilor oferă industriei de încălțăminte pentru anumite produse și, de curînd, industriei confecțiilor mari posibilități de a-și lărgi gama de sortimente cu modele variate și în culorile cele mai frumoase.

Problema obținerii de piele sintetică care să corespundă total fineței și calităților pielii naturale constituie în prezent o preocupare a cercetătorilor din domeniul respectiv din toată lumea.

„PRIVIGHETOAREA DIN ȘICLĂU"

Așa o numesc oamenii din partea locului pe tînăra colectivistă Florica Ardelean din Șiclău, raionul Criș, regiunea Crișana. Cu farmecul vocii sale ea cucerește de fiecare dată mulțimea de spectatori atît la căminul cultural din Șiclău, cît și în alte comune. Recent, formația artistică de amatori din Șiclău a cîntat la Chișineu-Criș, Grăniceri, Socodor și Vărșand, interpretînd melodii populare, unele din ele culese de prin satele Crișanei chiar de Florica Ardelean.

ION COȚOI
activist cultural
Chișineu-Criș

O SESIZARE ȘI UN RĂSPUNS

Vă scriu în numele unui grup de elevi și eleve de la Școala pedagogică din Constanța. Nouă ne este absolut necesar manualul de pedagogie, dar acest manual n-a mai apărut de anul trecut. De asemenea avem nevoie de metodicile de predare a obiectelor în școala generală de 8 ani, pe care, de asemenea, nu le găsim. De aceea, ca cititori ai „Flacării", ne adresăm redacției cu rugămintea de a sesiza pe această cale editura de specialitate în scopul reeditării manualelor de mai sus.

Duduca MIRON
str. Răscoala din 1907 nr. 42
Constanța

Nota redacției. Editura didactică și pedagogică ne informează că manualul de pedagogie va apare în primul trimestru al anului 1964. De asemenea în cursul aceluiași an vor apare metodici pentru majoritatea obiectelor de învățămînt din școala generală de 8 ani.

CITITORII DESPRE „FLACĂRA"

De la o săptămînă la alta revista „Flacăra" devine mai plăcută și mai interesantă. Datorită acestor calități o citesc cu regularitate.

O dată cu aprecierile de mai sus, îmi permit a face o sugestie în legătură cu temele educative: revista să publice uneori aspecte de la tribunale; din dezbaterile unor anumite procese se pot desprinde multe învățăminte și pentru tineri și chiar pentru vîrstnici.

Elvira TEODOR
Oltenița

N.R. Propunerea tovarășei Elvira Teodor a fost luată în considerație. Asemenea materiale am publicat în numerele 48 și 50 ale revistei noastre; altele vor vedea lumina tiparului în numerele următoare.

TOT DESPRE EROZIUNEA MALURILOR

„Flacăra" nr. 49/1963 a publicat — la cererea unui cititor — un răspuns privitor la cursul fluviilor și eroziunea malurilor. În legătură cu această problemă am aflat unele lucruri pe care le găsesc interesante și țin să vi le comunic, ca o completare la cele ce ați publicat.

În anul 1835, savantul francez Gustave Gaspard de Coriolis a formulat o teză în domeniul mecanicii solului, rămasă celebră. Cunoscută sub denumirea „Forța Coriolis" această teză explică de ce apele fluviilor din emisfera nordică atacă mai ales malul drept, iar cele din emisfera sudică malul stîng. În amintirea fizicianului, care a descoperit forța de inerție exercitată asupra unui corp care se mișcă radial într-un sistem de rotație, o navă oceanografică franceză, destinată cercetărilor în Pacificul de sud, lansată de curînd la Dieppe, a fost botezată „Coriolis".

Viorel DUDU
Timișoara

PE SCURT

T. Ioan — Curtea de Argeș. Date interesante în legătură cu activitatea și viața lui Beethoven în anii cît a fost bolnav puteți găsi în cartea lui Romain Rolland „Beethoven" (a apărut nu demult în traducere romînească).

În numărul 48 al revistei „Flacăra" din 30 noiembrie 1963 găsiți relatările care vă interesează despre Antarctica.

S.I. — Sibiu. Vă recomandăm să faceți un tratament chirurgical: electrocoagularea, chiuretajul pungilor gingivale sau operația radicală Neumann-Wildman. În caz de mobilitate mare a dinților cu atrofie întinsă osoasă și procese supurative importante, vă recomandăm extracția. În orice caz însă, e necesar să vă adresați unui serviciu de specialitate.

CITITORII CĂTRE CITITORII

Următorii cititori doresc să corespondeze: Mircea Marin, chimist, Hunedoara, bloc 74, ap. 16: ilustrate; Magdalena Mitrică, elevă, Buzău, str. Penteleu nr. 22: ilustrate; Rodica Coșoreanu, elevă, Galați, str. N. Bălcescu nr. 29: literatură, geografie, ilustrate; Ana Jiclău, elevă, Brăila, str. Griviței nr. 394: literatură, geografie, ilustrate; Constantin Toacă, rafinăria Dărmănești, blocul tineretului, rn. Moinești, reg. Bacău: ilustrate; Lucica Iacovache, Galați, str. N. Bălcescu nr. 15: ilustrate; Ecaterina Tudor, elevă, Centrul școlar agricol Fierbinți, reg. București: ilustrate; Eugenia Dan, elevă, Brăila, str. V. Roaită nr. 1: literatură, artă, ilustrate; dr. Ioachim Circa, medic pediatru, Satu Mare, str. N. Bălcescu nr. 2: filatelie, ilustrate; Geta Vîrgolici, elevă Institutul pedagogic Galați, str. Brăilei nr. 200: cinema, ilustrate; Jean Ohlewicz, Bialystok, ul. Warszawska 56, R.P. Polonă: filatelie, sport; Tadeusz Kuyawski, Bialystok, ul. Warszawska 56, R.P. Polonă: muzică, filatelie; Andrzej Makatrewicz, Lodz, ul. Zielona 25, R.P. Polonă: filatelie; Victor Cirimpei, Chișinău, str. Frunze nr. 104, căminul studențesc nr. 5, U.R.S.S.: literatură, folclor; Atena Surdeanu, elevă, Galați, bloc D, scara C, ap. 22: filatelie, ilustrate; Doina Aniod, desenatoare tehnică, Sighișoara, str. Republicii nr. 86: literatură, muzică, ilustrate; Pakella Făcăeru, elevă, Galați, str. Brăilei nr. 200: filatelie, ilustrate; Nichi Naghi, lăcătuș, Hunedoara, O.M., str. Gh. Lazăr, bloc textile, ap. 7: teme diverse; Mioara Duță, elevă, Băilești, str. Poporului nr. 125, reg. Oltenia: ilustrate; Maria Speranță, studentă, București, str. Gh. Coșbuc nr. 24, rn. N. Bălcescu: ilustrate; Nicu Țîrlea, student, Brașov, str. Memorandului, bloc 2: film, sport, ilustrate; Anișoara Puiu, elevă, Galați, str. Logofătul Tăut nr. 20: literatură, muzică; Florin Vizitiu, mecanic, Cîmpulung-Muscel, str. Decebal nr. 17: muzică, cinema, ilustrate; Traian Albu, directorul Casei raionale de cultură Șimleul Silvaniei, str. A. Mureșan nr. 1, reg. Crișana: muzică, ilustrate; G. Moldovan, student, Cernăuți, str. Ucrainskaia 14, ap. 3, U.R.S.S.: ilustrate; Kristian Wilczok, student, Rybnik, ul. Kosciuski 5 a, woj. Katowickie, R.P. Polonă: filatelie, ilustrate; Aniella Grabanska, Wroclaw 22, ul. Stnachscirska 108/2, R.P. Polonă: filatelie, teatru, ilustrate; Osipiuk Janusz, Warszawa 12, ul. Kazimienowska 46/48, R.P. Polonă: floră, faună, chimie, Cosmos (în rusă, germană, engleză); Krystyna Sasz, Debica, ul. Krakowska 24, woj. Rzeszow, R.P. Polonă: științe, economie (în rusă, germană, polonă).

DIN PARTEA REDACȚIEI

Numărul cititorilor care cer să li se publice adresele în această rubrică fiind foarte mare, numele lor urmează să apară în ordinea sosirii scrisorilor.

DE LA CORESPONDENȚI

Cascadă din... beton. *(Viorel Lupea, Cluj)*

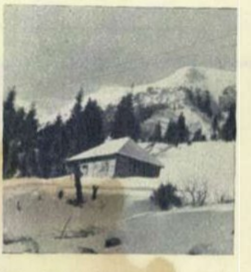

Iarna în Munții Maramureșului. *(Romulus Deșteanu, București)*

Castelul medieval de la Făgăraș, azi monument istoric. *(Gh. Amuza, București)*

DE PESTE HOTARE

4
DU TUNNEL
DE L'ANGLETERRE

1 La Palazzo Antici Mattei din capitala Italiei a fost organizată o expoziție a cărții romînești. Cele cîteva sute de volume în limba romînă, precum și în alte limbi — opere originale și traduceri — au stîrnit un interes deosebit în rîndul vizitatorilor.

2 Un grup de luptători ai forțelor patriotice în munții Las Minas (Guatemala). Acțiunile armate ale patrioților guatemalezi s-au intensificat în ultima vreme.

3 Cîntăreața Zenaida Pally de la Teatrul de operă și balet din București a interpretat pe scena Operei din Varna rolul titular din „Carmen" de Bizet. În rolul lui Don José — cîntărețul bulgar T. Kostov.

4 Între 12 și 19 decembrie a fost prezentată la Paris, la „Palais de la decouverte", macheta punctului terminus — din Franța—al tunelului de sub Canalul Mînecii. Se poate vedea, în stînga, ieșirea din tunel, iar în dreapta blocul care va cuprinde serviciile vămii și un hotel pentru călători.

5 În fața Comitetului de tutelă al O.N.U., care a discutat situația din coloniile portugheze, a apărut în calitate de petiționar căpitanul portughez Enrique Galvao — care, în 1961, împreună cu un grup de patrioți, a capturat transatlanticul „Santa Maria" pentru a atrage atenția opiniei publice asupra stărilor de lucruri din Portugalia și coloniile sale.

6 Poliția britanică a luat măsuri speciale pentru paza liderului partidului laburist englez, Harold Wilson, care a fost amenințat că va fi asasinat. În fotografie: polițiști păzesc compartimentul de tren ocupat de Wilson, la plecarea din gara Victoria spre Brighton.

7 Într-o cabină telefonică din sudul Londrei au fost găsiți doi saci conținînd bancnote de 1 și 5 lire, în valoare totală de 50.000 lire sterline, furate în cursul atacului efectuat acum cîteva luni asupra trenului poștal de pe linia Glasgow — Londra, de o bandă de gangsteri, rămași pînă acum nedescoperiți.

OMUL CARE N-A VĂZUT NIMIC

Am citit mai deunăzi în ziare că episcopul vest-german Dibelius, înapoiat recent dintr-o călătorie în Republica Sud-Africană, a declarat presei: „n-am văzut în timpul călătoriei mele nici cea mai mică știrbire a drepturilor populației de culoare de către albi".

După cum se știe, în Africa de sud există rezervații, ca niște grădini zoologice, pentru negri, iar cine îndrăznește să le părăsească, fără aprobare și viză pe pașaport (cred, de altminteri, că R.S.A. este singura țară din lume unde indigenii, pentru a călători dintr-o localitate într-alta, ca să-și cumpere cîte ceva trebuie să obțină învoire de la poliție) este aspru pedepsit. Dar episcopul Dibelius, care a bătut drumurile Africii de sud cu atenție și conștiinciozitate, n-a văzut nimic.

La Organizația Națiunilor Unite se dezbate de multă vreme problema discriminărilor rasiale. Dezvăluind stările de lucruri inadmisibile de la Capetown sau din coloniile portugheze, reprezentanții mai tuturor țărilor civilizate au condamnat neosclavagismul, cerînd guvernelor răspunzătoare să pună punct fără întîrziere unui capitol care trebuia închis de fapt acum vreo 400 de ani.

Cîteva zeci de porturi din cîteva zeci de țări sînt închise pentru vasele lui Verwoerd. Comitetul Olimpic Internațional a pus în vedere federațiilor sportive din R.S.A. că nu vor putea participa la Olimpiada de la Tokio dacă nu lichidează discriminarea rasială de pe stadioane. Dar episcopul Dibelius n-a văzut „nici cea mai mică știrbire a drepturilor populației de culoare de către albi".

Toți reporterii cît de cît cinstiți ai tuturor ziarelor cît de cît de informație au publicat în toate săptămînile și lunile tuturor anilor din urmă articole înfățișînd aspectele inimaginabile pentru anul 1963 ale politicii de apartheid. Restaurante pentru albi, hoteluri numai pentru albi, cinematografe numai pentru albi, farmacii, dentiști și spitale de urgență numai pentru albi, școli numai pentru albi, străzi, cartiere, orașe numai pentru albi, parcuri, cofetării și stații de benzină numai pentru albi, viață numai pentru albi. Cifrele și faptele referitoare la apartheid sînt tot atît de cunoscute încît au devenit banale. Știrile despre condamnarea albilor care se ridică împotriva oprimării oamenilor de culoare apar cu aceeași regularitate ca un buletin meteorologic. Nu mai există nici un mister în legătură cu felul de viață din Africa de sud. Nu mai există nici o surpriză. Nu mai există și nu mai poate exista nici o veste senzațională despre regimul din locurile acelea.

...Numai episcopul Dibelius, care s-a preumblat agale pe străzile din Johannesburg, care a deschis ochii mari să vadă ceea ce e de văzut, care a privit și cercetat și a verificat lucrurile cu scrupulozitate, numai episcopul Dibelius, om cu frica lui Dumnezeu, n-a remarcat „nici cea mai mică știrbire a drepturilor populației de culoare".

Dar nici cea mai mică...

Al. MIRODAN

Tiparul executat la Combinatul poligrafic
„Casa Scînteii"
Macheta: Ion Vulpescu

Bibl. Reg.

LUNA

DECEMBRIE

DECEMBRIE

DECEMBRIE

CADOURILOR

LUNA SURPRIZELOR PLĂCUTE

Prilej de a oferi cadouri celor dragi

Magazinele de specialitate vă pun la dispoziţie un bogat sortiment de articole pentru cadouri: tricotaje, produse cosmetice-parfumerie, articole de marochinărie, articole de galanterie, jucării, dulciuri, produse din ciocolată, vinuri superioare şi lichioruri.

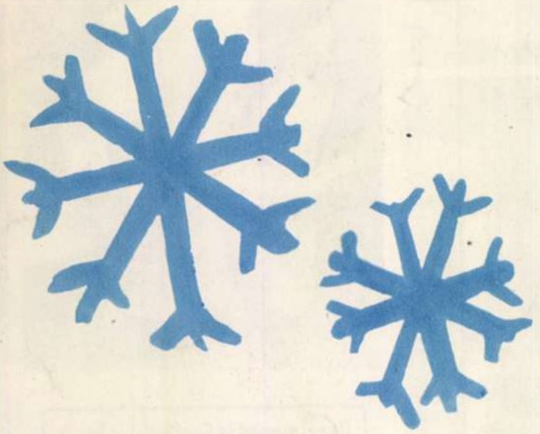

05/2 -

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Anul XII nr. 52 (448) — 28 decembrie 1963

Flacăra

52

LA MULȚI ANI!

flacăra
Proletari din toate țările, uniți-vă!
Anul XII nr. 52 (448) — 28 decembrie 1963

★★★★★

REDACTIA: BUCUREȘTI, PIATA SCÎNTEII
Căsuța poștală: 3507, Of. 33
Tel. 17.60.10, int. 1744

ABONAMENTE la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL REVISTEI 2 LEI. ABONAMENTE: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei.

ÎN ULTIM

1

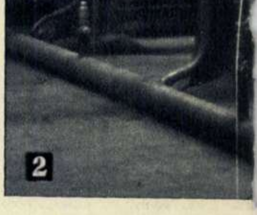
2

3

5

ELE ZILE ALE ANULUI

LA MULȚI ANI, DRAGI CITITORI!

Cu prilejul celei de-a 16-a aniversări a proclamării Republicii Populare Romîne și al Anului nou, colectivul redacțional al revistei „Flacăra" vă felicită călduros și vă urează sănătate, fericire și noi succese în muncă.

4

6

1 Mulți chimiști din Onești, ca și numeroși oameni ai muncii din alte orașe ale noastre, vor petrece revelionul în locuințe noi.

2 Sfîrșitul anului vine întotdeauna și cu bucuria îndeplinirii planului de producție înainte de termen în numeroase uzine și fabrici. Astfel, de pildă, colectivul uzinelor „Republica" din Capitală a raportat această veste la 19 decembrie.

3 O grijă care ne face întotdeauna plăcere: alegerea cadourilor pe care în aceste zile le oferim celor dragi.

4 La cabanele din munți se fac pregătiri pentru primirea numeroșilor turiști care vor veni să petreacă revelionul acasă la pomii de iarnă (imagine luată la cabana „Cioplea" din Predeal).

5 Primele zile de vacanță. La Palatul pionierilor din București sălile au devenit ad-hoc ateliere ale lumii de basm în care se pregătesc podoabele pentru carnavalul de Anul nou. Anul care vine va fi întîmpinat de cei mici cu măști vesele, cu străluciri de beteală și cu risipă de fantezie.

6 Și aceasta e o grijă care ne face plăcere. Nu-i de loc ușoară nici alegerea, deși în toate piețele Capitalei se găsesc din abundență brazi de toate mărimile.

cea mai importan

Sfîrşitul de an aduce poporului nostru şi o aniversare scumpă lui: 30 Decembrie, Ziua Republicii. Încheind încă un an de muncă, oamenii îşi pun cea mai firească întrebare: ce am realizat în acest an, ce am făcut pentru mine şi familia mea, pentru poporul meu, pentru Republica mea? Ce lucruri deosebite pot desprinde din activitatea mea de un an de zile?...

Redacţia noastră a pus cîtorva tovarăşi întrebarea: „Care zi din anul 1963 o consideraţi mai importantă pentru dumneavoastră?"

După cum se vede din cele ce urmează, răspunsurile sînt destul de diferite; unele se referă nu la o zi, ci la un şir de zile — altele nu atît la zile cît la fapte. Dar oricît ar fi de diferite, răspunsurile sînt unanime în a sublinia că anul 1963 a adus multor oameni bucurii şi că, dintre bucurii, cele mai preţioase sînt acelea care, într-un fel sau altul, se leagă de viaţa întregii colectivităţi, de succesele însemnînd, laolaltă, propăşirea poporului şi patriei noastre.

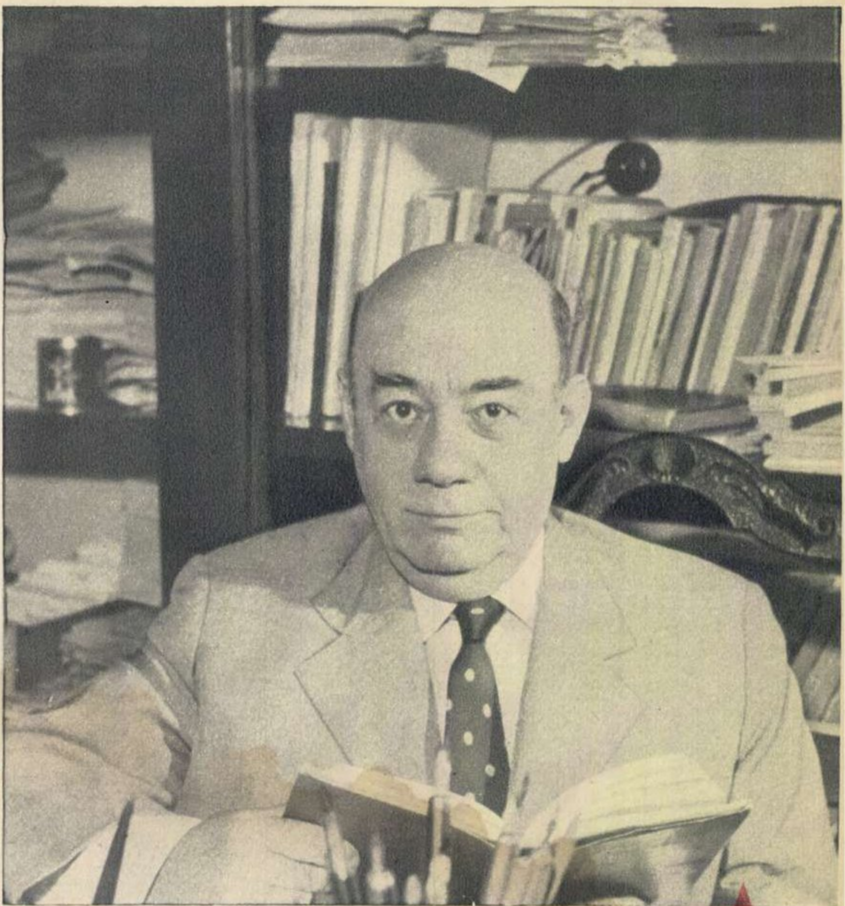

o zi de neuitat

Bucuriile noastre, ale celor care lucrăm pe marile şantiere ale ţării, sînt numeroase. De fiecare dată cînd fabrica sau uzina pe care noi, constructorii, am înălţat-o intră în funcţiune, inimile ni se umplu de bucurie şi mîndrie. Sînt zile de neuitat.

Am lucrat la construcţia Fabricii de zahăr de la Bucecea, a fabricii de ulei şi a unei alte uzine din Iaşi. Şi astăzi citesc cu emoţie în ziare veştile de la aceste obiective industriale şi, fără să vreau, îmi vin în minte imagini din zilele sau nopţile petrecute acolo sau întîmplări despre oameni. Minunate zile! Poate că toate aceste amintiri se vor estompa cu anii, înlocuite de altele. Dar cu toată certitudinea ştiu că nu voi uita niciodată ziua de 12 noiembrie din acest an.

Pe şantierul nostru veniseră în vizită conducători de partid şi de stat. Aşteptam cu nespusă emoţie aprecierile muncii noastre. Înalţii oaspeţi s-au oprit şi s-au interesat şi de lucrările lotului meu. Tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej a dat o apreciere pozitivă lucrărilor pe care le-am executat. Spre marea mea bucurie, tovarăşul Gheorghiu-Dej şi-a amintit de mine. Mă mai văzuse şi pe alte şantiere.

Aprecierile făcute, cît şi cuvintele părinteşti pe care mi le-a adresat m-au făcut foarte fericit. 12 noiembrie rămîne o zi pe care n-o s-o uit niciodată.

Ing. Mircea CEAUŞU
Şantierul Uzinei de aluminiu Slatina

matematica abstractă şi practica inginerească

Anul 1963 mi-a adus o aniversare: în toamnă s-au împlinit 40 de ani de cînd am intrat ca student la Facultatea de matematici din Bucureşti. O aniversare plăcută pentru mine, dar care obligă.

În anul care a trecut am terminat o lucrare de proporţii mai vaste consacrată construirii unei teorii algebrice a structurii automatelor finite. Această teorie îşi propune să prezinte sub un aspect strict matematic şi într-un tot unitar cercetările şcolilor romînă, sovietică şi americană în această problemă. Este o teorie abstractă, ca orice teorie, însă foarte utilă pentru tehnicieni şi ingineri. Eu însumi am putut constata recent, la Mediaş, cum se aplică formulele algebrei booleene (de către tov. inginer Titus Greciuc de la fabrica „Emailul roşu") în

tă zi

scopul reducerii numărului de contacte în instalații. Acest caz de aplicare practică a unei teorii foarte noi și foarte abstracte merită să fie subliniat, tocmai fiindcă încă se mai crede că matematica abstractă nu servește practicii inginerești.

Grație teoriei generale pe care am elaborat-o, am găsit metode de simplificare a unor circuite electrice, metode pe care le-am prezentat la Congresul Federației internaționale de automatică ce a avut loc vara aceasta în Elveția, la Bâle.

Legat de munca mea, ca și de a altor numeroși matematicieni, aș vrea să mai amintesc importanța pe care o prezintă crearea în anul 1963, de către Ministerul Învățămîntului, a unor condiții deosebit de favorabile dezvoltării Centrului de calcul din București. Acesta a primit un local adecvat, și-a sporit considerabil numărul cercetătorilor și, în general vorbind, i s-au deschis perspective largi pentru viitor. Centrul se ocupă de toate problemele științifice și didactice pe care le ridică introducerea mașinilor electronice de calcul în tehnică și în special în automatică, în organizarea economică și în planificare, precum și în cercetarea științifică, de pildă în lingvistica matematică.

Revenind la punctul de pornire, cred că anul care a trecut s-a dovedit rodnic pentru munca mea de cercetare în domeniul matematicilor și al aplicațiilor lor în diferite domenii ale tehnicii și economiei, aplicații care joacă un rol mereu crescînd în construcția socialistă. Care a fost, pentru mine, ziua cea mai însemnată a anului ce a trecut? Toate cele 365.

Acad. Grigore MOISIL
Laureat al Premiului de Stat

s-a întîmplat la 8 octombrie...

Iată-mă în fața unei întrebări foarte grele: „Care a fost pentru mine cea mai importantă zi a anului?" O clipă memoria mă părăsește și nu rețin nici o zi importantă...Dar în minutul următor începe să se facă lumină. Zile după zile se înșiruie în fața ochilor în toată intensitatea lor, ilustrînd fiecare întîmplări de o însemnătate incontestabilă și unică. Acum urmează greutatea cea mare: pe care să o aleg?

Să mă opresc la ziua de 24 mai, în care, împreună cu maestrul George Georgescu și orchestra Filarmonică de stat „George Enescu", am cîntat la „Grosser Konzerthaussaal" din Viena, în cadrul festivalului internațional de muzică din capitala Austriei, cucerind publicul vienez? Aplauzele adresate orchestrei, dirijorului și solistului ei mi-au rămas vii în minte...

Sau să mă hotărăsc la ziua în care Filarmonicii de stat „George Enescu", avînd la pupitru pe directorul ei și ca solist pe mine, i-a revenit cinstea — pe care doar orchestrele cele mai mari din lume au mai avut-o — de a deschide stagiunea de concerte la „Scala" din Milano, fapt ce va rămîne pentru totdeauna o minunată carte de vizită?...

Înseamnă să renunț la ziua care mi-a dat atîtea emoții și bucurii: 8 octombrie? De altfel, pentru mine această zi are și o importanță particulară: este ziua mea de naștere. Așadar, la 8 octombrie eram la Londra și de dimineață am primit două coșuri de flori — trimise de impresarul nostru și impresarul englez. Apoi, cîteva telegrame de felicitare. Am plecat la Bristol unde concertam seara. De-abia ajuns în marele centru industrial al Angliei, primesc la sala de concert o nouă telegramă. Eram convins că este trimisă de copiii mei, care pînă la ora aceea nu mă felicitaseră încă. Dar mari mi-au fost emoția și bucuria totodată citind conținutul micii hîrtiuțe, care exprima invitația orchestrei „Philarmonia" de a da un concert în capitala Angliei împreună cu reputatul dirijor Anatole Fistoulari. Era într-adevăr un frumos dar oferit de ziua mea...

V-am prevenit că sînt multe zilele ce mi se par importante. Vă las dumneavoastră latitudinea să hotărîți care este cu adevărat cea mai însemnată. Eu n-aș reuși niciodată să o aleg...

Ion VOICU
Artist emerit

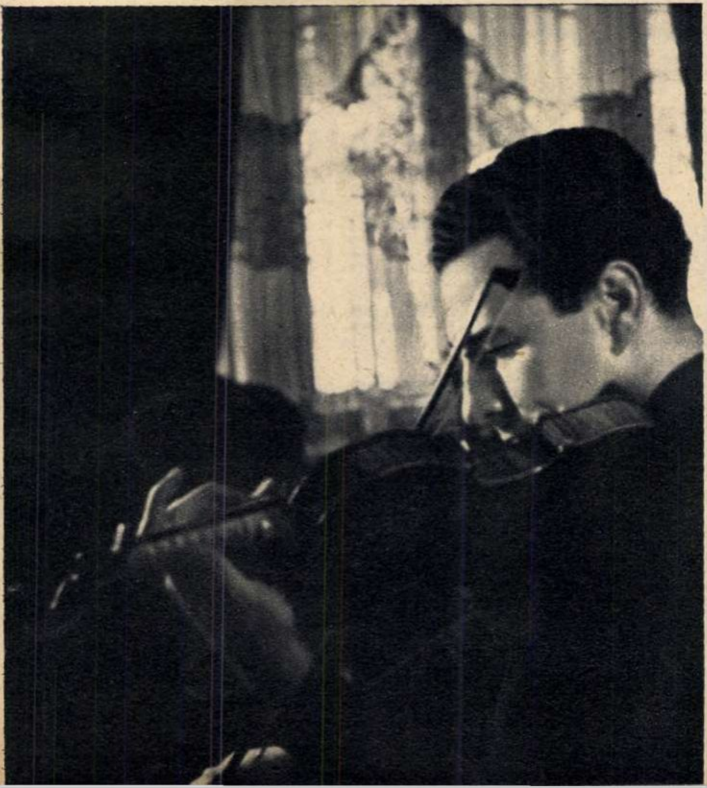

ce am obținut noi

Sînt zile care nu se uită multă vreme, zile de care îți aduci aminte întotdeauna cu drag. În 1963 am avut multe zile memorabile, dar cea mai însemnată a fost 18 ianuarie.

Atunci, la început de an, în viața mea și a altor sute de colectiviști s-a întîmplat un eveniment de seamă: am unificat două gospodării colective mai mici — cea din satul Ghimpați și cea din comuna Răcari — într-o unitate agricolă socialistă mare. Acum sîntem și mai bogați. Avem 2.400 hectare teren, 645 taurine, 516 porci, 1.400 păsări.

De la evenimentul unificării a trecut aproape un an. Pot, deci, să-mi dau seama mai bine ce avantaje economice ne-a adus unificarea. Avînd o suprafață de teren mai întinsă, ne-am organizat munca temeinic și am avut posibilitatea să dezvoltăm un sector care aduce venituri apreciabile: cel legumicol.

Nu mai vorbesc de faptul că, avînd o suprafață mare de teren, am deschis drum larg mașinilor și tractoarelor să lucreze din plin. Unificarea a contribuit la mecanizarea multor lucrări agricole. În 1963 ploile au fost cam zgîrcite cu noi. Cu toate acestea, datorită lucrărilor agrotehnice de bună calitate, la cultura mare — grîu și porumb — am obținut recolte frumoase.

Am spus la început însă că în 1963 am avut și alte zile care mi-au adus mari bucurii. Eu am patru copii. Trei sînt mai mărunței, iar unul, voinicul, cum îi zic eu, îmi spunea într-una: „Tată, eu vreau să mă fac inginer agronom". „Fă-te, dacă te ține capul — i-am zis eu. Dar vezi mai întîi ce faci cu admiterea la școala medie". Și voinicul meu a biruit: a intrat la școala medie.

Iată, se sfîrșește 1963 și începe 1964. Fiecare om, cînd pășește într-un an nou, își dorește ceva. Am și eu o dorință: vreau ca în 1964 toți oamenii din brigada mea să obțină producții și mai mari la lapte, lînă, carne. Deci, succese pe toate liniile zootehniei.

Adrian PLETEA
brigadier zootehnic
G.A.C. „Răscoala din 1907"
com. Răcari, reg. București

titlul mondial

Anul 1963 mi-a adus o dublă satisfacție. Pe lîngă titlul de campion mondial de șah la juniori obținut în urma dificilului meci de baraj cu Michael Janata, disputat la Vrnjacka Banja (Iugoslavia), mi s-a acordat titlul de maestru emerit al sportului. Este cea mai înaltă distincție sportivă și prima obținută de un șahist, motiv pentru care am de ce să fiu mîndru.

Țin să amintesc că tot în acest an, jucînd la prima masă, am reușit performanța de a-l învinge în ambele întîlniri pe marele maestru maghiar Lájos Portisch, în cadrul meciului R.P. Romînă-R.P. Ungară, cîștigat de echipa noastră.

Toate acestea mă obligă însă și mai mult. Promit ca la apropiatul turneu zonal la care iau parte să depun maximum de eforturi în fața unor adversari redutabili.

Florin GHEORGHIU
maestru emerit al sportului,
campion mondial de șah la juniori

bucurie deplină

Într-una și aceeași zi a anului, două evenimente mi-au umplut sufletul cu o nespusă bucurie.

În 1963, Întreprinderea mecanică Roman, unde lucrez și eu în calitate de tehnician, a pus în fabricație mai multe tipuri de mașini destinate fabricilor pentru prelucrarea industrială a lemnului. Studiind proiectul noilor utilaje, am înaintat cabinetului tehnic două propuneri de inovații. În scurtă vreme mi s-a comunicat că amîndouă au fost aprobate și că urmează să fie puse în practică.

În ziua aceea am intrat mîndru și fericit în cabinetul tehnic al fabricii, dar spre uimirea mea tovarășii de aici m-au întîmpinat cu oarecare scepticism: „Ai

ÎN 1963 PESTE HOTARE

PREȚUIREA ACORDATĂ ARTEI NOASTRE MUZICALE

L-am vizitat pe maestrul **GEORGE GEORGESCU**, artist al poporului, președintele Consiliului muzicii, în cabinetul său de la Filarmonică. Ca întotdeauna își desfășura plin de energie, cu tinerețea ce-l caracterizează, severul său program de lucru.

— V-am ruga să ne împărtășiți unele impresii din turneele întreprinse de Filarmonica de stat „George Enescu" peste hotare.

— În cursul anului 1963 orchestra simfonică a Filarmonicii bucureștene a pășit de două ori peste granițǎ: într-un prim turneu, în primăvară, la Viena, Linz, Graz, Salzburg și alte orașe austriece, apoi, în continuare, la Roma, Milano, Bologna, iar în toamnă la Londra, Portsmouth, Huddersfield, New Castle, Leeds, Bristol și în alte orașe din Anglia. Concertele au fost întîmpinate de un public entuziast și cald. În Anglia, de pildă, am fost plăcut surprinși de faptul că în locul unor oameni reci, flegmatici și imperturbabili — cum le merge englezilor faima pe continent — am fost salutați de o mulțime expansivă pînă la exuberanță, care ne-a obligat peste tot să bisăm. Pretutindeni am simțit prețuirea unanimă acordată artei muzicale romînești, prestigiul mereu sporit de care se bucură peste hotare.

— Ce orchestre străine ați dirijat în acest an?

— Am dat două concerte la Paris cu orchestra națională a Radioteleviziunii franceze, colectiv de instrumentiști cu un înalt nivel profesional. În vară am dirijat Filarmonica cehă din Praga la Festivalul de la Salzburg, unde am fost programat pentru a treia oară în cariera mea artistică. În octombrie am dat la Geneva un concert cu binecunoscuta orchestră simfonică „Suisse Romande", ajunsă la perfecțiune artistică prin munca neîntreruptă a ilustrului maestru și pedagog Ernest Ansermet, pe care l-am revăzut cu plăcere la lucru, plin de vitalitate la cei 80 de ani ai săi.

— V-am solicita, în încheiere, cîteva impresii din călătoriile dv.

—...Sînt multe și felurite... Unele legate de oameni, altele de peisaje care-ți evocă de fapt tot oameni, prieteni, dintre care unii nu mai sînt. Iată, la Milano am întîlnit-o pe Valli Toscanini, fiica marelui Arturo Toscanini, prietenă a mea de peste 30 de ani, în casa căreia am revăzut acum camera de lucru a ilustrului ei părinte. La Salzburg i-am regăsit pe bunii mei prieteni Sviatoslav Richter, celebrul pianist, și pe soția lui, Nina Dorliak, veniți acolo ca spectatori. La Paris am retrăit amintirile atîtor clipe petrecute altădată cu marele nostru Enescu. La Londra am revăzut cu emoție mulți prieteni din trecut: pe Pablo Casals, marele muzician, dirijîndu-și oratoriul său „El Pasebre"; pe violonistul Nathan Millstein, pe Artur Rubinstein și José Iturbi interpretîndu-și concertele cu avînt într-adevăr tineresc; pe compozitorul englez Francis Chagrin; pe Igor Oistrah și pe Kiril Kondrașin, veniți în turneu cu Filarmonica din Moscova.

Acum cîteva săptămîni am revăzut Berlinul occidental cu prilejul celor două concerte pe care le-am dat împreună cu celebra orchestră „Berliner Philharmoniker", ani de-a rîndul condusă de marele Wilhelm Furtwaengler.

Sub conducerea maestrului George Georgescu, Filarmonica bucureșteană deschide stagiunea simfonică a operei „Scala" din Milano. Solist, violonistul Ion Voicu.

dreptul să te bucuri de succesul repurtat, dar numai pe jumătate. Pentru a fi pe deplin mulţumit de roadele muncii tale, te sfătuim să aştepţi confirmarea întreprinderilor beneficiare".

Şi răspunsul aşteptat a sosit după puţin timp. Mai mult decît atît: toate întreprinderile beneficiare au comunicat rezultatele obţinute: „Maşinile funcţionează normal, iar cele două inovaţii care au corectat proiectul iniţial ne sînt de un real folos".

Vă închipuiţi cît de bucuros am fost în ziua aceea. Mai ales că tot atunci cabinetul tehnic mi-a propus ca, împreună cu tovarăşul Nicolae Scutaru, să lucrez la o nouă inovaţie înscrisă în planul tematic al fabricii. Sau, parafrazînd o veche zicală: „O bucurie nu vine niciodată singură". E adevărat: despre rezultatele noii mele lucrări nu voi putea vorbi decît la anul, dar perspectiva de a contribui din nou la ridicarea calităţii produselor fabricii noastre mi-a întregit în mod deplin bucuria.

Constantin POPOVICI
maistru la I.M.R.

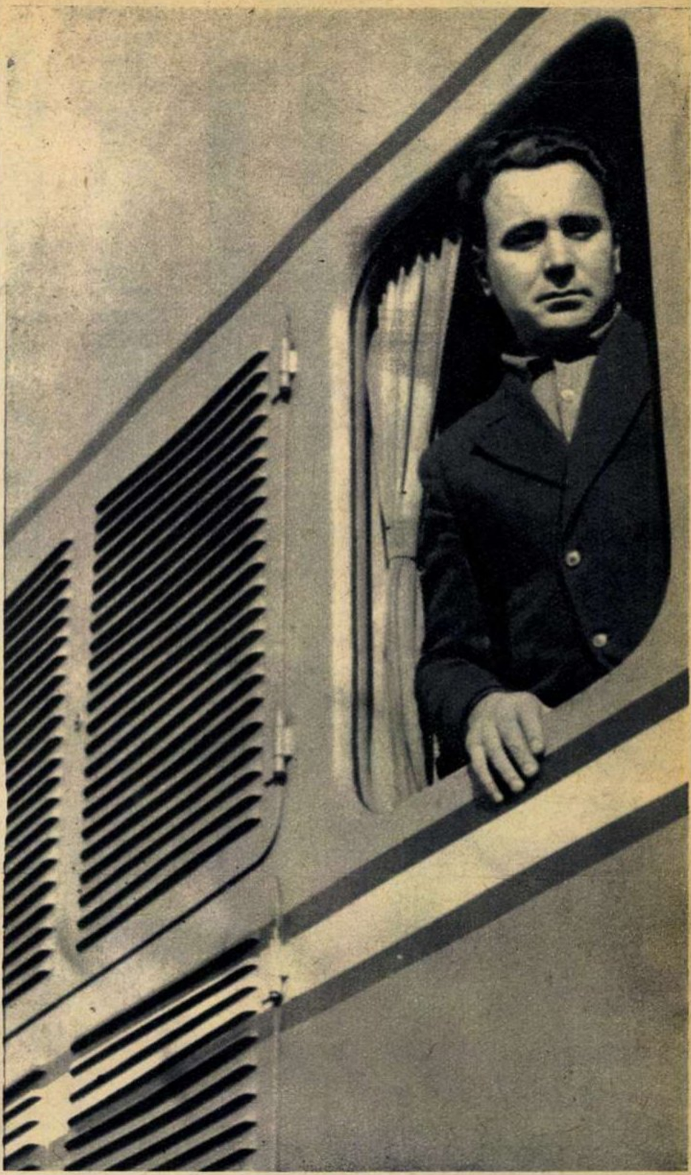

cînd m-am instalat în cabina de comandă...

Meseria mea a fost considerată totdeauna ca una dintre cele mai grele. Şi pe bună dreptate. Cine nu ştie cum arăta un mecanic de locomotivă după ce se întorcea din cursă? Negru de funingine, îngheţat pînă în măduva oaselor pe timp de iarnă, lac de sudoare în vreme de arşiţă, obosit din cauza efortului nervos şi fizic, cu hainele murdărite de unsoare. E adevărat că în zilele noastre unele din acele greutăţi au fost înlăturate. Astăzi, graţie măsurilor de protecţie a muncii, lucrul pe locomotiva cu aburi se deosebeşte fundamental de felul în care arăta el cu ani în urmă. Totuşi visul oricărui confrate de breaslă este să lucreze pe locomotive cu tracţiune diesel-electrică. În ceea ce mă priveşte ştiam că ziua aceea nu este de loc îndepărtată dar, ca să fiu sincer, nu-mi închipuiam că evenimentul se va produce încă anul acesta. La 1 iulie 1963, după absolvirea cursului special de mecanică de locomotivă diesel-electrică, am condus pentru prima dată un tren, instalat comod în cabina de comandă unde domnea o curăţenie exemplară. Locomotiva diesel-electrică romînească e o maşină admirabilă. Motoarele ei funcţionează ireproşabil. Toate comenzile sînt automatizate.

La 1 iulie 1963 am trăit un eveniment cu adevărat memorabil. De aceea sînt sigur că această zi îmi va rămîne întipărită în minte pentru toată viaţa.

Vasile AVRAM
mecanic de locomotivă
Depoul C.F.R. triaj-Bucureşti

ÎN 1963 PESTE HOTARE

SOLI AI TEATRULUI ROMÎNESC

La rugămintea da a ne împărtăşi cîteva impresii în legătură cu itinerarele sale artistice de peste hotare în 1963, artistul poporului **RADU BELIGAN**, preşedintele Consiliului teatrelor, ne-a spus următoarele:

„În cursul anului 1963 am participat la cîteva întruniri internaţionale ale oamenilor de teatru. În luna ianuarie s-a organizat la Bruxelles un colocviu în cadrul căruia s-a vorbit despre formaţia profesională a actorului. Că metodele şi rezultatele şcolii noastre de teatru au produs o impresie puternică, o dovedeşte faptul că înainte de încheierea colocviului am fost desemnat să iau cuvîntul şi să trag concluziile discuţiilor.

Scurt timp după întoarcere, am fost invitat împreună cu Sică Alexandrescu la Moscova, la sărbătorirea centenarului lui K. S. Stanislavski. Am petrecut cîteva zile emoţionante, ne-am reîntîlnit vechi prieteni şi colegi de meserie — şi am avut prilejul să legăm noi prietenii cu cei veniţi din alte ţări, ca de pildă cu actriţa americană Stella Adler — elevă a lui Stanislavski — cu Lee Strassberg, directorul Actors'studio-ului, şi soţia sa, Paula.

M-am reîntors la Moscova la sfîrşitul lui septembrie, cu ocazia turneului Teatrului de Comedie, iar în octombrie trupa noastră a jucat la Leningrad. Voi păstra multă vreme în amintire aplauzele prelungite cu care publicul sovietic a salutat reprezentaţiile noastre şi elogiile Ekaterinei Furţeva — ministrul Culturii al U.R.S.S. — ale dramaturgilor S. Salînski, Al. Stein, A. Arbuzov, S. Volodin, ale artiştilor I. Zavadski, V. Mareţkaia, R. Simonov, N. Akimov, ale criticilor P. Markov, Boiadjiev, E. Surkov, V. Pimenov.

Ultimul voiaj mi-a conferit un nou titlu: acela de cuceritor al Polului Nord. Am căpătat acest... brevet în drum spre Tokio, unde am luat parte la un simpozion internaţional de teatru organizat în cadrul proiectului U.N.E.S.C.O. de apreciere mutuală a valorilor din Occident şi Orient. Am ţinut o comunicare care a fost urmărită cu viu interes. Condiţiile în care se desfăşoară activitatea teatrală din ţara noastră fac ca R. P. Romînă să fie considerată un «paradis al omului de teatru».

Toate aceste călătorii au constituit un prilej de a verifica prestigiul de care se bucură pretutindeni arta romînească şi o ocazie de a constata, o dată mai mult, că sursa succeselor noastre trebuie căutată în condiţiile de muncă şi de viaţă pe care regimul democrat-popular le asigură artei. Am avut satisfacţia legitimă de a vedea recunoscute şi apreciate, în cele mai diverse puncte ale globului, eforturile ce le depunem pentru crearea unei mişcări artistice solidare cu aspiraţiile de adevăr, de frumos şi de bine ale umanităţii".

La U.T.O. (Asociaţia oamenilor de teatru), la Moscova, cu prilejul întîlnirii prieteneşti dintre actorii Teatrului de Comedie din Bucureşti şi oamenii de teatru din Moscova.

100.000.00

DE SOR

LASERUL va revoluţiona telecomunicaţiile. Un singur semnal laser conţine o cantitate de informaţii echivalentă cu cea transmisă de toate canalele de comunicaţii radio existente. Un „telegraf" ideal pe pămînt şi pentru spaţiile cosmice...

LASERUL, care găureşte cu uşurinţă diamantul şi vaporizează cele mai dure materiale, va fi „pus la lucru" în industrie...

LASERUL deschide posibilităţi nebănuite în oftalmologie şi neurochirurgie...

Deşi datînd doar de trei ani (1960), laserul este poate descoperirea despre care se vorbeşte cel mai mult în momentul de faţă. Ea se anunţă a fi, fără îndoială, una din marile creaţii ale fizicii veacului nostru, cu multiple aplicaţii în ştiinţă şi în tehnică, deci în viaţa de toate zilele.

Ce este, cum funcţionează şi ce poate realiza el?

Şi, mai întîi de toate, de unde-i vine numele?

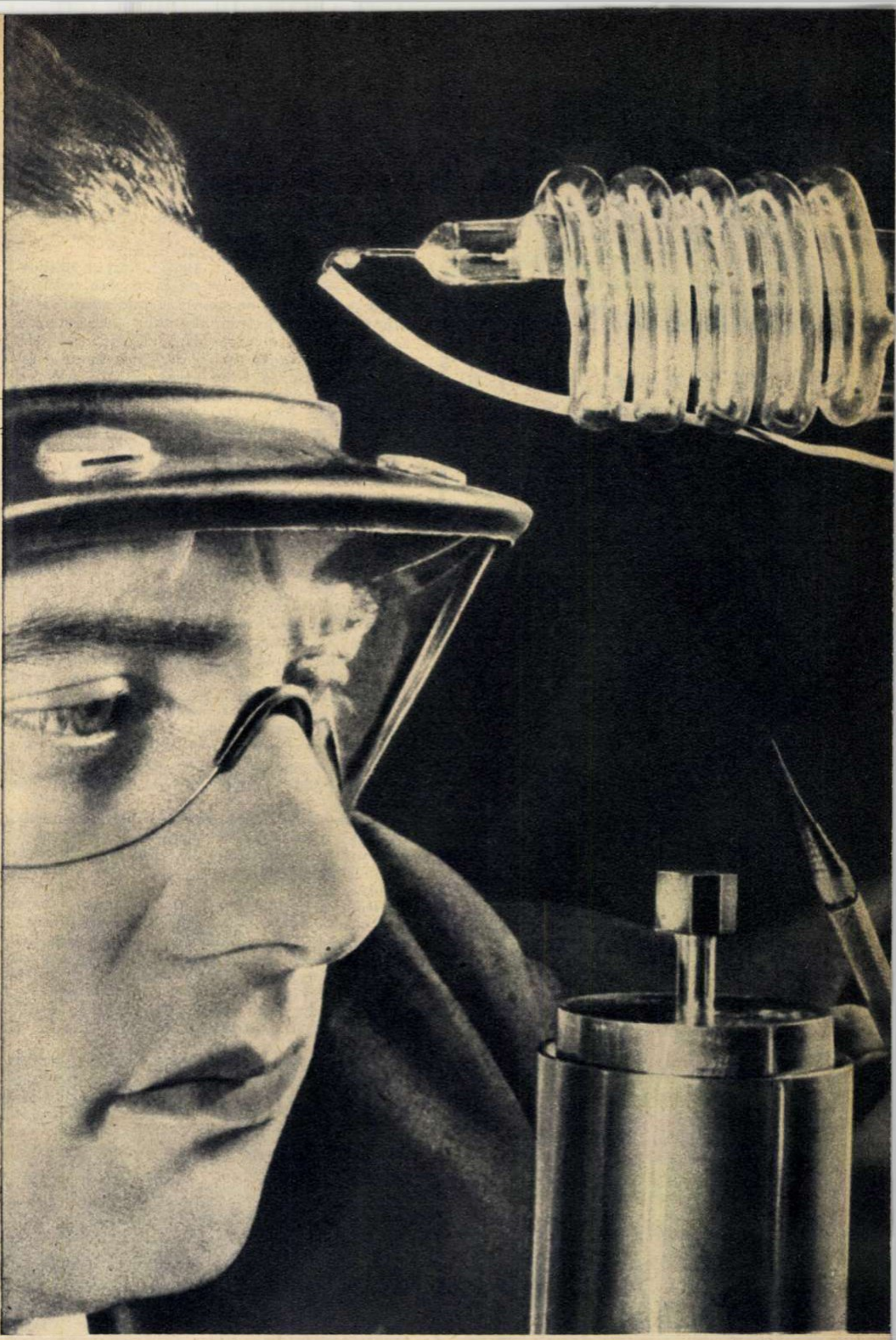

După cum reiese din această fotografie, aparatul care emite raza-minune nu este de loc complicat. El apare în dreapta jos. Lumina verde, care excită rubinul, provine de la spirala de sticlă (reprezentată în detaliu în dreapta sus). Cristalul de rubin este gata de lucru...

Avalanşa fotonică s-a dezlănţuit şi ea găureşte cu uşurinţă cel mai dur diamant. Totul nu durează decît a doua suta milioana parte dintr-o secundă.

LASER reprezintă iniţialele cuvintelor englezeşti *Light Amplification by Stimulated Emmission of Radiation*, ceea ce înseamnă „Amplificare de lumină prin emisia stimulată a radiaţiei". Cercetătorii sovietici au dat dispozitivelor bazate pe acelaşi principiu denumirea de generatoare cuantice de lumină. Aşadar, laserul este un aparat care amplifică, întăreşte radiaţia, mai precis lumina. Un „proiector" sui generis cu excepţionale calităţi, care emite fascicule luminoase cu lungime de undă foarte bine precizată (lumină monocromatică), fascicule colimate (se deplasează în spaţiu sub forma unor raze extrem de fine) şi, lucrul cel mai important, deosebit de intense. Lumina laserului este de sute de milioane de ori mai puternică decît cea solară emisă de pe o suprafaţă identică.

Primul laser, realizat în anul 1960, constă dintr-o bară de rubin cu diametrul de 4 mm şi lungimea de 50 mm, aşezată în lungul axului unui tub de descărcare în spirală, care constituie izvorul de excitare.

Alţi laseri cu mediu solid au fost construiţi ulterior, emiţînd radiaţii situate în domeniul infraroşu (avînd lungimi de undă mai mari ca 0.8 microni).

În sfîrşit, în anul 1961, a fost realizat laserul cu mediu gazos (amestec de heliu şi neon).

Prin urmare, laserul constituie o nouă sursă de lumină, cu totul deosebită de cele existente pînă în prezent. Faptul că el emite lumină monocromatică, extrem de dirijată şi deosebit de intensă, deschide drumul unor aplicaţii deosebite, am putea spune revoluţionare. Să enumerăm cîteva din ele.

Cînd moleculele încep să se comporte în mod straniu

Intensitatea mare a fasciculelor laser produce cîmpuri electrice extrem de puternice. În astfel de cîmpuri, atomii sau moleculele pot interacţiona într-un mod straniu şi neprevăzut. De aici rezultă utilitatea radiaţiilor laser pentru diferite cercetări ştiinţifice, pentru studiul cîmpului cristalin şi al legăturilor dintre atomi sau al proceselor din interiorul atomului.

Utilizarea unor astfel de cîmpuri electrice

(Continuare în pag. 10)

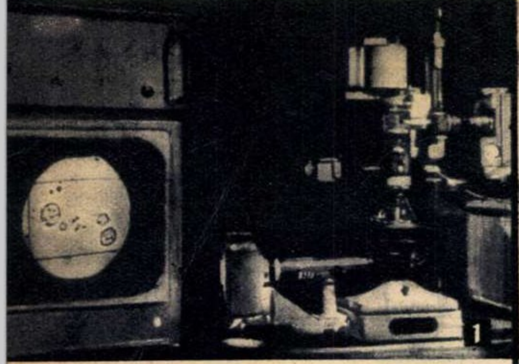
1

CÎTEVA MINUTE DIN VIAȚA UNEI GLOBULE

La Centrul național de transfuzie sanguină din Paris, laserul cu rubin este utilizat pentru studiul celulelor, mai precis, al globulelor roșii.

Din momentul în care globula respectivă este atinsă de raza de lumină a laserului, o pată rotundă apare pe suprafața ei. Globula se decolorează treptat, în afară de locul atins de spotul luminos, unde hemoglobina pare să se fi coagulat.

Fazele micii drame în viața celulei nu durează mai mult de cîteva minute.

Microscopul electronic și ecranul de televiziune (fotografia nr. 1) permit experimentatorului să urmărească în amănunțime mersul operației. Imaginea televizată este vizibilă în plină zi. Un spot de lumină obișnuită este localizat pe locul unde globula va fi atacată (fotografiile 2,3). Momentul culminant: în a mia parte dintr-o secundă laserul declanșează un fascicul de lumină puternic. Fracțiunea de celulă atinsă apare net (fotografia nr. 4).

Laserul joacă rolul unui adevărat instrument de microdisecție, care, datorită fineței lui extreme, nu poate fi înlocuit în cercetare de nici un alt aparat cunoscut azi.

În aplicația de care se vorbește aci laserul devine un prețios auxiliar al medicinei și biologiei, cu ajutorul său putîndu-se studia comportarea globulei roșii în diferite împrejurări.

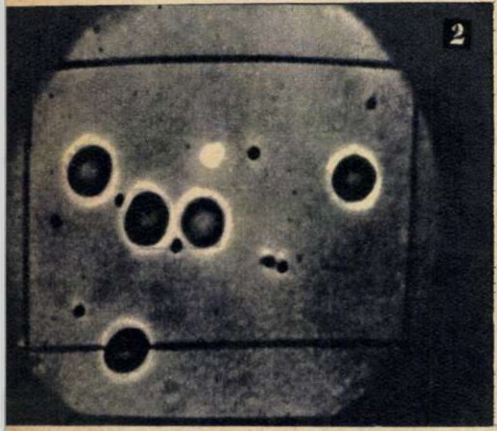
2

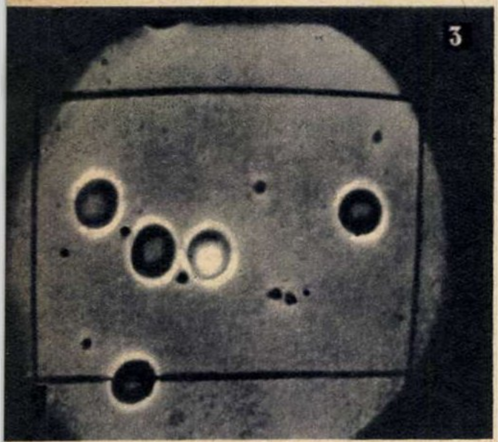
3

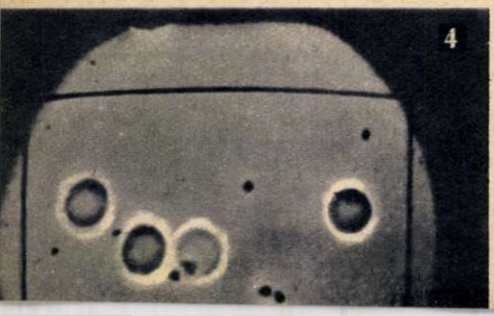
4

puternice poate produce și alte efecte asupra materiei. De exemplu, radiațiile din domeniul infraroșu pot să excite anumite vibrații moleculare și, din cauză că moleculele excitate acționează mai viguros decît celelalte, va fi posibil ca, cu ajutorul laserului infraroșu, să se exercite un control selectiv asupra reacțiilor chimice, ceea ce pînă acum nu era posibil. Lumina devine astfel un adevărat „catalizator“.

Intensitatea mare și dirijabilitatea pronunțată a radiațiilor emise de laseri dau posibilitatea concentrării de energii uriașe pe suprafețe sau în volume extrem de mici. De exemplu, concentrînd fasciculul laser cu ajutorul unei lentile cu distanța focală de 4 cm, energia obținută în focar va fi de peste un milion de calorii pe cm². Utilizînd un număr mare de astfel de fascicule, focalizate într-un focar comun, se poate realiza o temperatură extraordinar de ridicată, creîndu-se astfel condițiile necesare declanșării unei reacții termonucleare dirijate.

Alo, alo, Cosmosul!

Transmisia de informații este una dintre aplicațiile tehnice ale laserilor căreia i se acordă cea mai serioasă atenție. De ce undele emise de laser prezintă uriașe avantaje față de undele radio obișnuite? Deoarece sînt de o mie pînă la zece mii de ori mai scurte sau, ceea ce este același lucru, au o frecvență corespunzător mai mare. Or se știe că volumul, cantitatea de informații care poate fi transmisă pe calea undelor este proporțională cu frecvența undei purtătoare. De altfel, de acest lucru vă puteți convinge și singuri privind scala aparatului dv. de radio: pe gama undelor lungi, de exemplu, se află mult mai puține posturi decît pe undele scurte.

Un singur fascicul laser poate purta un semnal care la rîndul lui să transporte o cantitate de informații echivalentă cu cea transmisă de toate canalele de comunicații radio existente în lume.

Deoarece propagarea prin atmosferă naște pericolul slăbirii fasciculelor de lumină datorită intemperiilor atmosferice (zăpadă, grindină, ploaie, ceață), se va impune dirijarea acestor fascicule de-a lungul unor tuburi, pe care le vom numi „ghiduri optice“, în analogie cu „ghidurile de undă“ utilizate în tehnica microundelor. Astfel, printr-un singur ghid optic se vor putea transmite mii de programe de televiziune.

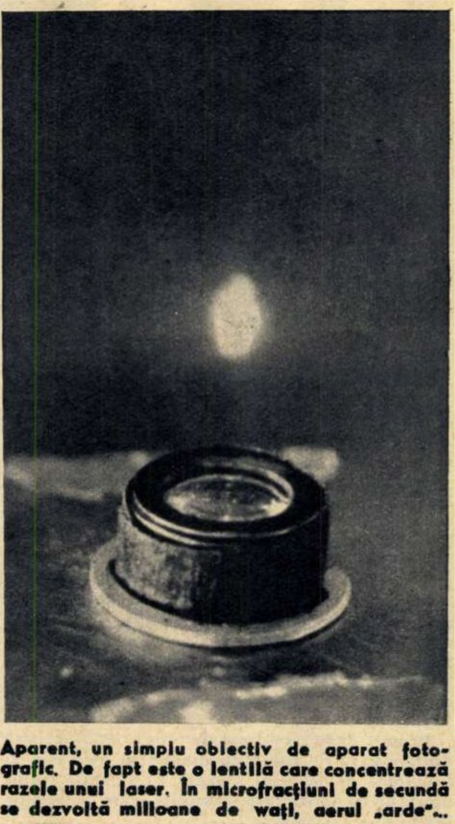
Aparent, un simplu obiectiv de aparat fotografic. De fapt este o lentilă care concentrează razele unui laser. În microfracțiuni de secundă se dezvoltă milioane de wați, aerul „arde“...

În spațiul cosmic, unde nu există atmosferă, propagarea luminii nu întîmpină desigur nici un fel de dificultăți și deci comunicațiile la scara interplanetară, între Pămînt și alte planete, între sateliții artificiali etc., vor putea fi ușor realizate cu ajutorul laserilor.

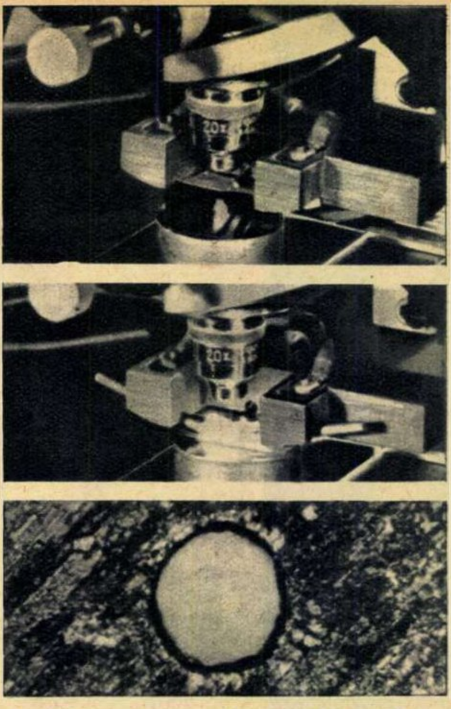
O utilizare interesantă a laserului în industrie: analiza spectroscopică. Aparatul din fotografie vaporizează cantități minuscule din orice material, a cărui compoziție este apoi analizată cu spectroscopul. Jos: „craterul“ de 50 de microni produs de laser, văzut la microscop.

La aceasta trebuie adăugat că laserul va da foarte bune rezultate și la aparatele radar.

Laserul sudează, găurește, taie...

După cum am mai arătat, concentrarea de energie luminoasă obținută cu ajutorul noului aparat poate atinge milioane de calorii pe cm². O asemenea proprietate își va găsi multiple aplicații în industrie. Să amintim cîteva.

Concentrarea unei cantități mari de energie pe o suprafață foarte mică creează temperaturi deosebit de ridicate. De exemplu, focalizarea unui fascicul laser pe o suprafață cu diametrul de zece microni dă naștere unei temperaturi cuprinse între 8.000° și 18.000°C. Printr-o astfel de focalizare se ajunge ușor la vaporizarea celor mai dure materiale. S-a reușit astfel găurirea diamantului, foarte greu de prelucrat prin procedee obișnuite. Orificiile realizate aveau un diametru de 1/1.000 cm. Astfel de găuri minuscule, efectuate în mod regulat într-un film de metal subțire, sînt necesare la grilele foarte fine pentru tuburile electronice și la circuitele ultraminiaturale.

Sudarea și tăierea materialelor ale căror secțiuni au diametrul de ordinul micronului sau chiar mai mic se pot efectua cu ușurință prin focalizarea fasciculelor laser, chiar dacă materialele se găsesc în interiorul unor încăperi de sticlă. Acest fapt prezintă un mare avantaj la construirea tuburilor electronice.

Pe linia aceluiași tip de aplicații, laserul se dovedește util și în arta fotografică. Intensitatea mare a luminii permite expuneri de durată foarte scurtă, ceea ce înlătură vibrațiile din timpul expunerii și duce la o calitate a imaginii de zece ori mai bună decît în cazul folosirii surselor cu incandescență. De exemplu, un laser a permis realizarea în numai 500 microsecunde a unei fotografii care ar fi necesitat, cu metodele obișnuite, patru ore.

Bisturiul-lumină

Un fascicul laser puternic a fost utilizat pentru a suda (coase), steriliza și cauteriza suprafețe extrem de mici. În experiențe pe iepuri de casă s-au utilizat ochii animalului pentru a focaliza lumina laserului pe retina ochiului; puterea fasciculului era suficient de mică pentru a putea trece prin ochi fără a-l vătăma și suficient de mare pentru a produce efectul dorit: înlăturarea unei desprinderi de retină, care a fost remediată în numai cîteva secunde prin sudare, datorită temperaturii ridicate. Aceeași metodă poate fi utilizată și la tratamentul tumorilor în ochi.

Se lucrează intens și în domeniul neurochirurgiei, folosindu-se fascicule de lumină pentru a îndepărta unele țesuturi ale creierului fără a vătăma organul însuși. Pînă acum experiențele au fost limitate la animale.

Laserul a fost de asemenea utilizat în diferite intervenții asupra celulelor sau părților lor constituente, de exemplu la nivelul celulelor sanguine, în special al globulelor roșii umane.

Promițătoarele aplicații în domeniul medical rezultă, așadar, din faptul că prin focalizare se pot obține densități de energii foarte mari pe suprafețe foarte mici (cîteva zecimi de micron), *fără a vătăma corpul material între punctul focal de intervenție chirurgicală și lentila focalizatoare.*

... Iată doar cîteva din perspectivele pe care le deschide noul aparat în diferite domenii ale științei și tehnicii. Ar mai fi de adăugat că proprietățile sale neobișnuite au sugerat anumitor cercuri occidentale nu numai aplicațiile pașnice despre care am vorbit mai sus. Au și apărut diferite știri cu privire la unele utilizări militare: se preconizează folosirea noilor dispozitive pentru urmăriri, depistări de ținte, interceptie antirachetă, ghidări etc.

De asemenea, temperaturile ridicate pe care sînt capabile să le creeze aceste emițătoare au condus la ideea folosirii lor pentru provocarea de efecte incendiare, preconizîndu-se astfel crearea „razelor morții“ sau a „armei cu radiații“. Unii specialiști militari din Occident au declarat că dacă razele luminoase ar putea fi înlocuite cu razele X sau gama, care sînt și mai ucigătoare, iar instalațiile care le produc ar fi purtate la bordul unor sateliți artificiali ai Pămîntului, se va ivi posibilitatea iradierii oricărei regiuni de pe glob și a exterminării a tot ce este viu.

Desigur, ca multe alte descoperiri, și laserul posedă capacități distructive. Voința popoarelor, puterea crescîndă a forțelor păcii fac însă să se aplece din ce în ce mai mult balanța în defavoarea celor care urmăresc să înhame știința la carul războiului.

Laserul, una din creațiile cele mai minunate ale veacului nostru, este chemat să joace un rol însemnat în progresul științei și tehnicii, în înfrumusețarea și îndestularea vieții oamenilor.

Ilie CUCUREZEANU
candidat în științe fizico-matematice

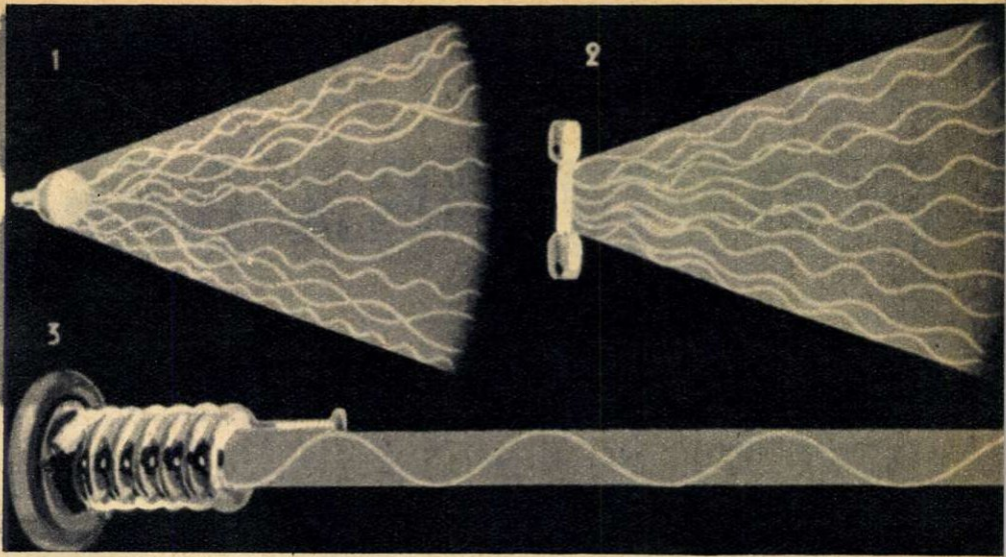

EXCURSIE ÎNTR-UN RUBIN

Ce se petrece în interiorul unui laser? Înainte de a răspunde la această întrebare, este necesar să lămurim ce se întîmplă într-o lampă obișnuită. Aceasta emite radiații la întîmplare, cu lungimi de undă diferite; astfel, fasciculul de raze nu este concentrat și energia sa se risipește repede (fig. 1). Chiar presupunînd că dispunem de o lampă care emite lumină cu o singură lungime de undă — de pildă o lampă cu mercur (fig. 2) — emisia diferitelor raze nu se realizează simultan și deci nu se va obține o putere suficient de mare.

Acum sîntem în măsură să înțelegem ce se întîmplă în rubinul laserului și în orice tip de asemenea aparat.

Să presupunem că o rază de lumină — mai bine-zis, unul din componentele acesteia, „grăuntele“ elementar de lumină, denumit foton — se ciocnește de un atom al rubinului. Atunci atomul respectiv înmagazinează o anumită cantitate de energie sau, cum se spune în limbaj tehnic, devine excitat. Evident, același lucru se întîmplă cu mai mulți atomi, avînd în vedere că raza de lumină conține un număr incomensurabil de fotoni care ciocnesc, excită atomii rubinului.

După un anumit timp și în mod spontan unul din atomii excitați va emite la rîndul lui un foton. Fotonul va lovi un atom oarecare, excitat, de lîngă el și-l va obliga să emită un foton. Vor exista de acum doi fotoni, care, la rîndul lor, vor stimula încă doi atomi excitați, rezultînd patru fotoni — și așa mai departe. Are loc un fel de „reacție în lanț“: un singur foton dă naștere unei avalanșe de fotoni, care formează radiația „de laser“. În acest mod, atomii sînt obligați să emită mai devreme decît ar face-o în mod natural și (ceea ce constituie elementul esențial) să emită aproape toți *simultan*. De aceea, radiația care ia naștere este deosebit de intensă (fig. 3).

Cele de mai sus explică și denumirea fenomenului pe care se bazează funcționarea laserilor: emisie stimulată. Existența acestui proces a fost imaginată de Einstein încă în anul 1917. Aplicarea lui practică a fost realizată de către Basov și Prohorov în Uniunea Sovietică și, puțin mai tîrziu, de Gordon, Zeiger și Towens în S.U.A. prin construirea dispozitivelor „maser“, precursoarele laserilor.

ÎN 1963 PESTE HOTARE

PRESTIGIUL FILMULUI NOSTRU E ÎN CREȘTERE

Dînd curs unor scrisori ale cititorilor noștri, care au înregistrat cu legitimă satisfacție recentele succese obținute de filmele romînești peste hotare, ne-am adresat tovarășului **MIHNEA GHEORGHIU**, președintele Consiliului cinematografiei.

— Știm că ați însoțit în mai multe rînduri filmele noastre prezentate în acest an la diferite manifestări și competiții internaționale. V-am ruga să împărtășiți cititorilor „Flacării“ unele impresii, fie și fugare. Dacă n-aveți nimic împotrivă, puteți începe cu *Tudor*, cel mai recent dintre ele.

— Pe lîngă premiile și distincțiile primite în acest an, este semnificativă, cred, primirea făcută filmelor noastre în Italia. *Tudor* a fost prezentat într-o gală la Milano, cu prilejul „Zilelor filmului romînesc“. Toată presa l-a înregistrat ca pe un succes de producție, apreciind tehnica și masivitatea filmului, arta unor actori ca George Vraca, Emanoil Petruț, Lica Gheorghiu și alții. *Codin* s-a bucurat în Italia de o presă excepțională, ca și în Franța de altfel, toți au subliniat reușita lui Colpi și a colaboratorilor săi romîni. *S-a furat o bombă* care, departe de a fi fost primit inițial cu indiferență, stîrnește și azi în străinătate vii discuții, fiind întîmpinat cu elogii de admiratorii lui Gopo de peste hotare. Pentru filmul *Valurile Dunării*, premiul obținut acum trei ani la Karlovy Vary n-a constituit decît începutul carierei sale: de curînd a fost selecționat pentru Festivalul internațional al filmului de rezistență. care va avea loc în Italia. Interpreta rolului feminin principal, Irina Petrescu, a fost remarcată de presa italiană, iar unii regizori, printre care Pontecorvo (creatorul filmului *Kapo*), i-au propus roluri în producții italiene.

— La ce festivaluri va fi prezent filmul romînesc în 1964?

— Țara noastră a fost invitată să participe în acest an la 70 de festivaluri internaționale cinematografice. Avem de unde alege. Le avem în vedere în primul rînd pe cele de la Mar del Plata (Argentina), San Sebastian (Spania), Berlinul occidental, Oberhausen (R. F. Germană), Cannes, Veneția, Locarno, Karlovy Vary, San Francisco, Beirut. Într-un mare număr de țări din toate continentele vor avea loc gale ale filmului romînesc, începînd cu India.

— Se prevede și desfășurarea la noi în țară a unor manifestări cinematografice cu caracter internațional?

— Vor avea loc gale ale filmelor străine în R.P. Romînă, conform aranjamentelor de schimburi culturale în vigoare cu Italia, U.R.S.S., Franța, S.U.A. și altele. În jurul datei de 1 iulie va avea loc la Mamaia un festival internațional al filmului de scurt metraj, concomitent cu un festival național al filmului de lung metraj. La București se va ține un colocviu internațional de film, la care sperăm să participe un mare număr de cineaști de renume mondial, printre care René Clair, Joris Ivens, Jerzy Toeplitz, Serghei Gherasimov și alții. La colocviile precedente, ținute la Moscova, Cannes, Brno, Milano, cineaștii romîni au făcut expuneri cu caracter teoretic asupra poziției noastre în problemele filmului. Producția noastră cinematografică a făcut bună impresie, prin mesajul umanist al filmelor romînești și varietatea lor stilistică.

În anul care începe, nădăjduim să desfășurăm o stagiune internațională la fel de rodnică pentru prestigiul artei cinematografice romînești.

Întrevedere la Milano: prof. dr. Franci, secretarul general al M.I.F.E.D. (Tîrgul internațional de filme), și Mihnea Gheorghiu, președintele Consiliului cinematografiei. E prezentă și actrița Irina Petrescu.

„ACUM E TIMPUL POTRIVIT SA BEM"

de Lascăr **SEBASTIAN**

Nu sînt nici două sute de ani de cînd Goethe se întreba și răspundea:

„Cam ce-am putea spune de ziua de azi?
Eu cred că doar: *ergo bibamus!*"

„*Ergo bibamus!*" — Așadar să bem! Mult înaintea lui, cu prilejul sărbătoririi unui triumf, bătrînul Horațiu spunea: „*Nunc est bibendum*" — Acum e timpul potrivit să bem. Și mai înainte încă, elegiacul poet elen Xenofan citise la o petrecere: „Iată sosit și momentul cînd pardoseala încăperii străluce de curățenie proaspătă, așa cum și mîinile tuturor convivilor sînt curate, curate și cupele pe masă... Ulcioarele pline se înalță zvelte — izvoare de veselie. Și mai e și alt vin care făgăduiește să nu se istovească niciodată, așteptînd, dulce și aromit, în amforele mari".

Asemenea cuvinte lirice sîntem și noi îndreptățiți a rosti cu tot elanul, acum, în acest ajun de Anul nou. Gospodinele noastre au și deretïcat odăile; vinul nostru viteaz e gata de bătălie în damigenele pîntecoase.

Eu unul, folosind prilejul sărbătoresc care, după buna și străvechea datină, face să se reverse vinurile tălăzuite, aveam în gînd, iubite cititorule, să încropesc și să ațîț între noi un fir de vorbă despre podgorii și podgoreni, despre pravilele ce cată a fi păzite la stropitele petreceri și despre multe altele. Însă m-am oprit brusc. Căci mi-am adus aminte spusele lui Pistoclerus către Lydus în comedia *Bacchidele* a lui Plaut: „Atunci cînd va să se așeze stăpînu-tău la masă dimpreună cu iubita lui în mijlocul convivilor voioși, respingător lucru este să ia parte și un dascăl cicălitor — *non sit consentaneum... praesentibus illis paedagogus ut una siet*". Dar îndată mi-a venit în minte altă vorbă, tot atît de înțeleaptă, a iscusitului gastronom francez Pierre de Montmor, prieten cu Molière: „Bucatele n-au sare și vinul n-are buchet fără o conversație onestă și agreabilă". În adevăr, detestabilă vietate e comeseanul care stă la petrecere mut, cu nasul și ochii concentrați în farfurie și în pahar, preocupat exclusiv să înfulece și să plescăie!

Deci, dară, cu condiția să nu ne dăscălim unul pe celălalt și în nădejdea că vom izbîndi a ne păstra plăcuți și cuviincioși, hai, iubite cititorule, să deschidem claca.

Mai întîi însă, întinde-mi plosca. Nu mă lăsa uscat. Elocința e un fel de osie: n-o ungi, scîrțîie. Și chiar dacă n-ar fi vorba de elocință, ci numai de gîndul că, uite, acuși-acuși e Anul-nou, și tot ți se preschimbă gîtlejul în burete. Nici nu știi cum, ca din senin, te potopește o sete torențială, cu bășici. Uriașul Setilă din poveste nu mai e decît un moft pe lîngă tine și rămîne de căruță. Prin urmare, dă-mi. Sau, ca să mă exprim precum poetul golanilor, Jean Richepin, pînă mai ieri membru al Academiei Franceze:

„Uf! sete mi-i de parcă rosei o iască rea.
Hai, dă ovăzul dulce gîtlejului stătut:
Vin! toarnă-mi vin, amice. Vreau răsuflarea mea
S-ajungă s-amețească pe cei ce n-au băut".

Știu, o să zici că să nu mă pripesc cu setea, că-i încă devreme: pînă la revelion mai avem. Ei și? Vrei să mă surprindă sărbătoarea nepregătit? Și sportivii, înainte de concursuri, își fac „încălzirea", iar tenorul, înainte de-a intra în scenă, tușește de cîteva ori ca să-și gătească vocea. Dumneata, pesemne, ai uitat ce și cîte au vorbit oamenii bine dispuși din *Gargantua* a lui Rabelais cînd s-au dus, în capitolul V, să petreacă la iarbă verde. Unul, lîngă clondire, a pus întrebarea tulburătoare: „Ce-a fost mai întîi și-ntîi: setea sau băutul?" Fiștecare a răspuns cum l-a tăiat capul. Numai un înțelept a rezolvat problema agrăind: „Eu unul, păcătosul, fără de sete nu beau. Ori mi-i sete acum ori mă gîndesc la setea care o să-mi fie, și o preîntîmpin. Beau pentru setea viitoare. Adică beau într-una".

Avea dreptate. La urma urmei, de seamă nu-i *cînd* bei, ci *ce* și *cum*. Nu spunea oare Shakespeare în Othello: „Vinul bun este o bună ființă apropiată, dacă știi să te porți cu el"? Asta înseamnă: alege-l bun, poartă-i-te frumos — că încolo, poți să-l bei oricînd. Nu altfel zicea nici Anton Pann al nostru în *Despre beție:* „La buciumul viții trei vlăstari cresc, unul al sănătății, altul al veseliei și altul al turbării". N-ai decît să te oprești la cele două vlăstare dintîi, cele cu veselia și sănătatea — și de restul nici să-ți pese, că la turbare nu ajungi.

Acum, s-ar putea ca nu știu cine — vreun suflet sfios ori de-a dreptul un ageamiu — să se întrebe dacă țara noastră are cu ce îndestula cogeamite setea, aleasă și de sărbători. Are! Priviți-o: de la Cotnari, trecînd prin Nicorești și Panciu, prin Jariștea și Odobești, prin Pietroasele și Tohani, prin Sarica-Niculițel și Basarabi, prin Ceptura și Valea Călugărească, prin Bucerdea-Vinoasă și Aiud, prin Tîrnăveni și Jidvei, prin Alba și Miniș, prin Leordeni de Argeș și Valea Mare-Pravăț, prin Golu-Drîncii și Drăgășani, pînă la Corcova și Segarcea — pretutindeni se ridică dealuri pe care se cațără îmbelșugate vii pîrguite. Numai niște denumiri, dar cîte arome și tării, cîte culori și zumzete nu recheamă ele amintirii noastre pline de cucernicie! Și dintr-o dată, legate de fiecare nume al văilor și ținuturilor, țîșnesc dinaintea noastră ca niște ființe vii numele soiurilor de viță romînești: crîmpoșia și braghina, gordanul și tămîioasa, crăcana și seina, corbul și bășicata, razachia și murfatlarul, plăvaia și băbeasca, feteasca și mustoasa, galbena de Odobești — și peste toate grasa de Cotnari. Să mai înșirui varietățile străine, în majoritate franțuzești, care nu numai că au căpătat drept de cetățenie, dar au știut să soarbă seva specială a pămîntului nostru în așa fel încît au cununat fericit esențele lor cu savoarea cea nouă. Așa, aligoté, chardonnay, pinot (cu deosebire cel gri), sémillon, sauvignon, muscadelle, merlot, cabernet-sauvignon, riesling italian, riesling (german), traminer etc. Nici nu mă opresc să-ți arăt aici care și cîte vinuri de-ale noastre au obținut distincții mari la expoziții internaționale.

Dar în privința aceasta trebuie să-ți spun că, în 1959, cînd s-a anunțat că la Montpellier unul din vinurile dobrogene a dobîndit Diploma de onoare și Medalia mare de aur, eu mă aflam într-o societate veselă care s-a veselit și mai tare la auzul știrii. Printre noi, numai unul nu s-a veselit ci de-a dreptul a înnebunit de bucurie. Se fîțîia încolo și-ncoace, gesticula enorm și alandala, ridica vocea, se răstea la noi ceilalți: „Habar n-aveți voi ce-nseamnă asta! Păi vinurile noastre, mă...!" Și așa mai departe. Noi ne prăpădeam de rîs. Să nu crezi că-i luam în derîdere entuziasmul. Dar amicul nostru era un abstinent, nu băuse în viața lui decît o dată, cînd după trei-patru pahare de vin n-a mai știut ce spune, ceea ce l-a hotărît să renunțe pentru totdeauna la orice libație. Dar cu entuziasmul omului nu-i de glumă.

Asta s-a întîmplat în '59. Un entuziasm asemănător, dacă nu mai mare, și-a încins văpaia chiar în toamna anului acesta care se duce. Căci în octombrie trecut, tot la Montpellier, unde s-a desfășurat cel de-al 15-lea concurs internațional al vinului și unde premiul pentru vinuri, altele decît cele franțuzești, n-a fost decît unul singur, anume „Cupa vinurilor străine", a triumfat un vin de-al nostru. Și care vin? De data asta, nu din cele licoroase, dense, la mare înălțime de grade, ci albul sec de Odobești, provenit din galbenă, greu la grade de numai 11,4. Adică unul din vinurile romînești de mare circulație și de mare viitor. Puțin va trece, zic ție, iubite cititorule, și de asemenea triumf bucura-se-va și tămîioasa romînească, licoare unică în lume.

Să nu stăruim însă acum asupra vinurilor noastre „mari", cu vîlvă și peste hotare. Aș vrea să-ți amintesc, iubite cititorule, că țara e împînzită de dealuri și că, dacă nu toate sînt puse în valoare pînă acum, mult nu va trece și vor fi. Lucrările de trasare sînt începute de mai mulți ani și continuă cu aceeași febrilitate de la început. Dar aș vrea să subliniez că, pe toată suprafața țării, în locuri răzlețe, mai puțin blagoslovite de soare și înclinații de teren, departe de regiunile vinicole renumite, se află sumedenie de oameni care, de pe cîte o vie pînă acum încă lipsită de faimă, scot roade minunate. Și într-un asemenea fapt — alături de altele, mult mai mari, desigur — îmi pare că se arată o părticică din tăria noastră socialistă.

Pentru exemplificare, vreau să facem un popas. Numai la vreo 25 de km spre miazănoapte depărtare de București. La „Institutul de cercetări zootehnice Săftica". Îți ghicesc surîsul: „parcă vorbeam de vin; ce rost are o oprire la un institut zootehnic? Are vreo legătură viticultura cu zootehnia?" Tocmai fiindcă n-are, cazul e interesant. Institutul a moștenit la secția Corbeanca o vie veche, de numai 35 de ha. Zootehnic cum e, ar fi putut să nu ia prea în serios această mică avere a lui, atît de depărtată de sarcinile-i esențiale. Dar lucrurile nu s-au întîmplat așa. Oamenii au inimă, dragoste de meserie, respect pentru bunul obștesc. Anul acesta au dat 9.500 kg struguri la hectar, față cu planul care le cerea numai 6.000. Au struguri de masă cinci varietăți: chasselas doré, chasselas alb, muscat de Hamburg, perlă de Saba și crîmpoșie. O bună parte din ele au căutare la export. Au și vinuri: aligoté, muscat-Otonel, pinot gris, riesling italian. Iată, tînărul inginer Constantin Avram, șeful secției, ne poftește la cramă pentru „expertiză". Să-l urmăm. Aici o să dăm de maistrul vitipomicol Ioan Drăghici, de pivnicerul Bușă și ajutorul lui, Radu. Vom încerca toate vinurile, desigur, dar nu ne vom opri decît la unul, la rieslingul italian. Nu vreau să spun că celelalte — mai ales aligotéul și pinotul — sînt de lepădat. În timpul „expertizei", inginerul Avram și maistrul Drăghici țin să-ți dea toate amănuntele despre fiecare vin în parte. Rîvna lor de a te informa este a unor oameni care pun suflet în muncă. În sfîrșit, iată rieslingul. Pînă să aflăm că are 14,8 grade, că e sec și că se bucură de o potrivită aciditate, ne minunează limpezimea prematură, culoarea vînăt-verzuie și ne învăluie mireasma suavă. Îl duci la buze, îl vînturi bine prin toate cotloanele gurii. Primul contact îți vorbește despre ușoara lui dulceață, ca imediat să devină ușor amărui, acel amărui al vinului de soi. Hm! cîntă toate gusturile. Dar e un vin mehenghi, poznaș, nu cum e Cotnarul, care-i sincer: de cum îl pui sub nări, îți spune: „fii atent!" Rieslingul acesta te înșeală, te ispitește să-l dai peste cap, dar dacă o faci, vei face cunoștință cu tăria și toanele lui. Atare vin, superior, te așteptai să-l știi crescut pe dealurile de la Goleasca. Aș! A crescut aproape în șes. Și a crescut așa, datorită unor muncitori de inimă. L-ai vrea la masa ta acum, de Anul-nou.

De aceea, cred nimerit să facem în felul următor: mai întîi și-ntîi, firește, vom invita pe podgoreanul Păcală care, în comedia ce-i poartă numele, scrisă de regretatul meu prieten Horia Furtună, zice și face așa:

„Am ridicat paharul — ghiciți în cinstea cui?
A vinului, frumosul copil al soarelui!"

Imediat după vin, socotesc că se cade să închinăm pentru cei ce cu pricepere, cu dragoste, cu grijă, ni-l cresc mare și frumos. Sînt mîini agere, iscusite, tandre, care ostenesc pe colinele în soare, la plantat, la săpat, la arat, la stropit, la cules, la teascuri, pe lîngă zăcători, în zemnice și crame. Să închinăm adică pentru podgoreni ca și cînd i-am avea pe toți cu noi la masă. De fapt, îi avem, reprezentați de vinul creat de dînșii. Să le închinăm un pahar, așa cum sărutăm mîna gazdei drept mulțumită că a pregătit minunat iepurele cu măsline și lămîie, ori sarmalele mici și rumenite, ori tortul de migdale cu glazură de ciocolată. Zic rău?

Și nu mă mai ține de vorbă. Mă zoresc să mă duc în piață: am atîtea tîrguieli de făcut în acest ajun de An-nou. Sănătate, veselie și pace!

Ana Maria Nicolau la o probă de filmare pentru rolul Magdei Orheianu.

NEAMUL ŞOIMĂREŞTILOR

Romanul istoric „Neamul Şoimăreştilor" ocupă un loc de seamă în proza sadoveniană.

Povestea frămîntată a răzeşilor, dragostea nefericită dintre Tudor Şoimaru şi Magda Orheianu, uneltirile de palat în jurul domniei lui Tomşa şi multe alte întîmplări din cartea lui Sadoveanu au început acum să prindă viaţă pe unul din marile platouri ale studioului „Bucureşti". Autorii ecranizării sînt Alexandru Struţeanu şi Constantin Mitru, iar regizor — Mircea Drăgan.

Orice epocă are, cum se spune de obicei, „parfumul" ei. Mircea Drăgan, realizatorul „Neamului Şoimăreştilor", nu neglijează acest element important. Peisajul atît de măiestrit descris de scriitorul nostru clasic va căpăta nuanţe vii, sugestive, datorită filmului color. Regizorul tinde să evite cu orice preţ o reconstituire istorică de suprafaţă (prin excesiva accentuare a elementelor ce ţin de costum şi machiaj). El apelează adesea la sugestie, la capacitatea de asociere a spectatorilor.

Hanul de pe marginea drumului sau cortul lui Temir Bei au fost primele „interioare" pe care le-a găzduit, în decorul arhitectului Constantin Simionescu, platoul. Filmarea secvenţelor respective i-a solicitat pentru început pe cîţiva dintre interpreţii principali: debutanta Ana Maria Nicolau (Magda), Amza Pellea (Simeon Bîrnova), Colea Răutu (Temir Bei). Alături de ei, pe genericul filmului apar şi alte nume apreciate în teatrul şi filmul romînesc: George Calboreanu, Ştefan Ciubotăraşu, Dina Cocea, Fory Etterle, Ion Bessoiu.

Cînd „iernatul" pe platou se va termina, echipa „Neamului Şoimăreştilor" va trece în exterior. Operatorul şef Aurel Samson va căuta atunci să pună în valoare caracterele complexe ale eroilor în splendidele decoruri naturale de la mănăstirile Voroneţ, Suceviţa. Nu vor lipsi, după cum era de aşteptat, scenele de mare respiraţie epică, bătăliile pe care Mircea Drăgan le va lucra cu priceperea pe care a dovedit-o şi în filmele de pînă acum.

ATENŢIE: „PAPARAZZI"!

Se cunosc repetatele asalturi la care a fost supusă Brigitte Bardot de către haita flămîndă de senzaţional a reporterilor presei de scandal. Un nou rol în filmul început de regizorul Jacques Rozier îi va da însă popularei vedete franceze prilejul de a denunţa această plagă a vieţii sociale din ţările „miracolului economic". Titlul filmului, „Paparazzi", este porecla sub care sînt cunoscuţi în Italia fotoreporterii specializaţi în „instantanee-bombă". Dresaţi ca nişte adevăraţi copoi, ei sînt capabili să stea ceasuri întregi sub arşiţa soarelui, cocoţaţi pe un acoperiş, pentru a surprinde cu teleobiectivul „baia vedetei". Fără îndoială că Brigitte participă cu plăcere la un film care îi satirizează.

JEAN MARAIS ÎN DOUĂ NOI FILME

Binecunoscutul Jean Marais ne prilejuieşte din nou constatarea că rămîne veşnic tînăr. Astfel, în filmele pe care le turnează în prezent — „Don Bosco", în regia lui Philippe Agostini, şi „Zdrenţăroşii", regizor Christian Jaque — Jean Marais interpretează, ca de obicei, roluri de tineri. În „Don Bosco" de pildă, o superproducţie cu 3.000 de figuranţi, Jean Marais va avea la începutul filmului vîrsta de 20 de ani, iar la sfîrşitul lui, 35. Şi aceasta în ciuda faptului că la 11 decembrie 1963 înzestratul actor a împlinit vîrsta de 50 de ani...

FILME 1964

O scenă din filmul „Omul cu ricşa". Toshiro Mifune are prilejul de a ne aminti că este şi un straşnic interpret al filmelor cu samurai (vezi textul în pag. 14).

FILME 1964

OMUL CU RICȘA

Încă un film care vine să completeze tabloul unei cinematografii slab reprezentate pînă acum pe ecranele noastre, valoroasa cinematografie niponă.

Un soi de Codin al unei mahalale japoneze din zilele noastre, Matsugoro, omul cu ricșa, e poreclit „Muhomatsu"— neîmblînzitul Matsu. Sub înfățișarea lui de brută el ascunde însă o inimă plină de căldură și devotament. Luînd sub protecția sa pe văduva unui fost prieten și pe fiul acesteia, el îi va ajuta cu discreție timp de ani și ani de zile. Băiatul, care se juca bucuros în tovărășia omului cu ricșa, crește, studiază și ajunge să se rușineze în cele din urmă de prietenia cu umilul Matsugoro. O dimineață geroasă de iarnă pune capăt vieții de trudă și lipsuri a celui care a fost cîndva „neîmblînzitul Matsu". Asupra lui se găsește, printre zdrențe, carnetul de economii pe numele protejaților săi.

Dintr-o poveste amenințată la tot pasul de melodramă, arta regizorului japonez Hiroshi Inagako a izbutit să creeze o baladă de o nesfîrșită discreție și tandrețe umană. În jocul actriței Hideko Takamina (văduva) și mai ales în cel al lui Toshiro Mifune (Matsu) umorul se aliază cu pudoarea sentimentelor, dînd celor două personaje un farmec captivant. Culoarea, într-o paletă sobră, pastelată, accentuează tonul liric al acestui film închinat frumuseții sufletești a oamenilor simpli.

JURNALUL ANNEI FRANK

Millie Perkins (Anna) și Dean Stockwell (Peter), într-o scenă a filmului „Jurnalul Annei Frank".

Zguduitorul mesaj al adolescentei sechestrate în anii ocupației hitleriste în mansarda unei case de pe cheiurile Amsterdamului și ucise apoi într-unul din lagărele de exterminare a inspirat nu numai un spectacol teatral — piesa de succes a scriitorilor americani Hackett și Goodrich, care a triumfat pe nenumărate scene ale lumii — ci și un film. Ca atare, în curînd o vom putea revedea pe eroina „Jurnalului" și pe ecran, sub chipul tinerei actrițe Millie Perkins. Filmul a fost realizat în studiourile americane de regizorul George Stevens.

PAȘI SPRE LUNĂ

A condensa în cîteva episoade o întreagă evoluție e după înseși mărturisirile lui Ion Popescu-Gopo, esențialul metodei sale artistice. Cu noul său film „Pași spre lună", el rămîne credincios mijloacelor utilizate în desenele sale animate. Pe parcursul unui film în care Gopo pare să fi pariat că va epuiza lista elementelor de limbaj cinematografic, urmărim evoluția uneia din cele mai avîntate năzuințe ale spiritului uman, zborul. După un procedeu cu care ne-a familiarizat din filmele sale anterioare, fiecare palier pe scara ce urcă spre spațiile siderale e teatrul unui mic divertisment, în care evocarea mitică sau istorică devine uneori o încercare de meditație filozofică. Faptul că surîsul pe care-l iscă invită cîteodată și la gîndire, că surprizele au uneori tîlc trebuie înscris la activul noii realizări a lui Gopo. La reușita ei au contribuit cu talentul și căutările lor operatorul Ștefan Horvath, arhitectul scenograf Marcel Bogos, compozitorul D. Capoianu, inginerul de sunet Dan Ionescu și o pleiadă de valoroși interpreți, în frunte cu: Radu Beligan, Grigore Vasiliu-Birlic, Eugenia Popovici, Emil Botta, Ion Manu, Marcel Anghelescu, George Demetru, Liliana Tomescu, Ștefan Tapalagă, Irina Petrescu, Niculescu Cadet, Tudorel Popa etc.

În fotografie: o alăturare surprinzătoare, obișnuită în filmele lui Gopo: zburătorul zilelor noastre în tovărășia unei ființe înaripate, plăsmuite de aspirația omului către înălțimi.

ÎN 1963 PESTE HOTARE

De vorbă cu prof. dr. **Valerian Popescu** *și conf. dr.* **Petre Firu,** *membrii delegației țării noastre la al XVIII-lea Congres francez de stomatologie (octombrie, 1963).*

— La ce manifestări a participat la Paris delegația romînă?

— În afară, bineînțeles, de ședințele de lucru și de demonstrațiile practice din cadrul congresului, noi am participat la inaugurarea Institutului de stomatologie al Franței, precum și la ședințele GIRS-ului (Groupement international de recherches scientifiques en stomatologie), care s-au ținut concomitent. Delegații romîni au fost invitați să participe, de asemenea, la reuniunea comună a societăților odontostomatologice din Paris, organizată sub patronajul Federației dentare naționale. Cu această ocazie, prof. dr. Valerian Popescu a făcut o comunicare însoțită de film.

— Care a fost aportul delegației la lucrările congresului?

— Delegații romîni au prezidat, succesiv, două ședințe ale congresului și au prezentat două comunicări, care au fost primite cu interes de auditori. Au luat de asemenea parte la dezbateri, scoțîndu-se astfel în evidență contribuția romînească la problemele discutate: tratamentul fracturilor maxilarelor, tumorile chistice ale maxilarelor, tratamentul chirurgical al progeniei, corelația dintre parotidoze și glandele endocrine, caria și mediul, probleme de antropologie stomatologică etc.

Dr. Valerian Popescu

Dr. Petre Firu

În cadrul congresului s-au acordat celor doi delegați romîni diplome de membri de onoare ai Asociației franceze pentru dezvoltarea stomatologiei în Franța, iar dr. Petre Firu a fost ales membru corespondent al Asociației internaționale de cercetări științifice în stomatologie, cu sediul la Bruxelles.

Participarea delegației romîne a fost apreciată de specialiștii francezi și cei din alte țări.

Sîntem fericiți că, în cadrul unor întîlniri cu caracter internațional, am reușit să facem mai bine cunoscute realizările medicilor stomatologi din țara noastră și să întărim astfel și mai mult legăturile cu colegii noștri de peste hotare.

RENATO SALVATORI PARTIZAN

Înzestratul actor italian Renato Salvatori a fost îndrăgit de publicul nostru pentru valoroasele sale realizări artistice în roluri atît de variate și contradictorii ca acelea interpretate în „Vîntul sudului", „Rocco și frații săi" sau „Bunica Sabella". Una din premierele anului 1964 ni-l va readuce pe ecrane în rolul unui partizan din filmul „O zi să fim lei" („Un giorno da leoni").

Realizat de tînărul regizor Nanni Loy (autor al unui recent și mult discutat succes cinematografic — „Cele patru zile ale Napolelui"), filmul se inspiră dintr-o perioadă a istoriei Italiei ce pare să-l preocupe intens pe autor: lunile care au urmat prăbușirii lui Mussolini și în care rezistența poporului italian față de ocupanții hitleriști ia forme tot mai active. Urmărind procesul de formare și întărire a conștiinței de luptători în sînul unui grup de tineri italieni de proveniență și educație foarte diferite, filmul lui Nanni Loy demonstrează că acțiunea în slujba unei cauze mari e singurul mijloc de a-l ridica pe individ, de a-l ajuta să se depășească pe sine.

LUMEA COMICĂ A LUI HAROLD LLOYD

O sistematică operație de „arheologie" a scos la iveală în ultimii ani cîteva din marile valori ale vîrstei de aur a comediei cinematografice. După Charlot, Fatty, Langdon, Turpin, Stan și Bran, Buster Keaton, ne va fi dat să vedem în curînd o antologie a filmelor fermecătorului comic american Harold Lloyd.

Personajul său, tînărul veșnic surîzător cu canotieră și ochelari în ramă groasă de baga, a străbătut de-a lungul anilor și al nenumăratelor sale filme un drum ascendent. De la simpaticul aiurit și încurcă-lume al comediilor sale de debut, la personajul de o obstinație tragicomică din ultimul său film sonor, silit să înfăptuiască minuni de acrobație pe vertiginoasa fațadă a unui zgîrie-nori, el a cîștigat semnificații noi, devenind un simbol al americanului mijlociu al anilor 20-30.

Deosebit de expresivă pentru sensul întregii sale creații apare una din ultimele comedii mute, inserată la loc de cinste în montajul „Lumea comică a lui Harold Llody". June miliardar astenic, Harold a venit să-și vindece spleenul într-o pitorească țară tropicală. Regiunea e însă bîntuită de una din acele endemice lovituri de stat care zguduie în mod periodic America Latină. Naivul nostru gentleman se plimbă însă imperturbabil în mijlocul masacrelor, fără a-și da seama de realitate, și dă sîngeroaselor evenimente la care e nevoit să asiste o interpretare conformă cu gustul său pentru „exotisme".

Adevărat giuvaer de vervă satirică și virtuozitate acrobatică, acest condensat al artei lui Harold Lloyd își menține peste decenii farmecul inalterabil și semnificatia profund filozofică.

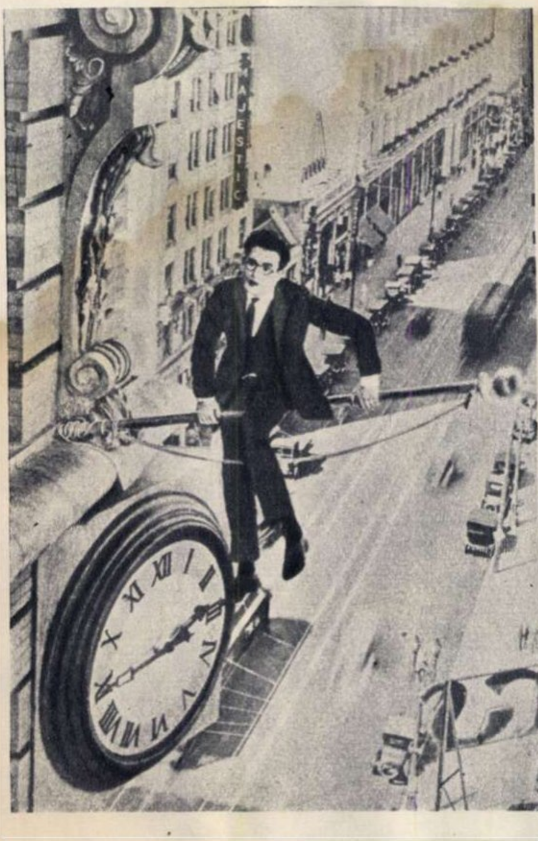

În fotografie: un moment caracteristic din filmul de montaj „Lumea comică a lui Harold Lloyd".

PENTRU TENUL DUMNEAVOASTRĂ

1
LOȚIUNEA
TONICĂ
ASTRINGENTĂ
„FLORA"

2
CREMA
„FLORA"

PUDRA
CREMA
„FLORA"
3

1

2

D'ARA
DOMENICA
23
21.15

3

4

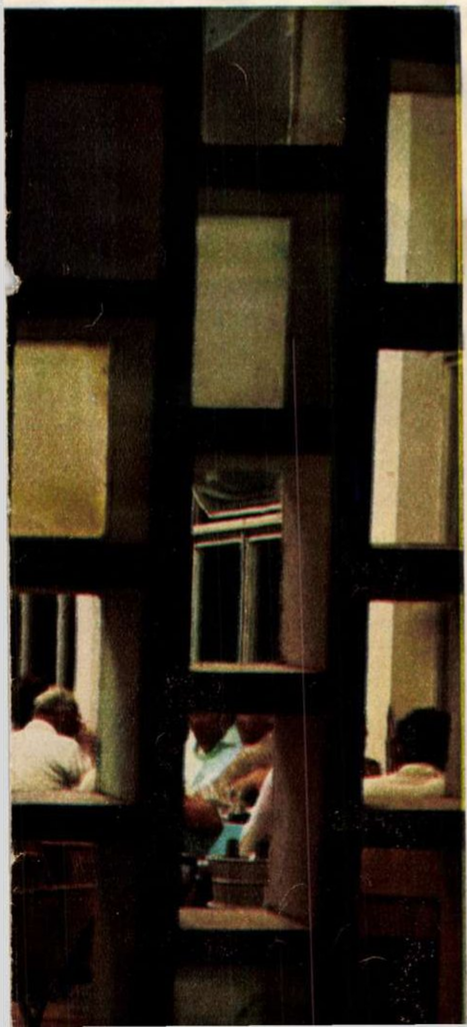

1. Tinerețe
Hedy LÖFFLER (E.F.I.A.P.) — R. P. Romînă

2. Musafir drag
Karoly GINK (E.F.I.A.P.) — R. P. Ungară

3. Sărmanul clovn
Eros FERRARIS — Italia (lucrare distinsă cu Premiul II)

4. Caleidoscop
Sandu MENDREA (A.F.I.A.P.) — R. P. Romînă

(Din cel de-al IV-lea Salon internațional
de artă fotografică al R.P. Romîne)

Le-au visat bunicii

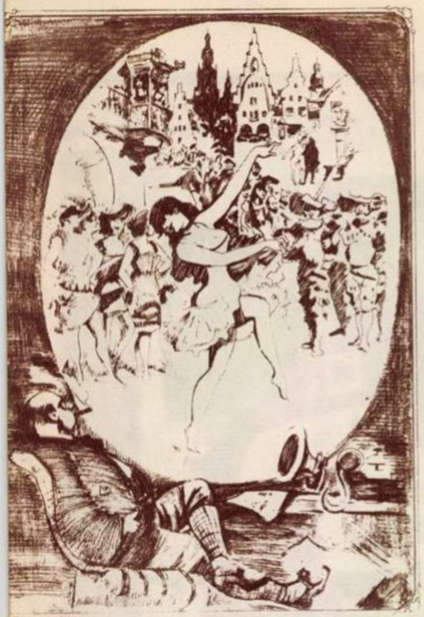

Astăzi aparatul de televiziune pare ceva obișnuit. Dar cel care ar fi declarat în anul 1889 că aproximativ o jumătate de veac mai tîrziu va exista un aparat cu ajutorul căruia se vor putea urmări, de acasă, evenimente care se petrec la distanțe de mii de kilometri, ar fi fost, fără îndoială, privit cu neîncredere. Aceeași opinie o avea, se pare, și caricaturistul parizian Robida, autorul acestei scene de balet urmărite în tihna fotoliului, la domiciliu. Dacă Robida ar trăi, el ar fi fără îndoială uimit să vadă cum caricaturile sale de atunci corespund în unele amănunte tehnice construcțiilor ulterioare. Chiar și difuzorul pe care l-a „inventat" corespunde celui folosit la primele aparate de televiziune.

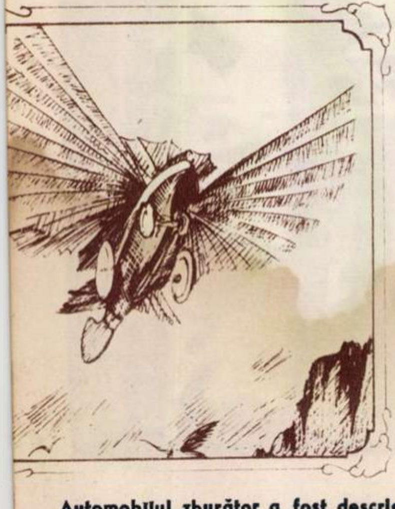

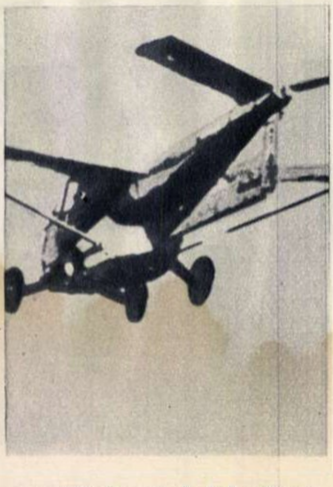

Automobilul zburător a fost descris acum 100 de ani de Jules Verne. Desenatorul a realizat cu mijloacele lui această idee, nebănuind emoția pe care o încercăm comparînd desenul lui cu fotografia aeronavei construite ulterior.

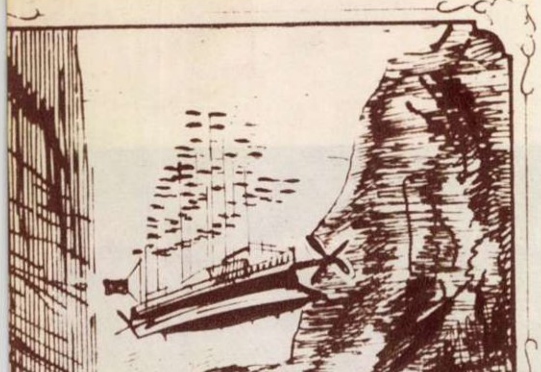

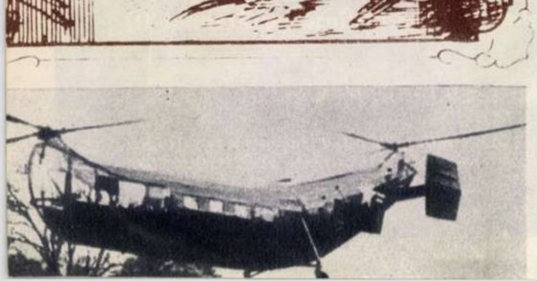

Un alt ilustrator a desenat o navă aeriană, cu 40 de ani înainte de a fi fost construit primul avion. Numeroasele elice trebuiau să ajute uriașa navă să se ridice vertical în aer. O idee care mai tîrziu și-a găsit întruchiparea în elicoptere. De reținut și faptul că, în prezent, constructorii de elicoptere se ocupă de „o navă zburătoare" după sistemul vechiului zepelin, care să ofere loc pentru 300 de pasageri.

Minunatele realizări pe care ni le oferă necontenit știința și tehnica ne îndeamnă deseori să reflectăm: „Dacă bunicii noștri ar trăi și ar vedea toate acestea"... Oare întrezăreau, măcar în visurile lor, minunile tehnicii de care ne bucurăm azi?

Răsfoind ziarele îngălbenite de vreme putem constata însă că și bunicii noștri au avut multe idei minunate. Lucruri care ni se par astăzi unice, excepționale, au fost prevăzute încă pe vremea lor.

În anul 1873, de pildă, cînd automobilul nu era încă inventat, ilustratorul francez H. Meyer desena un „automobil zburător" care are unele trăsături asemănătoare cu „aerocarul" construit acum cîțiva ani în Statele Unite. Același artist ilustrase în 1866 un roman al lui Jules Verne, desenînd o aeronavă a cărei formă anticipa pe cea a aeroplanului cu care, 35 de ani după aceea, brazilianul Santos Dumont înconjura turnul Eiffel.

Tot atît de uimitoare apare și prima imagine, desenată în urmă cu aproape nouă decenii, a imaginarului submarin „Nautilus", dacă este comparată cu submarinul atomic de azi...

Există și numeroase proiecte și planuri de acțiuni de pionierat, care au fost traduse în fapt abia 60-70 de ani mai tîrziu. Așa de pildă, în 1873, americanul Du Senarines a descris o călătorie cu un submarin pe sub ghețurile Polului Nord, anticipînd astfel expediția de acum cîțiva ani a unui submarin atomic.

De asemenea, încă din vremea lui Napoleon se născuse ideea construirii unui tunel sub Canalul Mînecii. Iar naturalistul Saussure din Geneva prevăzuse, în urmă cu 200 de ani, că într-o zi se va construi o șosea subterană sub Montblanc, scurtîndu-se astfel distanța dintre Franța și Italia. În 1959 s-a trecut la realizarea acestui proiect.

Germanul Hermann Opitz a elaborat aproximativ în aceeași perioadă un alt proiect, care prevedea construcția unei conducte de petrol Mossul-München. Astăzi construcția de conducte gigantice este un fapt obișnuit.

Multe din proiectele privite cu neîncredere la vremea lor devin realitate în zilele noastre. Astfel, de pildă, tatăl inginerului hidrolog sovietic M. Davîdov a calculat că 60 la sută din totalitatea fluviilor din Rusia se varsă fără folos în Oceanul Înghețat de Nord. El propunea, de aceea, să se îndrepte cursurile fluviilor Obi și Enisei prin regiunile de stepă neroditoare spre Marea Caspică.

Cu 50 de ani în urmă s-a emis ideea ca o parte din apele Mării Mediterane să irige deșertul Sahara și, după închiderea strîmtorii Gibraltar, să se sece regiuni întinse ale acestei mări. Din punct de vedere teoretic, un asemenea plan ar fi realizabil.

Primele idei legate de schimbarea climei în Japonia și Kamceatka s-au născut în ultimul deceniu al secolului trecut. Savanții sovietici, reluîndu-le, au propus construirea unui sistem hidrotehnic datorită căruia curenții de apă caldă care trec spre Pacific să fie îndreptați spre regiunile friguroase...

Pornind de la asemenea fapte, revista vieneză „Österreich Illustrierte" publică o serie de vechi desene ce înfățișează unele previziuni ale înaintașilor, devenite azi realități. Reproducem aceste desene, față în față cu realizările tehnico-științifice pe care le anticipau.

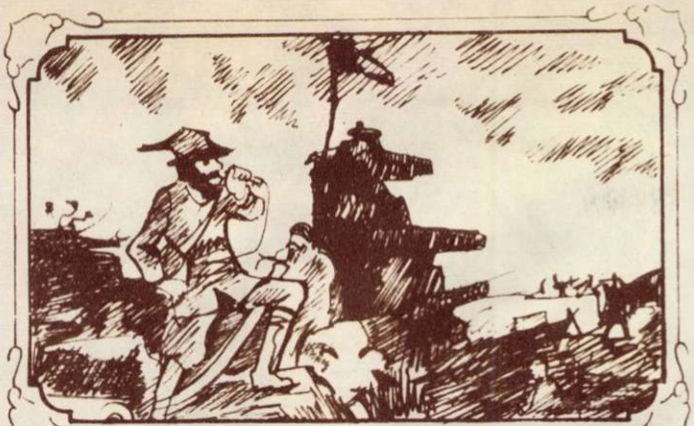

Un „reporter de război", aşa cum şi l-a imaginat caricaturistul Charles Dubois: cu ajutorul unui microfon, el transmite impresii pentru ascultătorii săi aflaţi la mare depărtare. Uluitoare anticipare a reporterului cinematografiei, radioului şi televiziunii din zilele noastre.

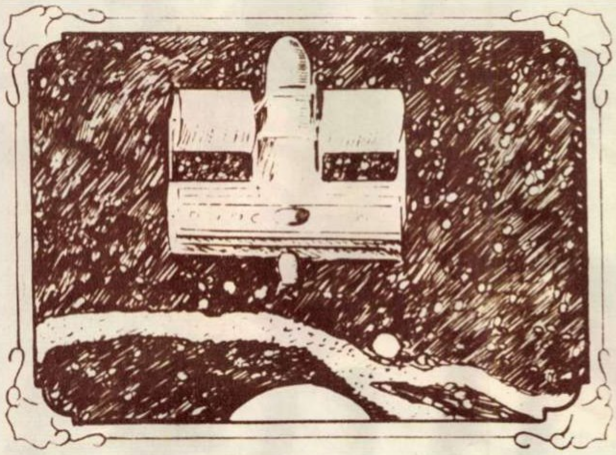

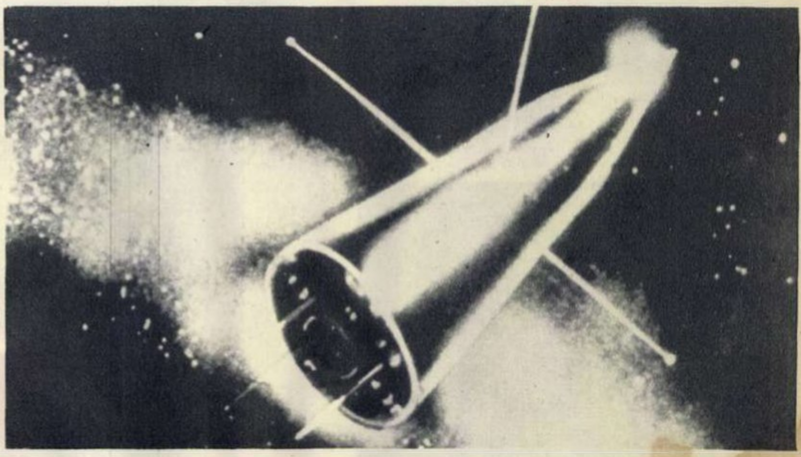

Navele zborurilor cosmice gîndite de savantul rus Ţiolkovski s-au transformat şi ele în realitate. Îndepărtatul proiect, irealizabil atunci, şi-a cunoscut confirmarea în zborul primului satelit sovietic în Cosmos.

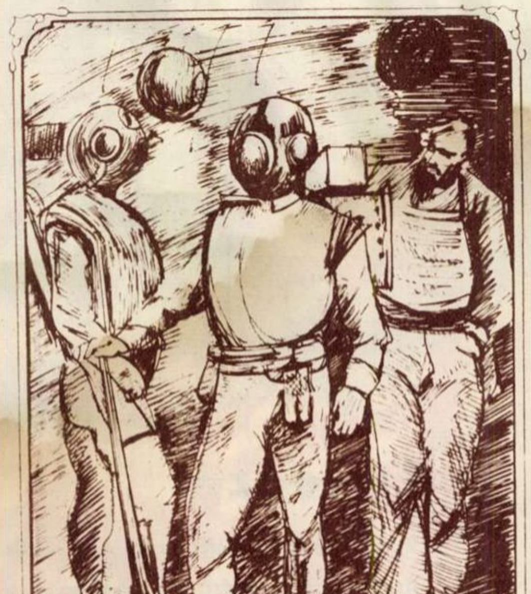

Jules Verne, care a rezolvat în mod genial în povestirile sale atîtea probleme tehnice, este şi descoperitorul acestui costum de scafandru fără tub de respiraţie, pe care un desenator l-a pus pe hîrtie. Chiar şi „puşca de apă", asemănătoare cu aceea folosită astăzi de scafandru, a fost prevăzută. Este adevărat că cercetătorul subacvatic al zilelor noastre o duce mai bine: într-o cabină din plexiglas, acţionată de un motor electric, el poate să se plimbe timp îndelungat sub apă.

În urmă cu 80 de ani, un caricaturist a desenat un magnetofon. Pentru a sublinia caracterul de farsă, el l-a însoţit şi de acest text: „Cu ajutorul lui se pot înregistra voci şi muzică şi ele pot fi reproduse ori de cîte ori doriţi". Desenatorul ar fi fără îndoială uluit dacă ar vedea un magnetofon modern, care transpune în realitate ideea sa, pe atunci de domeniul fantasticului.

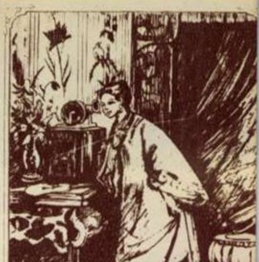

FABRICA DE RADIATOARE ŞI CABLURI BRAŞOV

str. Cristianului nr. 1-3

Livrează:

Radiatoare pentru vehicule auto

Radiatoare pentru locomotive diesel electrice

Radiatoare pentru tractoare

Radiatoare pentru motoare stabile

Cabluri de grosimi diferite pentru macarale, funiculare, screpere, buldozere, ascensoare

Conductori de aluminiu neizolaţi şi funii de aluminiu pentru linii de înaltă şi joasă tensiune

LEGENDĂ ŞI REALITATE ÎN TEXAS

Dintre cele 50 de state care alcătuiesc S.U.A., Texasul are ambiţia să fie deţinătorul tuturor recordurilor. În multe privinţe, reuşeşte.

Cu cei 692.100 de kilometri pătraţi, el este aproape *cel mai mare* ca întindere (numai Alaska îl depăşeşte). În limitele sale Franţa şi Anglia ar încăpea confortabil, dar populaţia lui este de zece ori mai mică decît a celor două ţări europene. Din punct de vedere economic, Texasul se află de asemenea pe unul din primele locuri. El este *cel mai important producător de bumbac* din Statele Unite, deşi cultura acestei plante a început aci cu mult mai tîrziu decît în Louisiana sau Mississippi. Tot el dă *cea mai mare producţie de petrol* — 136 de milioane tone pe an — ceea ce acoperă jumătate din consumul anual al S.U.A. Se apreciază că rezervele subsolului său se ridică la 2 miliarde de tone, la care ar trebui adăugate zăcămintele de petrol submarine, recent descoperite. În Texas se extrage *cea mai mare cantitate de gaze naturale şi sulf nativ* din Statele Unite.

„Din cinci fripturi pe care le mănîncă un american, două provin din Texas" — glumeşte o lozincă publicitară a crescătorilor de vite locali. Într-adevăr, aci se găsesc *cele mai numeroase cirezi de cornute şi turme de oi şi capre* de pe întreg cuprinsul S.U.A. Cine nu a auzit de celebrii *cow-boys* din Texas, subiecte de inspiraţie pentru atîtea „western"-uri literare şi cinematografice? Mai puţin se ştie despre patronii lor, care deţin şi ei un primat: sînt *cei mai mari latifundiari* din Statele Unite. Un „ranch" de 250 de hectare este considerat modest. În orăşelul Kingsville se află sediul central al lui „King Ranch Inc", o societate anonimă care stăpîneşte 823.000 de acri (circa 330.000 de hectare). Robert O. Anderson, care are faima de a fi *cel mai bogat* dintre crescătorii de vite, este posesorul unei moşii de peste 450.000 de hectare (o parte din ele în New Mexico), pe care trăiesc 55.000 de vite şi 25.000 de oi.

Seria lui *cel mai* nu se încheie aici. Din primele cincisprezece mari oraşe ale Statelor Unite, Houston *se dezvoltă cel mai repede*: în 1920 avea 138.000 de locuitori, în 1962 depăşise milionul, întrecînd de peste şase ori populaţia capitalei Texasului, oraşul Austin. La Houston sînt *cele mai mari întreprinderi americane din industria petrolului, a utilajului petrolier şi a cauciucului sintetic*. În 1962 Texasul a fost statul american în care s-au înfiinţat *cele mai multe întreprinderi industriale noi:* 348.

Există însă şi alte recorduri, ale „celuilalt" Texas, căruia revista „Look" i-a închinat de curînd un lung reportaj[1]). În el este citată zicala: „Aici e o crimă să fii sărac". Asemenea „criminali" sînt din nefericire foarte numeroşi: un muncitor agricol primeşte 0,45 dolari pe oră (venitul anual al lui Robert Anderson, despre care am pomenit mai sus, este de 20 de milioane de dolari[2]); în fiecare vară, două sute de mii de bărbaţi, femei şi copii migrează spre statele nordice, pentru a găsi de lucru la culesul porumbului şi al sfeclei de zahăr; printre cei 1.500.000 de „mexicanos" (locuitori de origine mexicană) din Texas — arată „Look" — analfabetismul, şomajul, mortalitatea infantilă şi morbiditatea la tuberculoză fac ravagii care întrec în proporţii pînă şi cifrele înregistrate în rîndurile populaţiei negre.

TRECUT...

Locuitori de origine mexicană... Da, căci Texasul a fost o provincie a Mexicului pînă în 1835. Dar încă din primii ani ai secolului trecut, plantatorii de bumbac din sudul Statelor Unite încep o „penetraţie paşnică" în roditoarele pămînturi ale Texasului. Nevăzînd în aceasta nici un pericol, guvernul mexican concesionează mari suprafeţe de teren unor antreprenori americani. Unul dintre ei, Moses Austin (al cărui nume l-a moştenit capitala Texasului), încheie în 1820 un adevărat tratat cu autorităţile mexicane, întemeind un lanţ de plantaţii lucrate de sclavi.

În 1836, cei 20.000 de americani, reprezentînd abia un sfert din populaţia Texasului, înscenează o răscoală împotriva Mexicului. Motivul? Guvernul mexican desfiinţase sclavia, obligase pe plantatori să plătească impozite şi refuzase să vîndă Texasul Statelor Unite, aşa cum îi ceruse, pe un ton ameninţător, preşedintele Jackson. După un război care a durat numai trei luni, generalul Sam Houston („naşul" marelui oraş de azi) zdrobeşte armata puţin numeroasă şi prost echipată a generalului mexican Santa Ana. Texasul se proclamă independent, dar încă de la început adversarii sclaviei se opun extinderii acesteia. Celebrul aboliţionist W.H. Channing din Boston scrie: „Este o mîrşăvie să acaparăm un teritoriu care nu ne aparţine, numai de dragul de a extinde sclavia"[3]).

(Continuare în pag. 22)

---

[1]) „Look" , 8 octombrie 1963.

[2]) Un mic calcul arată că, pentru a cîştiga o sumă egală cu cea a lui mister Anderson, un muncitor agricol ar trebui să lucreze timp de 555.555 zile, adică 1.552 de ani, avînd de lucru tot timpul cîte 48 de ore pe săptămînă.

[3]) Citat după Charles şi Mary Beard, "The Making of a Nation", New-York, 1958, pag. 355.

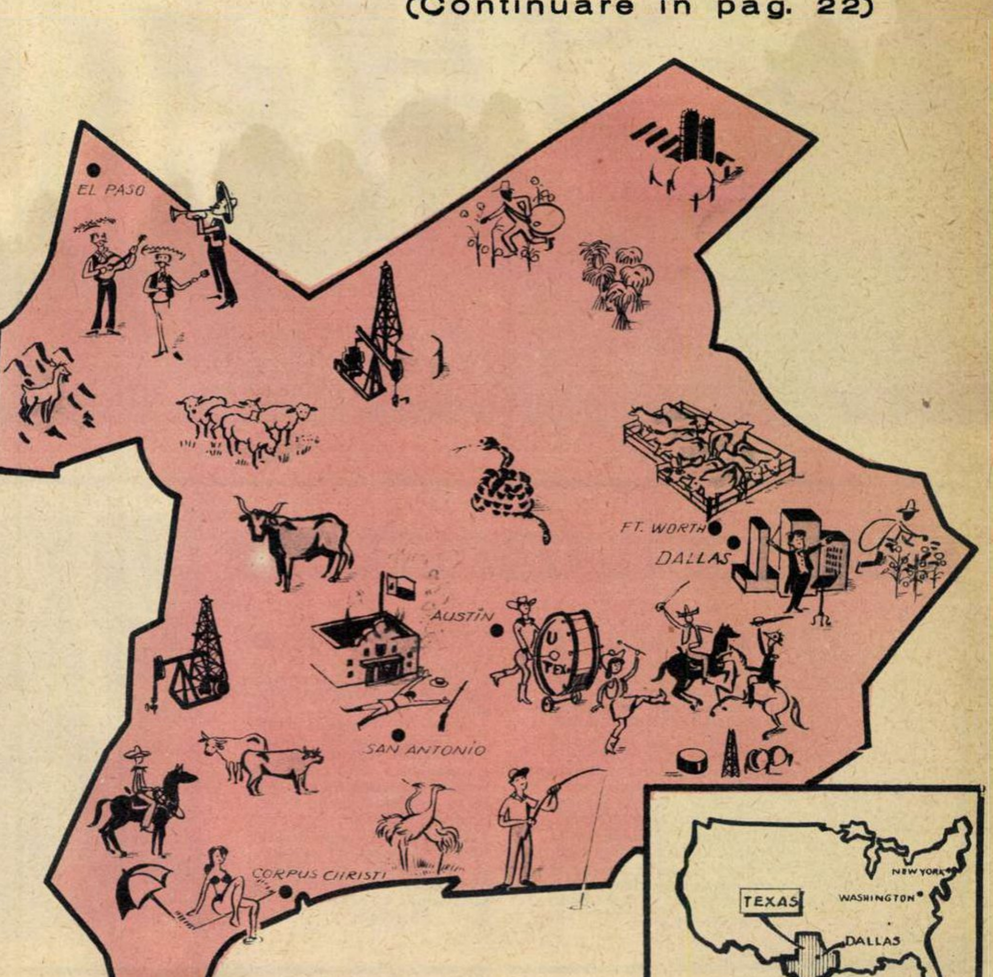

(Hartă reprodusă după revista „Look")

Abia în 1845 se realizează visul anexioniștilor: președintele de atunci, James Polk, nu numai că alipește Texasul, ci declară un nou război Mexicului, pentru a extinde și mai mult frontierele noului stat, între rîul Nueces și Rio Grande. Trei armate americane atacă Mexicul și, în 1848, acesta se recunoaște învins.

În februarie 1861 Texasul trece de partea statelor sudice și, în cursul războiului de secesiune, luptă pentru menținerea sclaviei. Abia nouă ani mai tîrziu, în 1870, el este reprimit în cadrul Statelor Unite.

Un rol de seamă în anexarea Texasului l-a jucat George Miflin Dallas, care a fost vicepreședinte al S.U.A. între 1845 și 1849. De cum a ajuns demnitar, el a dat numele său unui sat care atunci se chema Peter's Colony. După 120 de ani, Dallas a devenit cel mai mare oraș din nordul Texasului: 450.000 de locuitori, centru al industriei textile, aeronautice și al instrumentelor de precizie, important nod feroviar și sediu al unei baze militare.

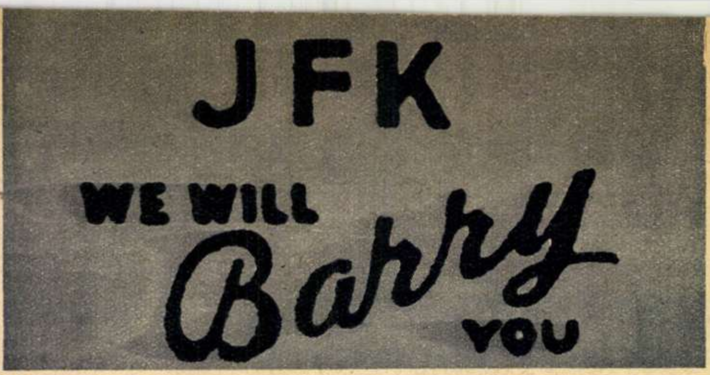
JFK
WE WILL
Barry
YOU

Cu puțină vreme înaintea vizitei lui John Kennedy în statul Texas, forțele extremiste de dreapta au răspîndit afișul de mai sus. Textul se bizuie pe un joc de cuvinte între pronumele senatorului reacționar Goldwater — Barry — și verbul a îngropa — în englezește „to burry“. Prin urmare, textul se poate interpreta în două feluri: „J.F.K. (inițialele numelui fostului președinte Kennedy), noi îl vom sprijini pe Barry (presupus candidat în alegerile prezidențiale — n.n.) împotriva ta“; sau: „J.F.K., te vom îngropa“. Evenimentele au dat dreptate celei de-a doua interpretări.

...ȘI PREZENT

„Ca în Texas“, se spune pretutindeni — ori de cîte ori e vorba de o încăierare de mare amploare, soldată cu focuri de revolver. „Nu trageți asupra pianistului, face și el ce poate“, este anunțul care, conform unei glume străvechi, atîrna pe pereții cabaretelor din Houston. Romanele de duzină și filmele de aceeași categorie au popularizat imaginea unui Texas violent, în care pistolul smuls din teaca de la șold reprezintă argumentul hotărîtor în orice litigiu.

Imaginea este — în mare măsură — falsă. Covîrșitoarea majoritate a celor peste zece milioane de locuitori ai Texasului o formează muncitorii din industrie, de pe plantațiile de bumbac sau de pe moșiile crescătorilor de vite. Harnici și pașnici, ei nu fac cunoștință cu împușcăturile decît în sălile întunecoase ale cinematografelor.

În Texas există o destul de vie activitate culturală și științifică. Universitatea din Houston este renumită îndeosebi pentru facultatea ei de arhitectură. Orchestra simfonică din același oraș este una din cele mai bune din Statele Unite. Teatrul de operă din Dallas se bucură de o reputație analogă. Tot în Dallas se construiește un important centru de cercetări științifice, în timp ce la Houston se află sediul unor laboratoare de aeronautică.

Și totuși violența nu este străină Texasului. În cartea sa „The Super-Americans“, John Bainbridge scrie: „În ce privește toate categoriile de crime violente, Texasul se situează printre primele zece state (ale S.U.A. — n.t.)... Pentru a face o comparație cu caracter internațional, în fiecare an se comit numai la Dallas mai multe asasinate decît în Anglia, țară care are aproximativ cu 45 de milioane de locuitori mai mult. Din orice punct de vedere am analiza lucrurile, Texasul este campionul asasinatelor“.

Violența a fost reactualizată de odioasa crimă din 22 noiembrie, de uciderea, cu nici 48 de ore mai tîrziu, a presupusului asasin al președintelui Kennedy. Această violență nu are însă nimic comun cu tradiția turbulenților cowboys „made in Hollywood“, ci înflorește într-un anume climat politic, determinat la rîndul său de condițiile economice și sociale specifice. Texasul este unul din fiefurile cele mai puternice ale extremei drepte din Statele Unite. „Milionarii texani au finanțat cu mărinimie activitatea senatorului McCarthy, în perioada «vînătorii de vrăjitoare», care a făcut să domnească în Statele Unite o adevărată isterie anticomunistă“[4]. Din Dallas a plecat fostul general E. Walker, pentru a organiza la Oxford, în statul Mississippi, manifestațiile huliganice împotriva primirii în universitate a studentului negru James Meredith, cu care prilej au fost ucise două persoane. Organizația fascistă „John Birch Society“ are în Texas o filială foarte virulentă, ca și Ku-Klux-Klanul. Alte organizații de același tip: „Ordinul americanilor patrioți“, „Lupta pentru libera întreprindere“, „Comitetul sudist pentru sprijinirea Constituției“ etc. — sînt deosebit de active sau își au principalele sedii în Texas. Anul acesta a apărut aci o nouă grupare, intitulată: „CIVICS“ (Serviciul de coordonare a alegătorilor independenți și conservatori), în al cărei program se cere ca Statele Unite să renunțe la orice tratative de dezarmare și să se retragă din O.N.U., organizație definită drept „imorală, ateistă și străină Americii“. Dacă ținem

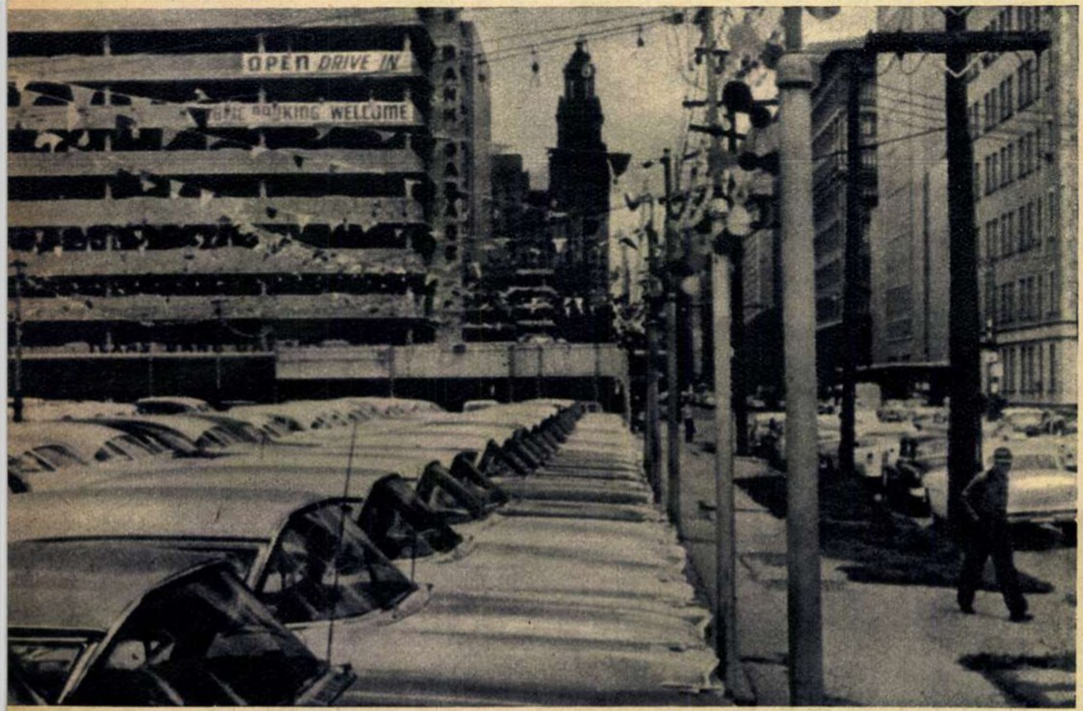

Orașul Houston.

ÎN 1963 PESTE HOTARE

GOLIII... LA TORINO

„Cele mai frumoase amintiri din acest an — ne-a declarat fotbalistul **MIRCEA SASU** — se leagă de meciul pe care echipa noastră olimpică l-a susținut în compania Danemarcei, la Torino.

Mai erau cîteva minute pînă la terminarea meciului, cînd primind o pasă de la Pîrcălab, am trecut mingea pe lîngă stoperul advers și l-am depășit în viteză. Portarul Sörensen a ieșit să-mi micșoreze unghiul, dar am șutat pe deasupra lui și... gol“.

Acest gol a marcat victoria echipei noastre asupra Danemarcei, finalistă la Olimpiada de la Roma, netezindu-ne calea spre calificarea pentru Jocurile Olimpice de la Tokio.

Debutul lui Sasu, atît în lot cît și în echipa națională, a fost de bun augur. Sperăm că în anul următor să-și aducă în continuare un aport... fructuos.

---

[4] „Le Monde“, 26 noiembrie 1963.

seama că, pe plan intern, „CIVICS" preconizează desființarea impozitului pe venit, este ușor de ghicit ale cui interese le apără această grupare.

Deși cu un număr de negri relativ mai mic decît alte state sudice (12,6 la sută), Texasul cunoaște numeroase aspecte ale segregației rasiale. Din 890 de școli rurale, în 718 nu sînt primiți elevi de culoare. Restricțiile de vot sînt asemănătoare cu cele din Alabama, Georgia și Mississippi. Principiul „last hired, first fired" (ultimii care sînt angajați, primii care sînt concediați) se aplică din plin muncitorilor negri. Violența este prezentă. Iată cîteva exemple. Houston, ianuarie 1946 — negrul Travis Butler e omorît pentru că, în autobuz, s-a așezat pe o bancă rezervată albilor; El Campo, februarie 1946 — Kenny Long e împușcat de un polițist care „nu poate să sufere pe negri"; Dallas, decembrie 1946 — negrul Charles Curry e împușcat, tot de un polițist, pentru că nu și-a cedat locul în autobuz; Nacodgoches, martie 1948 — negrul Ellis Hudson e împușcat în timp ce își vizita fiul închis, pentru că nu-i spusese „domnule" unui polițist.

Dar rasismul găsește aci și alte victime. E vorba tocmai de acei „mexicanos", despre care „Look" subliniază în reportajul citat: „Cei mai mulți dintre ei sînt muncitori agricoli, muncitori necalificați și servitori... purtînd de generații urmele rănilor provocate de discriminare și exploatare... Influența lor politică este extrem de redusă". Dovadă că așa stau lucrurile este faptul că un milion și jumătate de „mexicanos" nu au reușit să trimită în Congres decît un singur om, pe Henry Gonzalez, care nu este nici măcar senator, ci membru al Camerei Reprezentanților. În administrația locală, situația este și mai concludentă. Cristal City, de pildă, are aproape 9.000 de „mexicanos" printre cei 9.500 de locuitori ai săi. Și totuși, abia anul acesta unul dintre ei, Juan Cornejo, a fost ales primar — ceea ce a fost considerat un eveniment în tot Texasul. Un articol publicat cu acest prilej în „New York Times" sublinia că unul din mijloacele prin care mica minoritate anglo-saxonă din Cristal City și-a menținut dominația asupra majorității de origine mexicană a fost teroarea.

Ca și negrii, ca și alte categorii naționale și sociale nedreptățite, „mexicanos" și-au pus multe speranțe în administrația Kennedy. În perioada campaniei alegerilor prezidențiale din 1960, ei au alcătuit grupările intitulate „Viva Kennedy", care au militat activ în favoarea trimiterii la Casa Albă a candidatului democrat.

Acum Kennedy e mort. Cercurile ultrareacționare și organizațiile fasciste din Texas exultă. Dar, pentru a folosi expresia revistei „Look" — „uriașul texan s-a trezit". Uriașul este masa de milioane a americanilor cinstiți și iubitori de pace, care sînt hotărîți să lupte pe toate căile pentru a pune capăt vechilor stări de lucruri.

Nicolae MINEI

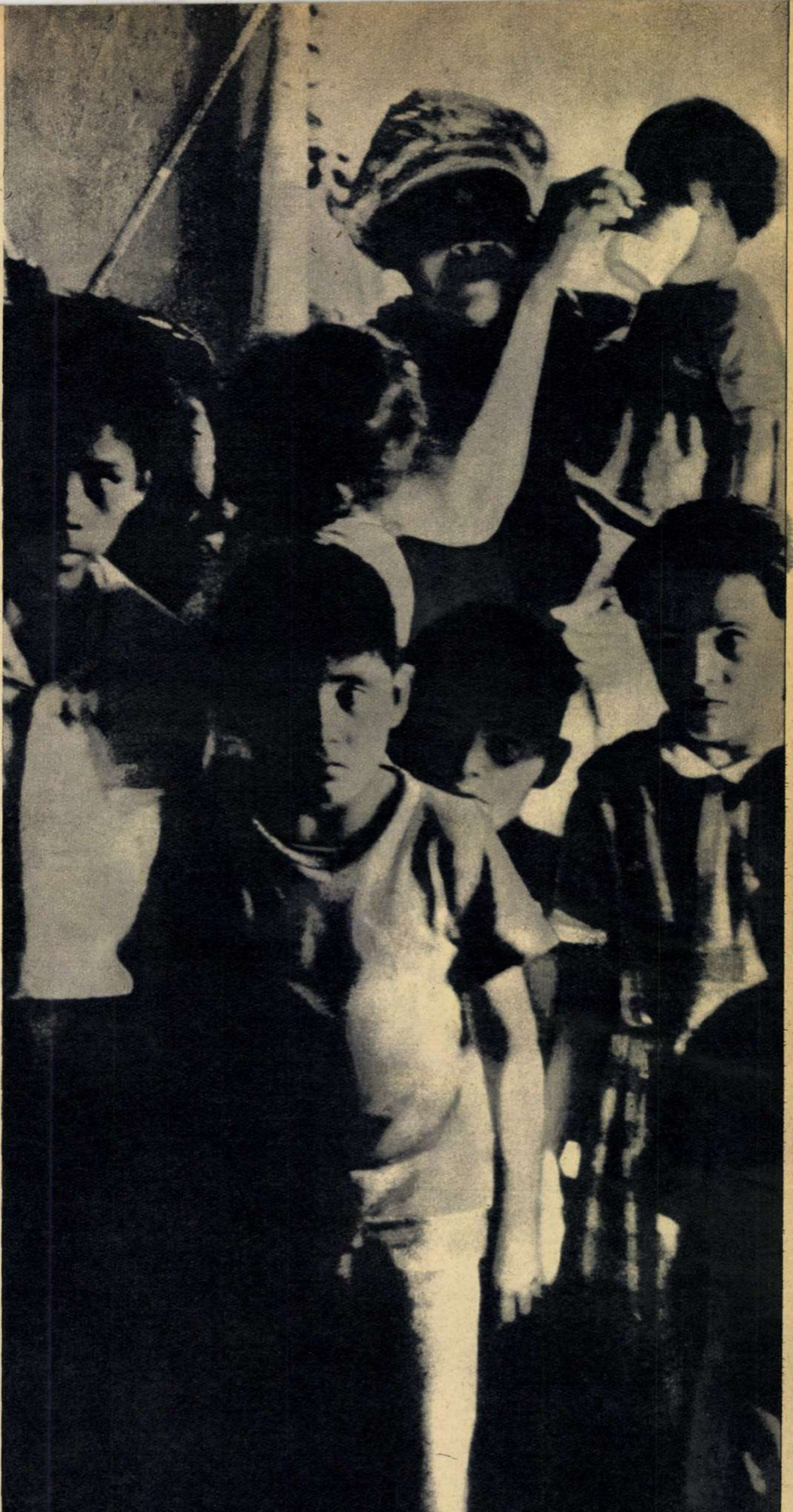

Muncitorul agricol Nicandro Aguilera locuiește cu soția și cei 12 copii ai lui într-o baracă de trei încăperi, fără apă curgătoare. Și el cîștigă 0,45 de dolari pe oră. Dl. Robert Anderson oferă însă mese „la iarbă verde" pentru 4.000 de simpatizanți ai partidului republican.

...şi totuşi nu sînt trucaje

... Cocoţat pe o scară, un om şterge cu batista praful de pe cupola unei catedrale.

... Un autoturism se odihneşte pe asfalt cu roţile în sus, ca o caradaşcă pe care nişte ţînci jucăuşi au răsturnat-o pe spate, ca să vadă cum dă disperată din articulaţiile chitinoase ale piciorușelor.

... Doi boxeri, amîndoi căzuţi cu capul în jos în afara ringului, îşi sprijină de corzi picioarele imobilizate într-o curioasă împletire provocată de cădere, aşteptînd parcă să audă că arbitrul îşi încheie numărarea cu fatalul „out", valabil de astă dată pentru amîndoi pugiliştii.

... Pe o stradă ca toate străzile oraşelor lumii — cu caldarîm, pietoni şi agenţi de circulaţie — un grup de gospodine, cu şorţuri şi basmale pe cap, aleargă ducînd fiecare cîte o tigaie cu clătite fierbinţi, ca pentru a dezminţi clasicul „Vineee!" al ospătarului ce se grăbeşte... încet.

... Alexandru cel Mare se apără de atacul unor păsări! Care, de fapt, sînt nu numai paşnice, dar chiar simbol al păcii: nevinovaţi porumbei.

... În schimb, o altă pasăre, care simbolizează orice vreţi altceva decît liniştea şi pacea — un corb — pare a se amuza teribil muşcîndu-şi de nas partenera de joacă.

... Există însă şi păsări a căror preocupare principală e foarte... umană şi mai ales... feminină. Ca, de exemplu, raţa cu coafură în cap şi cu brăţară la piciorul drept.

... După cum există şi servicii de ceai confecţionate din pene de pasăre. De găină, de raţă, de curcă, de bibilică sau de orice altă orătanie stă la îndemînă. Servicii care, însă, nu pot fi utilizate la băut ceaiul, ci numai la... purtat pe capete. De unde se trage probabil expresia cu sticleţii...

... Există însă şi specii zoologice care în materie de pălării sînt animate de o mentalitate şi un gust mult mai... omeneşti. Ca, de exemplu, delfinul din poza noastră.

★

Şi, totuşi, în ciuda aparenţei, aceste fotografii nu sînt trucaje, nu sînt rezultante ale unor montaje ingenioase — ci rezultatele unor căutări de fotoreporter doritor a înregistra pe peliculă neobişnuitul. Un neobişnuit obţinut prin fotografierea fenomenului accidental sau pur şi simplu prin utilizarea cîte unui unghi fotografic dispus să joace rolul lui Păcală.

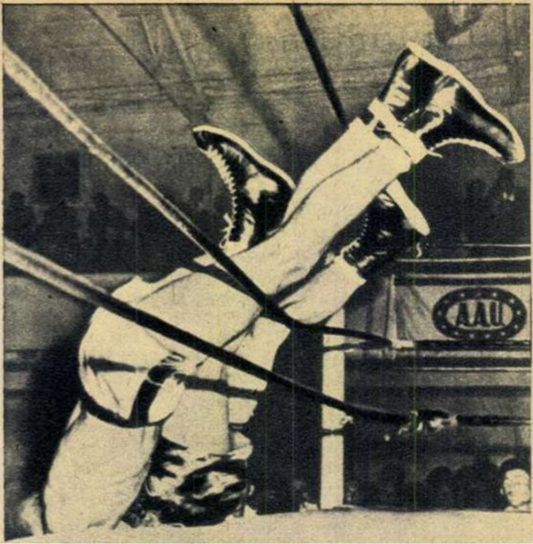

După un „corp la corp", boxerii David Watkins şi Paul Gallegos, care luptau în cadrul unei competiţii de amatori în oraşul Phoenix, statul Arizona (S.U.A.), au fost amîndoi proiectaţi dincolo de corzile ringului. Fotoreporterul, cu multă prezenţă de spirit, a prins tocmai acest moment.

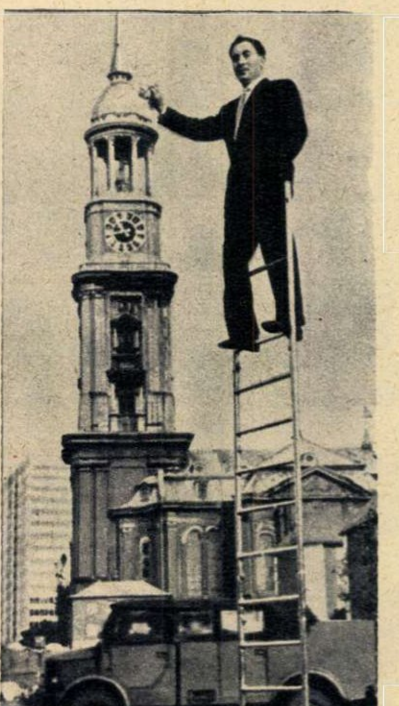

Echilibristul englez I. Gridneff, în timpul unui spectacol dat pe o stradă din Hamburg, a prilejuit unui fotoreporter realizarea acestei curiozităţi fotografice.

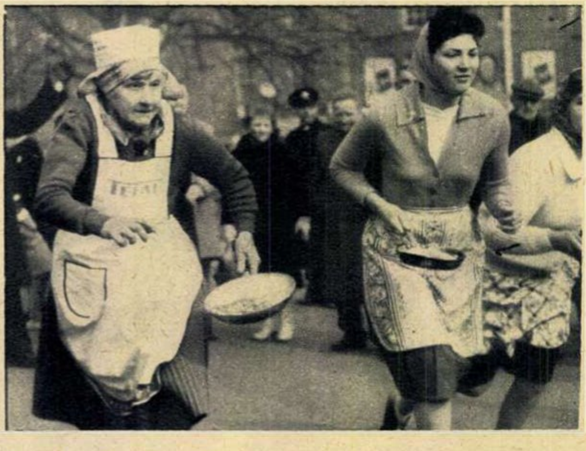

În orăşelul englez Olney are loc în fiecare an o cursă... a clătitelor. Pot participa gospodine de orice vîrstă, cu condiţia să ştie să prepare clătite şi să fugă cu ele în tigaie. Veterana cursei, d-na Dillingham (stînga), participă al 12-lea an consecutiv la... competiţie. De cîştigat, însă, a cîştigat concurenta din dreapta, d-ra Carole Vorley, care, neavînd decît 20 de ani, se pricepe mai puţin la clătite, dar poate fugi mai repede: ea a străbătut strada, fără a răsturna clătita, într-un minut, 5 secunde şi 2 zecimi...

180 de grade pe axa sa orizontală a trebuit să se răsucească autoturismul condus de Herman Schapek, pentru a ajunge în această poziţie! Lucrurile s-au petrecut în timpul unei curse automobilistice cînd, la ultimul viraj, Schapek a intrat în curbă cu prea mare viteză. Încă un amănunt: şi şoferul, şi maşina au scăpat cu bine. Nici măcar geamurile nu s-au spart!

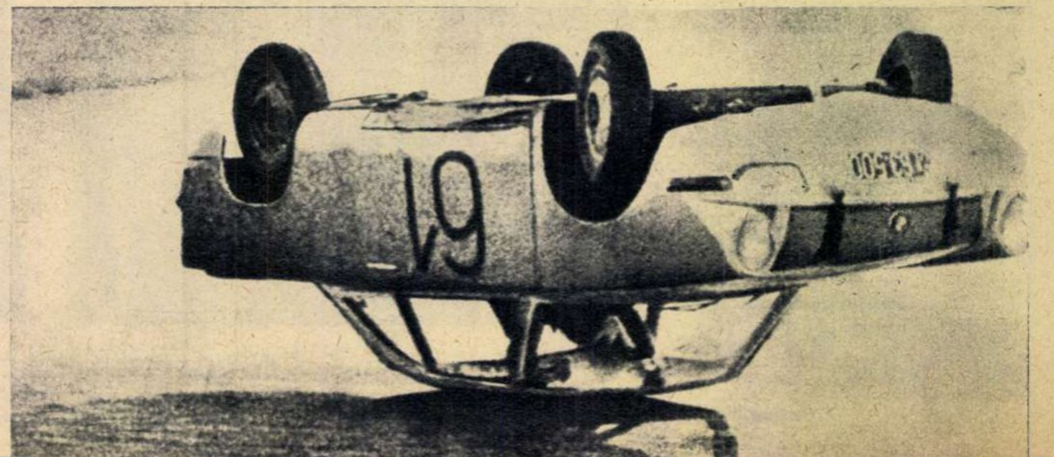

Neînfricatul cuceritor macedonean, imortalizat în marmura unei cunoscute statui aflate în grădina Tuilleries din Paris, a fost surprins de fotograful francez René Maltête în această postură ce nu ni-l arată de loc curajos!...

Corbul se numește Jill Jackdow, iar dresoarea lui, Mary Holmes. Și totul se petrece la un centru special de dresare a animalelor destinate spectacolelor de circ și de varieteu, aflat la Benson, în ← Anglia.

Proprietarul raței Duck dintr-un orășel din statul Pennsylvania (S.U.A.) îi aranjează în fiecare zi coafura. Cît privește brățara de pe labă, aceasta are un rol preventiv-sanitar: să nu se deoache frumusețe de rață! →

Model de pălărie din pene de păsări, intitulată „Ceaiul pălărierilor". „Creația" aparține modistei K. Barnett din Crediton (Anglia) și a fost prezentată la un concurs londonez. ↓

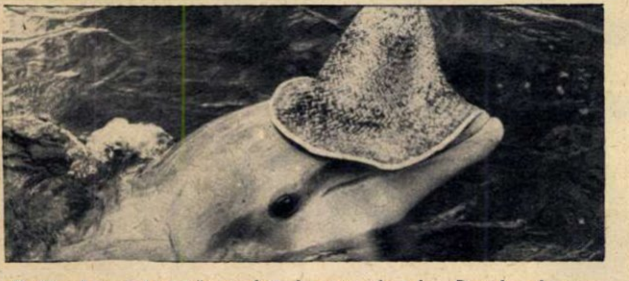

Delfinul acesta „răspunde" la numele de Popsie și are domiciliul la acvariumul marin din Miami (S.U.A.). Iar obiceiul de a purta pălărie i se trage din justa înțelegere a unei campanii inițiate de puritanii din S.U.A. care au cerut ca, pentru a se respecta normele de decență, proprietarii de animale să fie obligați să le îmbrace. Neputîndu-se încă obișnui cu costumul de baie, Popsie se mulțumește deocamdată cu pălăria...

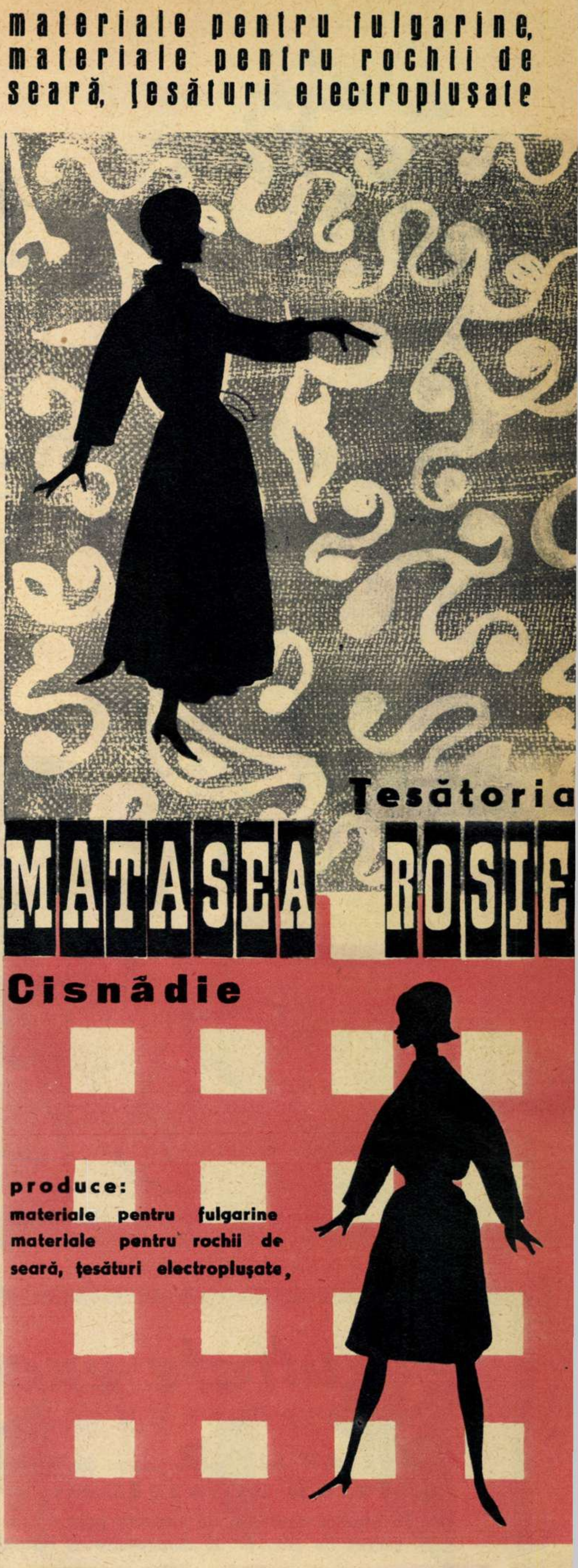

materiale pentru fulgarine,
materiale pentru rochii de
seară, țesături electroplușate

Țesătoria
MATASEA ROSIE
Cisnădie

produce:
materiale pentru fulgarine
materiale pentru rochii de
seară, țesături electroplușate,

Dați copiilor dulciuri

CIOCOLATA cu lapte
drageuri
Bomboane SUPERIOARE

---

flavisept
BOMBOANE MEDICINALE
NEGRO
EUCALIPT

BOMBOANELE MEDICINALE

FLAVISEPT
NEGRO
EUCALIPT

vă apără de afecțiunile căilor respiratorii

BOMBOANELE MEDICINALE SE GĂSESC DE VÎNZARE LA DROGHERII ȘI LA MAGAZINELE CU PRODUSE ZAHAROASE

PASTELE FĂINOASE

nu trebuie să lipsească din nici o gospodărie

PASTELE FĂINOASE au o variată întrebuințare în alimentație

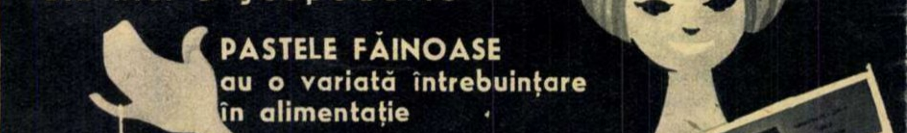
FIDEA
500g
FIDEA
spaghete
macaroane
Fidea cu ouă

Rezultate excepționale

LA SPĂLAT CU

- **PERLAN ALB** pentru țesături din lînă, mătase naturală și fibre sintetice
- **PERLAN ALBASTRU** pentru țesături din in, bumbac și cînepă
- La aceeași cantitate de articole pentru spălat se folosește o cantitate mai redusă de „Perlan" în comparație cu ceilalți detergenți.

Perlan ALBASTRU
Perlan ALB

PENTRU REVELION

Cocteil — cîteva rețete

Cîteva sorturi de lichioruri, fructe proaspete sau compoturi, zahăr, lapte, cafea, frișcă, ouă, cuburi de gheață... iată elementele necesare obținerii unor cocteiluri excelente la gust, stimulatoare de bună dispoziție. Însăși prepararea lor, de fața cu oaspeții, constituie o latură a distracției de revelion.

Ustensile necesare:

— Un *shaker* (citește șeicăr) — o cutie nichelată cilindrică cu capac (se vede în fotografie), în care preparăm amestecul și punem cuburile de gheață; prin agitare, amestecul devine omogen și se răcește. (Shaker-ul poate fi înlocuit cu un banal borcan de miere cu capac ce se înșurubează).

— Pahare-sondă înalte, din sticlă subțire (pentru anumite rețete).

— O linguriță cu coada lungă pentru amestecat în sondă.

— Paie pentru sorbit lichide.

Și acum, cîteva rețete:

Side-car coctail. După ce am pus în shaker 2-3 cuburi de gheață, turnăm:

— 40 gr coniac
— 40 gr lichior triple sec
— zeama unei lămîi de circa 100 gr.

Agităm bine shaker-ul. Pentru servit, vom folosi un pahar de mărime mijlocie. Înainte de a turna amestecul în pahar, vom înmuia gura acestuia în zeamă de lămîie și apoi în zahăr tos: se obține astfel o glazură estetică, cu aspect de brumă.

Alexander coctail. Peste 2-3 cuburi de gheață turnăm în shaker:

— 50 gr coniac
— 50 gr lichior de cacao (Iawa)
— 50 gr frișcă nebătută.

Agităm bine shaker-ul și apoi turnăm într-un pahar obișnuit. Presărăm peste amestecul din pahar foarte puțină nucșoară.

Vodca crusta. Turnăm în shaker, peste 2-3 cuburi de gheață:

— 120 gr vodcă
— zeama unei lămîi de circa 100 gr
— una linguriță zahăr pudră
— 10 gr lichior curaçao.

În paharul în care turnăm amestecul bine răcit, se pune o felie subțire de lămîie.

Gin fizz. Punem în shaker 2-3 cuburi de gheață, peste care turnăm:

— 100 gr gin
— zeama unei lămîi de circa 100 gr
— un albuș de ou
— una linguriță de zahăr pudră.

Pentru servit, folosim o sondă în care turnăm peste amestec sifon pînă la umplerea paharului. Se servește cu pai.

Mocca flip

— 1 gălbenuș de ou
— 75 gr lapte dulce
— 75 gr cafea (schwartz)
— 100 gr lichior mocca
— una linguriță zahăr pudră.

Se adaugă 3-4 cuburi de gheață și se agită bine. Servim în sondă cu pai, iar peste amestec radem puțină nucșoară.

Cherry cobler. Într-o sondă (căreia în prealabil i-am făcut cunoscuta glazură) punem fructe proaspete sau conservate (compoturi): mere, vișine, struguri, pere, ananas etc. Cînd se ajunge la jumătatea sondei se pun 2-3 cuburi de gheață, apoi adăugăm:

— 40 gr coniac
— 30 gr lichior curaçao
— 70 gr lichior cherry brandy.

Pe marginea paharului lipim, decorativ, cîte o felie subțire de lămîie și una de portocală. Se servește cu pai și cu linguriță (pentru consumarea fructelor).

Notă: Rețetele de mai sus sînt indicate pentru *un* pahar (sau sondă). Vor fi repetate cantitățile arătate pentru fiecare pahar (sondă) în plus.

Petrecere frumoasă!

Emil AXINTE
barman la braseria „Union"

SOCOTIȚI ȘI DV...

Mingea de fotbal. Mihai, Ionel și Sandu voiau să-și cumpere o minge de fotbal. Neajungîndu-le banii, s-au dus la prietenul lor Emil să le împrumute diferența. Acesta le-a spus:

„Am în buzunarul de la haină exact cît vă trebuie, luați-i".

Dacă Mihai ar fi pus în buzunarul lui Emil încă o dată cît se afla acolo, luînd apoi 40 de lei, dacă Ionel și Sandu ar fi repetat aceeași operație, buzunarul lui Emil ar fi rămas gol. Vă rugăm să aflați care era diferența necesară cumpărării mingii de fotbal.

Vinul. Marin a cumpărat vin vărsat pentru mai multe familii. Vasile vine cu o damigeană de 10 litri, să-și ia partea sa de 8 litri. Dar Marin n-are decît o măsură de 10 litri și una de 6 litri. Cum procedează ei, pentru ca Vasile să-și poată lua totuși acasă partea sa de 8 litri?

Invitația. Costică își aduce aminte chiar în seara revelionului că a uitat să-l invite pe Mitică, pînă la locuința căruia e o distanță de 1 km. Pleacă spre el, dar la jumătatea drumului se oprește; se gîndește că e tîrziu și o pornește înapoi, făcînd jumătate din drumul dintre prima oprire și propria-i casă. Nehotărît, se oprește iar și pleacă din nou spre locuința lui Mitică. Parcurge jumătate din drumul de la a doua oprire și casa acestuia și iar stă. La ce distanță de domiciliul propriu se află acum?

Plăcintele. Din totalul comesenilor, jumătate plus jumătate de om au servit plăcinte cu brînză. Din rest, jumătate plus jumătate de om au luat plăcinte cu mere. Dintre ceilalți, jumătate plus jumătate de om au preferat pe cele cu nuci. A mai rămas gazda, care nu a luat încă nimic.

Cîți inși erau la masă?

Mărgelele. Într-o pungută sînt zece mărgele roșii, zece verzi și zece galbene. Cîte mărgele trebuie să scoatem, fără a privi în pungută, pentru a fi siguri că avem în mînă cel puțin trei mărgele de aceeași culoare?

(Soluțiile la pag. 28)

povestea vorbei

VIN, ȘAMPANIE, PUNCI

Vorbind despre cuvinte foarte vechi, am citat adesea elemente ale vocabularului latin și grec care s-au păstrat pînă în limbile moderne. Dar aceasta nu înseamnă că termenii de origine greacă sau latină sînt cei mai vechi sau că sînt singurii termeni de o vîrstă foarte înaintată. Printre rămășițele vocabularului preistoric se numără și cîteva cuvinte din limbile vorbite în bazinul Mării Mediterane înainte de apariția grecilor și romanilor. Unul dintre acestea este numele *vinului*, pe latinește *vinum*.

Cuceritorii romani ai Galiei — care avea să devină Franța — au numit o regiune a ei *Campania*, adică „șes, cîmpie", firește din cauza reliefului. Potrivit legilor de transformare a sunetelor latine în sunete ale limbii franceze, *Campania* a devenit *Champagne*. Ținutul acesta, care își merită numele mai ales pentru cîmpia din centrul lui, și-a cîștigat o mare faimă datorită producției de vinuri. În special unul din sortimente, un vin alb, ușor, e bine cunoscut în lumea întreagă și a dus cu el și numele regiunii unde a fost fabricat. E vorba de *șampanie:* prima ei denumire franceză a fost *vin de Champagne* prescurtată în *Champagne* (fenomenul prescurtării s-a petrecut și cu denumirile vinurilor romînești, în loc de *am băut un vin de Murfatlar*, sau *un vin de Cotnari*, se spune în mod curent *am băut un Murfatlar, un Cotnari*). Se pare că abia la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, producătorii din ținutul Champagne au început să exploateze tendința naturală a unor soiuri de vin de a face spumă (de *a se șampaniza*, cum se zice astăzi), deci *șampania* franțuzească nu are încă două sute de ani.

În sfîrșit, *punciul* ne trimite cu gîndul la India și la aritmetică. Într-adevăr, forma originală a cuvîntului *(panci)* aparține unei limbi vorbite în India și înseamnă „cinci". Aceasta pentru că la prepararea punciului se folosesc cinci ingrediente: ceai, zahăr, lămîie, rom (sau rachiu) și scorțișoară.

Sorin STATI

POFTA BUNĂ !

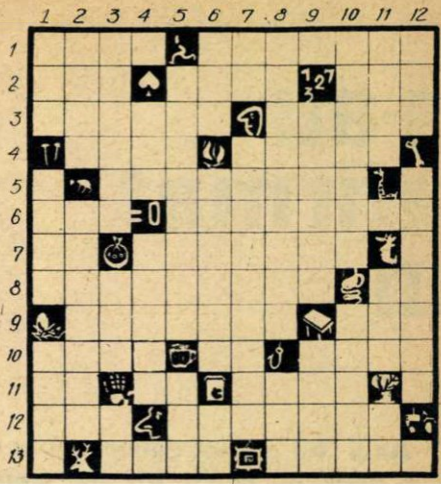

ORIZONTAL: 1) Mănîncă... pămîntul! — Mănîncă cu poftă. 2) Sau — Folosesc la pregătirea mîncării — Mănîncă... malurile. 3) Ciupitul viței de vie — Cîtă frunză și iarbă. 4) Logofăt moldovean contemporan cu Ștefan cel Mare, devenit vestit prin felul cum a băut o cafea la Țarigrad — A se face foc. 5) Au venit tîrziu la masă (fem.)... 6) Frunzele coniferelor — Ca Münchhausen. 7) Careu! — Ciupite. 8) Susținută cu bani — O rămășiță de cîrnat! 9) Mănîncă cu 7 guri deodată... în basme (pl.) — Acru, dar nu de tot, ci aproape... 10) Unde i-ați întîlnit pe Flămînzilă și pe Setilă — Cămăși înflorate — Care te face să rîzi de te ții cu mîinile de burtă. 11) Două boabe din piper... — În temă! — De revelion sînt festive. 12) Se mănîncă numai la Polul Nord — De mîncare... prin definiție. 13) Piperat, ardeiat — Mîncăciosul din basme sub raportul dimensiunii.

VERTICAL: 1) Fără el nu e fum... dar nici mîncare — Carne pentru gătit — Și o băutură foarte populară. 2) Neplăcut — Primul popas al viitoarelor jumări sau ochiuri (pl.). 3) Se hrănesc mai ales cu frunzele copacilor înalți — Sensibil la orice aromă — În șnițel... 4) Egal cu zero — Accesorii casnice pentru scuturatul covoarelor. 5) Nelipsită din alimentație — A mîncat bătaie... la șah. 6) Senzația celui care a mîncat — A digera — Leșie! 7) Acuș! — De data aceasta... te mănîncă (pl.). 8) Flămînzi — Localitate în Australia. 9) Intermediar piscicol între iaz și proțap — Autorul picturilor „Ceașcă de cafea", „Siestă" etc. 10) Unelte de pescuit — Rudă cu crapul și bun de ciorbă (pl.). 11) A prefera — A pregăti ogorul — Mîncată... în sfîrșit! 12) Mănîncă bătaie în contul iepei (pl.) — Armătura antricoatelor...

Dezlegarea jocului „MAREA", apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 2) Roșie — Albă. 2) Albastru — F. 3) Pi — Lut — Val. 4) Agăța — Brîu. 5) Cală — Truse. 6) III — Pir — BN. 7) Te — Lob — Net. 8) Albuleț — Ra. 9) Ți — Nătîng. 10) E — Carate — B. 11) Tireniană.

Se non e vero...

Într-un cotidian londonez se putea citi următorul anunț: *„Se caută profesor de limba engleză pentru un papagal. Accentul «Oxford» obligatoriu..."*

Un cunoscut fotograf portretist american, Bill Becker, a fost întrebat odată care i-a fost modelul cel mai fotogenic din toată cariera.

— Cascada Niagara — a răspuns artistul fără șovăire.

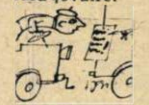

Pe oblonul din spate al unui autocamion din München, șoferul mucalit a pus următoarea inscripție: „Condu cu prudență! Iubita ta vrea să te revadă"

La o ședință a consiliului comunal din Bodingör (Danemarca) s-au făcut 28 de diverse propuneri. A fost acceptată... cea de-a 29-a propunere care cerea respingerea primelor 28...

„Aici se gătește cu dragoste" — anunța publicului un restaurant din Danemarca. *„Aici se gătește cu unt proaspăt"* — anunța un restaurant concurent. Iar o sumară statistică consemna că mult mai numeroși sînt cei care preferă untul... dragostei...

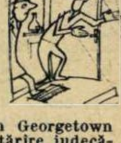

Pe pereții locuinței unui actor de film din Starnberger See se puteau citi următoarele cuvinte: „Aici fiecare oaspete e privit cu simpatie. Dacă nu la sosire... măcar la plecare".

Lui mister Harold Wilkins din Georgetown (S.U.A.) i s-a retras, prin hotărîre judecătorească, permisul de vînătoare. În expunerea de motive se arăta că mister Wilkins este atît de miop și atît de surd încît a tras într-un reactor cvadrimotor pe care l-a luat drept... cocoș sălbatic.

s-au afirmat în 1963

Anul '63 a fost generos și în domeniul artelor; el a adus — în librării, pe scenele teatrelor, pe ecrane — o serie de opere primite călduros de public, confirmînd sau reconfirmînd valori, lansînd nu o dată nume noi. Dintre acestea din urmă ne-am oprit la cîteva, pe care vi le prezentăm în paginile de față.

UN ROMANCIER AL SATULUI ZILELOR NOASTRE

Judecînd după frecvența cu care circulă astăzi în lumea iubitorilor cărții numele, pînă mai ieri necunoscut, al lui Ion Lăncrănjan, cineva ar putea trage concluzia că notorietatea literară este un lucru lesne de dobîndit.

Într-adevăr, debutul de anul acesta al lui Ion Lăncrănjan l-a trecut pe autorul „Cordovanilor" în rîndul prozatorilor noștri de frunte, aducîndu-i prestigiul unui romancier format, în ciuda vîrstei sale susceptibile încă a-l menține printre „tinerii scriitori". Dar succesul „Cordovanilor", care a însemnat pentru proza noastră contemporană un pas înainte în reflectarea profundă, multilaterală, a temelor majore ale realității socialiste, este rezultatul unei munci îndelungate și stăruitoare. Timp de peste un deceniu, scriitorul a stat față-n față cu noianul de impresii adunate în satul copilăriei sale din Ardeal, luptînd cu îndîrjire, străduindu-se să aleagă esențialul de neesențial, semnificativul durabil de amănuntul incidental, căutînd să surprindă cu mijloacele artei literare evoluția țăranului romîn pe calea transformării socialiste a satului.

Dar să-i dăm cuvîntul scriitorului, pentru a relata el însuși geneza „Cordovanilor":

„Prin anii 1946-1947 am cunoscut și am trăit o dată cu el, și poate că mai intens, necazurile unui om care mi-a fost și mi-a rămas apropiat. Omul, pe atunci proaspăt întors din armată, n-a reușit să-și croiască rostul său în viață datorită unor certuri iscate, evident, de la pămînt, de la avere. Într-o primăvară a fost bătut cumplit și, în ce mă privește, trebuie să spun că nu voi uita niciodată felul cum arăta el atunci. Era sărbătoare, a doua zi de paști, ca și în roman, și în sat era joc. Mi-a spus cineva ce s-a întîmplat și cînd m-am întîlnit pe uliță cu feciorul pe care îl știam chipeș — și care era cam năbădăios, ce-i drept — nu l-am mai recunoscut. Era negru tot, din creștet pînă-n tălpi, din pricina sîngelui care i se impregnase și în haine. Imaginea aceasta m-a urmărit mult timp și poate că ea a căpătat în carte o anumită valoare simbolică... Ulterior am cunoscut ceea ce s-a întîmplat într-un sat vecin după ce s-a început munca de colectivizare. Se săvîrșiseră acolo o serie de greșeli care au frînat vremelnic schimbarea la față a satului. Am fost în satul respectiv și am urmărit, în continuare, direct și indirect, evoluția lucrurilor. Apoi am urmărit treburile în alte sate. Cîmpul de observație s-a lărgit, vechiului fond de impresii i s-au adăugat altele, noi...Așa am și ajuns de altfel să scriu".

Autorul este decis să alăture debutului editorial alte lucrări, menite să aducă mărturie vigurosului său talent. Una din ele s-a și anunțat. Este vorba de un volum de nuvele în pregătire la Editura tineretului.

SOCOTIȚI ȘI DV...

(Răspunsurile la problemele din pagina 27)

1. Mingea de fotbal

35 lei.

2. Vinul

Se umple damigeana de 10 litri. Din aceasta se scot 6 litri în damigeana mică și apoi se varsă în butoi. Cei 4 litri rămași în damigeana mare se toarnă în damigeana de 6 litri, în care mai rămîne un spațiu gol de 2 litri. Se umple din nou damigeana cea mare cu 10 litri, din care 2 litri se trec în cea mică, umplînd-o. Au rămas în damigeana cea mare tocmai 8 litri.

3. Invitația

A parcurs: 500—250+375 = 625 m, deci aceasta e depărtarea de propria casă.

4. Plăcintele

Sînt 15 comeseni: 8 au luat plăcintă cu brînză, 4 cu mere, 2 cu nuci, plus gazda.

5. Mărgelele

Numărul maxim în care putem să nu avem trei mărgele de aceeași culoare este de 6 (2 roșii, 2 galbene, 2 verzi). Următoarea trece obligatoriu în grupa de 3. Deci răspunsul este: 7.

O CONSACRARE PESTE GRANIȚELE ȚĂRII

În primul număr din luna aprilie, ziarul italian *Espresso-sera* publica într-un mijloc de pagină fotografia unei fete cu părul prins școlărește sub o panglică. Pe o coloană vecină, comentatorul scria: „Ieri seară, Cristina Hamel-Zirra a interpretat în chip strălucit rolul Odettei și al Odiliei... Cristina a turnat în jocul ei toată gingășia și sensibilitatea caracteristice Odettei... Ea a reușit să folosească întreaga tehnică de care dispune în slujba unei călduri umane".

Nici gazetarul, nici spectatorii din Catania nu știau că în seara aceea, pentru balerina romînă ce lua parte la turneul Teatrului de operă și balet în Italia se împlinea un vis. Unul din acele visuri care nu dau pace nici unei balerine: să danseze în „Lacul lebedelor" dublul rol al Odettei-Odilia, adevărată piatră de încercare. Se gîndise mult la el în timpul cît a fost elevă a Școlii de coregrafie din București, iar pentru examenul de diplomă a pregătit actul al II-lea. Munca migăloasă asupra rolului avea să se convertească în grație deplină și trăire scenică în acest an, cînd Cristina Hamel-Zirra a dat viață celor două lebede. Preocuparea continuă de a nu sacrifica emoția de dragul tehnicii face din tînăra noastră balerină o interpretă plină de sensibilitate a repertoriului clasic și contemporan. O vom vedea în curînd în noul spectacol al Teatrului de operă și balet al R. P. Romîne, baletul „Iancu Jianu" de Mircea Chiriac. Dacă Zamfira, fata a cărei viață se sfîrșește tragic, ne va emoționa, aceasta se va datora nenumăratelor ore de studiu în care Cristina a stat față în față cu eroina, nu numai repetînd de zeci de ori fiecare pas, ci și străduindu-se să-i înțeleagă bogăția sentimentelor.

ARTISTUL CARE A MATERIALIZAT „UMBRA"

Pe Gheorghe Dinică l-a afirmat — ca valoare actoricească — un rol în care întruchipa nonvaloarea, nimicul uman: un paradox care nu mai poate uimi cînd e vorba de scenă. El a materializat „Umbra" (din piesa cu același nume a dramaturgului sovietic E. Șvarț), metaforă acidă a ființelor lipsite de sentimente omenești, de gîndire proprie, dar și de scrupule, în așa fel încît le mimează abil pe toate pentru a crea impresia valorii și a se impune. Aluzia antihitleristă a piesei este evidentă, deși strecurată printre elemente de basm — prințese, căpcăuni, împărați — și printre întîmplări stranii.

...Și iată cum un prim mare rol consacră dintr-o dată un tînăr actor. De fapt, ca să respectăm întocmai adevărul, „Umbra" nu era chiar primul său rol, iar actorul venit la Teatrul de Comedie de pe băncile institutului nu era chiar foarte tînăr. Drumul spre artă al lui Dinică a fost mai sinuos și mai îndelung. El a început institutul la vîrsta la care alții îl termină de obicei și a intrat în teatru atunci cînd junii-primi încep să se gîndească la rolurile de compoziție. Dar pentru Gheorghe Dinică vîrsta nu a constituit — pe scenă — niciodată o problemă: cînd a avut 20 de ani trăia — sincer și emo-

ționant, ni-l mai amintim și azi — pe sexagenarul Bogoiu din „Jocul de-a vacanța“, prezentat de amatori la Casa centrală a sindicatelor (pînă a se hotărî să facă teatru profesionist, a activat adesea în formații de amatori). Dinică este prin vocație un actor de idei și de compoziție. A dovedit-o în spectacolele studențești cu „Inspectorul de poliție“, „Centrul înaintaș a murit în zori“, „Tache, Ianke și Cadîr“ (fiind la clasa Dinei Cocea), a demonstrat-o din nou cu primul său rol la Teatrul de Comedie, Bretschneider (din „Svejk în al doilea război mondial“) și, mai ales, cu Caion din „Procesul d-lui Caragiale“. Caion a fost un fel de preludiu al „Umbrei“, o încălzire artistică pentru acea polemică pe care actorul avea s-o înceapă cu impostura, slugărnicia, lașitatea și parvenitismul. Un rol de dimensiuni mici, dar în care presa de specialitate, ca și publicul, l-au remarcat de îndată. Și, concomitent cu rolul Caion, a început munca complexă, dificilă, de luni și luni de zile, pentru concretizarea scenică a „Umbrei“. În ambele spectacole, el a lucrat cu tînărul regizor D. Esrig, colaborare care s-a dovedit pentru amîndoi deosebit de eficientă.

În cea dintîi zi a lui 1964, Gheorghe Dinică își rotunjește primele trei decenii de viață. Să-i urăm pentru viitoarele, multe creații actoricești de valoare.

PROTAGONISTA FILMULUI „LA VÎRSTA DRAGOSTEI“

Mulți din cei care au văzut filmul romînesc „La vîrsta dragostei“ nu și-au mai adus aminte că pe interpreta eroinei principale o mai văzuseră cu un an în urmă într-o producție facilă — „Vacanță la mare“. Înmînîndu-i-se un rol artificial construit, Ana Széles n-a putut atunci, la prima ei apariție cinematografică, să facă dovada realelor calități artistice cu care este înzestrată. De aceea, actrița însăși consideră că adevăratul ei debut este rolul Anei din filmul lui Francisc Munteanu. Avea de data aceasta în față o tînără ce nu-și manifestă emoțiile primei dragoste printr-un rîs forțat și situații fals dramatice. Cu discreție și sensibilitate, Ana Széles ne-a convins de sentimentele eroinei, aflată la o vîrstă apropiată de cea a artistei. Tînăra actriță este studentă în anul al III-lea la Institutul de artă teatrală din Tg. Mureș. Profesorii și colegii de facultate vorbesc cu simpatie despre dragostea pentru teatru și modestia acestei fete, care în 1960 — cînd s-a prezentat la examenul de admitere — deși a fost sfătuită să revină în anul următor, întrucît era... prea mică, n-a dezarmat. A lucrat într-o fabrică din Oradea, iar în timpul liber s-a pregătit cu conștiinciozitate pentru un al doilea examen. Îndeplinind și ultima condiție, aceea de a nu mai fi „prea mică“, Ana Széles este de atunci studentă fruntașă a Institutului de artă teatrală. Dacă se va dedica teatrului ori cinematografiei — sau amîndurora — asta o va decide viitorul.

Pe orice vreme călătorie perfectă

datorită

instalației
electrice
auto
fabricate

de
Uzina „Electroprecizia“ Săcele
str. Tîrlungului nr. 32

E P

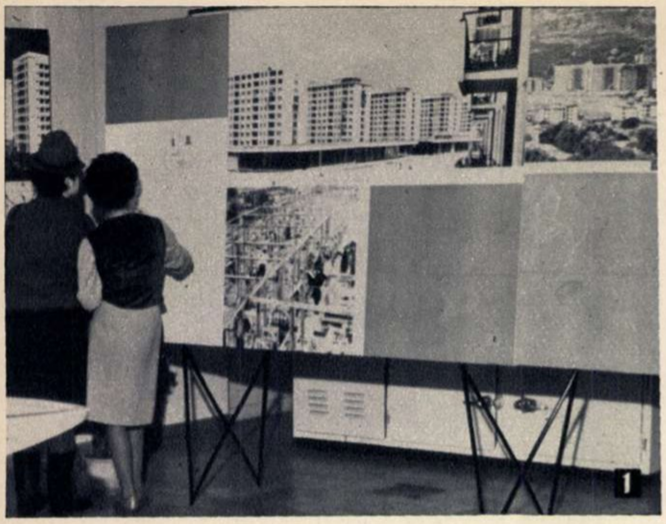

DE PESTE HOTARE

1 Aspect din expoziția „Arhitectura romînească modernă", deschisă recent la Varșovia.

2 După interpretarea rolului Antonidei din „Ivan Susanin" de Glinka pe scena Teatrului de operă și balet „S.M.Kirov" din Leningrad, cîntăreața romînă Lella Cincu este felicitată de colegi sovietici.

3 Sute de agricultori din landul Saxonia Inferioară (R.F. Germană) demonstrează pe străzile orașului Hamburg împotriva politicii agrare a Pieței comune.

4 Din portul Anvers a plecat spre Polul Sud, pe bordul spărgătorului de gheață „Magga Dan", cea de-a patra expediție antarctică belgo-olandeză.

5 Prăbușirea unui dig care stăvilea un milion de tone de apă a provocat mari inundații la stațiunea climaterică Baldwin-Hills de lîngă Hollywood, distrugînd — între altele — 200 de vile.

6 În palatul UNESCO din Paris a fost organizată, cu prilejul Anului nou, o expoziție cu vînzare de obiecte de artizanat pentru strîngerea de fonduri în vederea unor acțiuni cu caracter social și cultural. Sînt prezentate 50.000 de exponate din 67 de țări.

7 De curînd a fost inaugurată o nouă stație a metroului din Budapesta. Stația se numește „Hotel Astoria".

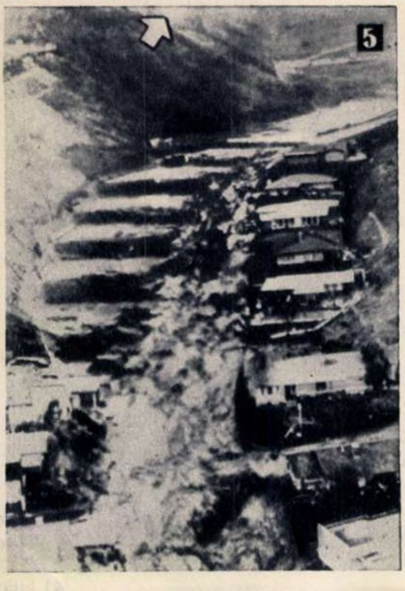

Dialog cu cititorii

LA TEATRUL DE STAT DIN BRĂILA

În întîmpinarea „Anului Shakespeare“, Teatrul de stat din Brăila a prezentat în premieră piesa „Femeia îndărătnică“, în traducerea lui Florian Nicolau, regia artistică — D. Dinulescu; scenografia — Gh. Matei.

De la această premieră vă trimit o imagine reprezentînd o scenă din piesă, în interpretarea actorilor Virginia Veber (Catarina) și Petre Simionescu (Petrucchio).

Nicolae ISTRATI
Brăila

„4-2-4“, LA FOTBAL

„În ce constă sistemul de joc cu patru fundași, la fotbal?“

N. BÎRZAN
Tecuci

Răspunde JACK BERARIU, ziarist sportiv.

În fotbal, multă vreme a avut o poziție dominantă sistemul de joc cunoscut sub denumirea de „WM“, creat de Chapman, antrenorul vestitei echipe engleze „Arsenal“ din Londra. În cadrul acestui sistem jucătorii aveau următoarea așezare pe teren: trei fundași, doi mijlocași, doi interi retrași și trei înaintași plasați pe linia ultimului apărător.

În momentul de față este „la modă“ — ca să spunem așa — sistemul „4-2-4“, lansat în 1958 de excelenții fotbaliști brazilieni. Și, cum rezultatul aplicării acestui sistem a fost favorabil (Brazilia a cucerit campionatul mondial din Suedia), bineînțeles că tot mai multe țări s-au gîndit să adopte metoda de joc care, incontestabil, reprezintă o formă evoluată.

În ce constă acest „4-2-4“, care este aplicat actualmente și în țara noastră? Firește, este vorba tot de așezarea pe teren a jucătorilor, exprimată de data aceasta într-o formulă aritmetică. Pe linia fundașilor este retras unul din cei doi mijlocași, care practic este un al doilea stoper, un ajutor al acestuia, un răspuns al apărării dat înaintării care începuse să atace pe centru cu două „vîrfuri“. Și, fără îndoială că un baraj de 4 fundași în fața porții mărește securitatea acesteia, dacă nu o poate asigura complet. În locul mijlocașului retras este dizlocat unul dintre interi, înaintarea rămînînd în patru jucători. În felul acesta avem *4* fundași, *2* mijlocași și *4* înaintași.

Departe de a fi un sistem defensiv, cum s-ar putea crede în urma retragerii unor jucători din față în liniile dinapoi, acest „4-2-4“ este un sistem care „deschide“ jocul, îi dă mai multă elasticitate și varietate, pune în acțiune fantezia jucătorilor, într-un cuvînt face mai interesant, mai pasionant „eternul duel“ dintre înaintare și apărare.

Firește însă că sistemul „4-2-4“ pretinde calități atletice deosebite, o tehnică mereu perfecționată și o gîndire tactică dezvoltată, puse în slujba ideii că, în fond, cea mai bună apărare este... atacul.

BUNDIȚE MOLDOVENEȘTI

Atelierele cooperativelor de artă populară din raionul Cîmpulung (reg. Suceava) cunosc acum o activitate deosebită. Există aici o tradiție ca lucrătorii cojocari să se întreacă în realizarea celor mai frumoase modele de cojocele împodobite cu broderii în piele cu motive populare la mîneci și piept.

Secția de cojocărie din Sihla-Cîmpulung se numără printre unitățile cooperației meșteșugărești care confecționează bundițe și cojocele apreciate în multe părți ale țării și premiate la diverse concursuri de artă populară.

F. PLOPU
Cîmpulung-Moldovenesc

CUM ORGANIZĂM O COLECȚIE DE ILUSTRATE?

Sînt și eu colecționară de cărți poștale ilustrate. Colecția mea o îmbogățesc grație schimbului pe care-l fac cu alți tineri din țară și din străinătate, folosind adresele publicate în „Flacăra“. În legătură cu aceasta aș dori să aflu cum își organizează colecțiile colecționarii de ilustrate cei mai experimentați. Acest lucru ar fi de folos nu numai pentru mine, ci și pentru alți începători.

Mioara BORICEAN
str. Pavilioanelor C.F.R. 78
cartierul 8 Mai, Brașov

Nota redacției. „Flacăra“ invită pe colecționarii de ilustrate experimentați să împărtășească și colecționarilor începători experiența lor. În acest scop revista noastră le pune la dispoziție spațiul necesar în coloanele acestei pagini.

VINIETĂ SAU VIGNETĂ?

Referindu-se la un articol al tov. Sorin Stati, apărut în „Flacăra“ la rubrica „Povestea vorbei“, cititorul nostru ing. Iosif Maxoda din Tecuci face următoarele observații:

1. În terminologia filatelică se folosește transcripția „vignetă“ și nu „vinietă“.
2. În materie de filatelie prin „vignetă“ se înțelege nu *o specie de timbre*, cum o definește tov. Stati, ci un *adaus complimentar, atașat timbrului*.

Nota redacției. Dacă la a doua obiecțiune, corespondentul nostru are întru totul dreptate, în ceea ce privește transcripția cuvîntului în discuție, Dicționarul limbii romîne moderne atestă că „vinietă“ este singura corectă.

NE SCRIU SONDORII

Era prin octombrie... Trăiam clipe de mari emoții: sonda noastră urma să atingă adîncimea de 4.500 metri. Sarcina de a săpa o sondă de mare adîncime a fost îndeplinită pînă la urmă cu succes. În acele zile de muncă intensă pentru noi a apărut în revista dumneavoastră fotoreportajul „Brigada cucerește adîncurile“, care vorbea în imagini despre colectivul nostru. Fotoreportajul „Flacării“ a fost pentru noi un substanțial stimulent.

Cu prilejul Anului nou, colectivul sondei 909 urează revistei „Flacăra“ la mulți ani și noi succese în oglindirea minunatelor realizări ale patriei noastre.

Mișu TÎRCOVEANU
inginer-șef
Ing. G. ȚARĂLUNGĂ
Ing. Ion MANOLESCU

ECOUL UNEI CORESPONDENȚE

Revin la scurta mea corespondență intitulată „Copiii rudarilor“, care a apărut în numărul 45/963 al revistei dv. Materialul despre care este vorba a stîrnit un viu interes. Învățătoarea din Nămăiești (raionul Muscel), care predă la școala din sat, a primit imediat după apariția articolului scrisori de la un grup de marinari, de la metalurgiști, studenți la pedagogie etc., care își exprimă admirația pentru felul în care sînt educați azi copiii rudarilor. Învățătoarea este întrebată, de asemenea, în legătură cu metodele ei de predare a lecțiilor, cu felul în care învață elevii etc.

Ion DOBRESCU
activist cultural
Cîmpulung-Muscel

„ILIE ȘI FRAȚII SĂI“

„Flacăra“ nr. 42 din 19 octombrie a scris despre mine și despre frații mei. De atunci primim scrisori de la cunoscuți și de la necunoscuți: toți se interesează de munca și de succesele noastre. Le răspundem tuturor prin „Flacăra“. Cu toții am terminat anul 1963 cu bine: eu, Ilie, la cuptoarele care prefac pirita în acid sulfuric, fratele meu Mihai, pe macaraua rulantă, iar cel mai mic, Aurel, în laboratorul uzinei. Al patrulea frate, George, termină armata și va fi în 1964 alături de noi, în uzină.

În numele meu și al fraților mei mulțumesc pentru imboldul primit prin paginile „Flacării“ și, cu prilejul Noului an, doresc revistei și cititorilor ei multe succese.

Ilie MOISE
muncitor la Uzina de superfosfați și acid sulfuric Năvodari

PRIETENEI NOASTRE, „FLACĂRA“

„Flacăra“ este de mulți ani o prietenă bună a colectivului în care muncesc. Reportajul „Secvențe și ritm“, apărut în 1963, și în care este vorba de activitatea cinefililor din uzina noastră, a legat și mai mult această prietenie. Mulțumim pentru atenția care ni s-a acordat și, cu prilejul Anului nou, urăm redacției și cititorilor ei fericire și voie bună.

Paul A. KOVACS
tehnician,
președintele cineclubului
uzinelor „Oțelul roșu“, Banat

O URARE DIN CETATEA CHIMIEI

În '63 „Flacăra“ s-a ocupat și de noi, cei de pe Valea Trotușului: în paginile revistei a apărut un interesant reportaj intitulat: „Clor și poezie la Borzești“. În acest fel cititorii au făcut cunoștință cu munca celor care lucrăm aici, cu preocupările și realizările noastre. „Clor și poezie la Borzești“ a constituit un sprijin în activitatea pe care o desfășurăm în „cetatea chimiei“. De aceea vă mulțumim și urăm redacției succese și mai mari în anul ce vine.

Dumitru SĂRARU
maistru chimist
Combinatul chimic Borzești

ȘI DESPRE NOI S-A SCRIS

În anul 1963 am avut prilejul să fac cunoștință cu cîțiva redactori ai revistei „Flacăra“. Veniseră în mijlocul nostru pentru a se documenta. Au stat de vorbă cu mine și cu alți tovarăși din uzină, urmărind să afle cum se rezolvă problemele personale ale noastre, ale muncitorilor. Nu mult după aceea am văzut materialul tipărit în revistă. Ne-a plăcut, pentru că autorii lui au arătat în mod sugestiv faptul că într-o uzină socialistă problemele personale ale oamenilor sînt în același timp probleme ale întregului colectiv, că nimeni nu este izolat, fiecare om are alături pe tovarășii săi, de la care primește sprijin. Prezentînd acest aspect al noilor relații de muncă socialiste, statornicite și în uzina noastră, articolul din „Flacăra“ este folositor nu numai nouă, celor care ne recunoaștem în el, ci și altor muncitori din țara noastră. De aceea ne exprimăm satisfacția pentru interesul deosebit pe care revista îi arată față de asemenea probleme. Cu prilejul trecerii în anul 1964, îi dorim noi succese.

Aurel VĂTĂMARU
și Ion COSMA
strungari
uzinele „Timpuri noi“

DE LA CORESPONDENȚI

Tușnad: peisaj de iarnă. *(N. Mocanu, contabil, Ploiești)*

← **La Muzeul de artă din Brăila.** *(Paul Popa, Galați)*

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii“
Macheta: Vlad Mușatescu. Coperta: fotografie de A. Mihailopol

41.505

REVELION

DE NELL COBAR

Bibl. Reg.

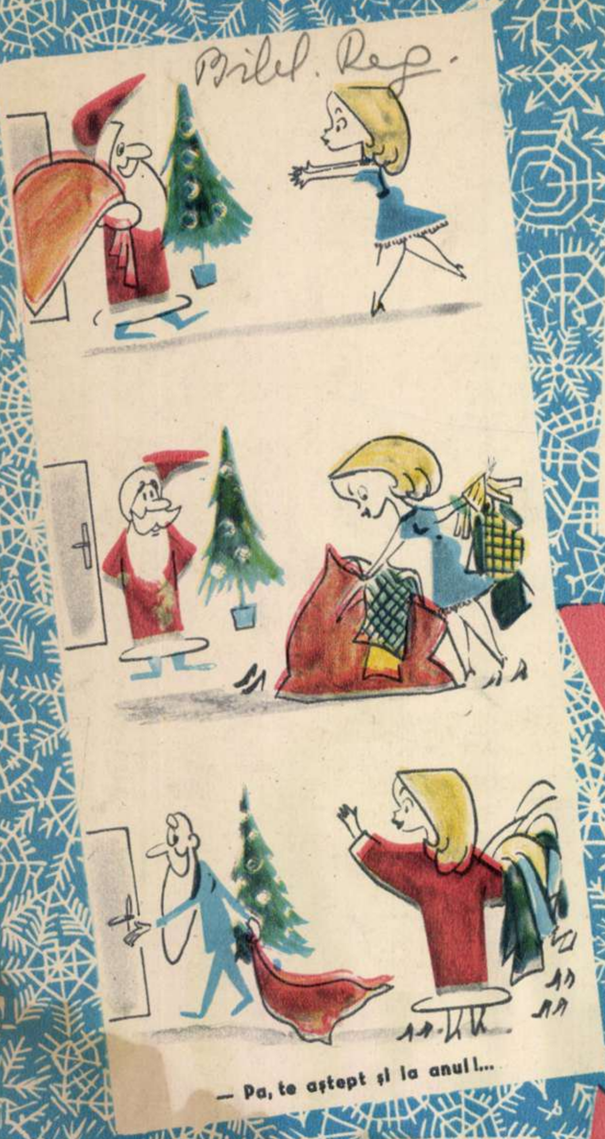

— Pa, te aștept și la anul!...

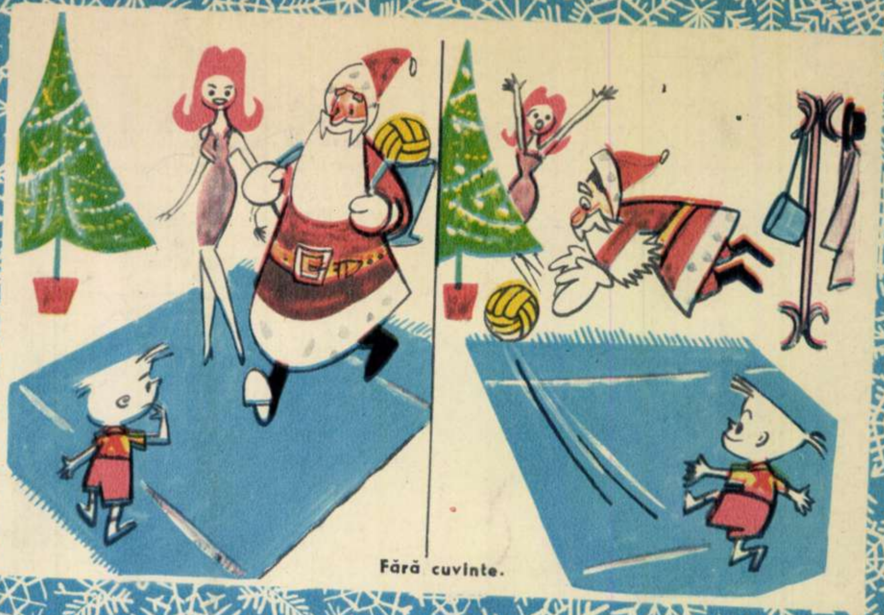

Fără cuvinte.

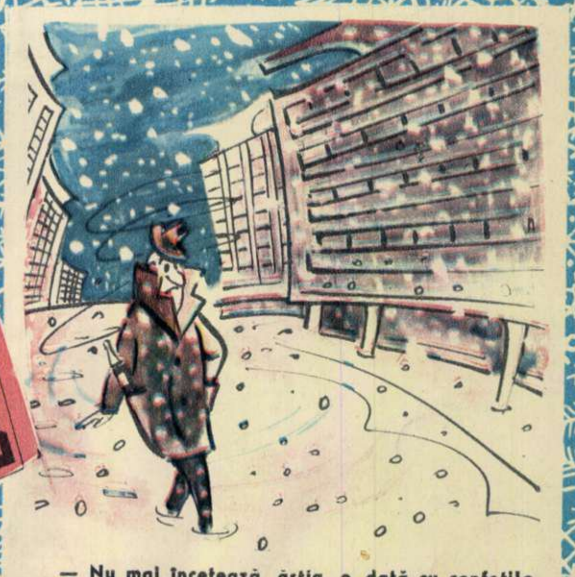

— Nu mai încetează ăștia o dată cu confetiile și serpentinele!...

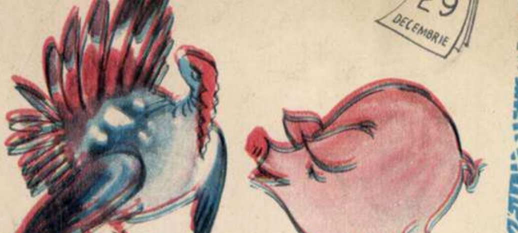
29
DECEMBRIE

Penultima întîlnire...

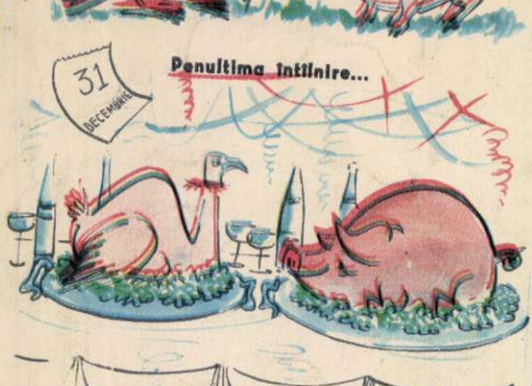
31
DECEMBRIE

...și ultima întîlnire

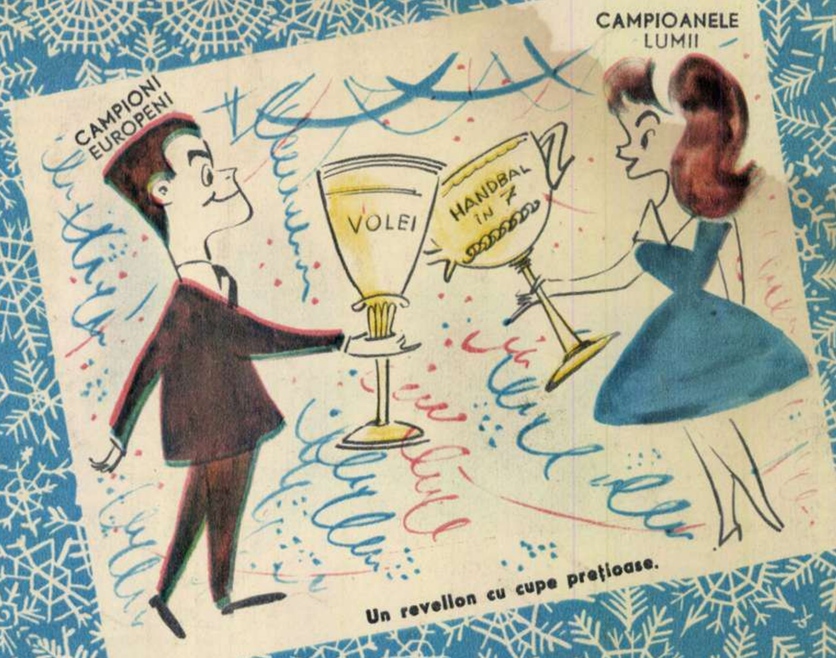
CAMPIONI EUROPENI
CAMPIOANELE LUMII
VOLEI
HANDBAL ÎN 7

Un revelion cu cupe prețioase.